

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V
SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

odpočet plnenia k 31.12.2013

Bratislava, február 2014

OBSAH

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.2	NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	<i>Rok 2013 a ďalšie roky</i>
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Roky 2013 - 2015
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH	RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	Rok 2013, 2014
1.7	MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH	RÚVZ so sídlom v Žiline
	Vybrané RÚVZ v SR	Roky 2013 - 2015

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.2	INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.3	PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Rok 2013
2.4	ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medzi odborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2013 a ďalšie roky
2.5	ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky
2.6	AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH	RÚVZ v sídle kraja
	RÚVZ v SR	Rok 2013 a ďalšie roky

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.2	MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2014 a ďalšie roky
3.3	BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.4	BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.5	BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.6	MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOV V POTRAVINÁCH <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	31. december 2013 a ďalšie roky
3.7	MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2014
3.8	VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV	RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v Poprade	30.5.2014
3.9	MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2014

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
4.1	PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2	MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVIN U DETÍ <i>Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Rok 2013
4.4	ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote RÚVZ so sídlom v Košiciach ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	Priebežne
4.5	MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV <i>Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity</i>	RÚVZ so sídlom vo Zvolene RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2016
4.6	OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV	RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave
	RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave	Rok 2013

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1	ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.2	RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave a v Nitre	2015
5.3	SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Bratislave, Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.4	MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach	Priebežne

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1	NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	PREVENCIA HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2016
6.8	PORADNE OČKOVANIA	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR, SZU Bratislava – FVZ	do konca roku 2014

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1	CYANOBAKTÉRIE	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.2	LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.3	MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Poprad, ostatné RÚVZ podľa záujmu	2013 a ďalšie roky
7.4	RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	2013 a ďalšie roky
7.5	MATERSKÉ MLIEKO	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Laktárium DFN Limbová ul. Bratislava, RÚVZ Poprad, RÚVZ Prešov, banka materského mlieka, Novorodenecké oddelenie FNŠP J.A. Reimana v Prešove	2013 a ďalšie roky
7.6	REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	2013 a ďalšie roky
7.7	GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly	2013 a ďalšie roky
7.8	IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	2013 a ďalšie roky
7.9	STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline	
7.10	STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	2013 a ďalšie roky
7.11	OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM	ÚVZ SR

	PROSTREDÍ	
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	2013 a ďalšie roky
7.12	STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.13	MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE	ÚVZ SR
	ÚVZ SR (OOFŽP, OLM), RÚVZ, SZU Bratislava	
7.14	VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY	ÚVZ SR
	ÚVZ SR (OOFŽP, HŽP), RÚVZ Bratislava hl. mesto, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica a ďalšie RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov	
7.15	PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	2013 a ďalšie roky
7.16	MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie	2013 a ďalšie roky
7.17	PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ Trenčín, ÚVZ SR	2013 – 2016
7.18	MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI	RÚVZ so sídlom v Žiline v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Martine
7.19	VPLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VÔD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, RÚVZ Bratislava, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.20	MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, ÚVZ SR, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.21	MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH	RÚVZ Žilina
	RÚVZ Žilina, ÚVZ SR, ostatné RÚVZ podľa záujmu	

7.22	EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENČIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice- Oddelenie genetickej toxikológie	
7.23	MONITORING BAKTÉRIÍ ČELADE <i>VIBRIONACEAE</i> VO VODNOM PROSTREDÍ	NRC pre <i>Vibrionaceae</i> , RÚVZ Komárno
	Oddelenie klinickej mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica, Ústav molekulárnej biológie prírodovedeckej fakulty ÚK Bratislava	

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
8.1	ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.2	DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	ÚVZ SR
8.3	SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4	EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: OOFŽP ÚVZ SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.5	SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.6	DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ ÚVZ SR- odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie, RÚVZ so sídlom v Košiciach	ÚVZ SR
8.7	DIAGNOSTIKA ARBOVÍRUSOVÝCH A HEMORAGICKÝCH OCHORENÍ ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie	ÚVZ SR

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.1.1	<i>Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2	NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.2.1	<i>Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie</i>	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.3	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	
9.3.1	<i>Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win” – „Prestaň a vyhraj“</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.4	NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.5	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	
9.6	REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	
9.7	REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	
9.7.1	<i>Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji</i>	RÚVZ v Bratislave
	RÚVZ v Bratislave	
9.7.2	<i>Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena</i>	RÚVZ Košice

	RÚVZ Košice	
9.8	CINDI PROGRAM SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	
9.9	EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici	1
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove	81
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave	108
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci	143
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dolnom Kubíne	168
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede	183
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Galante	199
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom	224
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne	248
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach	264
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach	340
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši	356
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci	379
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine	408
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Michalovciach	468
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre	527
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch	570
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade	588
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici	616
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove	647
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prievidzi	682
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote	711
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave	782
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Senici	821
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi	834
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni	875
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku	906
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch	934
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove	966
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne	1038
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave	1059
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Veľkom Krtíši	1097
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou	1120
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene	1152
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom	1183
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline	1236

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca odboru

Odbor HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2013 podieľal na plnení troch úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky pre odbory HŽPZ (úlohy 1.3, 1.4, 1.5) ako riešiteľ a v piatich prípadoch (úlohy 7.1,7.2, 7.13, 7.14 a 7.16) sa podieľal na riešení programov a projektov odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Plnenie bolo nasledovné:

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR - medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP)

Úlohu plnia RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Postup pri plnení úlohy bol diskutovaný na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPZ, ktorá sa konala v dňoch 27. a 28. mája 2013 v Bratislave. V roku 2013 sa pripravuje pilotný projekt pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Gestor plnenia projektu, ÚVZ SR zvolal pracovné stretnutie k plneniu úlohy (11.9.2013), na ktorom bol prediskutovaný a dohodnutý postup jednotlivých pracovísk na plnení. Vecné plnenie úlohy bude zabezpečené v roku 2014 a 2015 v súlade s termínmi stanovenými v pripravovaných pokynoch k plneniu úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO V VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR - medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)

Postup pri plnení úlohy bol diskutovaný na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPZ, ktorá sa konala v dňoch 27. a 28. mája 2013 v Bratislave. V roku 2013 sa postupne realizujú prípravy na vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava a tlač pracovných protokolov pre prácu v teréne a v laboratóriu, príprava dokumentov pre komunikáciu s rodičmi žiakov (pozvánka, informovaný súhlas), príprava a tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu, vytipovanie tried).

V súvislosti s prípravou realizácie projektu ÚVZ SR zvolal dňa 10.12.2013 pracovné stretnutie odborných pracovníkov RÚVZ v SR z odborov hygieny životného prostredia a zdravia, hygieny detí a mládeže a odboru chemických analýz za účelom oboznámenia sa s

projektom, metodikou projektu a určenie konkrétnych úloh realizácie projektu v roku 2014. Vzhľadom k tomu, že realizáciu objektivizácie kvality vnútorného ovzdušia v školách je potrebné uskutočniť vo vykurovacom období ako aj vzhľadom k limitovanej meracej technike bolo dohodnuté, že v mesiacoch január – marec 2014 realizáciu objektivizácie vnútorného ovzdušia škôl zabezpečia RÚVZ v sídlach krajov: Košice, Prešov, Trenčín, Žilina, a to v rozsahu 2 školy/kraj. V každej škole sa uskutoční meranie v troch triedach (3. - 5.ročník) počas 1 týždňa v tomto rozsahu: PM₁₀, PM_{2,5}, CO, CO₂, teplota vzduchu, relatívna vlhkosť vzduchu. Vzhľadom na obmedzené finančné prostriedky sa t.č. upustilo od merania NO₂, formaldehydu a benzénu pasívnymi dozimetrami. Vo vykurovacom období 2014 - 2015 bude prebiehať realizácia objektivizácie kvality ovzdušia vo vybraných školách v ďalších regiónoch SR.

Vo vybraných školách prebehne aj dotazníkový prieskum na získanie údajov pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) a zároveň overovanie environmentálne – zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení cieľov CEHAPE, ktoré nebudú vyžadovať merania, a to: prístup k vhodne prevádzkovaným zariadeniam pre osobnú hygienu v škole, hygienické praktiky žiakov, spôsob dopravy žiakov do škôl, podiel žiakov fajčiacich v škole a v školskom areáli, expozícia plesniam v školách. Dotazníkový prieskum je určený pre cca 75 žiakov vo veku 8 -12 rokov v každej vybranej škole, pre zamestnancov školy, pre správcu budovy, pre pracovníkov RÚVZ. Žiaci prostredníctvom svojich rodičov vyplnia aj dotazník zameraný na zisťovanie výskytu dýchacích a alergických príznakov u žiaka a v rodine a na kvalitu a vybavenie domáceho prostredia dieťaťa.

Dotazníkový prieskum v uvedenom rozsahu bude v roku 2014 prebiehať vo všetkých regiónoch SR (v 10 školách/ 1 kraj vrátane 2 škôl, kde bude prebiehať aj meranie vybraných fyzikálnych a chemických faktorov v ovzduší). Plnenie úloh budú v regiónoch zabezpečovať a koordinovať RÚVZ v sídlach krajov.

Analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov a odporúčaní, vypracovanie záverečnej správy, publikovanie výsledkov a záverov verejnosti a zástupcom škôl sa predpokladá v roku 2015.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Plnenie úlohy bolo diskutované na celoslovenskej porade vedúcich odborov oddelení HŽPZ, ktorá sa konala v dňoch 27. a 28. mája 2013 v Bratislave. Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu a spoluriešiteľmi ÚVZ SR a RÚVZ v SR. Ing. Bratská na porade zdôraznila, že by nemalo ísť o rutinné analýzy vzoriek pitnej vody, ale o ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vodárenskom zdroji vyskytovať. Úlohou bolo v prvom polroku zmonitorovanie súčasných problémov s výskytom pesticídnych látok na základe monitoringu RÚVZ a overenie možnosti analýz nových reziduí pesticídnych látok. V druhom polroku 2013 sa vytipovali najvýznamnejšie vodárenské lokality a získavajú sa informácie o aplikácii predpokladaných registrovaných pesticídnych látkach v ich blízkosti. V Banskobystrickom kraji boli vytipované vodárenské lokality zásobované z povrchových vodárenských zdrojov – Hriňová (okres Detva, spádové územie Zvolen) a Behynce (okres Tornaľa, spádové územie Rimavská Sobota). Na rok 2014 a ďalšie roky je plánovaný skriningový monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov.

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

V mesiacoch jún až október v rámci projektu č. 7.1 Cyanobaktérie bolo odobratých celkom 18 vzoriek vôd a vodného kvetu z vodárenských nádrží Hriňová, Klenovec, Málinec, Turček a 36 vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vody v týchto sídlach. Vzorky vody z VN a vodného kvetu v prípade jeho nálezu bolo doručené do laboratórií ÚVZ SR Bratislava na stanovenie akútnej toxicity resp. na stanovenie cyanotoxínov. Výsledky stanovení boli následne zaslané na jednotlivé RÚVZ v Banskobystrickom kraji.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Pri riešení uvedeného projektu pracovníci odboru HŽPaZ zabezpečovali výber odberových miest v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach a vykonávali odber vzoriek teplej úžitkovej vody z Detskej FNŠP, Fakultnej NsP F.D.Roosevelta a SÚSCH a.s. v Banskej Bystrici. Celkom bolo odobratých 25 vzoriek teplej vody na stanovenie legionel a améb. Vzorky boli laboratórne vyšetované v laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava.

7.13 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SZU Bratislava

V rámci plnenia tejto úlohy bolo v spolupráci s jednotlivými RÚVZ v kraji odobratých celkom 9 vzoriek vody z nádrží VN Ružiná – časť Divín, časť Ružiná, VN Teplý Vrch – pláž ORMET, pláž DRIEŇOK a jazier Dolno Hodrušské, Veľké Richňavské, Počúvadlianske, Veľké Kolpašské a Vindšachtské na stanovenie enterovírusov. Predpripravené vzorky vody v laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica boli následne zaslané do laboratórií ÚVZ SR Bratislava.

7.14 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, hl.m. SR, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica

Rozpracovaný je projekt RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR, StVPS a.s. Banská Bystrica a StVS a.s. Banská Bystrica „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie. Je spracovaná dohoda o spolupráci, boli vybraté 2 verejné vodovody na ktorých sa bude projekt realizovať (Kordíky, Hronec – Osrbľie), určené sú odberové miesta, harmonogram odberov, rozsah vyšetovaných ukazovateľov. Vyhodnocujú sa výsledky laboratórných vyšetrení vzoriek vody z dotknutých

verejných vodovodov z databázy RÚVZ a z databázy prevádzkovateľa za posledných 5 rokov.

Realizácia projektu je navrhnutá na obdobie troch rokov 2014 – 2016: monitoring vedľajších produktov dezinfekcie, vrátane ekotoxikologických skúšok, hodnotenie kvality pitnej vody, návrh skúšobnej prevádzky VV bez dezinfekcie chlórými prípravkami, resp. s obmedzenou dezinfekciou.

7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešitelia: RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

V súvislosti s plánom a realizáciou úlohy odbor HŽPZ k 25.11.2013 vykonal tieto činnosti:

- Vedúca odboru MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. pracovala na plánovaní, prípravách a organizačnom zabezpečení 1. fázy úlohy, ďalej na príprave a spracovaní metodiky odberov v teréne a usmernenia ÚVZ SR, ktorý bol zaslaný všetkým participujúcim RÚVZ v SR.
- Mgr. Petra Bobáľová - pracovníčka odboru odobrala 20 vzoriek v 4 zariadeniach v strediskách zimnej turistickej sezóny v mesiaci február 2013. Pri odberoch zabezpečila vypísanie odberového protokolu ku každej vzorke, označenie vzoriek a ich transport do laboratória.
- Zhodnotenie a výsledky 1.fázy úlohy boli prezentované na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPZ RÚVZ v SR, ktorá sa konala v dňoch 27. a 28. mája 2013 v Bratislave.
- Na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPZ RÚVZ v SR bol dohodnutý ďalší postup riešenia 2. fázy úlohy, ktorá sa realizovala v období 15.7.2013-15.9.2013 a to vo všetkých krajoch SR, v 5 zariadeniach v každom kraji – prioritne v 2 zariadeniach s najvyšším výskytom roztočov z prvej fázy plnenia úlohy a v ďalších 3 zariadeniach (približne rovnaké zastúpenie hotelov a penziónov) na základe výberu RÚVZ v sídlach krajov a príslušných krajských odborníkov odboru HŽPZ v strediskách letnej turistickej sezóny.
- MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. v spolupráci s RNDr. Lafférsovou z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pripravili postup plnenia úlohy (časový harmonogram, zoznam participujúcich RÚVZ, krajov, typy zariadení, počet miestností, počet odberov), dopracovali metodiku odberu vzoriek prachu na stanovenie alergénov roztočov a pripravili vzor protokolu o skúške a formulár protokolu o odbere. Kompletný materiál bol zaslaný na jednotlivé RÚVZ v SR ako usmernenie HH SR (OHŽP - 5573/2013 zo dňa 26.7.2013).
- Pracovníčky odboru HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica MUDr. Zora Adamčáková, PhD., Mgr. Petra Bobáľová, Mgr. Janka Kútniková v mesiaci august odobrali 30 vzoriek zo 6 ubytovacích zariadení letnej turistickej sezóny v Banskobystrickom kraji v spolupráci s príslušnými RÚVZ v Lučenci, Žiari nad Hronom, Rimavskej Sobote a vo Veľkom Krtíši. Pri odberoch zabezpečili vypísanie odberového protokolu ku každej vzorke, označenie vzoriek a ich transport do laboratória.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Ľubica HETTYCHOVÁ – vedúca odboru

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2013 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,

- počte nových rizikových prác v danom roku,
 - počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia a pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,

podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR_2011 v.4_9 k 31.12.2013 bolo v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 4542 zamestnancov, z toho 1103 žien. Z celkového počtu bolo v 3. kategórii evidovaných 4301 zamestnancov, z toho 1067 žien. V 4. kategórii bolo evidovaných 241 zamestnancov, z toho 36 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, v ktorých sú evidované rizikové práce je 94.

V kalendárnom roku 2013 bolo vydaných celkovo 29 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórií prác.

V šiestich (6) prípadoch boli zaradené pracovné činnosti do 3.kategórie rizika na nových pracoviskách právnych subjektov. Prevažujúcou činnosťou bola priemyselná výroba, výroba a spracovanie kovov, výroba strojov a zariadení a ostatné špecializované stavebné práce. Rozhodujúcimi faktormi boli hluk (všetky subjekty), vibrácie (1), zvaračské pevné aerosóly (1) a pevné aerosóly s obsahom železa a jeho zliatin (1).

Dvadsaťtri (23) rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu prehodnotenia miery rizika, z toho v piatich (5) prípadoch bola miera rizika znížená z 3. do 2. kategórie (pracoviská boli vyradené z evidencie rizikových prác) na základe aktuálnych výsledkov meraní, zhodnotenia a posúdenia expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia. Dôvodom aktuálnych zmien na pracoviskách bola realizácia technických opatrení (výmena technológií, vozového parku), ako aj zmeny v organizácii práce (striedanie činností, prestávky), čím zamestnávatelia zabezpečili opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia.

V dvanástich (12) prípadoch boli rozhodnutia vydané na základe žiadostí, ktoré podali zamestnávatelia a čím si splnili povinnosť bezodkladne oznámiť regionálnemu úradu verejného zdravotníctva zmeny podmienok práce, ktoré môžu mať vplyv na jej zaradenie do príslušnej kategórie. Zmeny podmienok práce sa týkali najmä používanej technológie, organizačnej štruktúry spoločností, organizácie práce a náplne práce zamestnancov, ktoré sa prejavili zmenami v pracovnom zaradení, profesiách a v počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 3.

Šesť (6) rozhodnutí bolo vydaných spoločnostiam, ktorým v minulom kalendárnom roku boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce 4. kategórie na obdobie jedného roka. Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť riziko zamestnancov faktorom pracovného prostredia. Vzhľadom na uvedené RÚVZ vydal opakovane rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie rizika na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávatelia v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami (PZS) zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie rizika.

Podľa výstupov z programu ASTR_2011 v.4_9 naďalej najviac zamestnancov vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (výroba strojov; spracovanie dreva a výrobkov z dreva a zlievárenstvo) a v zdravotníctve. Činnosť zaradenú

do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách nastavovač a obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; obsluha strojov na výrobu papierenských výrobkov; chemik; zvarač; hutník a odlievač.

Oproti minulému kalendárnemu roku (2012) došlo k miernemu zvýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce 3. aj 4. kategórie, ale počet subjektov, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce klesol o 4 subjekty. Tri (3) spoločnosti, v ktorých boli vyhlásené rizikové práce ukončili svoju činnosť.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly rizikových prác (aj za účasti PZS) na 87 pracoviskách, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ zaradené práce do kategórie rizika. Zamestnávateľa v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami zabezpečujú posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon konkrétnych činností podľa platnej legislatívy a uchovávajú posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov, objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, opatrenia na zníženie expozície zamestnancov týmto faktorom a konzultujú problémy v oblasti ochrany zdravia pri práci. Spolupráca zamestnávateľov s PZS na pracoviskách s vyhlásenými rizikami sa stále zlepšuje, vrátane komunikácie s RÚVZ pri plnení zákonných opatrení.

V kalendárnom roku 2013 neboli uložené zamestnávateľom sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Údaje o subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami, pracoviskách, profesiách, počtoch zamestnancov, faktoroch práce a kategóriách rizika boli zadávané a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR_2011 v.4_9. Do informačného systému sa zadávajú aj údaje o subjektoch, pracoviskách a profesiách, v ktorých sa vyskytli prípady ohrozenia chorobou z povolania ako aj prípady priznaných chorôb z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,

- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2013 bolo vykonaných dvadsaťšesť (26) kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch, v laboratóriách vysokých škôl a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárníčiek prvej pomoci - po expirácii. Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli odstránené v určených termínoch, čo bolo overené v rámci výkonu ŠZD.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika – 1. kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom „Dotazníkov informovanosti zamestnancov C“ v počte 10.

V roku 2013 bolo vydaných celkom 46 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 43 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 3 osvedčenia boli vydané na základe úspešne vykonanej skúšky. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja v roku 2013 zasadala 3-krát.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydal deväť (9) rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. pre laboratóriá v zdravotníckych zariadeniach alebo v priemysle.

V roku 2013 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov poskytnutých 56 konzultácií a 53 písomných stanovísk (el. poštou) a správ týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva vrátane chemickej legislatívy.

V roku 2013 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerat' sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi

faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,

- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2013 bolo vykonaných tridsaťosem (38) kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikoch, v lekárnach, pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom „Dotazníkov informovanosti zamestnancov K“ v počte 11.

Vedie sa databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. drevospracujúce prevádzky atď.), evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné

spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

K 31.12.2013 evidujeme celkom stosedemdesiatosem (178) zamestnancov z toho stosedemdesiattri (173) žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3.kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 4_9). Najviac exponovaných zamestnancov v počte stošesťdesiatpäť (165) z toho stošesťdesiattri (163) žien bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami (zdroj ASTR_2011 v. 4_9).

K poklesu počtu evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 3.kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti 1.polroku 2013 (300/ 274 žien) došlo z dôvodu spresnenia počtu zamestnancov a profesií v rámci organizačných zmien v zdravotníckom zariadení.

V sledovanom období bolo vykonaných sedem (7) kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V roku 2013 boli šetrené dva (2) podnety na výkon ŠZD:

podnet týkajúci sa odstránenia azbestu v obchodnej spoločnosti v Slovenskej Ľupči. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že azbest nebol odstránený, nachádzal sa v pôvodnom stave na stenách skladu. Vzhľadom na havarijný stav azbestocementových panelov bolo spoločnosti uložené prekrytie poškodených častí steny, ktoré spoločnosť aj vykonala. Táto skutočnosť bola overená opakovanou kontrolou zamestnancami RÚVZ;

- podnet týkajúci sa nelegálneho odstraňovania azbestu z komínového telesa, ktoré sa nachádzalo na stene obytného domu vedľa bývalej plynovej kotolne na Magurskej ulici v Banskej Bystrici. Tento podnet bol opodstatnený, pretože odstraňovanie azbestu vykonala spoločnosť, ktorá nemala oprávnenie na vykonávanie tejto činnosti ale mala súhlas stavebného úradu na búracie práce. Na základe zistených skutočností RÚVZ BB uložil pokutu spoločnosti, ktorá vykonala tieto práce v hodnote 2000 EUR. Búracie práce na predmetnom komíne dokončila iná spoločnosť, ktorá mala oprávnenie z ÚVZ SR a kladný posudok RÚVZ BB.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom „Dotazníkov informovanosti zamestnancov A“.

V roku 2013 RÚVZ v Banskej Bystrici vydal:

- deväť (9) rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. a
- pätnásť (15) rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z., z toho desať (10) rozhodnutí sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbesto-cementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v okrese Banská Bystrica, štyri (4) rozhodnutia sa týkali odstraňovania strešnej krytiny (eternit) a jedno (1) rozhodnutie na odstraňovanie azbestu z komínového telesa. Všetky spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých (56) konzultácií a 53 písomných stanovísk a správ

týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie bola táto úloha rozšírená o sledovanie znižovania zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárňach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoričkou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

Údaje o prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).

Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti.

Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení.

Spracovať novelizované znenie vyhlášky v záujme zlepšenia hodnotenia záťaže v praxi.

Plnenie

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred psychickou pracovnou záťažou a senzoričkou záťažou pri práci ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a vyhláške MZ SR č. 542/2007 Z. z.

Kontroly boli vykonané:

- v zdravotníckych zariadeniach na pracoviskách lôžkových oddelení (2 kontroly DFNSP v Banskej Bystrici, 5 kontrol FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici), ktoré poskytujú komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť pacientom s onkologickými ochoreniami a na ambulantných pracoviskách (2 kontroly–Onkomed, s.r.o., Mammacentrum, a.s., v Banskej Bystrici),
- v bankách a iných peňažných ústavoch,
- u operátora mobilných sietí (2 kontroly).

Predmetom štátneho zdravotného dozoru bola kontrola zabezpečenia opatrení na predchádzanie zvýšenej psychickej pracovnej záťaže zamestnancov týkajúca sa kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku zamestnancov.

V r. 2012 sme za účelom overenia psychickej pracovnej záťaže aktívne vykonali hodnotenie v spoločnosti ORANGE Slovensko, a.s. Predmetom hodnotenia (podľa súboru metód určených v platnej legislatíve) bolo posúdenie miery psychickej pracovnej záťaže u 110 zamestnancov - reprezentantov Call Centra, ktorí poskytujú informácie klientom v rámci pracovísk – infolinka a zákaznícke centrum. Súčasťou bolo aj prehodnotenie hlukovej

a tepelnej záťaže zamestnancov (objektívizované meraním), ktorá sa na celkovej záťaži rôznou mierou podieľa.

Objektívnym hodnotením psychickej pracovnej záťaže bol zistený najvyšší (štvrtý stupeň) záťaže, čo predstavuje splnenie kritérií pre zaradenie prác do 3. kategórie.

Výsledky subjektívneho hodnotenia psychickej pracovnej záťaže preukázali, že najvyšší stupeň záťaže (3) dosiahlo celkovo 23 % zamestnancov (menej ako 50%).

Vzhľadom na objektívne preukázanú vyššiu mieru psychickej záťaže sa zamestnávateľ v písomnom dokumente zaviazal vykonať opatrenia, ktorých účinnosť bude následne overená opakovaným hodnotením psychickej záťaže.

V priebehu r. 2013 zamestnávateľ predložil správu o realizovaných opatreniach na zníženie psychickej, vrátane senzorickej záťaže a následne hodnotenie ich úrovne. Výsledky preukázali zníženie miery záťaže s dosiahnutím 2.a 3. stupňa u zamestnancov všetkých profesií.

V súčasnosti na našom úrade nevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže. V uvedenej problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách a znížením miery rizika prispievajúcich faktorov ako je hluk, polohová záťaž, mikroklimatické podmienky a pod.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- a) rizikové práce - faktor DNJZ,
- b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI),
- c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29,
- d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI),
 - Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.
 - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania.
 - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.
 - Analyzovať vzniknuté choroby z povolania v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení.

Plnenie

V záujme zníženia výskytu a prevencie vzniku ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín z preťaženia, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou

ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláske MZ SR č. 542/2007 Z. z.

V hodnotenom období roku bolo vykonaných 75 kontrol na pracoviskách v ktorých pracovná záťaž zamestnancov je spojená s prevažnou záťažou horných končatín - jednostrannou lokálnou záťažou horných končatín z hľadiska vynakladaných svalových síl, alebo početnosti pohybov.

Kontroly prevádzkarni sa týkali najmä profesií:

- s kombinovaným pôsobením fyzickej a vibračnej záťaže vykonané na pracoviskách v lesnom hospodárstve Lesy SR, š.p.) výroby ocele a zlievarní (Železiarne a.s. Podbrezová a ZLH Plus, a.s. Hronec), v stavebníctve (Tristav, s.r.o. Banská Bystrica, ZEDA, s.r.o. Banská Bystrica, Hronstav, s.r.o. Brezno)
- pri fyzickej záťaži drobných svalových skupín spojenej s polohovou a senzoricou záťažou vykonané na pracoviskách pri výrobe osobných ochranných prostriedkov (Capital Safety Group, s.r.o., Banská Bystrica), montážnych pracoviskách (Eiben, s.r.o., Vlkanová, Becker Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica), v strojárenskej výrobe (Witzenmann, s.r.o., Vlkanová) a malých krajčírskych dielnach
- s prevažným zaťažením horných končatín – malé prevádzkarne stolárskych dielní, autodielní, autoservisov a pneuservisov.

Všetky kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži – technické oparenia – nové technológie a používané pracovné prostriedky, ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z. z.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce.

Celkom bolo v hodnotenom období prešetrovaných 17 podozrení na chorobu z povolania, odborné stanoviská ukončených prešetrovaní v počte 11 boli zaslané žiadateľom – špecializovaným pracoviskám klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. So závermi a výsledným hodnotením pracovného zaťaženia boli oboznámení všetci zamestnávateľia písomným stanoviskom RÚVZ.

V jednotlivých prípadoch neboli na pracoviskách zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, pričom súvislosť s prácou a pracovnou záťažou bola až na 1 prípad nepravdepodobná.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, nevidujeme profesie, u ktorých je zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení.

V priebehu roku 2013 nebolo vydané rozhodnutie o vyhlásení rizikovej práce pre faktor fyzická záťaž.

Ďalšie aktivity:

Spolupráca na príprave návrhu novelizácie vyhlásky MZ SR č. 542/ 2007 Z. z. najmä v problematike posudzovania fyzickej záťaže (2 členky) tunajšieho odboru PPLaT RÚVZ v rámci pracovnej skupiny ustanovenej hlavným hygienikom SR.

- Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT sme sa zúčastňovali na prerokovaní sporných prípadov na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania ako poradného orgánu MZ SR, konaných na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie UNsP Kramáre v Bratislave ako aj na regionálnych kožných konzultačných dňoch konaných na kožných klinikách v Martine a v Banskej Bystrici pre kožné choroby z povolania.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2013 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zameriť sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalence rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav, najmä v oblasti zabezpečovania PZS, rekondičných pobytov a lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Naďalej bola aktuálna problematika rizikových prác, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a hodnotenia zdravotných rizík. Osobitnú časť tvorili informácie a stanoviská z oblasti európskej chemickej legislatívy týkajúcej sa klasifikácie a označovania chemických látok a zmesí, karty bezpečnostných údajov a iné.

Individuálne konzultácie 245 konzultácií – osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk - 87 kontrol za účasti PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS na rozšírení poskytovaných služieb. V súčasnosti, keď postupne vykonali aktualizáciu hodnotenia rizík a zabezpečili systém dohľadu nad zdravím zamestnancov je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Najvyššia úroveň uvedeného rozsahu poskytovaných služieb je v spol. Železiarne, a.s. Podbrezová, kde je PZS zabezpečená vlastnými zamestnancami.

Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný zdravotno-výchovný propagačný materiál.

V rámci skupinového poradenstva pre vybrané skupiny zamestnávateľov, resp. zamestnancov boli realizované prednášky na seminároch a školeniach.

Boli vykonané 4 školenia pracovníkov v BOZP – vzdelávanie a poradenstvo v problematike aktuálnych právnych úprav v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA BILBAO) „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie

V rámci spolupráce pri prevencii rizík s orgánmi inšpekcie práce boli na úrovni RÚVZ v sídle kraja – RÚVZ v Banskej Bystrici a príslušného Inšpektorátu práce v Banskej Bystrici

vykonané 4 spoločné pracovné stretnutia za účelom výmeny skúseností a informácií na regionálnej úrovni. Témou rokovaní bol výkon inšpekcie práce a štátneho zdravotného dozoru v sektore spracovania potravín, v stravovacích zariadeniach, živočíšnej výrobe, regionálnej autobusovej doprave, jednotný postup pri kontrole zamestnávateľov pri zabezpečovaní OOPP, a organizácia spoločných aktivít v priebehu r. 2013.

V rámci Európskeho týždňa BOZP – 43. týždeň bol na RÚVZ organizovaný deň otvorených dverí, kampaň bola spropagovaná na web stránke RÚVZ.

Na základe dohody oboch orgánov na výkone spoločných dozorných aktivít sme realizovali spoločnú kontrolu pracoviska- Detská fakultná nemocnica s pol. Banská Bystrica, na ktorom sú vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce (chemické karcinogény – cytostatiká).

2.2.3 Európska informačná kampaň výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Plnenie

V priebehu roka 2013 ÚVZ SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane, v rámci európskeho týždňa BOZP boli mediálne prezentované. Výsledky na regionálnej úrovni z 99 podnikov zatiaľ neboli spracované, po ich spracovaní v priebehu r. 2014 bude komunikácia prebiehať s jednotlivými podnikmi.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou s IARC/WHO a s ďalšími špecializovanými zahraničnými pracoviskami.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone, Francúzsko a s Lekárskou fakultou Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine)

Etapy riešenia

rok 2013 a ďalšie roky

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčine

FNsP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, Martinské bioptické centrum v Banskej Bystrici, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, Národný onkologický ústav v Bratislave, FNsP Milosrdní bratia v Bratislave, FNsP akad. L. Déra v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FN v Trenčine a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia; Národné centrum zdravotníckych informácií a štatistiky, Národný onkologický register.

Spoluriešitelia: Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici- Inštitút matematiky a informatiky/ Spoločné pracovisko MÚ SAV a UMB.

Anotácia

Epidemiologické štúdie typu prípad – kontrola sú zamerané na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt nádorových ochorení.

Štúdia zameraná na štúdium chronických ochorení a nádorov pankreasu. Práca je zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Ide o spoločné úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení pankreasu. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov pankreasu uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie.

- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík.
- Objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu.
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia v etiológii vzniku rakoviny pankreasu (fajčenie, konzumácia alkoholu a mäsa, pohybová aktivita, pracovná expozícia).
- Zhodnotiť úlohu osobnej a rodinnej anamnézy (diabetes mellitus, chronická pankreatitída, cholelitiáza, hereditárna pankreatitída) a reprodukčnej anamnézy u žien.
- Pátrať po možných súvislostiach medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu.
- Odoberať a uchovávať vzorky biologického materiálu (krv) na genetickú analýzu v spolupráci s IARC.
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RUVZ.

Plnenie

Štúdia ESNAP bola ukončená v riadnom termíne 31.12.2012. K tomuto dátumu sa ukončil zber prípadov a kontrol. V I. polroku 2013 sa dokončieval zber údajov, vkladanie údajov do databázy, odoslanie vzoriek a databázy do IARC. Spracovávali sa zistené údaje od riešiteľských pracovísk na Slovensku. V spolupráci s matematickými špecialistami z UMB v Banskej Bystrici sa realizovali matematicko-štatistické analýzy údajov vložených do databáz. MZ SR určilo termín predloženia záverečnej správy zo štúdie týkajúcej sa výsledkov práce aj ekonomického zhodnotenia na 31.5.2013. V stanovenom termíne boli spracované všetky údaje a doručené na MZ SR. Zodpovední riešitelia štúdie priebežne spracovávali

zistenia záverov. Publikácia bola v tlačenej aj v CD verzii po recenzii materiálu bola k dispozícii riešiteľským pracoviskám. Poznatky boli prezentované v II. polroku 2013 odbornej verejnosti a využité v praxi.

Celkový počet oslovených respondentov bol 663. Miera účasti bola vysoká (96 %). Hodnotiteľných údajov sa získalo od 547 osôb. Z toho bolo 238 prípadov a 309 kontrol. Prípady tvorili pacienti s rakovinou pankreasu (143 prípadov), z toho 68 mužov a 75 žien. V percentuálnom vyjadrení tvorili prípady s rakovinou pankreasu 61,1. Z toho muži 47,5 a ženy 52,5. Druhú časť tvorili prípady s chronickou pankreatitídou 95, čo je 39,9 %. Percentuálne zastúpenie mužov 61 (64,2 %), ženy 34 (35,8%). Kontrolný súbor tvoril 309 osôb, z toho 167 muži (54%), 142 ženy (46%). Do projektu boli získaní cestou ambulancií praktických lekárov pre dospelých a internistických ambulancií v zúčastnených centrách, párovaním k získaným prípadom.

Hodnotených parametrov bola celá rozsiahla škála. Priemerný vek prípadov bol 59 rokov, kontrol 56,2 roka. Prípady s rakovinou pankreasu mali priemerný vek 62 rokov a s chronickou pankreatitídou 54 rokov. Najmladší pacient s rakovinou pankreasu mal 29 rokov, najstarší 88 rokov. Medzi najviac zastúpené vekové kategórie patrili 50- až 59-roční a 60- až 69-roční. Priemerný vek prípadov s rakovinou pankreasu bol u mužov 60 rokov, u žien 64 rokov.

Prednostne sa hodnotili údaje o prípadoch s potvrdenou rakovinou pankreasu. Z hľadiska topografie nádorov bolo najviac v hlave pankreasu (82 %). Z hľadiska TNM klasifikácie sa získali údaje od 71 % pacientov s rakovinou pankreasu. Rozšírenie do uzlín bolo tiež zistené u 71 % pacientov a metastázy u 57 % pacientov. Najčastejšie išlo z hľadiska klinického obrazu o pacientov v IV. najpokročilejšom štádiu ochorenia (55 %).

Z hľadiska histologického obrazu išlo najčastejšie o infiltrujúci duktálny karcinóm (47,3%) prípadov, adenokarcinóm (29,2%) prípadov. Histologické údaje boli k dispozícii od 74 % prípadov s rakovinou pankreasu.

Z vybraných ochorení sa zistilo viacej ochorení u prípadov ako u kontrol s cukrovkou, žlčovými kameňmi a pankreatitídou, čo sa ďalej hodnotilo. Na analýzy sú k dispozícii ďalšie údaje o užívaní liekov, prekonaných chorobách, gynekologických anamnézách, vzdelaní atď. Kontroly dosahovali celkovo vyššie vzdelanie ako prípady s rakovinou a chronickou pankreatitídou. U kontrol malo vysokoškolské vzdelanie 37,1 % u prípadov s rakovinou pankreasu 18,2 % a s chronickou pankreatitídou 16,8 %.

Z hľadiska rizikových faktorov sa podrobne hodnotila fajčiarska anamnéza, konzumácia alkoholu a výživové zvyklosti. Vo fajčiarskych ukazovateľoch boli najväčšie rozdiely zistené z hľadiska intenzity fajčenia, kde u prípadov s rakovinou pankreasu fajčilo viac ako 20 rokov 75,7 %, s chronickou pankreatitídou 80,4 % a u kontrol 61,5 % z fajčiarov. Niekedy v živote fajčilo 56,9 % kontrol. S rakovinou pankreasu 50,4 % a s chronickou pankreatitídou 39,9 %. V súčasnosti fajčí 22,1 % kontrol, prípadov s rakovinou pankreasu 29,8 % a chronickou pankreatitídou 34 %. Medzi prípadmi a kontrolami je viditeľný rozdiel v prospech ťažkých a veľmi ťažkých fajčiarov, najmä u prípadov s chronickou pankreatitídou (50,9%) ako aj u prípadov s rakovinou pankreasu (44,4 %), u kontrol (38,6). Z hľadiska konzumácie alkoholu väčšiu konzumáciu alkoholu priznali prípady s chronickou pankreatitídou oproti pacientom s rakovinou pankreasu. Najväčšiu fyzickú aktivitu v zamestnaní alebo vo voľnom čase uviedli kontroly. Podrobne sa hodnotil stav výživy vyjadrený ako BMI a telesná veľkosť v rôznych štádiách života (20 rokov, 40 rokov a 2 roky pred stanovením diagnózy).

K analýzám týchto údajov slúžili komplexné štatistické modely. Zo zistení uvádzame, že u všetkých modelov bola zistená zvýšená šanca mať rakovinu v závislosti od stúpania veku (4 – 6%), u tých čo majú cukrovku, oproti tým, čo ju nemajú 5- až 7-násobne vyššia šanca ochorenia. U tých čo prekonali pankreatitídu je 5- až 7-násobne vyššia šanca ochorenia ako

tých, ktorí pankreatitídu nemali. Aj v našom súbore sa prejavila vyššia šanca mať rakovinu s nárastom telesnej hmotnosti, vyjadrenej ako nadváha, obezita alebo veľká alebo nadmerná telesná hmotnosť. Štatisticky významné rozdiely boli zistené v zmysle 2-násobne zvýšenej šance mať rakovinu pankreasu u tých, čo mali BMI vo veku 40 rokov v pásme nadváhy a 4-násobne väčšej šance tých, čo mali BMI vo veku 40 rokov v pásme obezity, v porovnaní s osobami s normálnou hmotnosťou. Po zaradení ďalších premenných do modelu hodnotenia (fajčenie, pitie alkoholu, cukrovka, pankreatitída) sa vplyv nadváhy a obezity nezistil, lebo sa preukázal vysoko významný vplyv cukrovky a pankreatitídy. Vzťah medzi fajčením tabaku a rizikom rakoviny pankreasu bol viditeľný ale vo väčšine modelov nebol štatisticky významný.

Podrobné analýzy budú predmetom následných publikácií, najmä v spolupráci s IARC, kde sa s výhodou uplatní analyzovanie veľkého počtu údajov zo štúdií z celého sveta, čo dáva predpoklad vyššej výpovednej hodnoty.

Z hľadiska súvislosti s expozíciou karcinogénom hodnotil IARC v roku 2013, že je dokázaná súvislosť rakoviny pankreasu s fajčením tabaku a používaním tabaku bez fajčenia na šnupanie a žuvanie ako pravdepodobnú súvislosť. IARC zhodnotil vyššie pite alkoholu, zvýšenú expozíciou ionizujúcemu žiareniu, RTG žiareniu a expozíciu Thóriu 232 a jeho rozpadovým produktom.

Pracovná expozícia nepredstavuje hlavné riziko. Odhaduje sa príčinná súvislosť maximálne do 5%. Sporná zostáva profesionálna expozícia chlórovaným uhl'ovodíkom, PAU, amínom, chlórovaným nepolárnym rozpúšťadlám, kadmium a akrylamidu k vzniku rakoviny pankreasu. Kauzálna úloha azbestu sa doposiaľ neobjasnila. Skúmanie genetických znakov a zmien je predmetom spolupráce s IARC a výsledky budú k dispozícii v najbližších rokoch. Na účely potenciálnych genetických analýz sa uskladňujú na Slovensku (RÚVZ Banská Bystrica) predpísaným spôsobom (- 70°C) vzorky biologického materiálu.

Plnenie v druhom polroku 2013

Pripravila sa prezentácia výsledkov na XXI. vedecko-odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou „Životné podmienky a zdravie“, ktorá sa konala v Novom Smokovci 23.- 25. septembra 2013. Názov prezentácie „Výsledky epidemiologickej štúdie rakoviny pankreasu na Slovensku“ hlavní autori: Adamčáková Z, Fabiánová E, Kráľ P a kol. (Banská Bystrica) a bola prezentovaná formou posteru. Výsledky práce boli spracované do publikácie: Eleonóra Fabiánová, Zora Adamčáková a kol.: ESNAP - Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu na Slovensku, ktorú vydal Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici za podpory Ministerstva zdravotníctva SR, počet strán 108 (ISBN 978-80-971096-1-5). Publikácia bola distribuovaná všetkým spoluautorom a spoluriešiteľom zo Slovenska. Publikácia bola poskytnutá dostatočným množstvom všetkým RÚVZ v SR a ÚVZ SR.

Odporúčania pre prax boli prezentované aj na zasadnutí poradného zboru hlavnej odborníčky HH SR pre PPLaT dňa 11. októbra 2013. Pokračuje sa na medzinárodnom spracovávaní údajov do publikácie o pohybovej aktivite a rakovine pankreasu. Pripravuje sa pracovné rokovanie riešiteľov z jednotlivých štátov v Prahe.

PILOTNÁ ŠTÚDIA RAKOVINY MOČOVÉHO MECHÚRA

Riešiteľské pracoviská

Rok 2013 - RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici,

FNsP v Banskej Bystrici,

Lekárska fakulta Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine)

Od roku 2014 – ÚVZ SR , vybrané RÚVZ v SR a vybraní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti - podľa výsledkov pilotnej štúdie.

Pilotná štúdia sa realizuje aj v Českej republike a v Chorvátsku.

Spoluriešitelia: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave - Národný onkologický register.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory.

Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúceho žiarenia, arzénu, chlóru.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola. V pilotnej fáze sa má získať k spolupráci 20 pacientov; kontroly sú z predchádzajúcich štúdií nádorov.

Realizačné výstupy

Zvysiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov močového mechúra uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie.

- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík.
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu, pracovného prostredia a životného prostredia v etiológii vzniku rakoviny močového mechúra (fajčenie, práca s arylamínmi, so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, zvýšený príjem arzénu, chlóru).
- Zhodnotiť úlohu osobnej, pracovnej a rodinnej anamnézy.
- Odoberať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv) na genetickú analýzu v spolupráci s MSSM.
- Pripraviť odbornú základňu pre plnú štúdiu nádorov močového mechúra.
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Plnenie

„Geneticko-epidemiologická štúdia rakoviny močového mechúra“ (GERMM) je plnená na Slovensku od druhého polroku 2013 a nadväzuje na pilotnú štúdiu „Epidemiologická štúdia nádorov močového mechúra v strednej Európe“, ktorá sa v SR realizovala v roku 2012 a v prvom polroku 2013. Zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov MZ SR na plnenie projektu bola uzatvorená s vedením RÚVZ v Banskej Bystrici pod číslom č. 2012/67-RUVZBB-5 dňa 2.7.2013 a následne bola uzatvorená zmluva s ÚVZ SR pod číslom 2012/67-RUVZBB-5 /1 dňa 18.7.2013.

Projekt plnil RÚVZ v Banskej Bystrici v spolupráci s II. Urologickou klinikou SZU, FN sP F.D. Roosevelta, vybranými praktickými lekármi pre dospelých a Martinským bioptickým centrom, s.r.o. v Banskej Bystrici. Koordinovala sa práca s ÚVZ SR. V roku 2013 bolo v rámci tejto štúdie získaných v regióne Banská Bystrica celkovo 38 prípadov s podozrením na rakovinu močového mechúra a 18 kontrol. Zo získaných prípadov boli dva prípady zo súboru vyradené z dôvodu nepotvrdenia diagnózy. Z oslovených prípadov je do štúdie zaradených 36 t.j. 94,7%. Ako kontroly bolo oslovených 38 osôb, z ktorých dvadsať si neprialo participovať v štúdiu alebo nespĺňali požadované kritériá. Zaradených kontrol zostalo 18 (participácia 47,4%). Zo zaradených prípadov bolo 26 mužov a 10 žien. Zo zaradených kontrol bolo 11 mužov a 7 žien. Vekové rozpätie zaradených prípadov – mužov bolo od 33

do 84 rokov, priemerný vek 64,23 roka. U žien sa vekové rozpätie pohybovalo od 46 do 84 rokov, priemerný vek bol 65,9 roka. Od všetkých prípadov aj kontrol boli získané vzorky moču a krvi. Tieto boli spracované a uskladnené podľa protokolu; vzorky sú pripravené k následným analýzám. U 33 prípadov sa podarilo odobrať vzorky tkaniva z nádoru. Od všetkých zaradených prípadov aj kontrol sa získal súhlas na účasť v štúdií a na vedenie ich osobných údajov. Od všetkých členov vytvoreného súboru prípadov a kontrol sa získali požadované údaje do dotazníkov a postupne sa dopĺňajú klinické a patologické údaje. Spracované informácie sa vkladajú do novo vytvorenej databázy, ktorá je kompatibilná s databázami doposiaľ realizovaných epidemiologických štúdií nádorov, čo umožňuje ďalšie využitie už získaných údajov. V práci sa pokračuje v roku 2014 -2015.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) u ľudí má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Etapy riešenia

Rok 2013: vypracovanie pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov; pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu).

Rok 2014: realizácia pilotného projektu pre HBM (odber vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov a zber potrebných údajov, realizácia laboratórnych analýz).

Rok 2015: vyhodnotenie výsledkov, spracovanie údajov z dotazníkov, vypracovanie záverečnej správy k projektu, komunikácia výsledkov pilotného projektu, publikovanie výsledkov.

Realizačné výstupy

Záverečná správa, informácie o výsledkoch verejnosti, TK, národný workshop

Termín ukončenia

30.11.2015

Plnenie

V roku 2013 sa analyzovali výstupy z projektu **HBM EÚ COPHES (DEMOCOPHES)**. Začali sa prípravné práce na výbere vhodných indikátorov expozície zo životného prostredia a pracovného prostredia. Ako vhodný indikátor z hľadiska realizácie aj v pracovnom prostredí sa javí stanovenie ortuti a metabolitov PAU v ľudskom materiáli (prednostne vlasy na Hg a moč na PAU). Spolupráca sa bude rozvíjať pod gesciou ÚVZ SR, rovnako aj dopracovanie projektu štúdie, dokumentov. Na RÚVZ v Banskej Bystrici bola zabezpečená spolupráca OPPLaT s OCHA pri hodnotení expozície pracujúcej populácie uvedeným škodlivinám. Od 1. júla 2013 bolo zriadené NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského monitoringu na RÚVZ v Banskej Bystrici, čo predstavuje dôležitú odbornú základňu pre realizáciu tohto projektu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

do 30.9.2013 – výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 – RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

do 15.11.2013 - RÚVZ v sídle kraja zašlú informáciu ÚVZ SR

do 15.12.2013 – ÚVZ SR pripraví informáciu pre médiá (TASR, SITA)

Realizačné výstupy

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.

Ukladanie nápravných opatrení.

Informovanie o výsledkoch – verejnosť, médiá.

Plnenie

V rámci riešenia projektu bolo vykonaných celkom 18 kontrol. Kontroly boli vykonané náhodným výberom v existujúcich prevádzkach, ktorým boli vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Predmet kontroly vyplýval z anotácie úlohy a usmernenia RÚVZ Banská Bystrica a bol doplnený o nasledovné údaje: typ pracoviska, umiestnenie, predmet – charakter činnosti, počet vytvorených pracovných miest – zamestnancov, zistené skutočnosti a nedostatky.

Jednalo sa o rôzne typy pracovísk: chránené dielne, kde boli zriadené pracovné miesta pre 50 a viac % osôb so zdravotným postihnutím, chránené pracoviská, ktoré boli dispozične začlenené do priestorov prevádzok alebo samostatné pracoviská, kde vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť osoba so zdravotným postihnutím (SZČO). Pracoviská sú zriadené buď v účelových nebytových priestoroch alebo v domácnostiach (SZČO).

Charakter činností, ktorú vykonávajú zdravotne postihnuté osoby vyplýva z predmetu podnikania a je zameraný na ľahké nenáročné práce výrobného charakteru, montážne práce, práce v oblasti služieb a administratívne práce. Počet vytvorených pracovných miest pre osoby so zdravotným postihnutím sa prevažne pohybuje od 5 – 15 miest v prevádzkach výrobného charakteru, 1 – 3 pracovné miesta v prevádzkach služieb a administratívnych činností. Pracovný čas zamestnancov závisí od individuálneho zdravotného stavu – štandardný týždenný pracovný čas alebo práca na kratší pracovný čas.

Posudzované priestory spĺňali požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, oddychové miestnosti boli vybavené zariadením na odpočinok počas pracovnej zmeny.

Zamestnanci najmä pri administratívnych prácach, drobných montážnych a výrobných prácach vykonávajú prácu prevažne v sede. Usporiadanie a vybavenie pracovísk – pracovným stolom a pracovným sedadlom s ergonomicky výškovo nastaviteľným sedadlom s opierkou chrbta, umožňuje pohodlnú pracovnú polohu pri práci v sede čím sú splnené požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred fyzickou, senzorickou a taktiež psychickou pracovnou záťažou.

Na všetkých kontrolovaných pracoviskách bol zvolený vhodný výrobný program, pracovné a technologické postupy, ktoré nepredstavujú možné riziko poškodenia zdravia.

V niektorých prevádzkach výrobného charakteru podľa výskytu jednotlivých faktorov práce a pracovných podmienok (fyzikálne faktory a chemické faktory) bolo vykonané hodnotenie zdravotných rizík a vypracované posudky o riziku so závermi únosnej miery rizika expozície. Napr. pekár (pevný aerosól), montážnik (hluk), predajca v maloobchode (chemické faktory). Na žiadnom pracovisku neboli vyhlásené rizikové práce.

Zavedená organizácia práce, režim práce a odpočinku a individuálny prístup k zamestnancom umožňujú zdravotne postihnutým osobám individuálnu voľbu prestávok v práci.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Banskobystrický región

2.6.4 Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (BIOPLYN, SPLYNOVANIE ŠTIEPOK)

Cieľ

Identifikovať a objektívne posúdiť pracovnú expozíciu škodlivým faktorom v pracovnom prostredí a nariadiť nápravné opatrenia, ak je to potrebné.

Realizácia

Preskúmať pracovné podmienky pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov, vyžiadať resp. doplniť merania, ak je to potrebné.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Plnenie

Alternatívne zdroje, označované tiež ako obnoviteľné, sa využívajú na výrobu elektrickej energie a tepla. Medzi najčastejšie využívané prírodné zdroje patria – slnečné žiarenie, vietor, geotermálne teplo, ktoré sú prirodzene obnoviteľné, ale medzi technológie obnoviteľných zdrojov energie je zahrnuté aj spracovanie biomasy. Biomasu je možné zhodnotiť spaľovaním, ďalej splynovaním na výrobu bioplynu, alebo na výrobu tekutých biopalív.

V okresoch Banská Bystrica a Brezno evidujeme už len dve (2) väčšie spoločnosti nakolko jedna (1) spoločnosť ukončila činnosť, z toho 1 vyrába elektrickú energiu a túto dodávajú do distribučnej siete a 1 spoločnosť spaľovaním biomasy vyrába teplo pre vykurovanie. Ako biomasa sa používa dendromasa - drevná štiepka, piliny, kôra, porezy mestskej zelene. V oboch spoločnostiach boli pri uvedení priestorov do prevádzky zhodnotenú faktory pracovného prostredia – hlučnosť, chemické faktory a pevný aerosól. Pracovné činnosti spojené s expozíciou faktorom pracovného prostredia zamestnávateľ na základe posúdenia zdravotného rizika, ale aj výsledkov merania zaradil do 1. alebo 2. kategórie prác podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórií.

Niektoré obce napr. Tajov, Králiky, Čierny Balog, Kordíky, Ľubietová a Poniky využívajú spaľovanie biomasy (drevné štiepky) na výrobu tepla do ústredných vykurovacích systémov v obecných priestoroch a budovách, napr. obecné úrady, materské školy, kultúrne domy, knižnice. Súčasťou kotolní sú aj skladové priestory. Prevádzka kotolní je automatická s občasnou činnosťou obsluhy, ktorá vykonáva kontrolu správnosti chodu zariadení, dávkovanie biomasy do prevádzkových zásobníkov a periodické vyberanie popola zo zabudovaných zásobníkov. Prevádzka týchto kotolní je sezónna, viazaná na vykurovacie obdobie.

Ďalšiu oblasť pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov tvoria bioplynové stanice. V okresoch Banská Bystrica a Brezno sme zaevidovali zatiaľ 4 bioplynové stanice, z toho 2 na skládkach, 1 v blízkosti poľnohospodárskeho družstva a 1 v čistiarni odpadových vôd. Všetky tieto bioplynové stanice sú automatické s občasnou servisnou kontrolou, ich prevádzku zabezpečujú externé právne subjekty. Obsluha bioplynových staníc vykonáva prísun vstupnej suroviny, jej nakládku do zásobníka a nakladanie s odpadmi z procesu fermentácie. Vstupnou surovinou je biomasa z rastlinnej výroby (trávna senáž, kukuričná siláž), odpad skládkovaný na mestských skládkach a odpad z farmaceutickej výroby. Bioplyn vzniknutý fermentáciou biomasy za anaeróbných podmienok pomocou metagénnych baktérií sa následne spaľuje v kogeneračnej jednotke. Výstupom kogeneračnej stanice je elektrická

energia dodávaná do distribučnej siete a teplo využívané v technológii na ohrev fermentačných nádrží a na vykurovanie. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že pracovná činnosť spojená so servisnou kontrolou je vykonávaná zamestnancami po celom území SR a nie je viazaná len na jednu konkrétnu oblasť.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca odboru

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2013 bolo v rámci projektu sledovania výživového stavu vyšetrených 80 klientov ľahko pracujúcich z okresu Banská Bystrica a Brezno. Každý vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Údaje z dotazníkov a jedálnych lístkov (rozšírené o nové sledované ukazovatele výživového stavu/ boli počítačovo spracované a spolu s údajmi z ostatných RÚVZ BB-kraja zosumarizované a zaslané do RÚVZ Poprad. Na plnení tohto projektu sa podieľajú aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo počas r. 2013 spolu 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Kontrolované bolo aj označovanie na obale. Laboratórnymi skúškami bol v 1 vzorke stanovený jodid draselný v množstve $7,3 \pm 0,9$ mg/kg, jodičnan draselný – nebol detekovaný, pričom bol na obale výrobku deklarovaný jodičnan draselný v rozmedzí 15-35 mg.kg⁻¹ ako KI. V nadväznosti na uvedené bol nesprávne stanovený dátum minimálnej trvanlivosti. O zistených skutočnostiach boli zaslané informácie miestne príslušnému RÚVZ.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potravinárskeho výrobku baleného do papierového obalu a zaslaná bola na analýzu do RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola v r. 2013 sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu u

respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória, spolu 20 respondentov). Odovzdané boli dotazníky, v ktorých respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov a týždenný dotazník frekvencie spotreby. Odobratých bolo 5 vzoriek potravín, chemická analýza zameraná na obsah E 129 a E 104 bola vykonaná v 3 vzorkách zmrzlín, obsah mentofuránu bol sledovaný vo vzorke cukrovinky a kumarín vo vzorke pekárskeho výrobku so škorickou. Zistené údaje boli spracované do súmárov a zaslané ÚVZ SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca odboru

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor: ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Cieľom úlohy je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe spracovaného metodického postupu boli v roku 2011 vyšetrované iba deti vo vekových skupinách od 7-18 rokov, nakoľko sa nepodarilo získať finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie meraní najmenších vekových skupín pediatrami.

Antropometrické údaje boli získané celkovo od 512 študentov, a to od 320 žiakov v ZŠ a od 192 študentov v ŠS. U každého študenta bolo merané: výška a hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ramena. Ďalej sa hodnotil typ študenta – nápadne chudý, nápadne tučný, alebo sa nápadne nelíši od ostatných. Dotazníková časť prieskumu bola zameraná na životný štýl žiaka – stravovanie, telesná výchova, na sociálne prostredie žiaka, na údaje o výške a hmotnosti rodičov.

V roku 2013 nebola požiadavka gestora projektu zúčastňovať sa na spracovávaní údajov, alebo získavať ďalšie údaje v regióne, ktoré je v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V mesiaci apríl 2013 bola zahájená V. etapa riešenia projektu – monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín u detí vo vekovej skupine 15 – 18 rokov. Uskutočnil sa výber 3 školských zariadení - stredných škôl v meste Banská Bystrica. Do plnenia projektu boli zapojené školy – Stredná priemyselná škola J. Murgaša (zastúpenie chlapcov), Stredná zdravotnícka škola a Katolícke gymnázium (zastúpenie dievčat). V spolupráci s vedením vybratých škôl boli oslovení rodičia študentov, ktorým bol zaslaný informovaný súhlas s účasťou na prieskume. Oslovených bolo celkom 264 rodín. Návratnosť a súhlas so zapojením sa do riešenia projektu bola od 113 rodičov. Následne dotazníkovou metódou (5 druhov dotazníkov) boli získané údaje od všetkých 113 detí. Vyplňanie dotazníkov bolo vykonané v škole priamo študentmi. Súčasne boli vykonané odbery obedov a podávaných nápojov v školských jedálňach vybratých škôl za účelom posúdenia dodržiavania a plnenia odporúčaných výživových dávok pre príslušnú vekovú kategóriu detí a to v energetických a nutričných ukazovateľoch (KJ, obsah bielkovín, tukov, cukrov), dusičnanov a obsahu NaCl v podávaných pokrmoch a nápojoch. V priebehu mesiaca máj boli vykonané u zapojených detí aj základné antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, brucha) a hodnoty tlaku krvi.

Získané údaje z dotazníkov a nameraných hodnôt detí boli postupne vyhodnocované a vložené do pripravenej databázy. Kompletná databáza všetkých získaných údajov (dotazníky, antropometria, 24-hodinové hodnotenie príjmu jedla - Alimenta, 24-hodinový energetický výdaj – pohybová aktivita) bola zaslaná na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote dňa 27. septembra 2013.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V máji 2013 boli prostredníctvom dotazníkovej metódy zbierané údaje o spôsobe stravovania a životnom štýle u 9 ročných detí prostredníctvom školského zariadenia a rodičov detí. Rodičia detí vyplňovali dotazník o 24-hod. spotrebe, t.j. 24-hod. jedálny lístok detí a dotazník o životospráve t.j. dotazník o stravovacích zvyklostiach.

Na základe 24-hodinového jedálneho lístka sa bude u detí hodnotiť príjem aspartamu, allury červenej AC, kumarínu a mentofuránu. Dotazník o stravovacích zvyklostiach je

zameraný na hodnotenie príjmu potravín s obsahom mäty, alebo mentolu, škorice, potravín so zníženou energetickou hodnotou a bez prídavku cukru.

Pre získanie uvedených údajov od 20 detí bolo v spolupráci s Cirkevnou ZŠ s MŠ, Nám. Štefana Moysessa, Banská Bystrica oslovených 47 rodín. Návratnosť dotazníkov bola 57,4 %.

Údaje z dotazníka zameraného na 24-hodinovú spotrebu jedál a z dotazníka o životospráve – frekvencia konzumovania u detí školského veku, ktoré boli získané podľa predloženého metodického postupu od 20 rodičov detí boli vložené do databázy a dňa 9.7.2013 bola databáza zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave na účely ďalšieho spracovania.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Košiciach, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa za účelom zistenia aktuálneho stavu, ale aj trendov v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Na základe zistených skutočností potom navrhnúť opatrenia preventívneho charakteru, napr. aj určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom. V roku 2013 je plnenie úlohy zamerané na sumarizáciu poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie. V súvislosti s uvedeným bola vykonaná kontrola príjmu jódu u detí zapojených od roku 2009 do riešenia projektu Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál. Celkove boli prehodnotených údaje o príjme jódu pomocou programu Alimenta od 323 respondentov.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb ich zdravého fyzického a duševného vývinu a odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

V termíne od 2.4.2013 do 22.4.2013 boli vykonané mimoriadne kontroly vybraných zariadení určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici s určeným zameraním a podľa požadovanej štruktúry.

1. Mimoriadne kontroly boli vykonané v 21 telovýchovných zariadeniach, z toho 13 pri ZŠ a 8 pri SŠ. V týchto zariadeniach bolo celkovo skontrolovaných 48 priestorov na výučbu telesnej výchovy.

2. Najčastejšie zisťované nedostatky boli technického charakteru, a to hlavne nemonitorovanie teplôt vzduchu – chýbanie teplomerov, nevyužívanie spíech žiakmi z časového dôvodu, nedostatočné alebo nevhodné vetranie priestorov, poškodené dlažby, obklady, vodovodné batérie a sprchy v umyvárňach pre žiakov, nevykonávanie maľovania

v niektorých zariadeniach dlhšie ako 10 rokov, v jednom prípade 20 rokov (ZŠ MPČL 35 Brezno) a pod.

3. Z prevádzkových nedostatkov bolo zisťované hlavne zaraďovanie TV do rozvrhu hodín do tretej vyučovacej hodiny v 21 zariadeniach (z toho v 13 ZŠ 13 a v 8 SŠ), zdvojené hodiny TV celkom v 7 zariadeniach (v ZŠ 2 - len športové triedy, SŠ 5), nulté hodiny 3 v zariadeniach pri ZŠ – len športové triedy. V 4 zariadeniach (SŠ) sa realizuje liečebná telesná výchova.

4. Uložené opatrenia:

- zákaz využívania telocvične na výučbu telesnej výchovy podľa § 55 ods.2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z. (ZŠ Pionierska č. 4 Brezno) pre zlý technický stav – zatekanie a výskyt plesní na stenách telocvične.
- V 21 skontrolovaných telovýchovných zariadeniach bolo požadované odstránenie uložených nedostatkov v termínoch ihneď a najneskôr do 30.6.2014, vždy po prerokovaní s prevádzkovateľom zariadenia. Len v zariadeniach neboli zistené nedostatky.

Začal sa pripravovať metodický postup za účelom ďalšieho plnenia úlohy, a to:

- Príprava dotazníkov pre odborných pracovníkov RÚVZ v SR za účelom sledovania využitia hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov na hodinách TV, chronometráž žiakov na hodine TV, počet detí lekármi oslobodených od telesných cvičení na hodinách telesnej výchovy a dôvody, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov, možnosti fyzickej aktivity v školách počas a mimo vyučovania.
- Príprava dotazníkov za účelom zistenia: názorov detí 3., 5. a 9. ročníka ZŠ a 3.ročníka SŠ na hodiny telesnej výchovy v školách a názorov učiteľov na hodiny telesnej výchovy v školách.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Gestor: RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ hl. mesto Bratislava so sídlom v Bratislave

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Zo strany gestora úlohy nebola požiadavka zúčastniť sa na plnení tejto úlohy, alebo získavať ďalšie údaje v regióne, ktoré je v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci odboru

5.1 MONITORING PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V MINERÁLNYCH VODÁCH PLNENÝCH DO FLIAŠ DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Anotácia

Minerálne vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia minerálnych vôd sa stala veľmi populárnou

ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije minerálne vody plnené do fliaš alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie minerálnych vôd s vyšším obsahom rádionuklidov napr. rádia a uránu.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V druhom polroku 2013 sa dokončovali analýzy balených vôd. Stanovenia prírodných rádionuklidov vo všetkých odobratých vodách sa realizovali v dvoch laboratóriách:

- Rádiochemické laboratórium ÚVZ SR – stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa a beta, ^{222}Rn , ^{210}Pb , ^{228}Ra
- Rádiochemické laboratórium RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici – $^{234,235,238}\text{U}$, ^{226}Ra , ^{210}Po .

Rádiochemické laboratóriá ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa úspešne zúčastnili porovnávacích meraní organizovaných ASLABom.

Rádiochemické laboratórium RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici dokončilo verifikáciu alfaspektrometrickej metódy na stanovenie ^{210}Po vo vodách.

RNDr. Viktor Vrabeľ z RÚVZ so sídlom v Košiciach vytvoril zdieľanú databázu výsledkov stanovení prístupnú cez web rozhranie.

Koncom roka 2013 pracovníci ÚVZ SR odobrali ďalšie 4 vzorky vôd z distribučnej siete.

Harmonogram odberov a analýz balených vôd sa musel prispôbiť znižovaniu stavu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením laboratórií. Hlavnú úlohu budeme musieť realizovať dlhšie časové obdobie a to minimálne do roku 2016.

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľ

Zhodnotiť úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Anotácia

Radiačná defektoskopia na dočasných pracoviskách je činnosť, ktorá má svojím charakterom a používanými zdrojmi žiarenia (väčšinou sa jedná o vysokoaktívne žiariče) významný potenciál ohroziť zdravie pracovníkov a pri niektorých možných mimoriadnych situáciách aj jednotlivcov z obyvateľstva. Legislatíva požaduje od prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia, ktorí majú povolenie na zriaďovanie dočasných pracovísk, aby zriadenie pracoviska oznámili orgánom dozoru 24 hodín vopred. Často sa práce vykonávajú len jeden deň, prípadne v noci a zriedka je v praxi možné zorganizovať zo dňa na deň previerku na takomto pracovisku. Vzhľadom na dôležitosť dodržiavania požiadaviek radiačnej ochrany na dočasných pracoviskách je potrebné podrobnejšie rozpracovanie požiadaviek platných predpisov v oblasti radiačnej ochrany pre tieto pracoviská formou odborného usmernenia.

Plnenie úloh projektu k 31.12.2013

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek MAAE uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

V priebehu roku 2013 jednotlivé dozorné pracoviská pri plnení úloh projektu naďalej zameriavali na preverovanie úrovne radiačnej ochrany, s cieľom zhromaždiť čo najviac údajov o práci na dočasných pracoviskách. Od 18.6.2013 bola vedúcou pracovnej skupiny na

riešenie projektu menovaná Ing. Auxtová. Na pracovnom stretnutí pracovníkov zo všetkých zainteresovaných dozorných pracovísk na RÚVZ v Banskej Bystrici sa podrobne prediskutoval ďalší postup a zjednotil sa spôsob vykonávania previerok dočasných pracovísk, previerky týchto pracovísk sa operatívne plánujú podľa došlých oznámení. V priebehu kontrol sa preverujú napr. podklady o platnosti ADR na vozidlá, v ktorých sa prepravujú zdroje žiarenia, ďalej platnosť osvedčení uzavretých žiaričov používaných v defektoskopii, zabezpečenie zdravotného dohľadu u pracovníkov a úplnosť prevádzkovej dokumentácie, ktorú vedú odborní zástupcovia, vrátane evidencie pracovných výkonov. Previerky sa zamerali aj na úroveň kalibrácie osobných signálnych dozimetrov. V spádovom území Banská Bystrica sa projekt vzťahuje na 8 defektoskopických pracovísk v Žilinskom kraji a 5 pracovísk v Banskobystrickom kraji. V Nitrianskom kraji je to 6 pracovísk, v Bratislavskom 7 pracovísk, v Košickom a Prešovskom kraji 3 pracoviská. V Trenčianskom a Trnavskom sa počet upresňuje podľa aktuálnych povolení, v priebehu roka 2013 došlo k niekoľkým zmenám.

Úlohy projektu sa priebežne plnia, dohodla sa úprava používaných dotazníkov. Rozpracované je *metodické usmernenie*, ktoré bude jedným z výstupov projektu v roku 2014. Záverom možno konštatovať, že zabezpečenie pracovísk v mieste, kde sa vykonávali dočasné defektoskopické práce bolo u doteraz preverených subjektov na dobrej úrovni.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Členovia pracovnej skupiny, vykonávajúci dozor v radiačnej ochrane pripravili aktuálny prehľad prístrojovej techniky, fantómov na dozimetrické merania a ďalšieho príslušenstva, ktoré je možné použiť na dozimetrické merania radiačných parametrov röntgenových prístrojov, potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov – skiagrafia, skiaskopia, mamografia, angiografia a intervenčná rádiológia, stomatologická rádiodiagnostika (intraorálne a panoramatické snímky), ktorý odprezentovali na pracovnej schôdzke na UVZ dňa 24.6.2013.

Vzhľadom k tomu, že nebolo možné pre chýbajúce prístrojové vybavenie pokračovať v sledovaní a hodnotení veľkosti ožiarenia pacientov v **klasickej diagnostickej rádiológii**, pracovné skupiny sa dohodli, že v nasledujúcom období bude prebiehať zber a spracovanie údajov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami **počítačovej tomografie**. Metodika bola prezentovaná vedúcim pracovnej skupiny, ktorý pripravil aj elektronické formuláre.

Metodika stanovenia efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach bola spracovaná podľa odporúčania ICRP a smernice EUR16262 a vychádza pri výpočte efektívnej dávky z údajov objemového indexu počítačovej tomografie $CTDI_{vol}$ a súčinu dávky a dĺžky – DLP, ktoré zaznamenávajú jednotlivé CT zariadenia a zo štandardných konverzných koeficientov pre výpočet efektívnej dávky

V druhom polroku 2013 boli členmi pracovnej skupiny navštívené všetky CT pracoviská v spádovom území banskobystrického a žilinského kraja. Zodpovední pracovníci (odborní zástupcovia, rádiológovia, rádiologický technici) boli podrobne poučení o metodike zberu dát, ktorý trval 3 mesiace.

V banskobystrickom kraji bolo navštívených 11 pracovísk s CT prístrojmi a v žilinskom kraji 10 pracovísk. Na pracoviská boli doručené elektronické formuláre pre zber a evidenciu dát.

Do konca roka boli okrem jedného pracoviska doručené vyplnené formuláre za obdobie 3 mesiacov, ktoré budú po skompletizovaní distribuované vedúcemu pracovnej skupiny na UVZ Bratislava.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarenií populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy:

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne),
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave, (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne),
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch, (Zvolen, Hron, 1 x mesačne),
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode, (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ľadová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská. Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium).

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody Hron		Cs- 137 mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC,	

	štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Manažment očkovania

Kontrola očkovania v SR

Plnenie

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín. 13x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine. V septembri bola vykonaná administratívna kontrola očkovania vo všetkých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno, v októbri sa vykonala podrobná analýza zaočkovanosti, v novembri sa vykonala analýzy výsledkov administratívnej kontroly očkovania v BBSK (13okresov) a bola zaslaná správa na ÚVZ SR.

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2013 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 3 x osobne a 42x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 93, z toho 35x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 59 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozorneniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov

prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, , STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy: Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS,
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek,
- priebežná kontrola kvality údajov,
- priebežná kontrola funkčnosti systému,
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov,
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách,
- komunikácia s dodávateľom softvéru,
- inovácia a rozširovanie systému,
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Počas celého roka 2013 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

Nadalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL. V I. polroku 2013 sa PS zišla 1x na pôde RÚVZ BB, kde sa riešilo rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória HPL a NRC. V I.polroku sa podarilo rozšíriť on line hlásenie zo 6 laboratórií, 1x Piešťany a 5x Alfa Medical (Ružomberok, Stropkov, Bratislava, Partizánske, Rožňava). Bol pripravený up date manuálu pre užívateľov EPIS, ktorý bol v II.polroku distribuovaný. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy. Bolo pripravené zadanie pre fy Softec.

V priebehu roka 2013 sa pokračovalo v štvrtročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov, kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2012 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 27, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V systéme EPIS bolo v roku 2013 nahlásených celkom za SR 61 123 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj

exportovali do TESSy. V systéme bolo spracovaných 552 epidémií a 719 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy

priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz,
organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ,
zapojenie sa do štúdie HELICS,
zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život,
skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:

- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov,
- vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,

zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach,
kontrola užívania štandardných čističích, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami,
kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk,
vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno,
edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN,
organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk.

Plnenie

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2013 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity: v roku 2013 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 442 prípadov nozokomiálnych nákaz (NN). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumómie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrťročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2013 vykonaných 132 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a 561 kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov. Celkom bolo odobratých 4201 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody a sterilných predmetov.

Štúdie: **HELICS**

V roku 2013 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu.

Prevalenčná štúdia NN

Pre RÚVZ Banská boli vybrané 2 ZZ a to DFNSP Banská Bystrica a SÚSCCh Banská Bystrica. V rámci štúdie bolo skontrolovaných celkom 68 chorobopisov, spracovaných a nahodených do systému, v I. polroku 2013 sme vykonávali analýzy a porovnania s medzinárodnými výsledkami. V II. polroku boli pripravované podklady na seminár o výsledkoch prevalenčnej štúdie pre FNŠP F,D, Roosevelta, ktorý sa uskutoční v marci roku 2014.

Intervencie

V I. polroku prebiehala kampaň „Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tematiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá.

Vzdelávanie

1. V apríli roku 2013 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny na Tál'och, kde jedna veľká sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.

2. V novembri 2013 bola zorganizovaná monotematická konferencia na tému: Surveillance NN v SR. Konferencia sa konala na Tál'och v hoteli Stupka za účasti 75 odborníkov z celého Slovenska.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy

pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky,

informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania,

zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie, príprava stratégie krízovej komunikácie.

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie

Zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení.

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zostrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

V roku 2013 bol aktualizovaný pandemický plán pre okresy Banská Bystrica a Brezno a BBSK ako aj aktualizácie protiepidemického plánu a zloženia protiepidemických komisií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2013**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2013 – február 2014**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2013** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.

Vyhlásenie globálnej eradikácie.

Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovaní.

Plnenie a výsledky: V roku 2013 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenie sú ukončené a mali negatívny výsledok.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mítmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike; dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ v SR;

december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,

záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2016

Plnenie a výsledky

V roku bolo vykonaných 15 sedení so 7 školami, zúčastnilo sa 158 žiakov ZŠ a študentov stredných škôl. Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 85 osôb a bolo u nich vykonané 54 odberov na HIV, z toho 9 anonymných, všetky s negatívnym výsledkom. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 123 osobám. Poradňa vydala 35 medzinárodných certifikátov o HIV negativite.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosťi populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
zníženie odmietaní očkovania,

informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky. Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od minulého roka.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 10 x osobne a 89x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 185, z toho 65x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 59 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu

rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

I. etapa

1. marec – apríl 2013: odborne – metodická príprava, pilotný projekt
2. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.
3. júl – september 2013: vyhodnotenie, publikácia, intervencie

II. etapa

4. máj – jún 2014: realizácia výskumnej časti II
5. júl 2014 vyhodnotenie trendov a účinnosti intervencií
6. modifikácia intervencií, publikácie

Časové obdobie

Do konca roku 2014

Realizačné výstupy

Rok 2013

Záverečná správa obsahujúca údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Návrh intervencií.

Rok 2014

Zhodnotenie účinnosti intervencií, ich modifikácia.

Plnenie a výsledky

RÚVZ Banská Bystrica sa podieľal na metodickej príprave štúdie vrátane dotazníka. V mesiaci jún prebehlo vlastné dotazníkové sledovanie. V okresoch Banská Bystrica a Brezno boli vybraté 3 stredné školy a 7 pediatrov, v čakárňach ktorých sa mali vybrať matky do štúdie. Úlohu sa v priebehu 2 týždňov podarilo splniť. Získali sme 40 dotazníkov od študentiek III. ročníka stredných škôl a 35 dotazníkov od matiek. Tieto boli v nasledujúcom období analyzované za dané dva okresy a zároveň boli zaslané do spracovateľského pracoviska RÚVZ Komárno.

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

Zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie

Celkove bolo vykonaných za rok 2013 152 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárňach v okresoch B. Bystrica a Brezno.

- kontrolovaných bolo 237 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.10.2 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno

Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika.

Plnenie

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1254 ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia.

6.10.3 Posudková činnosť

Zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 571 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 111 rozhodnutí a 15 záväzných stanovísk a 30 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 1561 konzultácií.

6.10.4 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

Preventívna - cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami.

V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

Poskytovanie konzultácií

Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie

Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie

1x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 28 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.10.6 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu.

Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).

Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 4x, z toho účasť 2x.

Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.

Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne.

Členstvo v Poradného zboru HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2011 4x.

Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).

Členstvo v PS pre realizáciu NPPOSC.

Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR .

Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.

6.10.7 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologicky závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2013 nikto nepožiadaval o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologicky závažnej činnosti.

6.10.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy

Organizácia jarnej a jesennej akcie
Prieskumy premnoženia hlodavcov
Odporúčania na vykonanie deratizácie
Kontrola účinnosti deratizácie
Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie

V jarných mesiacoch apríl, máj jún 2013 a jesenných mesiacoch september-november bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti.

Celkovo bolo vykonaných 16 prieskumov v teréne.

6.10.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy

Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
Účasť na skúškach
Hodnotenie
Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie

V roku 2013 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 61 účastníkov.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca odboru

A/ Úlohy ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyrénu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich práce v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitoring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaž ľudí faktormi z prostredia“ (HBM).

Plnenie

1. Polycyklické aromatické uhľovodíky (PAU) v ovzduší

Vyšetrované vzorky pracovného ovzdušia boli odobraté v prevádzke na výrobu kovových komponentov do automobilov a poľnohospodárskych strojov. Počet vzoriek ovzdušia 6, počet stanovených ukazovateľov 96, a analýz 288.

2. 1-hydroxypyren (1-OHP) v moči

V prvom polroku 2013 sa skúšobné laboratórium zúčastnilo medzinárodného medzilaboratórneho testu G-EQUAS 51/2013 v ukazovateli 1-hydroxypyren v moči na dvoch koncentračných úrovniach a získalo osvedčenie na rozsah environmentálnej expozície aj profesionálnej expozície v danom ukazovateli. Vzorky vyšetrené za účelom hodnotenia expozície boli odobraté u pracovníkov v expozícii ropných destilátov a u asfaltérov. Počet vzoriek biologického materiálu 8, počet ukazovateľov (1-OHP, kreatinín) 16, počet analýz 52.

B/ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórnych výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.3 2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	54	135
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	314	864
3.2	Monitoring jodácie kuchynskej soli	145	435
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	10	20
4.2	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	60	600
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	23	371
7.6	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	14	84
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií	14	112
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	4	4
7.14	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	127	1905
7.20	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	264	572

ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLOGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

RNDr. Jozef Strhársky, PhD. - poverený zastupovaním vedúceho odboru

Odbor lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bol v roku 2013 gestorom 5 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky“. 2 projekty boli z OFŽP (7.15 a 7.16) a 3 projekty boli z OLM (8.3, 8.4. a 8.5). Okrem toho sa podieľal na ďalších 6 úlohách ako spoluriešiteľ (6.6, 7.1, 7.2, 7.13, 7.14 a 8.2).

7.15 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina

Etapy riešenia: 2013 a ďalšie roky

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Cieľ

- Monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Výstupy

Týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,

prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,

využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie za rok 2013

Metodika

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou

ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Priebeh peľového monitoringu 2013 a medializácia výsledkov

RÚVZ Banská Bystrica je gestorm úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2013 vzhľadom na dlhú zimu s bohatou snehovou pokrývkou sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili k 1.3.2013. Monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave a monitorovacia stanica v Banskej Bystrici začala s monitorovaním koncom februára od 9. kalendárneho týždňa, monitorovacie stanice pri RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina od 10. kalendárneho týždňa. Monitoring prebiehal do októbra. Vzhľadom na vhodné poveternostné podmienky monitorovacia stanica v Bratislave pracovala do konca novembra a monitorovacia stanica v Banskej Bystrici ukončila monitoring v decembri.

<i>monitorovacia stanica</i>	<i>počet vzoriek</i>
RÚVZ Banská Bystrica	294
ÚVZ SR Bratislava	280
RÚVZ Košice	266
RÚVZ Nitra	266
RÚVZ Trnava	259
RÚVZ Žilina	259
celkom	1624

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích stanicích PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou spolu 1624 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Pri mikroskopickej diagnostike v koordinačnom pracovisku v Banskej Bystrici vyhodnotili 294 vzoriek na 5158 ukazovateľov a vykonali 5158 analýz. Na pracovisku ÚVZ SR vyhodnotili 280 vzoriek na 5362 ukazovateľov a vykonali 5362 analýz. Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Pracoviská pri RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislave sa zároveň podieľali na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší pre masmédiá i verejnosť a tiež k plánovanej výsadbe drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

Medzilaboratórne porovnanie: Na kontrolu kvality vykonávaných analýz bolo na účely akreditácie zrealizované medzilaboratórne porovnanie, cieľom ktorého bolo potvrdenie spôsobilosti zúčastnených laboratórií reprodukovať výsledky stanovenia prítomnosti biologických alergénov v ovzduší z odobratých denných vzoriek v rámci peľového monitoringu. Na medzilaboratórne porovnanie boli použité archivované preparáty denných vzoriek z peľového monitoringu ÚVZ SR BA kód vzorky 465/2013 z dňa 26.2.2013, kód

vzorky 467/2013 zo dňa 28.2.2013 a kód vzorky 468/2013 z dňa 1.3.2013. Medzilaboratorného porovnania sa zúčastnili dve pracovníčky RÚVZ BB a jedna pracovníčka ÚVZ SR BA. Porovnaním dosiahnutých výsledkov oboch laboratórií sa potvrdila spôsobilosť laboratórií reprodukovať výsledky peľového monitoringu. V rámci MPS bolo v troch vzorkách overených 9 ukazovateľov.

Prednášková a publikačná činnosť

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2012 v Banskej Bystrici. Poster na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin

Lafférová, J., Nováček, M.: Peľové spravodajstvo na www.alergia.sk a jeho perspektívy. Poster na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin

Lafférová, J., Benčaťová, B.: Priebeh peľovej sezóny vybraných aleregénov za roky 2010 – 2012 na Slovensku. Prednáška na konferencii XI. Martinské dni imunológie, 10.-12.4.2013, Martin . Prezentácia publikovaná v zborníku na CD nosiči.

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2013 v Banskej Bystrici. Poster na konferencii XXX. Kongrese SSKAI a ČSAKI, 25.-28.9.2013, Bratislava

Dušíčka, J., Ščevková, J., Mičieta, K., Brutovská, E., **Zámečníková, M.**, **Terenová, A.**, **Lafférová, J.**: Pollen concentration in the air of Bratislava (Slovakia): a comparison study from the two pollen monitoring stations. ACTA BOTANICA UNIVERSITATIS COMENIANAE, 47, 2012, pp. 39-49, ISBN 978-80-223-3332-0, ISSN 0524-23

Dušíčka, J., Mičieta, K., Brutovská, E., Sámelová, A., Ščevková, J., **Zámečníková, M.**, **Terenová, A.**: Aeropalynological aspects in the detection of the quality of air in Bratislava. EKOLÓGIA, 32,2013, pp. 39-53

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Mgr. Eva Barátová – konzultant práce študentiek Beáty Barátovej a Dominiky Kučerovej z gymnázia Golianova 68 v Nitre na tému: Nebezpečenstvo menom alergia - peľový monitoring, ktorá sa v rámci SOČ umiestnila v krajskom kole na 1. mieste

Lafférová, J.: tlačová beseda na RÚVZ BB: Bude peľová sezóna 2013 atypická?

7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2013 a ďalšie roky

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoc, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy

- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- čiastkové závery a výsledky budú uvedené v odpočtoch a priebežne publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Vyhodnotenie za rok 2013

Metodika

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Úloha

Mimoriadny cielený výkon ŠZD zameraný na výskyt alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach v strediskách zimného cestovného ruchu

Kontrola ubytovacích zariadení v strediskách letného cestovného ruchu

Výskyt alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež

RÚVZ Banská Bystrica je gestorm úlohy, na ktorej sa na odberoch spolupriešiteľsky podieľali vybrané RÚVZ.

V spolupráci s odborom HŽPaZ bola pripravená mimoriadna cielená úloha zameraná na výskyt alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach. V spolupráci s hlavnou odborníčkou odboru HŽPaZ a jej poradným zborom bola prerokovaná metodika odberu a pripravené metodické usmernenie. Do riešenia tejto úlohy boli zapojené vybrané oddelenia HŽP na ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Poprad, Prešov, Spišská Nová Ves a Žilina, ktoré zabezpečili odber vzoriek a ich doručenie do laboratória. BŽP OLM RÚVZ BB, kde bolo vykonané spracovanie vzoriek, diagnostika a vyhodnotenie výsledkov v zmysle platnej legislatívy.

Celkovo bolo v 22 ubytovacích zariadeniach odobratých 110 vzoriek prachu z matracov, ktoré boli následne v laboratóriu BŽP OLM RÚVZ BB vyšetrené na prítomnosť alergénov roztočov. Celkovo bolo teda v laboratóriu spracovaných 110 vzoriek vyšetrených 220 ukazovateľov a zrealizovaných 220 analýz.

V letnom období boli do úlohy zapojené oddelenia HŽP na ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica (Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom), Bratislava, Košice, Nitra (Levice, Komárno, Nové Zámky, Topoľčany), Prešov (Stará Ľubovňa, Svidník, Bardejov, Humenné), Spišská Nová Ves, Trenčín, Trnava (Senica, Galanta) Žilina (Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín, Martin, Čadca), ktoré zabezpečili odber vzoriek a ich doručenie do laboratória BŽP OLM RÚVZ BB, kde bolo vykonané spracovanie vzoriek, diagnostika a vyhodnotenie výsledkov v zmysle platnej legislatívy.

Celkovo bolo v 40 ubytovacích zariadeniach odobratých 200 vzoriek prachu z matracov, ktoré boli následne v laboratóriu BŽP OLM RÚVZ BB vyšetrené na prítomnosť

alergénov roztočov. Celkovo bolo teda v laboratóriu spracovaných 200 vzoriek vyšetrených 400 ukazovateľov a zrealizovaných 400 analýz.

V spolupráci s odborom HDM bolo v rámci mimoriadnej úlohy na zmonitorovanie stavu ubytovacích zariadení pre deti a mládež boli odobraté vzorky prachu na výskyt alergénov roztočov. K riešeniu tejto úlohy odbory vzoriek zabezpečili odbory HDM RÚVZ Banská Bystrica, Trenčín, Nitra a Košice.

Celkom bolo odobratých 100 vzoriek z 20 ubytovacích zariadení. Z celkového počtu vybraných dvadsiatich ubytovacích zariadení bolo 9 vysokoškolských a 11 stredoškolských internátov : BB – 2 VŠ, 4 SŠ, TN – 2VŠ,4SŠ , NR – 1VŠ, 1SŠ, KE – 4 VŠ, 2 SŠ. Celkovo bolo z tejto úlohy v laboratóriu spracovaných 100 vzoriek vyšetrených 200 ukazovateľov a zrealizovaných 200 analýz.

V rámci týchto troch úloh bolo pre účely projektu v roku 2013 v laboratóriu BŽP spracovaných 410 vzoriek vyšetrených 820 ukazovateľov a zrealizovaných 820 analýz.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade Pyroglyphidae obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č.7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Ubytovacie zariadenia v strediskách zimnej rekreácie - celkom bolo v 22 ubytovacích zariadeniach odobratých 110 vzoriek

Vyhovujúcich bolo 27 vzoriek = 24,55 % - obsah guanínu nižší ako ako 600 µg /1g prachu = neprítomné alergény roztočov

42 vzoriek = **38,2 %** - obsah guanínu v rozpätí 600 – 2500 µg /1g prachu

39 vzoriek = **35,45%** obsah guanínu v rozpätí 2500 – 10 000µg /1g prachu

2 vzorky = **1,8** - obsah guanínu > 10 000 µg/g = **výskyt alergénov roztočov vysoký**

Ubytovacie zariadenia v strediskách letnej rekreácie - celkom bolo v 40 ubytovacích zariadeniach odobratých 200 vzoriek (z toho 5 vzoriek nebolo možné analyzovať)

Vyhovujúcich bolo 40 vzoriek = 20,51 % - obsah guanínu nižší ako 600 µg /1g prachu = neprítomné alergény roztočov

118 vzoriek = **60,51 %** - obsah guanínu v rozpätí 600 – 2500 µg /1g prachu

28 vzoriek = **14,36%** - obsah guanínu v rozpätí 2500 – 10 000µg /1g prachu

9 vzorky = **4,62%** - obsah guanínu > 10 000 µg/g = **výskyt alergénov roztočov vysoký**

HDM – ubytovacie zariadenia pre deti a mládež - celkom bolo v 20 ubytovacích zariadeniach odobratých 100 vzoriek

Vyhovujúcich bolo 7 vzoriek = 7,0% - obsah guanínu nižší ako ako 600 µg /1g prachu = neprítomné alergény roztočov
78 vzoriek = **78,0 %** - obsah guanínu v rozpätí 600 – 2500 µg /1g prachu
15 vzoriek = **15,0%** - obsah guanínu v rozpätí 2500 – 10 000µg /1g prachu
V žiadnej vzorke nebol - obsah guanínu > 10 000 µg/g = **výskyt alergénov roztočov vysoký**

Podrobné hodnotenie za strediská zimného cestovného ruchu, doplnené o ďalšie podrobnosti a grafy, bolo prezentované na porade regionálnych úradov verejného zdravotníctva v apríli 2013. Výsledky z ubytovacích zariadení pre deti a mládež boli prezentované na celoslovenskej porade pracovníkov HDM.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Nakoľko zistená úroveň v mnohých zariadeniach nie je vyhovujúca, bude potrebné pri výkone ŠZD kontrolovať vykonávanie údržby prostredia tak, aby sa dodržali najvyššie prípustné hodnoty mikrobiologických a biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov.

Za tento rok projektu sme získali prvý väčší súbor vzoriek z ubytovacích zariadení zameraný na vyšetrenie výskytu alergénov roztočov. Nakoľko pri niektorých odberoch z prvej fázy projektu neboli úplné všetky merania, nebolo možné z tohto súboru objektívne hodnotiť vplyv sledovaných faktorov na výskyt alergénov roztočov. Jednoznačne však možno skonštatovať, že vyhovujúce vzorky, v ktorých nebola potvrdená prítomnosť alergénov roztočov, boli odobraté z matracov, ktorých vek nepresiahol 5 rokov.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia. Preto je potrebné zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory v čo najširšom merítku. Výsledky monitorovania následne využiť na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách bude potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda.

Prednášková a publikačná činnosť

Lafférová, J.: Roztoče bytového prachu a metodika odberu - prezentácia na poradnom zbore HŽPaZ, 23.1.2013 v Banskej Bystrici

RNDr. Oľga Mikláňová, Ing. Katarína Halzlová, MPH, Mgr. Michal Jajčaj, RNDr. Janka Lafférová, MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.: Prezentácia: Mimoriadny ciele výkon ŠZD zameraný na výskyt roztočov v ubytovacích zariadeniach – výsledky. Pracovná porada regionálnych úradov verejného zdravotníctva, 23.4. – 24.4.2013, Valčianska dolina

Lafférová, J.: Alergény roztočov bytového prachu v zariadeniach pre deti a mládež - vyhodnotenie na celoslovenskú poradu HDM.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu

RNDr. Lafféřsová – Odvysielaná relácia o roztočoch, Slovenský rozhlas, 8.2.2013

8.3 SERVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2013 – 2015

Anotácia

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Metodika a novozavedené metódy

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný aj optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Tri pracovníčky Odboru lekárskej mikrobiológie sa zúčastnili na stáži v Národní referenční laboratoři pro streptokokové nákazy (Praha, Státní zdravotní ústav), ktorej cieľom bolo zaškolenie sa v sérotypizácii pomocou Neufeldovej (Quellungovej) reakcie.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť. Pre mikrobiologické pracoviská vydalo osobitné pokyny na správne zasielanie živých kmeňov. Zároveň oslovilo pracovníkov odboru epidemiológie

príslušných RÚVZ s návrhom na zasielanie kultivačne negatívnych biologických materiálov s podozrením na prítomnosť *S. pneumoniae* za účelom molekulárno-biologického dôkazu a sérotypizácie pomocou multiplex PCR.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2013

Za rok 2013 bolo do NRC doručených spolu 72 vzoriek, z toho 69 kmeňov *S. pneumoniae* a dva biologické materiály (likvory) za účelom bližšej špecifikácie. Jeden kmeň bol určený ako *Streptococcus sp.* Zo 69 zaslaných kmeňov 4 nevyrástli.

Vyšetrených bolo 69 bakteriálnych kmeňov, z toho 50 bolo izolovaných z hemokultúry, 13 z likvoru, v 6 prípadoch bol daný kmeň izolovaný z hemokultúry aj likvoru súčasne. V dvoch prípadoch boli vyšetrené likvory ako samostatné biologické materiály. U všetkých kmeňov ako aj u biologických materiálov bol úspešne stanovený sérotyp. Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizuje Tab. 1.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2013

1. The 6th Pneumo Surveillance Workshop, 16.04.-18.04.2013, Poľsko, Krakow, aktívna účasť poster: Surveillance on pediatric pneumococcal diseases in Slovakia. Autori: Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Čamajová, J., Hupková, H., Hudečková, H., Avdičová, M.,
2. Konferencia Martinské dni verejného zdravotníctva, aktívna účasť poster: Invazívne pneumokokové ochorenia a monitoring zámery kauzálnych sérotypov *Streptococcus pneumoniae*. J. Autori: Čamajová, E. Bottková, C. Klement, L. Maďarová, H. Hupková, M. Avdičová, H. Hudečková
3. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, prednáška: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení v rámci činnosti Národného referenčného centra pre pneumokokové nákazy. Autori: Čamajová J., Klement C., Bottková E., Maďarová L., Hupková H., Avdičová M., Námešná J., Hudečková H., Nikš M.
4. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, poster: Možnosti zlepšenia diagnostiky *S. pneumoniae* v podmienkach NRC pre pneumokokové nákazy. Autori: Bottková, E., Klement, C., Čamajová J., Maďarová, L., Hupková H., Avdičová, M., Tále 22.04.2013-24.04.2013
5. Stáž v NRL pro streptokokové nákazy, Praha – sérotypizácia *S. pneumoniae* pomocou Neufeldovej reakcie. Praha. 29.04.2013-03.05.2013

Tab. 1: Prehľad počtu stanovených sérotypov *S. pneumoniae* vo vzorkách zaslaných do NRC pre pneumokokové nákazy a analyzované materiály resp. materiály, z ktorých boli bakteriálne kmene izolované, rok 2013.

Sérotyp	Počet kmeňov	Pôvodný biologický materiál
1	3	2 x hemokultúra, 1 x likvor
3	13	8 x hemokultúra, 4 x likvor, 1x likvor (biol. materiál)
4	2	2 x hemokultúra
6B	4	1 x hemokultúra, 2 x likvor, 1 x likvor + hemokultúra
6C	2	2 x hemokultúra
6C/D	1	hemokultúra
7F	6	3 x hemokultúra, 2 x likvor, 1 x likvor + hemokultúra
7F/A	1	hemokultúra
8	1	likvor + hemokultúra
9N	1	hemokultúra
séroskopina 11	3	2 x hemokultúra, 1 x ster z mozgových blán

12F	2	2 x hemokultúra
14	2	2 x hemokultúra
15A	4	3 x hemokultúra, 1 x likvor
15C	1	hemokultúra
séroskopina 18	1	1 x likvor (biol. materiál)
19A	6	6 x hemokultúra
19F	1	likvor + hemokultúra
20	2	2 x hemokultúra
22F	4	3 x hemokultúra, 1 x likvor + hemokultúra
23F	1	hemokultúra
23A	1	likvor
24/40	1	likvor + hemokultúra
33B/C/D	1	hemokultúra
35A/C	1	hemokultúra
35F	2	2 x hemokultúra
35B	2	1 x hemokultúra, 1 x likvor
36/37	1	hemokultúra
38/43/44/45/46/48	1	hemokultúra

8.4 EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

Projekt je zameraný na zistenie výskytu a rozšírenia patogénnych druhov meňaviek a možné cesty prenosu nákazy z prostredia v súvislosti so zhodnotením ekologických súvislostí. Cieľom je dobudovanie komplexnej laboratórnej diagnostiky meňavkových infekcií na Slovensku.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie; ÚVZ SR odbor objektivizácie životných podmienok

Anotácia

Kultivačným vyšetrením izolovať v klinických a environmentálnych vzorkách meňavky s možným patogénnym účinkom. Keďže vznik niektorých ochorení priamo súvisí s využívaním vôd (vody na kúpanie, voda z distribučnej siete, roztokov na uchovávanie a vyplachovanie kontaktných šošoviek), je sledovanie v prostredí rovnako dôležité ako diagnostika z klinického materiálu. Navyše pôsobí preventívne, lebo mechanizmus prispôsobenia sa meňaviek zmeneným podmienkam po preniknutí z voľného prostredia do organizmu človeka je doposiaľ neobjasnený.

Súčasný trendy diagnostiky sú zamerané na rýchlu detekciu patogénov pomocou molekulovo-biologických metód s podporou priameho a kultivačného dôkazu patogénov. V prípade tohto typu infekcií je včasné stanovenie správnej diagnózy a okamžitej liečby veľmi dôležité vzhľadom na fulminantný priebeh ochorenia a vysokú mortalitu. Väčšia šanca na vyliečenie existuje, ak sú tieto infekcie zistené včas a včas sa aj liečia, čo preukázali viaceré prípadové štúdie úspešne vyliečených pacientov. Dostupnosť molekulárno – biologických metód je nádejným postupom k získaniu rýchlych, konkrétnych a diagnózu potvrdzujúcich údajov. Za týmto účelom boli vyvinuté rôzne PCR metódy (konvenčné, multiplex, real-time PCR, nested PCR a i.), ktoré boli potvrdené ako dôležitý a špecifický nástroj na identifikáciu *N. fowleri*, *Acanthamoeba* spp. a *B. mandrillaris* v klinických vzorkách.

Okrem problematiky týkajúcej sa diagnostiky a liečby, je dôležité riešiť otázky ich výskytu a eliminácie z prostredia využívaného človekom. Predpokladom riešenia týchto

problémov je poznanie vplyvu faktorov prostredia na populácie potenciálne patogénnych druhov meňaviek. Potvrdenie izolátov ľudského a environmentálneho pôvodu napomôže pri skúmaní epidemiológie meňavkových ochorení.

Ciele projektu

- Zistiť prítomnosť patogénnych druhov meňaviek v klinických a environmentálnych vzorkách.
- Skompletizovať laboratórnu diagnostiku meňavkových infekcií na štandardnú svetovú úroveň - zaviesť nové metódy dôkazu patogenity na tkanivových kultúrach, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris*.
- Spolupracovať na medzinárodnej úrovni pri vývoji a zavádzaní nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami pre danú problematiku.

Etapy riešenia

- Uplatňovať metódy PCR, a zaviesť metódy multiplex PCR, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris* - priebežne 2013;
- odskúšať a optimalizovať nové metódy na modelových vzorkách životného prostredia – priebežne 2013;
- spracovať reálne vzorky štátneho zdravotného dozoru a klinické vzorky – priebežne 2013.

Výstupy

Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov, výročne bude spracovaná správa o zavedení a uplatnení metód molekulárnej biológie vo vyhodnotení činnosti odboru.

Vyhodnotenie za rok 2013

V prvom polroku 2013 bolo celkovo vyšetrených 21 vzoriek, z toho jedna bola klinická a 20 vzoriek predstavovali environmentálne vzorky bazénových vôd. Tie boli vyšetrené metódou kultivačného stanovenia podľa akreditovaného štandardného pracovného postupu, pričom v 12 vzorkách bola prítomnosť meňaviek potvrdená. Stanovenie molekulárno-biologickými metódami zatiaľ nebolo vykonané, tieto budú vykonané na vybratom súbore suspektných vzoriek po skompletizovaní súboru vzoriek.

Klinická vzorka materiálu z autopsie (likvor + postihnuté tkanivo mozgu) bola vyšetrená metódou real-time PCR a potvrdená ako negatívna na prítomnosť *N. fowleri*. Rovnako priamy mikroskopický dôkaz meňaviek v likvore, ako aj kultivačné stanovenie meňaviek v likvore boli negatívne.

V druhom polroku 2013 bolo celkovo vyšetrených 62 vzoriek, všetky vzorky boli environmentálne vzorky bazénových vôd. V tomto polroku nebola vyšetrená žiadna klinická vzorka.

Celkovo bolo vyšetrených 83 vzoriek, z nich 52 bolo potvrdených na prítomnosť meňaviek, ani v jednej zo vzoriek nebola potvrdená prítomnosť meňaviek s patogénnym účinkom.

Tab: Vyhodnotenie vzoriek vyšetrených na prítomnosť meňaviek v roku 2013

Obdobie	Druh vzorky	Počet vzoriek	Kultiváci a negatívne	Kultiváci a pozitívne	Vyšetrenie RT- PCR
2.1.2013-30.6.2013	environmentálne	20	8	12	-
2.1.2013-30.6.2013	klinické	1	(1)	-	negatívne
1.7.2013-31.12.2013	environmentálne	62	22	40	-
1.7.2013-31.12.2013	klinické	0	0	0	-
Spolu všetkých vzoriek		83	31	52	(1)

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2013

Publikačná činnosť a konferencie v roku 2013 neboli realizované. Pravidelná účasť na prednáškach v rámci projektu „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ“.

8.5 SURVEILLANCE *BORDETELLA PERTUSSIS*

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2013 - 2015

Anotácia

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Metodika a novozavedené metódy

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA oboch spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*).

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. V roku 2012-2013, sa z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR validuje táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnanie a zosúladenie diagnostiky

V rámci zapojenia NRC pre pertussis a parapertussis do projektu organizovaného pod záštitou ECDC: „Coordination of activities for laboratory surveillance of whooping cough in Member States and European Economic Area (EEA) countries“, ktorého cieľom je zosúladenie diagnostiky pertussis na všetkých úrovniach, sa NRC zapojilo do troch Externých kontrol kvality (molekulárno-biologickej, sérologickej a kultivačnej). Vo všetkých častiach EQA NRC uspelo na 100%. K dispozícii budú začiatkom roku 2014 už aj závery a celkové vyhodnotenie tohto projektu zo strany účastníkov ako aj organizátorov a koordinátorov.

Legislatívna činnosť

NRC sa podieľalo na tvorbe Odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zabezpečenie surveillance pertussis v Slovenskej republike (Vestník, čiastka 1-3, ročník 61, 22. február 2013).

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2013

Pomocou aglutinácie sa vyšetřilo 65 dvojíc sér na prítomnosť *B. parapertussis*. Prítomnosť *B. parapertussis* sa nepodarilo dokázať v žiadnom prípade. V začiatku roka 2013 boli pomocou aglutinácie vyšetřené 4 dvojice sér na prítomnosť *B. pertussis*, pozitívita nebola dokázaná ani v jednom z prípadov. V súlade s odporúčaniami EU.Pertstrain Group sa v tomto roku upustilo od vyšetřovania prítomnosti protilátok proti *B. pertussis* pomocou aglutinácie v dôsledku nízkej citlivosti tejto metódy a nevhodnosti jej použitia u ľudí očkovaných acelulárnou vakcínou.

ELISA dôkazovými metódami bolo vyšetřených 551 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgG anti-PT a 551 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgA anti-PT. Pozitívita bola dokázaná v prípade protilátok triedy IgG 120 krát, u protilátok triedy IgA 54 krát.

Pomocou real-time PCR sa v roku 2013 vyšetřilo spolu 381 materiálov na dôkaz prítomnosti *Bordetella sp.* a 285 materiálov na dôkaz prítomnosti *B. parapertussis*. Dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu bol vykonaný pomocou real-time PCR v 54 prípadoch. Prítomnosť *Bordetella sp.* bola potvrdená v 13 prípadoch, prítomnosť *B. pertussis* bola potvrdená v 4 vyšetřovaných materiáloch a prítomnosť *B. parapertussis* bola potvrdená v 4 prípadoch.

Pomocou kultivácie bolo vyšetřených v roku 2013 spolu 110 nasofaryngeálnych výterov, prítomnosť *B. pertussis* ani *B. parapertussis* nebola potvrdená ani v jednom prípade. Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek pomocou jednotlivých metód dôkazu je uvedený v tabuľke 1.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2013

1. Konferencia Martinské dni verejného zdravotníctva, aktívna účasť poster: Laboratórna diagnostika pertussis najnovšie odporúčania EU.Pertstrain Group. Autori: L. Maďarová, E. Bottková, C. Klement, J. Čamajová, M. Avdičová, V. Morihládková, Martin 06.03.2013-07.03.2013
2. Konferencia XII. Červenkové dni preventívnej medicíny, aktívna účasť, prednáška: NRC pre pertussis a parapertussis. Najnovšie odporúčania ECDC na interpretáciu výsledkov sérologických a molekulárno-biologických vyšetrení. Autori: Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Čamajová, J., Avdičová, M., Morihládková, V. , Tále 22.04.2013-24.04.2013
3. Prednášky v rámci projektu „Tvorba a realizácia vzdelávacích programov RÚVZ v SR.“ v bloku „Laboratórne aspekty surveillance infekčných ochorení vykonávanej NRC odborov lekárskej mikrobiológie v SR“ na témy: „NRC pre meningokoky“, „NRC pre pertussis a parapertussis“, „Informačné centrum pre biologické zbrane a bioterorizmus“, „Molekulárna biológia“. RÚVZ Žilina 13.3.2013, RÚVZ Banská Bystrica 22.11.2013.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2013.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella pertussis</i>	8	0
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i>	130	0
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	551	120
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	551	54
kultivácia	110	0
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	381	13
Real-time PCR <i>Bordetella parapertussis</i>	285	4
Real-time PCR <i>Bordetella pertussis</i> , ptxA-Pr	54	4

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH – vedúca odboru

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky

monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
- B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
- C) Tabak, alkohol, drogy,
- D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
pracovné prostredie,
životné prostredie.

Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Realizácia úlohy a výstupy

OPZ RÚVZ v BB naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých zdravotno-výchovných aktivít a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy.

Vedúca odd. zdravotnej výchovy sa angažovala v programe „Ovocie a zelenina do škôl“ a v r.2013 vypracovala správu o jeho plnení za Banskobystrický kraj.

V spolupráci s OHV sa na prieskume „VÝŽIVOVÝ STAV OBYVATEĽSTVA“ podieľame získavaním respondentov z vybranej populačnej skupiny, zberom anamnestických dát od nich, poskytovaním údajov z našich vyšetrení, meraniami, vyšetreniami, biochemickou analýzou ich kapilárnej krvi, interpretáciou výsledkov klientom a ich edukáciou o zdravom životnom štýle. V r. 2013 sa prieskum zameriaval na ľudí so zamestnaním vyžadujúcim ľahkú fyzickú aktivitu – získali sme údaje od 80 osôb vyhovujúcich tomuto kritériu, ktoré sme vyšetřili a poskytli sme im poradenstvo.

Poradenstvo o zdravej výžive sa priebežne poskytovalo aj 2 skupinám záujemcov zúčastnených v kurzoch obezitologickej poradne, ktorú viedli Mgr. Šuchaňová z OPZ a MUDr. Šinská z odboru hygieny detí a mládeže. V prvej skupine bolo 8 klientok a 1 klient, v druhej 20 klientok. Zvýšený záujem o kurz v druhom polroku bol aj vďaka informáciám o poradni prezentovaným v televíznej relácii Fokus zdravie na STV2.

Osobám, ktoré sa zúčastňujú kurzov, sa vykonáva aj priebežná kontrola stravovania a analýza jedálničkov.

S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvyšovať celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy a režimu stravovania na zdravie človeka vzdelávame školákov, seniorov aj iné skupiny obyvateľstva. V r. 2013 sme sa téme ozdravenia výživy venovali na týchto podujatiach:

- Na ŠZŠ a ŠOU vo Valaskej bol deň venovaný téme „Ohrozuje nás obezita“, v rámci ktorého prebehli 2 prednášky s besedami o zdravom životnom štýle s dôrazom na správnu výživu - pre 34 žiakov 10-15 ročných a pre 56 učňov vo veku 15-20 rokov.
- Prednášky (3), ktoré sa konali v rámci Týždňa mozgu pre žiakov(43) a študentov (87), boli orientované preventívne a dost' významný priestor bol venovaný správnej výžive v prevencii rozvoja demencií. Seniorom (129) sa pri rovnakej príležitosti tiež poskytovalo poradenstvo o vplyve nevhodnej stravy a nadmerného pitia alkoholu na zhoršovanie celkového stavu aj mentálnych schopností a o možnostiach udržať si čo najlepšie zdravie správnou výživou počas 3 aktivít.
- Pri príležitosti významných dní v apríli (Sv. dňa zdravia, Dňa narcisov, Eur. dňa medzigeneračnej solidarity) sa konali podujatia, kde sa podrobne preberali zásady zdravej výživy znižujúcej riziko chorôb - prednášky pre 22 seniorov v SSS na Uhľisku a pre 22 klientov DD „Poznaj svoj tlak krvi“, spojené s meraniami a individuálnym poradenstvom a prednáška s besedou pre 20 členov KD Púpava, Tatranská 10 „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení“.
- V Špeciálnej základnej škole v Klenovci sme mali pre 15 rómskych žiakov 2. stupňa prednášku s besedou o zdravom životnom štýle, kde bolo významné miesto venované aj správnej výžive
- Členom Jednoty dôchodcov v Nemeckej – Zámostí sme potrebu a význam správnej výživy zdôrazňovali pri prednáške „Vplyv menopauzy a andropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“, aj pri individuálnom poradenstve na základe vyšetrení, ktorých sa väčšina z nich zúčastnila.
- Na ZŠ Ďumbierska sa v spolupráci s GYMFIT konala vzdelávacia a zážitková aktivita k MDD – preskúšali sme 250 detí I. stupňa z vedomostí o správnej výžive a zdravom životnom štýle, nasledovala individuálna edukácia v danej problematike. Súčasťou podujatia bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.
- Správna výživa bola jednou z nosných tém prednášky s besedou „Prevencia obezity a chronických chorôb“ pre 25 učňov Špeciálnej školy vo Valaskej 23.10.
- So 42 žiakmi Špeciálnej základnej školy na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici sme sa venovali problematike správnej výživy v rámci 3,5 hodinového vzdelávacieho bloku.

FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, webstránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným individuálnym poradenstvom.

Lekárka POPA OPZ RÚVZ BB sa zúčastnila 19.3. v Trenčíne stretnutia pracovnej skupiny pre fyzickú aktivitu a znižovanie obezity, kreovanej z pracovníkov RÚVZ pod vedením ÚVZSR.

Vo svojej prednáške a ppt. prezentácii upozornila na V. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a oslovila kolegyné a kolegov, aby sa kampane zúčastnili ako organizátori lokálnych aktivít na podporu pohybu pre zdravie, lektori a autori prednášok a vzdelávacích materiálov, aby podporili súťaž spojenú s touto kampaňou a získali pre ňu účastníkov, najmä spomedzi tých klientov poradní zdravia, ktorých zdravie je ohrozené nedostatkom pohybovej aktivity. Intervenčnému projektu na zvýšenie fyzickej aktivity dospelého obyvateľstva - kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ bola venovaná aj prednáška s prezentáciou na tlačovej konferencii na ÚVZSR k Svetovému dňu zdravia a spusteniu kampane, ako aj 3 rozhovory v elektronických médiách a článok na webovej stránke nášho úradu. Poskytli sme tiež rozsiahle písomné informácie ako podklady článkov prezentovaných v printových médiách a pre podporovateľov kampane, najmä pre doc. Kamenského zo Slovenskej nadácie srdca.

Pri osvetových prednáškach a besedách venujúcich sa viacerým zložkám životného štýlu bolo zdôrazňovanie významu pohybovej aktivity pre zdravie a nabádanie na zvýšenie jej podielu v každodennom živote súčasťou 8 aktivít pre deti a mládež a 5 pre seniorov. Monotematická prednáška o krčnej chrbtici pre 20 seniorov zo Strediska sociálnych služieb na Uhlisku bola spojená s ukázkami cvikov zlepšujúcich pohyblivosť a odstraňujúcich svalovú nerovnováhu a relaxačných cvičení, vhodných na prevenciu funkčných porúch v oblasti krčnej chrbtice, aj pri rehabilitácii. V spolupráci s Mestským úradom v Banskej Bystrici sme v rámci Akadémie európskeho seniora pripravili prednášku o osteoporóze, kde bol značný priestor venovaný vhodným cvičeniam spomaľujúcim osteoporotický proces a zlepšujúcim svalovú rovnováhu, pohyblivosť a propriocepciu, aby sa predišlo úrazom a zlomeninám.

Lekárka POPA RÚVZ BB lektoruje kapitolu o fyzickej aktivite (súčasť Modulu 11 programu vzdelávania pracovníkov RÚVZ) v banskobystrickom kraji, doplnenú o ďalšie poznatky a skúsenosti z vlastnej praxe. V roku 2013 bolo 5 takýchto prednášok.

Na 3 odborných fórach (Martinské dni preventívnej medicíny, Sjezd ČSTL a SSTL Poděbrady a konferencia Surveillance chronických chorôb v Trenčíne) boli prezentované výsledky analýz z celonárodnej štúdie EHES o súvislostiach fyzickej aktivity respondentov s ich hmotnosťou, zdravím a pocitom pohody. Na konferencii Dni praktickej obezitológie v Bardejovských kúpeľoch sme prezentáciou „Vplyv fyzickej aktivity na zmenu hmotnosti účastníkov súťaže Vyzvi srdce k pohybu“ preukázali efektivitu pravidelnej sledovanej fyzickej aktivity na pokles hmotnosti obéznych a tučných účastníkov súťaže.

Na OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici od r. 1995 pracuje Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Má 2 sekcie – individuálne poradenstvo a skupinové cvičenia.

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v roku 2013 špecializované poradenstvo 60x na základe 162 absolvovaných vyšetrení a testov 58 klientom (21 mužom a 37 ženám, z ktorých 2 navštívili poradňu v 1. aj v 2. polroku).

Popri vyššie uvedených špeciálnych testoch a vyšetreniach 59 osôb absolvovalo aj základnú antropometriu, 32 z nich vrátane stanovenia hmotnostného podielu telesného tuku a 26 aj čiastočnú spirometriu (FEV1).

POPA mala v roku 2013 Deň otvorených dverí na Svetový deň zdravia a 3 výjazdy: 2 pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie, 1 pri príležitosti Medzinárodného dňa seniorov. V spolupráci s Bytovým podnikom mesta BB sme zorganizovali na krytej plavárni na Štiavničkach poradenský výjazd pre návštevníkov plavárne, možnosť otestovať si kondíciu sme poskytli aj vlastným pracovníkom – účastníkom branno-športového dňa RÚVZ BB na Donovaloch. Disciplíny Olympiády seniorov sme rozšírili aj o testy POPA, antropometriu, zisťovanie podielu tuku a merania tlaku, na základe ktorých sme účastníkom poskytovali poradenstvo POPA aj základnej poradne zdravia.

Aj v r. 2013 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku ktoré OPZ zabezpečuje väčšinou pre seniorov. Naše kvalifikované inštruktorky

poskytujú pravidelne pohybovú inštruktáž 8 skupinám. V roku 2013 sa obnovili aj cvičenia v bazéne pre študentov Univerzity 3. Veku-UMB. Cvičení v r. 2013 sa viac-menej pravidelne zúčastňovalo 107 klientov, inštruktorky POPA odcvičili s nimi 190 hodín

V blízkosti NsP v Brezne bola na Svetový deň zdravia znovu otvorená „Kyslíková dráha“ (pod záštitou MÚ Brezno, Červeného kríža a RÚVZ BB) - je to turistický chodník na ktorom si môžu účastníci zacvičiť na pripravených náradiach. Záujemcom naša pracovníčka merala sekundový úsilný výdych spirometrom a krvný tlak.

Naša pracovníčka sa zúčastnila na podujatí Športový deň materských škôl okresu Brezno, organizovanom Slovenskou gymnastickou federáciou, kde robila 140 deťom antropometriu.

V spolupráci so Slovenskou gymnastickou federáciou Gymfit sa konalo deň pred MDD hravé športové dopoludnie na ZŠ Ďumbierska v Banskej Bystrici, kde sme preskúšali a vzdelávali 250 detí aj v otázkach významu vhodnej pravidelnej fyzickej aktivity pre zdravie. Učiteľky boli súčasne upozorňované na kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ a možnosť aktívne sa zúčastniť súťaže, prípadne motivovať k účasti iných zamestnancov školy alebo svojich príbuzných, či známych. Sprostredkovali sme deťom motivačný list pre detského podporovateľa kampane VSKP a účastnícke listy súťaže, ak by niekto z detí chcel zapojiť svojich rodičov.

Význam pohybu pre zdravie v prevencii chronických chorôb, ale aj ako súčasť liečby akcentujeme cirkulantom a stážistom na OPZ (lekárom, študentom verejného zdravotníctva a i.). Sú podrobne oboznamovaní s našimi intervenčnými aktivitami a s poradenstvom, ktoré v záujme zvýšenia pohybovej aktivity poskytujeme našim klientom.

TABAK, ALKOHOL, DROGY

Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia". V roku 2013 systematicky pomáha pri odvykaní od fajčenia 1 fajčiarovi. Lektorsky zabezpečuje v BB kraji Vzdelávanie pre pracovníkov RÚVZ - časť modulu 11 venovanú prevencii fajčenia. 2 pracovníčky OPZ boli v BB kraji lektorkami častí modulu 11 venovaných drogovej problematike.

Začiatkom roku sa uskutočnila na Strednej obchodnej škole v B. Bystrici na Tajovského ulici beseda na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 študentiek II. a III. ročníka spojená s meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom (16) a so spirometriou – FEV1 (19).

V prvom polroku 2013 sa OPZ podieľal na kampani „*Exfajčiari sú nezastaviteľní*“. Aktivity vyvrcholili najmä koncom mája pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

27.5. 2013 pracovníčky Odboru podpory zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu Hronka, zameraný na spropagovanie kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a Svetového dňa bez tabaku, ako aj na informovanie verejnosti o edukačných aktivitách pre záujemcov z radov fajčiarov. Tieto informácie boli prezentované aj na webovej stránke RÚVZ v B. Bystrici a v tlačovej správe RÚVZ BB.

V dňoch 27.5, 28.5. a 31.5.2013 sa na ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici uskutočnili besedy na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“.

31.5. 2013 bol pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku v priestoroch Odboru podpory zdravia RÚVZ „Deň otvorených dverí“. Vyšetreným klientom na základe zistených parametrov bolo poskytnuté odborné individuálne poradenstvo zamerané na zmenu životného štýlu a na pomoc pri zanechaní závislosti na tabaku. Zároveň boli informovaní o možnosti absolvovať kurz odvykania od fajčenia a o digitálnej zdravotnej tréningovej platforme

iCoach, ktorá ponúka pomocnú ruku fajčiarom rozhodnutým prestať fajčiť a stať sa exfajčiarmi.

V meste Brezno sa v deň Svetového dňa bez tabaku (31.5.) v rámci výjazdu Poradne zdravia zrealizovalo v priestoroch železničnej stanice meranie obsahu oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 33 klientov. Následne im bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo.

Všetkým zúčastneným fajčiarom kampane „*Exfajčiari sú nazastaviteľní*“ boli distribuované edukačné materiály s protifajčiarskou tematikou, ako aj propagačné materiály s logom tejto kampane.

Dňa 2.7. 2013 v Banskej Bystrici podobne ako v iných mestách v SR prebehla kampaň „*Deň zodpovednosti*“ zameraná na prevenciu alkoholizmu. V Európa SC pracovníčky OPZ vyšetřili 51 klientov, ktorým zmerali tlak krvi a 44 z nich vyšetřili reflotrónom GGT. Všetkých 51 klientov vyplnilo aj Dotazník zodpovednosti, zameraný na problematiku konzumácie alkoholu.

Pri príležitosti ***Európskeho týždňa boja proti drogám a následne k Medzinárodnému dňu bez fajčenia*** sa konali viaceré aktivity:

- 2013 - prednáška pre 17 študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity v zasadačke OPZ na tému „Prevencia fajčenia mladistvých.“ Súčasťou bolo aj vyšetřovanie biochemických parametrov (CHOL, GLU, TG a HDL chol), antropometria, meranie CO (3) a FEV1 (16). Fajčiari (8) si mohli zistiť stupeň svojej závislosti na nikotíne základe výsledku z Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti. Fajčiarom sme poskytli aj individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia.
- 16.11.2013 - Preventívne vyšetřovanie kardiovaskulárnych parametrov u študentov 4.roč. v odbore masér v SZŠ (10) spojené s prevenciou fajčenia a individuálnym odborným poradenstvom, nakoľko 8 študenti boli fajčiari a 1 je vystavovaný účinkom pasívneho fajčenia. 3 študentom sme zmerali CO vo vydychovanom vzduchu a 11 spirometrom FEV1. Po vyplnení Fagerströmovho dotazníka mali 8 študenti možnosť otestovať si svoju závislosť na nikotíne.
- 18.11.2013 - 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre študentov 1. a 2. ročníka (50) spojené s meraním CO (28) na strednej Spojenej škole v Brezne.
- 20.11.2013 - zdravotno-preventívne podujatie spojené s premietaním DVD film „Kým stúpa dym...“, a besedou pre 48 študentov 2., 3., 4. a nadstavbového ročníka Strednej priemyselnej školy spojenej v Kremničke. Zároveň sa 20 študentov otestovalo pomocou Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti a bolo im poskytnuté individuálne odborné poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia. O zmeranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu prejavilo záujem 12 klientov a o zmeranie FEV1 spirometrom 29 klientov. Súčasťou tohto podujatia bol aj dotazníkový prieskum „Legálne a nelegálne drogy“, ktorého sa zúčastnilo 43 respondentov.
- 22.11.2013 - Premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym ...“ a 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre 2 skupiny študentov (53) strednej Spojenej školy v Brezne.
- 26.11.2013 naša pracovníčka Mgr. Šuchaňová vystúpila a prednáškou „Analýza činnosti poradne na odvykanie od fajčenia na RÚVZ Banská Bystrica“ na odbornom podujatí v Martine – „10 rokov od ratifikácie rámcového dohovoru o kontrole tabaku na Slovensku“.

Aktivity pre študentov Spojenej školy v Brezne vďaka nadviazanej dobrej spolupráci s vedením školy pokračovali aj naďalej -10.12.2013 sa na SŠ v Brezne uskutočnili 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre 30 študentov, bol im premietnutý DVD film „Kým stúpa dym...“ a 11 fajčiarom bol zmeraný obsah CO.

V roku 2013 bol celkový počet meraní CO smokerlyzerom 173 a FEV1 spirometrom 164.

Škodlivosť fajčenia tabaku a marihuany, pitia nadmerného množstva alkoholu, užívania ľahkých aj tvrdých drog v akejkolvek podobe a závislosti vôbec bola akcentovaná aj pri prednáškach, besedách a skupinových aktivitách venovaných

- duševnej hygiene (3 aktivity - pre 25 študentov 4.roč. SSS Brezno + 2 ped., pre 46 žiakov 6. a 7. ročníka ZŠ Sitnianska BB, ktorí sa zúčastnili na prednáškach spojených s besedou a zážitkovým podujatím),
- životospráve rozvíjajúcej a udržiavajúcej mentálne funkcie mozgu (3 prednášky s besedami a riešením úloh pre 130 mladých + 7 pedagógov) a 1 pre 16 seniorov + 4 ošetrovateľov počas Týždňa mozgu),
- správne životnému štýlu (3 aktivity - prednáška pre 15 rómskych detí + 6 pedagógov a študentov, zážitkovo-vzdelávacie podujatie pre 250 detí, blok prednášok a besied v Špeciálnej základnej škole v Banskej Bystrici pre 42 žiakov a 12 učiteliek spojený s meraním krvného tlaku a oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu u detí, ktoré sa priznali k fajčeniu),
- prevencii chronických chorôb (2 aktivity - pre 85 seniorov).

Súčasťou všetkých preventívnych zdravotno-výchovných podujatí bolo aj poskytnutie edukačných materiálov.

Problematike drogových závislostí boli venované informačné panely a nástenky v priestoroch RÚVZ v B. Bystrici - k Svetovému dňu bez tabaku a po 2 k Medzinárodnému dňu bez fajčenia a k Európskemu týždňu boja proti drogám.

OPZ RÚVZ BB popri poradenských a zdravotnových aktivitách prispieva k dosahovaniu cieľa znížiť prevalenciu fajčenia aj tým, že sumarizuje každý mesiac od odborov RÚVZ vykonávajúcich dozor výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov. V roku 2013 bolo vykonaných 2146 kontrol. Podrobnosti sú uvedené v časti 9.3 - NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU

ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

OPZ RÚVZ BB zabezpečuje početné poradenské výjazdy do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, kde na základe anamnézy a vyšetrení vykonaných za štandardných podmienok poskytujú pracovníčky OPZ poradenstvo o zdravom životnom štýle aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce klientov. V roku 2013 sme takéto služby v rámci výjazdov základnej poradne zdravia poskytli 375 zamestnancom na 21 pracoviskách.

O význame životného prostredia a hygienicky vhodných životných podmienok pre zdravie sme informovali jednak prostredníctvom násteniek a panelov v priestoroch RÚVZ, tiež pri skupinových aktivitách zameraných na zdravý životný štýl a na prevenciu infekčných a onkologických ochorení.

2) Preventívne opatrenia vedúce k znižovaniu výskytu infekčných ochorení

Problémy týkajúce sa nutnosti dodržiavať hygienu a zabrániť kontaminácii tela, oblečenia, príbytku a jedla patogénnymi mikroorganizmami sa preberali na besedách a informácie o spôsoboch šírenia nákaz, o opatreniach zabraňujúcich prenosu nákazlivých ochorení a o spôsoboch ochrany, význame očkovania v prevencii, o možnostiach zneškodnenia mikróbov a parazitov a ich vektorov aj o rozpoznaní chorôb, liečbe a zábrane ich šírenia boli témou týchto prednášok:

- Prednáška s besedou pre 25 študentov IV. roč. Strednej spojenej školy v Brezne „Chrípka“, spojená s distribúciou informatívnych letákov o chrípke, (vrátane vtácej a pandemickej chrípky) a o možnostiach očkovania.

- Klenovec, Špeciálna základná škola - Prednáška s besedou pre 15 rómskych detí 2. st. ŠZŠ (prítomné aj 3 učiteľky a 4 študenti antropológie KU) - Témy: životný štýl, režim dňa, škodlivé návyky, hygiena, prevencia infekčných a parazitárnych chorôb, strava, pohybová aktivita.
- Prednáška pre 13 žiakov 8.-9. ročníka + 1 učiteľka ZŠ Staré Hory v zasadačke OPZ: Zdravá životospráva a hygiena v dospievaní, prevencia pohlavne prenosných chorôb a nežiaducej gravidity.
- Téma bola spolu s inými zásadami zdravého životného štýlu preberaná aj počas vzdelávacej a zážitkovej aktivity na ZŠ Ďumbierska.
- Na Špeciálnej škole na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici bola osobnej hygiene, prevencii nákazlivých chorôb a postupom pri zabraňovaní šírenia parazitov venovaná časť jednej z prednášok zdravotno-výchovného bloku a beseda.

9.1.1 Sledovane zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa realizovalo v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiaca správa bude koncipovaná v roku 2014. Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bolo zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

V júni 2013 OPZ RÚVZ Banská Bystrica zrealizoval vo svojom regióne dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia u 104 respondentov, (52 mužov a 52 žien) vo veku od 15 – 65+. Z mesta a vidieka bolo vybraných po 50% respondentov. Získané údaje od

respondentov vybraných vekových skupín boli vložené do programu Epi info a odoslané na UVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Etapy riešenia

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie.

Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. V súčasnosti sa jednotlivé ciele a úlohy Národného programu prevencie obezity realizujú prostredníctvom jednotlivých subjektov a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Výstupy

1. V roku 2013 na OPZ pri RÚVZ Banská Bystrica sa kreovala Obezitologická poradňa. V 1. polroku začala realizovať pilotný projekt STOB - znižovanie nadváhy a obezity na základe kognitívno-behaviorálnej terapie. Tohto projektu sa zúčastnilo 8 klientok a 1 klient, išlo o skupinové poradenstvo a podporné služby, s každým klientom sa pracovalo individuálne. Všetci intervenovaní boli úspešní a dosiahli pokles hmotnosti.

Od novembra do Vianoc 2013 prebiehal druhý kurz, ktorý absolvovalo 20 klientok. Zvýšený záujem o kurz v druhom polroku bol aj vďaka informáciám o poradni prostredníctvom televíznej relácie Fokus zdravie na STV2.

2. OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici sa zapojilo do kampane Odstráň obezitu, ktorá prebehla na podnet ÚVZSR 16.10. 2013 vo viacerých mestách Slovenska.

V Banskej Bystrici sme kampaň realizovali v nákupnom centre EUROPA. Celkom sme vyšetrili 37 osôb (87 mužov a 29 žien). Vyšetrovali sme celkový cholesterol, BMI, merali krvný tlak a na záver sme poskytovali individuálne poradenstvo na základe zistených výsledkov. U 9-tich klientov bol zistený zvýšený krvný tlak, u 24 bol zvýšený cholesterol. Klientom sme dávali jablká a edukačné materiály o zdravej životospráve..

3. Problematika obezity dominovala v r. 2013 v našich prezentáciách na odborných podujatiach : Na Diskusnom sústrezení v epidemiológii, prevencii a poradenstve chronických chorôb na SZU v Bratislave mala 25.1.2013 vedúca nášho OPZ MUDr. Silvia Kontrošová, MPH prednášku „Intervencie pri obezite- možnosti, hodnotenie efektivity“. Dňa 7.3.2013 na konferencii Martinské dni preventívnej medicíny prezentovala MUDr. Hana Vrbanová poster „Pritomnosť metabolického syndrómu, pocit zdravia a pohody u osôb vyšetrených v celonárodnej štúdií EHES vo vzťahu k ich hmotnosti a fyzickej aktivite“ a pripravila rovnomenný článok do zborníka. Dňa 10.4. 2013 na V. odbornej konferencii Surveillance chronických chorôb v Trenčíne sme k téme obezity prispeli posterom MUDr. Kontrošovej a Vrbanovej „Prevalencia nadváhy a obezity u klientov poradní zdravia v SR“ . Mgr. Šuchaňová bola spoluautorkou prednášky „Znižovanie nadváhy a obezity na základe kognitívno-behaviorálnej terapie – prvé skúsenosti“ , ktorú prezentovala dňa 20.9.2013 na konferencii Dni praktickej obezitológie v Bardejovských kúpeľoch MUDr. Šinská. Tu bola tiež prezentovaná efektívna kampaň Vyzvi srdce k pohybu pri znižovaní hmotnosti účastníkov rovnomennej súťaže.

Vzdelávacie aktivity:

Na Špeciálnej internátnej základnej škole spojenej so Špeciálnym odborným učilišťom bol dňa 25.1. 2013 deň venovaný informáciám o nebezpečenstve, ktoré obezita predstavuje pre zdravie a o jej prevencii. Prebehli 2 prednášky s besedami na tému „Ohrozuje nás obezita“ – prvého bloku sa zúčastnilo 34 žiakov SZŠ vo veku 10-15 rokov, druhého 56 učňov vo veku 15-20 rokov.

Rovnaká problematika v tejto istej škole s inou skupinou (25 žiakov) sa 23.10.2013 preberala pri besede po prednáške „Prevencia obezity a chronických chorôb - správna výživa a pohybová aktivita“.

Obezita ako závažný rizikový faktor bola preberaná s 20 seniormi na prednáške s besedou „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení“ v KD Púpava, aj so 65 seniormi v obci Nemecká pri Banskej Bystrici v rámci prednášky „Vplyv menopauzy a andropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“.

Na Špeciálnej základnej škole v B. Bystrici na Ďumbierskej ul. bola prednáška „Hrozba obezity a jej zdravotné dôsledky, zdravá výživa a správny pitný režim, význam pohybovej aktivity pre zdravie“ súčasťou zdravotno-výchovného bloku, ktorý sme 26.11.2013 pripravili pre 47 tamojších žiakov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor: CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektívnosť u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Konkrétny výstup

Úlohu sme plnili v r. 2013 podľa plánu jednotlivých etáp. Získali sme partnerov, podporovateľov a sponzorov. Vytvorili sme propagačné a informatívne materiály a vypracovali sme nový typ účastníckych listov súťaže: reflektujú problémy, s ktorými sme sa stretli v r. 2007-2011 sme sa vrátili k forme denného zaznamenávania pohybových aktivít. do účastníckych listov. Zabezpečili sme tlač materiálov a ich distribúciu pre všetky RUVZ a ich okresy v printovej aj elektronickej forme.

Široko sme propagovali význam fyzickej aktivity pre zdravie a súťaž v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Zabezpečili sme distribúciu plagátov, informatívnych listov a účastníckych listov súťaže v oboch okresoch nášho regiónu. Pri poradenstve aj skupinových aktivitách sme upozorňovali na potrebu primeranej pohybovej aktivity na zdravie a možnosť aj vhodnosť využiť súťaž v rámci kampane na ozdravenie životného štýlu. Zorganizovali sme podporné podujatie na krytej plavárni, kde sme propagovali pohyb pre zdravie, na propagáciu súťaže sme využívali aj Dni otvorených dverí a výjazdy našej Poradne zdravia a aktivity, na ktorých sme sa podieľali s inými partnermi ako spoluorganizátori.

V súvislosti s kampaňou sme mali tieto prezentácie a mediálne vstupy:
na stretnutí prac. skupiny PA v Trenčíne prezentácia doterajších výsledkov kampane VSkP a informácie kolegov o príprave V. ročníka s výzvou na podporu,
prednáška s ppt. prezentáciou v rámci tlačovej konferencii na ÚVZ SR a rozhovor pre Slovenský rozhlas,
Internetové rádio „Slobodný vysielateľ“ – živé vysielanie,
rozhovor pre TV Hronka,
TASR.

Telovýchovná lekárka z OPZ vypracovala hodnotiace a informatívne články o VSkP na web a pre Dr. Avdičovu, pre doc. Kamenského, pre Bedeker zdravia, Zdravotnícke noviny a regionálne noviny B.Bystrice SME MY.

Kampaň odštartovala na Svetový deň zdravia a preto bola tohto roku akcentovaná aj téma priaznivého vplyvu pravidelnej pohybovej aktivity na krvný tlak, keďže tohtoročnou témou Svetového dňa zdravia bola práve prevencia hypertenzie.

Vrchol kampane - Svetový deň pohybu pre zdravie – nám dal počas sprievodných podujatí príležitosť povzbudiť ľudí, aby sa ešte zapojili do súťaže, ktorá prebiehala do 30.6.2013.

Po ukončení súťaže sa na OPZ RUVZ BB sústredili všetky účastnícke listy z celého Slovenska. Naše pracovníčky ich skontrolovali a údaje z nich boli vložené do excelových tabuliek. Pripravili sme vzorce pre výpočty potrebné na sumarizáciu, analýzy a hodnotenie dát. Všetci účastníci a detskí podporovatelia boli prehodnotení z hľadiska splnenia kritérií. Zabezpečili sme celonárodné slávnostné žrebovanie víťazov spojené s tlačovou konferenciou

a odovzdávanie cien, ako aj ďakovné listy sponzorom. Pre kolegov zo všetkých zapojených RÚVZ sme vypracovali zoznamy s potrebnými údajmi o výsledkoch účastníkov súťaže z ich oblasti, ak by chceli robiť regionálne žrebovania alebo vlastné analýzy.

V r. 2013 sme stihli vyhodnotiť účasť v súťaži V. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ podľa vekových skupín, pohlavia a miesta trvalého bydliska účastníkov a detských podporovateľov, úspešnosť účastníkov v plnení kritérií súťaže a zmeny ich hmotnosti počas svojho zapojenia do súťaže. Tieto výsledky v porovnaní s predošlými ročníkmi boli prezentované v Bardejovských kúpeľoch na Dňoch praktickej obezitológie, na RÚVZ v Banskej Bystrici na záverečnom seminári pri žrebovaní výhercov a na paneloch v priestoroch RÚVZ v Banskej Bystrici.

Výsledky súťaže 5. ročníka celoslovenskej kampane „ Vyzvi srdce k pohybu“ v r. 2013

Od apríla do konca júna 2013 prebiehal 5. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

V r. 2013 sme dostali účastnícke listy od 771 dospelých ľudí, 69% žien (535 žien) a 236 mužov.

Je to o 37 % menej účastníkov ako v predchádzajúcom 4. ročníku (r. 2011). Do žrebovania bolo zaradených 757 účastníkov, ktorí splnili podmienky účasti (14 osôb nespĺnilo dané podmienky). V r. 2005 mala súťaž 631 účastníkov, v r. 2007 ich bolo 1301, v r. 2009 sa zúčastnilo 960 ľudí, v r. 2011 bolo v súťaži zapojených 1228 osôb.

Pokles hmotnosti bol zaznamenaný u väčšiny súťažiacich so vstupnou nadváhou a obezitou. V každom z doterajších ročníkov sa preukázala pozitívna korelácia úbytku hmotnosti so vstupným BMI – pokles hmotnosti sa týkal najmä osôb s nadváhou a obezitou.

Z 97 obéznych (t.j. 13 % z celkového počtu zúčastnených účastníkov) 81 % zaznamenalo úbytok na váhe a do skupiny s nadváhou sa dostalo 24% pôvodne obéznych ľudí.

Z 270 osôb s nadváhou (t.j. 35 %) došlo u 73% k poklesu hmotnosti a 12% získalo normálnu váhu (22 žien a 11 mužov).

Účasť podľa krajov:

1. Banskobystrický kraj bol najúspešnejší s 214 účastníkmi (t.j.27,8% z celkového počtu účastníkov),
2. miesto patrí Žilinskému kraju - zúčastnilo sa 130 osôb,
3. miesto obsadil Košický kraj so 110 ľuďmi.

Účasť podľa okresov:

- V r. 2013 bolo najviac účastníkov z okresu Banská Bystrica - 78 osôb.
- Nasledujú účastníci z okresu Dolný Kubín – 56 ľudí.
- S počtom 44 účastníkov je na 3. mieste okres Rožňava.

Detskí podporovatelia kampane:

- Kampane sa zúčastnilo 66 detí, ktoré do súťaže získali a pri pohybových aktivitách podporovali 85 účastníkov (11%).
- Najviac účastníkov súťaže, ktorí mali detského podporovateľa, bolo z okresov Zvolen (10), Dolný Kubín (9) a Banská Bystrica (8).
- Najviac detských podporovateľov bolo z okresu Dolný Kubín (9), Zvolen (8) a Banská Bystrica (5).

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, ministerstvá

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Etapy riešenia

Realizácia aktivít je rozvrhnutá na príslušné kalendárne roky podľa schváleného návrhu vládou SR.

Výstupy:

Prevenia fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb

Aktivity na podporu nefajčenia na školách vykonáva poradňa na odvykanie od fajčenia - POF nepretržite – v r. 2013 už v januári na Strednej obchodnej škole v B. Bystrici na Tajovského ulici bola beseda s premietaním DVD filmu (30 študentiek) a meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom (16) a FEV1 spirometrom (19 študentiek).

V prvom polroku 2013 sa OPZ podieľal na kampani „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Aktivity vyvrcholili najmä koncom mája pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

Dňa 27.5. 2013 pracovníčky Odboru podpory zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu Hronka, zameraný na spropagovanie kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a Svetového dňa bez tabaku, ako aj na informovanie verejnosti o edukačných aktivitách pre záujemcov z radov fajčiarov. Tieto informácie boli prezentované aj na webovej stránke RÚVZ v B. Bystrici a v tlačovej správe RÚVZ BB.

V dňoch 27.5, 28.5. a 31.5.2013 sa na ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici uskutočnili besedy na tému „Prevenia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“

Všetkým zúčastneným fajčiarom kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ boli distribuované edukačné materiály s protifajčiarskou tematikou, ako aj propagačné materiály s logom tejto kampane.

Pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám a následne k Medzinárodnému dňu bez fajčenia sa konali viaceré aktivity:

- Dňa 5.11. 2013 - prednáška pre 17 študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity v zasadačke OPZ na tému „Prevenia fajčenia mladistvých.“ Súčasťou bolo aj vyšetrenie biochemických parametrov (CHOL, GLU, TG a HDL chol), antropometria, meranie CO (3) a FEV1 (16). Fajčiari (8) si mohli zistiť stupeň svojej závislosti na nikotíne základe výsledku z Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti. Fajčiarom sme poskytli aj individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia.
- Dňa 16.11 2013 - Preventívne vyšetrenie kardiovaskulárnych parametrov u študentov 4.roč. v odbore masér v SZŠ (10) spojené s prevenciou fajčenia a individuálnym odborným poradenstvom, nakoľko 8 študenti boli fajčiari a 1 je vystavovaný účinkom pasívneho fajčenia. 3 študentom sme zmerali CO vo vydychovanom vzduchu a 11 spirometrom FEV1. Po vyplnení Fagerströmovho dotazníka mali 8 študenti možnosť otestovať si svoju závislosť na nikotíne.
- Dňa 18.11.2013 - 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre študentov 1. a 2. ročníka (50) spojené s meraním CO (28) na strednej Spojenej škole v Brezne.
- Dňa 20.11.2013 - zdravotno-preventívne podujatie spojené s premietaním DVD film „Kým stúpa dym...“, a besedou pre 48 študentov 2.,3.,4. a nadstavbového ročníka Strednej priemyselnej školy spojenej v Kremničke. Zároveň sa 20 študentov otestovalo pomocou

Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti a bolo im poskytnuté individuálne odborné poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia. O zmeranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu prejavilo záujem 12 klientov a o zmeranie FEV1 spirometrom 29 klientov. Súčasťou tohto podujatia bol aj dotazníkový prieskum „Legálne a nelegálne drogy“, ktorého sa zúčastnilo 43 respondentov.

- Dňa 22.11.2013 - Premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre 2 skupiny študentov (53) strednej Spojenej školy v Brezne.
- Dňa 26.11.2013 naša pracovníčka Mgr. Šuchaňová vystúpila a prednáškou „Analýza činnosti poradne na odvykanie od fajčenia na RÚVZ Banská Bystrica“ na odbornom podujatí v Martine – „10 rokov od ratifikácie rámcového dohovoru o kontrole tabaku na Slovensku“.

Aktivity pre študentov Spojenej školy v Brezne vďaka nadviazanej dobrej spolupráci s vedením školy pokračovali aj naďalej -10.12.2013 sa na SSŠ v Brezne uskutočnili 2 prednášky o škodlivosti fajčenia pre 30 študentov, bol im premietnutý DVD film „Kým stúpa dym...“ a 11 fajčiarom bol zmeraný obsah CO vo vydychovanom vzduchu.

Kontroly fajčenia na verejných miestach, (medziodborová spolupráca na ÚVZ SR a RÚVZ v SR)

OPZ RÚVZ BB sumarizuje každý mesiac od odborov RÚVZ vykonávajúcich štátny zdravotný dozor, výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov. V roku 2013 bolo vykonaných 2146 kontrol. Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých odborov je uvedený v tabuľke:

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	13	23	41	22	57	156
Február	10	17	33	24	49	133
Marec	8	26	48	34	58	174
Apríl	10	26	65	45	61	207
Máj	8	10	43	52	65	178
Jún	7	12	47	52	68	186
Júl	10	8	58	42	62	180
August	9	5	21	31	58	124
September	37	20	35	47	48	187
Október	11	24	39	65	64	203
November	12	30	58	69	68	237
December	8	12	26	56	79	181
Spolu	143	213	514	539	737	2146

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia najmä prostredníctvom rozšírenia siete poradní na odvykanie od fajčenia na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva a na vysokých školách.

Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia". V roku 2013 systematicky pomáhala pri odvykaní od fajčenia 1 fajčiarovi.

Dňa 31.5. 2013 bol pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku v priestoroch Odboru podpory zdravia RÚVZ „Deň otvorených dverí“.

O stanovenie nikotínovej závislosti podľa Fagerströmovho dotazníka a o možnosť dať si zmerať krvný tlak, hladinu celkového cholesterolu v krvi, množstvo oxidu uhľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prejavili záujem 4 klienti – fajčiari.

Na základe zistených parametrov im bolo poskytnuté odborné individuálne poradenstvo zamerané na zmenu životného štýlu a na pomoc pri zanechaní závislosti na tabaku. Zároveň boli informovaní o možnosti absolvovať kurz odvykania od fajčenia a o digitálnej zdravotnej tréningovej platforme iCoach, ktorá ponúka pomocnú ruku fajčiarom rozhodnutým prestať fajčiť a stať sa exfajčiarmi.

V meste Brezno sa v deň Svetového dňa bez tabaku (31.5.) v rámci výjazdu Poradne zdravia zrealizovalo v priestoroch železničnej stanice meranie obsahu oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 33 klientov. Následne im bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo.

V roku 2013 bol celkový počet meraní CO smokerlyzerom u 173 klientov a FEV1 spirometrom u 164 klientov.

Edukácie v školách a školských zariadeniach spojené s distribúciou tlačových materiálov na podporu nefajčenia pre pedagógov, rodičov a detí

Popri aktivitách uvedených vyššie (v bode č.1) bolo v r. 2013 na školách niekoľko polytematických vzdelávacích blokov a zážitkových podujatí, zameraných na ozdravenie viacerých zložiek životného štýlu. Škodlivosti fajčenia, aj pasívneho, bol venovaný značný priestor v prednáške, v Špeciálnej škole v Klenovci pre 15 rómskych detí + 6 pedagógov a študentov, pri zážitkovo-vzdelávacom podujatí pre 250 detí na ZŠ Ďumbierska v B.Bystrici a v prednáške pre 42 žiakov a 12 učiteľiek v Špeciálnej základnej škole v Banskej Bystrici, sporej s besedou a s meraním krvného tlaku a oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu u detí, ktoré sa priznali k fajčeniu.

OPZ RÚVZ BB sa zatiaľ nevenuje výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov.

Výskum by sa týkal najmä legislatívnych opatrení na ochranu nefajčiarov, ktoré boli prijaté v minulosti a ktorých efekt sa dá hodnotiť formou prieskumov verejnej mienky.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkovo 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

Etapy riešenia

Predrealizačné etapy:

- Výber KPZV
- Uzavretie pracovno-právneho vzťahu s KPZV
- Zaškolenie KPZV a ich adaptačný program
- Popis výkonu činnosti KPZV

Realizačné etapy:

- Práca KPZV s komunitou v oblasti zdravotnej výchovy v teréne
- Cielené vyhľadávanie prirodzených lídrov v komunitách
- Preventívne aktivity a programy a programy zdravia pre znevýhodnené skupiny

Obsahové zameranie aktivít:

- Osobná hygiena a starostlivosť o vlastné zdravie
- Manipulácia s potravinami, hygiena výživy
- Reprodukčné a sexuálne zdravie
- Prevenca proti šíreniu infekčných a parazitárnych ochorení
- Životné prostredie, hygiena bývania
- Prevenca úrazov a nehôd
- Zdravotná starostlivosť
- Starostlivosť o dieťa

Realizačné výstupy

Zvýšenie zaočkovanosti a počtu preventívnych prehliadok v komunitách, v ktorých pôsobia KPZV.

Zlepšenie komunikácie medzi obyvateľmi príslušných komunít a lekármi prvého kontaktu, resp. lekármi špecialistami s potenciálnym dopadom na zlepšenie poskytovania zdravotnej starostlivosti v komunitách (zvýšenie počtu návštev v ambulanciách).

Zníženie počtu obyvateľov príslušných komunít bez platných preukazov poistencov.

Zvýšenie zdravotného uvedomenia obyvateľov príslušných komunít (preukázateľné dotazníkovými metódami).

Program vo svojej doterajšej podobe sa v roku 2013 nerealizoval.

OPZ RÚVZ BB však naďalej spolupracuje s komunitným centrom v Telgárte a popri konzultáciách týkajúcich sa zdravia a hygieny robí pre tamojších obyvateľov zbierku šatstva, obuvi, bytového textilu a hračiek. V r. 2013 sme zorganizovali 2 takéto burzy. Pri distribúcii zozbieraného textilu a predmetov medzi obyvateľov rómskej osady pomáha naša bývalá komunitná pracovníčka zdravotnej výchovy pani Janka Harvanová.

Mnohé naše vzdelávacie skupinové aktivity sú zacielené na zdravotnícku osvetu medzi rómskymi deťmi a mládežou, v čom nám pomáha úzka spolupráca so špeciálnymi školami, kde sú prevažne žiaci z chudobných rómskych komunít.

2 pracovníčky OPZ sa zúčastnili pracovného stretnutia na OÚ v Banskej Bystrici, kde sa formou brainstormingu pripravovali podnety pre tvorcov stratégie na ochranu práv sociálne a zdravotne znevýhodnených osôb.

Prevažne všetky diskusie aj návrhy, ktoré tu odzneli, sa venovali práve možnostiam sociálneho pozdvihnutia obyvateľov rómskych osád a tých príslušníkov rómskej etnickej

menšiny, ktorí sa cítia byť marginalizovaní, či ktorých majoritné okolie považuje za neprispôsobivých.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Etapy riešenia

- predložiť na rokovanie vlády SR do 30.06.2013

Realizačné výstupy

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Plnenie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom

V r. 2013 sme zdôrazňovali škodlivosť požívania nadmerného množstva alkoholu pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Rovnako sme prevencii alkoholizmu a upozorňovaniu na zodpovednosť každého človeka za ochranu svojho zdravia pred zhubným vplyvom konzumácie alkoholu venovali priestor pri skupinových aktivitách (sú uvedené v častiach 9.1, 9.6, 9.7). Problematika abúzu alkoholu sa dotýka všetkých tém, či už oblasti výživy, správnej funkcie CNS a zachovania mentálneho a duševného zdravia, mnestickej a gnostických schopností a rozumovej výkonnosti, ako aj prevencie chronických chorôb, vrátane onkologických. Deteriorácia a deprivácia osobnosti alkoholika a abúzus alkoholu v rodinách a spoločenstvách mladých ľudí vytvárajú prostredie, ktoré uľahčuje aj prenos nákazlivých ochorení a preto aj pri besedách a prednáškach o tejto problematike sme sa zmieňovali o škodlivosti nadmernej konzumácie alkoholických nápojov.

Koncom júna sme sa venovali organizačnej a materiálnej príprave aktivity „Deň zodpovednosti“, ktorú sme zrealizovali dňa 2.7.2013 v priestoroch OC Európa. Pracovníčky OPZ vyšetrili 51 klientov, ktorým zmerali tlak krvi a 44 z nich vyšetrili na Reflotróne GGT. Všetkých 51 klientov vyplnilo aj Dotazník zodpovednosti, zameraný na problematiku konzumácie alkoholu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku.

V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Etapy riešenia

Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka, prispievať k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.

Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa budú pracovníci všetkých RÚVZ v SR vzdelávať o problematike v podpore zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Následne budú ako lektori motivovať obyvateľstvo a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Využitím masovokomunikačných prostriedkov informovať verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Realizačné výstupy

Edukačné aktivity:

1. Kampan' Týždeň mozgu“ :

Týždeň mozgu pripadol v r. 2013 na 11.-15. marec. Pripravili sme aktivity pre seniorov, ale aj pre deti a mládež, jednak v záujme zlepšovania medzigeneračnej solidarity, jednak preto, aby o možnostiach primárnej prevencie chorôb CNS, mentálnych, gnostických a mnestických porúch boli mladí ľudia informovaní v čo najútlejšom veku a v súlade s poznatkami upravili svoj životný štýl v záujme podpory a udržania zdravia.

Kampan' „Týždeň mozgu“ zvýšila záujem o duševné zdravie u účastníkov našich podujatí. Ľudia všetkých vekových kategórií si prostredníctvom pracovných listov mohli otestovať svoje pamäťové funkcie a zároveň získať informácie, ako si udržať dobrú pamäť a ďalej si ju rozvíjať.

TV Hronka priniesla reportáž z prednášky, v regionálnych novinách bola zverejnená tlačová správa. Informácie k Týždňu mozgu sme publikovali aj na webovej stránke RÚVZ BB. Vytvorili sme k Týždňu mozgu nástenku a zverejnili sme plagát tejto kampane.

Aktivít sa spolu zúčastnilo 365 klientov.

Aktivity pre verejnosť a seniorov:

Vyšetrovanie kardiovaskulárnych rizikových parametrov a individuálne poradenstvo k zisteným výsledkom, tréning pamäti pracovnými listami – MÚ (18 ľudí), Európa SC (39), Denné centrum –Brezno (56).

Prednáška „Mozog a pamäť“ , meranie tlaku krvi, tréning pamäti pracovnými listami - ASS Uhlisko (16).

Individuálne zdravotno-výchovné intervencie zamerané na funkciu mozgu a prevenciu mozgových činností a tréning pamäti pracovnými listami - KD Krivánska (16).

Pohybová aktivita, meranie tlaku krvi, tréning pamäti pracovnými listami – RÚVZ BB (17), KD Harmónia (30), UMB-Univerzita 3. veku (10).

2. Prednášky a besedy podporujúce zdravie seniorov

- „Krchná chrbtica“ – Prednáška s ukážkami cvikov pre 20 seniorov zo Strediska sociálnych služieb na Uhlisku v Banskej Bystrici.
- KD Púpava, Tatranská 10 – Prednáška s besedou „Prevencia onkologických a iných civilizačných ochorení (20).
- Domov dôchodcov Dubová – Prednáška na tému „Poznaj svoj krvný tlak“ pre 30 obyvateľov v rámci poradenského výjazdu PZ.
- Nemecká, Zámotie - prednáška „Vplyv menopauzy a a ndropauzy na zmeny v organizme a zdravotné riziká starších ľudí“ pre Jednotu dôchodcov (65) v rámci poradenského výjazdu PZ.
- MÚ B. Bystrica – úvod do zdravotníckej časti Akadémie BB seniora a prednáška o osteoporóze.

- Participácia na príprave a spolupodieľaní sa na realizácii aktivít **Národného programu aktívneho starnutia**, ktorý je v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Už z minulých rokov máme intenzívnu spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov, zameranú na zdravotnú výchovu a vzdelávanie, poradenstvo, prevenciu chorôb a na podporu zdravia a zdraviu prospešných aktivít starších ľudí.

Pokračujú výjazdy základne poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov, do domovov dôchodcov, pre Jednotu dôchodcov. Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky OPZ RÚVZ BB monitorovať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

Pracovníčky OPZ spestrili Olympiádu seniorov v Banskej Bystrici meraním tlaku, pulzu, telesného tuku účastníkom a testami kondície a proprioceptívnych schopností.

Hrozby známej demencie - Alzheimerovej choroby si svet na základe vyhlásenia Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) pripomína každoročne 21. septembra. Z dôvodu globálnemu nárastu počtu postihnutých bude však tomuto ochoreniu a postihnutým na celom svete patriť celý mesiac september. Cieľovou skupinou v roku 2013 boli žiaci 8. a 9. ročníkov základných škôl, študenti gymnázií, stredných odborných škôl a učilíšť. Odbor podpory zdravia sa 19. septembra rozhodol navštíviť žiakov 8. a 9. ročníkov Základnej školy na Bakossovej ulici v B. Bystrici . Cieľom bude oboznámiť ich nielen so samotnou chorobou, jej priebehom, rozpoznávaním medzi normálnymi príznakmi starnutia - nespomenúť si na dátum, vhodné slovo, zabudnúť zaplatiť mesačný účet, prípadne z času na čas niečo stratiť. Medzi skutočnými príznakmi Alzheimerovej choroby je napríklad neschopnosť správne sa rozhodnúť, neschopnosť spravovať svoje financie, úplne stratiť prehľad o dátume, či ročnom období, alebo neschopnosť viesť konverzáciu, či premiestňovať veci a potom ich hľadať. Zároveň sme ich upozornili na varovné príznaky a oboznámili s diagnostikou a liečbou tejto civilizačnej **choroby**“. Druhý deň - 20. septembra v rámci „Maratónu športu“, ktorý sa uskutočnil pod Pamätníkom SNP

v Banskej Bystrici a bol venovaný mládeži, OPZ spolupracoval s organizátormi - Radou študentov mesta Banská Bystrica. Okrem aktivít Základnej poradne zdravia, ktorými okrem iného je monitoring tlaku krvi, výpočet BMI a pod., propagovali sme primárnu prevenciu Alzheimerovej choroby - (treninky pamäti a vitality, vzdelávanie), prostredníctvom edukačných materiálov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Realizácia úlohy a výstupy

V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v NPPD priebežné stanovovanie nosných aktivít, ktorým sa ÚVZ SR a RÚVZ v SR budú venovať v rámci edukačných aktivít – prednostne v prostredí škôl a Materských centier. Formami realizácie budú:

- prednášková činnosť
- Stredná obchodná škola v B. Bystrici na Tajovského ulici - beseda na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojená s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 študentiek II. a III. ročníka spojená s meraniami CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom a so spirometriou
- Valaská – Špeciálna škola – žiaci 10-15r (34) prednáška s besedou „Ohrozuje nás obezita“ (Ozdravenie výživy, PA)
- Valaská – Špeciálna škola – učni 15 -20r (56) prednáška s besedou „Ohrozuje nás obezita“ (Ozdravenie výživy, PA)
- Dňa 12.2. - 2 prednášky s besedami pre 25 študentmi IV.roč. Strednej spojenej školy v Brezne:
- „Chrípka“
 - „Duševná hygiena – Ako (si) neublížovať“
- Aktivity počas kampane “Týždeň mozgu“ pre žiakov a študentov:

Prednáška „Týždeň mozgu“ a ukážky tréningu pamäti - 8. ročné športové gymnázium (66 študentov + 4 pedagógovia, TV Hronka)

Prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ a tréning pamäti pracovnými listami - Súkromná pedagogická škola Brezno (21 študentov)

Prednáška „Týždeň mozgu“ - ZŠ Ďumbierska (43 žiakov + 2 učiteľky)

Klenovec, Špeciálna základná škola - Prednáška s besedou pre 15 rómskych detí 2.st. ŠZŠ (prít. aj 3 učiteľky a 4 študenti antropológie KU), Témy: životný štýl, režim dňa, škodlivé návyky, hygiena, prevencia infekčných a parazitárnych chorôb, strava, pohybová aktivita

ZŠ Spojová ulica v B. Bystrici - v dňoch 27.5, 28.5. a 31.5.2013 sa pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku uskutočnili 3 besedy na tému „Prevencia fajčiarskej závislosti v období adolescencie“ spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 190 žiakov 6. a 7. ročníkov

Prednáška pre 13 žiakov 8.-9.ročníka + 1 učiteľka ZŠ Staré Hory v zasadačke OPZ na tému „Zdravá životospráva a hygiena v dospievaní, prevencia pohlavne prenosných chorôb a nežiaducej gravidity“

Prednáška „Alzheimerova choroba“ na ZŠ Bakošova ul v B.Bystrici pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby

Dňa 10.10. – ZŠ Sitnianska – 2 x 2,5 hod. blok - prednáška „Pomôžeme zlepšiť duševné zdravie v našich rodinách“, beseda + praktický nácvik merania krvného tlaku na rôznych typoch tlakomerov (1. blok – 30 žiakov 6. roč., 2. blok – 16 žiakov 7. ročníka, pri 2. bloku aj TV reportáž)

Dňa 23.10. – Valaská – Špeciálna škola – učni 14 - 18r (25) prednáška s besedou „Prevencia obezity a chronických chorôb - správna výživa a pohybová aktivita“

Dňa 26.11. – Banská Bystrica – Špeciálna základná škola Ďumbierska ul. – žiaci a učni 8 -19r (42) + 12 učiteliek – 3,5 hodinový blok 2 prednášok s besedou a meraním TK, pľ a obsahu CO vo vydychovanom vzduchu. Témy: Životný štýl, režim dňa, škodlivé návyky, škodlivosť alkoholu, fajčenia, drog, osobná hygiena, prevencia infekčných a parazitárnych chorôb, hrozba obezity a jej zdravotné dôsledky, zdravá výživa a správny pitný režim, význam pohybovej aktivity pre zdravie.

Prednáška pre 17 študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity „Prevencia fajčenia mladistvých.“ Súčasťou bolo aj vyšetrenie biochemických parametrov (CHOL, GLU, TG a HDL chol), antropometria, meranie CO (3) a FEV1 (16). Fajčiari (8) si mohli zistiť stupeň svojej závislosti na nikotíne základe výsledku z Fagerströmeho dotazníka nikotínovej závislosti. Fajčiarom sme poskytli aj individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

V čase od 18.11. do 10.12. 6 prednášok o škodlivosti fajčenia pre študentov strednej Spojenej škole v Brezne spojené s meraním CO a premietaním DVD film „Kým stúpa dym...“

Zdravotno-preventívne podujatie spojené s premietaním DVD film „Kým stúpa dym...“, a besedou pre 48 študentov 2.,3.,4. a nadstavbového ročníka Strednej priemyselnej školy spojenej v Kremničke

- Kurzy – OPZ školí študentov počas praxe na RÚVZ BB v problematike podpory zdravia populácie a poradenstva.
- Mediálne kampane, príprava informačných materiálov a publikácií.

Informácie na školy o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, výzva deťom stať sa podporovateľom kampane, distribúcia materiálov ku kampani, list pre detského podporovateľa kampane

- súťaže s aktívnym zapojením cieľovej skupiny

Tréning pamäti pracovnými listami počas „Týždňa mozgu“ v Materskej škole Hradby Brezno (25 detí)

Zážitkovo-vzdelávacie podujatie na ZŠ Ďumbierska, preskúšaných, odmenených a edukovaných 250 detí v rozličných témach týkajúcich sa hygieny, prevencie chorôb, ochrany zdravia a zdravého životného štýlu

Športová olympiáda materských škôl v okrese Brezno – pracovníčka OPZ preskúšala súťažiace deti z 26 MŠ v poskytovaní prvej predlekárskej pomoci

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

OPZ RÚVZ BB túto úlohu nerieši – problematike sa venuje OHDM RÚVZ BB, OPZ však pri rôznych príležitostiach distribuuje do škôl zdravotno-výchovné materiály týkajúce sa aj dentálneho zdravia.

Stomatohygienou venoval OPZ priestor pri prednáške pre deti v Klenovci, na zážitkovo - vzdelávacom podujatí na ZŠ Ďumbierska v B. Bystrici a pri prednáške a besede v Špeciálnej škole na Ďumbierskej ulici v Banskej Bystrici.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Realizácia úlohy v roku 2013

Program CINDI sa mimo obdobia skriningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradní zdravia sú vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratívne.

V roku 2013 navštívilo Poradňu zdravia OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici 665 klientov (176 mužov a 489 žien), z nich 355 (t.j.54%) klientov bolo vyšetrených prvý krát. Vykonalo sa 397 opakovaných vyšetrení, na opakovanú kontrolu prišlo 310 klientov(t.j.47%). Medzi klientmi prevažujú ľudia s vysokoškolským vzdelaním (45 %) a so stredoškolským vzdelaním (38%). O hodnote svojho krvného tlaku nevedelo pri prvej návšteve základnej poradni zdravia 22% klientov. Na hypertenziu sa liečilo 25 % prvovyšetrených klientov.

Po cieľených intervenciách sa celkový cholesterol znížil u 34 % klientov, ktorí ho mali pri prvej návšteve vyšší ako je norma, u 57 % klientov došlo k zníženiu TG a u 56 % klientov sa upravil DOBRY cholesterol. Systolický TK u 28 % a diastolický TK u 23% klientov sa upravil po správnej intervencii.

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce, ktorá sa priebežne vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov SR. Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skriningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteínémie. Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU U VYBRANÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA“, ktorým sa robí kompletne vyšetrenie. V roku 2013 sme získali dáta od 80-tich takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo.

Poradenské služby sa poskytujú nielen na ambulancii Poradne zdravia, ale aj v rámci výjazdov základnej poradne zdravia. V roku 2013 OPZ RÚVZ BB uskutočnil 54 výjazdov uskutočnených v priestoroch, ktoré poskytovali štandardné podmienky pre vyšetrenia objednaných klientov nalačno, v rámci ktorých bolo vyšetrených 1142 klientov.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia, Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku, Poradňu na znižovanie nadváhy a obezity.

Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v roku 2013 špecializované poradenstvo 60x na základe 162 absolvovaných vyšetrení a testov 58 klientom (21 mužom a 37 ženám, z ktorých 2 navštívili poradňu v 1. aj v 2. polroku). Popri vyššie uvedených špeciálnych testoch a vyšetreniach 59 osôb absolvovalo aj základnú antropometriu, 32 z nich vrátane stanovenia hmotnostného podielu telesného tuku a 26 aj čiastočnú spirometriu (FEV1). POPA mala v roku 2013 Deň otvorených dverí na Svetový deň zdravia a 3 výjazdy: 2 pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie, 1 pri príležitosti Medzinárodného dňa seniorov. V spolupráci s Bytovým podnikom mesta BB sme zorganizovali na krytej plavárni na Štiavničkách poradenský výjazd pre návštevníkov plavárne, možnosť otestovať si kondíciu sme poskytli aj vlastným pracovníkom – účastníkom branno-športového dňa RÚVZ BB na Donovaloch. Disciplíny Olympiády seniorov sme rozšírili aj o testy POPA, antropometriu, zisťovanie podielu tuku a merania tlaku, na základe ktorých sme účastníkom poskytovali poradenstvo POPA aj základnej poradne zdravia.

Aj v r. 2013 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku ktoré OPZ zabezpečuje prevažne pre seniorov. Naše kvalifikované inštruktorky poskytujú pravidelne pohybovú inštruktáž 8 skupinám. V roku 2013 sa obnovili aj cvičenia v bazéne pre študentov Univerzity 3. veku -UMB. Cvičení v r. 2013 sa viac-menej pravidelne zúčastňovalo 107 klientov, inštruktorky POPA odcvičili s nimi 190 hodín.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor. RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)

Realizačné výstupy

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18- – 64-ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

Výsledky vlastných analýz dát získaných v celonárodnej štúdii EHES boli prezentované na 3 odborných konferenciách vo forme posterov, abstrakty boli publikované: z medzinárodnej konferencie v Poděbradoch v časopise ČSTL a SSTL Medicina Sportiva Bohemoslovaca,

z konferencie „Surveillance chronických chorôb v Trenčíne“ v recenzovanom zborníku vo forme CD.

Príspevok v plnom znení bol uverejnený v recenzovanom zborníku z Martinských dní preventívnej medicíny vo forme CD.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestor: ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ konanej v dňoch 27. – 28. 5. 2013 v Bratislave odpočet plnenia tejto úlohy nie je potrebné zasielať pokiaľ zo strany ÚVZ SR neboli požiadavky o zaslanie doplňujúcich informácií k plneniu tejto úlohy. K 31.12.2013 sme nemali žiadne požiadavky.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA ENHIS

Cieľom úlohy je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Gestor: ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov celoslovenskej porady odpočet plnenia tejto úlohy nie je potrebné zasielať pokiaľ zo strany ÚVZ SR neboli požiadavky o zaslanie doplňujúcich informácií k plneniu tejto úlohy. K 31.12.2013 sme nemali žiadne požiadavky.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľom úlohy je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli.

Gestor: ÚVZ SR. **Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ. RÚVZ so sídlom Bardejove nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Gestor: ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ. RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V zmysle záverov z celoslovenskej porady sa v rámci plnenia tejto úlohy mali vytipovať dve významné vodárenské lokality v jednotlivých krajoch a následne sa malo požiadať ÚKSUP o zaslanie zoznamu pesticídnych látok aplikovaných v daných územiach. Na základe udanej spotreby sa mali vytipovať najbežnejšie používané pesticídne látky. K plneniu tejto úlohy sme ďalšie požiadavky nemali.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Gestor: ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Žiline. **Riešiteľské pracoviská:** Vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol vybraný do plnenia tejto úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u

zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku.. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 21 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2013 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 121 zamestnancov z toho 20 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2013 boli vydané 3 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) AVV WOOD, a. s., Kružlov 213 – výroba komponentov z dreva a biomasy,
- 2) ROD – HAR s. r. o., Hervartov 147 – drevovýroba,
- 3) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva,

z ktorých 1 rozhodnutie bolo vydané pre nový právny subjekty a 2 rozhodnutia pre AVV WOOD, a. s. a LESY SR, š. p., boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

V súvislosti s vydanými novými rozhodnutiami na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác nastal v roku 2013 oproti roku 2012 nárast zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 2 zamestnancov.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 23 previerok.

Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2013 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 v okrese Bardejov - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru

(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	0	3	0	3	0

C	Priemyselná výroba	88	5	85	5	3	0
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	8	0	8	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	19	15	19	15	0	0
	Spolu	121	20	115	20	6	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp.		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	6	0	3	0	3	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	4	0	4	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	52	4	49	4	3	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0	1	0	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	10	0	10	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	9	0	9	0	0	0
31	Výroba nábytku	12	1	12	1	0	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	8	0	8	0	0	0
86	Zdravotníctvo	19	15	19	15	0	0
	Spolu	121	20	115	20	6	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 15 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na

ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2013 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 11 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2013 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 22 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2013 bolo spotrebovaných 5 234 ampuliek, čo je o 242 viac ako v roku 2012.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2013 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 17 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukoveho dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrieskový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb boli RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2013 vydané 2 rozhodnutie pre firmu SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, Bardejov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - demontáž strešnej krytiny z objektu rodinného domu na ul. Makovická č. 38 v Dlhej lúke a z objektu drevenej garáže na ul. Přerovská č. 8 v Bardejove. Uvedená firma predložila oznámenie o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vrátane azbestu bolo celkovo použitých 8 kontrolných listov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci.

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž na žiadnom pracovisku v okrese Bardejov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaž zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HŽPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V roku 2013 sme šetrili jedno podozrenie na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ v profesii robotníka. Pri prešetrovaní predmetného podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia sme vychádzali iba z tvrdení prešetrovaného, nakoľko nebolo možné prešetriť podmienky práce, ktoré by mali vplyv na ochorenie z dôvodu neexistujúcich prevádzok. Nebolo možné posúdiť pracoviska a podmienok práce vo vzťahu k profesionálnemu poškodeniu zdravia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Kampaň zdravé pracoviská 2012 – 2013 s názvom Spolupráca pri prevencii rizík má za úlohu podporiť spoluprácu manažérov, zamestnancov a ďalších zúčastnených strán na zlepšovaní bezpečnosti a ochrany zdravia. Kampaň koordinuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA). Od 21. októbra 2013 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 23. 10. 2013 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD boli vykonávané kontroly zamerané prevažne na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, doplneného o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Pri týchto kontrolách bolo zistené, že všetky pracoviská vyhovujú požiadavkám uvedeným v zákone č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzným predpisom vydaných na jeho vykonanie a iným všeobecne záväzným právnym predpisom, ktoré upravujú ochranu verejného zdravia. Neboli uložené žiadne nápravné opatrenia. Kontrolné listy informovanosti neboli použité na žiadnom pracovisku. Na pracoviskách sú zamestnávajúce osoby zdravotne spôsobilé.

V roku 2013 bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 16 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk, a to:

- V predajni na ul. Kpt. Nálepku č. 3 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii mechanik – opravár. Činnosť je zameraná na servis a opravy motorových, elektrických píl, kosačiek a krovínorezov. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2009/468-3 zo dňa 6. 4. 2009.
- V kancelárii na Radničnom námestí č. 31 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na realizáciu objednávkového systému klientov, administratívnu prípravu prednášok a kurzov a ostatné administratívne práce. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/297-3 zo dňa 23. 3. 2010.
- V kancelárii na ul. Hviezdoslavova č. 3 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii administratívny pracovník, ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na vedenie účtovníctva. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/135-3 zo dňa 15. 2. 2010.
- V predajni na ul. Kúpeľná č. 808 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj náboženskej literatúry, liturgických predmetov, devocionálií, sviečok a umelých kvetov. Pracovná

činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/405-3 zo dňa 27. 4. 2010.

- V predajni na ul. Dlhý rad č. 30 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj a prezentáciu tovaru a služieb – podlahy, dvere, prípravky na údržbu. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/647-3 zo dňa 26. 7. 2010.
- V zámočnickej dielni na ul. Priemyselná č. 3033 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii robotník kovovýroby, ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na vrtanie otvorov do kovových profilov a plastov, rezanie závitov, obrusovanie ostrých hrán, spájanie kovových konštrukcií skrutkami a sústružnicke práce (vymedzovacie podložky). Pri práci používa osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/439-3 zo dňa 16. 6. 2011.
- V stolárskej dielni na ul. Ťačevská č. 1660 v Bardejove, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (ženy) v profesii debnár a obalár. Činnosť je zameraná na kompletovanie drevených obalov a debien na nerezové kúpeľňové doplnky a na sanitárne nerezové vybavenie, pomocné práce – prebrúsenie materiálu, zlepovanie dosiek, ohobľovanie zlepovacích častí, ošetrovanie drevených výrobkov. Zamestnanci používajú pri práci osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/223-3 zo dňa 12. 4. 2013.
- V predajni na ul. Pod Kalváriou č. 259/9 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na evidenciu pošty, príjem faktúr došlých a odoslaných, príjem, evidenciu a vybavovanie objednávok, vedenie skladového účtovníctva a vybavovanie potrebných písomností. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/549-3 zo dňa 29. 7. 2011.
- V kancelárii v obci Hankovce č. 45, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na evidenciu pošty, triedenie listín, tvorbu a posielanie faktúr, archiváciu spisov, tvorbu etikiet na tovar, tlačenie plagátov a letákov a vybavovanie objednávok. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/346-3 zo dňa 30. 5. 2012.
- V kancelárii v obci Harhaj č. 49, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii referent kalkulácii cien rozpočtov. Činnosť je zameraná na vypracovanie kalkulácií, cenových ponúk, finančných a časových harmonogramov, tvorbu výkazov výmerov a prácu s projektovou dokumentáciou. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/226-3 zo dňa 25. 4. 2012.
- V dielni v obci Harhaj č. 49, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii montér kovových konštrukcií. Činnosť je zameraná na mechanickú úpravu kovov – strihanie na mieru, rezanie a ohýbanie, výrobu brán a prvkov na oplotenie z kovu, zameranú hlavne na drôtené pletivo z pozinkovanej ocele taktiež nazývané ako gabionový zvráňaný panel alebo gabionové pletivo. Zamestnanec používa pri práci osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/759-3 zo dňa 13. 11. 2012.

- V dielni kovovýroby v obci Nemcovce č. 34, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii nastavovač a obsluha kovoobrábacích strojov, ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na nastavenie a obsluhu kovoobrábacích strojov, vrtanie otvorov do kovových profilov a plastov, rezanie závitov, obrusovanie ostrých hrán a spájanie kovových konštrukcií skrutkami. Pri práci používa osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/663-3 zo dňa 29. 9. 2011.
- V stolárskej dielni v obci Osikov č. 238, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii stolár a stolár opravár, ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na ručné odborné práce a hlavne práce na drevoobrábacích strojoch pri kusovej výrobe nábytku, stavebno – stolárskych výrobkov (okien, dverí, stien, zábradlí a pod.), drevených konštrukcií a rôznych priemyselných a úžitkových výrobkov z dreva. Pri práci používa osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/793-3 zo dňa 27. 11. 2012.
- V stolárskej dielni v obci Mokroluh č. 110, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž), ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na výrobu metiel a kief. Pri práci používa osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/496-3 zo dňa 27. 5. 2010.
- V krajčírskych dielni na ul. Hlavná č. 159 v obci Raslavice, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena), ktorý je zamestnávateľom a zamestnancom súčasne. Činnosť je zameraná na šitie detských vecí a opravy. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/616-3 zo dňa 6. 7. 2010.
- Vo výrobe potravinárskych výrobkov v obci Sveržov č. 18, kde pracujú 5 občania so zdravotným postihnutím z toho 3 ženy v profesii výrobcu a spracovateľ potravinárskych výrobkov. Činnosť je zameraná na výrobu viacerých druhov potravinárskych výrobkov - pirohy, slivkové gule, parené knedle, buchty, prípravu a spracovanie základných surovín, meranie a váženie používaných ingrediencií a sledovanie stavu zásob, výrobu a spracovanie cesta a výrobkov (strojové miesenie, potieranie, posýpanie, varenie a pod.), balenie výrobkov a prípravu výrobkov na mrazenie. Zamestnanci pri práci používajú osobné ochranné pracovné prostriedky. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/576-3 zo dňa 27. 8. 2012.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľ

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

V roku 2013 bol prieskum pracovných podmienok vykonaný v Hypermarkete TESCO v Bardejove. Prieskum bol vykonaný v rámci ŠZD v spolupráci so zamestnávateľom vypracovaním presného popisu prevádzky - bol vytvorený okruh zisťovaných otázok zameraného na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku. Tento okruh zistení zo ŠZD bol v elektronickej forme zaslaný na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Ďalej bol vykonaný zber údajov od zamestnancov TESCO Bardejov dotazníkovou metódou – celkovo bolo vyplnených 61 dotazníkov. Získané údaje boli zadávané do databázy v Exceli a zabezpečili sa kumulatívne počty jednotlivých odpovedí za jednotlivé pracoviská. Databázy ako aj kumulatívne počty boli zasielané na RÚVZ so sídlom v Košiciach v elektronickej forme, kde boli centrálné spracované v zmysle štandardizovanej metodiky na hodnotenie vnútorného prostredia budov. Výsledky získané zo zberu dotazníkových údajov zameraných na kvalitu vnútorného ovzdušia v obchodnom reťazci TESCO nepreukázali SBS syndróm, boli odprezentované na krajskej porade Košického a Prešovského kraja konanej na RÚVZ so sídlom v Košiciach v súhrnom spracovaní za Košický a Prešovský kraj, ale aj za jednotlivé prevádzky. Zároveň regionálne údaje boli zaslané jednotlivým RÚVZ.

3 OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov. Dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v priebehu týždňa, resp. mesiaca a aktuálny príjem energie, makro a mikronutrientov formou 24 – hodinovej retrospektívnej anamnézy.

Výsledky poskytli údaje o energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy), o príjme vitamínov, minerálie, vlákniny, cholesterolu, ďalej príjme soli a tekutín v porovnaní s OVD vo vybraných vekových kategóriách.

Vo vekových kategóriách 19 – 34 rokov dospelaj populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených 20 mužov a 20 žien a vo vekových kategóriách 35 – 59 rokov dospelaj populácie ľahko pracujúcich bolo rovnako vyšetrených 20 mužov a 20 žien.

Monitoring sledovania výživového stavu 80 klientov vybraných vekových kategórií dospelaj populácie ľahko pracujúcich mužov a žien bol ukončený a spracované údaje boli zaslané na oddelenie HV RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2013 odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a ferokyanidu draselného spolu 27 vzoriek kuchynskej soli, z toho 2 vzorky soli boli odobraté v ZSS.

Obsah KI a ferokyanidu draselného vo vyšetrovaných vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovoval požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci tejto úlohy sa v roku 2013 vykonával monitoring spotreby 2 vybraných prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a 2 aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov a to vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov (5 žien a 5 mužov) a vo vekovej kategórii 36 - 54 rokov (5 žien a 5 mužov).

Údaje boli získavané na základe týždenného frekvenčného dotazníka a 24 – hodinového dotazníka, ktorý bol zvlášť pre pracovný a zvlášť pre víkendový deň. Na základe 24 – hodinového dotazníka bol vykonaný odber vzoriek na kvantitatívne a kvalitatívne stanovenie 4 vybraných prídavných látok. Boli odobraté 4 vzorky (1 vzorka – allura červená AC, 1 vzorka – chinolínová žltá, 1 vzorka – mentofurán , 1 vzorka – kumarín) na laboratórnu analýzu predmetných prídavných látok.

Sumár výsledkov laboratórnych rozborov a spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Siedmy celoštátny antropometrický prieskum bol na regionálnej úrovni v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR a jeho príloh realizovaný v rokoch 2011 a 2012 vo vybraných základných s stredných školách, ktorého sa zúčastnilo 512 respondentov. Všetky získané údaje boli po spracovaní v stanovenom termíne k 31. 3. 2012 zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR v Bratislave – odbor hygieny detí a mládeže k ďalšiemu vyhodnoteniu.

Výsledky projektu sa priebežne využívajú v rámci vykonávania poradenskej a prednáškovej činnosti.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu, na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR a získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě v spolupráci s ÚVZ SR.

V roku 2013 sa realizovala posledná etapa projektu so zameraním na monitoring stravovacích zvyklostí u detí, resp. mládeže vo veku 15-18 rokov. Plneniu úlohy predchádzali prípravné práce, príprava materiálov – dotazníkov, výber škôl a oslovenie riaditeľov škôl so žiadosťou o spoluprácu. Do prieskumu boli vybraté dve školy – Gymnázium L. Stöckela na Jiráskovej ul. v Bardejove a Hotelová akadémia na ul. Pod Vinbargom 3 v Bardejove. Z každej školy bolo štatistickými metódami vybraných 60 žiakov vekovej skupiny 15-18 ročných, z toho 30 dievčat a 30 chlapcov tak, aby polovica žiakov z každej školy bola z vidieka a polovica z mesta vzhľadom k tomu, že v pôsobnosti RÚVZ Bardejove nie je zriadená stredná škola na vidieku. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 120 respondentov - žiakov dorastového veku. Na základe písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu žiaka boli s vybranými žiakmi vyplnené príslušné dotazníky a zabezpečené meranie

TK a základných antropometrických údajov štandardnou metodikou. V súlade s odporúčaním gestora a po dohode s odborom podpory zdravia RÚVZ bol so súhlasom žiakov, ktorí dosiahli vek 18 rokov, zabezpečený odber kapilárnej krvi na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie. Dotazníky o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník a dotazník výživových preferencií boli vyplňované v priebehu mesiacov apríl až máj 2013 priamo so žiakmi v školách. Prieskum 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hod. pohybového režimu sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni spolu s vykonaním odberov vzoriek stráv (obedov), vrátane nápojov vo vyššie uvedených školách. Spolu bolo odobraných 10 vzoriek stráv – obedov na požadované vyšetrenia na základe dohody s HL RÚVZ v Prešove, ktorými boli: energetická hodnota, B, T, C, NaCl a dusičnany. Vzorky boli odobraté rovnomerne od obidvoch pohlaví. Výsledky analýzy boli doručené RÚVZ v Bardejove a takto získané údaje boli v prepočte na hmotnosť celej stravy nahraté do príslušnej mustry. Všetky údaje z vyššie uvedených dotazníkových prieskumov vykonaných v rámci realizácie projektu boli vložené do pripravených počítačových databáz, ktoré boli v stanovenom termíne do 30. 9. 2013 zaslané na RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, o čom bol písomne informovaný ÚVZ SR v Bratislave.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok, najmä farbív, prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) a prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha sa plní v dvoch etapách v rokoch 2012 a 2013.

V RÚVZ Bardejov sa druhá etapa projektu realizovala zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia gestora. Bola vykonaná odborne – metodická príprava monitoringu a príprava dotazníkov s príslušnými pomocnými materiálmi. Do plnenia projektu boli na základe metodického pokynu vybraní žiaci siedmeho ročníka Cirkevnej základnej školy sv. Egídia na Jiráskovej ul. č. 5 v Bardejove, s ktorými boli vyplnené dotazníky. Spolu bolo vyplnených 23 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 23 dotazníkov zameraných na spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny lístok dieťaťa počas jedného dňa. Získané údaje boli spracované a následne vložené do vytvorenej databázy, ktorá bola v stanovenom termíne zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa a zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by prípadne bolo možné určiť ďalšie potravinové

komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom. Gestormi projektu sú RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR.

V roku 2013 sa realizovala 1. etapa projektu, v rámci ktorej sa mala vykonať sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie, čo zabezpečovali gestori projektu. V rámci zberu údajov bolo na základe požiadania gestorov zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ Bardejov zabezpečené overenie hodnôt jódu získaných z prieskumov pri plnení projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ a výsledky boli zaslané gestorovi projektu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia. Gestormi projektu sú RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR.

V súvislosti s plnením projektu bol zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže podľa metodického pokynu UVZ SR v termíne od 2. 4. – 22. 4. 2013 vykonaný monitoring hygienického stavu vybraných telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušných právnych predpisov - priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma, využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov a pod. V rámci úlohy bolo preverených 16 telovýchovno-športových zariadení, v ktorých bolo skontrolovaných spolu 20 telocviční (v štyroch kontrolovaných školách sú zriadené 2 veľké telocvične v rámci jedného objektu) a príslušné vonkajšie športové plochy pri všetkých kontrolovaných zariadeniach. V telovýchovno-športových zariadeniach pri základných školách bolo vykonaných 10 kontrol a pri stredných školách 6 kontrol. V rámci výkonu mimoriadneho cieleného ŠZD bolo vo vybraných zariadeniach v okrese zistené, že skoro všetky telovýchovné zariadenia prešli celkovou, resp. čiastočnou rekonštrukciou, vrátane šatní a umyvární. Rekonštrukcia a obnova zariadení sa vykonáva priebežne v závislosti na finančných prostriedkoch, ktoré podľa vyjadrenia sa prevádzkovateľov nepostačujú na komplexné rekonštrukcie a obnovu objektov telovýchovných zariadení, vrátane športových plôch a ich vybavenia. V rámci realizácie úlohy zamestnanci RÚVZ vykonávali v školách poradenskú činnosť s cieľom podporiť aktívnu fyzickú aktivitu žiakov v záujme zlepšenia ich telesnej kondície. Správa z vykonaných kontrol bola predložená regionálnemu úradu v sídle kraja v stanovenom termíne na ďalšie spracovanie.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie

kvality prostredia. Gestorom je RÚVZ hl. mesto Bratislava. RÚVZ Bardejov nebol zaradený do plnenia uvedeného projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2013.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých. Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Bardejov za obdobie od 1.9.2012 do 31.8.2013 bolo vykonané podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č.OE/5403/2013, RZ-13188/2013 z 24.6.2013 a bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcinálne reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11 prípadoch. V rámci priestupkového konania bolo udelených 6 blokových pokút vo výške 198 eur, 3 konania boli prerušené a v jednom prípade bola rozhodnutím uložená sankcia vo výške 33 eur.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 22.4. do 27.4. 2013 boli pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.

3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (40) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na nástenke uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (1) a zdravotníckych pracovníkov (2) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

Pre zdravotníckych pracovníkov, špeciálne pre zdravotné sestry okresu bola vykonaná prednáška z projektu vzdelávania sestier „preventabilné ochorenia“, ktorej sa zúčastnilo 103 sestier.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (5 článkov v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň; Chrápka a jej prevencia, Deň hygieny rúk, 1.december – medzinárodný deň HIV/AIDS, Epidémia žltáčky), podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (24 x príspevok o aktuálnej informácii vo výskyte ARO a chrípky v okrese Bardejov, 1x príspevok o aktuálnej informácii ohľadom ARO, 1 x príspevok ku Dňu hygieny rúk, 1x Európsky imunizačný týždeň), 1x priamy vstup o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO, zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu (22x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte preventabilných ochorení (12x).

Taktiež zdravotnícka verejnosť a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za tento rok poskytla informácie 67 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2013, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2013, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. Od roku 2010 a 2011 sme nemali žiadne ochorenie na VHA. No v roku 2012 to boli prvé 2 prípady ochorenia a v roku 2013 sme mali menšiu epidémiu, počas ktorej ochorelo 48 obyvateľov rómskej osady Lenártov, čo potvrdzuje už spomínanú cykličnosť tohto ochorenia.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. Parotitídu sme nezaznamenali od roku 2000, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali už 2 prípady ochorenia na pertussis. V roku 2009, 2010 a v roku 2011 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení. V roku 2012 bolo zaznamenaných 72 ochorení, čo je porovnateľné i s rokom 2013, kedy bolo hlásených 60 ochorení. Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem 5 malých rodinných epidémií (11 ochorení), kde faktorom prenosu boli najčastejšie domáce vajcia a nedostatky pri príprave stravy po kontakte s hydinovým mäsom. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (36), menej *S.typhimurium* (11), *S.goldcoast* (1), *S. indiana* (3), *S. infantis* (2), *S. derby* (4), *S.sahleisskein*(1) a *S.Stanley* (3).

Za posledné roky zaznamenávame nárast vo výskyte alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobakteriami. V roku 2013 bolo hlásených 129 ochorení, čo znamená mierny nárast oproti roku 2012 kedy bolo hlásených 124 ochorení, čo vystihuje trend toho ochorenia. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenané boli 2 rodinné epidémie (po 2 prípady) bez určenia faktoru prenosu. Vo všetkých prípadoch bol pôvodcom ochorenia *C. jejuni* a v troch prípadoch *C. coli*.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2013 sme zaznamenali len 9 prípadov čo je výrazný pokles oproti roku 2012 kedy bolo zaznamenaných 27 ochorení. Všetky ochorenia sa vyskytovali v rodinách s nízkym hygienickým štandardom a všetky ochorenia vyvolala *S.flexneri*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E.coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. Avšak v roku 2013 bol zaznamenaný mierny nárast na 46 prípadov, vyvolaných rôznymi sérotypmi, v roku 2012 bolo hlásených 37 ochorení.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatitíd zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2009 sme zaznamenali 10 prípadov chronického nosičstva VHC, v roku 2010/4,

v roku 2011/2, v roku 2012 9 prípadov ochorenia a v roku 2013 len 4 prípady chronického nosičstva HCV.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 pribudlo ďalších 13 nových prípadov, v roku 2011 stúpol počet nových prípadov nosičstva o 18, v roku 2012 o 10 prípadov a v roku 2013 bolo evidovaných 13 prípadov nových ochorení. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky, alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varicellu kolíše po poklese v roku 2009. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/ 302, v roku 2008/192, v roku 2009/125, ale v roku 2010 sme zaznamenali nárast prípadov ochorenia (380). V roku 2011 bolo zaznamenaných už len 104 prípadov ochorenia, ale v roku 2012 to bolo 270 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku. V roku 2013 bolo zaznamenaných už 317 ochorení na varičelu.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

V 1 polroku sme mali hlásený 1 prípad ochorenia na brucelózu u 48 nezamestnanej ženy, ktorá pravidelne konzumuje srnčie mäso. Ochorenie sa prejavilo ako respiračná forma ochorenia (dlhodobý kašeľ). Podobné príznaky ochorenia mal i jej syn, ktorý však nevyhľadal lekárske ošetrenie.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame. V roku 2012 a 2013 nebol zaznamenaný žiaden nový prípad tohto ochorenia.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 bol hlásený 1 prípad kliešťovej encefalitídy u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. Od vtedy nezaznamenávame dané ochorenie.

V roku 2013 sme zaznamenali 3 epidémie: rotavírusová v LD Bardejovských Kúpeľoch, nešpecifikovaná epidémia gastroenteritíd pravdepodobne vírusovej etiológie v ZŠ s MŠ Hertník a epidémia VHA v rómskej osade Lenártov.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia, v roku 2011/21 a v roku 2012 to bolo už 43 ochorení. V roku 2013 sme zaznamenali nárast na 44 prípadov ochorení. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá.

V našom okrese máme evidovaný 1 výskyt nosičstva HIV.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

Pre zdravotníckych pracovníkov Bardejovských Kúpeľov bola vykonaná prednáška o prevencii epidémií.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2013 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 537 otvorených prípadov a 673 uzatvorených prípadov, čo tvorí spolu 1210 nových prípadov a zadali sme 16 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 416 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, VHC, L. borelióz, kampylobakteriéz, nosičov HBsAg, toxoplazmóz, toxokaróz, brucelóza, VHC, brucelóza).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 170 prípadoch ako LD a ZZD – vyradenie potravinárov, pri výskyte salmonelóz a kampylobakteriéz, kontakt v VHA, HBsAg.

Prístup do EPISu je umožnený 3 pracovníckam oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2013:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov sa každým rokom zvyšuje, čo považujeme za pozitívne a za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2011 bolo hlásených 124 NN, za rok 2012 bolo hlásených 147 NN. Za rok 2013 bolo hlásených 139 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (98). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, kožu a sliznice a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *St. aureus* methicilin R, *E.coli* ESBL, *Proteus vulgaris* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
vid' tab.:

Tab. IV.8.2 Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2010	rok 2011	rok 2012	rok 2013
Chirurgické	0	1	1	0
Detské	8	5	3	6
Interné	0	4	0	1
Neurologické	1	1	0	0
Novorodenecké	1	0	2	0
OAIM	26	29	43	30
Geriatría	7	8	9	0
FRO	2	4	5	4
Gynekologické	0	1	6	0
LDCH	89	71	78	98
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	134	124	147	139

Za rok 2013 bolo vykonaných 149 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 67 vzoriek sterilného materiálu, 287 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 17 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (70 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2013 sa uskutočnil 5. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, ktorý bol súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane pracovníci oddelenia epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove odoberali zdravotníckym pracovníkom stery z rúk. Na každom lôžkovom oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov boli odobraté stery z rúk lekárovi a sestre.

Každý zo zdravotníckych pracovníkov mal možnosť pred odberom vzoriek vykonať mechanické umývanie rúk s obyčajným mydlom, prípadne hygienické umývanie rúk s dezinfekčným mydlom alebo hygienickú dezinfekciu rúk s alkoholovým dezinfekčným prípravkom.

Pozorovaním sme zistili, že mnohí z nich vykonali kombináciu mechanického umývania rúk, prípadne hygienického umývania rúk s hygienickou dezinfekciou.

Spolu bolo odobratých 27 sterov, z toho 13 sterov z rúk lekárov (7 žien, 6 mužov)

14 sterov z rúk sestier (13 žien, 1 muž)

Pracovné zaradenie	Pohlavie	Počet spolu	Nález bežnej flóry (St.epiderm., vzdušné sporulanty)	Nález podmien. patogénnej mikroflóry (St.aureus, Pseudomonas aeruginosa)	Bez mikrob. nálezu
lekári	Muži	6	3	-	3
	Ženy	7	5	-	2
sestry	Muži	1	1	-	0
	Ženy	13	8	2	3
SPOLU		27	17	2	8

Lepšie výsledky pri hodnotení dosiahli lekári, kde z 13 odberov bolo po umytí rúk 5 sterilných vzoriek a 8 vzoriek s prítomnosťou bežnej nepatogénnej mikroflóry. V žiadnej vzorke nebol izolovaný podmienené patogénny, prípadne patogénny mikroorganizmus.

U sestier zo 14 odberov boli po umytí rúk v dvoch prípadoch izolované podmienené patogénne mikroorganizmy – Staphylococcus aureus a Pseudomonas aeruginosa. V troch prípadoch boli ruky po umytí sterilné a v deviatich prípadoch bola izolovaná bežná bakteriálna mikroflóra.

V rámci tejto kampane bola zdravotníckym pracovníkom odprednášaná prezentácia s témou hygieny rúk – hygienická dezinfekcia rúk.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (22x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove, na web stránke MÚ v Bardejove a vydaním článku o prevencii chrípky a ARO v tlači (Bardejovské novosti). Taktiež v bardejovskej televízii zazneli v priamom prenose aktuálne informácie pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke a aktuálna epidemiologická situácia v jej výskyte. V spolupráci s krízovým štábom CO pri obvodnom úrade v Bardejove sme sa zúčastnili cvičenia „mimoriadna situácia pri výskyte infekčného ochorenia VHA presahujúceho rámec okresu“, kde sme spracovali podkladové materiály k cvičeniu.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HZP.

V roku 2013 bol odber odpadovej vody vykonaný 6 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom aktivít je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Bardejove sa zapojil do aktivít v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016 a vykonal nasledovne aktivity:

Edukačné programy zamerané na mládež, „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity:

V priebehu roka 2013, ale najviac v čase pred 1. decembrom a po ňom sa RÚVZ so sídlom v Bardejove podieľal na plnení projektu „Hrou proti AIDS“ v stredných a základných školách okresu Bardejov, kde sa stretol s veľkým ohlasom. Projekt bol realizovaný 25 krát s účasťou 712 žiakov a študentov. (518 žiakov SŠ, 194 žiakov ZŠ) Účastníkom boli poskytnuté informačné letáky.

V regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) bol dňa 27.11.2013 uverejnený článok k téme „1.december, svetový deň boja proti AIDS“. Tento článok bol uverejnený aj na webovej stránke nášho úradu a na nástenke úradu vo vstupnej časti budovy.

Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie a podpory zdravia boli k dispozícii poskytnúť poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači (5 klientov).

V našom okrese máme evidovaný výskyt jedného prípadu nosičstva vírusu HIV. Pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje poradenstvo. V roku 2013 o takéto služby prejavilo záujem 12 klientov. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri oddelení epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2013 sme poskytli v poradni informácie 67 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11 prípadoch. V rámci priestupkového konania bolo udelených 6 blokových pokút vo výške 198 eur, 3 konania boli prerušené a v jednom prípade bola rozhodnutím uložená sankcia vo výške 33 eur.

6.10 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

V súvislosti s tým na základe pokynov zaslaných z RÚVZ so sídlom v Komárne pracovníčky oddelenia epidemiológie realizovali výskumnú časť projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“.

V rámci výberu bola vybraná 1 SŠ a 3 praktickí lekári pre deti a dorast okresu Bardejov.

Vypracované dotazníky k uvedenému projektu, ktoré boli realizované u 10 študentiek Hotelovej akadémie v Bardejove a 15 mamičiek z 3 obvodných ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast v Bardejove (MUDr. Tomečková, MUDr. Birošová, MUDr. Hudáková) boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na plnenie cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Presadzujeme uplatňovanie zásad zdravého spôsobu života, preventívnych opatrení smerujúcich k zníženiu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva. Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znížovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Ovplyvňujeme determinanty zdravia, zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia edukáciou prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Vykonali sme spolu 220 prednášok pre MŠ, ZŠ a SŠ, ktorých sa zúčastnilo 5938 žiakov, na témy: škodlivosť fajčenia 24 prednášok, drogy 21 prednášok, alkohol 21 prednášok, prvá pomoc 16 prednášok, stomatohygiena 10 prednášok, základné hygienické návyky a starostlivosť o vlastné zdravie 11 prednášok, AIDS 25 prednášok, panelové súťaže -AIDS workshop 25 prednášok, chrbtica školáka 18 prednášok, mozog 12 prednášok, zdravá výživa 10 prednášok, poruchy príjmu

potravy 9 prednášok, dospievanie, sex a zdravie 10 prednášok, riziká pohlavného života 8 prednášok.

Záujemcom zapožičiavame zdravotno-výchovné videofilmy a niektoré využívame aj pri prednáškach napr. stomatohygienu, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia a užívania drog. Počas roka sme vytvorili k besedám zdravotno-výchovný materiál, letáky a pod. /11/.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. V roku 2013 sme zrealizovali dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia u 104 osôb určených jednotlivých vekových kategórií obyvateľov z mesta a vidieka v okrese Bardejov. Dotazníky boli spracované do určeného termínu a zaslané na ÚVZ SR, kde sa spracovávajú za celé Slovensko.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Zvyšujeme zdravotné povedomie detí a mládeže a zároveň zdravotné povedomie občanov v produktívnom a poproduktívnom veku. Zdôrazňujeme uskutočniť zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i zmeny výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Vedeť poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom a poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách a uskutočnili sa 161 krát. Bolo vykonávané cvičenie a prednášky pre mamičky v rámci Klubu matiek na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa /32/.

Zúčastnili sme sa na organizovaní a priebehu športovej a zdravotno-výchovnej akcie „Deň zdravia“ v ZŠ Raslavice, kde žiaci v tento deň súťažili na jednotlivých stanovištiach v rôznych športových disciplínach a hrách.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

O význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení informujeme formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí. Propagujeme, že aj minimálny objem a intenzita pohybovej aktivity môže byť efektívna a priaznivo ovplyvní zdravie jedinca, aby si účastník súťaže vytváral návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Distribuovali sme účastnícke listy k tejto kampani, ktoré v určenom termíne boli zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici. Na svetový deň pohybu sme v danom týždni vykonali 2 výjazdy poradne zdravia do ZŠ Marhaň a Strednej súkromnej odbornej školy v Bardejove, kde okrem biochemických parametrov a merania tlaku krvi sme odmerali obsah tuku a svalov v tele a otestovali sme telesnú zdatnosť s poskytnutím individuálneho poradenstva k ich konkrétnym problémom, poskytli sme pohybovú inštrukčnú na zlepšenie ich zdravia. Uskutočnili sme 2 prednášky spojené s besedou o význame pohybovej aktivity pre zdravie človeka. Zorganizovali sme súťaž telesnej zdatnosti pre stredoškolskú mládež, v ktorej študenti súťažili v 5 športových disciplínach. Celkom sa zúčastnilo 6 stredných škôl z okresu. Pre seniorov sme zorganizovali turistickú vychádzku do prírody spojenú s cvičením obratnosti a postrehu. Zúčastnili sme sa na organizovaní a priebehu akcie „Deň zdravia“ v ZŠ Raslavice, kde žiaci v tento deň súťažili na jednotlivých stanovištiach v rôznych športových disciplínach a

hrách. Súčasťou tejto pohybovej aktivity boli aj výchovnovzdelávacie stanovišťa kde sme besedovali na témy „Zdravá výživa“, „Zdravá chrbtica - Správne držanie tela.“ Zúčastňujeme sa každoročne „Športového dňa o pohár primátora pre seniorov“, ktorý je organizovaný MsÚ a „Športového dňa pre telesne postihnutých“. I tohto roku pracovníčka oddelenia PZ vykonávala zdravotný dozor, poskytovala poradenstvo a merala krvný tlak. Podľa možností svojho zdravotného stavu telesne postihnutí vykonávali rôzne cvičenia v priestoroch športovej haly. Tri výjazdy na zvýšenie pohybovej aktivity pre ženy sme vykonali v obci Gerlachov. So ženami sme nacvičili tanec zumba. Záujemcom sme zmerali tlak, hmotnosť a obsah tuku v tele.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2013

Vykonáva sa systematická prevencia fajčenia na základných, stredných školách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach spoločného stravovania a na ďalších pracoviskách. V zmysle zák. č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov, vykonávajú kontroly fajčenia jednotlivé terénne oddelenia RÚVZ v rámci ŠZD. Celkom bolo vykonaných 1117 kontrol. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia je poskytované prostredníctvom poradne na odvykanie od fajčenia. Individuálne jednorazové poradenstvo bolo poskytnuté 55 krát. Na Svetový deň bez tabaku sme distribuovali ZV materiál po ambulanciách všeobecných lekárov, gynekológov a pľúcnej ambulancie. V tento deň v priestore pred Obchodným centrom v Bardejovských Kúpeľoch sme vyšetrovali fajčiarom obsah HbCO smokerlyzerom vo vydychovanom vzduchu a záujemcom sme merali aj kapacitu pľúc. Vyšetřili sme 22 záujemcov – fajčiarov a poskytli im zdravotno-výchovný materiál s tematikou na odvykanie od fajčenia a pozvali sme ich do poradne na odvykanie fajčenia v RÚVZ. Uverejnili sme článok s problematikou fajčenia na web stránku. V rámci tohto týždňa sme vykonali prednášky o škodlivosti fajčenia pre žiakov základných škôl. Celkom bolo vykonaných 24 prednášok a besied o škodlivosti fajčenia a bol premietnutý film „Kým stúpa dym“.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009-2015

Projekt tento rok sa neuskutočnil. Zamestnanci oddelenia PZ na základe požiadaviek učiteľov zo základných škôl, ktoré navštevujú znevýhodnené skupiny žiakov, vykonávali prednášky na týchto školách na rôzne témy: Dentálna hygiena / 2 /, Základné hygienické návyky /5/, Dospievanie, sex a riziká pohlavného života /10/, Fajčenie, alkohol, drogy /4/, Starostlivosť o vlastné zdravie /1/. V znevýhodnenej komunite sme vykonali celkovo 22 prednášok pre 644 detí .

Tohto roku sme pokračovali v kurze zdravej výživy a varenie pre dojčatá „ Varíme zdravo, chutne a lacno“. Tohto roku sa zúčastnili rómske ženy spolu s deťmi z osady Snakov. Mamičkám sme vysvetlili potrebu zdravého stravovania v detskom veku, zdravotné riziká pri zlom stravovaní. Sponzorsky sme získali suroviny a spoločne sme uvarili 3 rôzne jedlá, ktoré pozostávali z ovsených vločiek, ovocia a zeleniny. Ukázali sme , že sa dá variť aj bez nezdravých ochucovadiel .Všetky uvarené jedlá chutili matkám aj deťom. Kurzov sa spolu zúčastnilo 12 žien a každá si domov odniesla aj recepty, aby jedlá, ktoré im chutili mohli pripraviť doma. Pre znevýhodnenú komunitu v obci Gerlachov sme vykonali 3 výjazdy na pohybové aktivity pre ženy: cvičenie, nácvik tanca zumba. Záujemcom sme zmerali tlak, váhu a obsah tuku v tele.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov

K problematike zneužívaniu drog sme vykonali 21 prednášok k téme alkohol na základných a stredných školách spojených s premietnutím zdravotno- výchovného videofilmu o problematike požívania alkoholu. Zapojili sme sa do kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá sa uskutočnila dňa 2. júla 2013. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšenie povedomia o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. V rámci kampane sme vyšetrovali jeden z pečenevých testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, zmerali sme krvný tlak a poskytli sme zdravotno-výchovné materiály s tematikou zdravotných a spoločenských poškodení v súvislosti s požívaním alkoholu. Celkom sme vyšetrili v tento deň 60 záujemcov / 25 mužov- priemerný vek 48 rokov a 35 žien - priemerný vek 47 rokov/.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizujeme priebežne počas celého roka, aktivity na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.

Vykonali sme edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V priebehu prvého polroka v rámci kampane „Týždeň mozgu“ sme uskutočnili besedy s prezentáciou o mozgu, potrebe tréningu mozgu a o prevencii pred Alzheimerovou chorobou. Taktiež sme so seniormi prebrali didaktické cvičenia zamerané na tréning psycho -motorických a kognitívnych funkcií mozgu. Klientom sme zadali písomné cvičenia vyžadujúce dobrú schopnosť uvažovania a sústredenia sa na vizuálno-priestorovú a slovnú pamäť. Aktivity boli vykonané v Domove dôchodcov na Toplianskej ulici v Bardejove a do týchto aktivít sa zapojilo 63 seniorov. Uverejnili sme článok s tematikou o nutnosti tréningu mozgu na web stránke RÚVZ Bardejov. Po skončení Týždňa mozgu sme odoslali Alzheimerovej spoločnosti vyplnený dotazník o priebehu aktivít a fotodokumentáciu z vykonaných akcií. V rámci svetového dňa pohybu sme uskutočnili turistickú vychádzku so seniorkami, kde sme trénovali postreh spojený s pohybovou aktivitou. Dva krát týždenne vykonávame poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity, ktoré navštevujú seniori, kde sa zameriavame na posilňovanie svalstva a správne vykonávanie cvikov pri pohybovej aktivite. V zmysle úlohy sme vykonávali poradenstvo, zdravotný dozor a meranie TK počas priebehu športových aktivít v rámci súťaže pre seniorov „O pohár primátora mesta“ v Domove dôchodcov na Toplianskej ulici.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Pôsobenie sa vykonáva čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú: Zdravie matky a novorodenca, Výživa a fyzická aktivita, Infekčné choroby, Úrazy a násilie v rodinách, Životné prostredie, Dorastový vek, Psycho - sociálny rozvoj a mentálne zdravie. K dosiahnutiu cieľa NPPD treba zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie. V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v NPPD priebežné stanovovanie nosných aktivít,

ktorým sa ÚVZ SR a RÚVZ v SR venujú v rámci edukačných aktivít – je prednostne v prostredí škôl a materských centier. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Do „Klubu matiek“ na RÚVZ pozývame mamičky s deťmi do 3 rokov. Mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene. Počas stretnutí si deti zacvičia formou hry a v spolupráci s mamičkou prebieha cvičenie na fitloptách. Tieto stretnutia pomáhajú deťom k lepšiemu začleneniu sa do kolektívu v školskom zariadení. V rámci Klubu vedieme poradňu pre tehotné a dojčiace mamičky. Tohto roku navštívili tehotné ženy poradňu 32 krát. Ženy boli oboznámené s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca a zároveň na každom stretnutí sme s nimi cvičili a učili sa dychové cvičenia. V rámci Svetového dňa bez tabaku sme mali besedu o škodlivosti fajčenia pre mamičky a to nielen počas tehotenstva. Stretnutie dojčiacich mamičiek a mamičiek s deťmi do 3 rokov prebehlo 13 krát. V rámci „Týždňa mozgu“ sme vykonali pre deti v MŠ prednášku o zdravej výžive vhodnej pre mozog a vykonali aktivity zamerané na tréning mozgu ako sú bludisko, poprehadzované písmenká, porovnávanie obrázkov. S deťmi v MŠ sme v skupinkách vytvorili „projekt MOZOG“. Na Svetový deň Alzheimerovej choroby sme žiakom v základných školách premietli prezentáciu o mozgu a vysvetlili potrebu tréningu mozgu v každom veku a taktiež sme zaradili aktivity na precvičenie mozgu. Pre deti a mládež sme vykonali spolu 220 prednášok na rôzne témy v MŠ, ZŠ a SŠ. Celkom sa zúčastnilo 5938 detí. Pri niektorých prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 44 krát a to v rámci prednášky stomatohygiene, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiene

Intervenčné, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zubkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zubkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Vykonali sme 10 prednášok pre 239 žiakov MŠ a ZŠ a 10 x bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou stomatohygiene. Z toho boli 2 prednášky pre 38 rómskych žiakov. Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Jeho obsahom je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

9.8 CINDY PROGRAM SR

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. V súlade s týmto systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratívnej. Identifikujeme individuálne riziko, poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod. V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Reflotron spolu 356 klientov.

Vykonalí sme 20 výjazdov poradne zdravia do terénu : ZŠ Marhaň, OD Tesco, OÚ Brezov, ZŠ Kurima 2x, ZŠ Malcov 2x, Domov dôchodcov 2x, Súkromná stredná OŠ, Lekáreň Pharmacy Bardejov, OC Duklianska Bardejov, OC Bardejovské Kúpele, OÚ Zlaté, Lekáreň MAX, ObÚ Nižná Voľa, Účtovnícka firma OIS, Okresný súd Bardejov 2x, OD Billa. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili súvislosti s významnými svetovými dňami /Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň potravy, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších /. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku, poskytovali sme poradenstvo. Fajčiarom /55/ sme vykonali merania % COHb v krvi pomocou prístroja Smokerlyzer a vykonali sme krátke poradenstvo na odvykanie od fajčenia s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu. U 160 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou spirometra. Klientom /240/, ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U 84 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov, klientom ktorý sa liečia na hypertenziu /73/ sme poradili zmeny v životnom štýle a stravovaní, aby sa liečená hypertenzia nezhoršovala resp. zlepšila . V poradni zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 145 klientom , ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami. V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 12 klientom. Vedeíme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách, uskutočnili sa 161 krát.

9.9 EHES –EUROPEN HEALTH EXAMINATION SURVEY

Realizovanie projektu prebiehalo vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR. Skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012 v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013-2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto
so sídlom v Bratislave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh daných v súčasnej dobe realizovaným akčným plánom NEHAP IV. Týkali sa najmä štátneho zdravotného dozoru na úseku kontroly kvality vnútorného ovzdušia v priestoroch s dlhodobým pobytom osôb.

- Boli vytipované ubytovacie zariadenia, v ktorých sa vykonalo hodnotenie výskytu roztočov, a to v 2 etapách – v období február/marec a júl/august 2013. V 1. etape boli vykonané kontroly v 4 zariadeniach (2 hotely, 2 ubytovne), v 2. etape sa overili výsledky v dvoch hoteloch s najvyšším výskytom roztočov v 1. etape a v 3 ďalších hoteloch.
- Ďalej sa priebežne vykonávala kontrola zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach dozorovaných odborom hygieny životného prostredia.
- Veľký dôraz sa kládol na riešenie podnetov na hluk – v sledovanom období roku 2013 bolo riešených celkom 78 podnetov, najmä na rôzne stacionárne zdroje (klimatizácie, VZT, zvuk zvonov), ale aj na dopravu (cestnú, električkovú trakciu MHD). Časté a opakované podnety na rušenie nočného pokoja prevádzkou stravovacích zariadení s hudobnou produkciou a správaním sa ich klientov boli postupované na príslušné obecné/miestne úrady.
- Pri štátnom zdravotnom dozore v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo sa úrad zamerával na expozíciu UV žiareniu v soláriách – v rámci konania o uvedení nových zariadení do prevádzky sa vyžadovalo predloženie protokolu z merania UV žiarenia. Merania v rámci ŠZD sa v tomto roku neuskutočnili z dôvodu nedostatočnej kapacity objektivizácie UV žiarenia.
- Veľká pozornosť sa venovala tvorbe zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov. Bolo vydaných celkom 1947 záväzných stanovísk k územno-plánovacím dokumentáciám, k umiestneniu objektov, ku kolaudáciám, k zmene účelu využitia priestorov a k procesom podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych environmentálno-zdravotných témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia pre fyzické osoby, podnikateľov i pracovníkov verejnej a štátnej správy (ústne, telefonicky a e-mailom). Informovanie obyvateľov o aktuálnych témach bolo zabezpečené aj prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

V priebehu roka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ

V priebehu roka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Vzhľadom na to, že úloha bola dodatočne špecifikovaná pre sledovanie uzatvorených hál v aquaparkoch a v Bratislavskom kraji sa obdobné zariadenie nevyskytuje, úrad odstúpil od plnenia tejto úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec.

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2013 v spádovom území RÚVZ Bratislava hlavné mesto v 3.a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 5832 zamestnancov, z toho 2280 žien v 185 zamestnávateľských subjektoch. Z celkového počtu bolo v 3. kategórii evidovaných 5429 zamestnancov, z toho 2267 žien, v 4. kategórii 403 zamestnancov, z toho 13 žien.

V roku 2013 bolo vydaných celkovo 39 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác a 12 rozhodnutí o zrušení rizikových prác.

Novozaradené boli práce v 13 v spoločnostiach: VW SLOVAKIA, a.s., hala H3-Zabezpečenie kvality, skúšobná dráha, vibrácie prenášané na telo 3; VW SLOVAKIA, a.s., skúšač zvarov Audi Q7, hala H4, vibrácie - 3; ecorec Slovensko s.r.o. , Glejovka 15, Pezinok, Príjmová-skladová hala, vedúci zmeny-ptredák, operátor, pevný aerosól: syntetické vlákna textilné, polymérne materiály, polystyrén 3, hluk ustálený 4; Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. pracovisko Antolská 11 a Sasinkova 4, BA, pitevný sanitár, fyzická záťaž všetky vekové kategórie muž/žena 3; TEBAU, spol. s r.o., Bojnická 18/C, BA Čistenie kovových podláh lešenia vodným lúčom, hluk premenný 4; RELAD spol. s r.o., 930 10 dolný Štál 768, Dielňa opracovania odliatok a dielňa pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky

3; Mgr. Štefan Vrábel, 065 11 Kolačkov, Dielňa opracovania odliatkov a dielňa pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3; Dopravný podnik Bratislava, a.s., Depo autobusov Betliarska 1, BA, zámočnícka dielňa, opravárenská hala, hluk premenný 3; TOWER AUTOMOTIVE, a.s., Továrnska 13, 901 01 Malacky, Stará a Nová lisovňa, Sklad hutného materiálu, Nástrojáreň, Deštrukčná miestnosť, Repas, hluk premenný 3,4; Slovenské elektrárne, a.s., závod Vodné elektrárne Trenčín, Hydrocentrum Gabčíkovo Vodná elektrárne Čunovo a malá vodná elektrárne Mošon v k.ú Čunovo, hluk ustálený 3; Medzinárodné laserové centrum, Odd. biofotoniky, Ilkovičova 3, BA, optické žiarenie-laser 3; VW SLOVAKIA, a.s., hala H8- výroba agregátov, tím 1, montážny pracovník, fyzická záťaž, 3; VW SLOVAKIA, a.s., H6a-karosáreň NSF, Finish Obärfleche; Presse/Messe, vibrácie na ruky, 4. V 6 prípadoch išlo o nové pracoviská spoločností, v ktorých už boli rozhodnutím RUVZ Bratislava vyhlásené rizikové práce: 4x VW SLOVAKIA, a.s., 1x Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, 1x Medzinárodné laserové centrum.

V 26 prípadoch boli rizikové práce aktualizované z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika: Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o. Gaštanová Alej 7, Bernolákovo, Demontážna hala, Montážna hala, hluk 3,4, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom-oxid kremičitý amorfný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom –železo a jeho zliatiny 3; Slovenská filharmónia, Medená 3, BA, orchester a spevácky zbor, hluk 3; VW SLOVAKIA, a.s., hala H4- karosáreň Audi Q7, výrobný pracovník AFO 300/320, AFO 170/180, vibrácie prenášané na ruky 4; VW SLOVAKIA, a.s., hala H6b- karosáreň SUV/touareg-finish Oberfläche, Aufbau VT, výrobný pracovník AFO 70,80,90, finish Oberfläche vibrácie prenášané na ruky 3. (Brúsne kabíny č. 1 a č. 3 boli preradené z kat. 4 do kat. 2 na základe organizačných opatrení – zmenový režim práce, rotácia zamestnancov a vykonanej objektivizácie); SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika, benzén 3; Dielňa špeciálnych činností vedúci, hluk premenný 4, vibrácie prenášané na ruky 3, Dozor nad analyzačnými zariadeniami, benzén 3; Swedspan Slovakia s.r.o., Brusiareň, Príprava triesok, Príprava a výroba DTD, Váha na prísune materiálu, Kmeňová pásová píla, hluk premenný 3,4, pevný aerosól z dreva dub, buk 3,4, formaldehyd 3; HSF, s.r.o., Hala na výrobu plastových okien a dverí, hala na výrobu Al okien, dverí a fasád, Jesenského 50, Malacky, hluk premenný 3,4; Duslo, a.s. Nobelova 34, BA, technický úsek VJ Ekológia, Odbor ŽP a ochrany zdravia, Odd. ŽP a OZ, zlúčeniny 6-mocného chrómu 3, Odbor riadenia a rozvoja Ekologického prevádzkovania ČOV BA čistenie kanalizačných trás a žump, fenoly, cyklohexylamín 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika, benzén 3, hluk 3, Dielňa špeciálnych činností, hluk premenný 4, vibrácie prenášané na ruky 3, benzén 3, chemické faktory 3, Dozor nad analyzačnými zariadeniami, benzén 3; SAM-SHIPBUILDING AND MACHINERY a.s., prevádzka Metalchem, Vlčie hrdlo 5985, BA, Obrábacia dielňa, Nerezová dielňa, hluk premenný 3, Kotlárska dielňa I., hluk premenný 3, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom (zváračské pevné aerosóly), pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny) 3, Kotlárska dielňa II, hluk premenný 3, Zámočnícka dielňa, hluk premenný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny) 3, Úsek riadenia kvality-defektoskopia, ionizujúce žiarenie 3; VW SLOVAKIA, a.s., hala H6b- karosáreň SUV/touareg-Finish Oberfläche- brúsne kabíny; Aufbau VT; Finish Passung 1; Unterbau, Aufbau, Finish, hluk 3,4; UB II AFO 310; AB VT AFO 40 zváračský pevný aerosól, oxid zinočnatý, oxidy železa 3; Doprastav Asfalt,a.s., Obaľovacia súprava, Nitrianska cesta 5,

Senec, hluk premenný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom –dolomit, vápenec, 4, pevný aerosól s prevažne fibrogénnym účinkom-horninové pevné aerosóly 4; LOGAN INVESTMENT,a.s., Otryskávanie oceľovou drťou, Šenkvickej 5, Pezinok, hluk 4; VODOHOSPODÁRSKE STAVBY-ekologický podnik, a.s., pracovné činnosti vykonávané na vonkajších pracoviskách –stavbách v rámci SR, hluk 3, vibrácie prenášané na ruky 3; RAJO a.s., Výroba čerstvých mliek a kyslomliečnych nápojov; Výroba tvarohu, syra a ultrafiltrácie srvátky; Výroba sprejovej šľahačky, smotanky do kávy; Výroba trvanlivých mliek a smotany (nová a stará hala), Studená 35, BA, hluk 3; PERI spol. s r.o., Vysokotlakové čistenie debniacich prvkov , Šamorínska 18, Senec, hluk 4; Slomatec s.r.o., Tehelňa 20, BA, deštrukčná miestnosť, hluk premenný 4; SLOVNAFT, a.s., P8 Petrochémia, Polyetylén 1,2,3, hluk ustálený, 3; LESY SR, š.p., OZ Smolenice, Trnavská 12, 919 04 Smolenice , Expedičný sklad dreva, Drevárska 14, Pezinok, hluk 4; Doprastav, a.s., Závod Prefa-Armovňa, Nitrianska cesta 5, Senec, hluk, 3,4; GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Dielňa opracovania odliatok, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk 4; DFNSP Bratislava, Detská ortopedická klinika, Rádiodiagnostické odd., I. detská klinika-Odd. patologických novorodencov, Dojčenské odd., Odd. centrálnej sterilizácie-CÚP, Nemocničná lekáreň-Odd. centrálnej prípravy cytostatík, Klinika pediatrickej urológie, Klinika detskej hematológie a onkológie, Klinika detskej oftalmológie, Odd. urgentného príjmu, cytostatiká, IOŽ, laser, psychická pracovná záťaž, 3; Doprastav, a.s., Závod BA- stredisko špeciálnych činností, Drieňova 31, BA, hluk, vibrácie prenášané na telo, pevné aerosóly s prevažne fibrogénnym účinkom- horninové 4; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o. Gaštanová Alej 7, Bernolákovo, Demontážna hala, Montážna hala, hluk, 3,4, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom-oxid kremičitý amorfný 3, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom –železo a jeho zliatiny 3; Wertheim, s.r.o., Prevádzka výroby trezorov, Dolná 134 Modra, zväračské pevné aerosóly, 4; DOKA Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Ivánska cesta 28, BA, hluk 3,4.

K návrhom na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie bolo vydaných 7 rozhodnutí o prerušení konania V 3 prípadoch bolo konanie vo veci zaradenia prác do 3. a 4. kategórie zastavené: NOU, Klenová 1, BA (nebolo predložené hodnotenie rizík PZS); Mondelez SR Production s.r.o., Výrobné priestory (Výroba čokolády a cukroví), Račianska 44, BA (účastník konania vzal návrh späť z dôvodu neaktuálnosti protokolov z meraní faktorov pracovného prostredia); Holcim (Slovensko),a.s., cementáreň Rohožník (neboli predložené protokoly z merania hluku a prašnosti).

V roku 2013 bolo vydaných 12 rozhodnutí o zrušení rizikových prác z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe realizácie technických a organizačných opatrení, zníženia objemu výroby, novej objektivizácie rizikových faktorov, zrušenia výroby, resp. zániku prevádzky: FIT LOOK, s.r.o., Legerského 3, BA, laser 3; AQUA-VITA spol. s r.o., Galvániho 12/A, BA, hluk 3; i+i print spol. s r.o., Kniháreň-falcovňa, Mlynské luhy 27, BA, hluk 3; AGADOS Slovakia, s.r.o., Hala na montáž prívesných vozíkov, Dolná 142, Modra (ukončenie výroby); hameln rds, a.s., Horná 36, 900 01 Modra, biologické faktory - infekcia 3 (vyhl. ŠOL); Slomatec s.r.o., Tehelňa 20, BA, deštrukčná miestnosť, vibrácie prenášané na ruky 3 na 2; Slovnaft Petrochemicals, s.r.o., Polyetylén 1,2,3, hluk ustálený, 3 (zánik spoločnosti zlúčením so SLOVNAFT, a.s.); NP SLOVAKIA s.r.o., Výrobná hala a drviareň plastov, Bojnická 3, BA, hluk 3; SOŠ polygrafická, Račianska 190, BA, Kniháreň, hluk 3; PALMA Group,a.s. Margarínka, Výparka-likvidácia odpadov, Račianska 76, BA, hluk 3 (zrušenie výroby); Swedspan Slovakia s.r.o., Továrnska 19, Malacky, prach z tvrdého dreva 4, formaldehyd 3, hluk 4 (zrušenie výroby); KNOTT spol. s r.o., Dolná 142, Modra, hluk 3,4. Bez rozhodnutia boli v 3 prípadoch vyradené z evidencie rizikových prác spoločnosti NOVA INTERIER spol. s r.o., Pestovateľská 10, BA; PHILIPS Slovakia spol. s r.o., Škultétyho 1, BA; JOMATECH, s.r.o., Plavecké Podhradie, ktorých prevádzky boli zrušené.

V roku 2013 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 84 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami, pri ktorých boli posúdené a aktualizované údaje o rizikových prácach. V 1 prípade bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. d), g) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu nezabezpečenia hodnotenia zdravotných rizík a vypracovania posudkov o riziku, nezabezpečenia primeraného zdravotného dohľadu lekárom PZS na pracoviskách s evidovanými rizikovými prácami NOÚ, Klenová 1, Bratislava.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2013 bolo vykonaných 39 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. Bolo skontrolované:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku
- evidencia veľmi toxických látok a zmesí
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 44 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Zistené nedostatky (9x), ktoré sa týkali najmä aktualizácie prevádzkových poriadkov boli uvedené v záznamoch zo štátneho zdravotného dozoru s termínom ich odstránenia. Odstránenie zistených nedostatkov bolo následne skontrolované. Bolo poskytnutých 54 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V roku 2013 bol riešený podnet, postúpený zo SOI v Bratislave vo veci predaja elektronických inhalátorov E-liquid s obsahom nikotínu 0,9- 1,8 % v prevádzkovej jednotke v OD Centrum Bottova 7, BA. Prevádzkovateľovi Nákupný Raj s.r.o., Kostlivého 19, BA bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu prevádzkovania predajne elektronických cigariet a príslušenstva bez predloženia návrhu na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky,

pričom prevádzkovateľ nedisponoval kartami bezpečnostných údajov, na výrobkoch ani obale sa nenachádzali symboly nebezpečenstva, slovné vyjadrenia nebezpečenstva, niektoré výrobky boli označené ako T. Zastavené bolo 1 konanie vo veci prevádzky predajne elektronických cigariet a príslušenstva, na Osuského 3C, BA z dôvodu nepredloženia osvedčenia o odbornej spôsobilosti fyzickej osoby - podnikateľa (vedúceho zamestnanca) na prácu s toxickými látkami a zmesami, nakoľko predložená KBU identifikovala zmes E-LIQUID, výrobca Ritchy Group Limited, Hongkong, distribútor Verne Slovakia s.r.o. s obsahom 2,4 % nikotínu ako toxickú.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2013 bolo posúdených a schválených 245 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom 11 konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami (napr. IAC Group (Slovakia) s.r.o., Automobilový priemyselný park Lozorno č. 1006; Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, Račianska 75 a Dúbravská cesta 9 BA; SAFINA SLOVAKIA spol. s r.o. Zber odpadov, Turčianska 52, BA).

V roku 2013 bolo vydaných 8 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v priemyselných, farmaceutických a vedecko-výskumných spoločnostiach pre Bio Vendor Research and Diagnostic Products, s.r.o. Kopčianska 50, BA, Thimerosal 15g/mes.; Duslo, a.s. SBU organika, VJ Urýchľovače, Výroba Sulfenaxu, síran ortuťnatý, sírovodík, dichróman didraselný; Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA – azid sodný, chlorid kademnatý, kolchicín, oxid osmičelý, dichróman didraselný, etídiumbromid, chlorid ortuťnatý, kyanid draselný, kys. merkaptooctová, 2-merkaptoetanol, n-etylmaleimid, oxid chrómový, síran kademnatý, uranylacetát, vanadičnan amónny (6g/rok); Agility Logistics s.r.o., Daľničná 5, Senec – skladovanie a obchodovanie-dichróman sodný dihydrát, kyanid sodný, kyanid draselný; BASF Coatings Services s.r.o., laboratórium v hale H2 – lakovňa, VW SLOVAKIA, a.s. kyanid draselný, dichróman draselný, oxid chrómový 7,5 -300g/rok; AXON Neuroscience SE, Vedecko-výskumné pracoviská, Dúbravská cesta 9, BA, aminipterin, azid sodný, dichróman didraselný, ethyl chloroformate, hygromycín B, kolcemid, kolchicín, 2-merkaptoetanol, oxid osmičelý, seleničitan sodný, skopolamín hydrochlorid, tetraisopropyl pyrophosphoramide, thiomersal, uranylacetát 0,001 g - 5 l/rok; OUSA, s.r.o., Kolárska 12, BA Genetické laboratória, etídiu bromid; Roche Slovensko, s.r.o., Sklad chemických látok a manipulácia u zmluvných partnerov, Lazaretská 12, BA azid sodný, ortuť, hygromycin B-Streptomyces, digoxigenin, 2-methyl-2H isothiasol. Súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Práce s expozíciou chemickým faktorom boli zaradené do druhej kategórie. Prerušené a následne zastavené bolo 1 konanie z dôvodu nepredloženia platného osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2013 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 48 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 28 osvedčení odbornej spôsobilosti na základe overenia predložených dokladov a 3 osvedčenia na základe skúšky. Skúšky sa v r. 2013 uskutočnili 1x, oznámené boli 4 termíny, pozvaní žiadatelia sa na skúšku nedostavili, resp. dodatočne zmenili zoznam látok. V 34 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (potvrdenie dĺžky praxe, doloženie dokladu o vzdelaní, zoznam látok). V 6 prípadoch žiadateľom nemohlo byť vydané osvedčenie ani na základe skúšky, nakoľko

nebolo splnené kritérium dĺžky požadovanej praxe. Prostredníctvom advokátskej kancelárie sa riešilo vydanie osvedčenia pre štatutárneho zástupcu spoločnosti na obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami: kyanostriebornan draselný, kyanozlatnan draselný, kyanid strieborný a toxické látky fluorid draselný, fluorid amonný, hexachloroplatičitan draselný na základe predloženého čestného vyhlásenia o dĺžke odbornej praxe v období, keď bol konateľom spoločnosti. Spoločnosť súčasne predložila na posúdenie prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom, v ktorom boli vyššie uvedené látky zahrnuté. Tunajší úrad v minulosti nevydal spoločnosti rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku, taktiež pri štátnom zdravotnom dozore nebolo zistené používanie vyššie uvedených veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí v spoločnosti. Spoločnosť následne vzala svoj návrh vo veci schválenia prevádzkového poriadku späť, žiadateľ sa na skúšku nedostavil.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2013 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 8 spoločnostiach: Duslo, a.s. SBU organika, VJ Urýchľovače, Výroba Sulfenax (anilín 4280 t/rok, dichróman didraselný 2 kg/rok1B); Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA, 1A, 1B-benzén, akrylamid, evans blue, chlorid kademnatý, 3-amino-9etylkarbazol, arzeničnan sodný, bromičnan draselný, dichróman didraselný, dimetylformamid, dusičnan olovnatý, formamid, CHAPS, chlorid kobaltnatý, chlorid nikelnatý, chlorid olovnatý, imidazol, kys. boritá, oxid chrómový, síran kademnatý, tetraboritan sodný, tetranitro blue tatrazolum chlorid (150 g a 5ml); SLAVUS s.r.o., Sklad laboratórných potrieb, Nákovná 22, BA 1A- benzén, chlorid nikelnatý, kyselina chromsírová, síran nikelnatý 6 H₂O, 1B chroman draselný, síran kobaltnatý 7 H₂O, bromičnan draselný, chlorid kobaltnatý 6 H₂O, o-tolidin, trichlórétylén, 1,2-dichlórétán, dusičnan nikelnatý 6 H₂O, fenolftalein v množstvách podľa požiadaviek zákazníka; Agility Logistics s.r.o., Daľničná 5, Senec – skladovanie a obchodovanie dichróman sodný dihydrát 3000 kg/rok, N,N-dimetylacetamid 700l/rok, benzínové rozpúšťadlá 700 l/rok; UNIVOLT-REMAT s.r.o., Zámočníctvo, kovoobrábanie, výroba tovarov z plastov, Šenkvičná 16, PE, POLYBATCH 1096 Orange (Lead chromate molybdate sulfate red.)-1B, 501 kg/rok; BASF Coatings Services s.r.o., laboratórium v hale H2 – lakovňa, VW SLOVAKIA, a.s. oxid chrómový 1A, fenolftalein 1B 7,5 -300g/rok; AXON Neuroscience SE, Vedecko-výskumné pracoviská, Dúbravská cesta 9, BA, 1B: aminopterin, kongo červeň, dichróman didraselný, dimetylformamid, evans blue, CHAPS, chlorid kobaltnatý; imidazol, kolchicin, kys. boritá, 3-metylcholantrén, rotiphorese gel 30 v množstve 0,001 g - 5 l/rok; OUSA, s.r.o., Kolárska 12, BA Genetické laboratóriá, kys. boritá, formamid 1B.

Rozhodnutím bol schválený v 14 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom na vedecko-výskumných pracoviskách, vo výrobných podnikoch, pri skladovaní, pri prácach spojených s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu; v zdravotníckych zariadeniach a v 149 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

Rizikové práce boli aktualizované v 5 spoločnostiach: SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika, Dozor nad analyzačnými zariadeniami, benzén 3; Swedspan Slovakia s.r.o., Brusiareň, Príprava triesok, Príprava a výroba DTD, Váha na prísune materiálu, pevný aerosól z dreva dub, buk 3,4, formaldehyd 3; Duslo, a.s. Nobelova 34, BA, technický úsek VJ Ekológie, Odbor ŽP a ochrany zdravia, Odd. ŽP a OZ, zlúčeniny 6-mocného chrómu 3, Odbor riadenia a rozvoja Ekologického prevádzkovania ČOV BA

čistenie kanalizačných trás a žump, fenoly, cyklohexylamín 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Diagnostika, Dielňa špeciálnych činností, Dozor nad analyzačnými zariadeniami benzén 3; DFNSP Bratislava, Odd. centrálnej sterilizácie-CÚP, Nemocničná lekárň-Odd. centrálnej prípravy cytostatík, Klinika detskej hematológie a onkológie, Klinika detskej oftalmológie, cytostatiká, 3. Nové rizikové práce s rizikovým faktorom chemické karcinogény a mutagény neboli vyhlásené. Z dôvodu zrušenia výroby boli zrušené rizikové práce v Swedspan Slovakia s.r.o., Továrenská 19, Malacky, prach z tvrdého dreva 4, formaldehyd 3. V r.2013 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 707 zamestnancov, z toho 494 žien, ktorí vykonávali rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v 21 zamestnávateľských subjektoch. V porovnaní s r. 2012 (859/591) sa počet exponovaných znížil. V sledovanom období bolo vykonaných 35 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 20 kontrolných listov (K) - dotazníkov informovanosti zamestnancov. Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. V 1 prípade bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 39 písm. d), g) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu nezabezpečenia hodnotenia zdravotných rizík a vypracovania posudkov o riziku, nezabezpečenia primeraného zdravotného dohľadu lekárom PZS na pracoviskách s evidovanými rizikovými prácami NOÚ, Klenová 1, Bratislava (cytostatiká).

Bolo poskytnutých 53 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Používanie látok, ktoré poškodzujú reprodukciu bolo zaznamenané v minimálnych množstvách (lekárne), používanie látok, ktoré narúšajú endokrinný systém nebolo zistené.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (strešná krytina a krytina z fasád rodinných a bytových domov, podhlady vstupných priestorov a pivníc v bytových domoch a administratívnych budovách, platne z káblových energokanálov, kanalizačné a odvetrávacie potrubia, obklad vnútorných stien objektov, platne z vonkajších stien výťahovej šachty, voľne zložené platne, obklad VZT v stúpacom rozvode, dekoračné výplne zábradlí lodžií, komínové rúry, výplň fasády a obloženia nosných stĺpov, obvodové plášte objektov, vnútorné ALKO priečky) v množstvách 0,35t – 40,0 t (dosky z elektroizvodne v k.ú. Stupava) – 1525 t (kanalizačné potrubia z bytového domu Cabanova 19,21,23,25,27,29,31, BA) bolo v roku 2013 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ BA na 194 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucich prípravkov firmami A.A.SERVICE, s.r.o., BA; ARGUSS, s.r.o., BA; AZBESTProfi, s.r.o., Poprad; Oto Banyák, BA; bptech, s.r.o., Nitra; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA; Dobrovodský Peter, TT; Emtrade NR, s.r.o., Nitra; FEROMETAL, s.r.o., Batizovce; FILLA, spol. s r.o.; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; GAMA MONT s.r.o, Nitra; Marián Chmelár – KROVMONT; Ing. Roman Petrovič Staviteľ, stavebná firma, Nitrianske Hrnčiarovce; Imrich Kelley, Hamuliakovo; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; Ján Manák, BA; Dušan Miezga – MOVAK, MODACO, s.r.o., BA; MRÁŽ,

s.r.o., Duplín, Stropkov; OK- plus, s.r.o.; Pilip Peter BYTSERVIS, Svidník; PROSERVIS Strážske, s.r.o.: Regena ES s.r.o., Strážske; RONAR s.r.o., Košice; SAE, s.r.o., Spišská Nová Ves; SD Gelnica, s.r.o.; STABIL spol. s r.o., Trnava; Stanislav Strnisko stavebná firma MISTR, Modra; TechNick s.r.o., BA; TERMOTECHNA, a.s.; TERMSTAV, a.s.; VAREMONT- Imrich Vankó, Horné Saliby, VÝŠKOP, s.r.o., ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. V 1 prípade bolo z dôvodu havarijnej situácie podané len oznámenie o likvidácii AZC kanalizačných potrubí v dvoch bytoch na Ovručskej 8 v BA spoločnosťou DILMUN SYSTEM, s.r.o. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu celkovo v 24 prípadoch u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác a pri prešetrovaní 13 podnetov na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, a to u: REGENA ES s.r.o., Strážske; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; Marián Chmelár- KROVMONT; bptech, s.r.o., Nitra; DILMUN SYSTEM, s.r.o.; VÝŠKOP, s.r.o.; TERMSTAV a.s., TT; STABIL spol. s r.o., Trnava; SD Gelnica, s.r.o.; OK-plus, s.r.o., BA; MODACO s.r.o., BA; Manák Ján, BA; Imrich Kelley, Hamuliakovo; FEROMETAL, s.r.o., Batizovce; Dobrovodský Peter, TT. Podnety na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu boli v 8 prípadoch neopodstatnené, v 1 prípade podnet, vzhľadom k ukončeniu prác nebolo možné prešetriť, v 4 prípadoch boli opodstatnené. V týchto prípadoch bolo fyzickej osobe uložené preukázať likvidáciu odpadu s obsahom azbestu oprávnenou spoločnosťou, bolo podané oznámenie na príslušný stavebný úrad, zaslané upozornenie vedeniu SAV o podmienkach legálnej likvidácie materiálu s obsahom azbestu (boletický panel), spoločnosti FEROMETAL, s.r.o., Batizovce bola uložená pokuta za správny delikt a bol vydaný zákaz používania pracovného a technologického postupu čistenia AZC strechy mechanickým spôsobom (strecha zdravotného strediska Svätý Jur, dokázaná prítomnosť azbestových vlákien typu chryzotil na listoch rastlín počas čistenia strechy pomocou WAP). Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 28 kontrolných listov (A) –dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Poskytnutá bola súčinnosť MÚ MČ BA -Ružinov pri odstraňovaní poškodenej unimobunky na Muškátovej ul., umiestnenej v blízkosti detského ihriska. Vo vzorke odobratého stavebného materiálu bola dokázaná prítomnosť azbestových vlákien typu chryzotil. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v 76 prípadoch neboli zistené azbestové vlákna respirabilných rozmerov, v 6 prípadoch boli zistené hodnoty, ktoré neprekračovali limit pre životné (99 vl.m^{-3}) a pracovné prostredie (max. $0,0147 \text{ vl.cm}^{-3}$).

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaže predložili, na základe požiadaviek RÚVZ Bratislava, 2 spoločnosti. V 1 prípade boli práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže zaradené do 2. kategórie. V 1 prípade – Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava boli profesie lekár, sestra na Klinike detskej hematológie a onkológie a Odd. urgentného príjmu zaradené do 3. kategórie, nakoľko z predloženého hodnotenia, ktoré vykonala PZS Humania spol. s r.o. v 03- 05/2013, vyplynulo, že psychická pracovná záťaž vyplývajúca z charakteristík práce a pracovného prostredia dosahuje u týchto profesií štvrtý stupeň. U ďalších hodnotených profesií na týchto pracoviskách (pomocný pracovník v zdravotníctve, sanitár, zdravotnícky asistent, dokumentarista, psychológ)

psychická pracovná záťaž vyplývajúca z charakteristík práce a pracovného prostredia dosiahla druhý stupeň.

V súčasnosti v Bratislavskom kraji evidujeme celkom 126 zamestnancov, z toho 117 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž. Ide o zamestnancov MŠ pri zdravotníckom zariadení a ZŠ pri zdravotníckom zariadení, ktorí vykonávajú výchovnú a pedagogickú činnosť na pracovisku Centrum mentálneho zdravia Matka a na pracoviskách Kliniky detskej psychiatrie a Kliniky detskej hematológie a onkológie DFNSP Bratislava a zamestnancov DFNSP Bratislava v profesii lekár, sestra na pracoviskách Oddelenie urgentného príjmu a Klinika detskej hematológie a onkológie.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 110 zamestnancov, z toho 54 žien, ktorí vykonávali rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž 3. kategórie. Stav sa oproti roku 2012 (133/75) mierne znížil. Z tohoto počtu dlhodobému nadmernému jednostrannému zaťaženiu bolo vystavených 88 zamestnancov, z toho 50 žien.

Najvyšší počet prešetrení podozrení na ochorenie z DNJZ sa zaznamenáva každoročne v spoločnosti Volkswagen SLOVAKIA a.s. BA, sporadicky sa vyskytujú v ďalších organizáciách najmä automobilového priemyslu (Johnson Control International, Lozorno; Tramico Slovakia, s.r.o., Senec; Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o.), v stavebníctve (Eiffage Construction SR, s.r.o., BA; SIBAMAC,a.s., BA; HOCHTIEF Construction Slovakia s.r.o., BA) resp. v potravinárskom priemysle (RAJO a.s., Bratislava; BONI FRUCTI, spol. s.r.o., Dunajská Lužná). Vzhľadom k počtu prešetrení v r. 2012 – 8, z toho v 6 prípadoch nebolo možné vylúčiť súvis s prácou, spoločnosť VW SLOVAKIA a.s. postupne spracováva v spolupráci s PZS hodnotenie práce spojenej so záťažou horných končatín, resp. v kombinácii s polohovou záťažou a s vibráciami. Za tým účelom bola vykonaná objektívizácia vibrácií pri práci s uťahovačkami a postupne sa vykonáva na jednotlivých pracoviskách posúdenie ručnej manipulácie s bremenami. Súčasne boli vykonané kontroly zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži. Realizuje sa ergonomická úpravu pracovísk, organizačné a iné opatrenia.

V roku 2013 bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z DNJZ z roku 2012 (impingement sy l.dx.), súvis s výkonom práce bol potvrdený, resp. sa nedal vylúčiť, choroba z povolania bola KPLaT priznaná :

1. 55-ročný zvärač pracoval v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. v karosárni SUV na 4 pozíciách. Na každej pozícii pracoval vo vnútenom pracovnom tempe, práca bola vykonávaná trvalo v stoji. 7 rokov pracoval pri obsluhu vstrekolisu. Vylisované plastové blatníky hmotnosti 2,5 kg strhával oboma rukami z formy, umiestnenej vo výške očí. 7 mesiacov pracoval na pracovisku montáž, upevňoval palivové a brzdomé trubky do podvozku. Pracovnú činnosť vykonával s rukami nad hlavou. 7 mesiacov pracoval na pracovisku AFO 110, kde vykonával práce spojené s premiestňovaním bremien do vzdialenosti 3-4 m, hmotnosť ručne premiestňovaných bremien za predpokladu rotácie pracovníka neprekračovala smerné hmotnostné hodnoty ustanovené NV SR č. 281/2006 Z.z., premiestňovanie bremien vykonával aj za nepriaznivých podmienok: manipulácia v úrovniach podlaha – plece, plece nad plece, vyšší podiel statických prvkov pri držaní - prenášaní bremena, v podmienene prijateľných polohách s predklonom trupu, vzpažením horných končatín 40° - 60° . Od 01.11.2010 vykonáva zváranie a kontrolu zvarov, nevykonáva ručnú prácu s bremenami, ani prácu vo fyziologicky nevyhovujúcich polohách. Prieskumom pracoviska bolo zistené, že cca 8 rokov pracoval za podmienok, pri ktorých nie je možné vylúčiť vznik prešetrovaného ochorenia v príčinnej súvislosti s výkonom povolania.

Oproti roku 2012, kedy bolo na úrad doručených 10 žiadostí na prešetrenie podozrenia na chorobu z DNJZ, v roku 2013 bolo doručených 15 žiadostí. Z 13 prešetrených podozrení na chorobu z DNJZ z roku 2013 v 8 prípadoch súvis nebol potvrdený (3x SKT bilat.; Sy. kubit. kanála l.sin; Digitus recellens; SKT bilat., epicondylitis uln. hum. bilat., stav po operácii oboch lakt'ov – transpositio n. uln., impingement sy. subacromiale bilat.- stav po operácii oboch ramenných kĺbov; SKT l. sin. ľahk. st., sy. kubit. kanála l.dx., st. post. op. Guyonovho kanála l.dx.; SKT l.dx., sy kubitálneho kanála vpravo po operačnom výkone). V 5 prípadoch vznik prešetrovaného ochorenia (entezopatia humeri bilat., entezopatia antebračii l. dx.; SKT l.dx. stredne ťažk. stupňa; SKT bilat., Epicondylitis rad. et uln. hum. bilat., PHS bilat., impingement sy. subacromiale bilat.; SKT bilat.; Impingement sy. l.dx s ruptúrou manžety rotátorov, SKT viac vpravo) v príčinnej súvislosti s výkonom povolania nebolo možné vylúčiť. V r. 2013 neboli ukončené šetrenia 2 podozrenia na chorobu z DNJZ – Impingement sy, SKT l.dx. v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. a 1 SKT bilat., sy Guyonovho kanála u SZČO.

1. 47-ročná vedúca ŠJ FEI STU vykonávala cca 13 rokov hospodársko-administratívne práce, v rámci ktorých menej ako 4 hod./ zmenu vykonávala rôznorodú administratívnu činnosť na PC. V súvislosti so znížením počtu stravníkov a pracovníkov ŠJ od roku 2011 vykonáva v rámci pracovnej zmeny aj prácu skladníčky cca 3 hod./zmenu a v prípade potreby cca 4 dni/mesiac zastupuje kuchárku, resp. šéfkuchárku. Nevykonáva pravidelne činnosti spojené s ručnou manipuláciou s bremenami, maximálna celozmenová hmotnosť bremien na pracovisku nie je prekročená, maximálna hmotnosť bremena môže byť výnimočne prekročená. Pri práci s bremenami sú používané technické prostriedky. Vzhľadom na charakter práce, striedanie a dĺžku trvania jednotlivých pracovných úkonov nie sú splnené podmienky nadmernosti, jednostrannosti a dlhodobosti zaťaženia. Na pracovisku neboli vytvorené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia z DNJZ- SKT bilat.
2. 60- ročný vodič električky DP BA, posledné 3 roky vykonával profesiu posúvača v obratisku električiek. Práca vodiča električky je prevažne statická, vykonávaná v sede. Dynamická práca je vykonávaná malými svalovými skupinami HK a DK. Z hľadiska DNJZ je možné konštatovať, že kritérium dlhodobosti pre pracovnú činnosť je splnené. Z hľadiska vynakladanej svalovej sily sa nepredpokladá prekročenie limitu $F_{max.}$, pri práci nie je potrebné vynakladať nadmernú silu malých svalových skupín predlaktia a ruky, kritérium nadmernosti nie je splnené. Zamestnanec nie exponovaný vibráciám, prenášaným na ruky. Kritérium jednostrannosti nie je taktiež splnené- pracoval na rôznych typoch električiek s ovládaním pomocou ručnej riadiacej páky alebo pomocou nožných pedálov, pracovná činnosť si nevyžadovala zaujať vynútenú polohu, pri ktorej dochádza k útlaku lakt'ového kanála LHK. Prešetrením nebol zistený súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovaného- sy. kubitálneho kanála vľavo.
3. 27- ročný montážny pracovník- spodkár (operátor) pracoval cca 1 rok v spoločnosti ADECCO spol. s r.o.- organizačná zložka, Bratislava, pracovisko VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., hala H3 Montáž SÚV. Pracoval vo vnútenom pracovnom tempe v stojci a sede, vykonával viaceré operácie na vozidlách SUV za nepretržitého pohybu montážnej plošiny, resp. závesu dopravníkovej dráhy. 5 mesiacov vykonával pracovnú činnosť na pracoviskách Motor spodok Plnenie vzduchového pruženia pomocou AKU uťahovačky zn. Bosch so zdvihnutými rukami na /nad plece 25,22% produktívneho času a nad hlavou 13,47% produktívneho času v takte 1,76 min. s vyťaženosťou pracovníka počas taktu 64,83 %, produktívnym časom (čistý čas práce) 1,0501 min/ takt. Vzhľadom k dĺžke čistého času výkonu práce v takte mal dostatok času na relax. Okrem uťahovačky pri pracovnej činnosti používal aj kliešte. 2 mesiace vykonával prevažne Montáž krytu nádrže pomocou AKU uťahovačky zn. Bosch. Krátko po nástupe do zamestnania začal zaučovať ďalších pracovníkov, ktorí postupne vykonávali časť jeho operácií pod jeho dozorom a

s jeho výpomocou. Od 12/2012 rotuje (cca po dni) medzi pozíciami Kontrolná činnosť a Plnenie vzduchového pruženia. Pri plnení manipuluje s plniacou hlavicom, kontrolu vykonáva vizuálne a pohmatom. Nevykonával prácu s bremenami. Vypočítané hodnoty výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky $a_{hv,8h}$ pri práci s ťahovačkami neprekračujú akčnú hodnotu výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky $a_{hv,8h,a} = 2,5 \text{ m.s}^{-2}$. Pri niektorých operáciách pracoval v podmienene prijateľných polohách HK. Z hľadiska lokálnej svalovej záťaže pri pracovnej činnosti v hale H3 Montáž SÚV VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. nedochádzalo k naplneniu kritérií DNJZ v súvisi s prešetrovaným ochorením SKT bilat.

4. 40-ročný zamestnanec pracoval ako montážny pracovník 1 rok od 01.03.2012 vo VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. hala H3 Montáž NSF. Od 01.03.2012 do 12.03.2012 absolvoval zácvik na štandardné pracovné postupy mimo pracoviska v Profiraume. Pri vyšetrení dňa 03.01.2013 uviedol preskakovanie 4. prsta pravej ruky asi pol roka (teda skôr, ako uvádza výkon práce výlučne s EC ťahovačkami z dôvodu nezabezpečeného striedania počas 2 mesiacov 06-08/2012), dňa 31.12.2012 sa 4. prst PHK zasekol (MUDr. Dominika Kevická, UN Bratislava, Nemocnica Ružinov, Ambulancia chirurgie ruky), 17.01.2013 bol zrealizovaný operačný výkon – discízia A1 poulley 4. prsta PHK; 21.03.2013 bol zrealizovaný operačný výkon- discízia A1 poulley 2.,3. prsta PHK; 13.06.2013- operačný výkon - discízia A1 poulley 3.,4.,5. prsta LHK. Je pravák, z hľadiska lokálnej svalovej záťaže pri pracovnej činnosti menovaného nedochádzalo k naplneniu kritérií DNJZ v súvisi s prešetrovaným ochorením Digitus recellens.
5. 40-ročný zamestnanec pracuje 15,5 roka od 01.12.1997 v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. v hale H8 Výroba agregátov vo vnútenom pracovnom tempe v stoj. Do 30.09.2012 cca 15 rokov pracoval na rôznych pracoviskách Linky montáže prevodoviek. Charakter práce, ktorá je vykonávaná vo vnútenom tempe, je staticko-dynamický s prevahou dynamickej zložky práce, pri ktorej hlavnou pracovnou činnosťou je ručné premiestňovanie bremien aj za nepriaznivých podmienok (zhoršené úchopové možnosti). Maximálna hmotnosť bremena nebola prekročená na žiadnom pracovisku. Maximálna celozmenová hmotnosť bremien bola prekročená pri nepriaznivých podmienkach na 3 pracoviskách pre všetky vekové kategórie, na 1 pracovisku pre vekové kategórie 30 a viacročných mužov a na 2 pracoviskách pre vekové kategórie 40 a > ročných mužov. Pri odoberaní odliatkov zamestnanec zaujímal prijateľné, podmienene prijateľné a neprijateľné polohy trupu (výrazný predklon trupu $\geq 60^\circ$), horných (vzpaženie o viac ako 60° , odoberanie odliatkov z palety oboma rukami nadhmatom) a dolných končatín v závislosti od umiestnenia odliatku. Rotácia zamestnancov na pracoviskách nebola v minulosti riadená, vykonávala sa len v rámci zastupiteľnosti profesií, striedanie nie je presne evidované. Vznik prešetrovaného ochorenia (entezopatia humeri bilat., entezopatia antibrachii l. dx.) v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. nebolo možné vylúčiť. Choroba z povolania bola KPLaT priznaná.
6. 41-ročný zamestnanec pracuje 14 rokov od 01.07.1999 v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. v hale H8 Výroba agregátov vo vynútenom tempe v stoj. Do 31.08.2012 cca 13 rokov pracoval na Linke Montáže prevodoviek, tím 2 Montáž pastorky na 6-7 pracoviskách (taktoch). Čas taktu 0,7181–0,9175 min. Vykonával stereotypné práce- skladanie, montovanie, lisovanie prevodoviek. Práce pozostávali z dopĺňania drobných dielov do prevodovky a boli spojené s ručnou manipuláciou s bremenami (dopĺňanie materiálu). Posúdenie práce s bremenami nebolo vykonané, je predpoklad prekročenia maximálnej celozmenovej hmotnosti bremien. Od 08/2012 sú viaceré takty pracoviska robotizované. Na ďalšom takte vykonával montážne práce na prevodovke s ťahovačkami zavesenými na balancéri. Pri ťahovaní zaujímajú ruky pracovníka v zápästí rôzne aj nepriaznivé polohy,

sú asymetricky zaťažené a vytočené (flexia, extenzia, deviácia) z dôvodu ľahšieho umiestnenia ťahovačky (zhora, z boku, zozadu) na ťahované komponenty prevodovky položenú na pracovnej ploche. Pri ukončovaní ťahovania dochádza k spätnému nárazu ťahovačky do dlane. Od 01.09.2012 do 28.02.2013 pracoval v tíme 19 Predmontáž pomocného rámu a podvozku NSF. Pracoval prevažne s manipulátorom Demag. Na rozbeh/zastavenie Demagu je potrebné použiť miernu silu celého tela, pri niektorých činnostiach (spomalenie otáčania Demagu) silu rúk. V menšej miere vykonával montážne práce s momentovými kľúčmi, AKU a EC ťahovačkami, ktoré sú upevnené na manipulátore a ovládané pomocou tlačidiel. Od 01.03.2013 do 17.06.2013 pracoval v tíme 18 Predmontáž motora NSF. V rámci zaúčania vykonával cca 1 mesiac prácu s kliešťami, ktorými umiestňoval oceľové spony priemeru 1 cm – 2,5 cm na hadice. Išlo o činnosť so zvýšeným svalovým napätím rúk pri úsilnom úchope. Za zmenu sa na linke predmontovalo cca 370 motorov, na každý umiestnil 1-3 spony. Striedanie nebolo zabezpečené, čas taktu 1,227 min, vyťaženosť pracovníka 65,31%. Z hľadiska lokálnej svalovej záťaže pri pracovnej činnosti menovaného v hale H8 Výroba agregátov VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. dochádzalo k naplneniu kritérií DNJZ v súvisi s prešetrovaným ochorením SKT l.dx. stredne ťažk. stupňa na Linke Montáže prevodoviek, tím 2 Montáž pastorky a v tíme 18 Predmontáž motora NSF počas cca 1 mesiaca (03/2013) v rámci zaúčania.

7. 53 – ročná skladová pracovníčka DHL Logistics (Slovakia), spol. s r.o., Dialničná 2, Senec pracovala 4,5 roka na pozícii picker vo veľkorozmerovej skladovej hale, v ktorej sa vykonávajú práce súvisiace so skladovaním, zaskladňovaním a vyskladňovaním tovaru pre spoločnosť TESCO Stores SR a.s.. Za použitia technických prostriedkov a tovarovej objednávky vykonávala vybratie (vypickovanie) požadovaného tovaru z aktívnej lokácie zadefinovanej pod určitým číslom v sklade. Tovar ukladala do prepravných trejov (transportný vratný obal – plastová krabica na uloženie tovaru a následné odoslanie klientovi) a nevratných papierových krabíc, ktoré umiestňovala na paletu nízkozdvížneho elektrického vozíka, alebo do kletky (transportný vratný kovový vozík na kolieskach na uloženie vešaného tovaru- kabáty, nohavice, šaty, obleky a následné odoslanie zákazníčkovi). Z hľadiska fyzickej záťaže nebolo zistené prekračovanie smerných hmotnostných hodnôt, z hľadiska lokálnej svalovej záťaže nie je pravdepodobné naplnenie kritérií nadmernej a jednostrannej záťaže svalstva horných končatín (SKT bilat., Epicondylitis uln. hum. bilat., stav po operácii oboch lakt'ov – transpositio n. uln., Impingement sy. subacromiale bilat.- stav po operácii oboch ramenných kĺbov). K pracovnej činnosti pri vykladaní kamiónov, vykonávanej v rámci nadčasových prác nie je možné sa vyjadriť, nakoľko od roku 2008 túto činnosť vykonávajú len brigádnici, nie sú k dispozícii potrebné údaje a posúdenie fyzickej záťaže, vrátane práce s bremenami, pri tejto činnosti nebolo vykonané.
8. 58-ročná robotníčka - triedička jabĺk v spol. BONI FRUCTI, spol. s r.o., Dunajská Lužná. Hygienickým prieskumom pracoviska sa potvrdilo vykonávanie jednostrannej práce spojenej s preťažovaním horných končatín pohybmi s vysokou frekvenciou s vytáčaním dlane nahor, ktorú vykonávala cca 2,5 roka od 01.02.2005 do 31.10.2007 na pracovisku Stará triedička jabĺk. Pri vykonávanej činnosti spolupôsobili negatívne faktory – vnútené tempo práce, práce vykonávané celoročne pri teplote 12°C, manipulácia s chladným materiálom (jablká), 12- hodinové pracovné zmeny, kumulácia pracovných zmien počas mesiaca s nedostatočným časom na zotavenie. Od 01.11.2007 pracovala cca 3 roky v profesii vedúca zmeny Novej triedičky jabĺk. V tejto pracovnej pozícii nemala v pracovnej náplni manuálny výkon triedenia, avšak v prípade potreby (výpadok robotníčiek z dôvodu čerpania dovolenky, PN a iného voľna) vypomáhala pri triedení jabĺk počas pracovnej zmeny. Taktiež občasne zastupovala chýbajúce pracovníčky na rôznych

pracoviskách aj počas svojho voľna. Vzhľadom k jej výške 156 cm sa vyskytovali pri triedení jablák aj podmienene prijateľné polohy HK pri odkladaní jablák -vzpaženie HK 40-60°. Vzhľadom na počet pohybov HK pri triedení jablák 94/min. - Stará triedička, 98/min. - Nová triedička a čistý čas práce 480 minút/zmenu pri kontrole, etiketovaní a ukladaní jablák do debničiek z 12-hodinovej pracovnej zmeny na oboch triedičkách, je možné sa domnievať, že faktory práce mohli prispieť ku vzniku prešetrovanej profesionálnej choroby (SKT bilat., Epicondylitis rad. et uln. hum. bilat., PHS bilat., impingement sy. subacromiale bilat.). Choroba z povolania bola KPLaT priznaná.

9. 35-ročná montážna pracovníčka Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o. Od 01.06.2007, t.j. 6 rokov vykonávala staticko-dynamické práce s prevahou dynamickej zložky oboma hornými končatinami (s prevahou PHK) v sede, alebo v stojí. Prácu repetitívneho charakteru vykonávala v 8-hodinovej pracovnej zmene vo vnútenom tempe určenom zamestnávateľom na linke, ktorá pozostáva z jednotlivých samostatných montážnych pracovísk, s výstupom 60 konzol/zmena/pracovník; od 03/2010 s výstupom 25 konzol/zmena/ pracovník. Pri kompletizácii stropných konzol a osvetlenia manipulovala počas pracovnej zmeny s veľkým množstvom drobných súčiastok a vykonávala veľké množstvo rovnakých pohybov malými svalovými skupinami rúk a prstov. Počas pracovnej zmeny sa vyskytovali aj nepriaznivé polohy oboch rúk spojené so zvýšeným napätím svalov ruky- flexie a extenzie, silové prvky pri zatlačaní súčiastok palcami ruky, prstami, dlanami, skrutkovačom, tupým hrotom nožníc. Pri pracovnej činnosti používala nástroje s krátkymi rúčkami a tvrdými hranami – skrutkovač, kliešte, štetec, pilník, pinzeta, nožnice a ofukovacie zariadenie so smerovaním chladného vzduchu na ruky. V zimnom období sa do 02/2012 mohli na pracovisku vyskytovať aj nepriaznivé mikroklimatické podmienky (chlad, prúvan) počas expedície hotových výrobkov z montážnej haly otvorenou rolovacou bránou každé 2 hod. počas cca 10- 15 min. Pri vykonávaní pracovných činností s výstupom 25 konzol/zmena/pracovník nedochádza, podľa hodnotenia PZS ProCare, a.s., k prekračovaniu prípustného minútového a celozmenového počtu pracovných pohybov pre pravú a ľavú ruku vo vzťahu k priemerným hodnotám vynakladaných svalových síl malých svalových skupín predlaktia a ruky za pracovnú zmenu (% F_{max}). Vyskytujú sa však viaceré podmienene prijateľné a neprijateľné polohy HK s uhlom $> 60^{\circ}$ - $> 90^{\circ}$ vo frekvencii viac ako 2x/min. Celkový čas práce v neprijateľných pracovných polohách prekračuje limit (30 min.) stanovený prílohou č. 4 k vyhl. č. 542/2007 Z.z. V období 06/2007 – 02/2010 vykonávala montážne práce, pri ktorých, vzhľadom k počtu montovaných dielov (do 03/2010- 60 konzol/zmena/pracovník), je predpoklad prekročenia lokálnej svalovej záťaže malých svalov predlaktia a ruky. Z toho dôvodu nie je možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením (SKT bilat.)
10. 60-ročný pracovník rozvozu tovaru –závozník NAY a.s. pracoval od 04.08.2008 v 12-hodinových zmenách v krátkom a dlhom týždni. Zabezpečoval rozvoz tovaru (elektrotechnika biela, čierna, príslušenstvo k technike) na jednotlivé obchodné domy a k zákazníkom. 50 % z pracovnej zmeny manipuloval ručne, pomocou rudle a popruhov s bremenami hmotnosti 5-70 kg v spolupráci s vodičom. Cca 1x/mesiac manipuloval s bremenami hmotnosti 130-150 kg v spolupráci s ďalšími zamestnancami. Podmienky práce pri ručnej manipulácii s bremenami možno hodnotiť ako nepriaznivé. Po zohľadnení spolupráce s iným zamestnancom maximálna hmotnosť ručne manipulovaného bremena 35 kg prekračuje smerné hmotnostné hodnoty zdvíhaných a prenášaných bremien podľa prílohy č. 2 k NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami pre vekovú kategóriu 50-60 r. mužov (limit 30 kg). Vypočítaná celozmenová hmotnosť manipulovaných bremien 4 240 kg neprekračuje smerné hmotnostné hodnoty maximálnej celozmenovej hmotnosti pre mužov podľa prílohy č. 2 k NV SR č. 281/2006

- v žiadnej vekovej kategórii. Pri pracovnej činnosti sa vyskytuje nárazové zaťaženie v priebehu zmeny a vyšší podiel statických prvkov pri dlhom držaní bremena. Splnené sú kritériá dlhodobosti, nadmernosti a jednostrannosti. Do úvahy treba vziať aj prípadnú nedostatočnú fyzickú zdatnosť zamestnanca, ktorý pred nástupom do NAY a.s. vykonával činnosť pracovníka ostrahy v SBS. Ochorenie (Impingement sy. l.dx s ruptúrou manžety rotátorov MRI verif., SKT viac vpravo) mohlo vzniknúť v príčinnej súvislosti s výkonom pracovnej činnosti. Choroba z povolania bola KPLaT priznaná.
11. 38 – ročný pracovník vykonával od 30.08.2011 cca 1 rok do nástupu na dlhodobú PN profesiu pomocného robotníka/peciara v spoločnosti PRVÁ BRATISLAVSKÁ PEKÁRENSKÁ a.s., Budatínska 36, 851 05 Bratislava. Práca peciara je prevažne dynamická vykonávaná veľkými svalovými skupinami HK a DK i malými svalovými skupinami HK. Pri mašľovaní a posype sa vyskytujú podmienene prijateľné polohy HK (vzpaženie HK 40° - 60°) a trupu (predklon $> 60^{\circ}$). Nedochádza k extrémnej flexii zápästia a prstov ruky, nedochádza k nadmernému zaťažovaniu zápästia a prstov ruky, nie je reálny predpoklad výskytu nadlimitného počtu pohybov drobných svalov rúk a predlaktí vo vzťahu k predpokladanej vynakladanej svalovej sile. Smerné hmotnostné hodnoty- maximálna hmotnosť bremena ani maximálna celozmenová hmotnosť bremien nie sú prekročené. Z hľadiska DNJZ je možné konštatovať, že kritérium dlhodobosti pre pracovnú činnosť nie je splnené. Z hľadiska vynakladanej svalovej sily sa nepredpokladá prekročenie limitu $F_{max.}$, pri práci nie je potrebné vynakladať nadmernú silu malých svalových skupín predlaktia a ruky, kritérium nadmernosti nie je splnené. Kritérium jednostrannosti nie je taktiež splnené- pracovná činnosť je pestrá, práca nie vykonávaná vo vynútenom tempe, pracovník má dostatok času na mikrorelax. Prešetrením neboli zistené podmienky pre vznik ochorenia z DNJZ (SKT l. sin. ľahk. st., sy. kubit. kanála l.dx., st. post. op. Guyonovho kanála l.dx.)v príčinnej súvislosti s výkonom povolania.
 12. 43- ročný analytik – programátor pracuje v spoločnosti LeasePlan Slovakia, s.r.o. od 14.11.2005. Vykonáva tvorivú duševnú činnosť - analýzu dát, vyhľadávanie informácií zobrazených na obrazovke monitora a cca 25% z pracovnej zmeny, t.j. 2 hod./ pracovnú zmenu programovanie. Nevykonáva rutinné vkladanie veľkého množstva dát do PC. Početnosť pohybov rúk nie je vysoká, poloha rúk je fyziologická. K zaťaženiu drobných svalov rúk a predlaktia dochádza v minimálnej miere, pri pracovnej činnosti analytika je predpoklad prekročenia početnosti drobných svalov prstov a ruky len výnimočne a krátkodobo. Na pracovisku sú vytvorené vhodné podmienky pre individuálny režim práce a oddychu. Vzhľadom k vyššie popísanému spôsobu práce možno konštatovať, že pri výkone práce z hľadiska lokálnej záťaže nedochádzalo k naplneniu kritérií dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Neboli zistené podmienky pre vznik ochorenia z DNJZ (SKT bilat.) v príčinnej súvislosti s výkonom povolania. Domácim hobby pracovníka je vyvíjanie PC aplikácií, sledovanie PC trendov.
 13. 43-ročný obchodný zástupca pracoval od roku 2001 v spoločnostiach, ktorá sa zaoberajú plnením prírodných stolových a minerálnych vôd, výrobou nápojov a ich predajom. V spoločnosti Nápoje Šofranko, Ján Šofranko, Široké údajne nemanipuloval s bremenami. Od 01.01.2005 pracoval v spoločnosti Zlatá studňa s.r.o., Široké, ktorá sa k 01.04.2011 zlúčila so spoločnosťou Slovenské pramene a žriedla, a.s., Budiš. V pozícii obchodného zástupcu v uvedených spoločnostiach nepracoval vo vnútenom pracovnom tempe a nevykonával práce s DNJZ. Nepravidelne vykonával prácu s bremenami. Maximálna hmotnosť bremien 12 kg, ani maximálna celozmenová hmotnosť bremien 2000 kg neprekračuje smerné hmotnostné hodnoty oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien pre mužov všetkých vekových kategórií, pri výkone pracovnej činnosti sa horné končatiny nenachádzajú v podmienene prijateľných a neprijateľných polohách. Hygienickým prieskumom pracoviska bolo zistené, že zamestnanec pracoval

za podmienok, pri ktorých nie je predpoklad vzniku prešetrovaného ochorenia (SKT l.dx., sy kubitálneho kanála l.dx. po operačnom výkone) v príčinnej súvislosti s výkonom povolania.

Najväčším problémom pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania z DNJZ bola absencia hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov, najmä z hľadiska fyzickej pracovnej záťaže, ručnej manipulácie s bremenami a expozície zamestnancov vibráciám. Vzhľadom k odstupu času, strojnotechnologické zariadenia, spôsob vykonávania pracovnej činnosti a často ani samotné pracoviská pri prešetrovaní novej choroby z povolania už neexistujú. Problematické je prešetrovanie u SZČO.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii HSF spol. s r.o., Jesenského 50, 901 01 Malacky

V roku 2013 sa v Bratislavskom kraji do aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov zapojila spoločnosť HSF, s.r.o. so sídlom Jesenského 50, 901 01 Malacky, IČO: 34 112 278 s počtom zamestnancov 200/61. Firma sa zaoberá výrobou a montážou plastových a hliníkových okien a dverí. Výroba je rozdelená do dvoch výrobných hál:

Výroba hliníkových okien, dverí a fasád – vo výrobnej hale sú montované hliníkové okná, dvere a fasády z dodaných hliníkových profilov. Výroba je delená do troch sektorov:

1. sektor: je tvorený príjmom tovaru, spájacou linkou, nárezom profilov a obrábacím centrom
2. sektor: vykonáva sa tu montáž okien, dverí a fasád
3. sektor: vykonáva sa tu zasklievanie a expedícia.

Výroba plastových okien a dverí je sústredená v dvoch navzájom prepojených výrobných halách. Vykonáva sa tu nárez pozinkovaných oceľových výstuží, nárez plastových profilov, frézovanie odvodňovacích a odvetrávacích otvorov, odfrézovanie čela stĺpika, vkladanie oceľových výstuží do plastových profilov, zváranie plastových profilov a začistenie zvarov, ručná montáž tesnenia, montáž konštrukčných prvkov, opláštenie hliníkovými lištami, príprava rámov s krídlami na zasklievanie, nárez a montáž lišt, zasklievanie, výstupná kontrola a expedícia.

Spoločnosť akceptovala svoju spoluzodpovednosť na zdravotnom stave zamestnancov, poskytla súčinnosť a súhlasila s uvoľnením zamestnancov na nevyhnutný čas skriningového vyšetrenia zameraného na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické). Zamestnanci obdržali na vyplnenie dotazník životného štýlu, ktorý bude súčasťou zisťovania vplyvu práce a spôsobu života na zdravotný stav zamestnancov firmy HSF, s.r.o. V priebehu roku 2013 prišlo k obmedzeniu výroby na pracoviskách, z toho dôvodu objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia, sledovanie záťaže týmito faktormi a skriningové vyšetrenia budú zrealizované v r. 2014.

Poradenstvo zamestnancom aj zamestnávateľovi bolo zamerané na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s expozíciou chemickým faktorom, hluku a vibráciám, pri práci so zobrazovacími jednotkami.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao)

„Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci Svetového dňa zdravia 7.4.2013 usporiadal RÚVZ BA dňa 5.4.2013 Deň otvorených dverí. V rámci Dňa otvorených dverí odbor Podpory zdravia vykonával meranie

krvného tlaku, odbery na zistenie cholesterolu a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Zároveň bolo záujemcom poskytnuté odborné poradenstvo vo všetkých oblastiach činnosti RÚVZ BA, vrátane odborného poradenstva pre zamestnancov a zamestnávateľov.

V rámci Kampane Zdravé pracoviská „Spolupráca pri prevencii rizík“ Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) RÚVZ BA realizoval za účelom zlepšovania bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách dňa 22.10.2013 Deň otvorených dverí. Záujemcom (10) boli poskytnuté konzultácie, poradenstvo k hodnoteniu zdravotných rizík vo vzťahu k faktorom práce a pracovného prostredia a súčasne aj odborné poradenstvo v rámci prevencie civilizačných ochorení, poradenstvo v oblasti výživy a správnej životosprávy.

Spoločné dozorné aktivity RÚVZ BA a Inšpektorátu práce BA boli v roku 2013 zamerané na kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri používaní nebezpečných chemických faktorov pri práci a na pracoviská s evidovanými rizikovými prácami v organizáciách GUPRESS s.r.o., Hattalova 10, 831 03 Bratislava, IČO: 31 371 647 a CYTOPATHOS, spol. s r.o. Limbová 5, Bratislava, IČO: 35 897 619 a na činnosť PZS na týchto pracoviskách.

Predmetom činnosti spoločnosti GUPRESS s.r.o., Hattalova 10, Bratislava, ktorej priestory boli uvedené do prevádzky v r. 2001, je tlačiarenská, reprografická a knižarenská výroba. V prevádzke nie sú evidované rizikové práce, z toho dôvodu nemá zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. Pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom na pracovisku bol vypracovaný a v r. 2004 RUVZ Bratislava schválený prevádzkový poriadok, ktorého súčasťou bol posudok o riziku. Spoločnosť disponuje platnými kartami bezpečnostných údajov k chemickým faktorom, ktoré sú používané na pracoviskách, látky sú klasifikované podľa smernice č. 67/548/EHS aj podľa nariadenia (ES) č. 1272/2008). V rámci štátneho zdravotného dozoru boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom v počte 12. Zamestnanci sú informovaní a oboznámení so zásadami bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci, bezpečného správania na pracovisku a bezpečnými pracovnými postupmi. Štátnym zdravotným dozorum bolo zistené, že pracoviská splňajú požiadavky NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko aj NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 471/2011 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Spoločnosti bolo uložené nápravné opatrenie, ktoré vyplynulo z výkonu štátneho zdravotného dozoru a to zabezpečiť používanie OOPP (rukavice, okuliare, respirátor) pri čistení technologického zariadenia acetónom v súlade s § 6 NV SR č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov s termínom ihneď. Súčasne bolo zistené používanie chemických faktorov, ktoré neboli uvedené v posudku o riziku. Opatrenie, týkajúce sa aktualizácie posúdenia rizík súvisiacich s expozíciou aktuálne používaným chemickým faktorom pri práci bolo (po dohode s RÚVZ BA) spoločnosti uložené IP Bratislava. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci IP Bratislava zistil nedostatky, ktoré sa týkali hodnotenia nebezpečenstiev – identifikácie rizík (v posúdení rizika pri pracovných činnostiach zamestnancov chýbalo posúdenie rizík pre prácu s chemickými faktormi podľa kariet bezpečnostných údajov pre používané látky) a bezpečnostného značenia (sud s kovovým odpadom nebol označený). Zistené nedostatky nariadil odstrániť do 10 dní od prevzatia protokolu.

Predmetom činnosti spoločnosti CYTOPATHOS spol. s r.o., Limbová 5, Bratislava, ktorej priestory boli uvedené do prevádzky v roku 2006, sú spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky v odbore patologická anatómia a lekárska genetika, výskum a vývoj v oblasti prírodných vied. V prevádzke sa vykonáva histologické vyšetrenie tkanív, cytologický

skrining, vyšetrenie sérových protilátok. Počet pracovníkov 69/57, v prevádzke sú evidované rizikové práce, rizikový faktor biologické faktory (*Mycobacterium tbc.* a *Rickettsia conorii*), kategória 3, pracovnú zdravotnú službu zabezpečuje zmluvne MIOMED a.s., lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sú vykonávané v súlade s § 30 zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. a Odborným usmernením MZ SR o náplni LPP vo vzťahu k práci z 01.03.2010. Spoločnosť disponuje platnými kartami bezpečnostných údajov k chemickým faktorom, ktoré sú používané na pracoviskách (revízia v r. 2013), látky sú klasifikované podľa smernice č. 67/548/EHS aj podľa nariadenia (ES) č. 1272/2008). Pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom na pracovisku bol vypracovaný a v r. 2011 RUVZ Bratislava schválený prevádzkový poriadok, ktorého súčasťou bol posudok o riziku. Riadenie prác s toxickými a veľmi toxickými látkami zabezpečuje odborne spôsobilý zamestnanec. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom v počte 3. Zamestnanci sú informovaní a oboznámení so zásadami bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci, bezpečného správania na pracovisku a bezpečnými pracovnými postupmi. Štátnym zdravotným dozorum bolo zistené, že pracoviská spĺňajú požiadavky NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko aj NV SR č. 355/2006 Z.z. v znení NV SR č. 471/2011 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v prevádzke neboli zistené hygienické nedostatky. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci IP Bratislava zistil nedostatky v zozname a evidencii poskytovaných OOPP, v hodnotení nebezpečenstiev – identifikácii rizík, v objektoch, v preventívnych činnostiach pri práci s EZ a v technickom stave EZ. Zistené nedostatky nariadil odstrániť do 10, 30 a 60 dní od prevzatia protokolu. Správa bola zaslaná na ÚVZ SR.

Za účelom vzájomnej výmeny skúseností a informácií na regionálnej úrovni sa v r. 2013 realizovali štvrťročné spoločné pracovné stretnutia zástupcov odboru PPLaT RUVZ BA so zástupcami IP Bratislava. Záznamy zo stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR.

Na ÚVZ SR boli zaslané podklady k národnej správe o praktickej implementácii smerníc EU v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC)

„Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci „

V rámci Európskej kampane SLIC 2012 – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci boli uskutočnené previerky RUVZ BA a IP BA v 12 spoločnostiach v rezortoch: Zdravotníctvo a sociálne služby (ARCHA Domov Seniorov, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava; Domov jesene života, Hanulova 7, 844 01 Bratislava; ŠNOP Bratislava, s.r.o., Záhradnícka 42, Bratislava; Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, Bratislava;), Služby – hotely a reštaurácie (HOTEL SENEK a.s., Hattalova 12/a, 831 03 Bratislava; ROJAX GASTRO spol. s r.o., Zelená 5, 811 01 Bratislava; MAC-GASTRO spol. s r.o., Dulovo nám. 1, 821 08 Bratislava; POLUSKA a.s., Halašova 2, 831 03 Bratislava), Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov) (C.S. CARGO Slovakia, Mliekarenká 10, 824 92 Bratislava; Duvencek Slovensko, s.r.o., Opletalova 71, 841 07 Bratislava; KLACSKA, s.r.o., Kopčianska 65, 851 01 Bratislava; CEDULA s.r.o., Šamorínska 10, 903 01 Senec). V prevažnej časti vybraných zamestnávateľských subjektov sa posúdenie psychosociálnych rizík doposiaľ nevykonávalo, alebo malo len formálny charakter a nezodpovedalo skutočnému stavu. Túto skutočnosť možno pripísať absencii metodiky na posúdenie psychosociálnych faktorov (chýbajúce hodnotiace nástroje pre zamestnávateľa). Vyplnené dotazníky a správy z previerok vo vyššie uvedených spoločnostiach boli v roku 2012 zaslané na ÚVZ SR, ktorý vyhodnotil správy z previerok a vypracoval národnú správu z kampane podľa protokolu kampane a podľa požiadaviek SLIC-u. Uvedená správa bola v r. 2013 odoslaná do SLIC

Stokholm. Vyhodnotenie celoslovenských výsledkov kampane bolo v rámci Európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 prezentované v priestoroch RUVZ Bratislava a je prezentované aj na internetovej stránke RÚVZ BA. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

V priebehu roka 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V roku 2013 RÚVZ BA vykonal prieskum v BA kraji za účelom výberu zamestnancov, pri ktorom bola zistená len ojedinelá (1 zamestnanec VÚRUP, Odbor služieb HSE) expozícia kadmiu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci štátneho zdravotného dozoru RÚVZ Bratislava vykonal 10 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk v 8 okresoch Bratislavského kraja. V okresoch Bratislava I a Bratislava III boli vykonané po 2 kontroly. Zamestnanci chránených pracovísk zväčša pracujú v skrátenej pracovnej dobe, v prevažnej väčšine ide o pracoviská administratívneho charakteru s malým počtom pracovníkov do 10 osôb, v 1 prípade išlo o drobnú manuálnu výrobu kovových a drevených predmetov pre výrobu lodí, v 1 prípade o zlatnícke práce a v 1 prípade o práce umeleckého keramika v keramickej dielni. Z hľadiska zdravotných obmedzení išlo o zamestnancov so zdravotným postihnutím v položkách M,C,G,E,F,I, väčšinou však išlo o položku M. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použili kontrolné listy informovanosti zamestnancov podľa druhu vykonávanej pracovnej činnosti – 3x pre práce s expozíciou chemickým faktorom, 3x pre práce so zobrazovacími jednotkami. Nedostatky na pracoviskách neboli zistené, taktiež z vyplnených kontrolných listov nevyplynuli žiadne nedostatky. V 1 prípade boli vykonané úpravy pracoviska - zabezpečenie bezbariérového prístupu na pracovisko pri zdravotnom postihnutí v položke M. V 1 prípade boli na pracovisku vykonané úpravy spočívajúce v celkovom zlepšení hygienického štandardu pracoviska. Podrobná správa bola zaslaná na ÚVZ SR.

- M Choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva
- C Nádorové ochorenia
- G Choroby nervového systému
- E Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok
- F Duševné poruchy a poruchy správania
- I Choroby obehovej sústavy

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

V roku 2013 boli kontrolované pracovné podmienky zamestnancov 4 agentúr dočasného zamestnávania, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

V 2 prípadoch išlo o vykonávanie rizikových prác zamestnancami agentúr dočasného zamestnávania RELAD spol. s r.o. 930 10 Dolný Štál 768, IČO: 36 692 395, a Mgr. Štefan Vrábek Kolačkov 170, 065 11 Nová Lubovňa IČO: 46 853 561 u zmluvného zamestnávateľa GussBearbeitungsGesellschaft k.s., ktorý má vyhlásené rizikové práce na pracovisku Dielňa opracovania odliatok a dielňa pieskovania, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji s rizikovým faktorom hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3. V uvedenej veci bolo začaté správne konanie a následne boli pracovné činnosti brusičov oboch agentúr rozhodnutiami RÚVZ BA zaradené do 3. a 4. kategórie (práce 4. kategórie na časovo obmedzené obdobie jedného roku). Súčasne boli obe agentúry usmernené vykonať opatrenia, ktoré zahŕňajú posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu pracovnou zdravotnou službou, kontrolu používania certifikovaných OOPP, vykonanie školení BOZP, vrátane informovania zamestnancov o údajoch získaných z posúdenia rizík. Údaje o počte exponovaných zamestnancov oboch agentúr, ktorí vykonávajú rizikové práce, boli doplnené do programu ASTR. Obe spoločnosti zabezpečili pre svojich zamestnancov PZS, ktorá súčasne vykonáva PZS aj u zmluvného zamestnávateľa GussBearbeitungsGesellschaft k.s. Posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu boli uložené v osobnej karte každého pracovníka u zamestnávateľa a v evidencii PZS.

Spoločnosť Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Gaštanová Alej 7, 900 27 Bernolákovo, IČO: 35 779 594 objednáva prostredníctvom agentúry dočasného zamestnávania Grafton Recruitment Slovakia s.r.o., Obchodná 2, 811 01 Bratislava, IČO: 35 874 155 zamestnancov na dodávku pracovných výkonov na pracoviská montážnej, demontážnej haly a haly plastík. Na predmetných pracoviskách zamestnanci vykonávajú obrusovanie statorov, rotorov a kontaktov, demontáž alternátorov, prebrusovanie krytov, osušovanie a vyfukovanie dielov stlačeným vzduchom, uťahovanie ventilov. Práce sú zaradené do 3. a 4. kategórie s rizikovým faktorom hluk, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom (oxid kremičitý amorfný) a pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny). Agentúre dočasného zamestnávania bola zaslaná výzva na predloženie hodnotenia zdravotných rizík a kategorizáciu prác zamestnancov ktorí vykonávajú práce na pracoviskách spoločnosti Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., predloženie návrhu na zaradenie pracovných činností zamestnancov Grafton Recruitment Slovakia s.r.o. do 3. a 4. kategórie podľa prílohy č. 2 k vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v súlade s § 31 ods. 6 v spojení s § 30 ods. 1 písm. e) a § 52 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. a predloženie zmluvy o zabezpečení výkonu lekárskech preventívnych prehliadok u zamestnancov Grafton Recruitment Slovakia s.r.o., ktorí vykonávajú rizikové práce, lekárom pracovnej zdravotnej služby. Súčasne bola agentúra upozornená na skutočnosť, že vyššie požadované opatrenia sa týkajú vykonávania práce zamestnancami spoločnosti aj na pracoviskách iných spoločností.

Zistené bolo dodávanie zamestnancov na výkon práce na pracoviská Volkswagen Slovakia, a.s. (na ktorých sú evidované rizikové práce 3. a 4. kategórie) agentúrou ADECCO,

spol. s r.o., organizačná zložka, Mlynské Nivy 45, Bratislava, IČO: 36 064 076, ktorá nedisponuje rozhodnutím o zaradení prác do kategórie rizikových prác. V predmetnej veci bolo začaté konanie. Agentúra ADECCO, spol. s r.o., na opakované výzvy RÚVZ BA vo veci prijatia preventívnych ochranných opatrení zaslala na RÚVZ BA stanovisko ÚVZ SR č. OLP/7170/2013 zo dňa 22.10.2013 vo veci subjektu zodpovedného na plnenie povinností vyplývajúcich zo zák. č. 355/2007 Z.z., adresované AK HAVEL, Holásek & Partners s.r.o. Súčasne uviedla, že zo zaslaného stanoviska hlavného hygienika je zrejmé, že požiadavky na ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci vyplývajúce zo zák. č. 355/2007 Z.z. ako aj zák. č. 124/2006 Z.z. musí zabezpečovať užívateľský zamestnávateľ a nie agentúra dočasného zamestnávania.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Riešenie prebieha od roku 1999, v úlohe sa naďalej pokračuje. Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava - odbor hygieny výživy sa každoročne zapája do riešenia úlohy "Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie" v rámci vládou prijatého „Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR“.

V roku 2013 boli cieľovou skupinou ľahko pracujúci muži a ženy v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Údaje z dotazníkov a vyšetrení 80 respondentov boli zaznamenané do jednotných tabuliek a zaslané v požadovanom termíne na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Monitoring prebieha od roku 1992, v úlohe sa naďalej pokračuje.

1. etapa: Odber vzoriek

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo odobratých a vyšetrených 27 vzoriek kuchynskej soli, ktoré vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

2. etapa: Kontrola používania jodidovanej soli výrobcami

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná jodidovaná jedlá soľ väčšinou zakúpená v obchodnej sieti.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa plánu bol v septembri vykonaný odber 1 vzorky (4 ks) plastovej detskej fľaše určenej pre deti do 3 rokov zameranej na sledovanie rizikového ukazovateľa Bisfenolu A. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Vzorka vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Ide o kontrolu dodržiavania bezpečnosti potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov 4-hydroxybenzofenón, benzofenón, 2-hydroxybenzofenón, 4-metylbenzofenón, 4-benzoylbifenyľ, 2-izopropyltioaxantón, quancure. Podľa plánu bol v septembri vykonaný odber 4 vzoriek (2 ks) potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch (müsi, cereálie, sušienky, kaše, čaje a káva). Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva. V roku 2013 je úloha zameraná na monitoring vybraných dvoch prídavných látok – E 129 (Allura červená AC), E 104 (Chinolínová žltá) a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín. Vykonaný bol zber údajov o stravovaní od 20 respondentov ľahko pracujúcich mužov a žien v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/ nápojov (1 deň pracovný a 1 deň víkendový) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Odobraté boli 2 vzorky cukríkov a 2 vzorky likérov na laboratórnu analýzu zameranú na prítomnosť mentofuránu, vzorky boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR. Všetky vyšetované vzorky boli v súlade s platnou legislatívou. Spolu bolo odobratých 76 vzoriek a 206 ukazovateľov.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu so zameraním na:

- Kontrolu dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
- Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

V rámci plnenia úlohy bol v septembri vykonaný odber 1 vzorky (6 ks) lakovanej konzervy. Úloha nadväzuje na úlohu 3.4. Vzorka vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V prvom polroku 2013 bol realizovaný anonymný prieskum u 60 respondentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia Vazovova 6, Bratislava a 60 respondentov toho istého veku z Gymnázia Antona Bernoláka, Lichnerova 69, Senec.

Predmetom prieskumu boli stravovacie zvyklosti študentov a jeho výživové preferencie, 24 hodinová stravovacia anamnéza, 24 hodinový pohybový režim a zisťovanie vybraných rizík v súvislosti s konzumáciou jedál.

Súčasne bolo vykonané meranie krvného tlaku (syst./diast.) a základné antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a obvod bokov).

Získané údaje z dotazníkov a výsledkov analýz vyšetrených vzoriek boli spracované do databázy a zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

Ďalej bolo odobratých 10 vzoriek celodennej stravy na fyzikálno-chemické vyšetrenie (energetická hodnota, sušina, popol, tuk, bielkoviny, sacharidy, dusičnany, chlorid sodný, kadmium, olovo, ortuť, chróm a nikel). V gymnáziu Antona Bernoláka na Lichnerovej 69, Senec fyzikálno-chemickým vyšetrením sa zistilo, že priemerná hodnota energie (-9,2%) a tukov (-0,04%) bola v súlade s 10% toleranciou, hodnota cukrov bola znížená (-26,9%) a hodnota bielkovín bola prekročená (+79,32%). Hodnoty sledovaných ťažkých kovov - Pb, Cd, Hg, Cr, Ni a dusičnanov boli pod stanovenými limitmi. Priemerná hodnota kuchynskej soli podávaných pokrmov v rámci obeda prekročovala celodenný limit t.j. 5 g denne.

V gymnáziu na Vazovovej 6, Bratislava sa zistilo, že priemerná hodnota tukov (-9,1%) bola v súlade s 10% toleranciou, hodnota energie bola mierne znížená (-13,9%), hodnota tukov bola znížená (-27,6%) a hodnota bielkovín bola prekročená (+58,3%). Hodnoty sledovaných ťažkých kovov - Pb, Cd, Hg, Cr, Ni, dusičnanov a kuchynskej soli boli pod stanovenými limitmi.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Podľa metodického usmernenia bolo vybratých 20 detí vo veku 7 rokov, Základnej školy s materskou školou Jeseniova 54, Bratislava.

Získané údaje z dotazníkov o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a frekvencii spotrebe potravín boli spracovávané do databázy a zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

V 61 vybraných školách rôznych typov boli preverené podmienky pre výučbu telesnej výchovy. Zistené bolo nasledovné:

Najčastejším nedostatkom bolo chýbanie rozhodnutí k začatiu prevádzky a k schváleniu prevádzkových poriadkov.

Z nedostatkov prevádzkového charakteru boli najčastejšie zisťované nedostatky, ktoré súviseli s nedostatočnou údržbou najmä vnútorných priestorov (poškodené maľovky, opotrebované protišmykové nátery na podlahách telocvični, opotrebované PVC povrchy v šatniach a keramické obklady na podlahách a stenách zariadení pre osobnú hygienu, nefunkčné sprchy, plesnivenie stien a stropov následkom výmeny okien za plastové bez možnosti permanentného prevetrávania, prípadne po zabránení otvárania okien od podlahy) a nedostatky v súvislosti s tepelno-vlhkostnou mikroklimou.

V niekoľkých zariadeniach boli nedostatky v súvislosti s priestorovým usporiadaním a funkčným členením priestorov na výučbu telesnej výchovy. V jednej základnej škole a strednej škole poddimenzovanosť priestorov na výučbu TV bola riešená so zriaďovateľmi

škôl a boli prijaté opatrenia na nápravu. V Cirkevnej SOŠ elektrotechnickej P.G.Frassatiho na Vazovovej 12 v Bratislave nevyhovujúce a poddimenzované TV priestory boli nahradené rekonštruovanými účelovými priestormi v tesnej blízkosti školy.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

V rámci úlohy bola realizovaná objektivizácia organických prchavých látok pracovníkmi hygienických laboratórií nášho úradu v herniach a spálniach 5 súkromných predškolských zariadení (Detské opatrovateľské centrum, Na Hriadkach 17/A, Bratislava; Škôlka pri lese, Kysucká 4, Bratislava; MŠ Podkolibská, Na Zlatej nohe 3, Bratislava; Dúhová škôlka, Suché miesto 2/A, Chorvátsky Grob a Detské centrum Jahôdka, Dlhá 1700/6, Dunajská Lužná). Vetranie týchto priestorov je zabezpečené prirodzeným spôsobom a tepelná pohoda je zabezpečená podlahovým kúrením a objekty boli zateplené polystyrénom.

Limitné hodnoty pre vnútorné prostredie budov meraných organických prchavých látok (benzénu, toluénu, styrénu, p+m-xylénu a o-xylénu) podľa súčasne platnej legislatívy neboli prekročené. Pre etylbenzén nie je stanovená limitná hodnota.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

3. etapa (F) – Vypracovanie odborného usmernenia pre oznamovanie prepravy a zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia

Oznámenie prepravy zdroja ionizujúceho žiarenia a zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiu musí byť zaslané emailom alebo faxom na príslušný orgán verejného zdravotníctva najneskôr 3 dni pred výkonom činnosti a musí obsahovať nasledovné údaje:

- Identifikácia prevádzkovateľa zdroja ionizujúceho žiarenia, meno odborného zástupcu pre radiačnú ochranu s telefonickým kontaktom.
- Číslo povolenia na odber, skladovanie a používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia na nedeštruktívnu defektoskopiu podľa § 45 odsek 3 písm. c) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Identifikácia príslušného orgánu verejného zdravotníctva, ktorý vydal povolenie.
- Identifikácia defektoskopického zariadenia.
- Identifikácia zdroja ionizujúceho žiarenia.
- Identifikácia motorového vozidla, použitého na prevoz.
- Dátum a trasa prepravy na miesto výkonu defektoskopickej činnosti.
- Dátum a identifikácia miesta dočasného pracoviska na výkon defektoskopických prác a predpokladaný čas výkonu.
- Dátum a trasa spätočnej cesty.
- Mená pracovníkov s telefonickým kontaktom, ktorí budú vykonávať defektoskopiu.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

3. etapa (F)- Stanoviť početnosť jednotlivých rádiologických výkonov a vypočítať veľkosť ožiarenia pacientov, ktorá je s nimi spojená a príspevok jednotlivých rádiologických vyšetrení k celkovej kolektívnej dávke populácie v Bratislavskom kraji z lekárskeho ožiarenia.

Na zber a spracovanie údajov efektívnych dávok a orgánových dávok pacientov sa použil databázový softvér z programu Microsoft Office Access, v ktorom sa vytvorili formuláre na zaznamenávanie všetkých základných údajov o pacientoch, ktorí absolvovali CT vyšetrenie. Uspôsobený databázový program a metodiku jeho použitia sme rozvinuli v DFNSP, Limbová 1, 833 40 Bratislava na rádiologickom oddelení s CT pracoviskom. Zaznamenávajú sa nastavené a dávkové parametre u jednotlivých vyšetrení, ktoré sú dôležité pri výpočte efektívnych dávok pacientov vo vekovej skupine od batoliat až po 19 rokov. Vytvorený formulár je uložený na rtg pracovisku, čo umožňuje pravidelný zber údajov. V druhom polroku 2013 sa vykonalo na DFNSP 1386 CT vyšetrení s nadpolovičnou prítomnosťou chlapcov.

Priemerný mesačný počet vyšetrení je 200 - 250 pacientov/mesiac. Na ďalšie spracovanie údajov slúžia programovo vytvorené tabuľky na štatistické vyhodnotenie výsledkov. V mesačných intervaloch sa sleduje úroveň efektívnej a orgánovej dávky u pacientov z detskej populácie s prihliadnutím na pohlavie a vek detského pacienta. Sledovala sa dávková záťaž pacientov pri vyšetrení nasledujúcich orgánov: Lebka-mozog, krčná chrbtica, hrudná chrbtica, pectus-hrudník, rebrá, bedrová chrbtica, lumbosakrálny prechod, panva, bedrové kĺby, ramenný kĺb, lopatka, pľúca, pažerák, žalúdok, tenké črevo, hrubé črevo, žlčník, obličky, močový mechúr, uši, nos, CT angio hrtna, krk, nosohltan, ruka, koleno, panva, brucho, pečeň, slezina, PND, členok, CT angio renál. artérií, femur, predkolenie, trachea, mandibula, hlavné bronchy, spánkové kosti, kľúčna kosť, CT enteroklýza, koreň nosa, HRCT, nadobličky, noha, jazyk. Najväčšia dávková záťaž podľa obrázku je pri CT vyšetreniach brucha. Program umožňuje sledovať v čase vývoj strednej hodnoty efektívnej a orgánovej dávky v jednotlivých vekových skupinách detí a dorastu.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

V druhom polroku 2013 sme vykonali meranie 26 vzoriek životného prostredia z Bratislavského kraja, hlavne ovzdušia a potravinovej zložky. Vo všetkých vzorkách sa vykazujú nízke hodnoty na hranici detekčného limitu objemových a merných aktivít antropogénneho izotopu ^{137}Cs . Nezaznamenali sme žiadnu anomáliu v nameraných vzorkách. Dávkový príkon pred budovou RÚVZ BA kolíše medzi hodnotami $D = (75 - 120) \text{ nSv/h}$, čo v dlhodobom meraní predstavuje obvyklý stav. Stav objemovej aktivity izotopu ^{137}Cs v pitnej vode je hlboko pod limitom rovnako ako v jazerných vodách, ktoré sa využívajú na letnú rekreáciu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2013 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených celkom 572 ochorení (1x hemofilová meningitída, 6x pneumokoková meningitída a 565x pertussis), ktoré sú preventabilné očkovaním.

Hemofilová meningitída bola hlásená u 4 ročného dieťaťa rumunskej národnosti, ktoré sa so svojimi rodičmi prechodne zdržiava na území SR. Diagnóza bola stanovená na základe klinického obrazu a kultivačného vyšetrenia likvoru (*Haemophilus influenzae*). Dieťa v Rumunsku nebolo očkované proti hemofilovým invazívnym infekciám.

Pneumokoková meningitída bola evidovaná u 4 neočkovaných dospelých osôb a 2 detí. V jednom prípade išlo o 2 ročné kompletne očkované (Prevenar 13) dieťa, u ktorého z likvoru bol PCR metódou dokázaný *S. pneumoniae* (sérotyp 24 F, ktorý nie je obsiahnutý ani v 10 alebo 13 valentnej vakcíne). Ochorenie sa končilo vyzdravením. V druhom prípade bola diagnostikovaná pneumokoková meningitída so septickým šokom u 6 mesačného dieťaťa, u ktorého matka odmietla všetky očkovania. Ochorenie bolo vyvolané sérotypom 19F, ktorý je súčasťou ako 10 tak i 13 valentnej vakcíny. Dieťa bolo hospitalizované 6 mesiacov, ochorenia malo veľmi ťažký priebeh s trvalými následkami (hluchota, epilepsia, hydrocefalus, spastická kvadruparéza).

Hlásených a epidemiologicky vyšetrených bolo 565 ochorení na pertussis, z toho v 5 prípadoch išlo o ochorenia u 0 ročných vzhľadom k veku ešte neočkovaných detí. Najvyššia chorobnosť bola hlásená vo vekovej skupine 15-19 ročných (70 prípadov, chorobnosť 269,6/100 000). U detí do 15 rokov bolo hlásených celkom 10 ochorení, z toho 5 prípadov u 0 ročných detí. V dospeljej populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných 485 prípadov. Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené. Z celkového počtu ochorení bolo v minulosti riadne očkovaných 404 osôb, 161 osôb nebolo očkovaných (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu bez pertussickej zložky, alebo vzhľadom k veku neočkované 0 ročné deti).

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom prednášok pre laickú verejnosť (2x prednáška a 1x beseda)

pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Odbornej verejnosti bolo prezentovaných 6 prednášok o najčastejších otázkach týkajúcich sa očkovania, legislatíve očkovania ako i o najčastejších argumentoch rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 144 praktických lekárov pre deti a dorast v 151 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali pokles celokrajскеj zaočkovanosti vo všetkých druhoch povinného očkovania. Na okresnej úrovni klesla zaočkovanosť pod 95% v 7 okresoch Bratislavského kraja (okresy Bratislava I-V, Pezinok a Senec) pri očkovaní proti osýpkam rubeole a parotitíde u detí narodených v roku 2011. U tohto druhu očkovania sme znamenali pokles zaočkovanosti pod 95% i v ročníku narodenia 2010 v 3 okresoch Bratislavského kraja (okres Bratislava I, Bratislava III a Bratislava V). Hlavnou príčinou poklesu zaočkovanosti v uvedených okresoch je nárast rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí hlavne proti osýpkam, rubeole a parotitíde. Na území Bratislavského kraja sme evidovali v ročníkoch narodenia 2011 a 2010 celkom 670 odmietnutí očkovania proti uvedeným ochoreniam.

V rámci projektu „Hodnota očkovania - Vzdelávanie sestier 2013“ boli v Bratislavskom kraji na 3 odborných seminároch pre vzdelávanie sestier odprednášané pracovníkmi epidemiológie 4 prednášky, ktoré boli zamerané na iniciatívu, podporu a problematiku očkovania detí v súčasnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V priebehu roka 2013 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 6506 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2012 (hlásených 6539 ochorení) len minimálny pokles o 0,5 %. Z exotických ochorení boli hlásené 2 prípady malárie u 36 a 41 ročných mužov s pozitívnou cestovateľskou anamnézou bez antimalarickej profylaxie. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2012 bol v Bratislavskom kraji evidovaný pokles ochorení hlavne v skupine črevných nákaz. V tejto skupine sme zaznamenali značný pokles u kamylobakteriálnych črevných infekcií (o 24,3%) a salmonelových enteritíd (o 23,4%). K menšiemu poklesu (o 18,9%) došlo u vírusových črevných infekcií a ochorení vyvolaných *Y. enterocolitica* (o 5,9%). V skupine vírusových hepatitíd bola evidovaná veľmi dobrá epidemiologická situácia vo výskyte akútnej VHA (hlásené 2 prípady) i VHB (pokles o 18,2%). K miernemu poklesu o 6,3% taktiež u chronickej VHC. Z respiračných ochorení sme zaznamenali takmer 5,8 násobný vzostup vo výskyte šarlachu, miernejší vo výskyte pertussis (o 4,4%). Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u septikémií vyvolaných *S. pneumoniae* (o 300,0%), lymfkej boreliózy (o 69,6%), aseptických meningitíd (o 40,0%), bakteriálnych meningitíd (o 21,1%) a poranení zvierat om podozrivým z besnoty (o 2,4%). Nárast chorobnosti bol zaznamenaný i u niektorých pohlavne prenosných ochorení (chlamýdiové infekcie o 4,8%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V roku 2013 bolo v informačnom systéme spracovaných 6390 prípadov ochorení, z toho v 2069 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4158 potvrdených a 2232 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4896

ohnisk nákazy a vydaných 100 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 19 priamych kontaktov. Za sledované obdobie boli v Bratislavskom kraji zaznamenané 3 epidémie:

- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 4 ochorenia u klientov Centra pre liečbu drogových závislostí, Hraničná, Bratislava. Celkový počet exponovaných 32 osôb (24 klientov, 8 zdravotníckych pracovníkov).
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 6 ochorení u pacientov Liečebne dlhodobo chorých sv. Františka v Bratislave. Celkový počet exponovaných 24 osôb (16 pacientov, 8 zdravotníckych pracovníkov).
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – spolu 25 ochorení (18 klientov a 7 pracovníkov) v zariadení DSS Centrum Oddychu, okres Senec. Celkový počet exponovaných 72 osôb.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V roku 2013 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

Od roku 2007 sme zapojení do surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti, sleduje sa výskyt infekcií u pacientov hospitalizovaných viac ako 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad.L. Déreza. V máji 2013 sme retrospektívne dotazníkovou formou spracovali 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných na tejto klinike v čase od februára do apríla 2013. Podľa protokolu sú zbierané údaje od každého pacienta hospitalizovaného viac ako 2 dni so zameraním sa na vnútorné (trauma, akútna koronárna starostlivosť, antimikrobiálna terapia, pôvod pacienta, typ prijatia, Glasgow Coma Score, SAPS II score) a vonkajšie rizikové faktory (intubácia, umelá pľúcna ventilácia, zavedenie centrálného venózneho katétra, permanentného močového katétra, podávanie parenterálnej výživy a výživy cez nasogastrickú sondu). Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vznikla nozokomiálna infekcia (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). Dotazníky budú následne spracované elektronickou formou a elektronické výstupy budú zaslané odboru epidemiológie RÚVZ v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

V roku 2011 sa v SR začala realizovať aj druhá časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribudný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry.

V roku 2013 sme pokračovali v sledovaní infekcií v mieste chirurgického výkonu v programe Helics. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky sme spracovali 127 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza v období január - august 2013 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu roka 2013 bolo na území Bratislavského kraja zaznamenaných 12 prípadov SARI, z ktorých boli hlásené 2 úmrtia (59 a 79 ročné ženy). Z 395 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 151 odberov (A/Victoria (H3N2)- 22x, A/California (H1N1)- 34x, B/Brisbane-1x, B/Wisconsin-59x, A bez bližšieho určenia-13x, A/H3-4x, A/H1-8x, B bez bližšieho určenia-10x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobu chorých a pod.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu roka 2013 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2013 pokračovala v Bratislavskom kraji realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. Tento interaktívny projekt je cielený na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia a je súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016 a jeho preventívnych aktivít 5.1.3 Edukačné programy zamerané na mládež. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola realizovaná interaktívna časť projektu.

V rámci iných preventívnych aktivít epidemiológ RÚVZ Bratislava hlavné mesto predniesol na odbornom podujatí Akadémia HIV správu o vykonávaní surveillance HIV infekcie v SR, o zabezpečovaní štátneho zdravotného dozoru pri prešetrovaní prípadov HIV infekcie a o preventívnych postupoch v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Na stretnutí občianskeho združenia „HIV pomoc“ s poslancami bratislavského mestského zastupiteľstva a poslancami Bratislavského samosprávneho kraja prezentoval správu o epidemiologickej situácii v SR a v Bratislavskom kraji a informoval o aktivitách

verejného zdravotníctva v surveillance HIV infekcie v SR a v Európe. Na tlačovej besede ÚVZ SR konanej pri príležitosti Svetového dňa AIDS informoval o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte HIV/AIDS v Slovenskej republike.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V dôsledku nárastu antivakcinačných aktivít sme v Bratislavskom kraji zaznamenali zvyšujúci sa počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bola zavedená poradňa očkovania, kde 1x týždenne sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín a nežiaducich reakciách po očkovaní. Rodičia, ktorí majú pochybnosti o očkovaní sa môžu informovať i telefonicky mimo vyhradeného času v poradni očkovania a to kedykoľvek v priebehu pracovných dní. V priebehu roku 2013 poradňu očkovania využilo 59 rodičov, ktorí sa nevedeli rozhodnúť o očkovaní svojho dieťaťa. Na RÚVZ Bratislava bolo taktiež v uvedenom období prešetrovaných v priestupkovom konaní 435 prípadov rodičov odmietajúcich očkovanie, ktorým sme v rámci prešetrenia poskytovali informácie o význame povinného očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNÚJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom tohto projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. V termíne od 12.6. do 21.6.2013 bol na území 8 okresov Bratislavského kraja realizovaný prieskum formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Oslovených bolo 10 študentiek nad 18 rokov z 11 stredných škôl a 5 matiek z 24 pediatrických ambulancií. Celkom bolo na území Bratislavského kraja vyplnených 230 pripravených dotazníkov, ktoré boli zaslané k elektronickému spracovaniu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci monitoringu vôd na kúpanie boli v priebehu celej letnej sezóny 2013 odoberané aj vzorky vody zo sledovaných jazier na obsah cyanobaktérií (75 vzoriek). Zvýšené koncentrácie boli zistené iba raz na južnej strane Slnecných jazier v Senci, opakovaný odber prekročenie ukazovateľa nepotvrdil, preto nebolo potrebné prijímať opatrenia.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Na prítomnosť legionel a améb na oddelení mikrobiológie životného prostredia bolo vyšetrených 16 vzoriek vôd odobratých z kúpalísk s atrakciami. Žiadna zo vzoriek nebola pozitívna.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Oddelenie hygienických laboratórií sa podieľalo na riešení 2. etapy – monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo meď a ortuť). V priebehu roku 2013 bolo vyšetrených celkom 10 balených vôd vo watercooleroch.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa plánu úradnej kontroly potravín boli v mesiaci apríl odobraté 2 vzorky potravín obsahujúcich tuk na prekročenie maximálnej dávky povoleného ionizujúceho žiarenia. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Vyšetrením bolo zistené, že vzorky nevykazovali vlastnosti potravín ošetrovaných ionizujúcim žiarením. V mesiaci september bola odobratá z obchodnej siete 1 vzorka potraviny rastlinného pôvodu, ktorej výsledok t.č. nemáme k dispozícii.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci marec odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti (1 vzorka počiatočnej výživy dojčiat, 1 vzorka následnej výživy dojčiat a 3 vzorky následných výživových prípravkov na báze obilia), ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci apríl odobratých 5 vzoriek potravín vhodných pri diéte pre celiakov, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Pri štátnom zdravotnom dozore v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo sa úrad v roku 2013 zamerával na expozíciu UV žiareniu v soláriách – v rámci konania o uvedení nových zariadení do prevádzky sa vyžadovalo predloženie protokolu z merania UV žiarenia. Merania v rámci ŠZD sa v tomto roku neuskutočnili z dôvodu nedostatočnej kapacity objektivizácie UV žiarenia.

7.12 STANOVENIE METABOLIOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Pri plnení úlohy 7.12 pracovníci oddelenia LHP vyšetrovali vo vzorkách biologického materiálu kyselinu hippurovú ako metabolit toluénu metódou RP HPLC. Okrem tohto ukazovateľa boli vyšetrované aj kreatinín, kyselina mandľová a kyseliny metylhippurové. Orto krezol ako ďalší ukazovateľ nebol vo vzorkách vyšetrovaný.

7.14 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

V rámci projektu boli zhodnotené výsledky rozborov kvality vody v Záhorskom skupinovom vodovode – časti Sološnica, kde sa postupne znižovalo a odstavovalo chlórovanie. Vzhľadom

na stabilnú kvalitu vody, zisťovaných počas plnenia projektu v r. 2012, ako aj počas skúšobnej prevádzky v r. 2013, požiadal prevádzkovateľ Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s. o súhlas s vodárenskou úpravou s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru pre túto časť skupinového vodovodu. Rozhodnutie bolo vydané pod č. HŽP/18462/2013 dňa 10.12.2013. V ňom boli aj stanovené povinnosti prevádzkovateľa pre program prevádzkovej kontroly na rok 2014.

7.19 VLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VOD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH

Nakoľko bol projekt obmedzený na prevádzku aquaparkov s interiérovými bazénmi, ktoré sa v Bratislavskom kraji nevyskytujú, úrad v r. 2013 úlohu neriešil.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Pracovníci OPZ zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti formou odborného-populárnych prednášok a besied v počte 21 ako aj individuálnym poradenstvom pri 28 výjazdových akciách. V PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo 1343 osôb. Reagovali na otázky telefonickou a mailovou formou v počte 134

Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v reláciách televízií, rádii a dennej i periodickej tlače – v počte 104

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

- CINDI program – skrining voľnoradikálových ochorení a edukácia
- Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK
- Dni zdravia - spolupráca so zdravotnými poisťovňami Union, VŠZP, ZZV, Jednota dôchodcov SR, Alzheimerova spoločnosť, SKS – 28 výjazdových aktivít
- Týždeň mozgu – prednášky a preventívne vyšetrenie seniorov v 5 DD
- Zdravá firma roka - spolupráca s ZP Union
- Preventdialog v NR SR

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu pracovníci OPZ realizovali projekt Rešpekt pre zdravie – vyšetrených a edukovaných 4750 študentov a priebežne realizujú skriningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, VŠZP, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov, Únia žien Slovenska, SKS a ďalšími neziskovými a organizáciami.

- Realizovali sme 28 screeningových a edukačných akcií,

- Realizovali sme špeciálne poradenstvo z oblasti nutriície a životosprávy u 538 klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u 2812 klientov
- Realizovali sme 21 odbornou – popularizačných prednášok.
- Realizovali sme edukáciu formou masmediálnych aktivít v počte -104
- Realizovali sme štúdiu Slimflavin zameranú na efektivitu redukcie viscerálneho tuku u 60 klientov

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Úloha bola realizovaná v oboch PZ, pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie. Kampaň sme propagovali, motivovali ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, záujemcov informovali o spôsobe zapojenia sa. Prihlášky a účastnícke listy zúčastnení priamo odosielali do RUVZ Banská Bystrica. Počet zúčastnených nám z tohto dôvodu nie je známy.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V rámci Svetového dňa bez tabaku sme realizovali na 5 základných a stredných školách bratislavského kraja edukáciu - film „Keď stúpa dym“, prednáška „Zdravotné dôsledky fajčenia, spôsoby prevencie a odvykanie od fajčenia“, diskusia a meranie oxidu uhľoňatého prístrojom Smokerlyzer.

- 24. mája 2013 Stredná odborná škola, Farského 9, Bratislava, počet študentov
- 30. mája 2013 Evanjelické lýceum Bratislava - Petržalka, počet študentov
- júna 2013, Základná škola v Novej Dedinke, okres Senec, počet žiakov
- 11. júna 2013 – Základná škola Pezinok- Orešie, počet žiakov
- 24. júna 2013 – Gymnázium Bratislava, Pankúchová 6, počet študentov

Spolu edukovaných 305 študentov

Spolupráca na Svetovom prieskume o užívaní tabaku u pedagogických pracovníkov (Global School Personnel Survey) . Uskutočnili sme prieskum v 5 školských zariadeniach : Výsledky budú postúpené na ďalšie spracovanie (za celé SR) Doc. MUDr. T. Baškovi, PhD. výskumnému koordinátorovi GYTS a GSPF na Slovensku, Úrad verejného zdravotníctva JLF UK, Martin.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win” – „Prestaň a vyhraj“

Projekt sa realizuje každý párny kalendárny rok.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V Poradniach zdravia bolo v roku 2013 vyšetrených 434 seniorov starších ako 65 rokov. Edukácia z oblasti optimálneho životného štýlu a výživy bola poskytnutá aj v rámci 9 preventívnych výjazdových aktivít v DD a kluboch dôchodcov v spolupráci s Magistrátom hl.m. a MČ Staré mesto a Úniou dôchodcov SR.

V spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska Bratislava II a Domom kultúry Ružinov sme spoluorganizovali IV. ročník Akadémie tretieho veku a realizovali 2 odbornou-popularizačné prednášky.

V spolupráci s OU Staré mesto sme v rámci Akadémie staromestského seniora realizovali 1 odbornou - edukačnú prednášku.

Poradňa zdravia Petržalka, v spolupráci s Miestnym úradom Bratislava - Petržalka pokračuje v kondično-posilňovacích cvičeniach na zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov. Aktivity sú zamerané na zvýšenie sebavedomia a elimináciu sociálnej izolácie starších ľudí v Petržalke.

- cvičenia s cvičiteľkou Mgr. Beňušovou
- aktivity v Kultúrnom zariadení Petržalky „Cik-Cak centrum“,
- motivácia účastníkov cvičenia k zdravej životospráve v seniorskom veku,
- skrining a poradenstvo v prevencii hypertenzie a obezity účastníkov cvičení.

Vykonalo sa 90 hodín cvičení so 45 účastníkmi - počet účastí spolu: 4050

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

9.7.1 Rešpekt pre zdravie - efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.

Autorský projekt RUVZ Bratislava v spolupráci s BSK

Vyšetrených 4750 študentov / 255 parametrov u každého probanda, spracovanie dát v 4 databázach.

- Kontrola a homogenizácia dát: antropometria, biochemia, hematológia, anamnestický, a nutričný dotazník, dotazník životného štýlu.
- Špecifikácia vedeckých metód a softvéru pre spracovanie dát
- Rešerš súčasnej vedeckej literatúry k vyhodnoteniu hodnotených parametrov
- Štatistické spracovanie a konfrontácia s platnými kritériami pre skrining a diagnostiku dyslipidémií, nadváhy a obezity u adolescentov
- Spracovanie výsledkov na odbornú publikáciu do recenzovaného vedeckého časopisu
- Prezentácia práce na odborných vedeckých podujatiach:

Nové trendy v prevencii aterosklerózy

Životné podmienky a zdravie SLS, september 2013, Nový Smokovec

Slovenský kardiologický kongres SLS, október 2013, Bratislava

9.8 CINDI PROGRAM

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvyšovať informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidita a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne, diabetes a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

- vyšetrenie rizikových faktorov KVCH, komplexné poradenstvo a edukácia -165 klientov
- 2 výjazdové preventívne akcie

Poradňa zdravia Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov KVCH, komplexné poradenstvo a edukácia 1128 klientov
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u 24 klientov
- 22 výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov - 686 klientov

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u 408 klientov
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u 76 klientov
- výjazdové akcie so zameraním na duševné zdravie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR IV. (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej a bazénovej vody

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2013 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 136 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie z toho v rozsahu minimálnej analýzy 109, v rozsahu úplnej analýzy 27. Za okres Čadca minimálna analýza 77, úplná analýza 20, v okrese Kysucké Nové Mesto minimálna analýza 32, úplná analýza 7. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2013 - 2016 pre správu pre Európsku komisiu.

Prebehla akcia „Deň vody“. Občanmi bolo podľa inštruktáže prinesených 41 vzoriek pre stanovenie kvality vody v ukazovateľoch dusitany a dusičnany. Vzorky preukázali nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateli dusitany v 1 prípade a v ukazovateli dusičnany v 2 prípadoch. Poskytnutých bolo 17 telefonických a 67 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Na požiadanie občanov ako platená služba bolo vykonaných 44 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja.

KÚPACIE VODY: V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO a.s. Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca 14 vzoriek (z toho jedna z ochladzovacieho bazénu pri saune), ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS). Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez RÚVZ Čadca. V r.2013 nebol uvedený do prevádzky pre LTS nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie, bola odobratá 1 vzorka bazénovej vody ako platená služba.

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 50 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, v 4 prípadoch bolo vypracované odborné stanovisko pre integrované povoľovanie stavieb pre Ministerstvo životného prostredia SR. Pre územné

konanie stavieb bolo vypracovaných 43, pre kolaudáciu stavieb 29, k zmene účelu užívania stavby 13 záväzných stanovísk a 63 vyjadrení odborného charakteru. Celkovo konzultačných stretnutí bolo 135, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha podľa inštrukcií gestora bola napĺňaná nasledovne:

Webovská stránka: sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok.

Informačné systémy: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2013 do IS pitná voda, ktoré budú podkladom pre výročnú správu oddelenia. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Vykonávala sa tzv. týždenná hlásna služba s aktualizáciou údajov do systému počas letnej turistickej sezóny.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia a oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie v sídlach krajov

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora na úradoch v sídlach krajov.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia a oddelenie hygieny detí a mládeže v sídlach krajov

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora na úradoch v sídlach krajov.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach - NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenskej porady v Bratislave vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajskému odborníkovi bola nahlásená lokalita za spádové

územie tunajšieho úradu verejného zdravia VN Nová Bystrica, ktorá bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu RÚVZ Košice.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na nich. Konkrétne u 20 zamestnávateľov – Drevovýroba Kaplaník Ochodnica, K-Ten Drevovýroba Turzovka, Stolárstvo Ondrejáš Čadca, Pentatech Kysucké Nové Mesto, Kamenárstvo Klieštík Čadca, Lesy SR OZ Čadca, K-Ten, s.r.o. Makov, Belfein Slovakia Čadca, ZŠ Rázusova Čadca, KOMAD, s.r.o. Krásno nad Kysucou, Metal Invest Group, s.r.o. Olešná, KINEX KLF a.s. Kysucké Nové Mesto bola dotazníkovou metódou zisťovaná informovanosť o podmienkach práce pri expozícii hluku, chemickým faktorom a psychickej pracovnej záťaži. Oddeleniu PPLaT bolo z celkového počtu 358 dotazníkov vrátených 315 na ďalšie spracovanie.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo vydaných 17 rozhodnutí k prevádzkovým poriadkom pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým faktorom, vibráciám a umelému optickému žiareniu – laserom, z toho 2 x súčasne s rozhodnutím na zaradenie do kategórie rizikových prác (Aspera Spinn Čadca a Kamenárstvo Klieštík) a 11 – krát pre pracovné činnosti s hlukom a chemickými faktormi boli prevádzkové poriadky schválené rozhodnutím súčasne s odovzdaním priestorov do prevádzky. Celkom bolo schválených 28 prevádzkových poriadkov .

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté subjekty, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami. Celkom bolo vydaných 16 rozhodnutí, z toho 1 x bolo vydané nesúhlasné rozhodnutie - návrhu Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca na zaradenie prác do kategórie rizika sa nevyhovelo a 11 právny subjektom bolo zaslané oznámenie o ukončení právoplatnosti rozhodnutia z dôvodu zániku organizácie, resp. rizikovej práce. K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávatelia zámerne znižujú kategóriu rizika. Evidencia a prekategorizácia prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na

ÚVZ SR v určených lehotách. Tunajšie oddelenie urgovalo v 43 prípadoch u zamestnávateľov s rizikovými prácami informačnú správu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a vykonaných opatreniach na ich zníženie, resp. odstránenie. Tieto po obdržaní boli prehodnotené a využité pri ďalšej dozornej činnosti oddelenia. Počet ďalších prípisov v súvislosti s rizikovými prácami – 12. Štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu rizikových prác bol vykonaný 95 – krát v 67 organizáciách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V evidencii tunajšieho úradu sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaoberá s veľmi toxickými látkami a zmesami - INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s.r.o., Čadca. V spoločnosti KINEX KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto sa používajú chemické látky, ktoré sú klasifikované ako toxické látky a zmesi. V roku 2013 bol vykonaný dozor manipulácie a skladovania na pracoviskách v a.s. OMNIA KLF Kysucké Nové Mesto, kde sa v technológii kalenia a cementovania náradia používa veľmi toxická látka - kyanid sodný v množstve 1000kg/rok. Na skladovanie a manipuláciu bolo vydané RÚVZ rozhodnutie. Nedostatky zásadného charakteru zisťované neboli.

Oddelenie v sledovanom období eviduje 4 oznámenia o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov v prevádzkach Slovak Telecom, Stredoslovenská energetika Čadca Čerpacej stanice PHM OMV Slovakia vykonané oprávnenými osobami.

Na dožiadanie ÚVZ SR bol vykonaný prieskum v regióne a zaslaná informačná správa o používaní kadmia, ortuti a prípravku bisphenol A.

V rámci REACH bol vykonaný štátny zdravotný dozor v M&H Slovensko, s.r.o., Čadca, SMART STAV, s.r.o. Krásno nad Kysucou a v s.r.o. BAL Slovakia, Čadca bola vykonaná kontrola plnenia nedostatkov uložených rozhodnutím RÚVZ v Čadci.

Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušujúcich endokrinný systém

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytovať. Vzhľadom na charakter okresov sa venuje pozornosť novému prehodnocovaniu miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať, boli po opakovanej výzve zabezpečené v spolupráci s PZS. Bolo opätovne prehodnotené riziko vrátane používaných inhalačných anestetík a cytostatík. Návrh na zaradenie prác do kategórie rizikových prác bol rozhodnutím zo dňa 07. mája 2013 RÚVZ Čadca zamietnutý z dôvodu, že faktory práce a pracovného prostredia neboli hodnotené komplexne a nemožno akceptovať odhad rizika. V nasledujúcom období zamestnávateľ návrh neprehodnotil, a preto zo strany RÚVZ Čadca bude písomne vyzvaný dokončiť kategorizáciu prác v zmysle legislatívy.

V sledovanom období boli vykonávané práce, kde sa manipulovalo s azbestom, pri odstraňovaní odpadového potrubia zo stúpačiek bytového domu v Kysuckom Novom Meste, v Čadci a pri búracích prácach RD v Povine. Túto činnosť vykonávala oprávnená organizácia Kovomat Slovakia Žilina a AMELLA, s.r.o. Martin. Boli vydané 3 rozhodnutia.

Oddeleniu bolo hlásené MN KPL Martin 1 susp. profesionálne ochorenie v súvislosti s expozíciou azbestu v závode SAD Čadca, choroba bola priznaná po preukázaní expozície.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou hodnotené podľa metodík príslušného nariadenia vlády evidujeme u pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb a domovov

dôchodcov, ďalej na pracoviskách administratívy v profesiách vedúci segmentu, útvaru a vedúci výroby v akciovej spoločnosti INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. Prehodnotenie podľa platnej legislatívnej úpravy nebolo vykonané vo všetkých organizáciách, kde túto záťaž evidujeme, prehodnotenie a vydané rozhodnutie bolo vykonané v DSS a špecializovanom zariadení Slniečko Oščadnica. Predtým hodnotenie vykonávali pracovníci tunajšieho oddelenia. V súčasnosti prehodnotenia vykonáva len pracovná zdravotná služba ProBenefit Púchov.

Gestor úlohy európskej kampane SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci ÚVZ SR zaslal národnú správu z tejto kampane, výsledky boli mediálne prezentované na národnej úrovni.

Prieskum psychickej pracovnej záťaže u učiteľov bol vykonaný v ZŠ Rázusova Čadca, ktorá na 1. a 2. stupni zamestnáva 45 pedagogických pracovníkov. Pracovníci oddelenia spracovali a vyhodnotili 132 dotazníkov. Tieto boli zaslané podľa inštrukcie na ÚVZ SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemuseli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V sledovanom období ochorenie z DNJZ bolo prešetrované u pekárky v a.s. Kysucké pekárne Čadca. Choroba z povolania bola priznaná.

Klinikou pracovného lekárstva ÚNM Martin boli hlásené 2 susp. profesionálne ochorenia z DNJZ u 2 pracovníčok a.s. KINEX KLF Kysucké Nové Mesto v profesii lisiarka a brúsička ložísk. Tieto sú v súčasnosti v šetrení.

Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, nevidujeme profesie s výskytom ochorení z DNJZ.

Profesie, kde podmienky práce a pracovného prostredia signalizujú podozrenie na DNJZ HK v rámci subjektívneho hodnotenia, sú zamestnávateľom navrhované na objektívne hodnotenie podľa platnej legislatívy pracovnou zdravotnou službou. Takéto opatrenie na základe komplexného hodnotenia bolo uložené spoločnosti ASPERA SPINN Čadca, kde pre pracovisko ručné česanie konského vlasu bol vypracovaný PZS FM Consulting Púchov prevádzkový poriadok s posúdením rizika fyzickej záťaže pracovníkov. Na základe posúdenia rizika fyzickej záťaže boli tieto zaradené do kategórie rizika 2 v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z.

Kópia prešetrovania choroby z povolania bola zaslaná na ÚVZ SR.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.2.1 Zdravé pracoviská

Poznatky zo zdravotného dozoru a vyhodnotenia kontrolných listov informovanosti pracovníkov v priebehu predchádzajúcich rokov boli zamerané získaniu zamestnávateľov pre spoluprácu do programov zameraných na zvýšenie ich povedomia v oblasti faktorov pracovného prostredia, faktorov práce a životného štýlu ich zamestnancov. Pozornosť v priebehu roka bola zameraná i na hodnotenie podmienok práce a pracovného prostredia tých zamestnávateľov, kde sú pracovníci exponovaní negatívnemu vplyvu viacerých faktorov v 12 – hod. pracovných zmenách, alebo kde pri prechode na 12 – hod. pracovné zmeny z 8 – hodinových došlo po prehodnotení kategórie rizika v posudku k zmene z 3. kategórie na 4.

kategóriu. V 2. polroku 2013 od 12 – hod. pracovných zmien v celej výrobe ustúpila s.r.o. INA Kysuce Kysucké Nové Mesto, ktorá zamestnáva viac ako 3800 pracovníkov. V riešení sú spoločnosti NN Slovakia Kysucké Nové Mesto a Kysucké pekáreň Čadca. Tieto aktivity v 1. polroku 2013 začali prebiehať v spoločnosti M&H Slovensko, s.r.o. Čadca, ktorá je zameraná na výrobu komponentov pre automobilový priemysel, so zameraním na posúdenie uzatvorených pracovísk, t.j s obmedzeným denným osvetlením a plnenie náhradných opatrení k zlepšeniu pracovného prostredia a tým zdravotného stavu zamestnancov. V 2. polroku došlo v spoločnosti k zníženiu počtu zamestnancov z 230 na 150. Osobitne boli pracovníci spoločnosti M&H Slovensko Čadca usmernení o vplyve nebezpečných izokyanátov na ich zdravie a o význame kapacity používaného núteného vetrania týchto pracovísk. Vedúci pracovníci po vypracovaní štúdie denného osvetlenia pracovísk vykonali navrhované opatrenia na zabezpečenie denného osvetlenia na všetkých pracovných miestach.

Program zameraný na zlepšenie životného štýlu, podmienok práce a pracovného prostredia je v riešení s akciovou spoločnosťou Kysucké pekáreň Čadca zamestnávajúcej 227 osôb, z toho 156 žien, konkrétne mikroklimatických podmienok po dostavbe a rozšírení výrobných priestorov. Bolo preukázané, že optimálne a prípustné hodnoty teploty vzhľadom k technologickým procesom nemôžu byť dodržané, a preto sú hľadané iné, vhodné preventívne opatrenia na odstránenie tohto negatívneho stavu. K tepelnej záťaži pracovníkov podľa objektívneho hodnotenia sa pridružuje fyzická pracovná záťaž vo všetkých hodnotených profesiách. V zmysle požiadaviek zákonníka práce a zákona č. 355/2007 Z.z. zo strany úradu navrhujeme zaviesť namiesto 12 – hodinových pracovných zmien 8 - hodinové pracovné zmeny. Zamestnávateľ do konca mesiaca január 2014 dorieši organizačné a iné požiadavky a navrhne termín, od ktorého by začali pracovať v 8 – hod. pracovných zmenách. Po opakovanej výzve zo strany RÚVZ vedenie Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca zabezpečilo v spolupráci s PZS informovanosť, poradenstvo a prehodnocovanie zdravotných rizík. Realizačným výstupom bola prekategORIZÁCIA pracovísk a prác, posúdenie kombinovaného pôsobenia faktorov práce a pracovného prostredia. Materiál tunajším úradom bol negatívne posúdený, nakoľko v zmysle platnej legislatívy je potrebné ešte i z ďalších aspektov posúdiť faktor ionizujúce žiarenie a používanie celkových inhalačných anestetík na operačnej sále bez núteného vetrania. KNsP Čadca zamestnáva 728 pracovníkov, z toho 663 žien. Usmerňovania a opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia pracovníkov Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci boli zo strany zamestnávateľa akceptované čiastočne, doteraz operačné sály chirurgického oddelenia pracujú bez núteného vetrania. Organizácia zabezpečila objektívne posúdenie novopoužívaného celkového inhalačného anestetika meraním a posúdenie zdravotných rizík.

Poznatky zo zdravotného dozoru a hodnotenia informovanosti pracovníkov o faktoroch práce a pracovného prostredia boli pre zmiernenie zdravotných rizík v priebehu roka uplatňované u 20 zamestnávateľov s počtom pracovníkov cca 1100. Prevažne sa týkali pracovísk, kde sú zamestnanci exponovaní hluku, a chemickým faktorom. Hodnotených bolo 315 dotazníkov, ktoré boli vrátené vyplnené.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V 1. polroku 2013 sa uskutočnila pracovná porada vedúcich OPPLaT a vedúceho pracovníka IP Žilina. Predmetom rokovania bolo prejedanie spolupráce a návrhov IP a RÚVZ. Dohodované opatrenia boli uvedené v spoločnej zápisnici – spoločné previerky organizácií, súčinnosť pri riešení podnetov, poskytovanie zoznamov rizikových prác, plnenie následných opatrení pri chorobách z povolania v spolupráci s IP apod. Navrhovaná spoločná kontrola v M&H Slovensko zo strany IP sa nekonala, nakoľko na náš návrh nereagovali a tak sme kontrolu vykonali sami. Samostatne IP vykonal kontrolu v prevádzke Predajňa farieb“

SMART STAV, s.r.o. Krásno nad Kysucou, kde sa vykonáva i činnosť miešanie interiérových a exteriérových farieb a omietok. Pre vyrobené zmesi nemali vypracované karty bezpečnostných údajov, a preto bola vec na ďalšie riešenie v zmysle legislatívy postúpená tunajšiemu úradu. Po vykonaní štátneho zdravotného dozoru opatreniami bolo uložené odstrániť zistené nedostatky.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci 21. – 27. októbra 2013 sa uskutočnil na RÚVZ v Čadci dňa 23.10.2013 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva pre odbornú a laickú verejnosť. Pracovníci poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia zdravotných rizík, kategorizácie prác a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.“

S výsledkami vyhodnotenia dotazníkov ÚVZ SR sme boli oboznámení tak, ako prebiehali vo všetkých troch odvetviach ekonomických činností v 99 podnikoch v SR. V ďalšom období bude nasledovať vypracovanie záverov a spätne pre zúčastnených zamestnávateľov navrhnuté preventívne opatrenia.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V 1. etape riešenia do 30.09.2013 podľa inštrukcií krajského odborníka bolo určených 5 chránených dielní, resp. pracovísk pre vykonanie štátneho zdravotného dozoru podľa daných kritérií a metodického usmernenia ÚVZ SR. RÚVZ Čadca v zmysle usmernenia vykonal štátny zdravotný dozor na 6 chránených pracoviskách. Podľa výsledkov z dozoru sú plnené všetky preventívne ochranné opatrenia na ochranu zdravia osôb so zdravotným postihnutím v zmysle platnej legislatívy. Správa bola v stanovenom termíne zaslaná na ÚVZ SR.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaž u učiteľov základných a stredných škôl

Zúčastnili sme sa odbornej inštruktáže k postupu, požiadavkám hodnotenia, termínom apod., ktoré vykonal Regionálny úrad verejného zdravotníctva Trnava. Pre žilinský kraj bolo určené vykonať hodnotenie u učiteľov základných škôl, v okrese Čadca po dohode s riaditeľkou školy bola určená ZŠ Rázusova č. 2060 Čadca, ktorá na 1. a 2. stupni má zamestnaných 45 pedagogických pracovníkov. Riadeným pohovorom bolo spracovaných 132 dotazníkov, týkajúcich sa úrovne pracovných podmienok v zmysle Vyhlášky MZ SR č.542/2007 Z.z. Výstupné hodnotenie v sledovanom súbore bolo zaslané na ÚVZ SR.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

K sledovaniu výživového stavu bola zvolená ľahko pracujúca skupina mužov a žien zamestnaných na ÚPSVaR Čadca a iní zamestnanci úradov a štátnych inštitúcií okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Do súboru boli zaradené len populačné skupiny ľahko pracujúcich žien a mužov podľa vekových kategórií vo veku od 19 do 34 rokov a od 35 do 54 až 59 rokov v presnom počte po 20, teda celkom 80 klientov. Keďže nebolo možné z obmedzených priestorových a časových možností pracovať so všetkými spolu, jednotlivým skupinám bol vysvetlený cieľ projektu a jeho samotná realizácia.

Úlohu sme rozdelili do nasledujúcich častí: sledovanie výživového stavu vybraných populačných skupín, dotazník o spotrebe potravín, životospráve a pohybovej aktivite. V spolupráci s pracovníkmi poradne zdravia bol spracovaný klinicko-somatický dotazník a vyhodnotený odber krvi na prístroji reflotron pre stanovenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (TGL, HDL, LDL, GLU, CHOL).

Zo záverov hodnotenia vyplynulo, že **energetický príjem** bol znížený v každej vekovej kategórii. Najnižší bol u starších žien vo veku 35-54 rokov - z počtu 20 respondentov malo 20 respondentov nižší príjem energie a u mladších žien – z počtu 20 respondentov malo 16 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine mladších mužov sme nižší energetický príjem zaznamenali u 16 osôb a v skupine starších mužov u 13 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u starších mužov v počte 5 respondentov a u mladších žien v počte 1 respondent. Vo vekovej skupine starších žien a mladších mužov nebol zaznamenaný zvýšený energetický príjem.

Príjem základných živín:

- príjem **bielkovín** bol prekročený najviac u mladších žien v počte 11 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 13 respondentov. V kategórii starších žien a mladších mužov bol prekročený denný príjem bielkovín v počte 8 respondentov. V poklese príjmu bielkovín sme zaznamenali vyšší počet respondentov v porovnaní s minulým rokom, najvyšší pokles príjmu bielkovín v roku 2013 bol zaznamenaný v kategórii starších žien v počte 8 respondentov z celkového počtu 20 a u mladších žien v počte 7 respondentov. Vo vekovej kategórii mladších mužov sa vyskytuje znížený príjem bielkovín u 5 respondentov a v skupine starších mužov bol zaznamenaný pokles u 4 respondentov z celkového počtu 20.
- spotrebu **tukov** najviac prekročilo 7 respondentov - žien mladšej vekovej kategórie a mužov staršej vekovej kategórie. V skupine starších žien bolo prekročenie spotreby tukov zistené v šiestich prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších mužov bolo prekročenie zaznamenané u 3 osôb. Najnižší príjem tukov bol zaznamenaný v skupine starších žien a to v 13 prípadoch.
- spotreba **sacharidov** bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 1 respondent zo skupiny starších mužov prekročil príjem sacharidov. Výsledky príjmu sacharidov sa v siedmych prípadoch pohybovali v medziach normy.
- príjem **vitamínu C** bol u 52 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 6 prípadoch. Zaznamenali sme značne znížený príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.
- V roku 2013 boli sledované i ďalšie vybrané výživové faktory a to kyselina linolová, kys. linolenová, nasýtené a nenasýtené mastné kyseliny, trans mastné kyseliny, hodnoty železa, jódu a hodnoty vit. A, D a E. Výsledky týchto ukazovateľov sú spracované v tabuľkách podľa jednotlivých vekových kategórií. V sumárnych tabuľkách hodnoty nasýtených, nenasýtených a trans mastných kyselín nie sú dostupným programom zaznamenané.

Z pozorovania sme zistili **mierne zvýšený výskyt nad hmotnosti** u celkom 28 osôb, najviac v skupinách starších mužov v počte 10 respondentov a u mladších mužov v počte 8 respondentov. **Obezita** bola zaznamenaná v 14 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine mladších a starších mužov.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- hodnota **celkového cholesterolu** bola zvýšená u starších žien v počte 4 osoby a u mladších mužov v počte 4 osoby. V skupine starších mužov bola zvýšená hodnota celkového cholesterolu u 3 respondentov, u mladších žien v 1 prípade;
- hodnoty **triglyceridov** prekročovali normu iba v 1 prípade z celkového počtu 80 respondentov v skupine starších mužov;
- hladina **glykémie** bola najviac prekročená v skupine starších mužov v počte 3 respondentí a u mladších mužov v dvoch prípadoch. V skupine mladších a starších žien bol prekročený limit á 1 respondent.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s **krvným tlakom** v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol zaznamenaný len v skupine mladších a starších mužov - á 1 respondent.

Všetky výsledky dotazníka o spotrebe potravín a pohybovej aktivite a životospráve sú uvedené v tabuľkách. Upozorňujeme, že v tabuľkovej časti s hodnotami vybraných výživových faktorov, v stĺpci pod názvom hrubá vláknina, sa nachádzajú hodnoty potravinovej vlákniny.

Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že sú vystavení stresovým faktorom.

Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie, ktorí prejavujú záujem hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

Tabuľkové spracovanie získaných výsledkov spolu s textovým zhodnotením bolo odoslané v stanovenom termíne krajskej odborníčke v HV.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2013 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Čadci – oddelenie hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Čadca a Kysucké Nové Mesto celkom **24** vzoriek jedlej soli. Všetky vzorky pochádzali **zo zahraničnej produkcie**. Z tohto počtu v okrese Čadca bolo odobratých 19 vzoriek jedlej soli a v okrese Kysucké Nové Mesto bolo odobratých 5 vzoriek jedlej soli. Všetky vzorky boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO_3 i na ferrokyanid draselný, niektoré zo vzoriek na ferrokyanid sodný.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek jedlej soli v dvoch vzorkách bolo mierne prekročenie povoleného obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) nad stanovený maximálny limit 35 mg/kg. **Najvyššia nameraná hodnota KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) bola 35,9 mg/kg a najnižšia nameraná hodnota - 17,50 mg/kg.**

V žiadnom prípade nebol zaznamenaný obsah **ferrokyanidov** vyšší ako 20 mg/kg.

Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná akreditovanými skúškami oddelením chemických analýz v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline.

V tabuľkovej časti „ÚDAJE“ sa v stĺpci „Dátum minimálnej trvanlivosti“, nachádza v jednom prípade prázdne políčko z toho dôvodu, že na obale odobratej vzorky soli bol uvedený iba dátum výroby. Všetky vzorky soli boli v stanovenej lehote spotreby. Údaje v stĺpcoch „Výrobca, Distribútor a Krajina pôvodu“ sú taktiež v niektorých prípadoch prázdne a kolóna „Baliareň“ vo všetkých prípadoch, z dôvodu neuvedenia týchto údajov na obale vyšetovaných vzoriek.

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, neregistrujeme žiadne prevádzky s výrobou soli, ani sklady soli. V okrese Čadca sa nachádza 1 dodávateľ soli do obchodných reťazcov - LIBEX Čadca - Horelica.

V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom **12** vzoriek soli. Zo zariadení spoločného stravovania *otvoreného typu* sa odobralo **10** vzoriek a zo zariadení spoločného stravovania - *uzavretého typu* boli odobraté **2** vzorky soli. Odber ostatných vzoriek bol vykonaný v obchodnej sieti.

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nachádza 1 výrobná lahôdkárskych výrobkov a 10 pekárenských výrobní, kde sa používa jodidovaná soľ.

Tabuľkové spracovanie hlavnej úlohy č. 3.1 „Monitoring obsahu jódu v jedlej soli“ spolu s potrebným vyhodnotením a textovou správou bolo v termíne zaslané na RÚVZ Žilina.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V rámci plnenia tejto úlohy v roku 2013 boli priebežne podávané konzultácie hlavne pre podnikateľov prevádzkujúcich vinotéky a zariadenia s čapovaním sudových vín do PET fliaš, určených ako obalový materiál na víno. Vykonané úradné kontroly boli zamerané na splnenie požiadaviek Nariadenia EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť dodržiavanie potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.

Celkom bolo vykonaných **28** kontrol.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP, RÚVZ so sídlom v Poprade

V roku 2013 boli určené prevádzkové jednotky, v ktorých bude úloha plnená podľa zaslaného harmonogramu, so zameraním sa na označovanie výrobkov určených pre deti v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. V súlade s plánom MANCP boli v priebehu roka odobraté **2 vzorky** dojčenskej a detskej výživy na zistenie **akrylamidu**, **8 vzoriek** na stanovenie prítomnosti **Mykotoxínov**, **10 vzoriek** bolo vyšetrených **na mikrobiálne riziko** a z toho v **5 vzorkách** boli stanovené **t ťažké kovy**, **5 vzoriek** dojčenskej a detskej výživy na zistenie hodnôt **NO₂** a **NO₃**, **2 vzorky** balenej **pitnej vody** pre dojčatá, **1 vzorka na reziduá pesticídov (PPP)**, **1 vzorka** detského čaju ako **BIO potraviny**, **1 vzorka** na stanovenie **Benzo(a)pyrénu**.

Výsledky laboratórnych vyšetrení boli u všetkých vzoriek vyhovujúce.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Úloha bola plnená výkonom úradných kontrol zameraných na materiály a predmety určené na styk s potravinami spolu s odberom vzoriek. Výkon bol realizovaný v zmysle plánu na r. 2013 a metodického pokynu k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ku každej odobratej vzorke bol vyplnený záznam o úradnej kontrole s odberom vzorky a vykonaná fotodokumentácia. Boli odobraté nasledovné vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami z papiera:

Servítky S+S Sunshine na stanovenie sledovaného rizikového ukazovateľa **prírodné aromatické amíny**. Laboratórne vyšetrenia a posúdenie bezpečnosti boli vykonané Národným referenčným centrom pre predmety bežného používania a obalové materiály pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Testované vzorky na obsah primárnych aromatických vykázali zdravotnú bezpečnosť.

Súčasťou kontrol bol i monitoring bezpečnosti obalových materiálov v potravinárskom priemysle zameraný na kontrolu požadovanej dokumentácie, hlavne v zariadeniach typu pizzérie, nakoľko práve tento druh potravín je balený do kartónových obalov. Celkom bolo vykonaných **42** kontrol a nedostatky boli prejednané priamo s distribútorom.

Úradné kontroly materiálov a predmetov určených na styk s potravinami boli vykonané v súlade s požiadavkami Nariadenia EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť dodržiavanie potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2013 bola úloha zameraná na vybrané **prídavné látky v potravinách a arómy - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá, Mentofurán a Kumarín** s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V súlade s usmernením ÚVZ SR Bratislava bola cieľovou skupinou monitoringu dospelá populácia vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. Monitoring spočíval vo vyplnení 24 hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov za dva dni (pracovný deň a víkendový deň) a týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín.

Súčasťou monitoringu bol i odber a laboratórne vyšetrenie **6 vzoriek potravín** s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok a aróm zo ZSS a obchodnej siete s vyhovujúcimi výsledkami.

Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka jednotlivito za každého respondenta, sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín a podrobné spracovanie výsledkov laboratórneho vyšetrenia odobratých vzoriek bolo odoslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR Bratislava.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2013 bolo vykonaných **38 kontrol** zameraných na dodržiavanie špecifického migračného limitu v súlade s Nariadením Komisie EÚ č. 321 a č. 10 z roku 2011 v plastových fľašiach na dojčenskú výživu – sieť lekární, supermarketov a ostatných špecializovaných predajní. Kontroly nepreukázali porušenie citovaného nariadenia.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Úloha bola plnená kontrolou hlavne uzavretého typu stravovania pre seniorov v domovoch dôchodcov. Okrem hygienického zabezpečenia, strojno-technologického vybavenia a dokladov bola pozornosť venovaná správnej zostave jedál v jedálnych lístkoch, označovanie alergénov a GMO potravín a nutričnej hodnote v zmysle OVD SR. Jednotná metodika k plneniu tejto úlohy nebola v roku 2013 zaslaná hlavnou odborníčkou v HV.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Monitoring probiotík bol zahrnutý súbežne do plnenia mimoriadnej úlohy zameranej na správnosť označovania výživových doplnkov a prisudzovania VD schopnosti prevencie, liečby ľudských chorôb, prípadne pripisovanie iných schopností v označení, prezentácii alebo reklame práve týmto výrobkom. Nakoľko v okrese Čadca sa nachádza výrobná s finalizáciou výživových doplnkov, bol monitoring realizovaný práve v tejto výrobní. Kontroly boli vykonané taktiež v distribučných skladoch, v špecializovaných predajniach a lekárňach. Celkom bolo vykonaných **13 kontrol a skontrolovaných 77 výrobkov**.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Plnenie úlohy: Úloha bude plnená v ďalších rokoch podľa usmernenia ÚVZ SR

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR. Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybového režimu. Náhodným výberom 2 stredných škôl – Stredná odborná škola technická, Okružná 693, Čadca a Pedagogická a sociálna akadémia, Horná 137, Čadca sa u vekovej skupiny 15-18 ročných vybralo 60 chlapcov a 60 dievčat (spolu bolo vyšetrených 120 detí). Prieskum bol realizovaný v jednotnom čase od 18.03.2013 do 30.06.2013. Údaje sa čerpali z dotazníkov určených pre študentov. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách a časť meraním antropometrických ukazovateľov a TK študentov. Odber vzoriek stráv sa uskutočnil v 17. kal. týždni (celotýždňová strava). Na spracovanie údajov do databázy, ktoré sa realizovali v treťom kvartáli roku 2013 sa využíval softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa využíval MS Excel a EPI INFO.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVIN U DETÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí vo veku 8 rokov, v školskom zariadení – Základná škola, Ústredie č. 183, 023 13 Čierne. V rámci tohto zariadenia bolo vyšetrených 20 detí. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia. Zber údajov sa uskutočnil v 22. kal. týždni. Údaje boli následne vkladané do databázy v MS EXCEL a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR so sídlom v Rimavskej Sobote a RÚVZ so sídlom v Košiciach, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je dlhodobé monitorovanie jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa a zistenie aktuálneho stavu, a zároveň návrh opatrení preventívneho charakteru, v rámci ktorých by prípadne bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom. Úloha bude priebežne plnená podľa usmernenia a požiadaviek gestora projektu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 min. pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z dvanástich koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia. V mesiaci apríl 2013 bol

v náhodne vybraných 11 školských zariadeniach realizovaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Gestor úlohy: RÚVZ hl. mesta Bratislava so sídlom v Bratislave

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ hl. mesta Bratislava so sídlom v Bratislave

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne enviromentálnych faktorov ako východiska pre zlepšovanie kvality prostredia. Úloha bude plnená podľa usmernenia a požiadaviek gestora projektu.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- V roku 2013 neboli realizované žiadne zmeny v očkovačom kalendári
- Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. V roku 2013 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.
- Manažment očkovania – 72 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovač kalendár na rok 2013. Očkovač kalendár je zverejnený aj na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. Všetkým lekárom prvého kontaktu bolo zaslané Odborné usmernenie na zabezpečenie surveillance pertussis v SR, informácia o vakcinačnom dni. Na 29 ambulancií pre deti a dorast bolo zaslané jednotné tlačivo na hlásenie odmietnutí povinného očkovania. V novembri 2013 pracovníci oddelenia usporiadali odborný seminár pre zdravotné sestry s názvom „Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti, dorast a dospelých“ – prezentované boli 4 prednášky z danej problematiky.
- Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých 29-tich pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovač kalendára bolo v roku 2013 zaznamenaných 9257 očkovač výkonov.
- Vlastná administratívna kontrola očkovania bola vykonaná k 31. 08. 2013 v zmysle usmernenia ÚVZ SR – HH SR zo dňa 24.6.2013 č. OE/5403/2013, RZ – 13188/2013 v jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v okrese Čadca sa pohybovala od 99,51 do 99,81 %. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 97,62 do 100 %. Neboli zaznamenané vážne nedostatky v evidencii dokumentácie, vo výkone očkovania, v skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovač látky sú uskladnené podľa dĺžky expirácie.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- **Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení** – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. V mesačných výkazoch upozorňujeme PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení a nosičstve choroboplodných zárodkov. Po upozornení vedúcej laborantky mikrobiologického oddelenia KNsP Čadca došlo k zlepšeniu hlásnej povinnosti zo strany laboratória.
- **Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení** – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 12 prípadov a mimoriadnych epid. situácií – 3 epidémie. V mesiaci apríl epidémia - etiologický agens *Sal. infantis* v Kysuckom Novom Meste. V auguste sa jednalo o epidémiu na rodinnej oslave s etiol. agens *Sal. enteritidis* a v novembri sme riešili epidemický výskyt rotavírusových ochorení v MŠ Kys. Lieskovec.
- **Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení** sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, informácia o zvýšenom výskyte osýpok v Európe, Informácie o vývoji chrípky, o novom víruse chrípky A H7N9, Očkovacie kalendáre krajín EÚ a o význame očkovania, zaslanie OU surveillance ACHO, Očkovanie proti chrípke v sezóne 2013/2014, Výskyt divého poliovírusu typ. I. v Izraeli, Svetový deň AIDS (článok + štatistické údaje).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- **Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach** sa vykonáva priebežne. V roku 2013 sme evidovali 1468 prenosných ochorení. Jedno ochorenie bolo evidované ako importované z Rakúska. Analýza výskytu je v mesačných intervaloch zasielaná všetkým lekárom prvého kontaktu a primárom lôžkových oddelení KNsP Čadca. V pravidelných týždenných intervaloch prostredníctvom programu EPIS zasielame od lekárov prvého kontaktu hlásenie chrípky za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto.
- **Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS** – vykonávame priebežne, podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica v súlade s požiadavkami „TESSy.“
- **Manažment kontaktov a ohnisk** vykonávame priebežne. V roku 2013 sme evidovali 199 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 199x, informovanie zainteresovaných – 52x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 75x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 111x, zdravotná výchova – 199x, lekársky dohľad – 23x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 4x, likvidácia odpadu – 2x, 6x bol nariadený zákaz výkonu epid. závažných činností (ZZD). Počet chránených osôb v ohniskách bol 496.
- **Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY.** Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných

intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 72 lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- **Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN** – vykonávame priebežne. Názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk sme vykonali na všetkých lôžkových oddeleniach KNsP Čadca. Následne sme odobrali 128 sterov z rúk zdravotníckeho personálu, z toho bolo 14 pozitívnych.
- **Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.** Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 50 NN z KNsP Čadca. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 1392 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 168 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 266 vzoriek, z toho 4 s pozitívnym nálezom. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami boli vykonané opakované kontrolné stery a kontrola HER. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 109 HVS, z toho 2 prístroje s pozitívnym nálezom - rozhodnutím RH vydaný zákaz používania. Otestovaných bolo 48 autoklávov a 4x formaldehydový prístroj s negatívnym výsledkom.
- **Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz** sa vykonáva mesačne a k 31.12.2013. Celkovo evidujeme v roku 2013 50 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na neurologickom oddelení 12 NN – dg. I80 - 2x, J01, J18, A41.0, J04.2, L02 a 5x N30. Na detskom oddelení 8 NN – 6x rotavírusová enteritída, 1x dg. A09 a 1x Gastroenteropathia zapr. vírusom Norwalk. Na internom oddelení 20 NN – dg. L98, A41.1, A41.0, J18 – 2x, J20 – 2x, N30 – 9x, L89, J15.0, J15.1, J15.8. Na oddelení úrazovej chirurgie 5 NN – dg. T80.1, T81.4 – 3x a J15.2. Na chirurgickom oddelení 2 NN – dg. T81.4 a L02. Na gyn. - pôrodníckom oddelení 3 NN - dg. T81.4 – 3x.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. Mimoriadna epidemiologická situácia v roku 2013 nebola zaznamenaná.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do

virologického laboratória v Banskej Bystrici. Jeden výsledok bol s pozitívnym nálezom: ECHOVÍRUS 11, COXACKIE skupiny B zo dňa 1.10.2013.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

V novembri 2013 sme v spolupráci so strednými a základnými školami mesta Čadca uskutočnili projekt „Hrou proti AIDS“. Projektu primárnej prevencie HIV/AIDS sa zúčastnili študenti prvého ročníka troch stredných škôl a žiaci deviateho ročníka troch základných škôl. Zrealizovali sme 8 interaktívnych cyklov s celkovým počtom zúčastnených 367 žiakov a študentov uvedených škôl.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poskytujeme poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určitý vek v zmysle očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých + príslušnej legislatívy. Poradňu navštívilo 7 osôb. V roku 2013 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 53 telefonických konzultácií. Do poradne boli pozvaní i rodičia odmietajúci povinné očkovanie svojho dieťaťa.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

V júni 2013 sme v prvej etape realizovali výskumnú časť hlavného projektu počas ktorej sme oslovili 3 SŠ a 5 ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast. Na základe súhlasného stanoviska sme na SŠ vykonali prieskum dotazníkovou metódou u náhodne vybratých 30-tich študentiek nad 18 rokov. V čakárňach u lekárov sme oslovili 25 mamičiek ochotných vyplniť anonymný dotazník. Vyplnené a skontrolované dotazníky boli v danom termíne zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Komárne. Druhá etapa projektu bude prebiehať v období máj – jún 2014.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysuce, Stašovské noviny, ďalej s elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Kysucká knižnica v Čadci, Dom kultúry v Čadci, Mestská

polícia v Čadci, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, so zdravotnými poisťovňami – Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, UNION, s organizáciami: Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, Cambridge diéte.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorú sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách. V roku 2013 sme spropagovali Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom k zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi celoslovenskou kampaňou „Deň zodpovednosti. Okrem spropagovania svetových dní sme poskytli médiám články: Detoxikácia organizmu po Vianociach, Poradňa zdravia, Prečo prichádza jarná únava, Čo robíme a Úrad verejného zdravotníctva SR - jeho činnosti a aktivity. V druhom polroku 2013 sme spropagovali Európsky deň ústneho zdravia, Deň srdca spolu s kampaňou MOST 2013, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň diabetu. Okrem uvedených dní sme zaslali médiám články na uverejnenie ako Čo robiť počas horúčav, Kampaň „Odstráň obezitu!“ a tiež Vianoce, sviatky pokoja a hojnosti.

22. marec – Svetový deň vody

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme zaslali článok na uverejnenie do regionálnych elektronických médií, ako sú internetový portál e-kysuce, internetové portály mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta, a tiež na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sme zrealizovali kampaň „Deň zdravia“ v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera v Supermarkete Tempo Čadca. Kampaň bola realizovaná pod heslom „Kontroluj svoj krvný tlak“ a v rámci nej mali záujemcovia možnosť zistiť hodnoty svojho krvného tlaku. Okrem toho pracovníci ZP Dôvera vyšetřovali záujemcom celkový cholesterol v krvnom sére. V rámci tejto kampane bola 60 klientom stanovená hladina celkového cholesterolu a 80 záujemcom bol zameraný tlak krvi a pulzová frekvencia. Kampaň bola spropagovaná v regionálnych printových (týždenníky MY Kysucké noviny a Kysuce) a internetových médiách (portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto). Samotná informácia o zrealizovaní kampane spolu s video prezentáciou bola odvysielaná v regionálnej televízii KTV a fotoprezentácia z akcie v týždenníku Kysuce.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa dňa 6.6.2013 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 7 skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

10. máj – Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie na internetové portály e-kysuce, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku pracovníčky OPZ pripravili článok a zaslali na uverejnenie do regionálnych printových médií (týždenníkov Kysuce a MY Kysucké noviny) a internetových médií (webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, portál e-kysuce a internetovú stránku tunajšieho RÚVZ).

V rámci tohto dňa sme zrealizovali 8 prezentácií na tému „Kým stúpa dym...“ na stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto (SOŠ strojnícka KNM, SOŠ strojárska Čadca a Gymnázium Turzovka). Prezentácií sa zúčastnilo 180 študentov.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili článok v rámci svetového dňa, ktorý sa týkal realizácie zdravotno-výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“, taktiež informáciu o tejto kampani sme zaslali do printových (redakcia MY Kysucké noviny a Kysuce) a elektronických médií (internetové portály e-kysuce, mesto Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka) a webovú stránku RÚVZ. Cieľom kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Kampane sa zúčastnilo 96 záujemcov, ktorým boli stanovené hodnoty krvného tlaku a pulzovej frekvencie a 60 záujemcom boli stanovené hodnoty krvných transferáz GGT, ktoré boli spolu s výsledkami krátkeho dotazníka zaznamenané do počítačového programu EpiData a zaslané na ÚVZ SR.

Článok „Detoxikácia organizmu po Vianociach“

Tento zdravotno-výchovný materiál bol zaslaný na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

Článok „Poradňa zdravia“

Informáciu o činnosti Základnej poradne zdravia spolu s informáciou o možnostiach preventívneho vyšetrenia sme zaslali do regionálnych printových médií; týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysuce. Okrem toho bola spracovaná video reportáž o Poradni zdravia a uverejnená vo vysielaní regionálneho vysielania Kysuckej televízie.

Článok „Prečo prichádza jarná únava“

Článok bol zaslaný k uverejneniu pre regionálny printový týždenník MY Kysucké noviny.

Leták „Čo robíme“

Informačné letáky, ktoré OPZ obdržalo z ÚVZ SR, boli následne distribuované pre účastníkov prebiehajúcej akcie „Deň zdravia“ a taktiež boli zaslané na uverejnenie na webovú stránku tunajšieho RÚVZ, na portál e-kysuce a internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka. Letáky boli tiež inštalované na informačnej tabuli vo vstupných priestoroch RÚVZ v Čadci a tiež na nástennej tabuli na 3.poschodí tunajšieho úradu.

Leták „Úrad verejného zdravotníctva SR - jeho činnosti a aktivity“

Informačné letáky o činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR boli rozdistribuované pri prebiehajúcej akcii „Deň zdravia“ v sepermakete TEMPO Čadca a taktiež boli zaslané na uverejnenie na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, na portál e-kysuce a internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka. Ďalej boli vystavené na informačnom paneli v čakárni ambulancie Poradne zdravia a tiež v chodbových priestoroch 3.poschodia tunajšieho RÚVZ.

Leták „Čo robiť počas horúčav?“

Informačné letáky „Čo robiť počas horúčav?“, ktoré sme obdržali z ÚVZ SR sme zaslali so žiadosťou o zverejnenie a sprístupnenie na verejných miestach na Polikliniku v Turzovke, Polikliniku Kysucké Nové Mesto, Nemocnicu s poliklinikou v Čadci, Mestský úrad v Čadci a Mestský úrad v Kysuckom Novom Meste. Okrem toho sme leták uverejnili na internetovej stránke tunajšieho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva a zaslali na uverejnenie do regionálnych internetových médií, a to internetová stránka mesta Čadca, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto, internetová stránka mesta Turzovka, internetový portál e-kysuce a tiež do týždenníka MY Kysucké noviny. Uvedené letáky boli zverejnené na informačnom paneli vo vstupnej hale Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci a tiež na nástennej tabuli v čakárni ambulancie Poradne zdravia.

12. september – Európsky deň ústneho zdravia

Článok k Európskemu dňu ústneho zdravia sme uverejnili na webovej stránke nášho Regionálneho úradu a tiež sme ho zaslali na uverejnenie do regionálnych elektronických (internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a internetový portál e-kysuce) a printových médií (týždenníky MY Kysucké noviny a Kysuce). K tomuto dňu sme tiež vykonali 3 prezentácie pre 54 detí predškolského veku v Materskej škole na Hurbanovej ulici v Čadci. Popri prezentácii boli deťom premietnuté rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“. Deťom tiež boli rozdane reklamné predmety od spoločností Lacalut, Elmex a zdravotnej poisťovne Dôvera.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

Článok s informáciami o prevencii a rizikách Alzheimerovej choroby sme zverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci a tiež sme ho zaslali na uverejnenie do regionálnych elektronických médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto a Turzovka, internetový portál e-kysuce a tiež do regionálneho týždenníka MY Kysucké noviny. V rámci toho svetového dňa sme tiež vykonali 2 prezentácie pre 34 študentov Gymnázia v Turzovke.

29. september – Svetový deň srdca

V rámci Dňa srdca sa organizovala kampaň MOST 2013 v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca. Kampaň sa v našom regióne organizovala v supermarkete TEMPO Čadca, kde boli 66 záujemcom stanovené hodnoty krvného tlaku, pulzu a tiež hodnota celkového cholesterolu v krvi. Okrem toho bola u všetkých zúčastnených zistená a zaznamenaná rodinná a osobná anamnéza. Zistené hodnoty boli zaznamenané do počítačového programu EpiData a zaslané na ÚVZ SR. Článok k svetovému dňu spolu s informáciami o základných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení bol zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových (týždenníky MY Kysucké noviny a Kysuce) a elektronických médií (internetová stránka mesta Čadca, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto, internetová stránka mesta Turzovka, portál e-kysuce) a tiež na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Článok s informáciami k uvedenému dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, do regionálnych elektronických médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto a Turzovka a tiež portál e-kysuce a článok sme zverejnili i na internetovej stránke nášho Regionálneho úradu. V rámci Svetového dňa duševného zdravia sme pripravili a predniesli 3 prezentácie, ktorých súčasťou boli aj zásady psychohygieny pre 49 študentov Gymnázia v Turzovke a tiež 53 študentov Obchodnej akadémie v Čadci.

16. október – Svetový deň výživy

V rámci Svetového dňa výživy sme pripravili a zorganizovali kampaň „Odstráň obezitu!“ v hypermarkete TESCO Stores v Čadci. Článok k svetovému dňu spolu s informáciami o realizácii kampane sme zaslali na uverejnenie do regionálnych internetových médií (webová stránka mesta Čadca a portál e-kysuce) a tiež sme informáciu zverejnili na internetovej stránke tunajšieho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

15. november – Svetový deň diabetu

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny.

Vianoce, sviatky pokoja a hojnosti

Článok s informáciami, ako prežiť Vianoce so základnými výživovými radami sme zaslali na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysuce, do regionálnych internetových portálov miest Čadca, Kysucké Nové Mesto a Turzovka,

internetový portál e-kysuce a tiež sme tieto informácie uverejnili aj na internetovej stránke nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory chronických ochorení, ich výskyt v populácii a životný štýl respondentov. V rámci tohto projektu bol vykonaný dotazníkový prieskum, kde bolo rozdanych 104 ks dotazníkov; 52 ks určených pre mužov a 52 ks pre ženy, ktorí boli okrem iného rozdelení do vekových skupín (15-24 roční, 25-64 roční a 65 a viac roční). Okrem toho boli respondenti rozdelení na respondentov žijúcich v meste a na dedine. Vyplnené dotazníky boli vložené do počítačového programu EpiData a sumár bol zaslaný na Úrad verejného zdravotníctva SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Pri realizácii Národného programu prevencie nadváhy a obezity sme zorganizovali celoslovenskú kampaň „Odstráň obezitu!“. Kampane sa zúčastnilo 29 klientov, ktorým boli stanovené hodnoty ako BMI, WHR, percento telesného tuku, percento viscerálneho tuku a tiež percentuálny podiel svalovej hmoty. Okrem spomínaných parametrov bol záujemcom zameraný krvný tlak a pulz a tiež zaznamenaná rodinná a osobná anamnéza. Pri realizácii kampane boli klientom rozdane reklamné predmety od sponzorov (jablká a jablková šťava). Kampaň sa realizovala v spolupráci s organizáciou Cambridge diete. Výsledné hodnoty boli zadané do počítačového programu EpiData a sumár bol zaslaný na ÚVZ SR.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor úlohy: CINDI program SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Oddelenie Podpory zdravia pripravilo kampaň k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“. Z Úradu verejného zdravotníctva SR boli obdržané plagáty a letáky k súťaži, ktoré boli následne zaslané spolu s informáciou o súťaži, jej podmienkach a o možnosti zapojenia sa do súťaže do printových médií Kysuce, MY Kysucké noviny, taktiež sme informáciu zaslali na webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto, na internetový portál e-kysuce a do redakcie KTV a tiež materiály ku kampani boli vystavené v priestoroch Kysuckej plavárne v Čadci. Ku kampani bola spracovaná video reportáž, ktorá bola odvysielaná v regionálnom televíznom vysielaní Kysuckej televízie. Vo vstupných priestoroch na prízemí, na 2. poschodí v priestoroch čakárne pri ambulancii a na 3. poschodí tunajšieho úradu sme vytvorili informačné panely ku kampani spolu s možnosťou prevziať si prihlášku do súťaže. Informácia bola zverejnená i na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku sa v tunajšom RÚVZ vykonáva formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania tabaku a tabakových výrobkov. Na Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu boli zrealizované 4 prezentácie pre 146 študentov na tému „Fajčenie“. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami CO prístrojom MicroSmokerlyzér. Ďalšie prezentácie boli zrealizované pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku: 2 prezentácie pre 82 študentov Strednej odbornej školy strojníckej v Kysuckom Novom Meste, 4 prezentácie pre 58 študentov Strednej odbornej školy strojárskej v Čadci a 2 prezentácie pre 40 študentov Gymnázia v Turzovke. Tieto prezentácie boli tiež doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. Ďalšie 4 prezentácie boli zrealizované na Strednej odbornej škole technickej v Čadci pre 55 študentov. Prezentácie boli doložené meraním CO vo vydychovanom dychu prístrojom MicroSmokerlyzér a tiež premietaním filmu PLAY TRUE – ži pravdivo a neklam sám seba. 1 prezentácia na tému „Kým stúpa dym“ bola zrealizovaná na Základnej škole E.A.Cernana vo Vysokej nad Kysucou pre 29 žiakov. Žiaci mali možnosť premerať CO vo vydychovanom dychu prístrojom MicroSmokerlyzér a tiež bol žiakom premietnutý film „Kým stúpa dym!“. V Detskom domove Horný Kelčov sme zrealizovali 1 prezentáciu na tému „Kým stúpa dym...“ pre 15 chovancov domova a tiež 1 prezentácia bola zrealizovaná pre Detský domov Vysoká nad Kysucou – Semeteš pre 22 chovancov domova. Aj pri týchto prezentáciách sme chovancom poskytli možnosť premerať CO vo vydychovanom vzduchu a tiež bol premietnutý film „Kým stúpa dym!“ V rámci týchto prezentácií bolo vykonaných 244 meraní CO prístrojom MicroSmokerlyzér.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci akčného plánu pracovníčka OPZ pripravila a zrealizovala kampaň „Deň zodpovednosti“, ktorá prebiehala v Supermerkte Tempo v Čadci. Ku kampani bol pripravený článok, ktorý bol zaslaný s prosbou o zverejnenie informácií do printových médií (týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysuce) a internetových médií (internetový portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto a Turzovka). Informácie ku kampani boli zverejnené aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom Čadca. Ku kampani boli z ÚVZ SR obdržané letáky, ktoré boli distribuované pri realizácii samotnej kampane spolu s reklamnými predmetmi určenými pre kampaň. Kampane sa zúčastnilo 96 záujemcov, ktorým boli stanovené hodnoty krvného tlaku a pulzu. 60 záujemcom vyšetrené krvné amylázy GGT a bol u nich zrealizovaný dotazníkový prieskum, ktorých výsledky boli zadané do programu EpiData a zaslané na ÚVZ SR.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie podpory zdravia

V rámci mesiaca október „Október – mesiac úcty k straším ľuďom“ sme pozvali seniorov do ambulancie Podpory zdravia, kde mali možnosť počas celého mesiaca dať si vyšetriť cholesterol, BMI a krvný tlak s následným poradenstvom v oblasti zdravej životosprávy. Túto možnosť využilo 15 seniorov. Na webovú stránku Regionálneho úradu verejného

zdravotníctva so sídlom v Čadci boli nainštalované informačné letáky pre seniorov: Ako zostať aktívny v staršom veku.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie podpory zdravia

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje program prostredníctvom edukačného pôsobenia najmä na žiakov základných a študentov stredných škôl. Prezentácie sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, drogy, alkohol) a pôsobenie na dentálne zdravie detí mladšieho školského veku.

V rámci tohto programu boli zrealizované 8 prezentácií na tému „Zdravé zúbky“, a to 2 prezentácie na Základnej škole Dunajov, ktorých sa zúčastnilo 46 žiakov 1., 2., 3. a 4. ročníka a 2 prezentácie na ZŠ Rázusova v Čadci, ktorých sa zúčastnilo 83 žiakov prvého ročníka, 3 prezentácie v Materskej škole na Hurbanovej ulici v Čadci, ktorých sa zúčastnilo 54 žiakov predškolského veku a 1 prezentácia v Materskej škole Turzovka-Šárky, ktorej sa zúčastnilo 21 detí predškolského veku. Popri prezentáciách boli žiakom premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý syseľ, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzoriek zubnej pasty, omaľovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut, Colgate, Drogerie DM.

Prezentácie na tému prevencie fajčenia sa uskutočnili pre 146 študentov Spojenej strednej školy obchodu a služieb. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnilo 8 prezentácií na tému „Kým stúpa dym...“ na Strednej odbornej škole strojníckej v Kysuckom Novom meste, Strednej odbornej škole strojárskej v Čadci a na Gymnázium v Turzovke. Prezentácií sa zúčastnilo celkovo 180 študentov. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O merania CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 207 študentov. Ďalšie prezentácie na tému „Škodlivý návyk fajčenie“ a „Kým stúpa dym“ boli zrealizované pre 121 žiakov Strednej odbornej školy technickej v Čadci, Základnej škole E.A.Cernana vo Vysokej nad Kysucou, Detskou domovou Horný Kelčov a Detskou domovou Vysoká nad Kysucou – Semeteš.

16 tried zo 4 základných škôl z Čadce sa zapojilo do nadnárodného preventívneho projektu „Tvoja správna voľba“, na ktorom okrem Odd. podpory zdravia participovalo aj Okresné riaditeľstvo PZ v Čadci a Mestská polícia v Čadci. Počas trvania projektu navštívilo putovnú interaktívnu tvorivú dielnu 355 detí vo veku 9 až 10 rokov. Hlavným cieľom projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti užívania tabaku, alkoholu a marihuany.

Prezentácie na tému „Zdravý životný štýl a poruchy príjmu potravy“ boli zrealizované pre 209 študentov Spojenej školy v Kysuckom Novom Meste, Gymnázium v Turzovke a Obchodnej akadémie v Čadci. Pri prezentáciách mali študenti možnosť dať si stanoviť hodnoty BMI, percenta telesného tuku, percenta svalovej hmoty a percenta viscerálneho tuku pomocou prístroja OMRON KaradaScan. Prezentácie boli doplnené premietaním filmu „Sami“.

Na prevenciu drogovej závislosti bola orientovaná prezentácia na tému „Život so závislosťou“, ktorej sa zúčastnilo 38 študentov Gymnázium v Turzovke. Prezentácie sa konali pri príležitosti Mesiaca boja proti drogám. V rámci prezentácie bol študentom premietnutý film „Katka“.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo k 31.12.2013 vyšetrených 270 klientov, z toho 65 klientov bolo prvýkrát vyšetrených a 205 klientov opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia sme spropagovali v regionálnych printových médiách MY Kysucké noviny, Kysuce, na internetovej stránke RÚVZ Čadca, a tiež v regionálnej televízii KTV, informácia o možnosti vyšetrenia v základne poradni je dlhodobo zverejnená na internetovom portáli e-kysuce. S odd. HV a PBP sme spolupracovali na celoštátnom projekte „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, kde sme v prvom polroku vyšetřili 65 osôb. Klienti prichádzajúci do ambulancie základnej Poradne zdravia majú možnosť dať si vyšetřit' pečeňové amylázy GGT, GMT a GOT v krvi. V roku 2013 bolo vykonaných 471 vyšetření pečeňových transferáz.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY /NEHAP IV/

Kvalitu pitnej vody sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých 134 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci kontrolného monitoringu 114 vzoriek a v rámci preverovacieho monitoringu 20 vzoriek. Z týchto vzoriek pitných vôd 1 vzorka nevyhovovala platnej legislatíve pre zvýšený obsah železa. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia, pričom bolo odobratých 29 vzoriek pitných vôd.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelých kúpaliskách: v Aquarelaxe Dolný Kubín - 14 vzoriek, na plavárni Nižná – 2 vzorky, wellness hotela Arman v Nižnej - 1 vzorka, na termálnom kúpalisku Termalšport TS, s.r.o., v Tvrdošíne – Oraviciach – 8 vzoriek, termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 11 vzoriek, ale aj na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade pri ATC Stará Hora, ATC Slanica - po 2 vzorky, pri ATC JAMI, Prístav a Nábřeží - Námestovo po 1 vzorku, spolu 7 vzoriek a z veľkého jazera pri Kral'ovanoch - Rieke 1 vzorka. Celkovo bolo odobratých 44 vzoriek vody na kúpanie. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem 2 vzoriek /1 vzorka odobratá z vírivky v hoteli Arman v Nižnej, z dôvodu nadlimitnej hodnoty ukazovateľov celkový organický uhlík a chemická spotreba kyslíka manganistanom a 1 vzorka odobratá z plaveckého bazéna plavárne v Nižnej, z dôvodu nadlimitnej hodnoty ukazovateľov celkový organický uhlík a reakcia vody/.

V rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí (ÚPN), sleduje RÚVZ problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku, dodržiavanie ochranných pásiem vodných zdrojov a pohrebísk. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA /EHIS/

Na www stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uverejňované informácie pre verejnosť. Informácie sú zamerané na novú legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi /napr. vzory prevádzkových poriadkov, žiadostí/, ale i informácie týkajúce sa aktuálnych situácií. Výsledky laboratórnych analýz vôd na kúpanie (predložených prevádzkovateľmi aj odobratých v rámci ŠZD), sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie /www.uvzsr.sk/. Zatiaľ nie sú uvádzané informácie zdravotno–environmentálneho charakteru.

1.4 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Projekt RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sa zatiaľ neriešil. Oddelenie hygieny detí a mládeže riešilo v minulom roku regionálnu úlohu Monitoring kvality ovzdušia v predškolských zariadeniach zameraný na výskyt plesní a prípadne iných mikroorganizmov

spôsobujúcich závažné problémy na zdraví detskej populácie, ktorej gestorom je RÚVZ so sídlom v Žiline.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V zmysle záverov celoslovenskej porady bola pre zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách vytypovaná oblasť Oravice v okrese Tvrdošín, v ktorej sú pramene pitnej vody zásobujúce najviac obyvateľov okresov Tvrdošín a Dolný Kubín a nachádzajú sa v lesnom poraste. Názov vytypovanej oblasti bol zaslaný RÚVZ so sídlom v Žiline.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

V rámci plnenia tejto úlohy bolo v súčinnosti s pracovníkmi oddelení chemických analýz, mikrobiológie životného prostredia RÚVZ so sídlom v Žiline, dňa 18.12.2013, vykonané meranie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia (hluk, mikroklíma) v zariadení SQUARELAX Dolný Kubín, prevádzkovateľom, ktorého je spoločnosť AQUA Kubín, s.r.o.. Zariadenie bolo uvedené do trvalej prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne č. 777/2010-HŽP zo dňa 04.06.2010, ktorým bol zároveň schválený aj prevádzkový poriadok zariadenia. Rekonštrukciou bývalej krytej plavárne, v k. ú. Veľký Bysterec, došlo k vytvoreniu zariadenia poskytujúceho možnosti celoročného kúpania a využívania vodných atrakcií verejnosťou i športovcami. Merania hluku a mikroklímy boli vykonané pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Žiline v hale vodného sveta - pri bazénoch a na II.NP nad bazénmi - pri reštaurácii a herni detí. Počas týchto meraní boli súbežne pracovníčkami RÚVZ Dolný Kubín, oddelením HŽP, odobraté z bazénov vzorky vody na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, fyzikálno-chemických ukazovateľov a stanovenie prítomnosti ukazovateľov TOC a Legionella species. Odobraté boli aj stery z podláh, stien a zriaďovacích predmetov na mikrobiologickú kontrolu a vzorka natívnej vody. Úloha je v štádiu riešenia. Jej ukončenie a vyhodnotenie je predpokladané koncom roka 2015.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Ku koncu roka 2013 evidujeme v 99 právnických a fyzických subjektoch 1799 zamestnancov z toho 508 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu.

Evidencia rizikových prác je vykonávaná podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. Bolo vykonaných 111 kontrol v spoločnostiach, kde sú vyhlásené rizikové práce.

Oproti minulému obdobiu došlo k poklesu počtu rizikových pracovníkov o 110 z toho žien 9. Faktor hluk – pokles o 46.

Faktor chemické látky a zmesi - nárast o 11.

Pokles sme zaznamenali najmä v OFZ, a.s. Istebné o 12 zamestnancov, LKT s.r.o., ul. Štefana Furdeka 270/12, 028 01 Trstená o 15 zamestnancov. U ostatných fyzických a právnických osôb došlo k minimálnym zmenám.

Za rok 2013 bolo vydaných celkom 6 rozhodnutí subjektom, u ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Počet spoločností, ktoré manipulujú s jedovatými látkami je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Pre spoločnosť, ktorá prevádzkuje MEANDER PARK Oravice sa opäť vykonali opatrenia súvisiace s prácou s plynným chlóróm. Taktiež sa riešil problém s kyanidmi v spoločnosti Orava Form s.r.o. Nižná.

Sledované v praxi bolo usmernenie pre prácu s jedovatými látkami. V 21 prípadoch bolo uložené subjektom pri riešení problematiky vykonať opatrenia, ktoré smerujú k vytvoreniu vhodnejších pracovných podmienok. Najmä u živnostníkov, ktorí zhotovujú výrobky z dreva pri vykonávaní povrchovej úpravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu polroka sme riešili problematiku manipulácie s azbestom pri demolačných prácach v dvoch prípadoch spoločnosti TERMSTAV a.s. Trnava, pričom iná spoločnosť v sledovanom období o súhlas s manipuláciou s karcinogénmi, mutagénmi, azbestom o súhlas nepožiadala.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V priebehu sledovaného obdobia sme zaslali dotazníky z týchto spoločností:

- **Zdravotníctvo a sociálne služby**
 - Domov sociálnych služieb a zariadenia núdzového bývania
Matúškova 1631, 026 01 Dolný Kubín
 - Počet vyplnených dotazníkov 21 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov
- **Služby – hotely a reštaurácie**
 - Hotel Orava – Srňacie
Infinity relations a.s.
Priekopy 20 821 08 Bratislava
 - Počet vyplnených dotazníkov 7 od zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov
- **Tovarová preprava – obchodné reťazce**
 - COOP Jednota Námestovo SD
Hviezdoslavova 1/11, 029 01 Námestovo
 - Počet vyplnených dotazníkov 11 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

V spolupráci s IP Žilina boli vykonané práce v súlade s programom. Postupovať sa bude podľa dopredu určených propozícií.

Okrem toho, pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä so zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou.

Faktor psychická pracovná záťaž v domovoch sociálnych služieb a zariadení pre seniorov je do RP zaradených celkovo 210 zamestnancov z toho 198 žien, zmeny za posledný polrok nenastali.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Boli vykonané štyri prešetrenia na podozrenie na ChzP z DNJZ pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiach
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V priebehu roka sa vykonalo 1875 konzultácií formou písomnou, mailovou a telefonickou. Boli zamerané najmä na riešenie problémov v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 391/2006 Z. z. a ďalších vykonávacích predpisov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Johnson Controls s.r.o. odštepny závod Námestovo

Celkový počet zamestnancov cca 470. V rámci výjazdového vyšetrenia bolo vyšetrených 48 zamestnancov. Vyšetrenie bolo koncipované tak, aby boli prítomní zamestnanci z prvej i druhej zmeny. Výber zamestnancov urobilo personálne oddelenie na základe záujmu zo strany zamestnancov.

Zloženie zamestnancov, ktorí sa zúčastnili vyšetrenia:

Stredisko DP /Doors panels/ - montáž dverí pre automobily – na plastové súčasti montovanie iných súčastí / z koženky a podobne/:

Celkovo sa zúčastnilo 30 zamestnancov, z toho 26 žien, operátori výroby a 4 muži – majster údržby, 2 údržbári a majster strediska DP.

Stredisko IM /Induction molding/ - vstrekovacia lisovňa

Celkovo sa zúčastnilo 15 zamestnancov, z toho 12 operátoriek výroby a 3 muži – majster, údržbár a technológ.

Administratíva / finančné, logistika, kvalita, asistentka/: 6 zamestnancov, 5 žien a 1 muž

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Bližšie je problematika uvedená v bode 2.1.4 Následné riešenie bude pokračovať po obdržaní celoslovenských výstupov z ÚVZ SR.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonávali kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

Kontrolované pracoviská:

1. Ortho – Vlko, s.r.o. Dolný Kubín

Masážne a rehabilitačné služby – chránené pracovisko, rozhodnutie vydané dňa 21.1.2013 pod číslom 334/2013-PPL, pričom uvedenie priestorov do prevádzky bolo pod číslom 57/2010-EPD.

Pracuje jeden zamestnanec.

2. Ľudmila Zelnická Krušetnica 286

Krajčírstvo – chránené pracovisko rozhodnutie, vydané dňa 29.7.2013 pod číslom 1357/2013-PPL, pričom uvedenie priestorov do prevádzky bolo pod číslom 57/2010-EPD. Pracuje jeden zamestnanec.

3. Anton Hrubjak – Tomar, Rabča 273

Predaj syrových výrobkov - chránené pracovisko rozhodnutie vydané dňa 28.11.2012 pod číslom 2043/2012-PPL.

Pracuje jeden zamestnanec.

4. Dušan Kuchta Babín 366

Stolárstvo – výroba nábytku – chránené pracovisko, rozhodnutie vydané dňa 07.06.2012 pod číslom 1032/2012 - PPL, pričom uvedenie priestorov do prevádzky bolo pod číslom 1212/2011 – PPL.

Pracuje jeden zamestnanec.

5. Dávid Šubjak – Rasub, Medvedzie 130/3

Predavačka – chránené pracovisko, rozhodnutie vydané dňa 19.2.2013 pod číslom 437/2013-PPL.

Pracuje jeden zamestnanec.

Výsledky kontrol:

- Všetky chránené pracoviská boli odsúhlasené formou rozhodnutia.
- Boli stanovené kritéria za ktorých telesne postihnutí môžu práce vykonávať.
- Diagnózy postihnutých z hľadiska ochrany osobných údajov neposkytujeme.
- Kontroly boli vykonané podľa metodického usmernenia ÚVZ SR.
- Neboli zistené nedostatky takého charakteru, aby bolo nutné uložiť nápravné opatrenia.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaž u učiteľov základných a stredných škôl

Postupovali sme podľa priloženého časového harmonogramu. Prieskum bol vykonaný v ZŠ Petra Škrabáka Dolný Kubín M. Hattalu 2151. Výsledky boli zaslané na ÚVZ SR.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v roku 2013 vyšetrených **80 klientov**.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. V roku 2013 bolo odobratých **25 vzoriek NaCl**, všetky s vyhovujúcimi výsledkami.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Do projektu „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ sa zapojilo v roku 2013 **20 klientov** /10 mužov a 10 žien/ vo vekových kategóriách 19 – 35 a 36 – 54 rokov. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník 2 krát (1 pracovný deň a 1 deň pracovného pokoja) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba 2 prídavných látok E 129 Allura červená a E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofurán a Kumarín. Zároveň boli odobraté aj 4 vzorky potravín na obsah uvedených prídavných látok s vyhovujúcim výsledkom.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V I. polroku 2013 bola realizovaná V. etapa projektu, u detí vo vekovej skupine 15-18 ročných. Uskutočnil sa výber 2 stredných škôl (Obchodná akadémia a Stredná odborná škola obchodu a služieb) po 60 detí z každej strednej školy (30 chlapcov, 30 dievčat).

V mesiaci máj 2013 bolo vykonané antropometrické meranie (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov) a hodnoty tlaku krvi u vybraných 120 študentov.

Študenti vyplnili dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník. V jednotnom čase, v 16. kal. týždni študenti vyplnili 24 hodinovú stravovaciu anamnézu a 24 hod. pohybový režim. V 17. kalendárnom týždni (počas celého týždňa) boli vykonané odbery vzoriek stravy (obedov) a podávaných nápojov zo zariadení školského stravovania vo vybraných stredných školách, spolu 10 vzoriek stravy.

V II. polroku sa zozbierané a zosumarizované údaje zadávali do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Odd. HDM sa v I. polroku 2013 zapojilo do plnenie uvedeného projektu. Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom a získať informácie o životospráve detí. Išlo o dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí mladšieho školského veku (veková skupina 7 ročných detí) zo Základnej školy s materskou školou Lokca.

V II. polroku sa zozbierané a zosumarizované údaje zadávali do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na ÚVZ SR.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2013 boli realizované nasledovné úlohy:

- zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním
- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2013, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2013, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít. V mesiaci apríl 2013 boli realizované besedy s mamičkami na pôrodniciach Dolnooravskej aj Hornooravskej nemocnice.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch september a október 2013 na 34 ambulanciách pre deti a dorast a 3 nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola vykonaná na ambulanciách pre dospelých a jednotlivých DD a DSS.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín;
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2013 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne;
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa –prednáška pre rodičov odmietajúcich povinné očkovanie „Mýty a fakty o očkovaní, besedy na pôrodnických oddeleniach;
- dotazníkový prieskum vedomostí rodičov o očkovaní -640 dotazníkov, spracovanie a distribúcií letákov o realizácii a význame očkovania -128 letákov;

- informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu;
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémiách osýpok a rubeoly v niektorých krajinách v Európe;
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním;
- informácia lekárom prvého kontaktu o „Odbornom usmernení MZ SR na zabezpečenie surveillance pertussis v SR“ .

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny.

V mesiaci november bol realizovaný projekt „Hodnota očkovania“ v rámci ktorého boli pre zdravotné sestry na seminároch v Dolnom Kubíne a v Námestove prezentované prednášky: „Prídavné látky vo vakcínach“, „Morbilli, parotitída a rubeola“, „Poliomyelitída, vírusová hepatitída B, invazívne hemofilové infekcie a invazívne pneumokokové infekcie“, „Diftéria, pertussis a tetanus“.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2013 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Dôležitosť očkovania proti chrípke a pneumokokom“ a na seminári pediatrov prednáška „Prevencia invazívnych pneumokokových a meningokokových infekcií“. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 16 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený u 5-ich pacientov (1x vírus chrípky A/H1N1/ a 4x vírus chrípky B). Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 1892 prípadov, čo je viac ako 150 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 706-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrtýrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2013 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 128 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých 130 sterov zo sterilného materiálu, 902 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 118-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 41x a na 2-och oddeleniach boli opatrenia nariadené pokynom regionálnej hygieničky
- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP
- k 31.12.2013 bolo hlásených 174 ochorení nozokomiálneho charakteru, 115 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 59 z HO NsP v Trstenej, čo je dvojnásobok nozokomiálnych nákaz hlásených v roku 2012, komisia nozokomiálnych nákaz k 31.12.2013 zasadala v DO NsP 1x
- na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení
- v pracovnej skupine pre prípravu štandardných postupov bol prepracovaný už pripravený štandardný postup pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu na odborné usmernenie

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2013 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 57 sterov na ambulanciách lekárov prvého kontaktu, stomatologických ambulanciách, oddeleniach dialýzy a boli distribuované letáky k edukácii zdravotníckeho personálu.

V roku 2013 sme pokračovali v projekte Helics SSI na chirurgickom oddelení DO NsP v Dolnom Kubíne a chirurgickom oddelení v HO NsP v Trstenej. Spolu bolo spracovaných 64 chorobopisov pacientov hospitalizovaných za účelom operácie žlčníka. Údaje boli spracované elektronicky a zaslané gestorovi projektu RÚVZ v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2013 bol aktualizovaný krízový plán a zoznam členov protiepidemickej komisie.

V roku 2013 boli riešené alimentárne epidémie menšieho rozsahu.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2013 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2013 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2013 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne, len vo vzorke odobratej 9.7.2013 bol na bunkových kultúrach izolovaný Coxsackie virus sk. B a Echovirus 11.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2013 sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ v mesiaci október na Obchodnej akadémii v Dolnom Kubíne. Akcie sa zúčastnilo 140 študentov 1.a 2. ročníka. Panely boli zapožičané z RÚVZ so sídlom v Žiline.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 3 rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít bol výrazný hlavne v poslednom štvrtroku 2012. Stúpajúci trend pokračoval aj v I. polroku 2013, menej prípadov bolo hlásených v posledných 2 mesiacoch roku 2013. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú

odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty. V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Osobne sa do poradne dostavili traja rodičia aj keď pozvánka do poradne bola zaslaná 90-im. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. V rámci sústavného vzdelávania v problematike vakcinácie a prístupu k rodičom odmietajúcim očkovanie sa 2 pracovníčky zúčastnili psychologického tréningu- „Konštruktívne zvládnutie diskusie na tému ne-očkovania a jedna pracovníčka seminára „Škola očkovania“.

Každý štvrtýrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom úlohy je identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol realizovaný v mesiaci jún 2013 formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - študentov stredných škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Oslovených bolo 25 rodičov v čakárňach 5-ich ambulancií lekárov pre deti a dorast a 30 študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieleňých intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania. Po vyhodnotení dotazníkovej časti úlohy gestorom budú nasledovať intervencie a úloha bude pokračovať II. etapou v roku 2014- výskumnou časťou, modifikáciou intervencií, vydaním publikácií.

Záverečná správa bude obsahovať údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu, zhodnotenie účinnosti intervencií.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, v rámci monitoringu a v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas LTS 2013, nespozoroval prítomnosť cyanobaktériových vodných kvetov na

hladinách a vo vode prírodných kúpalísk /Oravská priehrada, Kraľovany - Rieka – veľké jazero/ a teda nezisťoval ani ich toxicitu a prítomnosť cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode, pre ich pravdepodobnú neprítomnosť a minimálny počet kúpajúcich.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci monitoringu 2013, RÚVZ Dolný Kubín zisťoval výskyt legionel vo vode na kúpanie s vodnými atrakciami (fontány, vodný hrieb, chrliče vody, trysky) – 13 vzoriek, v zariadeniach – Aquarelax Dolný Kubín a v Oraviciach – TK Meander Park Oravice. Prevádzkovatelia kúpalísk – plaváreň Nižná a Termalšport TS, s.r.o. Tvrdošín v Oraviciach, predložili s výsledkami rozborov odobratých vzoriek vody na kúpanie aj výsledky prítomnosti legionel vo vode na kúpanie z bazénov ich prevádzok. Prítomnosť tohto ukazovateľa kvality vody na kúpanie nebola vyšetrovaním zistená. Monitoring výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch, vo vybraných nebytových budovách, v zdravotníckych zariadeniach či v rehabilitačných zariadeniach, sa nevykonával.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

V roku 2013 boli odobraté 2 vzorky minerálnej a pramenitej balenej vody vo watercooleroch, pričom 1 vzorka nevyhovovala pre nadlimitný obsah dusitanov.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V roku 2013 bola odobratá 1 vzorka potraviny na následnú výživu dojčiat na báze mlieka, výsledok sme zatiaľ z ÚVZ SR nedostali.

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011 sa neuskutočnilo pre objektívne príčiny z našej strany, tak ako aj zo strany RÚVZ so sídlom v Žiline. Termín plnenia sa presúva na rok 2014.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V prvej fáze projektu sme zrealizovali dotazníkový prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie. Pridelených sme mali 104 dotazníkov, ktoré budú slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Uskutočnili sme mediálnu kampaň na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospelaj populácie.

Kampaň skončila 30. 6. 2013 a k tomuto dátumu sme dostali na náš RÚVZ 33 účastníckych listov, ktoré sme zaslali na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Projekt sme z pozície RÚVZ realizovali predovšetkým vykonávaním edukačných aktivít v oblasti prevencie fajčenia v cieľovej skupine detí a mládeže. Uskutočnili sme 35 edukačných aktivít pre 958 účastníkov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž sa bude konať v roku 2014.

Je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Urobili sme 19 edukačných aktivít pre 649 účastníkov.

Ďalšou aktivitou bol „Deň zodpovednosti“, ktorej sa zúčastnilo 60 klientov. Akciu sme uskutočnili v obchodnom dome Terno Námestovo.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity v klube dôchodcov a v penzióne pre dôchodcov v Dolnom Kubíne. Jednalo sa o prednášky o mozgu, jeho zdraví a praktická časť bola venovaná cvičeniu pamäti.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Zameriavali sme sa hlavne na aktivity súvisiace s výchovou ku zdravému životnému štýlu, ktorého hlavnými súčasťami je zdravá výživa, pohybová aktivita a prevencia fajčenia a iných závislostí, ako aj výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu.

Pre deti a mládež sme urobili 40 aktivít na podporu zdravej výživy pre 1066 účastníkov, 23 aktivít na podporu pohybovej aktivity pre 391 účastníkov, 34 aktivít v oblasti prevencie

fajčenia pre 894 účastníkov, 18 aktivít zameraných na prevenciu iných závislostí, hlavne na alkohol, pre 619 účastníkov, 8 aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu pre 256 účastníkov a 3 aktivity pre 100 účastníkov pri príležitosti mesiaca Alzheimerovej choroby s cieľom informovať o tomto ochorení dospievajúcu mládež.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 57 edukačných aktivít pre 1483 detí.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 268 klientom, /82 mužom a 186 ženám/.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Zúčastnili sme sa I. fázy projektu, ktorá už bola vyhodnotená v roku 2012. Pripravuje sa II. fáza projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV.)

V tomto roku sme neboli požiadaní o spoluprácu.

1.2 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V tomto roku sme neboli požiadaní o spoluprácu.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V tomto roku sme neboli požiadaní o spoluprácu.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V tomto roku sme na základe predložených výsledkov laboratórnych analýz posudzovali jednotlivé prevádzkované vodovody vo vzťahu k možnému výskytu reziduí pesticídnych látok v pitných vodách.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Tunajší úrad sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2013 je 729 z toho 168 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (472 z toho 83 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (208 z toho 62 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (548 z toho 129 žien), ďalej v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (113 z toho 10 žien), zdravotníctve a v sociálnej pomoci (38 z toho 29 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu obdobiu k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (zo 606 na 729), a to najmä pre zvýšenie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou hluku a s expozíciou chemickým látkam a zmesiam v dôsledku zaradenia prác do kategórie rizikových prác v 4 nových

prípadoch a pre prehodnotenie prác s rizikom elektromagnetického žiarenia u 1 zamestnávateľa (výroba elektriny).

V hodnotenom roku celkom bolo vydaných 8 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v 5 prípadoch bolo vydané nové rozhodnutie o zaradení prác do kategórie 3 a kategórie 4 (SCHINDLER ESKALÁTORY, s.r.o., Viedenská cesta 1, Dunajská Streda – 3. kategória pre faktor hluk, Innopharma s.r.o., Mliečany 105, Dunajská Streda – 3. kategória pre faktor hluk a faktor inertný prach, Sempol spol. s r.o., Bratislava, závod Dolný Štál – 3. kategória pre faktor hluk a faktor pevný aerosól a 4. kategória pre faktor pevný aerosól, Kovoflex, spol. s r.o., Ul. Gyulu Szabóa 1123/25, Dunajská Streda – 3. kategória pre faktor hluk, Slovenské elektrárne, a.s., Mlynské nivy 47, Bratislava - 3. kategória pre faktor elektromagnetické žiarenie na pracoviskách elektrickej rozvodne VE Gabčíkovo).

V 2 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác, a to z 3. kategórie do 2. kategórie pre chemický faktor v spoločnostiach AGRO-KREDIT spol. s r.o., Štvrtok na Ostrove a PECOS, s.r.o., Priemyselná 27, Šamorín, kde súčasne bola zaradená nová práca do 3. kategórie pre faktor hluk. V oboch spoločnostiach došlo k zlepšeniu podmienok práce s expozíciou chemickým faktorom, v prvom prípade sa realizovala výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov na úseku chemickej ochrany rastlín, resp. v druhom prípade k zníženiu objemu prác v dielni ručného brúsenia.

V 1 prípade bola opätovne zaradená práca do 4. kategórie (Farma HYZA a.s., Odbojárov 22479/37, Topoľčany – faktor živočíšny pevný aerosól – perie na pracoviskách výrobného strediska v Padáni).

V roku 2013 sme vykonali 68 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby, resp. pri aktualizácii posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. Kontrolu odstránenia týchto nedostatkov vykonávame postupne. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 91 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 471/2011 Z. z.

V 32 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zvyškov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou

boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu (v prípade rizikových prác), prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli aktualizované, karty bezpečnostných údajov neboli aktualizované podľa platnej legislatívy EÚ. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období bolo vydané jedno rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 49 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 29 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Strede na oddelení POKO je 8 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom - cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V roku 2013 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 15 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 14 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 1 rozhodnutie k návrhu na odstránenie izolačného materiálu obsahujúceho azbest v interiéri. Do konca sledovaného obdobia sme v 2 prípadoch vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri odstránení strešnej krytiny podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, kde nedostatky zistené neboli. Oneskorené oznámenia o začatí demolačných prác nám v mnohých prípadoch neumožnili vykonať štátny zdravotný dozor. Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 6 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené ďalšie práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce pre faktor dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie (ďalej DNJZ) v našom okrese neevidujeme.

Vo vykazovanom období sme v 6 prípadoch vykonali prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ, v každom prípade sa jednalo o syndróm karpálneho tunela (3 v profesii šička u rôznych zamestnávateľov, 2 v profesii ošetrovateľ zvierat – dojič u rôznych zamestnávateľov, 1 v profesii výčapníčka). V prvom prípade sa jednalo o podozrenie na profesionálnu chorobu: syndróm karpálneho tunela I.sin. u zamestnankyne v profesii šička v krajčírskych dielni spoločnosti KORD-GYT, s.r.o., Smetanov háj 282/5, Dunajská Streda. Prieskum na pracovisku nebolo možné vykonať, nakoľko pracovisko zaniklo. Choroba z povolania v tomto prípade bola príslušnou klinikou priznaná.

V druhom prípade sme boli zo strany kliniky pracovného lekárstva požiadaní o hygienický prieskum pracoviska a pracovných podmienok zamestnanca spoločnosti ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO – BÚŠLAK, spol. s r.o., Veľké Dvorníky, u ktorého v januári 2012 bola priznaná choroba z povolania v profesii dojič - kŕmič, a to DNJZ – syndróm karpálneho tunela viac vľavo a v novembri 2012 sa zistilo zhoršenie jeho stavu. Pri prešetrení podmienok práce a pracovného prostredia sme zistili, že dotknutý zamestnanec bol z pôvodnej profesie preradený do profesie vrátnik ešte pred priznaním choroby z povolania, príčinný vzťah medzi zhoršením ochorenia a výkonom práce pri plnení pracovných úloh sa nepotvrdil.

V treťom a štvrtom prípade sa jednalo o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania (syndróm karpálneho tunela) u zamestnankýň v profesii šička, a to v spoločnosti CATWALK s.r.o., Vrakúň, resp. v spoločnosti EUROFORM PRO s.r.o., Hlavná 83/66, Dunajská Streda. V oboch prípadoch sme vykonali prieskum podmienok práce a pracovného prostredia s výsledkom „je príčinný vzťah medzi pracovnou činnosťou a chorobou“. U oboch osôb bola choroba z povolania (položka č. 29 – 40, diagnóza G56.0) príslušnou klinikou priznaná.

V piatom prípade sme boli zo strany príslušnej kliniky požiadaní o hygienický prieskum pracoviska a pracovných podmienok bývalej zamestnankyne Dan – Slovakia Agrar, a.s., Veľký Meder (predtým zamestnankyne Poľnohospodárskeho družstva Kútinky) v profesii ošetrovateľ zvierat – dojič pre podozrenie na chorobu z povolania (syndróm karpálneho tunela).

V šiestom prípade sme boli požiadaní o doplnenie prieskumu pracoviska a pracovných podmienok u už spomínanej bývalej zamestnankyne spoločnosti EUROFORM PRO s.r.o. Dunajská Streda, pre profesiu výčapníčka u predchádzajúcich zamestnávateľov - dvoch fyzických osôb – podnikateľov.

V posledných dvoch uvedených prípadoch sme u zamestnávateľov vykonali hygienický prieskum práce a pracovných podmienok na pracoviskách dotknutých zamestnancov, avšak konania v týchto veciach do konca vyhodnoteného obdobia ešte neboli pre chýbajúce údaje potrebné k posúdeniu súvisu práce s chorobou uzavreté.

Aj v roku 2013 sme poskytovali zamestnávateľom a zamestnancom informácie o možnostiach prevencie profesionálnych poškodení zdravia z DNJZ osobne pri výkone ŠZD ako aj prostredníctvom telefonických a osobných konzultácií.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

V rámci 2-ročnej Európskej kampane „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“ sme zverejnili zdravotno-výchovné materiály o kampani a článok na webovej stránke úradu. V rámci výkonu ŠZD sme v 42 prípadoch propagovali uvedenú kampaň a poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo na prevenciu rizík, riadenie rizík, podporu vrcholových manažérov pri aktívnom zapojení sa do znižovania rizík, podporu

spolupráce zamestnancov, ich zástupcov a ďalších zúčastnených strán s manažérmi s cieľom znižovať riziká.

Individuálne bolo poskytnutých 1229 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. V roku 2013 preventívnym vyšetrením 159 zamestnancov na 7 pracoviskách sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorátov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Zo strany Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) v rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampaň SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 ÚVZ SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V sledovanom období sme vykonali v 9 prípadoch štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách zriadených právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom, z toho 5 na chránených pracoviskách uvedených do prevádzky v rokoch 2009 – 2013. Počet zamestnancov so zdravotným postihnutím v prevádzkach kontrolovaných v roku 2013 bol 22 z toho 8 na chránených pracoviskách uvedených do prevádzky v rokoch 2009 – 2013 v profesiách krajčírky, údržbári, výrobcovia reklamných predmetov (balenie, montáž), pracovník na ručnú korekciu pružín a 14 na chránených pracoviskách uvedených do prevádzky pred rokom 2009 v profesiách pracovník ručných baliacich prác, dozorca v areáli športového ihriska, výrobca plastových obalov pre potraviny, pracovník ručných montážnych a baliacich prác, stolár.

Pri výkone ŠZD sme použili metodický postup na výkon ŠZD, pričom sme zápisnice doplnili aj o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Kontrolované pracoviská spĺňajú všeobecné požiadavky na pracovisko zohľadnením zdravotného postihnutia osôb, resp. ich zdravotného obmedzenia. V jednom prípade sme považovali za potrebné vykonať meranie hluku a na základe výsledkov meraní vypracovať posudok o riziku z hľadiska hluku, a to pri výrobe obalov na potraviny, i keď v súčasnosti prácu pri zdroji hluku (lis) zamestnankyne vykonávajú striedavo a nie každý deň. Dotknuté zamestnankyne sú zdravotne postihnuté pre inú chorobu, nie pre chorobu ucha a hlávkového výbežku.

Na ostatných chránených pracoviskách sme nezistili, že by pracovné a technologické postupy predstavovali možné riziko nežiaducich expozícií škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.2 *Prieskum psychickej záťaže učiteľov základných a stredných škôl*

V rámci predmetnej úlohy sme realizovali objektívne zhodnotenie psychickej pracovnej záťaže a úrovne pracovných podmienok učiteľov podľa výberu v strednej škole – gymnáziu. Pri realizácii úlohy sme uplatnili metodiku podľa vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, doporučenú literatúru (Hladký, A. - Matoušek, O.: Štandardná metodika na hodnotenie úrovne pracovných podmienok z hľadiska psychickej záťaže senzorickej a mentálnej. Príloha č. 2 k Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica, 1990 a Hladký, A. - Židková, Z.: Metódy hodnotenia psychosociálnej pracovnej záťaže. Metodická príručka. Univerzita Karlova, Praha 1999 - Meister) a dotazníky informovanosti zamestnancov o psychickej pracovnej záťaži (PPZ).

V rámci 1. etapy sa uskutočnilo pracovné stretnutie jednotlivých RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja za účelom prerokovania postupu a metodiky v rámci riešenia uvedenej problematiky psychickej pracovnej záťaže (PPZ) učiteľov základných a stredných škôl, určenia termínov previerok v jednotlivých základných a stredných školách. Dohodlo sa, že Trnavský kraj vykoná prieskum v stredných školách (gymnázia) a Žilinský kraj v základných školách v profesii pedagogický pracovník (riaditeľ, učiteľ I. stupňa, učiteľ II. stupňa). Dotazníky pripravil a jednotlivým RÚVZ rozposlal RÚVZ Trnava.

V 2. etape v okrese Dunajská Streda na účely uvedenej úlohy bolo vybrané Gymnázium Ármina Vámbéryho s VJM v Dunajskej Strede, Nám. sv. Štefana 1190/4. V júni 2013 sa uskutočnilo oslovenie a komunikácia s cieľovou organizáciou a vstupný pohovor s riaditeľom vybranej školy.

V 3. etape sa uskutočnilo odborné stretnutie odborných zamestnancov oddelenia PPL RÚVZ Dunajská Streda s riaditeľom a učiteľmi vybranej školy. Zamestnanci boli oboznámení s cieľom predmetného prieskumu a boli odovzdávané príslušné dotazníky. K jednotlivým otázkam dotazníkov prebehla konzultácia a bol dohodnutý termín na odovzdanie vyplnených dotazníkov. Pre zachovanie ochrany osobných údajov boli dotazníky odovzdávané bez uvedenia mena respondenta a k dotazníkom boli pripojené neoznačené obálky na vyplnené dotazníky.

Z celkového počtu rozdaných 34 dotazníkov bolo vyplnených a odovzdaných 24, z toho 23 dotazníkov vyhovujúcich na hodnotenie (jeden dotazník bol len čiastočne vyplnený, preto bol vyradený z hodnotenia).

Následne bol za prítomnosti poverených zamestnancov vyplnený protokol o hodnotení psychickej pracovnej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia prevodom na výsledný stupeň podľa časti A prílohy č. 5 k vyhláške MZ SR č. 542/2007 Z.z. dosiahol stupeň 2.

V rámci hodnotenia psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera bolo vyhodnotených 23 vyplnených dotazníkov, z toho 8 vyplnili muži a 15 bolo žien, pričom sme hodnotili skupinovú diagnostiku celej hodnotenej skupiny, žien a mužov podľa Meisterových troch faktorov (preťaženie, monotónia, nešpecifický faktor) a hodnotenie podľa faktoru HS (hrubé skóre) a individuálnu diagnostiku u oboch pohlaví.

Správu o realizácii predmetnej úlohy vrátane vyhodnotenia vyplnených dotazníkov a protokolu (z hľadiska úrovne pracovných podmienok) a originály vyplnených dotazníkov a príslušného protokolu sme zaslali Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave.

Pri riešení úlohy sme mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z psychickej pracovnej záťaže sme u 23 zamestnancov overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľom projektu je prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie a zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Sledovanie výživového stavu v roku 2013 sa uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine. Každý klient vyplnil 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré boli na oddelení hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3. U každej osoby sa vyhodnotila biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávali s odporúčanými výživovými dávkami.

Dotazníkovým spôsobom bola sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (sledovaná bola aj spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a požívatín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita.

Každému respondentovi bol vyplnený aj klinicko - somatometrický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI a WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov bol odmeraný ich krvný tlak a bola odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL – cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

Získané údaje a hodnoty boli na oddelení hygieny výživy tabuľkovo spracované a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Trnave zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha bola zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v 23 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 35 mg/kg a v 1 vzorke bol vyšší ako 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 30,18 mg/kg, minimálny obsah 20,40 mg/kg a maximálny obsah 35,60 mg/kg.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 vzorky majú byť odoberané u výrobcov balenej vody. Nakoľko v našom okrese nie sú prevádzkované výrobné balených vôd náš úrad sa nezapojil do realizácie úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácii úlohy, úlohu mal realizovať RÚVZ v Senici.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom projektu je kontrola dodržiavania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál do potravinárskych výrobkov.

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a časového harmonogramu odberu vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v rámci Trnavského kraja na rok 2013 v septembri bola odobratá 1 vzorka potraviny (EMCO Ovsená kaša s jablkami a škoricou – sypká zmes) v kartónovom a papierovom obale na zistenie migrácie fotoiniciátorov ((4-hydroxybenzofenón (4HBP), benzofenón (BP), 2-hydroxybenzofenón (2 HBP), 4-metylbzenzofenón (4 MBP), 4 – benzoylbifenyl (PBZ), 2–izopropyltioantón (ITX), quantcure (QTC-EHDAB-2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)). Vzorka bola zaslaná na vyšetrenie do laboratória NRC RÚVZ v Poprade. Výsledok laboratórneho rozboru sme doteraz neobdržali.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom.

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v roku 2013 sa uskutočňoval u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách. Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného dňa a druhý deň z víkendu.

Dotazníkovým spôsobom bola priebežne sledovaná aj ich životospráva - stravovacie zvyklosti (frekvencia spotreby vybraných druhov potravín a nápojov).

Sumár výsledkov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky respondentmi a sumár výsledkov frekvencie spotreby vybraných druhov potravín boli tabuľkovo spracované a do stanoveného termínu zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2013 bola odobratá 1 vzorka potraviny s obsahom škorice na zistenie obsahu kumarínu. Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu ÚVZ SR, ktorá na základe výsledku laboratórneho rozboru v sledovanom ukazovateli vyhovela požiadavkám prílohy č. III. nariadenia (ES) č. 1334/2008.

Odber vzorky na sledovanie mentofuránu v rámci Trnavského kraja realizoval RÚVZ so sídlom v Trnave.

Na sledovanie obsahu azofarbív (E 129 a E 104) boli odobraté 2 vzorky cukrárskych ozdôb v označení ktorých výrobca deklaroval ich obsah. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov vyšetrené vzorky v sledovaných ukazovateľoch boli negatívne.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy, úlohu mali realizovať RÚVZ v Trnave a RÚVZ v Senici.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4 ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V roku 2013 prebiehalo monitorovanie stravovacích zvyklostí detí vekovej skupiny 15-18 ročných v dvoch stredných odborných školách v Dunajskej Strede. K monitoringu bolo vybratých 30 dievčat a 30 chlapcov v obidvoch školách. V tomto roku bolo vykonané meranie hmotnosti, výšky, tlaku, obvodu pása a bokov u 120 žiakov z príslušnej vekovej skupiny. Zistené údaje boli spracované a následne zaslané gestorovi. V rámci projektu bol realizovaný celotýždenný odber stravy – obeda v školských jedálňach pri predmetných stredných školách na laboratórne vyšetrenie.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom tohto monitoringu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V tomto roku bol realizovaný zber údajov u 20 osemročných žiakov v základnej škole v Dunajskej Strede, ktoré boli spracované a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Realizácia úlohy je naplánovaná na nasledujúci rok.

V sledovanom období, v rámci mimoriadnej cieľovej kontroly bolo vykonaných 19 previerok v priestoroch, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách.

Pri týchto previerkach sa zistilo, že hygienický stav priestorov určených na výučbu telesnej výchovy v kontrolovaných zariadeniach je na primeranej úrovni. Niektoré zistené nedostatky sú technického charakteru a sú dané stavebnou konštrukciou telocviční vybudovaných v minulosti. Tieto nedostatky sa postupne odstraňujú pri rekonštrukcii telocviční.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Epidemiologickú situáciu v roku 2013 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 11 ochorení na pertussis.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch september a október 2013.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratória hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od mája 2010 sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórnych výsledkov z vybraných laboratórií v SR.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení a informujú osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčným ochoreniam.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekársnym dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2013 lekársky dohľad bol nariadený 12 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. U každého kontaktu s infekčne chorým bolo vyradenie z pracovnej činnosti po dobu inkubačného času ochorenia resp. získania negatívneho laboratórneho výsledku riešené formou čerpania dovolenky 5x a 3x s formou PN.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania denne sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania, ak je výskyt takého ochorenia, ktoré sa tam má hlásiť, sa hlási a monitoruje sa.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2013 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz. V sledovanom období bolo hlásených 41 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení -22 bolo hlásených z novorodeneckého oddelenia, 9 ochorení z interného oddelenia bolo hlásených ako epidémia hnačkového ochorenia pravdepodobne infekčného pôvodu, 3 ochorenia z detského oddelenia, 3 ochorenia z neurologického oddelenia, 2 ochorenia z gynekologického oddelenia a po jednom ochorení z geriatrického oddelenia a oddelenia z intenzívnej starostlivosti.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky bol aktualizovaný.

V roku 2013 bolo hlásené 1 ochorenie na SARI u 21 ročnej ženy z Dunajskej Stredy.

Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu .

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medved'ove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Víruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v roku 2013 bolo odobratých 21 vzoriek odpadových vôd. V 20-tich odberových vzorkách výsledky vyšetrení boli negatívne. Výsledok vyšetrenia v 1 prípade bol pozitívny z odberu ČOV Kútniky v mesiaci august a výsledkom Coxsackie zo skupiny B -1x.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

50 študenti Strednej odbornej školy stavebnej s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede sa zúčastnili na projekte, diskutovali o týchto problémoch, účasťou na tomto projekte získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ bola pre 75 žiakov 9.a 7. ročníka ZŠ na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede s vyučovacím jazykom slovenským uskutočnená prednáška s prezentáciou, s tematikou prevencie AIDS.

- vlastná realizácia projektu –
aktivity č.2, č.3, č.4,č.14

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou RÚVZ s cieľom zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo je vybavené priebežne. Informovanie verejnosti je zabezpečené aj s letákmi v čakárni gynekologických ambulancií, všeobecných lekárov a pediatrov.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Cieľom overovania zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd vo Watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach boli podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2013 a časového harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 odobraté 3 vzorky (v administratívnej časti hypermarketu TESCO a v 2 lekárňach) na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ v Trnave. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov 1 vzorka bola nevyhovujúca pre zvýšený obsah mikroorganizmov kultivovateľných pri 37 °C. Vyšetrované vzorky v sledovaných chemických ukazovateľoch boli vyhovujúce. Nakoľko výsledok laboratórneho rozboru bol na náš úrad doručený po uplynutí doby minimálnej trvanlivosti vody protokol o skúške uvedenej vzorky bol zaslaný na miestne príslušný RVPS informatívne za účelom doriešenia tejto veci u distribútora.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2013 náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.14 KVALITA PITNEJ VODY A VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE

V súlade s vypracovaným projektom „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ tunajší regionálny úrad verejného zdravotníctva vydalo na žiadosť ZsVS a.s. Nitra kladné rozhodnutie ku skúšobnej prevádzke miestneho vodovodu Gabčíkovo za účelom overenia kvality pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru v období od 30.01.2013 do 31.12.2013. Okrem uvedeného bol spracovaný harmonogram odberov vzoriek vôd z uvedeného vodovodu, ktorý bol zosúladený s harmonogramom odberov ÚVZ SR a ZsVS a.s. Nitra. V súlade s týmto harmonogramom v tomto roku bolo realizovaných šesť odberov (spolu 12 vzoriek vôd), ktoré boli dopravené na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

1. Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2010 – 2014

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životosprávy.

Poradne zdravia za rok zaznamenala 3160 návštev občanov okresu.

A. Cieľ č.1: Zdravá výživa

V poradni zdravej výživy za rok 2013 bolo vyšetrených 312 osôb, a 618 osôb na 23 akciách mobilnou poradňou. Z toho u 53 novo vyšetrených osôb bolo stanovené riziko kardiovaskulárneho ochorenia a následne prostredníctvom odborného poradenstva boli u nich odporúčané zmeny vo výžive, fyzickej aktivite a nefarmakologickom ovplyvnení TK.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva a rizikových faktorov vznikajúcich v nadväznosti na nesprávnu výživu sa realizovalo v rámci plnenia úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ dotazníkovou formou u 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu.

B. Cieľ č.2: Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Propagácia zdraviu prospešnej pohybovej aktivity bola realizovaná v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, kde sme za rok 2013 zaznamenali 1258 návštev, z toho na 26 akciách poriadaných pre skupiny sa uskutočnilo 307 návštev. Na individuálnom cvičení bolo evidovaných 148 nových osôb, ktorí opakovane navštívili centrum zdravia 951 krát.

Pre 97 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa vypracoval individuálny redukčný program.

Spevňovacie cvičenie na chrbtové a brušné svalstvo sa uskutočnilo 12 krát s 258 deťmi MŠ a ZŠ. Prednášky o význame pohybu pre 166 detí MŠ a ZŠ, odprednášala 7 krát odborná pracovníčka poradne.

C. Cieľ č. 3: Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti. Poradňu za rok 2013 navštívilo celkom 14 osôb, ktorí mali záujem odvyknúť si od fajčenia.

Prevencia bola zameraná hlavne na žiakov 7. 8. 9.-ho ročníka základných škôl a bola zabezpečená premietaním zdravotno-výchovných videofilmov priamo na školách. Na troch akciách sa zúčastnilo 142 žiakov.

D. Cieľ č.4: Zdravé pracovné a životné podmienky

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté za rok 918 klientom, ktoré sa uskutočnili v obciach, v podnikoch a závodoch mesta a okresu Dunajská Streda.

Osobitná pozornosť bola venovaná zdravotnej výchove starých ľudí žijúcich v rodinách so zameraním na motivovanie k pohybovej aktivite a k upevňovaniu mentálneho zdravia.

Mobilnou poradňou sme organizovali akcie pre 251 zamestnancov podnikov so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu.

V rámci projektu „Emka to vie...“, ktorý je zameraný na pomoc deťom rozpoznať rôzne nebezpečenstvá dnešnej doby, k osvojeniu správnych hodnôt sa zúčastnilo 17 žiakov MŠ.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Sledovanie zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR bolo realizované dotazníkovým prieskumom v okrese Dunajská Streda u vybratých respondentov. Prieskum bol anonymný a bol zameraný na najzávažnejšie faktory a ich výskyt v populácii. Do prieskumu bolo zapojených 104 obyvateľov.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V rámci poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Za rok 2013 sa na 26 skupinových akciách zúčastnilo 24 osôb, ktorí opakovane uskutočnili 307 návštev.

Pre 148 dospelých osôb s nadváhou bolo zabezpečené individuálne kondičné - redukčné cvičenia a pre 97 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, bol vypracovaný individuálny redukčný program.

9.2.1 Výzvy srdce k pohybu

V rámci Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ bolo prostredníctvom poradne zdravia a poradenského centra rozdáných 52 účastníckych listov občanom Dunajskej Stredy a z toho 32 bolo odoslaných na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 -2014

Na realizovaných akciách sa u 78 náhodne vybratých fajčiarov vykonávalo vyšetrenie hladiny oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara. Fajčiarom bol rozdáný zdravotnovýchovný a propagačný materiál a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo. Článok k Svetovému dňu bez tabaku bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ DS.

9.3.1 Súťaž Prestaň a vyhraj sa bude konať v roku 2014.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Program sa na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nerealizuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.

Program sa na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nerealizuje.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradne zdravia, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo a edukačný materiál, zamerané na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňa za rok monitorovala 1243 občanov v poproduktívnom veku. Preventívne vyšetrenie sa uskutočňujú mobilnou poradňou v spolupráci s klubom a Domovmi dôchodcov.

Pravidelné vzdelávanie pracovníkov v danej problematike sa nerealizovalo.

Článok o motivovanie obyvateľstva k 1.októbru „Medzinárodný deň starších“ a „Október mesiac úcty starších“ bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ DS a Dunajskostredskom hlásniku.

Aktivity v rámci medzinárodnej akcie „Týždňa mozgu“ v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou boli zamerané na seniorov. Zapojilo sa 46 seniorov z Klubu dôchodcov z Dunajskej Stredy a preventívne vyšetrenia na cukor, cholesterol a meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 36 osôb.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Pre žiakov materských, základných a stredných škôl sú zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, AIDS, dospievania, prevencie nadváhy a obezity, prevencie úrazov, dopravná výchova a týranie detí.

Za rok 2013 sa uskutočnilo 41 aktivít.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú od roku 1993 v databáze údaje o zdravotnom stave novo evidovaných 10 418 občanov okresu Dunajská streda.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

I. fáza pilotného projektu EHES - monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradní zdravia u 55 náhodne vybraných respondentov.

II. fáza projektu sa zatiaľ neuskutočnila.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV.)

Oddelenie HŽPaZ sa na vypracovávaní aktualizovaného dokumentu NEHAP IV priamo nepodieľa, avšak sleduje niektoré zložky životného prostredia, ako je pitná voda, voda na kúpanie, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva. V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch. V rámci monitoringu bolo v roku 2013 odobratých spolu 79 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 78 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 40 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 66 vzoriek vôd. Kvalita vody na kúpanie sa sleduje na umelých kúpaliskách a to v 7 zariadeniach s celoročnou prevádzkou a v troch zariadeniach so sezónnou prevádzkou. Spolu bolo v roku 2013 odobratých 75 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk. Nakoľko v našom okrese evidujeme aj prírodné lokality s neorganizovanou rekreáciou, ktoré sa v letnom období využívajú na kúpanie, bola na šiestich lokalitách odobraná vzorka vody na laboratórnu analýzu.

Oddelenie svoj výkon ŠZD zameriava aj na kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kontrola zameraná na dodržiavanie tohto zákona bola vykonaná v 42 prípadoch.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Do plnenia tejto úlohy sa zapojíme podľa usmernenia gestora.

1.6 TACTICS

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

Spolupráca s odborom Objektivizácia faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF) pri plnení úlohy **7.21 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách.**

Na základe spolupráce s RÚVZ so sídlom v Trnave sme v roku 2014 zo štyroch umelých kúpalísk odobrali spolu 15 vzoriek vôd na kúpanie na stanovenie TOC.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znižovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v novom ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, niekedy aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v r. 2013 vykonaných 21 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 11 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 1 rozhodnutie, ktorými boli RP zrušené. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež

v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o novej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karte bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) sú prevádzkovatelia na tieto skutočnosti upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Bolo vykonaných 18 cielených previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Bolo vydaných 7 rozhodnutí - súhlas na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V dvoch prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC strešných krytín. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT v nadväznosti na Európsku kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, naďalej uplatňuje dotazníky informovanosti zamestnancov v prevádzkach s predpokladom možnej zvýšenej psychickej pracovnej záťaž. Ide hlavne o prevádzky s nočnými zmenami, práce so zobrazovacími jednotkami (napr. sledovanie dvoch monitorov) a tiež pracoviská na ktorých síce jednotlivé fyzikálne faktory pracovného prostredia neprekračujú najvyššie prípustné hodnoty, ale je tu spolupôsobenie viacerých faktorov navzájom.

Zamestnávateľia sú upozornení na posudzovanie rizík so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a výkon preventívnych lekárskech prehliadok zamestnancov súvisiacich s výkonom práce na základe osobitných predpisov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou

záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie. Tento rok nebolo riešené ani jedno podozrenie na vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI (ZDRAVÉ PRACOVISKÁ)

2.2.1 Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, bola dohodnutá a realizovaná s IP TT spoločná previerka zameraná na ochranu zdravia pri práci v prevádzke s dlhodobým pretrvávaním porušovania povinností zabezpečenia ochrany zdravia pri práci. Spoločná previerka prebehla v dvoch etapách a viedla k začatiu plnenia opatrení ako RÚVZ tak aj IP TT.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V spolupráci s ÚPSVaR v Galante bol poskytnutý zoznam s priznaným štatútom chránených dielní a pracovísk. Zosúladením evidencie rozhodnutí a stanovísk, ktoré boli vydané RÚVZ k zriadeniu prevádzky s chráneným pracovným miestom bolo zistené, že štatút chráneného pracoviska bol ÚPSVaR, priznaný v niektorých prípadoch aj bez stanoviska odd. PPLaT. V najväčšej miere sú zastúpené hlavne kozmetické salóny s masérskymi službami, účtovníctvo, výroba reklamných predmetov, tlačenie a obáľkovanie návodov na použitie apod. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 39 prevádzkach, z ktorých 6 už neprevádzkuje. Na pracovných miestach so zobrazovacími jednotkami boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov. Bolo vyplnených 18 dotazníkov. Na základe ŠZD bolo zistené, že pracovné podmienky boli prispôbené so zreteľom na zdravotné obmedzenie zamestnancov, ktorí si časové rozloženie a pracovné tempo môžu prispôbiť podľa zdravotného stavu. Nápravné opatrenia nebolo nutné nariadiť ani v jednej prevádzke. Prevádzkovatelia boli upozornení, že v prípade zmeny pracovníka na chránenom pracovnom mieste je nutné zohľadniť zdravotné obmedzenie nového pracovníka a v prípade potreby pracovné podmienky prispôbiť.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov stredných škôl bol vykonaný v zmysle dohodnutej spoločnej úlohy RÚVZ v rámci Trnavského kraja ako súčasť hodnotenia aktuálnych problémových situácií v zmysle úlohy č. 2.6. Programov a projektov PPLaT na rok 2013 a ďalšie roky.

Cieľom je objektívne zhodnotenie psychickej pracovnej záťaže a úrovne pracovných podmienok učiteľov základných a stredných škôl.

Realizácia bude uplatnením metodiky podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach a ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci– dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia z hľadiska úrovne pracovných podmienok. Informovanosť jednotlivých zamestnancov o PPZ bola overovaná novovytvoreným dotazníkom.

V Galante bol prieskum od septembra vykonaný na Gymnáziu Janka Matúšku v Galante. Na základe dohodnutých záverov prebehol prieskum v 4 etapách nasledovne:

1. Pracovné stretnutie, teoretická príprava, príprava metodiky (dotazníková batéria)
2. Oslovenie a komunikácia s cieľovými organizáciami, vstupné pohovory s riaditeľmi vybraných škôl
3. Terénna práca na jednotlivých pracoviskách a zhromažďovanie dát, administrácia batérie dotazníkov, vyhodnotenie výsledkov hodnotení PPZ
4. Záverečné vyhodnotenie úlohy, realizačný výstup

Priebeh previerky:

- Prevádzkovateľ bol oboznámený s cieľom a účelom prieskumu psychickej pracovnej záťaže učiteľov stredných škôl
- Boli rozdane dotazníky na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a dotazníky o informovanosti jednotlivých zamestnancov o PPZ pre zamestnávateľa.
- K jednotlivým otázkam dotazníka prebehla konzultácia a bol dohodnutý termín na odovzdanie vyplnených dotazníkov.
- Pre zachovanie ochrany osobných údajov boli dotazníky odovzdávané bez uvedenia mena respondenta.
- Z celkového počtu rozdanych 29 dotazníkov bolo vyplnených a odovzdaných 21.
- Originály oboch typov dotazníkov so správou z previerky s protokolom o hodnotení psychickej pracovnej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok boli v stanovenom termíne odoslané na RÚVZ v Trnave a následne na ÚVZ SR v Bratislave.

Z uvedených etáp všetky prebehli v stanovenom termíne.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Pracovníci odd. hygieny výživy a PBP v spolupráci s odd. podpory zdravia plnenie úlohy zabezpečili od mesiaca august 2013 u 80 respondentov dospeljej populácie ľahko pracujúcich. U 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 19 – 34 r. a u 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 35 – 54 r.

Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša boli postupne spracované v programe Alimenta. Na základe výsledkov boli zistené nevhodné stravovacie zvyklosti. Výsledky poukazujú na rozdiely v spôsobe stravovania medzi pohlaviami a vekovými kategóriami. Optimálnejšie hodnoty boli

zistené u respondentov vo vekovej kategórii od 19 – 34 r. Optimálne BMI mala len polovica vyšetrených respondentov. Najčastejším zdravotným problémom sledovanej vybranej skupiny bola nadváha.

Získané údaje boli v mesiaci november zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci kraja a následne zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2013 bol v mesačných intervaloch realizovaný odber v prieme 2 vzoriek soli. Spolu sa odobralo 26 vzoriek soli z vyvarujúcich zariadení spoločného stravovania za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ (najnižšia hodnota: 21,0 mg.kg⁻¹ najvyššia hodnota: 35,7 mg.kg⁻¹) a ferokyanidu draselného (najnižšia hodnota: 1,310 mg.kg⁻¹ najvyššia hodnota: 12,6 mg.kg⁻¹). Distribútori solí: 18 x Solivary Trade Prešov s.r.o., 1 x Kaufland Slovakia, 1 x Podravka International Zvolen, 1 x zabalené Balima Trebišov, 1 x vyrobené pre Lidl, 1 x vyrobené – Soľné mlyny a.s. Olomouc.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení 25 vzoriek vyhovovalo u jednej vzorky bolo zistené mierne zvýšenie obsahu KJ/KJO₃ (35,7 mg.kg⁻¹).

Výsledky vzoriek solí odobraných počas celého roka boli spracované v programe excel a v mesiaci december boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci kraja.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Kontrolu bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácie určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu a senzorické hodnotenie zabezpečí RÚVZ so sídlom v Poprade. Plnenie úlohy v súlade s Viacročným národným plánom pre úradnú kontrolu v Slovenskej republike je naplánované na mesiac september.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – detí so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.

RÚVZ so sídlom v Galante sa v roku 2013 nepodieľal na kontrole bezpečnosti výrobkov určených pre deti.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov bola vykonaná podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročnom národnom pláne úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“.

V rámci úlohy bol v mesiaci september z distribučnej siete mesta Galanta realizovaný odber 1 vzorky (2 ks) potraviny (maslové sušienky polomáčané v mliečnej čokoláde) balenej do papierového a kartónového obalového materiálu.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok u dospelaj populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Hodnota ADI je najvyššie množstvo aditívnej látky, ktoré môže človek prijímať každodenne v priebehu celého života bez preukázateľného zdravotného rizika (mg/kg telesnej hmotnosti). Takýmto spôsobom je možné odhadnúť najrizikovejšie prídavné látky, prípadne skupiny populácie, u ktorých sa denná spotreba prídavných látok trvale približuje hodnotám ADI.

V roku 2013 bol monitoring zameraný na spotrebu 2 farbív: chinolínova žltá (E104), allura červená (E129) a 2 aróm: mentofurán a kumarín. Na projekte v okrese Galanta participovalo 20 ľahko pracujúcich respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 36 – 54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví). Zároveň bol z distribučnej siete a od výrobcov cukrárskych výrobkov a zmrzliny realizovaný odber 4 vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných vybraných prídavných látok.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu, ako aj monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk.

RÚVZ so sídlom v Galante sa v roku 2013 nepodieľal na monitoringu bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE.

Výsledky VII. Celoštátneho prieskumu sú v štádiu vyhodnocovania ÚVZ SR v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK v Bratislave.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V priebehu mesiacov marec-máj 2013 bola zrealizovaná V. etapa celoslovenského prieskumu na 2 vybraných stredných školách (Gymnázium a SOŠOaS v Galante) s počtom 120 respondentov vo veku 15-18 rokov (s 50%-ným zastúpením oboch pohlaví a s priemerom zastúpenia bydliska „mesto-vidiek“).

Dotazníkový prieskum bol zameraný na zhodnotenie stravovacích zvyklostí, s dôrazom na 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybový režim študentov. V rámci projektu sa vykonal aj celotýždňový odber stravy (10 vzoriek obedov) zo ZŠS sledovaných škôl. Získané údaje boli nahodené do databáz (Alimenta, Excel) a k termínu 30.09.2013 zaslané na sumárnu analýzu gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Realizácia projektu, formou dotazníkového prieskumu prebehla v mesiaci máj 2013, na 1 vybranej vidieckej ZŠ (Základná škola v Šintave) s počtom 20 žiakov vo veku 11 rokov. Podľa metodického postupu žiaci vyplnili 2 štandardizované dotazníky, zamerané na 24 hodinovú spotrebu konzumovaných potravín, množstvo a frekvenciu konzumácie potravín. Získané údaje z dotazníkov boli nahodené do databázy (Excel) a k 01.11.2013 zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR.

Do realizácie projektu nebol RÚVZ so sídlom v Galante zaradený.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV.

Do realizácie projektu nebol RÚVZ so sídlom v Galante zaradený.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Do realizácie projektu nebol RÚVZ so sídlom v Galante zaradený.

V rámci prieskumu ESPAD v súvislosti s Európskym týždňom boja proti drogám sa v mesiaci december 2013 zrealizovala dotazníková štúdia u študentov vybraných vysokých škôl v SR. V okrese Galanta bola do prieskumu zaradená VŠ v Sládkovičove – Fakulta práva J. Jesenského s počtom 60 respondentov.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2012 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2013.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 22.4.-27.4.2013 sme pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu distribuovali informačné letáky

o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW a o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ, ako aj na nástennom paneli RÚVZ.

K 31.8.2013 bola vykonaná previerka ochranného očkovania v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR číslo OE/5403/2013 zo dňa 24.6.2013.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania :

- proti chrípke a pneumokokovým invazívnym nákazám u dospelých osôb v okrese Galanta v sezóne 2012/2013,
- proti chrípke, VHA, VHB a tetanu u personálu ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast a dospelých v okrese Galanta,
- proti tetanu u 30 ročných mužov a žien,
- proti chrípke a VHB u zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta.

V rámci projektu Vzdelávanie sestier 2013 sme uskutočnili prednášku na tému „Hodnota očkovania“ pre zdravotníckych pracovníkov okresu Galanta a Šaľa.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

K 31.1.2013 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2012.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V rámci chrípkovej sezóny 2012/2013 sme naďalej zabezpečovali zber biologického materiálu od chorých na izoláciu vírusu chrípky a jeho následné doručenie do NRC pre chrípku.

V roku 2013 sa odobralo 53 nasopharyngeálnych výterov na izoláciu vírusu chrípky. Z počtu 34 virologicky potvrdených ochorení na chrípku (32x u dospelých osôb a 2x u detí) boli izolované:

- 2x vírus chrípky A/H1N1/pdm 09
- 2x vírus chrípky A/Victória/361/2011 (H3N2)-like
- 6x vírus chrípky B/Wisconsin/1/2010-like
- 15x vírus chrípky A/bez bližšej špecifikácie
- 9x vírus chrípky B/bez bližšej špecifikácie.

V uplynulom období bolo hlásených 7 závažných akútnych respiračných ochorení (SARI) u dospelých osôb. Virologickým vyšetrením bol:

- 1x potvrdený vírus chrípky A/H1N1/pdm (končiaci exitom)
- 1x potvrdený vírus chrípky A/Victoria/361/2011 (H3N2) – like
- 5x vírus chrípky NEGAT.(z toho 1x exitus).

Vzhľadom na vzostup chorobnosti na chrípku a chrípke podobných ochorení v 4. a 5. kalendárnom týždni 2013 v okrese Galanta a v záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých bolo vydané rozhodnutie na zákaz návštev na lôžkových oddeleniach Nemocnice s poliklinikou Sv. Lukáša v Galante.

Zaznamenali sme 2 ochorenia na pneumokokovú meningitídu (1x exitus) a 1 ochorenie na meningitídu listérieovej etiológie u dospelých osôb.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 15 prípadov diagnostikovaných ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis, z toho 12x u očkovaných osôb, 2x nie je záznam o očkovaní v zdravotnej dokumentácii a 1x u neočkovanej osoby vzhľadom k danému veku. Zaznamenali sme 1 rodinný výskyt u dvoch súrodencov.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 377 ochorení na varicellu, 1 ochorenie na šarlach a 13 prípadov na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Boli hlásené 2 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu B, 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu E, 8 bezpríznakových nosičstiev HCV a 4 nosičstvá HBV.

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Boli vydané 2 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorými na VHB a 5 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorými na VHA z iných okresov.

Pre 1 osobu, ktorá sa poranila ihlou kontaminovanou krvou pacienta s neznámym stavom infekciozity a pre 1 osobu, ktorej sa počas operačného výkonu dostal do oka výpotok z operovaného kolena pacienta s neznámym stavom infekciozity, boli vydané rozhodnutia na lekársky dohľad.

V roku 2013 bolo hlásených 74 manifestných ochorení na salmonelózu, 3 vylučovania salmonelóz a 1 mimočrevná lokalizácia salmonelózy. Zaznamenali sme 9 rodinných výskytov, z toho:

- 6x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete 4x, domáce vajcia 1x, kuracie mäso 1x),
- 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy zmiešaná strava),
- 1x po 6 ochorení (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete),
- 1x po 7 ochorení (predpokladaný faktor prenosu nákazy zmiešaná strava).

Boli vydané 2 rozhodnutia pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť.

Zaevidovali sme 1 ochorenie na šigelózu u dôchodcu. Predpokladaný faktor prenosu nákazy nezistený.

Prešetrili sme 154 hlásených prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Zaznamenaných bolo 6 rodinných výskytov po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x kuracie mäso, 2x zmiešaná strava a 1x domáce vajcia, 1x vajcia z obchodnej siete, 1x nepasterizované mlieko).

Pre 4 osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré bola v kontakte s chorým na kampylobakteriózu, boli vydané rozhodnutia.

Bolo hlásených 9 sporadických prípadov gastroenteritis acuta. Predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Zaevidovali sme epidémiu alimentárnej stafylokokovej intoxikácie u 12 pracovníkov I.D.C.Holding Sereď. Prameňom nákazy bol pravdepodobne bezpríznakový nosič *Staphylococcus aureus* – pracovník stravovacej prevádzky.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 35 rotavírusových infekcií (2 rodinné výskyt po 2 ochorenia), 4 adenovírusové enteritídy, 2 norovírusové enteritídy a 4 nešpecifikované vírusové črevné infekcie. Predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Zaevidovali sme 15 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Z antropozoonóz bolo hlásených 18 poranení spôsobených 15x neznámymi psami, 1x známym neočkovaným psom, 1x potkanom, 1x neznámou mačkou a 1 x bolo hlásené ochorenie na toxoplazmózu.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 32 prípadov prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 2x syfilis, 14x gonokoková infekcia a 16x iné sexuálne prenášané chlamýdiové choroby. Zaevidovali sme 1 asymptomatické nosičstvo infekcie HIV

Pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta bolo zaslané odporúčenie na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov v jarných a jesenných mesiacoch.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Zabezpečili sme rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo v roku 2013 zaevidovaných spolu 1 074 prípadov.

Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2013 hlásených 104 nozokomiálnych nákaz, z toho 30 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 61 zdravotníckych zariadeniach, z toho 4x na lôžkovom oddelení, 7x na operačných sálach, 1x na pôrodnej sále, 4x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 25x v odbornom ambulatnom zariadení, 17x na stomatologickej ambulancii, 1x na ambulancii dentálnej hygieny, 1x na očnej ambulancii jednodňovej starostlivosti 1x na oddelení centrálného príjmu.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 28 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadálej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAİM NsP Sv.Lukáša Galanta za rok 2012.

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“ zabezpečili:

1. Zaslanie informačného materiálu riaditeľovi NsP Svätého Lukáša Galanta, a.s.:

- inštruktáž ako sa zapojiť do siete nemocníc WHO
- dotazník „Rámec sebahodnotenia hygieny rúk“

2. Zaslanie letákov 5 momentov v hygiene rúk pre:

- ambulancie všeobecných lekárov
- zubné ambulancie
- hemodializačné ambulancie

3. Informáciu verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta

4. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta

5. Odber sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na pracoviskách:

- urologická ambulancia
- gastroenterologická ambulancia
- zubná ambulancia
- ambulancia všeobecného lekára pre dospelých
- JIS pre chirurgické odbory.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Nadálej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 2x s pozitívnym výsledkom (1x Echovírus 6, 1x Echovírus 30).

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V roku 2013 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2012.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2013 sa realizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. Do projektu bolo zapojených 120 respondentov, z toho 60 žiakov deviatich tried na dvoch ZŠ a 60 študentov na dvoch SŠ.

Na internetovej stránke RÚVZ bol uverejnený informačný materiál o problematike HIV/AIDS z príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS, informačný panel vo vestibule RÚVZ a beseda pre verejnosť.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ Galanta je od 1.1. 2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2013 bolo hlásených 36 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 30 konzultácií s rodičmi a pokuty formou rozhodnutia boli uložené v 7 prípadoch a v 3 prípadoch bola uložená bloková pokuta. Rodičia, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa sú pozývaní na osobný pohovor na RÚVZ, sú im formou konzultácie poskytnuté informácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V čase od 10. – 21.6. 2013 sa realizovala výskumná časť I. projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“ formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách. Do projektu bolo zapojených 20 študentiek (budúcich matiek) vo veku 18+ rokov na 2 SŠ a 20 matiek na 4 pediatrických obvodoch.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti.

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádza z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Z.v. aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Sledovanie zdravotného uvedomenia bolo zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

OPZ Galanta v rámci projektu realizovalo v mesiacoch máj, jún 2013 dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia. Distribuovaných bolo 104 dotazníkov podľa určených vekových skupín.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom

veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ SNP Galanta, MŠ Úzka Galanta, ZŠ P.O.Hviezdoslava Sereď, ZŠ Šintava, ŠZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, SOŠOaS Galanta zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 406 žiakov.

V rámci realizácie Národného programu prevencie obezity bol realizovaný program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná Škôlkárska olympiáda pre deti všetkých MŠ V Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 140 účastníkov.

V rámci Svetového dňa výživy 2013 bola realizovaná celoslovenská kampaň „Odstráň obezitu!“ Kampaň bola zameraná na prevenciu nadváhy a obezity populácie, zvýšenie celoslovenského povedomia o rozsahu, o povahe zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou a o zvýšení celoslovenského povedomia o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. Pracovníci OPZ merali krvný tlak, cholesterol, určili BMI hodnoty a poskytli poradenstvo v oblasti vhodnej výživy a pohybovej aktivity 59 klientom v OD Tesco – hypermarket Galanta.

Na základe Výzvy č. 4/2013 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ OPZ vypracovalo regionálne projekty: „Sledovanie vybraných rizikových faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“ a projekt „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“.

Projekty neboli schválené.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na zvýšenie informovanosti obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Zdravotno-výchovné aktivity boli realizované:

1. V rámci Dní zdravia v spolupráci s MÚ a OÚ bol zrealizovaný z príležitosti Svetového dňa zdravia – Deň zdravia pre obyvateľov Galanty, Serede a Veľkých Úľan, ktorých sa zúčastnilo 132 osôb. V rámci preventívnych vyšetrení bola propagovaná kampaň s možnosťou zapojiť sa do súťaže.
2. V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK a zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Akcie sa zúčastnilo 163 ľudí.
3. Dni zdravia boli realizované aj na školách – MŠ Pata a ZŠ Pusté Úľany. Najmenším deťom sa prihovárala mimická bábka Adamko - podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí. Dospelým bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.
4. V spolupráci s MC Bambuľkovo sa OPZ zapojilo do akcie "Míľa pre mamu ", na ktorej sa zúčastnilo 150 obyvateľov mesta Galanta všetkých vekových skupín. V rámci bohatého programu bola účastníkom ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.
5. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované panely s propagáciou kampane. Informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory KV ochorení, zároveň doporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení a ponúkli možnosť zapojiť sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Cieľom pripravovaného návrhu bude zlepšiť podmienky v oblasti: prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb, kontroly fajčenia na verejných miestach, poradenstva na odvykanie od fajčenia, edukácie v školách a školských zariadeniach, výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov.

V roku 2013 zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané:

1. Na prevenciu fajčenia u detí a mládeže a riziko vzniku nikotínovej závislosti a jej škodlivosti na mladý organizmus s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu formou prednášok a besied, ktoré sa uskutočnili na ZŠ P.O. Hviezdoslava v Seredi, ZŠ SNP v Galante, SOŠOaS v Galante Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Z.v. aktivít sa zúčastnilo 100 žiakov.
2. V spolupráci s OÚ Gáň bol realizovaný Deň zdravia na tému „Vymeň cigaretu za pohyb“, pre občanov obce. Pracovníkmi OPZ boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridov, meranie TK, BMI a meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzérom) so zameraním na prevenciu fajčenia, zvýšenie informovanosti o cigaretách a o ich negatívnom vplyve na ľudský organizmus, o riziku ochorenia na rakovinu pľúc a vzniku srdcovo – cievnych chorôb a pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Behu obcou Gáň sa zúčastnilo 163 bežcov a 29 účastníkov bolo vyšetrených mobilnou poradňou.
3. V spolupráci s DD Horné Saliby bol realizovaný Deň zdravia pre seniorov. OPZ zabezpečilo preventívne vyšetrenia – celkový cholesterol, glukóza, meranie TK, meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzérom a poradenstvo o vhodnom zdravotnom štýle a pohybovej aktivite u seniorov.

4. V spolupráci s ÚS SČK Galanta bola realizovaná súťaž mladých zdravotníkov. Čiastkovou tematikou bola propagácia Svetového dňa bez tabaku s možnosťou merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

5. V spolupráci s vedením NsP sv. Lukáša v Galante vo vstupných priestoroch bola realizovaná propagácia Svetového dňa bez tabaku s možnosťou merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér a odborným poradenstvom. Doplnkovým vyšetrením bolo meranie TK a celkového cholesterolu. Vyšetrení sa zúčastnilo 50 klientov a 36 fajčiarov využilo možnosť merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Akcia bola zameraná na informovanie verejnosti o škodlivosti fajčenia na zdravie a možnostiach odvykania od fajčenia.

6. Na základe Výzvy č.4/2013 TTSK a témy: Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji OPZ vypracovalo projekt: "Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí", ktorého cieľom bolo informovať o nebezpečenstve a škodlivom vplyve návykových látok na zdravie mladej generácie, ktorý nebol schválený.

7. V spolupráci s vedením firmy Bekaert s.r.o. Sládkovičovo bol pre zamestnancov zrealizovaný Deň zdravia, v rámci ktorého bolo vyšetrených 54 zamestnancov prístrojom Smokerlyzér na detekciu CO vo vydychovanom vzduchu.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí bol distribuovaný propagačný materiál. Propagácia Svetového dňa bez tabaku bola zabezpečená v priestoroch NsP Galanta a na RÚVZ Galanta.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľ súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Súťaž je plánovaná na r. 2014 a bude sa plniť podľa stanoveného harmonogramu.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009-2015

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OPZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Na ZŠ P. O. Hviezdoslava v Seredi, ZŠ SNP v Galante a SOŠOaS v Galante boli zrealizované prednášky na tému „Alkohol škodí zdraviu“, ktorých sa zúčastnilo 100 žiakov.

V rámci „Dňa zodpovednosti“ pracovníci OPZ RÚVZ Galanta v priestoroch NsP Galanta informovali verejnosť o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. V rámci z.v. akcie bol 46 klientom odmeraný krvný tlak, množstvo gama glutamyltransferázy v kapilárnej krvi (GGT) prístrojom reflotron, klienti vyplnili dotazník ohľadom konzumácie alkoholu a bol distribuovaný informačný leták „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

1. V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ v Domove dôchodcov Sereď, ktorej sa zúčastnilo 60 seniorov.

2. V MsKS v Seredi boli zrealizované prednášky na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, ktorých sa zúčastnilo 42 dospelých. Počas prednášok boli použité materiály so zameraním na tréning pamäti napr. Pracovné listy pre seniorov (Chýbajúce číslice, Aký je správny postup...).

3. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska bol zorganizovaný Deň zdravia pre seniorov obce Veľké Úľany, počas ktorého bolo vyšetrených 45 seniorov a Deň zdravia pre seniorov obce Veľký Grob, kde bolo vyšetrených 27 seniorov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia a meraný krvný tlak.

4. V rámci „Medzinárodného dňa starších“ zameraného na cieľovú skupinu – seniori na vidieku, boli realizované v spolupráci s Obecným úradom a Klubom dôchodcov v Gáni dňa 1.10.2013 v čase od 16.00-19.00 hod. zdravotno-výchovné aktivity. Seniorom bol odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol a stanovené hodnoty BMI. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti správnej výživy a životosprávy v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Akcie sa zúčastnilo 30 seniorov. V rámci zdravotno-výchovného podujatia boli využité edukačné materiály Aktívne starnutie. V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Zdravotnovýchovné pôsobenie čiastkovými aktivitami je v súlade s prioritami NPPD so zameraním na zdravie matky a novorodenca, výživu a fyzickú aktivitu, infekčné choroby, úrazy a násilie, životné prostredie, dorastový vek, psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Materského centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

1. V roku 2013 boli zrealizované prednášky a besedy na témy : stomatohygiena, zdravá životospráva, otužovanie organizmu, bezpečnosť na cestách, ochrana životného prostredia a k svetovému dňu Alzheimerovej choroby.

2. Pohybové aktivity pre deti predškolského a mladšieho šk. veku zabezpečovalo OPZ :

- v Materskom centre Bambuľkovo - cvičenie pre mamičky s deťmi, ktorých sa zúčastnilo 32 detí a mamičiek,

- v spolupráci s OÚ v Gáni – pohybové hry pre deti, ktorých sa zúčastnilo 40 detí .

3. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu“, ktorej sa zúčastnilo okolo 150 účastníkov. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko a deti si mali možnosť spolu s rodičmi vyskúšať správnu techniku čistenia zubov. Účastníci dostali vzorku zubnej pasty od firmy Lacalut.

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Sever Galanta, MŠ Úzka Galanta, MŠ SNP Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Šintava, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Veľká Mača, SOŠOaS Galanta a v Materskom centre Bambuľkovo Galanta) deťom sa prihovarala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 576 detí a žiakov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 140 účastníkov

3. Prednášky na tému: „Bezpečnosť na cestách a aktívne využitie voľného času“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta, MŠ Sever, MŠ Nová Doba Galanta a zúčastnilo sa ich 187 žiakov.

4. V spolupráci s vedeniami ZŠ Hviezdoslavova v Sereďi, ZŠ SNP v Galante a SOŠOaS v Galante boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 100 žiakov.

5. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „ Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 110 detí.

6. Pri príležitosti „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bola organizovaná celoslovenská súťaž Najlepšia protidrogová nástenka pre 7. ročníky základných škôl. Na základné školy v okrese Galanta boli zaslané informácie o podmienkach a pravidlách súťaže.

7. OPZ v spolupráci s oddelením epidemiológie, odd. hygieny detí a mládeže, vedeniami základných a stredných škôl (Súkromné gymnázium v Galante, SOŠOaS Galanta, ZŠ Sever Galanta a ZŠ Štefániková Galanta) realizovalo projekt Hrou proti AIDS, ktorého cieľom bolo dať mládeži možnosť netradičným spôsobom získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV ako i ďalších pohlavne prenosných infekcií. Zdravotno-výchovných akcií sa zúčastnilo 120 žiakov.

8. Pre žiakov ŠZŠ v Galanta bola realizovaná prednáška na tému: „Prevencia AIDS“, ktorej sa zúčastnilo 18 žiakov.

9. V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v Bratislave, s vedením ZŠ SNP Galanta a SOŠOaS Galanta boli zrealizované prednášky zamerané na danú problematiku, ktorých sa zúčastnilo 51 žiakov.

10. V spolupráci s MŠ Nová Doba v Galante bola pre deti predškolského veku realizovaná prednáška a beseda zameraná na ochranu životného prostredia spojená s interaktívnymi hrami. Aktivity sa zúčastnilo 28 detí.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom kraji

Cieľ

Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

OPZ RÚVZ Galanta nie je riešiteľom tohto projektu.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v spolupráci s rodičmi a pedagógmi.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3 – 6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V spolupráci s vedením MŠ Kajal a DM drogerie v rámci Projektu: „Veselé zúbky“ bola realizovaná prednáška pre rodičov „Ako sa správne starať o detský chrup“, na ktorej sa zúčastnilo 35 rodičov. Prednáška bola spojená s názornou ukážkou starostlivosti o detský chrup a boli využité edukačné materiály.

OPZ zrealizovalo v spolupráci s MŠ Kajal intervenčné – zdravotno-výchovné aktivity s využitím mimickej bábkovej Adamko formou tvorivej dramaturgie a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygiene (zubná kefka, zubná pasta) - pre MŠ Kajal na ktorej sa zúčastnilo 42 detí.

Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia boli zamerané na správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, prevenciu zubného kazu, ochorenia paradentózy, na edukáciu škodlivosti fajčenia v súvislosti s ústnym zdravím, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav a dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

Pre žiakov MŠ, ZŠ a SŠ boli realizované nasledovné z.v. aktivity:

1. Pre žiakov MŠ Nová Doba Galanta bola realizovaná beseda s využitím mimickej bábkovej Adamko formou tvorivej dramaturgie a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygiene (zubná kefka, zubná pasta) v spolupráci s firmou Natur Produkt – Lacalut. Z.v. aktivita bola doplnená premietnutím animovanej rozprávky „Prečo vlk šušlal“ a zdravotno-výchovným materiálom (plagáty, maľovanky). Besedy sa zúčastnilo 20 detí.
2. Pre žiakov prvého stupňa ZŠ SNP Galanta boli zrealizované 3 prednášky formou mediálnej prezentácie a názornej demonštrácie správnej techniky čistenia zubov, doplnené zdravotno-výchovným materiálom, premietaním DVD „Prečo vlk šušlal“- 58 zúčastnených žiakov.
3. Pre študentov SOŠOaS Galanta boli zrealizované 2 prednášky zamerané na správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam. Prednášok sa zúčastnilo 29 študentov.
4. Propagácia Európskeho dňa ústneho zdravia bola zabezpečená v priestoroch RÚVZ Galanta formou propagačného panelu a na webovej stránke RÚVZ Galanta.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2013 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sered', MsKS Sered', MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, DD Horné Saliby, SČK Veľké Úľany, Materské centrum Bambuľkovo

Galanta, ZŠ Pusté Úľany, ZŠ a MŠ Pata, firmy Bekaert s.r.o. Sládkovičovo, OD Kaufland Galanta, OD Tesco Galanta.

V roku 2013 bolo vyšetrených spolu 673 klientov, z toho bolo 278 klientov prvovyšetrených a 395 klientov opakovane vyšetrených.

Z príležitosti Svetového dňa zdravia, ktorý bol venovaný prevencii hypertenzie boli realizované nasledovné z.v. aktivity:

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2013 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 57 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 20 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 45 klientov.

2. Poradenské centrum RÚVZ Galanta v rámci Svetového dňa zdravia realizovalo pre verejnosť Deň otvorených dverí s možnosťou vyšetrenia: celkového cholesterolu, HDL a LDL cholesterolu, glykémie, triacilglycerolu, meranie TK a meranie podkožného tuku.

Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.

3. Dni zdravia boli realizované aj na školách (ZŠ SNP Galanta, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ŠZŠ Sereď, MŠ Sever, MŠ SNP Galanta, MŠ Abrahám) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

4. Najväčšou akciou hromadného charakteru boli Dni zdravia na XXIX. ročníku Galantských trhov. Táto predajno - komerčná akcia býva každoročne sprevádzaná preventívnymi vyšetreniami hladín cholesterolu a glykémie v krvi, meraním krvného tlaku, výpočtom BMI (body mass indexu) a telesného tuku a odborným výživovým poradenstvom, so zameraním na elimináciu rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a diabetu prístrojom Reflotrón. Vyšetrení hladín cholesterolu, cukru a meraní TK sa tohto roku zúčastnilo 141 klientov.

5. Z príležitosti Dňa srdca v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca, Mestským úradom v Sereďi a Obchodnou akadémiou v Sereďi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia na Námestí Slobody v Sereďi. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 50 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené SI. Nadáciou srdca / anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre : celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OPZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.

6. Na základe Výzvy č. 4/2013 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ bol OPZ vypracovaný projekt: „Sledovanie vybraných rizikových faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“, ktorý nebol schválený.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v

závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

V roku 2013 sa projekt nerealizoval.

Úlohy nad rámec a iné úlohy riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2013
príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Hygiena a dezinfekcia rúk – národná kampaň (máj 2013) - medializácia kampane - kontrola dezinfekcie rúk (stery u 12 zdrav.zamestn.)	Odd. epidemiológie	
Európsky imunizačný týždeň (22.4.-27.4.2013) - medializácia (letáky, školenie, web. stránka, nástenky)	Odd. epidemiológie	
Prevenia HIV/AIDS – projekt realizovaný na 2 ZŠ a 2 SŠ v okrese, zapojených 120 žiakov formou hry	Odd. epidemiológie	odd. HDM a OPZ
Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaníu	Odd. epidemiológie	odd.HDM
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2012-2013 u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke a pneumokokovým invazívnym infekciám v sezóne 2012-2013 u celého obyvateľstva a v kolektívnych zariadeniach.	Odd. epidemiológie	
Kontrola základného očkovania a preočkovania u detí a dospelých obyvateľov okresu Galanta.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti hepatitíde B u zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Lukáša v Galante a hepatitíde A u zdravotníckych pracovníkov na detských, obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti tetanu u 30 ročných mužov a žien v okrese Galanta.	Odd. epidemiológie	
Cielené kontroly v spolupráci s inšpektorátom práce (1 kontrola v prevádzke SAMKANG DIECASTING SLOVAKIA, s.r.o. Sereď)	Odd. PPLaT	Inšpektorát práce Trnava
Mimoriadna kontrola zameraná na výskyt roztočov vo vybraných ubytovacích zariadeniach v okrese Galanta. (1 ubytovacie zariadenie/5 vzoriek)	Odd.HŽPaZ	
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR Cielené kontroly v zariadenia pre deti a mládeže a školského stravovania (6 úloh/113 kontrol)	odd. HDM	
ESPAD – dotazníková štúdia u študentov VŠ (Fakulta práva J.Jesenského Sládkovičovo – 60 respondentov)	odd. HDM	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (30 prípadov/338 kontrol/116 kontrolovaných výrobkov)	Odd. HV a odd. HŽPaZ	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RASFF (3 prípady/90 kontrol).	Odd. HV	

Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR v Bratislave (7 mimoriadnych úloh/119 kontrol)	Odd. HV	
Poradňa zdravia: Hromadné vyšetrenia - Mestský úrad Sereď, MsKS Galanta, MsKS Sereď, Galantské trhy, OÚ Veľké Úľany, OÚ Váhovce, OÚ Gáň, SČK Veľké Úľany, MC Bambuľkovo Galanta, Klub dôchodcov Veľký Grob, DD Horné Saliby, DD Sereď, ZŠ Pusté Úľany, ZŠ Pata, MŠ Pata, KD Gáň, Bekaert s.r.o. Sládkovičovo, OD Kaufland Galanta, OD Tesco Galanta. Počet vyšetrených – 502 Zamestnanci MŠ, ZŠ a SŠ + rodičia - 52 Individuálne poradenstvo – 119 Spolu vyšetrených - 673 Horeuvedená z. v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.	OPZ odd.epid., Odd. PPLaT	MÚ, OÚ, OD, DD, vedenia MŠ, ZŠ
Projekt : Adamko hravo – zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied - 579 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied – 678	OPZ	vedenia MŠ, ZŠ
Projekt: Materské centrá - cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami - počet stretnutí - 4 Besedy na témy: Stomatohygiena Zdravá životospráva Otužovanie organizmu	OPZ	MC Bambuľkovo
Projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty.	MÚ Galanta	vedenia ZŠ a SŠ
Prevencia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: - na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 100 žiakov II. stupňa ZŠ Sereď, ZŠ SNP v Galante, SOŠOaS v Galante - prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 100 žiakov. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 110 detí.	OPZ	Osvetové stredisko GA, MsP Galanta, HaZZ Galanta, vedením ZŠ P.O. Hviezdoslava Sereď

Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu , na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiáloch o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku. V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ v Domove dôchodcov Sereď, ktorej sa zúčastnilo 60 seniorov. V spolupráci s DD Horné Saliby bol realizovaný Deň zdravia pre seniorov. OPZ zabezpečilo preventívne vyšetrenia – celkový cholesterol, glukóza, meranie TK, meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzénom a poradenstvo o vhodnom zdravotnom štýle a pohybovej aktivite u seniorov. V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska bol zorganizovaný Deň zdravia pre seniorov obce Veľké Úľany, počas ktorého bolo vyšetrených 45 seniorov a Deň zdravia pre seniorov obce Veľký Grob, kde bolo vyšetrených 27 seniorov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia a meraný krvný tlak.	OPZ	DD Sereď, DD Horné Saliby, SČK Veľké Úľany, OÚ Veľký Grob
V rámci Svetového dňa duševného zdravia na všetky ZŠ a SŠ v okrese Galanta bol zaslaný informačný mail, s odkazom na publikáciu WHO – Prevencia samovrážd a žiadosť riaditeľom škôl o jej spropagovanie v kolektíve vyučujúcich. V priestoroch RÚVZ Galanta bola zrealizovaná prednáška a beseda zameraná na vyzdvihnutie významu duševného zdravia pre zdravý a spokojný život a zdôraznenie významu psychohygieny. Počet zúčastnených – 28 dospelých.	OPZ	vedenia ZŠ, SŠ
Na základe Výzvy č. 4/2012 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ OPZ vypracovalo regionálne projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh: Projekt: „Sledovanie vybraných rizikových faktorov civilizačných ochorení v rámci preventívnych vyšetrení obyvateľstva mobilnou poradňou zdravia v okrese Galanta“ Projekt: “Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“, Projekty neboli schválené TTSK.	OPZ	

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (NEHIS)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Úloha sa bude plniť priebežne v nasledujúcom období.

1.6 TACTICS (TOOLS TO ADDRESS CHILDHOOD TRAUMA, INJURY AND CHILD SAFETY)

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol do projektu zapojený.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčíne bolo v priebehu roka 2013 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 a v dvoch prípadoch v ukazovateli chemická spotreba kyslíka manganistanom, mangán a zákal, resp. v dvoch prípadoch v ukazovateli živé organizmy kategórii A2 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie

kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda zodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Okrem toho bolo odobratých 16 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHsK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Vyšetrované ukazovatele zodpovedali kategórii A1, v ukazovateli chemická spotreba kyslíka manganistanom, resp. zákal kategórii A2, v jednom prípade v ukazovateli zákal kategórii A3 a v jednom prípade v ukazovateli zákal surová voda nezodpovedala požiadavkám ustanoveným vo vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z., čo bolo spôsobené privalovými dažďami v danej oblasti v spojení s ťažbou drevnej hmoty. Opakované vyšetrenia už zodpovedali požiadavkám na kvalitu surovej vody ustanoveným vo vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stalčín – upravená voda	6	0	0	0	0	0	0	0	0

V tabuľke je uvedený prehľad o odobratých vzorkách upravenej vody a ich kvalite

V tabuľke je uvedený prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet odobraných vzoriek	Kategórie úpravy						Počet závadných vzoriek	
		A1		A2		A3			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - surová voda	12	8	66,67	4	33,33	0	0	0	0
Prítoky VN Starina	16	12	75,00	2	12,50	1	6,25	1	6,25
Spolu	28	20	71,43	6	21,43	1	3,57	1	3,57

2. Sledovanie kvality predmetov a plôch z prostredia zariadení pedikúr, manikúr, kozmetík a tetovacích salónov so zameraním na výskyt bakteriálnych a mykotických infekcií

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach pedikúr, manikúr, kozmetík a tetovacích salónov boli v týchto zariadeniach odoberané stery z pracovných plôch, zariadení predmetov a pracovných nástrojov a pomôcok so zameraním na mikrobiologický monitoring. V roku 2013 bolo odobratých a vyšetrených 275 sterov v 54-och zariadeniach. Stery boli vyšetrované v mikrobiologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Nález patogénnych, resp. podmienených patogénnych mikroorganizmov bol zistený v troch prípadoch (*Staphylococcus aureus*) a táto skutočnosť bola prejednaná

s prevádzkovateľom s cieľom prijatia okamžitých opatrení na zabránenie ich výskytu. Prevádzkovateľovi bola zároveň uložená bloková pokuta. Súčasne bol v 53-och zariadeniach pedikúr, manikúr, kozmetík a tetovacích salónov vykonaný štátny zdravotný dozor, pričom neboli zistené závažné nedostatky.

V roku 2013 bola v 5-ich zariadeniach vykonaná kontrola účinnosti sterilizačného prístroja, pričom laboratórne výsledky vyšetrení preukázali dobrú účinnosť sterilizačných prístrojov v 4-och prípadoch. V jednom prípade, keď bola zistená nedostatočná účinnosť sterilizačného prístroja, bola po nastavení nových parametrov vykonaná opakovaná kontrola účinnosti. Laboratórne výsledky opakovanej kontroly preukázali dobrú účinnosť sterilizačného prístroja.

3. Ochrana zdravia seniorov zlepšovaním hygienických podmienok v zariadeniach sociálnej starostlivosti

Cieľom bolo zistiť skutočný stav uplatňovania zákona o sociálnych službách v praxi, dostupnosť služieb ako aj ich kvalitu na život a postavenie seniorov.

V oblasti starostlivosti o seniorov dominujú medzi poskytovanými službami sociálne a zdravotné služby poskytovaných špeciálnymi organizáciami a inštitúciami k tomu určenými, ktorých cieľom je podpora zdravia a pohoda seniora, prevencia ochorení, posilňovanie autonómie a sebestačnosti a zaistenie základných životných potrieb.

V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom evidujeme zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, domovy pre občanov s telesným alebo mentálnym postihnutím a denné stacionáre v celkovom počte 26 zariadení. Záujem o služby v zariadeniach s celoročným pobytom prevyšuje kapacitu týchto zariadení, aj napriek budovaniu nových alebo rekonštrukcii starších zariadení. ŠZD bol zameraný na zásobovanie pitnou vodou, odkanalizovanie, zneškodňovanie tuhých odpadov, údržbu objektov, dodržiavanie prevádzkových poriadkov a poskytovanie starostlivosti s dôrazom na dodržiavanie celkovej hygienickej úrovne zariadení. Bolo vykonaných 21 kontrol a odobratých 110 sterov v 11-tich zariadeniach. Vzorky vôd boli odobraté v šiestich zariadeniach, ktoré sú zásobované vodou z individuálnych vodných zdrojov. V štyroch prípadoch boli vo fyzikálno - chemických ukazovateľoch prekročené medzné hodnoty v ukazovateli mangán, čo môže byť ovplyvnené chemickým zložením podložia v danej lokalite. Obsah mangánu je v posudzovaných zdrojoch vody dlhodobo prekračovaný, bola navrhnutá úprava vody (odželezovanie, odmanganovanie). Prevádzkovatelia v týchto zariadeniach si zabezpečujú kontinuálnu dezinfekciu vody a vo vlastnej réžii vyšetrenia vôd 1x ročne. Stery boli prevažne odoberané zo sociálno-hygienických zo sociálno-hygienických zariadení, na izbách, v práčovniach a z denných miestností. Vo vyšetrených nálezoch boli najčastejšie vykultivované *Streptococcus haemolyticus*, *Staphalococcus species*, *Micrococcus*, plesne, kvasinky, aeróbne sporulanty. Pri masívnejších nálezoch boli prevádzkovatelia upozornení na vykonávanie efektívnejšej sanitácie priestorov s obmeňovaním dezinfekčných prostriedkov. Nález patogénnych, resp. podmienene patogénnych mikroorganizmov bol zistený v troch prípadoch (*Staphylococcus aureus*) a táto skutočnosť bola prejednaná s prevádzkovateľom s cieľom prijatia okamžitých opatrení na zabránenie ich výskytu. Zistené skutočnosti indikujú v niektorých zariadeniach vážnejšie problémy udržiavania kontinuálnosti a úrovne kvality poskytovaných služieb. Zabezpečením kvality výkonu každodenných úkonov, ich kontinuálnym zlepšovaním a celkovým skvalitnením prístupu poskytovateľov služieb klientom (prijímateľov sociálnych služieb) je dosiahnutie dôstojného a kvalitného života seniorov.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2013 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2013 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v štyroch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 25 organizáciách na 80 pracoviskách. Z toho do kategórie rizika 3 bolo zaradených 55 pracovísk a do kategórie rizika 4 na 25 pracoviskách pre rizikové faktory hluk, vibrácie, pevné aerosóly, biologický faktor – TBC a chemický faktor. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 142 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2013 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných desať previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2013 doposiaľ neevidujeme vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2013 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Vykonali sme previerky u piatich zamestnávateľov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť takýchto organizácií (VVS Humenné – ČOV Humenné, Jagerglass Humenné, Nemocnica A. Leňa Humenné, RMR Humenné a firma Fečík v Snine), v roku 2013 sme pritom vydali jedno súhlasné rozhodnutie na prácu s karcinogénmi a mutagénmi (spoločnosť RMR Slovensko - Galvanizovňa Humenné).

Boli vydané tri súhlasné rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 120 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Bolo vykonaných deväť previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a tri konzultácie k uvedenej problematike. Zabezpečili sme vyplnenie 36 kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Riešili sme tri podnety na neoprávnené odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Vzhľadom na to, že dva podnety sa týkali vykonávania rekonštrukčných prác na rodinných domov spojených s výmenou eternitovej krytiny za iný typ krytiny, vypracovali sme usmernenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, ktoré sme zaslali na odbor výstavby a územného plánovania pri MsÚ v Humennom, Snine a Medzilaborciach. V tomto usmernení boli miestne samosprávy vyzvané, aby oznamovatelia takýchto prác, resp. žiadatelia o stavebné povolenie boli informovaní o problematike spojenej s likvidáciou azbestu a o ich povinnostiach.

Zameriavali sme sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vykonali sme previerky u troch zamestnávateľov. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne sme ku koncu roka 2013 evidovali štyri takéto organizácie, pretože v druhom polroku 2013 jedna organizácia svoju činnosť ukončila (firma Fečík v Snine).

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickej pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V roku 2013 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sme konštatovali pokles počtu prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení podozrení na chorobu z povolania sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Evidencia prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR.

V roku 2013 sme prešetrovali šesť chorôb z povolania pre DNJZ. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o dvoch zamestnancov CHEMES a.s. Humenné pracujúcich ako pracovník obsluhy odstruskovania a ako pracovník údržby, jednu zamestnankyňu v MOPS PRESS s.r.o. Snina ktorá pracovala ako apretárka, jednu zamestnankyňu v spoločnosti VSK s.r.o. Humenné, tá pracovala na pracovnej pozícii šičky, jednu zamestnankyňu firmy Stanislav Veľas – pekárneň PROBE Kamenica nad Cirochou pracujúcu ako pekárka a skladníka spoločnosti Veľkosklad Krídla s.r.o. Humenné. V porovnaní s rokom 2012 došlo v roku 2013 k poklesu počtu prešetrovaných chorôb z povolania pre expozičný faktor JNDZ o štyri prípady. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci sme v spolupráci s OPZ a OHVBP a KV realizovali spoločnú aktivitu zameranú na pracovníkov VVS a.s. Humenné. Pri tejto aktivite mali títo pracovníci možnosť nechať si urobiť základné vyšetrenia zamestnancami OPZ, zisťovali sa ich stravovacie zvyklosti zamestnancami OHVBP a KV a zamestnanci OPPL informovali týchto pracovníkov o vplyve expozičných faktorov pracovného prostredia na ich zdravotný stav. Zamestnancami boli vyplnené dotazníky informovanosti pri ručnej manipulácii s bremenami (20 dotazníkov), pri práci so zobrazovacími jednotkami (desať dotazníkov) a pri práci s chemickými látkami (päť dotazníkov). Pri tejto aktivite bolo vyšetrených 25 pracovníkov VVS. Základným výstupom takýchto aktivít by malo byť zabezpečenie informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie. V rámci týždňa BOZP bol zabezpečený na oddelení preventívneho pracovného lekárstva „Deň otvorených dverí“, o čom sme informovali verejnosť.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľom projektu je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč). Riešiteľskými orgánmi budú ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ.

RÚVZ so sídlom v Humennom doposiaľ nie je medzi určenými riešiteľskými organizáciami. Prvá etapa riešenia prebiehala v roku 2013 a jej úlohou bolo vypracovanie pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Samotná realizácia projektu bude prebiehať v ďalších rokoch.

Po spresnení našej prípadnej účasti na projekte bude tento rozpracovaný na podmienky nášho úradu. V rámci projektu teda v roku 2013 neboli realizované žiadne aktivity.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v roku 2013 vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na ôsmich pracoviskách, a to v MIA Exclusive Humenné, Obchod s romantikou Humenné, Zákazkové krajčírstvo Humenné, PANEP s.r.o. Medzilaborce, GLASS s.r.o. Medzilaborce, TS Humenné s.r.o. Medzilaborce, Bohemia Crystal LPS s.r.o. Medzilaborce a ACADEMICA s.r.o. Humenné.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zisťovali údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Do 15.10.2013 boli výsledky ŠZD zaslané na RÚVZ v sídle kraja.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľom projektu bolo vykonanie prieskumu úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku. V rámci projektu bola zabezpečovaná identifikácia faktorov pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov. Projekt bol realizovaný dotazníkovou formou. V termíne do 15.06.2013 sme zabezpečili vo vybranom obchodnom reťazci nášho regiónu (Tesco Humenné) výkon ŠZD. V rámci tohto výkonu bol vyplnený dotazník zamestnávateľa, zameraný na kvalitu ovzdušia v budove hypermarketu. Zisťoval sa najmä spôsob regulácie klimatických podmienok vo všetkých priestoroch, pričom išlo o objektívne posúdenie mikroklimatických podmienok. Následne boli zamestnancami vyplnené dotazníky, v ktorých sa k mikroklimatickým podmienkam vyjadrili najmä zo subjektívneho hľadiska. Z celkového počtu 74 zamestnancov sa nám vrátilo späť 66 dotazníkov, čo predstavuje 89,19 %. Získané

údaje boli spracované v tabuľkovej podobe a do 15.09.2013 boli odoslané RÚVZ so sídlom v Prešove na konečné spracovanie.

Výsledky prieskumu boli spracované a odprezentované zamestnancami oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Košiciach na porade vedúcich oddelení PPL Košického a Prešovského kraja. Výsledkom prieskumu bolo zistenie, že budovy obchodného reťazca Tesco netrpia syndrómom chorých budov. Použitú metodiku prieskumu by bolo možné použiť ako skrínigovú metódu posudzovania syndrómu chorých budov obchodných reťazcov v SR .

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

Cieľ: Zvýšenou kontrolou prevádzok drevovýrob a presadzovaním potrebných opatrení znížiť riziko chorôb podmienených prácou. Pozornosť zamerať hlavne na dodržiavanie požiadaviek ustanovených NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku a požiadaviek ustanovených v NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V roku 2013 evidujeme v našom regióne 94 prevádzok drevovýrob s rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca 25 prevádzok spracováva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 52 previerok. Boli vydané dve rozhodnutia s piatimi uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Na drevovýrobe sme neprešetrovali žiadnu chorobu z povolania ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 127 kusov, z toho 62 pre riziko prachu, 50 pre hluk a 15 pre prácu s bremenami.

Na drevovýrobách boli zaradené pracovné činnosti do rizika v deviatich organizáciách. Z toho počtu bola riziková práca prehodnotená v piatich organizáciách, nanovo bola zaradená riziková práca v štyroch organizáciách. Riziková práca bola prehodnotená pre riziko hluku, prachu, vibrácií, u nanovo zaradených pracovísk bola riziková práca vyhlásená pre rizikové faktory hluk a prach. Vyradené z rizika boli pracovné činnosti v dvoch organizáciách a to pre rizikové faktory hluk a prach.

2. Prehodnotenie práce z pohľadu expozície JNDZ na vybraných pracoviskách s cieľom zabezpečiť posudzovanie rizík pri JNDZ

Sústavnou kontrolnou činnosťou sa snažíme dosiahnuť na vybraných pracoviskách zabezpečenie posúdenia rizika pri JNDZ. Hlavný dôraz venujeme vypracovaniu opatreniam, ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru zvýšenú fyzickú záťaž pri práci v zmysle vyhlášky MZ SR 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Na Slovensku pribúdajú choroby z povolania z JNDZ, ktoré vznikajú v súvislosti s prácou na pracoviskách s vynúteným pracovným tempom. Práca na týchto pracoviskách je jednostranná, vynútená, s nadmernou záťažou a už aj dlhodobá. Zamestnávateľia, keďže navonok ide o ľahkú prácu jej nevenujú dostatočnú pozornosť – často chýba základné posúdenie rizika. Z tohto dôvodu je potrebné zväžiť a prehodnotiť prácu na takýchto pracoviskách a na základe výsledkov určiť zamestnávateľom také povinnosti, aby sa zamedzilo zvyšovaniu počtu chorôb z povolania z JNDZ ručnej manipulácie s bremenami. Je potrebné sústrediť sa aj na súbežné pôsobenie viacerých expozičných faktorov (hluk, mikroklimatické podmienky a pod.). V súčasnosti je podiel ochorení vznikajúcich pri

pôsobení expozičného faktora JNDZ a manipulácie s bremenami na celkovom počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania vysoký a má stúpajúcu tendenciu.

V priebehu roka 2013 sme vykonali 12 previerok (desať drevovýrob a dve prevádzky iného charakteru) s cieľom preveriť zabezpečenie posúdenia možných rizík z pohľadu expozície JNDZ a ručnej manipulácie s bremenami. Bolo vyplnených 18 dotazníkov informovanosti zamestnancov pri ručnej manipulácii s bremenami. V dvoch preverovaných subjektoch bolo posúdené riziko pre JNDZ a manipuláciu s bremenami. V súčasnej dobe je vysoký podiel mechanizácie základných pracovných činností v stredných a veľkých drevovýrobách a relatívne znižujúci sa podiel hrubej manuálnej práce. Zamestnanci hlavne vo výrobách s výrobnými linkami sa špecializujú na jeden druh vykonávaných činností, ktorá má charakter klasickej pásovej výroby s vysokou špecializáciou vykonávaných pracovných úkonov. V nasledujúcom roku bude potrebné v týchto výrobných organizáciách vykonať následné previerky s cieľom vysvetliť význam posúdenia možných rizík a ich vplyv na možné ochorenie zamestnancov v súvislosti s JNDZ a manipuláciou s bremenami.

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie: V roku 2013 bolo monitorovaných 80 klientov (po 20 z každej vekovej skupiny). Každý klient vyplnil jednoduchý jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky boli počítačovo spracované v programe ALIMENTA verzia 4.3E, ktorý poskytol informácie o energetickom príjme, príjme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterole, spotreby NaCl, príjme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Humennom sa každému klientovi z kapilárnej krvi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji Reflotron. Súčasne bol vyplnený klinicko – biochemický dotazník. Výsledky sa hodnotili podľa kritérií programu CINDI.

Vyhodnotenie: Z výsledkov sledovania vyplýva, že energetický príjem vo všetkých skupinách vo väčšine prípadov nedosahoval OVD a zastúpenie jednotlivých živín bolo v nesprávnom pomere. Naďalej pretrváva znížený príjem sacharidov, hrubej vlákniny a zvýšený príjem NaCl a bielkovín vo všetkých vekových skupinách.

Základom primárnej prevencie civilizačných chorôb je potrebné usmerňovanie výživy s cieľom zmeniť nesprávne stravovacie zvyklosti zaužívané u obyvateľstva, zlepšiť výživu, fyzickú aktivitu a zdravie obyvateľov. Ako vyplýva z výsledkov našej štúdie je potrebné naďalej pokračovať v zdravotno-výchovných aktivitách o zásadách správnej výživy obyvateľstva.

Správa bola spracovaná a zaslaná krajskej odborníčke na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 28.11.2013.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie: Za účelom monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na stanovenie množstva jódu (KJ) a ferokyanidu. Vzorky sa odoberali pravidelne 1x mesačne.

Vyhodnotenie: Z vyšetrených vzoriek 2 vzorky nevyhovovali chemickým ukazovateľom určeným v PK SR, a to nízkym obsahom KJ. Správa bola vypracovaná a zaslaná krajskej odborníčke na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 11.12.2013.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Plnenie: V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok, a to: 2 prídavné látky – E129 Allura červená a E 104 Chinolínová žltá a 2 arómy – mentoforán a kumarín. Bolo monitorovaných 20 respondentov - ľahko pracujúci (10 žien a 10 mužov). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x - jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa) a týždenný dotazník frekvencie spotreby. Súčasne boli odobraté 4 vzorky (1 pre každú prídavnú látku) s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok.

Vyhodnotenie: Údaje získané na základe spotreby vybraných prídavných látok a výsledky laboratórnych analýz boli dňa 20.11.2013 zaslané na Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na ďalšie spracovanie.

4 Odbor hygieny detí a mládeže

4.2 „MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ A MLÁDEŽE SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL“

Cieľom tohto projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín bude vytvorená databáza so zohľadnením veku a regiónov SR.

Takto vzniknutá databáza vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradne zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda z dotazníka pre rodičov detí a pedagógov. Časť údajov sa získa laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením živín a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Ďalšie údaje sa získavajú aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Táto metóda dovoľuje

kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín.

Projekt bol rozdelený do viacerých etáp, v priebehu roka 2013 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný u stredoškôľakov vo vekovej kategórii 15 – 18 ročných, a to v zariadeniach: Cirkevná spojená škola (Cirkevné gymnázium sv. Cyrila a Metóda), Duchnovičova č. 24, Humenné a Stredná odborná škola, Sládkovičova č. 2723/120, Snina. Do prieskumu bolo zapojených 120 študentov. Dotazníkový prieskum o stravovacích návykoch a frekvenčný dotazník bol realizovaný v čase od 18.03.2013 – 31.05.2013. Odber desiatich vzoriek varenej stravy (obedov) bol realizovaný v 17. kal. týždni, rozsah požadovaných vyšetrení bol : energetická hodnota, bielkoviny, tuky, cukry, chlorid sodný, dusičnany. Údaje z dotazníkov boli spracované v programe Excel - mušta a Alimenta verzia 4.3 v termíne do 30.09.2013 a boli zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota, ktorý je gestorom projektu.

4.3 „MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ“

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy sme chceli získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V priebehu roka 2013 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný u žiakov vo veku 9 rokov, zapojených do projektu bolo 20 žiakov zo ZŠ Pugačevova č. 7, Humenné. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 15.04.2013 – 31.05.2013. Zozbierané dotazníky boli vložené do masiek v programe Excel a v termíne do 01.11.2013 a elektronicky zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ: Rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, odstraňovanie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti). Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy). Výchova a poradenstvo.

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými, dorastovými a praktickými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie stavu zaočkovanosti.

V mesiaci september bola vykonaná kontrola očkovania v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce za obdobie od 1.9.2012 do 31.8.2013.

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, invazívnym hemofilovým infekciám a poliomyelitíde, ročník narodenia 2011 bolo percento zaočkovanosti v okresoch Humenné **99,63 %**, v predchádzajúcom roku 99,27 %, Snina **99,65**,

v predchádzajúcom roku 100,0 %, Medzilaborce 98,00 % v predchádzajúcom roku 99,06 %. **Očkovanie v okresoch Humenné a Snina, Medzilaborce bolo na rovnakej úrovni ako v roku 2012.**

Preočkovanie proti DTP v ročníku narodenia 2006, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné **98,87 %** , v predchádzajúcom roku 98,80 %, **Snina 99,29 %** , v predchádzajúcom roku 100,0 %, Medzilaborce **100,0 %** , v predchádzajúcom roku 99,10 %.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde v ročníku narodenia 1999, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné **98,98 %** , v predchádzajúcom roku 97,87 %, Snina **99,46 %** v predchádzajúcom roku 100,0 %, Medzilaborce **98,13 %** , v predchádzajúcom roku 100,0%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2011 - Humenné **98,71 %** , v predchádzajúcom roku 98,35 %, Snina **100,0 %** , v predchádzajúcom roku 98,67 %, Medzilaborce **97,00 %** , v predchádzajúcom roku 94,39 %.

Ročník narodenia 2010 v okrese Humenné **99,63 %** , v predchádzajúcom roku 99,63 %, Snina **100,0 %** v predchádzajúcom roku 100,0 %, Medzilaborce **99,12 %** , v predchádzajúcom roku 100,0 %.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde ročník narodenia 2001 v okresoch Humenné **98,84 %** , v predchádzajúcom roku 97,10 %, Snina **99,68%** v predchádzajúcom roku **98,84 %** , Medzilaborce 99,18 %, v predchádzajúcom roku 100,0%.

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde B. Očkovanie sa vykonáva na novorodeneckom oddelení. S očkovacou látkou je podávaný i hyperimúnnny gamaglobulín proti vírusovej hepatitíde B. Počet novorodencov HBsAg pozitívnych matiek je hlásený mesačne z novorodeneckých oddelení nemocníc.

Očkovanie proti VHB u dialyzovaných pacientov. Na dialyzačnom oddelení sledujú pacientov a pred zaradením do dialyzačného programu sú očkovaní. Očkovanie je vykonávané v Humennom, kde je dialýza, a preto sú údaje uvedené len v okrese Humenné.

Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb, vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB. V roku 2012 a 2013 bol hlásený veľmi nízky počet ochorení na VHB, ako aj nosičov HBsAg, preto i počet kontaktov je nízky. V zariadeniach mentálne postihnutých neboli v tomto roku očkovaní chovanci, pretože boli očkovaní v predchádzajúcich rokoch a sú tam po celý život.

Odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života. Zaznamenali sme nárast počtu očkovaných detí proti chrípke, VHA a proti rotavírusovým infekciám.

Očkovanie osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb. V okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95% ani v jednom okrese. Pri kontrole očkovania sme iba v dvoch obvodoch zistili pokles zaočkovanosti pod 90%, a to v obvodoch lekárov z okresu Humenné a okresu Medzilaborce, ktorí majú vysoký počet detí rómskeho etnika a očkovanie nemohlo byť vykonané, pretože deti sú v Anglicku. Zväčša po príchode domov majú očkovanie, alebo sú doočkované. Nedostatky v evidencii očkovania neboli zistené. Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek sa začína na novorodeneckých oddeleniach a pravidelne v mesačných hláseniach uvádzame počet detí HBsAg pozitívnych matiek, ktoré boli očkované. V roku 2013 sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie nebolo v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce nariadené.

Počet zaevidovaných odmietnutí povinného očkovania podľa druhu očkovania v období od 1.9.2012 do 31.8.2013 u všetkých ročníkov narodenia, t.j. ročníkov narodenia kontrolovaných k 31.8.201. Na RÚVZ Humenné sme za kontrolované obdobie nemali oficiálne písomne hlásené odmietnutie očkovania od očkujúceho lekára. Pri kontrole bolo zistené odmietnutie v troch rodinách. Z toho sme už mali 2 rodiny na pohovore. Ide o rodiny,

ktoré striktne neodmietajú očkovanie, ale váhajú vzhľadom na zdravotný stav detí, ako aj medializáciu.

V okrese Humenné bol v roku 2006 zriadený záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MV SR. Očkovanie v záchytnom tábore sa nevykonáva, deti ktoré sú umiestnené v zariadení s rodičmi odchádzajú do tretích krajín, kde sú doočkované podľa platnej legislatívy danej krajiny.

V januári bol doručený na všetky očkujúce strediska očkovací kalendár na rok 2013. V priebehu roka 2013 boli lekári pravidelne informovaní o zmenách v očkovaní. Pravidelne mesačne sme informovali lekárov o aktuálnej epidemiologickej situácii ako i o výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

V roku 2013 sme zaznamenali opäť nárast hláseného počtu ochorení na pertussis. Ochorenia boli hlásené u očkovaných jedincov, u ktorých v anamnéze dominoval hlavne dlhodobý dráždivý kašeľ bez teploty. Ochorenia boli sérologicky potvrdené.

Pripravili sme leták o očkovaní pre verejnosť, hlavne so zameraním na rómske etnikum, ktorý sme distribuovali do jednotlivých osád. Leták obsahoval informácie o povinnom očkovaní a o význame očkovania.

V čase zvýšeného výskytu respiračných ochorení sme informovali verejnosť prostredníctvom médií o možnosti očkovania proti chrípke.

Pravidelne každý rok pripravujeme seminár pre lekárov a sestry, ktorý sa bude konať v novembri 2013.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- informácie pre detských a praktických lekárov - spracovali sme informačný materiál a leták, ktorý lekári umiestnili na nástenných tabuliach pred ambulanciami vo všetkých troch okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce,
- na informačnej tabuli RÚVZ Humenné,
- v 5 rómskych osadách a 2 zoskupeniach rómskeho etnika v meste Snina a v Medzilaborciach sme distribuovali vlastný leták o očkovaní a očkovací kalendár. V Humenskej televízii bol zverejnený na teletexte informačný materiál o význame očkovania, zároveň bol tento materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Humenné a bol poskytnutý dvom regionálnym denníkmi - Podvihorlatské noviny a Pod Vihorlatom.
- na oddelení epidemiológie je zriadená poradňa očkovania pre verejnosť ako aj zdravotníckych pracovníkov - informácie poskytujeme denne. V poradni očkovania sme riešili hlavne očkovanie do zahraničia.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života. Skvalitnenie surveillance prenosných ochorení. Edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. V roku 2013 sme odobrali 8 vzoriek vody z ČOV s negatívnym nálezom.

Nadalej pretrváva problém hlásnej služby z jednotlivých obvodov, hlavne z okresu Medzilaborce. Najväčší počet hlásených ochorení je z infekčných ambulancií. Hlásenie respiračných ochorení sa pohybuje od 80 – 100 %.

Pravidelne jednotlivé ambulancie ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte inf. ochorení, nariadeniach a odborných usmerneniach. Celkove sme navštívili zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií 12 x 78 zariadení. Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne a štvrťročne do spravodaja, ktorý pripravuje RÚVZ „Cesta k zdraviu“, ktorý zasielame všetkým zdravotníckym pracovníkom, obciam, školám.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých, ako aj v zdravotníckych zariadeniach pri VHA, VHB.

V roku 2013 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 898 ochorení, z toho do EPIS-u bolo hlásených 784, 30 pohryznutí, 55 ochorení nebolo hlásených do EPIS-u – zmeny dg.

Počet hlásených ochorení: okres Humenné 390, z toho 44-tich prípadoch boli nahlásené zmeny dg., okres Snina 345 z toho v 7-och prípadoch boli dg. zmenené, okres Medzilaborce–78, z toho v 4 prípadoch došlo k zmene diagnózy. V okrese Humenné bolo navštívených za-účelom protiepidemických opatrení 195 ohnisk, v okrese Snina 111 ohnisk a v okrese Medzilaborce 56 ohnisk. Opatrenie v OHN - zdravotná výchova bola vykonaná v 919 prípadoch. V roku 2013 naďalej pretrvávala veľmi priaznivá situácia vo výskyte VHA vo všetkých troch okresoch – boli hlásené 2 ochorenia. Túto veľmi priaznivú situáciu môžeme pripísať edukácií obyvateľstva a očkovaníu proti VHA. Nárast hláseného počtu ochorení na VHB a VHC je ovplyvnený výskytom pozitivity u azylantov záchytného tábora v Humennom.

Situácia vo výskyte infekčných ochorení je ovplyvnená nielen hlásnou službou, ale aj laboratórnymi vyšetreniami. Lekári iba sporadicky odoberajú materiál, či už na mikrobiologické vyšetrenie, sérologické vyšetrenie a veľmi zriedka na virologické vyšetrenie. V roku 2013 sme poskytli 16 informácií pre tlač a televíziu.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení. Začlenenie surveillance infekčných ochorení do siete EÚ.

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčných ambulancií a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. Hlásna služba sa pohybuje od 80% do 100%. V roku 2013 bolo do systému nahlásených 784 ochorení, počet spracovaných ohnisk 362, zvýšený lekársky dohľad bol nariadený u 144 osôb, zdravotná výchova ako aj dezinfekcia bola nariadená v 919 prípadoch. V 85 prípadoch diagnóza nebola potvrdená, ale opatrenia v rodinách boli vykonané. Išlo hlavne o pohryznutia a podozrenia na VHA - nepotvrdené. V prípade, že zviera bolo vakcinované a vyšetrené veterinárnym lekárom, pacient nebol vakcinovaný, do hlásenia sme ho nedávali. Do systému EPIS vkladáme len prípady, u ktorých bola zahájená vakcinácia a prípady s potvrdenou diagnózou.

Situáciu vo výskyte infekčných ochorení môžeme hodnotiť ako veľmi priaznivú, hlavne vo výskyte VHA.

Systém EPIS je prínosom pre poskytovanie informácií, ako aj získavania informácií o výskyte infekčných ochorení v jednotlivých regiónoch.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštatných ambulanciách.

Pravidelne každý rok vykonávame analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach v rámci zasadania nozokomiálnej komisie zriadenej pri nemocniciach. Pretrváva stále problém s hlásením NN. V roku 2013 sa konalo zasadnutie nozokomiálnej komisie v nemocnici v Humennom, kde boli vyhodnotené stery z prostredia, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky a kontrola účinnosti dezinfekčných roztokov. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz, všetky zdravotnícke zariadenia majú vypracovaný ako dodatok k prevádzkovému poriadku i hygienicko – epidemiologický režim.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu v roku 2013 sme vo všetkých troch okresoch vykonali 261 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 180 vzoriek zo sterilného materiálu a 540 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 32 roztokov na kontrolu účinnosti.

Bolo otestovaných 102 sterilizačných prístrojov. V 4-och prípadoch bola vykonaná opakovaná kontrola sterilizačného prístroja pre pozitívny výsledok. Opakované testovanie sa vykonalo po oprave sterilizačných prístrojov.

K 5. ročníku kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“ sme pripravili materiál, ktorý sme poskytli zdravotníckym zariadeniam. Aktívnou účasťou s 1 prezentáciou sme vystúpili na konferencii stomatólogov z okresu Humenné, Snina, Medzilaborce. Epidemický výskyt nozokomiálnych nákaz sme nemali hlásené.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladané do systému denne.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované. V roku 2013 sme nemali hlásenú mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2013 sme odobrali 8 vzoriek odpadovej vody z ČOV Humenné s negatívnymi výsledkami.

Výskyt akútnych paréz sledujeme týždenne. V roku 2013 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie poliomyelitídou.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS – PLNÍ PODPORA ZDRAVIA

V roku 2013 bolo hlásené 1 novovzniknuté nosičstvo HIV zo záchytného tábora v Humennom.

Hrou proti AIDS: na RÚVZ so sídlom v Humennom sa v roku 2013 tento projekt nerealizoval.

Besedy: Zamestnanci oddelenia podpory zdravia realizujú besedy týkajúce sa ochorenia AIDS. Besedy obsahovali informácie o HIV/AIDS, žiakom a študentom sme priblížili

ochorenie AIDS, čo je príčinou tohto ochorenia, aký je možný prenos ochorenia. Najdôležitejšou časťou besied bolo oboznámenie žiakov s možnosťami prevencie nákazy HIV/AIDS. V roku 2013 bolo spolu realizovaných 30 besied a edukovaných bolo 622 žiakov a študentov.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bol e-mailom zaslaný informačný materiál základným a stredným školám v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Humennom. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS študentom stredných škôl a žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 7 besied pre 131 žiakov a študentov. Stredná odborná škola A. Warhola v Medzilaborciach, na ktorej sa taktiež konali besedy, je zapojená do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“.

Iné aktivity: článok k Svetovému dňu AIDS bol zverejnený na www.humencanonline.sk.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení. Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce sme zatiaľ riešili v poradni očkovania iba 2 prípady odmietania očkovania u mamičiek, ktoré sa báli dať zaočkovať svoje deti. Po konzultácií v poradni boli deti zaočkované. V poradni očkovania poskytujeme informácie hlavne o očkovaní proti VHA a VHB ako o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaní, trend vývoja a následná cieľená intervencia.

V mesiaci jún bol dotazníkovou formou vykonaný prieskum na školách a detských ambulanciách. Celkovo bolo vyplnených 55 dotazníkov, ktoré boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení. Aktivity sú zamerané na prevenciu chronických a infekčných ochorení.

1. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení sú rozdelené do týchto oblastí:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (91 aktivít; 22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; 16. október – Svet. deň výživy; besedy; médiá).

B) Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefítoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (13 aktivity; 10. máj – Sv. deň Pohybom ku zdraviu; kampaň VsKP; besedy; média).

C) Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (97 aktivít; 31. máj – Sv. deň bez tabaku; 2. júl – Deň zodpovednosti; 18. – 22. november – Európsky týždeň boja proti drogám; články a oznamy uverejnené v médiách).

2. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení:

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení (31 besied).

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február, článok uverejnený v spravodaji Cesta k zdraviu, ktorý štvrtročne vydáva RÚVZ, na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách (Humenské topky).

Týždeň mozgu – 11. – 17. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl, žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Pre deti v materských školách boli pripravené pracovné listy o činnosti mozgu. Žiaci a študenti si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili logické úlohy. Celkovo bolo edukovaných 157 detí, žiakov a študentov. V spolupráci so VŠZP sme vykonali meranie hladiny celkov. cholesterolu v kapilárnej krvi u pedagógov v MŠ Třebíčskej a na SZŠ v Humennom, zúčastnených bolo spolu 38 osôb.

Článok o Týždni mozgu bol uverejnený v regionálnych médiách. V priestoroch úradu a na internetovej stránke úradu bol uverejnený leták s danou tematikou, ktorý bol taktiež e-mailom rozposlaný na všetky školy v našej spádovej oblasti

Svetový deň vody - 22. marec – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus na štyroch školách pre 101 žiakov a študentov.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 18 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak a 37 študentov z Gymnázia J. Zlatoústeho v Humennom, ktorým sme merali krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Zdravotno-výchovná akcia s názvom „Prečo Francúzi nedržia diétu“ spojená s meraním krvného tlaku a telesného tuku pre ženy, ktoré sú organizované v združení Ženy a tradície sa uskutočnila 10. apríla v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom. Prítomných bolo 30 žien, ktoré si vypočuli informácie z oblasti zdravého životného štýlu, podali sme im informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a o činnosti Poradne zdravia. K dispozícii mali letáky – Hypertenzia, Metabolický syndróm, Hypercholesterolémia, vytvorené pracovníčkou oddelenia podpory zdravia.

V rámci Svetového dňa zdravia sme realizovali komplexné vyšetrenie TZS u pedagógov zo ZŠ Hrnčiarkej v Humennom. Vyšetrení sa zúčastnilo 36 klientov.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola zverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách a e-mailom rozposlaná inštitúciám v našej spádovej oblasti.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol uverejnený článok na internetovej stránke úradu. Článok o pozitívnych účinkoch pohybovej aktivity bol e-mailom zaslaný na všetky školy a obecné úrady v našej spádovej oblasti. Prostredníctvom e-mailu sme školám zaslali výzvu k otvoreniu športovísk pre verejnosť. Na našu výzvu reagovali 2 školy v Humennom. Realizovali sme pohybové hry s deťmi z materských škôl. Na ZŠ Laboreckej a ZŠ SNP v Humennom sme výjazdovou poradňou zdravia vyšetřili 36 pedagogických zamestnancov.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – v tento deň prebiehala celoslovenská kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Informácia o kampani bola zverejnená v regionálnych médiách a na internetovej stránke úradu. Kampaň prebiehala na námestí v Humennom. Fajčiari mali možnosť zistiť množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Túto možnosť využilo 13 osôb a 11 respondentov vyplnilo Fagestromov dotazník závislosti na nikotíne. Pre 112 žiakov základných škôl sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – ÚVZ SR v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu organizovali v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi 2. júla zdravotno-výchovnú kampaň s názvom **DEŇ ZODPOVEDNOSTI**. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšenie celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia informovali širokú verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Aktivity boli spojené s vyšetrením jedného z pečeneých testov a meraním tlaku krvi. Vyšetrených bolo 60 záujemcov, ktorý zároveň vyplnili krátky dotazník.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - v dňoch 9. – 13. septembra 2013 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách. Cieľovú skupinu sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Spolu sme realizovali 5 aktivít pre 100 žiakov (3 aktivity pre materské školy a 2 pre základné školy). Článok s propagáciou Európskeho dňa ústneho zdravia pripravený zamestnankyňou oddelenia podpory zdravia bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v regionálnych internetových médiách.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september - pri príležitosti tohto svetového dňa sme vykonávali edukačné aktivity pre študentov stredných škôl. Realizované boli 4 besedy pre 96 študentov.

Deň srdca – 27. september - Pri príležitosti Dňa srdca bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na Námestí slobody v Humennom. Zamestnanci oddelenia podpory zdravia na RÚVZ so sídlom v Humennom záujemcom z radov občanov merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pásu, množstvo telesného tuku a stanovili BMI. V tento deň (27.9.2013) sme vyšetrili 60 klientov vo vekovom rozpätí 22 – 75 rokov. S vyšetrenými občanmi sme vyplňali dotazník zameraný na kardiovaskulárne ochorenia a distribuovali sme letáky „Deň srdca“. V priestoroch obchodného domu bol umiestnený panel s informáciami o rizikových faktoroch KVS ochorení, ktorý pripravila pracovníčka oddelenia podpory zdravia. Akcia má pozitívne ohlasy u občanov nášho mesta.

V rámci kampane MOST 2013 sme sa 30. septembra 2013 zúčastnili zdravotno-výchovnej akcie v Dennom centre v Humennom. Seniorov sme edukovali o rizikových faktoroch KVS ochorení a ich prevencii (prezentácia „Zdravé srdce“) a záujemcom sme odmerali krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Medzinárodný deň starších – 1. október – v rámci tohto dňa sme vykonávali vyšetrenia celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a merali krvný tlak u obyvateľov obce Kochanovce v okrese Humenné. Vyšetrení sa zúčastnilo 13 osôb vo veku 26 – 79 rokov.

Svetový deň duševného zdravia – 10. október - realizovali sme nasledovné aktivity - propagovali sme Svetový deň duševného zdravia na webovej stránke úradu, v regionálnych médiách a e-mailom sme informáciu zaslali školám a obecným úradom v našej spádovej oblasti; v priestoroch úradu bol umiestnený panel s danou témou, ktorý pripravila zamestnankyňa oddelenia podpory zdravia; distribuovali sme existujúci materiál, ktorý sa vzťahuje k duševnému zdraviu; na všetky základné a stredné školy sme e-mailom zaslali

žiadosť o spropagovanie publikácie WHO – Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov v školstve s odkazom na jej bezplatné stiahnutie.

Svetový deň výživy – 16. október - počas spomínaného dňa prebiehala kampaň „Odstráň obezitu!“ a v rámci nej sme vykonali tieto aktivity - kampaň sme propagovali na webovej stránke úradu, v regionálnych médiách a e-mailom sme informáciu zaslali školám a obecným úradom v našej spádovej oblasti; kampaň prebiehala v priestoroch Mestského úradu v Humennom, kde bol tiež umiestnený panel s danou témou, ktorý pripravila zamestnankyňa oddelenia podpory zdravia – kampane sa zúčastnilo 52 osôb; záujemcom sme odmerali krvný tlak a pulz, množstvo telesného tuku, obvod pása a bokov, vyplnili sme dotazník a namerané hodnoty sme zaznamenali do „Záznamovej kartičky klienta“, ktorú sme odovzdali vyšetrovanej osobe; distribuovali sme letáky a ovocie poskytnuté firmou Fructop s.r.o. .

Európsky týždeň boja proti drogám – 18. – 22. november – v tento týždeň sme prezentovali negatívny dopad užívania drog na organizmus, spolu odznelo 7 prednášok, 3 pre základnú školu a 4 pre strednú školu. Oznam o celoslovenskej súťaži pre 7. ročníky základných škôl s názvom "Najlepšia protidrogová nástienka" sme rozposlali e-mailom na všetky základné školy v našom regióne, oznam bol tiež uverejnený v regionálnych médiách a na internetovej stránke úradu.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - pri tejto príležitosti bol e-mailom zaslaný informačný materiál s informáciami o HIV/AIDS základným a stredným školám v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Humennom. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS študentom stredných škôl a žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 7 besied pre 131 žiakov a študentov. Stredná odborná škola A. Warhola v Medzilaborciach, na ktorej sa taktiež konali besedy, je zapojená do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

V mesiacoch máj – jún 2013 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR a zabezpečili sme vyplnenie 104 dotazníkov. V mesiacoch júl – august vyplnené dotazníky sme zadávali do programu EpiData a následne zaslali na ÚVZ SR, kde boli vyhodnotené.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V rámci NPPO celoročne vykonávame aktivity s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia celej populácie. Zamestnanci oddelenia realizujú aj na školách besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. Besedy sú zamerané na deti v materských školách, na žiakov a študentov základných a stredných škôl. V školách prebiehajú prevažne edukačné aktivity, v roku 2013 ich bolo 68. U študentov SŠ sme realizovali prieskumnú činnosť zameranú na zistenie a porovnanie výskytu obezity u študentov. Do prieskumu bolo zapojených 12 stredných škôl v našej spádovej oblasti a zapojených do prieskumu bolo 1321 študentov. V poradni zdravia vykonávame vyšetrenie, ktoré sú zamerané aj na zistenie výskytu nadváhy alebo obezity u klientov a následne vykonávame intervencie v oblasti znižovania hmotnosti.

V spolupráci s pedagógmi na ZŠ Budovateľskej v Snine sme pripravili pre žiakov preventívnu akciu zameranú na zdravý životný štýl. Žiaci pracovali v skupinách – tvorili plagáty s témou zdravého životného štýlu a riešili kvíz o zdravej výžive. Taktiež sme im merali množstvo telesného tuku. Tejto akcie sa zúčastnilo 18 žiakov.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia realizovalo merania krvného tlaku, telesného tuku a obvodu pása u žiakov CZŠ v Belej n/C. Spolu bolo vyšetrených 52 žiakov.

V rámci Svetového dňa výživy prebiehala kampaň „Odstráň obezitu!“. Kampaň prebiehala v priestoroch Mestského úradu v Humennom, kde bol tiež umiestnený panel s danou témou, ktorý pripravila zamestnankyňa oddelenia podpory zdravia – kampane sa zúčastnilo 52 osôb; záujemcom sme odmerali krvný tlak a pulz, množstvo telesného tuku, obvod pása a bokov, vyplnili sme dotazník a namerané hodnoty sme zaznamenali do „Záznamovej kartičky klienta“, ktorú sme odovzdali vyšetrovanej osobe.

V máji sme boli prizvaní na Okresnú radu Okresnej organizácie JDS v Humennom. Zúčastnení mali možnosť nechať si zmerať krvný tlak, učinilo tak 20 záujemcov z päťdesiatich zúčastnených a vypočuli si krátku intervenciu z oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na stravovanie a pohyb seniorov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Zamestnanci PCOAPZ propagovali kampaň, distribuovali letáky a účastnícke listy a poskytovali poradenstvo v optimalizácii pohybovej aktivity v našej spádovej oblasti – základné, materské a stredné školy, úrady, lekárne, denné centrá (kluby dôchodcov), sociálna poisťovňa a ďalšie inštitúcie. Zároveň informácie o kampani poskytli na stretnutí členov Klubu diabetikov Humenné, zamestnancom RÚVZ a klientom poradne zdravia. Oznam o kampani bol zverejnený v regionálnych médiách (noviny, televízia, internet). Leták a účastnícky list bol zaslaný e-mailom na obecné úrady, základné a stredné školy, do knižníc, MsKS a MsÚ v našej spádovej oblasti (spolu na 191 adries).

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Zamestnanci oddelenia vykonávali aktivity v prevencii fajčenia na základných a stredných školách v našej spádovej oblasti. Spolu bolo realizovaných 52 aktivít metódou zážitkového učenia. Pre študentov stredných školách sme využívali DVD „Kým stúpa dym“. Meranie CO – 8 študentov. Poskytnutie informácie o možnostiach zanechania fajčenia – 2 telefonické podania informácie.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31. máj) bola realizovaná kampaň s cieľom podpory nefajčenia a zanechania fajčenia, súčasťou kampane bolo meranie oxidu uhoľnatého v dychu.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ sa bude realizovať v roku 2014.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

V roku 2013 sa Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku nerealizoval.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR

ÚVZ SR v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu organizovali v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi 2. júla zdravotno-výchovnú kampaň s názvom **DEŇ ZODPOVEDNOSTI**. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšenie celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia informovali širokú verejnosť

o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Aktivity boli spojené s vyšetrením jedného z pečenejových testov a meraním tlaku krvi. Vyšetrených bolo 60 záujemcov, ktorí zároveň vyplnili krátky dotazník.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V rámci Medzinárodného dňa starších (1. október) sme vykonávali vyšetrenia celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a merali krvný tlak u obyvateľov obce Kochanovce v okrese Humenné. Vyšetrení sa zúčastnilo 13 osôb vo veku 26 – 79 rokov.

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v Denných centrách v Novej Sedlici, Stakčinskej Roztoke, v Humennom na sídl. II, na Obecnom úrade v Černine a Ohradzanoch a v DSS v Humennom. Seniorov sme edukovali o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení, o zdravom životnom štýle, Alzheimerovej chorobe, základoch poskytovania prvej pomoci a o bezpečnosti cestnej premávky a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Aktivít sa spolu zúčastnilo 159 seniorov.

V máji sme boli prizvaní na Okresnú radu Okresnej organizácie JDS v Humennom. Zúčastnení mali možnosť nechať si zmerať krvný tlak, učinilo tak 20 záujemcov z päťdesiatich zúčastnených a vypočuli si krátku intervenciu z oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na seniorov.

V rámci kampane MOST 2013 sme sa 30. septembra 2013 zúčastnili zdravotno-výchovnej akcie v novootvorenom Dennom centre v Humennom. Seniorov sme edukovali o rizikových faktoroch KVS ochorení a ich prevencii (prezentácia „Zdravé srdce“) a záujemcom sme odmerali krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Využitím masovokomunikačných prostriedkov sme informovali verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovali sme aktívny prístup k životu v každom veku – článok k Medzinárodnému dňu starších a k Svetovému dňu duševného zdravia (heslo „Duševné zdravie a starší ľudia“).

Aktívne sme sa zúčastnili na slávnostnom otvorení Vzdelávania seniorov v Humennom.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Plnenie úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít prednostne v prostredí škôl. Témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita) sme prezentovali na základných a stredných školách. Spolu odznelo 71 prednášok. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. Realizovaných bolo 91 aktivít. V prevencii porúch príjmu potravy bola realizovaná jedna beseda. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 33 edukačných aktivít. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Následky nedostatočného obliekania (8 besied), Riziká piercingu a tetovania (13), Psí tulák (13), Hygienické návyky (9), Imunita a chrípka (5), Dopravná výchova (14), Riziká nadmerného slnenia (2), Stres a jeho zvládanie (3) a Anaboliká s využitím DVD (8), Priateľstvo a medzil'udské vzťahy (7). Spolu bolo realizovaných na základných a stredných školách 278 edukačných aktivít.

U študentov (24) Strednej zdravotníckej školy v Humennom sme vykonali meranie krvného tlaku, telesného tuku a obvodu pásu.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Tento projekt realizuje RÚVZ Bratislava.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách prostredníctvom šiestich stretnutí, počas ktorých sa deti učia správny postup pri čistení zubov. Pôsobenie sme rozšírili do 1. a 2. ročníkov základných škôl. Jednorazové prednášky s praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov realizujeme aj u žiakov 2. stupňa základných škôl. V roku 2013 sme uskutočnili 43 stretnutí v desiatich materských školách a 5 besied na základných školách v našej spádovej oblasti.

Pri príležitosti Európskeho dňa ústneho zdravia (12. september) - v dňoch 9. – 13. septembra 2013 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách. Cieľovú skupinu sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Spolu sme realizovali 5 aktivít pre 100 žiakov (3 aktivity pre materské školy a 2 pre základné školy). Článok s propagáciou Európskeho dňa ústneho zdravia pripravený zamestnankyňou oddelenia podpory zdravia bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v regionálnych internetových médiách.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2013 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 381 (117 mužov a 264 žien), z toho 201 prvovyšetrených a 180 klientov bolo opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia najčastejšie navštívili klienti vo vekovej skupine 45 – 54 rokov a s úplným stredoškolským vzdelaním. Komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce sme vykonávali aj počas výjazdov poradne zdravia. Spolu sme v roku 2013 realizovali 13 výjazdov v šiestich organizáciách a vyšetrených bolo 166 klientov (z celkového počtu vyšetrených klientov).

V spolupráci s oddelením preventívneho pracovného lekárstva a oddelením hygieny výživy sme realizovali vyšetrenia pracovníkov VVS, a.s. Humenné prostredníctvom výjazdu PCOAPZ. Spolu bolo vyšetrených 24 klientov. Výjazd bol spojený s odborným poradenstvom v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. Cieľom bolo poukázať na spolupôsobenie rizikových faktorov pracovného prostredia a životného štýlu a ich negatívneho dopadu na zdravie.

Merania vybraných parametrov sme vykonávali aj na obecných úradoch – OÚ Zb. Dlhé (meranie krvného tlaku a celk. cholesterolu – 27 osôb), OÚ Ohradzany (meranie krvného tlaku a množstva telesného tuku – 12 osôb, prednášky o zdravom životnom štýle a bezpečnosti na cestách), OÚ Topoľovka (meranie krvného tlaku a celkov. cholesterolu – 8 osôb, prednášky o zdravom životnom štýle a Alzheimerovej chorobe).

Spolupracujeme aj s Klubom onkologických pacientov „Nádej“, v ktorom sme vyšetrili hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi u 17 členiek klubu. V rámci spolupráce nás predsedníčka Spoločnosti onkologických pacientov prizvala na stretnutie, kde zamestnankyňa prezentovala tému „Civilizačné ochorenia – ako im predísť“ (prítomných 51 osôb) a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak a množstvo telesného tuku (23 osôb) a hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi (15 osôb) a 15 záujemcov sa objednalo na komplexné vyšetrenie do Poradne zdravia.

Počas roka sme vyšetřili 20 zamestnancov spoločnosti TESCO Humenné. U zamestnancov sme vykonali meranie krvného tlaku a pulzu, množstva telesného tuku a hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

Vyšetřenia celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku sme realizovali aj v DSS v Humennom, vyšetřených bolo 33 osôb.

V rámci spolupráce pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie sme zabezpečili pre odd. hygieny výživy kompletné vyšetřenia.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Projekt EHES bol ukončený v roku 2012 a boli realizované obe fázy projektu.

Projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni

1. „Zdravé prsia“

Študentky stredných škôl a ženy v produktívnom veku sme zapojili do projektu prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“. Základnou myšlienkou projektu je odtabuizovanie pojmu „rakovina“, oboznámenie sa s rizikovými faktormi rakoviny prsníka a vysvetlenie významu prevencie. Do projektu prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ boli zapojené študentky a ženy v produktívnom veku. Hlavnou časťou projektu je nácvik samovyšetřovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa v roku 2013 zúčastnilo 16 žiačok deviateho ročníka zo ZŠ Kudlovskej v Humennom, 71 študentiek z dvoch stredných škôl v Humennom a 27 žien v produktívnom veku (učiteľky zo ZŠ v Belej n/C. a ženy, ktoré sa zúčastnili stretnutia vo Vihorlatskej knižnici v Humennom a v MKOS v Snine).

2. Prieskumná činnosť – zistenie a porovnanie výskytu obezity podľa vybraných indexov

Prostredníctvom Poradne zdravia sme realizovali prieskumnú činnosť zameranú na zistenie a porovnanie výskytu obezity podľa vybraných indexov u študentov stredných škôl. Študentom sme odmerali výšku, váhu, obvod pása a bokov. Na základe nameraných údajov sme stanovili hodnoty indexov – BMI (index telesnej hmotnosti), WHR (pomer obvodu pása a bokov) a WHtR (pomer obvodu pása a výšky). Do prieskumu bolo zapojených 1310 študentov z 12-tich stredných škôl v našej spádovej oblasti. V ďalšej časti prieskumu porovnáme tieto indexy a výsledky prieskumu uverejníme v spravodaji Cesta k zdraviu a v prípade záujmu dáme k dispozícii aj školám zapojeným do prieskumu.

3. Spravodaj – Cesta k zdraviu

RÚVZ má vlastnú edičnú činnosť – spravodaj Cesta k zdraviu (vytvorený 4x ročne). Tento spravodaj je e-mailom distribuovaný MŠ, ZŠ, SŠ, obecným úradom, zdravotníckym aj nezdravotníckym zariadeniam.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV)

V rámci zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom enviromentálnych determinantov zdravia, redukcie ochorení súvisiacich s kvalitou pitnej a rekreačnej vody, ochorení súvisiacich s nadmerným hlukom v životnom prostredí, UV žiarením sa situácia sleduje v regióne Komárna pri výkone štátneho zdravotného dozoru. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť aj podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.

Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 280 vzoriek pitnej vody, z toho v rámci kontrolného monitoringu 149 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 28 vzoriek a v rámci štátneho zdravotného dozoru 103 vzoriek pitnej vody. V rámci štátneho zdravotného bolo ďalej odobratých 20 vzoriek na kontrolu kvality pitnej vody zo studní hormadného zásobovania pitnou vodou. Z celkového počtu vzoriek odobratých z verejných vodovodov bola mikrobiologická závadnosť zistená u 10 vzoriek, čo predstavuje 3,57% z odobratých vzoriek pitnej vody.

V záujme ochrany zdravia obyvateľov a návštevníkov regiónu Komárna boli orgánom verejného zdravotníctva sledované dve prírodné lokality s vodnými plochami využívanými aj na kúpanie, z ktorých bolo k 31.12.2013 odobratých spolu 9 vzoriek s vyhovujúcou kvalitou podľa platnej legislatívy. V regióne Komárna nie sú evidované lokality vyhlásené v zmysle vodného zákona za vody určené na kúpanie.

K 31.12.2013 bolo na umelých kúpaliskách odobratých spolu 137 vzoriek vody. Medzné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov boli prekročené v 27 vzorkách, čo predstavuje 19,7 % z odobratých vzoriek.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Evidencia rizikových prác je spracovaná v programe ASTR_2011. Údaje do systému boli priebežne zadávané k 31.12.2013, v kat. rizika č. 3 evidujeme celkom 979 zamestnancov a v kat. rizika č. 4 evidujeme 17 zamestnancov.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo v roku 2013 vydaných 10 rozhodnutí, z toho 7 určení a 3 zrušenia rizikovej práce z titulu hlučnosti a chemického faktoru. Určili sme 7 nových rizikových prác, ktoré vykonáva 140 zamestnancov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 340, pri ktorých

sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

Za nedodržanie ochrany zdravia na pracovisku, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, boliv zmysle § 57 zák. č. 355/2007 Z.z.uložené 2 pokuty za správny delikt zamestnávateľovi EUROOBUV s.r.o., Komárnov celkovej výške 1 859 € a Rieker obuv s.r.o. Komárno vo výške 165 €.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 27, z uvedeného počtu 11 bolo vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 16 prípadoch v poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

Bolo vydaných 26 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku, z toho 16 aj s uvedením priestorov do prevádzky.

Formou kontrolných listov bolo u 10 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Riešili sme 15 ohlásení na búracie práce s odstraňovaním materiálu obsahujúceho azbest, kde bol zároveň vykonaný štátny zdravotný dozor. V 1 prípade sa riešil podnet, v ktorom obyvateľ obce Kava udával na pozemku suseda vo zvyškoch stavebného materiálu zlomky strešnej krytiny s pravdepodobným obsahom azbestu. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bola odobratá vzorka z odpadu, ktorá bola následne zaslaná na laboratórne vyšetrenie do NRC pre zdravotnú problematiku vlákniťých prachov, kde sa prítomnosť azbestových vlákien vo vzorke potvrdila. Majiteľovi pozemku bol nariadený odvoz a likvidácia zvyškov stavebného materiálu s obsahom azbestu a o celej záležitosti bolo informované Mesto Komárno a Obec Kava.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž .

Táto problematika nebola riešená.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

V jednom prípade bolo hlásené podozrenie na ochoreniez dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia u zamestnanca pracujúceho vo výrobe káblových zväzkov. Na základe hlásenia zamestnanci vykonali prešetrenie podozrenia a vydali vyjadrenie pre Kliniku pracovného lekárstva v Bratislave.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

Nebolo hlásené podozrenie na ochoreniechrbtice.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOPP.

V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého oddelenie pripravilo Deň otvorených dverí, ktorý sa uskutočnil na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne. Informačné materiály ku kampani boli uverejnené na webovej stránke regionálneho úradu. V roku 2013 sa ho zúčastnilo 15 organizácií.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Vydaných bolo 16 vyjadrení k zriadeniu chráneného pracoviska. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov a ich prispôsobenia zdravotnému postihnutiu zamestnancov. V rámci plnenia tejto úlohy sme vykonali štátny zdravotný dozor u 5 subjektov so zameraním na ochranu zdravia osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou, vyhodnotenie plnenia úlohy bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Nitre.

2.6.3 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch – „Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií“

V 16 poľnohospodárskych organizáciách bol zisťovaný rozsah, množstvo a spôsob používaných agrochemikálií a posúdená miera expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami, úroveň ochrany zdravia, technológia aplikácie prípravkov, spôsob skladovania chemických látok a prípravkov, zdravotný dohľad, odborná spôsobilosť. Zistené údaje boli spracované podľa vzorovej zápisnice a zo strany poľnohospodárskych subjektov boli odovzdané všetky karty bezpečnostných údajov použitých agrochemikálií a prehľad o spotrebe agrochemikálií za roky 2010, 2011 a 2012. Vyhodnotenie plnenia úlohy bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Nitre.

Pomocou kontrolných listov bola v 10 organizáciách zisťovaná informovanosť zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie“, v rámci ktorého bolo ku dňu 31.12.2013 poskytnuté poradenstvo a vykonané laboratórne vyšetrenia 80 respondentom. Výsledky boli zaslané v osobitnej správe.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli bolo k 31.12.2013 odobratých 24 vzoriek soli. Správa o výsledkoch odberov bola zaslaná.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno nemal plánovaný odber.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Odber vzoriek výrobkov určených pre deti je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno v roku 2013 nemal plánovaný odber.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Odber vzoriek papierových a kartónových materiálov je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého bol vykonaný odber 2 vzoriek obalových materiálov určených na styk s potravinami – farebné papierové servítky a aromatizovaná zmes bylinného, ovocného a čierneho čaju balená v papierových obaloch.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, v rámci ktorého sme k 31.12.2013 vykonali poradenstvo a monitoring predpokladaného množstva skonзумovaných aditív u 20 respondentov vybraných vekových kategórií.

Na monitoring obsahu vybraných prídavných látok v potravinách boli odobraté 4 vzorky potravín (na obsah Kumarínu, Mentofuránu, Allury červenej a Chinolínovej žltej).

Správa o výsledkoch monitoringu bola zaslaná.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2013, v rámci ktorého okres Komárno nemal plánovaný odber.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Komárne ku dňu 31.12.2013 odobral spolu 3 vzorky v súlade s usmernením ÚVZ SR, z toho 1 vzorku veľkoobjemovo balenej vody určenej na dávkovanie a 2 vzorky pramenitej balenej vody určenej pre dojčatá.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín v roku 2013 v okrese Komárno nebol plánovaný odber.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín v roku 2013 v okrese Komárno nebol plánovaný odber.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Odber vzoriek potravín určených pre bezlepkovú diétu je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého bola v roku 2013 odobratá 1 vzorka potraviny z obchodnej siete - Novalim palacinky bezlepkové **v prášku, na stanovenie obsahu gluténu.**

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Praktické riešenie projektu v terénnych podmienkach okresu Komárno bolo vykonané v roku 2011, v súčasnosti sa realizuje vyhodnocovacia fáza projektu, ktorú vykonáva ÚVZ SR a Ústav hygieny LFÚK Bratislava - prof. Ševčíková

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIU JEDÁL.

Dlhodobým cieľom projektu bolo zhodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín.

Základom pre vytvorenie databázy boli informácie získavané dotazníkovou metódou o problematike stravovacích návykoch detí, časť bola získaná laboratórnym rozborom stravy a antropometrickými meraniami študentov stredných škôl.

V prvom polroku 2013 sme vykonali antropometrické meranie 15 – 18 ročných žiakov podľa vytypovaných stredných škôl / výška, váha, obvod pásu, obvod bokov, meranie krvného tlaku/ a distribúcia a zber 5 druhov dotazníkov, ktoré zahŕňali oblasť stravovania/. V Gymnáziu Ľ.J. Šuleka v Komárne bolo respondovaných 60 študentov a 60 študentov v Strednej priemyselnej škole stavebnej v Hurbanove, spolu bolo respondovaných 120 študentov. V rámci uvedeného projektu bola odobratá celodenná strava z 2 zariadení školského stravovania uvedených stredných škôl počas jedného týždňa - spolu 10 vzoriek stravy /obed/ v zmysle pokynov gestora projektu. Získané údaje o stravovacích návykoch, o fyzickej aktivite, 24 hodinového jedálneho lístka, frekvenčného dotazníka a výživových preferencií boli zadané a spracované v počítačovom programe Alimenta a Mustra a zaslané gestorovi projektu.

Projekt bol rozpracovaný na roky 2008 až 2013, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ:

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského veku a porovnať prijatý denný príjem so stanoveným denným príjmom /ADI/.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2013 u žiakov Základnej školy na Ul.Komenského č.3 v Komárne dotazníkovou formou u vzorky 20 žiakov vo veku 15 rokov. Získané údaje boli spracované v počítačovom programe a zaslané gestorovi úlohy – ÚVZ SR Bratislava.

Štúdie a projekty ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR
Realizácia prieskumu ESPAD u študentov vysokých škôl v Slovenskej republike.

Cieľom projektu bolo dotazníkovou formou získať od respondentov anonymným prieskumom údaje o zneužívaní návykových látok.

Projekt bol realizovaný v súvislosti s prebiehajúcim týždňom boja proti drogám v Slovenskej republike. RÚVZ so sídlom v Komárne projekt realizoval u študentov Univerzity Jána Selyeho, Bratislavská cesta č. 3322, v Komárne na katedre Ekonomickej fakulty, kde bolo respondovaných 60 študentov. Nakoľko vysokoškolské štúdium na fakulte prebieha v maďarskom jazyku, dotazníky boli vyplnené v maďarskom jazyku a dňa 10.12.2013 zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR Bratislava podľa pokynov.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2013 naďalej vykonávané všeobecnými lekármi pre deti a dospelých a všeobecnými lekármi pre dospelých, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti. Zamestnanci oddelenia epidemiológie v roku 2013 prejednali 13 priestupkov pre odmietnutie očkovania a uložili sankciu vo výške 520 €.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2012

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie určiť vybrané ochorenia preventabilné očkovaním do imunologických prehľadov – nie je v kompetencii RÚVZ
- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2013 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovací kalendár pre rok 2013 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2013
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala vysoká úroveň zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení, činnosťou poradne očkovania.
- príprava registra očkovaných osôb – nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne

- aktívna činnosť „Poradní očkovaní“ – v rámci poradne očkovaní bolo realizovaných 15 konzultácií.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
- RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Úloha zatiaľ nebola nerealizovaná. Finančné zabezpečenie nie je v kompetencii RÚVZ. V prípade realizácie úlohy je RÚVZ pripravené sa aktívne zapojiť do realizácie imunologického prehľadu v okrese.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

V priebehu roka 2013 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovaní aj pre laickú verejnosť.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2013 aktívne zapojilo do pravdelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovaní medzi laickou verejnosťou a odvrátenie narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovaní

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovaní. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovaní osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. Zabezpečená bola informovanosť verejnosti o dobrovoľnom očkovaní a očkovaní pred cestou do zahraničia. V júni 2013 sa 1 zamestnankyňa oddelenia epidemiológie zúčastnila vzdelávacej aktivity „Škola vakcinológie“.

Kontrola očkovaní v SR

Kontrola očkovaní bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť je v okrese Komárno vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovaní neboli zistené.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (HPL s.r.o.), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom HPL s.r.o., boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre. Nadviazaná bola spolupráca s Mikrobiologickým laboratóriom vo Zvolene

zabezpečujúcim vyšetrenie pacientov hospitalizovaných a ošetrovaných lôžkovom zariadení Forlifeno. Všeobecná nemocnica Komárno.

Analyza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS, ktorého súčasťou je aj systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa prijímali a nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách. 1 zamestnankyňa v sledovanom období ukončila vzdelávací program Európskeho systému vzdelávania v intervenčnej epidemiológii EPIS, ktorého súčasťou bol aj systém surveillance prenosných ochorení.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. V súvislosti s povodňami v júni 2013 a následným vyhlásením mimoriadnej situácie spolupracovalo na zabezpečení informovanosti obyvateľstva o opatreniach v súvislosti s predchádzaním prenosným ochoreniam. V súvislosti s chrípkovou sezónou začiatkom kalendárneho roka bolo poskytované odborné poradenstvo laickej verejnosti. Priebežná informovanosť je zabezpečená aj zverejňovaním informácií na web stránke RÚVZ.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne je registrovaný 1 lekár. Regionálne mikrobiologické laboratórium HPL s.r.o. už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií

Oddelenie epidemiológie manažovalo epidémie regionálneho rozsahu. V roku 2013 bolo riešených 18 rozsiahlejších epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- Epidémiu chrípky typu A (bližšie nešpecifikované) v Zariadení sociálnych služieb Magnólia Hurbanovo;
- epidémiu akútnych gastroenteritíd bližšie neurčenej etiológie v Základnej škole na Ul. Pohraničnej v Komárne;
- epidémia akútnych gastroenteritíd bližšie neurčenej etiológie v Materskej škole na Ul. Eötvösa v Komárne;
- epidémiu svrabu v Detskom domove v Kolárove;
- epidémiu respiračných nákaz v Materskej škole na Ul. lodnej v Komárne;
- rodinnú epidémiu salmonelózy v Šrobárovej;

- epidémiu svrabu v SOS krízové centrum Hurbanovo;
- epidémiu svrabu v DD Náruč Komárno;
- epidémiu svrabu na Geriatrickom oddelení Forlifen.o. Všeobecná nemocnica Komárno;
- epidémiu svrabu v Domove dôchodcov OAZIS Kameničná-Balvany;
- epidémiu akútnych gastroenteritíd – „Iné špecifikované bakteriálne infekcie“ vyvolané Citrobacterom v ZSS Magnólia Hurbanovo;
- epidémiu šarlachu v ZŠ Eötvösa Komárno;
- nadregionálnu epidémiu šigelózy;
- rodinnú epidémiu svrabu v Dulovciach;
- epidémiu šarlachu v ZŠ Marcelovej;
- rodinnú epidémiu svrabu v Bátorových Kosihách;
- epidémiu akútnych gastroenteritíd zapríčinených norovírusmi v Zariadení pre seniorov v Kolárove.

Manažment kontaktov a ohnisk

Bolo vykonané epidemiologické vyšetrenia v 531 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím bolo vydaných 177 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti úzko spolupracujeme s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC(HELICS)

RÚVZ so sídlom v Komárne je zapojené do programu HELICS. V roku 2013 boli spracované údaje od 48 pacientov.

Vykonanie bodovej prevalenčnej štúdie nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastnilo projektu bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 165 pacientov v roku 2012.

V roku 2013 prebiehalo spracovanie výsledkov na národnej úrovni.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno, ktorý bol v roku 2013 aktualizovaný. Pre

zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach. Od regionálnej nemocnice bol vzhľadom na reorganizačné zmeny vyžiadany aktualizovaný plán reprofilizácie lôžok pre prípad pandémie. V roku 2013 sme v súvislosti s povodňami a vyhlásením mimoriadnej udalosti zabezpečovali informovanosť obyvateľov o opatreniach na ochranu zdravia a poskytovali konzultačnú a metodickú činnosť.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2013 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku boli realizované 4 akcie na 2 základných a 2 gymnáziach, spolu sa projektu zúčastnilo 306 žiakov. Ďalej bola realizovaná 1 prednáška s tematikou prevencie HIV/AIDS na 1 SOŠ pre 30 študentov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií. V roku 2013 bolo realizovaných 15 konzultácií.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici zabezpečili na národnej úrovni realizáciu uvedeného projektu. Vypracovali Protokol, realizovali hniezdový výber zúčastnených škôl, stanovili počty navštívených ambulancií úmerne veľkosti jednotlivých okresov. RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečilo následne zhromažďovanie vyplnených dotazníkov a ich zadávanie do systému a realizáciu analýzy. Do výskumu sa zapojilo 35 RÚVZ. Do výskumu sme zaradili 1021 študentiek a 1070 rodičov. Podiel budúcich rodičov odmietajúcich očkovanie bol 8,4 % (95%CI=6.6-10.6), súčasných rodičov 10.9% (95%CI=8.6-13.7). V prípade, že by bolo očkovanie dobrovoľné má odmietavý, resp. vážavý postoj až 23% súčasných matiek a 24% študentiek. Event. pokles zaočkovanosti v takomto percente by mohol výrazne ohroziť kolektívnu imunitu. Najvýznamnejší faktor vedúci k odmietaniu očkovania sa v oboch skupinách javí osobný názor respondenta o negatívnych následkoch predchádzajúceho očkovania (rodičia OR: 18,4 95%CI=6-57, študenti OR: 3.7 95%CI=1.8-7.7). Druhý najvýznamnejší faktor bolo osobné stretnutie s osobami odmietajúcimi očkovanie, konkrétne v skupine rodičov - prednášky (OR: 5,2 95%CI 2,5-10,9) a v skupine študentov negatívny názor príbuzných alebo kamarátov o očkovaní (OR 2.9, 95%CI 1,5-5,5). Výsledky budú prezentované na V. Slovenskom vakcinologickom kongrese, ktorý sa bude konať dňa 16.-18. januára 2014 na Štrbskom plese a budú využité pre cieľnú intervenciu.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC)

7.23 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČEĽADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ:

Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium baktérií z čeľade Vibrionaceae – Vibrio, Aeromonas, Plesiomonas vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie ľudskej populácie.

Overenie mikrobiologických vyšetrených metód tzv. cholerovej techniky a ich vhodnosť na selektívnu kultiváciu .

Plnenie úloh:

V rámci projektu sme k 31.12.2013 vyšetrili 126 vzoriek povrchových vôd, z toho 30 vzoriek tečúcich povrchových vôd / Dunaj, Váh / a 96 vzoriek vôd štrkoviskových jazier /Apáli, Kava, Bohatá /. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 223 kmeňov baktérií z čeľade Vibrionaceae - 154 kmeňov Vibriocholerae non O1, 53 kmeňov Aeromonas a 16 kmeňov Plesiomonasshigelloides. Izolované kmene Vibriocholerae non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR.

Na základe požiadavky RÚVZ Nové Zámky v roku 2013 sme vyšetrili 44 vzoriek vôd TK v Podhájskej, s cieľom prešetriť epidemickú súvislosť návštevníčky uvedených kúpeľov z Prahy, kde bol v SZU izolovaný kmeň Vibriocholerae non O1 non O139 z výteru defektu na dolnej končatine .Na mikrobiologické vyšetrenie bolo zaslaných 44 vzoriek vôd TK v Podhájskej, ktoré boli odoberané na prítoku a odtoku jednotlivých bazénov. Selektívnymi mikrobiologickými vyšetrovacími metódami sme v dvoch vzorkách termálnej vody sedacieho bazéna a kľudového bazéna potvrdili izoláciu Vibriocholerae non O1 non O139 so zaslaním výsledkov zadávateľovi skúšok RÚVZ Nové Zámky a podľa listu HH SR aj vedúcemu odboru epidemiológie, ÚVZ SR.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V roku 2013 Oddelenie podpory zdravia (OPZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) realizovalo pravidelné cvičenia (1x týždenne) na podporu a rozvoj zdravia pod vedením vedúceho OPZ v Centre voľného času v Komárne. Cviky sú zamerané predovšetkým na precvičovanie svalov chrbtice, vhodné sú pre všetky vekové kategórie. Súčasťou cvičenia je aj nácvik relaxačných techník. Realizovaných bolo 52 cvičení celkovo pre 557 účastníkov.

S cieľom podpory pohybovej aktivity RÚVZ v Komárne organizoval I. ročník zdravotno-výchovnej (ZV) akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“ dňa 18. 5. 2013. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť na význam pohybu z hľadiska telesného a duševného zdravia (vrátane zvládania stresu), dôležitosť pobytu na čerstvom vzduchu a na jednoduchosť, finančnú nenáročnosť a „nezávislosť“ od počasia pri vykonávaní zdravia podporujúcej a rozvíjajúcej aktivity. Dĺžka trasy bola približne 7,8 km v okolí mesta Komárno (pre deti bola určená skrátená trasa), pre účastníkov boli pripravené ceny v rôznych kategóriách. Účastníci pred štartom obdržali malé občerstvenie – sušené ovocie, cereálie,

olejnaté semená, minerálnu vodu. Akcie sa zúčastnilo 97 ľudí (28 detí, 63 dospelých do 65 rokov a 6 ľudí nad 65 rokov). Podujatie – okrem RÚVZ v Komárne - podporili jedna zdravotná poisťovňa a jedna nadácia.

Od roku 2005 OPZ realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké telesné cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál (nátierky a zeleninový šalát). Projekt finálne podporuje Mesto Komárno. V prvom polroku 2013 bolo realizovaných 5 prednášok pre 60 záujemcov (rodičia navštevujúci Klub matiek v Komárne, členky Spolku žien reformovanej cirkvi, zamestnanci Univerzity Selyeho v Komárne, verejnosť).

OPZ spolupracovalo s RÚVZ v Nových Zámkoch pri distribúcii, vyplňovaní a zbere dotazníkov v rámci medzinárodného prieskumu užívania tabaku upedagogických pracovníkov - GlobalSchoolPersonnelSurvey. Vyplnených bolo 15 dotazníkov na ZŠ Imeľ a zaslaných na RÚVZ v Nových Zámkoch.

OPZ vsúvislosti spovodňovou aktivitou zabezpečilo distribúciu brožúry snázvom „Povodne a zásady ochrany zdravia pri povodniach“ do všetkých miest a obcí v okrese Komárno.

Pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ OPZ realizovalo 2 prednášky pre 90 študentov stredných škôl. Taktiež bola zabezpečená distribúcia letákov s danou problematikou do 6 základných škôl, 2 stredných škôl a 3 gymnáziá.

V rámci kampane „Európsky deň ústneho zdravia“ pracovníci OPZ vykonali edukáciu na tému ústnej hygieny a škodlivosti fajčenia vo forme prednášok a ukážok metód správnej ústnej hygieny. Celkovo bolo zrealizovaných 11 prednášok, ktorých sa zúčastnilo celkom 465 žiakov základných a stredných škôl. V rámci kampane boli distribuované letáky do piatich stredných škôl, troch základných škôl, dvoch materských škôl a dvoch lekární a na stránkach RÚVZ v Komárne bol umiestnený článok na tému „Deň ústneho zdravia“.

Pri príležitosti „Svetového dňa doja proti AIDS“ zorganizovalo oddelenie epidemiológie v spolupráci OPZ besedy o problematike prenosu, liečby vírusu HIV. Celkovo sa uskutočnili 4 besedy s 336 žiakmi základných škôl. V rámci kampane bola realizovaná jedna prednáška s problematikou AIDS pre 30 žiakov strendej školy.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Sledovanie a hodnotenie zdravotného uvedomenia obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Pri periodickom opakovaní umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii. V mesiacoch máj - jún 2013 bolo distribuovaných 104 dotazníkovpre respondentov z vybraných vekových kategórií obyvateľstva.Zber dotazníkov a zadávanie údajov do počítača v programe EpiDatazabezpečili pracovníci OPZ a následne bola databáza zaslaná ÚVZ SROV.

9.2.1 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Vid'. projekt „Zdravý životný štýl“ v bode č. 9.1.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle, o stomatohygiene, o prevencii cukrovky sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo 7 prednášok celkovo pre 187 záujemcov.

V spolupráci so spoločnosťou CambridgeDiet bola v súvislosti so „Svetovým dňom výživy“ zorganizovaná kampaň, v rámci ktorej boli vykonané merania krvného tlaku, antropometrických údajov a poskytnutie informácií o redukcii telesnej hmotnosti a racionálnom spôsobe stravovania. Kampane sa zúčastnilo 15 klientov.

Ďna 22. októbra 2013 organizovala Základná škola na ulici Rozmarínovej v Komárne „Deň zdravej výživy“, na ktorej sa zúčastnili aj pracovníci OPZ. Akcia sa konala na Nám. gen. Klapku v Komárne, kde sme poskytovali poradenstvo v oblasti zdravej výživy a meranie krvného tlaku a pulzu pre 32 záujemcov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

OPZ v súvislosti s kampaňou „Vyzvi srdce k pohybu“ realizovalo / zabezpečilo:

1. Informovanie obyvateľstva cestou:
 - webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne
 - regionálnej TV
2. Propagáciu Kampane cestou ZV akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“ (slovná informácia, distribúcia účastníckych listov, distribúcia odznakov s logom kampane) - vid' bod č. 9.1.
3. Distribúciu plagátov do vybraných školských zariadení, úradov, firiem, obchodných centier, na všetky oddelenia Všeobecnej Nemocnice Forlife n. o. Komárno a ďalšie vybrané verejne prístupné miesta.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Pracovníci OPZ v rámci Svetového dňa bez tabaku

Zabezpečili:

- článok s názvom „Svetový deň bez tabaku“ na webovú stránku RÚVZ v Komárne

Realizovali:

- deň otvorených dverí v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia (PCOaPZ)
- výjazd do Komárno Shopping center spojený vyplňovaním krátkeho dotazníka o fajčení pre 50 respondentov
- rozdávaním reklamných predmetov (kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“) pre 50 respondentov
- cvičenie na podporu (zanechania fajčenia) a rozvoj zdravia, ktorého sa zúčastnilo 6 ľudí

OPZ cestou projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle propagovalo abstinenciu od nikotínu.

Pracovníci OPZ zorganizovali v rámci kampane „Európsky deň ústneho zdravia“ prednášky a tému „Ústna hygiena“. Súčasťou prednášky bol aj vplyv fajčenia na zdravie ústnej dutiny a vplyv fajčenia na zdravie človeka (ostatné vid' bod. č. 9.1).

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „QUIT AND WIN“ – „PRESTAN A VYHRAJ“

OPZ cestou projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle propagovalo uvedenú súťaž.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V Poradni podpory duševného zdravia bolo realizovaná intervencia u 5 klientov v otázkach abstinencie od alkoholu.

Pracovníci OPZ sa v rámci projektu „Zdravý životný štýl“ venovali problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Komárne v rámci zdravotno - výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá sa konala 02. 07. 2013 v Shopping Centre v Komárne zisťovali tlak krvi a pulz 32 záujemcom, 31 ľuďom vyšetrili hladinu GTT a 32 poskytli poradenstvo v oblasti prevencie závislostí. V rámci kampane pracovníci OPZ rozdali 52 kusov letákov s danou problematikou.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V termíne od 11. – 13. 3. 2013 v rámci Týždňa mozgu pracovníci OPZ realizovali „Deň otvorených dverí so zameraním na duševné poruchy a možnosti ich prevencie“ a „Cvičenie na podporu a rozvoj duševného (aj telesného) zdravia“ v priestoroch PCOaPZ. Realizované boli aj 3 prednášky pre 126 ľudí – v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou - o ochoreniach mozgu a možnostiach ich prevencie (obyvatelia 3 domovov sociálnych služieb (DSS), personál DSS, verejnosť).

V roku 2013 OPZ realizovalo cvičenia na podporu a rozvoj zdravia. Cvičení sa prevažne zúčastňujú účastníci v dôchodkovom veku (ostatné vid' bod. č. 9.1)

V rámci kampane „Medzinárodný deň starších“ boli vykonané merania krvného tlaku, glukózy, cholesterolu, triglyceridov a stanovené BMI u 24 osôb. Merania boli realizované v Zariadení sociálnych služieb v Zlatnej na Ostrove.

V mesiaci november 2013 pracovníci OPZ vyšetrili v Domove dôchodcov v Komárne celkom u 23 klientov tlak krvi, pulz, glykémiu, celkový cholesterol, HDL cholesterol a triglyceridy. Taktiež bolo poskytnuté klientom Domova dôchodcov poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V apríli 2013 OPZ požiadalo o spoluprácu všetky základné školy a špeciálne ZŠ okresu Komárno pri realizovaní 7. ročníka súťaže výtvarných prác na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 456 výtvarných prác v 5 ZŠ, v 3 špec. ZŠ a v 1 spojenej škole (špec. ZŠ a MŠ). Autorom najlepších výtvarných prác boli zaslané vecné ceny. Výtvarné práce boli v mesiaci september umiestnené v Mestskej knižnici v Komárne. Následne boli práce vystavené v základných školách.

V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne, s Katedrou telesnej výchovy Univerzity J. Selyeho v Komárne v mesiaci máj 2013 bola realizovaná - už v poradí piata - zdravotno-výchovná akcia s názvom „Pohybom ku zdraviu“ na podporu pohybovej aktivity detí MŠ. Akciu tvorili pohybové hry a pohyb s hudbou. Pohybové hry s deťmi realizovali študenti a pedagógovia menovanej univerzity. Akcie sa zúčastnilo 92 detí zo 6 MŠ.

OPZ zabezpečilo prezentáciu projektu „Zdravý životný štýl“ v Klube matiek v Komárne Shopping Center pre 10 mamičiek (bližšie vid' bod č. 9.1.).

V rámci kampane „Svetový deň duševného zdravia“ pracovníci OPZ zorganizovali edukáciu na tému duševné zdravie vo forme besied so žiakmi základných a stredných škôl. Realizovaných bolo celkom 6 besied, spolu pre 438 žiakov. V rámci propagácie „Svetového dňa duševného zdravia“ bol na stránkach RÚVZ so sídlom v Komárne uverejnený článok na tému duševného zdravia.

V súvislosti so „Svetovým dňom Alzheimerovej choroby“ zrealizovali pracovníci OPZ 2 prednášky pre 90 žiakov stredných škôl a zabezpečili distribúciu edukačného materiálu pre 6 základných škôl, 2 stredné školy a gymnáziá.

V mesiaci október boli zrealizované 2 prednášky na tému „Zdravá výživa“ celkom pre 70 žiakov.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Problematika ústnej hygieny bola prezentovaná v dvoch MŠ pre 55 detí.

Pracovníci OPZ zorganizovali v rámci kampane „Európsky deň ústneho zdravia“ prednášky, distribúciu letákov, uverejnili na stránkach RÚVZ článok s danou problematikou a vyhlásili súťaž „Zdravý úsmev“ (ostatné vid' bod. č. 9.1).

9.8 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v roku 2013 vyšetrili 262 klientov, bolo realizovaných 9 výjazdov na vybrané miesta v okrese Komárno.

Poradňu podpory duševného zdravia vyhľadalo 45 klientov (celkovo 59 návštev), poradenstvo v oblasti zdravého stravovania absolvoval 1 klient, v poradni na odvykanie od fajčenia nie je evidovaný klient.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“.

Dňa 26. apríla 2013 pracovníci PCOaPZ v rámci 22. Komárňanských dní v centre mesta Komárno merali tlak krvi a vyšetrili hladinu cholesterolu - podľa potreby poskytli aj individuálne poradenstvo - 100 záujemcom.

V priebehu roka 2013 sa realizovalo meranie krvného tlaku a pulzu pre záujemcov na verejných priestranstvách v Komárne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Monitoring kvality *pitnej vody* vo verejných vodovodoch v Košickom regióne bol vykonávaný podľa vopred vypracovaného harmonogramu. Zamestnanci odboru Hygieny životného prostredia a zdravia postupovali pri plánovaní odberov vzoriek v súlade s platnou legislatívou, odbery boli realizované v pravidelných časových intervaloch a na stálych odberových miestach v spotrebisku. V rámci monitoringu kvality pitnej vody zamestnanci odboru HŽP odobrali 165 vzoriek pitnej vody. V týchto vzorkách nebolo zistené významné prekročenie limitných hodnôt. Vo viacerých prípadoch išlo o mierne prekročenie medzných hodnôt ukazovateľov: kultivovateľné mikroorganizmy pri 22° C, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37° C, železo a odporúčaných hodnôt ukazovateľov: vápnik, horčík, vápnik a horčík. Štátny zdravotný dozor (ŠZD) nad kvalitou pitnej vody určenej na hromadné zásobovanie obyvateľstva bol vykonávaný v súlade s usmerneniami hlavného hygienika SR a bol minimalizovaný. Pre posudzovanie kvality pitnej vody z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva boli využívané výsledky analýz získané z monitoringu kvality pitnej vody a výsledky prevádzkovej kontroly zabezpečovanej výrobcom a dodávateľom pitnej vody. ŠZD bol v priebehu roka cielene zameraný na kontrolu kvality vody vo vodovodoch s kolísavou kvalitou, ďalej na úpravu vody a na prešetrovanie podnetov zo strany spotrebiteľov. V rámci ŠZD bolo odobratých 47 vzoriek pitnej vody.

V II. polroku 2013 boli v dôsledku zlepšenia kvality pitnej vody zrušené predbežné opatrenia pre obec Čakanovce a Vyšná Kamenica, a to zákaz využívania vody na pitné účely a zabezpečenie zásobovania obyvateľstva náhradným spôsobom. Za sledované obdobie neboli v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch riešené žiadne ochorenia kde by faktorom prenosu bola pitná voda.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú aj kvalitu *vody na kúpanie*, a to v troch prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno je prírodné kúpalisko). Sporadicky, resp. podľa potreby, sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontroluje aj kvalita vody na kúpanie v prírodných nádržiach, ktoré sa nachádzajú v blízkosti Košíc a využíva ich menší počet kúpajúcich sa. Zároveň sa odoberajú vzorky vody z bazénov na umelých kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platenej služby sa kontroluje kvalita vody na kúpanie aj v bazénoch zdravotníckych zariadení (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri uskutočňovaných kontrolách sa dôsledne dbá na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie.

V roku 2013 z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody bolo v jednom prípade uložené prevádzkovateľovi letného kúpaliska podľa § 55 ods. 2 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z. opatrenie, ktorým bola uzatvorená časť prevádzky tohto kúpaliska (detský bazén). Po predložení výsledkov laboratórnych analýz, ktoré preukázali vyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie vo všetkých skúšaných ukazovateľoch, bolo opatrenie zrušené. V priebehu kúpacej sezóny bolo z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody v Plážovom kúpalisku Jazero v Košiciach nariadené prevádzkovateľovi zariadenia opatrenie podľa § 12 ods. 3 písm. h) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorým bolo zakázané kúpanie v tomto prírodnom kúpalisku. Zároveň bolo nariadené prevádzkovateľovi vodno-lyžiarskeho vleku na Plážovom kúpalisku Jazero opatrenie o zákaze prevádzky a to podľa § 12 ods. 3 písm. e) zák. č. 355/2007 Z. z. z dôvodu,

že v dôsledku nevyhovujúcej kvality vody na kúpanie mohlo dôjsť k ohrozeniu zdravia lyžiarov.

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam neboli na RÚVZ so sídlom v Košiciach hlásené žiadne ochorenia súvisiace s kúpaním.

Celkovo v roku 2013 bolo odobratých v rámci výkonu ŠZD a prevádzkovej kontroly kvality vody 319 vzoriek vôd z umelých bazénov na kúpaliskách, v relaxačných a v ubytovacích zariadeniach s celoročnou prevádzkou (18 zariadení) a 67 vzoriek vôd z umelých bazénov na sezónnych kúpaliskách (7 zariadení). Z toho počtu nevyhovelo požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie vo všetkých skúšaných ukazovateľoch 104 vzoriek bazénových vôd, t. j. 26,94 %. Z počtu celkovo vyšetrených 4794 ukazovateľov malo prekročenú medznú hodnotu 142 ukazovateľov (39x mikrobiologické ukazovatele, 1x chemické a 102x biologické). Okrem toho bolo v rámci platenej služby odobratých aj 33 vzoriek vôd z bazénov v zdravotníckych zariadeniach a 9 vzoriek vôd z ochladzovacích bazénov v saunách.

Podľa pripraveného programu monitorovania boli počas kúpaciej sezóny odoberané vzorky vody z VUK Pod Bukovcom a z Ružína, a to v celkovom počte 36 vzoriek vôd v rozsahu stanovených ukazovateľov podľa NV 87/2008 Z. z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie. Prekročenie medznej hodnoty počas roka nebolo zistené.

Štrkovisko Jazero s príslušnými prevádzkovými plochami a zariadeniami bolo v kúpaciej sezóne 2013 prevádzkované ako prírodné kúpalisko – „Plážové kúpalisko Jazero“. Celkovo bolo z tohto štrkoviska odobratých 21 vzoriek vody (17 vzoriek v rámci ŠZD a 4 vzorky ako platená služba), pričom kvalita vody nevyhovela v ukazovateľoch: 21x priehľadnosť, 3x cyanobaktérie, 9x chlorofyl *a*, 2x celkový fosfor a 1x nasýtenie vody kyslíkom. Z dôvodu výskytu vodného kvetu bola koncom júla časť odobratých vzoriek vody a vodného kvetu zaslaná na vyšetrenie aj na ÚVZ SR v Bratislave. Výsledky analýz biologických a ekotoxikologických ukazovateľov zo vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu potvrdili, že voda v prírodnom kúpalisku nebola vhodná na kúpanie. V lokalite bola zaznamenaná prítomnosť toxického vodného kvetu s produkciou cyanotoxínov (cylindrospermopsínu) a aj povrchová voda v mieste najväčšieho výskytu obsahovala cylindrospermopsín. Na základe výsledkov a odporúčaní ÚVZ SR bude potrebné vodnú plochu v nasledujúcej sezóne monitorovať so zvýšenou frekvenciou.

Mikrobiologická a biologická analýza vzoriek pitných vôd

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa podľa platnej legislatívy v roku 2013 analyzovalo 1 296 vzoriek pitných vôd, z toho 635 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 210, RÚVZ Rožňava 266 a RÚVZ Trebišov 185 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 84 vzoriek vôd z vodovodov, 61 zo studní, 4 vzorky z prameňov a 2 vzorky z cisterien, spolu je to 151 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 11,65 %.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 21 vzoriek a to v ukazovateli abiosestón 20 vzoriek a železité baktérie 1 vzorka.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

Za rok 2013 sa analyzovalo 67 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 36 vzoriek, pre RÚVZ Trebišov 9 vzoriek, RÚVZ Michalovce 22 vzoriek podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. 4 vzorky piesku nevyhoveli limitom pre mikrobiologické ukazovatele a to v ukazovateli termotolerantné koliformné baktérie 2 vzorky a fekálne streptokoky 2 vzorky. 1 vzorka piesku nevyhovela limitom pre biologické ukazovatele a to v ukazovateli vajíčka helmintov – *Toxocara cati*.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

V rámci poskytovania informácií obyvateľstvu SR boli na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach k dispozícii výsledky monitorovania kvality pitnej vody a vody na kúpanie.

Informačný systém o vode určenej na ľudskú spotrebu predstavuje prostredie pre podporu procesu, evidencie, kontroly a hodnotenia reportovacích povinností súvisiacich s kvalitou pitnej vody. Na našom RÚVZ sa začal systém na odbore hygieny životného prostredia skúšobne používať už v roku 2010. Po pridelení prístupových kónt a po spustení IS do prevádzky boli od marca 2011 postupne zainteresovaní a zaškolení jednotliví pracovníci, údaje sa začali vkladať do systému od druhej polovice roka 2011. V súčasnosti sú do IS vložené údaje týkajúce sa verejných vodovodov (odberné miesta, vzorky, výsledky a počty obyvateľov) za roky 2008 - 2013. V poslednom štvrtroku 2013 sa vyskytli však technické problémy (systém bol znefunkčnený). Táto skutočnosť ovplyvnila možnosť koncoročného priebežného zadávania údajov do informačného systému.

Počas vývoja a prevádzky Informačného systému Voda na kúpanie sa údaje o tejto problematike v regióne zadávajú od roku 2011. V rokoch 2012 a 2013 pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia aktívne priebežne zadávali do systému aktuálne údaje, ktoré boli prostredníctvom web stránky úradu sprístupňované verejnosti.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

V roku 2013 úvodné práce na úlohe plnil ÚVZ SR - gestor úlohy, bola vytvorená riadiaca jednotka pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikované populačné skupiny, pripravené pracovné protokoly pre prácu v teréne a odber vzoriek. Praktická časť úlohy bude plnená s sídlach krajov v roku 2014.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

V roku 2013 bola gestorom úlohy vytvorená riadiaca jednotka pre koordinovanie projektu, boli vybraté lokality pre realizáciu projektu, pripravené pracovné protokoly pre prácu v teréne a testy pre školákov, rodičov a vedenie školy. Praktická časť úlohy, t. j. monitorovanie kvality vnútorného ovzdušia a vyplňovanie testov, bude plnená v roku 2014.

Dňa 10.12.2013 sa uskutočnilo pracovné stretnutie na ÚVZ v Bratislave. Jeho predmetom bolo oboznámenie sa s projektom, metodikou a stanovili sa ďalšie kroky realizácie projektu. Zo záverov pracovného stretnutia vyplynulo, že v rámci každého kraja bude zapojených 10 základných škôl. Preto boli bezodkladne oslovené ostatné RÚVZ v Košickom kraji, ktoré budú participovať na danom projekte. V rámci mesta Košice boli vybrané 2 základné školy (ZŠ sv. Cyrila a Metóda Bernolákova 18 a ZŠ Gemerská 2), ktoré boli oboznámené s plánovaným projektom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V rámci plnenia úlohy z hľadiska pôsobnosti verejného zdravotníctva boli prijaté opatrenia na objektivizáciu aktuálneho stavu výskytu predpokladaných reziduí pesticídnych látok vo vodárenských zdrojoch. Priebežne sa problematika riešila v spolupráci s hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy, ktorý pomáhal hľadať možnosti vykonávania laboratórnych skúšok na prítomnosť týchto látok vo vodách (prístrojové vybavenie) v rámci RÚVZ v SR.

V II. polroku 2013 boli za každý kraj vytypované 2 vodárenské lokality, kde sa predpokladá vplyv poľnohospodárskej činnosti na kvalitu vody. Zároveň bol oslovený Ústredný, kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP) Bratislava, ktorý na žiadosť gestora úlohy zaslal (koncom novembra 2013) na RÚVZ so sídlom v Košiciach prehľad spotreby pesticídnych prípravkov na ochranu rastlín podľa jednotlivých krajov SR.

V plnení úlohy sa bude pokračovať v roku 2014 s dôrazom na vytypovanie účinných reziduálnych pesticídnych látok, ktoré sa najviac vyskytujú na území v SR. Zároveň sa zväžia laboratórne možnosti a vývoj príslušnej laboratórnej metodiky pre objektivizáciu reziduálnych pesticídnych látok v pitnej vode, ktorých výskyt možno predpokladať.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2013 bolo vydaných 65 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to:

- a) na základe prehodnotenia zdravotných rizík 49 rozhodnutí s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- b) na základe návrhov na zaradenie prác do rizikových kategórií zamestnávateľom 16 nových rozhodnutí, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov pracovného prostredia a výkonu práce, t. j. hodnotenie zdravotného rizika pri práci.

Zrušených bolo celkom 62 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku prevádzok.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných 212 kontrol. V rámci toho boli rozdane zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 231 (typ H - 94, C - 73, K - 34, V - 30).

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2012 a 2013

<i>Rok</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	18	16	- 02

<i>Rok</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>trend</i>
Prehodnotené rozhodnutia RP	47	49	+ 02
Vydané rozhodnutia spolu	65	65	0
Zrušené rozhodnutia RP	55	62	- 07
ŠZD – previerky RP	220	212	- 08

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom a subjektov s RP za roky 2012 a 2013

Okres	Za rok 2013			Za rok 2012		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	106	12 263	1 107	102	12 386	1 069

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za obdobie rokov 2009 - 2013

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2013		2012		2011		2010		2009	
Spolu	ženy	spolu	ženy	Spolu	ženy	Spolu	ženy	spolu	ženy
12 263	1 107	12 386	1 069	12 076	1 043	12 274	1 024	13 263	1 150

Z prehľadov je zrejmé, že v priebehu roka 2013 došlo oproti minulému roku k zníženiu zamestnancov zaradených do kategórie rizikových prác o 123, a to najmä v dôsledku prehodnotenia pracovných činností zaradených do kategórie rizikových prác v existujúcich prevádzkach, znížením stavu zamestnancov a ukončením činnosti, resp. výroby v spoločnostiach ZIPP Geča s. r. o., Euro Trade Company s.r.o. a FLORINOX s.r.o.

CHEMICKÝ FAKTOR

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	220	259	334
<i>stacionárny</i>	12	14	49
<i>spolu</i>	232	273	383

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia v Košickom kraji v okresoch Košice a Košice – okolie,

okres Sp.N.Ves a okres Michalovce. Išlo o prevádzky zvaračské, pekárne, stolárske dielne, výroba elektroniky a pod.

Prekročenie najvyšších prípustných expozičných limitov (NPEL) bolo zistené na prevádzke *Gubek – Moldavský automatický mlyn* - prekročenie v troch prípadoch viac ako dvojnásobné. Na ostatných prevádzkach, napr. Pekáreň Barca, Steelcon Slovakia – výroba komínov, boli namerané hodnoty v limite. V okrese *Michalovce v spoločnosti Kerex*, kde sa vykonávajú zvaračské práce, bolo z 13 osobných odberov prekročenie u 6 pracovníkov menej ako 2-násobné.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	26	53	265
<i>stacionárny</i>	195	197	484
<i>spolu</i>	221	250	749

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Sp. N. Ves, Rožňava a Trebišov. Z chemických faktorov to bol formaldehyd, ktorý bol objektivizovaný pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, meranie bolo vykonané v Pitevni v Košiciach, kde boli vykonané úpravy a oproti predchádzajúcemu meraniu neboli zistené prekročenia limitných hodnôt.

V okrese Sp. N. Ves bolo vykonané meranie oxidu hlinitého vo firme Panasonic. Ďalšie sledované faktory boli oxid uhoľnatý a uhličité, oxidy dusíka a ozón pri zvaraní.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané merania formaldehydu a amoniaku na Daňovom úrade v Košiciach.

Na prevádzke Labortest U. S. Steel Košice bolo vykonané opakované meranie benzénu u 1 pracovníka a bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty menej ako dvojnásobné.

Ďalšie prekročenie bolo zistené v UNLP Košice na oddelení Patológie, kde zo 6 osobných odberov bol 1 prekročený menej ako 2-násobne u laborantky pri excidácii. V okrese Rožňava bolo vykonané meranie v SCA Hygiene Products Gemerská Hôrka, kde sme zistili prekročenie menej ako 2-násobné pri osobnom odbere pre chemický faktor butanón.

V okrese Trebišov sme vykonali meranie v súkromnom dome v Sečovciach, kde sme stanovovali amoniak vo vnútornom ovzduší budov formou stacionárneho odberu. Bolo zistené prekročenie limitu pre vnútorné ovzdušie.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>ALA a Pb v moči</i>	52	-	52	156	494
<i>ALA v moči</i>	1	-	1	2	8
<i>Kyselina mandľová</i>	27	-	27	52	108
<i>Spolu</i>	80	-	80	210	610

Zo Železničného zdravotníctva Košice boli analyzované vzorky moču na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči a vzorky krvi na stanovenie olova v krvi.

Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči na kreatinín.

Z dodaných vzoriek bol prekročený limit v 3 vzorkách na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej v moči a 1 vzorke olova v moči.

Kyselina mandľová v moči bola vyšetrená u 26 pracovníkov Fiberstruct Strážske Michalovce, z ktorých len u jedného sa zistilo prekročenie.

Počet vzoriek 1-hydroxypyрэnu v moči je uvedený v úlohe 7.9

Počet vzoriek olova v krvi je uvedený v úlohe 7.10

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

V roku 2013 bolo vykonaných 17 kontrol so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Predmetom dozoru tak ako aj po minulé roky boli najmä laboratórne pracoviská rôznych inštitúcií, a to Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (3 kontroly v laboratóriách pitných a odpadových vôd) a spoločností Tepláreň Košice, a. s., Frucona Košice, a. s., Hydína Slovensko, a. s. a v spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest s. r. o., kde boli vykonané previerky v Laboratóriu Koksovne, Laboratóriu Studenej valcovne a v Kvantometrickom laboratóriu.

Dve z kontrol boli vykonané aj v spoločnosti U. S. Steel Košice s.r.o., na DZ Energetika a DZ Zušľachtovne a obalová vetva. V areáli U. S. Steel Košice bola vykonaná aj kontrola na DZ Refrako spoločnosti RMS, a.s. Košice, v ktorej sa používajú toxické zmesi pri výrobe žiaruvzdorných šamotových a magnéziových výrobkov.

V oblasti vedy a školstva bolo používanie a skladovanie veľmi toxických látok preverované v Laboratóriu laserovej spektroskopie, čo je experimentálne pracovisko UPJŠ Košice a na Ústave farmaceutickej chémie UVLaF v Košiciach.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v prevádzke spoločnosti Digital F a F s.r.o., v ktorej sa toxický prípravok používa pri výrobe fotografií.

Nedostatky súvisiace so skladovaním a evidenciou neboli zistené.

Súhlas na používanie veľmi toxických látok a prípravkov bol vydaný iba v jednom prípade, a to pre spoločnosť EUROVIA SERVICES, s.r.o. pre pracovisko Laboratórium defektoskopie v Košiciach.

Porušenie predpisov na ochranu verejného zdravia bolo zaznamenané len v jednom prípade. Na základe toho bolo začaté konanie vo veci uloženia opatrení na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou voči spoločnosti Taylor – Wharton Slovakia s.r.o., v ktorej sa na čistenie nerezových častí tlakových nádob používal prípravok - moriaca pasta Antox 71 E s obsahom kyseliny fluorovodíkovej a dusičnej, ktorý je klasifikovaný ako jedovatý (R 23/24/25), pričom osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami nebolo na pracovisku dokladované.

V sledovanom období bolo vydaných 52 osvedčení, z toho 51 na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej VTLaZ a TLaZ) a 1 osvedčenie na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s VTLaZ a TLaZ zasadala v priebehu roka 1x a preskúšala 4 záujemcov.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v priebehu roka 2013 nezasadala.

Mimoriadna situácia, resp. havária v súvislosti s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami nebola zaznamenaná.

	Počet
Previerky	17
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	51

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Evidujeme cca 70 subjektov, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény, resp. v ktorých dochádza k expozícii zamestnancov chemických karcinogénom a mutagénom.

V riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 902 zamestnancov, z toho 237 žien (693, z toho 237 žien v kategórii 3. a 209 v kategórii 4).

V roku 2013 bolo vydaných 5 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov. V troch prípadoch boli zároveň uvedené do prevádzky nové laboratória, a to: Laboratórium pre chemické faktory na oddelení Fyzikálnych a chemických faktorov Útvary riaditeľa pre PZS U.S.Steel Košice, s.r.o., Laboratórium defektoskopie - EUROVIA Services, s.r.o. a Laboratórium chemických analýz na Katedre environmentalistiky Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach.

Spolu bolo vykonaných 37 previerok zameraných na používanie chemických karcinogénov a mutagénov, z toho 9 previerok bolo vykonaných na DZ Koksovňa spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o.

V sledovanom období bolo vydaných 24 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, pričom v dvoch prípadoch sa jednalo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí. Práce s odstraňovaním azbestu v exteriéri (strechy a opláštenie) boli posudzované v 12-tich prípadoch a vo vnútorných priestoroch v 15-tich prípadoch.

Na základe žiadosti, resp. podnetu Inšpektorátu práce Košice bol vykonaný štátny zdravotný dozor na stavbe domu na Masarykovej 21 v Košiciach, kde bola vykonávaná demontáž azbestocementovej strešnej krytiny spoločnosťou DILMUN SYSTEM s. r. o. V čase výkonu štátneho zdravotného dozoru boli práce spojené s odstraňovaním strešnej krytiny už ukončené, preto nebolo možné overiť postup prác, ktorý bol súčasťou súhlasného rozhodnutia nášho úradu na uvedenú činnosť pre predmetnú spoločnosť.

Sankčné opatrenie bolo uložené spoločnosti STAVOTREND MI, s.r.o., Masarykova 60, 071 01 Michalovce, a to vo výške 300.- Eur za správny delikt podľa § 57 ods. 39 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorého sa táto spoločnosť dopustila tým, že nedodrжала plán práce pri demontáži eternitovej krytiny zo strechy bytového domu na Bulharskej 1 v Košiciach. Plán bol schválený rozhodnutím RÚVZ Košice pod č. 2012/06177-02/PPL-Tk zo dňa 26. 11. 2012.

Iné sankčné opatrenia súvisiace s chemickými karcinogénmi a mutagénmi neboli v uplynulom roku uplatnené.

Nakoľko bola predmetná úloha rozšírená o problematiku znižovania zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém, uskutočnil sa na našom odbore pracovný seminár zameraný na prehlbovanie poznatkov zamestnancov v tejto oblasti. Problematika bola prejednaná aj na krajskej porade spoločnej pre Košický aj Prešovský kraj.

S cieľom vyhľadávať látky a zmesi poškodzujúce reprodukciu a narúšajúce endokrinný systém bolo skontrolovaných celkom 185 kariet bezpečnostných údajov a následne bol vo vybraných organizáciách vykonaný cieľový ŠZD, a to v spol. USS Košice, s. r. o., EUROVIA Services, s. r. o., VVS, a. s., Carmeuse Slovakia, Závod Vápenka Košice, Tepláreň Košice, a.s., FRUCONA Košice, a. s. a na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach.

Zo zistení vyplynulo, že medzi najčastejšie v laboratóriách používané látky a zmesi poškodzujúce reprodukciu patrí: dvojchróman draselný (H360FD, kat. 1B), dvojchróman didraselný (H360FD), dvojchróman sodný (H360FD), dvojchróman amónny (reprodukčná toxicita kat. 1B, H360FD, kat. 1B), dusičnan olovnatý (H360Df, kat. 1A), chlorid kobaltnatý (H360F), formamid (H 360 D, kat. 1 B) a iné. Ďalej v USS KE je používaný decht uhoľný (H360), NICRO 900 (H360D), koksárenský plyn (R61), ktorý je používaný aj v spoločnosti RMS, a. s., vysokopecný plyn (R61), tesniaci olej (H360), oxid chromový (H361) a síran kademnatý (H360). V spoločnosti RMS, a.s. to boli ďalej prípravky: BAKELITE PF 8550 FL obsahujúci dibutyl-ftalát (reprodukčná toxicita kat. 1B, H360Df) a thermocarbon HP 140 (R60). Pri výkone ŠZD v spoločnosti Kuenz –SK s. r. o. v Kechneci, ktorá sa zaoberá výrobou oceľových a nerezových konštrukcií bolo zistené, že pri povrchovej úprave sa sporadicky používa aj farba Agropox Minium – Teil A, obsahujúca bisfenol-A-(epichlorhydrin), R vety: 61, 62.

Azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>Pracovné ovzdušie</i>	-	-	-	-
<i>Vnútorne ovzdušie</i>	8	8	-	-
<i>Volné ovzdušie</i>	-	-	-	-
<i>Materiál</i>	-	-	-	-
Spolu	-	-	-	-

4 vzorky vnútorného ovzdušia na stanovenie azbestu boli odobraté v Prešovskom kraji, 1 vzorka v Košiciach pre SD Gelnica. Vzorky boli odobraté po demonžácii azbestocementových rúr v bytových jadrách. Ďalšie 3 vzorky boli odobraté pre PZS ProCare v Elektrárňach Vojany, kde sa nachádzajú azbestocementové podložky pod káblovými rozvodmi. Všetky odobraté vzorky boli zaslané na analýzu do NRC v Nitre.

Počet vzoriek benzo(a)pyrénu je uvedený v úlohe 7.9

Genetická toxikológia

V roku 2013 bolo v rámci cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov spracovaných 143 vzoriek a expedovaných spolu 129 vzoriek krvi z prevádzok s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom:

- 23 pracovníkov EBSTER CZ, s.r.o. Velká Bíteš
- 16 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- 14 kontrolných vzoriek (ktoré sa neexpedujú a zostávajú na OGT, pre štatistické porovnania)
- 90 vzoriek krvi z DZ Koksovňa -VKB1, VKB3, Chémia - U. S. Steel, s.r.o. Košice

(ktoré boli odobraté v roku 2012)

V roku 2013 bolo celkovo **odobraných 143** vzoriek krvi:

- 23 pracovníkov EBSTER CZ, s.r.o. Velká Bíteš
 - 16 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
 - 14 kontrolná vzorky (ktoré sa neexpedujú a zostávajú na OGT, pre štatistické porovnania)
- 90 vzoriek krvi z DZ Koksovňa -VKB1, VKB3, Chémia - U. S. Steel, s.r.o. Košice, ktoré budú analyzované a expedované v prvom polroku 2014.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V sledovanom období boli v súvislosti s riešením podnetu Odborového zväzu justície (ďalej OZJ) v SR na zamestnávateľov Krajský súd v Košiciach (ďalej KS KE), Okresné sudy Košice I, II a Košice-okolie vyžiadané posudky o riziku psychickej záťaže u zamestnancov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami. Predložené posudky boli zaslané na ÚVZ SR na pripomienkovanie. Následne boli konzultované aj na našom úrade.

V súčasnosti evidujeme rizikové práce z titulu psychickej záťaže len u 2 zamestnávateľov, a to Mesto Košice, kde je zaradených 158 zamestnancov, z toho 21 žien pracujúcich v profesii policajt v priamom výkone služby a U. S. Steel Košice, s.r.o., kde je evidovaných 5 zamestnancov pracujúcich v profesii pilot, resp. v oblasti riadenia leteckej prevádzky. Nové návrhy na zaradenie prác do rizika pre faktor psychická záťaž neboli predložené.

V jednom prípade bola na základe požiadavky RÚVZ Vranov nad Topľou konzultovaná dokumentácia, resp. návrh na zaradenie prác do rizika psychickej záťaže, vypracovaná pracovnou zdravotnou službou ProCare pre Domov dôchodcov.

V súvislosti s poverením HH SR sa naše pracovisko v rámci pracovnej skupiny podieľalo na príprave, resp. pripomienkovaní návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Za týmto účelom sa konalo aj pracovné stretnutie pracovnej skupiny, a to na RÚVZ Nitra.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 bolo prešetrených celkom 44 prípadov pre podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ, čo je o 6 viac oproti minulému roku. V 21 prípadoch bola konštatovaná možná priama súvislosť s výkonom práce.

Šetrenie bolo vykonané celkom v 31 spoločnostiach u 26 rôznych profesií. Vyskytli sa aj opakované šetrenia u niektorých profesií, najmä u žeriavnikov – 7x, zámočníkov – 5x a vodičov 3x.

Vo všetkých prípadoch boli ochorenia lokalizované na horných končatinách, v dvoch prípadoch súčasne aj na dolných končatinách, a to u profesie klampiar a šička.

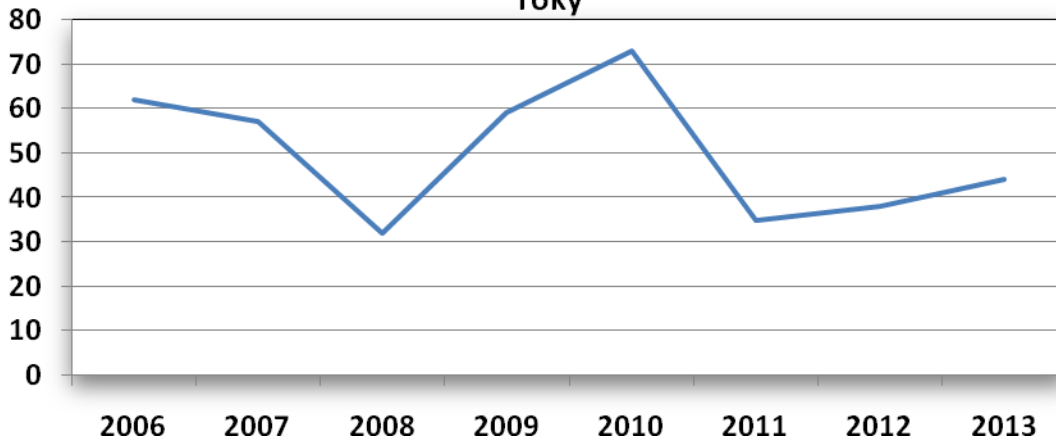
Vo väčšine šetrených prípadov neboli práce zaradené do rizika. Pri šetrení nebolo predložené hodnotenie zdravotných rizík z DNJZ, resp. hodnotenie rizík bolo spracované len čiastočne. Predmetné nedostatky boli so zamestnávateľmi prekonzultované a v odôvodnených prípadoch boli stanovené termíny na ich odstránenie.

V spoločnosti RMS, a. s. boli na základe posúdenia rizika fyzickej záťaže u hutných murárov práce zaradené do 3. kategórie. K zaradeniu prác do rizika 3. kategórie pre fyzickú záťaž došlo aj u žeriavnikov na niektorých pracoviskách spoločnosti U. S. Steel, s. r. o.

Prehľad o počte prešetrených chorôb z povolania v položke č. 29:

Roky	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prešetrené prípady DNJZ	62	57	32	59	73	35	38	44

Počty prešetrených prípadov v položke č. 29 za jednotlivé roky

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V uplynulom roku bolo poskytnuté na viacerých pracoviskách poradenstvo účelovo zamerané na kvalitu vnútorného ovzdušia budov. Uvedené vyplynulo z podnetov a zistení v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Na základe toho bol účelovo na troch pracoviskách vykonaný dotazníkový prieskum prostredníctvom štandardizovaného švédskeho dotazníka INDOOR CLIMATE a následne boli analyzované odpovede od 448 zamestnancov.

Jednalo sa o Daňový úrad Košice, kde sa vychádzalo z analýzy dotazníkov od 280 respondentov, o HM Tesco Košice, kde boli analyzované dotazníky od 114 zamestnancov a o obchodnú prevádzku Hornbach Košice, kde bolo odobratých a analyzovaných 54 dotazníkov.

Výsledky z dotazníkov, ako aj závery zo zistení pri kontrolách na týchto pracoviskách, boli v prípade Daňového úradu doplnené aj výsledkami objektivizácie chemických faktorov a mikrobiologických faktorov v pracovnom prostredí. Súčasne sa sledovali aj mikroklimatické podmienky na pracovisku. Výsledkom boli opakované jednania a intervencie zo strany nášho úradu zamerané na zlepšenie pracovných podmienok zamestnancov na tomto pracovisku.

Mikroklimatické podmienky, resp. kvalita vnútorného ovzdušia bola na základe opakovaných podnetov sledovaná aj na pracovisku Hornbach, kde súčasne prebiehali aj jednania s vedením zamerané na zlepšenie podmienok na tomto pracovisku.

Na pracovisku HM Tesco Košice, na ktorom prebehlo rozsiahle šetrenie aj v rámci úlohy 2.6.5., budú intervenčné aktivity vykonané až v priebehu roku 2014.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Európska informačná kampaň BOZP za uplynulý rok mala za cieľ spoluprácu pri prevencii rizík. Na úrovni Poradného orgánu generálneho riaditeľa Národného inšpektorátu práce

a Hlavného hygienika SR pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na spoločnom zasadnutí 18. 04. 2013 bolo dohodnuté, že jedna zo spoločných kontrol bude zameraná na nebezpečné chemické faktory pri práci v rámci celoslovenskej previerky Chemické látky a prípravky – REACH a druhá na subjekt, v ktorom boli vyhlásené rizikové práce z hľadiska kategorizácie práce. Na krajskej porade Košického a Prešovského kraja konanej dňa 16. 04. 2013 na RÚVZ so sídlom v Prešove bola táto úloha riešená krajskou odborníčkou a dohodnutý bol postup pri vykonávaní spoločných kontrol ako aj účasť konkrétnych úradov na jej plnení. Spoločné previerky boli na základe toho realizované za Košický kraj v regiónoch: Rožňava, Michalovce a za Prešovský kraj v regiónoch Svidník a Stará Ľubovňa. Výber podnikov za Košický kraj, postupy pri riešení, ako aj závery z vykonaných kontrol boli prejednané so zástupcami IP Košice pri plánovaných štvrtročných pracovných stretnutiach.

V rámci týždňa BOZP sa na základe toho konal v mesiaci október na našom úrade deň otvorených dverí, ktorý bol zverejnený prostredníctvom webovej stránky nášho úradu. Vykonaných bolo 17 konzultácií zamestnávateľom v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

V rámci spolupráce s IP sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia s cieľom vzájomného plánovania a plnenia spoločných úloh, poskytovania informácií o postupoch pri šetrení podnetov, o zmenách v legislatíve a ich uplatňovaní v praxi.

Zástupcovia nášho pracoviska sa v rámci roka pravidelne zúčastňovali na stretnutiach zástupcov Národnej siete bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sa konali na NIP v Košiciach.

MUDr. Tarabčáková sa ďalej ako člen Riadiacej komisie programu „Bezpečný podnik“ zúčastňovala na riadnych zasadnutiach tejto komisie, ktorá zasadala na NIP v Košiciach.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V priebehu tohto roku boli na úrovni ÚVZ SR spracované národné výsledky Európskej kampane SLIC „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“. Výsledná správa bola zaslaná na všetky riešiteľské pracoviská regionálnych úradov verejného zdravotníctva s cieľom ich využitia pre komunikáciu so zamestnávateľmi a zamestnancami podnikov zúčastnených na kampani.

Praktickými výstupmi kampane, ktoré sú prístupné online, budú samohodnotiace dotazníky pre zamestnávateľov, ktoré budú slúžiť na posudzovanie rizík pri práci (metódy SLIC a HSE), ktoré plánuje NIP a ÚVZ SR najprv skúšobne otestovať v kampani OSHA 2014 – 2015.

Regionálne výsledky predmetnej úlohy boli čiastočne spracované a prezentované dňa 17. 04. 2013 na seminári Zdravé pracoviská, usporiadanom Inšpektorátom práce pri príležitosti kampane EU-OSHA: Spolupráca pri prevencii rizík. Súčasne boli čiastkové výsledky, ako aj informácia o realizácii celého projektu, prezentovaná na VŠ seminári pre zamestnancov Košického kraja.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Na plnení tejto úlohy sa náš úrad nepodieľal.

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

Na plnení tejto úlohy sa náš úrad nepodieľal.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roku 2013 bol na základe záverov poradného zboru HO HH SR vykonaný prieskum na zisťovanie výskytu, resp. používanie Cd a Hg na dozorovaných pracoviskách. Bolo zistené, že v Košickom a Prešovskom kraji sa pracoviská s významným výskytom, resp. používaním kadmia a ortuti, resp. ich zlúčenín nenachádzajú.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2013 bolo v prvom polroku vykonaných 7 kontrol u zamestnávateľov a preverené boli pracovné podmienky u 80 zamestnancov.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, práce v oblasti služieb a administratívne práce. Konkrétne boli kontroly vykonané:

- v práčovni na Žriedlovej 11 v Košiciach,
- v spoločnosti na výrobu betónových výrobkov na Kovaľskej 1 v Košiciach – Poľove,
- v pneuservise na Zoborskej 1 v Košiciach,
- v stolárskej dielni na Poľskej 28 v Košiciach,
- v spoločnosti U. S. Steel Services s.r.o. - chránenej prevádzke vo Vstupnom areáli U. S. Steel Košice,
- v ateliéri na Komenského 41 v Košiciach,
- v Krajskom stredisku Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska na ul. Park Obrancov mieru 1 v Košiciach.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávatelia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce - vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu a dodržiavali osobitný režim práce. Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy.

Ani na jednom pracovisku nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia. Na základe toho neboli prevádzkovateľom nariadené žiadne opatrenia.

Správa o plnení úlohy bola našim pracoviskom v zmysle anotácie spracovaná za celý Košický kraj a v stanovenom termíne bola zaslaná na ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V priebehu roka sa uskutočnil prieskum pracovných podmienok v HM Tesco Košice v rámci celého Košického a Prešovského kraja. V rámci mesta Košice navyše aj v priestoroch obchodného centra Hornbach Košice. V oboch obchodných reťazcoch bol vykonaný podrobný prieskum pracovných podmienok zameraný najmä na spôsob zabezpečenia

vetrania, vykurovania, osvetlenia a výskytu hluku v pracovnom prostredí týchto prevádzok. V rámci hodnotenia pracovných podmienok boli využité aj dotazníkové údaje zamerané na hodnotenie kvality vnútorného ovzdušia a výsledky objektivizácie faktorov. V prvom polroku boli našim úradom na zabezpečenie jednotného postupu pri kontrole a zbere údajov na pracoviskách HM Tesco vypracované osnovy, usmernenia a dotazníky, ktoré boli prezentované na krajskej porade a následne zaslané na jednotlivé RÚVZ. V druhom polroku boli požadované výsledky zaslané na naše pracovisko, ktoré vykonalo analýzu a spracovanie sumárnych výstupov za Košický a Prešovský kraj ako aj za jednotlivé zariadenia HM Tesco.

V sledovanom období bolo našim úradom za týmto účelom získaných 168 dotazníkov (HM Tesco 114 a Hornbach Košice 54). Za obidva kraje boli získané údaje od 637 respondentov, pričom analyzované vo vzťahu k hodnoteniu kvality vnútorného ovzdušia predajnej haly boli použité údaje od 442 respondentov. Výsledky analýzy boli prezentované na XXI. vedecko-odbornej konferencii s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie, konanej v dňoch 23. - 25. 9. 2013 v Kúpeľoch Nový Smokovec.

Výstupy boli prezentované aj na krajskej porade vedúcich odborov a oddelení PPL v Prešovskom a Košickom kraji a následne boli na jednotlivé RÚVZ zaslané aj výstupy spracované za jednotlivé pracoviská HM Tesco. Výsledky tak v sumárnom spracovaní ako aj za jednotlivé zariadenia nepreukázali závažné nedostatky v kvalite vnútorného prostredia. Odstránenie menej závažných nedostatkov, na ktoré výsledky poukázali, bude predmetom jednania s prevádzkovateľmi za účelom zlepšenia pracovného prostredia týchto obchodných centier v jednotlivých regiónoch.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Spôsob riešenia:

Plnenie projektu sa naďalej vykonávalo podľa aktualizovanej osnovy z roku 2005. Projektom boli sledovaní klienti v 2 vekových kategóriách mužov a žien vykonávajúci ľahkú prácu najmä z profesií: administratívni zamestnanci potravinárskeho skladu, zamestnanci policajného zboru SR, gymnázia, zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach, a to v každej kategórii po 20 klientov nasledovne:

- a) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19-34 rokov,
- b) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 35-54 rokov,
- c) ľahko pracujúci muži, veková kategória 19-34 rokov,
- d) ľahko pracujúce muži, veková kategória 35-59 rokov.

Dosiahnuté výsledky:

Sledovanie vybraných výživových faktorov z jednodňových údajov o spotrebe (retrospektívny 24-hodinový dotazník):

Na základe analýzy vybraných nutričných faktorov (vrátané doplnených), ktoré boli spracované u všetkých respondentov počítačovým programom ALIMENTA z údajov o stravovaní, a to 24-hodinovej spotreby potravín, pokrmov a nápojov od 80 klientov možno konštatovať:

Energetický príjem z prijatých potravín vyšší ako ho odporúčajú OVD bol zistený spolu v 20 % (16 klientov) v sledovaných kategóriách. Na vyššom energetickom príjme sa podieľal vysoký príjem bielkovín 70 % (56 klientov), zvýšený príjem tukov 41,25 % (33 klientov), vyšší príjem sacharidov 11,25 % (9 klientov). V 62,5 % (50 klientov) bol zistený nižší

energetický príjem ako je odporúčaný v OVD. V 33,75 % (27 klientov) bol zistený nedostatočný **príjem vitamínu C**. Pitný režim nebol vyhovujúci v 32,5 % (26 klientov), príjem hrubej vlákniny bol nedostatočný v 93,75 % (70 klientov). Nadmerný **príjem NaCl** bol zaznamenaný v 46,25 % (37 klientov), zvýšený príjem NaCl bol výraznejší u ľahko pracujúcich žien v oboch vekových kategóriách. **Príjem cholesterolu** v nadmernom množstve 21,25 % (17 klientov). Nižší príjem **kyseliny listovej** ako je odporúčané bol zaznamenaný v 63,75 % (51 respondentov), najvýraznejšie u žien vo vekovej skupine 35-54 rokov (20 %).

Z doplnených sledovaných faktorov: Nižší **príjem kyseliny linolovej** bol zaznamenaný v 32,5 % (26 klientov). Nižší príjem kyseliny linolénovej bol zaznamenaný v 75 % (60 klientov). Znížený príjem železa 22,5 % (18 klientov).

Nedostatočný **príjem jódu** bol zaznamenaný u 56,28 % (45 klientov), pričom výraznejší podiel tvorila skupina ľahko pracujúcich mužov vo veku 19-34 rokov (17,5 %). Znížený príjem vit. A bol zaznamenaný v 46,25 % (37 klientov). Zvýšený príjem vit. A 40 % (32 klientov), a to najvýraznejšie u žien vo vekovej skupine 19-34 rokov a mužov vo vekovej skupine 35-59 rokov. Nižší príjem vit. D bol zaznamenaný v 63,75 % (51 klientov), zvýšený príjem vit. D ako je OVD 35 % (28 klientov).

Znížený príjem vit. E 87,5 % (70 klientov), vyšší príjem vit. E 6,25 % (5 klientov), a to u mužov v oboch vekových kategóriách.

Pozn. Nasýtené MK, trans-MK, nenasýtené MK s jednou dvojitou väzbou a nenasýtené MK s viac dvojitými väzbami neboli vygenerované v sumárnych tabuľkách, nakoľko v tabuľke nie je pre tieto faktory t. č. zadaný vzorec.

Dotazník o spotrebe potravín

Z vyplnených dotazníkov o životospráve možno posúdiť spotrebu jednotlivých druhov potravín a pokrmov - kvalitatívne (stravovacie zvyklosti) z hľadiska zásad správnej výživy. Hodnotením stravovacích zvyklostí bolo zistené, že 95 % (76 klientov) konzumuje bežnú stravu, 23,75 % (19 klientov) sa stravuje 5-krát denne, 4-krát denne sa stravuje 31,25 % (25 klientov), 3-krát denne konzumuje stravu 36,25 % (29 klientov), 2-krát denne 7,5 % (6 klientov), a to klienti v oboch vekových kategóriách mužov, 1-krát denne 1,25 % (1 klient - muž vo vekovej kategórii 35-59 rokov).

Pri hodnotení frekvencie konzumovania vaječných a majonézových jedál bolo zistené, že 2,5 % (2 klienti) vaječné a majonézové jedlá konzumuje veľmi často, t. j. 4-5x do týždňa (muž a žena vo vekovej kategórii 19-34 rokov), vôbec nekonzumuje 43,75 % (35 klientov), 66,25 % (53 klientov) udávalo konzumáciu jedál 1-2x do týždňa.

Pri hodnotení konzumácie mäsitých jedál z vyplnených dotazníkov vyplýva:

- **pravidelne a veľmi často** (4-5x do týždňa) konzumuje bravčové mäso 12,5 % (10 klientov), hovädzie mäso 1,25 % (1 klient - žena vo vekovej skupine 35-54 rokov), iné mäsa (baranie, králičie.) 3,75 % (3 klienti) okrem skupiny ľahko pracujúce ženy vo vekovej kategórii 19-34 rokov,
- **menej často** (1-2x do týždňa) konzumuje bravčové mäso 78,75 % (63 klientov), hovädzie mäso 62,5 % (50 klientov), iné mäsa (baranie, králičie) 11,25 % (9 klientov),
- **nekonzumuje vôbec** *bravčové mäso* 8,75 % (7 klientov), *hovädzie mäso* 36,25 % (29 klientov), iné mäsa (baranie, králičie) 85 % (68 klientov).

Mäsové výrobky (mäkké mäsové výrobky a údeniny, mäsové konzervy)

- pravidelne a veľmi často konzumuje 15 % (12 klientov)
- menej často konzumuje 50 % (40 klientov)
- nekonzumuje vôbec 35 % (28 klientov)

Hydina

- pravidelne a veľmi často konzumuje 41,25 % (33 klientov)
- menej často konzumuje 53,75 % (43 klientov)

- nekonzumujú vôbec 5 % (4 klienti)

Hydinové výrobky

- pravidelne a veľmi často konzumuje 13,75 % (11 klientov)
- menej často konzumuje 60 % (48 klientov)
- nekonzumuje vôbec 26,25 % (21 klientov)

Vnútorosti

- pravidelne a veľmi často konzumuje 1,25 % (1 klient - žena z vekovej skupiny 19-34 r.)
- menej často konzumuje 16,25 % (13 klientov)
- nekonzumuje vôbec 82,5 % (66 klientov)

Pri posudzovaní konzumovania tukov a olejov 40 % klientov udávalo zvýšenú konzumáciu masla, rastlinného tuku 13,75 % klientov, konzumáciu rastlinných olejov 48,75 %, živočíšneho tuku 1,25 % klientov. Pri hodnotení spotreby mlieka bola najčastejšia frekvencia konzumovania polotučného mlieka 1-2x do týždňa u 42,5 % klientov, pravidelnú konzumáciu (4-5x do týždňa) polotučného mlieka uviedlo 28,75 % klientov, nízko tučného mlieka 10 %, plnotučného mlieka 10 %. Kyslo mliečne nápoje (acidofilné mlieko, kefir, zakysanka) nekonzumuje vôbec 36,25 % (29 klientov), 25 % respondentov uprednostňuje v stravovaní smotanové jogurty pred nízko tučnými 15 % klientov, v konzumácii tvrdých syrov klienti preferujú nízko tučné syry (menej ako 30 % tuku v sušine), v konzumácii mäkkých a tavených syrov klienti preferujú nízko tučné syry 8,75 % klientov pred vysoko tučnými 2,5 % klientov. Tvaroh konzumuje pravidelne a veľmi často 12,5 % klientov, nekonzumuje vôbec 22,5 % klientov.

Konzumácia vajíec bola najčastejšie vo frekvencii 1-2x do týždňa 82,5 % (66 klientov), vajcia nekonzumuje vôbec 12,5 % (10 klientov). Spotrebu strukovinových pokrmov s frekvenciou konzumácie pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) udávalo 11,25 %, 81,25 % s frekvenciou konzumácie 1-2x do týždňa, 7,5 % klientov strukovinové pokrmy nekonzumuje vôbec. Pekárenské výrobky celozrnné konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 38,75 % (31 klientov), 16,25 % (13 klientov) nekonzumuje vôbec celozrnné pekárenské výrobky, tmavé pekárenské výrobky konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 32,5 % (26 klientov) a vôbec nekonzumuje 10 % (8 klientov), okrem respondentov v skupine ľahko pracujúce ženy v oboch vekových kategóriách). Biele pekárenské výrobky pravidelne a veľmi často konzumuje 13,75 % (11 klientov) a nekonzumuje 43,75 % (35 klientov). Múčne jedlá a cestoviny v stravovaní pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) udávalo 8,75 % klientov a nekonzumuje vôbec 12,5 % klientov.

Rôzne sladkosti (torty, zákusky, čokolády cukríky) konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 31,25 % (25 klientov) a nekonzumuje vôbec 16,25 % (13 klientov). Konzumáciu zemiakov pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uviedlo 37,5 % (30 klientov) a 5 % (4 klienti) ich nekonzumujú vôbec.

Zeleninu vrátane mrazenej a konzervovanej konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 55 % (44 klientov), 1-2x do týždňa 45 % (36 klientov), hlúbovú zeleninu najviac klientov konzumovalo 1-2x do týždňa 81,25 % (65 klientov), 5 % (4 klienti) hlúbovú zeleninu nekonzumujú vôbec. Ovocie čerstvé a mrazené (4-5x do týždňa) konzumuje 60 % (48 klientov), 1-2x do týždňa 40 % (32 klientov), u žiadneho z klientov nebola zaznamenaná frekvencia spotreby - nekonzumujem.

Konzumácia sóje a sójových výrobkov bola najvyššia vo frekvencii 1-2x do týždňa 42,5 % (34 klientov), 55 % (44 klientov) nekonzumuje sóju a sójové výrobky vôbec. Konzumáciu špenátu pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uviedlo 3,75 % (3 klienti - muž a ženy v staršej vekovej skupine), 1-2x do týždňa 52,5 % (42 klientov), špenát nekonzumuje vôbec 43,75 % (35 klientov). Konzumáciu morských rýb (aj konzervovaných) a živočíchov s najvyššou frekvenciou 1-2x do týždňa uviedlo 80 % (64 klientov).

Hodnotenie pitného režimu: pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) sladené nápoje konzumuje 6,25 % (5 klientov), nesladené 55 % (44 klientov), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 11,25 % (9 klientov), 1-2x do týždňa sladené nápoje konzumuje 18,75 % (15 klientov), nesladené 37,5 % (30 klientov), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 47,5 % (38 klientov), nekonzumuje sladené nápoje 75 % (60 klientov), nesladené nápoje 7,5 % (6 klientov), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru nekonzumuje vôbec 41,25 % (33 klientov), spotrebu čaju - čierneho čaju s frekvenciou 4-5x do týždňa uviedlo 12,5 % (10 respondentov), ovocného čaju 25 % (20 respondentov), bylinkového 42,5 % (34 klientov), pravidelne a veľmi často konzumuje zalievanú kávu (turecká káva) 18,75 % (15 klientov), presso a nescafé 56,25 % (45 klientov), zalievanú kávu (turecká) nekonzumuje vôbec 63,75 % (51 klientov), presso a nescafé 18,75 % (15 klientov). Alkoholické nápoje - destiláty konzumuje s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 2,5 % (2 klienti - žena a muž v mladšej vekovej skupine), víno 1,25 % (1 klient - žena vo vekovej kategórii 35-54 rokov), likéry žiaden z klientov, pivo 6,25 % (5 klientov), a to muži v kategórii 19- 34 rokov a žena v kategórii 35-54 rokov, 1-2x do týždňa konzumuje destiláty 23,75 % (19 klientov), likéry 6,25 % (5 klientov), pivo 36,25 % (29 klientov). Výživové doplnky s jódom nekonzumuje vôbec 82,5 % (66 klientov), 1-2x do týždňa 12,5 % (10 klientov), pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 5 % (4 klienti).

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

Z dotazníkov vyplýva, že pohybovej aktivite v priebehu týždňa (telesná výchova, šport, turistika) sa aktívne venuje (6 hod. a viac) 8,75 % (7 klientov), 4-5 hod. týždenne 18,75 % (15 klientov), 2-3 h. týždenne 32,5 % (26 klientov), 1 hod. týždenne 28,75 % (23 klientov), žiadnu pohybovú aktivitu nevykonáva 11,25 % (9 klientov). Klienti, ktorí uviedli, že nevykonávajú žiaden pohyb, ako jeden z najčastejších dôvodov v dotazníkoch uviedli, že nemajú dostatok času 7,5 % (6 klientov) a zdravotné dôvody uviedlo 3,75 % (3 klienti), žiaden klient neuviedol, že to nepokladá za potrebné.

Pri hodnotení životosprávy z dotazníkov vyplynulo, že 18,75 % (15 respondentov) má dobrú životosprávu, 57,5 % (46 respondentov) má uspokojivú životosprávu, 16,25 % (13 klientov) uviedlo málo uspokojivú životosprávu a zlú životosprávu uviedlo 7,5 % (6 klientov). Vo zvýšenej miere je vystavených stresovým faktorom 45 % (36 klientov), odpoveď - niekedy uviedlo 50 % (40 klientov) a 5 % (4 klienti) nepocitujú stresovú záťaž doma ani v zamestnaní.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie.

Index telesnej hmotnosti BMI

- v sledovanej vekovej kategórii muži 19 - 34 rokov bolo z celkového počtu klientov s BMI<25 12,5 % (10 klientov), 10 % mužov (8 klientov) s 25<=BMI <30 a 2,5 % (2 klienti) mužov s BMI>=30
- v sledovanej vekovej kategórii muži 35 - 59 rokov malo z celkového počtu klientov 7,5 % (6 klientov) BMI <25, 13,75 % mužov (11 klientov) 25<=BMI <30 a 3 muži (3,75 %) malo BMI>=30
- v sledovanej vekovej kategórii ženy 19 - 34 rokov malo z celkového počtu klientov 15 % (12 klientov) BMI <24, 5 % žien (4 klienti) malo 24<=BMI <29 a 5 % žien (4 klienti) BMI>=29
- v sledovanej vekovej kategórii ženy 35 - 54 rokov malo z celkového počtu klientov 11,25 % žien (9 klientov) malo BMI <24, 7,5 % (6 klientov) malo 24<=BMI <29, 6,25 % (5 klientov) malo BMI>=29

Index centrálnej obezity WHR

- WHR <=0,9 malo 31,25 % mužov (25 klientov) z toho 18,75 % (15 klientov) vo vekovej kategórii 19-34 rokov

- WHR >0,9 malo 18,75 % mužov (15 klientov) z toho vyššie % zastúpenie mali muži vo vekovej kategórii 35-59 rokov (12,5 %)
- WHR ≤0,85 malo 41,25 % žien (33 klientov) z toho vo vekovej kategórii 19-34 rokov bolo 22,5 % klientov, WHR >0,85 malo 8,75 % žien (7 klientov), % rozdiel v oboch vekových kategóriách pri hodnotení WHR u žien tvorí 3,75 %.

Krvný tlak TK

- muži

TK systolický:

TK syst.< 140 malo v sledovaných skupinách mužov 46,25 % (37 respondentov), s vyšším % - nym podielom vo vekovej kategórii mužov 19-34 rokov, 140 ≤ TK syst.< 160 malo 2,5 % (2 klienti), a to len vo vekovej kategórii mužov 35-59 rokov, TK syst.> 160 malo 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii mužov 35-59 rokov

TK diastolický:

TK diast.< 90 malo 40 % (32 klientov) vyššie % vo vekovej kategórii 19-34 r., 90≤TKdiast.<95 malo 5 % (4 klienti), a to len vo vekovej skupine 35-59 rokov, TK diast.>=95 malo 5 % (4 klienti) s vyšším % vo vek. kategórii 35-59 r. (3,75 %)

- ženy

TK systolický:

TK syst.< 140 malo 47,5 % (38 respondentov), 140≤ TK syst.< 160 malo 2,5 % (2 klienti) vo vekovej kategórii 19 – 34 r., TK syst.> 160 žiaden klient

TK diastolický:

TK diast.< 90 malo 46,25 % (37 klientov) z toho minimálny % rozdiel medzi jednotlivými vekovými skupinami žien, 90≤TKdiast.<95 u žiadnej z vyšetrených, TK diast.>95 malo 3,75 % (3 klienti) v oboch vekových kategóriách žien

Biochemické parametre:

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- muži

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 19-34 r. malo 15 % (12 klientov)

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 35-59 r. 8,75 % (7 klientov), 6,25 % (5 klientov) malo hodnoty v rozpätí 5,0≤ c.chol.<6,0 vo vekovej kategórii 19- 34 r. a vo vek. kategórii 35-59 r. 13,75 % (11 klientov), hodnoty C. chol. > 6 mmol/l malo 6,25 % (5 klientov), z toho s vyšším zastúpením vo vek. kategórii 19 – 34 r. (3,75 %)

HDL≥= 1,4 mmol/l malo 23,75 % (19 klientov) s rovnakým rozdielom v oboch vek. kategóriách, hodnoty v rozpätí 1,4 > HDL >1,0 malo 22,5 % (18 klientov), HDL< 0,9 a HDL < 1,0 malo 3,75 % (3 klienti) minimálny % rozdiel v oboch vek. kategóriách.

Hodnoty LDL< 2,5 mmol/l malo 16,25 % (13 klientov) vo vek. kategórii 19-34 r. a 11,25 % (9 klientov) vo vek. kateg. 35-59 r., 2,5≤LDL< 3,5 mmol/l vo vek kat. 35-59r. malo 10 % (8 klientov) a vo vek. kateg. 19-34r. malo 2,5 % (2 klienti), 3,75 % (3 klienti) mali hodnoty v rozpätí 3,5< =LDL< 4,0 vo vek. kateg. 35-59r. a 6,25 % (5 klientov) vo vekovej kategórii 19-34 r., hodnoty 4,0≤LDL≤5,0 a LDL>5,0 neboli namerané u žiadneho z vyšetrených klientov.

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- ženy

C. chol. < 5,0 mmol/l malo 18,75 % (15 klientov), mierne vyššie % zastúpenie je vo vek. kategórii 19-34 r., a to 11,25 % (9 klientov), celkový chol. v rozpätí 5,0≤ C.chol.<6,0 malo 25 % (20 klientov) z toho 15 % (12 klientov) vo vek kat. 35-54 r., C. chol. > 6 mmol/l malo 6,25 % (5 klientov), z toho mierne vyššie % zastúpenie vo vekovej kategórii žien 19-34 rokov.

HDL \geq 1,6 mmol/l malo 41,25 % (33 klientov), hodnoty v rozpätí 1,6 > HDL >1,2 malo 6,25 % (5 klientov), z toho 5 % (4 klientky) vo vekovej kateg. 35-54 r., HDL < 1,2 malo 2,5 % (2 klientky) vo vekovej kategórii 35-54 rokov.

LDL < 2,5 malo vo vekovej kat. 19-34 r. 11,25 % (9 klientov), vo vekovej kategórii 35-54 r. malo hodnotu LDL < 2,5 8,75 % (7 klientov), vo vekovej kategórii 35-54 r. malo LDL hodnota 2,5 \leq LDL<3,5 11,25 % (9 klientov) a vo vekovej kategórii 19-34 r. 8,75 % (7 klientov), 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii 19-34 r. malo hodnoty LDL v rozpätí 3,5 \leq LDL<4,0 a 3,75 % (3 klienti) vekovej kategórie 35-54 r.

Hodnoty 4,0 \leq LDL \leq 5,0 malo 3,75 % (3 klienti) vo vekovej kateg. 19-34 rokov a 1,25 % (1 klient) vo vekovej kateg. 35-54 rokov, LDL > 5,0 nebolo u žiadneho z respondentov.

Triacylglyceroly TG

- muži

TG < 2,0 malo 33,75 % (27 klientov), hodnoty v rozpätí 2,0 \leq TG < 3,0 8,75 % (7 klientov), 3,0 \leq TG \leq 5,5 malo 7,5 % (6 klientov) s vyšším % podielom vo vekovej kategórii 35-59 r. (6,25 %), TG > 5,5 u žiadneho z respondentov.

- ženy

TG < 2,0 malo 46,25 % (37 klientov) s 3,75 % vyšším rozdielom vo vek. kategórii 19-34 r. 2,0 \leq TG < 3,0 malo 3,75 % (3 klienti) ženy vo vek kat. 35-54 r., hodnoty TG v rozpätí 3,0 \leq TG \leq 5,5 a TG > 5,5 neboli namerané u žiadneho z respondentov.

Glykémia

- muži

Glyk < 6,1 mmol/l malo 50 % (40 klientov), s rovnakým podielom v oboch vekových kategóriách, glyk \geq 6,1 mmol/l nemal nameranú žiaden z vyšetrených respondentov.

- ženy

Glyk < 6,1 mmol/l malo 43,75 % (35 klientov), 6,25 % (5 klientov) malo glyk \geq 6,1 mmol/l, a to s vyšším % podielom vo vekovej kategórii žien 19-34 r. (5 %).

Porovnanie s predchádzajúcim rokom

Sledovanie vybraných výživových faktorov z jednoduchých údajov spotrebe:

Energetický príjem vo vybraných populačných skupinách v r. 2013 bol nižší celkovo o 10 % oproti r. 2012, prispela k tomu znížená konzumácia tukov o 1,25 % a sacharidov o 8,37 %. Bielkovín bolo konzumovaných v r. 2013 o 2 % viac oproti r. 2012. V roku 2013 bol v 62,5 % (50 klientov) zistený nižší energetický príjem v porovnaní s rokom 2012, rozdiel oproti r. 2012 je 12,5 % (10 klientov). Príjem vitamínu C bol v tomto roku nižší o 3,75 % v porovnaní s r. 2012, príjem hrubej vlákniny oproti r. 2012 sa znížil o 5 %. Pitný režim bol oproti r. 2012 vyšší o 15 %, nadmerný príjem NaCl bol nižší o 1,25 %, v príjme cholesterolu bola zaznamenaná zmena v porovnaní s rokom 2012, oproti r. 2012 sa zvýšil nadmerný príjem cholesterolu o 7,5 % (6 klientov).

Dotazník o spotrebe potravín a pokrmov

Stravovacie zvyklosti sledovaných skupín sa oproti r. 2012 výrazne nezmenili, zvýšil sa počet klientov, ktorí konzumujú stravu 5-krát denne o 8,75 %, počet klientov, ktorí sa stravujú 1-krát denne sa nezmenil oproti r. 2012. Z hodnotenia konzumácie mäsitých jedál vyplynulo: v r. 2013 sa znížila konzumácia bravčového mäsa o 5 %, v konzumácii hovädzieho mäsa bol zaznamenaný pokles konzumácie o 2,5 %, konzumácia hydiny v r. 2013 sa mierne zvýšila (5 %) a v konzumácii vnútorností sa zvýšila o 1,25 %, konzumácia hydinových výrobkov v r. 2013 sa zvýšila, a to o 3,75 %, celková spotreba mlieka a mliečnych výrobkov v r. 2013 mierne stúpila, pravidelná spotreba polotučného mlieka poklesla o 7,5 %, zvýšila sa mierne konzumácia nízkotučného mlieka, a to o 2,5 %, spotreba kyslo mliečnych výrobkov mierne stúpila o 3,75 % v porovnaní s r. 2012, najviac preferované boli v stravovaní v r. 2013 smotanové jogurty 25 % pred nízkotučnými 15 % klientov. Konzumácia strukovinových pokrmov v r. 2013 sa zvýšila o 5 % oproti predchádzajúcemu roku, znížil sa % podiel

respondentov oproti r. 2012, ktorí strukovinové pokrmy nekonzumovali vôbec. Spotreba cestovín a múčnych jedál s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4 – 5x do týždňa) sa v porovnaní s r. 2012 výraznejšie znížila, a to o 11,25 %. Konzumácia sladkostí sa oproti minulému roku znížila o 3,75 %. Pravidelná konzumácia zeleniny sa v r. 2013 zvýšila o 1,25 %. Zvýšil sa príjem sóje a sójových výrobkov o 2,5 %, spotreba špenátu sa v porovnaní s r. 2012 nezmenila. Hodnotením stravovacích zvyklostí z hľadiska zásad správnej výživy konštatujeme u sledovaných skupín mierne zlepšenie konzumácie potravín a pokrmov z hľadiska frekvencie. V r. 2013 klienti konzumovali vo zvýšenej miere najmä potraviny s vyšším % podielom bielkovín.

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

V porovnaní s r. 2012 sa v r. 2013 počet respondentov, ktorí sa venovali zvýšenej telesnej aktivite (6 hod. a viac), nezmenil. 2-3 hod. týždenne sa venovalo viac o 5 % klientov. V r. 2013 respondenti uviedli ako jeden z najčastejších dôvodov, prečo sa nevenujú športu – nedostatok času (7,5 %) a zdravotné dôvody (3,75 %). V roku 2013 sa % znížil počet respondentov, ktorí sú vystavení stresovým faktorom doma alebo v zamestnaní o 1,25 %, 1,25 % rozdiel bol zaznamenaný u klientov, ktorí neudali pociťovanie stresovej záťaže v porovnaní s r. 2012. Ako uspokojivú životosprávu udávalo v r. 2013 o 8,75 % klientov viac ako v r. 2012; v r. 2013 uviedlo 18,75 % klientov dobrú životosprávu, uspokojivá životospráva bola zaznamenaná v 57,5 %, málo uspokojivú životosprávu uviedlo 16,25 % a zlú životosprávu 7,5 % klientov.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

Index telesnej hmotnosti BMI

V r. 2013 sa počet žien, ktoré mali BMI ≥ 29 oproti r. 2012 zvýšil o 3,75 %, znížil sa počet žien o 6,25 %, ktoré mali BMI $24 \leq \text{BMI} < 29$; u mužov sa oproti r. 2012 znížil počet o 8,75 %, ktorí mali BMI > 30 , v r. 2013 sa zvýšil počet mužov o 6,25 %, ktorí mali BMI $25 < \text{BMI} < 30$

Krvný tlak

TK systolický:

systolický TK v rozpätí $140 \leq \text{TK} < 160$ bol oproti r. 2012 zaznamenaný u 2,5 % žien (veková kateg. 19-34 rokov), u mužov klesol o 5 %, $\text{TK} \geq 160$ bol prekročený u 1 respondenta (muž) vo vekovej kateg. 35-59 rokov

TK diastolický:

TK diastolický v rozpätí $90 \leq \text{TK} < 95$ nebol v porovnaní s r. 2012 u žiadnej z vyšetrených žien, u mužov sa zvýšil o 2,5 %, $\text{TK} > 95$ bol prekročený u 3-och žien, 6-ich mužov

Biochemické parametre:

V r. 2013 došlo k výraznému zvýšeniu počtu klientov s hodnotami celkového cholesterolu v rozpätí $5,0 \leq \text{C.Chol.} < 6,0$ oproti minulému roku u žien o 16,25 %, u mužov bolo zaznamenané zvýšenie o 10 %, hodnoty C.Chol. $\geq 6,0$ boli namerané len u 5-ich mužov a u 5 žien boli namerané hodnoty C.Chol. $\geq 6,0$

HDL

Hodnoty HDL $< 1,2$ boli zaznamenané v nižšom počte ako v r. 2012, a to o 5 žien menej (6,25 %), hodnoty HDL $< 0,9$ a HDL $< 1,0$ u mužov sa oproti r. 2012 výrazne znížili o 17,5 %

LDL

Hodnota LDL $> 5,0$ v r. 2013 nebola zaznamenaná ani v jednom prípade u vybraných sledovaných skupín, tak ako v r. 2012

Triacylglyceroly TG

Hodnoty v rozpätí $2,0 < \text{TG} < 3,0$ boli namerané takému istému počtu žien ako v r. 2012 (3 klienti) a počet mužov sa zvýšil o 2,5 %, hodnoty $\text{TG} > 5,5$ neboli zaznamenané u žiadneho z respondentov oboch pohlaví, tak ako v r. 2012

Glykémia

Hodnoty glyk $\geq 6,1$ boli namerané u 1 ženy (vo vek. kategórií 19-34 r.)

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že klienti sa oboznámia s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov. V rámci plnenia úlohy dostanú usmernenia a odporúčania ako je možné znížiť príp. eliminovať rizikové faktory. Negatívom úlohy je, že nie je možné hodnotiť dopad na zdravie nakoľko klienti sa vo väčšine prípadov nevracajú na opätovné vyšetrenie.

Návrh na ďalší postup, prípadne korekcie v plnení úlohy

Bolo by vhodné u týchto klientov sledovať ďalší vývoj v ovplyvňovaní zdravotného stavu výživou vyšetrením po určitom období, aby sa zistil efekt doporučení a dopad na ich zdravotnom stave.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Pred začiatkom plnenia úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice mesto a Košice - okolie. Výroba, resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka a 2 vzorky vrátane morskej soli.

V uplynulom roku nebol stanovený, resp. kontrolovaný obsah jódu v žiadnej inej potravine.

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli

Za hodnotené obdobie bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli z toho 7 vzoriek soli morskej, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky kuchynskej soli v obsahu jodidu **vyhoveli** požiadavke Potravinového kódexu SR a vyhoveli aj v označení výrobku.

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2013 odborom chemických analýz vyšetrených 93 vzoriek soli, v ktorých sa sledovalo 283 ukazovateľov a bolo uskutočnených 566 analýz. Konkrétne boli analyzované ukazovatele - KI, KIO₃ a ferokyanidy, v niektorých vzorkách aj fluoridy. Z uvedených vzoriek bolo dodaných 24 vzoriek z okresov KE, po 24 vzoriek z okresov MI a RV a 21 vzoriek z okresu TV. V súlade s požiadavkami neboli len 2 vzorky soli dodané z okresu RV.

Súčasťou tejto úlohy bol aj monitoring obsahu jódu v organizme. Koncom roka 2012 bolo dodaných 103 vzoriek moča z jednotlivých okresov Košického kraja. Všetky vzorky boli analyzované až v roku 2013 v súvislosti s technickými problémami na prístrojovom vybavení. V 25 vzorkách moču z RÚVZ MI sa pohybovali hodnoty jodidov od 30,9 – 1 757 µg/l, z RÚVZ RV v 25 vzorkách moču od 205 – 2 108,0 µg/l, z RÚVZ SNV bol v 28 vzorkách moču obsah jodidov od < 20,0 až 2 225,0 µg/l a v 25 vzorkách moču z RÚVZ TV boli hodnoty v rozmedzí 25,1 až 2018,0 µg/l.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Plnenie úlohy bolo realizované podľa odborného usmernenia zaslaného z ÚVZ SR. Monitoringu sa zúčastnilo **20 klientov v 2 vekových kategóriách mužov a žien**, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, a to v každej kategórii **po 5 klientov**.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných **2 prídavných látok a 2 aróm:**

Z prídavných látok to boli azofarbivá:

- E 129 Allura červená AC
- E 104 Chinolínová žltá

Arómy

- Mentofurán
- Kumarín

V rámci plnenia úlohy boli odobraté **4 vzorky potravín za účelom stanovenia obsahu aróm**, a to 2 vzorky na vyšetrenie obsahu kumarínu a 2 vzorky na vyšetrenie obsahu mentofuránu, ktoré boli zaslané na laboratórne skúšky na ÚVZ SR v Bratislave a **2 vzorky na stanovenie obsahu 2 sledovaných vybraných potravinových farbív, a to E 129 Allura červená AC a E 104 Chinolínová žltá**.

Spotreba prídavných látok z potravín bola zisťovaná dotazníkovou metódou o spotrebe potravín a laboratórnym vyšetrením vytypovaných potravín s ich predpokladaným obsahom.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) boli použité 2 druhy dotazníkov:

1. 24-hodinové retrospektívne dotazníky spotreby potravín/pokrmov/nápojov, z toho: 1 pracovný deň a 1 deň pracovného pokoja (sobota alebo nedeľa príp. sviatok, príloha 1),
2. týždenný dotazník frekvencie spotreby vybraných potravín (príloha 2).

1. **24-hodinové dotazníky o spotrebe** boli spísané respondentmi retrospektívne. Na jeden jedálny lístok vypísal každý respondent druh potraviny (presný obchodný názov), presný názov pokrmu, nápoja, ktorý skonzumoval v pracovný deň a na druhý jedálny lístok v deň pracovného voľna v merných jednotkách. Údaje z jedálnych lístkov slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných potravín s obsahom sledovaných prídavných látok a aróm. Na základe údajov získaných z 24-hodinových retrospektívnych dotazníkov spotreby (z najfrekventovanejšie konzumovaných potravín, ktoré obsahujú aspoň 1 sledovanú prídavnú látku alebo 1 sledovanú arómu), boli vytypované vzorky potravín za účelom ich odberu na laboratórne skúšky (stanovenie obsahu uvedených prídavných látok a aróm).
2. **Týždenný dotazník** (dotazník o životospráve) monitoroval frekvenciu konzumácie vybraných, najvýznamnejších druhov potravín z hľadiska obsahu aspoň jedného zo sledovaných prídavných látok a aróm.

Výsledky o spotrebe potravín a laboratórne výsledky boli spracované do určených tabuliek a následne zaslané na Úrad verejného zdravotníctva v Bratislave pre ďalšie spracovanie.

V rámci tejto úlohy boli odborom chemických analýz sledované kvantitatívny obsah farbív allura červená a chinolínová žltá. Tieto farbivá boli stanovené v 3 sýtených energetických nápojoch, v 1 sýtenom nealkoholickom nápoji – Slatina a v 1 vzorke žuvačiek. Spolu bolo stanovených 5 ukazovateľov a vykonaných 9 analýz. V žiadnej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený limit pre tieto prídavné látky.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek pre SR.

V rámci plnenia úlohy bola v hodnotenom období odobratá **1 vzorka plastovej fľaše s cumlíkom na dojčenskú výživu**, a to: ZIFRO 250 ml, výrobca: NOVATEX GERMANY. Predmetná vzorka bola zaslaná na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Poprade NRC pre PBU a obaly.

Skúšaná plastová fľaša z polypropylénu určená na dojčenskú výživu **spĺňala požiadavky** nariadenia komisie (EU) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2013 gestor úlohy získané údaje spracovával a zovšeobecňoval získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže. Získané údaje budú využívané pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V roku 2013 sa uskutočnila V. etapa prieskumu vo vekovej skupine 15-18 ročných detí. Do prieskumu boli zapojení študenti 2 stredných škôl, a to 1 v meste a 1 na vidieku (Súkromná SŠ Polárna Košice a SOŠ Moldava nad Bodvou). Študenti vyplnili dotazníky týkajúce sa stravovania, fyzickej aktivity a výživových preferencií. Priamo na školách sme vykonali antropometrické merania a odobrala sa celotýždenná strava zo školskej jedálne na vyšetrenie energetickej a nutričnej hodnoty.

Na požiadanie gestora projektu boli v databáze spracovaného projektu pre predškolský vek, mladší a starší školský vek skontrolované údaje o množstve prijatého jódu (úloha č.4.4). V prípade, že hodnota sa výrazne líšila od limitu, prepočítaval sa jedálny lístok dieťaťa za 24 hod. a získané údaje sa porovnali s pôvodnými.

Opravené a doplnené databázy boli v mesiaci september zaslané gestorovi projektu.

Pri plnení tejto úlohy bolo dodaných do laboratórií odboru chemických analýz celkovo 40 vzoriek (z jednotlivých okresov Košice, Michalovce, Rožňava a Trebišov po 10 vzoriek), v ktorých bolo požadované stanovenie energetickej hodnoty, sušiny, tuku, sacharidov, NaCl a dusičnanov. Spolu bolo stanovených 240 ukazovateľov.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

V júni 2013 sa uskutočnil u 20 detí vo veku 8 rokov zber údajov formou dotazníkov. Nakoľko vyplnenie dotazníkov bolo dosť náročné pre rodičov, do projektu sa zapojili až 4 školy a rozdal sa o 50 % dotazníkov viac s tým, že sme počítali so slabou návratnosťou.

Získané a spracované údaje sa v mesiaci október zaslali gestorovi projektu.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

V rámci príprav realizácie projektu sme sa zúčastnili dvoch pracovných stretnutí usporiadaných ÚVZ SR, ako aj X. konferencie ku Dni jódu usporiadanej gestormi tejto problematiky v ČR v Českých Budějoviciach na Jihočeskej univerzite.

V hodnotenom období bola realizovaná (RÚVZ Rimavská Sobota) prvá časť projektu - Monitoring dietárnej expozície jódu u detí v SR. Údaje boli získané v rámci riešenia projektu č.4.2 (viď. vyššie). Aktuálne sa vykonala analýza súboru 4000 detí predškolského veku v SR s vyhodnotením príjmu jódu z 24-hodinového jedálneho lístka, ktorý bol spracovaný softvérom ALIMENTA. Získané údaje sa hodnotili vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo SR. Výsledky sa porovnali tiež s maximálne tolerovaným denným príjmom jódu PMTDI podľa JECFA/FAO/WHO a so stanoveným najnižším prahovým príjmom jódu. V závere predloženej správy boli navrhnuté opatrenia, ktoré sú v ďalších etapách projektu plánované.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Realizácia projektu v danom období:

Listom zo dňa 8.03.2013 požiadal ÚVZ SR v súvislosti s realizáciou tohto projektu (a to aj v rámci plnenia Národného programu prevencie obezity) o zmonitorovanie hygienického stavu priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, ako aj z hľadiska dodržania požiadaviek príslušných právnych predpisov.

Na základe uvedenej požiadavky bolo pracovníkmi odboru HDM RÚVZ Košice vykonaných **50 kontrol** v telovýchovných zariadeniach ZŠ a SŠ na území mesta Košice a Košice-okolie.

Kontroly boli vykonané v čase od 2.04. – 22.04.2013 a boli zamerané na:

1. dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú mikroklimu (možnosti merania teploty vnútorných priestorov, možnosti a spôsob vetrania),
2. dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (dodržiavanie plochy priestorov a plochy šatne (v zmysle § 3 ods. 5 vyhl. č. 527/2007 Z. z.), osvetlenie - osvetľovacie telesá, kryty na svietidlách, ochranné mriežky, podlahová krytina, steny - povrchová úprava, obklad stien (v zmysle §2 a § 4 Vyhlášky MZ SR č.525/2007 Z. z.),

3. dodržiavanie požiadaviek na vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (v zmysle §5 ods. 7 vyhl. č. 527/2007 Z. z.),
4. zabezpečenie prívodu studenej pitnej vody a teplej vody,
5. využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy (žiakmi, resp. verejnosťou),
6. vonkajšie telovýchovné plochy sú alebo nie sú vyčlenené, oplotené na nezastavanom pozemku školy, čím sú vybavené (aké ihriská, pieskoviská a pod.),
7. využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport žiakmi školy (Mestské kúpele, športová hala a pod.) v rámci výučby,
8. dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku.

Na základe vykonaných kontrol boli zistené niektoré nedostatky, ktoré sa týkali hlavne nedostatočného vetrania telocviční, a tiež niektoré menšie stavebno-technické nedostatky, ktoré sťažujú udržiavať hygienicko-epidemický režim v týchto prevádzkach. V ojedinelých prípadoch bolo tiež zistené nesprávne zaraďovanie hodín telesnej výchovy v rámci rozvrhu hodín (nulté hodiny, resp. v čase do tretej vyučovacej hodiny). Zistené nedostatky sú podkladom pre uloženie nápravných opatrení zo strany orgánu verejného zdravotníctva.

Výsledky kontrol boli sumarizované v záverečnej správe, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Plnenie úloh

Podľa harmonogramu boli v dňoch 3. – 18. apríla 2013 priamo z plničiek na území Košického a Prešovského kraja odobraté vzorky fľaškovaných stolových, minerálnych a liečivých vôd:

1. závod Cígeľka – Cígeľská prírodná liečivá voda (značky Cígeľka a Evina sa už nevyrábajú)
2. závod Sulín - Sulínka - prírodná minerálna voda
3. závod Sulín - Tatra Quelle - pramenitá voda - nesýtená
4. závod Nová Ľubovňa - Ľubovnianska - magnéziová - perlivá
5. závod Lipovce - Salvator - prírodná minerálna voda - jemne sýtená
6. závod Lipovce - Drobček - doječenská voda - nesýtená (značka Savior sa už nevyrába)
7. závod Široké - Zlatá Studňa - pramenitá voda - nesýtená
8. závod Baldovce - Baldovská - jemne perlivá.

Na pracovisku RÚVZ Košice z kapacitných dôvodov a z dôvodu nesplnenia požadovaných kritérií na presnosť a citlivosť stanovení rádiologických ukazovateľov v súvislosti so zastaraným proporcionálnym detektorom nebudú vykonávané merania. Z toho dôvodu stanovenia jednotlivých rádiologických ukazovateľov sa z časti budú vykonávať na RÚVZ v Banskej Bystrici a z časti na ÚVZ SR v Bratislave. Vzorky vôd boli odoberané v množstve 18 litrov, t. j. 9 litrov vzorky pre RÚVZ v Banskej Bystrici a 9 litrov vzorky pre ÚVZ SR v Bratislave.

Vzorky vôd boli doručené dňa 25. 04. 2013 na RÚVZ v Banskej Bystrici, na ÚVZ SR v Bratislave boli doručené 27. 05. 2013.

Na porade 28. 5. 2013 v Bratislave bolo dohodnuté vytvorenie online databázy pre priebežné dopĺňanie údajov o odberoch, analýzach a výsledkoch rádiologických vyšetrení v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR. Boli vznesené základné

požiadavky na formát databázy (databáza typu Microsoft Excel) a platformu (Google Cloud, Google Disk, SQL databáza), v ktorej bude umiestnená. Vypracovaním databázy a jej ďalším spresňovaním na základe pripomienok riešiteľských pracovísk bol poverený RÚVZ Košice (RNDr. Viktor Vrábek, PhD.).

V súčasnosti je vytvorená prvá verzia databázy (formát Excel), bola umiestnená do platformy Google Disk, boli vytvorené prístupové práva do databázy a jej polí a zadávajú sa do nej prvé výsledky. Ďalšie úpravy a dopĺňanie databázy sa budú robiť na základe pripomienok kompetentných osôb (Ing. Alžbeta Ďurecová, PhD. – RÚVZ Banská Bystrica a Ing. Martina Dubníčková – ÚVZ SR Bratislava).

Odbery zahraničných vôd (okrem českých) z obchodnej siete, ktoré má zabezpečiť RÚVZ v Košiciach, bolo naplánované na koniec roka 2013. Na Celoslovenskej pracovnej porade Odborov ochrany zdravia pred žiarením, konanej 27. 11. – 28. 11. 2013 v Banskej Štiavnici, sa musel harmonogram odberov a analýz balených vôd prispôbiť znižovaniu stavu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením laboratórií. Hlavná úloha sa bude musieť realizovať dlhšie časové obdobie a to minimálne do roku 2016.

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFECTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Plnenie úlohy

Prvá etapa riešenia úlohy sa zamerala na skompletizovanie údajov o pracoviskách, odbornej spôsobilosti a kvalifikácii pracovníkov, ktorí vykonávajú defektoskopické práce v rámci Košického a Prešovského kraja. Sumarizovali sa aj hlásenia prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia o zriadení dočasných pracovísk orgánom dozoru.

Pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia musia byť dôsledne dodržiavané základné podmienky bezpečnosti prepravy vecí, ktoré počas prepravy môžu rôznymi nebezpečnými vlastnosťami ohroziť život a zdravie ľudí a zvierat a poškodiť životné prostredie – podľa dohody ADR. Na prepravu uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia je vypracovaný havarijný plán s odôvodnením prepravy a opisom technického vybavenia na zabezpečenie prepravy. V roku 2013 bolo podaných 23 informácií o preprave uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Dňa 27. 06. 2013 sa uskutočnilo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici pracovné stretnutie riešiteľov tohto projektu. Na pracovnom stretnutí bola vyhodnotená doterajšia činnosť a navrhnutá bola koncepcia ďalšieho riešenia projektu.

V I. polroku 2013 bola vykonaná obhliadka na defektoskopickom pracovisku s technickým röntgenovým prístrojom – ZASTROVA, a.s., SNP 86, 061 01 Spišská Stará Ves. Následne bolo vydané povolenia na používanie predmetného röntgenového prístroja vo výrobnéj hale HZ 8 v ožarovacej defektoskopickéj miestnosti na nedeštruktívnu kontrolu konštrukčných dielov.

Povolenie prevádzky na dočasných pracoviskách zriadených na území Slovenskej republiky bolo vydané aj účastníkovi konania Juraj Žiga – DEFECTOSKOPIA. Zariadenia zn. GAMMAT s uzavretým zdrojom ionizujúceho žiarenia ¹⁹²Ir a technický röntgenový prístroj zn. ANDREX 3002 slúžia na nedeštruktívnu kontrolu materiálov prežarovaním na dočasných pracoviskách zriadených na území Slovenskej republiky.

Zodpovední pracovníci boli upozornení na nutnosť vopred informovať príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva o zriadení dočasných pracovísk.

Za sledované obdobie bolo zriadených 44 prechodných pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rámci Košického a Prešovského kraja.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Plnenie úlohy

V roku 2013 bolo ťažisko riešenia úlohy zamerané na zber a spracovanie údajov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami počítačovej tomografie.

Dňa 24. 06. 2013 sa na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave konala celoslovenská porada riešiteľov úlohy. V súvislosti s chýbajúcim prístrojovým vybavením pracovísk odborov ochrany zdravia pred žiarením, v nasledujúcom období nebolo možné pokračovať v sledovaní a hodnotení veľkosti ožiarenia pacientov v klasickej diagnostickej rádiológii. Vedúci pracovník skupiny RNDr. Karol Böhm, PhD., po predchádzajúcej dohode s členmi pracovnej skupiny, pripravil metodiku pre zber a spracovanie údajov potrebných pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami počítačovej tomografie a prezentoval ju na porade. Metodika stanovenia efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach bola spracovaná podľa odporúčania ICRP a Smernice EUR 16262 a vychádza pri výpočte efektívnej dávky z údajov objemového indexu počítačovej tomografie a súčinu dávky a dĺžky, ktoré zaznamenávajú jednotlivé CT zariadenia ako aj zo štandardných konverzných koeficientov pre výpočet. Pripravené boli formuláre pre zaznamenávanie údajov o vyšetrovaných pacientoch a technických parametroch CT prístrojov použitých pri vyšetreniach. Jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečili distribúciu formulárov na všetky CT pracoviská v rámci svojej územnej pôsobnosti. Zároveň pracovníci na jednotlivých pracoviskách boli poučení o spôsobe ich vyplňania. CT pracoviská v rámci Košického a Prešovského kraja boli oslovení v mesiacoch júl - august. Údaje týkajúce sa parametrov vyšetrení pacientov bolo potrebné zaznamenávať za obdobie september - november 2013. V súčasnosti sa kompletizujú formuláre z jednotlivých CT pracovísk, ktoré budú zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Plnenie úlohy

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 30 vzoriek stavebných materiálov a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra nebolo zistené v žiadnej vzorke. Maximálna hodnota aktivity ^{226}Ra - $66,37 \pm 0,47 \text{ Bq.kg}^{-1}$ - bola zistená vo vzorke: keramický obklad - Lasselberger Plzeň.. Minimálna hodnota ^{226}Ra - $1,49 \pm 0,13 \text{ Bq.kg}^{-1}$ - vo vzorke: Prírodné kamenivo, Lom Mošurov.

Rádioaktivita pitných vôd

Zo 141 odberových miest bolo odobratých 434 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 434 vyšetrení.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa smerná hodnota $0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená vo vzorkách vôd odobratých z verejného vodovodu na OcÚ (kuchyňa) v Sokoľanoch - $a_{v,\alpha} = 0,36 \pm 0,12 \text{ Bq.l}^{-1}$ a z verejného vodovodu v MŠ (kuchyňa) v Trstenom pri Hornáde - $a_{v,\alpha} = 0,28 \pm 0,06 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili smernú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z verejného

vodovodu v kuchynke na OcÚ v Haniske pri Košiciach (okres Košice - okolie) – $a_{v,\beta} = 0,41 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn nebola smerná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v žiadnej vzorke vody. Maximálna hodnota bola stanovená vo vzorke vody odobratej z verejného vodovodu na ubytovni Žaneta-zariadenie na osobnú hygienu v Krásnohorskom Podhradí (okr. RV) - $a_{v,^{222}\text{Rn}} = 42,7 \pm 10,0 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávajú vyššie hodnoty rádioaktivity. Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Z 25 lokalít bolo odobratých 75 vzoriek minerálnych vôd. Vykonalo sa v nich 75 vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nedostatočnej kapacity meracieho zariadenia neboli odobierané.

V stanovovaných ukazovateľoch sa rádioaktivita minerálnych vôd pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody. Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 bola zaznamenaná vo vzorke vody z prameňa Sv. Ondreja na Sivej Brade (okres Levoča) - $a_{v,^{222}\text{Rn}} = 210,3 \pm 45,5 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 - $a_{v,^{226}\text{Ra}} = 1,086 \pm 0,037 \text{ Bq.l}^{-1}$ a maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu - $c_{\text{Unat}} = 0,633 \pm 0,040 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z 3. vrtu (bazén) na Sivej Brade.

Rádioaktivita termálnych vôd

Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Zo 5 lokalít bolo odobratých 25 vzoriek termálnych vôd a vykonalo sa v nich 25 rádiologických vyšetrení.

Maximálne hodnoty rádioaktivity v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita rádia-226 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli stanovené vo vode odobratej z vrtu 2 vo Vrbove (okr. Kežmarok): $a_{v,\alpha} = 7,32 \pm 0,99 \text{ Bq.l}^{-1}$, $a_{v,\beta} = 2,54 \pm 0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$, $a_{v,^{226}\text{Ra}} = 2,198 \pm 0,052 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $c_{\text{Unat}} = 0,456 \pm 0,011 \text{ mg.l}^{-1}$. Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 bola zaznamenaná vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. Stará Ľubovňa): $a_{v,^{222}\text{Rn}} = 29,4 \pm 6,6 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd boli odobierané v lokalite Krásna nad Hornádom v mesačných intervaloch a v lokalite Viničky (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. Bolo odobratých 48 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 48 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke odobratej 23. 7. 2013 v Krásnej nad Hornádom – $a_{v,\alpha} = 0,13 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$, v ukazovateli celková objemová aktivita beta maximálna hodnota bola zistená vo vzorke odobratej 28. 2. 2013 v Krásnej nad Hornádom – $a_{v,\beta} = 0,17 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odobierajú aj vzorky riečnych sedimentov. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Rádioaktivita zrážkových vôd

Dňa 21. februára 2013 boli na RÚVZ KE na Ipeľskej 1 odobraté 3 vzorky snehu. *Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.* Vzorky dažďovej vody v roku 2013 neboli odobraté.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa

stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do Ústredia radiačnej monitorovacej siete SR (RMS SR) na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2013 bolo vykonaných 327 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $103,9 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $141,1 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 03. 06. 2013 (od 12:00 28.05.2013 piesok zo Sahary) a minimálnou hodnotou $88,2 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 21. 04. 2013. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $110,7 \text{ nSv.h}^{-1}$.

V dňoch 06. 11. - 05. 12. 2013 bola meracia sonda na overovacích meraniach na Slovenskom Metrologickom Ústave v Bratislave.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji boli od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňovala v kvartálnych intervaloch.

Pretože činnosť monitorovacej siete v SR v súčasnosti dostáva nový rozmer došlo v Ústredí radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ Bratislava k prehodnoteniu priorít a kapacitných možností monitorovania územia SR. Na základe toho bol znížený počet monitorovacích miest v rámci Košického a Prešovského kraja z 18 pevných stanovišť na 3 - Košice, Prešov a Kamenica nad Cirochou.

Na rokovaní odborných pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením, ktorí sa podieľajú na monitorovaní rádioaktivity životného prostredia na jednotlivých RÚVZ, bolo doporučené merania príkonu dávkového ekvivalentu v rámci Košického a Prešovského kraja uskutočňovať na pôvodných 18 lokalitách.

V dňoch 14. – 24. januára 2013 boli na pôvodných 18-tich stanovištiach rozmiestnené TLD. Ich prvá výmena sa uskutočnila v dňoch 3. – 10. apríla 2013 a druhá v dňoch 16. septembra – 3. októbra 2013. Následná výmena je plánovaná na polovicu januára 2014.

Pretože RÚVZ Košice nevlastní zariadenie na vyhodnocovanie dozimetrov, tieto sú po výmene zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete, ktoré ich vyhodnotí a výsledky spätne zašle na RÚVZ Košice.

Hodnoty PDE z troch bratislavských TLD (lokality Košice, Prešov a Kamenica nad Cirochou) dosahovali za I. kvartál vyššie a za II. kvartál nižšie úrovne ako dlhodobé priemery charakteristické pre dané lokality (Košice $PDE_I = 138,04 \text{ nSv.h}^{-1}$, $PDE_{II} = 51,69 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer $PDE_P = 93 \text{ nSv.h}^{-1}$, Prešov $PDE_I = 128,83 \text{ nSv.h}^{-1}$, $PDE_{II} = 56,78 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer $PDE_P = 99 \text{ nSv.h}^{-1}$ a Kamenica nad Cirochou $PDE_I = 119,10 \text{ nSv.h}^{-1}$, $PDE_{II} = 50,20 \text{ nSv.h}^{-1}$ a priemer $PDE_P = 93 \text{ nSv.h}^{-1}$). ÚVZ SR v Bratislave 18 košických TLD za I. kvartál a 18 košických TLD za II. kvartál premeral avšak nevyhodnotil.

Vzhľadom na pretrvávajúce problémy s vyhodnocovaním dozimetrov na ÚVZ SR v Bratislave sa v súčasnosti pracuje na alternatíve, že vyhodnocovací prístroj by bol zapožičaný na RÚVZ Košice, ktorý by dozimetre vyhodnocoval aj pre RÚVZ Košice aj pre ÚVZ SR v Bratislave.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. V roku 2013 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 165 odberových miestach. Nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE oproti dlhodobým priemerom. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality. Maximálne hodnoty PDE boli namerané v odberových miestach: Jahodná - na ryhe (miesto s najvyššou koncentráciou urán - molybdénovej rudy) – $PDE = 201 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$ (odber 14.5.2013) a $PDE = 228 \pm 8 \text{ nSv.h}^{-1}$ (odber 24. 9. 2013), Jahodná – vrt LE-K-68 (odber 13. 6. 2013) - $PDE = 196 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$ a inkrustové pole pri 3. vrte (bazén) na Sivej Brade (odber 4. 4. 2013) - $PDE = 195 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$. V ostatných odberových miestach sa hodnoty PDE nachádzali pod úrovňou 150 nSv.h^{-1} . Minimálna

hodnota bola nameraná v odberovom mieste: fy TAMAS, Krásna nad Hornádom, odber 22. 3. 2013, hodnota PDE = 74 ± 4 nSv.h⁻¹.

Rádioaktivita prašného spad

Odberové miesto pre vzorky mesačného spad sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (¹³⁷Cs a ⁷Be) a nízkopozad'ovom alfa-beta merači. Vzorky sa v súčasnosti premeriavajú.

Rádioaktivita aerosolov v ovzduší

Jedno zo stanovišť merania aerosolov v ovzduší sa nachádza v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove - Tisinci, kde ich pracovníci odoberajú kontinuálne počas jedného týždňa v každom mesiaci. Filtre zasielajú na vyhodnotenie na RÚVZ v Košiciach.

Za rok 2013 bolo odobratých 12 filtrov. Vyhodnocovanie filtrov sa vykonáva gamaspektrometrickou analýzou. Výsledky meraní aktivity ¹³⁷Cs ani v jednom prípade nezaznamenali zvýšené hodnoty od dlhodobého priemeru.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V roku 2013 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky potravín v spolupráci s RÚVZ Košického a Prešovského kraja v jednotlivých okresoch. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ¹³⁷Cs v obilninách (56 vzoriek - z toho kukurica (9), jačmeň (12), pšenica (12), raž (8), ovos (12)), jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1) a slad svetlý(1)), v ovocí (16 vzoriek - z toho hrušky (7), jablká (9)), v zelenine (25 vzoriek - z toho zemiaky (10), mrkva (8) a petržlen (7)) a v hubách - 36 vzoriek. Zároveň sa odobrali aj vzorky medu (11) a liečivých bylín (17). U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ¹³⁷Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (16) a ovčieho (18) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekarni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava - Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Najvyššia objemová aktivita ¹³⁷Cs bola stanovená vo vzorke kravského mlieka z lokality Kežmarok ($0,021 \pm 0,005$ Bq.l⁻¹) odobranej v októbri 2013. Vo vzorke ovčieho mlieka najvyššia hodnota sa stanovila z lokality Uzovské Pekľany a dosiahla $0,063 \pm 0,007$ Bq.l⁻¹.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Obsah ¹³⁷Cs vo vzorkách celodennej stravy bol pod detekčným limitom. Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách namerané hodnoty ¹³⁷Cs boli pod detekčným limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ¹³⁷Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Borša, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odoberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov. Vzorky pôd a porastov sa raz ročne odoberajú aj v lokalitách, kde sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre.

V roku 2013 bolo odobraných 113 vzoriek pôd a 34 vzoriek porastov. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z lokality Jahodná a dosiahla hodnotu $70,40 \pm 1,45 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Krásna nad Hornádom odobratej 24. 09. 2013 a dosiahla hodnotu $0,43 \pm 0,15 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Radón v pobytových priestoroch a pôdnom vzduchu (v životnom prostredí)

V roku 2013 radón v pobytových priestoroch alebo v pôdnom vzduchu nebol stanovovaný v žiadnom objekte ani na žiadnom pozemku.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a priľahlé lokality

V súvislosti s pokračujúcou geologicko-prieskumnou činnosťou lokality Jahodná, vo vzťahu k ťažbe uránu, boli v roku 2013 uskutočnené merania a odbery vzoriek v lokalitách Jahodná, Košická Belá, Alpinka, Myslava a Nižný Klátov.

V odberových miestach (19 miest) bolo vykonaných 95 meraní príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Príkon dávkového ekvivalentu sa v týchto miestach pohyboval v intervale $\text{PDE} = 76 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ (Alpinka, Čermel'ský potok, pri moste, odber 14. 5. 2013) až $\text{PDE} = 228 \pm 8 \text{ nSv.h}^{-1}$ (na Jahodnej, na ryhe (ryha = miesto s najvyššou koncentráciou urán-molybdénovej rudy), odber 24. 9. 2013).

Povrchové vody a ich sedimenty boli odoberané v lokalitách Jahodná – pri rampe, Košická Belá – potok Belá, Alpinka – Čermel'ský potok, Myslava - Myslavský potok a Nižný Klátov – potok Vrbica. Bolo odobratých 54 vzoriek povrchových vôd a 9 vzorky ich sedimentov. V povrchových vodách v stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}}$, gamaspektrometrické vyšetrenie) nebolo oproti hodnotám z roku 2007 zaznamenané zvýšenie hodnôt týchto ukazovateľov. Ani vo vzorkách sedimentov nebola zistená zvýšená rádioaktivita.

Pitné vody (42 vzoriek) boli odobraté zo siedmich zdrojov v piatich priľahlých lokalitách – chata na Jahodnej, reštaurácia na Alpinke, na OcÚ a v hoteli DAM v Košickej Belej, na ZŠ v Myslave a dvoch vlastných studní na chate Klatovianka v Nižnom Klátove.

V stanovovaných rádiologických ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}}$, gamaspektrometrické vyšetrenie) bolo prekročenie smerných hodnôt platných pre pitnú vodu zistené vo vode z vodovodu (vlastný vodný zdroj - studňa 1) v kuchyni chaty Klatovianka v Nižnom Klátove - v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola stanovená hodnota $a_{\text{V},\alpha} = 0,22 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$ a v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 hodnota $a_{\text{V},^{222}\text{Rn}} = 146,4 \pm 33,6 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Maximálne hodnoty celkovej objemovej aktivity beta sa pohybovali pod úrovňou $0,06 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 $a_{\text{V},^{226}\text{Ra}} = 0,023 \pm 0,005 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola stanovená vo vzorke vody z vlastného vodného zdroja na chate Jahodná. Maximálne hodnoty koncentrácie prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,016 \pm 0,001 \text{ mg.l}^{-1}$ a $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,014 \pm 0,001 \text{ mg.l}^{-1}$ boli stanovené vo vodách z vlastných vodných zdrojov (studňa 1 a studňa 2) v areáli chaty Klatovianka v Nižnom Klátove.

V sledovaných lokalitách bolo odobratých 29 vzoriek pôd, 9 vzoriek porastov, 9 vzoriek húb, 17 vzoriek bylín a 4 vzorky machu. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z lokality Jahodná a dosiahla hodnotu $70,40 \pm 1,45 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Vo vzorkách húb sa stanovil najvyšší obsah rádiocézia v suchohríbe ($9,05 \pm 1,07 \text{ Bq.kg}^{-1}$). Hmotnostná aktivita ^{137}Cs stanovená vo vzorke machu z lokality Jahodná dosiahla hodnotu $44,95 \pm 2,01 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Plnenie: Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9106/2012, RZ-25533/2012 zo dňa 17.12.2012 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2013. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých sa vykoná kombinovanou očkovacou látkou proti záškrtu a tetanu každých 15 rokov. Prvé preočkovanie je vo veku 30 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na web stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis**, ktorých sme zaznamenali spolu 18 ochorení: okr. Košice I – 7, Košice II - 2, Košice III - 1, Košice IV – 4, Košice okolie – 4. Dňa 28.01.2013 bolo pod č. OE/196/2013 vydané Odborné usmernenie MZ SR na zabezpečenie surveillance pertussis v SR. Na Odbore lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice bolo vyšetrených v roku 2013 126 biologických materiálov na susp. osýpky (I. polrok 74, II. polrok 52). Ani v jednom prípade nebolo potvrdené ochorenie na osýpky.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/1699/2013 zo dňa 02.04.2013 boli dňa 23. 05. 2013 vyhodnotené aktivity **Európskeho imunizačného týždňa 2013 (EIW)**, ktoré boli realizované pracovníkmi odboru v týždni od 22. - 27. 04. 2013. Tohtoročná kampaň SZO bola pod sloganom „Chráňte svoj svet – dajte sa zaočkovať“. Cieľom bol nárast zaočkovanosti, eliminácia tzv. vakcinačných dier, zlepšenie informovanosti o očkovaní proti nákazám, ktorým sa dá vďaka očkovaniu úspešne predchádzať ako odpoveď na antivakcinačné aktivity, ktoré sú problémom všetkých krajín európskeho regiónu SZO. V rámci EIW boli realizované aktivity pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov s využitím printových médií (KORZÁR), webovej stránky úradu, letákov, informačných panelov. Spolu bolo zrealizovaných 28 aktivít, z toho určených pre laickú verejnosť 10 a 18 pre zdravotníckych pracovníkov. Leták bol distribuovaný na ambulancie a vybrané lôžkové zdravotnícke zariadenia. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka pre laickú verejnosť v rámci Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov, aktuálnymi informáciami na webovej stránke úradu.

Na organizácii každoročného **Východoslovenského vakcinačného dňa**, ktorý sa konal 04. 06. 2013, sa podieľalo 7 zamestnancov odboru epidemiológie, z toho 1 lekár s odbornou prednáškou. Podobne ako v predchádzajúcom roku aj v roku 2013 sme sa aktívne podieľali na projekte „Hodnota očkovania“, ktorého odbornými garantmi boli SEVS a SLS. Pre zdravotné sestry a pôrodné asistentky bolo na 4 podujatiach spolu odprednášaných 16 prednášok so zameraním na prevenciu prenosných ochorení preventabilných očkovaním a význam očkovania.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5403/2013, RZ-13188/2013 zo dňa 24. 06. 2013 vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni. Výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania oproti roku 2012 sú menej priaznivé na celookresnej, kde došlo v 5 okresoch – Košice I, II, IV, Spišská Nová Ves a Trebišov k poklesu zaočkovanosti pod 95 %. Spolu

v 43 ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Na celokrajsej úrovni sú výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania priaznivé nad 95 % (od 95,3 % do 97,7 %). Na požiadanie pediatrov boli u 45 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Plnenie: V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2012 za okresy Košice I - IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* v spádovom území RÚVZ. Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosťi u nákaz* zaradených do NIP. V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na rubeolu a mumps. Pretrváva výskyt ochorenia na pertussis. V okresoch Košice I - IV bolo v sledovanom období 14 ochorení na pertussis a v okrese Košice okolie 4 ochorenia.

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií. V súlade s listom ÚVZ SR pod č. OE/2460/2013, RZ-4181/2013 zo dňa 22. 02. 2013 bolo posilnené hlásenie ochorení a úmrtí na SARI v SR – z čoho vyplynulo aj pravidelné hlásenie 2x do týždňa (utorok a piatok) o počte hlásených prípadov. Následne 07. 05. 2013 bolo prípisom č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 nariadené pokračovať v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2012/2013

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2012/2013 v okresoch Košice I - IV a Košice okolie možno charakterizovať epidemickým výskytom ochorení na ARO a chrípku. Oproti minulému roku zvýšeným výskytom SARI.

Priebeh sezóny v okresoch Košice I - IV

Hlásených bolo spolu 67 473 ARO chorobnosť 55 352,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 3 716 ochorení, chorobnosť 3 074,4. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 5,5 %. Spolu bolo hlásených 816 komplikácií (1,2 %). Zvýšený výskyt ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný od 4. - 7. KT (spolu 4 kalendárne týždne). V 4. KT stúpol celkový počet ARO z 2 556 chorobnosť 2 065,5 hlásených v 3. KT na 3 434 ochorení chorobnosť 2512,9 hlásených v 4. KT, t. j. o 34 %. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 178 v 3. KT na 350 v 4. KT t. j. o 97 %. Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

Tab 1 Počet ochorení a chorobnosť v čase epidémie podľa vekových skupín a kalendárnych týždňov v okresoch Košice I-IV

Vek sk.	0 - 5		6 - 14		15 - 19		20 - 59		60 +		Spolu	
	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.
4.	60 5	7154, 6	525	3808,3	454	4421,6	155 2	1836,0	168	783,1	3434	2512,9
5.	93 5	1054 4,8	139 5	9650,4	618	5739,9	215 7	2519,3	233	1072, 2	5338	3856,6
6.	96 1	1051 3,4	117 2	7864,8	723	6514,0	194 9	2570,4	162	841,8	4967	4052,2
7.	60 1	8733, 90	888	7915,6	578	6917,5	183 8	2323,9	152	757,2	4057	3173,1

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresov Košice I - IV hlásených 17 796 ARO, z toho ako chrípka 1 566 ochorení a 212 komplikácií. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 5. KT, kedy bolo hlásených 5 338 ARO, chorobnosť 3 856,6, z toho ako chrípka 409 ochorení, chorobnosť 295,5 a 110 komplikácií, čo tvorí 2,1 % z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT. Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine 0-5 ročných. Pohybovala sa od 7 154,6 pri počte 605 ochorení v 4. KT do 10 544,9 pri počte 935 ochorení v 5. KT. K poklesu chorobnosti došlo v 8. KT a to o 32,7 % u ARO a o 27,3 % u chrípky. Hlásených bolo 2 727 ochorení, chorobnosť 1 987,1.

Priebeh sezóny v okrese Košice okolie

Hlásených bolo spolu 21 852 ARO, chorobnosť 57 024,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1 119 ochorení, chorobnosť 2 920,1, čo je 5,1 % z celkového počtu hlásených ARO. Spolu bolo hlásených 61 komplikácií. Zvýšený výskyt ochorení na ARO a chrípku a chrípke podobné ochorenia bol od 3. - 7. KT (spolu 5 kalendárnych týždňov). V 3. KT stúpol celkový počet ARO zo 708 chorobnosť 1 565,1 hlásených v 2. KT na 1 372 chorobnosť 2 491,4 hlásených v 3. KT, t. j. o 93,7 %. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol z 31 v 2. KT na 86 v 3. KT t. j. o 177,4 %. Počet komplikácií - 6 bol rovnaký v oboch týždňoch. Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách okrem vekovej skupiny 60+, kde sme zaznamenali mierny pokles ochorení (z 98 v 2. KT na 77 v 3. KT, t. j. o 21,4 %).

Tab 2 Počet ochorení a chorobnosť v čase epidémie podľa vekových skupín v okrese Košice okolie

Vek sk.	0 - 5		6 - 14		15 - 19		20 - 59		60 +		Spolu	
KT	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.	Abs.	Chor.
3.	27 4	5331, 5	402	5441,1	232	5444,0	387	1383,7	77	1015,3	1372	2491, 4
4.	28 6	5962, 4	491	7120,4	255	6411,1	570	1655,9	113	1210,6	1715	2906, 6
5.	30 6	5954, 1	553	7484,8	344	8072,2	475	1577,0	142	1738,7	1820	3190, 9
6.	20 4	4961, 8	437	7393,5	240	7039,7	414	1749,4	73	1137,6	1368	3024, 2
7.	17 0	4961, 8	326	6618,6	163	5737,3	288	1673,3	77	1649,9	1024	2892, 5

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 7 299 ARO, z toho ako chrípka 476 ochorení. Počet komplikácií 22. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 5. KT 1 820 ARO, chorobnosť 3 190,9, z toho 132 ochorení ako chrípka, chorobnosť 231,4. Najviac komplikácií - 7 bolo hlásených v 4. KT, čo je 0,4 % z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT. Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných. Pohybovala sa od 5 444,0 pri 232 ochoreniach v 3. KT do 8 072,2 pri 344 ochoreniach v 5. KT. Vo vekovej skupine 0 - 5 ročných sa chorobnosť pohybovala od 5 331,5 pri počte 274 ochorení v 3. KT do 5 962,4 pri počte 286 ochorení v 4. KT. K poklesu ochorení došlo v 8. KT o 29,5 % u ARO a o 29,5 % u chrípky. Hlásených bolo 721 ochorení, chorobnosť 1 833,0.

V tejto chrípkovej sezóne 1x zasadala **Regionálna protiepidemická komisia** pri RÚVZ Košice dňa 05. 02. 2013, ktorá prijala príslušné protiepidemické opatrenia:

1. Zákaz návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach na území okr. Košice I - IV.

2. Izolovať chorých na chrípku od ostatných pacientov, zabezpečenie bariérovej ošetrovateľskej techniky a vylúčenie chorý zdravotnícky personál z pracovných činností.
3. Sledovať výskyt ARO a chrípke podobných ochorení na oddeleniach lôžkových zariadení. Vzniknuté nozokomiálne nákazy, príp. úmrtia hlásiť na RÚVZ Košice.
4. Obmedziť činnosť detských poradní a preventívnych prehliadok u detí aj dospelých.
5. Prerušiť výchovno-vzdelávací proces v školských zariadeniach na vyššie uvedenom území, ak absencia žiakov dosiahne viac ako 30 %.
6. Obmedziť konanie hromadných školských akcií.
7. Zákaz návštev v zariadeniach sociálnych služieb s pobytovou formou.

V okresoch Košice I - IV bolo z dôvodu viac ako 30 % absencie žiakov prerušené vyučovanie v 52 MŠ, 23 ZŠ a 9 SŠ a v okrese Košice okolie v 32 MŠ a 26 ZŠ.

Laboratórne vyšetrenia

Metódou Real time - PCR bol potvrdený vírus chrípky

- 6x A (H1N1) California v okresoch Košice I 2x, Košice II 3x a Košice III 1x, ochoreli deti vo veku 2 a 7 rokov a dospelé osoby vo veku 23, 25, 45 a 56 rokov
- 3x A/Victoria (H3N2)
- 3x vírus chrípky A bez bližšieho určenia
- 14x B/Wisconsin
- 1x vírus chrípky B bez ďalšieho určenia.

Všetky izolované kmene sa nachádzali aj v sezónnej vakcíne proti chrípke.

Zaznamenaných bolo 11 prípadov ťažkého akútneho respiračného ochorenia (**SARI**) s pneumóniou, z ktorých 1 ochorenie 30 ročnej ženy z okresu Košice III končilo úmrtím. Ostatné prípady sa vyskytli u detí vo veku 1 mesiac 2x, 8 mesiacov 2x a 7 rokov. U dospelých sa ochorenia vyskytli vo veku 30, 46, 54, 61, 72 a 83 rokov a boli hlásené z okresov Košice I 1x, Košice II 2x, Košice III 2x, Košice IV 2x a Košice okolie 4x.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Plnenie: Do systému EPIS sa zadávajú všetky hlásené prípady infekčných ochorení. Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty, v ohnisku. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatitíd, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V r. **2013** bolo spracovaných a do systému EPIS:

1. vložených a potvrdených prípadov: 4377
2. počet spracovaných ohnísk: 62 (Košice I - IV 29, Košice okolie 33 - VH, meningitíty)
3. epidémie:

Okresy Košice I - IV:

1. Dg. A02.0 Reštaurácia FRANK: 24 prípadov, etiologický agens S. enteritidis
2. Dg. A05.0 EUREST DEPO: 196 prípadov, etiologický agens Staphylococcus aureus
3. Dg. A08.1 UNLP Košice, pracoviská IV. interná klinika a Klinika pracovného lekárstva a toxikológie: 17 prípadov, etiologický agens Norovírus
4. Dg. A08.1 UNLP Košice, pracovisko Psychiatrická klinika: 11 prípadov, etiologický agens Norovírus

Okres Košice okolie:

1. Dg. B15 VH Čaňa 2013 – 25 prípadov.

V rámci epidemiologického vyšetřovania a prijatých opatrení bolo vydaných 159 rozhodnutí (74 v okresoch Košice I - IV a 85 v okrese Košice okolie), z toho 17 rozhodnutí na výkon dezinfekcie a 142 rozhodnutí osobám podrobeným lekárskej dohľadu. Úplnosť

a validita povinných údajov zadávaných DAHE do programu EPIS je kontrolovaná vedúcim pracovníkom oddelenia.

Vďaka IS EPIS sa zrýchlila spätná informovanosť a využitie aktuálnych informácií o výskyte ochorení, čo sa využilo pri vypracovaní *výročných správ* za r. 2012 za okresy Košice I - IV, Košice okolie a Košický kraj. Pravidelne sa vykonávali analýzy a vyhodnocovala *epidemiologická situácia* v spádovom území RÚVZ. Naďalej priebežne pri metodických návštevách lekárov I. kontaktu a v rámci odborných seminárov boli zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú naďalej len 7 praktickí lekári, z toho 2 z okresu Košice okolie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie: Nozokomiálne nákazy (NN) ako infekčné ochorenia sa spracovávajú a zadávajú do programu EPIS. Sú hlásené takmer zo všetkých oddelení a kliník na území okresov Košice I - IV. V r. 2013 bolo spolu zo zdravotníckych zariadení hlásených **461 NN**: UN L. Pasteura Košice hlásila 234 nemocničných nákaz (r. 2012 - 230x), DFN Košice 147 ochorení (r. 2012 - 122x), Nemocnica Košice - Šaca, a. s., 1. súkromná nemocnica, Lúčna 57 v Košiciach - Šaci 34 ochorení (r. 2012 - 30x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n. o. sv. Lukáša (VŠOÚG) v Košiciach 6 prípadov (r. 2012 - 3x), VOÚ a. s. Košice 4 prípady (r. 2012 - 3x), VÚSCH a. s. Košice hlásil 32 ochorení (r. 2012 - 4x), Letecká vojenská nemocnica, a. s. Košice 4 prípady (r. 2012 - 1x) a Centrum pre liečbu drogových závislostí nehlásilo ani jeden prípad (r. 2012 - 18x).

Počet nozokomiálnych nákaz a seps hlásených v rokoch 2008-2013

Rok	celkový počet NN	z toho počet seps	%
2013	461	95	20,61
2012	411	121	29,44
2011	421	112	26,60
2010	414	134	32,36
2009	365	95	26,02
2008	341	98	28,73

Podľa klinického rozdelenia sú boli NN zastúpené: **sepsy** boli zastúpené **95x** (t. j. 20,61 %), **črevné nákazy** **113x** (t. j. 24,51 %), **respiračné nákazy** **149x** (t. j. 32,32 %), **infekcie močového traktu** **24x** (t. j. 5,20 %), **infekcie kože a slizníc** **7x** (1,52 %), **infekcie v mieste chirurgického výkonu** **64x** (t. j. 13,88 %), **iné infekcie** **9x** (1,95 %). Počet hlásených nozokomiálnych nákaz má od roku 2008 mierne stúpajúci trend.

V roku 2013 bolo z 461 hlásených NN 107 (23,2 %) vyvolaných polyrezistentnými mikroorganizmami:

I. Skupina nákaz „Septikémia – infekcia krvného riečišťa“ – z 13 pracovísk hlásených 35 prípadov sepsy vyvolanej polyrezistentnými kmeňmi:

Acinetobacter calcoaceticus 4x, Pseudomonas aeruginosa 3x, Staphylococcus aureus MRSA 7x, Staphylococcus epidermidis MRSE 6x, Staphylococcus haemolyticus MRSH 4x, Klebsiella species 1x, Staphylococcus hominis 1x, Staphylococcus hominis MRSH 1x, Corynebacterium sp. 1x, Staphylococcus haemolyticus 1x, Staphylococcus auricularis 1x, Enterobacter cloacae 1x, Achromobacter sp. 1x, Klebsiella pneumoniae 1x, Citrobacter freundii ESBL pozit. 1x, Staphylococcus epidermidis 1x.

II. Skupina „Respiračné nákazy“ - z 10 pracovísk hlásených 42 ochorení u pacientov s kultivačným nálezom polyrezistentných mikrobiálnych kmeňov, a to:

Acinetobacter calcoaceticus 3x, E. coli 1x, E coli ESBL pozit. 1x, Enterococcus faecium 3x, Klebsiella pneumoniae 3x, Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 3x, Klebsiella sp. 8x, Staphylococcus aureus MRSA 3x, Staphylococcus epidermidis MRSE 6x, Staphylococcus haemolyticus MRSH 2x, Pseudomonas aeruginosa 7x, Staphylococcus haemolyticus 1x, Staphylococcus epidermidis 1x.

III. Skupina „Infekcie v mieste chirurgického výkonu“ - z 11 pracovísk hlásených 16 ochorení vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi:

Klebsiella pneumoniae 1x, Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 1x, Staphylococcus aureus MRSA 2x, Staphylococcus epidermidis MRSE 9x, Staphylococcus haemolyticus MRSH 1x, Pseudomonas aeruginosa 1x, Staphylococcus haemolyticus 1x.

IV. Skupina „Infekcie močového traktu“ - z 3 pracovísk hlásených 5 ochorení vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi:

Proteus mirabilis 1x, Enterococcus faecium 1x, Escherichia coli 1x, Staphylococcus epidermidis MRSE 1x a Enterococcus faecium 1x.

V. Skupina „Nákazy kože a slizníc“ - z 3 pracovísk hlásené 3 ochorenia vyvolané polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi:

Pseudomonas aeruginosa 1x, Staphylococcus epidermidis MRSE 1x, Enterococcus faecalis 1x.

VI. Skupina „Iné nozokomiálne nákazy“ - z 5 pracovísk hlásených 6 ochorení vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi:

Pseudomonas aeruginosa 2x, Staphylococcus haemolyticus MRSH 1x, Staphylococcus aureus 1x, Staphylococcus aureus MRSA 2x, Staphylococcus epidermidis MRSE 1x.

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie barierovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorení medzi pacientmi. V steroch odobratých na vybraných pracoviskách z prostredia, predmetov a plôch neboli izolované polyrezistentné kmene mikroorganizmov. V rámci ŠZD bol zdravotnícky personál upozorňovaný na správny postup vykonávania hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk za použitia alkoholových dezinfekčných prípravkov.

V rámci **Európskeho prevalenčného sledovania NN a užívania ATB** sme sa zúčastnili realizácie bodovej prevalenčnej štúdie sledovania NN v SR na akútnych lôžkových oddeleniach vybranej nemocnice – v rámci RÚVZ Košice bola vybraná UN L. Pasteura Košice so svojimi pracoviskami na Tr. SNP 1 a na Rastislavovej 43. Prevalenčné sledovanie sa uskutočnilo v mesiacoch apríl - september 2012. Sledovanie bolo vykonávané podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC za spolupráce pracovníkov lôžkových oddelení UN L. Pasteura Košice. Celkovo bolo vyplnených a zanalyzovaných 667 protokolov pacientov. Zistené údaje boli zaslané na RÚVZ Trenčín. Ten ako gestor štúdie protokoly zozbieral a zanalyzoval za SR. Zo 667 protokolov pacientov bola len u 9 zistená nozokomiálna infekcia. Prevalencia NN bola 1,3 %. Najvyšší počet NN bol zistený na oddeleniach intenzívnej medicíny 4 NN, nasledovali chirurgické oddelenia 3 NN, interné oddelenie 1 NN a gynekologicko – pôrodnické oddelenie 1 NN. Najčastejším typom boli infekcie v mieste chirurgického výkonu 5x, pneumónie 3x a infekcie močového traktu 1x. Vyvolávateľom NN boli Pseudomonas aeruginosa 3x, Acinetobacter spp., Proteus spp., Klebsiella spp., Escherichia coli, Streptococcus spp. a Staphylococcus koagul. negat. Antibiotiká z dôvodu liečby alebo profylaxie užívalo 246 pacientov (36,9 %).

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 4 656 vzoriek čo predstavuje 10 762 ukazovateľov a 34 727 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných

roztokov, celkovo bolo vyšetrených 18 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 825 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia. Na tento účel bolo celkovo vyšetrených 3 813 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Plnenie: V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania SR. Do SRV bolo v roku 2013 daných za okresy Košice I - IV a Košice okolie 78 hlásení. V týždenných intervaloch sa spracovávali hlásenia o mimoriadnych epidemiologických situáciách za Košický kraj. Informácie z ÚVZ SR ako kontaktného bodu o výskyte infekčných ochorení boli sprístupnené na webovej stránke úradu resp. boli postúpené ďalej lekárom resp. zdravotníckym zariadeniam.

Z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie vo výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení zasadala dňa 05. 02. 2013 Regionálna protiepidemická komisia RÚVZ Košice, ktorá odporučila príslušné protiepidemické opatrenia.

Dňa 25. 06. 2013 sa uskutočnilo pracovné rokovanie Pandemického strediska pri Krízovom štábe Obvodného úradu Košice, na ktorom sa riešila otázka aktuálnej epidemiologickej situácie, nákazovej situácie a pripravenosti jednotlivých rezortov v prípade vzniku pandémie chrípky. V novembri sa vedúca odboru epidemiológie zúčastnila odbornej prípravy členov krízových štábov okresných úradov Košického kraja v oblasti krízového riadenia v zdravotníctve pri vzniku hromadného ochorenia osôb (pandémie).

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci plnenia úlohy v hodnotenom období vykonali pracovníci Odboru epidemiológie odbery odpadových vôd v lokalitách spádového územia v zmysle harmonogramu, ktorý vypracovalo Oddelenie virológie odboru Lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice. Spolu bolo odobratých v lokalitách spádového územia ČOV Kokšov - Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou 12 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrení zo šiestich odberov, ktoré boli vykonané v r. 2013: 06. 03., 15. 05., 03. 07, 21. 08., 16. 10. a 04. 12. boli na prítomnosť enterálnych vírusov negatívne. Počas celého roka sa sledoval výskyt polio like ochorení - akútnych chabých obrn hlavne u detí do 15 rokov. Ochorenie nebolo hlásené. V okresoch Košice I - IV boli zaznamenané 4 ochorenia s dg. Paréza nervu facialis (G51) do 15 rokov a v okrese Košice okolie 9 ochorení u detí do 15 rokov.

Cieľom úlohy a participácie Odboru lekárskej mikrobiológie: Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses), vyšetrenie stolíc a iného biologického materiálu od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna (ACHO), vyšetrenie klinického materiálu na prítomnosť enterovírusov pomocou kultivačných a sérologických metód.

Dosiahnuté výsledky: Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2013 bolo vyšetrených 91 vzoriek odpadových vôd. U 3 vzoriek vyšetrenie ešte nie je ukončené, 5 vzoriek bolo pozitívnych na prítomnosť enterovírusov:

- ČOV Moldava n. Bodvou (RÚVZ Košice) – ECHOvírus 6,
- 2x ČOV Stročin (RÚVZ Stará Ľubovňa) – 1x- ECHOvírus 11, Coxsackievírus sk. B
- 1x - non-polio enterovírus, Coxsackievírus B2,
- ČOV Veľká Lomnica (RÚVZ Poprad) – ECHOvírus 30,
- ČOV Sečovce (RÚVZ Trebišov) – Coxsackievírus B5.

Ostatné vzorky odpadových vôd sú negatívne.

V hodnotenom období sme vyšetrili 501 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov. Pozitívnych bolo 16 materiálov od 10 pacientov (7x ECHO 2, 9x ECHO 30), z toho zo stolíc: 5x ECHO 2 a 8x ECHO 30, z liquorov: 2x ECHO 2 a 1x ECHO 30.

S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) sme vyšetrili 2 stolice a 2 liquory od 1 pacienta s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie: Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2013/14 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2013 – február 2014.

Návrh na ďalší postup: Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Plnenie: Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, ktorý je ťažiskom tejto úlohy. Na plnení sa podieľali pracovníci rôznych pracovísk RÚVZ v SR, predovšetkým z oddelení epidemiológie, podpory zdravia, lekárskej mikrobiológie a hygieny detí a mládeže.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o problematike pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS a účasťou na tomto projekte netradičným spôsobom (hrou) získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu sa očakáva zmena postojov a správania sa mladých ľudí.

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné edukačné aktivity:

P. č.	RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky	Iné aktivity
		Počet aktivít/ počet edukov	ZŠ/ počet žiakov	SŠ/počet študentov		
1.	Bardejov	25/712	10/194	15/518		1x média
2.	B. Bystrica	7/158	4/82	3/76		1x média, 1x panel,

3.	Bratislava hl. mesto	4/109	0	4/109	2 odborné konferencie (1/23 lekárov, 1/65 poslanci, média...)	4x média, tlačová beseda s prednáškou, článok v odb. tlači
4.	Čadca	8/367	3/130	5/237		1x panel, informačný materiál/72
5.	Dolný Kubín	2/140	0	2/140	9/286 (8 ZŠ/256, 1 ČK/30)	1 leták
6.	Dunajská Streda	0	0	0	8/180 (8 ZŠ/180)	1x média
7.	Galanta	4/120	2/60	2/60	1/14 verejnosť, 15x v rámci školenia o odb. spôsob.	1x média, 1x panel
8.	Humenné	0	0	0	30/622 (19 ZŠ/356, 11 SŠ/266)	1x média, edukačný materiál pre ZŠ a SŠ, akcia "Červená stužka"
9.	Komárno	4/306	2 /127	2/179	1 SŠ/30	
10.	Košice	17/892	6/285	11/607	6/75(4 ZŠ/60, 2 Det.D/15)	1x média, 1x panel
11.	Levice	0	0	0	11/151 (3 ZŠ/45, 8 SŠ/106)	4x média, 3x panel
12.	L. Mikuláš	1/47	0	1/47	17/494 (4 ZŠ/88, 13 SŠ/406)	1x panel, 1x edukačný materiál, 1x plagát
13.	Lučenec	0	0	0	4/120 (4SŠ/120)	1x panel
14.	Martin	0	0	0		
15.	Michalovce	4/125	2/60	2/65	5/80 (2SŠ/65, 3/15 rómske matky)	2x média, 78x panel, 1x edukačný materiál/95 subjektov
16.	Nitra	0	0	0		
17.	Nové Zámky	0	0	0	4/199 (3 ZŠ/164, 1 SŠ/35)	1x edukačný materiál/40 subjektov, 1x panel
18.	Poprad	0	0	0	15/432 (15 ZŠ/432), dotaz. akcia na 1 ZŠ a 1 SŠ	Edukač. materiál pre 99 subjektov -72 ZŠ, 27 SŠ, 6x média, nástenky
19.	Považská Bystrica	0	0	0	8/161 (4 ZŠ/76, 4 SŠ/85)	1x média
20.	Prešov	0	0	0	1/73 (1 ZŠ/73)	
21.	Prievidza	4/410	0	4/410	5/83 /ZŠ	1x panel, 1x média
22.	Rimavská Sobota	0	0	0	dotazníková akcia 2 ZŠ/150	Akcia „Červená stužka“
23.	Rožňava	9/605	4/298	5/307		1x média
24.	Senica	4/252	2/145	2/107		1x média, nástenky, plagáty

25.	Spišská Nová Ves	6/341	1/55	5/286	9/238 (2 ZŠ/54,5 SŠ/126, 2 SŠ internáty/58)	3x média, 1x panel, workshop /118 spojený so sviečkovým pochodom
26.	Stará Ľubovňa	0	0	0	14/383 (12 ZŠ/333, 2 SŠ/50), dotaz. akcia	1x leták pre 106 subjektov, 1x panel
27.	Svidník	3/157	1/48	2/109	1/25 (1 ZŠ/25)	3x média, 1x panel
28.	Trebišov	18/129	12/69	6/60	11/231 (6 ZŠ/144, 5 SŠ/87)	4x média, 1x panel
29.	Trenčín	4/196	4/196	0	13/593 (11 ZŠ/481, 2 SŠ/112)	
30.	Topoľčany	0	0	0	4/88 (4 SŠ/88)	2 panely, sviečkový pochod a beseda s dospelými /41
31.	Trnava	1/36	0	1/36	11/313 (5 ZŠ/194, 6 SŠ/119)	1x workshop/38, média
32.	Vranov nad Topľou	0	0	0	4/370 (2 ZŠ/106, 2 SŠ/ 264)	3x média, 1x panel
33.	Zvolen	0	0	0	4/155 (4 SŠ 155)	Nástenka, ed. aktivity v rámci dní Zdravé mesto Zvolen
34.	Žiar nad Hronom	5/98	0	5/98	15/ 428 (6 ZŠ/173, 4 SŠ/183, 5 dospelí/72)	1 leták pre 47 subjektov, výroba červenej stužky špec. ZŠ
35.	Žilina	7/275	0	7/275	7 SŠ/275	0
	SPOLU	137/5475	53/1749	84/3726		

V rámci projektu „Hrou proti AIDS“ bolo pre žiakov a študentov v rámci SR realizovaných 5 475 aktivít.

1. Projekt plní očakávaný cieľ a pomáha mladým ľuďom získať nové informácie. V priebehu panelových diskusií nastáva výrazná zmena najmä postoja a správania sa k chorým na AIDS a nosičom HIV pred edukáciou a po nej. Zamestnanci RÚVZ v SR podieľajúci sa na projekte „Hrou proti AIDS“ overujú vedomostnú úroveň žiakov základných a stredných škôl už počas realizácie projektu na školách.

Vedenie škôl a študenti pozitívne hodnotia túto formu vzdelávania. Žiaci a študenti preukazujú dobré vedomosti a záujem o problematiku prevencie HIV/AIDS, zapájajú sa aktívne a cielene do diskusií, projekt plní očakávaný cieľ a pomáha mladým ľuďom získať nové informácie.

2. Prieskum na overenie vedomostnej úrovne o HIV/AIDS realizovali tieto okresy:

RÚVZ Žilina: Kontrolovaná skupina 35 (I. ročník DOT č. 1, DOT č. 2), exponovaná skupina 35 (II. roč. DOT. Č. 1 A, DOT č. 1B)

RÚVZ Stará Ľubovňa: 10x prieskum vedomostí – ZŠ/173 a SŠ/50 účastníkov, 2x prieskum v ZŠ s výlučne rómskymi deťmi (fotodokumentácia)

RÚVZ Rimavská Sobota: dotazníková akcia o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS pred uskutočnením programu "Hrou proti AIDS" na 2 ZŠ v 6 triedach, ktorej sa zúčastnilo 150 žiakov

RÚVZ Poprad: dotazníková akcia TAD2 na SOŠ Svit Štefánikova s účasťou 159 študentov a TAD1 ZŠ s MŠ Poprad Veľká s počtom 161 žiakov. Na ZŠ bolo zároveň prezentovaných 15 prednášok za účasti 432 žiakov.

3. Zamestnanci RÚVZ realizovali edukačné aktivity v priebehu celého roku a v rámci workshopov a aktivít peer aktivistami realizovali besedy i na ďalšie témy týkajúce sa drog a primárnej prevencie, prevencie iných sexuálne prenosných ochorení, duševného zdravia vo vzťahu k stresu a i.
4. Poskytnutím odborných poznatkov v problematike boja proti HIV/AIDS a podporou kampane na školách sa zamestnanci niektorých RÚVZ zapojili do celoslovenskej preventívnej školskej kampane „Červené stužky“.
5. Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité médiá, webové stránky jednotlivých RÚVZ a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov na školské a zdravotnícke zariadenia, nástenky, panely, verejné tabule.
6. Na RÚVZ priebežne pracovali poradne prevencie HIV/AIDS, resp. telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Plnenie: Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21. 09. 2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú za rok 2013 navštívilo 100 osôb, riešilo sa 96 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov a v jednom prípade bolo odmietnutie odstúpené územne príslušnému RÚVZ. Po ústnej konzultácii na odbore epidemiológie boli prípady odmietnutia postúpené odboru dokumentačno-právnomu k ďalšiemu riešeniu. V dvoch prípadoch bola do zdravotnej dokumentácie a na RÚVZ písomne doložená kontraindikácia od odborného lekára a v 3 prípadoch sa očkovanie pre kontraindikáciu odložilo. Každoročne sa zamestnanci odboru epidemiológie zúčastňujú tréningu komunikačných zručností pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojich detí, ktoré organizuje SZU Bratislava a odborného seminára Škola vakcinológie. V poradni pracujú dve lekárky a jedna DAHE.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Plnenie: V termíne od 10. - 21. 06. 2013 sme sa zúčastnili na realizácii projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ dotazníkovou metódou v dvoch cieľových skupinách – budúci rodičia (študentky stredných škôl) a súčasní rodičia (na pediatrických ambulanciách). Boli realizované tieto úlohy:

- z registra pediatrických obvodov bolo náhodným výberom vybratých 14 ambulancií podľa okresov (Tab. 1),
- lekári dotknutých ambulancií boli listom informovaní o projekte a požiadaní o súhlas s realizáciou výskumu v čakárni svojej ambulancie
- v čakárňach vybraných ambulancií bola zabezpečená distribúcia a zber dotazníkov od matiek, vybraných bolo prvých 5 matiek, ktoré navštívili ambulanciu v daný deň.

- gestorom výskumu vo vopred vybraných 7 stredných školách podľa veľkosti okresov bol na každej škole realizovaný náhodný výber 10 študentiek nad 18 rokov, ktoré vyplnili dotazník (Tab. 2). V rámci projektu bolo na vopred vybraných stredných školách a náhodne vybraných pediatrických ambulanciách vyplnených 140 dotazníkov, ktoré boli následne zaslané za účelom vyhodnotenia a prijatia ďalších opatrení na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Tab.1

Okres	Počet ambulancií	Ambulancia pre detí a dorast	Počet detí ošetrených v deň prieskumu
Košice I	3	MUDr.Slávková	7
		MUDr.Bednárová	10
		MUDr.Igodnová	8
Košice II	3	MUDr.Kočiková	7
		MUDr.Snopková	9
		MUDr.Lišková	6
Košice III	1	MUDr. Demečová	7
Košice IV	2	MUDr.Fričová	8
		MUDr.Džunková	7
Košice okolie	5	MUDr.Kováčsová	7
		MUDr.Vavreková	5
		MUDr.Pirická	5
		MUDr.Šeňová	6
		MUDr. Harichová	7

Tab. 2

Okres	Počet škôl	Názov škôl	Počet študentov v triede	Počet dievčat
Košice I	1	SOŠ Košice Grešákova 1	25	12
Košice II	2	Súkr.str. umel. škola filKošice-Západ, Petzvalova 2,	18	11
		Súkromné gymnázium Sídliisko KVP, Čordákova 50	28	13
Košice III	1	Konzervatórium Košice Exnárova 8	20	13
Košice IV	1	Katolícka str. pedag. Škola, Košice Južná trieda 48	24	24
Košice okolie	2	SOŠ Moldava nad Bodvou, Hlavná 54	20	12
		Gymnázium s VJM Moldava nad Bodvou ČSA 15	18	10

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Pri plnení úlohy bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 121 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 56 vzoriek z RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a 64 vzoriek z RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Šírava a Vinianske jazero a jedna vzorka z RÚVZ Rožňava: Palcmanská Maša. V 8 vzorkách bol prekročený limit v ukazovateli chlorofyl, z toho 7 vzoriek z vodnej nádrže Košice jazero a 1 vzorka z Vinianskeho jazera. V 5 vzorkách bol prekročený limit v ukazovateli cyanobaktérie a to v 3 vzorkách Košice – jazero a v 2 vzorkách z Vinianskeho jazera. Dominantným druhom bol vo všetkých vzorkách *Aphanizomenon flos – aquae*. Vzorky vody a kaše z Košického jazera boli zaslané do NRC pre ekotoxikológiu na stanovenie ekotoxicity a cyanotoxínov. Okrem cyanobaktérií sa vo vodách z rekreačných nádrží sledovali aj mikrobiologické a ďalšie biologické ukazovatele, ktoré vyhoveli daným limitom.

Za rok 2013 sa analyzovalo aj 507 bazénových vôd. Z toho pre RÚVZ Košice 389, RÚVZ Michalovce 82, RÚVZ Rožňava 23 vzoriek a RÚVZ Trebišov 13 vzoriek. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 55 vzoriek bazénových vôd, čo predstavuje 10,84 %. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C a limit pre *Pseudomonas aeruginosa*.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne skúšané 4 **vzorky pramenitej vody, a to 1 vzorka vody LUCKA klasik s obsahom CO₂ 1,5 l**, ktorá vyhovela podmienkam na prípravu stravy a nápojov pre dojčatá a deti a na trvalé priame požívanie deťmi a **3 vzorky pramenitej vody vo veľkoobjemovom balení EURO WATER, AQUA PRO**. Vzorky boli vyšetrená v laboratóriu RÚVZ Košice v senzorických znakoch, mikrobiologických a biologicko - chemických ukazovateľoch.

Vyšetrené **vzorky vyhoveli** požiadavkám prílohy č. 1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti PK SR.

Podľa platnej legislatívy sa za rok 2013 odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovalo 10 vzoriek vôd z watercoolerov. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 6 vzoriek. Najčastejšie boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C (6 vzoriek) a pri 37 °C (4 vzorky) a limit pre *Pseudomonas aeruginosa* (1 vzorka). Ďalej sa vyšetřilo 8 vzoriek pramenitých a 4 vzorky minerálnych vôd. V jednej vzorke pramenitej vody bol prekročený limit pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C.

V rámci plnenia tejto úlohy boli dodané odboru chemických analýz po 2 vzorky z okresov KE, MI a RV a 1 vzorka z okresu TV. Boli to vzorky typu: PURE – WATER a EURO WATER pramenitá voda, EURO Bystrina – nesýtená minerálna horečnato-vápenata voda, AQUA pro pramenitá voda. Spolu bolo v týchto vzorkách stanovených 129 ukazovateľov a vykonaných 207 analýz. Vzorky vyhovovali limitom požadovaným pre pitnú vodu.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté 2 vzorky potravín a to Racionella – jadrá lieskových orechov a Dehydrované dochucovadlo do potravín.

Laboratórnymi skúškami ÚVZ SR vyšetrené vzorky nevykazovali vlastnosti potravín ošetrovaných ionizujúcim žiarením.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy bolo v roku 2013 odobratých z distribučnej siete mesta Košice celkom **6 vzoriek** potravín pre dojčatá a malé deti. Z toho 5 vzoriek na báze obilninovej a mäsovo – zeleninovej bolo vyšetrených RÚVZ so sídlom v Košiciach a jedna vzorka následnej mliečnej dojčenskej výživy bola zaslaná na laboratórne skúšky stanovenie rezíduí pesticídov ÚVZ SR.

Vzorky vyšetrené v laboratóriu tunajšieho úradu na prítomnosť a obsah **pesticídov - chlórovaných insekticídov** (hexachlórbenzén, lindan, heptachlór, aldrin, p,p' DDE, dieldrin, endrin, p,p' DDT, metoxychlór) **vyhoveli** požiadavkám PK SR (jedenástej hlave - reziduá prípravkov na ochranu rastlín).

Výsledky laboratórneho vyšetrenia vzorky následnej mliečnej dojčenskej výživy zaslanej na laboratórne vyšetrenie ÚVZ SR do t. č. nie sú k dispozícii.

V hodnotenom období prostredníctvom odboru chemických analýz bolo vyšetrených 5 vzoriek, v ktorých sa sledovalo spolu 45 ukazovateľov z kategórie chlórovaných insekticídov a bolo vykonaných 90 analýz.

Rezíduá pesticídov boli stanovované vo vzorkách: HIPP – BIO mliečna kaša, NESTLE – nemliečna kaša, Babylove a HAMI ochutený pokrm, Alnatura – výživa od 12. mesiaca života. Stanovené hodnoty chlórovaných pesticídov boli pod hodnotou kvantifikačného limitu.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bola podľa aktuálneho plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 zamestnancami tunajšieho úradu odobratá jedna vzorka výrobku Tasovský chlieb z bezpečkovej múky.

Vzorka bola zaslaná na laboratórne skúšky ÚVZ SR a výsledky do t. č. nie sú k dispozícii.

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČÍ U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Výsledky v rámci plnenia úlohy odborom chemických analýz:

Benzo(a)pyrény

ODBER	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
Pracovné ovzdušie	8	8	8	14

Vzorky benzo(a)pyrénu boli odobraté na DZ Koksovňa U. S. Steel. Odbery boli vykonané formou stacionárnych odberov na šiestich odberových miestach, prekročenie nebolo ani v jednom prípade.

Biologické expozičné testy: 1-hydroxypyren

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných		analyzovaných		
	2012	2013	2013		
<i>1-hydroxypyren</i>	337	150	487	974	1844

Vzorky 1-hydroxypyrénu odobrali pracovníci PZS Šaca v DZ Koksovňa U. S. Steel. V týchto vzorkách bol stanovený aj kreatinín. U 58 pracovníkov z r. 2012 boli hodnoty prekročené, z toho v 36 prípadoch viac ako dvojnásobne. Zo vzoriek dodaných v tomto roku bolo zistené prekročenie u 71 pracovníkov, z toho viac ako 2-násobné u 61 pracovníkov.

Pozn.:

V prvom polroku 2013 bolo započítaných 159 vzoriek. V druhom polroku došlo ešte 5 vzoriek. 14 vzoriek bolo stornovaných, nakoľko boli určené na analýzu pre Pracovné lekárstvo KE

Plnenie úlohy 7.9 sa v plnej miere kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

V hodnotenom období prostredníctvom odboru chemických analýz bolo analyzovaných a expedovaných 52 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach.

Z dodaných vzoriek bol prekročený limit 2 vzorkách. V ďalších 2 vzorkách prekročenie nebolo jednoznačné, nakoľko limit bol prekročený až po zohľadnení neistoty.

Pre PZS Medison bolo vyšetrených 39 vzoriek na stanovenie olova v krvi u pracovníkov Kovohuty Krompachy. U 12 pracovníkov bolo zistené prekročenie menej ako 2-násobné a u 10 pracovníkov viac ako 2-násobné.

Spolu bolo spracovaných 91 vzoriek krvi a vykonaných 115 analýz.

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Oddelenie fyzikálnych analýz (ďalej OFA) RÚVZ so sídlom v Košiciach sa do riešenia úlohy zapojilo v II. polroku 2013 meraním ultrafialového žiarenia v životnom prostredí – opaľovacie zariadenia v soláriách, po doplnení prístrojového vybavenia potrebným príslušenstvom – snímačom UV žiarenia a jeho následnom overení a kalibrovaní. Pred zahájením merania UV v soláriách boli v spolupráci s NRC pre neionizujúce žiarenie vykonané porovnávacie merania v prevádzkach solárií v Košiciach a Bratislave.

V mesiacoch september - november 2013 boli vykonané merania UV žiarenia 11 opaľovacích zariadení v 8 prevádzkach, a to na základe štátneho zdravotného dozoru ako aj objednávok prevádzkovateľov solárií, ktorí sú v zmysle odborného usmernenia HH SR č. OHŽP-2767/2012 týkajúceho sa jednotného postupu pri výkone ŠZD v prevádzkach solárií povinní

predložiť protokol z objektivizácie UV žiarenia UV žiaričov. Merania UV žiarenia boli vykonané v prevádzkach v Košiciach, Veľkých Kapušanoch, Lipanoch a v Prešove.

Z meraní vyplynulo, že z 11 opaľovacích zariadení **8 nevyhovovalo** požiadavkám uvedeným v norme STN EN 60335-2-27 Elektrické spotrebiče pre domácnosť a na podobné účely. Bezpečnosť. Časť 2-27: Osobitné požiadavky na elektrické spotrebiče s ultrafialovým a infračerveným žiarením, určené na ošetrovanie pokožky, podľa ktorej nesmú spotrebiče s UV žiarením vysielat' žiarenie s celkovým účinným ožiarením presahujúcim $0,3 \text{ W/m}^2$ posudzované podľa funkčného spektra pre erytém (krivka CIE).

Maximálna doba opaľovania bola prekročená na **4** opaľovacích zariadeniach, avšak v prípade, že sa na týchto opaľovacích zariadeniach maximálne doby expozície pre jednotlivé typy pokožky upravujú na hodnoty vypočítané na základe výsledkov merania, budú aj na týchto zariadeniach maximálne doby expozície **v súlade** s Vyhláškou MZ SR č. 544/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo.

7.15 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Plnenie

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 251 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. Za hodnotené obdobie boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, tisu, javora, topoľa, duba, brezy a čeľade borovicovitých, v letných mesiacoch bola vysoká až veľmi vysoká koncentrácia peľových zŕn tráv, paliny a čeľade žihľavovitých. Stredná až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v priebehu mesiacov máj a jún u rodu Cladosporium a Alternaria a pretrvávali aj v mesiacoch júl až október.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia tejto úlohy bolo dodaných 113 vzoriek, v ktorých bolo stanovených 226 ukazovateľov. Z okresov KE bolo dodaných 23 vzoriek, z okresu MI 4 vzorky, z okresu TV 20 vzoriek a z okresu RV 66 vzoriek. Z tohto počtu bolo nevyhovujúcich 22 vzoriek v ukazovateli NO_3^- . Uvedené vzorky boli odobraté v rámci ŠZD alebo preventívneho vyšetrenia individuálneho zdroja na požiadanie lekára (gynekológ, pediater), z ktorého by sa mala pripravovať strava pre dojčatá resp. za účelom expertízy a epidemiologického rizika.

V rámci „Svetového dňa vody“ bolo prevzatých 409 vzoriek od občanov, v ktorých sa analyzovali NO_2^- a NO_3^- (818 ukazovateľov). Z analýz sa zistilo, že nadlimitné hodnoty NO_3^- boli v 49,6 % z celkového množstva vzoriek a nadlimitné hodnoty NO_2^- boli v 11,1 % z celkového množstva vzoriek. Všetky nadlimitné vzorky pochádzali z okresu Košice - - okolie.

7.21 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Dosiahnuté výsledky

V roku 2013 bolo odborom chemických analýz vyšetrených 47 vzoriek, z toho 19 vzoriek prírodných kúpalísk. Spolu bolo stanovených 47 ukazovateľov a vykonaných 94 analýz. V 7 vzorkách umelých kúpalísk bola prekročená medzná hodnota pre TOC. Tieto vzorky boli odobraté RÚVZ Michalovce.

7.22 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

Dosiahnuté výsledky

- V rámci Programov a projektov verejného zdravotníctva v slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky, OCHA- OGT začalo s riešením projektu č. 7.22.
- V prvom polroku roku 2013 sme 20. júna telefonicky dohovorili vhodný postup spolupráce s generálnou riaditeľkou Východoslovenského onkologického ústavu (VOÚ) v Košiciach MUDr. Džunkovou, pri zabezpečení možnosti získavania údajov pre anamnestické analýzy od pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie.
25. 06. 2013 sme mali stretnutie s regionálnou hygieničkou RÚVZ so sídlom v Košiciach, kde sa dohodol odborný postup v prípade súhlasu VOÚ. Uvedená dohoda vyžadovala po odsúhlasení regionálnej hygieničky RÚVZ Košice aj súhlas etickej komisie a následný súhlas generálnej riaditeľky Východoslovenského onkologického ústavu, a. s. v Košiciach.
 - V druhom polroku roku 2013 sme viackrát telefonicky dohovárali vhodný postup spolupráce s generálnou riaditeľkou MUDr. Džunkovou, pri zabezpečení možnosti získavania údajov pre anamnestické analýzy od chorých pacientov.
24. 9. 2013 sme získali oficiálny súhlas na spoluprácu pri riešení projektu 7.22.
 - V druhom polroku sme v rámci projektu naviazali spoluprácu s Ligou proti rakovine. S vedúcou košickej pobočky Mgr. Slatinou sme mali v októbri a novembri viacero stretnutí ohľadom výberu skupiny a jednotlivcov s diagnózou – rakovina.
 - 17. 12. 2013 sme sa zúčastnili prvej besedy so skupinou vylicených žien (Ca prsníka) na pobočke Ligy proti rakovine v Košiciach.
 - Anamnestické údaje priebežne získavame aj od ľudí, ktorí majú určité rizikové mutagénne faktory v životospráve, od zdravých ľudí a aj od ľudí s prekanceróznymi príznakmi.
 - Kompletne anamnestické údaje sme v roku 2013 získali od 6 chorých pacientov, ktorí sa dobrovoľne poskytli údaje do projektu.
 - Väčšina anamnestických vyšetrení u ľudí chorých na nádorové ochorenie bude prebiehať v roku 2014.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach.

V roku 2013 bolo vyšetrených 769 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho 92 odberov od sentinelových lekárov a 50 pitevných materiálov od 10 pacientov. S diagnózou SARI bolo vyšetrených 21 materiálov.

U pacientov s diagnózou SARI bol dokázaný 2x vírus chrípky (vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like a vírus chrípky typu A bez bližšej identifikácie).

V pitevnom materiáli nebol dokázaný vírus chrípky.

V 76 materiáloch, ktoré boli za účelom bližšej identifikácie zaslané do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave bol dokázaný vírus chrípky:

- typu A /California/7/2009(H1N1)pdm-like - 13-krát
- typu A/Victoria/361/2007(H3N2)-like - 7-krát
- typu B/Wisconsin/1/2010-like - 45-krát
- typu A bez bližšej identifikácie - 5-krát
- typu B bez bližšej identifikácie - 5-krát

V jednom materiáli nebol potvrdený vírus chrípky.

Rýchlotestom bolo vyšetrených na chrípku A a B 125 materiálov, z nich bolo 10 pozitívnych na chrípku A a 6 pozitívnych na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2013 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 6 585 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS- vírus a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 1 317 vyšetrení. Chrípka A bola potvrdená v 40 prípadoch, chrípka B v 14 prípadoch, RS-vírus v 5 prípadoch, Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 4 prípadoch, adenovírusy v 3 prípadoch.

8.6 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ AKTÍVNA ÚČASŤ PRI PLNENÍ ÚLOH VYPLÝVAJÚCICH Z PROCESU ELIMINÁCIE OSÝPOK V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A VO SVETE.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok u morbíl triedy IgM a IgG zo vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20. dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre MMR ÚVZ SR.

V roku 2013 bolo vyšetrených 126 vzoriek sér na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 252 vyšetrení s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbilli) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2011 (ďalej len *NPPZ*) realizujeme činnosťou vzťahujúcou sa k obom vymedzeným oblastiam.

Oblasť č. 1: ***Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení***

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, súčasne participujeme na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev* (2010) v gescii MZ SR, *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR, *Národného programu duševného zdravia* (2004), *Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015*, *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016*, *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020*, *Národného programu kontroly tabaku* (spolu s *Národným akčným plánom na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014*), *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na *Programe podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2007 – 2015* (realizovanom v pôsobnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR).

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, a to najmä prostredníctvom zdravotno-výchovnej edukácie a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená **v bodoch 9.2, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu, objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti *NPPZ – t. j. bodov A) – D)*:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len *PCOPZ*), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumente „Zdravie 21. storočia“ a na národnej úrovni s aktualizáciou Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR z roku 2008. V nadväznosti na to sme sa v spolupráci s Odborom hygieny výživy podieľali na plnení úlohy pod názvom „*Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie*“ (viac **v bodoch 3.1, 9.2**) prostredníctvom vybraných aktivít *PCOPZ*, t. j. Poradne zdravia (stabilnej aj mobilnej zložky)

a Poradne správnej výživy. Uvedená úloha si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách (so zameraním na ľahkú prácu), realizovať monitoring a intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Ďalším príkladom činnosti je dvojročný projekt Európskej komisie „*Viac chuti*“, nad ktorým prevzali odbornú záštitu Kancelária WHO na Slovensku a RÚVZ so sídlom v Košiciach. Projekt je súčasťou Stratégie riešenia zdravotných problémov súvisiacich s výživou, nadhmotnosťou a obezitou, ktorú Európska komisia prijala v roku 2007. Je zameraný na zdravé stravovanie, podporu konzumácie čerstvého ovocia a zeleniny formou vzdelávania v oblasti výživy. Projekt prebieha v dvoch mestách na Slovensku, v Poprade a Košiciach. Jeho cieľom je zvýšiť motiváciu a spotrebu ovocia a zeleniny najmä u detí, tehotných žien a seniorov. V každom z miest sú do projektu zapojené vybrané centrá voľného času, materské centrá, denné centrá seniorov, resp. krízové centrá. V týchto partnerských centrách sa od októbra 2012 realizujú v pravidelných intervaloch (cca mesačne) interaktívne lekcie zdravej výživy (praktické hodiny varenia, naväzujúce prednášky).

V roku 2013 sme v rámci doplnkovej participácie na danom projekte – v edukačnej oblasti, ponúkli spoluprácu Dennému centru seniorov pri MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva č. 4. Pripravili sme *časový a obsahový harmonogram vzdelávacích seminárov pre seniorov* vyššie zmieneného centra (šesť stretnutí v období január – september 2013), na organizácii ktorých sa aktívne podieľali Oddelenie kultúry, mládeže a športu pri Miestnom úrade MČ Košice-Juh (ako spoluorganizátor) a RÚVZ Košice – odborný garant (pozri **bod 9.6**).

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „*Ovocie a zelenina do škôl*“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Z hľadiska celkového prehľadu, sme v kalendárnom roku 2013 v spádovom území realizovali skupinové edukačné aktivity so zameraním na racionálnu výživu v kontexte zdravého spôsobu života na 8 základných školách (I. a II. stupeň), na niektorých opakovane. Intervenovaných bolo spolu 347 žiakov. Edukačne sme spolupracovali aj s výchovnými zariadeniami, navštívili sme 2 detské domovy (DeD Štós – elokované pracoviská v Medzeve a Jasove – intervenovaných bolo 24 detí; DeD v Košickej Novej Vsi – s účasťou 58 detí a 35 zamestnancov, najmä vychovávateľov). Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sme využili tri letáky z našej edície (na témy: Správna výživa, Cholesterol a jeho vplyv na zdravie, Leto a strava).

V súvislosti s predmetným programom, sme v reakcii na požiadavku ÚVZ SR zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2012/2013 – sumárny prehľad za RÚVZ v Košickom kraji (t. j. RÚVZ so sídlom v Košiciach, Michalovciach, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Trebišove). Príslušné RÚVZ naplňali ciele programu na regionálnej úrovni prostredníctvom činnosti dvoch odborných útvarov, t. j. Podpory zdravia a Hygieny detí a mládeže. Cieľovými skupinami intervencií boli deti materských škôl, žiaci základných a stredných škôl ako aj personál školských jedální. Uplatňované boli dve formy aktivít: *skupinová edukácia* pre deti a mládež (ako výklad s besedou, aplikujúce prvky zážitkového učenia, panelová diskusia, ponuka informačno-propagačných materiálov), uskutočnená na vybraných MŠ, ZŠ, SŠ (spolu cca 98 akcií). Ďalšou aktivitou bol *štátny zdravotný dozor* vo vybraných zariadeniach predškolského a školského stravovania. Jeho účelom bolo sledovanie podmienok skladovania a manipulácie s ovocím, zeleninou, kvality spoločného stravovania; informovanie o význame dodržiavania zásad správnej výživy, o potrebe zaraďovania ovocia, zeleniny do jedálnych lístkov ako aj edukácia personálu.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom "Vyzvi srdce k pohybu", ktorá sa realizuje bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období. V roku 2013 sme sa zapojili do 5. ročníka tejto celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Gestorom kampane na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci CINDI programu SR. Naša účasť na danej kampani zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami (viac v úlohe č. 9.2.1).

Pre zamestnancov RÚVZ Košice sme zorganizovali *Športový deň* (18. 6. 2013), ktorého hlavným zámerom bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. Ťažiskom Športového dňa bola pešia turistika. Účastníci mali na výber spôsob dostavenia sa do cieľa túry – Horný Bankov (pešo z Čermel'ského údolia, resp. zo sídliska KVP; v prípade zdravotných dôvodov autobusom MHD, autom). V cieľi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako volejbal, futbal, bedminton), resp. priniesť si vlastné športové potreby. Zároveň bol v cieľi aktivity (v exteriéri miestneho bistra) podávaný guláš s nealkoholickým nápojom. Podujatia sa celkovo zúčastnilo 110 zamestnancov (z toho bolo 10 mužov).

V súvislosti s významným termínom *10. máj – Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“* a plnením Národného programu prevencie nadhmotnosti a obezity, boli realizované tri formy aktivít:

- Edukácia žiakov (teoretický výklad doplnený o besedu) na tému *Zdravý životný štýl*, s konaním na ZŠ Hroncova ul. č. 23 v Košiciach, dňa 26. 4. 2013;
- Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia na 5 miestach:
 - *GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec* – dňa 25. 4. 2013 (aktivita v spolupráci s Ergomed Poliklinikou v Košiciach) – *vybrané vyšetrenia a poradenstvo*¹, cieľová skupina: zamestnanci spoločnosti;
 - *Turistická akcia Onkokardioturistika (26. ročník – jarná časť), Horný Bankov, Košice* – dňa 28. 4. 2013 (organizátori akcie: Klub turistov Medicína Košice, Liga proti rakovine, pobočka Košice, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klub turistov mesta Košice, ZO SOZ – Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice) – *vybrané vyšetrenia a poradenstvo*¹, cieľová skupina: onkologickí pacienti, príbuzní, turisti;
 - *Knižnica pre mládež mesta Košice, Tajovského ul. č. 9, Košice* – dňa 2. 5. 2013 (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci centrálnej požičovne a šiestich pobočiek knižnice;
 - *Základná škola, Krosnianska ul. č. 4, Košice* – dňa 15. 5. 2013 (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci školy;
 - *Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh č. 1, Košice* – dňa 16. 5. 2013 – *štandardné kompletne vyšetrenie klientov vrátane poradenstva*², cieľová skupina: zamestnanci poisťovne.

¹*Vybrané vyšetrenia a poradenstvo* zahŕňali vyšetrenie jedného biochemického parametra – celkového cholesterolu z kapilárnej krvi a ostatné položky z nižšie uvedenej štandardnej ponuky.

²*Štandardné kompletne vyšetrenie vrátane poradenstva* zahŕňalo vyšetrenie biochemických parametrov z kapilárnej krvi, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI) a indexu centrálnej obezity (WHR); stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

- Oslovenie vybraných inštitúcií (písomnou cestou) ohľadom spolupráce pri propagácii svetového dňa. Adresátom, ako školy rôzneho stupňa, samospráva, denné centrá seniorov, vybrané zdravotnícke zariadenia a športové útvary v meste Košice a okrese Košice-okolie, bol distribuovaný metodický list a zdravotno-výchovné materiály (2 tituly – letáky produkcie RÚVZ Košice: „Pohyb, to je zdravie“, „Cvičenia pre chrbticu“; 2 tituly produkcie ÚVZ SR: „Aktívne starnutie pohybovou aktivitou“ – leták a „Aktívne starnutie“ – brožúra).

Informácia o svetovom dni a význame voľnočasovej pohybovej aktivity bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ Košice, na viacerých stránkach miestnych samospráv, v denníku Košický Korzár (*Rozhýbte si srdce*, dňa 4. 4. 2013).

V súvislosti s prieskumom zdravotného uvedomenia obyvateľstva realizovaným na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike v roku 2013 sa získajú vstupné údaje o stravovacích zvyklostiach, o rozsahu, intenzite pohybovej aktivity a o ďalších zložkách spôsobu života opýtaných (pozri **bod 9.1.1**).

C) *Tabak, alkohol, drogy*

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
účasť na informačných kampaniach (napr. Prestaň a vyhraj!);
participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí ako aj na oblasť prevencie tabakizmu. Za hodnotené obdobie sme uskutočnili vzdelávacie akcie na 10 základných a 10 stredných školách (na viacerých opakovane) a v 2 detských domovoch (Štós a Košická Nová Ves), s celkovou účasťou 1521 žiakov. V Detskom domove Košická Nová Ves bol intervenovaný aj personál (v počte 35). Z didaktického

hľadiska, podujatia pozostávali zväčša z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovali, napr. prostredníctvom dotazníkovej metódy, názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a špeciálne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu.

Na základe požiadavky doktorandky RNDr. Z. Adamčíkovej z Ústavu verejného zdravotníctva Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, ohľadom spolupráce v rámci praktickej časti doktorandskej práce (na tému Podpora zdravého životného štýlu adolescentov ako súčasť stredoškolského všeobecného vzdelávania), poskytli sme menovanej konzultácie a lektorskú výpomoc pri realizácii edukačných aktivít. Tie sa konali na Evanjelickom gymnáziu J. A. Komenského, ul. Škultétyho č. 10 v Košiciach, pre študentov z vybraného ročníka (v počte 120). Zorganizované boli prednášky k dvom témam (k prevencii užívania návykových látok, spolu 4 akcie, k správnej výžive a prevencii metabolického syndrómu, taktiež 4 akcie) pre rovnakú skupinu študentov.

K informačno-propagačným a edukačným aktivitám, realizovaným na regionálnej a lokálnej úrovni v spolupráci s inými subjektmi, môžeme zaradiť napríklad viacročnú spoluprácu – v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti – s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach, menovite napr. s kpt. Mgr. D. Šemegdovou, z Oddelenia komunikácie a prevencie. V hodnotenom roku sme spoločne uskutočnili dve edukačné podujatia s protidrogovou tematikou. Prvé sa konalo na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17 v Košiciach, s určením pre študentov prvého ročníka (v počte cca 100) dňa 8. 10. 2013. Druhé v poradí bolo na Technickej univerzite v Košiciach, ul. B. Němcovej č. 7 (v priestoroch Univerzitnej knižnice) dňa 20. 11. 2013, pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám a Medzinárodného dňa bez fajčenia. Akcia mala názov „Spoločne proti drogám“ a zúčastnili sa jej poslucháči i verejnosť – zúčastníci o štúdium (v počte cca 200). Naš príspevok bol zameraný na prevenciu tabakizmu a ponuku služieb mobilného poradenstva. Z návštevníkov sa o vybrané vyšetrenia (stanovenie celkového cholesterolu, tlaku krvi, pulzu, BMI, percenta telesného tuku) a konzultáciu zaujímalo 36 osôb a o poradenstvo na odvykanie od fajčenia 7 osôb.

Program týchto podujatí vo všeobecnosti pozostáva zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe interaktívnych prednášok sa podieľajú lektori z rôznych inštitúcií, a ich súčasťou bývajú aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog.

V tomto roku sme opätovne participovali na nadnárodnom preventívnom projekte „*Tvoja správna voľba*“ (schválenom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“), v gescii Prezídia Policajného zboru SR, Odboru komunikácie a prevencie. Projekt je zameraný na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuany – formou putovnej výstavy – skupinovej vzdelávacej aktivity – interaktívnej tvorivej dielne (tri tematické panely: tabak, alkohol, marihuana; pracovný stôl a koberec s hracím plánom). Je určený pre deti vo veku 9 – 10 rokov (t. j. žiakov 3. ročníka ZŠ). Cieľom projektu je prispieť k eliminácii trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok, zvýšiť informovanosť o škodlivosti návykových látok a v nadväznosti na to zvýšiť právne povedomie u detí. Inovatívne prístupy (zážitkové učenie) poskytujú deťom dostatočný priestor na vyjadrenie vlastných názorov a postojov k danej problematike. Program je flexibilný, zahŕňa, napr. prácu v skupinách, panelovú diskusiu, výcvik zručností orientovaných na predchádzanie nežiaducim javom a identifikovanie prejavov správania ľudí pod vplyvom návykových látok.

Do prvej realizácie projektu v časovom období 2009 – 2011 bolo zapojených 40 miest v rámci Slovenska a 20 miest Moravskosliezského a Olomouckého kraja v Českej republike. V Košiciach v roku 2010 bola predmetná výstava inštalovaná v priestoroch Východoslovenskej galérie na Hlavnej ul. č. 27. Na jej prezentácii sa podieľali animátori z Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice - okolie a RÚVZ Košice. Podľa vyhodnotenia návštevnosti výstavy, intervenovaných bolo spolu 29 ZŠ s celkovou účasťou 899 žiakov I. stupňa.

Na základe plánu pokračovať v uvedenom projekte sa jeho 2. ročník v Košiciach uskutočnil v čase od 5. 4. do 30. 4. 2013 v priestoroch Centra voľného času na Orgovánovej ul. č. 5. Edukácia žiakov bola, tak ako v minulosti, organizovaná podľa zostaveného harmonogramu návštevnosti škôl, ktoré boli o akcii vopred oboznámené a svoju účasť potvrdili. Projekt prebiehal pod odborným vedením lektorov – pracovníkov z KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach a Košice-okolie, z ÚEaPS, vysunuté pracovisko Košice a RÚVZ Košice. Projektu sa zúčastnilo celkovo 1654 žiakov z 20 ZŠ (z toho 1497 žiakov zo 17 ZŠ v Košiciach a 157 žiakov z 3 ZŠ z okresu Košice-okolie). Reportáž zo zahájenia 2. ročníka projektu v Košiciach bola uverejnená v TV REGION, s. s. r. o., televízii východného Slovenska (Správy zo dňa 5. 4. 2013). Počas projektu, zúčastnení žiaci mali možnosť svoje názory na aktivitu písomne vyjadriť, tie potom v záverečný deň (30. 4. 2013) sa stali predmetom žrebovania – 10 žiakov bolo odmenených vecnými cenami.

Pri príležitosti významného termínu *31. máj – Svetový deň bez tabaku*, sme v týždni od 27. 5. do 31. 5. 2013, na podporu kampane Európskej komisie „*Exfajčiari sú nezastaviteľní*“, zorganizovali nasledovné aktivity zamerané na prevenciu a zanechanie fajčenia:

- *pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach, detašované pracovisko, Senný trh č. 4* – ponuku služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, doplnenú o ďalšie vyšetrenia a poradenstvo (s využitím analyzátoru tela, pleti a i.), vykonané tímom odborníkov mimo RÚVZ, ako kožný lekár, stomatológ, odborník na biomedicínu. Aktivita bola realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach v dňoch 27. 5. a 29. 5. 2013;
- *pre učiteľov na ZŠ Fábryho Košice, dňa 30. 5. 2013 a ZŠ Užhorodská, dňa 31. 5. 2013* – ponuku služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia;
- *pre študentov Športového gymnázia, Trieda SNP 104, Košice, dňa 30. 5. 2013* – prednášku na tému „Drogy a fajčenie“, spojenú s premietnutím DVD filmu „Kým stúpa dym“ a poradenstvom na prevenciu fajčenia (s účasťou 78 študentov);
- *pre verejnosť na Autobusovej stanici v Košiciach, Staničné námestie, dňa 31. 5. 2013* – edukačno-poradenskú akciu mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia,

V rámci vyššie uvedených akcií sa u fajčiarov realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

K „*Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi*“ sme sa zapojili do celoslovenskej zdravotno-výchovnej kampane s názvom „Deň zodpovednosti“ (iniciátor ÚVZ SR) s určením pre verejnosť. Kampaň sa uskutočnila 2. 7. 2013 v 36 mestách v SR v čase od 12:00 – 16:00 hod. V Košiciach sme ju zorganizovali v OC Atrium OPTIMA na Moldavskej ceste 32, kde bolo lokalizované meracie miesto mobilnej Poradne zdravia s ponukou vyšetrenia jedného z pečňových testov a merania tlaku krvi. Poradenstvo s vyšetrením absolvovalo 55 osôb – návštevníkov centra. Cieľom akcie bola

prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov a zvýšenie povedomia verejnosti o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

Do kampane sa zapojil aj Policajný zbor SR prostredníctvom svojich dopravných hliadok na cestách, ktoré kontrolovali vodičov, či nie sú počas vedenia vozidla pod vplyvom alkoholických nápojov.

V súvislosti s „*Európskym týždňom boja proti drogám*“ – 47. kalendárny týždeň sme okrem už zmienenej spolupráce s KR PZ v Košiciach (pozri vyššie), uskutočnili ďalšie osvetové aktivity na školách. Napríklad na Gymnáziu M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4 v Košiciach sme dňa 18. 11. 2013 vykonali 3 interaktívne prednášky pre vybrané skupiny študentov (v celkovom počte 120), s následnou DVD projekciou filmu „*Kým stúpa dym*“ a besedou. O vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer prejavilo záujem 10 študentov (fajčiarov).

Všetkým ZŠ v Košiciach a okolí sme spropagovali celoslovenskú súťaž pre žiakov 7. ročníka pod názvom "Najlepšia protidrogová nástenka" (iniciátorom je ÚVZ SR). Termínom vyhlásenia súťaže bol 20. november 2013, uzávierka je 20. januára 2014. Podmienky a pravidlá súťaže sú na stránke www.uvzs.sk. Jej cieľom je poukázať na význam primárnej prevencie a pôsobiť na vytváranie aktívneho protidrogového postoja u žiakov.

V *Poradni na odvykanie od fajčenia* sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou (vrátane telefonických konzultácií) pre 255 klientov (118 mužov, 137 žien). Výrazne dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. V rámci edukačnej činnosti – skupinové poradenstvo využilo celkovo 1498 žiakov (zo ZŠ a SŠ). Ďalší prehľad realizovaných aktivít uvádzame v bodoch **9.3, 9.5, 9.7**.

Z *hľadiska masmediálneho pôsobenia*, sme významné termíny, problematiku prevencie fajčenia a informácie o nami organizovaných aktivitách prezentovali cez webovú stránku RÚVZ Košice, informačný portál mesta Košice a regionálne médiá – rozhlas a televíziu, ako Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas 2; Rádio Lumen; TV REGION, s. s. r. o., televíziu východného Slovenska.

Zo vzdelávacích a odborných podujatí v tomto smere sme v roku 2013 absolvovali nasledovné:

- *tematický kurz* (č. 3-3022) – Základy adiktológie vo verejnom zdravotníctve (SZU v Bratislave, v dňoch 10. 1. – 11. 1. 2013) – pasívne. Organizátorom školiacej akcie bola SZU v Bratislave, Fakulta verejného zdravotníctva v spolupráci s ÚVZ SR;
- *zasadnutie pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“* (ÚVZ SR, dňa 29. 4. 2013) – s celoslovenskou pôsobnosťou (ako náhradníci). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia;
- *zasadnutie pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“* (RÚVZ so sídlom v Trnave, dňa 8. 10. 2013) – s celoslovenskou pôsobnosťou (ako členovia). Organizátorom bol ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Trnave;
- *odborná konferencia „10 rokov od ratifikácie Rámcového dohovoru o kontrole tabaku na Slovensku“* pod záštitou ministerky zdravotníctva SR JUDr. Z. Zvolenskej a hlavného hygienika SR prof. MUDr. I. Rovného, PhD., MPH (Martin, dňa 26. 11. 2013) – pasívne. Organizátormi boli: ÚVZ SR, MZ SR, SZO na Slovensku.

V nadväznosti na Záznam z tretieho stretnutia pracovnej skupiny „*Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí*“ (konaného na RÚVZ so sídlom v Trnave dňa 8. 10. 2013), pozri vyššie, a vyplývajúcu úlohu z bodu 1, zaslali sme odpoveď pre ÚVZ SR vo veci návrhu úloh/aktivít do Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2020.

V rámci *publikačnej činnosti*, v hodnotenom období boli uverejnené nasledovné príspevky:

SCHNITZEROVÁ, Eva. Účasť verejného zdravotníctva a sociálnej práce na prevencii drogových závislostí. In Rovný, Ivan – Ochaba, Róbert

(eds.). *Duševné zdravie ako predpoklad celkového zdravia. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 37. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu konanej 16. – 17. 10. 2012 v Novom Smokovci vo Vysokých Tatrách*. Bratislava : ÚVZ SR, 2012, s. 234-239. ISBN 978-80-7159-214-3;

SCHNITZEROVÁ, Eva. *Etika v sociálnej práci s užívateľmi drog*. In Lubelcová, Gabriela – Džambazovič, Roman (eds.). *Sociálna patológia optikou sociologického skúmania (slovensko-české sociologické dni). Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie FF UK v Bratislave konanej 3. – 5. 10. 2012 v Modre – Harmónii [CD-ROM]*. Bratislava : Stimul, 2013, s. 306-321. ISBN 978-80-8127-077-2.

Z ostatnej činnosti (poradensko-konzultačnej) sme, napr. zaslali odpoveď na žiadosť o poskytnutie informácií pre účely vypracovania diplomovej práce v študijnom odbore Verejné zdravotníctvo na Univerzite Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, na tému „Podpora nefajčenia v rámci primárnej zdravotnej starostlivosti a poradenskej činnosti orgánov na ochranu zdravia na Slovensku“.

Odbor hygieny detí a mládeže participoval na prieskume *Global Youth Tobacco Survey (ďalej len GYTS) a Global School personnel Survey (ďalej len GSPS)*.

GSPS (prieskum fajčiarskych návykov a faktorov s ním spojených u pedagógov základných škôl) nadväzuje na prieskum z roku 2011 (GYTS - žiaci) a vykonal sa v mesiacoch máj a jún na tých istých školách ako pred 2 rokmi. Do prieskumu boli podľa rozdeľovníka zaradené 2 školy v meste a 2 na vidieku. Spolu sa zúčastnilo a dotazníky vyplnilo **125 pedagogických zamestnancov**. Po skompletizovaní materiálov boli tieto podľa inštrukcií osobne odovzdané gestorovi projektu.

D) Vytváranie zdravých pracovných a životných podmienok

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri body **9.1 – B), 9.2, 9.8**.

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do Kroniky mesta Košice (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok).

Zúčastnili sme sa XXI. vedecko-odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou „Životné podmienky a zdravie“ (Kúpele Nový Smokovec, a. s., dňa 24. 9. 2013) – pasívne. Organizátormi podujatia boli: Slovenská spoločnosť hygienikov SLS, Ústav hygieny LF UK Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade, Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva SLS.

Oblasť č. 2: Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS (pozri body **6.7 a 9.7**).

V rámci plnenia medziodborovej úlohy č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS** – na projekte „Hrou proti AIDS“ sa podieľali pracovníci odboru epidemiológie, odboru podpory zdravia, odboru hygieny detí a mládeže a odboru lekárskej mikrobiológie. Z hľadiska prehľadu, v roku 2013 boli v spádovom území realizované edukačné aktivity na 6 základných školách a 11 stredných školách. Edukovaných bolo celkovo 892 žiakov.

Ďalšou problematikou bola špecifická prevencia infekcií dýchacích ciest a chrípky, v rámci ktorej pôsobíme najmä v edukačnej a informačno-propagačnej rovine, využívajúc,

napr. plagát: „Predchádzajte akútnym respiračným ochoreniam“ z edície RÚVZ Košice, leták "Ako predísť chrípke", z edície ÚVZ SR a SZO, s určením pre širokú verejnosť.

V súvislosti s *Európskym imunizačným týždňom (22. – 27. apríl)* – 7. ročníkom kampane WHO pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania, s heslom „Predchádzaj – Chráň – Imunizuj“ / „Chráňte svoj svet – dajte sa zaočkovat“, sme v spolupráci s Odborom epidemiológie zostavili dva informačné materiály, t. j. rovnomennú prezentáciu (umiestnenú na webovej stránke RÚVZ Košice) a leták „Očkovanie = ochrana pred nákazami“ s informáciami o špecializovanej Poradni očkovania.

Svetový deň AIDS – 1. december sme dali do pozornosti školskej populácii najmä prostredníctvom projektu – interaktívnej panelovej diskusie „Hrou proti AIDS“. Akcie, kvôli záujmu zo strany škôl, sa realizovali v širšom časovom období. K danému termínu sa edukácia uskutočnila na 10 stredných a 3 základných školách (intervenovaných bolo spolu 730 žiakov). Doplnkovými preventívnymi aktivitami boli prednášky na tému *Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a prevencia pohlavne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS*. Na súkromnej ZŠ Dneperská č. 1 v Košiciach sa uskutočnili 4 prednášky s určením pre žiakov 4. ročníka (v počte 85) dňa 22. 11. 2013. Následne v Detskom domove v Košickej Novej Vsi, na Mliečnej ul. č. 20, sme lektorovali stretnutie na rovnakú tému pre zamestnancov (najmä vychovávateľov) dňa 12. 12. 2013.

Pre účely vzdelávania sme sa zúčastnili XVI. východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura (LF UPJŠ Košice, dňa 4. 6. 2013). Podujatie zorganizovali: Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Košice, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Slovenská pediatricka spoločnosť SLS, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V hodnotenom období sme sa v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR zapojili do dotazníkového prieskumu *Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR*, ktorý sa realizuje periodicky (v päťročných intervaloch, posledne v roku 2004). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát bol uskutočnený v mesiacoch máj až jún 2013. Následne boli údaje z dotazníkov zadané do programu EpiData (do formy elektronického dotazníka). Kompletná databáza bola v mesiaci júl 2013 zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu (v programe SpSS). Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorá sa zostavuje každé tri roky.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Činnosť v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2013 v Poradni zdravia vyšetrených spolu **1893** osôb, z toho **645 mužov a 1248 žien**. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí

poradňu navštívili. U všetkých bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*).

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke.

<i>Rizikový faktor</i>	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
rok 2013 OPZ				
fajčenie	počet dotazovaných	1893	645	1248
	z toho fajčiarov	255	118	137
	percent. vyjadrenie	13,47	18,29	10,98
BMI	počet vyšetrených	1873	643	1230
	nadváha – BMI □ □ 25, <30	680	307	373
	percentuálne vyjadrenie	36,31	47,74	30,33
	obezita – BMI □ □ 30	307	111	196
	percent. vyjadrenie	16,39	17,26	15,93
krvný tlak	počet vyšetrených	1829	631	1198
	z toho TK □ □ 140/90 mmHg	564	231	333
	percent. vyjadrenie	30,84	36,61	27,80
cholesterol celkový	počet vyšetrených	1877	635	1242
	z toho chol □ □ 5,2 mmol/l	913	259	654
	percent. vyjadrenie	48,64	40,79	52,66
glukóza	počet vyšetrených	547	98	449
	z toho glukóza □ □ 6,0 mmol/l	40	6	34
	percent. vyjadrenie	7,31	6,12	7,57
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	461	91	370
	vôbec	121	15	106
	príležitostná	334	72	262
	pravidelná	6	4	2
fyzická aktivita	počet dotazovaných	461	91	370
	žiadna	36	5	31
	rekreačná	313	58	255
	pravidelná	112	28	84
prijem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	461	91	370
	do 2 porcií/deň	209	47	162
	3 – 5 porcií/deň	229	40	189
	> 5 porcií/deň	23	4	19

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu

vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom).

Spoluúčasťou na projektovej úlohe **3.1 „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie“**, sme pre Oddelenie fyziológie výživy zabezpečili štandardné kompletne vyšetrenia klientov v Poradni zdravia a stanovili u nich riziko výskytu MS. V rámci tejto úlohy – okrem klientov v stabilnej poradni – boli vyšetrené a vyhodnotené profesijné skupiny v štyroch nasledovných inštitúciách:

- Obvodné oddelenie Policajného zboru Košice-Západ, Považská ul. č. 38, Košice, dňa 14. 3. 2013 – 11 zamestnancov (7 mužov, 4 ženy);
- Základná škola Staničná 13 v Košiciach v dňoch 28. 5. a 27. 6. 2013 – 25 zamestnancov (0 mužov, 25 žien);
- LABAŠ, s. s r. o., Textilná 1, Košice, dňa 26. 9. 2013 – 16 zamestnancov (mužov); dňa 7. 1. 2013 – 14 zamestnancov (žien); dňa 12. 11. 2013 – 11 zamestnancov (žien);
- RÚVZ Košice, ústredné pracovisko na Ipeľskej ul. č. 1 v Košiciach (údaje sa štatisticky sumarizujú), pozri nižšie.

Z hľadiska prehľadu sme poradenské služby pre rôzne cieľové skupiny klientov prezentovali na týchto ďalších akciách:

V spolupráci s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach, Klubom turistov „Medicína“ Košice, Klubom turistov mesta Košice, ZO SOZ – Východoslovenským onkologickým ústavom, a. s. Košice sme sa tohto roku podieľali na usporiadaní troch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných, turistov. Prvou bol zimný pochod na Hrešnú – 50. zimný zraz turistov mesta Košice a okolia v Kavečanoch (dňa 16. 1. 2013). O ponúkané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 29 účastníkov podujatia, z toho 1 žena aj o protifajčiarske poradenstvo. V poradí druhou akciou bola Onkokardioturistika (26. ročník – jarná časť) na Hornom Bankove dňa 28. 4. 2013, kde poradenstvo a vyšetrenia absolvovalo 59 účastníkov, z toho 7 osôb využilo aj protifajčiarske poradenstvo. Treťou akciou bola jesenná časť daného ročníka Onkokardioturistiky. V jej ciele – Alpinke sme dňa 20. 10. 2013 poskytli poradenstvo a vyšetrenia účastníkom v počte 44, z toho 2 osoby využili aj protifajčiarske poradenstvo.

Ďalším príkladom spolupráce s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice a Univerzitou P. J. Šafárika Košice bol 2. ročník športovo-osvetovej akcie „Radosť zo života víťazí nad chorobou“ usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady v Košiciach dňa 26. 5. 2013. Služby mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia) boli poskytnuté 78 účastníkom akcie.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR sme sa zapojili do jarnej kampane projektu *MOST „Dni srdca“* (15. 3. a 16. 3. 2013), ktorá bola zameraná na informovanie občanov o závažných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení. Hlavnými organizátormi kampane boli Slovenská nadácia srdca, Slovenská kardiologická spoločnosť a RÚVZ v SR. Na meracom mieste v Košiciach – OC Optima sme dňa 16. 3. 2013 verejnosti poskytovali vyšetrenie tlaku krvi, pulzu, celkového cholesterolu, výpočet BMI a ďalšie parametre s následným poradenstvom v otázkach zdravého spôsobu života. Intervenovaných bolo spolu 90 klientov (45 mužov a 45 žien), z toho 14 fajčiarov (5 mužov a 9 žien).

Svetový deň srdca – 29. september sme verejnosti dali do povedomia pripojením sa do jesennej časti kampane *MOST (Mesiac o srdcových témach – september)*, tohto roku so zameraním na prevenciu hypertenzie. V Košiciach sa na jej organizačnom zabezpečení podieľali RÚVZ Košice v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou na Kukučínovej ul.

č. 40 a Strednou zdravotníckou školou sv. Alžbety na Mäsiarskej ul. č. 25 v Košiciach. Aktivity poradensko-edukačného charakteru s určením pre verejnosť sa uskutočnili dňa 27. 9. 2013 na dvoch meracích miestach – na RÚVZ Košice v PCOPZ ako „Deň otvorených dverí“ a v HM TESCO Extra Košice, Trolejbusová ul. č. 1. Program pozostával z prezentácie poradenských služieb stabilnej a mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. Študentmi z oboch stredných škôl (v celkovom počte 16) bola zabezpečená technická výpomoc a propagácia akcií na mieste ich konania v daný deň. Poradenstva sa zúčastnilo celkovo 116 osôb (záujemcov), z toho 19 v stabilnej Poradni zdravia a 97 v HM Tesco Extra. O kampani a akciách realizovaných RÚVZ Košice boli vopred informované regionálne médiá, ako Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas; Rádio Lumen; Rádio Košice; Rádio Šport; Košický Korzár – denník; Regfilm, s. r. o., Moldava nad Bodvou (prostredníctvom informácie pre médiá, upútavky, zdravotno-výchovného letáka). Predmetný materiál bol umiestnený aj na webovú stránku úradu. Písomnou cestou sme oslovili miestnu samosprávu a denné centrá seniorov v ich pôsobnosti (t. j. v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie). Zaslali sme im zmienenu upútavku a leták z edície RÚVZ Košice.

Ďalšia celoslovenská kampaň, do ktorej sme sa zapojili mala názov "Odstráň obezitu!" a konala sa pri príležitosti *Svetového dňa výživy – 16. október*. Jej cieľom bolo zamerať sa na prevenciu nadváhy a obezity populácie, zvýšiť celoslovenské povedomie o zdravotných problémoch spôsobených obezitou a preventívnych opatreniach ako je vhodná výživa a pohybová aktivita. Postupovalo sa podľa metodického usmernenia ÚVZ SR. V Košiciach sme mobilnú Poradňu zdravia lokalizovali v priestoroch HM Tesco Extra, na Trolejbusovej ul. č. 1, kde poradenské služby boli verejnosti k dispozícii v čase od 10:00 do 16:00 h. Súčasťou tímu poradcov boli dve zamestnankyne z RÚVZ Košice a 1 poradkyňa z Cambridge Diet. Klientom, ktorí navštívili meracie miesto, bolo poskytnuté odborné poradenstvo vrátane ponúkaných vybraných vyšetrení, distribuované propagačné materiály a produkty z jablák (obdržané z Fructop, s. s. r. o.). Vyšetrených bolo 31 klientov. Uvedený významný termín sme sproagovali verejnosti poskytnutím rozhovoru pre TV Naša, prvú košickú lokálnu televíziu (Správy, 16. 10. 2013).

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* sme realizovali 14 akcií (s ponukou individuálnej konzultácie, merania celkového cholesterolu, prípadne ostatných biochemických parametrov, tlaku krvi, výpočtu BMI, WHR, percenta telesného tuku a poradenstva na odvykanie od fajčenia). Akcie boli určené:

- zamestnancom Miestneho úradu MČ Košice-Juh, Smetanova ul. č. 4, dňa 9. 4. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom absolvovalo 19 osôb (z toho 4 muži, 15 žien), problematiku prevencie fajčenia konzultovala 1 žena;
- seniorom z Denného centra MČ Košice-Západ, Laborecká ul. č. 2, dňa 11. 4. 2013; o štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom prejavilo záujem 21 osôb;
- zamestnancom centrálnej požičovne a šiestich pobočiek Knižnice pre mládež mesta Košice, Tajovského ul. č. 9, dňa 2. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom absolvovalo 18 žien;
- zamestnancom Základnej školy Krosnianska 4 v Košiciach dňa 15. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom bolo poskytnuté pre 28 osôb, z toho 2 ženy využili služby na odvykanie od fajčenia;
- zamestnancom Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s., krajskej pobočke Košice, Senný trh 1, dňa 16. 5. 2013; štandardné kompletne vyšetrenie s poradenstvom podstúpilo 35 osôb (z toho 1 muž, 34 žien) a vybrané vyšetrenie vrátane poradenstva 19 osôb (z toho 3 muži, 16 žien);
- zamestnancom Hasičského a záchranného zboru Košice, v rámci Športového dňa 24. 5. 2013 s konaním v areáli Akademického športového centra Technickej univerzity v Košiciach, na Watsonovej ul. 4a; vyšetrenia vybraných parametrov sa

zúčastnilo 22 osôb a problematiku odvykania od fajčenia konzultovali 3 osoby (2 muži, 1 žena);

- zamestnancom Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach – na ústrednom pracovisku na Ipeľskej ul. č. 1 (v dňoch 12. 6. a 13. 6. 2013) a na oboch detašovaných pracoviskách, t. j. Rooseveltova ul. č. 8 (v dňoch 5. 6. a 6. 6. 2013) a Senný trh č. 4 (v dňoch 27. 5. a 29. 5. 2013). Vyšetrenia na detekciu rizika metabolického syndrómu s následným poradenstvom zameraným na optimalizáciu zložiek spôsobu života v zmysle prevencie rizikových faktorov metabolického syndrómu (súčasť štúdie „*Prevalencia metabolického syndrómu u zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach*“) sa zúčastnilo 111 osôb (z toho 7 mužov, 104 žien). V uvedených dňoch boli záujemcom ponúkané služby základnej Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne správnej výživy, doplnené o ďalšie vyšetrenia a poradenstvo realizované externým tímom odborníkov (z oblasti biomedicíny, kožného lekárstva, zubného lekárstva);
- zamestnancom Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, v rámci Športového dňa 14. 6. 2013 s konaním v areáli Botanickej záhrady, Mánesova 23; vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 53 účastníkov akcie a protifajčiarske poradenstvo 7 osôb (1 muž, 6 žien);
- zamestnancom U. S. Steel Košice, s. s. r. o. v rámci Dňa zdravia v priestoroch Športovo-zábavného areálu na Alejovej ul. č. 2 v Košiciach dňa 17. 8. 2013. Vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 79 účastníkov akcie a protifajčiarske poradenstvo 2 muži a 3 ženy;
- zamestnancom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, dňa 26. 9. 2013. Vyšetrených bolo 51 osôb, z toho v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia 1 muž a 6 žien;
- seniorom v Dennom centre pri MČ Dargovských hrdinov, Jegorovovo námestie 5, Košice, zamestnancom Miestneho úradu MČ Dargovských hrdinov a verejnosti v rámci Furčianskej kvapky krvi konanej dňa 18. 10. 2013 v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR – mobilnou jednotkou. Vyšetrených bolo celkovo 30 klientov, z toho v Poradni na odvykanie od fajčenia 2 muži a 2 ženy;
- zamestnancom Východoslovenskej energetiky, a. s. v priestoroch Spoločenského pavilónu Tr. SNP 61 v Košiciach dňa 6. 11. 2013. Na akcii bolo vyšetrených 86 osôb;
- zamestnancom Slovenských elektrární, Tepelnej elektrárne Vojany dňa 22. 11. 2013, vyšetrených bolo 46 osôb (29 mužov a 17 žien) a protifajčiarske poradenstvo absolvovali 3 ženy;
- zamestnancom a klientom Domova dôchodcov a Domova sociálnych služieb, Skladná 4, Košice dňa 5. 12. 2013. Vyšetrených bolo spolu 62 osôb, z toho 39 klientov domova (12 mužov a 27 žien) a 23 zamestnancov (1 muž a 22 žien).

Na základe dohody s *Ergomed Poliklinikou, s. r. o. v Košiciach* boli počas akcie „Deň zdravia“ 25. 4. 2013 s určením pre zamestnancov spoločnosti Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec, realizované vyšetrenia na vybrané fyzikálne, antropometrické parametre a hladinu celkového cholesterolu ako aj ponúknuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Akcie sa zúčastnilo celkovo 93 osôb, z toho 27 využilo služby Poradne na odvykanie od fajčenia. V jesennom pokračovaní 3-dňovej akcie „Dní zdravia“ (v dňoch 12. 11. – 14. 11. 2013) sme vyšetřili 173 zamestnancov; protifajčiarske poradenstvo absolvovalo 36 mužov a 2 ženy. Pre internú potrebu vedenia predmetnej spoločnosti boli vypracované analýzy výsledkov vyšetřenia všetkých klientov (na skupinovej úrovni).

V spolupráci so *Slovenskou asociáciou verejného zdravia, občianskym združením (SAVEZ)* a Spolkom košických študentov farmácie, občianskym združením sme sa organizačne podieľali na priebehu Dňa zdravia (8. 4. 2013) v priestoroch Univerzity

veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského ul. č. 73. Tohtoročnou témou bola „Hypertenzia“ a náplňou dňa boli aktivity športovo-osvetového charakteru spojené hlavne s prevenciou vysokého krvného tlaku. Na podujatí sme prezentovali mobilnú Poradňu zdravia, ktorej služby (meranie vybraných parametrov vrátane konzultácie) využilo 43 klientov (10 mužov a 33 žien) a Poradňu na odvykanie od fajčenia, ktorú navštívilo 10 fajčiarov (2 muži, 8 žien).

V spolupráci s Územným spolkom SČK Košice-mesto sme v rámci *Svetového dňa prvej pomoci – 10. september* zorganizovali spoločnú osvetovú akciu pred OC Aupark Nám. Osloboditeľov Košice, dňa 13. 9. 2013. Naším podielom bola ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia pre verejnosť (využilo ju 9 záujemcov). SČK sa prezentoval ukázkami poskytovania prvej pomoci.

Spolupodielali sme sa na 19. ročníku Študentskej kvapky krvi 2013 – mobilných odberoch krvi na školách (v čase od 14. 10. do 15. 11. 2013) – na niektorých akciách. Naša účasť spočívala v ponuke vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (meranie tlaku krvi, pulzu, % telesného tuku, stanovenie BMI, WHR) a poradenstva študentom a zamestnancom na navštívených školách, ako:

- Gymnázium sv. Tomáša Akvinského, Zbrojničná 3, Košice (dňa 15. 10. 2013),
- Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice (dňa 21. 10. 2013),
- Vysokoškolské internáty TU v Košiciach, ul. B. Němcovej 1, Košice (dňa 29. 10. 2013),
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám L. Novomeského 4, Košice (dňa 5. 11. 2013),
- SPŠ Dopravná, Hlavná 113, Košice (dňa 5. 11. 2013).

Na základe dopytu *zo strany škôl*, poradenské služby s realizáciou štandardného kompletného vyšetrenia vrátane konzultácie boli poskytnuté na:

- Základnej škole Krosnianska 4 v Košiciach (dňa 15. 5. 2013) – pre 28 zamestnancov, z toho 2 ženy využili služby na odvykanie od fajčenia;
- Základnej škole Staničná 13 v Košiciach (v dňoch 28. 5. a 27. 6. 2013) – pre 25 zamestnancov (všetko ženy);
- Základnej škole na Fábryho ul. č. 44, Košice (dňa 30. 5. 2013) – pre 15 zamestnancov (2 muži, 13 žien);
- Základnej škole Ľ. Fullu, Maurerova ul. č. 21, Košice (dňa 10. 10. 2013) – pre 23 zamestnancov a rodičov, z toho 3 ženy absolvovali protifajčiarske poradenstvo.

V oblasti zdravotno-edukačných aktivít sa nadviazala spolupráca s dvomi výchovnými zariadeniami:

2. Detským domovom v Štóse č. 125. Poradenské služby s vyšetrením všetkých základných parametrov absolvovalo (dňa 17. 6. 2013) 8 zamestnancov (z toho 1 muž, 7 žien);
3. Detským domovom v Košickej Novej Vsi na Mliečnej ul. č. 20 v Košiciach. Zamestnancom domova sme prezentovali tematické oblasti, ako zdravý spôsob života, význam a charakteristika činnosti Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, prevencia tabakizmu, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavne prenosných ochorení a infekcie HIV/AIDS.

Priaznivú odozvu mala akcia mobilnej Poradne zdravia u zamestnancov Centra pre obnovu rodiny Košice – DORKA, n. o., Hemerkova 28, ktorá sa konala v dňoch 9. 10. 2013 a 16. 10. 2013. Vyšetrených bolo 13 klientov (z toho 5 mužov, 8 žien). U každého klienta bolo vykonané individuálne poradenstvo a zhodnotenie rizika výskytu MS. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia absolvovali 4 klienti (1 muž, 3 ženy).

Počas Dňa otvorených dverí v RTVS, Rádio Regina – štúdio Košice, Moyzesova 7, Košice (5. 9. 2013) s určením pre verejnosť, sme v mobilnej Poradni zdravia vyšetřili 33 klientov (z toho 11 mužov, 22 žien). U každého klienta okrem vybraných meraní bolo vykonané individuálne poradenstvo.

V hodnotenom období sme navštívili šesť denných centier seniorov (štyri v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Juh, na ul. Milosrdenstva č. 4 a v spádovej MČ Košice-Barca; MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2; MČ Košice-Šaca, na Železiarenskej ul. č. 7, a dve v okrese Košice-okolie, t. j. v Moldave nad Bodvou na Hlavnej ul. č. 81 a pri Obecnom úrade Čaña), kde sme poskytli poradenstvo celkovo 108 záujemcom (prevažovali ženy). V piatich centrách boli u klientov uskutočnené štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení, zvýšenia kvality života a poradenskej činnosti, mali sme publikovaných 22 príspevkov (z toho 3 v denníku Košický Korzár, 2 v TV Naša, prvej košickej lokálnej televízii, 5 v Rádiu Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas, 1 v Rádiu Košice, 1 v Rádiu Lumen, 7 na webovej stránke RÚVZ Košice a 3 na webových stránkach iných inštitúcií).

Pre účely ďalšieho vzdelávania v danej problematike sme sa zúčastnili školiacej akcie na SZU v Bratislave – Fakulte verejného zdravotníctva, Limbová ul. č. 12 – (č. 3-3007) Diskusného sústredu v epidemiológii a poradenstve chronických chorôb s konaním dňa 23. 1. 2013.

So zámerom prezentovať odbornú činnosť, aktívne sme sa zúčastnili nasledovných odborných podujatí:

- a) seminára pre MTP pracovníkov (RÚVZ Košice, dňa 9. 4. 2013) s príspevkom: Zajacová, A. *Vplyv konzumácie ovocia a zeleniny na výskyt metabolického syndrómu u klientov poradne zdravia*;
- b) VIII. krajského seminára medicínsko-technických pracovníkov (Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, dňa 13. 11. 2013) s príspevkom: Zajacová, A. *Vplyv konzumácie ovocia a zeleniny na metabolický syndróm u klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia*. Organizátor: Regionálna komora MTP v Košiciach;
- c) konferencie edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – IX. patientskeho seminára v rámci XVII. košických chemoterapeutických dní, pod záštitou ministerky zdravotníctva SR JUDr. Z. Zvolenskej, rektora Univerzity P. J. Šafárika prof. MUDr. L. Mirossaya, DrSc., primátora mesta Košice MUDr. R. Rašiho, PhD., MPH (Magistrát mesta Košice, dňa 30. 11. 2013). Organizátori: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, SLS - Sekcia onkologických sestier, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine - pobočka Košice. Aktívna účasť – *prezentácia mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* – ponuka služieb účastníkom konferencie.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri body **9.1, 9.7, 9.8**.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora – RÚVZ Banská Bystrica sme sa v roku 2013 zapojili do 5. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na podporu fyzickej aktivity dospeljej populácie Slovenska. Kampaň sa ako intervenčný projekt realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku.

Cieľom kampane bolo povzbudiť čo najviac ľudí, aby začali zdravšie žiť a zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokolvek druhu. Jej súčasťou bola súťaž, ktorá

trvala od 8. 4. do 30. 6. 2013 (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov).

V spádovom území RÚVZ Košice sa na organizačnom zabezpečení kampane podieľal Odbor podpory zdravia. Aktivity mali informačno-propagačný a poradensko-edukačný charakter a boli určené rôznym cieľovým skupinám (deťom a mládeži, pedagógom, vybraným profesijným, resp. záujmovým skupinám ako aj širokej verejnosti).

Z hľadiska prehľadu, v úvode intervenčnej fázy sme oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. *Sprievodný list s metodickým usmernením doložený propozíciami súťaže (2 plagáty) a účastníckym listom (prihláškou) sme v Košiciach a okolí zaslali školám rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), študentským domovom, vybraným samosprávam (Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom MČ v Košiciach a vybraným obecným a mestským úradom v okrese Košice-okolie), mestským kultúrnym strediskám v Medzeve a Moldave nad Bodvou, vybraným športovým útvarom v regióne Košíc, denným centrami seniorov, materským centrami a i.*

S cieľom prezentovať kampani *širokej verejnosti*, sme v regióne písomnou cestou – zaslaním oznamu kontaktovali 7 médií (denník Košický Korzár, Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas 2, Rádio Košice, Rádio Šport, Rádio Lumen, lokálnu TV Naša, miestnu káblovú TV v Moldave nad Bodvou).

Navyše sme informáciu o kampani spolu s prihláškou a plagátmi „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu“ umiestnili na internetovú stránku RÚVZ Košice (do položky Aktuality). Prostredníctvom e-mailovej distribučnej služby, sme súťaž dali do pozornosti aj všetkým zamestnancom RÚVZ v Košiciach. Kampani na webových stránkach spropagovali, napr. aj MČ Košice-Staré Mesto, MČ Košice-Pereš.

Propagáciu a poradenstvo k súťaži sme vykonávali tiež priebežne v rámci *aktivít mobilnej Poradne zdravia*.

Po skončení súťaže obdržané účastnícke listy boli zaslané gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálného vyhodnotenia. V rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice sa do súťaže prihlásilo celkovo 26 záujemcov (z toho 19 žien a 7 mužov).

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

V hodnotenom období sme sa na plnení Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 podieľali preventívnymi aktivitami rôzneho druhu, napr. edukačnou činnosťou vo vzťahu k školskej populácii, resp. iným cieľovým skupinám; poradenstvom v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia; informačno-propagačnou činnosťou v rámci významných termínov a kampaní venovaných súvisiacej problematike (napr. pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku – 31. máj). Podrobnejší popis činnosti uvádzame v **bode 9.1 – C**.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Uvedená úloha sa zo strany RÚVZ v SR rieši bez časového obmedzenia. Uskutočňuje sa v 2-ročných intervaloch, najbližšie v roku 2014.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – - 2015

V roku 2013 i v predchádzajúcom roku sa „*Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015*“ v zmysle dokumentu Programy a projekty

úradov verejného zdravotníctva v SR (t. j. predošlej i aktuálnej verzie) na celom Slovensku neplnil z finančných dôvodov.

V regióne Košíc do roku 2011 (počnúc rokom 2007) sa program realizoval najmä prostredníctvom činnosti troch komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (ďalej len KPZV). Ich pôsobenie sa videlo hlavne v systematicky vykonávanej elementárnej zdravotnej výchove, a to primeranou formou vo vzťahu k vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny. Tou boli obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v spádovom území RÚVZ Košice. Intervenčná činnosť, toho času pozastavená, spočívala v spolupráci medzi RÚVZ, školami, miestnou samosprávou, lekármi I. kontaktu a KPZV.

Z iných aktivít, súvisiacich s marginalizovanými skupinami, na ktorých sme participovali, môžeme menovať tieto:

- účasť na prezenčnom vzdelávaní – module 11 – Postupy v oblasti podpory zdravia (Program podpory zdravia znevýhodnených komunít – I. etapa), realizovanom v rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“, z prostriedkov EÚ a ŠR SR, s miestom konania v hoteli Centrum – Dom techniky ZSVTS KE, s. s r. o., Južná trieda 2A, Košice, dňa 10. 1. 2013;
- účasť na Open space konferencii *Inkluzívna spoločnosť. Vieme, kam smerujeme?* (organizátor: Nadácia Milana Šimečku) s miestom konania v hoteli Dália, Löfflerova ul. č. 1, Košice, dňa 28. 2. 2013;
- účasť na Open space konferencii *Rozmanitá spoločnosť. Vieme, kam smerujeme?* (organizátor: Nadácia Milana Šimečku s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd) s miestom konania v hoteli Barónka, Mudrochova 2, Bratislava, dňa 19. 3. 2013;
- účasť na Podujatí na vysokej úrovni o príspevku štrukturálnych fondov Európskej únie k integrácii Rómov na Slovensku (organizátor: Nadácia Milana Šimečku z prostriedkov Európskej komisie a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity), s miestom konania v hoteli Yasmin, Tyršovo nábrežie 1, Košice, dňa 23. 5. 2013;
- v rámci edukačných aktivít sa dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom toho sú aktivity na Špeciálnej základnej škole, Inžinierska ulica č. 24 v Košiciach, resp. ZŠ v Jasove, kde boli žiaci opakovane intervenovaní, napr. v otázkach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu. Spolupráca sa nadviazala s Detským domovom v Štóse č. 125 a Detským domovom v Košickej Novej Vsi na Mliečnej ul. č. 20 v Košiciach – vo veci realizácie zdravotno-edukačných aktivít pre deti a mládež ako aj zamestnancov zariadení.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami.

Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z informačno-propagačnej činnosti môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015, t. j. znenia úlohy č. 6.3.7 Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, šikanovanie atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Opätovne sme sa zapojili do nadnárodného preventívneho projektu *Tvoja správna voľba* (schváleného v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“), ktorý je v gescii Prezídia Policajného zboru SR, Odboru komunikácie a prevencie – MV SR. Hlavným zámerom projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a zvýšenie právneho povedomia v danej oblasti u cieľovej skupiny detí vo veku 9 – 10 rokov. Dôraz sa kladie na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuany uplatnením zážitkového učenia – putovnej výstavy ako interaktívnej tvorivej dielne. Spolupracujúcimi subjektmi aj v tomto ročníku boli KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach a OR PZ Košice - okolie.

Problematike prevencie nadmerného užívania alkoholických nápojov bola venovaná aj zdravotno-výchovná kampaň „*Deň zodpovednosti*“ iniciovaná ÚVZ SR pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún“. Viac informácií v **bode 9.1 – C**.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH LUDÍ

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len *DC*), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou formou sme podporili nasledovné *informačné kampane a významné termíny*:

1. *Informačnú kampaň „Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“ (11. 3. – 17. 3. 2013)*, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po šiestykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu verejnosti pripomenuli viacerými druhmi aktivít:

- Pre seniorov sme zorganizovali *prednášky* na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkou tréningu pamäti v troch DC, konkrétne v MČ Košice-Juh, ul. Milosrdenstva č. 4, dňa 12. 3. 2013 (s počtom účastníkov 12); v MČ Košice-Sever, ul. Obrancov mieru č. 2, dňa 21. 3. 2013 (s počtom účastníkov 19); v DC na ul. Hlavná 81, v Moldave nad Bodvou, dňa 14. 3. 2013 (s počtom účastníkov 9) – posledne menovaná akcia bola spojená s *ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia*.
- Deťom a mládeži boli venované *edukačné aktivity* v dvoch knižniciach. *Mládeži* (v počte 24) bola prezentovaná téma „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkami

tréningu pamäti, v Knižnici pre mládež mesta Košice, ul. Tajovského č. 9, dňa 15. 3. 2013; *deťom a školákom* (v počte 46) bola venovaná beseda na tému „Mozog náš každodenný“ v Mestskej knižnici na Školskej ul. č. 5 v Moldave nad Bodvou, dňa 14. 3. 2013.

- Širokú verejnosť sme oslovili *cestou masmédií* (cez viaceré webové stránky, napr. RÚVZ Košice, Obecného úradu Kysak, MČ Košice-Staré Mesto, Knižnice pre mládež mesta Košice, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, the Dana Foundation; zaslaním tlačovej správy s popisom akcií regionálnym médiám v počte 6 – denníku Košický Korzár, Rádiu Regina – štúdiu Košice, Slovenský rozhlas, Rádiu Lumen, Rádiu Šport, Rádiu Košice, Mestskej televízii Moldava nad Bodvou).
- Za účelom intervencie a spolupráce v propagácii boli oslovené (písomne – e-mailovou cestou) inštitúcie v spádovom území RÚVZ Košice (t. j. v meste Košice a okrese Košice-okolie). Kontaktované boli všetky denné centrá seniorov (spolu 27) prostredníctvom miestnej samosprávy (miestnych, obecných resp. mestských úradov), ďalej základné školy (spolu 117), stredné školy (spolu 53), centrá voľného času (4), materské centrá (9) a vybrané zdravotnícke zariadenia (celkom 6), Územné spolky Slovenského Červeného kríža – Košice-mesto a Košice-okolie (celkom 2), Knižnice pre deti a mládež v Košiciach a Moldave nad Bodvou (celkom 2). Uvedeným adresátom sme zaslali list a tri prílohy: leták „Alzheimerova choroba“ (produkcie RÚVZ Košice), leták¹ „Týždeň mozgu – Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť!“ a Dotazník porúch pamäti² (^{1,2}edícia Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o.).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti pokračujeme i mimo kampane.

Uvedenú problematiku sme prezentovali na seminári pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, dňa 20. 6. 2013) formou prednášky: Schnitzerová, E., Gregová, S., Fabianová, M.: Týždeň mozgu – charakteristika celonárodnej kampane a participácie RÚVZ Košice. Uvedenej téme bol venovaný priestor aj na seminári pre MTP pracovníkov (RÚVZ Košice, dňa 17. 9. 2013).

2. *Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september a Svetový mesiac Alzheimerovej choroby – september* v roku 2013 s upriamením na skupinu príbuzných a priateľov ľudí s týmto postihom a v rámci prevencie na vekovú kategóriu detí a mládeže. K danej problematike sme vykázali túto činnosť:

- informačno-propagačné aktivity – písomne sme oslovili vybrané inštitúcie, t. j. všetky základné a stredné školy ako aj denné centrá seniorov, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb v pôsobnosti príslušnej miestnej samosprávy v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci zamerania významných termínov a spolupráce v propagačnej oblasti. Spolu so sprievodným listom boli adresátom distribuované aj informačné materiály. Informovanie širokej verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom kontaktu s masmédiami a cez webovú stránku RÚVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR;
- edukačné aktivity zamerané na Alzheimerovu chorobu sa realizovali v časovom období od 12. 9. do 8. 10. 2013 na 8 inštitúciách, konkrétne na: ZŠ, Školská 10, Malá Ida (pre 61 žiakov 8. – 9. ročníka); MŠ, Školská 5, Malá Ida (pre 28 predškolákov); MŠ, Košické Olšany 133 (pre 12 rodičov, 15 predškolákov); ZŠ, Belehradská 21, Košice (pre 23 žiakov 9. ročníka); Denné centrum seniorov MČ Košice-Juh, ul. Milosrdenstva č. 4 (pre 17 seniorov); ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice (pre 32 žiakov 7. ročníka); v Knižnici pre mládež mesta Košice, Tajovského 9 (pre 81 študentov 2. ročníka z dvoch SŠ – SZŠ, Moyzesova ul. č. 17, Košice a Gymnázia M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice); ZŠ Krosnianska 4, Košice (pre 21 žiakov 8. ročníka);

- poradensko-edukačné aktivity (ponuka služieb Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, edukácia na tému Alzheimerova choroba) sa uskutočnili na ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova 21, Košice pre zamestnancov školy a rodičov (dňa 10. 10. 2013); na Miestnom úrade Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice – Denné centrum seniorov (v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočkou Košice a Národnou transfúznou službou SR – Košice) pre zamestnancov samosprávy a seniorov (dňa 18. 10. 2013). Ostatné súbežne s niektorými akciami k Medzinárodnému dňu starších (1. október), pozri nižšie.
3. Aktivity pri príležitosti *Medzinárodného dňa starších (1. október)* mali poradenský a informačný charakter s určením pre seniorov. Uskutočnili sa v dňoch 1. 10. až 3. 10. 2013, spolu na 4 meracích miestach. Program pozostával z prezentácie poradenských služieb stabilnej a mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia pre seniorskú verejnosť z mesta a vidieka.
- Poradenstva sa zúčastnilo celkovo 65 seniorov (záujemcov), z toho 9 v stabilnej Poradni zdravia na RÚVZ Košice v rámci Dňa otvorených dverí pre seniorov; 17 v Dennom centre seniorov pri MČ Košice-Barca; 22 na Obecnom úrade vo Vyšnej Myšli a 17 v Dennom centre seniorov v Čani.
 - O termíne a akciách realizovaných RÚVZ Košice boli vopred informované regionálne médiá, ako Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas; Rádio Lumen; Rádio Košice; Rádio Šport; Košický Korzár – denník; Regfilm, s. r. o., Moldava nad Bodvou (prostredníctvom sprievodnej informácie, upútavky na Deň otvorených dverí pre seniorov v Poradni zdravia RÚVZ Košice). Daný materiál bol umiestnený aj na web RÚVZ Košice v položke Aktuality. Dňa 1. 10. bolo poskytnuté interview (naživo) pre Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas v relácii Magazín Rádia Regina.
 - Korešpondenčnou cestou (e-mailom) sme oslovili miestnu samosprávu, denné centrá seniorov a domovy sociálnych služieb (v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie). Zaslali sme im zmienenu upútavku spolu so sprievodným listom.
 - V zmysle výzvy ÚVZ SR, postúpili sme 5 informačných materiálov z našej edície (4 letáky a 1 poster) zameraných na podporu zdravia seniorov k ich uverejneniu na webovej stránke ÚVZ SR v priečinku Podpora zdravia. Išlo o nasledovné tituly: 1. Evidence-based guidelines on health promotion for older people (poster), 2. Pohyb – prevencia osteoporózy, 3. Výživa v starobe, 4. Životospráva v staršom veku – význam pohybu, 5. Životospráva v staršom veku – stravovanie.

V hodnotenom období sme uskutočnili návštevu v šiestich denných centrách seniorov, náplňou ktorej bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia a ponuka tlačených zdravotno-výchovných informácií. Navštívili sme štyri DC v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Juh, na ul. Milosrdenstva č. 4 a spádovo MČ Košice-Barca; MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2; MČ Košice-Šaca, na Železiarskej ul. č. 7, a dve v okrese Košice-okolie, t. j. DC v Moldave nad Bodvou na Hlavnej ul. č. 81; DC pri Obecnom úrade v Čani, Osloboditeľov 22. Poradenstvo sme poskytli celkovo 108 záujemcom (prevažovali ženy). V piatich z uvedených centier boli u klientov uskutočnené štandardné kompletné vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS.

Nadväzujúc na cyklické vzdelávanie seniorov z DC pri Miestnom úrade MČ Košice-Sever a DC pri Miestnom úrade MČ Košice-Staré Mesto v rokoch 2011 – 2012, a na dobrú odozvu z ich strany, v obdobnej činnosti pokračujeme. Projekt EK „Viac chuti“, do ktorého je zainteresované DC pri MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva 4 v Košiciach, a na ktorom participuje aj RÚVZ Košice, sa stal stimulom pre ďalšiu spoluprácu. Začali sme organizovať (ako odborní garanti) vzdelávacie semináre pre seniorov z menovaného centra. Spolupracujúcou inštitúciou v tomto smere bol Miestny úrad MČ Košice-Juh. V zmysle nami zostaveného obsahovo-časového harmonogramu, sa stretnutia realizovali s cca mesačnou

periodicitou od januára do septembra 2013. Tematické bloky boli zamerané, napr. na prezentáciu služieb Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, „Vybrané zdravotné problémy u seniorov a ich prevencia“, „Aktívne využívanie voľného času“, „Správnu výživu a pitný režim seniorov“, „Metabolický syndróm“ a i.

Z hľadiska celoslovenského a regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa ako členovia, dvoch zasadnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, ktorých organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Prvé stretnutie sa konalo v Centre Memory, n. o., na Mlynarovičovej ul. č. 21 v Bratislave, dňa 6. 2. 2013. Následné na RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, dňa 27. 8. 2013.

Na požiadanie sme poskytli písomnú konzultáciu v oblasti podpory zdravia seniorov, k zameraniu doktorandskej práce študentky externej formy štúdia na SZU v Bratislave, FOaZOŠ.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V rámci edukačného pôsobenia na školách v spádovom území sme realizovali aj zdravotno-výchovné aktivity uvedené v bode 9.1.

Dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 9 hlavným témam (prevencia drogových závislostí vrátane fajčenia, zdravý životný štýl a výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena, prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A, duševné zdravie). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané na 14 základných školách (I. a II. stupeň) a 11 stredných školách – gymnáziách, SZŠ, SOŠ a i. (na niektorých opakovane) a v 2 detských domovoch. Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém a navštívených škôl bolo spolu 3603 žiakov a študentov.

Projekt „Hrou proti AIDS“ (interaktívna panelová diskusia) – hromadná vzdelávacia aktivita, bola prezentovaná na 6 základných školách a 11 stredných školách, s celkovou účasťou 892 žiakov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme distribuovali materiál *„Ponuka na spoluprácu pri realizácii zdravotno-edukačných aktivít“* rôznym inštitúciám v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie).

Zúčastnili sme sa regionálnych konzultácií k Stratégii štátnej politiky Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 „Dva milióny budúcností“ (organizátorom podujatia bola IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava) s konaním v Košiciach dňa 14. 6. 2013.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Bratislave.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „**Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia**“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, je však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Na základe požiadavky ÚVZ SR, sme začiatkom roka aktualizovali anotáciu predmetnej úlohy č. 9.7.2 (predtým 9.3.2) „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, ktorá je súčasťou dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2013 a ďalšie roky (kapitoly 9 Podpora zdravia). Zároveň bola zaslaná charakteristika plnenia tejto úlohy (odpočet ku dňu 31. 12. 2012).

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej *príslušná samospráva* podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a *iné oslovené subjekty (partneri a donori)* v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; GC EUROPE N.V. Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Projekt zahŕňa edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou sú deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené sú dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* je zhodnotiť súčasný stav v kazovosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi sú rodičia detí a učiteľky MŠ, je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

Vyhodnocovanie projektu je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie, ktorá pre komparatívne účely sa nachádza vo vekovej skupine 4, 6 a 12 rokov.

Retrospektívne môžeme činnosť v rámci úlohy charakterizovať takto:

Obe prieskumno-výskumné aktivity sa súbežne na všetkých MŠ vykonali cca po dvoch rokoch.

Vstupnú *prehliadku chrupu* v roku 2008 absolvovalo 471 detí (z toho 68 bolo rómskych) vo veku v priemere 4 rokov. Výstupnej prehliadky sa v rokoch 2010-2011 zúčastnilo 441 detí (z toho 68 rómskych) vo veku cca 6 rokov. Na základe vybraných zistení je možné konštatovať, že v priemere 50,74 % 4-ročných detí má intaktný chrup. (u nerómskych detí je to 54,84 % a u rómskych 26,47 %). Sanovanosť chrupu je na nízkej úrovni, v priemere 5,44 % (u rómskych detí takmer nulová). S odstupom dvoch rokov sa intaktný mliečny chrup vyskytol u 30,84 % 6-ročných detí (u majoritnej skupiny s podielom

32,98 % a u rómskych detí 19,12 %). Z hľadiska porovnania, bol skúmaný súbor detí rozšírený aj o vekovú skupinu 12-ročných detí (neintervenované).

Dotazníkového šetrenia sa vo vstupnej fáze zúčastnilo 443 respondentov – rodičov detí a 118 učiteliek, vo výstupnej fáze (v roku 2010) to bolo 369 rodičov a 95 pedagógov. Distribuované boli tri druhy dotazníkov, zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR.

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru zahájené v roku 2008 boli určené trom cieľovým skupinám – deťom, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska sumárneho prehľadu, v priebehu dvoch rokov (t. j. 2008 – 2010) sa v rámci prvej intervenčnej skupiny (9 MŠ), medzi vstupnou a výstupnou prehliadkou chrupu a ústnej dutiny, uskutočnilo u detí spolu 65 stretnutí (opakovaná edukácia). Intervencie vo vzťahu k učiteľkám a rodičom sa vykonali zväčša jednorazovo.

U druhej intervenčnej skupiny (10 MŠ) sa zdravotno-edukačné pôsobenie ukončilo v I. polroku 2011. Edukácia detí sa začala realizovať po výstupnej prehliadke chrupu v roku 2010. Na všetkých 10 MŠ sa realizovalo spolu 34 edukačných hodín s určením pre deti, 11 intervencií pre pedagógov a 6 pre rodičov.

Z hľadiska metodického prístupu, bol preferovaný interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefky, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

O výsledkoch a záveroch pilotného projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V roku 2013 sme intervenovali 10 základných škôl (s účasťou 1006 žiakov), 7 materských škôl (s účasťou 161 detí), Detský domov v Štôse a elokované pracovisko v Jasove (s účasťou 23 detí). Navyiac bola problematika stomatohygieny prezentovaná aj dospelaj populácii, konkrétne rodičom detí v MŠ Košické Olšany, zamestnancov v Detskom domove v Košickej Novej Vsi a napokon seniorom v Dennom centre MČ Košice-Juh.

Pri príležitosti významného termínu *Európsky deň ústneho zdravia – 12. september* sme realizovali edukačné a informačno-propagačné aktivity, primárne určené pre cieľovú skupinu deti a mládeže. Činnosť a propagácia uvedeného termínu bola rozvrhnutá na dlhší časový úsek, t. j. od 9. 9. do 22. 10. 2013, dôvodom čoho bolo vyhovenie záujmu a požiadavkám viacerých inštitúcií a oslovenie početnejšej klientely v rámci spádového územia (územných obvodov okresov Košice-mesto a Košice-okolie). Edukačné aktivity so zameraním na Ústne zdravie sa konali na 13 školách, z toho 7 ZŠ a 6 MŠ; intervenovaných bolo spolu 615 žiakov ZŠ a 161 detí MŠ, 12 rodičov z 1 MŠ. Korešpondenčne sme oslovili všetky materské, základné a stredné školy v Košiciach a okolí vo veci daného termínu a spolupráce v propagačnej oblasti. Spolu so sprievodným listom boli adresátom distribuované informačné materiály (dva letáky: 1. *Čo robiť pre zdravý chrup?* 2. *Viete si správne umyť zuby?* – reedície RÚVZ Košice). Informovanie verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom materiálu umiestneného na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (t. j. sprievodnej informácie k termínu a vyššie zmienených letákov).

Na požiadanie sme poskytli konzultáciu (ústnou i písomnou formou) k predmetnej projektovej úlohe a vybrané publikačné odkazy (ako poznatkový zdroj pre účely záverečnej práce) pre študentku zubného lekárstva LF UPJŠ v Košiciach.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity vo vzťahu k úlohám pod č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný program prevencie nadváhy a obezity“, v zmysle individuálnej i populačnej stratégie.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky naliehavých úloh.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných dní* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Napríklad pri príležitosti významného termínu SZO – *Svetový deň zdravia (7. apríl)*, tohto roku zameraného na zvýšený tlak krvi, hypertenziu, sme zorganizovali 4 akcie. Konkrétne: Deň otvorených dverí v stabilnej Poradni zdravia s určením pre verejnosť (5. 4. 2013). Služby mobilnej Poradne zdravia sme prezentovali na dvoch akciách, jedna s určením pre zamestnancov Miestneho úradu MČ Košice-Juh, Smetanova ul. č. 4, dňa 9. 4. 2013; druhá pre seniorov Denného centra MČ Košice-Západ, Laborecká ul. č. 2, dňa 11. 4. 2013 (obe realizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočka v Košiciach). Náplňou vyššie uvedených aktivít bola ponuka štandardného kompletného vyšetrenia vrátane poradenstva a zhodnotenie rizika MS. Súbežne boli poskytované konzultácie k odvykaniu od fajčenia. Poradensky bolo intervenovaných spolu 88 klientov. Edukačný charakter mala akcia pre seniorov (prednáška na tému Metabolický syndróm) v Dennom centre MČ Košice-Juh, ul. Milosrdenstva č. 4, dňa 9. 4. 2013 (s účasťou 15 seniorov). Téma svetového dňa a plán našich aktivít boli medializované.

Významný termín – *Svetový deň duševného zdravia – 10. október* sme verejnosti pripomenuli realizovaním edukačných a informačno-propagačných aktivít s určením pre rôzne vekové skupiny. Činnosť bola rozvrhnutá na dlhší časový úsek, t. j. od 20. 9. do 18. 10. 2013, kvôli vyhoveniu záujmu viacerých inštitúcií v spádovom území. V niektorých inštitúciách bola intervencia súbežne realizovaná pre viac tematicky príbuzných okruhov a termínov. Edukačné aktivity so zameraním na duševné zdravie sme vykonali v 10 inštitúciách, z toho boli 2 základné, 2 stredné školy, 1 vysoká škola, 3 denné centrá

seniorov, 1 knižnica pre mládež, 1 obecný úrad; intervenovaných bolo spolu 307 osôb, z toho 92 žiakov ZŠ, 81 študentov SŠ, 11 poslucháčov VŠ, 123 klientov produktívneho a poproduktívneho veku (seniori, zamestnanci samosprávy a verejnosť v rámci šiestich akcií mobilnej Poradne zdravia). Súčasťou edukácie bola aj distribúcia vybraných informačných materiálov (8 titulov rôznej proveniencie, pre nástenné vystavenie). V súvislosti s propagáciou významného dňa sme písomne oslovili všetky základné a stredné školy v Košiciach a okolí. Spolu so sprievodným listom boli adresátom distribuované 3 informačné materiály: dva letáky: 1. *Duševné zdravie – jedna zo základných hodnôt života* (reedícia RÚVZ Košice, 2013), 2. *Stres* (edícia ÚVZ SR, 2010, a publikácia *"Psychické poruchy a poruchy správania – Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva"* (SZO, 2000). Informovanie širokej verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom oznamu na webovej stránke RÚVZ Košice.

Činnosť k ďalším významným termínom je spomenutá v bodoch 9.1, 9.2.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konala celoslovenská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia RÚVZ v SR (Vyšné Ružbachy, v dňoch 26. 6. – 27. 6. 2013). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Uvedenému podujatiu predchádzala krajská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia RÚVZ v Košickom kraji (RÚVZ Košice, 20. 6. 2013), organizovaná Odborom podpory zdravia.

V rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ sa počnúc 2. štvrt'rokom 2012 doteraz zúčastňujeme vzdelávania (prezenčnou a e-learningovou formou) v odbore Verejného zdravotníctva. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Vzhľadom k skutočnosti, že v roku 2011 zo stanoveného zoznamu 70 respondentov (z Registra obyvateľov Slovenska) sa na vyšetrenie dostavilo len 13 osôb, a v zmysle metodiky bolo potrebné vyšetriť minimálne 55 osôb z každého regiónu, v januári 2012 sme poštou distribuovali v poradí tretie oslovenie pre 44 adresátov. Na základe mena a korešpondenčnej adresy respondenta boli z verejne dostupných zdrojov o účastníckych staniách pevných liniek a od mobilných operátorov zistené telefonické kontakty na 32 respondentov. Títo boli telefonicky opakovane intervenovaní dňa 5. 1. 2012. Krátko na to gestor projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) zaslal dodatkový súbor – 42 ďalších vybraných osôb z REGOB SR, ktorým boli odoslané pozývacie listy. Na základe veľmi nízkej účasti vybraných respondentov v rámci projektu na celom Slovensku, gestor úlohy súhlasil s doplnením počtu vyšetrených respondentov o náhradníkov pri dodržaní podmienok – zhoda v pohlaví a vekovej skupine.

V roku 2012 bolo vyšetrených 55 respondentov, z toho 31 (56 %) boli klienti určení z REGOB SR a 24 (44 %) boli náhradníci. Po naplnení počtu vyšetrených, boli údaje z dotazníka (46 otázok), výsledky antropometrických vyšetrení a hodnoty priemerného tlaku krvi vložené v 2 verziách do elektronického formulára. Vzorky venóznej krvi boli odobraté, spracované, uskladnené, a podľa usmernení gestora úlohy, aj pripravené na transport Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice. Po doručení výsledkov biochemického vyšetrenia krvi v referenčnom laboratóriu, boli tieto zapísané do záznamov o meraniach a do určenej mustru a boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR na spracovanie. Výsledky s vyhodnotením a s individuálnym odporúčaním boli zaslané všetkým respondentom.

Nami spracované výsledky za región boli prezentované na dvoch odborných seminároch realizovaných na RÚVZ Košice. Následne formou prednášky na vedeckej konferencii „Surveillance chronických ochorení“ (Staré Hory, v dňoch 28. 11. -

29. 11. 2012). Organizátormi uvedeného podujatia boli: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Kancelária WHO na Slovensku, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR. Spracovaný abstrakt prednášky (Kožárová, M.: Rozdiel medzi udanými a nameranými hodnotami výšky a hmotnosti u klientov štúdie EHES v regióne Košice I.) bol publikovaný v zborníku z danej konferencie (CD-ROM).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP zabezpečovalo monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v okrese Levice (pričom mnohé odberné miesta sú v základných a materských školách), v roku 2013 bolo vyšetrených 223 vzoriek pitných vôd z obcí v okrese Levice zásobovaných prostredníctvom verejných vodovodov. Na základe požiadavky boli bezplatne vyšetrené 2 kojenecké vody.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľov jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo odobratých 32 vzoriek vôd na kúpanie zamestnancami oddelenia HŽP z kúpalísk Wellness Santovka, RZ Margita – Ilona a 7 z prírodnej rekreačnej lokality Lipovina v Bátovciach s neorganizovanou rekreáciou. Z celoročných rekreačných zariadení bolo odobratých v rámci ŠZD 18 vzoriek vôd na kúpanie. V rámci ŠZD bolo vykonaných 18 kontrol zásobovania obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov, v rekreačných zariadeniach 45 kontrol.

Počas uvedeného obdobia sa spolupracovalo so samosprávami a prevádzkovateľmi vodovodov pri riešení problémov ohľadne zásobovania obyvateľov pitnou vodou, zvyšovala sa informovanosť obyvateľov o potrebe konzumácie zdravotne nezávadnej pitnej vody a o rizikách.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí.

Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2013 odobratých oddelením HDM 58 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽP bolo počas tohto obdobia vykonaných 174 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Cieľom tohto projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej úrovni aj regionálnej úrovni.

Na regionálnej úrovni je zabezpečované uverejňovanie informácií na internetovej stránke RÚVZ Levice a v regionálnej tlači. V roku 2013 boli na internetovej stránke uverejnené výsledky monitoringu pitných vôd z verejných vodovodov v okrese Levice

priebežne aktualizované počas celého roka, článok pri príležitosti Svetového dňa vody 2013 uverejnený aj v regionálnej tlači, články o ochrane zdravia pri záplavách a pri opaľovaní v soláriách. Údaje z monitoringu vody na kúpanie sú celoročne zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, údaje z monitoringu pitnej vody v Informačnom systéme o pitnej vode. Obidva tieto systémy slúžia aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom tejto úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách na Slovensku. V prvej etape boli vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: atrazín, simazin, terbutylazin, chlórtoluron, izoproturón. Je potrebné vytypovať lokality, ktoré by mohli byť sledované v jednotlivých krajoch. V okrese Levice je väčšina obcí zásobovaných diaľkovodom z Gabčíkova.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií.

V roku 2013 za okres Levice evidujeme 64 subjektov, v ktorých sú určené práce z hľadiska zdravotných rizík. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie sa vedú v programe ASTR_2011. V roku 2013 boli v 5 organizáciách určené práce z hľadiska zdravotných rizík, v 17 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík prehodnotené. K 31.12.2013 v okrese evidujeme 3374 zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík, z toho 767 žien. V okrese došlo oproti roku 2012 k zníženiu počtu pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce o 581 a u žien o 38. Toto zníženie je dôsledkom znižovania počtu zamestnancov v niektorých organizáciách a tým aj na jestvujúcich rizikových pracoviskách. Na niektorých pracoviskách došlo k zmene technológie a následne bola na týchto pracoviskách vykonaná objektivizácia pracovného prostredia.

V organizáciách, v ktorých sú už určené práce z hľadiska zdravotných rizík, a v ktorých došlo k zmene výroby a strojnotechnologického vybavenia bolo vykonané prehodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V roku 2013 bolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 34 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 60.

Pre prevádzky s expozíciou chemickým faktorom bolo schválených 12 prevádzkových poriadkov.

V roku 2013 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V roku 2013 evidujeme v okrese 16 zamestnancov, z toho 3 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v kategórii rizika 3.

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice v ambulancii klinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jedna lekárka a dve zdravotné sestry.

V stavebno - montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 13 muži v profesii asfaltér.

V roku 2013 bolo v okrese Levice schválených 19 plánov práce na likvidáciu azbestu. Najčastejšie dochádza k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech budov a azbestových rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese evidujeme štyri pracoviská s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž, zaradené do tretej kategórie rizikových prác, a to v spoločnosti Slovenské elektrárne a.s., závod Atómové elektrárne Mochovce, v Slovenských energetických strojárňach a.s., Tlmače a v Transpetrole a.s. Bratislava, PS 4 Tupá.

Na pracovisku Blokovej dozorne 1 a 2, Atómové elektrárne Mochovce boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - zmenový inžinier, vedúci reaktorového bloku, operátor primárneho okruhu, operátor sekundárneho okruhu a manipulant elektrického velína II – rozvodný a na pracovisku Spoločnej dozorne bola určená práca z hľadiska zdravotných rizík - operátor spoločnej dozorne.

V Slovenských energetických strojárňach Tlmače na pracovisku „Uvádžanie do prevádzky I 5000“ boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - skúšobný technik, skúšobný technik senior, skúšobný technik junior, skúšobný technik chemik.

Na pracovisku Prečerpávacej stanice 4 Tupá, Transpetrol a.s. boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík – obsluha technologických a elektrických zariadení.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania.

V roku 2013 nebolo hlásené a prešetrené ani jedno podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a pracovného prostredia boli pre právnické a fyzické osoby poskytované priebežne informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia. Konzultovali sme prípravnú realizáciu nových prevádzok

s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, vyplývajúcich z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou je umiestnenie novej výroby vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, hlavne bytovú zástavbu, rekreačné zariadenia a podobne, nakoľko následné náhradné opatrenia sú zdĺhavé a nie vždy účinné. Následne sa potom rieši problematika navrhovania, usmerňovania a zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu pracovníkov. V poslednom období sa do nových prevádzok inštalujú automatické a poloautomatické procesy výroby, kde nie sú pracovníci vystavení rizikovým faktorom. V mnohých prípadoch sa jedná už o použitú technológiu. Poskytovanie informácií sa týka hlavne azbestu a pracovnej zdravotnej služby.

V rámci programu Zdravé pracoviská sa realizovala analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemické faktory, hluk, pevné aerosóly, mikroklimatické podmienky). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pracovnou zdravotnou službou a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Zároveň sa sledoval a hodnotil zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníkov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Aktivitu „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ už siedmy rok riešime v drevárskom podniku NEFAB Packaging Slovakia, s.r.o., Industrial Park Géňa, ul. Zeppelina 2, Levice. Hlavným výrobným programom firmy je výroba drevených obalov rôznych veľkostí a tvarov a výroba paliet. Celkový počet pracovníkov v uvedenej organizácii je 106, z toho 37 žien a z toho vo výrobe pracuje 76 pracovníkov, z toho 20 žien. Na rizikovitom pracovisku výroby drevených kontajnerov s rizikovým faktorom hluk v kategórii rizika 3 je exponovaných 30 pracovníkov, z toho 8 žien. Informovanosť zamestnancov o rizikovom faktore na pracovisku výroby drevených kontajnerov bola zistená formou kontrolných listov.

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ ajv roku 2013 poskytovali fyzickým a právnickým osobám konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok, ako aj konzultácie pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Pri tejto konzultačnej činnosti boli použité zdravotno-výchovné materiály o pracovných rizikách a príčinných súvislostiach k chorobám z povolania a poškodeniam zdravia z práce.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe;
- zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby;
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci;
- zriadenia chránených pracovísk a dielní;
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku;
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok;
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia;
- použitia účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov;
- chorôb z povolania;
- problematiky fajčenia na pracovisku.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao)

„Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Pre zamestnávateľov a zamestnancov sa priebežne poskytujú informácie zamerané na prevenciu rizík pri práci. V 43. kalendárnom týždni bola v rámci Európskeho týždňa

bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stránkach Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach zverejnená – EURÓPSKA KAMPAŇ „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ – HODNOTENIE RIZÍK“.

V rámci spoločných dozorných aktivít Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach vykonal v spolupráci s Inšpektorátom práce Nitra spoločnú previerku v mesiaci september a október 2013 vo firme NEFAB Packaging Slovakia s.r.o., Levice. Zo strany RÚVZ bola zameraná na určené rizikové pracoviská a činnosť pracovnej zdravotnej služby na tomto pracovisku.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach nebol zaradený do projektu - Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Problematiku chránených pracovísk a chránených dielní, na ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím riešime už v súlade so zákonom NR SR č. 96/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice bolo uskutočnené jednanie, na základe ktorého sme vykonali spoločné kontroly v troch chránených dielnach. Celkom bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 86 subjektoch. Ďalej s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice bol dohodnutý ďalší postup pri priznávaní postavenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Bolo vykonaných 5 ŠZD v chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách, ktoré boli zamerané na podmienky práce a pracovné prostredie podľa nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Uvedené výsledky ŠZD boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Nitre.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH RGIÓNOCH

2.6.3 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

Cieľom úlohy bolo zistiť množstvo a spôsob používania agrochemikálií a posúdiť mieru expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami.

Od Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Levice sme získali zoznam prvovýrobcov v poľnohospodárskej výrobe. V ňom je uvedená forma podnikania, výmera poľnohospodárskej pôdy, adresa sídla a meno kontaktnej osoby. Kontrola subjektov na rastlinnú výrobu a tých, ktorí vykonávajú aplikáciu agrochemikálií sme prioritne začali u tých, čo hospodária na najväčších výmerách poľnohospodárskej pôdy. Záznam zo štátneho zdravotného dozoru je spísaný podľa vzoru, ktorý bol spracovaný za nitriansky kraj. Jeho súčasťou sú tabuľky o spotrebe agrochemikálií za roky 2010, 2011 a 2012. V nich je uvedený názov prípravku, účinná látka, ošetrovaná plodina, klasifikácia podľa zák. č. 67/2010 Z.z., celková spotreba za príslušný rok a dodávateľ prípravku. Súčasťou záznamu je vyplnený Dotazník informovanosti zamestnancov. Štátny zdravotný dozor sme vykonali v 14 subjektoch, z toho 10 bolo zameraných na rastlinnú výrobu a 4 boli zamerané na rastlinnú aj živočíšnu výrobu. Trend vývoja v jednotlivých rokoch sa zvyšuje, čo sa týka objemu, ako aj druhu jednotlivých používaných agrochemikálií. Najčastejšie používané agrochemikálie zistené pri výkone štátneho zdravotného dozoru sú herbicídy, menej fungicídy, insekticídy, moridlá.

Trend vývoja používania agrochemikálií klasifikovaných ako T resp. T+ je klesajúci, používajú sa v menšej miere.

Pracovníci majú vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami príslušným orgánom na ochranu zdravia.

Likvidácia a odvoz zvyškov použitých prípravkov ako aj prázdnych obalov od chemických látok a prípravkov je zabezpečená vo všetkých kontrolovaných subjektoch zmluvne s oprávnenou organizáciou. Prevádzkový poriadok ako aj posudok o riziku sú vypracované podľa platnej legislatívy a schválené príslušným orgánom na ochranu zdravia.

Zamestnávateľ poskytuje zamestnancom vhodné OOPP podľa platnej legislatívy a kontroluje ich používanie. Na jednotlivých pracoviskách boli odovzdané a vypracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 60.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

V tomto kalendárnom roku zabezpečujeme plnenie úloh vyplývajúcich zo 7 projektov.

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Počas roku 2013 bolo vyšetrených v rámci tohto projektu 80 respondentov. Z celkového počtu bolo 20 respondentov muži 19- 34rokov, 20 mužov 35 – 59 rokov, 20 žien vo veku 19 – 34 rokov a 20 žien vo veku 35 – 54 rokov. Respondenti vyplnili dotazník, na základe ktorého sú získavané informácie o ich životospráve a pohybovej aktivite. Okrem toho vyplňajú 24 hodinový jedálny lístok, z ktorého sa získavajú informácie o energetickom prísune a nutričnom zložení stravy. Tieto údaje sú porovnávané s odporúčanými dennými výživovými dávkami. Súčasne je respondentom odobratá kapilárna krv na stanovenie celkového cholesterolu, TG, HDL, LDL, Glykémie a aterogénneho indexu. Z klinicko - somatického dotazníka sú zistené informácie o váhe, výške, BMI, WHR, TK systolického, a TK diastolického.

3.2 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

K 31.12.2013 bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. V 1 prípade bol obsah jodičnanu draselného pod limitnú hodnotu (9,09 mg/kg).

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

V mesiaci august bola odobratá 1 vzorka, ktorá bola zaslaná k laboratórnemu vyšetreniu na RÚVZ Poprad. K dnešnému dňu nebol výsledok vyšetrenia doručený.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Odobraté boli celkom 3 vzorky k laboratórnemu vyšetreniu na stanovenie farbiva chinolínová žltá a allura červená. Okrem toho boli odobraté vzorky na stanovenie prídavnej látky mentofurán a kumarín. Vo vzorke cukrovej vaty bol preukázaný prekročený limit farbiva allura červená. Výsledok laboratórneho rozboru bol zaslaný na vedomie výrobcovi a regionálnej veterinárnej a potravinovej správe v Leviciach, ktorá je v zmysle zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách dozorujúcim orgánom výroby cukrovej vaty.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Overenie kvality balenej vody a vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté dve vzorky vôd k laboratórnemu vyšetreniu. Jedna vzorka bola odobratá v Hypermarkete Tesco (v časti stravovania pracovníkov) a jedna vo výrobnom podniku. Obe vyšetrené vzorky vyhovovali mikrobiologickým a chemickým požiadavkám platnej legislatívy.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti,
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín,
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín.

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá v mesiaci apríl k laboratórnemu vyšetreniu 1 vzorka potraviny obsahujúcej tuk. Vyšetrená vzorka vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy vo vyšetrených ukazovateľoch.

7.6 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti, ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Odobratá bola 1 vzorka potravín v mesiaci apríl. K dnešnému dňu výsledky laboratórneho rozboru neboli doručené.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre 4 vekové kategórie detí rozdelený do šiestich etáp. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u vybraných vekových skupín populácie detí. V r. 2013 bola realizovaná V. etapa projektu u vekovej skupiny detí 15 – 18 rokov. RÚVZ so sídlom v Leviciach na uvedenom projekte participoval. Do projektu boli zaradené nasledované školy: Pedagogická a sociálna akadémia Levice a Stredná odborná škola strojárska Tlmače (za mesto), Gymnázium Želiezovce (za vidiek). Podľa metodického pokynu bolo vybraných z každej školy 30 chlapcov a 30 dievčat, celkom 120 žiakov. Projekt bol riešený dotazníkovou metódou:

- dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa
- frekvenčný dotazník
- dotazník -24 hodinový jedálniček dieťaťa
- dotazník -všetky činnosti dieťaťa za 24 hodín
- dotazník – výživové preferencie

V 17. kalendárnom týždni bol vykonaný odber vzoriek obedov zo ŠJ vybraných škôl počas 5 pracovných dní, spolu bolo 10 odobratých vzoriek. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu

bol: energetická hodnota, B, T, C, NaCl, dusičnany. Výsledky laboratórných rozborov vzoriek stravy, ako aj údaje z vyplnených dotazníkov boli v II. polroku 2013 zadávané do PC v programe Excel a Alimenta a následne zaslané gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k ďalšiemu spracovaniu.

Získané údaje budú poskytnuté do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA pre účel využitia na zhodnotenie expozície vybraných rizík s konzumáciou jedál u detí SR.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK SO POTRAVÍN U DETÍ

Projekt rieši monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách s cieľom získať poznatky o spotrebe vybraných prídavných látok a zhodnotiť zdravotné riziko a mieru záťaže exponovanej detskej populácie daným rizikovým faktorom. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou:

- Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných priebehu 24 hodín,
- Dotazník o frekvencii spotreby potravín

V okrese Levice bola do projektu zapojená Základná škola Levice, Školská č.1, s počtom 20 žiakov vo veku 8 rokov. Po zadaní údajov do PC tieto boli zaslané na ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.6 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Projekt je súčasťou Národného programu prevencie obezity, s cieľom zabezpečiť vyhovujúce prostredie pre optimálnu fyzickú aktivitu, ktorá je podmienkou zdravého telesného a duševného vývoja detí a mládeže.

V roku 2013 prebehla prvá etapa projektu - pracovníčky odd. HDM vykonali cieľový štátny zdravotný dozor telovýchovných zariadení, v rámci ktorého monitorovali hygienický stav telovýchovných zariadení ZŠ ,vrátane vonkajších telovýchovných plôchz hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma, využívanie priestorov telovýchovných zariadení na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov...). Celkom bolo vykonaných 15 kontrol v termíne 2.4.- 22.4.2013.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované bolo obdobie od 1.9.2012 – 31.8.2013. **K 31.8.2013** bola vykonaná kontrola výkonu povinného očkovania v 26 pediatrických ambulanciách, výsledky kontroly presiahli úroveň **97 % zaočkovanosti**.

V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných **26 rozhodnutí v celkovej sume 2979 eur (+ 416 eur trovy konania)**

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam:

- **odporúčanieo vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 43 prípadov kontaktov** s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam:

- **rozhodnutie o lekárskom dohl'ade– 76 osôb – 62x** kontakt so Shigelou, **7x** kontakt s VHA, **4x** kontakty s VHE a **3x** poranenie zdravotníckych pracovníkov pri manipulácii s injekčnou ihlou

- **o vykonaní očkovania** – nebolo potrebné zahájiť

- **o podávaní protilátok** – nebolo potrebné zahájiť

- **o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby** – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané **šetrenie v ohniskách nákazy – 556 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy

– pravidelným denným vkladaním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch za rok 2013 bolo zaregistrovaných **1534 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz**

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. Za rok 2013 bolo v okrese Levice hlásených **188 prípadov nozokomiálnych nákaz.**

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o:

akútnych respiračných ochoreniach a chrípke - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémiách tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy –

2x výskyt SARI a 7x výskythnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti

menigitídy (len bakteriálne), sepsy – 0prípadov

akútne chabé obrny – 3 prípadov

osýpky, rubeola, parotitídy - 0 prípadov

vírusové hepatitídy –

0 prípad (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie -

1 prípad Creutzfeldt-Jakobovej choroby

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 23.1.2012 č. OLM/596/1515/2012 bola dňa 6.2.2013 odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 9.1.2013 č. OLM/240/410/2013 boli v dňoch 10.4., 29.5., 10.7., 4.9., 16.10. a 4.12.2013 odobraté a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre študentov stredných škôl v okrese Levice. Za rok 2013 bolo **odprednášaných 11 prednášok** s tematikou zameranou na prevenciu AIDS.

6.8 PORADŇA OČKOVANIA

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Czigányiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch.

V roku 2013 Poradňa bola pre klientov k dispozícii 12x, záujem o osobnú konzultáciu, i napriek telefonickému ponúknutiu, neprejavil ani jeden klient. Okrem osobných konzultácií, vedúca oddelenia ako aj odborní zamestnanci, ohľadom výkonu očkovania poskytujú aj telefonické informácie, ktorých bolo poskytnutých 36x. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia a dotazy na iné druhy nepovinného očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V dňoch 10.6. – 21.6.2013 bol odbornými zamestnankyňami oddelenia epidemiológie realizovaný projekt s názvom. „ Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“. V rámci projektu boli rodičia – matky a budúci rodičia – študentky stredných odborných škôl, ktoré dosiahli vek 18 rokov, vyzvaní na vyplnenie dotazníkov. V rámci dotazníkov boli uvedené otázky týkajúce sa povinného

pravidelného očkovania, pričom otázky boli zamerané na zisťovanie názorov a postojov dotazovaných. Odborné zamestnankyne navštívili 5 čakární všeobecných lekárov pre deti a dorast a zabezpečili vyplnenie 25 ks. dotazníkov a 2 stredné školy, kde sa zabezpečilo vyplnenie 20 ks. dotazníkov.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Priority NPPZ pre činnosť OPZ sú zamerané na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľov. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: 17 prednášok o zdravej výžive pre študentov ZŠ, SŠ. Odborné špecializované poradenstvo v PSV pre 176 klientov. Poradenstvo v oblasti výživy pre 672 klientov PZ. K Svetovému dňu výživy prebehla výjazdová akcia pre obyvateľov okresu. Vyšetrenie a poradenstvo bolo poskytnuté 29 obyvateľom, ktorí prejavili záujem. Na verejných priestranstvách a na WEB stránke RÚVZ boli zhotovené panely na aktuálnu tému.

Pohybová aktivita: Obyvatelia okresu Levice boli informovaní o dôležitosti správneho aktívneho pohybu pre zlepšenie svojho zdravia. Svetový deň pohybom ku zdraviu – bol spropagovaný na verejných priestranstvách mesta, na web stránke RÚVZ, regionálnej tlači a lokálnej televízii bol poskytnutý materiál k uverejneniu. V PZ bol aktívny pohyb doporučený 348 klientom cielene.

Tabak alkohol drogy: V rámci preventívnych opatrení v RÚVZ Levice boli 2 témy spracované a uverejnené na web RÚVZ Levice. Na verejných priestranstvách mesta bolo zhotovených 6 panelov. Bol realizovaná kampaň na odvykanie od fajčenia: EXFAJČIARI SÚ NEZASTAVITELNÍ – na Železničnej stanici Levice prebiehalo vyšetrenie Smokerlyzerom, vykonávané poradenstvo a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu z ÚVZ SR pre 31 obyvateľov. V Poradenskom centre zdravia bolo fajčiacim 73 klientom podané individuálne odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia. V rámci edukácie na ZŠ a SŠ bolo vykonaných 8 prednášok o škodlivosti fajčenia.

Prebehla druhá kampaň - Deň zodpovednosti, zameraná na znižovanie spotreby alkoholu, hlavne príležitostného a nestriedneho pitia počas jedného posedenia tzv. nárazové pitie. Kampaň bola zrealizovaná v OD TESCO Levice, zúčastnilo sa jej 32 obyvateľov okresu Levice, ktorým bol vyšetovaný TK, GGT a podané odborné poradenstvo.

V mesiaci novembri 2013 bola zverejnená súťaž pre 7. ročníky ZŠ „Najlepšia protidrogová nástenka“. Súťaž bola v okrese spropagovaná v okresných novinách, v lokálnej televízii, na web stránke RÚVZ Levice a bola daná na vedomie všetkým ZŠ v okrese. Ukončenie a vyhodnotenie prebehne v roku 2014

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Projekt je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o osobnej zodpovednosti. Do úlohy bolo zozbieraných 104 dotazníkov, ako určuje úloha. Ich spracovanie v programe EpiInfo bude vykonané v mesiacoch júl, august a konečné spracovanie bude prebiehať na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V poradenskom centre zdravia – v poradni zdravia základnej je klientom priebežne poskytované individuálne poradenstvo zamerané na zdravú výživu, s cieľom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V Poradni správnej výživy bolo 176 klientom poskytnuté poradenstvo a v Poradni zdravia 672 klientom poradenstvo o zdravej výžive. V rámci prevencie obezity na ZŠ a SŠ bolo vykonaných 17 prednášok.

9.2.1 *Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie*

V rámci zvýšenia pohybovej aktivity, ako významného rizikového faktora chronických neinfekčných ochorení bolo zrealizované: v regionálnych médiách, na web RÚVZ a verejných priestranstvách bola uverejnená výzva k zapojeniu sa do kampane Vyzvi srdce k pohybu, o kampani boli upovedomené všetky obce a školy okresu. K zapojeniu sa do kampane boli vyzvaní aj klienti poradenského centra zdravia, klientom v PZ bol navrhnutý správny aktívny pohyb k udržaniu a zlepšeniu pohybovej aktivity. Do kampane sa prihlásilo 8 záujemkyn.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V rámci prevencie fajčenia na ZŠ, SŠ, zdravotníckych a ZSS, ale aj v iných organizáciách bolo za RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonaných 675 kontrol fajčenia.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V rámci preventívnych aktivít boli v ZŠ a SŠ vykonané 2 prednášky spojené s besedou o škodlivosti alkoholu a opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti.

V mesiaci jún prebehla príprava akcie Deň zodpovednosti zameranej na znižovanie spotreby alkoholu v dospelom veku. Kampaň bola spropagovaná a realizovaná v mesiaci júl v OD TESCO Levice, zúčastnilo sa jej 32 obyvateľov okresu Levice, ktorým bol vyšetovaný TK, GGT a poskytnuté odborné poradenstvo. Dotazník odobraný od respondentov bol spracovaný v EpiInfo a odoslaný ku konečnému spracovaniu do ÚVZ SR.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V mesiaci marec sa konali aktivity zamerané na prevenciu Alzheimerovej choroby. V zariadení sociálnych služieb Jeseň života a v Tekovskej knižnici v Leviciach pracovníčky oddelenia vykonali akciu pre seniorov – prednášku spojenú s besedou pod názvom „V centre záujmu mozog“, poradenstvo v zdravom spôsobe života spolu s meraním TK, WHR a BMI. Regionálnym médiám bol poskytnutý rozhovor a článok. Téma bola spropagovaná na verejných priestranstvách a na web RÚVZ Levice. V mesiaci septembri v rámci prevencie zdravia seniorov bol Svetový deň Alzheimerovej choroby spropagovaný na verejných priestranstvách mesta a na web RÚVZ. V ZŠ a SŠ boli realizované 4 prednášky o prevencii Alzheimerovej choroby.

K Svetovému dňu seniorov bol uskutočnený výjazd do Klubu dôchodcov v Pukanci, kde bola 30 seniorom odprednášaná prednáška spojená s besedou o problematike Alzheimerovej choroby a o zdravom spôsobe života. Zároveň im bolo poskytnuté vyšetrenie

cholesterolu, TK, BMI a odborné poradenstvo. Vedúca oddelenia je členkou aktívne pracujúcej pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETIA DORAST

Oddelenie aktívne spolupracuje s MŠ, ZŠ a SŠ v okrese formou prednášok a besied, poskytovaním zdravotno-výchovného materiálu a informácií. Bolo odprednášaných 64 prednášok, poskytli sme 23 titulov 14 školským zariadeniam.

Problematiku stomatohygiény detí sme spropagovali na verejných priestranstvách mesta, na web RÚVZ, informáciu sme zaslali na vedomie všetkým ZŠ v okrese Levice.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie, predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2013 vyšetrenie a poradenstvo poskytnuté 361 obyvateľom okresu za štandardných podmienok, za neštandardných podmienok 311 obyvateľom. Vyšetrenie a cielené odborné poradenstvo bolo teda poskytnuté základnou poradňou zdravia 672 obyvateľom, niektorí navštívili poradňu aj opakovane.

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Oddelenie PZ sa s oddelením HV spolupodieľa na dlhodobej projektovej úlohe, ktorej cieľom je formou monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u dospelaj populácie. Bolo zozbieraných a spracovaných **80** dotazníkov od obyvateľov okresu, ktoré boli spracované v programe ALIMENTA. Vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, ktoré boli súčasťou úlohy, boli spracované v poradni zdravia základnej. V druhom polroku sa uskutočnila skúšobná úloha zameraná na doplnenie a vyhodnotenie nutričných faktorov k danému projektu u 50 respondentov. Záverečné spracovanie 80 dotazníkov prebehlo už s doplnenými údajmi.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Oddelenie PZ sa spolupodieľa na úlohe oddelenia HV. Monitoring bol zameraný na sledovanie spotreby prídavných látok E 129 – Allura červená, E 104 – Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofurán a Kumarín formou dotazníkovej metódy (2– dňový jedálny lístok, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín) u 20 respondentov. V rámci projektu sa vykonal monitoring spotreby a výskytu vybraných prídavných látok v potravinových výrobkoch v distribučnej sieti hypermarketov a vybraných predajní na území mesta Levice. Všetky informácie boli spracované do pripravených tabuliek a poskytnuté oddeleniu HV ku konečnému spracovaniu.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Oddelenie PZ sa spolupodieľalo na projektovej úlohe oddelenia hygieny detí a mládeže formou vyšetrovania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení žiakov SŠ, ktorí prejavili záujem a splňali podmienky k vyšetreniu. Údaje boli spracované u 36 študentov 18 ročných. Oddelenie sa podieľalo aj na spracovaní a vyhodnotení jedálnych lístkov v programe ALIMENTA u 60 študentov 15 – 18 ročných.

Komunikácia s médiami:

Prednášky: 74

Články – 32 x

Televízia – 8 x

RTVS – 2x

Mestský rozhlas – 1 x

Web RÚVZ Levice – 18x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Ide o novú úlohu vybraných RÚVZ v SR, gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline.

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických a mikrobiologických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasť tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých sú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj množstvom živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch. Vplyv na mikroklimatické podmienky majú aj veľké presklenené plochy týchto hál a konštrukcie stiech z rôznorodých novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiadúce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu je potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Etapy riešenia predpokladajú postupné meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotenie vplyvu sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách po upresnení metodiky, stanovení rozsahu meraných ukazovateľov.

Výstupy úlohy bude tvoriť zber údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál, vykonanie určených meraní mikroklimatických parametrov. Analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov. Zistenie súboru indikátorov, ktoré môžu slúžiť pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a verejného zdravia. Návrh na monitorovanie vybraných ukazovateľov a návrh na prípadné doplnenie legislatívy o aktualizáciu nových ukazovateľov.

Úloha sa začala plniť v priebehu roka 2013, ukončenie úlohy je plánované do 31.12.2015.

V priebehu r. 2013 v mesiaci august RÚVZ so sídlom v Žiline v rámci plnenia úlohy zabezpečil sezónne meranie mikroklimatických podmienok v Aquaparku Tatralandia Lipt.Mikuláš v Bazénovej hale – Ostrov pirátov z Karibiku, a v mesiaci december meranie mikroklimatických podmienok, hlučnosť, mikrobiologické skúšky ovzdušia aeroskopom a sedimentačnou metódou.

RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši bol iniciátorom uvedenej úlohy a je jedným z vybraných riešiteľských pracovísk na jej plnení

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- Štátny zdravotný dozor – počet kontrol 356 (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác),
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – počet schválených prevádzkových poriadkov 107,
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: 462 opatrení (prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru),
- konzultácie a usmernenia – počet 367.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV, taktiež usmerňovanie zamestnávateľov k možnostiam zníženia rizík. Mnohí zamestnávatelia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO, u ktorých hodnotenie rizika z hľadiska neznalosti problematiky je nedostatočné.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši /ďalej RÚVZ/ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS a NV SR č. 471/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z.z.

Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo 68 prevádzkových poriadkov, týkajúcich sa používania alebo expozícií chemickým faktorom pri práci. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a uvedenia priestorov do prevádzky bola riešená problematika predaja elektronických cigariet, pri ktorom sú v sortimente predávaného tovaru: základné balíčky obsahujúce batériu, filtre, USB nabíjačku a príslušenstvo – Liquid (tekutiny k plneniu elektronických cigariet), ku ktorým boli predložené karty bezpečnostných údajov. Na základe predložených kariet bezpečnostných údajov bolo zistené, že niektoré z liquidov boli klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. V tejto súvislosti RÚVZ upozornil predajcu na povinnosť predávať nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické zmesi v obaloch a s označením podľa § 46 a § 47 zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

Na základe požiadavky Ministerstva hospodárstva SR zo dňa 11.9.2013, ktoré požiadalo Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava o spoluprácu pri vyplnení dotazníka francúzskej Agentúry pre potraviny, životné prostredie a bezpečnosť a ochranu zdravia na prípravu obmedzenia/zákazu používania bishpenolu – A v rámci nariadenia /ES/ REACH bolo v rámci nášho regiónu preverené používanie a príp. expozícia zamestnancov uvedenej

látke na základe schválených prevádzkových poriadkov, KBÚ. Pravdepodobná expozícia bisphenolu – A bola zistená v podniku TESLA Liptovský Hrádok, a.s., Pálenica 53/79, Liptovský Hrádok /elektrotechnický priemysel/, ktorý RÚVZ oznámil, že z dostupných informácií z KBÚ používaných chemikálií sa daná chemická látka vo výrobe nepoužíva, zároveň ale uviedli, že v odpadových vodách majú povinnosť raz ročne stanovovať o.i. aj bisphenol – A na základe rozhodnutia SIŽP IŽP odbor IPaKZ a vo vzorke odobratej v r. 2013 bol obsah bisphenolu – A - 0,218 µg/l. Na základe uvedeného bola zamestnávateľovi zaslaná výzva, aby ozrejmil používanie uvedenej chemickej látky alebo chemických zmesí s obsahom bisphenolu – A. Následne bol v spoločnosti TESLA Liptovský Hrádok a.s. vykonaný štátny zdravotný dozor. V čase dozoru bolo zistené, že na pracovisku IDEAL LINE (linka práškových farieb) sa používa základná prášková farba ALZ90F-K25 INTERPON, dodávateľ je Akzo Nobel Coatings CZ, a.s., Opava 9, ktorá obsahuje bisphenol-A na základe čoho bol RÚVZ vydaný pokyn, aby zamestnávateľ zabezpečil posúdenie rizika pri činnostiach súvisiacich s expozíciou bisphenolu-A a aktualizoval schválený prevádzkový poriadok vrátane posudku o riziku pre činnosti spojené s expozíciou chemickým faktorom.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci tejto úlohy bolo posúdených 33 žiadostí na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných 33 súhlasných rozhodnutí.

V prvom polroku bol vykonaný štátny zdravotný dozor na základe podnetu členov rady SVB, bytový dom v Liptovskom Mikuláši, k problematike odstraňovania azbestových materiálov zo stavby bytového domu. Podnet bol napísaný na RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, k jednotlivým otázkam boli podané osobne zástupcom SVB informácie regionálnou hygieničkou. Následne bol vykonaný štátny zdravotný dozor priamo na pracovisku, kde prebiehali práce demontáže azbestocementového materiálu. Počas kontroly bolo zistené, že vykonávateľom prác bola spoločnosť, ktorá je oprávnená a odborne spôsobilá odstraňovať AZC materiály, k odstraňovaniu materiálov z predmetnej stavby bolo vydané rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva, práce boli vykonávané podľa schváleného plánu práce demontáže AZC krytiny na objekte bytového domu, v súlade s platnou legislatívou, preto bol podnet hodnotený ako neopodstatnený. O výsledkoch štátneho zdravotného dozoru boli informovaní aj členovia rady SVB, bytového domu.

V druhom polroku boli riešené 3 podnety týkajúce sa nebezpečného odpadu - azbestu.

RÚVZ bola zaslaná žiadosť o prešetrenie likvidácie azbestocementovej krytiny na objekte Roľníckeho družstva v Dovalove. Na základe uvedeného bol pracovníkmi RÚVZ vykonaný štátny zdravotný dozor, pričom bolo zistené nasledovné: odstránenie strešnej krytiny – eternitu bolo vykonané na základe zmluvy o dielo medzi objednávateľom – RD Dovalovo a zhotoviteľom, ktorý nemá oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Vzhľadom k zisteným skutočnostiam bolo orgánom verejného zdravotníctva voči fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorý odstraňoval predmetnú strešnú krytinu bez oprávnenia, začaté správne konanie a Roľníckemu družstvu Dovalovo bol vydaný pokyn na zabezpečenie odbornej likvidácie azbestocementového odpadu z odstránenej strešnej krytiny.

RÚVZ bol doručený podnet obce Liptovská Teplá, ktorým upozornila na nesprávne uloženie nebezpečného odpadu z rekonštrukcie eternitovej strechy budovy súp. č. 119 v k.ú. obce Liptovská Teplá. Z dokladov nachádzajúcich sa v RÚVZ bolo zistené, že ide o prevádzku hostinca, ktorá bola orgánom verejného zdravotníctva posúdená a schválená. Na základe uvedeného bol vykonaný štátny zdravotný dozor. Obec Liptovská Teplá v zastúpení starostom obce L. Teplá poskytla RÚVZ stavebné povolenie, ktoré vydala obec L. Teplá na

stavbu „Stavebné úpravy, prístavba hostinca a nadstavba apartmánového bývania“. Účastníci konania, t.j. prevádzkovateľ hostinca a starosta obce L. Teplá boli pozvaní na prerokovanie veci. Na jednanie sa dostavil len prevádzkovateľ hostinca. Na základe prerokovania uvedenej problematiky bolo zistené nasledovné: likvidácia strešnej krytiny – eternitu bola zabezpečená firmou, ktorá nie je oprávnená na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Vzniknutý odpad zo strechy bol dočasne uložený na vedľajšom pozemku, v big – bag vreciach so súhlasom majiteľa pozemku. Nakoľko bol predmetný pozemok odpredaný inému majiteľovi boli vrecia odvezené na neriadenú skládku v k.ú. medzi Švošovom a Hrboltovou. Obhliadku tejto lokality vykonal aj kompetentný pracovník Obvodného úradu ŽP v Ružomberku. Účastník konania sa RÚVZ zaviazal, že po objasnení veci a najmä v súvislosti s poznaním, že ide o nebezpečný odpad osloví oprávnenú firmu, aby odborne zabezpečila odvoz tohto odpadu z predmetnej lokality za účelom odbornej likvidácie alebo správneho uloženia. O spôsobe riešenia tohto opatrenia bude RÚVZ informovať.

Z Obvodného úradu životného prostredia v Liptovskom Mikuláši, úseku štátnej správy odpadového hospodárstva bola RÚVZ zaslaná žiadosť o poskytnutie informácií, aké zdravotné problémy môžu nastať v organizme detí, ktoré sa pohybujú v priestore, kde sa nachádzajú azbestové dosky. RÚVZ bol poskytnutý list Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, z ktorého vyplynulo, že predmetom dožiadania bolo podozrenie, že zdravotné ťažkosti detí môžu súvisieť s tým, že v bydlisku detí sa na priestranstve dvora nachádzajú kopy stavebného materiálu, o.i. aj azbestové dosky. RÚVZ odporučil Obvodnému úradu životného prostredia v Liptovskom Mikuláši nariadiť opatrenia na odbornú likvidáciu skládky nebezpečného odpadu v obytnom prostredí. Následne Mesto Liptovský Mikuláš odstúpilo RÚVZ podanie za účelom jeho vybavenia ktorého predmetom bol podnet fyzickej osoby, ktorá sa sťažovala na konanie svojho suseda z dôvodu uschovávanía azbestocementových platní v záhrade. Z podania bolo zrejmé, že ide o ten istý problém v rovnakej lokalite. RÚVZ následne odstúpilo podnet Mestu L. Mikuláš, vzhľadom k tomu, že nemá kompetencie nariaďovať opatrenia na úseku verejného zdravotníctva fyzickým osobám s výnimkou tých opatrení, ktoré sú uvedené v § 51 zákona č. 355/2007 Z.z. RÚVZ odporučilo, aby Mesto L. Mikuláš postupovalo v súlade so zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov - § 4 ods. 3 písm. h), podľa ktorého obec utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie. Ďalej RÚVZ navrhol prerokovanie požiadavky odbornej likvidácie AZC odpadu oprávnenou osobou za účasti dotknutých osôb, s tým že RÚVZ môže byť na rokovanie prizvaný na posúdenie vhodnosti navrhovaných opatrení. Na základe analýzy Mesto L. Mikuláš, malo za to, že orgánom oprávneným uvedenú sťažnosť riešiť a nariadiť príslušné opatrenia by mohol byť úrad verejného zdravotníctva, preto uvedenú sťažnosť RÚVZ opätovne odstúpil. Na základe uvedeného, RÚVZ zvolalo jednanie, za účelom prejednávania, posúdenia a prijatia záverov k problematike azbestocementových platní, ktoré používa občianka Mesta Liptovský Mikuláš ako krytinu dreva. Na jednanie boli pozvaní – sťažovateľ, občan, Okresný úrad, odbor životného prostredia, L. Mikuláš, Mestský úrad L. Mikuláš a Slovenská inšpekcia ŽP, odbor odpadového hospodárstva, Žilina. RÚVZ v závere jednania odporučilo majiteľke krytiny plánovať odstránenie oprávnenou osobou na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest a uviedol zoznam oprávnených firiem uverejnených na stránke www.uvzs.sk.

Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory je vedený. Tento bude doplnený o register zamestnávateľov, u ktorých sú používané reprotoxické látky z dostupných podkladov o hodnotení rizík pri práci s chemickými faktormi.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce vyhlásené pre faktor psychická pracovná záťaž sú v okresoch Liptovský Mikuláš, Ružomberok evidované väčšinou v zariadeniach sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb. K prehodnoteniu psychickej pracovnej záťaže v roku 2013 nedošlo.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Boli prešetrované 4 prípady podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania a celkovo boli priznané 5 prípadov chorôb z povolania v tejto položke, z toho dva prípady boli šetrené v roku 2012.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cielené intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli vykonané nadväzne na vyhodnocovanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov, pracujúcich v riziku fyzickej záťaže a zobrazovacie jednotky. Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu u zamestnancov boli so zamestnávateľmi prerokované opatrenia na ochranu a podporu zdravia pri práci (SloTan Contract Tannery, s.r.o., L. Mikuláš – fyzická záťaž, Tomirtech s.r.o., L. Mikuláš – fyzická záťaž, Union zdravotná poisťovňa a.s., Ružomberok, Komunálna poisťovňa a.s., L. Mikuláš a Mestská polícia L. Mikuláš – zobrazovacie jednotky).

Otázky súvisiace s hodnotením rizík pri práci a prevencie chorôb z povolania boli prerokované u zamestnávateľa, u ktorého sú opakovane hlásené choroby z povolania vplyvom faktorov DNJZ (Swedwood Slovakia, Liptovský Mikuláš).

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu zamestnancov boli zabezpečené v 1. polroku u zamestnávateľov – Hotelová akadémia, Čsl. Brigády Liptovský Mikuláš, Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny Liptovský Hrádok, Deltech a.s., Priemyselná 1, L. Mikuláš. Zamestnancom uvedených pracovísk bola vyšetrená krv a poskytnuté poradenstvo zamerané na zníženie rizík vzniku a rozvoja chronických ochorení.

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu zamestnancov v 2. polroku r. 2013 boli zabezpečené u zamestnancov v nasledovných podnikoch - TATRAPEKO, a.s., Likavka /10 zamestnancov/, Liptovské pekárne a cukrárne VČELA – Lippek, k.s., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš /22 zamestnancov/, TATRAPEKO, a.s., Liptovský Hrádok /17 zamestnancov/, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Liptovský Mikuláš /32 zamestnancov/ a Mestský úrad, Liptovský Hrádok /20 zamestnancov/. Intervenčná aktivita bola zameraná na meranie telesných parametrov prístrojom OMRON, /t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometria/ a na poskytnutie odborného poradenstva zmeny spôsobu života. V spol. UNICAR, s.r.o., L. Mikuláš bola zamestnancom vyšetrená krv prístrojom Reflotron a zároveň bol u zamestnancov meraný tlak krvi, pulz, boli evidované antropometrické parametre a následne poskytované poradenstvo. Akcie sa zúčastnilo 16 zamestnancov.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v 1. polroku kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v dvoch chránených dielňach.

Zároveň boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov a v druhej dielni dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska, alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných 42 rozhodnutí/stanovísk.

V rámci riešenia projektu úradov verejného zdravotníctva v SR boli vykonané kontroly pracovných podmienok, zhodnoteného pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov v 5 chránených dielnach:

- TOMIRTECH s.r.o., Demänovská 867, Liptovský Mikuláš, počet pracovníkov chránenej dielne je 9. Pracovníci chránenej dielne sú zaradení v profesii balič tovaru, pracujú v jednozmennej prevádzke, 8 hod. denne /s polhodinovou prestávkou na obed/, 5 dní v týždni. Nakoľko predmetná spoločnosť je v logistickom reťazci medzičlánkom medzi výrobnými podnikmi a konečnými spotrebiteľmi, tovar nakupuje vo veľkých baleniach, ktoré následne pracovníci chránenej dielne rozbaľujú, tovar prepočítavajú a prebaľujú do kusových resp. desaťkusových balení a ich násobkov. Okrem pracovníkov chránenej dielne spoločnosť zamestnáva 25 pracovníkov bez zdravotného postihnutia.

- EG – PARTNER s.r.o., Ľubľa 431, počet pracovníkov chránenej dielne 3, v prevádzke sú zamestnaní len pracovníci so zdravotným postihnutím. Náplň práce je rôznorodá – prišívanie gombíkov, našívanie loga, vreciek, výroba a distribúcia spomienkových a darčekových predmetov, suvenírov, ktorá je rôznorodá a závisí od objednávok a požiadaviek odberateľov. Pracovná doba je 8 hod., s prestávkou na obed, prevádzka je jednozmenná.

- IPA-TEX s.r.o., J. Janošku 5, Liptovský Mikuláš, celkový počet pracovníkov 6, z toho 5 pracovníkov so zdravotným postihnutím, 1 pracovník v pozícii ako asistent. Z pracovníkov so zdravotným postihnutím sú 4 v pozícii strojová vyšívачka, pracujú v dvoch zmenách, pracovná doba je 6 hod., 1 pracovník v pozícii grafik – programátor vyšíviek – obsluha PC má 8 hod. pracovnú dobu. Predmetom činnosti spoločnosti je reklamná a propagačná činnosť, výroba reklamnej vyšívky, konečná úprava textilu, predaj vlastných výrobkov.

- Mestská polícia, ul. Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš, priznanie postavenia chránenej dielne bolo pre pracovisko monitorovacej miestnosti mestskej polície, kde pracuje 6 pracovníkov so zdravotným postihnutím. Náplňou práce pracovníkov chránenej dielne sú zrakové úlohy pri sledovaní výstupov z kamerového systému mesta. Pracovníci sa striedajú v 4 hod. zmenách od 6.00 hod. do 22.00 hod.

- HELBATEX s.r.o., Prekážka 726/21, Liptovský Hrádok, spoločnosť má ako chránenú dielňu zriadenú krajčírsku dielňu v priestoroch v Liptovskom Mikuláši, pre 5 pracovníčok so zdravotným postihnutím. Predmetom činnosti je zákazkové šitie, šitie pracovných odevov, žehlenie, pracovníčky šijú epedá a podsedačky na paletový nábytok, ktorý je vyrábaný subdodávateľsky. Pracovníčky pracujú v dvojzmennej prevádzke v 4 hod. pracovných zmenách, 1 pracovníčka pracuje v jednozmennej prevádzke 8 hod. denne.

Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bolo kontrolované aj plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. U štyroch z piatich kontrolovaných zamestnávateľov bolo zistené, že pracovníci chránenej dielne majú vytvorené okrem šatní a denných miestností aj oddychové miestnosti, kde majú možnosť oddychu kedykoľvek počas pracovnej doby. Pracovné tempo je voľné, práca nie je úkolovaná a pracovníci môžu pracovné činnosti kedykoľvek počas pracovnej doby prerušiť. Zamestnávatelia zároveň zohľadňujú meniace sa okolnosti a zabezpečujú na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, pracovníci majú možnosť vykonávať pracovné činnosti v pracovných polohách ktoré dovoľuje ich zdravotný stav, taktiež nie sú

zamestnávateľom obmedzovaní v absolvovaní lekárskeho vyšetrenia a prehliadok vo vzťahu k ich zdravotnému postihnutiu. Počas dozoru boli v jednej chránenej dielni použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov a v jednej z dielni dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.

U jedného zamestnávateľa bolo nariadené splnenie opatrenia týkajúceho sa zabezpečenia možnosti oddychu pracovníkov chránenej dielne počas pracovnej zmeny s termínom zrealizovania do 31.12.2013. Splnenie opatrenia bude skontrolované následným štátnym zdravotným dozorom.

Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný pri posudzovaní priestorov, chránených pracovísk/dielní do prevádzky, bolo kontrolované splnenie všeobecných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia pracovníkov. Riziko expozícii zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia u pracovníkov so zdravotným postihnutím nebolo v posudzovaných prevádzkach zistené.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Žilinský región

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl.

K plneniu danej úlohy v rámci spoločnej aktivity Trnavského a Žilinského regiónu sa konala pracovná porada jednotlivých RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja za účelom prerokovania postupu a metodiky riešenia problematiky psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl a určenia termínov previerok v jednotlivých základných a stredných školách na RÚVZ so sídlom v Trnave. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši vykonal prieskum psychickej pracovnej záťaže v základnej škole – ZŠ a MŠ Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš v profesiách učiteľ I. stupňa, učiteľ II. stupňa a vychovávateľ.

Na realizáciu úlohy bola uplatňovaná metodika podľa vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci – dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia z hľadiska úrovne pracovných podmienok.

Informovanosť jednotlivých zamestnancov o psychickej pracovnej záťaži bola overovaná novovytvoreným dotazníkom. Počet rozdанных dotazníkov bol 41, z toho vrátených a hodnotených dotazníkov 34. Na základe výsledkov posúdenia psychickej pracovnej záťaže u oboch profesií bola výsledná kategória práce 2.

Vyplnené a vyhodnotené dotazníky spolu so správou z hodnotenia PPZ boli zaslané Úradu verejného zdravotníctva SR, Bratislava odbor PPL, PhDr. Monike Zámečnikovej za účelom záverečného vyhodnotenia úlohy a realizačných výstupov.

Na základe informácie Úradu verejného zdravotníctva SR k vyhodnoteniu Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci ktorá bola riešená jednotlivými RÚVZ v roku 2012 bude spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani poskytnutá v priebehu roka 2014, vzhľadom k tomu, že Úrad verejného zdravotníctva SR zatiaľ nespracoval regionálne výsledky z 99 podnikov. V priebehu roka 2013 boli úradom verejného zdravotníctva vyhodnotené celoslovenské výsledky kampane a v rámci európskeho týždňa BOZP bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov tejto kampane.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie V rámci plnenia projektu bolo vyšetrených spolu 80 osôb, ľahko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat 19 až 34 r. v počte 20 b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat.35 až 54 r. v počte 20 c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 20 d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 20 Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami (BMI, WHR, TK) a prístrojom Reflotron (cholesterol celkový, HDL, triacylglyceroly, LDL, glykémia). Formou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve (frekvencia konzumovania jednotlivých druhov potravín) a pohybovej aktivity. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy boli spracované v programe Microsoft Excel. Dotazník o pohybovej aktivite v skupine žien 19 – 34 r. uvádza, že 3 respondentky sa vôbec nevenujú športu. Ako dôvod všetky uvádzajú nedostatok času. 5 osôb uvádza, že sa venujú športu asi 1 hodinu týždenne, 6 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 6 osoby 4 – 5 hodín týždenne a žiadna z oslovených sa nevenuje viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotia 4 respondentky ako dobrú, 11 osôb ako uspokojivú, 4 ako málo uspokojivú a 1 ako zlú. 5 respondentiek uvádza, že zmenili svoju životosprávu v poslednom období a to smerom k zdravšej výžive - konzumácia stredne menej tukov, viac zeleniny a viac pohybovej aktivity. Podľa názoru opýtaných respondentiek je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 14 osôb, 5 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 1 podľa nie je stresovaná. V skupine 35 – 54 r. žien uviedlo, že žiadny čas nevenujú športu 2 osoby, ako dôvod uviedli zdravotné problémy. 6 respondentiek sa pohybovej aktivite venuje asi hodinu týždenne, 4 sa venujú 2 – 3 hodiny, 3 sa športu venujú 4 – 5 hodín a 5 viac ako 6 hodí týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 5 osôb ako uspokojivú 11 a ako málo uspokojivú 3 osoby a zlú 1. K zmene životosprávy došlo v 4 prípadoch, z celkového počtu 20 opýtaných respondentiek. Ako odpoveď na vykonanú zmenu uvádzajú zdravšiu stravu, menej tukov a viac zeleniny. Podľa ich názoru je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 9 osôb, 10 osôb uviedlo odpoveď niekedy. V skupine mužov 19 – 34 r. sa športu nevenuje 5 respondentov. Dôvodom je v štyroch prípadoch nedostatok času	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

a jeden opýtaný uvádza zdravotné problémy. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 6 osôb, ako uspokojivú 11 osôb, málo uspokojivú 3. K zmene životosprávy došlo u 3 respondentov, vykonanou zmenou bola zdravšia strava, viac pohybovej aktivity. Že sú vystavení stresu vo zvýšenej miere si myslia 4 osoby, 9 osôb uvádza možnosť niekedy a 7 uvádzajú možnosť nikdy.

Zo skupiny mužov 35 – 54 r., 2 osoby sa vôbec nevenujú športu nakoľko nemajú dostatok času. 2 osoby sa venujú športu minimálne 1 hodinu týždenne, 8 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 4 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 4 oslovení sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 8 osôb, 9 ako uspokojivú, 2 ako málo uspokojivú a 1 ako zlú. V poslednom období len 5 z 20 opýtaných osôb zmenili svoju životosprávu a to zdravšou stravou a zvýšením pohybovej aktivity. Až 15 osôb si myslí, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresu, 4 osoby odpovedali možnosťou niekedy a 1 nikdy.

Na základe vyhodnotenia jednodenného jedálneho lístka bol zistený vo vekovej skupine žien 19 – 34 r. zvýšený príjem energie u 1 osoby. Zvýšený príjem bielkovín až u 13 a tukov u 8 osôb, sacharidov u 1 osoby. Príjem vitamínu C bol znížený u 9 osôb, vody u 7 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 14 osôb, NaCl u 5 osôb a cholesterolu u 11 osôb.

V skupine žien 35 – 54 r. bol zistený zvýšený príjem energie u 7 osôb, zvýšený príjem bielkovín bol u 15, tukov u 11 a cholesterolu bol u 8 osoby. Príjem vitamínu C bol znížený u 6 osôb a vody u 7 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 10 osôb.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol zvýšený príjem energie u 1 osoby, zvýšený príjem bielkovín u 17, tukov u 8, sacharidov u 1 a cholesterolu u 8 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 5, vody taktiež u 5 respondentov, hrubej potravinovej vlákniny u 11 osôb.

V skupine 35 – 54 r. mužov bol zistený zvýšený energetický príjem u 4 respondentov, zvýšený príjem bielkovín u 15, tukov u 12 a cholesterolu u 8 osôb. Príjem vody bol znížený u 5, vitamínu C u 6 osôb, hrubej vlákniny u 8 osôb.

V skupine žien 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 14 osôb, WHR index bol v norme u 18 respondentiek. Podľa hodnôt BMI majú miernu nadváhu 4 osoby. Krvný tlak bol v norme u všetkých respondentiek.

V skupine žien 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 13 osôb, zvýšený bol u 4 a 3 osoby boli podľa tohto ukazovateľa obeznejšie, WHR index zvýšený u 3 osôb.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 8 osôb, nadváhu malo 8 respondentov, WHR bol v norme u 13 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 5 osôb.

V skupine mužov 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 6,

	nadváhu malo 9 osôb, obézny 5. WHR index bol zvýšený u 8 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 2 osôb. Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.	
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2014 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli - plán odberu vzoriek na rok 2013 – 24 vzoriek, odobratých bolo v roku 2013 - 24 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom Košiciach
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2014 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť PET fliaš - Plán odberu vzoriek obalových materiálov na rok 2013 v rámci SR – vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach – odobratá 1 vzorka, vyhovela.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.marec 2014
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti Kontrola dodržiavania bezpečnosti plastových a sklenených výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – formaldehydu, melamínu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, senzorické hodnotenie, Cd, Pb. V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2013“, nie je úloha plnená OHV RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR 30.marec 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2013“, bol plán odberu – 4 vzorky obalových materiálov – potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch. Odber vzoriek bol realizovaný v mesiaci jún, vzorky boli odobraté v distribučnej sieti. Výsledky laboratórneho vyšetrenia sú vyhovujúce.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	

3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách - v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok a aróm na rok 2013 (E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá, mentofurán, kumarín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 20 respondentov. Tabuľky boli spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD, samostatné vyhodnotenie projektu bolo zaslané do ÚVZ SR 15. novembra 2013.	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	31.december 2013 a ďalšie roky
3.7	Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	
3.8	Výživa a nutričný stav seniorov v domovoch dôchodcov Úloha plnená výlučne RÚVZ so sídlom v Poprade.	RÚVZ so sídlom v Poprade 30.máj 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	
3.9	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Úloha plnená výlučne RÚVZ so sídlom v Trenčíne.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne 15.január 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a na ďalšie roky – vyhodnotenie plnenia za rok 2013

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2013 nepodieľali, nakoľko antropometrický prieskum bol vykonaný v roku 2011, t.č. prebieha štatistické spracovanie získaných údajov – realizuje ÚVZ SR.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch apríl až jún 2013 realizovali dotazníkový prieskum vo vekovej kategórii 15 – 18 ročných detí (študenti stredných škôl). Dotazníky boli zamerané na: monitoring stravovacích zvyklostí detí (3 dotazníky – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách), monitoring 24-hodinovej spotreby potravín a monitoring 24-hodinovej fyzickej aktivity.

Celkovo sme do projektu zapojili 120 študentov vo veku 15-18 rokov, a to:

- 60 študentov zo Strednej odbornej školy elektrotechnickej, Celiny, Liptovský Hrádok a
- 60 študentov z Hotelovej akadémie, Čs. brigády, Liptovský Mikuláš.

V 17. K.T. roku 2013 (od 22.04. do 26.04.2013) sme vykonávali merania všetkých študentov zapojených do projektu - zisťovaná bola ich hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov a tlak krvi. U študentov, ktorí už dovŕšili vek 18 rokov, bol pracovníkmi oddelenia podpory zdravia vykonávaný odber kapilárnej krvi na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie. Uvedené vyšetrenia boli vykonané u 21 študentov.

Súčasne sme počas celého týždňa vykonávali odbery vzoriek obedov a pitného režimu zo školských jedální, ktoré prevádzkujú vyššie uvedené stredné školy. Celkovo sme odobrali 10 vzoriek obedov a 10 vzoriek pitného režimu.

Údaje získané z dotazníkov, ako aj údaje z laboratórnej analýzy vzoriek, sme spracovávali v mesiacoch júl až september 2013 do stanovených tabuliek. Údaje z dotazníka o 24-hodinovej spotrebe potravín sme spracovali v programe ALIMENTA. Spracované údaje sme v stanovenom termíne do 30.9.2013 zaslali gestorovi projektu – Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Tento projekt sme realizovali dotazníkovou metódou u detí vo veku 14 rokov. Do realizácie sme zapojili 20 žiakov zo Základnej školy s materskou školou, Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš. Žiaci vyplňali dva dotazníky: dotazník o frekvencii spotreby potravín a dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín. Dotazníkový prieskum sme uskutočnili v mesiaci jún 2013.

Získané údaje sme v stanovenom termíne do 31.10.2013 spracovali do zaslaných tabuliek v programe Excel a odoslali gestorovi projektu – ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR – MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2013 nepodieľali, do realizácie budú zapojené vybrané RÚVZ v SR. V roku 2013 prebiehala príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

V rámci realizácie tohto projektu sme v roku 2013 vykonali monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy. Cielený štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu

priestorových podmienok, členenia a vybavenia telovýchovných zariadení, dodržiavanie teplotno-vlhkostnej mikroklímy, vykurovanie a vetranie zariadení, vypracovanie a dodržiavanie prevádzkového poriadku, kontrolu udržiavania priestorov a úrovne prevádzkovej hygieny.

Monitoring sme vykonávali v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013, celkovo v 18 telovýchovných zariadeniach pri vybraných základných a stredných školách. Vydali sme 2 pokyny na odstránenie hygienických nedostatkov v šatniach a umyvárňach pri telocvičniach.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2013 nepodieľali. Projekt realizuje RÚVZ hl.m. Bratislava so sídlom v Bratislave, odbor HDM v spolupráci s OOFŽP.

Okrem realizácie vyššie uvedených projektov sme sa podieľali aj na prieskume ESPAD o zneužívaní návykových látok. Prieskum zabezpečuje Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog Ministerstva zdravotníctva SR. V roku 2013 sme v rámci spolupráce realizovali dotazníkový prieskum u študentov vysokých škôl, konkrétne u študentov Fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity v Ružomberku. Do prieskumu sme zahrnuli celkom **58 respondentov** (21 študentov I. ročníka, 18 študentov II. ročníka a 19 študentov III. ročníka). Vyplnené dotazníky sme doručili v stanovenom termíne Úradu verejného zdravotníctva SR.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania:

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovacieho kalendára schváleného pre rok 2013

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním. Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu uplynulého polroka sme prešetrovali 8 hlásených podozrení na pertussis, zabezpečovali vyšetrovanie materiálu od pacientov a jeho zasielanie do NRC pre pertussis na konečné potvrdenie, alebo vyvrátenie diagnózy. Za rok 2013 sme vykázali celkovo 4 potvrdené ochorenia na pertussis. Nadviazali sme intenzívnu spoluprácu s jednou imuno-alergologickou ambulanciou v L.Mikuláši, kde pani doktorka (imunoalergológ) sama prejavila záujem diferencovať vleklé kašle u svojich pacientov a tak cestou nášho RÚVZ posielame vzorky krvi aj výterov zo zadnej steny nasopharyngu na vyšetrenie do NRC pre pertussis v B.Bystrici.

Manažment očkovania:

V rámci kvalitne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové

prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Priebežne je vykonávaná kontrola námatková a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním. V roku 2013 sme vykonávali kontrolu očkovania v stanovených mesiacoch september - október na všetkých pediatrických ambulanciách, z kontroly očkovania bola v termíne vyhotovená záverečná správa zaslaná na kraj, kde bola podkladom pre vypracovanie krajskej a následne celoslovenskej správy. Pri tohtoročnej kontrole očkovania ešte neboli zisťované výrazné poklesy v zaočkovanosti (pod 95%) napriek tomu, že počet hlásených odmietaní očkovania nám narastá. V pravidelných štvrt'ročných intervaloch zasielame tabuľky odmietania očkovania na ÚVZ SR.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými, ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku: virologické laboratória a laboratória NRC. Roky vykazujeme veľmi zlú spoluprácu s NRC pre pomalé vírusové ochorenia, ktoré nám nehlási výsledky vyšetrení a to ani tých, ktoré zabezpečujeme my u rodinných príslušníkov.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovali a hlásia týmto spôsobom len dve lekárky v okrese.

Podľa počtu hlásených ochorení je vidieť evidentný nárast počtu hlásených ochorení v oboch okresoch. V porovnaní s rokom 2012 sme mali nahlásených o 721 ochorení viac.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

V rámci programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vystupujem s aktívnymi prednáškami na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského kraja, ale aj v rámci Slovenska. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl, som napísala do regionálneho týždenníka odborný článok pre laickú verejnosť, propagujúci očkovanie a zrealizovala semináre pre pediatrov okresu Ružomberok aj L.Mikuláš.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Intenzívne využívame informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a samí si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie

hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Naša jediná dozorujúca nemocnica v okrese L.Mikuláš neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici. Celkom nám hlásila v roku 2013 19 NN.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje. V rámci celosvetovej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“, sme zrealizovali odborný seminár pre všetkých zamestnancov tejto nemocnice a pomohli sme jej s registráciou do siete nemocníc participujúcich v hygiene rúk, ktorú organizuje WHO.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie máme vypracovaný krízový plán a tiež podľa štatútu zriadenú protiepidemickú komisiu, ktorej členovia sú pravidelne - najmenej raz ročne - aktualizovaní. V rámci EPISU funguje hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie, kde sú hlásené predpísané infekčné ochorenia (ich výskyt popřípadе úmrtie na tieto sledované ochorenia). V roku 2013 sme takto do SRV (Systému rýchleho varovania v Epise) hlásili celkom 19 prípadov mimoriadnej epidemiologickej situácie. Jeden krát nám bol hlásený výskyt bieleho neznámeho prášku, kedy sme participovali na opatreniach v nahlásenom ohnisku, ktoré sa nakoniec do 24 hodín ukázalo ako neopodstatnené.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Celkom 6x v priebehu roka sme brali odpadnú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky odbery boli negatívne. Všetkým terénnym lekárom prvého kontaktu (všeobecným a pediatrom) sme zaslali oznámenie o záchyte divokého poliovírusu v Izraeli ktoré bolo v tomto roku.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS, v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetrenie. Vyšetrenie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V roku 2013 sme takto zabezpečili vyšetrenie 10-tich osôb. V rámci svetového dňa HIV/AIDS v decembri sme realizovali na stredných školách projekt Hrou proti HIV/AIDS (jedna škola) a tiež prednášky pre študentov stredných škôl.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci oddelenia epidemiológie bola zriadená poradňa očkovania, ktorej fungovanie sme spropagovali na našej internetovej stránke úradu.

Skúsenosť zatiaľ je taká, že samí od seba ľudia do poradni nechodia, dostávajú sa na pozvanie rodičia detí odmietajúci očkovanie, kde s nimi lekárka- epidemiologička vedie rozhovor o prospešnosti očkovania a dostávajú aj edukačné materiály pojednávajúce o význame očkovania.

Celkom sme v r. 2013 pozvali do poradne očkovania 92 rodičov odmietajúcich očkovanie, dostavilo sa ich len 20. Len v jednom prípade rodičia zmenili po návšteve poradne svoj postoj a dali svoje dieťa zaočkovať.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V rámci anotácie sme sa zapojili do vykonania dotazníkovej akcie na školách a v čakárňach pediatrov. Celkom sme zabezpečili vyplnenie 45 dotazníkov a to 20 na školách a 25 medzi rodičmi v pediatrických ambulanciách. Dotazníky budú centrálné analyzované na RÚVZ so sídlom v Komárne, kde boli vyplnené v časovom termíne v mesiaci jún zaslané.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

- **Výživa a stravovacie zvyklosti:** 69 besied,
- **Fyzická inaktivita:** 48 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, demonštrácia cvičení),
- **Tabak:** 57 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, merania CO vo vydýchnutom vzduchu, distribúcia DVD nahrávok),
- **Alkohol:** 36 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, distribúcia DVD nahrávok, použitie zdravotno-výchovnej pomôcky).

Úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu bola monitorovaná dotazníkovou metódou

- v oblasti výživy (52 dotazníkov)
- v oblasti pohybovej aktivity (135 dotazníkov).

Do procesu podpory zdravia bolo zainteresovaných 83 spolupracujúcich zložiek spoločnosti nasledovne: orgány štátnej správy a samosprávy – 10, materské školy – 8, základné školy – 13, stredné školy – 13, vysoké školy – 3, zariadenia pre seniorov – 9, zdravotnícke zariadenia – 5, iné – 22.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

K 30.8.2013 bola úloha v zmysle pokynov ukončená, dotazník vyplnilo 104 obyvateľov regiónu Liptova (vo vybraných vekových skupinách, podľa pohlavia a miesta bydliska). Do systému EpiInfo (súbor ZDRAVU) boli vložené údaje zo 104 dotazníkov a súbor bol zaslaný do ÚVZ SR.

Do prieskumu sa zapojili obyvatelia regiónu Liptova nižšie uvedených zariadení:

- ANIMA - Centrum sociálnych služieb, Jefremovská, Liptovský Mikuláš,
- TROJLÍSTOK - Centrum sociálnych služieb, Riadok, Ružomberok,
- NÁDEJ - Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Likavka,
- Mesto Liptovský Mikuláš, Mestský úrad,
- Stredná odborná škola polytechnická, Sládkovičova, Ružomberok,

- Stredná odborná škola zdravotnícka, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Liptovský Mikuláš,
- RUVZ Liptovský Mikuláš.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Intervenčná aktivita: Jednodňová zdravotno-výchovná akcia.

Počet zúčastnených: 20 študentov a 1 pedagóg (Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok).

Činnosti: meranie telesných parametrov prístrojom OMRON, t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometria a poskytnutie odborného poradenstva zmeny spôsobu života.

Súčasťou aktivity bola aj beseda na tému: „Zdravá výživa“.

Intervenčná aktivita : meranie telesných parametrov prístrojom OMRON

Počet zúčastnených: 106 klientov (zamestnancov v prevádzkach, študentov):

- Firma TATRAPEKO, a.s., Likavka (10 klientov),
- Liptovské pekárne a cukrárne VČELA – Lippek, k.s., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš (22 klientov),
- TATRAPEKO, a.s., Liptovský Hrádok (17 klientov),
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Liptovský Mikuláš (32 klientov),
- Mestský úrad, Liptovský Hrádok (20 klientov).
- Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva (5 klientov).

Činnosti: meranie telesných parametrov prístrojom OMRON, t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometria a poskytnutie odborného poradenstva zmeny spôsobu života.

Intervenčná aktivita: Celoslovenská kampaň s názvom „Odstráň obezitu!“

Počet zúčastnených: 27 záujemcov (nákupné centrum STOP.SHOP., ul. 1 mája 41, Liptovský Mikuláš).

Činnosti: v spolupráci s firmou Cambridge Diet meranie telesných parametrov (analýza stavby tela) prístrojom OMRON, t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometrie, meranie TK a P, zisťovanie anamnézy, vyplňanie dotazníka a odborné poradenstvo.

Výchova a vzdelávanie v cieľovej skupine deti a mládež:

Zvyšovanie zdravotného uvedomenia v oblasti ozdravenia stravovacích zvyklostí bolo realizované prednáškovou činnosťou na školách:

- 3 materské školy : MŠ Čsl. brigády, Liptovský Mikuláš,
MŠ Palučanská, Liptovský Mikuláš,
MŠ Dovalovo,
- 7 základných škôl : ZŠ Čsl. brigády, Liptovský Mikuláš,
ZŠ Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš,
ZŠ Nábřežie Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš,
ZŠ M.R. Martákovej, Nábřežie 4. Apríla, Liptovský Mikuláš,
ZŠ Pribylina,
ZŠ Starojánska, Liptovský Ján,
ZŠ Zarevúca, Ružomberok,
- 4 stredné školy :
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola polytechnická, Liptovský Mikuláš,
- Spojená škola, S. Viatora 8, Ružomberok,
- Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok,

Ďalšia prednášková činnosť :

- Školský internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok,
- Školský internát pri Obchodnej akadémii, Nábrežie K. Petroviča, Liptovský Mikuláš,
- Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva.

Vzdelávanie v oblasti potreby optimalizácie pohybovej aktivity bolo realizované formou prednášok na školách:

- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš
- Stredná odborná škola stavebná, J. Janošku, Liptovský Mikuláš,
- Školský internát pri Obchodnej akadémii, Nábrežie K. Petroviča, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok,
- Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok,
- Gymnázium, Š. Moyzesa, Ružomberok,
- Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie“

Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ sa celkovo zapojilo 50 obyvateľov regiónu Liptova. Kampaň bola propagovaná v regionálnych novinách MY Liptov, na webových stránkach RÚVZ a na nástenke vo vestibule RÚVZ. Informácie o súťaži a účastnícke listy boli distribuované v okresoch Liptovský Mikuláš Ružomberok (zdravotné zariadenia, úrady a školy).

V Strednej odbornej škole elektrotechnickej v Liptovskom Hrádku a v Strednej odbornej škole stavebnej, ul. J. Janošku v Liptovskom Mikuláši uskutočnili 2 besedy pre študentov na tému: „Pohyb v prevencii chronických ochorení“.

K termínu ukončenia súťaže (30.6.2013) bolo zozbieraných 50 ks účastníckych listov, ktoré boli následne zaslané realizátorovi kampane (RÚVZ Banská Bystrica).

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Plnenie úloh v oblasti edukácie na školách

Besedy a iné aktivity v oblasti prevencie fajčenia:

Počet: 57 aktivít (50 besied, 6 skupinových meraní CO vo vydychovanom vzduchu, 1 distribúcia DVD „Kým stúpa dym“).

Merania CO vo vydychovanom vzduchu sa aktívne zúčastnilo 61 študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Liptovskom Hrádku.

Plnenie úloh v oblasti poradenstva

Poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia absolvovalo 12 klientov.

Kampaň „Svetový deň bez tabaku“

V rámci celoslovenskej kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ boli realizované aktivity v spolupráci so Železnicami SR na vlakovom nástupišti v Liptovskom Mikuláši :meranie hodnôt CO vo vydýchnutom vzduchu prístrojom Smokerlyzer , meranie hodnôt tlaku krvi , poskytovanie odborného poradenstva, distribúcia informačných letákov, obrázkov a propagačných predmetov kampane . Kampaň bola propagovaná v regionálnych novinách MY Liptov a webových stránkach RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

9.3.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and Win“ – „Prestaň a vyhraj“

V roku 2013 predmetnú úlohu realizuje ÚVZ SR.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009 – 2015

Riešiteľskými pracoviskami predmetnej úlohy sú len vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE (NAPPA)

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou intervencií: 36 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, distribúcia DVD nahrávok, použitie zdravotno-výchovnej pomôcky).

Počet edukovaných: 570 jedincov.

Cieľová skupina: žiaci a študenti v regióne Liptova.

Odprednášané témy: „Vplyv alkoholu na mozog“, „Závislosť na alkohole“, „Riziká závislosti na alkohole“, „Poškodenie telesných orgánov vplyvom alkoholu“, „Duševné ochorenia a alkohol“ a „Alkohol – legálna droga“, „Alkohol – účinky nadmernej konzumácie“, „Vplyv alkoholu na telesné a duševné zdravie“, „Dôsledky nadmerného užívania alkoholu“ a „Dôsledky dlhodobého nadužívania alkoholu“.

Intervenčná aktivita: Celoslovenská kampaň s názvom „Deň zodpovednosti“

Počet zúčastnených: 16 záujemcov (nákupné centrum LIPTOV, ul. Kamenné pole 4449/3, Liptovský Mikuláš).

Činnosti: stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT) prístrojom Reflotron, meranie krvného tlaku a pulzu, vyplnenie dotazníka týkajúceho sa konzumácie alkoholických nápojov, poradenstvo o nameraných hodnotách GGT a tlaku krvi.

Počas celého dňa bola verejnosť mesta Liptovský Mikuláš informovaná o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Účastníkom boli poskytované reklamné predmety a letáky. Súčasne prebiehala aj propagácia aktivít Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, v rámci ktorej bol pripravený leták zameraný na dôsledky nadmerného užívania alkoholu. Účastníci mali možnosť využiť aj zdravotno-výchovnú pomôcku – simulátor opitosti. V spolupráci s pracovníkmi Okresného riaditeľstva policajného zboru v Liptovskom Mikuláši mali účastníci kampane možnosť otestovať si množstvo alkoholu v dychu pomocou alkoholtestera policajnou hliadkou.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia starších ľudí bolo vykonávané formou skupinových intervencií: 30 besied.

Cieľová skupina: 9 zariadení pre seniorov.

Odprednášané témy: „Spôsob života v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“, „Spôsob života v prevencii chronických ochorení“, „Srdcovo-cievne ochorenia – ateroskleróza, infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda a hypertenzia“, „Zdravá výživa v prevencii kardiovaskulárnych ochorení“, „Prevencia chrípky“, „Spôsob života v prevencii osteoporózy“, „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy vhodnou pohybovou aktivitou“, „Aditívne látky v potravinách“, „Prírodné toxické a antinutričné látky v potravinách“, „Diabetes mellitus – vznik, príznaky, prevencia“, „Výživa v prevencii cukrovky“, „Zdravá výživa“ a „Vhodná pohybová aktivita v prevencii chronických ochorení“.

Intervenčná aktivita: Celoslovenské podujatie „XVI. ročník Celoslovenských športových hier a turistického zväzu“

Počet zúčastnených: 46 seniorov (priestor Strednej odbornej školy polytechnickej v Liptovskom Mikuláši).

Činnosti: meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a namerané hodnoty.

Intervenčná aktivita: Medzinárodný deň starších (1.10.2013)

Počet zúčastnených: 18 seniorov (obec Uhorská Ves).

Činnosti: meranie krvného tlaku, vyšetrenie hodnoty celkového cholesterolu, meranie antropometrických parametrov, stanovenie BMI a odborné poradenstvo.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Edukačné aktivity

Prednášková zdravotno-výchovná činnosť realizovaná v priestoroch školských zariadení bola zameraná na oblasti priority projektu:

- zdravý životný štýl: 6 besied,
- prevencia chronických ochorení: 50 besied,
- podpora pohybových aktivít: 31 besied,
- zdravá výživa: 55 besied,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie: 25 besied,
- prevencia závislostí:
 - alkohol: 32 besied,
 - fajčenie: 50 besied.

Spolu besied v skupine detí a mládeže: 249 besied.

Predmetných vzdelávacích aktivít sa zúčastnilo 4 231 jedincov a 248 pedagógov.

Pre materské centrum NEVEDKO v Ružomberku bola vypracovaná a zaslaná ponuka zdravotno-výchovných aktivít.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je RÚVZ Bratislava. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.7.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“

Na zlepšovaní ústneho zdravia detskej populácie sa oddelenie podpory zdravia podieľalo zdravotno-edukačným pôsobením v piatich materských školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

- Materská škola, Hrabovská cesta 2, Ružomberok,
- Materská škola, Š. Moyzesa, Ružomberok,
- Materská škola, Palučanská 22, Liptovský Mikuláš,
- Materská škola, ul. Čsl. brigády, Liptovský Mikuláš,
- Materská škola, Dovalovo.

Počet akcií: 5 (z toho „Deň veselých zúbkov“ 2x).

Intervencie: besedy (6), nácvik správnej techniky čistenia chrupu (5), distribúcia odborného letáku s témou stomatohygienu (1), distribúcia DVD k predmetnej téme (3), uverejnenie informácie pre verejnosť v problematike ústneho zdravia na webových stránkach RÚVZ (1).

Cieľová skupina: deti, rodičia a pedagogickí pracovníci materských škôl.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Zrealizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

Individuálne aktivity:

V základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 205 klientov.

Počet prvovýšetrených klientov: 144

Počet kontrolných vyšetrení: 61

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia a Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi.

Počet klientov v špecializovaných poradniach: 404 klientov.

Skupinové zdravotno-výchovné aktivity boli realizované pre **cieľové** skupiny:

- deti a študenti základných a stredných škôl – 276 aktivít (249 besied a 27 skupinových aktivít).
- zmiešaná skupina – produktívny vek, verejnosť – 4 aktivity (3 besedy, 1 distribúcia letákov),
- pre obyvateľov poproduktívneho veku – 36 aktivít (34 besied a 2 skupinové aktivity).

Počet edukovaných spolu: 5 009 jedincov

Z toho v prioritných témach: ozdravovanie výživy – 1225, zvýšenie pohybovej aktivity – 452, podpora nefajčenia 1042, podpora abstinencie – 570, prevencia pohlavných ochorení, HIV, AIDS – 528, iné (prevencia chronických ochorení, stomatohygiena, spôsob života) – 1192.

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity:

Mediálny vstup pre L-Rádio – téma: „Výsledky vyšetrení rizikových parametrov srdcovo-cievnych ochorení u klientov Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši“.

Prostredníctvom regionálnych novín „My Liptov“ boli zverejnené informácie k priebehu kampaní v Liptovskom Mikuláši:

- "Kontroluj svoj tlak krvi" (Deň otvorených dverí v Poradni zdravia- Svetový deň zdravia),
- kampaň "Exfajčiari sú nezastaviteľní" pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku,
- kampaň "Vyzvi srdce k pohybu",
- kampaň "Deň zodpovednosti" v meste Liptovský Mikuláš,
- kampaň „Odstráň obezitu!“ v meste Liptovský Mikuláš,
- súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“.

Prostredníctvom webových stránok RÚVZ boli zverejnené informácie k svetovým dňom pre verejnosť v regióne Liptova:

- marec 2013 – Jarný deň srdca (článok s názvom „Výsledky vyšetrení rizikových parametrov srdcovo-cievnych ochorení u klientov Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši),
- apríl 2013 – Svetový deň zdravia („5.4.2013 – Deň otvorených dverí – Kontroluj svoj tlak krvi“),
- 31. máj 2013 – Svetový deň bez tabaku („Kampaň s názvom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“).
- máj 2013 – Kampaň s názvom „Vyzvi srdce k pohybu“,
- 12. september 2013 – Svetový deň ústneho zdravia,
- 21. september 2013 – Svetový deň Alzheimerovej choroby,
- 18.-22.11.2013 – Európsky týždeň boja proti drogám (súťaž o najlepšiu protidrogovú nástenku pre žiakov 7. ročníkov základných škôl).

Prostredníctvom odborných panelov v priestoroch RÚVZ boli zverejnené odborné informácie pre verejnosť v regióne Liptova:

- apríl 2013 – Svetový deň zdravia :„Kontroluj svoj tlak krvi“,
- máj 2013 – Svetový deň pohybu
- kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“,
- „Viscerálny tuk“,
- 29.9.2013 – Svetový deň srdca,
- 10.10.2013 – Svetový deň duševného zdravia.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši túto úlohu v roku 2013 nerealizuje.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Plnenie

V Banskobystrickom kraji v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Lučenci (v okrese Lučenec) pre plnenie úlohy bolo na základe usmernenia ÚVZ SR – hlavného hygienika SR, značky OHŽP – 5573/2013 zo dňa 26.7.2013 (o vykonanie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na výskyt roztočov a plesní v ubytovacích zariadeniach) a výberu v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vytypované ubytovacie zariadenie – Penzión pri vodnej nádrži (VUK - vode určenej na kúpanie) Ružiná - pri obci Ružiná. Prevádzkovateľom ubytovacieho zariadenia je Stredoslovenský vodohospodársky podnik, š. p., Odštepny závod Banská Bystrica.

Cielený ŠZD ubytovacieho zariadenia – penziónu bol vykonaný dňa 14. 8. 2013 odborným pracovníkom RÚVZ so sídlom v Lučenci, odber prachu na vyšetrenie prítomnosti roztočov z piatich izieb (z matracov postelí) penziónu bol vykonaný odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Podľa usmernenia ÚVZ SR súhrnnú správu s komplexným vyhodnotením vypracuje ÚVZ SR.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2013 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1400 zamestnancov, z toho 282 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1347 zamestnancov, z toho 278 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 53 zamestnancov, z toho 4 ženy.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1123, chemickým látkam a zmesiam – 148, fyzickej záťaži – 63, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií – 33, biologické faktory - 29, záťaž teplom a chladom – 4.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V priebehu roku sme vydali 12 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané opakovane pre už existujúce spoločnosti napr. z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien (Žiaromat a.s. Kalinovo) alebo naopak boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

Pre 5 prevádzok sme na návrh zamestnávateľa vydali rozhodnutia, ktorými boli rizikové práce zrušené.

K dnešnému dňu neboli v rámci výkonu ŠZD vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: Inžinierske služby spol. s r.o., Martin, MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V hodnotenom období sme schválili 28 prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 26 bolo schválených súčasne s uvedením priestorov do prevádzky (z toho 14 predajne) a dva boli schválené samostatným rozhodnutím. V žiadnom zo schvaľovaných prevádzkových poriadkov sa nevyskytovali toxické alebo veľmi toxické látky.

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 3 konzultačné stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (2x verejná lekáreň, 1x záložňa), oddeleniu epidemiológie 1 konzultačné stanovisko k schváleniu prevádzkového poriadku (biochemické laboratórium).

Predaj prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako toxické a veľmi toxické v kontrolovaných predajniach záhradkárskych potrieb nebol zistený, predajcovia spĺňajú zákonom stanovené podmienky.

V priebehu roku sme o sme obdržali 27 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 10 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác:

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

PEROSA s. r. o. Lučenec – uložené opatrenia boli splnené, na pracovisku sa manipuluje s tvrdým drevom a rizikové práce – výrobu keľodrievok vykonávajú 4 zamestnanci. Keďže pracovná činnosť obsluha preklopnej píly spĺňa kritériá pre zaradenie do 4. kategórie s faktorom práce prach z tvrdého dreva, spoločnosť každoročne predkladá regionálnemu hygienikovi posúdenie rizika s návrhom na vydanie nového rozhodnutia .

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fil'akovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske pracovisko Lučenec evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobných podnikoch THORMA Výroba k.s., Fil'akovo – v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2), K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2, EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2.

TPA s.r.o. Bratislava (laboratórium Kalinovo) – trichlóretylén – karcinogén kateg. 2 – pracovisko bolo zrušené v rámci organizačných zmien.

V spoločnostiach K-Kart s.r.o., Lučenec a EL.ZET. s.r.o., Lučenec, ktoré vykonávajú galvanické pokovovanie za použitia dvojchrómanu draselného - karcinogén kateg. 2 bol vykonaný štátny zdravotný dozor, nedostatky neboli zistené.

V sledovanom období sme vydali 1 rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest miestnej oprávnenej firme. Stavebné bytové družstvo Lučenec vykonáva odstraňovanie AZC potrubí v jadrách bytových domov, ktoré spravuje len na základe oznámenia o činnosti, rozhodnutie bolo vydané v roku 2010. V priebehu kalendárneho roka predložili 14 oznámení, ŠZD bol vykonaný v jednom prípade.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaž nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaž. V ojedinelých prípadoch sa PZS zaoberali hodnotením psychickej pracovnej záťaž, hodnotené profesie však boli zaradené zväčša do 2. kategórie rizika a neboli predmetom posudzovania, vyskytli sa len ako súčasť návrhu u väčších zamestnávateľov popri iných profesiách a rizikách.

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampaň SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval,

spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce s rizikovým faktorom DNJZ sú dlhodobo vyhlásené v spoločnosti Žiaromat a.s., Kalinovo, vykonáva ich 44 zamestnancov, z toho 13 zamestnancov na pracovisku prípravňa – obsluha súpravy – odoberač (prepúšťár), rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ, 16 zamestnancov na pracovisku pece, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená v profesii kladár a 15 zamestnancov v profesii vynášač. Od roku 2012 sú v Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske a anatomicke- patologické pracovisko v Lučenci vyhlásené práce za rizikové pre profesiu sanitár, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená. Práce vykonávajú 3 zamestnanci. Evidujeme aj 16 zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž – zvýšený tlak na laktový nerv. Ide o brusičov sklárskych výrobkov.

V roku 2013 bolo šetrených 24 podozrení na chorobu z povolania v pol.č. 29 v rôznych profesiách. Priznaná bola jedna choroba z povolania pre profesiu kuchárky (DNJZ).

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. V priestoroch RÚVZ je vytvorené vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“, informačné materiály týkajúce sa kampane rozdáваме príležitostne aj SZČO pri výkone ŠZD, väčších zamestnávateľov upozorňujeme na existenciu takejto kampane a na internetové stránky, z ktorých možno čerpať informácie. Najviac „ohrozenou“ skupinou sú samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré vo väčšine prípadov podceňujú potrebu získavanie informácií o spôsobe a miere rizika, ktorému sú vystavovaní pri výkone svojej práce a často krát sa aj preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci zúčastňujú len veľmi nepravidelne.

Pracovníci poradne zdravia vykonali v prevádzkach ŽIAROMAT a.s. Kalinovo a v závode JOHNSON CONTROLS Lučenec s.r.o. cieľnú návštevu, kde zamestnancom urobili vyšetrenie základných parametrov (glykémia, cholesterol, krvný tlak, telesné tuky, spirometria). Zároveň bolo zamestnancom poskytované poradenstvo a bola propagovaná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“. Spolu bolo vyšetrených 111 zamestnancov (47 +64).

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“ bol 43. kalendárny týždeň vyhlásený za „Európsky týždeň o ochrane zdravia pri práci“. V rámci prebiehajúcich aktivít sa uskutočnil na našom RÚVZ v tomto týždni „Deň otvorených dverí“ a pred vstupom na oddelenie PPLaT sme pre záujemcov pripravili vývesku s informačnými a propagačnými materiálmi.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pri riešení tejto úlohy sme hodnotili úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, zhodnotili sme pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Neposudzovali sme pracovné zaradenie z hľadiska individuálnych diagnóz, ale zamerali sme sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom

meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti; zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

SAVETA s.r.o., Tomášovce, prevádzka Kartonáž Tomášovce

Predmet činnosti: výroba výrobkov z papiera – výroba kartónových obalov

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – vyčlenená časť výrobného priestoru

Typ pracoviska: začlenené pracovné miesto v rámci výroby, pracovnú činnosť – „lepenie a balenie obalov z vlnitej lepenky“ vykonáva 1 žena s postihnutím pohybového aparátu. Výška pracovnej plochy bola prispôbena potrebám zamestnanca, možnosť striedania práce v stoji a v sede podľa vlastného uváženia.

Faktory pracovného prostredia: pri lepení sa používa lepidlo DUOCOLL na báze polyvinylacetátu, nie je klasifikované ako nebezpečný chemický faktor, priestor je dostatočne veľký a dobre odvetraný.

L-LÚČ o.z., Lučenec – Výroba a predaj reklamného materiálu, Lučenec

Predmet činnosti: výroba a predaj darčkových a reklamných predmetov

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – prenajatý priestor

Typ pracoviska: vytvorené samostatné pracovisko, pracovnú činnosť vykonáva 1 zamestnanec s poruchou sluchu. Pomocou počítačovej techniky a a laserového gravírovacieho stroja EPILOG LASER MINI vyrába rôzne darčkové a reklamné predmety (letáky, drevené kľúčky s gravírom a pod.). Pracovná činnosť je vykonávaná 6 hodín denne.

Faktory pracovného prostredia: práca s laserom, zamestnanec bol preškolený a poučený dodávateľom prístroja, vzhľadom na poškodenie sluchu je laserový prístroj aj vstup na pracovisko vybavený svetelnou signalizáciou. Miera rizika je hodnotená ako únosná. Práca so zobrazovacou jednotkou je vykonávaná menej ako 4 hodiny denne, riziko je hodnotené ako minimálne.

EXX s.r.o., Lučenec – prevádzka Manipulačný a distribučný sklad Lučenec Malá Ves

Predmet činnosti: spoločnosť podniká v oblasti maloobchodu a veľkoobchodu

Umiestnenie pracoviska: vytvorené pracovisko v prenajatých priestoroch.

Typ pracoviska: celý subjekt ako chránené pracovisko s jediným zamestnancom (riadny zamestnanec, nie je konateľ ani spoločník v spoločnosti s r.o.) - žena s poškodením pohybového aparátu vykonáva administratívne práce. Charakter práce a rozsah pracovnej činnosti je zameraný na príjem, triedenie a oceňovanie doručeného tovaru (dámske a pánske oblečenie podľa sezóny: kabáty, nohavice, obleky, pulóvre, košele, saká, sukne, blúzky, trička a pod.), Pracovníčka vyrába a pripevňuje cenovky na tovar, vystavuje príjmové a výdavkové doklady k tovaru, vykonáva administratívne úkony spojené s vybavením reklamácie tovarov. Pracovisko je vybavené ergonomickou stoličkou a podložkou pod dolné končatiny. Striedanie pracovných polôh, pracovné tempo a prestávky v práci si určuje sama pracovníčka podľa vlastných potrieb.

Faktory pracovného prostredia: práca so zobrazovacou jednotkou, činnosť je vykonávaná menej ako 4 hodiny denne, riziko je hodnotené ako minimálne.

Emília Vítazová, Lučenec – Kancelária, Lučenec

Predmet činnosti: administratívne služby

Umiestnenie pracoviska: vytvorené pracovisko v prenajatých priestoroch.

Typ pracoviska: celý subjekt ako chránené pracovisko s jediným zamestnancom (SZČO)- žena s ochorením dýchacieho systému (astma, alergia) vykonáva administratívne práce a činnosti súvisiace so sprostredkovaním obchodu a služieb (vypracovanie zmlúv, spracovanie podkladov pre daňové priznania a pod.). Pracovisko je vybavené ergonomickou stoličkou a podložkou pod dolné končatiny. Striedanie pracovných polôh, pracovné tempo a prestávky v práci si určuje sama pracovníčka podľa vlastných potrieb.

Faktory pracovného prostredia: práca so zobrazovacou jednotkou, činnosť je vykonávaná menej ako 4 hodiny denne, riziko je hodnotené ako minimálne. Zamestnanec sa pravidelne zúčastňuje prehliadok u očného lekára, nakoľko nosí okuliare.

COSTRUO s.r.o., Lučenec – prevádzka „Sklad“ Lučenec, Parný mlyn

Predmet činnosti: stavebno-montážna činnosť a píliarska výroba.

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: začlenené pracovné miesto v rámci existujúcej prevádzky, pracovnú činnosť „administratívne práce spojené so skladovaním tovarov“ vykonáva 1 muž s postihnutím pohybového aparátu (ochorenie chrbtice). Charakter práce a rozsah pracovnej činnosti je zameraný na príjem a výdaj materiálu zo skladu, príprava podkladov pre objednávky tovaru, aktualizácia skladových kariet. Zamestnanec má pracovné miesto vytvorené v samostatnej miestnosti, ktorá zároveň slúži aj ako sklad tovarov (kancelárske a čistiace potreby, malé ručné náradie a pod.), k dispozícii má ergonometrickú stoličkou, striedanie pracovných polôh, pracovné tempo a prestávky v práci si určuje sam podľa vlastných potrieb.

Faktory pracovného prostredia: zamestnanec nepracuje so zobrazovacou jednotkou, všetky administratívne úkony vykonáva ručne. Možná senzorická záťaž je hodnotená ako minimálna.

Milan Ferienčík , promováný právnik, Mlázovo, prevádzka „Šijacia dielňa“ Mlázovo

Predmet činnosti: výroba komponentov obuvi s výnimkou ortopedickej obuvi.

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: celé pracovisko ako chránené, celkový počet zamestnancov 16, z toho 8 je so zdravotným postihnutím, všetko ženy. Zamestnanci majú rôzne zdravotné postihnutia: epilepsia, skleróza multiplex, psychická porucha, diabetes, rôzne poškodenia pohybového aparátu (kĺby, chrbtica). Osoby so zdravotným postihnutím pracujú 4 hodiny denne. Charakter práce a rozsah pracovnej činnosti je zameraný na šitie jednotlivých komponentov obuvi, prípravu materiálov a výstupnú kontrolu hotových komponentov. Zamestnanci si môžu určiť tempo práce a mimoriadne krátke prestávky v práci, počas prestávok môžu využiť na relax priľahlý areál.

Faktory pracovného prostredia: fyzická a senzorická záťaž pri práci. Vzhľadom na skrátenú pracovnú dobu, možnosť mimoriadnych krátkych prestávok je riziko hodnotené ako únosné.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.4 Zdravotné riziká pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splyňovanie štiepok)

V roku 2013 sme vydali 2 záväzné stanoviská k územnému konaniu pre umiestnenie stavieb na výrobu energie z alternatívnych zdrojov. Kobra Energo s.r.o. Veľký Krtíš plánuje výstavbu Biometánovej stanice v k.ú. Lučenec a SYNGAS s.r.o. Bratislava plánuje výstavbu Elektrárne na biomasu v areáli bývalého závodu Kovosmalt v k.ú. Fiľakovo.

V predchádzajúcom roku sme vydali 8 záväzných stanovísk pre umiestnenie stavieb bioplynových staníc v našom spádovom území, žiadna z týchto však zatiaľ nie je v prevádzke (v priebehu tohto roku boli vydané stavebné povolenia).

V prevádzke je viacero fotovoltaických elektrární, ktoré sú však bez obsluhy a preto nebol dôvod na uvádzanie pracovných priestorov do prevádzky a nevykonávame ani ŠZD v týchto prevádzkach.

V prevádzke je „Bioplynová stanica 1 MW“ na hospodárskom dvore v obci Boľkovce, prevádzkovateľ Družstvo AGROSPOL Boľkovce. BPS spracováva silážnu kukuricu a močovku ošipaných z výkrmne družstva. Činnosť BPS je plne automatizovaná a riadená počítačom. Zamestnanec po príchode na pracovisko skontroluje monitorovacie zariadenie

v umiestnené v kancelárii, vizuálne skontroluje celý areál BPS (obchôdzka) a zároveň skontroluje aj chod kogeneračných jednotiek, ktorých motory sú zdrojom hluku. Pri vstupe do priestoru kogeneračných jednotiek je zamestnanec povinný nasadiť si chrániče sluchu, ktoré sú uložené hneď pri vstupe. Zamestnanec je exponovaný hluku cca 5 minút pri každej kontrole, pričom počas pracovnej zmeny vykoná dve kontroly a pracuje každý druhý deň. Väčšinu pracovnej doby (cca 5 hodín/zmena) zamestnanec naväza samostatným hydraulickým nakladačom siláž do homogenizačnej jamy. Nakladač má uzavretú odhlučnenú a klimatizovanú kabínu, takže záťaž hlukom a prípadnými plynmi uvoľňujúcimi sa zo siláže je minimálna. Močovku privádzajú do areálu BPS v cisternách a celý proces vypúšťania je uzavretý. Pracovnú činnosť pri obsluhu BPS zabezpečujú 2 zamestnanci – muži, pracovná doba je 8 hodinová jednozmenná (v čase od 5⁰⁰ do 14⁰⁰). V zmene pracuje len jeden zamestnanec a zároveň má tento zamestnanec po skončení riadnej pracovnej zmeny „stálu príslužbu“ čo znamená, že v prípade poruchy počítač zašle na mobilný telefón zamestnanca správu a zamestnanec rieši problém pomocou PC z domu alebo podľa druhu hlásenia ide riešiť osobne problém do areálu BPS. Zamestnanci majú k dispozícii zariadenia osobnej hygieny (denná miestnosť, sprcha, záchod). Zamestnávateľovi bola uložená povinnosť posúdiť riziká z expozície zamestnancov hluku a vypracovať prevádzkový poriadok o ochrane zamestnancov pred rizikami z expozície hluku.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplyvať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie so zameraním na ľahkú prácu . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci sa každoročne zapája do riešenia projektu Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie. Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Za rok 2013 bolo vyšetrených **80 respondentov** dospeléj populácie so zameraním na ľahkú prácu , z toho zastúpených **40 mužov dvoch vekových kategórií** / 19-34, 35-59 roční / a **40 žien tiež dvoch vekových kategórii** / 19-34, 35-54 ročné / ľahko pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár . Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 1 – denný jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov ktoré respondent skonzumoval v priebehu ľubovoľného dňa , dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite, údaje – meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov. Súčasťou projektu je vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostáva z merania krvného tlaku, pulzu a odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu – cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza. Následne získané údaje boli spracovávané v programe ALIMENTA verzia 4.3e , z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenie odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny. Údaje z dotazníkov a vyšetrení boli zaznamenávané a v správe za rok 2013 vyhodnotené tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé sledované obdobie.

Projekt bol zaslaný na ďalšie spracovanie a celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad.

Realizačným výstupom úlohy je monitorovanie a vývoj výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie, monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách, sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

I. II. etapa- riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi(február-november 2013)

III. etapa- správa a výstupy úlohy (15.január 2014)

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v ZSS v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Spolu bolo odobratých **24 vzoriek kuchynskej soli** pričom všetky vzorky vyhoveli. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a $KJ O_3$ a ferokyanidu draselného.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk Hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010-2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, $KJ O_3$.

počet vzoriek : 2 vzorky

časové obdobie: január – december 2013

II. etapa – kontrola príjme jódu z iných potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január - december 2013

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR – odber vzoriek

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č.1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kyseliny ftalovej a.t) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a

predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

I. etapa – január 2012- december 2013 zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa – 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy : ÚVZ SR, : RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu a resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia

formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinou

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 30. marec 2014

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Na základe uvedeného bol realizovaný odber **1 vzorky** obalového materiálu zabalenej potraviny – Krehké trvanlivé pečivo v papierovom obale, ktorý bol laboratórne vyšetrený a následne spracovaný v roku 2013.

I. etapa: január 2012 – december 2013 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 – záverečná správa

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v Lučenci

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

V roku 2013 sa na tomto monitoringu podieľalo **20 respondentov** dospelaj populácie, z toho zastúpených 10 mužov dvoch vekových kategórií / 19-31 roční, 35-59 roční/ a 10 žien tiež dvoch vekových kategórií / 19-31 ročné, 35-59 ročné/ pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár. Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 24 hodinový pracovný denný jedálny lístok a 24 hodinový víkendový jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu uvedených dní a týždenný dotazník frekvencie spotreby podľa prílohy.

V rámci monitoringu je sledovaná spotreba 2 vybraných prídavných látok : E 129 allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm – mentofurán a kumarín na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Vykonan sa odber vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok v počte 1 až 2 vzorky pre každú prídavnú látku, ktoré boli následne laboratórne vyšetrené. Stanovenie kumarínu bolo vykonané vo vzorke potraviny – Update 1 Muesslibar Musli sušienky s jablkami a škoricou, stanovenie mentofurán vo vzorke – SFINX mentolky furé s príchuťou mentolu a eukalyptu, stanovenie E 129 allura červená AC v 2 vzorkách – Albert višňový džem a Haribo Balla Balla nečokoládové cukrovinky, stanovenie E 104 Chinolínová žltá vo

vzorke - Staroprameň miešaný nápoj na báze konzumného piva so sladidlami lemon. Uvedené sumáre dotazníkov, výsledkov respondentov a výsledkov vyšetrených potravín boli zaslané tabuľkovou formou na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborné - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2013

Cieľ: 1. Kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.

2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy monitoringu bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v roku 2013 nepodieľa.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Gestor: RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade

Termín ukončenia : 30. jún 2014 - správa

Cieľ : Zisťovanie výživového stavu seniorov v Domovoch dôchodcov

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Správna výživa má spomaliť biologický proces starnutia a dodať organizmu starých ľudí živiny potrebné na udržanie fyzickej a mentálnej činnosti a telesnej aktivity. Neracionálne stravovanie urýchľuje rytmus starnutia a umožňuje výskyt niektorých chronických ochorení, ako napr. aterosklerózy, hypertenzie, degeneratívnych zmien oporného a pohybového aparátu, diabetu, obezity, ktoré predstavujú hlavné príčiny chorobnosti a úmrtnosti starých ľudí u nás.

I. etapa: leto (jún, júl) 2013

II. etapa: zima (február, marec) 2014

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Gestor : RÚVZ so sídlom v Trenčíne
Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Trenčíne
Termín ukončenia : 30. december 2013
Správa 15.január 2014

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

I. etapa: monitoring priebežne počas r. 2013

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2013

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy tohto monitoringu v roku 2013 nepodieľa.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR
Termín ukončenia : rok 2020
Na riešení danej úlohy sme sa v 2013 nepodieľali.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR
Trvanie projektu : 2014

V roku 2013 prebieha piata etapa riešenia tejto úlohy. V prvom polroku sme realizovali dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24-hodinovej spotreby potravín, pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 – 18 ročných. Dotazníkový prieskum sme vykonali v Gymnáziu B.S.Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec, Pedagogickej a sociálnej akadémii, Komenského 12, Lučenec a Strednej priemyselnej školy stavebnej Oskara Winklera, Boženy Němcovej 1, Lučenec v počte 120 respondentov (60 študentov žijúcich v meste a 60 študentov žijúcich na vidieku). Údaje do dotazníkov zadávali študenti v spolupráci s odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže počas školského vyučovania..

Okrem dotazníkového prieskumu sme vykonali aj antropometrické merania študentov (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov a merania krvného tlaku).

V 17. kalendárnom týždni sme odobrali 10 vzoriek stravy (5 vzoriek zo ŠJ pri SOŠ, Fándlyho č.3, Lučenec – zabezpečujúca stravovanie študentov gymnázia s strednej priemyselnej školy stavebnej a 5 vzoriek zo ŠJ pri PaSA, Komenského 12, Lučenec) na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, dusičnanov, Cd, Pb, Hg.

V druhom polroku sa projekt realizoval nasledovne: Získané údaje z dotazníkov stravovacích zvyklostí, pohybového režimu, výživových preferencií, 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hodinového pohybového režimu sa nahrávali do databázy v programe MS Excel, čomu predchádzalo spracovanie 24 hodinovej stravovacej anamnézy v programe Alimenta ver.4.3. Spracovaných bolo 120 dotazníkov. Na vyžiadanie gestora projektu boli do databázy nahrané aj získané údaje výsledkov laboratórnych vzoriek obedov súboru študentov stredných škôl kde sa realizoval uvedený projekt. Databázy získaných údajov boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2013

V mesiaci máj sme vykonali prieskum monitoringu spotreby vybraných aditívnych látok do potravín dotazníkovou metódou u detí vo veku 12 rokov. Do prieskumu sa zapojilo 20 detí zo Základnej školy M.R.Štefánika, Haličská cesta 8, Lučenec. Pri realizácii projektu sme oslovili rodičov detí, ktorí nám vyplnili dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Získané údaje sme vložili do masiek v programe EXCEL a v mesiaci október zaslali na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.4 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA VÝSKYTU RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v Banskobystrickom kraji

Termín:

Na riešení danej úlohy sme sa v sledovanom období nepodieľali.

4.5 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Termín: priebežne

Na riešení danej úlohy sme sa v sledovanom období nepodieľali.

4.6 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Termín: rok 2016

V období 2.4. – 22.4.2013 sme v rámci plnenia tejto úlohy vykonali 24 kontrol telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách. Kontroly boli zamerané na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Dňa 26.04.2013 bola na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zaslaná správa z výkonu cielenej kontroly so zhodnotením telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl.

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami stavebno-technického charakteru boli okná v zlom technickom stave, okná neotvárateľné z podlahy (nedostatočné permanentné prevetrávanie), poškodené a znečistené steny (v dôsledku vysokej svetlej výšky je maľovanie telocviční technicky problematické a finančne nákladné), v umyvárkach, šatniach a záchodoch poškodené obklady stien a podlahy.

Pozitívne hodnotíme snahu prevádzkovateľov rekonštruovať vonkajšie telovýchovné plochy a budovať nové multifunkčné ihriská s umelým trávnatým povrchom.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

IMUNIZÁCIA

KONTROLA OČKOVANIA

V rámci ŠZD vykonané kontroly

LC - 16

PT - 5

Dôsledným plnením Imunizačného programu (NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Metodické vedenie - imunizácia

Spolu: **572**

Január:

Aktuálna situácia vo výskyte chrípky - Lc: 37x, Pt: 15x

Apríl:

Registrácia vakcíny Nimenrix - Lc: 37x Pt: 15x

OU Pertussis - zoznam povinných údajov hlásených do EPIS - Lc: 37x, Pt:15x

Informácia o výskyte nového vírusu chrípky A(H7N9) v Číne - Lc: 37x, Pt:15x

EIW 2013 - 91 aktivít

Centrá na očkovanie detí s kontraindikáciami očkovania - Lc: 37x, Pt:15x

Vyhodnotenie administratívnej KO - porovnanie okresov Lc a Pt s SR - Lc: 37x, Pt: 15x

Máj:

Nový portál ECDC o očkovacích kalendároch krajín Európskej únie - Informácia Lc: 37x, Pt: 15x

September:

Výskyt divého poliovírusu typ 1 v Izraeli a riziko možného šírenia - Lc: 37x, Pt: 15x

Október:

Výsledky úradnej kontroly očkovania - Lc: 37x, Pt: 15x

December:

Informačné letáky o očkovaní - Lc: 37x, Pt:15x

za rok 2013 okres Lc: **407**
okres Pt: **165**

Spolu: 572

Odmietnutie očkovania detí:

(edukácia cieľovej skupiny, racionálne argumenty, zvýšenie povedomia o očkovaní)

Počet **kompletných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ

rok 2013: okres Lučenec: 5

okres Poltár: 0

Počet **čiasťočných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ

rok 2013: okres Lučenec: 5

okres Poltár: 1

Písomné predvolanie na *osobný pohovor* do Poradne očkovania: poučenie zákonných zástupcov dieťaťa o význame, povinnosti a právnej platnej legislatíve očkovania v SR (legislatíva NIP SR) a o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa ako aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa: 10

rok 2013: okres Lučenec: 10

okres Poltár: 1

Vecná stránka - poradenstvo v oblasti očkovania vykonané odborným radcom:

Komunikácia o význame očkovania, vakcínach a ich aplikácii

Práca s rodičmi o úžitku z očkovania, možných nežiadúcich reakciách

Otvorená komunikácia o známych i neznámych rizikách, výhodách ich evidencie

Manažment rodičov detí, dôvera v prospešnosť očkovania

Prezentácia výsledkov imunizačného programu

Komunikácia o prenosných ochoreniach preventabilných očkovaním

Dôvody odmietnutia očkovania zo strany rodičov:

negatívne skúsenosti v rodine pasívne získané

negatívne skúsenosti vlastné

riziká z očkovania

antivakcinačne zamerané aktivistické skupiny

nadmerné emócie verejnosti

Na RÚVZ so sídlom v Lučenci nemáme právnik, preto **právna stránka** nebola naplnená.

Predmetné priestupky budú objasnené a prejednané za prítomnosti právnik.

Odborný radca objasnil **vecnú stránku** o problematike vakcinológie, poskytol edukačné materiály, vlastné presvedčenie o prospešnosti očkovania.

Údaj o počte a výške udelených **sankcií** za obdobie roka 2013: **0**

Počet vykonaných aktivít EIW 2013: **91**

Komunikácia s médiami:

Médiá:

TV: 0

Rozhlas

Tlač

Internet: 5

Články do novín: rok 2013: **0 článkov** do regionálnej tlače.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

TEL.: 047/4513123, 047/4513121

Názov: Európsky imunizačný týždeň - téma 2013: **Slogan EIW 2013** je „Protect your world - get vaccinated“, čo znamená „Chráňte svoj svet - dajte sa zaočkovať“. Témou tohto ročníka EIW je spomienka na ľudí, ktorí sú postihnutí ochoreniami, ktorým sa dá predchádzať očkovaním. Je to dôkaz pretrvávajúcej hrozby týchto ochorení vplyvom neočkovania.

Umývajte si ruky - zachrániš život, článok odoslaný elektronicky na uverejnenie dňa 4.4.2013.

Kampaň - Hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia nozokomiálnych nákaz. Téma 2013: Pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc, ktorú buduje WHO
Hygiena a dezinfekcia rúk - dodržiavanie

5 momentov v dezinfekcii rúk

Propagácia dodržiavania správnej hygieny a dezinfekcie rúk ako prevencie šírenia nozokomiálnych infekcií a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Aktivity zamerané na: zdravotníckych pracovníkov 91.

Očkovanie pred cestou do zahraničia: osobných a telefonických konzultácií: **8**

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov (certifikátov) (MOP): 1

Vydávanie medzinárodných certifikátov o negatívite protilátok HIV (anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci projektu PHARE pre odbory epidemiológie sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za rok 2013 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o. vo VŠNsP, Lc, n.o. Dobrú spoluprácu máme pri dg VHA, VHB, VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S - K - lab., spol s r.o.

Program EPIS slúži na zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení. SR spolupracuje s ECDC v rámci programu FWD. FWD je program pre alimentárne infekcie a zoonózy, zbiera a analyzuje údaje o výskyte ochorení.

Systém EPIS poskytuje tabelárne a grafické spracovanie údajov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky a umožňuje ich analýzu. Údaje o výskyte epidémií vkladajú epidemiológovia RÚVZ v SR do systému EPIS. V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov, oddelenie vnútorného lekárstva VŠNsP, Lučenec, n.o..

BSN (Basic Surveillance network) hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, v čom sa pokračuje.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2013, sme vykonali 6 **odberov** na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli

izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 6.

V okrese Poltár je ČOV, **neboli** nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení: 52 2x

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY (okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec - 57, okres Poltár - 19

Opakované návštevy v ohnisku: okres Lučenec - 7, okres Poltár - 1

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 43, okres Poltár 9

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1

Lekársky dohľad: okres Lučenec - 39, okres Poltár - 5

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec - 4, okres Poltár - 1

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE (okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: 0

Potraviny: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec - 17, okres Poltár - 3

Zo zdravotných záznamov: okres Lučenec - 38, okres Poltár - 6

Iné: okres Lučenec - 425, okres Poltár - 103

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec - 230, okres Poltár - 115

Týždenná: zvodka: okres Lučenec - 52, okres Poltár - 52

Mesačná: mesačník: okres Lučenec - 12, okres Poltár - 12

Ročná: okres Lučenec - 2, okres Poltár - 2

Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec - 78, okres Poltár: 73

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení:

Kontroly pracoviska okres Lučenec - 43

Okres Poltár - 11

Opakované návštevy okres Lučenec - 1, okres Pt: 0

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec - 59

Odber vzoriek z prostredia Lučenec - 160

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec - 65

Odber iných vzoriek Lučenec - 2

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 61

Z toho kontrolovaných: 39

Celkový počet AUT: 32

Z toho kontrolovaných: 24

Celkový počet FS: 1

Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 11

Z toho kontrolovaných: 6

Celkový počet AUT: 3

Z toho kontrolovaných: 1

Celkový počet FS: 0

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva

Projekt PHARE EÚ

Spolu: počet vložených hlásení: **528**

Spolu: počet ohnisk: **76**

HODNOTENIE za rok 2013 **okres Lučenec:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **425**

Z toho potvrdených **125**

Možných **296**

Pravdepodobných 4

Nepotvrdených 0

Nosič - potvrdený prípad: 0

Počet spracovaných ohnisk: **57**

Okres Lučenec: počet chránených kontaktov očkovaním: 32

Inak: 7

Okres Lučenec: opatrenia prijaté - rozhodnutím: (lekársky dohľad, ZZD): 34

Pokynom na mieste: 191

Zoznam epidémií: **okres Lučenec:** 3, z toho

alimentárne epidémie 2: EPI Baraovci A020, EPI Kokényové A080

B86 Radzovce (5 prípadov) EA: zákožka svrabová

okres Poltár: 0

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): jeden

HODNOTENIE za rok 2013 **okres Poltár:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **103**

Z toho potvrdených **34**

Možných **67**

Pravdepodobných 2

Nepotvrdených 0

Nosič 0

Počet spracovaných ohnisk: **19**

Počet chránených kontaktov očkovaním: 8

Inak: 0

Opatrenia prijaté rozhodnutím (lekársky dohľad, ZZD): 8

Pokynom na mieste: 64

Zoznam epidémií: 0

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): 0

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN. VŠNsP, Lučenec, n.o. má vlastné oddelenie prevencie NN - oddelenie hygieny a dezinfekcie (marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovateľstvo, ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA, ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach. V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ - VŠNsP, Lučenec, n.o.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov (5 budov: 4 pavilóny a 1 budova Polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu, vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Počet odberov vzoriek spolu: **292** (stery + ČOV)

Kontrola nápravných opatrení: 1

Mikrobiálny monitoring: Lc - počet odobratých vzoriek MM: **286** (stery) vzdušný spad: 65, nesterilný materiál: 160, sterilné 2, sterilný materiál: 59

Celkový počet ŠZD kontrol: **127**

Počet konzultácií: **1216**

Počet vydaných rozhodnutí: **71** (z toho § 12 - 20)

Počet podaní: **444**

Počet všetkých kontrolovaných prevádzok: **261**

Rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku: podľa § 13 ods. 4: 29

Opatrenia v ohniskách podľa § 12 ods. 2: 0

Záväzné stanoviská: 3

Prerušené konania: 1

Iné stanoviská: **38**

Výzva: 3

Podnety: 0

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN za rok 2013 mali charakter sporadický.

Hlásených boli 1 NN zo VŠNsP, Lučenec, n.o. spolu (v roku 2012 - 4 NN).

NN podľa diagnóz a etiologického agens:

1 x Dg. T81.4: Infekcia po výkone nezatriedená inde

Klinická forma: ranová 1 x

Lokalizácia: infekcia chirurgickej rany 1 x

EA: Klebsiella pneumoniae

Chirurgické oddelenie VŠNsP, Lučenec, n.o.

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

NN boli vyličené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami. Hlásna služba NN sa mierne zlepšila, jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

V roku 2013 bolo odobratých v rámci ŠZD **286** odberov vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 71 prípadoch (aj opakované kontroly). V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VŠNsP, Lc, n.o. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VŠNsP, Lc, n.o. v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

Počet vykonaných aktivít na **Hygienu a dezinfekciu rúk: 91**

Práca na osobitných štúdiách a programoch: 0

Štúdie a projekty, ktoré sú súčasťou PaP HH SR: 8, počet výkonov: 1312

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za rok 2013 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania, ktoré bolo za rok 2013 uskutočnené v 11 **prípadoch**.

SRV zoznam: 11 x

Zoznam epidémií: 3 x

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtáčej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtáčej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť so všeobecnými lekármi a zamestnancami RVaPS - spolupráca pri vyšetrovaní niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili príписы a listy ÚVZ SR v Bratislave.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za rok 2013 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne **6** sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a **2 iné PLDD** a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu Chrípky metódou RT-PCR. Počet odberov: 9x

1x SARI - pravdepodobný prípad.

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnísk vtáčej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1. MUDr. Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0918 601 924

Členovia: MUDr. Mária Martišová, Bc. Valéria Lörinčíková, Alexander Kolenkáš

2. MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, DAHE, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie - vedúci zásahovej skupiny, mobil: 0915 803 730

Členovia: Mgr. Ildikó Fungáčová, Mgr. Eva Hanesová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2013.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

Telefónne číslo: 047/43 225 67

Fax: 047/43 225 67

Služobný mobil: 0905 536 551

e-mail: lc.lehotayova@uvzsr.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

Telefónne číslo: 047/43 235 72

Služobný mobil: 0918 601 924

e-mail: lc.fanciova@uvzsr.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z. úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH - regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohospodárske pracovné priestory

MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín - OHV

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES) - OEPI

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd - OHŽPaZ

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNÚJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

- Miesto, čas konania: Lučenec, Poltár od 10.06.2013 do 21.06.2013

budúci rodičia (študentky stredných škôl)

súčasní rodičia (oslovení na pediatrických ambulanciách)

Distribúcia a zber dotazníkov:

MUDr. Simona Fančiová

Bc. Valéria Lörinčíková

Tatiana Abelovská, DAHE

- Krátke zhodnotenie projektu, pripomienky, námety, rôzne:

Téma projektu bola aktuálna.

Dotazníková forma vyhovovala. Vyhradený čas bol dostatočný, projekt splnil svoj účel.

Projekt objasnil problémy v očkovaní lepšie.

ČASOVÝ HARMONOGRAM:

- Pilotný projekt: máj 2013

- Výskumná časť hlavného projektu: 10. jún 2013 - 21. jún 2013

Gestor projektu:

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

RÚVZ so sídlom v Komárne

Menovateľové údaje:

Súkromné gymnázium Lučenec, Gemerská cesta 1:

trieda sexta : počet študentov 20 - z toho je **10** dievčat

a trieda septima - počet študentov 16 - z toho je **7** dievčat.

Spojená škola - SOŠ Poltár, Železničná 5:

Počet študentov v triede: 19,

z toho počet dievčat: **11**

okres Lučenec: VLDD: celkový počet detí ošetrených v daný deň prieskumu:

MUDr. Marta Hricová

18.06.2013 bolo vyšetrených **28 detí**

MUDr. Jana Stehlíková

počet detí: **36**

MUDr. Katarína Tóthová
počet detí: **27**
okres Poltár:
MUDr. Jana Beľová
počet detí: **29**

E. POLITIKA KONTROLY TABAKU A PREVENČIE FAJČENIA

Úloha č. 1: *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií v ZZ.*

Počet vykonaných kontrol o zákaze fajčenia.

Spolu: 52 kontrol v rámci ŠZD

Absolvované školenia štátnych zamestnancov OEPI: 36 vrátane vnútroústavnych školení

MUDr. Simona Fančiová: 8

Tatiana Abelovská, DAHE: 10

Mgr. Ildikó Fungáčová: 10

Bc. Valéria Lörinčíková: 8

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V prvom polroku (máj – jún) 2013 sa realizoval dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia – kopírovanie dotazníkov, vyhľadávanie a oslovenie vhodných respondentov do prieskumu. Vkladanie údajov z dotazníka do elektronickej podoby sa realizoval v priebehu mesiacov júl – august 2013 / 104 dotazníkov/.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2013 sme v základnej poradni vyšetrili 396 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI), členovia klubu Liga proti reumatizmu, zamestnanci závodu Žiaromat Kalinovo a Jonsons Controls v Lučenci, zamestnanci Mestského úradu v Lučenci a široká verejnosť – aktivity pod názvom

Deň pre Vaše zdravie (Billa, NO NsP). Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia.

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Ide o vyšetrenie nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV - výživový stav obyvateľstva,
- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním,
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravého spôsobu života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy ako významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pri nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu tá sa týka celej populácie realizuje sa najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie.

Kampaň Odstráň obezitu

Prevencia nadváhy a obezity populácie. Kampaň sme realizovali na ZŠ Haličská č.8 a ZŠ pre nepočujúcich a s chybami reči pre deti a mládež formou prednáškovej aktivity a po prednáškach sme realizovali stanovenie viscerálneho tuku, telesného tuku BMI, WHR, TK a vyplnenie krátkeho dotazníka z radu zamestnancov škôl – 30 klientov. Merania a vyplnenie dotazníkov sme robili bez poradcov Cambridge Diet.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie pre zamestnancov RÚVZ a následné zapojenie do súťaže, pohybová aktivita pre seniorov a distribúcia účastníckych listov. Súťaž sme propagovali v rámci dňa zdravia v závodoch ako ŽIAROMAT KALINOVO, JONSONS CONTROLS Lučenec , Klub dôchodcov Lučenec,

v rámci svetového dňa zdravia, pohybom ku zdraviu a na ďalších preventívnych aktivitách pre širokú verejnosť. Účastnícke listy boli priebežne zbierané a boli odoslané v priebehu mesiaca júl na RÚVZ Banská Bystrica, v počte 27 listov zaradených do súťaže.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy v oblasti edukácie, kontroly a poradenstva. Cieľovými skupinami sú deti a mládež (ZŠ, SŠ – besedy, prednášky), produktívny vek a seniori – formou individuálneho poradenstva.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046/2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (rok 2013) bolo vykonaných **557 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli**.

Hygiena detí a mládeže :	55
Hygiena výživy :	271
Hygiena životného prostredia:	53
Epidemiológia :	100
Preventívne pracovné lekárstvo :	78

31.máj – svetový deň bez tabaku

Kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ akcia propagovaná klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku , vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer (65) vyplnenie krátkého dotazníka a distribúcia propagačných materiálov na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ Lučenec .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie v médiách - noviny, rozhlas, webová stránka RÚVZ
 - informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
 - propagačné materiály do škôl a verejné priestory
 - prednášky a premietanie DVD filmu Kým stúpa dym na ZŠ a SŠ a meranie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer počas celého týždňa 27.05. - 31.05.2013
- poradňa zdravia pracovala s dôrazom na prebiehajúcu kampaň.

Prieskum GSPS (Global School Personnel Survey)

GSPS je prieskum fajčiarskeho návyku a faktorov s ním spojených u pedagógov základných škôl. Vykonáva sa v tých istých školách ako GYTS – u všetkých pedagogických pracovníkov. Dotazníkový prieskum sme realizovali na ZŠ Haličská č.8 v Lučenci - 53 dotazníkov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu sú vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so

sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

Prípravná fáza zdravotno – výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ – 02.07.2013.

Účasť na odbornej konferencii “Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020, implementácia v praxi“, dňa 28.októbra 2013.

2.7.2013- deň zodpovednosti – prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov. Realizovala sa distribúcia edukačného materiálu, meranie TK, TT, a GGT, vyplnenie krátko anonymného dotazníka /následné nahodenie údajov do programu EPI INFO/ – 60 klientov rôzneho veku od mladších až po seniorov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. V priebehu roka 2013 sme realizovali v skupinách seniorov nasledovné edukačné aktivity :

- Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

„Staroba a starnutie, duševné zdravie, chrípka sezónna, pandemická a očkovanie“- 26.02.2013 – 41 klientov

„Duševné zdravie, tréning mozgu“ – 12.03.2013 – 41 klientov

„Sezónne ochorenia prenášané komármi, kliešťami a peľová alergia“ – 28.05.2013 – 26 klientov.

„Ochorenia podporno-pohybového systému“ – 10.12.2013 – 32 klientov.

Všetky prednášky boli spojené s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu .

- Liga proti reumatizmu v Lučenci

- Klub dôchodcov v Lučenci

- Spoločnosť psoriatickov v Lučenci

11 –17. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

18.apríl – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov , matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 43 klientov.

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia a zamestnancov RÚVZ – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec.

21. september – svetový deň Alzheimerovej choroby – prednášková aktivita pre klientov DDaSS Sušany a distribúcia edukačného materiálu - 36 klientov

10.október – svetový deň duševného zdravia - prednáška DDaSS Sušany - význam duševného zdravia pre zdravý a spokojný život, distribúcia edukačného materiálu k problematike duševného zdravia - 22 klientov

V rámci Svetového dňa duševného zdravia účasť na odbornom pracovnom stretnutí zameranom na : Podpora mentálneho zdravia zdravotníckych pracovníkov a zvýšenie informovanosti u vybraných problémov v oblasti mentálneho zdravia, dňa 29.októbra 2013, Bratislava.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

O ponuke našich aktivít sú materské centrá informované, podľa tematického okruhu poskytujeme aj písomný informačný materiál k jednotlivým témam, spätná reakcia nebola.

V spolupráci s gynekológmi sa pokračovalo, ale oproti predchádzajúcemu obdobiu len sporadicky, s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, o priebehu pôrodu, o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu v roku 2013 sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Zdravý životný štýl“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov ŠZŠ v Lučenci. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

29.10. 2013 bol poslaný odpočet sprievodných aktivít a plnenie programu Školské ovocie, za školský rok 2012/2013.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 -2015

V rámci programu na všetky základné, stredné a odborné školy v okrese Lučenec a Poltár sme distribuovali výchovne – edukačné materiály: príručku „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“, DVD film „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“, plagáty a rôzne letáky týkajúce sa domáceho násillia, týrania detí, stresu a obezity. Na ZŠ a v MŠ sme realizovali besedy na tému „Bezpečnosť cestnej premávky“ a premietanie filmu Becepáčik.

11.- 17. marec 2013 - Týždeň mozgu (Brain Awareness Week) – akcia propagovaná na webovej stránke RÚVZ Lučenec, príprava edukačného materiálu – tréning mozgu (matematické úlohy, logické hádanky). Realizované prednášky pre deti v MŠ a distribúcia edukačného materiálu.

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na ZŠ a MŠ v rámci zdravého životného štýlu a distribúcia edukačného materiálu.

21. september – svetový deň Alzheimerovej choroby- prednášková aktivita pre ZŠ Haličská č.8 - 26 žiakov a ZŠ pre nepočujúcich a žiakov s poruchami reči a správania – 15 žiakov a distribúcia edukačného materiálu.

16. október – svetový deň potravy – ZŠ Haličská č.8, 7.8.ročník - 59 žiakov, ZŠ pre žiakov s chybami reči – 7.8.ročník - 40 žiakov – zásady zdravého stravovania, prezentácia, TT, BMI, príprava a distribúcia edukačného materiálu.

18.- 22.november – týždeň boja proti drogám – ŠZŠ Lučenec – 35 žiakov, ZŠ Rúbanisko- s chybami reči – 8.9.ročník – 38 žiakov, ZŠ Lovinobaňa -7.8.9. ročník – 58 žiakov – beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu, DVD film.

01.december – **svetový deň AIDS** – prednášková aktivita Združená stredná škola Lučenec - v troch triedach – HIV/AIDS, sexuálne prenosné infekcie, drogové závislosti – beseda, DVD, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 62 žiakov

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

06.03.2013 - **MŠ Opatová Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 32 detí

15.03.2013 - **MŠ Rúbanisko Lučenec** – prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 35 detí

13.03.2013 – **MŠ Partizánska Lučenec** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 28 detí

02.10.2013 – **MŠ Vidiná** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu, ukážka modelov zubov, precvičovanie – 27 detí

15.10.2013 – ZŠ Haličská 8 . – 1. Ročník - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu, ukážka modelov zubov, precvičovanie – 24 žiakov

19.11.2013 – ŠZŠ Lučenec - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu, ukážka modelov zubov, precvičovanie 24 detí

20.11.2013 – **ZŠ Lovinobaňa** – 1. ročník - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu, ukážka modelov zubov, precvičovanie – 24 detí

9.8 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Liga proti reumatizmu, Klub psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2013 bolo celkovo vyšetrených 396 klientov .

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok. Počas výjazdov bolo vyšetrených 351 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Žiaromat Kalinovo, Jonsons Controls Lučenec, VŠZP, VEOLIA, NsP NO, Billa), hromadných podujatiach (Exfajčiari sú nezastaviteľní a pod.“).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme dlhodobu plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické

a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /40 respondentov /.

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , Deň zdravia v závode Žiaromat Kalinovo (47), Jonsons Controls Lučenec (64) - meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec.

2. júl -- deň zodpovednosti – prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov. Realizovala sa distribúcia edukačného materiálu, meranie TK, TT, a GGT, vyplnenie krátkeho anonymného dotazníka /následné nahodenie údajov do programu EPI INFO/ – 60 klientov rôzneho veku od mladších až po seniorov.

Deň pre Vaše zdravie

17. 19. 24. september – spolupráca so VŠZP – pre širokú verejnosť v priestoroch nemocnice v Lučenci – meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 101 klientov

27. september – svetový deň srdca - Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ – Lučenec zabezpečil meracie miesto pred budovou RÚVZ – pešia zóna Petöfihö ulica v Lučenci, kde sa uskutočnilo meranie jednotlivých parametrov ako – meranie tlaku krvi, pulzu, BMI, obvod pásu, výška, váha, % telesného tuku, cholesterolu - spojenú s odborným poradenstvom a distribúciou edukačného materiálu . V rámci svetového dňa srdca sme vyšetřili a poskytli poradenstvo v otázkach prevencie KVO 48 klientom. V39. kalendárnom týždni sa okrem dňa srdca vyšetřilo ešte 42 klientov . Cieľom akcie bolo upozorniť širokú verejnosť na základné rizikové faktory srdcovo – cievnych ochorení ako sú : vysoký krvný tlak, fajčenie, vysoký cholesterol, nedostatok fyzickej aktivity, nesprávne stravovacie návyky, obezita, stres. Ohlasy z meraní boli priaznivé, klienti túto aktivitu, ktorú sme spropagovali prostredníctvom internetu, mestského rozhlasu, mestských novín a prenosného reklamného pútača s aktuálnou tematikou , vnímali veľmi pozitívne.

9.október – svetový deň duševného zdravia - propagácia na webovej stránke RÚVZ Lučenec , opakovane v mestskom rozhlase, Kokava nad Rimavicou – v priestoroch mestskej knižnice- edukačné aktivity , distribúcia edukačného materiálu k problematike duševného zdravia , meranie TK, TT a celkového cholesterolu – 50 klientov

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY

(Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetřenia a analýzy vzoriek krvi. Úlohy vyplývajúce z uvedeného projektu sme realizovali v 2. polroku 2011 a skriningové vyšetřenia pokračovali aj v priebehu januára a februára 2012. Z celkového počtu 70 respondentov bolo vyšetřených 55 respondentov. Informácie o realizácii projektu boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ Lučenec. V roku 2013 sa na regionálnej úrovni v tomto projekte nevykonali žiadne aktivity.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor: ÚVZ SR

Vláda SR uznesením č. 10 zo dňa 11. januára 2012 schválila Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. a uložila ministrom zdravotníctva v bode B.1. predkladať na rokovanie vlády Národnú správu o stave implementácie NEHAP IV. V Slovenskej republike jedenkrát za dva roky. Plnenie regionálnych prioritných cieľov Národného akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV.) bolo priebežne zabezpečované prostredníctvom projektov v oblasti životného prostredia a zdravia. V súvislosti s pripravovanou Národnou správou o stave implementácie NEHAP IV. v SR začne v tomto období príprava podkladových materiálov a samotná príprava uvedeného materiálu do vlády.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA ENHIS

Gestor: ÚVZ SR

Vybudovať informačný systém ENHIS (Environment and Health Information System) založený na indikátoroch životného prostredia a zdravia, ktoré čo najlepšie vystihnú environmentálne zdravie v Európe bolo úlohou, ktorá vyplynula zo 4. Ministerskej konferencie o životnom prostredí a zdraví v Budapešti v roku 2004. Na 5. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v roku 2010 sa potvrdila potreba podporovať tento informačný systém a jeho budovanie v jednotlivých krajinách na národnej resp. regionálnej úrovni. ENHIS má slúžiť ako jeden zo zdrojov relevantných údajov o zdravotnom stave populácie vo väzbe na životné prostredie, ktoré budú východiskom pre tvorbu a formuláciu politík a programov v oblasti environmentálneho zdravia, a teda vedúcich ku globálnej ochrane verejného zdravia. Na procese tvorby a formovania ENHIS-u na európskej úrovni participoval Úrad verejného zdravotníctva SR - Odbor hygieny životného prostredia. Od roku 2010 je ENHIS implementovaný na Slovensku aj na národnej úrovni. Spracovanie indikátorov na regionálnej úrovni umožní porovnanie zdravotnej situácie medzi jednotlivými krajinami, okresmi prípadne obcami v SR. Vzhľadom na to, že prioritou pre environmentálno-zdravotnú politiku je detská populácia, boli prednostne vybrané indikátory pre analýzu zdravotného stavu tejto skupiny populácie v SR pomocou metodológie ENHIS. Doteraz boli spracované nasledovné indikátory:

- Úmrtnosť detí a mládeže spôsobená neúmyselnými úrazmi (pády, utopenia, požiare a otravy) na regionálnej úrovni,
- Preskúmanie koncepcií postupov na redukcii a prevenciu neúmyselných úrazov detí a mládeže spôsobených pádmi, topením, otravami, požiarom a dusením,
- Úmrtnosť detí a mladistvých spôsobená dopravnými nehodami v Slovenskej republike a v kontexte EÚ,
- Vystavenie detí znečistenému vonkajšiemu ovzdušiu ((PM10 a PM2,5),
- Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou vo vzťahu k výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR,
- Koncepcia na redukcii vystavenia detí pasívnemu fajčeniu,
- Dojčenská úmrtnosť na ochorenia dýchacích ciest,
- Výskyt melanómu v Slovenskej republike v kontexte EÚ,

- Incidencia detskej leukémie.

Ich spracovanie prebehlo podľa metodiky ENHIS, formou tzv. factsheet a sú uverejnené na webovej stránke ÚVZ SR.

Taktiež prebieha zber dát a informácií pre vytvorenie factsheetu „Konceptia redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže“ na národnej úrovni. Zároveň sa pripravujú podklady pre testovanie indikátorov vplyvu klimatických zmien na zdravie.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽOV VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Gestor: ÚVZ SR, medziodborová úloha (HŽP, PPL, OFŽP)

Vychádzajúc zo skúseností získaných z realizovania medzinárodného projektu DEMOCOPHES riešenie tejto úlohy vyžaduje dôkladnú prípravu každého participujúceho partnera (RÚVZ) tak po stránke personálnej, organizačnej i materiálnej. Nevyhnutným predpokladom pre úspešné zvládnutie úlohy je oboznámenie sa so zámerom a cieľom projektu, metodikou práce a konkrétnymi úlohami jednotlivých (terénnych, laboratórných) tímov z vybraných RÚVZ v SR. V prvej polovici roka 2013 v rámci prípravnej fázy riešenia projektu boli (zatiaľ bez špecifikovania potenciálnych partnerov RÚVZ v SR) všetci vedúci terénnych oddelení a odborov hygieny životného prostredia a zdravia na RÚVZ v SR na celoslovenskej porade 25-26. mája 2013 oboznámení so zámerom projektu a postupnosťou riešenia jednotlivých etáp. Bolo konštatované, že konkretizácia počtu RÚVZ a rozsahu terénnych prác (výber respondentov pre odber biologického materiálu, laboratórií, kde sa budú analyzovať vzorky a s tým spojené finančné zabezpečenie) bude závisieť od procesu ESO, resp. jeho dopadov na štruktúru a kompetencie inštitúcií vo verejnom zdravotníctve.

Aktuálne prebiehajú pracovné stretnutia na úrovni pracovníkov odboru HŽP a PPL zamerané na špecifikovanie populačných skupín pre odbor biologického materiálu (moč) tak zo životného ako i pracovného prostredia.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIONÓCH SLOVENSKA

Gestor: ÚVZ SR, medziodborová úloha (HŽP, HDM, OFŽP)

Úloha je plnením Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov. Úloha sa bude realizovať v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí. V súčasnosti sa realizuje prípravná fáza projektu. Vypracováva sa návrh pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, atď.) a zostavujú sa dotazníky na zber údajov, podkladom ktorých sú dotazníky navrhnuté WHO a určené pre realizáciu environmentálno-zdravotných štúdií na školách v európskych krajinách ako aj dotazníky z predchádzajúcich projektov SEARCH a SINPHONIE, do ktorých sa ÚVZ SR aktívne zapojil.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

V rámci plnenia úlohy z hľadiska pôsobnosti verejného zdravotníctva boli prijaté opatrenia na objektivizáciu aktuálneho stavu výskytu predpokladaných reziduí pesticídnych látok vo vodárenských zdrojoch. V súčasnosti prebieha vytypovanie významných zdrojov pitnej vody, ktoré sa nachádzajú v poľnohospodársky intenzívne využívaných územiach. V I. polroku 2013 sa v spolupráci s hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy riešil problém možnosti vykonávania laboratórných skúšok na prítomnosť týchto látok vo vodách (prístrojové vybavenie) v rámci RÚVZ v SR. Na základe doterajších pracovných rokovaní bolo dohodnuté, že za každý kraj v SR budú vytypované 2 vodárenské lokality pre ktoré sa získajú údaje prostredníctvom Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho (ÚKSÚP) o použitých druhoch pesticídnych látok. V nasledujúcom období sa bude v úlohe pokračovať v nadväznosti na laboratórne možnosti a vývoj príslušnej laboratórnej metodiky pre objektivizáciu reziduálnych pesticídnych látok v pitnej vode vo vytypovaných vodárenských zdrojoch.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Gestor: ÚVZ SR

Uvedený projekt je zameraný na detskú úrazovosť. Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

V roku 2012 bola vydaná Národná správa o bezpečnosti detí v súvislosti s neúmyselnými úrazmi, ktorá je súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety). Národná správa poskytuje prehľad na uľahčenie plánovania na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov, bodujú jednotlivé krajiny v úrovni prijatia, implementácie a presadzovania osvedčených stratégií a politík v prevencii neúmyselných úrazov.

V roku 2012 prebiehal taktiež zber dát a informácií pre vydanie národnej správy v súvislosti s úmyselnými úrazmi. V súčasnej dobe sa vyhodnocujú zozbierané informácie a dáta, potrebné k vydaniu národnej správy v súvislosti s úmyselnými úrazmi.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Gestor: vybrané RÚVZ v SR

V projekte Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách je počas roka 2013 plánované stanovenie rozsahu meraných ukazovateľov, upresnenie metodiky a po dohode s krajskými odborníkmi konkrétne riešiteľské pracoviská. Predbežná správa je plánovaná na koniec roka 2013, merania sú plánované počas rokov 2014 a 2015.

Záver:

V súčasnej dobe RÚVZ neplní ani jednu z uvedených úloh. K úlohe 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách sme zaslali krajskej odbornej pre žilinský kraj návrh lokality, významných zdrojov pitnej vody, ktoré sa nachádzajú v poľnohospodársky intenzívne využívaných územiach, ktorá bola zaradená do projektu. Jedná sa o lokalitu Ležiachov.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárske preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú aj lekári pracovnej zdravotnej služby.

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa nový štatisticko-informačný PC program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje evidovať právne subjekty, pracoviská, vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia, priznané choroby z povolania, všetky vykonávané činnosti na oddeleniach so štatistickým spracovaním a výstupmi do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databázu autori obsahovo zosúladiť s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 30.12.2013 bola distribuovaná verzia aktualizácie 4_9 programu.

K 31.12.2013 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3373** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1601** žien. Jedná sa o **164** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Najväčší pokles pracovníkov, vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizika sme zaznamenali v rezorte priemyselná výroba (pokles o 148 pracovníkov).

Tabuľka č.1

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2012 a 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)						
		2012		2013		
		spolu	žien	spolu	žien	
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	175	10	168	9	
B	Ťažba a dobývanie	30	0	27	0	
C	Priemyselná výroba	1803	418	1655	402	
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	51	0	51	0	

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2012 a 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	18	0
F	Stavebníctvo	48	0	52	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	8	8
H	Doprava a skladovanie	24	0	25	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	2	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	18	13	18	13
P	Vzdelávanie	97	84	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1293	1117	1265	1097
S	Ostatné činnosti	2	1	2	1
Spolu		3569	1651	3373	1601

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

- Hluk: 1727 osôb, z toho 294 žien, v 4. kategórii je zaradených 84 osôb, z toho 24 žien;
- Chemické látky a zmesi: 928 osôb, z toho 427 žien; v 4. kategórii sú zaradené 2 osoby, z toho 0 žien; z tohto počtu;
 - Karcinogénne a mutagénne faktory: 361 osôb, z toho 209 žien; v 4. kategórii 0 pracovníkov;
 - Pevný aerosól: 335 osôb, z toho 45 žien, v 4. kategórii sú zaradení 2 muži;
 - Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: 51 osôb, z toho 26 žien;
- Psychická pracovná záťaž: 708 osôb, z toho 619 žien;
- Fyzická záťaž: 816 osôb, z toho žien 559;
- Biologické faktory: 229 osôb, z toho 203 žien;
- Ionizujúce žiarenie: 274 osôb, z toho 186 žien;
- Vibrácie: 267 osôb, z toho 11 žien, z toho v 4. kategórii rizika sú vyhlásení 2 pracovníci;
- Záťaž teplom a chladom: 389 osôb, z toho 155 žien;
- Optické žiarenie: 21 osôb, z toho 6 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov, pričom stále častejšie sa stretávame s kombináciou 5 a viac rizikových faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo vzhľadom ku charakteru výrobných činností neprekvapuje – strojárstvo, drevárstvo, hutníctvo....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2013 bolo vydaných **22** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **5** na dobu určitú (4. kategória rizika). V porovnaní s rokom 2012 klesol počet pracovníkov, ktorí

sú vyhlásení v kategórii zdravotného rizika z titulu chemických látok a zmesí (z 1006 osôb na 928), psychickej pracovnej záťaže (z 803 na 708) a hluku (z 1849 osôb na 1727). V prípade rizikových faktorov fyzická záťaž, vibrácie a záťaž teplom a chladom došlo k miernemu zníženiu počtu pracovníkov vyhlásených v riziku.

Boli zrušené **3** rozhodnutia o vyhlásených RP, resp. bolo vypracované odborné stanovisko RÚVZ so sídlom v Martine pre právny subjekt o vyradení rizikových prác z evidencie rizikových prác a ukončení účinnosti rozhodnutia (podľa dikcie platnej legislatívy – zákon č. 355/2007 Z.z. nie je možné vydávať rozhodnutie o vyradení rizikových prác z evidencie a o zrušení rizikových prác).

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb. 1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V roku 2013 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrola posielania hodnotiacich správ za predchádzajúci rok.

Bolo vykonaných **51** kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby boli splnené požiadavky, vyplývajúce z platnej legislatívy (aj to väčšinou výberovo), teda nie na to, aby sa expozícia rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách znižovala. Nájdu sa aj zamestnávatelia, u ktorých vďaka edukačnej činnosti pracovníkov oddelenia PPLaT s využívaním dostupných metód sa podarilo dosiahnuť reálne zlepšenie pracovného prostredia, starostlivosti o pracovníkov.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené RP, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ktorých kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej, resp. priemernej úrovni.

Z celkového počtu 164 subjektov, vrátane 41 SZČO (od ktorých nežiadame doručenie správ, len vykonanie preventívnych lekárskech prehliadok/PLP vo vzťahu k práci podľa platnej legislatívy):

- 87 správ doručených zamestnávateľom + 4 správy doručené SZČO;
- 62 správ doručených PZS.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, zamestnávateľ nemá možnosť posúdiť, či môže pracovníkovi ponúknuť inú vhodnejšiu prácu, alebo má s ním rovno rozviazať pracovný pomer. Väčšina zamestnávateľov volí druhú možnosť.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP (s dôrazom na správny výber a používanie podľa aktuálnych zdravotných rizík) a pracovníci pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky používajú.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom, vyskytujúcim sa na pracoviskách: chemické faktory, hluk, fyzická záťaž, psychická pracovná záťaž.

V rámci výkonu ŠZD pracovníci oddelenia PPLaT sa zameriavali na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu

náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sú sledované výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Tabuľka č.2

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	163	6	5	3	168	9
B	Ťažba a dobývanie	25	0	2	0	27	0
C	Priemyselná výroba	1576	381	79	21	1655	402
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	49	0	2	0	51	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	0	0	18	0
F	Stavebníctvo	52	0	0	0	52	0
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	0	0	8	8
H	Doprava a skladovanie	25	0	0	0	25	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	18	13	0	0	18	13
P	Vzdelávanie	82	71	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1265	1097	0	0	1265	1097
S	Ostatné činnosti	2	1	0	0	2	1
	SPOLU	3285	1577	88	24	3373	1601

Tabuľka č.3

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2013 podľa kategórie rizikového faktora a podľa faktorov (1. stupeň)

Rizikový faktor 1. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	229	203	0	0	229	203
Elektromagnetické polia	10	0	0	0	10	0
Fyzická záťaž	816	559	0	0	816	559
Hluk	1643	270	84	24	1727	294
Chemické látky a zmesi	926	427	2	0	928	427
Ionizujúce žiarenie	274	186	0	0	274	186

Optické žiarenie	21	6	0	0	21	6
Psychická pracovná záťaž	708	619	0	0	708	619
Vibrácie	265	11	2	0	267	11
Zaťaženie teplotou a chladom	389	155	0	0	389	155

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Všetky organizácie, kde sú prítomné chemické faktory a sú zaradené do 3. kategórie rizikových prác, majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – najčastejšie je to PZS – UNM Martin; zdravotka – PZS s.r.o., Martin; NZZ Praktik s.r.o., Martin; SP Glob_Med, s.r.o. Martin.

Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo s.r.o. Žilina, Krankas s.r.o. Žilina, PYROBOSS, s.r.o. Banská Bystrica, BOZPO, s.r.o. Prievidza....

V poľnohospodárskych družstvách a organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – agrochemikálie/pesticídy. Na základe vykonaných ŠZD v rokoch 2012 a 2013 v poľnohospodárskych družstvách, zameraných na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok a overenie skutkového stavu vo veci odstránenia nedostatkov sa uskutočnili ústne prejednávania na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT, zamerané na riešenie zistených nedostatkov. Jednotlivé družstvá priebežne zasielali plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov: obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie. Každoročne k 31.12. sú družstvami ako súčasť hodnotenia pracovného prostredia a zdravotných rizík zasielané aj správy o spotrebe všetkých pesticídov v príslušnom roku podľa konkrétnej dohodnutej štruktúry (obchodný názov, účinná látka, spotrebované množstvo v kg, resp. l).

Na RÚVZ so sídlom v Martine boli doručené správy o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Súčasťou hodnotiacich správ je aj zhodnotenie spôsobu vykonávania posudzovania zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti (koľko zamestnancov absolvovalo, výsledok...). Hodnotiace správy neboli doručené v požadovanej kvalite.

Najčastejšie nedostatky v predkladaných správach právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami - informáciách o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce:

- nekompletné podklady týkajúce sa posúdenia jednotlivých zdravotných rizík;
- chýbajúce výsledky vykonaných objektivizácií rizikových faktorov pracovného prostredia a práce;
- chýbajúce výsledky hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, vrátane výsledkov genotoxikologických vyšetrení;
- nedostatočne vypracované posudky zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon jednotlivých pracovných činností;

Ako nedostatočné/nevyhovujúce boli hodnotené podklady, ktoré sa týkali najmä výsledkov hodnotenia zdravotného stavu pracovníkov, či reálne uskutočnených preventívnych

lekárskych prehliadok u pracovníkov vo vzťahu k vykonávanej práci a konkrétnym rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia.

Opakovane sa konštatuje :

- zameranie preventívnych lekárskych prehliadok nekorešponduje s vyhlásenými rizikovými prácami, ani rizikovými faktormi na jednotlivých pracoviskách,
- frekvenciu preventívnych lekárskych prehliadok si spravidla evidujú aj bezpečnostní technici (tí upozorňujú v niektorých prípadoch PZS), avšak pokiaľ absolvovanie preventívnych lekárskych prehliadok pracovníkov / zamestnancov koordinujú pracovníci BOZP, neriadia sa legislatívou na ochranu zdravia pri práci v oblasti verejného zdravotníctva,
- posudok o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti pracovníka/ zamestnanca nespĺňa požadované náležitosti (záver „posudku“ často chýba, stále sa vyskytujú výmenné lístky s uvedením mena pracovníka/zamestnanca a hodnotením jeho zdravotného stavu jednoslovné „schopný“ - nie je uvedené v akej profesii, na akú prácu, v akom zdravotnom riziku...).

Vo veľa firmách funguje systém preventívnych lekárskych prehliadok aj v 2. kategórii prác úplne bezproblémovo – na základe posúdenia rizika boli určené nápravné opatrenia, vrátane PLP s konkrétnou náplňou, vykonávané sú napr. každé 3 roky. Dokonca PZS posielajú správy o takto vykonaných PLP, tak ako pri 3. a 4. kategórii.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 584 oznámení o vykonaní činností regulácie živočíšnych škodcov (DDD) v rôznych organizáciách, ktorú realizovali napr. CSS - Slovakia, a.s.; Anton FEDOR - FEDOREX, stredisko DDD; CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit; DE-AQUA s.r.o. Martin a o chemických postrekoch rastlín vykonaných poľnohospodárskymi družstvami. Voči právnomu subjektu Anton Jančo - AJ-DDD-LR, IČO: 44613474, I. Kolónia 2159/9, 036 01 Martin bolo začaté správne konanie vo veci porušenia predpisov v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia (vykonávanie činnosti bez rozhodnutia príslušného orgánu verejného zdravotníctva, nevyhovujúce pracovné podmienky, neriešené posúdenia zdravotných rizík, prevádzkové poriadky...).

Nakoľko existuje reálne nezmapovaný stav používania a zdravotného rizika používaných agrochemikálií, konkrétne pesticídov, požiadal RÚVZ so sídlom v Martine všetky poľnohospodárske družstvá o koncoročné zasielanie obchodného názvu, účinnej látky, spotrebovaného množstva v kg, resp. l pre všetky pesticídy. Následne bude možné reálnejšie zhodnotiť, aké je skutočné zdravotné riziko, vyplývajúce z práce v chemickej ochrane rastlín. Okrem toho právne subjekty dopĺňajú informácie o postrekovačoch – vlastní (technika, údržba...); externí – firma, zmluva. Súčasne bolo dohodnuté s právnymi subjektami zasielanie na RÚVZ so sídlom v Martine mailovou poštou informácie o plánovaných postrekoch s obsahom používaných pesticídov tak, aby bolo možné skontrolovať námatkovo v teréne zabezpečenie deklarováných pracovných podmienok, používanie OOPP a pod..

Poľnohospodárske subjekty okrem toho priebežne nahlasujú postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Pre organizácie, kde sa používajú chemické látky a zmesi :

- bolo vydaných 46 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky;

- bolo vydaných 16 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, z toho 1 nesúhlasné rozhodnutie;
- v 3 prípadoch bolo zastavené správne konanie;
- 15 x bolo prerušené konanie;
- v 8 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko k zmene účelu užívania stavby;
- v 19 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby, z toho 1 nesúhlasné záväzné stanovisko;
- v 2 prípadoch bolo oznámené začatie správneho konania vo veci uloženia výkonu rozhodnutia;
- bolo riešených 9 podnetov a 1 podnet riešený v súčinnosti s iným oddelením RÚVZ so sídlom v Martine;
- právnym subjektom bol rozhodnutím vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov;
- rozhodnutia boli vydané na nakladanie s nebezpečnými odpadmi;
- k predloženým projektovým dokumentáciám bolo vydaných 28 odborných stanovísk;
- v rámci spolupráce s inými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Martine boli vydané 3 odborné písomné stanoviská;
- bolo prešetrovaných 6 podozrení na profesionálne ochorenie z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam (ZWL Slovakia - Výroba ozubených kolies Sučany, s.r.o., STATON, s.r.o., Poľnohospodárske družstvo „TURIEC“ so sídlom v Dubovom, COLORPRINT s.r.o., Slovenské pramene a žriedla, a.s., VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., ECCO SLOVAKIA, a.s.).

Napriek enormnej snahe pracovníkov oddelenia PPLaT stále nie sú všetky práce zaradené do adekvátnych kategórií rizika. Prevádzkovatelia zneužívajú fakt, že terénnych pracovníkov, vykonávajúcich štátny zdravotný dozor je nedostatok. Spoliehajú sa, že keď bude v ich prevádzke vykonaný ŠZD, tak problém „vybavia“, alebo v horšom prípade zaplatia relatívne zanedbateľnú pokutu. Finančná strata bude niekoľkonásobne nižšia, ako keď by mali riešiť všetky povinnosti vo vzťahu k posúdeným rizikám, objektivizáciám, zaradením do príslušných kategórií, vykonávaním preventívnych lekárskech prehliadok, platením rizikových príplatkov, povinného pripoistenia v doplnkovej dôchodkovej poisťovni...

Je namieste si položiť otázku, ako ďalej s riešením povinností prevádzkovateľov vo vzťahu k ochrane zdravia, či už svojho, alebo svojich zamestnancov.

Je nevyhnutné evidovať aj 2. kategóriu prác, pretože rozdiel, resp. deliaca čiara medzi 2. a 3. kategóriou je niekedy taká tenká, že jej presná identifikácia je nemožná. Z hľadiska evidovania stavu pracovných podmienok je to jediná cesta, ako by sa dal aspoň čiastočne opísať stav pracovných podmienok na Slovensku. Evidenčný program ASTR takúto formu evidovania umožňuje. Keď budú k dispozícii informácie o stave pracovného prostredia aj v 2. kategórii, bude možné z pohľadu pracovného lekárstva reálnejšie navrhovať a následne riešiť projekty, ktoré budú mať konkrétny cieľ a uplatnenie v znižovaní reálnych zdravotných rizík, vyskytujúcich sa v praxi, s dopadom na zdravie pracujúcej populácie.

Osobitným problémom, hodným zreteľa je riešenie SZČO, v terminológii zákona 355/2007 fyzických osôb – podnikateľov, ktorí vykonávajú najrizikovejšie a najhoršie práce bez akejkoľvek ochrany svojho zdravia, nielen z neznalosti, ale aj z nedostatku finančných prostriedkov. Vykonávajú tú istú prácu ako predtým zamestnanci, ale bez adekvátnych OOPP, preventívnych lekárskech prehliadok... Je nevyhnutné dohodnúť rovnaké pravidlá pre celú Slovenskú republiku, teda začať riešiť piliarov, pracovníkov v stavebníctve..., alebo deklarovať, že podmienky, ktoré stanovuje zákon 355/2007 pre fyzické osoby podnikateľov dodržiavať a kontrolovať ich zo strany príslušných orgánov verejného zdravotníctva nie je potrebné.

Právne subjekty predkladajú k žiadostiam o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, na vydanie rozhodnutia na vyhlásenie rizikových prác, resp.

doplnenie dokladov na základe predtým vydaného rozhodnutia príslušným orgánom verejného zdravotníctva doklady, ktorých súčasťou sú hodnotenia zdravotných rizík a prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými látkami/zmesami.

V súčasnosti sa už zhotoviteľia dokumentov zaoberajú legislatívou, najmä zákonom NR SR č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení zákonov (chemický zákon), nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006, nariadením Komisie (ES) č. 790/2009, ktorým sa na účely prispôsobenia technickému a vedeckému pokroku mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí. Predkladané dokumenty/doklady však nie sú vypracované v súlade s vyššie uvedenou legislatívou. Neobsahujú napr. detailný popis priestorov, kde sa s chemickými látkami/zmesami manipuluje; nie je uvádzané zloženie chemických látok, percentuálny podiel zložiek, účinkov na organizmus, ochranné opatrenia, prvá pomoc; nie sú uvádzané podrobné časové snímky s podrobným popisom vykonávaných činností; vo väčšine prevádzkových poriadkov zhotoviteľia uvádzajú, že nie je potrebné zabezpečenie objektivizácií chemických látok v pracovnom prostredí, nakoľko nie je predpoklad, že časovo vážený priemer by dosiahol NPEL pre daný druh chemickej látky v prostredí alebo biologické medzné hodnoty bez akéhokoľvek zdôvodnenia; doručené karty bezpečnostných údajov sú nedostatočné, nie sú vypracované v súlade s platnou legislatívou; uvádzané sú len všeobecné použitia OOPP – bez presných typov používaných OOPP, frekvencie výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť....

V rámci problematiky chemických faktorov v pracovnom prostredí boli riešené právne subjekty: ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o., IČO: 36289361, Robotnícka 36, 036 01 Martin; Univerzitná nemocnica Martin, IČO: 365327, Kollárova 2, 036 59 Martin; Farmácia Martin a.s. IČO: 45266328, Sklabinská 28, 036 01 Martin; PEEG-WOOD s.r.o., Na Bystričku 39, 036 01 Martin, IČO: 44858736 a ALDIMA s.r.o., IČO: 36014435, Staničná č. 2, 039 01 Diviaky; Brantner Fatra s.r.o., IČO: 31578861, Ul. robotnícka, 036 01 Martin a Zberné suroviny a.s., IČO: 35 701 986, Kragujevská 3, 010 01 Žilina; CESTNÉ STAVBY ŽILINA spol. s r.o., Štrková 17, 011 54 Žilina, IČO: 31568963; BRA-VUR, a.s., IČO: 31605842, Ulica za mostom 4, 03861 Vrútky.

Na základe žiadosti Inšpektorátu práce Žilina podľa dohovoru z pracovnej porady vedúcich odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie Žilinského kraja bola vykonaná spoločná previerka v prevádzke právneho subjektu COLLMA, spol. s r.o., Robotnícka 1 G, 036 01 Martin, IČO: 36385824. Predmetom spoločnej kontroly boli o.i. zákon č. 67/2010 Z.z., požiadavky REACH a CLP, nariadenie vlády č. 355/2006 Z.z., zákon č. 124/2006 Z.z. a nariadenie vlády č. 391/2006 Z.z..

V prevádzke spoločnosti REVCOLOR, s.r.o., IČO: 36 748 200, Diaková 10, 038 02 Dražkovce bol Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Martine vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu dodržiavania platnej legislatívy pri používaní chemických látok a zmesí na základe oznámenia Inšpektorátu práce Žilina o odstúpení nedostatku zistenom pri previerke (vykonanej Inšpektorátom práce Žilina) v prevádzke „REVCOLOR, s.r.o.“, zameranej na dodržiavanie právnych predpisov pri používaní chemických látok a zmesí. Počas štátneho zdravotného dozoru bolo zistené nasledovné: Dodávateľom časti sortimentu - syntetických farieb je spoločnosť FRANCHI & KIM Slovakia, spol. s r.o., IČO: 36 585 408, Textilná 1, 04012 Košice-Nad jazerom. Spoločnosť REVCOLOR, s.r.o. nemá k dispozícii karty bezpečnostných údajov pre všetky chemické látky a zmesi (všetky možné kombinácie farieb), ktoré pre nich formuluje a dodáva uvedená spoločnosť. Podľa vyjadrenia prevádzkovateľa REVCOLOR, s.r.o., IČO: 36 748 200,

Diaková 10, 038 02 Dražkovce boli karty bezpečnostných údajov zmesí už od dodávateľa vyžiadané. Nakoľko Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine nedisponuje dokladmi a podkladmi (karty bezpečnostných údajov všetkých báz a pigmentov, zmesí..., za účelom zhodnotenia zloženia farieb, spôsobu manipulácie a predpokladaných účinkov na zdravie, posúdenia súladu s legislatívou REACH, resp. CLP) potrebnými na dokončenie štátneho zdravotného dozoru a začatého správneho konania, požiadal o súčinnosť Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, konkrétne o vykonanie štátneho zdravotného dozoru v prevádzke právneho subjektu FRANCHI & KIM Slovakia, spol. s r.o., so zameraním na spôsob manipulácie s chemickými látkami a zmesami (vyrábanie zmesí z jednotlivých báz a pigmentov), s informovaním o jeho výsledku. K 31.12.2013 nie sú všetky potrebné KBÚ a podklady orgánu verejného zdravotníctva k dispozícii.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Martine (odd. PPLaT) v rámci znižovania zdravotných rizík z uvedených faktorov sa vyjadroval k predloženým podaniam nasledovne:

- bolo vydané 1 rozhodnutie k uvedeniu priestorov do prevádzky;
- bolo vydané 1 rozhodnutie k uvedeniu priestorov do skúšobnej prevádzky;
- boli vydané 3 rozhodnutia, ktorými boli vyhlásené RP v spoločnosti Farmácia Martin a.s., PEEG-WOOD s.r.o., ALDIMA s.r.o.,

V spoločnosti ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o. boli na základe žiadosti spoločnosti pôvodne zaradené sadze (dokázaný karcinogén) do 3. kategórie rizikových prác. Po vykonaných technických opatreniach (realizácia komplexnej nútenej výmeny vzduchu – prívod a odvod vzduchu s účinným lokálnym odsávaním), následne vykonanými objektivizáciami s prehodnotením zdravotného rizika bol rizikový faktor chemické látky a zmesi – sadze preradený do 2. kategórie prác/zdravotného rizika.

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 55 osôb, z toho 48 žien, kategória 3;
 olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;
 trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;
 benzén – 44 osôb, z toho 37 žien, kategória 3;
 benzo(a)pyrén – 10 mužov, kategória 3;
 formaldehyd – 107 osôb, z toho 92 žien, kategória 3;
 inhalačné anestetiká – 172 osôb, z toho 104 žien, kategória 3;
 hormonálne roztoky – 19 osôb, z toho 15 žien, kategória 3;
 prach z tvrdého dreva dub, buk – 55 osôb, z toho 8 ženy, kategória 3;
 zlúčeniny chrómu (VI) – 1 žena, kategória 3.

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 361 osôb, z toho 209 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v UNM Martin a Jesseniova lekárska fakulta v Martine.

V roku 2013 bolo vydaných 14 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi.

Vydané rozhodnutia pre právne subjekty:

- KANAT MT, s.r.o., IČO 45953121, Kozmonautov 35, 03601 Martin na odstraňovanie azbestocementových materiálov, resp. odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách obytných domov,

- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val, Žilina, na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny – eternitu z rodinného domu v obci Slovenské Pravno a na odstraňovanie - demontáž poškodených azbestocementových platní z fasády budovy školskej jedálne pri Základnej škole v Kláštore pod Znievom,
- KROVMONT s.r.o., IČO 46 178 805, Lániky 957/11, 026 01 Dolný Kubín k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb – demontáži azbestocementovej strešnej krytiny z priestorov firmy TEAM INDUSTRIES, s.r.o.,
- AMELLA, s.r.o., Hurbanova 3808/22, 036 01 Martin, IČO: 44476493 na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb – vnútorný priestor do 10 m³ v bytovom dome a na odstraňovanie – demontáž „AZC“ krytiny v rodinnom dome v Priekope,
- A.A.Service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava, IČO: 35807601 na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - rekonštrukcia objektu obchodného domu v Turčianskych Tepliciach,
- FEROMETAL, s.r.o., IČO 31 722 687, Jurkovičova 419, 059 35 Batizovce na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny – eternitu z rodinného domu v obci Žabokreky,
- Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, IČO: 30499445, Jozefa Kronera 3945/1, 036 01 Martin na odstránenie stavebných materiálov s obsahom azbestu v obytných domoch v okrese Martin a Turčianske Teplice.

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vždy vykonávajú ŠZD pri likvidácii azbestocementových materiálov so zdokumentovaním deklarovaných pracovných postupov. Počas pokračujúcich prác sa vykonáva náhodný, priebežný výkon ŠZD.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt uvedenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb uvedený v príslušnom oprávnení, vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a najneskôr do 15 dní po ukončení prác, spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom, preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako toxické, veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické, alebo škodlivé.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž :

- k 31.12.2013 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaž
 - v kategórii 3
 - celkom 708 zamestnancov, z toho žien 619;

Počet exponovaných pracovníkov rizikovému faktoru – psychická pracovná záťaž oproti roku 2012 z pôvodne 803 osôb klesol na 708 osôb, u žien klesol počet z pôvodne 686 na 619 žien.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaž je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Požiadavky spoločnosti na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú, napriek neadekvátnemu personálnemu a materiálno-technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných v spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzierajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov,

nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklima, nadmerná fyzická záťaž, zmennosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin pri prehodnocovaní psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže a prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže v plnej miere využíva metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód. Súčasťou posudzovania psychickej pracovnej záťaže je aj hodnotenie subjektívnej odozvy pracovníkov na pracovné podmienky – v súčasnosti hodnotené dotazníkom Meister. Uvedené hodnotenie interindividuálne rozdielne vnímanej psychickej záťaže je pre reálne a objektívne celkové hodnotenie psychickej pracovnej záťaže veľmi dôležité a ako pomyselný jazýček na váhach pri spornom zaradení (nejednoznačnom) vyplývajúcom z metodiky AHEM najdôležitejšie. Nakoľko súčasne platná legislatíva žiaľ rieši iné opatrenia pre rizikové práce v 3. a 4. kategórii a iné opatrenia v 2. kategórii prác, v niektorých prípadoch len „riziková práca“ v kategórii 3. predstavuje reálnu možnosť, ako účinne presvedčiť prevádzkovateľa riešiť existujúce pracovné podmienky a nevhodný, zaťažujúci spôsob vykonávanej práce.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

Fyzická záťaž celkom 816, z toho 559 žien

- kat.3 celkom 816, z toho žien 559

Fyzická záťaž - DNJZ celkom 309, z toho 135 žien

- kat.3 celkom 309, z toho žien 135

Pokiaľ hodnotíme počty pracovníkov, evidovaných v 3. a 4. kategórii rizika nadmernej fyzickej záťaže, vrátane dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia v regióne Turiec, tak oproti roku 2012 možno konštatovať mierny pokles pracovníkov celkom, vrátane žien. Uvedený pokles kopíruje pokles počtu vyhlásených pracovníkov v riziku celkom, vrátane žien.

Posúdenie dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia nie je realizované vo všetkých prevádzkach, kde sa fyzická záťaž vyskytuje a dá sa reálne predpokladať jej zaradenie minimálne do 3. kategórie, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Z uvedeného dôvodu, veľa pracovných činností, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako rizikových, pričom práve DNJZ/fyzická záťaž je jedna z najčastejšie sa vyskytujúcich položiek pri prešetrovaných podozreniach na profesionálne ochorenia. Okrem toho je vo významnej miere preventabilné, samozrejme pri včasnom rozpoznaní príznakov začínajúceho ochorenia z DNJZ a vyradení pracovníka z rizika.

Posudzovanie, riešenie problematiky nadmernej fyzickej záťaže je najmä výsledkom zodpovednej práce jednotlivých pracovníkov oddelenia pri posudzovaní jednotlivých prevádzok, posudzovaní predložených materiálov, vrátane posúdení zdravotných rizík, prevádzkových poriadkov a v neposlednom rade aj samotným monitorovaním fyzickej záťaže s jej následným vyhodnocovaním – či už v prípade prešetrovaných podozrení na profesionálne ochorenia, resp. v prípade predloženia neadekvátnych podkladov so zaradením pracovníkov do neprislúchajúcej kategórie rizika, resp. práce.

V roku 2013 bolo oddelením PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine prešetrovaných 26

žiadostí KPLaT UNM Martin ohľadom prešetrenia podozrenia na profesionálne ochorenie, pričom v 16 prípadoch to boli podozrenia na ochorenie z DNJZ. Zo 14 priznaných profesionálnych poškodení zdravia bolo 11 DNJZ, z 11 ohrození chorobou z povolania bolo 8 DNJZ.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 650 pracovníkov, prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopoťahov.

V podniku sa vyskytuje dlhodobo zvýšené množstvo profesionálnych poškodení zdravia z titulu DNJZ. Zamestnávateľ zabezpečil objektivizácie lokálnych svalových síl, ako aj celkovej fyzickej záťaže, pričom pracovná zdravotná služba hodnotila výsledky ako podlimitné.

Opatrenia zo strany orgánu verejného zdravotníctva na zníženie zdravotných rizík sú dlhodobé a komplexné. Vyhlásenie rizikových prác by v tomto prípade problém nevyriešilo, pretože preventívne opatrenia dlhodobo zabezpečené sú – posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zabezpečuje len pracovný lekár PZS – vstupné, periodické, pri každej zmene pracovného miesta, resp. pracovného zaradenia a obsahová náplň PLP zodpovedá požiadavkám z titulu predpokladaného/vyskytujúceho sa rizikového faktora v pracovnom prostredí tak, ako keby bola profesia zaradená do 3. kategórie rizikového faktoru vibrácie a DNJZ. Frekvencia periodických PLP u ďalších rizikových faktorov zaradených do 2. kategórie, je 1 x za 2 roky. Pracovníčky majú počas pracovnej zmeny zaradené povinné strečingové cvičenia. Zamestnávateľ v spolupráci s PZS navrhol ďalšie opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, resp. optimalizáciu pracovnej záťaže: zníženie nadčasovej práce, zavedenie dostatočne dlhého zácvičku pre novonastúpené pracovníčky, vrátane navrátiťších sa po dlhodobej neprítomnosti v práci, prehodnotenie systému strečingového cvičenia v spolupráci s fyzioterapeutom, vybavenie pracovných miest opierkou na sedenie...

Problematika karpálneho tunela ako profesionálneho ochorenia vystupuje čoraz viac do popredia, ukazuje sa, že v podobných prevádzkach, kde nie sú k dispozícii výsledky objektivizácií, ktoré by prekračovali povolené limity, nie je dostatok reálnych nástrojov, ktoré má k dispozícii orgán verejného zdravotníctva, aby donútil zamestnávateľa napríklad reálne skrátiť expozíciu, nepovolíť nadčasovú prácu, nepovolíť predĺžené pracovné zmeny. Okrem toho zdravotný stav slovenskej populácie nie je optimálny (aspoň tej, ktorá je ochotná pracovať ako šič/šička v podniku na šitie autopoťahov).

Elastorsa Slovakia, s.r.o.

Činnosť prevádzky je zameraná na výrobu a predaj výrobkov z gumy a iných polymérov. V procese výroby sa v prevádzke používajú sadze – carbon black, ktoré sú podľa KBÚ pre sadze a podľa Medzinárodnej agentúry pre výskum rakoviny (IARC) zaradené do 2B skupiny – možný karcinogén pre človeka. Podľa Prílohy č. 1, v tabuľke č. 3 NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, sú sadze zaradené medzi pevné aerosóly s prevažne nešpecifickým účinkom a karcinogénnym účinkom kategórie 1. Podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, je kategória 1 – dokázaný karcinogén pre ľudí. Vo výrobných priestoroch prevádzky nie je možné objektívne vymedziť kontrolované pásmo na ochranu zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym faktorom pri práci.

Výrobná linka nie je samostatne dispozične oddelená od ostatných prevádzkových priestorov a výroba nie je hermetizovaná. S karcinogénnymi látkami sa manipuluje okrem výrobnéj linky aj na pracovisku navažovania minorít. Prevádzkovateľ má uzatvorenú zmluvu o poskytovaní pracovnej zdravotnej služby s právnym subjektom zdravotka – PZS, s.r.o., Budovateľov 1 /4, 036 01 Martin, IČO: 36733237. V prevádzke boli vykonané technické opatrenia: realizácia komplexnej nútenej výmeny vzduchu – prívod a odvod vzduchu s účinným lokálnym odsávaním, zakrytovanie motora a výmena ložiska na jednotlivých častiach výrobnéj linky. V máji roku 2013 vydal RÚVZ so sídlom v Martine pre právny subjekt ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o. nové rozhodnutie na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, so zaradením rizikového faktora hluk do 3. kategórie pre profesie: operátor stroja na výrobu výrobkov z gumy/obsluha stroja na výrobu gumových zmesí - operátor výrobnéj linky – trojvalec a dvojvalec, pričom sadze boli ako carbon black zaradené do 2. kategórie prác.

Porovnanie nameraných hodnôt expozície pevným aerosólom – sadze pred a po rekonštrukcii prevádzkových priestorov je uvedené v tabuľke č.4.

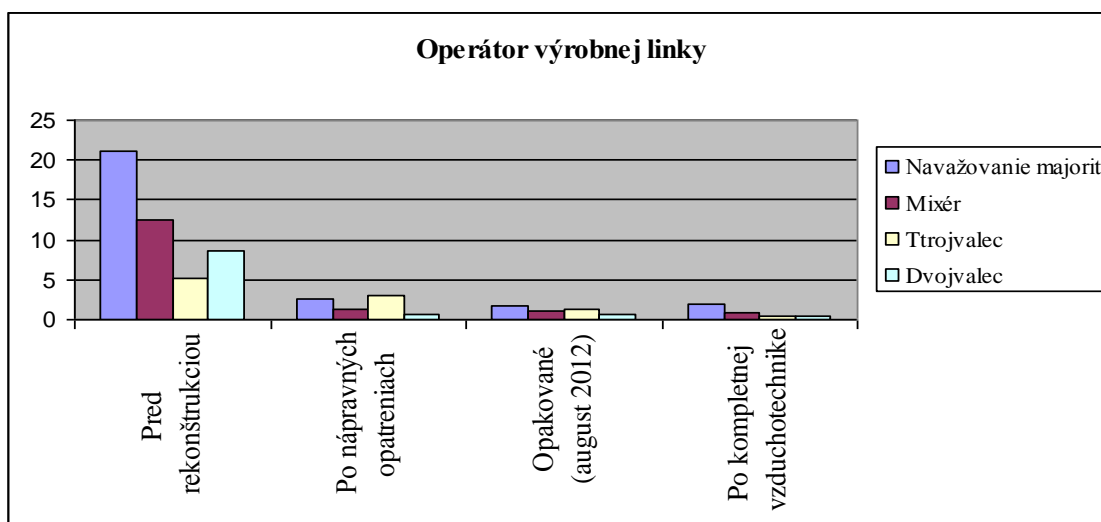
Tabuľka č.4

		Hodnoty expozície pevnému aerosólu - sadziam mg.m⁻³			
Profesia	Pracovná pozícia	Pred rekonštrukciou	Po rekonštrukcii		
			Po nápravných opatreniach	Opakované merania (august 2012)	Po dobudovaní kompletnej vzduchotechniky
Operátor výrobnéj linky	Navažovanie majorít	21,19±1,82	2,48±0,21	1,62±0,08	1,89±0,09
	Mixér	12,44±1,07	1,24±0,11	0,99±0,05	0,81±0,04
	Trojvalec	5,09±0,44	3,08±0,26	1,21±0,06	0,42±0,02
	Dvojvalec	8,65±0,74	0,63±0,05	0,60±0,03	0,34±0,02
	Batch off	ND	–	0,58±0,03	0,83±0,04
	Sklad minorít - váženie	ND	–	–	–
Majster	Majster/ teamleader	8,06±0,69	–	1,42±0,08	0,40±0,02

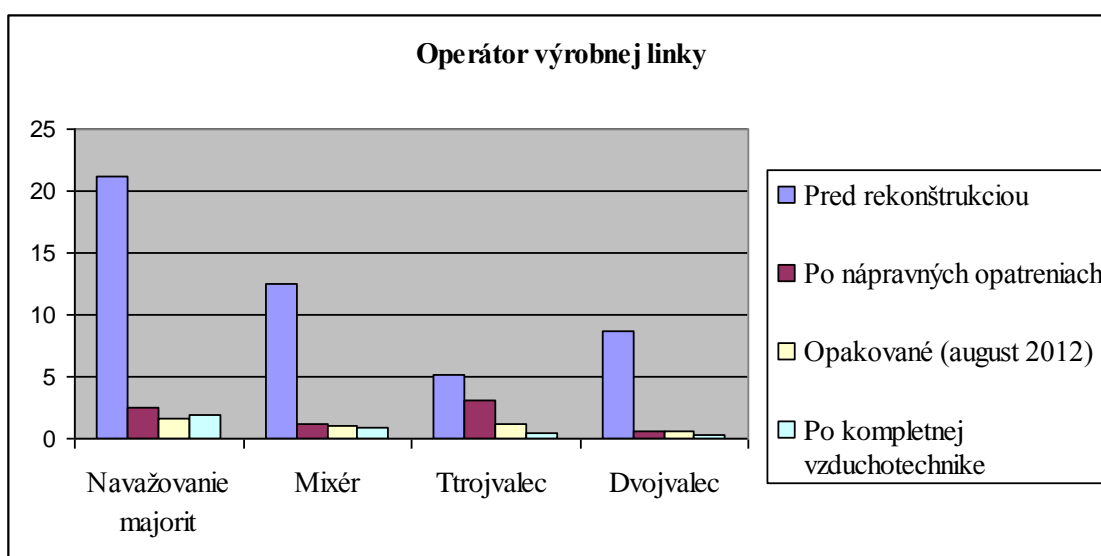
ND – neidentifikované použitou metódou

Z tabuľky možno vidieť, že po vykonaných opatreniach sa expozícia pracovníkov pevnému aerosólu – sadziam na jednotlivých pracovných pozíciách výrazne znížila.

V grafoch č. 1 a 2 je znázornené porovnanie nameraných koncentrácií sadzí pred rekonštrukciou a po rekonštrukcii (po nápravných opatreniach, v auguste roku 2012 a po dobudovaní vzduchotechniky) a na jednotlivých pracovných pozíciách.

Graf č. 1

Graf č.2

Je všeobecne známe, že pri výrobe gumárenských zmesí sú zamestnanci vystavení v značnej miere vplyvu škodlivých faktorov pracovného prostredia, ako sú nadmerný hluk, vibrácie, záťaž teplotou a chladom, ale popredné miesto určite patrí chemickým látkam a zmesiam. Hodnotiť pracovné prostredie pri výrobe gumárenských zmesí znamená poznať faktory a limity priradené jednotlivým faktorom a prijímať opatrenia na zníženie expozície zamestnancov.

Vykonané opatrenia boli natoľko účinné, že faktor pracovného prostredia (chemické látky a zmesi – sadze) mohol byť preradený z tretej kategórie rizikových prác do druhej kategórie prác.

Zaradenie sadzí sa z viacerých relevantných získaných zdrojov líši. Na Slovensku je problém s oficiálnym zaradovaním jednotlivých komodít medzi sadze (pevné sadze – carbon black). Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny IARC kategorizuje carbon black (CAS: 1333-86-4) ako karcinogén 2 B – možný karcinogén pre človeka s nedostačujúcimi dôkazmi karcinogenity pre človeka a postačujúcimi pre zvieratá.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v platnom znení kategorizuje sadze (neuvedené CAS, resp. bližšiu špecifikáciu) len ako karcinogén kategórie 1 s platnou

TSH = 2 mg.m⁻³. Pre carbon black ako priemyselné sadze nie je stanovený limit v SR, ani v EÚ.

NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení, príloha 1 zaraďuje prácu spojenú s expozíciou zamestnancov polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom nachádzajúcim sa v uhoľných sadziach, dechte, smole, dyme alebo v prachu do „Zoznamu látok, prípravkov a pracovných procesov s rizikom chemickej karcinogenity“. Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 sa zmes klasifikuje ako karcinogén, keď aspoň jedna jej zložka bola klasifikovaná ako karcinogén kategórie 1A, kategórie 1B alebo kategórie 2 a je prítomná v množstve zodpovedajúcom generickému koncentračnému limitu. Nepochybné zníženie zdravotných rizík po rekonštrukcii a dodržanie limitov (TSH) ešte neznamená vylúčenie poškodenia zdravia. Nebezpečenstvo výskytu a následného pôsobenia karcinogénnych PAU spočíva v ich bezprahovom účinku. Na najvyššej úrovni sa medzi PAU v extraktoch sadzí nachádzajú benzo[ghi]perylen, coronene, cyclopenta[cd]pyrén, fluorantén a pyrén, čo bolo potvrdené výskytom fluoranténu v ovzduší aj keď len v stotinových a tisícinových hodnotách v porovnaní s platnou TSH. Objem/obsah/koncentrácia PAU v Carbon black podľa dostupných údajov buď nie je dostupná vôbec, alebo údaje značne kolíšu.

Aj keď je vybudovanie a prevádzka účinných vzduchotechnických zariadení pomerne finančne náročná, sú pre prevádzky posudzovaného typu, o.i. zamerané na výrobu gumárenských zmesí, s expozíciou karcinogénom jednou z najnevyhnutnejších a najefektívnejších opatrení na zníženie zdravotných rizík pracovníkov z expozície chemických látok a zmesí, čo bolo potvrdené výsledkami vykonaných objektivizácií. Je potrebné legislatívne doriešiť klasifikáciu a názvoslovie sadzí, resp. carbon black, určenie ich karcinogénneho potenciálu (resp. CMR potenciálu) tak, aby boli jasne stanovené limity pre pracovné a životné prostredie.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík - Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odborní pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine – oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali bezplatné odborné poradenstvo v oblasti ochrany a podpory zdravia, verejného zdravotníctva a ochrany zdravia pri práci dňa 23.10.2013 od 8.00 – 15.00 hod. a tiež počas celého Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci – telefonicky (043/4012929, 4012934) a elektronicky (mt.ppl@uvzs.sk)

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je najväčším podujatím svojho druhu zameraným na zvyšovanie informovanosti. Jeho cieľom je prispievať k zlepšovaniu bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách Európy. Koordináciu zabezpečuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA), pričom s realizáciou podujatí a činností pomáhajú partneri agentúry v 28 členských štátoch EÚ i mimo nej.

V rámci možností sa odborní pracovníci PPLaT RÚVZ Martin snažia spolupracovať s Inšpektorátom práce v Žiline na základe ich požiadaviek na vykonanie spoločných previerok, odstúpenie zistených skutočností pri kontrole chemických látok a zmesí, zasielanie podkladov ku prešetrovaným podozreniam na profesionálne ochorenia podľa textu.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampaň SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespísal, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Rakovina je v našej spoločnosti na vzostupe a ako zdravotný problém resp. verejnozdravotnícky predstihla kardiovaskulárne ochorenia. V súčasnosti je hlavnou príčinou predčasných úmrtí a úmrtí vo vekovej skupine 45 - 65 ročných. Približne v 35% by bolo možné rakovine predísť zmenou správania sa a vyhýbaním sa známym rizikovým faktorom (Beržinec, 2008). Podľa IARC sa za posledných 30 rokov počet onkologických ochorení viac ako zdvojnásobil. Predĺžovaním života svetovej populácie sa predpokladá, že v roku 2030 bude 21,4 milióna nových prípadov rakoviny a 13,2 miliónov úmrtí v ich dôsledku (Boyle, Lewin, 2008). Každoročne sa vo svete diagnostikuje okolo 279 000 nových prípadov rakoviny pankreasu. Spomedzi všetkých nádorov má rakovina pankreasu najkratšiu mieru päťročného prežívania pohybujúcu sa medzi 3 - 5 % (IARC, 2008). Na Slovensku sa ročne diagnostikuje vyše 760 prípadov s rakovinou pankreasu (Diba, Pleško, Hlava, 2010). V roku 2005 dostalo Slovensko príležitosť zapojiť sa do celosvetového výskumu rakoviny pankreasu zameraného na aspekty molekulárnej epidemiológie v rámci štúdie koordinovanej IARC. Na Slovensku sa projekt realizoval za podpory MZ SR od roku 2007 pod názvom „Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu“ (ESNAP, č. projektu 2007/17-RUVZBB-02) prerušovane v dôsledku opatrení vyplývajúcich z finančnej krízy. Realizácia štúdie sa tak predĺžila do konca roka 2012. V rámci projektu sa získali údaje a biologický materiál na genetické analýzy od 547 respondentov (238 prípadov, z toho s rakovinou pankreasu 143 prípadov a prípadov s chronickou pankreatitídou 95; súbor kontrol tvorilo 309 respondentov. Zámerom publikácie bolo v teoretickej časti čo najkomplexnejšie objasniť závažnosť problematiky nádorových ochorení rakoviny pankreasu. Hlavným cieľom praktickej časti práce bolo získať a zhodnotiť získané údaje a prispieť tak k rozšíreniu poznania prírodných súvislostí nádorových ochorení pankreasu. Naše údaje z prvých 3 rokov štúdie boli súčasťou analýz IARC, ktoré potvrdzujú hypotézu, že významným rizikovým faktorom pre vznik rakoviny pankreasu je aj nadváha v mladom veku (Urayama et al., 2011). Ucelené analýzy budú postupne publikované z údajov viacerých európskych a svetových štúdií pod koordináciou z IARC. Samotná štúdia ESNAP je ojedinelým projektom svojho druhu v oblasti verejného zdravotníctva na Slovensku, ktorá bola podporovaná MZ SR z prostriedkov na vedu a výskum. Za jeden z hlavných úspechov štúdie ESNAP sa považuje aj posilnenie spolupráce medzi mnohými inštitúciami verejného zdravotníctva a klinickými pracoviskami na celom Slovensku vo vedeckom výskume. Môžeme konštatovať, že realizácia tejto multicentrickej epidemiologickej štúdie v podmienkach Slovenska, výber spoluriešiteľských inštitúcií verejného zdravotníctva, spolupráca s klinickými pracoviskami bola vysoko efektívna (zahnutých 82,5 % oslovených a vhodných pacientov), avšak opakované pozastavovanie projektu narúšalo kontinuitu spolupráce a dôveryhodnosť u spoluriešiteľov. Z povahy nádorového ochorenia, ktoré vzniká akumuláciou mutácií v génoch, spôsobených mnohými faktormi vonkajšieho a vnútorného pôvodu vyplýva, že vznik nádorov je a bude

súčasťou života. Podpora zdravia, prevencia nádorových ochorení a vynaložené prostriedky na ne v konečnom dôsledku znižujú nesporne väčšie náklady na samotnú liečbu a zdravotnú starostlivosť. Vedecké poznatky je nutné prenášať do prevencie a ochrany zdravia. V tomto smere je nevyhnutné a dôležité vytváranie multirezortného prístupu v riešení problematiky primárnej prevencie, ktorej východiskom sú však dôveryhodné vedecké poznatky získavané napríklad aj epidemiologickými štúdiami.

(Cit.: E. Fabiánová; Z. Adamčáková a kol., 2013: ESNAP Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu na Slovensku. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici za podpory Ministerstva zdravotníctva SR, 2013. ISBN 978-80-971096-1-5)

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine Pilotnú štúdiu rakoviny močového mechúra nerieši.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine t. č. nerieši, máme záujem sa podieľať na plnení tohto programu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

LY-agri Plus, s.r.o.

V priestoroch prevádzky bol vykonaný štátny zdravotný dozor, zameraný na:

- kontrolu splnenia opatrení stanovených právnomu subjektu LY-agri Plus, s.r.o., RÚVZ so sídlom v Martine v zázname z ústneho prejednávania uskutočneného na RÚVZ so sídlom v Martine na oddelení PPLaT;
- posúdenie priestorov a podkladov pre vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov „Spracovanie a konzervovanie zemiakov a zeleniny, 038 21 Mošovce 576“ do prevádzky;

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že opatrenia stanovené právnomu subjektu LY-agri Plus, s.r.o., RÚVZ so sídlom v Martine v zázname z ústneho prejednávania uskutočneného na RÚVZ so sídlom v Martine na oddelení PPLaT, neboli všetky splnené.

V závere z predmetného výkonu štátneho zdravotného dozoru, z ktorého bol vyhotovený záznam, boli okrem iného uvedené povinnosti, ktoré je právny subjekt LY-agri Plus, s.r.o. povinný zabezpečiť.

Vzhľadom k zisteným nedostatkom pri výkone ŠZD bolo rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Martine konanie prerušené. Účastník konania bol povinný pre vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, ktoré je zároveň aj chráneným pracoviskom zabezpečiť nasledovné:

1. riešiť osvetlenie pracovísk v čo najväčšej miere denným svetlom, dostatočne doplnené umelým osvetlením (miesta s dlhodobým pobytom pracovníkov) podľa vyhlášky MZ SR č. 541/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci;
2. riešiť dostatočnú nútenú výmenu vzduchu v miestnostiach s mokrou prevádzkou a v priestoroch so vznikom zdraviu škodlivých látok a iných nežiadúcich látok v súlade s platnou legislatívou;
3. zabezpečiť nútenú výmenu vzduchu v sprche, nútený odvod vzduchu v šatni, v miestnosti umývania prepraviek, v miestnosti pre upratovačku v súlade s platnou legislatívou;
4. plochu šatní dimenzovať podľa počtu zamestnancov a zároveň zabezpečiť stoličky, resp.

- lavice na sedenie v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko;
5. v priestore kotolne na tuhé palivo je potrebné zabezpečiť dostatočnú a kapacitne vyhovujúcu nútenú výmenu vzduchu;
 6. doplniť výkony ventilátorov umiestnené v expedícii, a v miestnosti spracovania zemiakov a zeleniny;
 7. riešiť vetranie v dennej miestnosti (t.č. je vetranie dennej miestnosti zabezpečené oknom do priestoru skladu zemiakov);

V prevádzke sa vykonáva spracovanie a konzervovanie zemiakov a zeleniny. Toho času je na prevádzke 8 pracovníkov, z toho 7 žien. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci vykonáva vzhľadom na zaradenie fyzickej záťaže – DNJZ do 3. kategórie rizikových prác pracovný lekár MUDr. Žilinská.

KLM centrum:

RÚVZ so sídlom v Martine vykonal v prevádzke KLM centrum opakovaný výkon štátneho zdravotného dozoru z dôvodu žiadosti doručenej na RÚVZ so sídlom v Martine, o rozšírenie počtu pracovných miest vykonávajúcich činnosť na chránenom pracovisku – o 2 pracovné miesta. Pri výkone ŠZD boli skontrolované pracovné a životné podmienky, zhodnotenú podklady a doklady predložené k žiadosti o vydanie odborného stanoviska a posúdené podmienky prevádzky pre navrhované činnosti a rozšírenie počtu pracovníkov. Zdravotné obmedzenia pracovníkov boli posúdené praktickými lekármi pre dospelých, ktorí vydali posudky zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti.

Na zriadenom chránenom pracovisku vykonávajú činnosť 4 zamestnanci, z toho 3 ženy v profesii manažér, grafik a 2x administratívny pracovník.

Druh vykonávanej činnosti na pracovnej pozícii administratívny pracovník: kombinované administratívno-kancelárske činnosti súvisiace s posudzovanou prevádzkou.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti v profesii *administratívny pracovník*, pre zamestnanca na novozriadovanom chránenom pracovisku vykonal praktický lekár pre dospelých.

Lubica Brnová – Bellady

Predmetom posúdenia boli priestory pre zriadenie a prevádzkovanie chráneného pracoviska v priestoroch prevádzky „Výroba bižutérie a suvenírov, 038 11 Belá – Dulice 70“, rozšírenie o dve pracovné miesta v profesii: *administratívny pracovník – práca s PC, balenie bižutérnych komponentov, vybavovanie objednávok*.

Na zriadenom chránenom pracovisku budú pracovať štyria zamestnanci: dvaja zamestnanci v profesii: *výroba bižutérie, suvenírov a administratíva* a dvaja zamestnanci v profesii: *administratívny pracovník – práca s PC, balenie bižutérnych komponentov, vybavovanie objednávok*.

Pracovná doba bude 1 zmenná, Po: - Pia: cca od 07:00 do 15:00 hod. - 8 hodín za dodržania režimu práce a odpočinku, prestávky budú individuálne.

Druh vykonávanej činnosti na pracovnej pozícii *výroba bižutérie, suvenírov a administratíva* bude pozostávať z výroby bižutérie a suvenírov, technikou modelovania, skladania rôznych komponentov z kovu, skla, prírodných a zdravotne nezávadných materiálov, balenia výrobkov, navliekania koráliek na drôtik, leštenia, začistenia koncov drôtikov pilníkom alebo brúsnym papierom, vrtania dierok ručným náradím a z administratívnych prác – práce na PC, cca 4 hod. denne.

Druh vykonávanej činnosti na pracovnej pozícii: *administratívny pracovník - práca*

s PC, balenie bižutérnych komponentov, vybavovanie objednávok bude pozostávať z práce na PC, balenia bižutérnych predmetov a vybavovania objednávok.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti v profesii *administratívny pracovník* - práca s PC, balenie bižutérnych komponentov, vybavovanie objednávok, zamestnancov na novozriadovanom chránenom pracovisku vypracovali všeobecní lekári.

TOPAS

Priestory obchodnej prevádzky „TOPAS“ – Obchodné centrum TULIP, Pltníky č.2, Martin boli z hľadiska ochrany zdravia ľudí a požiadaviek na úseku verejného zdravotníctva posúdené a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, ako príslušným orgánom verejného zdravotníctva, bolo vydané súhlasné rozhodnutie č.j. HŽP 2006/01124 zo dňa 03.10.2006 k uvedeniu predmetných priestorov do prevádzky podľa platnej legislatívy Slovenskej republiky. Dňa 10.10.2006 vydal Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine oznámenie o oprave písomnosti – Rozhodnutie č. j. HŽP 2006/01124 zo dňa 03.10.2006 – oprava sortimentu predaja. Súhlasné stanovisko RÚVZ so sídlom v Martine so zriadením chráneného pracoviska bolo vydané pod číslom PPL: 2007/002084 zo dňa 06.06.2007.

Na chránenom pracovisku budú pracovať 3 pracovníčky so zníženou pracovnou schopnosťou v profesii predavačka s 37,5 hodinovým týždenným úväzkom na dve pracovné zmeny. Rozpis zmien bol so všetkými pracovníčkami vopred prekonzultovaný a upravený podľa ich zdravotného stavu a požiadaviek. Pracovať budú na dve zmeny, pričom tretia bude mať voľno.

RL Trading s.r.o.

Predmetom posúdenia sú priestory pre zriadenie a prevádzkovanie chráneného pracoviska v priestoroch predajne „NAJmobily, M.R.Štefánika 50, 036 01 Martin“, rozšírenie o jedno pracovné miesto v profesii : *administratívny pracovník*. Dispozične sa jedná o jeden prevádzkový priestor - predajňa s nepotravinárskym sortimentom predaja.

Na zriadenom chránenom pracovisku budú pracovať dvaja zamestnanci v profesii: *predavač a administratívny pracovník*.

Pracovná doba (pondelok-piatok) bude 8 hodín za dodržania režimu práce a odpočinku, 1/2 hod. obedná prestávka.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti v profesii *administratívny pracovník*, zamestnanca na novozriadovanom chránenom pracovisku vypracoval všeobecný lekár.

NEOMATRADE, s.r.o.

NEOMATRADE, s.r.o., IČO: 46 900 233, Nová 134, 017 01 Považská Bystrica, pracovisko „Chránená dielňa, stredisko Neografia, a.s., ul. Volgogradská 2, 036 01 Martin – Priekopa“.

Prevádzka chránenej dielne je sústredená do priestorov pôvodne ručného pracoviska brigádnikov v stredisku Neografia, a.s. Priekopa. Zamestnávateľ má s prenajímateľom priestorov Neografia, a.s., Martin uzatvorenú zmluvu o prenájme priestorov. Predmetom posúdenia sú priestory pre zriadenie a prevádzkovanie chráneného pracoviska v profesii *pomocný pracovník vkladania príloh* pre 34 zamestnancov v priestoroch „Chránená dielňa, stredisko Neografia, a.s., ul. Volgogradská 2, 036 01 Martin – Priekopa“.

Vybavenie: 10 pracovných stolov s nastaviteľnou výškou pracovnej plochy od 70-85 cm od podlahy, 25 ks ergonomických stoličiek s nastaviteľnou výškou, stoličky sú bez koliesok s mäkkou sedacou časťou, manipulačné vozíky Belet (patriace prenajímateľskej spoločnosti Neografia, a.s.). Vetranie je prirodzené 18 ks plastových okien s rozmerom 180x60 cm a 60x40 cm (+ VZT), osvetlenie je prirodzené plastovými oknami a umelé žiarivkové - 55 ks, podlaha je betónová s povrchovou úpravou. Pracovisko je priamo naväzujúce na halu knižárne s KOLBUS linkou, medzi pracoviskom ručnej manipulácie a výrobnou linkou nie je riešené stavebné oddelenie jednotlivých priestorov.

Počet zamestnancov celkom: 34, z toho 17 žien;

11 zamestnancov (8 žien) pracuje na 4 hodiny denne;

4 zamestnanci (2 ženy) pracujú na 6 hodín denne;

19 zamestnancov (7 žien) pracuje na 8 hodín denne;

Pracovná doba:

dvozmenná prevádzka /7 dní v týždni, pracovná doba 8 hod. v čase od 6:00 do 14:00, a v čase od 14:00 do 22,00 hod.

Prestávky:

Denná zmena: 8:00-8:05 hod, 10:30-11:00 hod., 13:00-13:05 hod.

Poobedná zmena: 16:00-16:05 hod., 18:30-19:00 hod., 21:00-21:05 hod.

NEOMATRADE, s.r.o., IČO: 46 900 233, Nová 134, 017 01 Považská Bystrica pri každej výmene pracovníka na chránenom pracovisku doručuje na RÚVZ so sídlom v Martine posudok o zdravotnej spôsobilosti každého nového pracovníka.

Zhrnutie:

Zamestnávateľa v uvedených prípadoch o problematike pracovného prostredia vedia, sú podrobne informovaní, vrátane stanovenia podmienok na pracovisku. V 4 prípadoch podmienky práce, pracovného prostredia a z toho vyplývajúcich odmedzení akceptujú, v 1 prípade nie.

Obdobne v 4 prípadoch sú podmienky práce a pracovného prostredia prispôsobované zamestnancom, v jednom prípade je to veľmi problematické.

CHRÁNENÉ PRACOVISKÁ – VYDANÉ ROZHODNUTIA A STANOVISKÁ OD ROKU 2009 DO ROKU 2013

Rok 2009:

- Vydané rozhodnutia: - 18;
- Vydané odborné stanoviská: - 5;

Rok 2010:

- Vydané rozhodnutia: - 20;
- Vydané odborné stanoviská: - 16;

Rok 2011:

- Vydané rozhodnutia: - 22;
- Vydané odborné stanoviská: - 21;

Rok 2012:

- Vydané rozhodnutia: - 25;
- Vydané odborné stanoviská: - 20;

Rok 2013:

- Vydané rozhodnutia: - 18;
- Vydané odborné stanoviská: - 21;

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Trnavský a Žilinský región

2.6.2 *Prieskum psychickej pracovnej záťaž u učiteľov základných a stredných škôl*

Legislatíva:

ZÁKON NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, §38 Ochrana zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.542/2007 Z.z.o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

Základná charakteristika pracoviska

Základná škola Benice je zriadená ako samostatný právny subjekt – rozpočtová organizácia od 1.7.2002. Poskytuje základné vzdelanie v zmysle zákona 245/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov – pre 1. a 2. stupeň povinnej školskej dochádzky. Základná škola poskytuje základné vzdelanie aj integrovaným žiakom (od ľahkého cez stredný stupeň mentálneho postihnutia a žiakom s autistickými prejavmi správania s mentálnym postihnutím a intelektovo v norme), od prvého ročníka až do ukončenia povinnej školskej dochádzky.

Súčasťou rozpočtovej organizácie je aj školský klub detí a školská jedáleň.

K **30.09.2013** škola poskytovala základné vzdelanie pre **269** žiakov (vrátane integrovaných žiakov) v pätnástich triedach. Výučba sa vykonáva v **21** učebniach. V základnej škole Benice je zamestnaných **26 zamestnancov**. Školský klub detí navštevuje **68** detí v dvoch oddeleniach. V školskom klube detí sú zamestnané **4 vychovávateľky**, z toho **1 asistentka učiteľa**.

Základná charakteristika súboru zamestnancov

Hodnotenia pracovnej psychickej záťaže v profesii učiteľ/učiteľka sa zúčastnilo 20 zamestnancov Základnej školy Benice, okres Martin:

- muži v počte = 4,
- ženy v počte = 16

Priemerný vek celého súboru bol **46,45 ± 10,62** roka.

Priemerná celková dĺžka odbornej praxe od skončenia školy **21,65 ± 11,20** roka.

Priemerná dĺžka praxe v terajšom zamestnaní (u terajšieho zamestnávateľa) **18,40 ± 12,24** roka.

Priemerný vek celého súboru skupiny žien bol **45,24 ± 11,07** roka.

Priemerná celková dĺžka odbornej praxe od skončenia školy **20,88 ± 11,91** roka.

Priemerná dĺžka praxe v terajšom zamestnaní (u terajšieho zamestnávateľa) **19,41 ± 11,94** roka.

Priemerný vek celého súboru skupiny mužov bol **53,33 ± 1,25** roka.

Priemerná celková dĺžka odbornej praxe od skončenia školy **26,00 ± 3,27** roka.

Priemerná dĺžka praxe v terajšom zamestnaní (u terajšieho zamestnávateľa) **12,67 ± 12,36** roka.

Metóda

Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže u zamestnancov na pracovisku ZŠ Benice bolo vykonané pre profesie:

- riaditeľ
- učiteľ/učiteľka : I. stupeň ZŠ
- učiteľ/učiteľka : II. stupeň ZŠ

Použité nástroje

1.Súbor metód na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže

A. Hodnotenie psychickej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia

B. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž

B.1 Metóda subjektívneho hodnotenia práce podľa Meistera

2.Súbor metód na hodnotenie senzorickej záťaže pri práci

A. Hodnotenie senzorickej záťaže pri práci z hľadiska charakteristík práce a pracovného prostredia

Metóda na hodnotenie senzorickej záťaže pri práci z hľadiska úrovne pracovných podmienok

B. Subjektívna odozva zamestnancov na zrakovú záťaž pri práci

Dotazník zrakových ťažkostí pri práci a pretrvávajúcich po skončení práce

Časť A Hodnotenie psychickej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia

Psychickú pracovnú záťaž sme hodnotili v jednotlivých profesiách v štyroch stupňoch podľa jedenástich charakteristík práce a pracovného prostredia: intenzita práce a časový tlak, vnútené pracovné tempo, monotónnosť, vplyvy narúšajúce sústredenie, sociálne interakcie, hmotná a organizačná zodpovednosť, riziko ohrozenia života a zdravia vlastného alebo iných osôb, práca na zmeny, pracovné prostredie, fyzická nepohoda a iné zdroje záťaže.

Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia na pracovisku ZŠ Benice sme vykonali skupinovo podľa jednotlivých profesií.

Súčasťou Protokolu o hodnotení psychickej pracovnej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok je odôvodnenie zaradenia každej charakteristiky práce a pracovného prostredia do stupňa A, B, C alebo D a prevod na výsledný stupeň 1, 2, 3 alebo 4 v súlade s metódou.

Súčasťou kritérií zvýšenej psychickej pracovnej záťaže je tretí alebo štvrtý stupeň dosiahnutý v tejto metóde.

Prevod stupňov A, B, C a D na výsledné stupne 1, 2, 3 alebo 4

PREVOD STUPŇOV A, B, C a D na STUPNE 1, 2, 3 alebo 4					
	A	B	C	D	Stupeň 1-4
Psychická pracovná záťaž z hľadiska úrovne pracovných podmienok	°	0 - 11	0	0	1
	°	°	≥ 1 °	0 1	2
	°	°	°	2 3	3
	°	°	≤ 3 ≥ 4 °	3 ≥ 4	4

Hodnotenie psychickej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia

Profesia učiteľ/učiteľka (I. stupeň ZŠ)

Mentálna záťaž

I.stup.			
5A	1B	2C	3D
3.stupeň MZ			

Záverečné zhodnotenie:

Mentálna záťaž

Celkový výsledný stupeň mentálnej záťaže Profesia: „učiteľ/učiteľka – 1. stupeň ZŠ“

3. stupeň mentálnej záťaže

Senzorická záťaž

Výsledný stupeň senzorickej záťaže (najvyšší dosiahnutý stupeň záťaže) Profesia: „učiteľ/učiteľka – 1. stupeň ZŠ“

2. stupeň senzorickej záťaže

Profesia učiteľ/učiteľka (II. stupeň ZŠ)

Mentálna záťaž

II.stup.			
5A	4B	1C	1D
2.stupeň MZ			

Záverečné zhodnotenie:

Mentálna záťaž

Celkový výsledný stupeň mentálnej záťaže Profesia: „učiteľ/učiteľka – II. stupeň ZŠ“

2. stupeň mentálnej záťaže

Senzorická záťaž

Výsledný stupeň senzorickej záťaže (najvyšší dosiahnutý stupeň záťaže) Profesia: „učiteľ/učiteľka – II. stupeň ZŠ“

2. stupeň senzorickej záťaže

Profesia: riaditeľ

Mentálna záťaž

riaditeľ			
5A	2B	1C	3D
3.stupeň MZ			

Záverečné zhodnotenie:

Mentálna záťaž

Celkový výsledný stupeň mentálnej záťaže Profesia: „riaditeľ“

3. stupeň mentálnej záťaže

Senzorická záťaž

Výsledný stupeň senzorickej záťaže (najvyšší dosiahnutý stupeň záťaže) Profesia: : „riaditeľ“

1. stupeň senzorickej záťaže

Časť B Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž

B.1 Metóda subjektívneho hodnotenia práce podľa Meistera

Metóda na subjektívne hodnotenie vplyvov práce na psychiku zamestnancov.

Na základe desiatich položiek, ktorými sú časová tieseň, malé uspokojenie z práce, vysoká zodpovednosť pri práci, otupujúca práca, problémy a konflikty na pracovisku, monotónia, nervozita, presýtenie, únava, dlhodobé prekročovanie miery únosnosti, sme individuálne aj skupinovo hodnotili psychickú záťaž pri práci v charakteristikách: psychické preťaženie, monotónna záťaž (monotónia) a nešpecifická záťaž; bolo zhodnotených aj individuálne prežívanie subjektívne pociťovanej psychickej záťaže pri práci.

Súčasťou kritérií zvýšenej psychickej pracovnej záťaže je tretí stupeň psychického preťaženia, alebo tretí stupeň monotónnej záťaže, alebo tretí stupeň nešpecifickej záťaže dosiahnutý v tejto metóde.

Súbor pre hodnotenie psychickej pracovnej záťaže učiteľov základnej školy tvorilo 20 zamestnancov ZŠ Benice.

Nástroj na hodnotenie

Meisterov dotazník na hodnotenie vplyvov pracovnej činnosti na psychiku zamestnancov.

Hodnotenie

Celý súbor tvorilo: 20 respondentov

Preťaženie I.

Priemerná hodnota : 9,25 ± 2,57

Medián: 9,50

Jednostrannosť – monotónia II.

Priemerná hodnota : 5,85 ± 1,93

Medián: 6,00

Nešpecifický faktor III.

Priemerná hodnota : 12,60 ± 3,54

Medián: 12,50

Hrubé skóre:

Priemerná hodnota : 27,70 ± 6,40

Medián: 28,00

Hodnotenie záťažových tendencií :

Preťaženie (1.faktor): 24,09 ± 12,33 **Stupeň č. 2 - 3**

Medián: 22

Stupeň č. 2

Jednostrannosť, monotónia (2.faktor): 0

x

Nešpecifická záťaž (3.faktor): 25,44 ± 13,73

Stupeň č. 1

Záverčné zhodnotenie

Z analýz výsledkov je možné konštatovať, že hodnotená skupina v profesii učiteľ/učiteľka Základnej školy Benice:

- z hľadiska hodnotenia psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia dosahuje úroveň
 - o 3. stupňa mentálnej záťaže a 2. stupňa senzorickej záťaže v skupine **učiteľiek I.stupňa ZŠ,**
 - o 2. stupňa mentálnej záťaže a 2. stupňa senzorickej záťaže v skupine **učiteľ/učiteľiek II.stupňa ZŠ,**
 - o 3. stupňa mentálnej záťaže a 1. stupňa senzorickej záťaže u **riaditeľa,**
- z hľadiska hodnotenia vplyvov pracovnej činnosti na psychiku zamestnancov je pri vykonávaní pracovných činností vystavená psychickej pracovnej záťaži, pri ktorej môže dochádzať pravidelne k dočasným ovplyvneniam subjektívneho stavu, resp. výkonnosti
 - o pri hodnotení celého súboru v jednotlivých faktoroch boli dosahované vyššie hodnoty vo faktoroch preťaženie, nešpecifický faktor, hrubé skóre, pričom pri hodnotení záťažových tendencií v preťažení skupina dosiahla stupeň č.2, v nešpecifickej záťaži stupeň č.1,
 - o pri hodnotení súboru mužov v jednotlivých faktoroch neboli prekročené hodnoty v žiadnom faktore a pri hodnotení záťažových tendencií v preťažení skupina dosiahla stupeň č.1, v nešpecifickej záťaži stupeň č.1,
 - o pri hodnotení súboru žien v jednotlivých faktoroch boli dosahované vyššie hodnoty vo faktoroch preťaženie, nešpecifický faktor, hrubé skóre, pričom pri hodnotení záťažových tendencií v preťažení skupina dosiahla stupeň č.2, v nešpecifickej záťaži stupeň č.2,
 - o výrazné rozdiely boli zistené pri porovnávaní súboru učiteľiek I. stupňa ZŠ a učiteľiek a učiteľov II. stupňa ZŠ,

Dotazníky informovanosti - vyhodnotenie

1. Je podľa Vášho názoru pri vašej práci veľmi výrazná psychická pracovná záťaž?

90% respondentov odpovedalo kladne

2. Viete ako môže psychická záťaž pôsobiť na Vaše zdravie?

Všetci jednoznačne odpovedali kladne

3. Ak ste odpovedali na predchádzajúcu otázku áno, zakrúžkujte alebo uveďte, ako ste sa o vplyve psychickej pracovnej záťaži

Prevažne získavajú informácie z médií (22%) a časopisov (30%)

4. Sú tieto informácie pre Vás dostačujúce ?

15% respondentov takto získané informácie nepostačujú.

5. Bola hodnotená na vašom pracovisku psychická záťaž pri práci?

Väčšina respondentov odpovedala záporne a 45% nevedelo.

6. Zúčastnili ste sa osobne na hodnotení psychickej záťaže pri vašej práci?

Respondenti odpovedali jednoznačne nie.

7. Ste informovaný o výsledku hodnotenia?

Žiadny z respondentov sa nevyjadril kladne, neodpovedalo 25% opýtaných.

8. Je vaša práca vyhlásená ako riziková z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže?

Na takto položenú otázku odpovedalo 20% respondentov kladne, ostatní v rovnej polovici záporne alebo nevedeli.

9. Vykonal zamestnávateľ opatrenia na odstránenie zdrojov psychickej pracovnej záťaže na vašom pracovisku?

35% respondentov odpovedalo kladne, 55% opýtaných odpovedalo záporne, 2 neodpovedali vôbec.

10. Vymenujte, aké to boli opatrenia:

- starostlivosť o tehotné ženy
- zabezpečenie psych. školení
- kolektív učiteľov
- dobré vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi
- budovanie dobrých medziľudských vzťahov
- nezaťažovanie popoludňajšími aktivitami
- racionalizácia dĺžky porád
- svojim ľudským prístupom k ľuďom vychádza v ústrety pri tvorbe rozvrhu

11. Boli tieto opatrenia účinné a efektívne?

K otázke záporný postoj vyjadrilo 15 % respondentov a 55% respondentov sa nevyjadrilo vôbec.

12. Zúčastňujete sa pravidelne lekárskej preventívnej prehliadky v súvislosti s výkonom vašej práce?

Až 70% respondentov sa nezúčastňuje PLP vo vzťahu

13. Aké sú Vaše subjektívne názory na pracovné podmienky a na zdroje psychickej záťaže pri vašej práci:

a) Hlavné problémy na pracovisku

- finančný problém
- práca s dospelými
- komunikácia so žiakmi a rodičmi
- disciplína žiakov (správanie sa - slušné)
- zbytočné papierovanie
- slabá aktivita žiakov
- zvládnutie učiva žiakmi
- vulgárny, agresívny, nevychovaný žiak – žiaci
- súčasná morálka detí - ich výchova
- nemám problém, pretože výborného nadriadeného, ktorý vychádza všetkým zamestnancom v ústrety a je učiteľovi oporou

- veľmi slabá vnútorná motivácia potreby vzdelania u detí
- žiaci, ktorí majú (či už) zdravot. znevýhodnenie alebo psychické problémy
- žiadna spolupráca s odborníkmi
- prístup rodičov a žiakov k pedagógom (vidia len svoje práva)
- neustále zmeny v škol. systéme (zo strany štátu)
- žiaci, ktorí majú závažné psychické problémy
- je vzdelávanie problematických detí
- stále sa riešia výchovné problémy detí - žiadna náprava, drzosť žiakov, agresivita
- neúcta rodičov voči učiteľovi
- integrované, ale aj nevychované deti

b)Príčiny hlavných problémov na pracovisku

- nedokonalé zákony
- záťaž úlohami, ktoré nie sú v kompetencii učiteľa
- pravdepodobne výchova v rodine, podceňovanie učiteľov, ich práce celospoločensky
- nesústredenosť detí a ich nepripravenosť
- nedocenenie učiteľa
- nedostatočná výchova žiakov z rodiny
- celkové uvoľnenie morálky v spoločnosti
- práca s integrovanými žiakmi
- riešiť problémy s odborníkmi – psychológmi
- viac asistentov
- nespokojnosť s rodičmi, integr. žiaci vo veľkej triede
- nepostihnuteľnosť rodičov za správanie svojich detí
- slabý postih. žiakov za svoje správanie
- žiaci s problémovým správaním
- prijímanie takýchto žiakov (so závažnými psychickými problémami) do základnej školy
- deti nie sú dostatočne vychované od rodičov, myslím si že ani z Materskej školy

c)Príčiny nadmernej psychickej záťaže

- nejasné pravidlá, stresové termíny
- zvládnuť individuálne tempo žiakov a komunikáciu s rodičmi
- sústredenosť
- pozornosť
- počet vyuč. hodín - príprava na ne (aj na žiakov)
- správanie žiakov, opatrenia a reformy MŠ SR
- veľa papierovej práce učiteľa
- zlá spolupráca (aj neochota) zo strany rodičov
- žiaci - ich správanie
- problémy
- povinnosti
- zodpovednosť
- neustála kontrola vyuč.
- na základe uč. výsl. žiakov- monitor
- zbytočná byrokracia
- veľa žiakov v triede spolu s integrovanými, bez asistenta, nutnosť rozložiť pozornosť do rôznych úrovní
- prijímanie všetkých - aj zdravotne znevýhodnených žiakov
- riešenie problémov v triede vyvolané hlavne neprispôs. žiakmi
- veľký počet žiakov integrovaných v triedach
- záťažou sú práve tie integrované deti, ktorým treba venovať zvýšenú pozornosť

14. Návrhy na zlepšenie

- nezaťažovať vyučujúcich problémami a prácou, ktorá sa netýka vyučovacieho procesu
- vytváranie pozitívneho prostredia
- zníženie počtu vyučov. hodín (nie prac. času)
- zlepšenie vybavenia škôl pomôckami
- ak sa žiak na hodine nevie ukládať, môcť ho odvieť preč bez toho, aby niekto vyčítal, že som neschopný učiteľ
- väčšia spolupráca s rodičmi a dôvera učiteľovi
- debyrokratizácia
- rekondičné pobyty
- skorý odchod do dôchodku
- ponechať súčasného riaditeľa vo funkcii
- iný postoj celej spoločnosti k našej práci
- možnosť vzdelávania
- prísnejšie komunikovať so žiakmi, ktorí sa previnia
- uvedomenosť rodičovskej verejnosti (vážnosť práce učiteľa a jeho ohodnotenie)
- neprijímať žiakov s autistickými príznakmi alebo s poruchou správania
- riešiť integráciu - nevhodné typy vylúčiť zo školy

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je rozdelená do 3 častí:

Prvá časť zahŕňa :

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR - výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR (Vestník MZ SR čiastka 7-8/1977, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997).

- a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat 19 až 34 r. v počte 20
- b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat. 35 až 54 r. v počte 20
- c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 20
- d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal 1- dňový jedálny lístok, pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA – nadstavbová verzia, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme základných živín – T, S, B, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín v porovnaní s OVD SR.

Dotazník o životospráve

A/ spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

B/ pohybová aktivita a vplyv stresu na organizmus

Dotazník poskytuje informácie o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

II. časť zahŕňa vyplnenie klinicko – somatického dotazníka klientom - poskytuje informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, Tks, Tkd

III. časť zahŕňa vyplnenie záznamového listu na základe biochemického vyšetrenia

Táto časť je plnená v spoluprácu s oddelením VkJ, pričom každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol, TGL, HDL, LDL, Glyk.). Vyšetrenie bolo uskutočnené na prístroji REFLOTRON.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA sa pracovníci oddelenia hygieny výživy zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR č. SOZO – 1586/1997-08) v zariadeniach sociálnych služieb pre dospelých.

V roku 2013 boli získané jedálne lístky v štyroch zariadeniach a to:

1. Domov sociálnych služieb, Martin - Ľadoveň
2. Stredisko evanjelickej diakonie – diakonické centrum, Sučany.
3. Dom svätého Františka, Martin
4. Domov dôchodcov, Turčianske Teplice

Cieľom úlohy je zber, vyhodnotenie, porovnanie jedálnych lístkov za obdobie 1 mesiaca a dosiahnutie požadovaného výsledného nutričného zloženia a energetickej hodnoty stravy.

O plnení nutričnej hodnoty sú jednotlivé zariadenia informované a na základe výsledkov sú im odporúčané zmeny v skladbe pokrmov. Vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty v daných zariadeniach bude k 31.12.2013.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v rámci prvej etapy bolo v roku 2013 odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli.

Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsiataštvrtá hlava - Pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené, resp. na trh uvedené v niektorých z členských štátov EU nevzťahuje. Vzhľadom nato, že pôvod soli na trhu v SR je rôzny a častokrát označený len „vyrobené v EU“ (aj v Slovenskej republike je balená jedlá soľ rôzneho pôvodu), bol v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli vyplýva:

- z celkového počtu 24 analyzovaných vzoriek požiadavke stanovenej Potravinovým kódexom SR na minimálny obsah KI (15 mg/kg soli) nevyhovela 1 vzorka,
- vyšší obsah KI ako stanovuje Potravinový kódex SR nebol zistený v žiadnej vzorke,
- požiadavke Potravinového kódexu SR (15-35 mg/kg) vyhovelo celkom 23 vzoriek.

Z odobratých 24 vzoriek jedlej soli bol obsah ferokynidu draselného vyšetrený v 24 vzorkách, pričom všetky vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavke Potravinového kódexu SR (najvyššie prípustné množstvo 20 mg/kg).

Druhá etapa danej úlohy nie je RÚVZ so sídlom v Martine realizovaná, nakoľko nie sú vytvorené podmienky pre monitorovanie jódu v organizme

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti PET fliaš. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude

vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nepodieľal.***

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov určených pre deti. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti je zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň je kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia keramických a plastových výrobkov určených pre deti, preto sa bezpečnosť takýchto výrobkov overuje v distribučnej sieti.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2013 bola v roku 2013 - v mesiaci jún, odobratá v distribučnej sieti jedna vzorka „plastová detská fľaštička do 3 rokov veku dieťaťa (nie dojčenská fľaša do 1. roka)“ na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – bisfenol A. Testovaná vzorka v sledovanom parametri spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Zároveň boli odobraté v distribučnej sieti dve vzorky „farebné papierové obrúsky (s detským motívom)“ na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – primárne aromatické amíny. Vzorky v sledovanom parametri spĺňajú požiadavky výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č. 1799/2003-100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov. Označovanie výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou, predloženie dokumentácie (prehlásenie o zhode) sa v tejto fáze obchodu nevyžaduje.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti papierových a kartónových

obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape (30. marec 2014) bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nepodieľal.***

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape – od januára do októbra 2013 má prebiehať zber a analýza vzoriek a v druhej etape – december 2013 bude ÚVZ SR vypracovaná záverečná správa. Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách hodnotí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V rámci danej úlohy bolo v roku 2013 vyšetrených 20 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú, resp. strednú prácu podľa členenia fyziologických skupín uvedených v „Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR“. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu počas jedného pracovného dňa a jedného víkendového dňa a analýzou týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín sa získali údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky resp. arómy u dospeljej populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem vyplnenia dotazníka bola v roku 2013 v distribučnej sieti odobratá jedna vzorka potravín na stanovenie hodnoty Mentofuránu (laboratórnou analýzou stanovená hodnota 37,8 mg/kg), jedna vzorka potravín na stanovenie hodnoty Kumarínu (laboratórnou analýzou stanovená hodnota 1,02 mg/kg), jedna vzorka potravín na prítomnosť farbiva - E 104 Chinolínová žltá (laboratórnou analýzou stanovená hodnota < 10,0 mg/kg) a u výrobcu zmrzliny bola odobratá jedna vzorka porciovanej zmrzliny na prítomnosť farbiva - E 129 Allura červená AC (laboratórnou analýzou stanovená hodnota 13,7 mg/kg).

3.7 MONITORING BISFENOLU V MATERIÁLOCH A PRFEDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej má prebiehať zber a analýza vzoriek má byť riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

Na rok 2013 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nepodieľal.***

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva analýzu nutričnej a biologickej hodnoty celodennej stravy – porovnanie s OVD pre vekové kategórie „nepracujúce ženy a muži vo vekovej kategórii 65 – 75 rokov a viac“ v 2 zariadeniach domovoch dôchodcov a posúdenie pestrosti podávanej stravy a pitného režimu, energetickej hodnoty tukov, bielkovín, sacharidov, vitamínov skupiny A, B, C, minerálov a stopových prvkov.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa má byť riešená v období mesiacov jún, júl 2013, druhá etapa sa bude realizovať v mesiacoch február a marec 2014. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nebude podieľať.***

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, ktorý prostredníctvom monitoringu zisťuje prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa – monitoring má byť riešená priebežne počas roku 2013, druhá etapa – vyhodnotenie a vypracovanie záverečnej správy sa bude realizovať v decembri 2013. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2013 nepodieľal.***

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín ukončenia: rok 2020

Úloha nadväzuje na úlohu PVV na roky 2012 – 2016 na úseku verejného zdravotníctva. V roku 2013 projekt na jednotlivých riešiteľských pracoviskách nebol realizovaný.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor: RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR

Spolupracuje: LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: RUVZ v SR

Úloha sa realizuje na základe metodického usmernenia UVZ SR a je realizovaná od roku 2009 v štyroch etapách. Štvrtá etapa realizovaná v roku 2013 je rozdelená do dvoch častí. V prvom polroku 2013 sme uskutočnili zber údajov a v druhom polroku 2013 sme zabezpečili spracovanie a analýzu získaných údajov. Projektu sa zúčastnilo spolu 120 respondentov (veková skupina 15 -18 ročných) z dvoch vybraných stredných škôl (1 mestská škola : Stredná odborná škola obchodu a služieb Martin, Stavbárska 11, Martin a 1 vidiecka škola : Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany).

Zber údajov bol zameraný na :

- dotazníkový prieskum (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a jeho výživové preferencie, frekvenčný dotazník, 24-hodinová stravovacia anamnéza, 24-hod. pohybový režim)
- meranie vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov)
- meranie krvného tlaku (systolického, diastolického).

V 17. kalendárnom týždni bola odobratá celotýždňová strava zo stravovacích zariadení pri stredných školách zúčastnených na projekte. Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek hotových jedál na laboratórnu analýzu stanovenia energetickej hodnoty, B, T, C, NaCl, dusičnanov a ďalších ukazovateľov, ktoré boli dohodnuté v rámci realizovaného projektu s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Žiline. Súčasťou odberu vzoriek stravy bol aj odber podávaných nápojov žiakom v priebehu dňa.

V termíne do 30.09.2013 sme zabezpečili spracovanie a analýzu údajov a boli zaslané na sumárne spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Informácie získané v rámci celoslovenského projektu budú slúžiť pri navrhovaní opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže a na prípravu manuálov činnosti Podpory zdravia pre deti a mládež.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok do potravín u detí prebiehalo na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha bola rozdelená do dvoch etáp. II. etapa bola realizovaná v mesiacoch január – jún 2013 a zabezpečila odborne – metodickú prípravu monitoringu a zber údajov dotazníkovou metódou u detí školského veku v náhodne vybranej Základnej škole (ZŠ, Ul. jahodnícka č. 1, Martin). Do projektu bolo zapojených 20 respondentov vekovej skupiny 11 ročných detí. V II. polroku roku 2013 sa zrealizovalo spracovanie zozbieraných údajov, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR, kde boli spracované za celé Slovensko.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Realizácia projektu prebieha v rámci projektu „Ozdravenie výživy obyvateľov SR“, kde jednou z priorit je znižovanie spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva SR. Úloha bola rozdelená do troch etáp. V roku 2013 sa uskutočňuje I.etapa - sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiály a príprava pilotnej štúdie. RÚVZ so sídlom v Martine nie je zapojený ako riešiteľské pracovisko.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ: MŠVVaŠ SR

Úloha je rozdelená do troch etáp. V roku 2013 v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 sa realizovala I.etapa, ktorá bola vykonaná na základe usmernenia ÚVZ SR „Vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike“, ktorá bude nadväzovať na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a bolo potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice 17 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaného v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“).

Počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy: 73 priestorov na výučbu telesnej výchovy z toho :

- 31 vnútorných priestorov na výučbu telesnej výchovy,
- 42 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Najčastejšie zisťované nedostatky – podľa bodu 1 – 8 uvedených v liste:

1. **dodržiavanie požiadaviek na tepelno – vlhkostnú mikroklimu (možnosti merania teploty vnútorných priestorov, možnosti a spôsob vetrania) – zistené porušenie v 3 zariadeniach bola zistená nedostatočná výmena vzduchu, v priestore telocvične sa nedalo pravidelne a intenzívne vetrať (priestor telocvične bez núteného vetrania, okná bez možnosti ich otvárania priamo z podlahy a nefunkčné okná bez možnosti otvárania – staré, poškodené, opotrebované).**
2. **dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy :**
 - **dodržiavanie plochy priestorov a plochy šatne (v zmysle § 3 odst. 5 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) – nezistené porušenie,**
 - **osvetlenie – osvetľovacie telesá, kryty na svietidlách (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – zistené porušenie v 3 zariadeniach vetracie krídla okien neboli ovládateľné z podlahy a nebolo riešené priečne vetranie priestoru,**
 - **ochranné mriežky – nezistené porušenie,**
 - **podlahová krytina – zistené porušenie v 6 zariadeniach - podlahová krytina v telocvični poškodená, z toho v 3 zariadeniach je potrebné zabezpečiť opravu resp. výmenu podlahovej krytiny v priestore telocvične a v 3 zariadeniach je potrebné zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy,**
 - **steny – povrchová úprava, obklad stien (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – zistené porušenie v 4 zariadeniach poškodená, opadaná omietka stien a stropov z toho v 1 zariadení so známami plesne na stenách (v 2 zariadeniach – príčina spôsobená v dôsledku poškodenia strechy na objekte a v 2 zariadeniach – dôvodom znečistenia stien a stropov nepravidłné maľovanie prevádzkových priestorov).**
3. **dodržanie požiadaviek na vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy (v zmysle § 5 odst. 7 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) :**

- šatne pre cvičencov – zistené porušenie v 2 zariadeniach (ZŠ s MŠ, Priehradná, Martin, ZŠ Kláštor pod Znievom) - pri telocvični je zriadená len 1 šatňa
 - umyvárne pre cvičencov prístupné zo šatne – nezistené porušenie
 - sprchy pre cvičencov – nezistené porušenie
 - umývadlá pre cvičencov – nezistené porušenie
4. zabezpečenie prívodu studenej vody a teplej vody – nezistené porušenie
5. využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy (žiakmi, resp. verejnosťou) :
- 3 zariadenia využívajú priestory len pre vlastnú výučbu TV,
 - 14 zariadení poskytuje svoje priestory iným školám, žiakom a verejnosti.
6. vonkajšie telovýchovné plochy :
- sú alebo nie sú vyčlenené – 14 zariadení má vyčlenené vonkajšie telovýchovné plochy využívané na TV, 3 zariadenia nemajú,
 - oplotené - 17 zariadení,
 - na nezastavanom pozemku školy - 14 zariadení na nezastavanom pozemku školy, 2 zariadenia využívajú priestory ihrísk v správe obcí (ZŠ Košťany nad Turcom, ZŠ Horná Štubňa), 1 zariadenie využíva vonkajší areál základnej školy (Pedagogická a sociálna akadémia, Turčianske Teplice)
 - vybavenie vonkajšieho areálu (ihriská, pieskoviská, atď.) – v 14 zariadeniach bolo prekontrolovaných 42 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy, z toho :
 - 21 ihrísk (11 multifunkčných, 6 basketbalových, 1 plážové volejbalové, 2 trávnaté, 1 hokejbalové),
 - 3 tenisové kurty,
 - 10 doskočísk pre skok do diaľky,
 - 4 atletické trate,
 - 4 pieskoviská.
7. využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport žiakmi školy (Mestské kúpele, športová hala, a pod.) v rámci výučby :
- Mestská krytá plaváreň, Martin a Krytá plaváreň Dolný Kubín – plavecké kurzy organizované jednotlivými školami,
 - Zimná športová hala Martin – ZŠ s MŠ, Gorkého, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov hokejových športových tried v ZŠ a prípravky žiakov MŠ,
 - Futbalové ihrisko, Žabokreky - ZŠ s MŠ, Hurbanova, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov futbalových športových tried,
 - Lyžiarke stredisko Valčianska dolina, Lyžiarske stredisko Jasenská dolina, Lyžiarske stredisko Martinské hole – lyžiarske kurzy organizované jednotlivými školami.

8. dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku – nezistené porušenie

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : vo 8 zariadeniach uložených 19 opatrení

- zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične (3 zariadenia),
- zabezpečiť výmenu okien v objekte telocvične (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahovej krytiny v telocvični (3 zariadenia)
- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodenej strechy (2 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodených, opadaných, znečistených povrchov stien a stropov (4 zariadenia),

- odstrániť pliešeň na stenách a stropoch (1 zariadenie).

Počet uložených blokovaných pokút/ celková suma : 0 blokovaných pokút

Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami:

Názov, adresa školy	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
Bilingválne gymnázium M.Hodžu, Komenského 215, Sučany	Nezistené nedostatky	-	-
Obchodná akadémia, Bernoláková 2, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, Turčianske Teplice	Nezistené nedostatky	-	-
Spojená škola, Gymnázium M.Galandu, Horné Rakovce, Turčianske Teplice	- v priestoroch telocvične – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	- zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Jahodnícka 1, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola A.Stodolu 60, Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola s materskou školou Hurbanova 27, Martin	-poškodená podlaha v telocvični (vyduté parkety, špáry medzi parketami)	- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični	-
Základná škola Horná Štubňa 494 Martin	- poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch telocvične	- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični	-
Základná škola s materskou školou Školská 447/2, Turčianske Teplice	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola Komenského 10, Turany	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola SNP Partizánska 13, Sučany	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola s materskou školou Gorkého 33, Martin	-poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch malej telocvične -poškodená strecha na objekte veľkej telocvične, čo má za následok zatekanie do budovy	-zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični -vykonať komplexnú opravu strechy na objekte veľkej telocvične	-

	-poškodená opadaná omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach, -poškodená podlaha vo veľkej telocvični	-vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v objekte - zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični	
Základná škola s materskou školou Priehradná 11, Martin	-poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch malej telocvične - poškodená, opadaná a znečistená omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach	-zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični -vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach	-
Základná škola s materskou školou J.V.Dolinského, Martin	-poškodená, opadaná a znečistená omietka stien a stropov v telocvični č. 1, v šatniach a umyvárňach -poškodená podlaha vo veľkej telocvični č.1 -okná v objekte telocvične sú poškodené, opotrebované niektoré sa nedajú otvárať, nedostatočná výmena vzduchu – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	-vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični č. 1, v šatniach a umyvárňach - zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični č.1 -zabezpečiť výmenu okien v objekte - zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Benice 96	-okná v objekte telocvične sú poškodené, opotrebované niektoré sa nedajú otvárať, nedostatočná výmena vzduchu – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy	-zabezpečiť výmenu okien v objekte -zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične	-
Základná škola Ostrovná 1, Košťany nad Turcom	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola Františka	-poškodená strecha na objekte telocvične -	-vykonať komplexnú opravu strechy na	

Hrušovského Gymnaziálna 197 Kláštor pod Znievom	zatekanie -poškodená, opadaná omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach, so známkami plesne)	objekte telocvične -vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov - odstrániť plesneň na stenách a strope	-

Stručné zhodnotenie situácie na úseku telocviční:

Na základe zistení z výkonu ŠZD môžeme konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Prevádzkovateľ, resp. zriaďovateľ zariadenia sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre cvičencov. V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia.

V zariadeniach, kde sa vyskytli vážnejšie problémy bolo riešenie nasledovné:

ZŠ s MŠ Gorkého, Martin - zatekanie do objektu z dôvodu poškodenej strešnej krytiny, prevádzkovateľ zariadenia uzatvoril dňa 01.03.2013 telocvičňu, telesná výchova žiakov sa vykonáva v priestoroch malej telocvične, vo vonkajšom areáli, v zimnej športovej hale a futbalovom ihrisku. Prevádzkovateľ zistené nedostatky prejednal so zriaďovateľom „Mesto Martin“, rekonštrukcia objektu sa realizovala v čase letných prázdnin júl – august 2013.

ZŠ Františka Hrušovského, Gymnaziálna 197, Kláštor pod Znievom - problematika zatekania do objektu cez poškodenú strešnú krytinu sa rieši už od roku 2009 a prevádzkovateľ zariadenia vykonáva na objekte podľa svojich finančných možností len nevyhnutné opravy. Na základe zistenia z výkonu ŠZD zriaďovateľ a prevádzkovateľ predmetného zariadenia boli predvolaní na RÚVZ so sídlom v Martine na prejednanie nedostatkov. Na základe jednania bol dohodnutý ďalší postup riešenia vzniknutej situácie so stanovením termínu na odstránenie nedostatkov a prevádzkovateľ zrealizoval rekonštrukciu strešnej krytiny v čase letných prázdnin júl – august 2013.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovačom kalendári na rok 2013 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,

- poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií ... (.. osobne, .. telefonicky),
- poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
- aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
- realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami,

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 1.1.2013,
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaniach proti:
 - rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - varicelle
 - sezónnej chrípke a pneumokokom
 - meningokokom
 - kliešťovej encefalitíde
- pri:
 - doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania
 - zmena očkovacieho kalendára detí

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
 - u ochorení preventabilných očkovaním :3
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 32
 - informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - medzinárodnej úrovni: 2 x
 - celoslovenskej úrovni: 15 x
 - na regionálnej a lokálnej úrovni: 3 x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 43,
 - kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 43,

- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (HPV vakcíny - Silgard, Cervarix, Prevenar 13 pre dospelých, Hexacima 6-valentná kombinovaná vakcína, rotavírusová a meningokoková vakcína, Tetavax, Alteana – prevencia po úrazoch),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 1x (prof.Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategoroizačnej komisie - 4x (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o priebežnú kontrolu zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - o kontrolu evidencie o očkovaní.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.
- Pri realizácii surveillancie infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:
 - lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
 - Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrených,
 - Klinikou biochémieu s.r.o, mikrobiológiou Martin
 - Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
 - vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
 - Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillancie akútnych chabých obrn,
 - jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 114),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 10),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – celkom 29x,
- Európsky týždeň imunizácie 2013,
- vzdelávanie zdravotných sestier v problematike vakcinológie

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorení preventabilné očkovaním (prof. Hudečková zabezpečuje),
- od 1.1.2013 do 31.12. 2013 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1173 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 1087 a 86 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UNM Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
 - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM UNM Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS. Od roku 2011 sa projekt HELICS rozšíril o sledovanie NN na Chirurgickej klinike UNM:
 - sledovanie NN na JIS UNM Martin,
 - sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku – export databázy cholecystektómii za rok 2012 a zber údajov o cholecystektómiách za I.-III. 2014,
- za obdobie od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo v EPISe evidovaných celkom 443 prípadov NN hlásených z UNM v Martine.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravja RÚVZ Martin.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UNM Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2013:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x
- surveillance akútnych chabých paréz : 6260 x negat. hlásenie v UNM
 - aktívne na surveillance spolupracovali tieto pracoviská UNM: Klinika deti a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anesteziológie a intenzívnej medicíny
 - k 31.12. 2013 bol hlásený jeden prípad ACHP u 78 ročnej ženy z Neurologickej kliniky. Z odobratého biologického materiálu neboli potvrdené poliovírusy.
 - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli a Sýrii bola posilnená surveillance ACHO.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin poskytuje individuálne poradenstvo v problematike AIDS a HIV positivity osobám, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a dorast (realizované najčastejšie pracovníkmi Poradne zdravia).

- konzultácie: telefonicky 6x.

6.9 PREDNÁŠKOVÁ ČINNOSŤ– OD 1.1.2013 DO 31.12.2013:

1. Národný imunizačný program – najúspešnejší preventívny program na Slovensku. Krištúfková Z., **Hudečková H.**, IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
2. Surveillance invazívnych pneumokokových nákaz na Slovensku - poster. **Hudečková H.**, Klement C, Maďarová L., IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
3. Ukazovatele zaočkovanosti detí proti vzdušným nákazám na Slovensku. **Hudečková H.**, Mikas J, IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
4. Účinky ortuti a hliníka na ľudský organizmus. Buchancová J., **Hudečková H.**, Švihrová V., Buchanec J., Valachová J., IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
5. Dostáva sa profesionálna TBC po rokoch do úzadia ? Buchancová, J., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Rozborilová, E., Záborský, T., Legáth, Ľ., Bátora, I., Osina, O., Zibolenová, J., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin

6. Vplyv očkovania na výskyt invazívnych hemofilových a pneumokokových ochorení v detskej populácii na Slovensku , **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
7. Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. Rošková , D., Malobická, E., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
8. Výskyt varicely a herpes zoster na Slovensku – skutočnosť a matematický model Zibolenová, J., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
9. Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin a v Slovenskej republike za roky 2002 – 2012 . Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**, Červeňová, T., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
10. Invazívne pneumokokové ochorenia a monitoring zámery kauzálnych sérotypov *Streptococcus pneumoniae*
Čamajová, J., Bottková, J., Klement, C., Maďarová, L., Hupková, H., Avdičová, M., **Hudečková, H.**, VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
11. Európska sieť pre dohľad a kontrolu rakoviny kŕčka maternice v nových členských štátoch Európskej únie
Baška, T., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Danko, J., Lamošová, K., VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
12. Úspechy očkovania, Henrieta. Hudečková, Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013.
13. Pertussis – staronový problém, Krištúfková, Z., **Hudečková, H.**, Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013
14. Nozokomiálne nákazy. **Hudečková, H.**, JLF UK Martin, UNM Martin, 18.4.2013
15. K historickým míľnikom vývoja človeka. Buchanec, J., Buchancová, J., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
16. Eliminácia osýpok a ružienky v EURO regióne WHO – dosiahnutie cieľov. **Hudečková, H.**, Mikas, J., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
17. Analýza zmien rizika vzniku profesionálnej TBC na Slovensku. Buchancová, J., Švihrová, V., Záborský, T., **Hudečková, H.**, Legáth, L., Bátora, I., Rozborilová, E., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
18. Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení v rámci činnosti Národného referenčného centra pre pneumokokové nákazy. Čamajová, J., Klement, C. , Bottková, E. , Maďarová, L. , Hupková, H., Avdičová, M., Námešná, J., **Hudečková, H.**, Nikš, M., XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
19. Surveillance nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie. Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
20. Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. Rošková, D., Malobická, E., **Hudečková, H.**, XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno
21. Hygienicko-epidemiologický režim v ambulatnej praxi. **Hudečková, H.**, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš

život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“ 13.5.2013, RÚVZ Martin

22. Hygienicko-epidemiologický režim v ambulantnej praxi. **Hudečková, H.**, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“ 13.5.2013, JLF UK Martin
23. Ukazovatele zaočkovanosti na Slovensku. **Hudečková, H.**, GLOBÁLNÍ PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2013, 15.5. – 16. 5. 2013, Ostrava
24. CHANGES IN PERTUSSIS OCCURRENCE IN SLOVAKIA DURING YEARS 2006 – 2012, Krištúfková Z., Gajdošíková A., Avdičová M., Štefkovičová M., **Hudečková H.**, ESPID, jún 2013, Milano
25. (NOVÉ) MOŽNOSTI PREVENČIE VHA. **Hudečková, H.**, Žilina, 5.6.2012
26. DOSPELÁ POPULÁCIA A OČKOVANIE. **Hudečková, H.** Škola vakcinológie III, 10. 6. 2013, Horský hotel REMATA, Ráztočno

Publikačná činnosť

- 1 ADN - Vedecké práce v domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS
Zdravotná bezpečnosť potravín z pohľadu verejného zdravotníctva v regióne Turiec za obdobie rokov 2001-2010 / T. Červeňová... [et al.]
Lekársky obzor, Roč. 62, č. 1 (2013), s. 24-29
- 2 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Výskyt varicelly a herpes zoster na Slovensku - skutočnosť a model / J. Zibolenová, H. Hudečková
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 363-369 [CD-ROM]
- 3 AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Ukazovatele zaočkovania nákaz - zmeny epidemiologickej situácie / **H. Hudečková**, J. Mikas
Pediatria, Roč. 8, S1 (2013), s. 13-14
- 4 AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Účinky ortuti a hliníka na ľudský organizmus / J. Buchancová... [et al.]
Pediatria, Roč. 8, S1 (2013), s. 21
- 5 BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Surveillance nozokomiálnych nákaz Univerzitnej nemocnice Martin prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie / E. Malobická, D. Rošková, H. Hudečková
12. Červenkové dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 32] [CD-ROM]
- 6 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu / D. Rošková... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 269-274 [CD-ROM]
- 7 ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch
Prieskum o názoroch ľudí k očkovaniu v uliciach mesta Martin za roky 2010-2012 / E. Malobická...[et al.]

- Pediatrics, Roč. 8, č. 2 (2013), s. 93-97
- 8 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Prehľad profesionálnych intoxikácií a s nimi spojených rizikových prác na Slovensku.
Neobvyklé kazuistiky / J. Buchancová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 40-46 [CD-ROM]
 - 9 ACB - Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách
Očkovanie / H. Hudečková, V. Švihrová
Martin : Osveta, 2013
 - 10 ADC - Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch
Occupational viral hepatitis in the Slovak and Czech Republic / J. Buchancová... [et al.]
Central European Journal of Public Health, Roč. 21, č. 2 (2013), s. 92-97
 - 11 AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií
Národný imunizačný program - najúspešnejší preventívny program na Slovensku / Z. Krištúfková, H. Hudečková
Pediatrics, Roč. 8, S1 (2013), s. 9
 - 12 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Karinóm krčka maternice: epidemiologický vývoj na Slovensku / V. Szabóová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 282-286 [CD-ROM]
 - 13 BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
K historickým míľnikom vývoja človeka / J. Buchanec... [et al.]
12. Červenkové dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 40] [CD-ROM]
 - 14 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Invázne pneumokokové ochorenia a monitoring zámeny kauzálnych sérotypov streptococcus pneumoniae / J. Čamajová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 51-55 [CD-ROM]
 - 15 BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Eliminácia osýpok a ružienky v EURO regióne WHO - dosiahnutie cieľov / H. Hudečková, J. Mikas
12. Červenkové dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 51] [CD-ROM]
 - 16 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Dostáva sa profesionálna TBC po rokoch do úzadia? / J. Buchancová... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 33-39 [CD-ROM]
 - 17 BFB - Abstrakty odborných prác z domácich podujatí (konferencie...)
Analýza zmien rizika vzniku profesionálnej TBC na Slovensku / J. Buchancová... [et al.]

12. Červenkové dni preventívnej medicíny [elektronický zdroj], Bratislava : SLS, 2013 [S. 27] [CD-ROM]

- 18 AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách
Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin a v Slovenskej republike za roky 2002-2012 / E. Malobická... [et al.]
Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi [elektronický zdroj], Martin : JLF UK, 2013 S. 171-177 [CD-ROM]

Účasť na vedeckých a odborných podujatiach – od 1.1.2013 do 31.12.2013:

Aktívna účasť:

1. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso – 1x
2. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin – 1x
3. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 22. – 24. apríla 2013, TÁLE okres Brezno -2x
4. GLOBÁLNÍ PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2013, 15.5. – 16. 5. 2013, Ostrava – 1x
5. ESPID, jún 2013, Milano – 1x
6. Škola vakcinológie III, 10. 6. 2013, Horský hotel REMATA, Ráztočno -1x.
7. XIX. Vakcinačný deň SR, 28.9.2013, Žilina – 1x
8. Vzdeávanie sestier II, rok 2013, 24.10.2013 – 3x

Pasívna účasť:

1. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin – 3x
2. Projekt: Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR. – 57x
3. Tréning psychologických zručností pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie – 5x,
4. XIX. Vakcinačný deň SR, 28.9.2013, Žilina – 2x,
5. IX. Hradecké vakcinologické dny, Hradec Králové, 3. – 5.10.2013 – 1x,
6. Vzdelávanie sestier II, rok 2013, 24.10.2013 – 2x,
7. Národná konferencia“ Posilňovanie služieb a kapacít verejného zdravotníctva v SR.“ MZ SR Bratislava, 17.10.2013 – 1x.

Prednášky, rok 2013 - odd. epidemiológie RÚVZ Martin

1. Krištúfková Z., **Hudečková H.:** Národný imunizačný program – najúspešnejší preventívny program na Slovensku. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
2. **Hudečková H.,** Klement C., Maďarová L.: Surveillance invazívnych pneumokokových nákaz na Slovensku. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso – poster
3. **Hudečková H.,** Mikas J.: Ukazovatele zaočkovanosťi detí proti vzdušným nákazám na Slovensku. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso
4. Buchancová J., **Hudečková H.,** Švihrová V., Buchanec J., Valachová J.: Účinky ortuti a hliníka na ľudský organizmus. IV. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 17. - 19. január 2013, Hotel PATRIA, Štrbské Pleso

5. **Hudečková H.**: Vplyv očkovania na výskyt invazívnych hemofilových a pneumokokových ochorení v detskej populácii na Slovensku. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA , konferencia s medzinárodnou účasťou, 6. – 7. 3. 2013, Martin
6. Buchancová, J., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Rozborilová, E., Legáth, Ľ., Bátora, I., Osina, O., Machata, M., Záborský, T., Zibolenová, J.: Dostáva sa profesionálna TBC po rokoch do úzadia ? VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA , konferencia s medzinárodnou účasťou, 6. – 7. 3. 2013, Martin
7. Rošková , D., Malobická, E., **Hudečková, H.**: Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
8. Zibolenová, J., **Hudečková, H.**: Výskyt varicely a herpes zoster na Slovensku – skutočnosť a matematický model. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
9. Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**, Červeňová, T.: Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz v Univerzitetnej nemocnici Martin a v Slovenskej republike za roky 2002 – 2012 . VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
10. Čamajová, J., Bottková, J., Klement, C., Maďarová, L., Hupková, H., Avdičová, M., **Hudečková, H.**: Invazívne pneumokokové ochorenia a monitoring zámery kauzálnych sérotypov Streptococcus pneumoniae. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
11. Baška, T., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Danko, J., Lamošová, K.: Európska sieť pre dohľad a kontrolu rakoviny kŕčka maternice v nových členských štátoch Európskej únie. VIII. MARTINSKÉ DNI VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA, 6. – 7. 3. 2013 Martin
12. **Hudečková H.**: Nozokomiálne nákazy. UNM Martin, 18.4.2013
13. **Hudečková H.**: Úspechy očkovania. Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013
14. Krištúfková, Z., **Hudečková, H.**: Pertussis – staronový problém. Vzdelávacie podujatie na tému“Očkovanie dospelých“, Kaskády 15.-16. 3. 2013
15. Buchanec, J., Buchancová, J., **Hudečková, H.**: K historickým míľnikom vývoja človeka. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013
16. **Hudečková, H.**, Mikas, J.. Eliminácia osýpok a ružienky v EURO regióne WHO – dosiahnutie cieľov. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013
17. Buchancová, J., Švihrová, V., Záborský, T., **Hudečková, H.**, Legáth, Ľ., Bátora, I., Rozborilová, E.: Analýza zmien rizika vzniku profesionálnej TBC na Slovensku. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013
18. Čamajová, J., Klement, C., Bottková, E., Maďarová, L., Hupková, H., Avdičová, M., Námešná, J., **Hudečková, H.**, Nikš, M.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení v rámci činnosti Národného referenčného centra pre pneumokokové nákazy. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013
19. Malobická, E., Rošková, D., **Hudečková, H.**: Surveillance nozokomiálnych nákaz v Univerzitetnej nemocnici Martin prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013

20. Rošková, D., Malobická, E., **Hudečková, H.**: Surveillance nozokomiálnych infekcií v mieste chirurgického výkonu. XII. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, TÁLE okres Brezno, 22. – 24. apríla 2013
21. **Hudečková H.**: Hygienicko-epidemiologický režim v ambulantnej praxi. HH, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“, 13.5.2013, RÚVZ Martin
22. **Hudečková H.**: Hygienicko-epidemiologický režim v ambulantnej praxi. HH, Odborné podujatie určené pre zdravotné sestry v rámci kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, - súčasť programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care is Safer care“, 13.5.2013, JLF UK Martin
23. **Hudečková H.**: Ukazovatele zaočkovanosti detí na Slovensku. GLOBÁLNÍ PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2013, 15.-16.5.2013, Ústav epidemiologie a ochrany veřejného zdraví LF OU v Ostravě
24. Krištúfková Z., Gajdošíková A., Avdičová M., Štefkovičová M., **Hudečková H.**: Changes in Pertussis Occurrence in Slovakia During Years 2006 – 2012. 31st Annual Meeting of the EUROPEAN SOCIETY FOR PEDIATRIC INFECTIOUS DISEASES, Mila, Italy, May 28 – June 1, 2013
25. **Hudečková H.**: (NOVÉ) MOŽNOSTI PREVENCIE VHA. Odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu. Žilina, 5.6.2012
26. **Hudečková H.**: Dospelá populácia a očkovanie. Škola vakcinológie III, 10. 6. 2013, Horský hotel REMATA, Ráztočno
27. Červeňová T., Švihrová V., Malobická E., **Hudečková H.**: Zdravotná bezpečnosť potravín z pohľadu verejného zdravotníctva v regióne Turiec z obdobia rokov 2001-2012. XXI. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie, 23. - 25. 9. 2013 – Kúpele Nový Smokovec
28. Malobická E, Uhrinová K, **Hudečková H.**: Užívanie antibiotík v Univerzitnej nemocnici Martin počas realizácie bodovej prevalenčnej štúdie. XXI. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie, 23. - 25. 9. 2013 – Kúpele Nový Smokovec
29. Rošková D, Hrušková M, Buchancová J, Strýčková M, Berková E, Zelník Š, Hudečková H, Švihrová V.: **Analýza primárnej prevencie hepatitídy u zamestnancov poliklinického zdravotníckeho zariadenia.** XXI. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie, 23. - 25. 9. 2013 – Kúpele Nový Smokovec
30. **Hudečková H.**, Krištúfková Z.: Epidemiologické riziká súčasnej imunizačnej praxe. XIX. Vakcinačný deň SR, 28.9.2013, Žilina
31. Buchancová, J., **Hudečková, H.**, Švihrová, V., Buchanec, J.: Zrkadlo nastavené na účinky Hg a Al na ľudský organizmus. XIX. Vakcinačný deň SR, 28.9.2013, Žilina
32. **Hudečková H.**: Morbili – Mums – Rubeola. Hodnota očkovania - Vzdelávanie sestier II, rok 2013, 24.10.2013
33. Zibolenová J., **Hudečková H.**: Matematické modelovanie šírenia varicelly na Slovensku. 10. Vedecká konferencia doktorandov, JLF UK Martin,
34. **Hudečková H.**: Očkovanie v kontexte modernej medicíny. Postgraduálny kurz Očkovanie – mýty, fakty, realita, 22.11.2013, Aula Magna JLF UK Martin

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

- riešiteľ ÚVZ SR

PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkJ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

5. apríla 2013 RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto Martin, Centrom pomoci Ligy proti rakovine, Spolkom medikov Martin zorganizovali „Deň zdravia“ v OC Tulip. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine merali celkový cholesterol a krvný tlak a poskytovali odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. Akcie sa zúčastnil masér, ktorý poskytoval masáž krčnej chrbtice. Odborné poradkyne Mary Kay poskytovali zadarmo čistenie pleti, líčenie tváre a poradenstvo v starostlivosti o pleť. Poskytovalo sa odborné poradenstvo v dermatologickej oblasti a reštaurácia Dobrý dúšok poskytovala ochutnávku racionálnych jedál. Celkovo bolo vyšetrených 55 klientov.

16. marca 2013 sme sa zúčastnili projektu MOST s Nadáciou srdca v OD Max Žilina. Klientom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, krvného tlaku, BMI a odborné poradenstvo v prevencii srdcovo – cievnych ochorení. Celkovo bolo vyšetrených 100 klientov.

24. septembra 2013 sme sa zúčastnili v spolupráci so zdravotnou poisťovňou VŠZP kampane Deň zdravia vo firme MONDI Ružomberok. Klientom sme poskytli meranie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, krvného tlaku, BMI a percenta podkožného tuku. Celkovo bolo vyšetrených 54 ľudí.

27. septembra 2013 PCZ a VkJ realizovalo celoslovenskú kampaň „Deň srdca“ projekt MOST. Kampaň prebiehala v OD Prior v čase od 13.00 do 16.00 hod., a to v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine a študentmi verejného zdravotníctva JLF UK Martin. Klientom sme vyšetrovali hladinu celkového cholesterolu, krvný tlak, BMI, percento podkožného tuku, obvod pása a zisťovali krátku anamnézu v súvislosti so srdcovo – cievnyimi ochoreniami. Študenti VZ rozdávali letáky kampane a informovali klientov o jej priebehu. Každému klientovi, ktorí sa zúčastnil vyšetrenia sme poskytli odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Vyšetrených bolo 44 klientov, z toho 16 mužov a 28 žien. Priemerný vek bol 54,5 roka.

9. októbra 2013 RÚVZ so sídlom v Martine sa v rámci Svetového dňa duševného zdravia zúčastnil akcie Ad manus medici martinensis, bola venovaná dospelým, ale aj detskej populácii obyvateľov mesta Martin. Kampaň organizoval Martinský klub medikov (MKM). Pracovníci poradenského centra zdravia poskytovali osvetu v oblasti duševného zdravia a poskytovali zdravotno - výchovné materiály k problematike duševného zdravia, depresie a Alzheimerovej choroby.

Deťom sa o 9:00 otvorili brány Začarovaného kráľovstva Zdravia, na ktoré sa nachvíľočku premenil martinský Hviezdoslavov park. Čakalo tu na nich šesť párov šašov. Každý z nich prevzal zodpovednosť za jednu skupinu odvážnych záchrancov chorej princeznej Jarmíny a pustili sa s deťmi za dobrodružstvom. Rozprávkové dvojice, Líška a Poľovník, Červená čiapočka a Vlk, Dve prasiatka, Víla a Ježibaba a napokon Maťko s Kubkom, im pomohli dostať sa až ku princovi ktorému deti pomohli vyslobodiť princeznú z kliatby- zákernej choroby. Nakoniec dostali deti odmenu- zdravé jablčko, rozvrh hodín alebo mydelničku, balón a pamätný diplom. Pre dospelých bola pripravená prezentácia klubov na Divadelnom námestí. Pre tých, ktorí si chceli dať otestovať svoje zdravie tu bolo množstvo príležitostí. Klub zdravej výživy sa zameral na monitoring tuku, Anti tobacco sa rozhodlo premerať oxid uhoľnatý vo vydychovanom vzduchu a Klub prvej gynekologickej prehliadky hovoril o dôležitosti preventívnych prehliadok a učil ako si správne vyšetrovať prsníky. Klub prvej pomoci sa zaoberal modelovými situáciami, pozornosť bola venovaná najmä kardiopulmonálnej resuscitácii (KPR). Young at hearth – jeden z najnovších členov MKM, ktorý sa stará o zdravie našich seniorov, testoval pamäť ľudí v meste jednoduchým pamäťovým tréningom.

Akcie sa ďalej okrem organizátora MKM JLF UK zúčastnili pracovníci poradenského centra zdravia RÚVZ Martin, Liga proti rakovine, SČK a mnohí ďalší.

25. októbra 2013 sme sa v spolupráci s Centrom pomoci LPR zúčastnili kampane „Deň jablka“, ten je vyvrcholením Týždňa proti rakovine. Minuloročná kampaň sa niesla v znení hesla „SuperHero či Superzero“? Kampaň bola cielená na vekovú skupinu 12 – 25 ročných. V OD Tulip pracovníci PCZ a VkZ merali krvný tlak, CO vo vydychovanom vzduchu, BMI a percento podkožného tuku. Žiaci základných škôl v Martine nám pomáhali rozdávať jablká ako symbol zdravia.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

Oddelenie PCZ a VkZ sa podieľa na realizácii projektu (dotazníkového prieskumu) „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie. Všetkých respondentov sme poučili o význame prieskumu, spôsobe vyplňania dotazníka, ale aj o jeho dobrovoľnosti a anonymite. K 30. júnu 2013 sme uskutočnili zber dát vo vekových kategóriách tak, aby bol naplnený počet respondentov 104. V mesiacoch júl a august 2013 bude prebiehať vkladanie dát na štatistické spracovanie s využitím programu SPSS a tým vytvoreniu databázy.

9.2 „NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY“

V rámci projektu CINDI, projektu MOST, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 430 klientov určili percento tuku v tele a BMI u 510 klientov.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 799 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy. 243

klientom sme v rámci základnej poradne merali BMI a WHR index, percento podkožného tuku 163 klientom.

Pracovníci PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine sa dňa 16. októbra 2013 zúčastnili celoslovenskej kampane „Odstráň obezitu“, ktorá sa realizovala v OD Tulip v čase od 10.00 do 16.00 hod. Počas tejto kampane sme klientom merali hladinu celkového cholesterolu v krvi, krvný tlak, percento podkožného a viscerálneho tuku, BMI, WHR a obvod pása. S každým klientom bol vypísaný dotazník stravovacích a pohybových aktivít a každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie rakoviny. Kampane sa zúčastnilo 35 klientov, z toho bolo 14 mužov a 21 žien. Počas kampane s nami spolupracovala PhDr. Nemcová z Cambridge Diet a študenti Martinského klubu medikov (MKM), ktorí rozdávali letáky ku kampani a informovali klientov o prebiehajúcej kampani. Každý vyšetrený klient dostal jablko ako symbol zdravia a malé občerstvenie.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizuje PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine každý druhý rok. V roku 2013 prebieha súťaž od 8. apríla do 30. júna 2013. Do kampane sa môže zapojiť každý nad 18 rokov a musí sa venovať pohybovej aktivite minimálne 4 po sebe nasledujúce týždne. Kampaň bola spropagovaná na internetových stránkach nášho regionálneho úradu verejného zdravotníctva, mesta Martin, mesta Vrútky, na vývesných mestských plochách mesta Vrútky, v autobusoch MHD Martin, v Martinskom klube medikov a TV Turiec, ale aj dvojtýždenníku Novinky. Prihlášky sme tiež distribuovali do športových zariadení mesta Martin, Klubu dôchodcov a Centra pomoci Ligy proti rakovine v Martine. K 30. júnu 2013 sme na RÚVZ Martin obdržali 17 prihlášok. Klienti môžu zasielať prihlášky aj samostatne na RÚVZ Banská Bystrica. Skutočný počet prihlásených za okres Martin a Turčianske Teplice bude známy až po skompletizovaní na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Vo februári 2013 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia a podporovať nefajčiarov a zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov. Počas tejto kampane sme vyšetřili 56 klientov, z toho 29 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 21 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak a 7 klientom sme zmerali percento podkožného tuku.

V 1. polroku 2013 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ na ÚVZ SR. Predmetom stretnutia bolo zabezpečenie realizácie kampane EÚ „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ a príprava aktivít k svetovému dňu bez tabaku a návrh novely zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

Zdravotno – výchovná kampaň 31. mája 2013 na Železničnej stanici VRÚTKY, v čase od 8.00 - 12.00 hod. Hlavnými organizátormi boli:

1. Exfajčiari sú nezastaviteľní
2. Liga proti rakovine
3. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine
4. JLF UK a MKM Martin
5. Klinika PaF UNM a JLF UKMUDr. Kavcová, Klinika PaF Univerzitetnej nemocnice a Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského poskytovala odborné poradenstvo odvykania od fajčenia a škodlivých účinkov fajčenia na organizmus. Klientom, ktorí

prejavili záujem poskytnúť onkologické poradenstvo v súvislosti s nikotínovou závislosťou, keďže fajčenie cigariet je hlavným prediktorom vzniku rakoviny pľúc, chronických zápalov pľúc, chronickej obštrukčnej choroby pľúc, ale aj rakoviny tráviaceho a močovo-pohlavného traktu.

Centrum pomoci LIGY PROTI RAKOVINE Martin ktoré je svojimi aktivitami určené pre onkologických pacientov a ich rodinných príslušníkov, zabezpečilo a poskytovalo odborné informačno – edukačné materiály. Študenti JLF UK Martin z Martinského klubu medikov prezentovali následky fajčenia na modely pľúc a poukazovali na rozdiely v anatómii pľúc fajčiara a nefajčiara. Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Martine merali CO a COHb vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov a tiež krvný tlak.

Každému klientovi ŽSR, ktorý sa zúčastnil vyšetrenia a poradenstva sme poskytli z neziskovej organizácie „EXFAJČIARI SÚ NEZASTAVITELNÍ“ propagačný materiál – „antistresové“ loptičky, fľaše na vodu, šatky prezentujúce kampaň. K spoluorganizátorom a šíriteľom myšlienky života bez cigarety sa pridali i Železnice Slovenskej republiky umožnením konania informačno - edukačnej kampane v ich priestoroch. V rámci tejto kampane bol už piaty krát vypravený vlak na trase Bratislava – Vrútky s odchodom 7.53 hod. z Bratislavy a príchodom 10.55 hod. do Vrútok.

Kampane sa zúčastnilo 50 klientov, 21 klientom sme zmerali krvný tlak, 14 klientom sme zistili hladinu CO vo vydychovanom vzduchu a 18 klientom sme zistili výšku BMI a percenta podkožného tuku. Každému klientovi, ktorý sa zúčastnil kampane, sme poskytli odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle.

Dňa 25. novembra 2013 RÚVZ so sídlom v Martine, Liga proti rakovine, Klinika TaPCH Univerzitnej nemocnice Martin, Kancelária Zdravé mesto Martin a Martinský klub medikov zorganizovali zdravotno-výchovnú kampaň „Posolstvo zdravia“ pre poslancov mesta Martin na mestskom úrade. Kampaň vznikla pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia a Medzinárodného dňa CHOCHP. Cieľom podujatia bolo upozorniť volených predstaviteľov mesta na potrebu prevencie zameranej k predchádzaniu hlavných rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení, ktorá by mala smerovať k ich podpore a spolupráci v rámci preventívnych aktivít pre obyvateľov mesta Martin za podpory regionálnych médií.

Počas podujatia sme poskytovali poslancom meranie CO vo vydychovanom vzduchu, percenta podkožného tuku, BMI, krvného tlaku a hladiny HDL cholesterolu z kapilárnej krvi. Tí, ktorí prejavili záujem si mohli zmerať vitálnu kapacitu pľúc (spirometrické vyšetrenie) a bolo im poskytnuté onko - pneumologické poradenstvo a odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia. K dispozícii boli aj odborné informačné publikácie a letáky. Akcie sa zúčastnilo 23 klientov, z toho 15 poslancov mesta Martin. Aj keď sa vo svete predĺžila stredná doba prežitia človeka, dostatočne sa podľa údajov WHO neznižuje výskyt chronických neinfekčných ochorení, a preto by sme im mali aj na regionálnej úrovni venovať dostatočnú pozornosť.

RÚVZ so sídlom v Martine bol spoluorganizátorom celoslovenskej konferencie „10 rokov od ratifikácie rámcového dohovoru o kontrole tabaku na Slovensku“. Cieľom konferencie bolo zhodnotiť vývoj v oblasti legislatívy, cenovej a daňovej politiky, edukačno – poradenskej činnosti a zdravotno – liečebnej starostlivosti a porovnať výskyt fajčenia a konzumácie tabakových výrobkov v populácii. Rámcový dohovor o kontrole tabaku je prvou svetovou dohodou v oblasti verejného zdravotníctva. Je to proces, ktorý vytvára zásady globálnej spolupráce medzi partnermi za účelom zlepšenia verejného zdravia.

9.3.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and Win“ – „Prestaň a vyhraj““

Súťaž sa bude realizovať v roku 2014.

9.4 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT“

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.5 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE“

V roku 2013 PCZ a VkZ RÚVZ Martin pripravilo kampaň v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi „Deň zodpovednosti“, ktorá prebiehala 2. júla v čase od 12.00 do 16.00 hod v priestoroch OD Prior. Na kampani s nami participovalo mesto Martin. Mestská polícia za pomoci špeciálnych okuliarov navodzujúcich 1,5 promile poukazovala na zmeny vnímania sústredenosti a pohotovosti pri požití alkoholu, najmä u vodičov. Tieto špeciálne okuliare si mohli vyskúšať všetky vekové kategórie. Pracovníci mestskej polície rozdávali okoloidúcim zdravotno – výchovné materiály s tematikou bezpečnosti na cestách. Študenti verejného zdravotníctva JLF UK, ktorí s nami spolupracovali vyplňali s klientmi dotazníky a rozdávali letáky podporujúce kampaň. Táto kampaň prebehla aj v spolupráci s Policajným zborom Slovenskej republiky. Kampane sa zúčastnilo 65 klientov, z toho 45 žien a 20 mužov.

28. októbra 2013 sme sa zúčastnili konferencie „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020“. V úvode konferencie sme sa oboznámili s Európskym akčným plánom, jeho obsah tvoria: konzumácia alkoholu, návyky a škody spojené s jeho užívaním, ekonomické aspekty užívania alkoholu a reakcie WHO. Spotreba alkoholu v SR je 11 litrov čistého alkoholu na obyvateľa 15+. Muži zaujímajú 3. miesto v spotrebe alkoholu v rámci Európy, u žien situácie nie je až tak kritická. Úlohy Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike za MZ SR zahŕňajú: realizáciu kampane Deň zodpovednosti, vytvorenie príručky pre pracovníkov pracujúcich v oblasti prevencie alkoholovej závislosti „Alkohol v Slovenskej republike“, prípravu odborného seminára „Alkohol a ženy“, príprava DVD pre deti ZŠ, monitorovanie poškodenia zdravia v dôsledku konzumácie alkoholu na vybraných ukazovateľoch zdravotného stavu, vypracovanie prierezovej štúdie o vplyve zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti u mládeže vo veku 15 – 29 rokov.

9.6 „REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ“

PCZ a VkZ sa zúčastnilo vo februári 2013 zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov v centre MEMORY v Bratislave, ktoré funguje ako denný stacionár pre ľudí s poruchami pamäti. Stretnutia sa zúčastnili aj zástupcovia Jednoty dôchodcov a špeciálny psychológ, ktorý sa venuje včasnej diagnostike demencií. Zapojili sme sa do Týždňa mozgu, v rámci ktorého sme uskutočnili prednášku v Centre pomoci Ligy proti rakovine. Na prednáške spolupracovali aj študenti Martinského klubu medikov, ktorí sa venovali anatómii a fyziológii mozgu a oddelenie PCZ a VkZ pamäti, jej tréningu. Účastníci prednášky vyplňali pracovné listy na podporu pamäti. Zúčastnených bolo 20 klientov. Prednáška sa uskutočnila aj pre pracovníkov RÚVZ Martin. V rámci plnenia tohto národného programu sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej akcie v Univerzite 3. veku, kde sme účastníkom tohto projektu poskytli prednášku o zdravej výžive a merali krvný tlak, pulz a percento podkožného tuku.

V rámci Medzinárodného dňa starších ľudí 1. októbra 2013 tak, ako to vyplynulo zo záverov pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, RÚVZ so sídlom v Martine realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu na Obecnom úrade Mošovce v čase od 8.00 – 11.00 hod.. Akcie sa zúčastnilo 16 klientov.

V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby pracovníci odboru PCZ a VkZ realizovali prednášku „Ľudský mozog a Alzheimerova choroba“ na gymnáziu J. C. Hronského vo Vrútkach. Cieľovou skupinou boli žiaci 3. roč.. Prednáška sa uskutočnila v spolupráci so študentami všeobecného lekárstva JLF UK Martin a zúčastnilo sa jej 23 študentov.

9.7 „REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST“

V rámci projektu Stomatohygiena bolo DVD „Lakomý sysel“ umiestnené na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču.

V roku 2013 sme realizovali projekt „Stomatohygiena“ v ZŠ A. Stodolu, MŠ Belá, MŠ Hviezdoslava, MŠ Blatnica a rómska osada Bambusky. Projektu sa zúčastnilo 183 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno-výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – 6 ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a

je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení
- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygiene
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu
- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2 . ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /.

RÚVZ so sídlom v Martine v rámci Európskeho dňa ústneho zdravia realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu “Dentálna hygiena detí“ v rómskej osade Bambusky 9. septembra 2013. Cieľovou skupinou boli deti v predškolskom a mladšom školskom veku. Celkovo bolo edukovaných 15 detí. Obsahom aktivity bolo:

- príbeh „Ako si Janko neumýval zuby a ako to dopadlo“. Použili sme názorné pomôcky: maketa chlapca, zúbov, „zúbkožrút“, zubná kefka, zubná pasta, zdravé a nezdravé potraviny
- vysvetlenie čo je zubný kaz, kedy a prečo vzniká
- prevencia zubného kazu
- názorná ukážka správnej techniky čistenia zubov /pomôcky . maketa chrupu, zubná kefka /
- rozdávanie zubných kefiiek a pást /MSÚ – oddelenie sociálnej a krízovej intervencie /
- premietanie DVD „ Prečo zvieratka bolia zúbky“

- individuálny nácvik techniky čistenia zúbkov s každým dieťaťom / pomôcky: zrkadlo, zubná kefka /

V rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ RÚVZ so sídlom v Martine realizoval projekt v roku 2013 v 3 materských školách (nezapojené) MŠ Blatnica, MŠ Hviezdoslava a MŠ Hurbanova. Spolu sa zapojilo do projektu 131 detí.

Cieľom projektu je podporiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí v predškolskom veku. Pomocou interaktívnej virtuálnej záhrady „sadíme, zbierame, oberáme“ zeleninu a ovocie a rozprávame sa o tom, kde čo rastie, ako to vyzerá, aký pokrm sa z toho pripravuje, či je možné jesť ho v surovom stave. Na spestrenie používame jednoduché pesničky, riekanky, hádanky. V druhej časti aktivity sa rozprávame o tom, prečo je potrebné jesť ovocie a zeleninu. Na prezentáciu základných vitamínov /A,B,C,D,E/ máme pripravené pomôcky, ktoré znázorňujú konkrétny vitamín a jeho dôležitosť pre ľudský organizmus / napr.: vitamín A – oči /. K jednotlivým vitamínom potom priradíme konkrétne ovocie a zeleninu podľa jeho obsahu. Pravidelne býva pripravená pracovníčkami MŠ aj ochutnávka ovocia a zeleniny, počas ktorej s deťmi diskutujeme o základných hygienických pravidlách konzumácie surového ovocia a zeleniny, tiež o zmyslových vnemoch /chuť, farba, vôňa /, ktoré majú pri ich konzumácii.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin sme realizovali projekt AL-FA, ktorého cieľom je prevencia fajčenia u detí 14-15 ročných na základných školách. V rámci projektu sa uskutočnila zdravotno – výchovná prednáška, beseda, krátky test a meranie CO vo vydychovanom vzduchu. Projektu sa zúčastnilo 114 detí.

V rámci podpory mentálneho zdravia u detí sme sa zúčastnili odborného seminára vo Vysokých Tatrách „Zvyšovanie informovanosti v oblasti mentálneho zdravia detí a mládeže“ a pracovného stretnutia „Podpora mentálneho zdravia“. Na zasadnutí pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ sme naplánovali v rámci Týždňa boja proti drogám vyhlásenie celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“. Cieľovou skupinou sú 7. ročníky ZŠ. Vyhodnotenie súťaže prebehne v prvom štvrtroku 2014. Materiály, ktoré sme obdržali k tejto problematike, boli postúpené mestskej polícii a policajnému zboru SR, ktoré sa venujú vo svojich edukačných aktivitách šikanovaniu a poruchám správania detí.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“.

Realizuje RÚVZ so sídlom v Bratislave

9.7.2 Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Realizuje RÚVZ so sídlom v Košiciach

9.8 „CINDI PROGRAM SR“

Za obdobie od 01.01.2013 do 31.12.2013 sme uskutočnili 20 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkeho poradenstva o zdravom životnom štýle. 12 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetrených 243 klientov. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 556 klientov.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin a Vrútky sme distribuovali propagačné materiály do základných škôl: „Vidiš ma“, „Pripútaj sa“, „Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel“, „Zodpovedný rodič – zodpovedné dieťa“, „Alkohol zabíja“, „Ako zabrániť násiliu

páchanému na deťoch a dospievajúcich a CD „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“.

„**Sledovanie výživového stavu obyvateľstva**“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte formou analýzy životosprávy. Do 30. novembra 2013 bolo vyšetrených 80 klientov a spracovaných 80 dotazníkov.

„**Liga proti rakovine**“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V prvom polroku 2013 sme vyšetřili 40 klientov.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu prvého polroka 2013 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetřovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 17 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV. PCZ a VkZ zabezpečuje aj letnú prax študentov 2. roč. verejného zdravotníctva JLF UK Martin. V mesiaci jún sa praxe zúčastnilo 23 študentov.

V roku 2013 sme vytvorili 13 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Umývanie rúk – prevencia šírenia nákaz, Prevencia chrípky, Týždeň uvedomenia si mozgu, 31. máj Svetový deň bez tabaku, Vyzvi srdce k pohybu, Aktívne starnutie – pohybová aktivita, Deň zodpovednosti, Dovolenka bez problémov, Pre Vaše zdravie, Čo robiť počas horúčav, Svetový deň srdca, Odstráň obezitu a Prevencia obezity a kardio – vaskulárne ochorenia.

Aktuálne informácie o konaní zdravotno – výchovných kampaní sú pravidelne uverejňované na internetovej stránke RÚVZ Martin.

V období od 1. januára do 31. decembra 2013 sme pripravili 3 príspevky do TV Turiec a 2 príspevky do novín.

9.9 „EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)“

Projekt sa v prvom polroku 2013 nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ: získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR

V rámci tejto úlohy boli na RÚVZ Košice, nahlásené vodárenské zdroje (Lastomír) a ich lokalizácia, v ktorých bude na základe využívaných pesticídnych látok pri poľnohospodárskej činnosti a usmernenia gestora úlohy, v nasledujúcom období vykonávaný skriningový monitoring výskytu reziduálnych pesticídnych látok.

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodohospodárskych nádržiach a prírodných kúpaliskách
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Za účelom laboratórneho vyšetrenia cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bolo odobratých 61 vzoriek vôd, z toho 41 zo ZŠ a 20 z VJ. Zároveň bolo vykonávané vizuálne pozorovanie premnoženia cyanobaktérií vo vodách prírodných kúpalísk.

Vo vzorkách vôd odobratých zo Zemplínskej Šíravy nebola prekročená medzná hodnota cyanobaktérií a nebola ani zistená na hladine nahromadená alebo vo vodnom stĺpci rozptýlená voľným okom viditeľná kaša vodného kvetu a ani na brehu naplavené väčšie množstvo zeleného kašovitého materiálu.

Na základe odobratých 2 vzoriek rekreačnej vody z VJ, z obidvoch odberových miest, dňa 27.8.2013 bolo laboratórnymi rozbormi zistené prekročenie medznej hodnoty cyanobaktérií. Opakovaným odberom bol zistený pokles množstva cyanobaktérií pod limitnú hodnotu.

7.13 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Cieľ:

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd

V rámci monitoringu výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných kúpaliskách ZŠ a VJ boli odobraté 3 vzorky vôd, z toho 2 zo ZŠ a 1 z VJ, ktoré boli doručené na vyšetrenie do laboratórií RÚVZ Košice.

7.21 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMEĽÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ: Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z.

V roku 2013 bolo za účelom stanovenia TOC odobratých 15 vzoriek vôd z bazénov, 8 vzoriek vôd na napúšťanie bazénu a 7 vzoriek vôd z prírodného kúpaliska. Z umelých bazénov v 7 vzorkách bola prekročená MH ukazovateľa TOC stanovená vyhláškou č. 308/2012 Z.z., na konci kúpacjej sezóny. Prevádzkovatelia boli upozornení na prekročenie medznej hodnoty vyššie uvedeného ukazovateľa a zároveň boli upozornení na zabezpečenie účinných opatrení.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

1. **Názov úlohy:** „ Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“
2. **Evidenčné číslo úlohy:** 3.1.
3. **Riešiteľská organizácia:** RÚVZ Michalovce
4. **Gestor úlohy:** ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
5. **Spoluriešitelia:** RÚVZ Michalovce – 2 VŠ, 1 AHE
6. **Splnenie cieľa:** Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.
7. **Popis (metodika) postupu riešenia:** Sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (**Vestník MZ SR č. 7-8/1997, číslo SOZO-1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997**) v dvoch vekových kategóriách:

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 - 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

Vybranú populačnú skupinu tvorili :

- zamestnanci v úradoch a školách

Každý klient obdržal:

- **24 hodinový jedálny lístok**, ktorý vyplnil podľa pretače a po vrátení bol tento lístok
- počítačovo spracovaný pracovníkmi oddelenia HV v programe ALIMENTA,
- **dotazník o životospráve,**
- **klinicko – somatický dotazník** (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd).
- **Záznamový list pre biochemické vyšetrenie** pre tie RÚVZ v SR, ktoré majú zriadené Poradne zdravia. V našom poradenskom centre bola všetkým 80 klientom odobraná kapilárna krv na vyšetrenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU). Vyšetrenie bolo vykonané prístrojom Reflotron.

8. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

a) Na našom RÚVZ v roku 2013 sme vykonali sledovanie výživového stavu u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách:

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

b) U každého klienta v cieľovej skupine bolo vykonané biochemické vyšetrenie (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU) a vypočítaný Atherogenný index), klinicko - somatické vyšetrenie (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd), bola odobraná rodinná a osobná

anamnéza a osobné údaje.

Zároveň každý respondent obdržal dotazník o životospráve s časťou A, dotazník o pohybovej aktivite a životospráve s časťou B a 24 hodinový jedálny lístok. Jedálny lístok po vyplnení a vrátení štatisticky spracovala pracovníčka HV v programe Alimenta. V programe microsoft excel boli spracované údaje uvedené v dotazníku o životospráve, klinicko - somatické údaje, biochemické údaje a výstup z alimenty).

- c) V rámci tohto projektu bolo celkovo biochemicky a klinicko – somatometricky vyšetrených 80 klientov, jedálne lístky a dotazníky vrátilo 80 klientov.

Spotreba výživových faktorov z údajov v jedálnych lístkoch

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 75% OVD, bielkoviny na 117%, tuky na 100,0%, sacharidy na 61,4%. Príjem energie neprekročil OVD. Tuky boli prekročené, bielkoviny boli prekročené. Spotreba vitamínu C nebola prekročená, plnená na 95,3%. Príjem tekutín naplnený na 7,1%. Príjem hrubej vlákniny bol nenaplnený 16,1%. Spotreba NaCl bola prekročená, naplnená na 110,3%. Príjem cholesterolu nebol prekročený, bol naplnený na 64,2%.

Mladší muži – energetický príjem bol naplnený na 67,7 zaznamenali sme zvýšenú spotrebu bielkovín 114,1%. Tuky plnené na 93,9% a sacharidy na 45,4%. Spotreba vitamínu C plnená na 107,9%. Príjem tekutín bol naplnený na 84,8% a hrubej vlákniny na 22,0%. Spotreba NaCl bola 82,5%. Príjem cholesterolu nebol prekročený 68,0%.

Staršie ženy – energetický príjem bol nenaplnený 70,1%. Bielkoviny boli prekročené 145,0%. Tuky plnené na 90,0%. Sacharidy boli plnené na 61,0% a vitamín C na 54,0%. Príjem tekutín bol naplnený na 59,0%. Príjem hrubej vlákniny bol plnený na 18,0% a soli na 180,0%. Cholesterol nebol prekročený 60,0%.

Starší muži – energia bola plnená na 62,1%. Bielkoviny boli prekročené 111,0% a tuky plnené na 88,6%. Sacharidy boli plnené na 52,4%. Príjem vitamínu C bol plnený na 67,1%. Príjem tekutín nebol prekročený, plnený na 90,5%. Príjem hrubej vlákniny plnený na 14,7%. Príjem NaCl bol prekročený, plnený na 124,2%. Cholesterol bol plnený na 68,8%.

Z uvedeného vyplýva, že zvýšenú spotrebu bielkovín majú všetky vekové skupiny. Tuky boli prekročené iba u mladších žien, vitamín C bol prekročený u mladších mužov, príjem tekutín nebol prekročený, nenaplnený je príjem hrubej vlákniny. Hodnoty NaCl neboli prekročené iba v skupine mladších mužov .

Dotazník o životospráve

A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

Väčšina klientov udávala spotrebu bežnej stravy. Najčastejšie sa stravujú vo všetkých vekových skupinách 2 až 3x denne.

V konzumovaní mäsa sa najviac konzumuje bravčové a hydinové mäso, menej ryby a hovädzie mäso. Z tukov sa najviac konzumuje maslo, olej a bravčová masť. Z mliečnych výrobkov je najväčšia konzumácia polotučného mlieka, potom nízkotučného mlieka. Rovnaká je konzumácia tvarohu a mäkkých syrov. Konzumuje sa rovnako zelenina a strukoviny. V konzumácii pekárskych výrobkov prevládajú tmavé výrobky nad bielymi výrobkami. Rovnaká je konzumácia zemiakov a cestovín. Najviac sladkostí a ovocia konzumujú starší muži a staršie ženy. Prevláda konzumácia nesladených nealkoholických nápojov. Viac sa konzumuje čaj čierny a ovocný, menej čierna káva. Najviac sa konzumuje víno a pivo, menej destiláty. Rovnaká je konzumácia špenátu a sóje.

B. Pohybová aktivita a životospráva

V rámci pohybovej aktivity sa 2-3 hodiny týždenne telesnej výchove, športu a turistike venuje 35 % mladších žien, 35% starších žien, 20 % mladších mužov a 30 % starších mužov, žiadnej aktivite sa venuje 15 % mladších žien a 20% mladších mužov.

Ako dôvod, prečo nevenujú žiaden čas pohybovej aktivite najčastejšie uviedli že nemajú čas.

Najviac respondentov zhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú.

V poslednom období zmenili svoju životosprávu respondenti vo všetkých vekových skupinách. Ako zmenu najviac udali zdravšiu stravu a viac pohybu.

Stresovým faktorom je najviac respondentov vystavených v skupine mladší muži a mladšie ženy.

Klinicko – somatometrický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia

Mladšie ženy - z počtu 20 má normálnu hmotnosť 4 žien, WHR je v norme u 16 žien. Hodnota systolického tlaku bola v norme u 17 žien, tlak diastolický v norme malo 16 žien. Hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 18 žien. HDL malo v norme 13 žien. Hodnoty triglyceridov boli v norme u 20 žien. Hodnoty glykémie u 20 žien boli v norme. Pri vyšetrení LDL sa zistilo, že v norme bolo u 7 žien.

Mladší muži – normálnu hmotnosť malo 9 mužov. WHR v norme bolo u 18 mužov. Hodnota systolického tlaku v norme u 12 mužov. Tlak diastolický v norme u 15 mužov. Cholesterol v norme u 14 mužov. HDL v norme u 6 mužov, hraničné hodnoty mali 2 muži. Triglyceridy v norme u 19 mužov. Glykémia v norme u 20 mužov. LDL v norme u 7 mužov.

Staršie ženy – normálnu hmotnosť malo 16 žien, nadváhu mali 4 ženy. WHR malo v norme 20 žien. Hodnota systolického tlaku v norme u 20 žien. Tlak diastolický u 18 žien v norme. Cholesterol v norme u 19 žien. HDL mali v norme 10 žien. Triglyceridy boli v norme u 17 žien. Glykémiu v norme malo 20 žien. LDL malo v norme 12 žien.

Starší muži – normálnu hmotnosť malo 13 mužov, nadváhu malo 7 mužov. WHR v norme malo 20 mužov. Tlak systolický v norme malo 19 mužov. Tlak diastolický malo v norme 16 mužov. Cholesterol v norme malo 20 mužov. HDL malo v norme 13 mužov. Triglyceridy v norme malo 19 mužov. Glykémiu malo v norme 20 mužov. LDL malo v norme 18 mužov.

U mladších a starších mužov je nárast nadváhy a u mladších žien a mladších mužov je nárast obezity.

9. Publikácie a pod.:

Vzhľadom k tomu, že plnenie tejto úlohy bolo ukončené v decembri r. 2013 budú výsledky prezentované v roku 2014.

10. Realizačný výstup:

Prínosom riešenia tejto úlohy je zistiť skutočný výživový stav a spôsob stravovania a diagnostikovať rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení u tzv. zdravej populácie nášho okresu. Individuálnou činnosťou v poradni správnej výživy poskytnúť rizikovým osobám kompletnú liečbu – hlavne v otázkach správneho životného štýlu prípadne farmakologickej liečby. Prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov zvyšovať zdravotné povedomie obyvateľov nášho okresu v otázkach ochrany a podpory svojho zdravia.

11. Čerpanie finančných prostriedkov:

Finančné prostriedky boli čerpané len z rozpočtu RÚVZ Michalovce na rok 2013.

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2013

Tabuľka č. 1

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma

Energia	7870,8 kJ	75,0 %	10 500 kJ
Bielkoviny celkové	67,1 g	117,7 %	57 g
Tuky celkové	75,6 g	100,9 %	75 g
Sacharidy celkové	246,6 g	61,4 %	402 g
Vitamín C	76,3 mg	95,3 %	80 mg
Voda	1,4 l	7,1 %	2 l
Hrubá vláknina	3,9 g	16,1 %	24 g
NaCl	6620,4 mg	110,3 %	6 000 mg
Cholesterol	192,6 mg	64,2 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov, rok 2013

Tabuľka č. 1 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	60 %	3988,0 – 11230,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	45 %	37,6 – 113,0
Tuky celkové	nad 110 % pod 90 %	55 % 30 %	34,8 – 133,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	80 %	132,2 – 354,0
Vitamín C	pod 90 %	60 %	21,0 – 206,0
Voda	pod 90 %	65 %	0,5 – 2,5
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	0,1 – 2,5
NaCl	nad 110 %	60 %	639,0 – 12383,0
Cholesterol	pod 90 %	65 %	2,0 – 450,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2013

Tabuľka č. 2

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7001,0 kJ	70,0 %	10 000 kJ
Bielkoviny celkové	115,0 g	145,0 %	55 g
Tuky celkové	75,5 g	90,0 %	70 g
Sacharidy celkové	247,9 g	61,0 %	385 g
Vitamín C	126,4 mg	54,0 %	80 mg
Voda	1,4 l	59,0 %	2 l
Hrubá vláknina	10,3 g	18,0 %	24 g
NaCl	7230,3 mg	180,0 %	6 000 mg
Cholesterol	196,4 g	60,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov, rok 2013

Tabuľka č. 2 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	75 %	7001,0 – 12202,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	70 %	37,5 – 920,0
Tuky celkové	nad 110 %	50 %	32,0 – 180,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	80 %	132,0 – 442,0
Vitamín C	pod 90 %	50 %	4,7 – 644,0
Voda	pod 90 %	70 %	0,4 – 2,7
Hrubá vláknina	pod 90 %	85 %	1,1 – 54,0
NaCl	nad 110 %	55 %	2495,0 – 12894,0
Cholesterol	pod 90 %	60 %	2,0 – 492,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2013

Tabuľka č. 3

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	9134,0 kJ	67,0 %	13500 kJ
Bielkoviny celkové	79,9 g	114,0 %	70 g
Tuky celkové	84,5 g	93,0 %	90 g
Sacharidy celkové	242,0 g	45,0 %	534 g
Vitamín C	91,0 mg	107,0 %	85 mg
Voda	1,7 l	84,0 %	2 l
Hrubá vláknina	6,0 g	22,0 %	30 g
NaCl	4949,0 mg	82,0 %	6 000 mg
Cholesterol	204,0 g	68,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, rok 2013

Tabuľka č. 3 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	80%	1207,0– 9452,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	55 %	27,0 – 130,0
Tuky celkové	nad 110 %	40 %	25,0 – 300,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	90 %	47,0 – 431,0
Vitamín C	nad 110 %	40 %	1,2 – 260,0
Voda	pod 90 %	50 %	0,7 – 3,0
Hrubá vláknina	pod 90 %	90 %	1,1 -29,0
NaCl	nad 110 %	30 %	198,0 – 10477,0
Cholesterol	pod 90 %	50%	2,0 – 558,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2013

Tabuľka č. 4

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8069,0 kJ	62,0 %	13000 kJ
Bielkoviny celkové	75,0 g	111,0 %	68 g
Tuky celkové	75,0 g	88,0 %	85 g
Sacharidy celkové	271,0 g	52,0 %	517 g
Vitamín C	57,0 mg	67,0 %	85 mg
Voda	1,8 l	90,0 %	2 l
Hrubá vláknina	4,1 g	14,0 %	28 g
NaCl	7455,0 mg	124,0 %	6 000 mg
Cholesterol	206,0 g	68,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, rok 2013

Tabuľka č. 4 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	85 %	5444,0 – 19480,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	35 %	36,0 – 225,0
Tuky celkové	nad 110 %	30 %	37,0 – 185,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	100 %	186,0 – 565,0
Vitamín C	nad 110 %	15 %	10,0 – 280,8
Voda	pod 90 %	30 %	2,0 – 1,1
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	0,6 – 17,0
NaCl	nad 110 %	35 %	222,0 – 24100,0
Cholesterol	pod 90 %	65 %	44,0 – 469,0

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Spôsob riešenia a vyhodnotenie:

V tomto roku pracovníci oddelenia hygieny výživy odoberali vzorky jedlej soli jódovanej a jódidovanej z obchodnej siete z odberových miest okresu Michalovce. Odobraných bolo 22 originálne malospotrebiteľsky balených vzoriek soli.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO₃ a ferokyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Celkovo bolo odobraných 22 vzoriek soli. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcovi doporučenej spotrebnej lehoty. Bolo odobraných 22 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli, výrobcu Rakúsko. Všetky vzorky boli posúdené ako vyhovujúce požiadavkám platnej legislatívy.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme bolo vykonávané v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“.

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2013.

Tabuľka č.1

P.Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút .	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
1.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	17.12.2014	22.01.2013	<6,7	29	11,2
2.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	10.12.2014	22.01.2013	<6,7	32	12,7
3.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	17.12.2014	06.02.2013	<6,7	32	10,0
4.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	17.12.2014	06.02.2013	<6,7	32	10,0
5.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	07.01.2015	04.03.2013	<6,7	34	8,7
6.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	26.11.2014	08.04.2013	<6,7	31	10,7
7.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - 35 mg/kg	07.07.2013	04.03.2013	<6,7	21	6,8

8.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - - 35 mg/kg	28.01.2015	08.04.2013	<6,7	38	9,8
9.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - - 35 mg/kg	21.01.2015	09.05.2013	<6,7	30	9,8
10.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - - 35 mg/kg	14.01.2015	09.05.2013	<6,7	33	11,4
11.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary trade, s.r.o., Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	08.04.2015	12.06.2013	<6,7	30	6,2
12.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	04.03.2015	17.06.2013	<6,7	28	6,0
13.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - -35 mg/kg	03.06.2015	09.07.2013	<6,7	28	7,7
14.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	20.05.2015	09.07.2013	<6,7	27	7,2
15.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - -35 mg/kg	24.06.2015	02.08.2013	<6,7	33	9,6
16.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15 - -35 mg/kg	24.06.2015	02.08.2013	<6,7	33	9,6
17.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15- -35 mg/kg	12.08.2015	10.09.2013	<6,7	34	8,2
18.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15- -35 mg/kg	06.2015	10.09.2013	<6,7	28	6,8

19.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15-35 mg/kg	23.09.2015	22.10.2013	<6,7	29	11,7
20.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15-35 mg/kg	16.09.2014	22.10.2013	<6,7	27	8.0
21.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15-35 mg/kg	07.10.2015	05.11.2013	<6,7	30	11,5
22.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	Od 15-35 mg/kg	26.08.2015	05.11.2013	<6,7	31	11,5

1. Názov úlohy: „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“.

2. Evidenčné číslo úlohy: 3.6

3. Riešiteľská organizácia: RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia: RÚVZ Michalovce : 2, VŠ 1 AHE

6. Splnenie cieľa: Monitorovaním spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie bola zistená úroveň ich spotreby. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

7. Etapy riešenia:

I etapa : január 2013 až október 2013 – zber údajov a analýza vzoriek

II. etapa : december 2013- vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-34 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 35- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-34 rokov v počte 5
- ľahká práca - muži – veková kategória 35- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko pracujúcí.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok :

- E 950 – Chinolínová žltá
- E 129 - Allura červená AC
- Mentofurán
- Kumarín

Každý respondent vyplnil dva 24 hodinové jedálne lístky, spotreba pokrmov a nápojov za celý deň, z toho jeden deň bol pracovný a jeden víkendový. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej sa vyznačovali : názov farbiva a arómy, názov potraviny, množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonsumovaných potravín s uvedenými farbivami a arómami sa potom

následne spracovávali do tabuliek v programe excel. Zároveň bol ku každému jedálnemu lístku spracovaný aj dotazník o životospráve, údaje z ktorého boli tiež spracovávané v programe excel.

Chinolínová žltá Tabuľka č.2a)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratór na metóda
0						

Allura červená AC Tabuľka č.2b)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratór na metóda
0						

Mentofurán Tabuľka č.2c)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
SFINX Mentolky	Cukrovinky	90 g	5,6	5,7	1,7	HPLC/25/MOD

Kumarín Tabuľka č.2d)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Sekaná so škoricovou náplňou	Pekársky výrobok	80 g	27,9	0,50	0,40	HPLC/23/MOD

8. Realizačné výstupy:

Sledované farbivá a arómy sa najviac konzumovali v týchto potravinách :

- Allura červená AC: nealkoholické nápoje, cukrovinky
- Chinolínová žltá: nealkoholické nápoje , dezerty
- Kumarín: pekárske výrobky
- Mentofurán: cukrovinky

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny balenej v kartónovom obale „Clever zapekané musli s ovocím“, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie na kontrolu dodržiavania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbzenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaný na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Laboratórne výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

Termín ukončenia: 30. marec 2014

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky pramenitých vôd domácej produkcie „Pure water, výrobca Euro-minerál a.s., Korytnica a Euro water, výrobca WELNEA SK s.r.o., Čerín 64“ z veľkospotrebitel'ského balenia (dávkačie vody – watercoolery 18,9 l) určených pre používanie verejnosti vo verejnej budove a v lekárni na overenie kvality tejto vody. V sledovaných chemických a mikrobiologických ukazovateľoch na základe vykonaných laboratórnych analýz boli vzorky vôd posúdené ako vyhovujúce platnej legislatíve.

Zároveň boli kontrolované podmienky skladovania týchto vôd ako aj označovanie, vrátane kontroly dátumu minimálnej trvanlivosti. Neboli zistené nedostatky.

Termín ukončenia: 2013 a ďalšie roky

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny pre následnú výživu dojčiat od ukončeného 6. mesiaca „Sunarka – Dobrú noc“ ryžová s banánmi z obchodnej siete a zaslaná na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ SR. Výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

Termín ukončenia: 2013 a ďalšie roky

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy: Odd. HDM podľa požiadaviek gestora vykonalo prieskum telesného vývoja u detí a mládeže od 7 – 14 rokov. V roku 2012 boli získané údaje zadávané do masky v programe excel a zaslané na celoslovenské vyhodnotenie.

Realizácia projektu odd. HDM: v tomto roku odd. HDM nie je riešiteľským pracoviskom. V tomto období gestor úlohy zovšeobecňuje získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže, ktoré budú využívané pri podpore telesného vývinu a ochrane zdravia detí a mládeže.

Termín ukončenia: rok 2020

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Realizácia projektu odd. HDM:

V r. 2013 prebieha V. etapa do ktorej sú zapojení žiaci stredných škôl (15 - 18 roč.) z mesta a vidieka, projektu sa zúčastní 120 žiakov (60 chlapcov a 60 dievčat) zo Strednej zdravotníckej školy v Michalovciach a Gymnázia P. Horova v Michalovciach. Vykonával sa:

- príprava informačných materiálov, osobný kontakt s odovzdaním informácie a materiálov riaditeľom vybraných škôl (výber respondentov, informovaný súhlas rodiča, dodanie dotazníkov), informovanie vedúcej stravovacieho zariadenia
- zber údajov formou dotazníkového prieskumu od zúčastnených respondentov – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hod. jedálny lístok, 24 hod. fyzická aktivita
- uskutočnenie antropometrických meraní, meraní tlaku krvi u respondentov a po dohode s oddelením podpory zdravia sa u niektorých 18 ročných respondentov vykonaj odber kapilárnej krvi na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie.
- v 17. kalendárnom týždni bolo odobratých 10 vzoriek stravy - obedov pripravovaných a podávaných v ŠJ pri obidvoch školách na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Cr, Ag, Ni
- údaje získané z dotazníkov boli zadávané do mustry a celá databáza projektu bola zaslaná gestorovi na celkové vyhodnotenie

Na základe usmernenia gestora boli v súvislosti s plnením projektu 4.4 „Monitorovanie jodúrie u detí predškolského veku“ skontrolované údaje o množstve prijatého jódu v databáze pre predškolský vek, mladší a starší školský vek. Ak sa hodnota jódu výrazne líšila od limitu, prepočítaval sa jedálny lístok dieťaťa za 24 hod. a získané údaje sa porovnali s pôvodnými. Opravené databázy boli v termíne zaslané gestorovi.

Termín ukončenia: 30.9.2013 – V. etapa

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom projektu bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Realizácia projektu odd. HDM:

- v hodnotenom období sa realizoval dotazníkový prieskum (dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve) do ktorého bolo zapojených 20 žiakov zo Základnej školy T.J. Moussona v Michalovciach vo veku 11 rokov. Údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry a zaslané gestorovi projektu na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2013

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v roku 2013 gestor projektu sumarizuje poznatky o význame jódu pre detský organizmus, pripravuje laboratórnu metodiku skúšania jódu v biologickom materiáli a pilotnú štúdiu.

- v tejto etape RÚVZ Michalovce nie je zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Zvolen

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR, spoluriešiteľ MŠVVaŠ SR

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

Realizácia projektu odd. HDM:

- V súvislosti s realizáciou projektu (a to aj v rámci plnenia Národného programu prevencie obezity) sme na základe požiadavky ÚVZ SR o zmonitorovanie hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklima a pod.), využívania priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení vykonali kontroly na základných a stredných školách. Prekontrolovaných bolo 33 priestorov na výučbu telesnej výchovy vrátane vonkajších plôch, najčastejšie zisťované nedostatky boli v technickom stave priestorov (poškodené maľby, povrchy podláh, nekompletné vodovodné batérie

v umyvárkach). Výsledky boli sumarizované v záverečnej správe, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR.

Termín ukončenia:r. 2016

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Gestor:RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracoviská:Odbor HDM v spolupráci s OOFŽP

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Realizácia projektu odd. HDM:

- RÚVZ Michalovce nie je do projektu zapojený.

Termín ukončenia:31.12.2013

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO V VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

Gestor:ÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracoviská:ÚVZ SR, RÚVZ v sídle krajov a vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy: Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v tejto etape (rok 2013) odd. HDM vytypovalo dve vybrané školy, na ktorých sa bude úloha realizovať, oslovené školy súhlasili, realizácia ďalších etáp plnenia úlohy bude zabezpečená podľa požiadaviek gestora.

Termín ukončenia:30.11.2015

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Realizácia projektu odd. HDM:

Vykonáva saporadenská a kontrolná činnosť v ZSSzameraná napodporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečného programu a programu „Školské ovocie“. Vykonávali sme monitoring podmienok hygienického stavu priestorov určených na výučbu telesne výchovy vrátane vonkajších plôch na stredných a základných školách. Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách, umožnenie pohybových aktivít počas prestávok (napr. hry stolného tenisu), organizovania

plaveckých a korčuliarskych kurzov a využívania verejných športovísk na výuku ako aj voľnočasové aktivity.

Termín plnenia: rok 2013

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy: Konanie kurzovo zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov,

v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

V roku 2013 sa konali tri kurzy „Čakáme na bociana“, ktorého sa zúčastnilo 15 mamičiek.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2013 zamestnávateľa, ktorí majú zamestnancov zaradených do 2 kategórie prác pokračujú v rušení zmlúv s PZS. Dohľad nad zdravými pracovnými podmienkami a nad realizáciou opatrení na ochranu zdravia pracovníkov zabezpečujú zamestnanci RÚVZ – odd. PPLaT v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. V okresoch Michalovce a Sobrance však evidujeme 1 organizáciu, ktorej zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác, pričom zamestnávateľ nemá zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. K 31.12.2013 ide o spoločnosť Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ale aj ostatných oddelení RÚVZ, overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavretú s jednotlivými PZS, taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, posúdenia zdravotných rizík, kategorizácie prác.

V poľnohospodárstve si chemickú ochranu rastlín organizácie zabezpečujú dodávateľským spôsobom a v roku 2013 neevidujeme rizikové práce s chemickými látkami používanými na chemickú ochranu rastlín. V roku 2013, k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 36 firmách (o 1 menej ako v roku 2012), z toho v okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 4 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, Poľnohospodárske družstvo Choňkovce, ŠL

SR, š.p. – závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1431 exponovaných zamestnancov (nárast o 52 oproti roku 2012), z toho je 335 žien (pokles o 30 oproti roku 2012). Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 22 pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom, z toho je 1 žena, v okrese Michalovce pracuje 1409 exponovaných zamestnancov, z toho je 334 žien.

V 3 kategórii rizikových prác evidujeme spolu 1319 zamestnancov (1590 expozícií) z toho 335 žien (342 expozícií), a 112 zamestnancov (114 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, ionizujúce žiarenie, vibrácie a záťaž teplom a chladom - teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopie, Strážske, Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny, Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce. Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 14 zamestnancov, z toho je 5 žien.

K 31.12.2013 bolo vydaných 7 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 5 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových prác, a v niektorých firmách o organizačné zmeny. V 2 prípadoch išlo o nové organizácie (Transpetrol, a.s. – PS 1 Budkovce, TSR, s.r.o. Košice – prevádzka Strážske). Z evidencie boli vyradené rizikové práce akceptačnými listami v 6 organizáciách, pričom v 2 prípadoch išlo o zmenu rizikového faktora, v 1 prípade došlo k zrušeniu pracoviska (oddelenie patológie v NsP ŠK Michalovce, a.s.) a v 3 organizáciách (Hypermarket Tesco Michalovce, ARJ Servis, s.r.o. Michalovce, Eurolux, s.r.o., Košice – pracovisko Pozdišovce) boli zamestnanci vyradení z evidencie rizikových prác na základe žiadostí uvedených spoločností. Vyradenie bolo vykonané na základe predložených posudkov o riziku a na základe kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ako aj na základe osobnej záťaže zamestnancov, zamestnanci boli preradení do 2 kategórie prác. V 1 prípade požiadala organizácia (VSE, a.s.) o vyradenie zamestnancov z 3 kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk a vibrácie, nakoľko však posudok o riziku neobsahovali všetky potrebné náležitosti, bola predĺžená lehota na vybavenie nad 30 dní. Uvedená žiadosť je teda t.č. vo vybavovaní.

Ďalšie zmeny:

- V roku 2013 došlo k nárastu počtu zamestnancov exponovaných hluku o 89 zamestnancov, k poklesu u chemických látok o 35 zamestnancov, k poklesu vo faktore záťaž teplom a chladom o 6 zamestnancov, k poklesu o 6 zamestnancov u fyzickej záťaži, u vibrácií o 1 zamestnanca, pribudli 4 zamestnanci v riziku psychickej pracovnej záťaže, v ostatných faktoroch nedošlo k zmene počtu exponovaných zamestnancov. K nárastu vo faktore hluk došlo v dôsledku prehodnotenia a posúdenia rizika u zamestnancov SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. (SSM, a.s.), kde sú zamestnanci exponovaní hluku v 3 a 4 kategórii a do rizika hluku boli zaradení zamestnanci aj v ďalších profesiách. Zaradenie pracovníkov bolo vykonané na základe návrhu spoločnosti, ktorý bol doložený výsledkami kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia faktorov práce v pracovnom prostredí (hluk), a na základe spracovaného posúdenia rizík. Ide o pracovníkov, ktorí pracujú na pracoviskách oceliarne, valcovne, odprašovania, pri úprave technologickej vody.

- V roku 2013 boli na základe návrhu spoločnosti Transpetrol, a.s. Bratislava - Prečerpávacía stanica Budkovce určené aj rizikové práce pre faktor psychická pracovná záťaž u 4 zamestnancov v profesii iný operátor stacionárneho zariadenia (818 9999) – obsluha

technologických zariadení. Ide o pracovníkov pracujúcich vo velíne, ktorí kontrolujú chod technologického zariadenia na prečerpávanie ropných látok . Návrh bol doložený posúdením rizika, ktoré bolo spracované PZS.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom **101** previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Na odstránenie nedostatkov zistených pri previerkach bol vydaný 1 pokyn.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2002 až 2013 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2002	2894	561	3940	628	349	16
2003	2311	495	3080	533	362	19
2004	2124	466	2456	490	329	21
2005	1833	453	2291	484	271	24
2006	1786	480	2211	521	229	17
2007	1678	451	1978	472	194	0
2008	1714	454	2065	476	189	9
2009	1609	569	2268	603	14	0
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0
2012	1379	365	1281	363	98	2
2013	1431	335	1319	335	112	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR.

Merania fyzikálnych a chemických faktorov na pracoviskách okresov Michalovce a Sobrance vykonávali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach, taktiež oprávnenými osobami. Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

Problematika pracovných podmienok a zabezpečenia zdravotnej starostlivosti pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce bola prerokovaná so zástupcami týchto spoločností:

- **SSM, a.s. Strážske** – išlo o zaradenie ďalších profesií do evidencie rizikových prác pre rizikový faktor hluk.

Ebster, SK, s.r.o. Michalovce – predmetom prerokovania bolo zabezpečenie merania chemických látok - karcinogénu (etylénoxid) v expedičnej hale prevádzky, kde sa skladuje materiál už po vykonanej sterilizácii etylénoxidom a po jeho odplynení v odplyňovacích tuneloch.

Unomedical, s.r.o. Michalovce – pracovné stretnutie sa zameralo na prehodnotenie pracovnej záťaže chemickému karcinogénu – etylénoxidu u zamestnancov pracujúcich v skladových priestoroch expedície, nakoľko bolo zistené, že dochádza k úniku etylénoxidu z vysterilizovaného materiálu. Na pracovnom stretnutí bolo dohodnuté, že spoločnosť zabezpečí kvalitatívne a kvantitatívne hodnotenie uvedeného faktoru v pracovnom ovzduší, sklade, súčasne bude hodnotená osobná záťaž zamestnancov, vrátane BET, u zamestnancov budú vykonané mimoriadne LPP, vrátane vyšetrenia periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. Súčasne spoločnosť bude riešiť organizačné opatrenia za účelom obmedzenia počtu exponovaných zamestnancov – spôsob manipulácie a uskladnenia vysterilizovaného materiálu.

K 31.12.2013 bolo prešetrených 21 podozrení na choroby z povolania, z toho v 16 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 2 prípadoch išlo o kombinované ochorenie DNJZ + Iné poškodenie zdravia pri práci – VAS krčnej chrčtice, v 1 prípade išlo o DNJZ + Profesionálna alerg. rinitída, v 1 prípade o DNJZ + ochorenie z vibrácií a v 1 prípade o Astmu bronchiálne. Za uvedené obdobie sme obdržali z KPL Košice 17 hlásení o priznaní CHzP, vo všetkých prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na CHzP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví: obuvnícky priemysel - 1, potravinársky priemysel – 2, zdravotníctvo – 2, strojársky priemysel - 8, 1 zamestnanec u živnostníka, 2 – služby – v reštauračnom zariadení a oprava automobilov, textilný priemysel – 3, SZČO – 1, poľnohosp. a vodné hospodárstvo – 1.

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku a elektromag. žiarenia bolo vydaných k 31.12.2013 celkom 19 rozhodnutí, z toho bolo 12 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, 1 rozhodnutie pre prevádzkový poriadok s expozíciou hluku pri práci, 1 rozhodnutie pre EMG, 1 rozhodnutie pre vibrácie, 1 rozhodnutie pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, veľmi toxickým látkam a karcinogénom a 3 rozhodnutia pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam a hluku. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 36 rozhodnutí, z toho v 35 prípadoch išlo o prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam a v 1 prípade biologickým faktorom. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 29 (26 pre odd. epidemiológie, 2 konzultácie pre odd. HŽP –prevádzkové poriadky pre prácu s biologickými faktormi a 1 pre HV).

K 31.12.2013 bolo vyplnených celkom 218 dotazníkov informovanosti, z toho dotazníky na pracovisko 61, typ K 25, H 2, zrakové ťažkosti 40, Z-59, fyzická záťaž 32, chemické látky 10 ks. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2013, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2013 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, a väčšinou si objednávajú vykonávanie CHOR u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V roku 2013 evidujeme 33 poľnohospodárskych organizácií, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, celkom 93

zamestnancov, z toho 2 ženy. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri previerkach sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie - je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou, dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Celkom bolo vykonaných 26 previerok. Súčasne pri previerkach bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretou kabinou s klimatizáciou, na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok., zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby. V roku 2013 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja toxických látok, celkom v 8 predajniach okresov Michalovce a Sobrance, pri ktorých bolo zistené, že predaj je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú už spracované podľa novej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami. Tiež mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku.

Zamestnanci odd. PPLaT pri previerkach kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky, aj v roku 2013 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 16 prevádzkových poriadkov, z toho v 3 prípadoch bol zároveň s chemickými faktormi schválený aj prevádzkový poriadok pre prácu v hluku a 1 prípade bol zároveň s chemickými faktormi schválený aj prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou veľmi toxickým látkam a karcinogénom. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky (35) a v 26 prípadoch boli odkonzultované prevádzkové poriadky pre prácu s expozíciou chemickým látkam pre odd. epidemiológie a v 1 prípade pre odd. HV.

V roku 2013, k 31.12. bol kontrolovaný taktiež predaj elektronických cigariet (EC), celkom v 4 predajniach. V dvoch prípadoch, keďže zamestnanci, ani vedúci zamestnanci neboli držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami, boli v čase previerky EC stiahnuté z predaja. V 2 prípadoch (Slimka, s.r.o. Košice – prevádzka Michalovce a Nákupný Raj, s.r.o. Bratislava – prevádzka Michalovce) boli uložené sankcie za prevádzkovanie priestorov bez kladného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. V obidvoch prípadoch bola výška sankcie 165 eur. Obidve spoločnosti následne požiadali o súhlas s uvedením priestorov do prevádzky, k žiadostiam boli doložené na schválenie taktiež prevádzkové poriadky a osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTL a TL.

V roku 2013 bola vykonaná spoločná previerka s IP Košice so zameraním na práce spojené s expozíciou chemickým látkam v spoločnosti FIBERSTRUCT, s.r.o. Priemyselná

720, Strážske. Kontrola bola zameraná na manipuláciu, skladovanie chemických látok, ich označenie, kontrola KBÚ, CMR. Pri previerke bolo zistené, že spoločnosť má schválený prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým látkam, k dispozícii má KBÚ spracované už podľa ustanovení REACH, etikety na obaloch spĺňali požiadavky CLP na označenie prípravkov. V čase previerky bolo zistené, že zásobníky nie sú označené v zmysle platných predpisov. Uvedený nedostatok bol odstránený ešte počas vykonávania ŠZD. Záznam z previerky bol zaslaný na ÚVZ SR Bratislava 9.10.2013.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 19 organizácií, ktoré používajú pri práci VTL a TL. V roku 2013, k 31.12. pribudli 3 organizácie, v ktorých bolo zistené používanie, resp. predaj toxických látok. Ide o Centrum výskumu rastlinnej výroby Michalovce a v 2 prípadoch o predaj elektronických cigariet - spoločnosť SLIMKA s.r.o. Košice – predajňa EC v Hypermarkete Tesco Michalovce a Raj Cigariet s.r.o., Vajnorská č. 136A, Bratislava – Vajnory - Predajný stánok Raj Cigariet s.r.o. v objekte OC Zemplín Market, ul. A. Sládkoviča č. 5 v Michalovciach. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 234 zamestnancov, z toho je 56 žien. Ide o organizácie, ktoré VTL a TL používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú. V roku 2013, k 31.12. bolo vykonaných 20 previerok so zameraním na kontrolu nakladania, skladovania a manipulácie s VTL a TL.

V roku 2013 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s VTL a TL. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 38 prípadoch.

V roku 2013 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na www. stránke RÚVZ sú uverejnené všetky potrebné údaje o spôsobe získania osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, tiež sú tu uverejnené vzory jednotlivých tlačív.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTL a TL je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 13 organizáciách, v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. K 31.12.2013 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 43 zamestnancov (z toho je 31 žien) a to: zamestnanci NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. – oddelenie onkologické 34 zamestnancov (31 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce - 9 (muži), ktorí sú exponovaní etylénoxidu.

V roku 2013 na základe žiadosti zamestnávateľa, doloženej posúdením rizika, bolo preradených do 2 kategórie prác 6 zamestnancov (laborantky) pracujúcich so zlúčeninami 6-mocného chrómu v spoločnosti Chemko a.s. Slovakia, Strážske.

V roku 2013 k 31.12. boli na základe žiadostí prevádzkovateľov vydané 2 rozhodnutia na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito rozhodnutiami bolo schválené kontrolované pásmo a prevádzkové poriadky. Ide o tieto spoločnosti:

- FIBERSTRUCT, s.r.o. priemyselná 720, Strážske, ktorá pri svojej činnosti používa látku Accelerátor NL – 63 – 100, do kontaktu s uvedenou látkou prichádza celkom 27 zamestnancov (len muži). Vzhľadom na charakter prác a na základe záverov z posúdenia rizika boli zamestnanci – 27(muži) zaradení do 2 kategórie prác.

- Unomedical, s.r.o., Priemyselný park, Michalovce, ktorej zamestnanci sú exponovaní etylénoxidu. Uvedenej látke sú exponovaní zamestnanci expedičného skladu, kde je, do doby expedície, skladovaný materiál sterilizovaný etylénoxidom. Uvedená problematika bola prekonzultovaná na pracovnom stretnutí so zástupcami zamestnávateľa, za účasti zástupcov PZS. Zamestnanci – 22 sú predbežne zaradení do 2 kategórie prác. Zo stretnutia boli prijaté tieto závery: Spoločnosť Unomedical, s.r.o. zabezpečí kvalitatívne a kvantitatívne hodnotenie uvedeného faktoru v pracovnom ovzduší skladu, bude hodnotená osobná záťaž zamestnancov, vrátane BET, u zamestnancov budú vykonané mimoriadne LPP, vrátane vyšetrenia periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. Súčasne spoločnosť bude riešiť organizačné opatrenia za účelom obmedzenia počtu zamestnancov, ktorí budú exponovaní etylénoxidu. Uvedené opatrenia zrealizuje do 31.12.2014.

K 31.12.2013 v 2 kategórii prác evidujeme 102 zamestnancov (z toho je 30 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z., tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 13 previerok. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti, používanie OOPP, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMT látky. Vo väčšine prípadov už majú organizácie k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z..

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 6 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien. Išlo o odstraňovanie strešných krytín, odstraňovanie azbestocementových rúr v bytových jadrách a v 1 prípade je to odstraňovanie azbestového plášťa z chladiacej veže. Boli vykonané 7 previerok so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu (odstraňovanie potrubí, strešných krytín). Pri previerkach neboli zistené závažnejšie nedostatky, spoločnosti pri odstraňovaní materiálov postupovali v súlade s plánom práce, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. V roku 2013 k 31.12. neboli podané podnety na výkon ŠZD pre neodbornú sanáciu materiálov obsahujúcich azbestové vlákna.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 145 zamestnancov z toho je 61 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 43 zamestnancov (z toho je 31 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií prác podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z.. Všetky uvedené organizácie a spoločnosti majú súhlas na manipuláciu, používanie, a skladovanie chemických karcinogénov podľa §13 ods. 4 písm. j) zák. č. 355/2007 Z. z., taktiež sú určené a vyznačené kontrolované pásma.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. Ebster, s.r.o. Michalovce – prípravok Siadotox 90 s 10% obsahom etylénoxidu, ročná spotreba zmesi etylénoxidu bola 184,860kg, z toho čistý etylénoxid 18,486kg. Zásoba čistého etylénoxidu (10% zmesi) je 276kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu výrobkov pre zdravotníctvo (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 9 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. V roku 2013 boli u všetkých zamestnancov vykonané LPP a súčasne v priebehu roka 2013 bolo vykonané vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. U všetkých zamestnancov sa percento aberantných buniek pohybovalo pod 5% AB.B, resp. zistené hodnoty sa pohybovali na úrovni 2-2,5% AB.B. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavádzajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov – procedúra vyvážky a navážky v rozsahu maximálne dva autoklávy na operátora za zmenu, používanie ochranných polomasiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie, boli osadené nové typy čerpadiel a príslušné obvody napájania/chladenia, nový a posilnený systém odťahu vzduchu zo skladu sterilných produktov. V roku 2013 bola vykonaná objektivizácia etylénoxidu v pracovnom ovzduší výrobnej hale – u zamestnancov boli vykonané osobné odbery pri navážke a vyvážke materiálu z autoklávov a odplyňovacích tunelov. Z protokolov z merania vyplynulo, že nedochádza k prekračovaniu TSH celozmenovej pre etylénoxid, u 1 zamestnanca došlo k prekročeniu krátkodobej TSH. V roku 2013 bola vykonaná údržba priestorov na osobnú hygienu (vybielenie a obnovenie náterov a obkladov v šatni, umyvárni, WC). Spoločnosti Ebster Sk, s.r.o. bolo odporúčané, aby zabezpečila kvalitatívne a kvantitatívne hodnotenie chemického karcinogénu aj v expedičnej hale, kde sú výrobky skladované do doby ich odvozu.

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojjochroman draselný - spotreba 60g, zostatok na sklade je 140g, chroman draselný – spotreba 135g, zostatok na sklade je 305g a indikátor fenoltalein - spotreba 1,5g, zostatok na sklade je 96,5g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 39 z toho je 36 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikami pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.

4. Eurovia – Services, a.s. Košice – Obaľovačka Zbudza – Detašované laboratórium - Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l, zostatok je 30 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec - muž. Na pracovisku laboratória bola vykonaná objektivizácia faktorov v pracovnom ovzduší RÚVZ

Košice. Z protokolov merania vyplýva, že sú dodržané TSH pre trichlóretylén a preto je zamestnanec zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác

5. Chemko, a.s. Slovakia, Priemyselná 720, Strážske v likvidácii – V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 500 ton tuhých zvyškov a 4 m³ tekutých PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1 zamestnankyňou, s uvedenými látkami pracovníčka teda neprichádza do priameho kontaktu, o kontrolách je vedená evidencia. Kontrola zo strany RÚVZ je vykonávaná 1x ročne. V roku 2013 pri výkone ŠZD bolo zistené, že došlo k poškodeniu skladu tzv. „ovčinec“ – prepadnutá strecha a poškodené múry. O uvedenej skutočnosti boli písomne informovaní: Zástupca spoločnosti Chemko, a.s. Slovakia, Priemyselná 720, Strážske v likvidácii, Mesto Strážske, ObÚ ŽP Michalovce, Slovenská inšpekcia životného prostredia Košice.

6. Chemko, a.s. Slovakia Strážske - chemické karcinogény sú používané na dvoch pracoviskách: Pracovisko **Odbor riadenia a kontroly kvality (ORaKK)**, kde sú používané tieto karcinogény: dvojchroman draselný p. a. – spotreba 543,9g, zásoby 13 436,9g, bromičnan draselný – spotreba 45,1g, zásoby 5 338,1g, chroman draselný – spotreba 40,0g, zásoby 9 568,0g, benzén – spotreba 0 ml, zásoby 4 000ml, dibutylftalát – spotreba 0ml, zásoby 2 900ml, 1,2-dichlóretán – spotreba 0ml, zásoby 3 800ml, síran hydrazínu – spotreba 0g, zásoby 3 000g. Práce spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov vykonáva 14 žien: v laboratóriu TaPK ACH pracuje 7 žien (práca s bromičnanom draselným), v laboratóriu TaPK ŽP pracuje 6 žien (práce s dvojchromanom draselným a chromanom draselným), vedúca TaPK oboch laboratórií 1 žena.

Odbor vývoja a výskumu (OVaV), kde sú používané tieto karcinogény: dvojchroman draselný – spotreba 90g, zásoby 39 908g, chroman draselný – spotreba 0g, zásoby 1 097g, benzén – spotreba 200ml, zásoby 2 940ml, 1,2 – dichlóretán – spotreba 500ml, zásoby 5 100ml, bromičnan draselný – spotreba 0g, zásoby 2 472g, oxid nikelnatý – spotreba 0g, zásoby 2 000g, síran kademnatý – spotreba 0g, zásoby 1 700g. S uvedenými látkami pracuje celkom 6 zamestnancov, len ženy.

7. TP2, s.r.o. Strážske – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzách odpadových vôd používaný chroman draselný, ročná spotreba 200,3g, v zásobe majú ďalších 3 019,7 g. S chromanom draselným pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.

8. SE, a.s. Bratislava - Elektrárne Vojany, závod –používané chemické karcinogény: hydrazín hydrát, ročná spotreba 1 460kg, zásoby 1 020kg, chroman draselný, ročná spotreba 0,075kg (zásoba 0,750kg), set pre stanovenie CHSKcr – spotreba 0,438kg, zásoby 0,250kg. Práce spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov na pracoviskách SE EVO Vojany vykonáva spolu 16 zamestnancov, z toho 6 žien, a to v prevádzke 13 zamestnancov, z toho 6 žien, na pracovisku údržby 1 zamestnanec – muž a na pracovisku bezpečnosť a ŽP 2 zamestnanci – muži. Uvedení zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

9. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný, spotreba 5g, zásoba 95g. Okrem uvedeného množstva zostáva na sklade 225g chromanu draselného po expiračnej dobe, určeného na likvidáciu oprávnenou organizáciou. S uvedeným karcinogénom pracuje 1 laborantka, ktorá ja zaradená v 2 kategórii prác.

10. Light Stabilizers, s.r.o. Strážske – V uvedenej organizácii je pri práci používaný dvojchroman draselný p. a. – chemické analýzy. Ročná spotreba 175g, zostatok je 11 175g. Počet zamestnancov 6 laborantiek, zamestnankyne sú zaradené, na základe posúdenia rizika, do 2 kategórie prác.

11. Unomedical, s.r.o. Michalovce – V roku 2013 pri orientačných meraniach bolo zistené, že v expedičnej hale, v ktorej je uskladnený materiál sterilizovaný etylénoxidom do

doby odvozu zákazníkom, dochádza k uvoľňovaniu etylénoxidu do pracovného ovzdušia. Na pracovnom stretnutí boli dohodnuté opatrenia, ktoré bude zamestnávateľ riešiť na tomto pracovisku. Vzhľadom k uvedenému, neudávame množstvo karcinogénu. V sklade pracuje 22 zamestnancov.

12. FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka ACCELERÁTOR NL-63-100. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov 27 - muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 244,4219kg, zásoby – 72,9812kg.

13. Proservis, s.r.o. Strážske – ide o spoločnosť, ktorá sa zaoberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 18 zamestnancov. Vzhľadom na uvedené, neudávame množstvo karcinogénu.

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2013 v okrese Michalovce je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V prvom polroku 2013 bol spoločnosťou Transpetrol, a.s. Bratislava predložený návrh na určenie rizikových prác v 3 kategórii pre rizikový faktor psychická záťaž na Prečerpávacej stanici Budkovce, pre profesiu obsluha technologických a elektrických zariadení. Návrh bol doložený posudkom o riziku vypracovaným PZS. Celkový počet exponovaných zamestnancov - 4 muži.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných šetrení. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. K 31.12.2013 bolo prešetrených 21 podozrení na choroby z povolania, z toho v 16 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 2 prípadoch išlo o kombinované ochorenie DNJZ + Iné poškodenie zdravia pri práci – VAS krčnej chrbtice, v 1 prípade išlo o DNJZ + Profesionálna alerg. rinitída, v 1 prípade o DNJZ + ochorenie z vibrácií a v 1 prípade o Astmu bronchiále. Za uvedené obdobie sme obdržali z KPL Košice 17 hlásení o priznaní CHzP, vo všetkých prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitidy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na CHzP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví: obuvnícky priemysel - 1, potravinársky priemysel – 2, zdravotníctvo – 2, strojársky priemysel - 8, 1 zamestnanec u živnostníka, 2 – služby – v reštauračnom zariadení a oprava automobilov, textilný priemysel – 3, SZČO – 1, poľnohosp. a vodné hospodárstvo – 1.

Súvislosť ochorenia z DNJZ s vykonávanou prácou bola vyslovená v 13 prípadoch, v 6 prípadoch bolo odporučené prekonzultovanie podozrenia na CHzP na RKD. Jednotlivé oznámenia o prešetrovaní podozrení na choroby z povolania sú zasielané na KPL Košice a ÚVZ SR - odbor PPL. Šetrení podozrení na choroby z povolania z DNJZ sa zúčastňujú zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a v roku 2013 sa šetrení vo väčšine prípadov zúčastňovali aj zástupcovia pracovných zdravotných služieb. Súčasťou prešetrovaní je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrovania.

Za uvedené obdobie sme obdržali z KPL Košice 17 hlásení o priznaní CHzP , vo všetkých prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, pričom išlo o podozrenia prešetrované aj v rokoch 2010 až 2012.

V spoločnosti Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička a práce s tým spojené ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 59 exponovaných zamestnancov (58 žien) pre rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ. Ako zo šetrení vyplýva, ide o pracovníčky, ktoré v uvedenej profesii pracujú viac ako 20 rokov, čiže ide o dlhodobú expozíciu, pracovníčky pracujú v trvalom miernom predklone v oblasti hlavne krčnej chrbtice, s opakovaným zaťažovaním hlavne svalov rúk, predlaktí. Rizikové práce v 3 kategórii pre rizikový faktor fyzická záťaž – bremená evidujeme tiež v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce s celkovým počtom 75 exponovaných zamestnancov (len ženy). Ide o pracovníčky vo veku nad 50 rokov, u ktorých dochádza k prekračovaniu smerných hodnôt pri manipulácii s bremenami. Z opatrení, ktoré spoločnosť rieši je to „kolotoč“ na jednotlivých pracovných pozíciách, manipuláciu s bremenami vykonávajú po dve pracovníčky. Poslednou organizáciou je Lidwina DSS Strážske, kde je exponovaných celkom 19 zamestnancov, len ženy. Ide o pracovníčky, ktoré sa starajú o ležiacich klientov, u ktorých zabezpečujú dennú hygienu, polohovanie, rehabilitáciu, a pod..

Najviac podozrení na CHzP z DNJZ za k 31.12.2013 evidujeme v spoločnosti YWTS, s.r.o. – celkom 4 podozrenia na CHzP z DNJZ (1x formovač kabeláže, 1x operátor strednej výroby, 1x práca pri testeroch, 1x predvýroba - kontrolór), súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 2 prípadoch, v 2 prípadoch bolo doporučené prekonzultovanie na RKD. ZEKON, a.s. – celkom 3 podozrenia na CHzP v pracovnej pozícii šička a práce s tým spojené, vo všetkých 3 prípadoch bola vyslovená súvislosť s vykonávanou prácou. Unomedical, s.r.o. Michalovce – celkom 3 podozrenia na CHzP v pracovnej pozícii operátor výroby, v 2 prípadoch bolo odporúčané prekonzultovanie na RKD. 4 prípady boli prešetrované u nezamestnaných a 1 u SZČO. Vo väčšine prípadov sme pri šetreniach zisťovali, že zamestnanci pri LPP udávajú nepravdivé údaje – zatajujú svoje ťažkosti zo strachu zo straty zamestnania. Vzhľadom k tomu, je záchyt ochorenia oneskorený. Ďalšie podozrenia na CHzP sa vyskytovali ojedinele. Pri prešetrovaní podozrení na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady, hlavne u súkromných firiem z dôvodu častej výmeny zamestnancov, rozdielných údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného a v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou. Taktiež zisťujeme, že firma v ktorej prešetrovaný pracoval už ukončila svoju činnosť a k dispozícii nie sú teda žiadne podklady, údaje poskytuje len prešetrovaný a nie je možné overiť ich pravdivosť. Problémy sú aj v zisťovaní údajov o zdravotnom stave prešetrovaného, resp. údaje o začiatkoch daného ochorenia, nakoľko nemáme k dispozícii zdravotnú dokumentáciu, prešetrovaní väčšinou donesú výpis zo zdravotnej karty, ktorý nie vždy obsahuje potrebné údaje. V uvedených prípadoch odporúčame prípadnú profesionalitu ochorenia prekonzultovať na RKD.

Prehľad všetkých prešetrovaných podozrení na CHzP je uvedený v priloženej tabuľke.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov

V oblasti chemickej legislatívy boli pracovníkmi odd. PPLaT spracované informačné materiály so zameraním na REACH a balenie a značenie chemických látok a prípravkov:

- „Sú chemické látky bezpečné?“,
- „REACH – Nová chemická legislatíva“,

- „Látky narúšajúce endokrinný systém“,
- na odborný seminár RÚVZ Michalovce bola pripravená prednáška „Novinky v chemickej legislatíve“

V oblasti prác so zobrazovacími jednotkami boli spracované materiály:

- „Zásady práce na počítači“,
- na odborný seminár RÚVZ Michalovce bola pripravená prednáška „Práca so zobrazovacími jednotkami“.

Pre chránené pracoviská, resp. chránené dielne boli pripravené materiály:

- prednáška „Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách v okresoch Michalovce a Sobrance, ktorá bola odprezentovaná na odbornom seminári RÚVZ Michalovce,
- edukačný materiál „Chránené pracoviská“.

Bola spracovaná informácia o opatreniach na ochranu zdravia pred nadmernou záťažou teplom.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú uverejnené na www. stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom paneli vo vestibule RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznámení v rámci prebiehajúcich školení. Materiály sú taktiež uverejnené na stránke www.ruvzmi.sk a na nástenkách. V rámci uvedenej kampane bol dňa 23.10.2013 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Verejnosť bola informovaná prostredníctvom oznamu uverejneného na web. stránke RÚVZ Michalovce a na informačnej tabuli, ktorá je umiestnená pri vstupe do budovy RÚVZ.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V roku 2013 prebehlo spracovanie národných výsledkov kampane, ktorá sa konala v roku 2012 v 3 rezortoch (služby, zdravotníctvo, doprava). V októbri 2013 sme obdržali závery z celoslovenského vyhodnotenia tejto kampane. Výsledky boli zverejnené na web. stránke RÚVZ Michalovce. Podľa záverov tejto správy, sú spracovávané správy pre tie RÚVZ v SR, ktoré sa podieľali na kampani. Po ich spracovaní budú zamestnávateľia oboznámení s výsledkami. Spracovanie a vyhodnotenie realizuje ÚVZ SR.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Podľa anotácie k tejto úlohe, boli vykonané previerky na chránených dielňach, resp. chránených pracoviskách, správa o plnení HÚ bola v termíne zaslaná na RÚVZ Košice.

Okrem previerok vykonávaných v rámci ŠZD, boli tiež vykonávané obhliadky priestorov pred ich uvedením do prevádzky, a obhliadky pri zmene užívania stavby na výrobné, či administratívne priestory, ktoré následne budú slúžiť ako chránené pracoviská. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

V roku 2013 k 15.9. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT, na základe žiadostí účastníkov konania, celkom 21 obhliadok priestorov pred ich uvedením do prevádzky, orgánom verejného zdravotníctva bolo teda vydaných 21 rozhodnutí na

uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky, ktoré budú mať štatút chráneného pracoviska, resp. dielne. Z uvedeného počtu, v 11 prípadoch išlo o zriadenie kancelárií, v 5 prípadoch o predajne, v 5 prípadoch majú prevádzky výrobný charakter (tu sme zaradili aj dve športové zariadenia). Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na týchto pracoviskách je 24, z toho je 16 žien. Pri obhliadkach bolo konštatované, že pracoviská sú riešené v súlade s platnou legislatívou, priestorové riešenie a vybavenie pracovísk je prispôsobené zdravotnému stavu zamestnancov. V rozhodnutiach údaj o tom, že pôjde o chránené pracovisko je uvádzaný v odôvodnení. Tiež boli vykonané ďalšie dve obhliadky a vydané 2 záväzné stanoviská k zmene užívania časti stavieb, ktoré následne budú slúžiť ako chránené pracoviská.

V ďalších 5 prípadoch boli vydané stanoviská, na základe žiadosti prevádzkovateľov, ako doklad pre ÚPSVaR a to napriek tomu, že pre uvedené prevádzky už boli orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutia – súhlas s uvedením do prevádzky. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o navýšenie počtu zamestnancov na danom pracovisku, maximálne však o 1 zamestnanca, pričom ÚPSVaR opätovne žiadal od zriaďovateľov nové rozhodnutie – súhlas s uvedením do prevádzky.

V roku 2013 k 30.9. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT v rámci ŠZD na chránených pracoviskách celkom 15 previerok, pri ktorých bolo zistené, že v 4 prípadoch činnosť bola ukončená. Na pracoviskách, kde boli vykonané previerky pracuje celkom 58 zamestnancov, z toho je 18 žien.

Pri previerkach bolo zistené, že zdravotná starostlivosť o zamestnancov je zabezpečovaná ich praktickými lekármi, resp. príslušnými špecialistami. U všetkých zamestnancov boli vykonané vstupné LPP a zamestnávatelia deklarovali spôsobilosť zamestnancov pre danú pracovnú činnosť závermi z týchto vstupných LPP. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD boli pracovníkom na chránených pracoviskách rozdane dotazníky „PRACOVISKO“ – celkom 26. Vyhodnotenie dotazníkov je v tabuľke č.1. Z uvedeného prehľadu vyplýva, že zamestnanci sú informovaní o opatreniach, ktoré zamestnávatelia realizovali na pracoviskách za účelom vytvorenia zdravých pracovných podmienok a za účelom eliminácie rizikových faktorov na pracoviskách. Informácie sú zamestnancom poskytované v rámci školení pri nástupe do zamestnania a 1x ročne pri školeniach zameraných na bezpečnosť pri práci.

Pri previerkach bolo zistené, že prevádzkovatelia vybavili pracoviská so zreteľom na zdravotný stav zamestnancov tak, aby nedochádzalo k nadmernej fyzickej záťaži zamestnancov (ergonomické stoličky, usporiadanie pracovných miest, dosahové vzdialenosti, práca s bremenami – technické zariadenia), takisto pracovné prostredie vyhovovalo podmienkam podľa NV SR č. 391/2006 Z. z., prípadné drobné nedostatky boli odstránené počas previerky. Vo väčšine prípadov bolo zistené, že je upravená pracovná doba - skrátená, resp. sú určené pravidelné prestávky v práci po dvoch hodinách.

K 31.12.2013 bola vykonaná 1 previerka v chránenej dielni, bolo vydaných 6 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, na ktorých bude zriadené chránené pracovisko a v 2 prípadoch bolo vydané stanovisko pre potreby ÚPSVaR.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH – PRIESKUM PRACOVNÝCH PODMIENOK VO VYBRANÝCH OBCHODNÝCH CENTRÁCH

Táto úloha bola plnená v I. polroku 2013. Na základe záverov z krajskej porady RÚVZ – odd. PPLaT Košického a Prešovského kraja, ktorá sa konala dňa 16.4.2013 bol vykonaný prieskum v obchodnom reťazci Tesco, v Michalovskom okrese je to Hypermarket Tesco, Sobranecká cesta, Michalovce. Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotiť

pracovné prostredie v obchodných reťazcoch. Plnenie úlohy pozostávalo z dvoch krokov a to vo vykonaní previerky a následne vyplnenie dotazníkov zamestnancami. Podklady pre plnenie tejto úlohy sme obdržali na porade (návrh záznamu, dotazníky, databázu na spracovanie dotazníkov).

Dňa 14.5.2013 bola vykonaná zamestnankyňami RÚVZ Michalovce – odd. PPLaT previerka v rámci ŠZD v Hypermarkete Tesco Michalovce, za prítomnosti poverených zástupcov spoločnosti. Previerka bola vykonaná podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, so zameraním na spôsob vetrania priestorov a údržbu klimatizácie a vzduchotechnického zariadenia. Pri previerke boli súčasne zástupcovia spoločnosti oboznámení s cieľom ŠZD. Taktiež bol dohodnutý spôsob vyplňovania dotazníkov zamestnancami. Dotazníky boli zamerané na hodnotenie vnútorného prostredia. V dňoch 4.6. a 13.6.2013 boli vyplňované dotazníky – individuálne s každým zamestnancom. Celkom bolo vyplnených 38 dotazníkov. Spracované materiály boli v termíne odoslané na RÚVZ Košice.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2013.

Porad. číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky a chemického prípravku
1.	hemko, a.s. Slovakia Strážske	
		Dvojchroman draselný
		Síran ortuťnatý
		Bromičnan draselný
		Síran kademnatý
		Fenol
		Formaldehyd
		Oxid nikelnatý
2.	Light Stabilizers, s.r.o. Strážske	Dvojchroman draselný
		Metanol
3.	SE, a.s. Elektrárne Vojany	Chroman draselný
		Chlorid barnatý
		o- fenantrolín
		o – toluidín
		Hydrazín hydrat
4.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
5.	Ebster, s.r.o. Michalovce	Siadtox 90 (Etylénoxid)
6.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-65-100
		Trigonox K-90

7.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
		Fenantrolín
		Chlorid barnatý
8.	Mangini s.r.o. Sobrance	Phostoxín
9.	Hnojivá Duslo, s.r.o. Strážske	Formaldehyd
		Metanol
		Kyselina fluorovodíková
		Dusičnan olovnatý
		Amoniak
		Fenantrolín
		Nitroprusid sodný
10.	NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce	Metanol
		Formaldehyd
11.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Dvojjchroman draselný
		Chroman draselný
		Azid sodný
		Nitroprusid
		Formaldehyd
		Dusitan sodný
		fenantrolín
12.	eustream, a.s. Oblasť Veľké Kapušany	Azid sodný
		Hydranal covlomat
13.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pracovisko kaliareň mimo prevádzky
14.	Nafta, a.s. Bratislava – prev. Michalovce	Metanol
		amoniak
15.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Aceton Chloroform Toluén
16.	Centrum výskumu rastlinnej výroby Michalovce	Difenylamín Fenol Fluorid amónny Chlorid barnatý Kyselina chromsírová Nesslerovo činidlo

		Síran hydrazínia Oranž metylová
17.	SLIMKA, s.r.o. Bratislava – Predajňa EC Michalovce	E- Liquid 1,2 – 2,4% (nikotín)
18.	Raj cigariet, s.r.o. Bratislava – predajňa EC Michalovce	E – Liquid 1,2-24 % (nikotín)
19.	UNOMEDICAL, s.r.o., Michalovce	Etylénoxid

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2013 v okresoch Michalovce a Sobrance.

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
Ebster, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid	2	9/0	18,486 kg
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftaleín	2 2 2	6/5	60 g 135 g 1,5 g
NsP Michalovce	Cytostatika	2	39/36	-
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Trichlóretylén	2	1/0	40 l
Chemko, a.s. Slovakia v likvidácii Strážske	PCB tuhé PCB tekuté	2 2	1/1	500 t 4 m ³
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný	2	1/1	203 g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – Pracovisko odbor riadenia a kontroly kvality (ORaKK)	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Benzén Dibutylftalát 1,2dichloreťán síran hydrazínu	2 2 2 2 2 2 2	14/14	543,9 g 45,1 g 40 g 0 ml 0 ml 0 ml 0 g
Pracovisko	Dvojchroman draselný	2	6/6	90 g

Odbor vývoja a výskumu (OVaV)	Chroman draselný	2		0 g
	Benzén	2		200 ml
	1,2-Dichlóretán	2		500 ml
	Bromičnan draselný	2		0 g
	Oxid nikelnatý	2		0 g
	Síran kademnatý	2		0 g
SE, a.s. Elektrárne Vojany	Chroman draselný	2	16/6	0,075 kg
	Hydrazín hydrát	2		1 460 kg
	Set pre stanovenie	2		0,438 kg
	CHSK cr			
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Chroman draselný	2	1/1	5 g
Light Stabilizers, a.s. Strážske	Dvojchroman draselný	2	6/6	175 g
Unomedical, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid	2	22/0	-
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	2	18/0	-
Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-63-100	2	27/0	244,4219 kg

* 1. – dokázaný karcinogén pre ľudí

2. – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

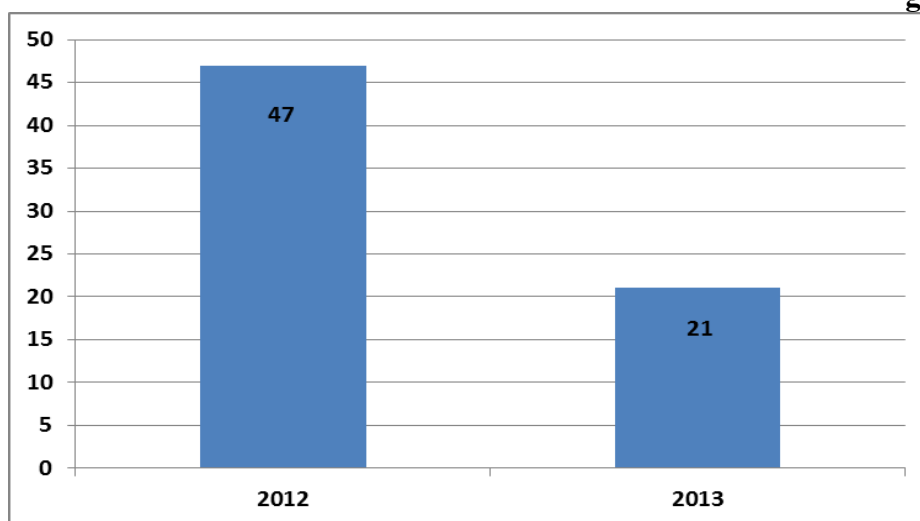
Prešetované choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2013					
1.	29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	RIALTO, s.r.o. Partizánske prevádzka Sobrance	šička v obuvníckom priemysle	S
2.	29	Syn.canalis cubiti, Epicon.rad. humeri bilat., PHS bilat.	FOOD4YOU, s.r.o.,Sladkoviča 5, Michalovce	kuchárka	N
3.	29	Epicon. rad. et uln.humeri bilat., PHS l.utrq., Impinf. Syn.	LIDWINA-DSS, Mládeže 1, Strážske	opatrovateľka - sanitárka	S

4.	29	Syn.canal.carpi bilat, Epicond.rad. et uln. bilat., PHS bil.,	nezamestnaná (PPaC, BSH, Mäso Zemplín Mi-ce)	robotníčka	S
5.	29	Syn.canal.carpi bilat,	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovač kabeláže	RKD
6.	29	Syn.canal.carpi bilat, Epicond.rad. et uln. bilat.	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - stredná výroba	S
7	29+47	Syn.canal.carpi prec.l. dx., Syn. canalis cubiti, VAS	Milko spol. navíjanie elektromotorov Michalovce	robotník - navíjanie elektromotorov	S
8.	29+38	Syn.canal.carpi 1. uterq., PHS bil., Epicon. rad. et uln. l. dx., Prof. alerg. rinitída	ZEKON, a.s. Michalovce	šička - žehliarka	S+S
9.	28+29	Epicond.rad. et uln. bilat., PHS bil., Ochorenie z vibrácií	SZČO	zubný technik	S+S
10.	29+47	Epicond. uln. humeri bilat., PHS bil., IPZ-chrbtica	YWTS, s.r.o. Michalovce	predák - obsluha testera	S+S
11	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat.	Tempus, s.r.o. - prev. Michalovce - nezamestnaný	karosár - lakovač	RKD
12	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat., PHS bil.	Unomedical. s.r.o. Michalovce	operátorka centra C2	RKD-S
13	29	Epicond.uln. humeri bilat.,Imping. syn	YWTS, s.r.o. Michalovce	kontrolórka kvality na predvýrobe	RKD+N

14	29+37	Astma bronchiálna, Syn.canalis carpi, Epicond. rad. et uln. humeri bilat., PHS bil.	Psychiatrická nemocnica Michalovce, n.o.	upratovačka	29-N,37- RKD
15	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat., PHS bil., Syn. canalis cubiti l. sin.	Martin Fiľko Pekáreň Remetské Hámre 85	pomocná pekárka	RKD
16	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat., PHS bil.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
17	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat., PHS bil.	Unomedical. s.r.o. Michalovce	operátor výroby	S
18	29	Syn.canali.carpi, Epicond.uln. humeri bilat., PHS bil.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
19.	29	Syn.canalis carpi bilat.,Epicond. rad. et uln. humeri bilat.	Unomedical. s.r.o. Michalovce	operátor výroby	RKD
20.	29	Syn.canalis carpi bilat.,Epicond. rad. et uln. humeri bilat., PHS bilat.	Vychodosl. Vodárenska spoločnosť, a.s. závod Michalovce	prevádzkový zámočník	S
21	29	Syn.canalis carpi. PHS bilat.Epicond. riadialis et ulnaris humeri bilat	PPaC, a.s. Humenné závod Michalovce	Pekárka	S

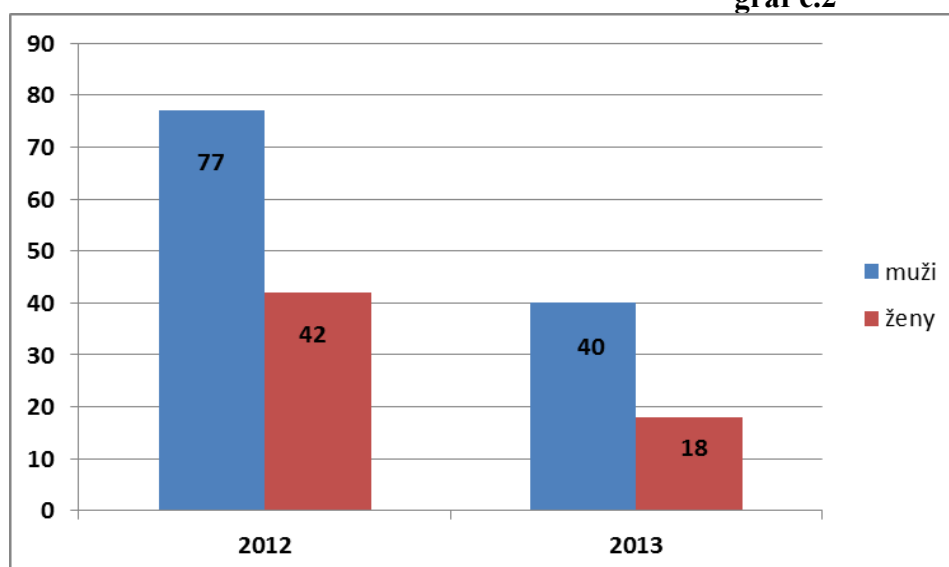
Rozhodnutia - uvedenie do prevádzky pre chránené pracoviská za roky 2012 – 2013, okresy Michalovce, Sobrance.

graf č.1

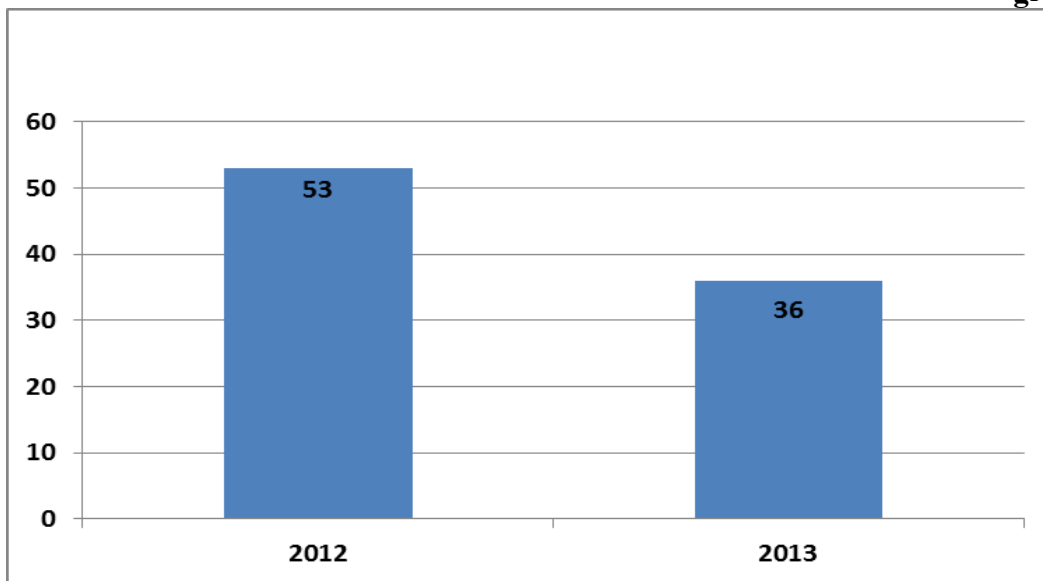
Počet zamestnancov so ZPS, ktorí sú zamestnaní na chránených pracoviskách za roky 2012 – 2013, okresy Michalovce, Sobrance

graf č.2

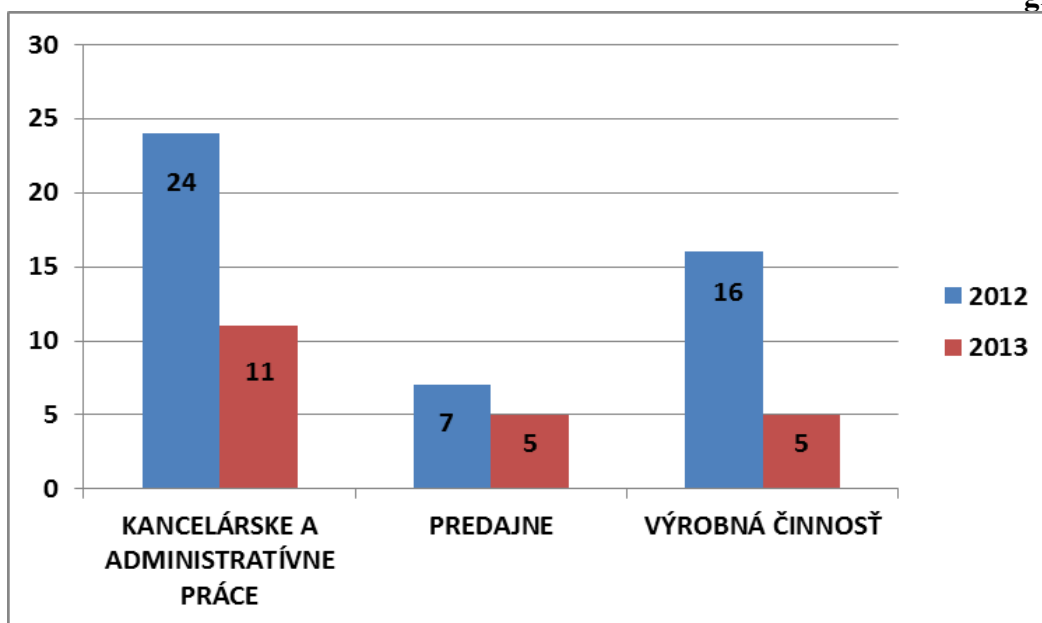
Previerky a obhliadky vykonané na chránených pracoviskách za roky 2012 – 2013 v okresoch Michalovce a Sobrance

graf č. 3

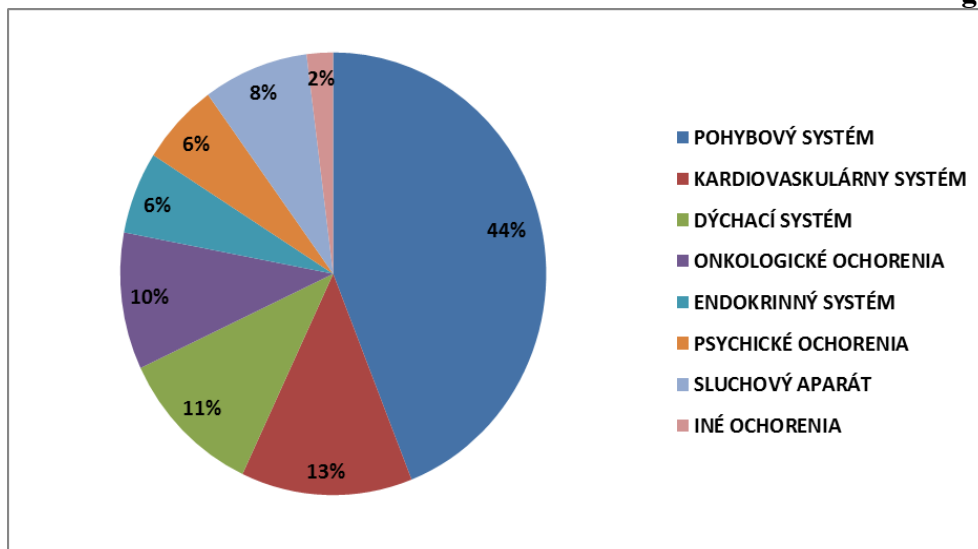
Zamerania činnosti jednotlivých chránených pracovísk za roky 2012 – 2013 v okresoch Michalovce a Sobrance

graf č. 4

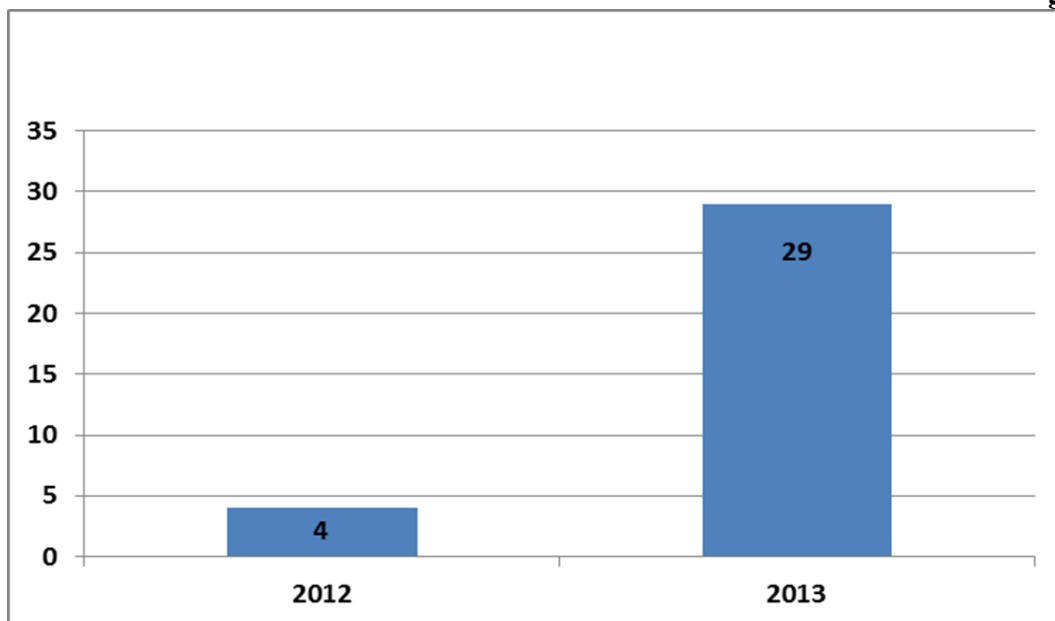
Zamestnanci so ZPS na chránených pracoviskách – rozdelenie podľa diagnostických skupín v okresoch Michalovce a Sobrance - za rok 2013

graf č. 5

Chránené pracoviská ktoré ukončili svoju činnosť za roky 2012 – 2013 v okresoch Michalovce a Sobrance

graf č. 6

Dotazník pre zamestnancov na overenie uplatňovania legislatívnych úprav zo strany zamestnávateľov v oblasti ochrana zdravia pri práci „P R A C O V I S K O“ – zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 391/2006 Z. z. - **okresy Michalovce a Sobrance – vyhodnotenie, rok 2013.**

1. Sú na Vašom pracovisku vyznačené únikové cesty a núdzové východy?
2. Mohli by ste v prípade potreby rýchlo a bez prekážok opustiť pracovisko a dostať sa na voľné priestranstvo?
3. Boli ste poučení o možných únikových cestách, a sú tieto voľné?

4. Vaše pracovisko, alebo objekt v ktorom pracujete sú vybavené hlásičmi požiaru a potrebnou hasiacou technikou.
5. Vznikajú na Vašom pracovisku v dôsledku pracovných postupov a technologických procesov škodlivé, alebo zápachajúce látky, ktoré znečisťujú Vaše pracovné ovzdušie?
6. Na odvedenie znečisťujúcich látok v Vášho pracoviska je zabezpečené miestne odsávanie priamo od zdroja, alebo celkové nútené odvetranie.
7. Je podľa Vášho subjektívneho posúdenia odvetranie Vášho pracoviska dostatočné?
8. Ste na pracovisku vystavení prievaniu?
9. Pociťujete na Vašom pracovisku neprimeraný chlad, alebo neprimerane vysokú teplotu prostredia ?
10. Vaše pracovisko je v bezokennom priestore – bez prirodzeného osvetlenia
11. Sú vysoké okná alebo svetlíky opatrené technickým zariadením umožňujúcim ľahkú dostupnosť v prípade čistenia?
12. Je osvetlenie Vášho pracovného miesta dostatočné?
13. Majú podlahy na Vašom pracovisku nerovnosti, sú rozbité, alebo deravé čo by mohlo spôsobiť pád, pošmyknutie, úraz?
14. Pre pracovníkov sú k dispozícii zariadenia na osobnú hygienu /umyváreň , WC /a šatne
15. Zariadenia na osobnú hygienu a šatne sú vykurované
16. Na pracovisku je dostatočný počet WC, pre mužov i ženy
17. Pre Vaše pracovisko je zriadená denná miestnosť /miestnosť na oddych a jedenie ../ vybavená stolom a stoličkami s operadlom.
18. Sú na Vašom pracovisku zavedené opatrenia na ochranu nefajčiarov pred tabakovým dymom?
19. Majú tehotné ženy a dojčiacie matky možnosť oddychu poležiačky?
20. Ak z pracovných dôvodov nosíte osobné ochranné pracovné odevy máte na prezlečenie civilného a pracovného odevu osobitnú šatňu?
21. Šatňa je vybavená uzamknateľnými skrinkami na pracovný odev a obuv.
22. Šatne sú vytvorené osobitne pre ženy a mužov.
23. V prípade že vykonávate prácu pri ktorej dochádza k nadmernému znečisťovaniu pokožky a pracovného odevu máte k dispozícii sprchu?
24. Je k dispozícii teplá voda na osobnú hygienu ?
25. Pitná voda na Vašom pracovisku je z verejného vodovodu.
26. Pitná voda na Vašom pracovisku je z iného zdroja ako verejného vodovodu ale vyhovujúcej kvality.
27. Rozmiestnenie strojov pracovných nástrojov a zariadení na pracovisku vylučuje obťažovanie iných /na hygienicky problémovom pracovnom procese nezúčastnených / pracovníkov negatívnymi faktormi práce /hluk, prach, chemické látky, iné/.
28. Vyskytujú sa na pracovisku rizikové faktory, ktoré by mohli ohroziť zdravie?
29. Poučil Vás Váš zamestnávateľ o pracovných rizikách pre zdravie a spôsobe ako sa chrániť?

tab.č.1

Otázka číslo	Áno	Nie	Neviem	Iná
1.	26	-	-	-
2.	25	-	-	1
3.	26	-	-	-
4.	26	-	-	-
5.	-	26	-	-
6.	18	1	7	-
7	26	-	-	-

8.	1	25	-	-
9.	2	24	-	-
10.	10	16	-	-
11.	17	-	9	-
12.	26	-	-	-
13.	-	26	-	-
14.	26	-	-	-
15.	26	-	-	-
16.	26	-	-	-
17.	26	-	-	-
18.	26	-	-	-
19.	11	7	-	8
20.	21	5	-	-
21.	21	5	-	-
22.	20	6	-	-
23.	13	6	1	6
24.	26	-	-	-
25.	23	1	2	-
26.	5	12	9	-
27.	19	5	2	-
28.	-	25	1	-
29.	26	-	-	-

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2013 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 22 x**

Metodické usmerňovanie NZZ: 130

- Informácia o novom type koronavírusu MERS-CoV (lôžkové zdravotnícke zariadenia v okr. Michalovce a Sobrance): **3**
- Usmernenie na prevenciu a kontrolu výskytu meticilín-rezistentných kmeňov Staphylococcus aureus (MRSA) (lôžkové zdravotnícke zariadenia v okr. Michalovce a Sobrance): **3**
- Usmernenie o posilnení hlásenia ochorení a úmrtí na SARI (lôžkové zdravotnícke zariadenia v okr. Michalovce a Sobrance): **3**
- Usmernenie na vykonávanie dôsledného monitorovania a hlásenia výskytu chrípkových ochorení (všetky NZZ pre deti a dorast a dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- Informácia o epidemickom výskyte mumpsu v okr. Michalovce a Sobrance (NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance): **31**

Previerky očkovania: 102

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2006 proti DiTePer, Poliomyelitída, 1999 proti DT a poliomyelitíde, 2001 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **30**
- administratívna kontrola očkovania detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance k 31.8.2013: **31**
- kontrola očkovania proti chrípke a proti inv. pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach soc. služieb: **8**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania u detí HBsAg pozitívnych matiek: **1**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na chronickú VHB u 4-ročného dieťaťa, bytom Michalovce. Dieťa bolo sledované v gastroenterologickej ambulancii DFNSP Bratislava s Dg.: stav po transplantácii pečene. Dieťa do transplantácie pečene očkované 2 dávkami očk. látky Infanrix hexa a 2 dávkami očkovacej látky (infanrix hexa a Engerix B) po transplantácii pečene. Ochorenie potvrdené serologicky.

K 31.12. 2013 spolu hlásených 179 prípadov ochorení na parotitídu v okr. Michalovce (v rómskej osade Ul. Mlynská, Michalovce – 93 ochorení, 38 ochorení v obci Drahňov, 10 ochorení v obci Michalovce mimo rómskej osady, 5 ochorení Veľké Kapušany, 1 ochorenie v obci Lesné, 5 ochorení v obci Budkovce, 1 ochorenie v obci Trnava pri Laborci, 1 ochorenie v obci Bajany, 10 ochorení v obci Čečehov, 6 ochorení v obci Iňačovce, 1 ochorenie v obci Palín, 1 ochorenie v obci Strážske, 1 ochorenie v obci Pavlovce n/Uhom, 1 ochorenie v obci Slavkovce, 1 ochorenie v obci Zemplínske Kopčany, 1 ochorenie v obci Dúbravka, 1 ochorenie v obci Jastrabie, 1 ochorenie v obci Klokočov, 1 ochorenie v obci Čičarovce). V okrese Sobrance bolo hlásených 5 ochorení na parotitídu (1 ochorenie Blatné Remety a 4 ochorenia v obci Sobrance). Prvé prípady ochorení (5 prípadov) boli hlásené na oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce dňa 16.9.2013 najprv telefonicky a neskôr aj písomne infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce. V 24 prípadoch boli ochorenia komplikované aseptickou meningitídou, v 3 prípadoch pankreatitídou, v 1 prípade orchitídou a v 1 prípade meningitídou a zároveň orchitídou. Epidemiologickým šetrením bolo zistené, že v jednom prípade prvé príznaky ochorenia boli udávané už 30.8.2013 , v ostatných prípadoch od 9.9.2013 do 29.12.2013. Serologicky bolo potvrdených 90 prípadov (Lab. Alpha medical Stropkov), vzorky boli zaslané do NRC pre morbilli, parotitídu a rubeolu pri UVZ SR Bratislava (v 35 vzorkách potvrdený NRC pre MMR Bratislava serologicky (ELISA) vírus parotitídy). V 3 prípadoch bol izolovaný na bunkových kultúrach vírus parotitídy v NRC pre MMR Bratislava. Izolát vírusu bol následne zaslaný na genotypizáciu do Národného referenčného laboratória Kochovho inštitútu v Berlíne. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách 0-4 r- 25 prípadov, 5-9 - 48 príp., 10-14 - 46 och., 15.-19.r. - 22 ochorení, 20-59 r. - 42 ochorení, 65+ - 1 ochorenie Z celkového počtu chorých bolo očkovaných 1 dávkou očkovacej látky proti parotitíde 87 osôb, v 64 prípadoch boli chorí očkovaní 2 dávkami vakcíny proti parotitíde, v 6 prípadoch 3. dávkami vakcíny, v 6 prípadoch je údaj o očkovaní neznámy, 21 chorí neočkovaní (z toho 15 pre vek - 52 r. , 0 r – 3x., 30 r., 57 r., 39 r., 1r , 48, 35, 33 – 2x, 44, 65, 41 r.). Počet kompletne očkovaných vzhľadom na svoj vek 146 (z celkového počtu očkovaných 157). Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz boli vykonávané priebežne v dňoch od 16.9.2013 - 31.12.2013 pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce. O uvedenej mimoriadnej epidemiologickej situácii boli dňa 17.9.2013 telefonicky informovaní pracovníci UVZSR Bratislava (MUDr. Mikas Ján, MUDr. Jančulová Viera), hovorkyňa UVZ SR Bratislava a následne aj písomne 20.9.2013. O epid. situácii boli informovaní aj primátor mesta Michalovce, Sobrance, obec Drahňov,

pediatri NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance, komunitní pracovníci pôsobiaci pri MsÚ Michalovce, MsÚ Sobrance a obecnom úrade Drahňov. V jednom prípade bol zistený NRC pre poliomyelitídu v Bratislave pozitívny výsledok na identifikáciu enterálnych vírusov. Oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce pripravilo propagačný materiál „Mumps“, ktorý bol zaslaný Mestu Michalovce, odboru soc. vecí, Mestskému úradu Sobrance, Komunitnému centru Sobrance, Obecnému úradu Drahňov, komunitným pracovníkom pracujúcich v lokalite Drahňov, Infekčnému oddeleniu NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce.

V roku 2013 boli zaznamenané v okrese Michalovce a Sobrance 2 ochorenia na pertussis. V prvom prípade sa jednalo o ochorenie u kompletne očkovanej (5 dávok očkovacej látky) 17-ročnej študentky, bytom Senné. Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky. V druhom prípade sa jednalo o ochorenie u 53 - ročnej, čiastočne očkovanej (4 dávky očkovacej látky) zamestnanej ženy, bytom Krčava. Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 22.4. – 27.4.2013, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 22.4. – 27.4. 2013 – odvysielanie informácie o prebiehajúcej kampani v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2013 a odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaná odborná prezentácia „Aktivity európskeho imunizačného týždňa v r. 2013“, „Povinné očkovanie detí v SR“ a odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 28 MŠ, 58 ZŠ a 14 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok „Je očkovanie prínosom, alebo hrozbou pre ľudský organizmus?“ bol uverejnený v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína, denník Korzár, periodikum Michalovčan, web stránka mesta Michalovce a Sobrance, Palín, Laškovce, Markovce, Stetava, Šamudovce, Žbince))
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odvysielanie informácie o konaní EIT v infotexte TV Mistral

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, besedy o význame a nutnosti očkovania, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov, Úbrež) - 7x
2. odborný materiál „Európsky imunizačný týždeň 2013“ uverejnený na web stránkach ZŠ - 6

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x

2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom – 9x (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov, Úbrež) + Michalovce a Sobrance (Angi mlyn Michalovce, Ul. Michalovská, Sobrance)

3. Prednáška na tému pravidelné povinné očkovanie detí v SR v rámci projektu RÚVZ „Čakáme na bociana „

4. poradenstvo v oblasti očkovania:
telefonicky: 4

osobne: v rámci projektu pre nastávajúce mamičky „Čakáme na bociana“: 5

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .

2. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce

3. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

a. poradenstvo v oblasti očkovania (pravidelné povinné očkovanie, odmietanie a odklad očkovania) – zdravotnícki pracovníci: 4

b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v priestoroch štátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance :3

V dňoch 10.6.2013 – 21.6.2013 bola vykonaná oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Michalovciach výskumná časť projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v 3 stredných školách a 5 neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov na stredných školách a 25 dotazníkov vo vybraných pediatrických ambulanciách v okrese Michalovce a Sobrance.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 258 ohnisk /počet opatrení – 800/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1089 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV boli vložené do inf. systému 4 hlásenia.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na chronickú VHB u 4-ročného dieťaťa, bytom Michalovce. Dieťa bolo sledované

v gastroenterologickej ambulancii DFNSP Bratislava s Dg.: stav po transplantácii pečene. Dieťa do transplantácii pečene očkované 2 dávkami očk. látky Infanrix hexa a 2 dávkami očkovacej látky (infanrix hexa a Engerix B) po transplantácii pečene. Ochorenie potvrdené serologicky.

K 31.12. 2013 spolu hlásených 179 prípadov ochorení na parotitídu v okr. Michalovce (v rómskej osade Ul. Mlynská, Michalovce – 93 ochorení, 38 ochorení v obci Drahňov, 10 ochorení v obci Michalovce mimo rómskej osady, 5 ochorení Veľké Kapušany, 1 ochorenie v obci Lesné, 5 ochorení v obci Budkovce, 1 ochorenie v obci Trnava pri Laborci, 1 ochorenie v obci Bajany, 10 ochorení v obci Čečehov, 6 ochorení v obci Iňačovce, 1 ochorenie v obci Palín, 1 ochorenie v obci Strážske, 1 ochorenie v obci Pavlovce n/Uhom, 1 ochorenie v obci Slavkovce, 1 ochorenie v obci Zemplínske Kopčany, 1 ochorenie v obci Dúbravka, 1 ochorenie v obci Jastrabie, 1 ochorenie v obci Klokočov, 1 ochorenie v obci Čičarovce). V okrese Sobrance bolo hlásených 5 ochorení na parotitídu (1 ochorenie Blatné Remety a 4 ochorenia v obci Sobrance). Prvé prípady ochorení (5 prípadov) boli hlásené na oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce dňa 16.9.2013 najprv telefonicky a neskôr aj písomne infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce. V 24 prípadoch boli ochorenia komplikované aseptickou meningitídou, v 3 prípadoch pankreatitídou, v 1 prípade orchitídou a v 1 prípade meningitídou a zároveň orchitídou. Epidemiologickým šetrením bolo zistené, že v jednom prípade prvé príznaky ochorenia boli udávané už 30.8.2013 , v ostatných prípadoch od 9.9.2013 do 29.12.2013. Serologicky bolo potvrdených 90 prípadov (Lab. Alpha medical Stropkov), vzorky boli zaslané do NRC pre morbilli, parotitídu a rubeolu pri UVZ SR Bratislava (v 35 vzorkách potvrdený NRC pre MMR Bratislava serologicky (ELISA) vírus parotitídy). V 3 prípadoch bol izolovaný na bunkových kultúrach vírus parotitídy v NRC pre MMR Bratislava. Izolát vírusu bol následne zaslaný na genotypizáciu do Národného referenčného laboratória Kochovho inštitútu v Berlíne. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách 0-4 r- 25 prípadov, 5-9 - 48 príp., 10-14 - 46 och., 15.-19.r. - 22 ochorení, 20-59 r. - 42 ochorení, 65+ - 1 ochorenie Z celkového počtu chorých bolo očkovaných 1 dávkou očkovacej látky proti parotitíde 87 osôb, v 64 prípadoch boli chorí očkovaní 2 dávkami vakcíny proti parotitíde, v 6 prípadoch 3. dávkami vakcíny, v 6 prípadoch je údaj o očkovaní neznámy, 21 chorí neočkovaní (z toho 15 pre vek - 52 r. , 0 r – 3x., 30 r., 57 r., 39 r., 1r , 48, 35, 33 – 2x, 44, 65, 41 r.). Počet kompletne očkovaných vzhľadom na svoj vek 146 (z celkového počtu očkovaných 157). Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz boli vykonávané priebežne v dňoch od 16.9.2013 - 31.12.2013 pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce. O uvedenej mimoriadnej epidemiologickej situácii boli dňa 17.9.2013 telefonicky informovaní pracovníci UVZSR Bratislava (MUDr. Mikas Ján, MUDr. Jančulová Viera), hovorkyňa UVZ SR Bratislava a následne aj písomne 20.9.2013. O epid. situácii boli informovaní aj primátor mesta Michalovce, Sobrance, obec Drahňov, pediatri NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance, komunitní pracovníci pôsobiaci pri MsÚ Michalovce, MsÚ Sobrance a obecnom úrade Drahňov. V jednom prípade bol zistený NRC pre poliomyelitídu v Bratislave pozitívny výsledok na identifikáciu enterálnych vírusov. Oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce pripravilo propagačný materiál „Mumps“, ktorý bol zaslaný Mestu Michalovce, odboru soc. vecí, Mestskému úradu Sobrance, Komunitnému centru Sobrance, Obecnému úradu Drahňov, komunitným pracovníkom pracujúcich v lokalite Drahňov, Infekčnému oddeleniu NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce.

V roku 2013 boli zaznamenané v okrese Michalovce a Sobrance 2 ochorenia na pertussis. V prvom prípade sa jednalo o ochorenie u kompletne očkovanej (5 dávok očkovacej látky) 17-ročnej študentky, bytom Senné. Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky. V druhom prípade sa jednalo o ochorenie u 53 - ročnej, čiastočne očkovanej (4 dávky

očkovacej látky) zamestnanej ženy, bytom Krčava. Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky.

V uvedenom období bol zaznamenaný v okr. Michalovce epidemický výskyt ochorení spôsobených Norwalk vírusom u klientov DSS LIDWINA Strážske. Spolu ochorelo 29 osôb.

- miesto výskytu epidémie : LIDWINA - DSS Strážske
- počet exponovaných : 155 osôb (82 klientov od 3 do 27 rokov, 73 personál)
- počet infikovaných : 29 osôb (29 mobilných klientov, personál - 0)
- prvý prípad ochorenia- 11.8.2013 - posledný prípad ochorenia- 14.8.2013
- dĺžka trvania klinických príznakov- 1-3 dni (dominovali hnačky a zvracanie, 1x zvýšená teplota - 37,5 °C)- ani v jednom prípade si zdravotný stav nevyžiadal hospitalizáciu v nemocničnom zariadení
- u všetkých chorých klientov boli odobraté rektálne výtery (t.j. bolo odobratých 29 rektálnych odberov)
- u 3 klientov sa podarilo dňa 13.8.2013 odobrať stolicu na virologické vyšetrenie (v 2 prípadoch - negat a v jednom prípade izolácia Norwalk vírusu – HPL Košice)
- prvé šetrenie v ohnisku - 12.8.2013 v popoludňajších hodinách (epid.odd.) - odobraté stery a vzorky stravy s negatívnymi výsledkami
- následné šetrenie v ohnisku - 13.8.2013 (HDaM)
- dňa 16.8.2013 bola vykonaná zamestnancami epid. oddelenia opakovaná kontrola zameraná na zistenie vykonávania nariadených protiepid. opatrení.
- protiepid. opatrenia boli realizované v spolupráci s oddelením hygieny deti a mládeže, lekármi I. kontaktu (NZZ Strážske) a vedením daného zariadenia.
- pravdepodobný faktor prenosu : priamy a nepriamy kontakt prostredníctvom kontaminovaných predmetov
- ochorenie potvrdené: Norwalk vírus pozit – 1x

klinicky a epidemiologicky – 28x

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bol v okrese Michalovce a Sobrance zaznamenaný nulový výskyt.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 33 vzoriek biologického materiálu (H+N), z toho v 2 prípadoch bol izolovaný NRC pre chrípku pri ÚVZ SR v Bratislave vírus chrípky A a v 4 prípadoch vírus chrípky B (2x /Wisconsin/1/2010 like, 2x vírus chrípky B bez identifikácie)

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 11 MŠ, 16 ZŠ, 2 SŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 2 MŠ, 7 ZŠ, 2 SŠ

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2013/2014 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 1 MŠ

Okres Sobrance - 3 MŠ, 2 ZŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo do informačného systému EPIS vložených 1089 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 258 ohnisk /počet opatrení – 800/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Ukrajina – B18.2, Maďarsko – A54.0/. Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (A02, B01, B26, A08.1)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatitíd bolo vydaných rozhodnutí 7 opatrení. V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2013 – 31.12.2013 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 4 hlásenia.

V roku 2013 (od IV. Q 2013) je zabezpečené hlásenie pozitívnych laboratórnych výsledkov priamo do informačného systému EPIS (lab. Alpha medical Stropkov).

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/
Regionálna nemocnica Sobrance, n.o /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo hlásených 15 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 15
- PN Michalovce, n.o. - 0
- RN Sobrance, n.o. – 0

Metodické usmernenia - lôžkové ZZ: 12 (posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI, usmernenie na prevenciu a kontrolu výskytu meticilín- rezistentných kmeňov Staphylococcus aureus, informácia o novom type koronavírusu MERS-CoV)

Dňa 5. mája 2013 prebiehal v okrese Michalovce a Sobrance 5. ročník kampane na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve pod heslom „Save Lives: Clean Your hands“. Vyhodnotenie aktivít regionálnej kampane, vrátane zdravotno-výchovného materiálu a fotodokumentácie boli zaslané poštou a E-mailom 13.5.2013 na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 406 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
 - NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (181 kontrol), z toho 38 kontrol funkčnosti autoklávov, 142 kontrol funkčnosti HS, kontroly FS - 1
 - PN Michalovce, n.o. – 2 HS
 - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
 - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 2 HS
 - NZZ v okrese Michalovce: 86 HS, 69 AUT, 14 DAC
 - zariadenia osobných služieb Michalovce: 7 HS, 1 AUT
 - NZZ v okrese Sobrance: 18 HS, 11 AUT, 5 DAC
 - zariadenia osobných služieb: 2 HS
 - platená služba: 8

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo na 22 oddeleniach odobratých 425 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 0 s pozit. výsledkom/, 548 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 8,76 %/.
- PN Michalovce, n.o. – 13 oddelení – 179 vzoriek z vonkajšieho prostredia (2,79 % s pozitívnymi výsledkami)
- v RN Sobrance, n.o. bolo na 2 oddeleniach a 2 ambulanciách odobratých 16 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami, 54 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,85 % s pozitívnymi výsledkami)
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. – (Dom ošetrovateľskej starostlivosti) – 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami
- cielené kontroly: 2 zariadenia: DSS Lidwina Strážske – 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami, Solárium Bigman, Michalovce – 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 22 NZZ v okr. Michalovce 208 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 5,29 % s pozitívnymi výsledkami/, 104 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- spolu bolo odobratých v 5 NZZ v okr. Sobrance 43 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 16,28 % s pozitívnymi výsledkami/, 20 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 2 (oddelenie gynekológie a pôrodnictva COS NsP Š.Kukuru, a.s.) – potvrdená ich účinnosť vo vodnom a bielkovinovom prostredí

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	425	0	-	548	48	8,46
2.	PN, n.o. Michalovce	-	-	-	179	5	2,79
3.	RN Sobrance, n.o.	16	0	-	54	1	1,85
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	-	-	-	19	0	-
5.	Cielené kontroly	-	-	-	50	1	2,00
6.	Platená služba	-	-	-	-	-	-
7.	NZZ Mi + SO	124	0	-	251	18	7,17
SPOLU :		565	0	-	1101	73	6,63

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 128

- v uvedenom období bolo vykonaných 41 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 87 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 43

- v uvedenom období bolo vykonaných 43 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																				Spolu abs.
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany		iné		
	abs.	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	
NsP Š. Kukuřu Michalovce, a.s.																					
OAaIM					5	100,0															5
Detské																					
Infekčné																					
Geriatrické																					
interné																					
Chirurgické																	4	80,0	1	20,0	5
Pôrodnice																					
Neurologické																					
Traumatolog											1	25,0	2	50,0	1	25,0					4
Urologické							1	100,0													1
TARCH																					
SPOLU					5	33,3	1	6,66			1	6,66	2	13,3	1	6,66	4	26,7	1	6,66	15
PN Michalovce, n.o.																					
Akútne psychiat. odd. II.																					
SPOLU																					

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>															
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU	
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>
Interné oddelenie																
ODCH - VONS																
Spolu																

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 11 MŠ, 16 ZŠ, 2 SŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 2 MŠ, 7 ZŠ, 2 SŠ

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2013/2014 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 1 MŠ

Okres Sobrance - 3 MŠ, 2 ZŠ

V uvedenom období bola na RÚVZ so sídlom v Michalovciach nahlásená (21.3.2013) podozrivá zásielka (Sobrance, Ul. Tyršova). Zásielka bola doručená do laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach a vo vyšetrovanej vzorke nebola dokázaná prítomnosť antigénov *Bacillus anthracis*.

Epidemický výskyt – Dg. A02 – FAST FOOD JAMATO, Michalovce

Od 17.6.2013 do 21.6.2013 bolo hlásených 10 prípadov ochorení na salmonelózu po konzumácii zemiakovky v zariadení spoločného stravovania Fast Food Jamato, Nám. osloboditeľov 73, Michalovce. V 9 prípadoch sa jednalo o *Salm. enteritidis*, v 1 prípade bolo ochorenie potvrdené klinicky a epidemiologicky, z toho v 2 prípadoch sa jednalo o vylučovanie *Salmonelly* u zamestnancov predmetného zariadenia (prevádzkovateľ a 1 zamestnanec- manželka). V 1 prípade si zdravotný stav vyžiadala hospitalizáciu na infekčnom oddelení NsP Š. Kuku Michalovce, a.s. Zemiakovka s penou (mlieko, čerstvé vajcia, jablká, tvaroh, sendvič) bola podávaná na obed dňa 13.6.2013. Spolu bolo vyrobených 32 porcií, z toho bolo skonzumovaných 21 priamo v zariadení, 7 vyvezených do rôznych prevádzok v okrese Michalovce, 4 zlikvidované v rámci kuchynského odpadu. V zariadení bola vykonaná dňa 18.3.2013 hygienická kontrola, boli odobraté stery z prostredia, odber vzoriek stravy, nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane dezinfekcie, personálu bolo nariadené preukázať zdravotnú spôsobilosť. Dňa 24.6.2013 bol vydaný na mieste zákaz prevádzky Fast Food Jamato Michalovce. Laboratórne výsledky vzoriek stravy boli vo všetkých odobratých vzorkách (3 vzorky) negatívne. V steroch z vonkajšieho prostredia (15 vzoriek) boli v 8 prípadoch izolované podmienené patogénne mikroorganizmy (*Enterobacter* sp., aglomerans).

Epidemický výskyt – Dg. A08.1 – DSS Lidwina Strážske

V období od 11.8.2013 – 14.8.2013 bol zaznamenaný v okr. Michalovce epidemický výskyt ochorení spôsobených Norwalk vírusom u klientov DSS LIDWINA Strážske. Spolu ochorelo 29 osôb.

- miesto výskytu epidémie : LIDWINA - DSS Strážske
- počet exponovaných : 155 osôb (82 klientov od 3 do 27 rokov, 73 personál)
- počet infikovaných : 29 osôb (29 mobilných klientov, personál - 0)
- prvý prípad ochorenia- 11.8.2013 - posledný prípad ochorenia- 14.8.2013
- dĺžka trvania klinických príznakov- 1-3 dni (dominovali hnačky a zvracanie, 1x zvýšená teplota - 37,5 °C)- ani v jednom prípade si zdravotný stav nevyžiadala hospitalizáciu v nemocničnom zariadení
- u všetkých chorých klientov boli odobraté rektálne výtery (t.j. bolo odobratých 29 rektálnych odberov)
- u 3 klientov sa podarilo dňa 13.8.2013 odobrať stolicu na virologické vyšetrenie (v 2 prípadoch - negat a v jednom prípade izolácia Norwalk vírusu – HPL Košice)

- prvé šetrenie v ohnisku - 12.8.2013 v popoludňajších hodinách (epid.odd.) - odobraté stery a vzorky stravy s negatívnymi výsledkami
- následné šetrenie v ohnisku - 13.8.2013 (HDA M)
- dňa 16.8.2013 bola vykonaná zamestnancami epid. oddelenia opakovaná kontrola zameraná na zistenie vykonávania nariadených protiepid. opatrení.
- protiepid. opatrenia boli realizované v spolupráci s oddelením hygieny deti a mládeže, lekármi I. kontaktu (NZZ Strážske) a vedením daného zariadenia.
- pravdepodobný faktor prenosu : priamy a nepriamy kontakt prostredníctvom
- kontaminovaných predmetov
- ochorenie potvrdené: Norwalk vírus pozit – 1x
klinicky a epidemiologicky – 28x

Epidemický výskyt – Dg. B26 – okr. Michalovce a Sobrance

V období od 16.9.2013 do 31.12.2013 spolu hlásených 179 prípadov ochorení na parotitídu v okr. Michalovce (v rómskej osade Ul. Mlynská, Michalovce – 93 ochorení, 38 ochorení v obci Drahňov, 10 ochorení v obci Michalovce mimo rómskej osady, 5 ochorení Veľké Kapušany, 1 ochorenie v obci Lesné, 5 ochorení v obci Budkovce, 1 ochorenie v obci Trnava pri Laborci, 1 ochorenie v obci Bajany, 10 ochorení v obci Čečehov, 6 ochorení v obci Iňačovce, 1 ochorenie v obci Palín, 1 ochorenie v obci Strážske, 1 ochorenie v obci Pavlovce n/Uhom, 1 ochorenie v obci Slavkovce, 1 ochorenie v obci Zemplínske Kopčany, 1 ochorenie v obci Dúbravka, 1 ochorenie v obci Jastrabie, 1 ochorenie v obci Klokočov, 1 ochorenie v obci Čičarovce). V okrese Sobrance bolo hlásených 5 ochorení na parotitídu (1 ochorenie Blatné Remety a 4 ochorenia v obci Sobrance). Prvé prípady ochorení (5 prípadov) boli hlásené na oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce dňa 16.9.2013 najprv telefonicky a neskôr aj písomne infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce. V 24 prípadoch boli ochorenia komplikované aseptickou meningitídou, v 3 prípadoch pankreatitídou, v 1 prípade orchitídou a v 1 prípade meningitídou a zároveň orchitídou. Epidemiologickým šetrením bolo zistené, že v jednom prípade prvé príznaky ochorenia boli udávané už 30.8.2013 , v ostatných prípadoch od 9.9.2013 do 29.12.2013. Serologicky bolo potvrdených 90 prípadov (Lab. Alpha medical Stropkov), vzorky boli zaslané do NRC pre morbilli, parotitídu a rubeolu pri UVZ SR Bratislava (v 35 vzorkách potvrdený NRC pre MMR Bratislava serologicky (ELISA) vírus parotitídy). V 3 prípadoch bol izolovaný na bunkových kultúrach vírus parotitídy v NRC pre MMR Bratislava. Izolát vírusu bol následne zaslaný na genotypizáciu do Národného referenčného laboratória Kochovho inštitútu v Berlíne. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách 0-4 r- 25 prípadov, 5-9 - 48 príp., 10-14 - 46 och., 15.-19.r. - 22 ochorení, 20-59 r. - 42 ochorení, 65+ - 1 ochorenie Z celkového počtu chorých bolo očkovaných 1 dávkou očkovacej látky proti parotitíde 87 osôb, v 64 prípadoch boli chorí očkovaní 2 dávkami vakcíny proti parotitíde, v 6 prípadoch 3. dávkami vakcíny, v 6 prípadoch je údaj o očkovaní neznámy, 21 chorí neočkovaní (z toho 15 pre vek - 52 r. , 0 r – 3x., 30 r., 57 r., 39 r., 1r , 48, 35, 33 – 2x, 44, 65, 41 r.). Počet kompletne očkovaných vzhľadom na svoj vek 146 (z celkového počtu očkovaných 157). Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz boli vykonávané priebežne v dňoch od 16.9.2013 - 31.12.2013 pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce. O uvedenej mimoriadnej epidemiologickej situácii boli dňa 17.9.2013 telefonicky informovaní pracovníci UVZSR Bratislava (MUDr. Mikas Ján, MUDr. Jančulová Viera), hovorkyňa UVZ SR Bratislava a následne aj písomne 20.9.2013. O epid. situácii boli informovaní aj primátor mesta Michalovce, Sobrance, obec Drahňov, pediatri NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance, komunitní pracovníci pôsobiaci pri MsÚ Michalovce, MsÚ Sobrance a obecnom úrade Drahňov. V jednom prípade bol zistený NRC pre poliomyelitídu v Bratislave pozitívny výsledok na identifikáciu enterálnych vírusov. Oddelenie epidemiológie

RÚVZ Michalovce pripravilo propagačný materiál „Mumps“, ktorý bol zaslaný Mestu Michalovce, odboru soc. vecí, Mestskému úradu Sobrance, Komunitnému centru Sobrance, Obecnému úradu Drahňov, komunitným pracovníkom pracujúcich v lokalite Drahňov, Infekčnému oddeleniu NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

V rámci surveillancie prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillancie poliomyelitídy. V období od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillancie sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillancie, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.8 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2013 – 31.12.2013/

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. Spolu bola poskytnutá poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení 22x.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V dňoch 10.6.2013 – 21.6.2013 bola vykonaná oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Michalovciach výskumná časť projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v 3 stredných školách a 5 neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov na stredných školách a 25 dotazníkov vo vybraných pediatrických ambulanciách v okrese Michalovce a Sobrance.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Prednášky o zdravom životnom štýle detí a dospelých v materských centrách

„Margarétka“ pri Rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a materskom centre „Drobec“ pri VII. ZŠ na ulici Krymskej prebiehajú podľa stanoveného programu, tak ako v minulom období. Aktivity prebiehajú podľa stanoveného harmonogramu, obvykle 1 prednáška v mesiaci na aktuálnu zdravotno- výchovnú tému. Taktiež pokračuje distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní, alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

V mesiaci január bol vypracovaný harmonogram na rok 2013. V prvom kvartáli prebehli 2 prednášky na tému: „Stomatohygiena u predškolských detí“, ktorá kladie dôraz na potrebu starostlivosti o detský chrup a zdravú výživu. V mesiaci marec boli centráam poskytnuté informácie o Svetovom dni vody /22. marec/ a Svetovom dni zdravia / 7. apríl/, ktorý vyhlasuje každoročne Svetová zdravotnícka organizácia. Ústrednou témou tohtoročného Svetového dňa zdravia je „Vysoký krvný tlak“. Vzhľadom na fakt, že v súčasnom období čoraz viac mladých ľudí trpí na hypertenziu a taktiež často sa uvedený problém môže vyskytnúť aj v priebehu tehotenstva ženy, táto tematika je výsostne aktuálna aj pre členky Materských centier.

V mesiacoch júl a august bola pozornosť mamičiek upriamená na témy: „Prečo je pitný režim dôležitý pre naše deti?“ a taktiež „Horúčavy a ich vplyv na detský organizmus“.

V mesiaci september vzhľadom na kampaň „Most“ sme členky Materského centra oboznámili s významom kampane a dôležitosťou prevencie kardiovaskulárnych ochorení už od najútlejšieho detstva. Taktiež sme im poskytli zdravotno-edukačný materiál k dotknutej téme. Jesenné obdobie sme využili na edukáciu prevencie chrípkových ochorení, s dôrazom na možnosť očkovania proti chrípke.

Novembrový „Týždeň boja proti drogám“ ponúka prednášku aj pre mladé rodiny. Hovoriť o tejto problematike je dnes potrebné vzhľadom na skutočnosť, že droga je aj alkohol a nikotín, ktoré sú ľahko dostupné.

Téma zahŕňa aj závislosti nelátkové ako mobil, internet, gambling, workoholizmus, schopoholizmus.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ: Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia. V roku 2013 sa bude podľa pokynov realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia a pripraví sa hodnotiaci správa o zdravotnom uvedomení v roku 2014.

Projekt sme začali prakticky realizovať ako súčasť úloh NPPZ podľa metodického pokynu hlavného hygienika, pričom sledovanie je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v našej populácii. Časový harmonogram zberu dát je naledovný: v mesiacoch máj a jún sme zrealizovali vyplnenie dotazníkov respondentmi.

V mesiacoch júl a august sme získané dáta vkladali do špecifického programu počítača. Celkovo sme vyhodnocovali a zadali 104 dotazníkov rozdelených podľa pohlavia a vekovej

štruktúry. Súhrnná kompletná správa spolu s dátami bola zaslaná ÚVZ SR na ďalšie spracovanie. Výsledky uskutočneného prieskumu roku 2013 budú súčasťou hodnotiacej správy a následne správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorá sa predkladá každé 3 roky.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V prvej etape roku 2013 pri realizácii projektu sme sa venovali propagácii Poradne zdravia formou letákov distribuovaných do všetkých ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancií lekárov špecialistov.

Informácie o poradni zahŕňajú jej štruktúru a činnosti poradne. Zdôrazňujeme potrebu prevencie, osobitne venovanú zdravej výžive a obezite.

Klientom poradne sa individuálne venujeme poradenstvom k problematike nadváhy, obezity a správnej výživy. V 3. kvartáli 2013 absolvovalo poradenstvo 35 klientov s nadváhou z toho 10 klienti opakovane.

V rámci edukácie boli k problematike prevencie srdcovocievnych ochorení k 3.kvartáli zrealizovaných 3 prednášky na stredných školách okresu Michalovce.

16.10.2013 „Kampaň – odstráň obezitu“ sa konala pri príležitosti „Svetového dňa výživy“ v spolupráci s Cambridge diet, Slovenskou potravinárskou komorou a Strednou zdravotníckou školou Michalovce.

Akcia bola spropagovaná pre širokú verejnosť, konala sa v priestoroch MsÚ Michalovce. U 48 klientov boli merané hodnoty celkového cholesterolu, WHR, BMI, svalová hmota a viscerálny tuk.

31.10.2013 MUDr. Hamadejová sa zúčastnila odborného seminára na VI. ZŠ Michalovce pri príležitosti „Svetového dňa výživy“ aktívnou prednáškou „Prevencia obezity u detí“

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších RF – pohybovej inaktivity. V mesiaci marec sme obdržali obrazový a informačný materiál a účastnícky list pre záujemcov. Súťaž štartuje začiatkom apríla 2013.

Podľa usmernení týkajúcich sa prípravy, propagácie a organizovania súťaže sme zrealizovali viacero aktivít. Informácie o konaní celonárodnej súťaže, jej podmienkach, pravidlách a podrobnostiach vrátane účastníckeho listu budú umiestnené na webovej stránke nášho RÚVZ, webovej stránke mesta Michalovce, mesta Sobrance, v infotexte mestskej a regionálnej televízie Mistral, v lokálnych periodikách.

Propagačný materiál- leták a prihlášky a účastnícke listy do súťaže boli rozdistribuované do regionálnych škôl, firiem, veľkých obchodných reťazcov a do siete odborných lekárskech ambulancií s cieľom osloviť čo najviac potenciálnych záujemcov. Záujemcovia sa mohli prihlásiť do súťaže do 30.6.2013 .

V decembri sme obdržali elektronickou poštou zoznam účastníkov a výhercov súťaže z RÚVZ Banská Bystrica s možnosťou zrealizovať regionálne žrebovanie.

9.2.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. V podmienkach Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sa aktivity sústreďujú prednášky a besedy o prevencii fajčenia na základných a stredných školách , poradenstvo na odvykanie od fajčenia / nadstavbová poradňa / a výskumu efektívnosti preventívnych opatrení a intervenčných aktivít.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Qwit and win“- „ Prestaň a vyhraj“

V roku 2013 sa súťaž neorganizuje.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

3.kvartál 2013 - program sa prakticky nerealizuje

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Aktuálne je národný akčný plán v štádiu rozpracovania.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

- zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

V I. štvrtroku sme pripravili harmonogram aktivít a ponuku prednášok pre seniorov v 7 kluboch dôchodcov v okrese Michalovce, Sobrance a Strážske. Prednáškové tématické okruhy sú zamerané na prevenciu infekčných ochorení v staršom veku, problematiku všetkých druhov demencií / s dôrazom na Alzheimerovu demenciu / a možnosti ich pozitívneho ovplyvňovania a princípy prevencie srdcovocievnych ochorení u seniorov, ich rizikové faktory a pravidlá zdravého životného štýlu. Dôraz kladieme aj na princípy prevencie onkologických ochorení a chronických neinfekčných ochorení , osobitne diabetu a hypertenzii vo vyššom veku.

V mesiaci marec v rámci „ Týždňa uvedomovania si mozgu “/ 11.až 15.marec 2013 / prebehla aktivita pre členov Jednoty dôchodcov Michalovce. Pozostávala z prezentácie o fungovaní ľudského mozgu, o chorobách CNS s dôrazom na preventívne opatrenia a taktiež z praktickej časti s využitím techniky tréningu pamäti a koncentrácie. Aktivita sa medzi seniormi stretla s vysokým záujmom a zaznamenali sme veľmi pozitívne ohlasy, takže v aktivitách pre seniorov budeme v budúcnosti pokračovať. Aktivity sa zúčastnilo 62 seniorov.

V apríli 2013 prebehlo pre seniorov v rámci „ Svetového dňa zdravia edukačné pásmo o vysokom tlaku krvi. Prebehlo v dvoch fázach – teoretickej – prednáška na tému „ Kontroluj

svoj tlak krvi “ a z praktického merania tlaku krvi a celkového cholesterolu formou mobilnej poradne zdravia.

V mesiaci september , ktorý je Svetovou zdravotníckou organizáciou vyhlásený ako mesiac Alzheimerovej choroby sme v spolupráci s Jednotou dôchodcov Michalovce zrealizovali besedu so seniormi na tému:“ Alzheimerova choroba a iné demencie vo vyššom veku“, so živou diskusiou k problematike. Seniorom boli poskytnuté aj letáky Centra Memory, ktoré poskytujú cenné rady hlavne rodinným príslušníkom a opatrovateľom takto postihnutých ľudí. Zároveň si seniori vyskúšali tréning koncentrácie a pamäti.

1.októbra 2013 „Medzinárodný deň starších“ - bola zrealizovaná akcia zameraná na zdravie seniorov. Mobilná Poradňa zdravia v obci Vinné – merania celkového cholesterolu, glukózy a tlaku krvi. Spolu bolo vyšetrených 33 seniorov.

11. októbra bola v Klube dôchodcov Straňany prednáška „Prvá pomoc“ na vyžiadanie členov klubu, ktorú sme prispôbili požiadavkám zúčastnených. Jednalo sa o teoretické vedomosti potrebné pri rýchlom privolaní záchrannej služby.

Vzhľadom na zvýšený záujem členov o danú tému sme naplánovali sériu prednášok pre rok 2014.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Projekt „**Čakáme na bociana**“:

V mesiacoch február 2013 sme sa venovali príprave (organizačne i personálne) a propagácii projektu na regionálnej úrovni. Prvý kurz prebehne v mesiaci apríli. Je zabezpečený materiálne zo sponzorských príspevkov, i obsahovo vďaka lektorom – lekárom špecialistom (gynekológ, anesteziológ), odbornými pracovníkmi RÚVZ a farmaceutickým reprezentantom.

V mesiaci apríl prebehol kurz „ Čakáme na bociana “. Harmonogram aktivít pre budúce mamičky je tradičný ako po minulé obdobia . Kurz úspešne absolvovalo 5 mamičiek. Ďalší kurz prebehol v mesiaci júl a podľa harmonogramu ho absolvovalo 6 mamičiek.

V decembri kurz absolvovalo 5 mamičiek.

12. marec – Akcia „ Týždeň uvedomovania si mozgu“ pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby. V spolupráci s GPH v Michalovciach prebehla beseda so študentami na tému „ Alzheimerova choroba “ a najmladšia veková skupina / v spolupráci s IX. MŠ Michalovce / sa zapojila do akcie formou „ tvorivej dielne “ o tom, vďaka čomu vieme premýšľať, učiť sa, hovoriť a pod. Spolu sme oslovili 160 účastníkov projektu.

7.apríl – Svetový deň zdravia, tohtoročné heslo: „ Kontroluj svoj tlak krvi“- bol zrealizovaný 5.apríla ako „ Deň otvorených dverí “na RÚVZ a to podľa nariadenia ÚVZ SR. Verejnosti sme priblížili naše aktivity s cieľom zamerať sa na rizikové faktory srdcovocievnych ochorení ,ako sú krvný tlak , cholesterol a index telesnej hmotnosti.

2.júl – Deň zodpovednosti – kampaň prebehla aj tento rok v spolupráci s Mestským úradom v Michalovciach. Je zameraná na prevenciu užívania alkoholu a drog. Formou mobilnej meracej stanice sme záujemcom stanovovali hodnotu GMT ako markera skrytého alkoholizmu. Taktiež sme poskytovali meranie krvného tlaku a pulzovej frekvencie. Spolu sme vyšetřili 45 klientov.

21.september – Svetový deň Alzheimerovej choroby – pri tejto príležitosti sme sa rozhodli vzhľadom na aktuálnosť a rozsah problému osloviť prakticky jednotlivé vekové kategórie . Pre študentov Gymnázia PH Michalovce sme v priestoroch RÚVZ Michalovce pripravili 2 akcie spojené s prezentáciou a s diskusiou k téme a tiež s exkurziou v Poradni

zdravia. Žiaci ZUŠ Michalovce sa do aktivít zapojili formou výtvarných prác, ktoré budú slúžiť k vytvoreniu plagátu k téme na budúci rok.

V spolupráci s Jednotou dôchodcov Michalovce sme zrealizovali besedu so seniormi na tému : “ Alzheimerova choroba a iné demencie vo vyššom veku“, so živou diskusiou k problematike. Seniorom boli poskytnuté aj letáky Centra Memory, ktoré poskytujú cenné rady hlavne rodinným príslušníkom a opatrovateľom takto postihnutých ľudí. Zároveň si seniori vyskúšali tréning koncentrácie a pamäti.

27.september – Svetový deň srdca – spolupracovali sme so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou a Slovenskou nadáciou srdca. Prebehla podľa pokynu hlavného hygienika formou „ Dňa otvorených dverí“. Záujemcom sme poskytovali stanovenie biochemických parametrov a natočenie EKG krivky s jej interpretáciou. Akcia bola spropagovaná na webovej stránke RÚVZ Michalovce a v regionálnych elektronických a printových médiách. Celkovo bolo v tento deň vyšetrených 38 klientov.

14. november – súťaž „ Najlepšia protidrogová nástenka“ bola zverejnená na web stránke RÚVZ a zaslaná všetkým ZŠ, súťaž je určená pre 7. ročník .

Odfotené vyhotovené nástenky je potrebné zaslať priamo na ÚVZ Bratislava , kde budú aj zhodnotené a ocenené.

Pri príležitosti týždňa boja proti drogám boli v novembri zrealizované 2 prednášky na druhom stupni ŽŠ Michalovce.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Program je plnený v Bratislavskom samosprávnom kraji.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

V januári 2013 boli zaslané ponuky prednášok pre všetky ZŠ a MŠ v okrese, nakoľko sme boli požiadaní na základe dobrej spolupráce pokračovať v edukácii detí predškolského a mladšieho školského veku aj naďalej .

I. štvrťrok bol venovaný príprave projektu, bol vypracovaný definitívny harmonogram prednášok na dotknutú tému a bol rozposlaný na všetky MŠ a ZŠ v okresoch Michalovce a Sobrance. V mesiaci marec boli zrealizované 2 prednášky v MŠ.

V 1.polroku sa zrealizovalo celkovo 10 prednášok venovaných tejto problematike.

V priebehu mesiacov júl a august sme sa venovali príprave podkladov na Európsky týždeň ústneho zdravia.

V dňoch 9. – 13. septembra 2013 v rámci kampane „Európsky týždeň ústneho zdravia“ prebehla séria 5 prednášok k problematike dentálnej hygieny v materských školách a na 1.stupni základných škôl okresu Michalovce. Edukovaných bolo spolu 150 detí.

V poslednom štvrťroku bolo zrealizovaných ďalších 5 prednášok prednášky pre deti vo veku 5 – 8 rokov. Spolu edukovaných - 80 detí.

9.8 CINDI program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení sme v 1. kvartáli vytvorili plán prednášok na rok 2013 .

Prevenencia SCO a ozdravenie životného štýlu je pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva. Súčasťou prevencie kardiovaskulárnych ochorení na regionálnej úrovni je aj náš lokálny projekt „**Prevenencia KVCH a tichej ischémie myokardu**“. Cieľom projektu je aktívny skríning zameraný na odhaľovanie a stanovovanie miery kardiovaskulárneho rizika u vybraných klientov s využitím EKG prístroja a „kondičnej ergometrie“. Projekt prebieha a pokračuje aj v roku 2013. Ku koncu septembra sme otestovali spolu **85** klientov.

Základnú i nadstavbové poradne zdravia navštívilo a poradensko-skríningové vyšetrenia sme v **3. kvartáli poskytli celkovo 195 klientom** , v 12 prípadoch išlo o kontrolné vyšetrenie.

K 31. decembru evidujeme spolu 510 novovyšetrených klientov.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu: Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku.

Stručný opis projektu: EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pásu a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. V rámci tejto úlohy začalo v roku 2013 plnenie regionálneho prioritného cieľa č. 3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším s osobitným dôrazom na detskú populáciu (1.4).

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacim s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy je v štádiu riešenia obec Host'ovce a Martin n/Žitavou, ktorý vykazuje kolísavú kvalitu vody v ukazovateli dusičnany.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. Boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra), artézska studňa v Šali na Hlavnej ul. zvýšené hodnoty ortuti.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V súvislosti s prípravou realizácie projektu bolo zvolané v mesiaci december pracovné stretnutie, ktorého predmetom bolo oboznámenie sa s projektom, metodikou a stanovenie ďalších krokov realizácie projektu. Na pracovnom stretnutí boli prijaté závery a úlohy. Jednou z úloh je vypracovanie zoznamu škôl, ktoré budú zapojené do projektu.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Na základe záverov z celoslovenskej porady v rámci plnenia tejto úlohy zameranej na zmapovanie výskytu reziduálnych pesticídnych látok v zdrojoch pitnej vody bol vytypovaný jeden zdroj v okrese Nitra. Ide o skupinový vodovod Koliňany z ktorého sú pitnou vodou zásobované obce Koliňany, Host'ová, Dolné Obdokovce, Čeladice, Golianovo, Veľký a Malý Lapáš, Babindol a Klasov (celkovo 9 obcí). Vodný zdroj sa nachádza v k.ú. obce Koliňany. Tento skupinový vodovod zásobuje pitnou vodou cca 7050 obyvateľov. Výdatnosť vodného zdroja je 20 l/s. V okolí vodného zdroja je intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda a nachádzajú sa tam aj vinice. Tento zdroj nemá nadregionálny význam.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas LTS 2013. Ani v jednej vzorke nebola zistená prítomnosť Legionelly sp.

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre v roku 2013 v rámci plnenia Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR realizovalo 849 výkonov zameraných na riešenie prioritných problémov v ochrane zdravia pri práci.

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 161 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické faktory, zobrazovacie jednotky, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory.

Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 114 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky, na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov bolo vydaných 67 rozhodnutí. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. Zo strany zamestnávateľov bolo celkovo predložených 26 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, z toho 6 návrhov na zrušenie rizikových prác.

V prípadoch, kedy zamestnávatelia nemajú zabezpečený dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci sú hodnotené často bezpečnostnými technikmi, prípadne inými osobami bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečovať dodávateľským spôsobom.

V roku 2013 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami a dohľadu nad

zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby v 142 subjektoch. Môžeme konštatovať, že subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami vo väčšine prípadov majú zabezpečenú PZS. Čoraz častejšie sú prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad oprávnenou PZS, ale vzhľadom na výskyt rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

2.1.1 Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2013 bolo vydaných 26 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu vyhlásenie RP: 20, zrušenie RP: 6).

Z celkového počtu 4498 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 196 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 3999 osôb, z toho 783 žien. Z uvedeného počtu osôb je zaradených do 3. kategórie rizika 3884 osôb (z toho 783 žien), do 4. kategórie rizika je zaradených 115 osôb (z toho 0 žien).

V priebehu roka 2013 bolo vykonaných 93 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaraďovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2013 novozaradených na rizikové práce celkom 129 zamestnancov (z toho 42 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 121 zamestnancov (42 žien), v 4.kategórii 8 zamestnancov (0 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov.

Ďalší vývoj rizikových prác sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v okrajových častiach Nitry, Vrábeľ a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov FOXCON, čipové karty Muehlbauer Technologies, platobné a bankové karty Giesecke & Devrient Slovakia, súčasti pre automobilový priemysel Konsberg Slovakia Vrábeľ,...). Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitý z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v roku 2013 predložil na schválenie 25 aktualizovaných prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

- Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z. V sledovanom období bolo vykonaných celkom 121 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo predložených na posúdenie 55 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.
- Výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/: v súlade s harmonogramom a plánom spoločných previerok na rok 2013 sme vykonali 2 spoločné previerky s IŽP zamerané na prevenciu priemyselných havárií a to v Dusle a.s. Šaľa, prevádzka SBÚ anorganika, výrobná jednotka hnojív, prevádzka Horčíková chémie a Mlynica dolomitu a v spoločnosti MESSER TATRAGAS, spol. s r.o., Chalúpkova 9, Bratislava, výrobné – obchodné stredisko v areáli Duslo, a.s. Šaľa. Pri previerkach neboli zistené porušenia zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.
- Vydaných bolo 33 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami (3 na základe úspešne vykonanej skúšky pred komisiou, 30 na základe preukázania požadovanej praxe) a 2 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (v oboch prípadoch na základe úspešne vykonanej skúšky pred komisiou).
- Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a o DDD činnosti. V roku 2013 bolo evidovaných 63 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD

činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby spĺňali požiadavky na odbornú spôsobilosť na výkon uvedených činností.

- Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

- Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi.
- Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú veľmi toxické látky a toxické látky v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, ďalej Secop, s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce, Kongsberg Automotive, a.s., Tesgal Vráble), v chemických laboratóriách pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra).
- V sledovanom roku bolo vykonaných 8 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Duslo a.s. Šaľa, Secop s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce, SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra, Kongsberg Automotive, a.s., Tesgal Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra. Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.
- Bolo vydaných 77 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov RÚVZ v Nitre.
- Prehodnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi na existujúcich pracoviskách, ktoré boli schválené v minulosti (Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra, Secop, s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce a SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra) ako aj výskyt a používanie chemických karcinogénov a mutagénov na nových pracoviskách resp. pri nových činnostiach napr. v prevádzkach Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, Tesgal Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra .
- Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.
- ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie hlásenia podozrenia na profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ bolo v roku 2013 vykonané v 2 prípadoch.

V 1. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – dg. Sy canalis carpi bilat. v zariadení Ministerstva obrany SR - VÚHE u profesie technik opravár čaty, v 2. prípade bol

prešetrovaný prípad výskytu dg. Sy canalis carpi bilat. Prof. u zamestnankyne Penziónu Dolné Lefantovce , ktorá pracovala ako pomocná sila v kuchyni.

V obidvoch subjektoch bolo podozrenie na výskyt choroby z povolania hlásené a prešetrované prvý krát.

Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo v obidvoch prípadoch konštatované, že vykonávanú prácu nie je možné dať do súvisu so vznikom choroby z povolania.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ sa realizuje v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov je 2144/369, z toho v Šali - 1890/369. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 327/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 241/12, chemické faktory - 161/4, pevný aerosol - 113/14, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 3/3. Celkový počet zamestnancov zaradených ku koncu roka 2013 do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 584/28, čo je oproti minulému roku menej o 60/0 osôb (zrušenie prevádzky Duslín a časti prevádzky Dusantox).

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci, rehabilitačné programy v rámci rekondičných pobytov a zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor., u zamestnancov Duslo, a.s. V rámci spolupráce sú osoby s nepriaznivými vyšetrenými parametrami odporúčané do Poradne ochrany zdravia pri práci RÚVZ so sídlom v Nitre na poskytnutie poradenstva resp. na zaradenie do intervenčného programu zameraného na ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

V rámci plnenia programu „Zdravé pracoviská“ bola v Dusle a.s. Šaľa sme sa zamerali na:

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
- s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
- na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.

- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

V spolupráci s PZS Duslo, a.s sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa

Za účelom zhodnotenia zdravotného rizika zamestnancov na pracoviskách na ktorých sa používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 2 bol uskutočnený výber týchto pracovísk a pracovných činností spojených s vystavením zamestnancov týmto NCHF, na ktorých sa plánuje prehodnotenie doterajšieho zaradenia do kategórie zdravotného rizika na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia:

1. Výrobná jednotka disperzií a lepidiel:

- Prevádzka Duvilaxov
 - chemický faktor – vinylacetát,
 - počet profesií – 6,
- Prevádzka finalizácie, expedície a skladov
 - chemický faktor – vinylacetát
 - počet profesií – 4,

2. Výrobná jednotka Prísady:

- Prevádzka DFA:
 - chemický faktor – anilín
 - počet profesií – 6
 - chemický faktor formaldehyd
 - počet profesií – 5,
- Prevádzka finalizácie, expedície a skladov – prečerpávanie surovín
 - chemický faktor – anilín
 - počet profesií – 2

Na základe výsledkov meraní pevného aerosolu na prevádzke FEaS, ktoré preukázali prekročenie NPELc, bol realizovaný štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia s termínom plnenia v r. 2012 a naplánované na rok 2013:

- Zvýšiť cyklus vysávania skladov surovín a hotových výrobkov (doteraz sa vysávalo 2x za mesiac teraz budeme vysávať 4x za mesiac a hneď po každom plnení katalyzátora)

Splnené, v trvalej platnosti

- Vykonať generálnu opravu na depaletizačnom zariadení plnenia katalyzátorov AST

Splnené

- Vykonať opravu prepravných kontajnerov na prepravu surovín –značne opotrebované používajú sa od nábehu výroby Antioxidantu (netesné gumy na vyprázdňovacích dvierkách)

Splnené, v trvalej platnosti

- Nákup nových – postupná výmena poškodených prepravných kontajnerov na suroviny

Zaradené v I.P. na rok 2013 z finančných dôvodov

- Zmeniť logistiku balenia dodávaných surovín a vyprázdňovania-spracovania surovín na prevádzkach (zníži sa manipulácia so surovinami)

Priebežne sa plní

- Opraviť podlahy v skladoch surovín a hotových výrobkoch- protiprašný náter alebo liata podlaha odolná voči pohybu vozíkov

Splnené čiastočne, pokračovanie v roku 2013

– Nákup umývacieho stroja

Splnené

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2013 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci informačných aktivít zameraných na aktuálnu tému kampane „Spolupráca pri prevencii rizík“, ktorú vyhlásila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (OSHA Bilbao) na roky 2012 a 2013, sme sa aktívne zúčastnili na seminári organizovaného NIP Košice s názvom „Spolupráca pri prevencii rizík“.

Seminár určený pre malé a stredné podniky Nitrianskeho kraja sa konal dňa 20.6.2013 v hoteli MIKADO, Hollého 11 v Nitre.

Prednáška s názvom „Hodnotenie rizík – základ účinnej prevencie v ochrane zdravia pri práci“, ktorú prezentovala vedúca oddelenia PPL RÚVZ v Nitre ako zástupca orgánu na ochranu verejného zdravotníctva bola zameraná na aktívnu úlohu zamestnávateľov pri zlepšovaní ochrany zdravia a pohody pri práci, zapojenie zamestnancov do tohto procesu a zohľadnenie ich potrieb a názorov v súvislosti s organizáciou práce a vytvárania zdravého pracovného prostredia.

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011. Na 2. spoločnom pracovnom stretnutí vedúcich oddelení PPL RÚVZ v Nitrianskom kraji a zástupcov IP Nitra, ktorý sa konal dňa 28.6.2013 na RÚVZ Nitra boli vybrané konkrétne podniky a určený dátum vykonania previerok zameraných na nebezpečné chemické faktory.

V roku 2013 boli vykonané 3 spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva (1 previerka RÚVZ Topoľčany a 2 previerky RÚVZ Levice) a orgánov inšpekcie práce zamerané na nebezpečné chemické faktory pri práci a na pracoviská, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce alebo na ktorých je vysoký počet závažných pracovných úrazov.

Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pravidelných štvrtročných pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2013 sa konali 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraji a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých bola skonštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Po vyhodnotení národných výsledkov Európskej kampane SLIC „Posúdenie psychosociálnych

rizík pri práci“ a ich zaslaní na jednotlivé RÚVZ v SR zúčastnené na kampani, sa spracúvajú regionálne a podnikové výsledky. Po ich vyhodnotení budú výsledky využité v rámci Európskeho týždňa BOZP (43.týždeň) na prezentáciu verejnosti, médiám a zamestnávateľom.

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10 do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Regionálne výsledky z 99 podnikov - spätná väzba podnikom zúčastneným v kampani bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôsobenie práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

V roku 2013 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali previerky v 5 spoločnostiach, pre ktoré boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- DeLUX ZPS, a.s. Vráble, ktorej predmetom činnosti je výroba, balenie, skladovanie a distribúcia OOPP s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 23 z toho 16 žien.
- MAJÁK, o. z., Zlaté Moravce s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 6, ktorí vykonávajú rôzne manuálne činnosti podľa typu zákazky (viazanie, strihanie, meranie, skladanie medzifázovej izolácie, triedenie komponentov a optická kontrola káblových prevodoviek, meranie, strihanie, balenie a kontrola bužírky, ručná výroba darčkových predmetov, a i...) .
- Fi Molnár, Zlaté Moravce, ktorý zamestnáva 1 zamestnanca so zdravotným postihnutím na šitie výrobkov a ich balenie.
- MLZ PLUS, s.r.o., Ivanka pri Nitre, zameranej na šitie a predaj pracovných odevov, spoločnosť zamestnáva 3 zamestnancov - ženy so zdravotným postihnutím.
- SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra – na pracovisku ručnej montáže výrobkov, balenia, kontroly a expedície pracujú v dvojzmennej prevádzke 4 zamestnanci so zdravotným postihnutím (2 ženy, 2 muži).

Pracovné činnosti vykonávané zamestnancami so zmenenou pracovnou schopnosťou na týchto pracoviskách majú charakter jednoduchých manuálnych činností bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia. Ide hlavne o práce vykonávané v sede (ručné skladanie výrobkov, výroba drobných darčkových a reklamných predmetov, šitie odevov, balenie tovaru, práca v cukrárenskej výrobe a pod.), práce informátorov a vrátnikov, administratívne práce. Na kontrolovaných pracoviskách neboli určené orgánom verejného zdravotníctva rizikové práce.

Kontroly boli zamerané najmä na:

- dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k ich zdravotnému obmedzeniu
- dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky

- zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...)
- zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci.

Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovatelia pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia a pre pracovníkov boli vytvorené vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu napr. bezbariérovým prístupom na pracovisko, dodržiavaním osobitného režimu práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...), zabezpečením vhodných ergonomických sedadiel, situovaním pracovísk mimo priestorov s rizikovými faktormi (pracoviská bez expozície hluku a chemickým škodlivinám), zabezpečením vyhovujúcich zariadení na osobnú hygienu (WC, umyvárky, sprchy, denná miestnosť), atď.

Zmeny na pracoviskách s priznaným štatútom chráneného pracoviska resp. chránenej dielne ako napr. rozšírenie počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na danom pracovisku alebo preobsadenie pracovných pozícií iným pracovníkom so zdravotným postihnutím sú orgánom verejného zdravotníctva odsúhlasené stanoviskom vydaným na základe písomnej žiadosti o nové posúdenie pracovných podmienok, pracovných činností a zdravotnej spôsobilosti zamestnanca. V roku 2013 v územnom obvode RÚVZ Nitra bolo vydaných 12 takýchto stanovísk.

Zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou z dôvodu zdravotného postihnutia pred nástupom do práce absolvovali vstupné lekárske vyšetrenia u svojich ošetrojúcich lekárov a predložili potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti na výkon práce v súvislosti so zdravotným postihnutím. Pri kontrolách neboli zistené prípady porušenia zdravotných obmedzení stanovených v potvrdení o zdravotnej spôsobilosti na výkon práce

Okrem výkonu štátneho zdravotného dozoru na vybraných pracoviskách pracovníci oddelení PPL poskytujú poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk pre zamestnancov so zdravotným postihnutím, pri vytváraní vhodných pracovných podmienok, pri výbere zamestnancov so zdravotným postihnutím pre jednotlivé pracovné činnosti vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia a ochranu ich zdravia, pri rozširovaní počtu pracovných miest na chránených pracoviskách a chránených dielnach ako aj pri iných zmenách pracovných podmienok, ktoré môžu mať vplyv na ochranu zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Aj v dôsledku systematickej konzultačnej a poradenskej činnosti v kontrolovaných prevádzkach nebolo zistené porušenie podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí alebo v stanovisku orgánu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky.

2.6 ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ PRI POUŽÍVANÍ AGROCHEMIKÁLIÍ

Úloha bola zameraná na :

- zistenie rozsahu, množstva a spôsobu používania agrochemikálií za roky 2010, 2011 a 2012, klasifikáciu účinných látok najčastejšie používaných agrochemikálií podľa zák. č.

67/2010 Z.z. a ich účinkov na zdravie a dodržiavanie požiadaviek uvedených v nariadení vlády č. 355/2006 Z. z. a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z. v praxi

- posúdenie miery expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami a úrovne ochrany ich zdravia pri práci s agrochemikáliami
- vypracovanie prevádzkových poriadkov a ich dodržiavanie v praxi, posudkov o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi a zaradenie pracovných činností s nebezpečnými chemickými faktormi do príslušných kategórií prác
- zisťovanie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci s agrochemikáliami použitím kontrolných listov – dotazníkov informovanosti.

1. Údaje o kontrolovaných subjektoch:

V priebehu roka 2013 pracovníci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali 112 kontrol v 41 poľnohospodárskych subjektoch. Údaje o používaných agrochemikáliách za roky 2010, 2011 a 2012 nám poskytlo 34 subjektov.

Celkový počet zamestnancov, ktorí sú exponovaní chemickým faktorom vo všetkých kontrolovaných subjektoch spolu je 97/ z toho 0 žien.

Väčšina kontrolovaných subjektov je zameraná na rastlinnú výrobu (obiloviny, kukurica, slnečnica, repka olejná, lucerna siata, vinič), v 16 subjektoch je okrem rastlinnej výroby aj živočíšna výroba (prevažne chov hovädzieho dobytku, hydiny).

2. Používané agrochemikálie:

- Veľmi široký sortiment používaných prípravkov na ochranu rastlín (až cca 60 druhov agrochemikálií v jednom subjekte za rok), v kontrolovaných subjektoch je trend vývoja používaných agrochemikálií v rokoch 2012, 2011 a 2010 približne porovnateľný, v množstve a druhoch používaných agrochemikálií v sledovaných rokoch je minimálny rozdiel.
- Podľa účelu použitia sa v najväčšom objeme používajú herbicídy, potom fungicídy, insekticídy, desikanty a rôzne pomocné a prídavné látky (regulátory rastu, zmáčadlá, aditíva.
- Prevažná väčšina používaných prípravkov na ochranu rastlín sú z hľadiska ich toxikologických vlastností klasifikované ako N (nebezpečné) prípravky (X_n -škodlivé, X_i -dráždivé, T-toxické, C-žieravé), látky neklasifikované ako nebezpečné sú zastúpené v menšej miere – hlavne sú to aditíva, zmáčadlá, a pod.
- Najväčšie zastúpenie čo sa týka objemu a druhov používaných prípravkov majú prípravky klasifikované ako X_n – škodlivé, hneď za nimi sú to prípravky klasifikované ako X_i – dráždivé. Z hľadiska účinkov na zdravie ľudí sa v mnohých prípadoch jedná o prípravky škodlivé pri vdychnutí a požití (R 20/22), spôsobujúce dráždenie dýchacích ciest, očí a pokožky (R 36/37/38), môžu spôsobovať senzibilizáciu pri kontakte s kožou (R 43), poškodzujúce plod v tele matky (R 63) .
- Používanie prípravkov klasifikovaných ako T^+ - veľmi toxické sa v sledovanom období a v kontrolovaných subjektoch nezistilo.
- Používanie prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako T – toxické bolo zistené v 24 subjektoch z celkového počtu 34 subjektov. Pri kontrolách bolo zistené používanie 13 prípravkov klasifikovaných ako T, ich zoznam, účinné látky, zoznam R- viet a H-viet a účel použitia je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Názov prípravku: T	Účinná látka:	R-vety :	H - vety :	Použitie ako:
Afalon 45 SC	linuron 36-40 %	R 40 - Karc.kat.3 R 61 - Repr.kat.2 R 62 - Repr.kat.3 R 22/48 - Xn	H 351 - Carc.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B H 373 - STOT RE H 302 - Acute Tox.4	herbicíd
Alert Extra	carbendazim	R 40 - Karc.kat.3 R 46 - Mut.kat.2 R 60 - Repr.kat.2 R 61 - Repr.kat.2	H 351 - Carc.Cat.2 H 340 - Mut.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B H 317	fungicíd
Alert S	carbendazim 25 %, flusilazole 12,5 %	R 40 - Karc.kat.3 R 46 - Mut.kat.2 R 60 - Repr.kat.2 R 61 - Repr.kat.2	H 351 - Carc.Cat.2 H 340 - Mut.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B H 317	fungicíd
Bromotril 25 SC	bromoxynil 20 - 23 %	R 20/22 R63	H 317 H 316	herbicíd
Capitan 25 EW	flusilazole 12,5 %	R 22 R 36/37 R 40 - Karc.kat.3 R 61 - Repr.kat.2	H 302 H 317 H 318 H 319 H 351 - Carc.Cat.2 H 355 H 360 - Repr.Cat.1B	fungicíd
Cerelux Plus	fenpropimorph 39,5 % flusilazole 12,5%	R 36 R 40 - Karc.kat.3 R 61 - Repr.kat.2	H 318 H319 H 351 - Carc.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B	fungicíd
Charisma	flusilazole 10,2 %	R 22 R 40 - Karc.kat.3 R 61 - Repr.kat.2	H 302 H 351 - Carc.Cat.2	fungicíd

Karben Flo Stefes	carbendazim 42 %	R 46 - Mut.kat.2 R 60 -61 - Repr.kat.2	H 340 - Mut.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B	fungicíd
Linurex 50 SC	linuron 36-40 %	R 40 - Karc.kat.3 R 61/62 - Repr.kat.2 R 48/22	H 351 - Carc.Cat.2 H 360 - Repr.Cat.1B H 373 - STOT RE 2	herbicíd
Pledge 50 WP	flumioxazim 50 %	R 61 - Repr.kat.2	H 360 - Repr.Cat.1B	herbicíd
Reglone	diquat dibromid 31,8 %	R 22 R 23 R 37/38 R 48/25	H 302 H 331 H335 H 372 STOT RE 1	herbicíd, desikant, defoliant
Stellar	topramezone 4,5 % dicamba (natrium-dichlor- methoxybenzoát) 15,9 %	R 61 - Repr.kat.2	H 360 - Repr.Cat.1B	herbicíd
Stutox I	fosfid zinočnatý 5 %	R 15/29 R 25 R 32	H 301 Acute Tox.3	rodenticíd

3. Spôsob práce a zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov pri práci s agrochemikáliami:

- Okrem 3 subjektov je aplikácia agrochemikálií zabezpečovaná vlastnými zamestnancami. V Lesy, š. p. a Bažant, s. r.o. a PD Mojmírovce sú vykonávané dodávateľsky. Letecké postreky sa nevykonávajú – hlavne z finančných dôvodov a z dôvodu, že sú k dispozícii pozemné kombinované postrekovače, ktoré súčasne i pôdu obrábajú. Nepodstatným dôvodom na elimináciu leteckých postrekov je i ekológia a negatívne ovplyvňovanie životného prostredia.

Hlavným spôsobom aplikácie je použitie strojnotechnologického zariadenia - pozemného – samochodné postrekovače typu Berthoud, John Deere, TECNOMA- Galaxy, Hardy Ecosystem, Agrio –Mamut, PELLENC 8050, SPRACOUPE, PONY.

Postreky sa spravidla pripravujú na mechanizačných dvoroch. Zamestnanec na vyhradenom označenom mieste bez toho, aby bol prítomný nepovolaný zamestnanec – dávkuje potrebné množstvo prípravku (prípravok a koncentráciu určí agronóm, resp. určený zamestnanec) – ktoré sú v tekutej, práškovej a granulovanej forme do nádoby, do ktorej je následne namontovaná hadica s prívodom vody na riedenie, resp. rozpustenie prípravku. Aplikácia sa vykonáva v dobe priaznivého počasia - bezvetrie. Oplachovanie aplikačných zariadení sa vykonáva priamo na poľnohospodárskej parcele s využitím zbytku aplikačného roztoku. Za práce s prípravkami na ochranu rastlín zodpovedá vedúci pracovník - agronóm, ktorý vlastní platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti na práce s jedovatými látkami a prípravkami.

- Ani na jednom poľnohospodárskom subjekte nie sú určené práce s agrochemikáliami ako rizikové práce.
- Zamestnanci majú pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky – pracovný odev, obuv, kombinézy, rukavice, respirátory, pokrývku hlavy. Používanie OOPP kontroluje pri každej aplikácii a manipulácii nadriadený pracovník. OOPP sú uskladnené vo vetrateľných miestnostiach. V prípade poškodenia OOPP (zničenia) sú operatívne pridelené nové OOPP.
- Prevažná väčšina organizácií nemá sklad na uskladnenie chemických látok, nákup vykonáva tesne pred aplikáciou. Niektoré firmy majú sklad situovaný mimo Nitrianskeho regiónu (napr. GREEN POINT, s. r. o.) Ostatné firmy, ktoré majú zriadený chemický sklad - majú súhlas na prevádzku. Sklady sú uzamknuté, označené príslušnými tabuľami, majú zabezpečenú výmenu vzduchu – nútenú – ventilátormi, pri vstupe je k dispozícii prípravok na likvidáciu prípadne rozliateho alebo rozsypaného prípravku. V skladoch sme nezaznamenali väčšie množstvá agrochemikálií nakoľko agrochemikálie sa nakupujú len v takých množstvách, ktoré sa aj spotrebujú.
- Evidencia prípravkov je vedená v autorizovaných zošitoch (dátum, názov, druh, množstvo) alebo v elektronickej forme.
- Likvidácia odpadov – obalových materiálov je zmluvne riešená s oprávnenými organizáciami.
- O absolvovaných školeniach a inštruktážach zamestnancov sú písomne vedené evidencie. Pred každou aplikáciou postrekových látok sú zamestnancom rozdelené karty o druhu aplikovanej látky, koncentrácii, spôsobe riedenia a aplikácie. Inštruktáž vykonáva agronóm družstva. Školenie OBP vykonáva autorizovaný bezpečnostný technik jedenkrát ročne. Vzdelávanie v oblasti aplikácie prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov vykonáva Agroinštitút Nitra.
- Pracovníci sú pravidelne informovaní o zdravotných rizikách v súvislosti s výkonom práce. Používajú sa výlučne prípravky, ktoré sú povolené v zozname autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín.
- Preventívne prehliadky zamestnancov exponovaných chemickým faktorom sú zabezpečované u príslušných ošetrovúcich lekárov resp. u lekárov zmluvnej PZS. V niektorých poľnohospodárskych podnikoch sú naďalej vykonávané preventívne prehliadky zamerané na aktivitu cholinesterázy (pred začatím postrekovej sezóny).
- Zistené nedostatky : v 1 subjekte nebol vydaný súhlas na činnosť – rastlinná výroba – následne bol vydaný posudok do prevádzky a schválený prevádzkový poriadok na prácu s chemickými faktormi. V 1 subjekte nebol schválený sklad na skladovanie prípravkov na ochranu rastlín – následne bol vydaný súhlasný posudok, v 10 subjektoch neboli aktualizované prevádzkové poriadky, následne boli aktualizované a predložené na schválenie, v 1 subjekte boli neplatné karty bezpečnostných údajov, bolo nariadené aktualizovať ich. Z uvedených dôvodov nebola ani v jednom prípade v správnom konaní uložená pokuta.
- Celkovo bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru použitých 97 dotazníkov informovanosti zamestnancov, z ktorých vyplýva, že pracovníci zo strany zamestnávateľa sú informovaní o povahe prác s používanými chemickými prípravkami, sú oboznámení s prevádzkovým poriadkom a s posudkom o riziku, majú prístup ku KBÚ chemických prípravkov s ktorým pracujú, majú k dispozícii OOPP a zúčastňujú sa preventívnych lekárskeho prehliadok.

1. Záverečné zhodnotenie

Používaním výkonných a účelných aplikačných zariadení sa výrazne zlepšili podmienky práce pri ochrane rastlín, pracovníci sú v menšej miere vystavení priamemu pôsobeniu chemických látok pri vykonávaní postrekov.

Pokračuje trend znižovania používania prípravkov klasifikovaných ako T – toxické, napriek tomu je objemové množstvo a rozmanitosť používania prípravkov v ochrane rastlín veľmi významná a v budúcnosti je možné predpokladať, že tento stav bude pokračovať.

Vzhľadom na vlastnosti prevažne používaných prípravkov a na ich účinky na zdravie ľudí by bolo vhodné odstrániť formalizmus pri vypracovávaní posudkov o riziku, pozornosť zamestnávateľov upriamiť na dôslednejšie posudzovanie zdravotných rizík z agrochemikálií a preventívne lekárske prehliadky pracovníkov zamerať na konkrétne účinky používaných agrochemikálií (dráždivé a alergizujúce účinky, senzibilizácia pokožky,...).

3 HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva u vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ sa pokračovalo v monitorovaní odlišností v stravovacích zvyklostiach a v štruktúre stravy, v sledovaní a porovnaní vývoja výživového stavu, spotreby potravín podľa druhov, v sledovaní príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej v jednotlivých vybraných vekových skupinách dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vybraná vzorka populácie v roku 2013 pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40) a mužov (40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov. Formou dotazníkov sa získali informácie o spotrebe potravín a pokrmov – stravovacích zvyklostiach, o životospráve, pohybových aktivitách respondentov, vybraných zo zamestnancov Obvodného úradu v Nitre, zamestnancov Krajského riaditeľstva PZ Nitra a zamestnancov spoločnosti InsData spol.s.r.o., Palárikova 3, Nitra. Boli vykonané antropometrické merania, somatické vyšetrenie (meranie TK) a biochemické vyšetrenia z kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie lipoproteínového metabolizmu - cholesterol HDL, LDL, TGL, a glykémii. Výsledky o množstve skonzumovaných potravín sa spracovali v systéme ALIMENTA a poskytujú údaje o celkovom energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy), minerálov, vlákniny, cholesterolu, ďalej o spotrebe soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami. V roku 2013 sa rozšíril monitoring výživových faktorov o sledovanie hodnôt spotreby kyseliny linolovej, kyseliny linolénovej, nasýtených MK, nenasýtených MK s 1 dvojitou väzbou (mononasýtené), nenasýtených MK s viac dvojitými väzbami (polonasýtené), trans-MK, Fe, I, vitamínov A, D a E. Zo základných antropometrických ukazovateľov – telesnej výšky a hmotnosti v nadväznosti na vek sa vypočítal BMI index, WHR (pomer pás, boky) pričom sa zhodnotila primeranosť telesnej hmotnosti, respektíve výskyt a stupeň obezity. Zmeraním TK sa sledovala prevalencia hypertenzie. Výsledky boli spracované a zaslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Poprade, ktorý výsledky projektu vyhodnotí.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci úlohy monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme bolo v roku 2013 odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli. Laboratórnym rozborom odobratých vzoriek bolo zistené, že všetky obsahovali KI v rozmedzí doporučených hodnôt ktoré sú od 15-35 mg/kg. Najnižšia hodnota obsahu KI vo vyšetrených vzorkách bola 24 mg/ kg, najvyššia hodnota 27,00 mg/kg. Všetky vzorky jedlej soli boli odobraté zo zariadení spoločného stravovania.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

V roku 2013 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V rámci tejto úlohy, ktorej cieľom je kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia sme v súlade s rozpisom odberov v pláne úradnej kontroly z ÚVZ SR odobrali jednu vzorku - plastovú fľašu pre deti do troch rokov za účelom stanovenia – bisfenolu A. Vzorka bola odoslaná na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných rozborov boli negatívne.

V rámci tejto úlohy bola vykonaná aj kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Nedostatky neboli zistené.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Úloha bola plnená v súlade s časovým harmonogramom určeným ÚVZ SR. V rámci tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potravin balenej v papierových kartónových obalových materiáloch (musli, cereálie, sušienky, kaše, čaj), za účelom zabezpečenia kontroly dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Odber bol vykonaný v distribučnej sieti. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky sme zatiaľ neobdržali.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bola v roku 2013 sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - 2 syntetických farbív : allury červenej E129, a chinolínovej žltej (E 104) a 2 aróm: mentofuránu a kumarínu na základe dotazníkovej metódy. Projekt bol

realizovaný na vzorke 20 respondentov , pričom vybraná vzorka populácie bola zložená z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (10) a mužov (10) v dvoch vekových kategóriách (od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov) . Formou dotazníkov sa získavali informácie - 24 hodinová spotreba potravín, osobitne v pracovný deň, osobitne jeden deň víkendu, a frekvencia spotreby potravín počas jedného týždňa.Pozornosť bola venovaná potravinám s obsahom sledovaných syntetických farbív a aróm. Dotazníky sa po získaní údajov od všetkých respondentov spracovali a boli zaslané na vyhodnotenie úlohy spracovaťovi projektu - ÚVZ SR. V rámci úlohy bol určený aj odber vzoriek potravín s obsahom sledovaných farbív a aróm .Boli odobraté a zaslané 2 vzorky cukroviniek na ÚVZ SR na stanovenie obsahu vybraných sytetických farbív (E 129 allura červená a E 104 chinolínová žltá) 2 vzorky na stanovenie aróm (1 vzorka cukríkov na stanovenie mentofuránu a 1 vzorka cereálnej potraviny s obsahom škorice na stanovenie kumarínu). Vzorky obsahom uvedených prídavných látok vyhovovali platnej legislatíve.

3.7 MONITORING BISFENOLU V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Úloha bola splnená v rámci úlohy **3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI**

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre nie je zapojené do plnenia tejto úlohy.

4 HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2013 boli parciálne výsledky projektu zas RÚVZ Nitra spracované, vyhodnotené a publikované na konferencii na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre XXX. Zoborský deň a XI. Západoslovenský deň o osteoporóze v článku autorov Gregušová Alena, Fatrcová-Šramková Katarína, Pešeková Katarína s názvom Vybrané exogénne faktory a ich vplyv na telesný rast a vývoj detí (Selected Exogenous Factors and the Impact on Physical Growth and Development of Children).

Druhý príspevok bol prezentovaný na XXI. vedecko-odbornej konferencii s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie v dňoch 23. - 25. 9. 2013 v Kúpeľoch Nový Smokovec na posterí autorov Gregušová Alena, Tináková Katarína, Fikselová Petra

s názvom Vybrané exogénne determinanty a somatometrické ukazovatele telesného rastu a vývoja detí.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súlade s plánovanými etapami výskumu bol zrealizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí, výživových preferencií, 24-hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít stredoškolských študentov. Do projektu boli zapojení študenti Hotelovej akadémie pri Spojenej škole na Slančíkovej 2, Nitra a študenti Strednej odbornej školy, Levická, Nitra.

Zber dotazníkových údajov, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov a krvného tlaku s použitím štandardných metodík sme na oboch školách zrealizovali v 17. kalendárnom týždni. Do projektu bolo zapojených celkovo 120 študentov vo veku 15,00 – 18,99 rokov, pri rešpektovaní pomerného zastúpenia chlapcov a dievčat, ako aj študentov žijúcich v meste a na vidieku. Pre naplnenie požadovanej veľkosti základného súboru bolo potrebné zvýšiť počet oslovených respondentov o 5 %. Pred realizáciou zberu údajov boli od zákonných zástupcov študentov vyžiadané informované súhlasy.

Rovnako v 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber 10 vzoriek stravy – obedov v jednotlivých zariadeniach školského stravovania pri vybraných školách. Vzorky boli v deň odberu doručené na centrálny príjem OLC pri RÚVZ v Nitre.

Po zbere údajov sme zabezpečili tvorbu databázy, po ukončení zadávania boli údaje zaslané gestorovi projektu.

V mesiaci jún zabezpečili zamestnankyne odd. HDM v súvislosti s týmto projektom kontroly databáz v MS Excel aj ALIMENTA detí predškolského, mladšieho a staršieho veku v súvislosti s prekročenými hodnotami jódu. Pri kontrole bolo skontrolovaných všetkých 360 dotazníkov - 24-hodinových nutričných protokolov, ďalej všetky parametre v programe ALIMENTA. Pri kontrole tohto programu bolo identifikovaných **viac ako 50** potravinových komodít, pri ktorých **neboli zadané žiadne hodnoty pre ukazovateľ jódu**. Aj táto skutočnosť mohla zásadným spôsobom ovplyvniť výrazne podlimitné hodnoty tohto ukazovateľa u sledovaných detí.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ Nitra uskutočnili zber dotazníkových údajov u 20 detí školského veku na ZŠ, Ul. Fatranská v meste Nitra podľa požiadaviek gestora, následne boli údaje spracované do databázy a zaslané ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRIÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

V roku 2013 sa uskutočňuje len prípravná fáza projektu, na ktorej zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ v Nitre v Nitre neparticipujú.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Zamestnankyne oddelenia HDM zabezpečili v mesiaci apríl 2013 vykonanie mimoriadnych cielených kontrol zameraných na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek vonkajších a vnútorných priestorov určených na výučbu telesnej výchovy. Zamestnankyne oddelenia HDM vykonali celkovo 50 kontrol a bolo preverených 139 vnútorných a vonkajších priestorov na výučbu TV.

Nedostatky boli zisťované pri zaraďovaní TV do rozvrhu vyučovacích hodín. Ďalej len ojedinele boli zisťované nedostatky týkajúce sa nedostatočnej intenzity umelého osvetlenia podľa § 2 vyhl. č. 525/2007 Z.z. Nedostatky sa vyskytovali najmä v súvislosti s opotrebovanými podlahami športovísk. Najčastejšie sa vyskytovali nedostatky v stavebno-technickom stave šatní a zariadení osobnej hygieny – poškodené keramické obklady stien a podláh, nedostatky v poškodenej sanite.

V jednotlivých školách boli ukladané opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru. V prípade finančne náročných nedostatkov, školy oznámili termíny ich odstránenia postupne, po prerokovaní so zriaďovateľom zariadeniam. Sankcie neboli uložené.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

V roku 2013 sa bude realizovať len odborná príprava tohto projektu, na ktorej RÚVZ Nitra neparticipuje.

PRIESKUM ESPAD U ŠTUDENTOV VŠ V SR

ESPAD je celoeurópsky školský prieskum o alkohole a drogách u žiakov a študentov. V decembri 2013 sa uskutočnil ďalší prieskum zameraný na študentov vysokých škôl v SR. Zamestnankyne odd. HDM RÚVZ Nitra zabezpečili zber u 120 študentov Fakulty prírodných vied a Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Pri zbere údajov boli dodržané metodické pokyny a inštrukcie koordinátora prieskumu.

5 OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v hodnotenom období zapojená do plnenia nasledovných 4 úloh:

5.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2013 bolo vykonaných spolu 102 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z toho bolo aj na problematiku rizikových prác zameraných 66 previerok. V súvislosti s predloženými návrhmi na prehodnotenie zaradenia prác v prostredí ionizujúceho žiarenia do príslušnej kategórie zdravotného rizika, uplatnenými na podnet RÚVZ Nitra, boli vydané 3 rozhodnutia, ktorými sa zrušili práce dovtedy zaradené do kategórie 3. Konkrétne išlo o zrušenie rizikovej práce týmto subjektom:

- Mestská nemocnica prof. MUDr. Rudolfa Korca, DrSc. Zlaté Moravce u pracovníkov profesií lekár – rádiológ na Rádiodiagnostickom oddelení a lekár - operatér na Chirurgickom oddelení
- Fakultná nemocnica Nitra u profesií lekár – radiačný onkológ, klinický fyzik a rádiologický technik, všetko pracovníkov Oddelenia rádioterapie a klinickej onkológie
- Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., Nitra u pracovníka profesie lekár Rádiologického oddelenia.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že RÚVZ Nitra v súčasnosti neeviduje subjekt, ktorý by nemal prehodnotené zaradenie prác v prostredí ionizujúceho žiarenia do príslušnej kategórie zdravotného rizika podľa súčasných legislatívnych kritérií.

V jednom prípade boli podané odborné pripomienky ku konceptu dokumentácie požadovanej v rámci prípravy návrhu na posúdenie rizikovosti prác pre pracovnú zdravotnú službu Salusé, s.r.o., Piešťany a poskytnutých bolo 10 konzultácií k otázkam súvisiacim s rizikovými prácami.

V súčasnosti sa evidujú iba 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (29 pracovníkov, z toho 14 žien), 16 subjektov v riziku laserového žiarenia (42 pracovníkov, z toho 26 žien). Vo všetkých prípadoch ide o 3. kategóriu rizika. Znížený počet pracovníkov v riziku ionizujúce žiarenie je daný najmä zrušením zaradenia prác do kategórie 3 zdravotného rizika v prípade vyššie uvedených subjektov, u prevádzkovateľov laserových zariadení sa stav oproti r. 2012 výraznejšie nezmenil.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza ASTR_2011 vytvorená v programe Access, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami.

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľom úlohy je zhodnotiť celkovú úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať odborné usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia (uzavretých rádioaktívnych žiaričov a technických röntgenových prístrojov) a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

V mesiaci jún 2013 nastala zmena v gestorstve úlohy, keď sa odchodom RNDr. Ragana, PhD. z ÚVZ SR stal novým gestorom RÚVZ Banská Bystrica. Následne sa dňa 27.6.2013 uskutočnila na RÚVZ Banská Bystrica pracovná porada všetkých riešiteľských úradov verejného zdravotníctva, na ktorej boli prediskutované položky jednotného záznamu z previerok defektoskopických pracovísk. RÚVZ Nitra pilotne vykonával tieto previerky ešte v 2. polroku 2012, ostatné riešiteľské úrady ich mali realizovať v priebehu 2. polroka 2013. Zástupca RÚVZ Nitra na porade informoval o skúsenostiach z previerok a najčastejšie sa vyskytujúcich nedostatkoch, ktoré sa týkali napr. nezabezpečenia pravidelného monitorovania pracovného prostredia, nepravidelného vykonávania skúšok dlhodobej stability technických rtg prístrojov,

nevedenia evidencie o kontrolách skladov žiaričov zodpovednou osobou a v tej súvislosti aj podrobnej evidencie údajov o tom, komu a kedy bol zdroj žiarenia vydaný a kedy a kým bol tento zdroj do skladu vrátený, nevedenia údajov o vysokoaktívnych žiaričoch podľa predpísaného tlačiva (HASS), niektorých nesúladow skutkového stavu s existujúcim povolením na používanie zdrojov žiarenia, nenahlasovanie prác na dočasných pracoviskách príslušnému orgánu štátneho zdravotného dozoru a pod. V dvoch prípadoch išlo aj o nedostatky vážnejšieho charakteru, spočívajúce v zistenom prežarovaní do bezprostredného okolia prežarovní stálych defektoskopických pracovísk pri vykonávaní defektoskopických prác s rádioaktívnym žiaričom bez použitia kolimátora a bez toho, aby bol žiarič umiestnený vo vnútri prežarovaného výrobku (predmetný spôsob prežarovania sa vykonáva iba sporadicky). V jednom prípade bolo zistené, že pôvodný subjekt s povolením na používanie technických röntgenov - Slovenské lodenice Komárno, a.s. Bratislava, prevádzka Komárno, bol odkúpený spoločnosťou Stroje a mechanizmy, a.s. Bratislava, pričom táto zmena nebola oznámená ani RÚVZ Nitra a ani do centrálného registra zdrojov ionizujúceho žiarenia vedeného Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava. Všetky zistené nedostatky boli riešené osobitne s určením termínov, do ktorých musia byť jednotlivými subjektmi odstránené. Z výsledku previerok celkovo vyplynulo (podrobnejšie pozri jednotlivé záznamy z previerok), že subjekty vykonávajúce nedeštruktívnu röntgenovú a gama defektoskopiю v Nitrianskom kraji ju v zásade zabezpečujú v súlade s požiadavkami kladenými na takýto druh činnosti.

Z predmetnej porady na RÚVZ Banská Bystrica vyplynula úloha pre riešiteľské pracoviská zaslať gestorovi úlohy prehľad o defektoskopických subjektoch vo svojej územnej pôsobnosti a o aktuálnom stave druhu a počte žiaričov, rtg prístrojov a defektoskopických krytov, ako aj prehľad oznámení o vykonávaní prác na dočasných pracoviskách a oznámení o prepravách žiaričov v súvislosti s výkonom defektoskopických prác. Ďalej vyplynula z porady úloha vykonávania cielených kontrol na dočasných defektoskopických pracoviskách, čo je však problematické najmä z toho dôvodu, že tieto práce sú spravidla uskutočňované vo večerných a nočných hodinách (potreba vykonávať previerky mimo pracovnej doby so zabezpečením prístupu na pracovisko, služobného vozidla a práce nadčas).

RÚVZ Nitra uskutočnil takúto previerku v spoločnosti WIZACO NDT, s.r.o., Levice na dočasnom defektoskopickom pracovisku zriadenom dňa 4.11.2013 v spoločnosti SIIX EMS Slovakia, s.r.o., Nitra. Práca zabezpečovala 2 členná pracovná skupina pomocou uzavretého rádioaktívneho žiariča ⁷⁵Se. Oznámenie o plánovanom vykonávaní prác a preprave uzavretého žiariča bolo na RÚVZ Nitra zaslané elektronickou poštou v ten istý deň. Prežarovanie sa vykonávalo v exteriéri, pričom kontrolované pásmo pracovníci vymedzili na prístupových miestach do vzdialenosti cca 20 m pomocou výstražnej pásy. Ako nedostatky bolo zistené, že na pracovisku nebola v požadovanom rozsahu k dispozícii dokumentácia podľa §17 ods.6 vyhlášky MZ SR č. 545/2007 Z.z. a prepravné vozidlo nebolo vybavené hasiacim prístrojom podľa požiadavky ADR 7. Navyiac, počas prežarovacích prác dochádzalo zo strany zamestnancov spoločnosti SIIX EMS Slovakia, s.r.o., Nitra k porušovaniu zákazu vstupu do vyznačeného priestoru kontrolovaného pásma. Nedostatky boli následne riešené prijatím príslušných opatrení.

V súvislosti s výkonom defektoskopických prác na dočasných pracoviskách bola dňa 12.7.2013 vykonaná kontrola podmienok skladovania rádioaktívnych žiaričov vo Veľkom Kýri spoločnosti CONSULTING & CONTROL OF WELDING, s.r.o., Žilina. Predmetná spoločnosť vykonávajúca defektoskopické práce aj na dostavbe 3. a 4. bloku Atómovej elektrárne Mochovce skladuje aktuálne používané uzavreté rádioaktívne žiariče v rodinnom dome zamestnanca v obci Veľký Kýr, okres Nové Zámky. Z výsledku kontroly vyplynuli nedostatky v nevyznačení miesta uskladnenia žiariča v pivničných priestoroch a nakoľko sa sporadicky stávalo, že boli uskladnené

súčasne dva žiariče, bol do účelového skladovacieho oloveného kontajnera umiestňovaný iba žiarič s vyššou aktivitou, pričom druhý skladovaný žiarič sa umiestňoval iba do vonkajšieho Fe kontajnera, pretože do vnútorného oloveného kontajnera sa už nezmestil. Na zníženie rizika odcudzenia skladovaného žiariča sa tiež doporučilo zamrežovať okno pivnice, prípadne zvážiť možnosť uskladnenia žiaričov v čase ich nepoužívania priamo v areáli Atómovej elektrárne Mochovce. Uvedené nedostatky sú už doriešené, resp. možnosť uskladnenia žiaričov priamo v areáli elektrárne je v štádiu riešenia.

Problematické skutočnosti, ktoré nie sú legislatívou jednoznačne stanovené alebo v nej nie sú riešené vôbec, budú predmetom odborného usmernenia pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiu s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia a pre oznamovanie prepravy žiaričov. RÚVZ Nitra vypracoval na základe svojich poznatkov a skúseností v danej oblasti návrh tohto odborného usmernenia a zaslal ho gestorovi úlohy. Jeho posúdenie zo strany všetkých riešiteľských pracovísk bude predmetom najbližšej pracovnej porady k uvedenej úlohe.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Úloha má za cieľ zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov úlohy budú navrhnuté nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov pracovísk ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR, RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra.

Úloha je rozdelená na oblasť nukleárnej medicíny a oblasť klasickej rádiodiagnostiky.

V problematike nukleárnej medicíny bol na stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov určený rozsah údajov, ktoré je potrebné evidovať pri každom rádiologickom vyšetrení. Na základe príslušného usmernenia evidovala spoločnosť IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, ako jediné pracovisko nukleárnej medicíny v Nitrianskom kraji, požadované údaje prostredníctvom softvéru vypracovaného Ústavom radiačnej ochrany, s.r.o., Trenčín a získané dáta boli poskytnuté ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie výsledkov o radiačnej záťaži pacientov vyšetovaných metódami nukleárnej medicíny.

V oblasti klasickej rádiodiagnostiky bolo na pracovnej porade zástupcov riešiteľských pracovísk uskutočnenej dňa 24.6.2013 na ÚVZ SR dohodnuté riešenie úlohy v 1. fáze na pracoviskách počítačovej tomografie, nakoľko CT vyšetrenia veľkou mierou prispievajú k celkovej kolektívnej dávke obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia. Boli spracované formuláre vychádzajúce z metodiky podľa odporúčania ICRP a smernice EUR16262, ktoré jednotlivé riešiteľské úrady distribuovali na všetky CT pracoviská vo svojej územnej pôsobnosti a usmernili personál o rozsahu dát, ktoré je potrebné evidovať pre každé CT vyšetrenie. Zber údajov v elektronickej forme sa uskutočňoval od 1.9.2013 po dobu 3 mesiacov. V mesiaci december 2013 zaslal RÚVZ Nitra gestorovi úlohy zozbierané údaje zo všetkých 10 diagnostických CT pracovísk prevádzkovaných v Nitrianskom kraji (3 v okrese Nitra, 2 v okrese Topoľčany, 3 v okrese Levice, 1 v okrese Nové Zámky a 1 v okrese Komárno) na celoslovenské spracovanie.

Vzhľadom na nedostatočné prístrojové vybavenie jednotlivých pracovísk dozoru v radiačnej ochrane nie je v súčasnosti možné vykonávať v požadovanom rozsahu potrebné dozimetrické merania na štandardných rádiodiagnostických pracoviskách a pokračovať v riešení predmetnej

úlohy v oblasti klasickej diagnostickej rádiológie a intervenčnej rádiológie (pozri napr. záznam z vyššie uvedenej porady konanej dňa 24.6.2013). Výnimkou by mohli byť iba stomatologické a mamografické rtg pracoviská, kde sa používa pomerne malý rozsah prevádzkových parametrov, avšak veľkosťou radiačnej záťaže populácie nie sú tieto druhy rtg vyšetrení dominantné. Riešenie úlohy na ostatných typoch rtg pracovísk je podmienené vybavením riešiteľských pracovísk potrebnými prístrojmi a príslušenstvom na hodnotenie veľkosti lekárskeho ožiarenia, resp. zabezpečením získania potrebných údajov z protokolov o periodických skúškach dlhodobej stability zdrojov žiarenia vykonávaných oprávnenými organizáciami, pričom by ale bolo nutné napr. formou odborného usmernenia ÚVZ SR stanoviť pre tieto skúšky nový rozsah meraní.

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Na RÚVZ Nitra nie je zriadená laboratórna zložka pre vyhodnocovanie rádiologických ukazovateľov. V prípade potreby a vyžiadania gestora úlohy, ktorým je RÚVZ Banská Bystrica, sa pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bude v zmysle anotácie úlohy spolupodieľať na skríningu vybratých balených vôd zakúpených priamo z distribučnej siete a zahrňujúcich ako domácich, tak aj zahraničných dodávateľov a na sprehľadnení voľne prístupných zdrojov minerálnych vôd v kraji, ktoré sú vo významnej miere konzumované obyvateľstvom a v prípade vyžiadania aj na odbere vzoriek týchto vôd na ich vyhodnotenie v stanovenom laboratóriu. V priebehu roka 2013 nebol RÚVZ Nitra požiadaný o konkrétne zapojenie sa do plnenia predmetnej úlohy.

6 EPIDEMIOLOGIA

Zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2013 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2013 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 18 prípadov ochorenia na TBC u dospelých osôb, 51 ochorení na pertussis a 1 ochorenie na mumps. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytli 2 ochorenia na VHA.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

Na RÚVZ so sídlom v Nitre sa vedie informačný register všetkých hlásených a dohľadaných detí, ktorých rodičia odmietajú povinné očkovanie. V roku 2013 bolo na základe hlásenia odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast prejednávanych 16 prípadov v priestupkovom konaní v 141 prípadoch boli zákonní zástupcovia písomne upozornení na porušovanie zákona a 61 odmietnutí očkovania bolo štatisticky zaevidované. V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj aktuálne informácie na úseku VZ.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2462 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií (646-krát) , ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach (spolu 93- krát), kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, MIKRO-K Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (7 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach typu A (2 prípady) a typu B (3 prípady) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 20 poranení). Evidujeme 19 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 16 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 EPIDEMIOLOGICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania.

- vložených 3331 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre . Za rok 2013 sme vykonali 384 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát (v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie a v Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce).

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 578 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 959 odberov. Formou rozhodnutia RH boli 14-krát schválené prevádzkové poriadky a priestory ambulancií.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy , telesného tuku a poradenstva.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

- V roku 2013 sme vykazovali 16 epidémií: A02 (4x), A08 (4x), B86 (5x), A09 (2x), a J11 (1x). Z toho 3 epidémie mali nozokomiálny pôvod.
- Dňa 25.3.2013 o 13,15 hod. pracovník IZS nahlási na RÚVZ výskyt prášku v obálke v budove VÚSAPL Nitra na Novozámockej ulici . Pracovníci RÚVZ vykonali okamžite po prevzatí hlásenia štátny zdravotný dozor s ďalším zistením:

Podľa vyjadrenia sekretárky a riaditeľa došlo k otvoreniu obálky, v ktorej bolo igelitové vrečko s bielym práškom. Toto vrečko poškodené nebolo a nedošlo k úniku látky do vonkajšieho prostredia. Pracovníci hasičského záchranného zboru podozrivý materiál previezli do KCHL na expertízu.

Manipuláciu s obálkou potvrdili 3 ľudia. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k úniku materiálu do vonkajšieho prostredia, z hľadiska expozície dýchacími cestami, bolo možné vylúčiť akékoľvek riziko.

Telefonicke cca 14,15 hod. - jedná o látku s 95 % matrix – krieda. Neskôr pravdepodobne vykazovanie prítomnosti pridaných látok, ktoré by sa mohli dávať do kriedy pre ničenie mravcov ako súčasť insekticídneho prostriedku. Látka bola ďalej analyzovaná so záverom, že sa jedná o prípravok - kriedu proti hmyzu, biocídny prípravok s obsahom kontaktného jedu na báze insekticídov s obsahom účinnej látky deltametrínu.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútneho chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS - TESTOVANIE, PORADENSTVO, SLEDOVANIE

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 20 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov, študentov Katedry ošetrovateľstva UKF Nitra a pracovníkov upratovacej čaty.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého roka 2013 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 28 klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 56 návštev a 40 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 28 sér a v piatich prípadoch bol vydaný certifikát do zahraničia. Poradňu navštívilo 22 mužov a 6 ženy. Bolo vykonaných 13 anonymných vyšetrení. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Nitre bola v priebehu roka zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že

doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite a priebežne počas celého roka.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia (15 krát), konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania (25 krát), v problematike odporúčaného očkovania (20 krát).

V nadväznosti na plánovanú realizáciu úlohy č. 6.9. Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2013 a ďalšie roky s názvom **"Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu"** bol realizovaný v dňoch 10.6.2013 do 21.6.2013 dotazníkový prieskum. Vyplnené a skontrolované dotazníky týkajúce sa celonárodného prieskumu boli doručené gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Komárne.

Dotazníky pre rodičov:

Nitra - 6 pediatrických ambulancií po 5 respondentov

Šaľa - 2 pediatrické ambulancie po 5 respondentov

Zlaté Moravce- 2 pediatrické ambulancie po 5 respondentov

Dotazníky pre študentky nad 18 rokov:

Nitra - 3 Stredná odborná škola Nitra Cintorínska 4 (10 respondentiek)

Gymnázium Nitra Golianova 68 (10 respondentiek)

SOŠ polytechnická Nitra Novozámocká 220 (10 respondentiek)

Šaľa - 1 Stredná odborná škola Šaľa Štúrova 74 (10 respondentiek)

Zlaté Moravce-1 Stredná odborná škola Zlaté Moravce Ul. SNP 2 (10 respondentiek)

9.10 ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÝCH AKCIÍ PRE OBYVATEĽOV S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

- V rámci programu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ (5.5.2013 sa uskutočnil 5. ročník) vyhláseného WHO, ktorý bol v tomto roku zameraný na pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc boli vykonané tieto aktivity:
 - Informácie o konaní kampane boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ.
 - Elektronickou poštou boli rozposlané materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk (prednáška a letáky) vedeniu nemocníc a vrchným sestram nitrianskeho okresu (Fakultná nemocnica v Nitre, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra a Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie), Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce, štyrom dialyzačným centráram (dvom v Nitre, Zlatých Moravciach a v Šali), Kardiocentru a.s. v Nitre, Hospic sv. Bernadety v Nitre, Avelane clinic s.r.o., medicínske centrum Pro Care s.r.o. a MKP Centrum s.r.o. Nitra. Prednáška bola prednesená aj študentkám SŽŠ a poslucháčom ošetrovateľstva na UKF v Nitre.
 - Edukácia zdravotníckych pracovníkov o správnej technike umývania a dezinfekcie rúk bola realizovaná prostredníctvom vrchných sestier na seminároch jednotlivých oddelení. Seminárov sa zúčastnilo 59 zdravotníckych pracovníkov.
 - Pri kontrole ŠZD sme vykonali edukáciu o správnej dezinfekcii rúk v 44 ambulanciách všeobecných lekárov, 91 stomatologických a 74 odborných ambulanciách okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa.
- V súvislosti s kampanou „Európsky imunizačný týždeň“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 22.4.2013 - 27.4.2013 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť. Elektronickou poštou boli zaslané články pre zdravotníckych pracovníkov v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, pre študentov SZŠ v Nitre a ÚKF v Nitre, články o očkovaní všeobecne - „Má očkovanie proti infekčným ochoreniam význam aj v súčasnosti?“, o význame očkovania pri cestách do zahraničia- „Cestovateľská medicína“.
 2. Printovým, internetovým a televíznym médiám bola zaslaná informácia o prebiehajúcom EIW v SR.
 3. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa s materiálom k danej veci a pred úradom bol inštalovaný informačný panel o očkovaní- „Chráň svoj svet - daj sa očkovať“.
 4. Počas EIW v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre verejnosť telefonicky poskytované konzultácie o očkovaní do zahraničia a individuálne poradenstvo u osôb s rizikovým správaním (homosexuáli). Pre PZS bolo poskytnuté odborné poradenstvo všeobecne o povinnom a odporúčanom očkovaní.
 5. V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu pre materské a základné školy v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o povinnom očkovaní :
„História a súčasnosť očkovania na Slovensku.“
 6. Pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Nitre, odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná sestra, bola realizovaná prednáška o očkovaní proti VHB u zdravotníckych pracovníkov pre cieľovú skupinu 100 študentov.
 7. Prednáška o očkovaní proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde a vírusovej hepatitíde typu A bola prednesená študentom katedry Agrobiológie a potravinových zdrojov Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre s počtom študentov cca 80.
- **Hodnotiaca správa** - v rámci projektu časť – vzdelávanie – skupina „VZDELÁVANIE SESTIER“ na okresnej úrovni

Názov aktivity: **Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára**
 Organizátor: SEVS- SLS, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre a SKSaPA v Nitre
 Dátum podujatia: **26.11.2013 o 14,00 hod.**
 Miesto podujatia: kultúrna hala Fakultnej nemocnice v Nitre
 Počet účastníkov: 142 účastníkov

Prednášky:

1. Diftéria, tetanus, pertussis
2. VHB-POLIO-Hib-IPV
3. Morbilli, mumps, rubeola
4. Prídavné látky vo vakcínach
5. Aktuálna epidemiologická situácia v regióne
6. Rôzne

Cyklos prednášok sa uskutočnil dňa 26.11.2012 v rámci projektu časť – vzdelávanie – skupina „VZDELÁVANIE SESTIER“ na okresnej úrovni pre sestry s prednostným zameraním pre sestry pracujúce na ambulanciách VLDD a VLD. Seminár sa konal v priestoroch kultúrnej haly vo Fakultnej nemocnici v Nitre.

Odborná časť bola rozdelená do 6- tich okruhov. Vzdelávacia aktivita bola zameraná na základné informácie o ochoreniach preventaiblých očkovaním v Slovenskej republike (

charakteristika ochorenia, klinický obraz, diagnostika, výskyt ochorenia na Slovensku vo svete , prevencia...), boli poskytnuté aj informácie o prídavných látkach obsiahnutých vo vakcínach ako aj informácia o epidemiologickej situácii v regióne Nitra.

Seminár možno po odbornej stránke hodnotiť ako úspešný. Presentované výsledky sú preukázateľné a zdravotnými pracovníkmi hodnotené pozitívne. Mali pre nich aj motivačný charakter.

Prezentácie boli kultivované , časovo dobre zvládnuté, s využitím viacerých prezentujúcich pomôcok- dataprojektor, počítač. Prezentácie priniesli aj odporúčania pre využitie v praxi. Po ukončení celého cyklu prednášok prebehla diskusia a dobrá atmosféra. Celkovo možno prezentácie hodnotiť pozitívne. Tento seminár sa stal miestom , kde zamestnanci načerpali množstvo nových poznatkov pre svoju budúcu prácu a zároveň získali poznatky, ktoré sa získali sú nevyhnutné pre ďalšiu prácu a sú významné na dosiahnutie vysokej úrovne v oblasti verejného zdravia.

Záverom možno konštatovať, že poslanie tohto semináru bolo naplnené .

- Činnosť odboru epidemiológie za rok 2013

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2462 krát, bolo uskutočnených 1210 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, vydaných 128 opatrení rozhodnutím RH, 3332 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 2798 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 2197 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 313 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 103 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie		Počet	
1.	Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	prvá. návšteva v ohnisku opakované návštevy v ohnisku počet vyšetrených osôb zvýšený zdravotný dozor lekársky dohľad iné protiepidemické opatrenia spolu:	2462 633 265 12 116 128 3616
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: voda potraviny iné spolu:	211 20 23 21 275
3.	Doplňovanie epidemiologických údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	z chorobopisov zo zdravotných záznamov z laboratórnych protokolov iné spolu:	1448 828 958 98 3332
4.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov kontrola očkovania (počet očkovaných) kontrola skladovania očkovacích látok prejednanie neúčasti na očkovaní priestupkové konanie iné spolu:	75 11999 66 0 16 193 12349
5.	Práca v EPIS-e	preberanie hlásení zadávanie prípadov kontrola a uzatváranie prípadov spracovanie dotazníkov k epidémii SRV chrípka spolu:	917 3331 3331 12 73 103 7767
6.	Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)	denná týždenná mesačná ročná na požiadanie príprava podkladov spolu:	250 52 12 1 1 2482 2798
7.	poradenstvo a podávanie	v zdravotníctve	383

	informácii	v ohniskách rodinných	1451
		v ohniskách kolektívnych	138
		pre verejnosť	60
		v médiách	117
		iné	48
		spolu:	2197
8.	Odborné analýzy (okrem uvedených v bode 6.)	správa	13
		rozbor	0
		podklad	0
		stanovisko	23
		spolu:	36
9.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť	1
		prednášky pre ZP	2
		spolu:	3
10.	Publikácie pre verejnosť (uviesť miesto a názov v prílohe)	1. autor	1
		spoluautor	0
		spolu:	1
11.	Publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch (uviesť názov a miesto v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		spolu:	0
12.	Účasť na konferenciách (uviesť miesto a názov v prílohe)	aktívna	2
		pasívna	3
		spolu:	5
13.	Práca na osobitných štúdiách a programoch (Bodová prevalenčná štúdia NN)	príprava zadania	0
		zber podkladov	0
		sumarizácia	0
		analýza	0
		iné (príprava)	0
		spolu:	0
14.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		5
15.	Plánovaný ŠZD v ZZ - kontrola HER a BOT	kontroly pracoviska	313
		opakované návštevy	70
		odber vzoriek zo sterilných materiálov	277
		odber vzoriek z prostredia	557
		odber vzoriek z ovzdušia	21

		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	69
		odber iných vzoriek	11
		počet testovaných HVS	309
		počet testovaných AUT	245
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	11
		iná sterilizačná technika	13
		spolu:	1896
16.	NN – cielená kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	kontroly pracoviska	1
		opakované návštevy	0
		odber vzoriek zo sterilných materiálov	0
		odber vzoriek z prostredia	22
		odber vzoriek z ovzdušia	0
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	2
		odber iných vzoriek	0
		počet testovaných HVS	0
		počet testovaných AUT	0
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	0
		iná sterilizačná technika	0
		spolu:	25
17.	Epidemiologické vyšetrowanie v súvislosti s chorobou z povolania	počet osôb	0
		počet vzoriek odobratého materiálu	0
		počet vyžiadaných potvrdení	0
18.	Posudková činnosť	štúdie projektov	1
		konzultácie	64
		spracovanie	14
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov	0
		spolu:	79
19.	Podnety a sťažnosti	počet	6
20.	Sankcie	počet	19
21.	Rozhodnutia	počet	142
22.	Odvolania	počet	3

Príloha

9. Prednášková činnosť 3x

MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Bezpečnosť a ochrana pri práci, očkovanie proti VHB u zdravotníckych pracovníkov	Prednáška pre študentov odboru zdravotnícky asistent a diplomovaná sestra SZŠ v Nitre	Stredná zdravotnícka škola v Nitre	2.5.2013
MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Epidemiologický informačný systém, očkovanie proti VHA, očkovanie proti KE a rotavírusovým infekciám	Prednáška pre študentov SPU v Nitre Katedra agrobiológie a potravinových zdrojov	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	7.5.2013
MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Problematica očkovania v ambulancii všeobecného lekára	Prednáška pre zdravotné sestry a pôrodné asistentky(80 poslucháčov)	FN v Nitre, kultúrna hala	26.11.2013

9. Publikačná činnosť 1x

Autor:	Názov článku	Miesto uverejnenia	Dátum:
MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	V Nitrianskom kraji sú ohniská infikovaných kliešťov	Nitrianske noviny	27.5.2013

12. Účasť na konferenciách - aktívna 2 x

Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum	Počet osôb
XXX. Zoborský deň a XI. Západoslovenský deň o osteoporóze	Študentský domov A.Bernoláka Nitra	25.-26.4.2013	1
XXI. vedecká konferencia: Životné podmienky a zdravie	Kongresové centrum Nový Smokovec	23-25.9.2013	2

Účasť na konferenciách - pasívna 3x

Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum	Počet osôb
X. Odb. konferencia NRC pre surveillance inf. chorôb v SR	SZU Bratislava	19.3.2013	1
Škola vakcinológie	Ráztočno, hotel Remata	10. a 11.6.2013	2
Konferencia „Surveillance NN“	Tále, hotel Stupava	5. a 6.11.2013	2

**Účasť na vzdelávaní organizovaného ÚVZ SR v rámci projektu
Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR**

Dátum	Miesto	Názov modulu	Počet osôb
25.1.2013	RÚVZ Nitra	Právo na prístup k informáciám (č. 19)	10
31.1.2013	RÚVZ Nitra	Úlohy, ciele a kompetencie VZ (č. 5)	10
14.2.2013	RÚVZ Nitra	Radiačná ochrana- nové postupy (č. 17)	8
18.2.2013	RÚVZ Nitra	Hodnotenie dopadov na zdravie (č.1)	9
26.2.2013	RÚVZ Nitra	Stravovanie detí a mládeže (č.3)	8
5.3.2013	RÚVZ Nitra	Legislatíva na úseku VZ (č.15)	11
14.3.2013	RÚVZ Nitra	Postupy v oblasti podpory zdravia (č.11)	7
15.4.2013	RÚVZ Nitra	Postupy v oblasti podpory zdravia Test zdravé srdce III	1
16.4.2013	RÚVZ Nitra	Postupy v oblasti podpory zdravia(č.11)	2
12.6.2013	RÚVZ Nitra	Laboratórne aspekty surveillance infekčných chorôb (č. 25)	5
21.6.2013	RÚVZ Nitra	Aktuálna problematika životného prostredia a zdravia(č. 9)	2
24.6.2013	RÚVZ Nitra	Správne konanie (č.18)	2
19.11.2013	RÚVZ Banská Bystrica	Manažment VZ (č.14)	1

Iné školenia

Dátum	Miesto	Názov	Počet osôb
27.2.2013	RÚVZ Nitra	Vakcíny proti pneumokokom a meningokokom	8
12.3.2013	SZU Bratislava	Tréning psychologických zručností pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie	1

26.3.2013	RÚVZ Nitra	Prvá pomoc	8
23.4.2013	RÚVZ Nitra	Prvá pomoc	3
26.11.2013	ÚVZ SR Bratislava	Konzultačný deň NRC	2

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
	1.3	Ľudský biomonitring – sledovanie zátáže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP) Cd, kotinín	0	0
	1.4	Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)	0	0
	2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	103	176
	2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie zátáže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí Cd, kotinín medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP)	0	0
	3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	119	357
	3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	333	836

	4.2	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencí vybrané populace dětí SR a hodnocení expozice vybraných rizik spojených s konzumacíu jedál	61	491
	4.3	Monitoring spotřeby vybraných aditivních látek do potravin u dětí <i>Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor</i>	67	209
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	11	127
	7.12	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	8	16
	7.19	Vplyv organického znečistenia bazénových vôd na zdravie kúpajúcich	537	1073
	7.20	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	556	4673

Poznámky:

^a – ovzdušie

^b – objektivizácia fyzikálnych faktorov

^c – odber vzorky

Programy a projekty, na ktorých sa pracovisko MŽP podieľalo v roku 2013

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V súvislosti s epidemiologickými udalosťami bolo celkovo vyšetrených 178 depistážnych vzoriek, z ktorých bola 4x Salmonella enteritidis, 1x S. enterica subsp. enterica, 1x S. typhimurium a 1x S. paratyphi B, v. Java izolovaná z vody akvária korytnačky.

V súvislosti s hromadnými ochoreniami, ktorých povôdom boli alimentárne nákazy bolo vyšetrených 230 vzoriek, z ktorých v 1 prípade bola izolovaná Salmonella enteritidis zo škupiny z domácich vajec. Všetky kmene boli potvrdené v NRC pre salmonely.

Vzhľadom na narastajúci počet kampylobakterových ochorení sme zamerali pozornosť na dôkaz prítomnosti Campylobacter jejunii vo vzorkách potravín. Všetky vyšetrené vzorky boli negatívne.

7.2 LEGIONELLY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, V NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci riešenia úlohy sme vyšetřili 30 vzoriek vôd na prítomnosť Legionella sp. Z tohto počtu bolo 10 vzoriek vôd z bazénov s vodnými atrakciami, 17 vzoriek vôd z termálnych kúpalísk a 3 vzorky pitnej vody z vodnej fontánky pred letným kúpaliskom. Vo vzorkách vôd legionely stanovené neboli. Na vyšetřenie zo zdravotníckych zariadení nebola požiadavka.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

V roku 2013 sme vyšetrili 30 minerálnych vôd (t.j. 240 mikrobiologických ukazovateľov a 120 ukazovateľov biologických) a 12 balených vôd vo watercooleroch (t.j. 96 mikrobiologických ukazovateľov a 48 biologických ukazovateľov). Vzorky minerálnych vôd v 2 prípadoch nevyhoveli v ukazovateli koliformné baktérie. Vzorky balených vôd vo watercooleroch v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy prekročili stanovené limity v 11 prípadoch .

7.15 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Aerobiologický monitoring biologických častíc v ovzduší v roku 2013 prebiehal 36 týždňov, od 10. týždňa mesiaca marec do 46. týždňa mesiaca november. V rámci monitorovania biologických častíc bolo zhotovených 252 vzoriek trvalých preparátov peľových zŕn a spór plesní, určených bolo 538 taxónov, čo predstavuje 790 ukazovateľov a 826 analýz za sledované obdobie od 4.3.2013 – 7.11.2013. Priebežné výsledky monitorovania sa medializovali na webových stránkach www.alergia.sk, www.zdravie.sk a www.ruvznr.sk.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V roku 2013 oddelenie podpory zdravia zrealizovalo intervenčné a zdravotno – edukačné aktivity, ktoré vychádzali z Programov a projektov ÚVZ SR, NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom. Jeho priority boli zamerané na pohybovú aktivitu, správnu výživu, prevenciu obezity, eliminovanie nesprávnych stravovacích návykov, prevenciu látkových a nelátkových závislostí s dôrazom na mladú generáciu.

Pri plánovaní a uskutočňovaní zdravotno – výchovných podujatí sme spolupracovali so samosprávami, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Komunikovali sme s masmédiami a pripravovali odborné informácie pre novinárov do regionálnych týždenníkov a priame vstupy do regionálnych televíznych vysielacích staníc. Do médií sme poskytli celkovo 68 príspevkov.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V zmysle metodického pokynu ÚVZ SR pod č. 4135/9191/2013, zo dňa 30.4.2013 sme zrealizovali dotazníkový prieskum „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia“. Prieskum bol zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii a umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii. Výber respondentov bol realizovaný podľa vopred ustanovených kritérií (vekové zloženie, pohlavie, bydlisko). Použitou metódou bol anonymný dotazník, ktorý obsahoval 93 položiek, a bol

vyplnený na báze dobrovoľnosti. Na prieskume sa zúčastnilo 104 respondentov (mužov: 52, žien: 52). Zber dát bol uskutočnený v mesiaci jún 2013. Následne údaje z dotazníkov boli zadané do programu EpiData. Kompletnú databázu údajov sme odoslali na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Úlohy vyplývajúce z plnenia Národného programu prevencie obezity sme realizovali formou individuálneho poradenstva (vrátane telefonických konzultácií), aktivít Poradne zdravia a Poradne zdravej výživy. Úlohy sa plnili v súčinnosti aj s oddelením hygieny výživy v rámci projektu „**Výživový stav obyvateľstva**“. Poradňa zdravia zabezpečovala štandardné kompletne vyšetrenia vybranej skupiny klientov (Krajský policajný zbor Nitra a firma INSDATA) a stanovovala u nich riziko výskytu metabolického syndrómu. V roku 2013 bolo vyšetrených celkovo 80 klientov, ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo.

Prednášková činnosť bola zameraná na prevenciu a elimináciu obezity spolu s vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov pre deti predškolského veku, žiakov základných a stredných škôl, pre pedagogických pracovníkov, rodičov a pre seniorov. V roku 2013 sme uskutočnili 49 aktivít venovaných problematike ozdravenia výživy, zmenám v stravovacích návykoch, pitnom režime. Edukovaných bolo 670 osôb. V rámci prednášok boli realizované antropometrické vyšetrenia (výpočet BMI indexu, WHR, % telesného tuku, % kostrového svalstva, RM kcal na digitálnej váhe OMRON Karada Scan – Body Composition Monitor). Okrem prednášok sme zabezpečovali distribúciu edukačných materiálov – letáky z produkcie ÚVZ SR.

Výchovno – vzdelávací charakter mala z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „**Ovocie a zelenina do škôl**“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže, ktoré zabezpečovalo v školských zariadeniach hygienickú kontrolu manipulácie s ovocím, zisťovalo, pôvod školského ovocia, či je v súlade s platnou legislatívou, zo strany oddelenia podpory zdravia boli realizované prednášky, ktorých cieľom bolo zvýšiť informovanosť o spotrebe ovocia a zeleniny. OPZ oslovilo riaditeľov škôl, aby zaradili do vyučovania jednotlivých predmetov poznatky o význame konzumácie ovocia a zeleniny pre zdravie. Edukovali sme pedagogických pracovníkov a metodicky usmerňovali pri zabezpečovaní dní zdravia na školách, ktoré boli zamerané na rozšírenie informácií o ovocí a zelenine a význame ich konzumácie. Dôležitým prvkom celého projektu bola aj úzka spolupráca s rodičmi detí, ktorí boli oboznámení so zmyslom projektu „Školské ovocie“ počas rodičovských združení. Všetky tieto podujatia mali podporiť efektivitu projektu a mali viesť k zmenám stravovacích návykov detí. Pedagógovia boli oslovení, aby priebežne vzdelávali deti a žiakov o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie a aby naučili deti dôverovať ovociu a zelenine, vypestovaných v SR a podporili zdravú výživu. Na hodinách výtvarnej výchovy v MŠ a ZŠ boli realizované výtvarné súťaže k danej problematike. Do MŠ boli distribuované videokazety, pexeso „Zahrajme sa ovocné pexeso“ a maľovanky zamerané na problematiku zdravej výživy a prevenciu obezity. Na ZŠ, najmä na vidieku boli uskutočnené výstavky ovocia a zeleniny, ktoré si deti priniesli z vlastných záhrad. Z rôznych druhov ovocia a zeleniny boli vytvorené rôzne figúrky a ozdobné dekorácie. Najkrajšie práce boli vyhodnotené a ocenené. Do jednotlivých škôl boli distribuované letáky o zdravej výžive a prevencii obezity. Na jednotlivých školách, aj na RÚVZ so sídlom v Nitre boli vytvorené panely s danou tematikou.

V mesiaci október 2013 sme sa zapojili do **kampane „Odstáň obezitu“**, ktorá sa uskutočnila v nákupnom centre MAX v Nitre na Chrenovskej ul.. Cieľom kampane bolo zamerať sa na prevenciu nadváhy a obezity slovenskej populácie. Kampaň zabezpečovali pracovníci oddelenia podpory zdravia spolu so špecialistom z firmy Cambridge diet a hlavnou sestrou VÚC Nitra. Počas tohto podujatia sme sa zamerali na stanovenie viscerálneho tuku, telesného tuku, BMI, WHR, merali sme celkový cholesterol, krvný tlak, pulz. Klienti vyplňali dotazník o stravovacích zvyklostiach a zároveň im boli do záznamových kartičiek zaznamenané údaje z meraní. Pri tejto príležitosti sme rozdávali záujemcom o merania jablká, ponúkali ovocnú šťavu, ktoré boli dodané spol. s.r.o. Fructop. Záujemcom boli záujemcom informačné letáky, ktoré boli vypracované ÚVZ SR v spolupráci s Cambridge diet. Záujem o vyšetrenie prejavilo celkovo 25 záujemcov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V zmysle usmernenia gestora súťaže RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme sa v roku 2013 zapojili do 6. ročníka Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampani na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“. Cieľom kampane bolo zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR – zníženie chorobnosti a úmrtnosti na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity. V rámci realizácie tejto súťaže boli poskytnuté informačné správy o prospešnosti a význame kampane i o možnostiach, ako sa do kampane zapojiť na web stránke RÚVZ Nitra a v regionálnych týždenníkoch (Nitrianske noviny MY, Nitrianske ECHO, Pardon, rádio MAX, rádio Lumen, Tekovské noviny). K predmetnej kampani sme vyhotovili informačné panely v priestoroch RÚVZ Nitra, Mestského úradu v Nitre a v centre mesta. Prostredníctvom Nitrianskeho samosprávneho kraja, Mestského úradu v Nitre sme oslovili všetky základné a stredné školy a vysoké školy (Slovenskú poľnohospodársku univerzitu a Univerzitu Konštantína filozofa). Informácie o súťaži boli poskytnuté do zdravotníckych zariadení (FN Nitra, polikliniky Chrenová, Klokočina), do zariadení sociálnych služieb do Domovov pre dôchodcov a Denných centier pre seniorov. Propagáciu k súťaži sme vykonávali priebežne v rámci aktivít mobilnej Poradne zdravia počas výjazdov. V spádovom území RÚVZ so sídlom v Nitre bolo do súťaže zapojených 43 účastníkov. Po ukončení súťaže boli zozbierané a vyplnené účastnícke listy odoslané gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom ich vyhodnotenia a zlosovania.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V roku 2013 oddelenie podpory zdravia zrealizovalo dotazníkový prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS) a Global School Personnel Survey (GSPS) u pedagogických zamestnancov vo vybraných školách (ZŠ Veľké Zálužie, ZŠ Zlaté Moravce, Robotnícka ul., ZŠ s MŠ Novozámocká ul. v Nitre a Gymnázium v Zlatých Moravciach. Zber údajov prebiehal v mesiacoch apríl – máj 2013).

V hodnotenom období sme sa na plnení Národného akčného plánu na kontrolu tabaku podieľali preventívnymi aktivitami rôzneho druhu (28 aktivít, edukovaných bolo 645 študentov). Aktivity vyvrcholili najmä v mesiaci máj pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku a v mesiaci november pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia, ktoré boli zamerané na prevenciu

fajčenia na základných, stredných a vysokých školách. V rámci týchto podujatí sme premietli žiakom film „Kým stúpa dym“, názornú prednášku o zdravotných rizikách fajčenia formou prezentácia a nakoniec sme uskutočnil vedomostný kvíz o fajčení. Výhercovia boli odmenení vecnými cenami od EX SMOKERS v rámci kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“.

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia bolo realizované aj prostredníctvom poradne na odvykanie od fajčenia na RÚVZ Nitra. V poradni sme zabezpečovali okrem konzultácii aj merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzér.

Pre študentov Strednej odbornej školy potravinárskej v Nitre na Čermáni sme uskutočnili preventívnu akciu zameranú proti fajčeniu s názvom „Nová generácia už nefajčí - spolu to dokážeme“. Organizátorom podujatia bolo oddelenie podpory zdravia RÚVZ Nitra v spolupráci s MUDr. Danielom Paulovičom, PhD (pneumológ) - riaditeľ Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou). V rámci tohto podujatia boli uskutočnené 2 prednášky, v ktorých boli prezentované najnovšie poznatky o škodlivosti fajčenia, premietnutie DVD filmu „Kým stúpa dym“, vedomostný kvíz, vyhodnotenie kvízu a odovzdanie cien pre víťazov. Podobné akcie boli uskutočnené na stredných školách – SOŠ polytechnická a SOŠ obchodu a služieb v Zlatých Moravciach, SOŠ na Štúrovej ul. v Šali a SŠ Šaľa – Veča. Pre základné školy sme zrealizovali prednášky v ZŠ Novozámocká ul. v Nitre, ZŠ Robotnícka v Zlatých Moravciach, ZŠ Veľké Zálužie.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky – každý párny rok, naposledy prebiehala v roku 2012. Rok po súťaži (to je r. 2013) sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich nefajčiarskej abstinencie. V zmysle záverov porady vedúcich odborov podpory zdravia, ktorá sa konala v mesiaci jún 2013 vyplynulo, že hodnotenie efektívnosti súťaže „Prestaň a vyhraj“ dotazníkovou formou sa v roku 2013 nebude realizovať.

V rámci poradenstva v predstihu informujeme klientov poradne a počas výjazdov mobilnej poradne o pripravovanej súťaži „Prestaň a vyhraj“ a motivujeme fajčiarov, aby sa do tejto súťaže zapojili, a aby sa im podarilo skončiť s týmto zlozvykom.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Nitre nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celoslovenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sme sa venovali v prednáškovej činnosti na stredných školách a druhom stupni základných škôl (celkovo 8 prednášok).

V mesiaci jún sme sa venovali organizačnej a materiálovej príprave aktivity „Deň zodpovednosti“, ktorú sme zrealizovali dňa 2. júla 2013 v obchodnom centre MAX na Chrenovskej ul. v Nitre. Organizátorom kampane bol ÚVZ SR a Slovenské združenie výrobcov piva a sladu (SZVPS). Pri realizácii tohto podujatia aktívne s nami spolupracovali dve hostesky

v oblečení policajtky a anjela, ktoré rozdávali letáky a oslovovali verejnosť s jednoduchými otázkami, súvisiacimi s prevenciou použitia alkoholu pri riadení vozidla. Počas kampane jednotliví klienti vyplnili priložený dotazník, bolo im zmerané množstvo gama glutamyltransferázy v kapilárnej krvi (GGT) prístrojom reflotron a zmeraný krvný tlak. Akcie sa zúčastnilo 60 klientov, výsledky GGT v kapilárnej krvi boli u všetkých klientov v kapilárnej krvi v norme. Jedna klientka, ktorej boli namerané vysoké hodnoty krvného tlaku bola odoslaná na pohotovosť vo Fakultnej nemocnici v Nitre. Toto podujatie prebiehalo v pokojnej atmosfére, klienti mali záujem o predmetné vyšetrenia a o konzultácie o zlepšení životného štýlu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V priebehu hodnotiaceho obdobia sme zabezpečovali v denných centrách pre seniorov zdravotno – výchovné aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencii srdcovo-cievnych ochorení, vykonávali sme poradenskú činnosť v rámci mobilnej poradne zdravia a distribuovali sme do zariadení pre seniorov zdravotno výchovné materiály z edície Nadácia memory, Slovenská Alzheimerova spoločnosť a vlastné materiály s problematikou úspešného starnutia a aktívnej staroby. Ďalej sme distribuovali do centier pre seniorov a spolkov Jednoty dôchodcov Slovenska propagačné materiály k celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“.

V rámci „**Týždňa uvedomenia si mozgu**“ boli odprezentované prednášky pre návštevníkov Centra seniorov v Zlatých Moravciach na Mojzírovej ul., a v Centre pre seniorov v Šali na Hornej ul. na tému: „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii a zdravú myseľ“ a „Príčiny vzniku a prevencia Alzheimerovej choroby“, ktorých cieľom bolo poskytnutie informácii o možnostiach ako si zachovať dobré fungovanie mozgu do vysokého veku. Seniori mali možnosť vyplniť dotazníky, ktoré boli vypracované ako pomôcka pre členov rodiny na posúdenie ich obáv z poruchy pamäti u osoby, o ktorú sa starajú. Zároveň im bola ponúknutá možnosť vyplňania pracovných listov, testov, koncentračných cvičení, ktoré poskytla Slovenská Alzheimerova spoločnosť a nadácia Centrum Memory,n.o.. Počas prednášok boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, BMI, WHR, a poskytovalo sa odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V priestoroch OPZ pri RÚVZ sme zrealizovali pre seniorov štyri prednášky na tému: „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ „Príčiny a prevencia Alzheimerovej choroby“, „Spánková hygiena“, „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii a zdravú myseľ“.

Pre seniorov z Únie žien v Hostovciach sme realizovali prednášky na tému: „Zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo-cievnych ochorení“ (správna výživa, pohybová aktivity, prevencia obezity, prevencia fajčenia), individuálne poradenstvo, meranie krvného tlaku, pulzu cholesterolu, BMI, WHR. V spolupráci s miestnym spolkom Červeného kríža v Šali na Hornej ul. sme uskutočnili zdravotno-výchovné podujatie spojené s meraním rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a individuálnym poradenstvom.

K **Svetovému dňu Alzheimerovej choroby** v spolupráci s Psychiatrickou klinikou FN Nitra, a krajskou knižnicou Karola Kmeťka v Nitre sme sa zúčastnili na podujatí určenom pre seniorov, v rámci ktorého boli realizované odborné prednášky. Na seminári odzneli prednášky aj odborníkov z radov psychiatrov a psychológov o depresiách, úzkostiach, fóbiách, schizofrénii, samovraždách a Alzheimerovej chorobe. K tomuto dňu sme distribuovali materiály s touto tematikou vydané Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou.

V súvislosti so **Svetovým dňom starších** sme vykonali zdravotno-výchovné podujatie pre seniorov v obci Podhorany. Priebežne počas celého sledovaného obdobia sme v priestoroch

oddelenia podpory zdravia a v Poradni zdravia poskytovali seniorom individuálne poradenstvo. K vyššie uvedeným aktivitám sme priebežne poskytovali informácie do regionálnych týždenníkov, webovu stránku RÚVZ, vyhotovovali sme informačné panely, ktoré boli obsahovo zamerané na úspešné starnutie, duševnú, pohybovú a sociálnu aktivitu seniorov.

V mesiaci máj 2013 pri príležitosti svetového dňa **“Pohybom ku zdraviu“** sme informovali rôzne vekové skupiny populácie o potrebe voľno - časovej pohybovej aktivity pre zdravie a zabezpečili sme zapožičanie videofilmov „Starostlivosť o chrbticu detí a dospelých“.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie. V tejto oblasti sme uskutočnili 38 aktivít. Túto úlohu sme plnili priebežne prednáškovou činnosťou v MŠ, ZŠ a stredných školách, so zreteľom na formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, význam pohybu pre zdravie, znižovanie rizika úrazov, podpora duševného zdravia, sexuálne zdravie, prevencia AIDS, prevencia závislosti (alkohol, tabak, drogy, internet). Do školských zariadení sme zabezpečili distribúciu edukačných materiálov zameraných na bezpečnosť cestnej premávky – BECEP. Distribuovali sme letáky a zapožičavali sme DVD kazety s videofilmom „Dopravné nehody a prvá pomoc“, výchovno - vzdelávacie spoty: Chodci v cestnej premávke, Zodpovední cyklisti, Nepozornosť za volantom, Rýchlosť a agresivita na ceste, Alkohol a drogy za volantom, Play true – Ži pravdivo, Kým stúpa dym).

V rámci regionálneho projektu OPZ pri RÚVZ Nitra „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“ sme uskutočnili zdravotno - vzdelávacie aktivity, ktoré boli orientované na cieľovú skupinu detí materských škôl (MŠ - Ľ. Okánika, Nitra, MŠ - Piaristická ul., Nitra, MŠ – Štefánikova ul., Nitra, ZŠ – Robotnícka, Zlaté Moravce, MŠ – Mostná ul., Nitra, MŠ – Rázusova ul., Nitra, MŠ – Hollého ul., Šaľa, MŠ – Družstvená ul., Šaľa). Pracovníčky OPZ Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre uskutočnili v rámci tohto projektu v materských školách názornú ukážku čistenia chrupu na modeloch ľudského chrupu, jednoducho vysvetľovali vznik zubného kazu a zdôrazňovali význam správnej výživy pre zdravý vývoj zubkov. Deti najviac zaujali poučné rozprávky o zvieratkách, ktoré boleli zúbky, pretože jedli veľa sladkého a neumývali si zúbky, ktoré vydal ÚVZ SR v Bratislave.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Program CINDI sa realizoval okrem skríningových vyšetrení hlavne prostredníctvom Poradne zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych chorôb, metabolických, onkologických u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov. Návštevníci Poradne zdravia boli vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak bola zistená závažná porucha, boli odoslaní do starostlivosti praktických lekárov.

V roku 2013 bolo v rámci poradne zdravia a výjazdov mobilnej poradne vyšetřených celkovo 842 osôb, z toho bolo 611 žien a 231 mužov. Výjazdy poradne zdravia sa uskutočnili na týchto miestach: OÚ Host'ovce, Červený kríž Šaľa, OD TESCO Nitra, MÚ Nitra, MÚ Zlaté Moravce, MÚ Vrable, MÚ Šaľa, Vzdelávací inštitút COOP a.s., Mojmirovce, Jednota dôchodcov Slovenska Šaľa, Zlaté Moravce a iné).

Klientmi Poradne zdravia boli aj pracovníci určených profesií – respondenti dotazníkových prieskumov projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných skupín obyvateľstva“, ktorým sa robilo kompletne vyšetrenie (celkovo 80 respondentov).

V záujme dostupnosti preventívneho vyšetrenia sa realizovali komplexné vyšetrenia a poradenstvo priamo na pracoviskách v rámci výjazdov mobilnej poradne zdravia.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľali aj špecializované poradne (poradňa zdravej výživy, poradňa na odvykanie od fajčenia, poradňa pre deti a mládež).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2013:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2013 z celkového počtu 128 odberových miest bolo 53 odberových miest v predškolských a v školských zariadeniach a 5 v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu roka 2013 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie.

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 150 vzoriek

- preverovací monitoring: 37 vzoriek

Z celkového počtu 187 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 170 vzoriek, nevyhovovalo 17 vzoriek (9,09 %).

Z celkového počtu 17 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 3 vzorky nevyhovovali po stránke mikrobiologickej

- 14 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

Najčastejšie prekročovaná ukazovatele kvality sú železo a farba.

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 8

Počet nevyhovujúcich vzoriek: 0

Na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s Nitra Nábregie za hydrocentrálou č.4) , ktorá spĺňala požiadavky právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na kvalitu pitnej vody, RÚVZ dňa 6.6.2011 rozhodnutím č.2349/2/2011 súhlasil s použitím vody vodovodu Sikenička, ktorá nespĺňa limit kvality pitnej vody v ukazovateli dusičnany podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. do maximálnej hodnoty 75 mg/l na dobu troch rokov.

Uvedená hodnota nebola v roku 2013 prekročená.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2013, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzko-vých plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody na umelých kúpaliskách za rok 2013:

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

- TK I Štúrovo (v celoročnej prevádzke sú v prípade nepriaznivého počasia bazény krytej haly – sedací, detský, oddychový): odobratých 97 vzoriek vody, 4 vzorky nevyhovovali – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

- TK Podhájska (v celoročnej prevádzke bazény sedací, detský, ochladzovací): odobratých 124 vzoriek vody, 95 vzoriek nevyhovovalo – 3 vzorky mikrobiologické a fyzikálno-chemické ukazovatele, ostatné vzorky fyzikálno-chemické ukazovatele (hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom).

Ostatné prevádzky a bazény s celoročnou prevádzkou:

- Wellness centrum Aquamarin Podhájska: odobratých 152 vzoriek vody, 63 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemická ukazovatele (hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom).

- Relax komplex krytá plaváreň Nové Zámky: odobratých 18 vzoriek vody, 3 vzorky nevyhovovali (1 vzorka v mikrobiologických ukazovateľoch, 1 vzorka fyzikálno-chemické a mikrobiologické ukazovatele, 1 vzorka fyzikálno-chemické ukazovatele).

- Penzión Energy I Podhájska: odobratých 23 vzoriek vody, 18 vzoriek nevyhovovalo – všetky fyzikálno-chemická ukazovatele spôsobené vlastnosťami termálnej vody.

- Hotel Guest Centre Štúrovo: odobratých 12 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovala vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

- SOŠ Dvory nad Žitavou: odobratých 5 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovala vo fyzikálno-chemických a mikrobiologických ukazovateľoch).

- Plavecké jaskyňky „Žabka“ Nové Zámky: odobratých 13 vzoriek vody, 7 vzoriek nevyhovovalo.

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

- TK Nové Zámky: odobratých 23 vzoriek vody, 10 vzoriek nevyhovovalo – dve vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch, 1 vzorka vo fyzikálno-chemických a mikrobiologických ukazovateľoch, 7 vzoriek vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch).

1 vzorka vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

- TK II Štúrovo: odobratých 6 vzoriek vody - vyhovovali.

- TK Tvrdošovce: odobratých 14 vzoriek vody, 8 vzoriek nevyhovovalo – 1 vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, ostatné vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

- Penzión Lagáň Radava: odobratých 6 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch.

Závadnosť vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch kvality vody na kúpanie bola spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (napr. vysoký obsah amónnych iónov minerálneho

pôvodu na TK Podhájska spôsobuje aj prekročovanie ukazovateľa „chemická spotreba kyslíka manganistanom“).

Analýza bola vykonaná z laboratórnych rozborov vzoriek vody na kúpanie, dostupných ku dňu 8.1.2014

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkovisko Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vôd určených na kúpanie, počas letnej kúpaciej sezóny budú v roku 2013 zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

RÚVZ vykonal pred začatím kúpaciej sezóny a počas jej trvania (23.5.2013, 2.7.2013) kontrolu označenia vodnej plochy varovnými tabuľami s textom „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (na základe výsledkov sledovania kvality vody v roku 2012). Označenie vodnej plochy je zabezpečené mestom Šurany, v katastrálnom území ktorého sa štrkovisko nachádza.

Výsledky orientačného sledovania kvality vody:

I.odber dňa 12.6.2013 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.309/2012 Z.z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie.

II.odber dňa 10.7.2013 – jedna vzorka nevyhovovala v ukazovateli „črevné enterokoky“ požiadavkám nariadenia vlády SR č.309/2012 Z.z.

III.odber dňa 6.8.2013 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.309/2012 Z.z..

S výsledkami orientačného sledovania kvality vody bol písomne oboznámený Obvodný úrad životného prostredia v Nitre dňa 11.9.2013

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS).

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety).

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V okrese Nové Zámky v roku 2013 sa zber údajov vykonal vo vekovej skupine 15-18 ročných a to na Gymnáziu, Ul. M. R. Štefánika č. 16, Nové Zámky (u 60 respondentov) a na Strednej odbornej škole, Nitrianska cesta č.61, Nové Zámky (u 60 respondentov).

Dotazníkový prieskum pozostával z piatich dotazníkov: „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „Frekvenčný dotazník“, „Výživové preferencie“, „24-hod. stravovacia anamnéza“ a „24-hod. pohybový režim“. V rámci projektu sa vykonal odber vzoriek stráv (obedov). Jednalo sa o celotýždňovú stravu vrátane podávaných nápojov v priebehu dňa. Zo získaných údajov sa vytvorila databáza.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt "Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách" nadväzuje na úlohy Programového vyhlásenia vlády SR na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. V okrese Nové Zámky v roku 2013 sa zber údajov vykonal v Základnej škole, Ulica J. Stampayho 928/76, Gbelce vo vybranej skupine 13 ročných detí dotazníkovou formou (20 respondentov). Získané údaje sa spracovali do databázy.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Uvedený projekt (zameraný na vekovú skupinu 4-6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov), s cieľom zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky detí sa aj v roku 2013 riešil formou zdravotnovýchovných aktivít – krátkych besied s deťmi na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Za rok 2013 sa projekt riešil v 11 - tich materských školách okresu. Zúčastnilo sa ho cca 280 detí.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE SR

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy v roku 2013 zapojených **80** respondentov (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL – chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pása, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK – systolický, TK – diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky budú vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“. Výsledky spracované vo forme tabuliek boli zaslané na ústredné spracovanie na RÚVZ Nitra a potom následne na RÚVZ Poprad.

3.2 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Bolo vyšetrených **24** vzoriek soli. Vzorky vyhovovali požiadavkám zdravotnej nezávadnosti. V troch prípadoch bol prekročený obsah KJ (nehodnotí sa ako nevyhovujúce len registruje)

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Bola odobratá **1** vzorka kartónového obalu. Vzorka vyhovovala požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelých populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17), E 104 Chinolínová žltá a 2 arómy Mentofurán a Kumarín

Bolo rozdáných **10** dotazníkov ktoré po vrátení boli vyhodnotené a spracované.

Boli odobraté **3** vzorky potravín **2** vzorky cukrárskych výrobkov na obsah farbiva E 129 allura červená AC a 1 vzorka na obsah E 104 Chinolínová žltá

Výsledky a dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci vyššie uvedených programov a projektov úradov verejného

zdravotníctva v SR (Glutén v diétnych potravinách (odobratá 1 vzorka cestovín, Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti - odobratých 16 vzoriek).

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2012 realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčne reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2013 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí ročníku narodenia 2011 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 98,5%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2006) bolo vykonané na 99,6%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 1999) bolo realizované na 99,4%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2010 a 2011 vykonané na 99,3% a 97,5%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2001 na 99,6%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 82,4%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo kompletne vykonané u 10 kontaktov chorých na VHB, 17 kontaktov nosičov HBsAg, u 337 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 5 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 556 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 62,2%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 27 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 3,0%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 806 detí, z toho 242x proti Kliešťovej encefalitíde, 170x proti Chrípke, 69x proti VHA, 12x proti Meningokokovej meningitíde, 10x proti infekciám vyvolaným Streptococcus pneumoniae, 193x proti Rotavírusovým infekciám, 67x proti Ovčím kiahňam, 41x proti rakovine krčka maternice a 2x proti Tuberkulóze.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva (2011–2013) v oblasti verejného zdravia a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNsP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol

- 7 -

v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému.

Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2013 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 125 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2013 sa zasadnutie komisie

uskutočnilo 28.05.2013 a 19.11.2013. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNŠP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2013 ako dobrú. Dňa 5.05.2013 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNŠP v Nových Zámkoch, všeobecnými ambulanciami, stomatologickými ambulanciami a hemodialyzačnými pracoviskami 5. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti s povodňovou situáciou v okrese bol opakovane vykonaný monitoring výskytu komárov na povodiach riek Dunaj, Váh a Hron a Ipel'.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDP

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2013 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol dokázaný 2x Echovirus 6, 1x Echovirus 11, 1x Echovirus 30, 1x Echovirus 22 a 1x NPEV.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane

AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity boli realizované pre žiakov 7. a 9. ročníkov ZŠ v Štúrove a ZŠ v Nových Zámkoch, ktorých sa zúčastnilo 164 žiakov a na SZŠ v Nových Zámkoch s počtom 35 študentov. Boli realizované prednášky pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS s názvom „Prevencia ochorenia AIDS“, doplnené aktuálnym videofilmom.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosť populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovačích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiaducich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2013 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov. Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ v spolupráci s RKSaPA Nové Zámky, v rámci povinného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov zorganizovali dňa 10.12.2013 vo FNŠP Nové Zámky odborný seminár na tému „Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých“.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol od 10.06.2013 do 14.06.2013 realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiačok vybraných stredných škôl (Gymnázium Nové Zámky, Gymnázium Štúrovo, Obchodná akadémia Šurany) a skupinu rodičov malých detí – v šiestich vybraných pediatrických ambulanciách okresu. Následne boli dotazníky odoslané gestorovi úlohy RÚVZ Komárno.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu roka 2013 MUDr. Benko a RNDr. Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii fázy B štúdie 104106 OKAH 179 EXT181 s očkovačou látkou /Varilrix/.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje, v priebehu roka 2011 prebehla inštalácia nového celoslovenského programu. V okrese Nové Zámky v roku 2013 sú evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 297, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 304 žien. V priebehu roka 2013 mierne stúpol počet u vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 7 prípadoch, zrušenie rizikových prác rozhodnutím bolo vykonané v 3 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená taktiež v 3 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie,

používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 106 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov..

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a od 1. apríla 2010 na účinné články Zákona NR SR č. 67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 29 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme v r. 2013 nevydali.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenia azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 16 prípadoch. Túto prácu vykonalo päť pracovných skupín, oprávnených vykonávať túto činnosť a to : Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava, BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky) a Ohrádka IRS s.r.o. Ul.Jána Stila č. 301, 059 86 Nová Lesná. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava.

V okrese Nové Zámky je od roku 2011 zriadená vo firme BTB, s.r.o. J.Simora 5/7 940 Nové Zámky pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím čísla OPPL/3671/2011-Fe zo dňa 13.5.2011.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese Nové Zámky v roku 2013 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaž. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaž v druhej kategórii rizika.

V priebehu roka 2012 sa RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch zúčastnil na riešení Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, v spolupráci s orgánom Inšpekcie práce v Nitre v stravovacej prevádzke firmy Eurest s.r.o. Miletičova ul. č.. 40, 821 09 Bratislava, prevádzka Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 01 Nové Zámky, dňa 12.6.2012, 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci a 1 dotazník zamestnávateľ, ďalej za sociálne služby domov dôchodcov Domov Jesienka , Matunákova ul. č. 2, Šurany, dňa 10.5.2012 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci a 1 dotazník zamestnávateľ a za dopravné služby Pekáreň Nela, Kornélia Dimičová, Vinohrady č. 927/3D, Nové Zámky, dňa 26.6.2012, 15 dotazníkov vyplnili zamestnanci – vodiči a 1 dotazník zamestnávateľ.

Hodnotenie vykonal v priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave, o čom sme boli aj písomne informovaní.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V priebehu roka 2013 sa nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania, na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na vyhľadávanie pracovných činností, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6 *Prevenia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice*

V okrese Nové Zámky sa v priebehu roka 2013 ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľene na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Pracovníci oddelenia sa v mesiaci október aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočnil deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pracovníci oddelenia RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vykonali v priebehu roka 2013 štátny zdravotný dozor na piatich chránených pracoviskách a to : Autosklo B&B, s.r.o. Krátka ul. č. 8, 940 67 Nové Zámky – pre jedného pracovníka v prevádzke Autosklo B&B s.r.o. na Krátkej ul. č. 8 v Nových Zámkoch, ďalej „Dunaj“, Zariadenie sociálnych služieb Kováčov, 943 66 Chľaba č. 505 – pre jedného pracovníka na výkon upratovacích prác v zariadení sociálnych služieb, Adriana Hozlárová, Ul. Vajanského č. 16, 942 01 Šurany – pre jednu pracovníčku v dielni na výrobu štrúdl'ového cesta na Ul. Vajanského č. 16 v Šuranoch, Adrián Sevčík, Ul. T.Vansovej č. 10, 940 01 Nové Zámky - pre jedného pracovníka v prevádzke dispečingu taxi služby na Ul. L.Štúra č. 17 v Nových Zámkoch a Zdeněk Kapala, Cyrilometódska ul. č. 6, 940 01 Nové Zámky – pre jednu osobu na výkon administratívnych prác v autoopravárenskej dielni na Vinohradoch č. 14 v Nových Zámkoch.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by bránili vydaniu rozhodnutia, na uvedenie pracovísk pre pracovníkov so zdravotným postihnutím do prevádzky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 *Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce*

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2013 nebola zistená na pracoviskách práca zamestnancami agentúr dočasného zamestnania u zmluvných zamestnávateľov, ktorí majú vyhlásené rizikové práce.

Nitriansky región

2.6.3 *Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií*

RÚVZ prípisom číslo 3512/2013 zo dňa 11.9.2013 vyzval 29 poľnohospodárskych subjektov v okrese Nové Zámky o písomné zaslanie prehľadu o spotrebe agrochemikálií za roky 2010, 2011 a 2012. Z tohto množstva sa nám vrátilo 20 vyplnených tabuliek podľa našich požiadaviek, ďalej 4 tabuľky boli neúplné a v 5 prípadoch sme neobdržali odpoveď. Zamerali sme sa na všetky poľnohospodárske podniky a súkromne hospodáriacich roľníkov, kde sa vyskytuje rastlinná výroba.

Podľa predložených tabuliek o spotrebe agrochemikálií v roku 2010 sa použilo 19 606 kg a 83 652 litrov agrochemikálií, v roku 2011 sa použilo 17 598 kg a 84 571 litrov agrochemikálií a v roku 2012 sa použilo 14 334 kg a 135 896 litrov agrochemikálií. Podľa použitých druhov agrochemikálií sa najviac použili z herbicídov Wiing P, Trophi gold a Mustang Forte. Z fungicídov prípravky Bumper Super, Dictor a Apel. Z insekticídov prípravky Citrín a Nurel D.

Chemické prípravky označené ako T+ - veľmi jedovaté látky a prípravky sa v sledovanom období v poľnohospodárskych podnikoch nepoužili. Ďalej chemické prípravky s označením T – jedovaté látky a prípravky sa použili cca 13 %, Xn – škodliviny sa použili v 51 % a Xi – dráždivé látky 36 %.

Najčastejšie sa aplikovali chemické prípravky vlastnými zamestnancami. Dodateľským spôsobom sa prípravky aplikovali v jednom prípade, a to u súkromne hospodáriaceho roľníka. Celkový počet zamestnancov, ktorí sú exponovaní chemickým faktorom v kontrolovaných poľnohospodárskych subjektoch je 71 mužov, ženy túto prácu nevykonávali.

Aplikácia chemických prípravkov leteckým spôsobom sa nevykonávala ani v jednom prípade, chemické prípravky sa aplikovali pozemným spôsobom postrekovacími zariadeniami typu Hardy, John Deere HD 200 a RAU. Postrekové roztoky sa pripravovali v postrekovacích zariadeniach priamo na mieste, kde sa samotný postrek vykonával. Samostatné miesto na čistenie a oplachovanie aplikačnej techniky nemal zriadený ani jeden poľnohospodársky podnik, čistenie aplikačnej techniky sa vykonávalo po aplikácii chemických prípravkov na mieste, kde sa postrek vykonával. Každý kontrolovaný poľnohospodársky podnik mal zriadený vyhovujúci sklad chemických prípravkov a obalov od nich, podľa § 8 NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Obaly od chemických prípravkov sa likvidovali autorizovanou firmou, ktorá vykonáva pravidelne aj ich odber na likvidáciu. V každom poľnohospodárskom podniku bol zamestnaný zodpovedný pracovník, ktorý vlastnil platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Pracovník, ktorí vlastní toto osvedčenie sa raz do roka zúčastňuje preškolenia o dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a zásad osobnej ochrany a osobnej hygieny pri práci s chemickými prípravkami. Výkonní pracovníci poľnohospodárskych

podnikov boli pred začiatkom práce oboznámení s prevádzkovým poriadkom pre prácu chemickými faktormi, s posudkom o riziku a s obsahom kariet bezpečnostných údajov. Prevádzkový poriadok a posudok o riziku je uložený na dostupnom mieste pre pracovníkov – priamo v skladoch chemických prípravkov. Pre pracovníkov boli zabezpečené osobné ochranné pracovné prostriedky v potrebnom množstve aj v sortimente.

Celkovo bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru použitých 41 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Zo záveru ich hodnotenia vyplynulo, že pracovníci zo strany zamestnávateľa boli informovaní o povahe prác s používanými chemickými prípravkami.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

F. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Ciel': Zlepšit' informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehľbit' záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovat' obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky:
 - 4x „Zdravá životospráva a výživa“
 - 7x „Prevencia ochorenia AIDS“ s premietnutím videofilmu „Aj ty si ohrozený“
 - 1x „Cholesterol, vysoký krvný tlak, cukrovka a pitný režim seniorov“
 - 10x „Ústna hygiena“
 - 3x „Alzheimerova choroba“ na stredných školách s poskytnutím ZV materiálov
 - 4x „Poruchy príjmu potravy – anorexia, bulímia“
 - 4x „Obezita“
 - 4x „Zdravý životný štýl“
- v miestnych masmédiách sme uverejnili šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 3x, „Odstráň obezitu 2013“, „Deň zodpovednosti“, „Deň zdravia“, „Vyzvi srdce k pohybu“, „Medzinárodný deň starších“, uverejnenie propagačného letáku „Najlepšia protidrogová nástenka“ a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so

základnými a strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Domovom dôchodcov, Domovom - penziómom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených 66 osôb, vyšetrenie TK: 839, 681 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 681 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradenstvo-konzultačné intervencie a ciele intervencie pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 20x a 140 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi a v spolupráci s poisťovňou UNION ku „Dňu zdravia“ bolo vyšetrených 515 klientov.
- Počas nezmenených ordinálnych hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovateľkou Mgr. Maďarovou z neonatologickej kliniky FNŠP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 7 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa; v počte : 10 ks
- psychoprofylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej; počet odporučených mamičiek : 10

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníkymi i nezdravotníkymi organizáciami

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- Zapojili sme sa do projektu „Vyzvi srdce k pohybu“, „Deň nefajčiarov“, projektu GYTS, „Odstráň obezitu 2013“, zdravotno-výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ a projektu „EHES“;
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HV; počet vyšetrených: 66 ľudí;
- uskutočnili sme 55 vyšetrení cholesterolu, kyseliny močovej a meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo zamestnancom Kappa Štúrovo v rámci Svetového dňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
- zúčastnili sme sa akcie MOST 2013 „Dni srdca“, kde sme uskutočnili odbery cholesterolu a meranie tlaku krvi pre 73 ľudí, zároveň boli poskytnuté informácie do Slovenského rozhlasu;
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ Nové Zámky, (počet vyšetrených 140);
- v spolupráci s poisťovňou UNION v rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili 515 klientov.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a projekt GymF!T.
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Na základe úlohy programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na roky 2013 – 2015 - „1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade ako riešiteľské pracovisko vykonal v decembri 2013 prvé zimné meranie v prevádzke AQUACITY Poprad, Športová 1, Poprad, ktorého prevádzkovateľ je AQUAPARK, s.r.o., Športová 1397/1, Poprad.

Pracovníci RÚVZ sa zamerali hlavne na kvalitu vnútorného ovzdušia v bazénovej hale s vodnými atrakciami „BLUE SAPPHIRE“, zároveň však vykonal kontrolu prostredia a bazénovej vody aj vo všetkých vnútorných priestoroch AQUACITY Poprad.

Sledované ukazovatele a počet vzoriek v rámci prvého zimného merania:

Blue Sapphire

- Teplota vzduchu, prúdenie vzduchu, relatívna vlhkosť vzduchu, teplota vody
- Hluk v rámci vodných atrakcií
- Mikrobiologická kontrola ovzdušia sedimentačnou metódou na 4 odberných miestach haly doplnené o vyšetrenie na prítomnosť *Legionella* sp.
- Mikrobiologická kontrola vybraných plôch stermi na 9 odberných miestach doplnené o vyšetrenie na prítomnosť *Legionella* sp.
- Kontrola kvality vody na kúpanie na troch miestach (relaxačný bazén, vstup do bazéna a stred bazéna) doplnené o vyšetrenie TOC a *Legionella* sp.

Ostatné priestory AQUACITY Poprad:

- Teplota vzduchu, teplota vody
- Mikrobiologická kontrola ovzdušia sedimentačnou metódou na 9 odberných miestach prevádzky doplnené o vyšetrenie na prítomnosť *Legionella* sp.
- Mikrobiologická kontrola vybraných plôch stermi na 44 odberných miestach doplnené o vyšetrenie na prítomnosť *Legionella* species.
- Kontrola kvality vody na kúpanie na 2 miestach (vírivka a Blue Diamond I.) doplnené o vyšetrenie TOC a *Legionella* sp.
- Kontrola kvality natívnej vody – geotermálneho vrtu vo vybraných ukazovateľoch (reakcia vody, $CHSK_{Mn}$, TOC, voľný chlór, viazaný chlór, vodivosť, chloridy).

Spolu pracovníci RÚVZ so sídlom v Poprade urobili 53 sterov vybraných plôch, odobrali 5 vzoriek vody na kúpanie a 1 vzorku geotermálnej vody a uskutočnili odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie ovzdušia na 13 odberných miestach akvaparku.

Popis bazénovej haly Blue Sapphire:

Krytý relaxačný bazén je rozdelený do dvoch častí s nepravidelnými rozmermi, ktoré odpovedajú dvom rôznym teplotám privádzanej miešanej termálnej vody. Teplota vody

v relaxačnej časti je $35\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 1\text{ }^{\circ}\text{C}$, v ochladzovacej časti $28\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Objem vody je 400 m^3 , plocha vodnej hladiny 384 m^2 , hĺbka $1,05\text{ m}$.

Vstup do bazénu je vybavený držadlami. V jednotlivých častiach bazénu sú k dispozícii masážne lavice, sedadlá a lôžka s hydromasážnymi tryskami a vzduchovými tryskami, zabudované stenové svetlá na chromoterapiu, vyvíjače vln, vodné clony a trysky. Priestor bazénov je vybavený laserovou show, projekciou na 9 metrov vysokú vodnú stenu a priestorovým audio systémom. Bazénová hala Blue Sapphire je vysunutá do exteriéru tak, že z troch strán je fasáda presklená.

Zdravotné zabezpečenie vody je plynným chlóróm, UV žiarením a ozónom.

Vykurovanie haly je v 90% vzduchotechnikou a v 10% podlahovým vykurovaním. Vetrание haly je pomocou VZT - pretlakovým spôsobom.

Výsledky a hodnotenie:

Odbery vzoriek vody, vykonanie sterov a odber vzoriek na kontrolu ovzdušia boli uskutočnené 12. decembra 2013 v mierne zamračenom počasí pri teplote $+1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Meranie hluku bolo vykonané 30. decembra 2013 v mierne zamračenom počasí pri teplote $+6\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Teplota v časti oddychovej zóny v rohu haly Blue Sapphire bola v čase merania $t_0 = 25,6 - 27,4\text{ }^{\circ}\text{C}$, rýchlosť prúdenia vzduchu $v_0 < 0,2\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, relatívna vlhkosť $U_w = 63 - 70,4\%$. Ekvivalentná hladina akustického tlaku bola $75,1\text{ dB}$ (bez započítania neistoty).

Teplota pri obvode haly Blue Sapphire v blízkosti vstupu bola v čase merania $t_0 = 28,1 - 28,7\text{ }^{\circ}\text{C}$, rýchlosť prúdenia vzduchu $v_0 < 0,2\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, relatívna vlhkosť $U_w = 65,6 - 68,9\%$. Ekvivalentná hladina akustického tlaku bola $77,6\text{ dB}$ (bez započítania neistoty).

Hluk bol meraný v čase keď boli v činnosti všetky vodné atrakcie a v hale sa nachádzali návštevníci akvaparku. K výsledkom merania prispela aj vrava ľudí, výkriky a pod. Pri hodnotení merania sme vychádzali z toho, že v tomto prípade ide o dobrovoľné sa vystavovanie hluku návštevníkmi a ich pobyt je v hale obmedzený. Hygienické limity sú odvodené na základe účinkov dlhodobej expozície a vzťahovanie limitov na krátkodobé expozície nie je opodstatnené a zo zdravotného hľadiska nepredstavujú riziko ohrozenia zdravia.

Pri hodnotení mikrobiologickej kontroly kvality ovzdušia sme vychádzali z postupov Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica číslo 1/2002 „Standardní operační postupy pro vyšetřování mikroorganismu v ovzduší a pro hodnocení mikrobiologického znečištění ovzduší ve vnitřním prostředí“, Praha, listopad 2001.

Nakoľko bola naša kontrola vykonaná sedimentačnou metódou a nie aeroskopicky, výsledky nemohli byť hodnotené podľa EUR 14988 (kategórie znečistenia uvádzané Európskou úniou). Pre pobytové miestnosti, sa podľa vyššie uvedených postupov SZU Praha, považujú hodnoty 50 KTJ baktérií / Petriho miska / hod. a 50 KTJ plesní / Petriho miska / hod. za hodnoty, ktoré približne odpovedajú kategórii znečistenia „stredné“ podľa EUR 14988.

Na siedmich sledovaných miestach by sme mohli kvalitu vnútorného ovzdušia zaradiť do kategórií veľmi nízkeho a nízkeho znečistenia.

V priestore haly s vodnými atrakciami Blue Sapphire boli počty organizmov výrazne vyššie ako v iných priestoroch akvaparku a podľa rovnakého postupu by sme mohli kvalitu ovzdušia zaradiť do kategórií vysokého a veľmi vysokého znečistenia. Vyššie hodnoty počtov mikroorganizmov boli zistené aj v šatni a v hale Blue Diamond I (otvorené Petriho misky boli umiestnené v blízkosti chrlíča).

Prítomnosť *Legionella* sp. v ovzduší nebola zistená.

Aj keď sme pri hodnotení kvality ovzdušia vychádzali podľa kategórií znečistenia ovzdušia vnútorného prostredia, faktom je, že bazénové haly s vodnými atrakciami a vôbec akvaparky nie

sú miestom, kde ľudia trávia väčšinu svojho času a je otáznou, či kvalitu ovzdušia by sme mali hodnotiť podľa kategórií stanovených pre školy, sociálne ústavy, ubytovacie zariadenia a pod.

Stery sme vykonali na stenách bazénov a v ich rohoch, v prepadoch žľaboch, na podlahách, v priestoroch vitálneho sveta vrátane stien vŕivky, ale aj na obslužných pultoch barov v blízkosti bazénov, v priestore fast foodu a v zariadeniach na osobnú hygienu (šatňa a všetky priestory umyvární pre mužov i ženy).

Na stenách bazénu Blue Sapphire boli zistené mikromicéty (*Mucor* sp.), kvasinky a enterokoky; na podlahe v jednom prípade saprofytické stafylokoky; v prepadoch šachtách bolo izolovaných najviac mikroorganizmov.

Najčastejšie izolované mikroorganizmy z primokultivácie zo steroch mimo priestorov Blue Sapphire boli: aeróbne sporulanty, rôzne druhy mikromycét a kvasinky. Ďalej boli zistené napr. *Enterobacter* sp., *Streptococcus* sp., *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus* a pod. Výsledky s najväčším počtom mikroorganizmov boli hlavne na steroch z prepadoch šacht bazénov a z podlahy v sprchách.

Prítomnosť *Legionella* sp. nebola zistená.

Na základe protokolov o mikrobiologických, fyzikálnych a chemických skúškach všetky vzorky bazénovej vody zodpovedali hygienickým požiadavkám uvedeným vo Vyhláške MZ SR č. 308/2012 Z.z. Hodnoty celkového organického uhlíka vo vzorkách bol menší ako hodnota TOC vo vzorke vody z geotermálneho vrtu a zároveň hodnoty neboli vyššie ako 2,5 nad hodnotu TOC pitnej vody, ktorá sa riedi s vodou z vrtu. *Legionella* sp. nebola zistená.

O výsledkoch cieľovej kontroly bude informovaný prevádzkovateľ akvaparku a bude vyzvaný na prijatie účinných opatrení.

Okrem tejto úlohy sme plnili aj vlastné úlohy:

MONITORING VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV VO VZORKÁCH PITNEJ VODY ZO STUDNÍ

Cieľ:

Cieľom bolo zmonitorovať hodnoty dusičnanov a dusitanov vo vzorkách vody zo studní používaných na pitné účely, zvýšiť vedomosti spotrebiteľov o účinkoch nevyhovujúcej vody na zdravie a v konečnom dôsledku eliminovať konzumáciu zdravotne nevyhovujúcej pitnej vody obyvateľmi.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

V rámci úlohy sme vykonali monitoring ukazovateľov dusičnanov a dusitanov vo vzorkách vody zo studní v obciach bez možnosti napojenia na verejný vodovod: Klčov, Hradisko, Nemešany a Bušovce. Monitoring sa vykonával orientačnou metódou s využitím testovacích prúžkov celkovo v 111 vzorkách pitnej vody v priestoroch obecných úradov navštívených obcí. V trinástich vzorkách bol zaznamenaná zvýšená hodnota dusičnanov/dusitanov. V rámci úlohy zamestnanci RÚVZ Poprad poskytovali obyvateľom jednotlivých obcí poradenstvo týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti pitnej vody, spôsobu využívania tejto vody v domácnosti, ochrany zdrojov vody pred ich znečisťovaním (pásma hygienickej ochrany), možnosti čistenia studní a ďalších problémov súvisiacich s vodou.

Prvá etapa projektu sa u obyvateľov stretla s pozitívnym ohlasom a plnenie projektu je naplánované do roku 2015.

Monitoring dusičnanov a dusitanov pomocou testovacích prúžkov sme využili aj v rámci Svetového dňa vody 2013, kedy sme vyšetrili 100 vzoriek pitnej vody v dvoch obciach.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie evidencia rizikových prác v programe ASTR. Program sa pravidelne vylepšuje, dopĺňa. Počas roka sa v programe vykonali 3 aktualizácie. V súčasnosti databáza obsahuje 130 subjektov, v ktorých je zahrnutých 257 pracovísk a 450 profesií u ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce. V súčasnosti je evidovaných 3543 exponovaných pracovníkov z ktorých ženy tvoria 25,97 %. V roku 2013 došlo k poklesu žien pracujúcich v 3 kategórií o 2,72 %. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe 81,74 %, nasleduje zdravotníctvo 12,08 %. Tretím odvetvím z najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov s 1,92 % zastúpením.

93 % exponovaných pracovníkov je zaradených do 3 kategórie a 7% exponovaných pracovníkov je zaradených v 4 kategórií.

Aj v tomto roku bol najviac zastúpený rizikový faktor hluk 68,08 % (premenný 49,36%, ustálený 50,24%), chemické látky a zmesi 17,32 % z nich pevné aerosóly tvorili až 73,26 %, a biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 9,58 %.

V roku 2013 sa počet pracovníkov pracujúcich v rizikovej kategórii 3 navýšil o počet pracovníkov pracujúcich pri výstavbe tunela Šibeník, ako aj u veľkých zamestnávateľov ako je Tatragónka Poprad a.s., Chemosvit Svit a.s., kde došlo k navýšeniu výroby.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách na ktorých sú vyhlásené rizikové práce je zameraný hlavne na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. a to výkon preventívnych lekárskech prehliadok, posudzovanie rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác ako aj objektivizáciu pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí) a na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2013 bolo vydaných 13 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do kategórie rizikových prác (7 pre okres Poprad, 6 pre okres Kežmarok). V 13 prípadoch ako rizikový faktor bol hluk. Ďalšími rizikovými faktormi boli zväčša pevné aerosóly, pevný aerosól s obsahom živice s fibrogénnym účinkom, železo a jeho zliatiny, chemické látky a vibrácie. Dvomi právny subjektom bolo vydané rozhodnutie o zaradení zamestnancov do kategórie 4 rizikových prác na jeden rok. (Tatragónka a.s. Poprad a TUBAU, a.s. Bratislava pre zamestnancov pracujúcich pri betonáži a razení tunela Šibeník).

Stanoviska o preradení zamestnancov do 2. kategórie boli vydané v 8 prípadoch. Prevažne sa jednalo o zrušenie daných profesií, resp. v prípadoch stolárskych dielni pri zmene technológie výroby v prevažnej miere využívanie nárezových centier.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne sa používajú veľmi málo a príležitostne spravidla deratizačnými skupinami pri výkone ich činností – ničenie hlodavcov, hmyzu. V ojedinelých prípadoch sa tieto látky používajú v múzeu pri preparácii uhynutých zvierat žijúcich národnom parku v Štátnych lesoch Tanapu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa vykonávali kontroly osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami ako aj osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ. V jednom prípade boli ukazovatele DNEL a DMEL uvedené v schvaľovaných prevádzkových poriadkoch.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušujúcich endokrinný systém

V zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2013 vydaných 23 rozhodnutí. 13 rozhodnutí bolo vydaných pre likvidáciu striech a 10 rozhodnutí pre likvidáciu odpadových potrubí z bytových domov.

V znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu výkon ŠZD bol v roku 2013 zameraný na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v interiéroch budov. Pracovníci oddelenia vykonali 4 kontroly. Pozornosť bola venovaná odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Informovanosť zamestnancov o rizikách sa vykonala formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Bolo odovzdaných 9 kontrolných listov od zamestnancov pracujúcich pri likvidácii azbestu. Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky.

V rámci výkonu ŠZD v oblasti znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov bola vykonaná 1 previerka na poliklinickom oddelení klinickej onkológie Poprad, kde v spolupráci s oddelením epidemiológie sa vykonala previerka hygienicko-epidemiologického režimu spojená s odberom vzoriek sterilných materiálov, vzoriek z prostredia oddelenia, kontroly kvality ovzdušia, testovanie sterilizačného prístroja a kontrola dodržiavania správnej manipulácie a likvidácií cytostatík. Nedostatky zistené neboli.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu prvého polroka 2013 neboli žiadne návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie Košice bola v roku 2013 daná požiadavka o prešetrenie 23 prípadov choroby z povolania. V položke zoznamu 29 bolo prešetrovaných 13 prípadov. 6 CHZP sú v štádiu šetrenia. Z prešetrovaných chorôb z povolania 10 poškodení zdravia súviselo s vykonávanou prácou z ktorých 3 prípady boli v položke 29.

V roku 2013 bolo 6 prípadov klinikou pracovného lekárstva a toxikológie Košice priznaných ako choroba z povolania. V dvoch prípadoch ako ochorenie z DNJZ, v jednom prípade ako porucha sluchu, v jednom choroba z vibrácií a v dvoch infekčné ochorenie. Jednalo sa o profesie: mäsiar, brúsič skla, anorganický chemik, zvarač, rádiologický asistent a biológ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Medzi neoddeliteľné súčasti výkonu štátneho zdravotného dozoru v rámci intervencie na podporu zdravia pri práci sú aj zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov práce a pracovného prostredia a faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Veľmi dôležitým ukazovateľom v tejto oblasti je aj sledovanie expozície jednotlivých zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia týchto faktorov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Podpory zdravia, ktorý v rámci intervencií pripravili 18 článkov pre podnikové noviny.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Oddelenie podpory zdravia pravidelne realizuje informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci formou článkov do podnikových novín, v roku 2013 bolo pripravených 18 článkov.

Aj tento rok sa RÚVZ sa zapojilo do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Touto úlohou sa na základe spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva malo poukázať na psychosociálne riziká pri práci a upozorniť zamestnávateľov na povinnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii faktorov spôsobujúcich psychosociálne zaťaženie pri práci. Cieľom tejto kampane bol len informatívny nie sankčný charakter.

RÚVZ so sídlom v Poprade odoslalo vyplnené dotazníky k národnému spracovaniu výsledkov kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov **Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci**. V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Oddelenie PPL vykonalo v roku 2013 24 previerok na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa používal metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; používali sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov – dotazníky. Správa z výkonu ŠZD na týchto pracoviskách bola zaslaná RÚVZ so sídlom v Prešove. Do konca roka bola ÚVZ SR spracovaná celoslovenská správa. O výsledkoch úrovne ochrany zdravia na chránených pracoviskách bola prostredníctvom ÚVZ SR informovaná verejnosť a médiá.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prešovský región

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V prvom polroku 2013 sa ŠZD realizoval v dohodnutých halových predajniach obchodného reťazca TESCO. V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade, koordinátorka úlohy MUDr. Šťastnej, PPL RÚVZ so sídlom v Košiciach odoslal databázu dotazníkov – „Vnútorne prostredie budov“, v počte 100 od zamestnancov HM TESCO POPRAD, Teplická cesta 3, Poprad ako aj okruh zistení zo ŠZD zameraného na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku. V rámci pracovnej porady vedúcich oddelení a odborov preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie boli prezentované výsledky tejto úlohy v súhrnom spracovaní za Košický a Prešovský kraj. Z výsledkov vyplynulo, že ani v jednom prípade sa uskutočnenou dotazníkovou metódou nepotvrdil syndróm chorej budovy v tomto obchodnom reťazci.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE OBYVATEĽOV SR

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2 – nadstavbová verzia, spolu bolo vyšetrených 2 880 klientov v dvoch vekových kategóriách pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR a porovnanie zistených ukazovateľov s priemerom SR.

V roku 2013 navštívilo poradňu zdravej výživy 126 klientov z toho 55 žien a 61 mužov.

Program ALIMENTA poskytol údaje o energetickom príjme základných živín (T, S, B), vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín v porovnaní s OVD. Ďalej bol spracovaný dotazník o životospráve, klinicko – somatický dotazník a záznamový list pre biochemické vyšetrenie.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor: ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, ferokyanid draselný. V roku 2013 bolo odobratých 21 vzoriek zo zahraničnej produkcie. Všetky vzorky vyhoveľi pre obsah KJ, KJO₃, ferokyanid draselný.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléneteraftalátu (acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: V súčasnej dobe sa šíria rôzne nepotvrdené informácie o nebezpečných PET fliašach, z ktorých sa môžu uvoľňovať nebezpečné látky. Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením

Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia).

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

V roku 2013 bolo odobraté 1 balenia (po 6 kusov) balených vôd vo farebnej PET fľaši pričom prebehla simulácia skladovania za extrémnych podmienok. Toto skladovanie bolo ukončené 31.12.2012 a začiatkom roku 2013 bude vykonaná analýza v ukazovateľoch : celková migrácia látok, acetaldehyd, obsah ťažkých kovov, estery kyseliny ftalovej a senzorické hodnotenie.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentáciu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

Odber 20 vzoriek (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové hrnčeky a tanieriky) na laboratórne vyšetrenie. Všetky vzorky vyhoveli legislatívnym požiadavkám vo vyšetrovaných ukazovateľoch.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov:

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenyl (PBZ)
- 2-izopropyltioantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

V roku 2013 prebehol zber 21 vzoriek potravín balených v papierových alebo kartónových obalových materiálov. Tieto obalové materiály ako aj samotné potraviny budú podrobené analýzám začiatkom roku 2013.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2013 bolo odobratých 99 vzoriek potravín (zmrzlina, cukrárenské výrobky) na laboratórne vyšetrenie prídavných látok. Do monitoringu bolo zaradených 20 klientov vo vekových kategóriách 19 – 35 ročné ženy a muži, 36 – 54 ročné ženy a muži po 5 v každej vekovej kategórii. Spolu bolo vyšetrených 64 vzoriek na prítomnosť chinolínovej žltej, 35 vzoriek na prítomnosť allura červená, 1 vzorka na mentofurán, 1 vzorka na kumarín. Všetky vzorky vyhovelí hygienickým požiadavkám.

3.7 MONITOROVANIE BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 18 rôznych vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami (PP dojčenské fľaše, tuby a obalové fólie atď.) U 15 vzorkách bol obsah

bisfenolu A nedetekovateľný. U troch vzorkách bol stanovený obsah bisfenolu A nad medzou detekcie.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

- sledujú sa 2 domovy dôchodcov:

1. Zariadenie pre seniorov, Vyšný mlyn č. 8, Kežmarok
2. Centrum sociálnych služieb, Komenského č. 3454/12, Poprad

V Zariadení pre seniorov v Kežmarku je veková štruktúra obyvateľov:

Muži 58 – 74 rokov = 9

75 rokov a viac = 28

Ženy 60 – 74 rokov = 16

75 rokov a viac = 58

Lôžková kapacita 111

V Centrum sociálnych služieb v Poprade je veková štruktúra obyvateľov:

Muži 60 – 74 rokov = 6

75 rokov a viac = 15

Ženy 60 – 74 rokov = 15

75 rokov a viac = 60

Lôžková kapacita 97

V oboch prípadoch boli v I. etape odobraté celodenné stravy po 5 dní za sebou v mesiaci október súbežne. Stravy boli odobraté na laboratórne vyšetrenie chemické, na energetickú hodnotu, obsah tukov, sacharidov, bielkovín, obsah vitamínu C, NaCl, dusitaný, dusičnany, kadmium, olovo, ortuť.

Energetická a nutričná hodnota bola zisťovaná inventórnou metódou – výpočtom z normovacích výkazov. Na normovanie sa používajú knihy receptúr pre závodné stravovanie, obvykle sa normuje strava pre stredne pracujúcich. Pre diabetikov a osoby s tráviacimi ťažkosťami sa ponúkajú dve diétne jedlá (tzv. šetriaca strava a diabetická). Pre 111 obyvateľov Zariadenia pre seniorov v Kežmarku pozostáva strava z R., D., Ob., Ol., V., pre mestských stravníkov sa pripravuje denne 40 obedov a 22 obedov pre zamestnancov.

Pre obyvateľov Centra sociálnych služieb v Poprade strava pozostáva taktiež z R., D., Ob., Ol., V. avšak desiate a olovranty sú dobrovoľné. Pripravuje sa cca 300 obedov a cca 150 večerí vrátane pre zamestnancov, Centrum sociálnych služieb na Okružnej ul. v Poprade a pre Zariadenie opatrovateľskej služby na Francisciho ul. v Poprade.

Záverečná správa bude dodatočne vypracovaná po vyhodnotení výsledkov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PROJEKT „PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR“

Ide o celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže. Vykonáva sa v desaťročných intervaloch. Posledné meranie bolo v jeseni v r. 2011. Meranie zabezpečovali všetky RÚVZ v SR v populácii detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov. Výber respondentov, meranie základných

antropometrických ukazovateľov, veľkosť súborov v jednotlivých vekových skupinách boli zabezpečované v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR spolu s ÚH LF UK Bratislava. Získané údaje sa zaznamenávali do predpísaných hárkov a do počítačového programu, po zosumarizovaní boli zaslané gestorom úlohy.

V r. 2013 projekt nebol realizovaný.

Projekt má byť ukončený v r. 2020.

4.2 PROJEKT „MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL“

V r. 2013 monitoring stravovacích zvyklostí bol realizovaný vo vekovej skupine 15-18 ročných. V 17. kalendárnom týždni (pondelok až piatok) sa zabezpečil odber hotových pokrmov a nápojov zo školských jedální (Spojená škola, Dominika Tatarku 4666/7 Poprad, SPŠ Mnoheľova 828 Poprad) na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, základných živín, dusičnanov, NaCl, a vybraných ťažkých kovov (kadmium, olovo, ortuť). Zloženie súboru, podobne ako v nižších vekových skupinách, bolo rovnaké (120 študentov, z toho 60 chlapcov, 60 dievčat). Od každého študenta boli skontrolované vyplnené dotazníky (5) týkajúce sa stravovacích zvyklostí a výživových preferencií, 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy, vyváženosti energetickeho príjmu a výdaja.

Do vytvorenej databázy boli zadávané údaje z vyplnených dotazníkov, laboratórne výsledky a zaslané gestorovi úlohy.

Pri hodnotení laboratórných výsledkov energetickej hodnôt hotových pokrmov (10) odobratých v našich stravovacích prevádzkach (2) možno konštatovať, že celková energetická hodnota sa pohybovala od 4915 kJ do 3099 kJ. Porovnaním s odporúčanými výživovými dávkami (OVD) a prihliadnúc aj k pohlaviu tejto vekovej kategórie bolo plnenie OVD u chlapcov na 93% až 119%, u dievčat na 97% až 121%, bielkoviny vysoko prekračovali odporúčané hodnoty.

Projekt bol rozdelený na etapy od r. 2009, ukončený bol v r. 2013.

Z čiastkového hodnotenia projektu vyplýva, že vo vekovej skupine 7 – 10 ročných je pokles detí, ktoré udávali pravidelnú konzumáciu raňajok, bol zistený zvýšený obsah kuchynskej soli v prijímanej strave, viac ako trojnásobne oproti odporúčanému množstvu. Na druhej strane pretrváva pravidelnosť v konzumácii kompletného obeda (97,6%) v zariadeniach spoločného stravovania (73,6%) alebo doma (23,9%).

Získané údaje sú podkladom pre presadzovanie požiadaviek za správne stravovacie návyky, pravidelnosť v stravovaní a pestrosť jedálneho lístka a propagácie školského stravovania.

4.3 PROJEKT „MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ“

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (vybrané farbivá, kumarín, mentofurán) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku, zistiť informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín, mieru záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom, porovnať s prijateľným denným príjmom a umožniť vytvorenie databázy.

Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebiehalo súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy.

V r. 2013 bola riešená II. etapa – zber údajov u detí školského veku. Rozdelenie vekových kategórií a počty žiakov podľa krajov určil ÚVZ SR. V mesiaci máj 2013 bol vykonaný zber údajov (dotazník o životospráve a stravovacie zvyklosti zamerané na vybrané potraviny, nápoje a 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov) vo vekovej kategórii 12 ročných žiakov ZŠ Vikartovce (20), čím bola splnená podmienka zabezpečenia zberu údajov do 30.6.2013.

Počas prázdnin boli údaje vkladané do programu excel a zaslané gestorovi ÚVZ SR v termíne do 1.11.2013. V našom súbore prevahu tvorila konzumácia potravín s obsahom farbív-ochutené nealko nápoje, cukrovinky, sušienky, obľátky.

V súčasnosti prebieha vyhodnotenie monitoringu a výsledkov na ÚVZ SR.

4.4 PROJEKT „ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR“

Cieľom celoplošného monitorovania jodúrie u detí predškolského veku je snaha zistiť aktuálny stav. Jód je dôležitým stopovým prvkom pre rozvoj mentálnych schopností detí. V súčasnosti je v SR jedinou potravinou kuchynská soľ fortifikovaná jódom. V rámci znižovania spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva tento problém môže nadobudnúť iný rozmer. V priebehu r. 2013 sa zabezpečovala sumarizácia poznatkov v danej problematike, príprava metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a pilotnej štúdie. Realizácia projektu má byť v r. 2014 a r. 2015.

4.5 PROJEKT „MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV“

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a mládeže. Je účinná v prevencii predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych chorôb za predpokladu vytvárania primeraných podmienok pre pohybovú aktivitu a dostupnosti športovísk.

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú pohybovú aktivitu, zdôvodňovať potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre žiakov v školách a podporiť plnenie Národného programu prevencie obezity.

V súvislosti s projektom v prvom polroku 2013 bol monitoring zameraný na zistenie hygienického stavu telovýchovných zariadení na základných a stredných školách, ich technického zabezpečenia, vrátane využívania vonkajších telovýchovných plôch s využitím aj na mimoškolské športové aktivity.

Cieleným výkonom štátneho zdravotného dozoru v týchto prevádzkach bolo vykonaných 33 kontrol v stanovenom období (2.4.2013-24.4.2013). Porovnaním s celkovým počtom účelových prevádzok určených pre telesnú výchovu v našom regióne to predstavuje 50,7% skontrolovaných prevádzok. V prevádzke jednej strednej školy boli zistené rozsiahle nedostatky, ktoré boli vyhodnotené ako havarijný stav a podľa § 12 ods. 2 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. bol vydaný zákaz prevádzky.

Na odstránenie zistených technických nedostatkov v týchto prevádzkach bolo prevádzkovateľom vydaných 7 rozhodnutí so 14-timi pokynmi.

Súhrnná správa bola zaslaná na ÚVZ SR.

V nasledujúcom roku 2014 má projekt pokračovať sledovaním využitia hodín TV, zisťovania názorov učiteľov a rodičov na danú problematiku s cieľom zlepšenia fyzickej aktivity a plnenia cieľov Národného programu prevencie obezity.

4.6 PROJEKT „OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV“

Polyesterové a polystyrénové materiály ako súčasti podláh a pri zatepl'ovaní objektov sa používajú pri výstavbe predškolských zariadení.

Pri meniacich sa klimatických a mikroklimatických podmienkach dochádza k uvoľňovaniu styrénu do ovzdušia.

Cieľom je objektivizácia styrénu meraním vo vnútornom ovzduší predškolských zariadení a porovnanie s limitnými hodnotami pre vnútorné prostredie budov, hodnotenie úrovne environmentálnych faktorov, zlepšovanie kvality prostredia v záujme prevencie ochorení a alergií u detí predškolského veku.

V r. 2013 projekt pilotne plnil RÚVZ hl. mesta Bratislava.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2013 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2013 zaslaného v čase vydania očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Na internetovej stránke nášho úradu, mailovou a klasickou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania a výskytu ochorení preventabilných očkovaním (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 25 ochorení na pertussis (8 prípadov u detí, 4 prípady u adolescentov a 13 u dospelých osôb), 2 prípady pneumokokového invazívneho ochorenia, 3 ochorenia na akútnu hepatitídu B a 64 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B.

Kontrola očkovania bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2013. Vo všetkých troch okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť – od 95,5% (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde a invazívnym pneumokokovým infekciám v ročníku narodenia 2011 v okrese Levoča) do 100% u všetkých druhov pravidelného očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovačích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – 2x rozhovor pre televíziu Poprad, 5 článkov v regionálnej tlači, články a leták umiestnené na webovej stránke,

prednáška pre zdravotné sestry Kežmarku o ochoreniach preventabilných očkovaním, prezentácia v rámci ČDPM, besedy a prednášky v rómskych komunitách, nástenka v priestoroch RÚVZ.

V mesiacoch október a november boli v každom okrese vykonané prednášky pre zdravotné sestry „Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dospelých“. Prednášok sa zúčastnilo 207 zdravotníckych pracovníkov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2012.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, ktorých sme v tomto roku zaznamenali 20 prípadov a na základe toho bolo nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu v obciach Hranovnica, Výborná a Krížová Ves.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnisk.

Za rok 2013 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3063 prípadov infekčných ochorení, z nich 498 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 20 hlásení. V roku 2013 začalo fungovať hlásenie potvrdených prípadov z mikrobiologického laboratória v Stropkove pre náš región. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrojúcich lekárov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 498 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Zaznamenaný bol epidemický výskyt rotavírusových gastroenteritíd na novorodeneckom odd. Nemocnice Poprad. V roku 2013 sme sa

už po tretí krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 22%.

V mesiacoch máj, jún bola opakovane vykonaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby mikrobiálnych látok v Nemocnici Poprad a.s. vykonaná podľa štandardov ECDC. Prevalencia nozokomiálnych nákaz bola 1,1% a prevalencia spotreby antimikrobiálnych látok bola 23,4%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 123 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 860 vzoriek z prostredia, 148 vzoriek na sterilitu, 12 vzoriek dezinfekčných roztokov a 40 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 132 horúcovzduchových a 71 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2013.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2013 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach a aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2013 bol hlásený 1 prípad ACHO u dospelého muža s negatívnym laboratórnym výsledkom. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2013 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2013 boli vykonané 4 odbery na vyšetrenie anti HIV protilátok, ktoré vykonalo OKM Nemocnice Poprad s negatívnym výsledkom.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS boli pripravené vzdelávacie materiály (letáky), ktoré boli rozoslané v okrese Poprad do školských zariadení 13 ZŠ, 11 ZŠ s MŠ, 10 SOŠ, v okrese Kežmarok do 19 ZŠ, 11 ZŠ s MŠ, 9 SOŠ a v okrese Levoča 13 ZŠ, 5 ZŠ s MŠ a 8 SOŠ. Súčasťou akcie bolo vyplňovanie dotazníkov TAD2 na SOŠ Svit Štefánikova s účasťou 159 študentov a TAD1 ZŠ s MŠ Poprad Veľká s počtom 161 žiakov. Na ZŠ bolo zároveň prezentovaných 15 prednášok za účasti 432 žiakov.

RÚVZ so sídlom v Poprade priebežne počas roka 2013 vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska prostredníctvom regionálnych médií (TV Poprad, Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Kežmarok, Tatranský denník) na webovej stránke RÚVZ a na nástenkách v Poradni zdravia a RÚVZ.

V mesiaci december sa uskutočnilo na RÚVZ so sídlom v Poprade rokovanie s 3 koordinátormi Platformy na zlepšenie verejného zdravia znevýhodnených skupín, kde okrem iných problémov boli koordinátori odborníkmi informovaní aj o problematike AIDS.

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

V roku 2013 bolo do poradne pozvaných 65 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 42 rodičov. V troch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje deti dali zaočkovať.

V roku 2013 poradňu navštívilo 19 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne bolo vystavených 5 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V rámci tohto projektu vo vybraných školách bol realizovaný náhodný výber 10 študentiek, ktoré vyplnili pripravený dotazník. Výskum bol realizovaný v mesiaci jún 2013. Celkovo dotazník vyplnilo 38 študentiek. Žiadne závery ani výstupy z tohto projektu sme do konca roka 2013 neobdržali.

7 ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetrilo za rok 2013 22 vzoriek spadajúcich do tohto projektu.

17 vzoriek vôd bolo odobratých z watercoolerov a 5 vzoriek bolo minerálnych a pramenitých balených vôd. Vyšetrenia sa riadili 28 hlavou PK SR a požiadavkami tohto projektu.

Mikrobiologické stanovenie:

Watercoolery:

17 vzoriek

14 vzoriek nevyhovovalo v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

jedna vzorka z nich nevyhovovala ani v ukazovateli Koliformné baktérie,

3 vzorky nevyhovovali v ukazovateli KM 21°C.

Pri odbere týchto vzoriek boli odobraté súčasne aj stery z jednotlivých vypustí (59 sterov)

U 11 vzoriek vôd aspoň jeden zo sterov bol pozitívny už v primokultivácii :

4x kvasinky

1x mikromycéty

1x *Enterobacter* sp.

3x *Acinetobacter* sp.

V ostatných steroch boli zachytené:

saprofytické stafylokoky

aeróbne sporulanty - z nich v jednom prípade *Bacillus cereus*

Sarcina sp.

Coryneacterium sp.

Z pomnoženia boli ďalej vykultivované:

mikrokoky

Pantoea sp.

Acinetobacter sp.

Bacillus cereus

Escherichia coli

Enterobacter sp.

Prírodné minerálne vody:

3 vzorky

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 37° C

1 vzorka vyhovovala vo všetkých ukazovateľoch

Pramenité vody v obaloch:

2 vzorky

1 vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch KM 21° a 37° C

1 vzorka vyhovovala vo všetkých ukazovateľoch

Biologický rozbor:

19 vzoriek vyhovovalo vo všetkých skúšaných **biologických ukazovateľoch**.

1 vzorka vody z watercoolera nevyhovovala v počte živých a mŕtvych organizmov

1 vzorka vody z watercoolera nevyhovovala v počte živých organizmov

1 vzorka vody z watercoolera nevyhovovala v počte mŕtvych organizmov

Špecializované laboratórium chemických analýz analyzovalo v **17 vzorkách watercoolerov** obsah ťažkých kovov ako arzén, kadmium, olovo a ortuť. **V žiadnej zo vzoriek nebol prekročený hygienický limit.**

Záver:

Na všetkých odberných miestach boli zistené nedostatky : nevyhovujúce podmienky skladovania, nemonitorovanie mikroklimatických podmienok pri skladovaní, nedodržaná vysledovateľnosť (nebolo možné identifikovať výrob. šaržu, prípadne dátum spotreby). V miestach výdaja sa nevedla evidenciu o otváraní obalov, ani dátum spotreby po otvorení. Len v jednom prípade pri následnej kontrole boli tieto nedostatky odstránené.

Vzhľadom na to, že až 11 vzoriek vôd z watercoolerov bolo odobratých z nemocníc, jedna dokonca z čakárne oddelenia klinickej onkológie a ani jedna vzorka nevyhovovala vo všetkých mikrobiologických ukazovateľoch, sú na mieste opatrenie voči prevádzkovateľom týchto zariadení a opakované kontroly vody vo všetkých mikrobiologických i biologických ukazovateľoch.

7.4 MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetřilo za rok 2013 **148** materských mliek.

Mikrobiologické vyšetřenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka.

Bolo vyšetřených **72** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách bolo identifikovaných:

saprofytické stafylokoky	52
<i>Streptococcus sp.</i>	8
aeróbne sporulanty	3
<i>Klebsiella oxytoca</i>	9
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	5
<i>Bacillus cereus</i>	5
<i>Enterobacter sp.</i>	13
enterokoky	9
<i>Acinetobacter sp.</i>	17
<i>Staphylococcus aureus</i>	7
mikrokoky	2
<i>Enterobacter amnigenus</i>	1
<i>Escherichia coli</i>	7
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	1
<i>Pantoea</i>	1

Bolo vyšetřených **76** vzoriek materského mlieka **po pasterizácii:**

V týchto vzorkách bolo identifikovaných :

saprofytické stafylokoky	18
Streptococcus sp.	4
aeróbne sporulanty	3
<i>Klebsiella oxytoca</i>	3
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	1
<i>Bacillus cereus</i>	3
<i>Enterobacter sp.</i>	3
enterokoky	9
<i>Acinetobacter sp.</i>	5
<i>Staphylococcus aureus</i>	2
mikrokoky	0
<i>Enterobacter amnigenus</i>	1

<i>Escherichia coli</i>	1
<i>Burkholderia cepacia</i>	1
<i>Citrobacter sp.</i>	2
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	1
<i>Pantoea sp.</i>	3

Záver: v 5 vzorkách neboli identifikované žiadne MO pred ani po pasterizácií.
V 36 prípadoch bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne MO.
V jednom prípade izolovaného *Staphylococcus aureus* bola potvrdená produkcia enterotoxínu D.

NRC PRE MATERIÁLY PRICHÁDZAJÚCE DO STYKU S POTRAVINAMI

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

Odber 20 vzoriek (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové hrnčeky a tanieriky) na laboratórne vyšetrenie. Všetky vzorky vyhoveli legislatívnym požiadavkám vo vyšetrovaných ukazovateľoch.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.5 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléneraftalátu (acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: V súčasnej dobe sa šíria rôzne nepotvrdené informácie o nebezpečných PET fľašiach, z ktorých sa môžu uvoľňovať nebezpečné látky. Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia).

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

V roku 2013 bolo odobraté 1 balenia (po 6 kusov) balených vôd vo farebnej PET fľaši pričom prebehla simulácia skladovania za extrémnych podmienok. Toto skladovanie bolo ukončené 31.12.2013 a začiatkom roku 2014 bude vykonaná analýza v ukazovateľoch : celková migrácia látok, acetladehyd, obsah ťažkých kovov, estery kyseliny ftalovej a senzorické hodnotenie.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.6 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 18 rôznych vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami (PP dojčenské fľaše, tuby a obalové fólie atď.) U 15 vzorkách bol obsah bisfenolu A nedetekovateľný. U troch vzorkách bol stanovený obsah bisfenolu A nad medzou detekcie.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

3.7 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenyl (PBZ)
- 2-izopropyltioantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy: 31. december 2013

Záverečná správa: 30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2013

V roku 2013 prebehol zber 21 vzoriek potravín balených v papierových alebo kartónových obalových materiáloch. Tieto obalové materiály ako aj samotné potraviny budú podrobené analýzám začiatkom roku 2014.

Záverečná správa bude vypracovaná do 30. marca 2014.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia úloh NPPZ sa realizoval v priebehu mája – júna dotazníkový prieskum. Respondenti boli rozdelení podľa vekových skupín a to 15 – 24 r., 25 – 64 r., 65 a viac rokov, ďalej podľa pohlavia a miesta bydliska (mesto, vidiek). Do prieskumu bolo zapojených 104 respondentov, ktorý spĺňali stanovené požiadavky prieskumu. Dotazníky v programe EpiData boli zaslané na spracovanie a štatistické vyhodnotenie na ÚVZ SR. RÚVZ neobdržal doteraz informácie o výsledkoch prieskumu.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť predovšetkým prostredníctvom ovplyvňovania klientov základnej poradne zdravia. V roku 2013 navštívilo základnú poradňu 179 klientov z toho 115 žien a 64 mužov. Z uvedeného počtu bolo odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu vrátane opakovaných kontrol 126 klientov, z toho 61 žien a 65 mužov. Poradňa pre zdravú výživu spolupracuje s ortopedickým oddelením Nemocnice v Poprade pri znižovaní hmotnosti pacientov zaradených do operačných programov na výmenu kĺbov, kde je kardinálna požiadavka pred plánovanou operáciou zníženie hmotnosti na prijateľnú úroveň. Počas roku bolo poskytnuté opakované poradenstvo 19 pacientom, ktorí sa po znížení hmotnosti mohli podrobiť operačnému zákroku. Táto skutočnosť svedčí o vysokej efektívite poradne pre zdravú výživu formou dlhodobého a opakovaného pôsobenia.

Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v prvom polroku navštívilo 49 klientov, ktorým bolo vykonané aj spirometrické vyšetrenie.

Kampaň „Odstráň obezitu“ bola realizovaná pri príležitosti „Svetového dňa výživy“. Kampaň sa uskutočnila 16.10.2013 od 10,00 – 16,00hod. v OC MAX Poprad. Celkovo bolo vyšetrených 24 klientov. 1 lekár a dve pracovníčky z poradenského centra RÚVZ so sídlom v Poprade verejnosť informovali o rizikách spojených s nadváhou a obezitou, s nedostatkom pohybovej aktivity, nezdravého spôsobu stravovania, vysokého TK. V rámci tejto kampane bola vyšetrovaná hladina celkového cholesterolu v krvi. V rámci tejto akcie bol kladený dôraz aj na podávanie informácie verejnosti o bezplatnej možnosti návštevy poradenského centra.

V priebehu roku boli na predškolské a školské zariadenia zaslané 5 druhov letákov. Pracovníčky HDM sa zúčastňovali praktických ukážkach prípravy racionálnej výživy, ktoré boli organizované v stravovacích prevádzkach školských a predškolských zariadeniach.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu“ : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Súťaž organizujú RÚVZ v SR, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. Je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie. Tento rok prebehol v čase od 8. 4. do 30. 6. 2013 5. ročník kampane. O súťaži bola informovaná široká verejnosť prostredníctvom médií, do ktorých sme distribuovali príspevky, taktiež do školských zariadení v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča, mestských úradov, lekární, čakárni ambulantných zariadení.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Kontrolu fajčenia podľa zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonávajú pracovníci všetkých terénnych oddelení v rámci štátneho a potravinového dozoru. Počas roku bolo vykonaných celkom 1 585 kontrol. Z výsledkov kontrol je zrejmé, že prevádzkovatelia stravovacích, ubytovacích zariadení, školských a predškolských zariadení a zdravotníckych zariadení venujú problematike ochrane nefajčiarov náležitú pozornosť, najmä týkajúce sa formálnych povinností vyplývajúcich sa zo zákona ako je umiestnenie informačných tabúlí o zákaze fajčenia, vyčlenenia priestorov, kde je fajčenie dovolené a pod.

V spolupráci s HDM sa problematike fajčenia venujeme v školských zariadeniach a domovoch mládeže, kde bolo zabezpečených 34 prednášok a besied týkajúcich sa škodlivosti fajčenia na zdravie detskej populácie. Na vybraných školách sa uskutočňuje každoročne prieskum o tabaku, alkohole a drogách.

Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívilo 8 klientov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Súťaž „Prestaň a Vyhraj“ prebieha každý druhý rok a podáva pomocnú ruku fajčiarom pri ich rozhodnutí zanechať fajčenie. Organizuje ju Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so svetovou zdravotníckou organizáciou. Prebehne v roku 2014.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009 – 2015

V roku 2013 nebol projekt realizovaný. V októbri vznikla Platforma na ochranu a podporu zdravia znevýhodnených skupín, do ktorej je zapojených celkom 120 komunitných pracovníkov z toho 12 koordinátorov a 108 asistentov. V našom regióne pôsobí 30 osôb, s koordinátormi bol

nadviazaný kontakt a dohodnutá forma spolupráce pre ďalšie obdobie v oblasti vylepšovania podmienok v rómskej komunite.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Kampaň „Deň zodpovednosti“ sa uskutočnila 2.7.2013 v OC MAX Poprad v čase od 12,00 – 16,00 hod. Pracovníčky Poradenského centra RÚVZ informovali verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu. 60 klientom bolo stanovené množstvo gama glutamyltransferázy z kapilárnej krvi a zmeraný krvný tlak. Nevyhovujúce výsledky boli zistené u 5 respondentov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIE ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V rámci tejto úlohy sa realizovalo 10 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzia, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity, diabetes mellitus, osteoporóza, artritída. Dôchodcov sme zapojili do dotazníkového prieskumu sledovania zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR. V klube dôchodcov Xenón sme uskutočnili výjazdové vyšetrenie, kde sme 23 záujemcom odmerali hladinu cholesterolu v kapilárnej krvi, zmerali BMI, percento telesného tuku a hodnotu krvného tlaku.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších sa realizovali v klube dôchodcov Poprad Spišská Sobota a Poprad Veľká výjazdy zamerané na odborné poradenstvo, meranie hladiny cholesterolu v krvi, TK a BMI.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM, vyhodnotenie je uvedené v časti HDM. Do predškolských a školských zariadení sú pravidelne distribuované propagačné letáky pri príležitosti svetových dní. Prednášky na témy ako sú zdravá výživa, fajčenie, alkohol, drogy, chrípka, hepatitída sa uskutočňujú v týchto zariadeniach, ale i v Centre voľného času.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity v počte 49 klientov, v poradni zdravej výživy a v poradni na odvykanie od fajčenia (8 klientov).

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2013 vyšetrených 179 klientov, z toho 115 žien a 64 mužov. Okrem toho sa uskutočnili výjazdové vyšetrenia a to pri príležitosti Týždňa zdravia v Consumer Finance Holding Poprad, Svetového dňa zdravia, Svetového dňa bez tabaku, Dňa srdca, Dňa zodpovednosti, Kampaň „Odstráň obezitu“, Medzinárodný deň starších. Vyšetrených bolo spolu 408 klientov, 64 klientom bolo urobené spirometrické vyšetrenie. Výjazdové

vyšetrenia, ktoré zabezpečujeme v rámci medzinárodných a svetových dní súvisiacich so zdravím sú z hľadiska propagácie zdravého životného štýlu významné z pohľadu vekovej štruktúry klientov. Zatiaľ čo poradne zdravia na RÚVZ navštevujú predovšetkým osoby z vyšších vekových skupín v rámci výjazdov vo verejne prístupných priestoroch sú predovšetkým mladšie vekové skupiny.

Pozornosť sme venovali zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad, Slovenský rozhlas, TV Markíza, STV, TV JOJ).

Aktuálne informácie sú pre verejnosť davané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Sledovanie obsahu dusičnanov v individuálnych vodných zdrojoch, z ktorých sú zásobované domácnosti s dojčat'om v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a prevencia dojčenskej methemoglobínémie

Sledovanie prašného spádu v obci Beluša

V roku 2013 pracovníci oddelenia HŽPaZ zabezpečili odber 44 vzoriek pitnej vody z domácnosti, v ktorej sa pripravuje strava pre dojča a následne aj transport do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Po získaní výsledkov sú matky informované o kvalite pitnej vody a v prípade potreby sú poučené o rizikách vzniku dojčenskej methemoglobínémie.

V roku 2013 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 28 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 183, preverovacieho monitoringu - 33, v rámci ŠZD -32, spolu 248 vzoriek.

Na základe objednávky Obce Beluša a súhlasu s analýzou vzoriek laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne sme zabezpečili dňa 30.04.2013 nastavenie vzorkovník prašného spádu na 3 stanovištiach (Belušské Slatiny - Čerencové pri č.d. 55, Hloža pri č.d. 1333 a v Podhorí pri kaplnke). Odber, transport vzoriek do laboratória v Trenčíne a vyhodnotenie výsledkov sa vykonáva v mesačných intervaloch.

Od 30.04.2013 boli v mesačných intervaloch nastavované prachovnice a odoberané vzorky prašného spádu z uvedených miest. Celkovo bolo za rok 2013 zrealizovaných 7 odberov vzoriek prašného spádu zo všetkých 3 odberných miest. Limitná hodnota nebola prekročená v celom sledovanom období. V roku 2014 RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici opäť pokračuje v odbere prašného spádu podľa požiadaviek objednávateľa.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Úloha sa neplnila, nakoľko ÚVZ SR Bratislava mal v roku 2013 vypracovať pilotný projekt zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií. V roku 2014 je plánovaná realizácia projektu - odbery vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov a zber potrebných údajov, realizácia laboratórnych analýz).

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Informácia poskytnutá RÚVZ so sídlom v Trenčíne:

Skupinový vodovod SKV Lednické Rovne, vodárenský zdroj vrt HLR 4 Horovce, ktorého ochranné pásmo I. stupňa sa nachádza na pozemkoch parcela č.674/5 a 6 k.ú. Horovce a parcela č. 1830/2 k.ú. Ladce v lokalite pri Váhu. Ďalšie vodárenské zdroje v rámci SKV Led. Rovne - vrt

a studňa Skalka a studňa Háj sa nachádzajú v k.ú. Lednické Rovne v okrajovej časti obce. Zo skupinového vodovodu sú zásobované pitnou vodou 4 obce s počtom zásobených obyvateľov cca 4 800.

1.8 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Úloha sa neplní, nakoľko podľa záverov z Celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ v Bratislave v dňoch 27.-28.5.2013 vyplynulo, že tento projekt sa bude plniť len v akvaparkoch, ktoré sa v našom regióne nenachádzajú. Gestorom je RÚVZ so sídlom v Žiline a riešiteľmi budú vybraté RÚVZ, ktoré vykonávajú ŠZD v akvaparkoch.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2013 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 2519 exponovaných zamestnancov, z toho 414 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 102. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2093 zamestnancov. 116 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 49 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti dodávky vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva 31 pracovníkov. V stavebníctve vykonáva rizikové práce 30 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 106 pracovníkov.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone rizikových prác na pracovisku najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (1858 exponovaných pracovníkov, z toho 1804 v 3. kat. a 54 v 4. kat.) Chemickým látkam je exponovaných 885 pracovníkov (z toho 747 v 3. kategórii a 138 v 4. kategórii), z toho pevnému aerosólu je exponovaných 694 pracovníkov (z toho 577 v 3. kat. a 117 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 315 pracovníkov (záťaž teplom - 271 pracovníkov a 44 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 81 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - DNJZ je exponovaných 120 pracovníkov, všetci v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 14 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii. 62 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 20 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 2 pracovníci v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12.2013 nedošlo oproti roku 2012 k výrazným zmenám v celkovom počte pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (rok 2012 - 2495 a rok 2013 - 2519). Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom boli zmeny zaznamenané

v expozícii hluku - o 31 exponovaných menej. Chemickým látkam (vrátane pevných aerosólov) je exponovaných o 156 pracovníkov menej, pevným aerosólom je exponovaných o 129 pracovníkov menej z dôvodu prehodnotenia zaradenia pracovných činností do kategórie RP v spoločnostiach Continental Matador Rubber, s.r.o., ZVS-ENCO, a.s., SLOVLAK, a.s., GIMAX Logistics, s.r.o., Púchov, VS-Mont, s.r.o., - vid' nižšie. Nové rizikové práce z dôvodu expozície celkovej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami boli zaradené spoločnosti C.S. Cargo Slovakia Logistics - 62 pracovníkov. Nešpecifickému rizikovému faktoru záťaž teplom a chladom je exponovaných o 150 zamestnancov viac z dôvodu zaradenia pracovníkov strojovej výroby v spoločnosti RONA, a.s., Lednické Rovne do kategórie RP.

Uvedené a ďalšie menšie odchýlky v porovnaní s predošlými výstupmi boli spôsobené nasledovným:

- nové rizikové práce boli rozhodnutím určené spoločnosti GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov vykonávané na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa CONTINENTAL MATADOR RUBBER, s.r.o., Púchov, spoločnosti STM POWER a.s., Dubnica nad Váhom, C.S. Cargo Slovakia Logistics, s.r.o., Púchov, DREVOPROGRES PLUS s.r.o., Ilava a spoločnosti SPANNER SK, k.s., Považská Bystrica. Tiež boli nové rizikové práce určené štyrom SZČO, z ktorých tri vykonávajú pracovnú činnosť v prevádzke drevovýroby Jozef Šulek Kalište, Košeca a 1 SZČO v prevádzke HF Najus, a.s., Dubnica nad Váhom.
- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti Považská cementáreň, a.s., Ladce (zrušenie zaradenia pracovných činností na pracovisku lom - ťažba suroviny a preradenie pracovnej činnosti pri mletí suroviny zo 4. do 3. kategórie - RF - pevný aerosól) a v spoločnosti SLOVINTERIÉR PLUS, spol. s r.o., Lúky - expozícia brusičov pevnému aerosólu z dreva a lakýrnik chemickým faktorom - zmes (aditívny účinok).
- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov a GIMAX Logistics, a.s. Púchov - zníženie počtu pracovníkov exponovaných pevnému aerosólu po opatreniach vykonaných zamestnávateľom (rekonštrukcie miešacích liniek a dopravných trás).
- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti ZTS - LR NaJus, a.s., Dubnica nad Váhom na pracovisku zvarovňa - zvarač - RF pevný aerosól, hluk (neprekročenie NPEL a hornej akčnej hodnoty expozície hluku). Tiež bolo zrušené zaradenie pracovnej činnosti pieskovanie do kategórie rizikových prác z dôvodu výkonu týchto činností samostatne zárobkovo- činnými osobami, ktoré boli poučené o povinnosti predložiť návrh na zaradenie pracovnej činnosti do kategórie RP. V roku 2012 došlo k zmene názvu spoločnosti na HF NaJus, a.s. Dubnica nad Váhom.
- rekonštrukciou odsávania v hale na výrobu náterových látok spoločnosti SLOVLAK, a.s. Košeca sa podarilo znížiť expozíciu pracovníkov chemickým faktorom (neprekročenie NPEL pre jednotlivé chemické látky a dodržanie hodnoty aditívneho účinku chem. látok - toluén, xylén, n-butylacetát...).
- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti VS MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou na pracovisku lakovňa - lakovač - chemické faktory - xylén (neprekročenie NPEL) a ich preradenie z 3. do 2. kategórie.

- nové rizikové práce na pracovisku BRAZING - pájkovanie, zváranie účastníka konania HALLA CLIMATE CONTROL SLOVAKIA, s.r.o., Ilava. Zároveň došlo k zmene názvu spoločnosti na Halla Visteon Slovakia, s.r.o., Ilava.
- nové rizikové práce na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov (Lisovňa - otryskávacia kabína a recyklačná linka (Hurikán)) vykonávané zamestnancami GIMAX servis, s.r.o., Púchov a GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov.
- zrušenie zaradenia pracovnej činnosti ostrenie náradia na pracovisku brúsiareň účastníka konania Sauer-Danfoss, a.s., Považská Bystrica - prevádzka Dubnica nad Váhom z dôvodu zabezpečenia výkonu tejto činnosti dodávateľským spôsobom mimo priestorov spoločnosti.
- zrušenie rizikových prác účastníkovi konania Radoslav Prokop GIMAX, Púchov, nakoľko účastník konania túto činnosť t.č. nevykonáva a nezamestnáva žiadnych zamestnancov.
- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík vykonaných z dôvodu zmeny v usporiadaní pracovísk v spoločnosti ZVS ENCO, a.s., Dubnica nad Váhom.
- zaradenie pracovných činností vykonávaných na novom pracovisku účastníka konania ZVS Impex Dubnica nad Váhom - výroba malokalibrovej munície do kategórie rizikových prác - rizikový faktor hluk.
- preradenie pracovných činností vykonávaných na pracovisku výrobná hala účastníka konania STROJSPOL, s.r.o., Ilava z tretej kategórie RP do druhej kategórie RP z hľadiska zdravotných rizík (rizikový faktor hluk) na základe objektívnych podkladov zistených meraním.
- zaradenie pracovných činností vykonávaných na pracovisku ovocie/zelenina a frishe distribučného centra Kaufland do kategórie RP - rizikový faktor záťaž chladom.
- zaradenie pracovných činností vykonávaných na nových pracoviskách (finišovňa, pieskovňa) spoločnosti Rademaker Slovakia, s.r.o., Šebešťanová do kategórie RP - rizikový faktor hluk, pevný aerosól (železo a jeho zliatiny, SiO₂).
- prehodnotenie zaradenia pracovnej činnosti odihľovača do kategórie RP na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík vykonaných z dôvodu zmeny v usporiadaní pracovísk v spoločnosti Desma Slovakia, s.r.o., Šebešťanová - rizikový faktor hluk.
- prehodnotenie zaradenia pracovnej činnosti majstra odborného výcviku v strojárskych dielni Strednej odbornej školy, Dubnica nad Váhom do kategórie rizikových prác - rizikový faktor hluk - preradenie z 3 kategórie do kategórie 2 na základe objektívnych podkladov získaných meraním.
- na základe výsledkov nových meraní v spoločnosti RONA a.s., Lednické Rovne boli do kategórie rizikových prác zaradené pracovné činnosti pri drvení črepov - rizikový faktor hluk, pevný aerosól SiO₂. Pracovné činnosti v kmeňárni boli zaradené do 3 kategórie RP aj z dôvodu expozície hluku prekračujúceho horné akčné hodnoty expozície hluku (predtým len pevný aerosól SiO₂).
- zaradenie pracovných činností vykonávaných na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa PSL, a.s., zamestnancami agentúry dočasného zamestnávania PARTNER PROGRES, s.r.o., Považská Bystrica do kategórie RP.
- opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie rizikových prác. Z dôvodu straty platnosti rozhodnutia boli vydané do 31.12. 2013 nové rozhodnutia pre nasledovných účastníkov konania: Matador Industries a.s., VS - MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou, LOKO TRANS Slovakia, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Púchovský mäsový priemysel

a.s., Etop Trading, a.s., Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, PSL, a.s., Považská Bystrica, PRENOSIL, s.r.o., Lednické Rovne.

Celkovo bolo k 31.12.2013 vydaných 37 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. m) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Z dôvodu opomenutia povinnosti na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík, kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia bola uložená pokuta spoločnosti GLASGOLD, s.r.o., Dolná Breznica a LEDROV, spol. s r.o., Lednické Rovne.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 2 subjekty -spolu 25 dotazníkov "H"

Chemické látky - 2 subjekty - spolu 12 dotazníkov "C" a 10 dotazníkov "K"

Bremená - 2 subjekty - 38 dotazníkov "R"

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri posudzovaní výsledkov hodnotenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov ...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia pracovných činností do kategórií rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sa kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob evidencie množstiev používaných látok a manipulácií s nimi v súlade s vypracovanými prevádzkovými poriadkami. V roku 2013 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č.355/2006 Z.z.) zameraný na dodržiavanie ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v štyroch prevádzkach (RONA, a.s., Lednické Rovne, Galvanika s.r.o., Dolná Breznica, NsP Považská Bystrica, Považská vodárenská spoločnosť a.s., Považská Bystrica). Boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež bola dotazníkmi overená informovanosť pracovníkov (spolu 10 dotazníkov). V niektorých prípadoch boli zistené nedostatky (vykonávanie činnosti vedúceho pracovníka bez osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu, nevhodné skladovanie toxických a veľmi toxických látok). Uvedené nedostatky boli riešené uložením opatrenia na ich odstránenie v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru.

V roku 2013 (v decembri) bol podaný na posúdenie 1 návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. v spoločnosti RONA, a.s., Lednické Rovne - rozhodnutie bude vydané v roku 2014.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si v roku 2013 splnilo 383 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2013 evidujeme v programe ASTR celkom 211 zamestnancov z toho 15 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov a GIMAX servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 146 mužov), ktoré však podľa posledných zistení nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. Na uvedenej ambulancii sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia. Pre absenciu odborného lekára sa na ambulancii činnosť nevykonáva.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (24 zamestnancov) a v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica, kde sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov (6 pracovníkov), na oddelení patológie NsP Ilava a NsP Považská Bystrica z dôvodu expozície pracovníkov formaldehydu (13 pracovníkov). Karcinogénnym látkam - agrochemikáliám je exponovaných 5 pracovníkov - 3 pracovníci PD Mestečko a 2 pracovníci PD Vršatec. Kremeňu, ktorý je klasifikovaný ako karcinogén je exponovaných 17 pracovníkov spoločnosti Dubnický Metalurgický Kombinát, s.r.o, Dubnica nad Váhom (pracovné činnosti zaradené do kategórie RP pre spoločnosť Metallurg Steel, s.r.o., Dubnica nad Váhom). Z dôvodu zmien vykonaných na pracoviskách (technologických, stavebných) a z dôvodu zmeny právnej formy spoločnosti boli spoločnosti uložené opatrenia na zabezpečenie kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík a tiež predloženie nového návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác pre novú spoločnosť.

Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi bola expozícia zamestnancov týmto látkam hodnotená aj v rámci posudzovania prevádzkových poriadkov. Jednalo sa však o pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú sa chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnosti Galvanika, s.r.o., Dolná Breznica (expozícia šesťmocnému chrómu) a v NsP Ilava a NsP Považská Bystrica - oddelenie patológie (expozícia formaldehydu). Pri výkone ŠZD bolo NsP Ilava uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík a meraní formaldehydu a ďalších chem. látok používaných pri excidovaní v pracovnom prostredí, nakoľko došlo k zmene podmienok vo výkone prác, pri ktorých pracovníci prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi

látkami - presťahovanie pracoviska do nových priestorov. Informovanosť pracovníkov bola overená dotazníkmi informovanosti. V rámci štátneho zdravotného dozoru na pracovisku výroby zmesí Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov bola zistená prítomnosť látky klasifikovanej ako pravdepodobný karcinogén a toxickej pre reprodukciu (olej Triumf) s obsahom extraktov (ropných), z ťažkých parafínových destilátov, ktorý sa pridáva do kaučukov. Zamestnávateľ bol upozornený na povinnosť zabezpečiť hodnotenie zdravotných rizík a vypracovanie prevádzkového poriadku. V rámci konzultačnej činnosti bol konzultovaný prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi na laboratórnych pracoviskách Fakulty priemyselných technológií, Púchov, kde pracovníci manipulujú v malých množstvách aj s látkami klasifikovanými ako toxické a karcinogénne. Po doplnení chýbajúcich náležitostí, bude prevádzkový poriadok predložený na schválenie.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2013 posúdených **13 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb**

podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z.:

- 2 rozhodnutia na demontáž strešnej krytiny z budov určených na demoláciu
- 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo sendvičových panelov z budovy miešarne
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stropných podhládov v pivničných priestoroch v bytovom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z eternitovej strechy prístrešku
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odvetracej šachty bytu

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti SD Gelnica (2 návrhy), KOVOMAT Slovakia s.r.o., Žilina (4 návrhy), Jančo Dušan, Trenčín (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Ružomberok (3 návrhy), M-GAS s.r.o., Trenčín (2 návrhy) a KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

K 31.12. 2013 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici podaný návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nevidujeme v evidencii ASTR vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Na základe žiadosti klinických pracovných lekárov resp. klinik pracovného lekárstva bolo k 31.12. 2013 pracovníkmi OPPLaT prešetrených 10 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "susp. ochorenie z DNJZ". V dvoch prípadoch išlo o kombináciu ochorení sy. canalis

carpi. + epicondylitis, v ostatných prípadoch išlo o sy canalis carpi. Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: vodič, operátorka vo výrobe, sklár, pekárka, konštruktér strihov, šička - predák a naposledy mzdová účtovníčka, mzdová účtovníčka, robotníčka v sklárskej výrobe - umývanie skla, utieranie pohárkov, pekár, miesič, konštruktér, dámsky krajčír - predák - ekonóm - účtovník - pracovník technickej kontroly.

Vzhľadom na opakovaný výskyt chorôb z povolania u prezeračiek skla v spoločnosti RONA a.s., Lednické Rovne a vzhľadom na informácie o zdravotnom stave získané od ostatných pracovníčok pri prezeraní skla bolo zamestnávateľovi uložené opatrenie na vykonanie mimoriadnych lekárskech preventívnych prehliadok vrátane neurologického vyšetrenia (EMG) u najdlhšie exponovaných pracovníčok. Na základe výsledkov vyšetrení bude vydaný lekárom pracovnej zdravotnej služby posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu a tiež budú tieto výsledky zohľadnené v posudku o riziku.

Za účelom prevencie poškodení podporno-pohybového aparátu bol vykonaný štátny zdravotný dozor podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. v spoločnosti C.S. CARGO Slovakia Logistics, s.r.o., Púchov, kde vykonávajú pracovníci expedovanie autoplášťov do kamiónov a kontajnerov, pričom ručne manipulujú s bremenami o hmotnosti od 8 do 14 kg. Zamestnávateľovi bolo uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia rizika pri ručnej manipulácii s bremenami a predloženie posudku o riziku. Súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti pracovníkov dotazníkmi informovanosti "R". Zároveň boli zamestnancami vyplnené dotazníky (NORDIC QUESTIONNAIRE) na získanie informácií o prípadných zdravotných ťažkostiach, ktoré by mohli súvisieť s ručnou manipuláciou s bremenami. Na základe výsledkov posúdenia rizík boli pracovné činnosti zaradené do tretej kategórie rizikových prác - rizikový faktor fyzická záťaž (manipulácia s bremenami). Následný štátny zdravotný dozor bol tiež vykonaný v spoločnosti Gold-Pack, s.r.o., Beluša. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola opakovane zistená ručná manipulácia žien s bremenami, pri ktorej neboli dodržané smerné hmotnostné hodnoty - maximálna hmotnosť bremena podľa prílohy č. 2 k nariadeniu vlády č. 281/2006 Z.z. Zamestnávateľovi bola uložená pokuta.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla (spolu 120), ktoré boli zaradené do 3. kategórie rizikových prác z dôvodu častého výskytu zmien zdravotného stavu v súvislosti s prácou a fyzická záťaž- práca s bremenami u pracovníkov pri expedovaní pneumatík (spolu 62).

2.4 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od schválenia definitívnej verzie programov a projektov úradov verejného zdravotníctva na rok 2013 a ďalšie roky (doručenej v mesiaci apríl 2013) boli vytipované spoločnosti pre výkon intervenčných aktivít s prvotným zámerom vyšetriť a poskytnúť poradenstvo pracovníkom vykonávajúcich práce s expozíciou azbestu pri búracích prácach zamerané najmä na odvykanie od fajčenia ako potenciujúceho faktoru vzniku poškodenia pľúc. Do poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici boli pozvaní 4 pracovníci , ktorí sa však v dohodnutý termín nedostavili. Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia boli vyšetrení zamestnanci COOP Jednota, PB, Okresného riaditeľstva policajného zboru, Považská Bystrica a Mestského úradu Považská Bystrica, ktorým bolo zároveň poskytnuté individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Oslovená bola tiež

spoločnosť, ktorej zamestnanci vykonávajú montážne práce, tá však neprejavila záujem o vykonanie uvedených aktivít.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky hodnotenia zdravotných rizík a postup pri zaradovaní pracovných činností do kategórie rizikových prác.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) "Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík".

V rámci európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici zorganizovaný deň otvorených dverí za účelom poskytnutia poradenstva týkajúceho sa hodnotenia zdravotných rizík a prevencie rizík. V rámci tohto dňa boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa hodnotenia rizík, náležitostí prevádzkového poriadku ako aj zabezpečenia odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami pracovníkom Fakulty priemyselnej technológie Púchov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) "Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci"

Do plnenia programu sa OPPLaT zapojilo v roku 2012 podľa požiadaviek a usmernení ÚVZ SR a po spracovaní národných výsledkov kampane a ich obdržaní bude daná spätná väzba zamestnávateľom zapojeným do kampane a poskytnuté informácie verejnosti podľa pokynov ÚVZ SR. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom zúčastneným v kampani bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

K 31.12. 2013 bolo OPPLaT vydaných 32 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska alebo dielne. Tiež bolo vydaných 8 stanovísk k zamestnávaniu osôb so ZPS v prevádzkach, na ktoré už bolo vydané súhlasné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Podľa charakteru činnosti v posudzovaných prevádzkach OPPLaT spolupracovalo pri ich posudzovaní aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ. Ostatnými oddeleniami RÚVZ (HŽPaZ, HV) bolo vydaných 6 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska, po ich predchádzajúcom posúdení pracovníkom OPPLaT.

Vydaniu rozhodnutia predchádzal výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na kontrolu splnenia požiadaviek podľa prílohy č. 1 bod. 22 NV SR č. 391/2006 Z.z. a splnenie požiadaviek na prispôbenie pracovných podmienok charakteru zdravotného postihnutia pracovníka, ktorý bude vykonávať činnosť v posudzovaných priestoroch. V rámci posudkovej činnosti však neboli posudzované priestory pre pracovníkov s ťažkým postihnutím podporno-pohybového aparátu s obmedzenou pohybovou schopnosťou vyžadujúce špeciálne stavebné úpravy - upravená šírka dverí, bezbariérový prístup, bezbariérové WC... Vo väčšine prípadov sa jednalo o pracoviská, kde zamestnanci vykonávajú práce administratívneho charakteru.

Ľudia so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone administratívnych činností (22 rozhodnutí), pri predaji rôznych výrobkov (8 rozhodnutí, 1 stanovisko), v sklade (1 rozhodnutie), pri výrobe kartónových obalov (2 rozhodnutia) a v krajčírskych dielni (2 rozhodnutia), upratovacích prác (1 rozhodnutie, 1 stanovisko), v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo (2 rozhodnutia) a vo všeobecnej ambulancii pre dospelých (1 stanovisko).

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný v siedmych chránených dielňach. V dvoch chránených dielňach zamestnanci so zníženou pracovnou schopnosťou dvoch zamestnávateľov vykonávali činnosť v spoločných priestoroch, nakoľko úzko spolupracujú. V rámci posudkovej činnosti každý z účastníkov konania predložil nájomnú zmluvu na pomernú časť priestorov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že došlo k zmene v prevádzkovaní (pôvodne uvedený priestor prevádzkovali 3 subjekty), z toho dôvodu bol predložený na posúdenie nový návrh na uvedenie priestorov do prevádzky. Hlavnou činnosťou zamestnancov v týchto priestoroch sú administratívne práce súvisiace s ekonomickým, podnikateľským a organizačným poradenstvom, práca s PC, komunikácia s klientom, organizácia vzdelávacích aktivít a s tým spojených činností, zabezpečovanie chodu kancelárie - nákup kancelárskych potrieb, vypisovanie a príprava prezenčných listín a ďalších podkladov pre školenia, príprava občerstvenia. Každý z pracovníkov má k dispozícii pracovný stôl so zobrazovacou jednotkou, pracovné sedadlo, zariadenie pre osobnú hygienu v rámci spoločných priestorov a priestor pre odpočinok. Následný dozor bol vykonaný aj na dvoch chránených pracoviskách (patriacich jednému konateľovi), kde 60 zamestnancov so ZPS vykonávalo jednoduché montážne a baliace práce - triedenie a balenie komponentov pre montáž nábytku a šitie pracovných odevov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že z dôvodu straty zákazky sa baliace práce nevykonávajú a v súčasnej dobe sa rieši existencia spoločnosti a jej právna forma. Po vyriešení tejto otázky bude predložený nový návrh na uvedenie priestorov do prevádzky. V priestoroch spoločnosti je naďalej v prevádzke krajčírskaya dielňa, kde vykonávajú pracovnú činnosť zamestnanci (prevažne ženy) s rôznym charakterom postihnutia - choroby endokrinného systému, psychiatrické ochorenia, ochorenia podporno-pohybového aparátu. Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola v rámci LPP posúdená individuálna schopnosť každého pracovníka na výkon konkrétnej činnosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zamestnávateľovi uložené opatrenie na vytvorenie priestoru pre poskytnutie prvej pomoci, ktorý bude zároveň slúžiť ako miesto pre odpočinok v prípade potreby.

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v krajčírskych dielni, ktorej bol priznaný štatút chráneného pracoviska zameraný na kontrolu splnenia opatrení uložených v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru pred uvedením týchto priestorov do prevádzky týkajúcich sa vybavenia pracoviska vhodným nábytkom na sedenie, nábytkom pre odkladanie odevu a tiež v krajčírskych dielni na šitie padákov, v dielni na výrobu kartónových obalov a v kancelárii.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na žiadnom z uvedených pracovísk nebolo zistené závažné porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích predpisov a neboli uplatnené sankčné opatrenia.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

K 31.12. 2013 bol posúdený návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác účastníka konania GIMAX ADZ, Púchov ako agentúry dočasného zamestnávania, ktorého zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti na pracoviskách užívateľského zamestnávateľa CONTINENTAL MATADOR RUBBER, s.r.o., Púchov a CONTINENTAL MATADOR TRUCK TIRES, s.r.o., Púchov. Pracovné činnosti boli zaradené do kategórie rizikových prác na základe výsledkov hodnotenia zdravotných rizík a výsledkov merania faktorov pracovného prostredia, pričom v prípade zhodnej expozície so zamestnancami užívateľského zamestnávateľa boli použité výsledky merania užívateľského zamestnávateľa.

Do kategórie rizikových prác boli zaradené tiež pracovné činnosti pracovníkov agentúry dočasného zamestnávania PARTNER PROGRESS, s.r.o., Považská Bystrica vykonávané na pracovisku užívateľského zamestnávateľa PSL, a.s., Považská Bystrica (hala VSL - sústruhy, objekt 63, výrobná hala VL6 - metalizácia). Zaradeniu pracovných činností do kategórie rizikových prác predchádzalo hodnotenie zdravotných rizík, pri ktorom sa vychádzalo z výsledkov kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia vykonaného užívateľským zamestnávateľom, nakoľko je činnosť pracovníkov agentúry dočasného zamestnávania a pracovníkov užívateľského zamestnávateľa totožná.

K zabezpečeniu hodnotenia zdravotných rizík a k predloženiu jeho výsledkov bol vyzvaný aj konateľ spoločnosti DIPLOMATIC, s.r.o., Beluša, ktorý dočasne prideliuje zamestnancov na výkon pracovnej činnosti pri lisovaní výrobkov v spoločnosti ELASTOMER SOLUTIONS, s.r.o., Beluša. Uvedená pracovná činnosť je zaradená do tretej kategórie RP pre spoločnosť ELASTOMER SOLUTIONS, s.r.o..

Výkon rizikových prác zamestnancami agentúr dočasného zamestnávania bude naďalej priebežne kontrolovaný pri výkone štátneho zdravotného dozoru v spoločnostiach, v ktorých sú rozhodnutím zaradené pracovné činnosti do kategórie rizikových prác.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Táto úloha je plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelých populácie (19-35 a 36-54 rokov). Zo záverov hodnotenia v roku 2013 vyplynulo, že energetický príjem bol znížený v každej vekovej kategórii. U mladších mužov vo veku 19 – 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 10 respondentov nižší príjem energie a u starších žien – z počtu 20 respondentov malo 16 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine mladších žien sme nižší energetický príjem zaznamenali u 11 osôb a v skupine starších mužov u 17 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u mladších žien v počte 4 respondentky, u starších žien v počte 2 respondentky. Zvýšený energetický príjem vo vekovej skupine mladších mužov mali 4 respondenti a u starších mužov v počte 1 respondent.

Príjem základných živín:

- príjem bielkovín bol prekročený najviac u mladších mužov a u mladších žien v počte 15 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 11 respondentov. V kategórii starších žien bol prekročený denný príjem bielkovín u 7 respondentov.
- spotrebu tukov najviac prekročilo 11 respondentov - mužov mladšej vekovej kategórie 19 - 34 rokov a 10 žien staršej vekovej kategórie. V skupine starších mužov bolo prekročenie spotreby tukov zistené v 6 prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších žien bolo prekročenie zaznamenané u 8 osôb.
- spotreba sacharidov bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 6 respondentov (po jednom respondentovi v kategóriách starších žien a starších mužov, a po 2 respondentov v kategóriách zo skupiny mladších mužov a mladších žien) prekročili príjem sacharidov.
- príjem vitamínu C bol u 49 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 31 prípadoch. Zaznamenali sme vyšší príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.

Z pozorovania sme zistili mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti u celkom 32 osôb, najviac v skupinách starších mužov v počte 13 respondentov a u mladších mužov v počte 6 respondentov. Obezita bola zaznamenaná v 21 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine starších žien v počte 8 osôb.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- hodnota celkového cholesterolu bola zvýšená u mladších mužov v počte 2 osoby a u starších žien v počte 3 osôb. V skupine starších mužov bola zvýšená hodnota celkového cholesterolu u 2 respondentov, u mladších žien v 1 prípade.
- hodnoty triglyceridov prekračovali normu iba v 1 prípade z celkového počtu 80 respondentov.
- hladina glykémie nebola prekročená.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s krvným tlakom v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol najčastejšie zaznamenaný v skupine starších mužov.

Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlovykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že žijú v strese.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2013 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici – oddelenia hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Púchov, Ilava a Považská Bystrica celkom 24 vzoriek jedlej soli. Z celkového odobratého množstva vzoriek bolo vyšetrených na KJ a zároveň na KJO3 24 vzoriek a na ferrokyanid draselný bolo vyšetrených 21 vzoriek.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek jedlej soli v žiadnej vzorke nebol zistený obsah KJ (KJ a KJO3 ako KJ) menej ako je minimálna hodnota – 15 mg/kg. Všetky vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, oddelenie

chemických analýz. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo u vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2013 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2013 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bola odobratá 1 vzorka potraviny - čaju DUKAT-fresh lemon, balená do papierového obalu, ktorá bola analyzovaná v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade (výsledok do tohto času sme neobdržali).

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Táto úloha bola plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie. V roku 2013 bol vykonaný monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospeljej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Skupinu tvorilo 20 respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 ročné ženy a muži a vo vekovej kategórii 36 až 54 roční muži a ženy. Štúdia sa vykonala formou dotazníkovej metódy. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného dňa a jeden deň z víkendu (sobota al. nedeľa) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Vykonaný bol odber vzoriek potravín na monitoring spotreby prídavných látok a to v počte - 3 vzorky z toho 1 vzorka na kumarín a 2 vzorky na mentofurán. Získané údaje boli tabuľkovo spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2013 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na plnení tejto úlohy sa podieľal RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici. Odobraté boli 2 vzorky výživových doplnkov. Laboratórnym vyšetrením vzoriek bola zistená prítomnosť deklarovaných probiotík vo výživových doplnkoch.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Ide o štvrtú etapu projektu zameranú na študentov stredných škôl. V rámci projektu bol v 17. kalendárnom týždni vykonaný odber vzoriek stráv - obed vo vybranom vidieckom zariadení (SOŠ Pruské) a v mestskom zariadení (SOŠ, Slov. partizánov, Považská Bystrica). Vzorka zahŕňala celotýždňovú stravu, spolu 10 vzoriek stráv. Do vzorky boli zahrnuté aj podávané nápoje počas obeda a rozsah požadovaných vyšetrení bol - energetická hodnota, B, T, C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Výsledky boli spracované v programe Microsoft Excell a na analýzu údajov bol využitý program Alimenta ver.4.3.E. Cieľom projektu bolo zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti, 24- hodinovú spotrebu potravín a pohybové aktivity žiakov stredných škôl. Dotazník zahŕňal hlavné potravinové komodity, v ktorých sa zisťovala frekvencia, ako často vyšetovaná osoba danú potravinu konzumuje spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Ďalšie údaje o výžive sa získavali metódou 24- hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Touto metódou sa získavali aj informácie o fyzickej aktivite žiakov po dobu 24 hod. fyzickej aktivity a vyváženosť energetického príjmu a výdaja. Pri získavaní ďalších údajov ako meranie krvného tlaku, výšky, obvodu pásu, bokov a celkovej hmotnosti u žiakov stredných škôl potrebných k projektu sme spolupracovali s vedením školy, kde merania prebiehali. Do projektu bolo vybraných 60 chlapcov a 60 dievčat vo veku od 15-18 rokov. Návratnosť dotazníkov a zapojenie študentov však bolo nižšie. Celkovo sme získali údaje od 78 študentov.

Získané údaje z dotazníkov a analýza údajov z programu Alimenta boli zadané do databázy a do 30. septembra 2013 zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí **vo veku 9 rokov** v ZŠ Papradno. Podľa metodického usmernenia RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici zaradilo do projektu 20 detí z uvedenej školy. Napriek opakovanej snahe získať od rodičov informácie, neboli ochotní

spolupracovať. Dotazníky si zobrali, no buď ich nevrátili, alebo ich vrátili prázdne s tým, že vyplňanie zaberie veľa času. Získali sme 14 vyhovujúcich dotazníkov. Pre riešenie projektu boli použité nasledovné dotazníky:

1. Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka. Na základe 24 hodinového dotazníka boli údaje následne zadávané do masky v exceli jednotlivo za každé dieťa
2. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v g. Následne sa údaje (kódy) zadávali do masky v exceli, zameranej na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok.

Zber údajov sa uskutočnil **v termíne apríl, máj 2013**. Zozbierané dotazníky sa priebežne vkladali do pripravených masiek v programe excel a boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 1.11.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici bol v súvislosti s pripravovaným projektom „*Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR*“ vyzvaný gestorm projektu k skontrolovaniu údajov o množstve prijatého jódu „J“ v muštrách „24 hod.recall“ pre jednotlivé vekové kategórie a to v prípadoch, ak zadaná hodnota bola vyššia ako je uvedené:

1. Pre predškolský vek – 0,07 až 0,1mg
2. Pre mladší školský vek – 0,12 mg
3. Pre starší školský vek - od 0,13 do 0,17mg ,

Ide o skontrolovanie údajov získaných z alimenty v rámci projektu *Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál* - za roky 2009, 2010, 2012. Bolo potrebné zistiť či nahratý údaj do databázy v mustre sa zhoduje s údajom získaným z Alimenty, ak áno a hodnota bola vyššia ako bolo uvedené alebo bola výrazne nižšia, musel byť skontrolovaný celý jedálny lístok za 24 hodín, či nedošlo k omylu v dávkach alebo zadaných pokrmoch. Zároveň boli opravené chybné zadania množstva jódu v programe alimenta podľa pokynov gestora. Zistené rozdiely boli vyznačené a opravené databázy boli zaslané v požadovanom termíne na RUVZ Rimavská Sobota(databázu predškolského veku do 10.6.2013 a ďalšie dve databázy do 28.6.2013).

Údaje boli potrebné pre UVZ SR.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, je potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Na základe uvedeného boli vykonané cielené kontroly priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných a stredných školách v našom regióne, zamerané na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Celkovo bol v termíne od 4.4.2013 do 22.4.2013 skontrolovaných 15 zariadení.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégie a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

Riešenie :

- realizácie vlastného očkovania- vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny

Časové obdobie : priebežne

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním- monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania - stanovenie štandardných postupov pre manažment v očkovaní, dobrá evidencia o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami, ako aj register očkovaných

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR- vlastná administratívna kontrola očkovania v SR

Realizačné výstupy :

- pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia.
- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu.
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania.
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania.
- kontrola očkovania v SR -vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2012 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Riešenie :

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení aktívnou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých a deti, infektológmi, mikrobiológmi a pod..

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy :

- analýza prenosných ochorení

- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení

- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácií, besedami

- o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do sieti EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Riešenie:

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Manažment epidémií

Manažment kontaktov a ohnísk

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií.

K 31.12.2013 sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému :

- **1896** prípadov prenosných ochorení.

Z toho :

881 možných,

219 pravdepodobných

790 potvrdených

6 nosičov

-do SRV bolo vložených 12 hlásení.

Spracovali sme **841** ohnisk, **32** kontaktov bolo chránených očkovaním, **114** opatrení bolo prijatých rozhodnutím, **443** opatrením na mieste.

Spracovali sme 2 epidemické výskyty :

1. Epidem. I. – Belušké Slatiny (okre Púchov) – rekreačné zariadenie Poštár : Dg. A09 – 28 prípadov
2. Epidem. 5. – Ilava –Dg. A02O – 17 prípadov
3. Rodinné epidémie : 7
4. **Aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:**
 1. pre verejnosť - 4
 2. pre iných odborníkov - 27
 3. pre užívateľov – 4

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov ECDC.

Riešenie:

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými poly rezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulatnom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcií.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity :

1. **8** previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení.
2. analyzovaných **77** prípadov nozokomiálnych nákaz. **Z toho 74 v N s P Považská Bystrica a 3 v N s P Ilava n.o.**
3. V rámci ŠZD sme odobrali **487** vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie nemocničného prostredia. Vzorky boli odobraté z materiálu deklarovaného ako sterilný a z prostredia po jeho dekontaminácii. Súčasťou prevencie šírenia NN bolo aj sledovanie funkčnosti sterilizačnej techniky v NsP. Kontrola účinnosti bola vykonaná u AUT a HVS v počte 110 vyšetrení.
4. v rámci prevencie nozokomiálnych nákaz boli realizované prednášky a semináre pre zdravotníckych pracovníkov v N s P Považská Bystrica.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb; rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Riešenie :

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioterorizmus)

Realizačné výstupy

- aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica .
- kontrola očkovania proti poliomyelitíde

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humanneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení. Realizovali sa nasledovné aktivity :

2.12.2013 - ZŠ Plevník - zv. aktivita pre žiakov II. stupňa (4x/76 žiakov)

- prezentácia, interaktívne vzdelávanie, beseda

3.12.2013 - SOŠ Pov. Bystrica - zv. aktivita pre študentov 1.- 3. ročníkov (4x/85 študentov)

- prezentácia, interaktívne vzdelávanie, beseda

webová stránka RÚVZ Pov. Bystrica: "Čo by ste mali vedieť o HIV/AIDS" (www.ruvzpb.szm.sk)

regionálne médiá (printové): "Čo by ste mali vedieť o HIV/AIDS".

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieľových intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

7. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.

Realizačné výstupy

Rok 2013

V mesiaci máj – jún 2013 realizovalo oddelenie epidemiológie výskumnú časť 1. etapy projektu na vybraných stredných školách a v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dospelých v okrese Považská Bystrica, Ilava a Púchov.

Okres Považská Bystrica – (počet študentov/ počet dievčat v triede)

SZŠ Považská Bystrica – 30/27

MUDr. Balaburová - 37 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Váľková – 46 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Žikavská 33 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

Okres Púchov :

SOŠ sklárske Lednické Rovne – 22/10

MUDr. Dekanová - 32 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Cigerová – 21 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

Okres Ilava:

SŠ sv. J, Bosca – Gymnázium Nová Dubnica –14/9 , 17/8

MUDr. Kadlubiak – 33 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov

MUDr. Sudorová 26 detí ošetrených v deň prieskumu a 5 vyplnených dotazníkov.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Aktivity na plnenie tejto úlohy boli nasmerované na riešenie plnenia cieľa NPPZ č. 1 – preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Konkrétne realizačné výstupy riešili plnenie programov, projektov, kampaní a súťaží týkajúcich sa ozdravenia výživy, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu, drog, zdravých pracovných a životných podmienok. Pri ich uskutočňovaní spolupracujeme s úradmi, školami, médiami, Centrami voľného času, Materskými centrami a ďalšími organizáciami v našom regióne.

•Rok 2013 bol vyhlásený za **"Európsky rok občanov"** a táto téma bola podkladom pre realizáciu z. v. propagácie v NsP PB a RÚVZ PB a web. stránky spolu s **"Významnými dňami roku"**.

•V mesiaci apríli 2013 bol pre širokú verejnosť distribuovaný z. v. materiál ÚVZ SR pod titulom **"Pre vaše zdravie pre vás" a "ÚVZ SR jeho činnosti a aktivity"**. Materiál bol distribuovaný do: Mestský úrad PB, Okresný úrad PB, Mestský úrad Ilava, Okresná prokuratúra PB. Formou názornej propagácie bol pre širokú verejnosť inštalovaný v RÚVZ a NsP PB.

•Počas mesiacov január, február, marec bol pri z. v. aktivitách v teréne distribuovaný plagát: **"Ako predísť chrípke"** do zariadení MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobušice a MŠ Dubnica nad Váhom, ZŠ Papradno, ZŠ Jasenica, ZŠ Domaniža, ZŠ Brvnište, ZŠ Rozkvet PB, Mestský úrad PB. Táto problematika bola aj v NsP PB a RÚVZ na názornej propagácii.

•V mesiaci jún bola vypracovaná z. v. propagácia 2x - **"Prevencia kliešťovej encefalitídy"** v RÚVZ PB a NsP PB.

•V druhom polroku 2013 bol pri z. v. aktivitách v teréne distribuovaný plagát: **"Ako predísť chrípke"** do zariadení: ORPZ PB, KD Dohňany, KD Lysá pod Makytou, KD Lazy pod Makytou, ZŠ Papradno, ZŠ Rozkvet PB, ZŠ Lysá pod Makytou, MŠ Orlové, MŠ Považské Podhradie, MŠ Slovanská PU, Jednota dôchodcov Slovenska DnV.

•**"Čo robiť počas horúčav?"** - v priebehu mesiaca júl, august bola rozdistribuovaná informačná kampaň pre verejnosť do: MÚ PB, OÚ PB, NsP Ilava, MÚ Ilava, Inter šport centrum Vršatec - detský tábor, MÚ PU, Lekáreň na starom námestí PU. Bola umiestnená aj formou názornej propagácie v NsP PB a RÚVZ PB.

4. február - Svetový deň proti rakovine

V regionálnych médiách /Ilavský mesačník a Považskobystrické novinky/ boli uverejnené z.v. príspevky **"4. február - Svetový deň proti rakovine"**.

"11. - 17. marec Týždeň uvedomenia si mozgu"

- medializácia - 3x

- názorná propagácia - 3x

•ÚVZ SR prevzal záštitu nad medzinárodnou aktivitou **„Týždeň mozgu“**, ktorú organizovali SAS, nadácia MEMORY, centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. V rámci "Týždňa mozgu" sme uskutočnili intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - 3x -**"Význam životného štýlu pre činnosť mozgu"**- 12. 3. 2013 v ZŠ Papradno - pre žiakov a pedagógov I. st., 13. 3. 2013 v ZŠ Pružina pre žiakov a pedagógov I. st. a 14. 3. 2013 v MŠ Plevník - Drienove pre deti a pedagógov. Aktivít sa zúčastnilo spolu 70 žiakov a 4 pedagógovia.

Pre Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť a ÚVZ SR odoslaný vyplnený dotazník k "Týždňu mozgu 2013".

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

Pri príležitosti svet. dňa boli vypracované z. v. propagácie v RÚVZ a NsP **"Skoncuje s TBC dnes"** - 2 ks.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- medializácia - 2x

- názorná propagácia - 3x

•31. 5. 2013 realizácia kampane **"Ex fajčiari sú nezastaviteľní"** pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" v spolupráci so Železnicami SR na Železničnej stanici v Považskej Bystrici, kde

cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo 38 cestujúcich.

•28. 5. 2013 - MŠ Plevník - Drienove - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu u pedagógov, beseda, prinesený akt. z. v. materiál, premietnutie DVD - "Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo" - 17 detí

•29. 5. 2013 - SOŠ Pov. Bystrica - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu, beseda, prinesený akt. z. v. materiál - aktivity sa zúčastnilo 35 študentov

•30. 5. 2013 - ZŠ Pružina - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - beseda, prinesený akt. z.v. materiál - 32 žiakov

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- medializácia - 2x

- názorná propagácia - 2x

•2. 7. 2013 - v spolupráci s Mestským úradom v Pov. Bystrici uskutočnená realizácia z.v. aktivity "**Deň zodpovednosti**" - širokej verejnosti bolo vyšetrované GGT z kapilárnej krvi, meraný TK, Pulz a s pracovníčkou HŽP vyplnený dotazník. Aktivity sa zúčastnilo 36 klientov. Aktivita bola doplnená aktuálnym z.v. materiálom "Každý deň môžete mať deň zodpovednosti".

12. september - Európsky deň ústneho zdravia

- názorná propagácia -2x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok "Európsky deň ústneho zdravia"

•zdravotno-edukačné aktivity - **10x** (z. v. aktivity - beseda, praktické ukážky správnej techniky čistenia zubov, premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD, z. v. materiál dňa 10. 9. 2013 v MŠ Považské Podhradie - 16 detí a 1 pedag. + 11. 9. 2013 v MŠ Sverepec - 16 detí a 1 pedag. + 12. 9. 2013 v ZŠ PB Rozkvet - 30 žiakov 1. roč. a 2 pedag. + v dňoch 12.9. - 13.9.2013 pre študentov SOŠ a SZŠ v PB uskutočnené zv. dopoludnia - interaktívne vzdelávanie, prezentácie a besedy pre 160 študentov).

21.september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

- medializácia - 2x

- názorná propagácia - 2x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok "21. september - Svetový deň Alzheimerovej choroby"

•zdravotno-edukačná aktivita - **5x** (dňa 20.9. + 23.9. 2013 pre pedagógov a študentov Gymnázia v Púchove a Považskej Bystrici uskutočnené interaktívne vzdelávanie, prezentácia, beseda a tréning pamäti. Nechýbal zdravotno-výchovný materiál (7druhov letákov zo SAS spolu s letákom Trápi Vás pamäť? a Tipy pre lepšiu pamäť), pedagógom odovzdaná prezentácia pre ďalšie výchovno-vzdelávacie aktivity. Zdravotno-edukačných dopoludní sa zúčastnilo 133 študentov a ich pedagógov.

28. september - Svetový deň srdca

- medializácia - 3x

- názorná propagácia - 2x

- zhotovili sme informačné plágy, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu vo vývesných skrinkách mesta Považská Bystrica, na vchode do RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a osobne distribuované vo viacerých organizáciach (napr. školy, kino Mier, MÚ Považská Bystrica ...)

- na webovej stránke www.ruvzpb.szm.sk umiestnená pozvánka pre širokú verejnosť regiónu

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - **1x** (pre širokú verejnosť v PB - meracie miesto zriadené v priestoroch PZ, počet meraní TK: 30, počet meraní pulzu: 30, počet meraní BMI + WHR: 30, počet meraní cholesterolu: 30, počet klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 30, meranie CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer: 3. Dotazník (podľa požiadaviek SNS) bol vyplňaný spoločne s klientami. Na základe analýzy výsledkov a údajov z osobného dotazníka bolo poskytované individuálne odborné poradenstvo, ktoré by mohlo pozitívne ovplyvniť ich zistené rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení. Vyhodnotenie: aktivitu využilo 30 klientov, z toho bolo 23 žien (77,00 %) a 7 mužov (23,00%). Najmladší klient mal 23 rokov, najstarší bol vo veku 82 rokov. Klienti vo vekovej skupine 60 rokov a viac tvorili 60% vyšetrených záujemcov. Zvýšené hodnoty v kategórii hypertenzia I.- III. boli namerané u 13 % respondentov. Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu malo 73% vyšetovaných a zvýšené hodnoty BMI v kategórii nadváha a obezita malo 57% vyšetrených klientov (z toho nadváhu malo 37% a obezitu 20% respondentov). Fajčiari tvorili 3,00% vyšetrených.

1. október – Medzinárodný deň starších ľudí

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - **1x** (1.10.2013 v KD Dohňany v spolupráci a ORPZ PB zorganizované dopoludnie počas ktorého seniori mali možnosť využiť bezplatné meranie tlaku krvi, celkového cholesterolu, BMI spolu s odborným poradenstvom. Nechýbal aktuálny zv. materiál. Aktivitu využilo 18 seniorov, z toho bolo 16 žien a 2 muži. Najmladší klient mal 56 rokov a najstarší 82 rokov. BMI mali v norme 3 klienti, nadváha a obezita bola zistená u 15 klientov. Celkový cholesterol malo zvýšený 16 klientov, v norme bol nameraný len u 2 klientov. Zvýšené hodnoty v kategórii hypertenzia I.-III. boli namerané u 15 klientov, hodnoty tlaku krvi v norme boli namerané len u 3 klientov.)

10. október – Svetový deň duševného zdravia

- názorná propagácia - 2x

- medializácia 3x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok "10. október Svetový deň duševného zdravia"

- 14. 10. 2013 -v súvislosti s týmto dňom sme zaslali na všetky ZŠ a SŠ v okrese PB, Púchov a Ilava opatrenia zamerané na prevenciu samovrážd u detí a mladistvých s odkazom na publikáciu WHO - "Prevencia samovrážd" s adresou na jej bezplatné stiahnutie.

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - **11x** (dňa 10.10.2013 pre žiakov 8. a 9. roč. ZŠ v Papradne, 15.10. pre žiakov II. stupňa V.ZŠ v PB a 17.10. pre študentov OA v Ilave. Uskutočnených zv. aktivít venovaných problematike duševného zdravia využilo 303 žiakov a študentov.)

16. október - Svetový deň výživy

- medializácia - 3x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok " Kampaň 2013 - odstráň obezitu"

- zhotovili sme pozvánky, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu vo vývesných skrinkách mesta Považská Bystrica, na vchode do RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici, NsP PB a osobne distribuované vo viacerých organizáciach (napr. školy, kino Mier, MÚ Považská Bystrica ...)

- intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - **5x** (16.10.2013 - v priestoroch Poradne zdravia v spolupráci s poradcom Cambridge Diet bolo vyšetrených 27 klientov. Účastníkom kampane sme vyšetřovali celkový cholesterol, merali tlak krvi a pulz a poskytovali odborné

poradenstvo. Súčasťou kampane bol aj aktuálny zv. materiál + 18.10.2013 - zrealizovaná zv. aktivita pre 34 účastníkov besedy s názvom "Odstráň obezitu" (žiaci, pedagógovia a zamestnanci kuchyne) na VIII.ZŠ v Pov. Bystrici. Z toho 16 klienti využili možnosť merania tlaku krvi a celkového percenta tuku v tele. Počas aktivity uskutočnená aj distribúcia aktuálneho zv. materiálu + 21.10., 22.10., 24.10.2013 - zrealizované zv. aktivity pre 111 študentov Gymnázia v Pov. Bystrici. Prezentácia a interaktívne vzdelávanie bolo venované zdravej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. Uskutočnené bolo aj meranie BMI, WHR a celkového % tuku v tele, čo využilo 72 záujemcov. Nechýbal aktuálny zv. materiál).

14. november - Svetový deň diabetu

- názorná propagácia - 1x

20. november - Svetový deň CHOCHP

- názorná propagácia - 1x

21. november - Medzinárodný deň bez fajčenia a Európsky týždeň boja proti drogám

- názorná propagácia - 2x

- medializácia - 6x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok "46. týždeň -Európsky týždeň boja proti drogám - 21. november - Medzinárodný deň bez fajčenia " + Súťaž "Najlepšia protidrogová nástenka".

• intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - **10x** (dňa 19. 11. 2013 na ZŠ Lysá pod Makytou realizácia z.v. aktivity pre žiakov 8. roč. - beseda a meranie CO vo výdychu Smokerlyzerom /27 žiakov/. Prinesený akt. z.v. materiál + dňa 15.11.2013 pre žiakov II. stupňa na ZŠ v Plevníku + 25.11. a 28.11.2013 pre žiakov II. stupňa na V.ZŠ v PB uskutočnené zv. dopoludnie venované problematike fajčenia, jeho škodlivosti a prevencii. Využívané boli aj edukačné materiály vo forme DVD s názvom „Kým stúpa dym...“, a publikácia s názvom „Fajčenie detí a dospelujúcej mládeže“. Sprievodnou aktivitou bolo vyšetrenie CO vo výdychu s odborným poradenstvom. Nechýbal zv. materiál k danej problematike. Edukačných dopoludní sa zúčastnilo 223 žiakov.

- v dňoch 19.-21.11.2013 v spolupráci s OR PZ v PB zrealizovaný putovný nadnárodný projekt "**Tvoja správna voľba**" pre 256 žiakov ZŠ okresu PB.

1. december - Svetový deň AIDS

- medializácia - 1x

- názorná propagácia - 2x

- na webovej stránke www.ruvzpb.sk umiestnený príspevok "Čo by sme mali vedieť o HIV/AIDS"

• intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - **8x** (dňa 2.-3.12.2013 interaktívne prednášky a besedy pre 161 študentov a žiakov SOŠ v PB a ZŠ v Plevníku)

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V mesiaci máj - jún boli pripravené dotazníky a zrealizovaný dotazníkový prieskum "**Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**" v počte 104 respondentov. V priebehu mesiaca júl, august bude projekt dokončený.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Problematicke nadváhy a obezity sa venujeme v rámci z. v. aktivít týkajúcich sa "**Životného štýlu**". Vo februári 2013 v ZŠ Papradno a ZŠ Jasenica boli realizované z. v. aktivity pre žiakov I. a II. stupňa + pedagógov. Aktivít sa zúčastnilo cca 65 žiakov.

V mesiaci februári boli vypracované 2 ks z. v. propagácie pre NsP PB a RÚVZ - "**Konzumácia ovocia a zeleniny u detí**" a z. v. príspevky uverejnené v médiách regiónu.

8. 4., 9. 4. a 10. 4. 2013 boli zrealizované z. v. aktivity pre žiakov II. stupňa v ZŠ Domaniža, ZŠ Brvnište, ZŠ Rozkvet PB - na tému: "**Význam pohybu pre zdravie**" a distribuovaná bola aj kampaň "VSkP". Spolu sa zúčastnilo aktivít 82 žiakov.

V súvislosti s plnením "NPPO a Svetového dňa pohybom ku zdraviu" bola realizovaná 13. 5. 2013 v spolupráci s Mestským úradom PB z. v. aktivita spojená s výjazdovou poradňou. Zamestnanci mali možnosť okrem vyšetrení a poradenstva získať informácie o kampani "Vyzvi srdce k pohybu" a odniesť si akt. z. v. materiál. K problematike pohybu boli zrealizované v NsP PB a RÚVZ 2 ks z. v. propagácie, uverejnené príspevky v reg. médiách a na web. stránke.

7. apríl – Svetový deň zdravia

- medializácia - 4x

- názorná propagácia - 2x

●**5. 4. 2013 - "Deň otvorených dverí" - "Kontroluj svoj TK"** sa konal na RÚVZ v poradni zdravia pri príležitosti "Svetového dňa zdravia" zameraného na prevenciu hypertenzie. V rámci tohto dňa bolo poskytnuté širokej verejnosti meranie TK, meranie % telesného tuku, BMI a odborné poradenstvo. Dňa otvorených dverí sa zúčastnilo 22 ľudí, ktorí mali možnosť získať aj informácie o zapojení sa do kampane "Vyzvi srdce k pohybu". Deň otvorených dverí bol zmedializovaný v regionálnych novinách, na web. stránke aj s vyhodnotením a realizáciou názornej propagácie v NsP a RÚVZ.

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

- medializácia - 2x

- názorná propagácia - 2x

●**8. 4. 2013 - ZŠ Domaniža - realizácia z. v. aktivity pre žiakov 5. roč. - "Význam zdravého životného štýlu" a VSkP - 27 žiakov + 9. 4. 2013 - ZŠ Brvnište - realizácia z. v. aktivity "Význam zdravého životného štýlu" a VSkP pre žiakov 6. roč. - 24 žiakov + 10. 4. 2013 - Rozkvet PB - realizácia z. v. aktivity "Význam pohybu pre zdravie a VSkP" pre žiakov 5. roč. - 31 žiakov.** Svetový deň pohybom ku zdraviu bol zmedializovaný aj na webovej stránke.

●**v druhom polroku 2013 boli zrealizované intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - 8x** (pre študentov a ich pedagógov na SOŠ v Púchove, OA v PB a SPŠ v Dubnici nad Váhom - interaktívne vzdelávanie s besedami, meraním celkového % tuku, BMI a odborným individuálnym poradenstvom uskutočnené pre 157 klientov).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Rozsiahla zdravotno - výchovná kampaň "**VSkP**" bola zmedializovaná vo všetkých médiách regiónu, na webovej stránke a formou zdravotno výchovnej propagácie v NsP a RÚVZ - 2 ks. Plagáty a prihlášky do kampane boli distribuované do: **Materských centier:** Dubáček Ilava, Včielka PB, Drobček Púchov, CVČ Včielka Púchov, **Materské školy:** Plevník - Drienove, Papradno, **Základné školy:** Rozkvet PB, SNP PB, Slovanská PB, Domaniža, Brvnište, Nemocničná PB, Bolešov, sv. Dominika Savia PB, Pov. Teplá, Plevník - Drienove, Papradno,

Pružina, Slov. partizánov PB, **Stredné školy:** SOŠ DnV, SPŠ DnV, Gymnázium DnV, SOŠ Pruské, Gymnázium Púchov, SOŠ Púchov, SPŠ PB, Gymnázium PB, OA PB, SOŠ Slov. part. PB, Súkromná škola PB a **Mestské úrady a ďalšie organizácie:** MÚ PB, MÚ Púchov, Obvodný úrad PB, TIK PB, ÚPSVaR PB, Lekáreň PURUS Ilava, PX Centrum PB, Správa katastra PB a v pri realizácii ostatných aktivít. Aktivita bola spropagovaná aj počas "**Dňa otvorených dverí - 5. 4. 2013**".

Do žrebovania kampane bolo zaradených z nášho regiónu 32 účastníkov: Považská Bystrica - 16, Púchov - 14 a Ilava - 2. Ako detský podporovateľ boli zaradení 7 účastníci súťaže - kde získala 3. cenu - Športové potreby - Sarah Mancová z Považskej Bystrice. Výsledky kampane boli umiestnené na webovej stránke www.ruvzpb.szm.sk a zaslané do printových médií nášho regiónu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

•31. 5. 2013 realizácia kampane "**Ex fajčiari sú nezastaviteľní**" pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" na Železničnej stanici v Považskej Bystrici, kde cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo 38 cestujúcich.

•28. 5. 2013 - MŠ Plevník - Drienove - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu u pedag., beseda, prinesený akt. z. v. materiál, premietnutie DVD - "Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo". Aktivity sa zúčastnilo - 17 detí.

•29. 5. 2013 - SOŠ Pov. Bystrica - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - meranie CO vo výdychu, beseda, prinesený akt. z. v. materiál. Počet študentov - 35.

•30. 5. 2013 - ZŠ Pružina - realizácia z. v. aktivity v rámci kampane "Ex fajčiari sú nezastaviteľní" - beseda, prinesený akt. z. v. materiál. Počet žiakov 32.

Kampaň bola zmedializovaná v novinách regiónu, na webovej stránke a vyhotovené boli 3 ks názornej propagácie pre terén, RÚVZ a NsP PB.

•v druhom polroku 2013 boli zrealizované intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - **11x** (pre študentov, žiakov a ich pedagógov na ZŠ Lysá pod Makytou, ZŠ Plevník, V.ZŠ PB a SOŠ PB - interaktívne vzdelávanie s besedami, meraním CO vo výdychu a odborným individuálnym poradenstvom uskutočnené pre 247 klientov).

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Realizovať sa bude v roku 2014.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V súvislosti s realizáciou aktivít k "Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi" a kampaňou "**Deň zodpovednosti**" bol v mesiaci júni vypracovaný a uverejnený príspevok v regionálnych médiách /Púchovské noviny a vypracovaná názorná propagácia "**Škodlivé účinky alkoholu na zdravie**" pre RÚVZ PB a NsP PB. Bola pripravená realizácia kampane v spolupráci s Mestským úradom v Považskej Bystrici. Kampaň bola zmedializovaná aj na webovej stránke úradu.

•2.7.2013 pred Mestským úradom v PB uskutočnená realizácia z.v. aktivity "**Deň zodpovednosti**" určená širokej verejnosti. Vyšetrované bolo GGT z kapilárnej krvi, meraný TK, pulz a s pracovníčkou HŽP vyplnený dotazník. Aktivity sa zúčastnilo 36 klientov. Aktivita bola doplnená aktuálnym z.v. materiálom "**Každý deň môžete mať deň zodpovednosti**".

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov na Slovensku v priebehu prvého polroku 2013 sme distribuovali aktuálny z. v. materiál "**Aktívne starnutie**" a "**Aktívne starnutie pohybovou aktivitou**" do okresov PB, PU, IL a na Mestské úrady.

•1.10.2013 v rámci Medzinárodného dňa starších ľudí pre členov KD v Dohňanoch zrealizovaná intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita v spolupráci s ORPZ PB počas ktorej bol vyšetrovaný celkový cholesterol, meraný TK, BMI a poskytované individuálne odborné poradenstvo. Nechýbal aktuálny z.v. materiál. Aktivity sa zúčastnilo 18 klientov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

BECEP - na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 - 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 sme sa podieľali na plnení v rámci našich aktivít a edukačné materiály poskytnuté Ministerstvom dopravy - doplnkové učebné "**DVD Becepáčik**", "**Dopravná výchova pre deti MŠ a I. stupeň ZŠ**", leták "**Vidíš ma?**", "**Alkohol zabíja**" a "**BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom**" boli poskytnuté do: Materské centrum Včielka PB, MC Drobec Púchov, CVČ ABC Púchov, MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobošice a MŠ Dubnica nad Váhom, ZŠ Papradno, ZŠ Jasenica.

"**Vyzvi srdce k pohybu**" kampaň bola distribuovaná aj do: **Materských centier:** Dubáček Ilava, Včielka PB, Drobček Púchov, CVČ Včielka Púchov, **Materské školy:** Plevník - Drienove, Papradno, **Základné školy:** Rozkvet PB, SNP PB, Slovanská PB, Domaniža, Brvnište, Nemocničná PB, Bolešov, sv. Dominika Savia PB, Pov. Teplá, Plevník - Drienove, Papradno, Pružina, Slov. partizánov PB, **Stredné školy:** SOŠ DnV, SPŠ DnV, Gymnázium DnV, SOŠ Pruské, Gymnázium Púchov, SOŠ Púchov, SPŠ PB, Gymnázium PB, Obchodná akadémia PB, SOŠ Slov. part. PB, Súkromná škola PB.

V mesiaci februári boli vypracované 2 ks z. v. propagácie pre NsP PB a RÚVZ - "**Konzumácia ovocia a zeleniny u detí**" a z. v. príspevky uverejnené v médiách regiónu.

• **intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity - 60x** (pre zdravie detí a mládeže v školskom prostredí sme uskutočnili zv. aktivity v rámci zdravej výživy, prevencie nadváhy a obezity, podpory pohybových aktivít, zdravého životného štýlu, ústneho zdravia, sexuálneho zdravia, duševného zdravia, prevencie závislostí pre 1781 detí a mládeže na 21 ZŠ a 8 SŠ v regióne)

• **projekt "Dobehni si pre svoje zdravie"**

v rámci regiónu sme zrealizovali III. ročník uvedeného projektu s finančnou podporou Rady vlády SR pre prevenciu kriminality v spolupráci s POS PB, s okresným riaditeľstvom PZ PB, s okresným riaditeľstvom HaZZ PB a so strediskom inštrumentálnej výchovy Poniklec SZOPK PB. Realizácia sa uskutočnila dňa 28.10.2013 na VIII.ZŠ Rozkvet PB.

- **projekt "Tvoja správna voľba"**

v dňoch 19.-21.11.2013 v spolupráci s OR PZ v PB sme sa podieľali na realizácii putovného nadnárodného projektu "Tvoja správna voľba", ktorý navštívili 24 pedagógovia s 256 žiakmi ZŠ okresu PB.

- **projekt "Školské ovocie"**

projekt sa realizoval 23. 10. 2013 v ZŠ Papradno - pre žiakov II., III. a IV. ročníka (36 žiakov). K tejto problematike boli vypracované aj 2 názorné propagácie, medializácia v reg. médiách a na webovej stránke.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

V roku 2013 boli realizované v MŠ Záriečie, MŠ Dolný Lieskov, MŠ Stupné, MŠ Dolná Breznica, MŠ Lazy pod Makytou, MŠ Nová Dubnica, MŠ Horovce, MŠ Brvnište, MŠ Udiča, MŠ Hatné, MŠ Horný Lieskov, MŠ Klobušice, MŠ Dubnica nad Váhom, MŠ Orlové a MŠ Púchov Slovanská ulica inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, prehratie a zapožičanie DVD nosičov (Lakomý sysel', O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal, Ako líštička stratila krásu), modelu zubov a zubnej kefky. Aktivít sa zúčastnilo 322 detí a ich pedagógov.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v roku 2013 - **476 klientov**, z toho podľa pohlavia bolo 229 vyšetrení u mužov a 247 vyšetrení u žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenia bolo uskutočnených **120**, z toho podľa pohlavia bolo 47 vyšetrení u mužov a 73 vyšetrení u žien.

Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia - v prvom polroku pre PN lekára poradňa nepracovala. V druhom polroku poradňu nenavštívil žiaden klient.

V teréne sme zrealizovali tieto vyšetrenia:

- 16. 4. 2013 a 26. 4. 2013 - **COOP Jednota PB** - Vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS a projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok" v spolupráci s odd. hygieny výživy - 24 zamestnancov.

- 13. 5. 2013 - **Mestský úrad v Považskej Bystrici** - Vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS a projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a monitoring prídavných látok" v spolupráci s odd. hygieny výživy - 15 zamestnancov.

- 31. 5. 2013 - **Železničná stanica v Považskej Bystrici** realizácia kampane "**Ex fajčiari sú nezastaviteľní**" pri príležitosti "Svetového dňa bez tabaku" na, kde cestujúci si mali možnosť dať odmerať množstvo CO vo výdychu, TK, pulz, % tuku a získať individuálne poradenstvo a aktuálny z. v. materiál. Túto možnosť využilo 38 cestujúcich.

- 2. 7. 2013 - Mestský úrad PB realizácia z.v. aktivity "**Deň zodpovednosti**" - širokej verejnosti bolo vyšetrované GGT z kapilárnej krvi, meraný TK, Pulz a s pracovníčkou HŽP vyplnený dotazník. Aktivita sa zúčastnilo 36 klientov. Aktivita bola doplnená aktuálnym z.v. materiálom "Každý deň môžete mať deň zodpovednosti".

- 13. 8. 2013 - **Perzeydy** - vo Vrchteplej vyšetrovanie účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov oblohy v rámci TZS + v spolupráci s OHV realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR".

- 17. 9. a 24. 9. 2013 - **OR PZ PB** vyšetovanie zamestnancov v rámci TZS + individuálne poradenstvo + v spolupráci s OHV realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok"
- 1. 10. 2013 - **KD Dohňany** - z.v. aktivita v spolupráci s ORPZ PB počas ktorej bol vyšetrovaný členom klubu cholesterol, meraný TK a V/V. Sprievodnou aktivitou bolo poradenstvo a aktuálny z.v. materiál. Aktivitu sa zúčastnilo 18 členov.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2013 sa nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídle krajov a vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, NO₂, prchavé organické látky (VOC), formaldehyd, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, baktérie, plesne) faktorov prístrojovou technikou, resp. prostredníctvom tzv. pasívnych samplerov a zároveň vplyvu ovzdušia na respiračné zdravie detí hodnotené pomocou vyšetrenia funkcie pľúc metódou spirometrie, ako aj na základe údajov poskytnutých rodičmi detí vo forme dotazníkov. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska (dve školy v každom z ôsmich krajov Slovenska, účasť cca. 1200 žiakov vo veku 7 – 11 rokov) a získať tak údaje vhodné pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Etapy riešenia

Rok 2013 – vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava a tlač pracovných protokolov pre prácu v teréne

a v laboratóriu, príprava dokumentov pre komunikáciu s rodičmi žiakov (pozvánka, informovaný súhlas), príprava a tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu, vytipovanie tried),

Rok 2014 – realizácia terénnej časti pilotného projektu (meranie vybraných parametrov ovzdušia v školách, meranie pľúcnych funkcií spirometrom, zber údajov prostredníctvom dotazníkov) vo vykurovacom období (11/2013 – 4/2014), vykonanie laboratórnych analýz, spracovanie údajových databáz,

Rok 2015 – analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov a odporúčaní, vypracovanie záverečnej správy, publikovanie výsledkov a záverov verejnosti a zástupcom škôl

Výstupy

databáza údajov pre hodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych reg. SR, záverečná správa, materiály pre informovanie verejnosti, odporúčania pre rezort školstva, tlačové správy, národný workshop, environmentálno-zdravotné indikátory.

Termín ukončenia: 30.11.2015

Stav plnenia k 31. 12. 2013:

V mesiaci december ÚVZ SR zorganizovalo stretnutie zástupcov riešiteľských pracovísk, kde boli pracovníci oboznámení s projektom. RÚVZ Prešov vytypoval školy pre vypracovanie dotazníkov a tiež 2 školy, v ktorých sa vykoná objektivizácia faktorov životného prostredia. Na stretnutí bol zároveň navrhnutý harmonogram vykonávania objektivizácie v jednotlivých krajoch.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatočoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale cieľené stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy

VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoluron, izoproturón*.

Etapy riešenia

2013 – I. polrok - Zmonitorovanie súčasných problémov s výskytom pesticídnych látok na základe monitoringu RÚVZ a overenie možnosti analýz nových rezidií pesticídnych látok.

2013 – II. polrok - Vytipovanie najvýznamnejších vodárenských lokalít a zber informácií o aplikácii predpokladaných registrovaných pesticídnych látkach v ich blízkosti.

2014 a ďalšie roky - Skríninový monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov (laboratórne skúšky na RÚVZ-och s vhodným prístrojovým vybavením).

Výstupy

Vypracovanie usmernenia pre sledovanie pesticídov v pitnej vode vzhľadom na nové poznatky v tejto oblasti.

Návrh postupu orgánom a inštitúciám zodpovedným za kvalitu pitnej vody, ktorý by zabezpečil elimináciu rizík z možného znečistenia zistenými pesticídymi látkami.

Termín ukončenia: Úloha sa bude plniť v roku 2014.

Stav plnenia k 31. 12. 2013:

Na pracovnej porade vedúcich oddelení HŽP Prešovského kraja boli vytypované najvýznamnejšie vodárenské lokality pre zber informácií o aplikácii predpokladaných registrovaných pesticídnych látkach v ich blízkosti – VN Starina a vodárenské zberné územie hornej Torusy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

Gestor: ÚVZ SR

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia : rok 2013 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia:

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Dopracovať a uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
 - počte nových rizikových prác v danom roku,
 - počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
- Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o :

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov chorobou z povolania .

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorit vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok .

Štav plnenia:

Úloha sa plní počas celého roka. Organizácie, v ktorých sú vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce, sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zameriavame sa na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31. 12. 2013 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1684 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 457 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je naďalej hluk. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného

prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi, záťaž teplom a chladom, vibrácie a biologické faktory.

K 31.12. 2013 evidujeme 91 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. Pre nové právne subjekty bolo vydaných 10 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, 10 rozhodnutí bolo vydaných pre existujúce firmy na základe prehodnotenia rizík a z evidencie rizikových prác bolo vyradených 5 spoločností. Vyradenie prác z evidencie rizikových prác bolo spôsobené technickými a organizačnými opatreniami ktoré viedli k preradeniu prác do 2. kategórie.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR v ktorom sa začína viesť evidencia aj prác zaradených do 2. kategórie a evidencia chorôb z povolania.

Sankcie uložené za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli udelené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia:

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme 7 poľnohospodárskych

organizácii a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Poľnohospodárske družstvá zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmto látkam. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

K 31. 12. 2013 bolo vydaných 19 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a jedno osvedčenie na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Osvedčenia boli vydané na základe overenia dĺžky praxe.

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili. Informovanosť zamestnancov sa zisťovala dotazníkmi (11 kontrolných listov informovanosti zamestnancov).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia:

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 14 organizácii kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, formaldehyd v zdravotníctve a pri výrobe plastových výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 31. 12. 2013 bolo vydaných 26 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

Od začiatku roka je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- Údaje o prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).

- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti.

- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení.

- Spracovať novelizované znenie vyhlášky v záujme zlepšenia hodnotenia záťaže v praxi.

Stav plnenia:

RÚVZ so sídlom v Prešove neeviduje organizáciu s rizikovou prácou – psychická pracovná záťaž, žiadna organizácia nepožiadala RÚVZ o vyhlásenie rizikových prác pre faktor - psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- e) rizikové práce - faktor DNJZ
- f) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
- g) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
- h) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
 - Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
 - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania .
 - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Stav plnenia:

RÚVZ so sídlom v Prešove neevидуje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ. V roku 2013 sme mali hlásených 11 podozrení na profesionálne poškodenie zdravia v položke 29 v profesiách – zvärač, automechanik, robotníčka v mliekarenskom priemysle, obkladač, operátor výroby, murár, dojička, čašníčka, pokladník, obchodný zástupca.

2.5 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,

- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia: rok 2013 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Stav plnenia:

V rámci projektu Zdravé pracoviská poskytujeme klientom a širokej verejnosti informácie formou konzultácií, besied, dňa otvorených dverí. Prostredníctvom regionálnej tlače, internetu informujeme verejnosť, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, riziku znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie, o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Stav plnenia:

Raz za štvrtýrok sú organizované spoločné porady regionálnej hygieničky a hlavného inšpektora práce. Okruh riešených otázok – choroby z povolania, spoločné previerky pri výkone prác spojených s likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest, rizikové práce, karcinogénne a mutagénne faktory práce.

Každý rok sa vykonáva spoločná previerka s inšpektormi práce, tento rok sa jedná o pracoviská kde sú vyhlásené rizikové práce a kde stúpol počet šetrení na profesionálne poškodenie zdravia u zamestnancov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC)

„Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Stav plnenia:

V minulom roku sme spolu s inšpektormi práce vykonali šetrenie v 4 subjektoch – 3 logistické spoločnosti a jedno zdravotnícke zariadenie - Detský domov Prešov.

Úlohy sa zúčastnilo 54 respondentov. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

Cieľom úlohy bolo pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostno-technická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaží pri práci a zabezpečiť tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so

zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

do 30.09.2013 – výkon ŠZD v chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 – RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

do 15.11.2013 - RÚVZ v sídle kraja zašlú informáciu ÚVZ SR

do 15.12.2013 – ÚVZ SR pripraví informáciu pre médiá (TASR, SITA)

Realizačné výstupy

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.

Ukladanie nápravných opatrení.

Informovanie o výsledkoch – verejnosť, médiá.

Stav plnenia:

K 31. 12. 2013 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v siedmych organizáciách, ktoré majú Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v zmysle § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti pridelený štatút chráneného pracoviska. Jedná sa o prevádzky ktorým bolo orgánom verejného zdravotníctva vydané súhlasné rozhodnutie s doporučením priznania postavenia chránenej dielne – masážny salón, súkromná bezpečnostná služba, výroba pracovných odevov a obuvi, administratívne práce, dve predajne, výroba jedál. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu pracovných podmienok, úroveň pracovného prostredia, vybavenie prevádzky, spôsobu práce, poskytovanie a používanie ochranných pomôcok. Podľa druhu zdravotného postihnutia, prípadne obmedzenia ošetrojúceho lekára, sa kontrolovali aj priestory určené na oddych, ich vybavenie, vybavenie pracovného miesta napr. ergonomickou stoličkou. Prevládajú ochorenia pohybového aparátu, kardiovaskulárne ochorenia a ochorenia zmyslových orgánov.

U kontrolovaných subjektov nedošlo oproti vydaným rozhodnutiam k zmenám. Priestory sú pôvodné, priestorové usporiadanie a vybavenie prevádzky korešponduje s vydanými rozhodnutiami. Zamestnanci majú možnosť dodržania osobnej hygieny, možnosť stravovania, v prípade vynútenej pracovnej polohy možnosť oddychu.

V kontrolovaných prevádzkach neboli zistené nedostatky a neboli uložené nápravné opatrenia. Zamestnávateľia (prevádzkovatelia) plne rešpektovali všetky obmedzenia, prípadne odporúčania, ktoré špecifikujú lekári posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu kvôli minimalizovaniu možných negatívnych dopadov faktorov pracovného prostredia na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Košický región Prešovský región

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľ

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

Realizácia

Identifikovať faktory pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov. Nariadiť nápravné opatrenia, ak je to potrebné.

Gestor: RÚVZ Košice, RÚVZ Prešov

Riešenie: rok 2013 a ďalšie roky

Stav plnenia:

Úloha bola zrealizovaná v mesiaci jún 2013. Formou dotazníkov sa zisťoval vplyv vnútorného prostredia na kvalitu práce a pracovný komfort na pracovisku. Objektom zisťovania bol obchodný dom TESCO na Volgogradskej ulici v Prešove. Do zisťovania sa zapojilo 21 respondentov v profesii pokladník, predavač. Podmienkou bolo aby všetci opýtaní pracovali v spoločnom vzdušnom priestore. Otázky boli zamerané na hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok, zdravotnú anamnézu v súvislosti s výkonom práce. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na stavebno-technické riešenie objektu, typ vzduchotechniky, technické parametre vzduchotechniky, spôsob údržby vzduchotechniky, spôsob regulácie objemu výmeny vzduchu, frekvenciu údržby a výmeny filtrov, vykurovanie, osvetlenie, faktory práce – hluk, záťaž teplom a chladom.

Spracované dotazníky a záznam zo štátneho zdravotného dozoru boli zaslané elektronickou formou na vyhodnotenie na RÚVZ Košice.

Záver zo šetrenia : pracovné prostredie vnímajú zamestnanci ako vyhovujúce, nespôsobuje im zdravotné problémy, akékoľvek nedostatky týkajúce sa kvality vnútorného ovzdušia udávajú ako riešiteľné. Nebolo potrebné zo strany RÚVZ nariadiť opatrenia.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky
poradňa zdravia – 2 pracovníčky

Termín ukončenia 15. január 2014 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. a II. etapa - riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013).

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014)

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2013

K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 80 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje sa spracovávajú v programe ALIMENTA.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Prešove - OHVBPKV – 7 pracovníčiek
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia 15. január 2014 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. etapa - odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO_3

- počet vzoriek: 2 vzorky mesačne
- časové obdobie: január – december 2013

II. etapa - kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2013

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2013

K uvedenému termínu bolo odobratých 25 vzoriek kuchynskej soli vrátane morskej soli, všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhovel požiadavkám.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.
2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom v Prešove

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2013

Podľa plánu úradnej kontroly boli v sledovanom období odobraté 2 vzorky plastových výrobkov pre deti (melamínový tanier a melamínová miska). Laboratórnym vyšetrením na RÚVZ so sídlom v Poprade bolo zistené, že obidve vzorky sú v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBP KV – 3 pracovníčky

Termín ukončenia: 31. december 2013 a ďalšie roky

Etapy riešenia

I. etapa: január 2013 – október 2013: odborne - metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2013

V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných dvoch prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

V roku 2013 boli spracované údaje 20 respondentov podľa určených vekových kategórií – 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

Na laboratórne vyšetrenie boli odobraté 3 vzorky potravín - na obsah farbiva allura červená, na obsah mentofuránu a na obsah kumarínu, vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavkám.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úlohy

1. Podporovať zabezpečovanie zodpovedajúcej výživy a správneho zloženia výživy detí a mládeže s cieľom zlepšenia súčasného štandardu v zmysle zásad racionálnej výživy, ktorý zaznamenal v poslednom období negatívny trend – v zmysle uznesenia vlády SR č. 837/2002 zo dňa 7. 8. 2002 k návrhu Národného akčného plánu pre deti.

V rámci tejto úlohy sa realizuje „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“, cieľom ktorého je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využívať v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast aj mimo nich. Monitorovanie stravovacích zvyklostí je rozdelené na 4 roky /2009-2012/. V roku 2013 je monitorovaná veková skupina 15 - 18 ročných študentov. Do prieskumu boli zaradené dve stredné školy - gymnázia - mestské: Gymnázium T. Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským, Prešov a vidiecke: Gymnázium A. Prídavka, Komenského 40, Sabinov. V každom gymnázium bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 študentov. Na zber údajov sa používa spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom (metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí). Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni (22.4. - 26.4. 2013) odoberali vzorky stráv obedov zo školských jedální vybraných gymnázií. V dobe od 29.04. - 30.06.2013 boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, krvného tlaku u monitorovaných študentov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané v júni 2013. Údaje z nich získané sa vkladali do masky v programe EXCEL a databázy boli 30.09.2013 zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě.

2. Podporovať rozvoj školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy

V rámci výkonu ŠZD bolo pracovníčkami oddelenia HDaM RÚVZ Prešov v roku 2013 vykonaných 55 previerok stravovacích zariadení a odobratých 10 vzoriek stravy. Okrem toho bolo vykonaných 14 previerok v školských bufetoch v rámci RASFF so zameraním na výrobky z Poľska vyrobených zo sušeného mlieka. Výsledok bol negatívny. V rámci podpory a rozvoja školského stravovania začala aj aktualizácia programu ozdravenia výživy. Základnou ambíciou je zníženie počtu detí s nadhmotnosťou, resp. obezitou, zvýšenie spotreby ovocia a zeleniny, pozitívna zmena stravovacích návykov detí a mladých ľudí a ich edukácia v tejto oblasti.

3. Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania

Mliečny program s cieľom presadzovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov formou mliečnych desiat na školách z dôvodu zvyšovania prísunu vápnika do organizmu detí, plní v okrese Prešov a Sabinov 28 materských škôl, 33 základných škôl. Do mliečného programu bolo zapojených 13406 detí v rámci školských stravovacích zariadení i formou mliečnych automatov Firmy RAJO. Pri plnení tejto úlohy sme spolupracovali s metodičkami pre spoločné stravovanie Krajského školského úradu Prešov a Mestského úradu Prešov. Údaje sme získavali aj monitorovaním v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v stravovacích zariadeniach pre deti a dorast. Podávanie mliečnych desiat zabezpečujú zamestnanci školských stravovacích zariadení, ktorí sú odborne a zdravotne spôsobilí. Na skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov sa využívajú chladiace zariadenia v stravovacích prevádzkach, pri ich uchovávaní neboli zistené závažnejšie hygienické nedostatky.

4. Podporovať pitný režim s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov

Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie pitného režimu v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V roku 2013 bolo odobratých 58 vzoriek pitných vôd na laboratórne vyšetrenie. Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom (pitná voda z vodovodu, ktorej kvalita spĺňa kritéria Nariadenia vlády SR č. 354/2006). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov).

V rámci preferencie konzumácie zdravotne vyhovujúcich nápojov sa výkon ŠZD zameriava na sledovanie vhodnosti sortimentu tovaru v bufetoch umiestnených v školských zariadeniach. V roku 2013 bolo vykonaných 16 previerok školských bufetov. Ponúkaný sortiment nápojov zodpovedal zásadám zdravej výživy a neobsahoval alkoholické nápoje, ani nápoje s obsahom kofeínu a chinínu.

5. Vykonávať realizáciu celoslovenských a celoeurópskych epidemiologických prieskumov zameraných na zistenie situácie ohľadom zneužívania návykových látok u žiakov a študentov, ako aj učiteľov základných, stredných a vysokých škôl s cieľom zmapovania trendov v tejto oblasti

Táto úloha sa realizuje podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V II. polroku 2013 sa realizovala u študentov vysokých škôl. V Prešove boli do projektu zapojené dve fakulty Prešovskej univerzity, a to Fakulta zdravotníckych odborov, Filozofická fakulta. Spolu sa projektu zúčastnilo 70 študentov formou anonymnej dotazníkovej metódy. Vyplnené dotazníky boli v decembri 2013 zaslané na ÚVZ Bratislava.

4.2. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestor: UVZ v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje: LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Všetky RUVZ v SR

Súbor projektu:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. V roku 2013 je monitorovaná veková skupina 15 - 18 ročných študentov. Do prieskumu boli zaradené dve stredné školy - gymnázia - mestské: Gymnázium T. Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským, Prešov a vidiecke: Gymnázium A. Prídavka, Komenského 40, Sabinov. V každom gymnázium bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 študentov. Na zber údajov sa používa spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom (metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí). Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni (22.4. - 26.4. 2013) odoberali vzorky obedov zo školských jedální vybraných gymnázií. V dobe od 29.4. - 30.6.2013 boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, krvného tlaku u monitorovaných študentov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané v júni 2013 a údaje z nich zadávané v II. polroku 2013 do masky v programe EXCEL. Vyplnené databázy boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.09.2013.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVIN U DETÍ

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Monitorovanie spotreby prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom období. Monitorovanie spotreby, ako aj preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe

požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor: UVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Všetky RUVZ v SR

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať projekt dotazníkovou metódou u žiakov vo veku 15 rokov cestou školského zariadenia. Projektu sa zúčastnilo 20 žiakov. Pre riešenie projektu boli vypracované dva dotazníky. Dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie množstva potravín v gramoch a príjmu vybraných aditívnych látok.

Termín ukončenia: Rok 2013

Pre realizáciu projektu bola vybraná Základná škola pri Evanjelickej spojenej škole Nám. legionárov 3, Prešov. Do projektu sa zapojilo 20 žiakov vo veku 15 rokov. Prieskum sa uskutočnil v termíne od 15.3. do 30.6.2013. Údaje z vyplnených anonymných dotazníkov sa vkladali do pripravených masiek v programe Excel a v termíne do 01.11.2013 boli zaslané na ďalšie spracovanie ÚVZ SR Bratislava

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.4 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeléj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Realizačné výstupy

- zabezpečenie včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2013
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do WHO a ECDC
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Realizácia k 31. 12. 2013

V súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a v súlade s Vyhláškou MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, v znení neskorších predpisov sa každoročne vykonáva administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania, pri ktorej sa sleduje zaočkovanosť detí očkovaných vzhľadom na dosiahnutý vek. Od 01. 01. 2013 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2013 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, pneumokokovým infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu.

V platnosti je nový očkovací kalendár, ktorý sa od pôvodného líši tým, že bližšie špecifikuje očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Určuje, že na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení so všetkými zmenami v očkovacom kalendári.

Aj v roku 2013 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okresoch Prešov a Sabinov bolo vykonané podľa odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5403/2013,

RZ-13188/2013 zo dňa 24. 6. 2013 za obdobie od 1. 9. 2012- do 31. 8. 2013. V rámci pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť kontrolovaná vo všetkých ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast v okresoch Prešov a Sabinov.

Celkovo bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom kompletne základne očkované alebo preočkované.

V okrese Prešov sa výsledky zaočkovanosti pohybovali od 94,7% do 97,8%, v okrese Sabinov bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť od 97,5% - 98,8%.

Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zistená v očkovaní proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2011 v okrese Prešov. Dôvodmi nižšej zaočkovanosti boli rôzne dočasné kontraindikácie, uplatňované trvalé kontraindikácie vo väčšine prípadov detským neurológom, nezodpovedný prístup rodičov k očkovaniu nerešpektujúcich výzvy pediatrov. Ďalším dôvodom je pobyt rómskych rodín v zahraničí, migrácia rómskych detí (doočkovanie týchto detí je takmer nemožné pre ľahostajný prístup rodičov k očkovaniu). Narastajúcim problémom vo vakcinácii je negatívny postoj rodičov k očkovaniu, ktoré vyúsťuje k odmietaniu výkonu očkovania dieťaťa podpísaním prehlásenia o odmietnutí očkovania napriek poučeniu lekárom.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja.

Podobne ako na okresnej aj na krajskej úrovni bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti, ktorá sa v okresoch Prešovského kraja pohybovala od 94,7% – 100%.

V rámci Prešovského kraja bola v okrese Prešov zistená zaočkovanosť nižšia ako 95% v očkovaní proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2011.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania na cestu do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa v danej oblasti vzdelávajú a v rámci toho sa zúčastnili na rôznych seminároch a odborných podujatiach: Školy vakcinológie a Vakcinologického kongresu. Zároveň pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastňuje besied na stredných školách s témou „Očkovanie“.

V druhom polroku 2013 bol realizovaný projekt Vzdelávanie sestier, seminár venovaný problematike očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých pre zdravotné sestry. Na seminári odzneli 4 prednášky: Diftéria, tetanus, pertussis, VHB-POLIO-Hib-IPV, Morbili- Mums- Rubeola a Prídavné látky vo vakcínach. Na seminári sa zúčastnilo spolu 29 zdravotných sestier, ktorým boli rozdane dotazníky na vyplnenie a následne boli odoslané. Pre zúčastnené účastníčky bola téma zaujímavá. Na konci seminára prebiehala diskusia. V otázkach odzneli dotazy na očkovanie a vznik DM, ochorenie- čierny kašeľ...Seminár bol zo strany zúčastnených účastníkov hodnotený veľmi pozitívne.

6.4 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Ciel'

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2013 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“, patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2013
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2013 s výskytom v roku 2012 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
 - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Realizácia k 31. 12. 2013

V roku 2013 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrovujúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrovujúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2012 bola spracovaná vo VS v termíne do 18. 02. 2013. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2012 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 11. 03. 2013. Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrení jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Realizačné výstupy

- **aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:**
 1. pre verejnosť
 2. pre iných odborníkov
 3. pre užívateľov
- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
 1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
 2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
 3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
 4. systému rýchleho varovania
- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR
- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz
- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania
- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení

Realizácia k 31. 12. 2013

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2013 to predstavovalo spolu 2 792 prenosných ochorení (okres Prešov 1 802, okres Sabinov 990).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako

poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2013
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2013 s výskytom v roku 2012 a za ostatných 5 rokov
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť
 - vytvorením štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz

Realizácia k 31. 12. 2013

V roku 2013 boli pravidelne hlásené nozokomiálne náказы zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov. Všetky hlásené nozokomiálne náказы sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNŠP J. A. Reimana v Prešove. Analýza výskytu NN za rok 2012 v okrese Prešov a Sabinov a v Prešovskom kraji bola spracovaná vo výročnej správe za rok 2012.

V okrese Prešov v roku 2012 boli nozokomiálne náказы hlásené len FNŠP J. A. Reimana Prešov. Hlásených bolo spolu 297 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2011 – 298 NN). Pri počte 48 021 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,62 %. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN.

V Prešovskom kraji bolo v roku 2012 hlásených spolu 818 nozokomiálnych nákaz (NN), čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (rok 2011 – 758 NN) – index 1,08. Pri počte 178 494 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,46 %. Nozokomiálne náказы hlásili len lôžkové zdravotnícke zariadenia Prešovského kraja.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,

5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Nielen na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Realizačné výstupy

- **zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie**
- **príprava stratégie krízovej komunikácie**
- **príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie**
- **priebežná aktualizácia členov v protiepidemických komisiách**

Realizácia k 31. 12. 2013

Od 10. 08. 2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2013 v okrese Sabinov bol zaznamenaný 1 prípad SARI, v okrese Prešov neboli hlásené prípady SARI.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných

enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačné výstupy

- 1. udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR**
- 2. vyhlásenie globálnej eradikácie**
- 3. eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania**

Realizácia k 31. 12. 2013

V roku 2013 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobrané boli 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účast'ou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach – Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Realizácia k 31. 12. 2013

V rámci edukačných programov pre mládež sa vykonáva Projekt“ Hrou proti AIDS“.

V roku 2013 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný.

RÚVZ so sídlom v Prešove pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS realizovalo prednášku Prevencia HIV/AIDS na Základnej škole v Prešove. Prednášky sa zúčastnili 3 triedy s počtom 73 žiakov. Študentom boli podané základné informácie o AIDS, klinické príznaky, spôsob prenosu nákazy, priebeh infekcie, výskyt, diagnostika, prevencia, liečba. Po ukončení prebiehala diskusia, na ktorej bolo zodpovedaných mnoho otázok.

V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. V roku 2013 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS vykonaných 13 odberov (10 mužov a 3 ženy) biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Najväčší záujem o odbery materiálu na virologické vyšetrenie a poradenstvo bol zaznamenaný vo vekovej skupine 17 - 53-ročných. Najčastejším dôvodom prečo vyhľadali Poradňu prevencie HIV/AIDS bola prítomnosť rizikovej situácie – najčastejšie nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS. Telefonicky alebo e-mailom nás kontaktovalo 13 klientov (11x telefonicky a 2x e-mailom). Najčastejšie otázky boli zamerané na základné informácie o AIDS, spôsob prenosu nákazy, klinické príznaky, priebeh infekcie, možnostiach diagnostiky, liečby a prevencie nákazy.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava- hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Tnave

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaokovanosti populácie.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Realizácia k 31. 12. 2013

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V roku 2013 bolo telefonicky poskytnutých 20 informácií týkajúcich sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania do zahraničia.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR, SZU Bratislava- FVZ

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrešujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov- žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí- oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Realizačné výstupy

Rok 2013

Záverečná správa obsahujúca údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Návrh intervencií.

Rok 2014

Zhodnotenie účinností intervencií, ich modifikácia

Realizácia k 31. 12. 2013

V roku 2013 sa realizoval výskumný projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu“. Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov k očkovaniu, za účelom prijatia cielených intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v dvoch cieľových skupinách- budúci rodičia (študentky stredných škôl) a súčasní rodičia(oslovení na pediatrických ambulanciách). V okrese Prešov sa projekt realizoval v 7 pediatrických ambulanciách a v 3 vybraných Stredných

školách (Gymnázium, ul. Konštantínova, Gymnázium a ZŠ sv. Mikuláš, ul. Duklianska a Súkromná SOŠ pôšt a telekomunikácií, ul. Masarykova v Prešove). Oslovených bolo 35 mamičiek v pediatrických ambulanciách a 30 študentiek vo veku 18 rokov vo vybraných stredných školách.

V okrese Sabinov sa projekt realizoval v 2 pediatrických ambulanciách s počtom 10 mamičiek. Projekt prebiehal aj na Strednej odbornej škole, ul. SNP Sabinov, kde bolo oslovených 10 študentiek.

Dotazníky v školách boli rozdávané cestou pedagógov, v ambulanciách cestou pracovníkov oddelení epidemiológie príslušného RÚVZ, kde pracovník čakal na vyplnenie dotazníka a zozbieral ich na mieste. Lekári vybraných ambulancií boli informovaní a požiadaní o súhlas s realizáciou výskumu v čakárni svojej ambulancie listom. Následne boli dotazníky zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne na ich ďalšiu realizáciu.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V roku 2013 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 47 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláske č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku, nebol ani v jednej vzorke prekročený.

RÚVZ Humenné doručilo na vyšetrenie 7 vzoriek z odberových miest: Chlmec, Slovenská Volová, Laborec a Lackovce, vo všetkých vzorkách bol limit pre cyanobaktérie dodržaný.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V priebehu roka 2013 nebolo stanovenie améb požadované.

Legionely boli stanovené v 31 vzorkách, pričom 3 vzorky nevyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláske č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. V priebehu roka bolo vyšetrených 60 vzoriek minerálnych pramenitých balených vôd a 3 vzorky z watercoolerov. V 33 vzorkách bolo stanovených 1163 chemických ukazovateľov, pričom po jednej vzorke boli prekročené limity pre ukazovatele: horčík, pH a rozpustné látky. V 63 vzorkách bolo stanovených 504 mikrobiologických a 252 biologických ukazovateľov. V 28 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ a v 20 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 16 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 112 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 17 vzoriek nepasterizovaného a 118 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 540 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov ani prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Obsah dusitanov bol stanovený v 295 vzorkách vodných zdrojov individuálneho zásobovania. Limit určený NV č. 354/2006 Z.z. v znení NV č. 496/2010 bol prekročený v 5 vzorkách. Obsah dusičnanov bol stanovený v 300 vzorkách vodných zdrojov individuálneho zásobovania. Limit určený NV č. 354/2006 Z.z. v znení NV č. 496/2010 bol prekročený v 32 vzorkách.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

NPPZ bol prijatý vládou SR v roku 2012 na nasledujúcich päť rokov. Pracovná skupina, v ktorej malo zastúpenie aj RÚVZ Prešov, vyšpecifikovala úlohy, ktoré sa v nasledujúcom období majú plniť. Ide o aktivity v oblastiach:

- výživa a stravovacie zvyklosti,
- fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity,
- tabak, alkohol, drogy,
- zdravé pracovné a životné podmienky.

V súčasnosti sa pripravuje aktualizácia NPPZ, gestorom programu je MZ SR. Plnenie jednotlivých aktivít je súčasťou ďalších úloh.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Zber dát v dotazníkovom prieskume „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov v SR“ sa začal v máji 2013. Prieskum bol zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii a umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného

zdravia. Do programu EpiData boli zadané údaje zo 104 dotazníkov. Výber respondentov sme uskutočnili podľa zadaných kritérií.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ:

Zámerom národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Kedže nadváha a obezita patria medzi rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení tejto problematike venujeme pozornosť v základnej poradni zdravia vo forme individuálnych intervencií klientov poradne a taktiež formou skupinových intervencií (besedy na témy- výživa a zdravie, racionálne stravovanie, význam pohybovej aktivity) v materských škôlkach, základných a stredných školách. V roku 2013 sme uskutočnili 20 takýchto aktivít.

V ZŠ Tulčik sme sa zúčastnili Dňa zdravia spojeného s besedami, prezentáciami aj ochutnávkou zdravých jedál pripravených žiakmi. Besied sa zúčastnili žiaci I. aj II. stupňa v počte 120 detí.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia 7. apríla sme pripravili v Poradni zdravia Deň otvorených dverí pre širokú verejnosť, akciu sme spropagovali v printových a elektronických médiách.

Spolupracovali sme aj na projekte Gym- F!T, ktorý je zameraný na zvyšovanie telesnej zdatnosti formou spontánnej pohybovej aktivity. Projektu sme sa zúčastnili na Gymnastickom dni v ZŠ Komenského v Lipanoch, kde sme deťom materskej školy a žiakom I. stupňa ZŠ (110 detí) priblížili význam pohybu a celkovo životného štýlu na zdravie.

Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“- 10. mája, sme realizovali edukácie v školách a internátoch zamerané na propagáciu zdravého životného štýlu s dôrazom na dôležitosť pohybu pre zdravie. Na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili článok venovaný tomuto svetovému dňu.

Besedu o význame pohybovej aktivity vo vyššom veku ako významného faktora v prevencii civilizačných ochorení sme zrealizovali v Dennom centre pre seniorov v Prešove. Besedy sa zúčastnilo 15 seniorov.

V rámci Dňa srdca sa uskutočnila akcia MOST 2013 – antropometrické a biochemické merania pre 72 klientov v OC Max – 27. 9. 2013.

Zrealizovali sme akciu Kampaň odstráň obezitu – OC Max – 62 klientov – 16. 10. 2013. Okrem antropometrických a biochemických meraní (cholesterol) sa s klientmi vypisovali dotazníky – ich spracovanie zabezpečil RÚVZ a následne ich zaslal ÚVZ SR.

K Svetovému dňu potravy sme sa zúčastnili konferencie ktorú zorganizoval Mestský úrad oddelenie školstva. Táto akcia bola spojená s predvádzaním zdravých jedál spojená s ochutnávkou.

Pri príležitosti Dňa zdravia v ZŠ Ľubotice sme uskutočnili antropometrické merania a meranie TK 25 žiakom – 13. 11. 2013.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov pohybovej inaktivity.

Túto celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie sme spropagovali na webe, nástenke RÚVZ a v printovom médiu. Oslovili sme aj klientov poradne zdravia a žiakov, ktorí sa zúčastnili exkurzie na oddelení podpory zdravia. Účastnícke listy s plagátmi sme distribuovali do základných škôl, stredných škôl, gymnázií, do zdravotníckeho zariadenia a na úrady. Problematika pohybovej aktivity bola v rámci edukácie spájaná s problematikou zdravej výživy.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

V rámci zdravotno-výchovnej kampane „Deň zodpovednosti“ sa v priestoroch obchodného centra MAX v Prešove zrealizovala akcia pre 60 klientov. Meral sa pečeňový enzým GGT a súčasťou bola aj anketa o konzumácii alkoholických nápojov.

Na tému alkoholovej závislosti sme uskutočnili 43 besied so žiakmi ZŠ a SŠ v Prešove. V spolupráci s OZ Trojlístok sme sa zúčastnili akcií „Ženy a alkohol“ a „Zdravá žena - zdravá generácia“ – 3. 5. 2013 a konferencie „Ambulantná forma sociálnej pomoci pre závislých v procese liečby a doliečovania v Prešove – 28. 11. 2013.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ.

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Na zasadnutí pracovnej skupiny pre podporu zdravia seniorov, v ktorej má zastúpenie aj RÚVZ Prešov sa v spolupráci s Jednotou dôchodcov a Alzheimerovou spoločnosťou dohodli aktivity pri príležitosti medzinárodnej akcie „Týždňa mozgu“.

V Týždni mozgu sme uskutočnili v Dennom centre pre seniorov v Prešove besedu s pamäťovými cvičeniami, na ktorej sa zúčastnilo 15 seniorov a žiakom na I. aj II. stupni ZŠ v Ľuboticiach (40 žiakov) sme priblížili činnosť mozgu s radami na udržiavanie jeho výkonnosti pomocou vedomostných kvízov a logických hier. Pamäťové funkcie sme hravou a zábavnou formou precvičili aj so žiakmi ZŠ v Tulčíku (50 detí) na tzv. Dni zdravia. Pri propagovaní aktívneho starnutia sme použili aj edukačný materiál poskytnutý Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. O aktivitách sme informovali na webe a nástenke RÚVZ a v elektronickom médiu.

V rámci akcie Medzinárodný deň starších sme zrealizovali akciu pre seniorov v Petrovanoch – antropometrické a biochemické vyšetrenie pre 21 seniorov. Akcia bola spropagovaná v printových médiách a na web. stránke. Fotodokumentácia bola uverejnená aj na web. stránke ÚVZ SR.

Celkovo sme pre žiakov a študentov ZŠ a SŠ v roku 2013 zrealizovali edukácie s pamäťovými cvičeniami v počte 15 aktivít s počtom 380 účastníkov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST.

Cieľ:

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015.

Uskutočnili sme besedy v základných aj v stredných školách (ZŠ Mukačevská, ZŠ Sibírska, ZŠ Lesnícka, SOŠ Elektrotechnická, Stredná umelecká škola, ZŠ Tulčák, ZŠ Ľubotice, ZŠ Májové námestie, ZŠ Šrobárova, ZŠ Kúpeľná, ZŠ M. Slovenskej, ZŠ Fintice ZŠ Lipany, Stredná odborná škola podnikania, Stredné odborné učilište internátne, Gymnázium Sabinov, PaS akadémia Prešov) zamerané na:

- formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom,
- prevenciu ochorení,
- význam pohybu pre zdravie,
- prevenciu závislostí.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v BSK.

Cieľ: Hlavným cieľom preventívneho projektu je skríning vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena.

Cieľ: Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

K riešeniu nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu sme prispeli nácvikom správnej techniky čistenia chrupu, podporovaním návyku celodenného udržiavania ústnej hygieny a formovaním postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v MŠ Ražňany a v MŠ Májové námestie, Prešov a ZŠ Ľubotice v počte 8 pre 220 detí.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy programu.

V Poradni zdravia bolo v roku 2013 vyšetrených 383 klientov, z toho 114 mužov a 269 žien. Najviac prvovyšetrených klientov bolo vo vekovej kategórii od 45 do 54 rokov. Opakovane vyšetrených bolo 105 klientov, z toho 44 mužov a 61 žien.

Stravovacie zvyklosti klientov poradne sú charakteristické vysokým energetickým príjmom v kombinácii s nedostatočnou telesnou aktivitou. Častá je konzumácia tzv. rizikových potravín ako sú sladené nápoje, sladkosti, masné mäso, tukové pečivo a plnotučné potraviny. V strave majú malé zastúpenie strukoviny, kyslomliečne produkty, ryby a celozrnné obilniny. Podceňovaný je aj význam pitného režimu.

Pri výjazdových poradniach sme spolupracujeme so školami a so Slovenskou nadáciou srdca.

Participujeme pri plnení programu „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“ v spolupráci s Oddelením hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. V roku 2013 bolo v rámci výjazdov vyšetrených 470 klientov, z toho 271 žien a 199 mužov.

Celkovo bolo v tomto roku vyšetrených 853 klientov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza
so sídlom v Bojniciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 284 previerok a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Sezónne kúpaliská, ktoré požiadali o uvedenie do prevádzky na LTS 2013 boli uvedené do prevádzky po vykonaní kontrol.

Správa o pripravenosti, vyhodnotení LTS ako správa o kvalite vôd sezónnych rekreačných zariadení LTS 2013 a zariadení s celoročnou prevádzkou boli v požadovanom termíne a rozsahu vypracované a odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Cieľom tohoto projektu je zavedenie trvalo udržateľného informačného systému založeného na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch životného prostredia ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni. RÚVZ Prievidza zatiaľ nebol zaradený do plnenia projektu.

1.3 EUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V priebehu roku 2013 má byť vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu). RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj

novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtofurón, izoproturón). V roku 2013 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného prostredia a vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného prostredia vo veľkých bazénových halách. RÚVZ Prievidza nebol zaradený do riešenia tohoto projektu.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu rizikovej práce v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2013 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 4 756 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 532 žien v 146 subjektoch. Oproti roku 2012 poklesol počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii len o 13 (0,3 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 4608 zamestnancov a v štvrtej kategórii pracuje 148 zamestnancov. Oproti roku 2012 zaznamenávame nárast počtu zamestnancov v tretej kategórii o 17 zamestnancov (0,4 %), ale značný pokles v štvrtej kategórii o 30 zamestnancov (16,9 %).

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 4 251 zamestnancov, z toho 359 žien, v 105 subjektoch,
- v okrese Partizánske 505 zamestnancov, z toho 173 žien, v 41 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2 389 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 1 974 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	55	41
elektromagnetické polia	17	0
fyzická záťaž	1270	6
hluk	3497	324

chemické faktory	685	143
ionizujúce žiarenie	1	0
optické žiarenie	75	19
pevný aerosól	1977	56
vibrácie	233	0
záťaž teplom a chladom	84	12

Stálym problémom je, že zamestnanci pracujú v riziku kombinácie viacerých rizikových faktorov. 2 905 zamestnancov pracuje v riziku jedného faktora, 904 zamestnancov v riziku dvoch faktorov, 668 zamestnancov v riziku troch faktorov, 218 zamestnancov v riziku štyroch faktorov a 61 zamestnancov v riziku 5 faktorov. Oproti roku 2012 síce klesol počet pracovníkov pracujúcich v riziku dvoch faktorov, ale na úkor pracovníkov pracujúcich v riziku troch a štyroch faktorov, ktorých počet sa značne zvýšil.

V roku 2013 bolo vydaných 29 rozhodnutí o zaradení pracovníkov do kategórií rizikových prác. O zaradení prác do kategórií, buď z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície, bolo 20 rozhodnutí, z dôvodu vzniku nových rizikových prác boli vydané 4 rozhodnutia. Tri subjekty po roku požiadali o opätovné vydanie rozhodnutia pre štvrtú kategóriu, pretože nebolo možné vykonať opatrenia na zníženie rizika pre zamestnancov. Jedno rozhodnutie bolo vydané na preradenie zamestnancov z tretej kategórie do druhej kategórie, na základe vykonaných opatrení na zníženie expozície zamestnancov, čím subjektu zanikla riziková práca. Jedno rozhodnutie bolo vydané na zrušenie rizikových prác z dôvodu zrušenia výroby.

V roku 2013 boli priebežne vykonávané kontroly (105) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovania OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosti zamestnancov o rizikách a kontrolu výkonu cielených lekárskech preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, neboli v sledovanom období uložené sankčné opatrenia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavame na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V priemysle bola kontrola vykonaná u nasledovných subjektov:

- VEGUM, a.s., Dolné Vestenice,
- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, závod, Zemianske Kostol'any.
- U oboch subjektov sme sa pri kontrole zamerali na spôsob práce s toxickými látkami, ich uskladnenie, ich evidenciu a odbornú spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Pri kontrolách neboli zistené žiadne nedostatky.
- F.L.U. spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Prievidza, kontrola expozície zamestnancov chemickým faktorom - tetrachlóretylénu v pracovnom prostredí.
- GALIO s.r.o., Prievidza, galvanická prevádzka na chemickú a elektrochemickú úpravu kovov striebrením a odstriebrovaním. Opakovane vykonaný štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na zabezpečenie podmienok platnej legislatívy na skladovanie a

manipuláciu s veľmi toxickými látkami – kyanidmi v novozriadenej galvanizovni pred jej uvedením do skúšobnej prevádzky.

- VIPO, a.s., Partizánske, kde bola vykonaná spoločná previerka s pracovníkmi Inšpektorátu práce Trenčín, zameraná na kontrolu používania chemických látok a zmesí z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v zmysle platnej legislatívy a dodržiavanie požiadaviek vyplývajúcich z nariadení REACH a CLP. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky, ktoré by mali za následok ohrozenie zdravia pracovníkov, ani nesúlad s uplatňovaním požiadaviek novej chemickej legislatívy. V súvislosti so skladovaním malých množstiev veľmi toxických látok v priestoroch skúšobného a výskumno-vývojového laboratória bolo spoločnosti nariadené vykonať revíziu zoznamu týchto látok a zosúladiť, resp. zaktualizovať príslušnú dokumentáciu, predložiť na schválenie aktuálny prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou chemickým faktorom pri práci, ako aj návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami. Uvedené požiadavky boli v stanovenom termíne splnené. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme si overili aj informovanosť zamestnancov exponovaných nebezpečným chemickým faktorom pri práci prostredníctvom anonymných dotazníkov, ktoré vyplnilo 7 zamestnancov. Z dotazníkov vyplynulo, že zamestnanci sú v dostatočnej miere informovaní o chemických faktoroch, ktorým sú exponovaní, o cestách ich prenosu do organizmu, o možných účinkoch na zdravie a ochranných opatreniach.

V sledovanom období boli vydané 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. pre subjekty:

- GALIO s.r.o., Ciglianska cesta 3, Prievidza – kyanid draselný a kyanid strieborno-draselný v galvanickej prevádzke,
- VIPO a.s., gen. Svobodu 1069/4, Partizánske - dvojchróman draselný v laboratóriu skúšobníctva a chemického výskumu.

V sledovanom období sme obdržali 35 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie a 2 oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškadzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. sme realizovali v nasledovných organizáciách: FORTISCHEM, a.s., Nováky (bývalé Novácke chemické závody); VEGUM, a.s., Dolné Vestenice; SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky; Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, závod Zemianske Kostol'any; NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach – onkologické pracovisko; Sv.Vincent s.r.o., Prievidza – onkologické ambulancie, Nováky; VIPO a.s., Partizánske.

V roku 2013 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 365 zamestnancov, z toho 79 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 77, z toho 1 žena; 1,2,-dichlóretán – 11; etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 7, z toho 4 ženy; vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 25; etylénoxid spoločne s vinylchloridom a propylénoxidom – 8; etylénoxid spoločne s vinylchloridom, propylénoxidom a 1,2-dichlóretánom - 9; vinylchlorid spoločne s etylénoxidom a polyaromatickými uhl'ovodíkmi - 9; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe

karbidu – 71; dichlórmetán - 4; cytostatiká – 13, z toho 12 žien; formaldehyd - 12, z toho 9 žien; tetrachlóretylén – 8; technický benzín – 59, z toho 53 žien; sadze – 7, agrochemikálie - 45.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2013 pracovalo 94 zamestnancov, z toho 22 žien, a to nasledovne: toluén - 25, z toho 10 žien; cytostatiká - 13, z toho 12 žien; ortuť - 43 a oxid uhoľnatý -13.

Boli vydané 3 rozhodnutia na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. pre subjekty:

- VEGUM a.s., Dolné Vestenice, kde sa manipuluje a skladuje karcinogénna látka olej Triumf. Zároveň bol schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym faktorom.
- FORTISCHEM, a.s., Nováky, kde sa manipuluje a skladujú karcinogénne látky - vinylchlorid, etylénoxid, propylénoxid, 1,2-dichlóretán, trichlóretylén, hydrazín, epichlórhýdrín, elektródová hmota s obsahom aromatických uhl'ovodíkov (benzo-a-pyrén). Pre subjekt bolo schválených samostatným rozhodnutím 9 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym faktorom.
- VIPO a.s., Partizánske, kde sa v laboratóriu skúšobníctva a chemického výskumu v malých množstvách skladujú a pri chemických skúškach nepravideľne používajú karcinogénne látky amid kyseliny mravčej (Formamid) a dvojchróman draselný. Zároveň bol schválený aj aktualizovaný prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti spojené s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, vrátane uvedených karcinogénnych faktorov.

V roku 2013 sme v rámci aktivít Slovenskej inšpekcie životného prostredia vykonali tri kontroly v rámci ŠZD podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v nasledovných subjektoch:

- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky,
- VEGUM, a.s., Dolné Vestenice,
- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, závod Zemianske Kostol'any.

Vo všetkých troch spoločnostiach sú medzi vybrané nebezpečné látky zaradené i karcinogénne látky, na ktoré sme sa pri kontrole zamerali. Všetky spoločnosti majú vydané rozhodnutia na manipuláciu s karcinogénnymi látkami, majú vypracované prevádzkové poriadky a majú vymedzené kontrolované pásma. Vo všetkých troch spoločnostiach je manipulácia s karcinogénnymi látkami zabezpečená prednostne v uzavretom systéme. Pri kontrolách neboli prijaté opatrenia.

Pri ŠZD v spoločnosti VEGUM, a.s. bola na základe prijatého opatrenia látka dibutylftalát, ktorá je reprodukčno-toxická, nahradená menej škodlivou látkou.

V spoločnosti FORTISCHEM a.s. sme kvôli posúdeniu vplyvu karcinogénnych látok (polyaromatických uhl'ovodíkov) na zdravie vykonali odber krvi a následne cytogenetickú analýzu lymfocytov periférnej krvi 57 zamestnancom výroby karbidu.

V roku 2013 bolo na RÚVZ vydaných 19 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- A JE TO - SNV s.r.o., Spišská Nová Ves - odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch budov, v uzatvorených priestoroch do 10 m³, v územnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach, v okresoch Prievidza a Partizánske,

- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina - odstraňovanie stupačiek obsahujúcich azbest v bytovom dome v Prievidzi, Energetikov 35/10,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina - odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome v Handlovej, Morovnianska cesta 21,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina - odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny na rodinnom dome v Malinovej, par.č.145, okres Prievidza,
- Peter Dobrovodský, Trnava - odstraňovanie stupačiek obsahujúcich azbest v obytnom dome v Dolných Vestenicich, Obrancov mieru 324,
- Peter Dobrovodský, Trnava - odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo strechy objektu v spoločnosti FORTISCHEM, M.R.Štefánika 1, Nováky,
- ADEST a.s., Rybany – odstraňovanie AZC strešnej krytiny na kultúrnom dome vo Veľkých Bieliciach,
- ADEST a.s., Rybany - odstránenie azbestocementovej krytiny zo strechy objektu „Maštal' bez súpisného čísla, na p. č. 87/21, 87/22 v k. ú. Brodzany“ v rámci odstránenia predmetnej stavby,
- ADEST, a.s., Rybany - odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v rámci akcie prestavba rodinného domu na nízkokapacitné ubytovacie zariadenie v Žabokrekoch nad Nitrou,
- LM Construction s.r.o., Trnava – odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome v Bošanoch, Komenského 666/9, 10, 11, 12,
- LM Construction s.r.o., Trnava – odstraňovanie AZC balkónových výplní na bytovom dome v Bošanoch, Komenského 667,
- Milan Marčan COBRA, Nitra – odstraňovanie strešnej krytiny na objekte Zámok a okolie v Bojniciach a odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na bytovom dome v Handlovej,
- Milan Marčan COBRA, Nitra – odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na objekte rodinného domu, Cintorínska 12, Sebedražie,
- RONAR s.r.o., Košice, vyhotovenie 18 kruhových otvorov do azbestocementových priečok o priemere 70 – 90 mm,
- GAMA MONT s.r.o., Nitra - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v bytovom dome na ulici Gorkého, Prievidza,
- GAMA MONT s.r.o., Nitra - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v bytovom dome na ulici Š. Králik, Prievidza,
- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske, na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v inštaláčnych šachtách bytových jadier v bytovom dome na ul. Dlhá 368/22-28, Prievidza,
- INŠTALTECH s.r.o., Žiar nad Hronom na demontáž dosiek z azbestového materiálu v distribučnom sklade liečiv Pharmawell Sk s.r.o., Ul. Štrajková 1924/1 v Handlovej,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na objekte vonkajšieho prístrešku v areáli subjektu Ing. Dušan Baranec - N.B.D., Košovská cesta 62, Prievidza.

V sledovanom období boli vykonané 3 kontroly, na ktorých sme zistili, že zamestnávateľia pri búracích prácach dodržia ustanovenia uvedené v nariadení vlády č.253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V rámci kontrol sme preverovali informovanosť zamestnancov pomocou kontrolných listov. Listy vyplnilo 7 zamestnancov. Zamestnanci sú informovaní o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie.

Bol riešený jeden podnet odstúpený Okresným riaditeľstvom PZ v Prievidzi, týkajúci sa odstraňovania strešnej krytiny obsahujúcej azbest živnostníkom bez oprávnenia vydaného ÚVZ SR zo strechy rodinného domu v Prievidzi a za tento správny delikt bola uložená pokuta.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch nevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sme evidovali v 6 subjektoch celkovo 1 270 zamestnancov, z toho 6 žien, v tretej kategórii rizika, faktor fyzická záťaž.

Podľa druhu faktora je rozdelenie nasledovné:

- zvýšený tlak na laktóvny nerv - 21 zamestnancov, z toho 6 žien,
- pracovná poloha - 62 zamestnancov,
- práca s bremenami - 64 zamestnancov,
- dynamická záťaž - 1 123 zamestnancov.

Oproti roku 2012 došlo k zvýšeniu počtu o 7 pracovníkov (0,55 %). Najviac zamestnancov – 1228 - pracujúcich v riziku pre faktor fyzická záťaž evidujeme v Hornonitrianskych baniach Prievidza, a.s. (HPB).

V roku 2013 sme zaevidovali 57 nových žiadostí na prešetrenie pracovnej anamnézy (PA) pri podozrení na chorobu z DNJZ z celkového počtu 81 žiadostí na prešetrenie PA pre podozrenie na chorobu z povolania. Medzi žiadosťami je najviac zamestnancov HBP – 17 (29,8 % z počtu žiadostí na DNJZ). Oproti roku 2012 poklesol počet zamestnancov HBP o 19 %. Klesajúca tendencia celkového počtu prešetrení na DNJZ pokračuje aj v roku 2013, oproti roku 2012 o 9,5 %. (tabuľka 2).

Tabuľka 2

Rok	Počet evidovaných DNJZ z HBP	Počet evidovaných DNJZ celkovo	% podielu zamestnancov HBP
2006	251	340	73,8
2007	272	366	74,3
2008	59	120	49,2
2009	24	80	30
2010	24	81	29,6
2011	15	70	21,4
2012	21	63	29,2
2013	17	57	29,8

V roku 2013 sme prešetrili 59 prípadov z predchádzajúceho obdobia, z toho 20 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrovaných prípadov bolo u zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 16, RIALTO s.r.o., Partizánske – 4, SaarGummi, s.r.o., Dolné Vestenice – 4, TKBČ s.r.o., Prievidza - 3 a VEGUM a.s., Dolné Vestenice - 3. Ďalej sme vypracovali 4 doplnky pracovných anamnéz k už existujúcim správam.

V súvislosti s pretrvávajúcim trendom vysokého počtu prešetrení na chorobu z povolania z DNJZ v profesii gumár v spoločnosti SaarGummi, bolo v rámci ŠZD prijaté opatrenie vykonať

u kritických profesií objektivizáciu fyzickej záťaže a na základe jej výsledkov posúdiť mieru zdravotného rizika.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 15 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: baník - razič (2); baník - rubač (1); baník - tunelár (1); gumár (4); šička obuvi (2); stavebný robotník (1); šička pot'ahov (1); pekár (1); kuchárka (1); robotník na pile (1). Oproti roku 2012 sme zaznamenali veľký pokles priznaných chorôb z DNJZ - až o 55,9 %, u baníckych profesií o 40 %.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu sme v súčinnosti s pracovníkmi poradne zdravia vyšetrovali pracovníkov troch podnikov regiónu:

- Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o., Partizánske
- CSA Systems s.r.o., Prievidza
- Hypernova Prievidza

V podniku Honeywell Partizánske sme celkovo vyšetrili 39 administratívnych pracovníkov. Na základe výsledkov biochemických a somatometrických vyšetrení bolo vyšetrovaným poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu vrátane odbúrania nadmerného psychického stresu. U klientov, ktorých výsledky počas vyšetrenia neboli optimálne a ktorí na základe poradenstva zmenili svoj životný štýl, sme realizovali aj kontrolné vyšetrenia v počte 10. V podniku CSA Systems s.r.o, sme vyšetrili 20 programátorov a administratívnych pracovníkov a v Hypernove Prievidza 14 predavačov, pokladníkov a administratívnych pracovníkov. Aj týmto pracovníkom bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci informačnej kampane sme na oddelení pripravili pre verejnosť Deň otvorených dverí, o čom sme informovali prostredníctvom internetovej stránky úradu. Počas dňa boli všetci pracovníci oddelenia k dispozícii záujemcom o problematiku zlepšovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane a všetci pracovníci oddelenia boli s nimi oboznámení. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

V roku 2013 ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vypracovávali pilotný projekt tejto medziodborovej štúdie. V rámci zberu vstupných informácií sme vypracovali správu

o možnostiach ľudského biomonitoringu v podnikoch nášho regiónu – ortuti sú exponovaní zamestnanci podniku FORTISCHEM Nováky, pracovníkov exponovaných kadmiumu sme nezistili.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci riešenia projektu pracovníci oddelenia preventívnej medicíny vykonali kontroly na celkovo 7 chránených pracoviskách a zamerali sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom a ich zdravotnému postihnutiu tak, aby tieto boli v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

EcoChange s.r.o., Športová 26/23, Nitrianske Rudno, IČO: 45 262 578

Spoločnosť sa zaoberá renováciou a expedíciou tonerov. Pracovné priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach č. B/2012/1561-PPL/5896 zo dňa 16.8.2012.

V prevádzke pracuje celkovo 14 zamestnancov, z toho 8 žien. Prevádzka sa nachádza v prenajatých priestoroch – zrekonštruovaný murovaný objekt, jedná sa o priestory bývalej obuvníckej výroby. V rámci prevádzky boli zriadené 2 chránené pracoviská, kde pracuje 6 zdravotne postihnutých zamestnancov, z toho 4 ženy v jednozmennej prevádzke.

1. chránené pracovisko – sklad – pracovisko s rozlohou 100 m², pracujú tu 4 pracovníci so ZPS v pracovnej pozícii pomocný robotník
 - druh postihnutia – ochorenie kardiovaskulárneho systému, postihnutie podpornopohybového systému
 - pracovníci chráneného pracoviska vykonávajú balenie tonerov, testovanie atramentových náplní a grafické práce
2. chránené pracovisko – výrobná hala – pracovisko s rozlohou 50 m², pracujú tu 2 pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou v pracovnej pozícii tester tonerov a pomocný robotník
 - obaja pracovníci majú zdravotné postihnutie - ochorenie chrčtice
 - pracovníci chráneného pracoviska vykonávajú plnenie tonerov prachovou zmesou a ich testovanie na tlačiarňi

Pracovné priestory majú svetlú výšku nad 3 m, združené osvetlenie, prirodzené vetranie a centrálné vykurovanie. Pracovníci používajú pri práci vhodné OOPP – pracovný odev, pracovnú obuv, respirátor, masky a rukavice, ktoré sú im pridelené podľa potreby. Sociálne zariadenia (šatne, sprchy, WC, jedálenský kútik) sú k dispozícii vo vyhovujúcom hygienickom stave. Stravovanie je zabezpečené stravovacími lístkami. Na pracoviskách sú k dispozícii lekárníčky s potrebným vybavením.

Všetky priestory v uvedenej prevádzke spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku v zmysle prílohy č. 1 k Nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

PS CARE, občianske združenie, Pauleho 2/210, Prievidza, IČO: 42 151 856 – prevádzka SKARTCENTRUM, G. Švéniho 8B, Prievidza

Chránená dielňa SKARTCENTRUM sa zaoberá skartačnými prácami. Pracovné priestory chránenej dielne boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach č. B/2011/1153-PPL/4060 zo dňa 30.5.2011.

V prevádzke celkovo pracuje 5 ZŤP pracovníkov (z toho 2 ženy) s 2 pracovnými asistentmi. Druh postihnutia pracovníkov – 2 pracovníci ZŤP majú onkologické ochorenie, 2 pracovníci ZŤP

majú ochorenie podporno-pohybového aparátu, 1 pracovník ZŤP trpí psychickým ochorením.

Chránená dielňa sa nachádza v prenajatých priestoroch v novostavbe polyfunkčného objektu. Zamestnanci tu pracujú 8 hodín denne v jednozmennej prevádzke. Skartovacie práce sa vykonávajú s použitím elektrických poloautomatických skartovacích strojov.

Chránená dielňa s celkovou rozlohou 110 m² dispozične pozostáva zo 4 miestností so svetlou výškou 2,6 m, zabezpečené je združené osvetlenie, prirodzené vetranie aj s klimatizačnou jednotkou a centrálné plynové vykurovanie. Sociálne zariadenia (šatne, WC, kuchynky) sú k dispozícii vo vyhovujúcom hygienickom stave. Na pracovisku je k dispozícii lekárnička s potrebným vybavením.

Všetky priestory v uvedenej prevádzke spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku v zmysle prílohy č.1 k Nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Jazmín n.o., F. Nádaždyho 4, 972 51 Handlová, IČO: 36 119 652

Chránené pracovisko sa zaoberá evidenciou príchodov a odchodov klientov, evidenciou príchodov a odchodov návštev neziskovej organizácie. Pracovné priestory chráneného pracoviska boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach č. B/2010/19-HŽP/194 zo dňa 15.01.2010.

Na chránenom pracovisku pracujú celkovo 4 zamestnanci (z toho 1 žena) so zdravotným postihnutím. Druh postihnutia pracovníkov – 3 pracovníci - poškodenie podporno-pohybového aparátu, 1 pracovník - metabolické ochorenie. Zamestnanci chráneného pracoviska pracujú v 8 hodinových zmenách v nepretržitej trojzmennej prevádzke. Pri práci používajú zobrazovaciu jednotku, do ktorej zaznamenávajú uvedenú evidenciu.

Chránené pracovisko pozostáva z jednej miestnosti o celkovej rozlohe 12 m² v murovanej dvojpodlažnej budove. Priestor so svetlou výškou 2,6 m má zabezpečené združené osvetlenie, prirodzené vetranie a centrálné plynové vykurovanie. Zamestnanci majú k dispozícii sociálne zariadenia (WC, sprcha, šatňa, kuchynka) vo vyhovujúcom hygienickom stave a lekárničku prvej pomoci s potrebným vybavením.

Všetky priestory v uvedenej prevádzke spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku v zmysle prílohy č. 1 k Nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

KNIHÁRSTVO + KARTONÁŽ, s.r.o., F. Madvu 37/1, 971 01 Prievidza, IČO: 36 829 358, prevádzka Vápenická 20, Prievidza

Subjekt sa zaoberá viazaním kníh a knihárskymi službami. Pracovné priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ č. B/2013/188-PPL/843, zo dňa 7.2.2013.

V prevádzke pracuje 11 zamestnancov, z toho 7 zamestnancov so zdravotným postihnutím. U všetkých zamestnancov sa jedná o postihnutie podporno-pohybového aparátu, z toho jeden zamestnanec je mobilný len za pomoci invalidného vozíčka.

Prevádzka sa nachádza v prenajatých priestoroch murovanej budovy na prvom podlaží. Dispozične je rozdelená na tri dielne, sklady materiálu a hotových výrobkov, prijímaciu kanceláriu zákaziek, kanceláriu a vestibul. V jednej dielni sa vykonáva ručná knihárska výroba. V dvoch strojových dielnach sa vykonáva rezanie, vysekávanie, lisovanie papiera a lepenky. Do budovy aj na pracovisko je zabezpečený bezbariérový vstup, celé pracovisko je takisto bezbariérové.

Práca, ktorú pracovníci vykonávajú, nie je úkolová. Vykonávajú jednoduché ručné pracovné činnosti s možnosťou pracovať v sede i v stoji. Pri práci nie sú žiadne škodlivé faktory,

pracovníci nemanipulujú so žiadnymi bremenami. Zamestnanci majú k dispozícii hygienické zariadenia - WC, sprchy a šatne. Ďalej majú k dispozícii kuchynku a oddychovú miestnosť.

Subjekt má zmluvu s pracovnou zdravotnou službou BOZPO, s.r.o., Prievidza. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú lekárom PZS. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť.

LUPEX, s.r.o., I. Krasku 707/2, 971 01 Prievidza, IČO: 36 355 143

Subjekt sa zaoberá výrobou plastových a polyuretánových výrobkov (hubky na riad) a baliacimi prácami. Jedná sa o spracovanie polotovaru rezaním a frézovaním a následné balenie výrobkov na baliacich linkách. Pracovné priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ č.B/2012/1562-PPL/5894, zo dňa 16.8.2012.

V prevádzke pracuje 24 zamestnancov, z toho 19 zamestnancov so zdravotným postihnutím. U 12 zamestnancov sa jedná o postihnutie podporno-pohybového aparátu, traja sú onkologickí pacienti, traja majú metabolické ochorenie a jeden má poškodený zrak. 13 zamestnancov so zdravotným postihnutím pracuje na plný pracovný úväzok v dvojzmennej prevádzke, 6 zamestnancov pracuje na polovičný pracovný úväzok len v rannej zmene, kde sa striedajú v časoch od 6.00 do 10.00 a od 10.00 do 14.00 hodiny.

Pracovisko sa nachádza v prenajatom priestore multifunkčnej budovy. Vlastná chránená dielňa je umiestnená v jednopodlažnej hale o rozmeroch 271 m² s tromi vstupnými bránami. V dielni sa nachádza píla, fréza a tri baliace linky. Pílu a frézu obsluhujú len zdraví zamestnanci. Práca, ktorú pracovníci vykonávajú, nie je úkolová. Vykonávajú jednoduché pracovné činnosti pri kontrole a triedení výrobkov, obsluhu baliacich liniek a balení výrobkov do kartónov. Prácu môžu vykonávať v sede i v stoji. Pri práci nie sú žiadne škodlivé faktory. Na prevoz kartónov s výrobkami (nemajú veľkú hmotnosť), pracovníci používajú paletizačný vozík. V subjekte sú prestávky pri práci po každých dvoch hodinách. Zamestnanci si zvolili zmenových majstrov, ktorí zabezpečujú prenos požiadaviek smerom k zamestnávateľovi. Zamestnanci majú k dispozícii hygienické zariadenia - WC, sprchy a šatne. Ďalej majú vymedzený oddychový priestor priamo v dielni.

Subjekt má zmluvu s pracovnou zdravotnou službou BOZPO, s.r.o., Prievidza. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú lekárom PZS. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť.

PANDA – KPK, s.r.o., Cintorínska 51, Skačany, IČO: 46 877 118

Chránená dielňa na vykonávanie pomocných prác pri výrobe obuvi bola uvedená do prevádzky rozhodnutím č. B/2012/2373-PPL/9151 zo dňa 20.12.2012.

Pracovisko sa nachádza v prenajatých priestoroch v objekte obuvníckej výroby. Pracovné priestory o ploche 90 m² a vybavenie pracoviska zodpovedá charakteru vykonávanej činnosti a požiadavkám NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Šiesti pracovníci so zdravotným postihnutím (z toho 3 ženy) vykonávajú v jednozmennej prevádzke počas 8,5 hod. pracovnej doby jednoduché pracovné činnosti ako napr. ručné nitovanie, nažehľovanie medzipodšívok, začisťovanie zvrškov, vizuálnu kontrolu, nalepovanie štítkov, značenie, krémovanie, expedíciu - skladanie krabíc, balenie obuvi a pod. podľa potrieb firmy. Práca zamestnancov so zdravotným postihnutím nie je normovaná. Väčšina pracovných činností je vykonávaná v sede za pracovným stolom, niektoré za použitia jednoduchých pracovných nástrojov. Zamestnanci majú k dispozícii kompletne zariadenia na

osobnú hygienu (šatňa, umyváreň, WC) a oddychovú miestnosť. Na zabezpečenie pitného režimu majú v dielni zabezpečený prívod pitnej vody z obecného vodovodu, aj z výdajníka vody, majú možnosť prípravy teplých nápojov a zohriatia stravy v kompletne vybavenom kuchynskom kútiku (varná kanvica, mikrovlnná rúra, chladnička). Stravovanie je zabezpečené formou poskytovania stravných lístkov.

V dielni pracujú zamestnanci s rôznym zdravotným postihnutím (s chorobami tráviaceho a dýchacieho ústrojenstva, s ochorením zmyslových orgánov – postihnutie zraku a s psychickým ochorením). Pri pridelení práce je zohľadňované zdravotné obmedzenie zamestnanca. Jednému zo zamestnancov bol pridelený pracovný asistent. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú lekársku prehliadku s kladným posudkom lekára vykonávať pomocné pracovné činnosti vo výrobe obuvi. Pracovná doba nebola ani jednému zamestnancovi skrátená.

DANDY TOYS, s.r.o., Hlavná 575, Opatovce nad Nitrou, IČO: 36 348 546

Predmetom činnosti firmy je výroba kinetických hračiek z polystyrénových výliskov a z textilu, zavesených na silónovom vlasci. Pracovné priestory v 3-podlažnom objekte, vrátane chránenej dielne na I. a II. podlaží, boli uvedené do prevádzky rozhodnutím č. B/2011/1938-PPL/6972 zo dňa 29.9.2011. Neskôr bola chránená dielňa rozšírená o priestory na III. podlaží. Všetky pracovné priestory vyhovujú požiadavkám NV SR č. 391/2006 Z.z. Prístup do budovy je bezbariérový a zamestnancom je k dispozícii osobný výťah.

V súčasnej dobe je vo výrobe celkovo 8 zamestnancov, z toho 6 so zdravotným postihnutím rôzneho charakteru (2 nepočujúci, 2 s ochorením pohybového ústrojenstva, 1 s onkologickým ochorením a 1 s poruchou metabolizmu). Zdravotne postihnutí zamestnanci vykonávajú jednoduché manuálne činnosti pri kompletizácii a balení hračiek (napr. začisťovanie polystyrénových výliskov pomocou brúsneho papiera, nalepovanie nálepiek, viazanie silónových vlasčov a pod.). Väčšina činností sa vykonáva bez použitia nástrojov, v sede za pracovným stolom. Pri pridelení práce sa prihliada na individuálne schopnosti zamestnanca. Zamestnanci majú k dispozícii zariadenia na osobnú hygienu a dennú miestnosť vybavenú kuchynskou linkou, varnou kanvicou, chladničkou. Stravovanie je zabezpečené formou poskytovania stravných lístkov s možnosťou stravovania vo vedľajšom reštauračnom zariadení.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce

Plnenie tejto úlohy je rozvrhnuté na roky 2013 – 2015. V prvom roku kampane sme sa v našom regióne zamerali na podniky s počtom zamestnancov viac ako 100, ktoré sme požiadali o informáciu, či spolupracujú s agentúrami dočasného zamestnávania a či takýto pracovníci vykonávajú rizikové práce. Celkovo sme oslovili 34 podnikov, odpovedalo nám 31 z nich (jeden z podnikov, ktorí na náš list nerefletovali, je v konkurze, druhý zmenil sídlo, ďalšia existujúca spoločnosť neodpovedala). S agentúrami spolupracuje 6 podnikov, pričom v troch z nich títo pracovníci nevykonávajú rizikové práce a v troch rizikové práce vykonávajú. V dvoch prípadoch ide o práce s rizikom hluku, v jednom prípade ide o kombináciu rizika hluku a pevného aerosólu v pracovnom prostredí.

Štátny zdravotný dozor sme vykonali v jednom subjekte – SaarGummi s.r.o., Dolné Vestenice. Pri kontrole sme zistili, že spoločnosť spolupracuje s agentúrou dočasného

zamestnávania Inštitút odborného vzdelávania, s.r.o., Púchov. Agentúra má stabilne v spoločnosti svojho zástupcu (koordinátora), ktorý je poverený jednaním so spoločnosťou. Z celkového počtu zamestnancov 615, z toho 349 žien, je cez agentúru zamestnaných 119 zamestnancov, z toho 51 žien. Žiaden zo zamestnancov zamestnaných cez agentúru nie je zaradovaný na výkon rizikovej práce. Spoločnosť má s agentúrou uzavretú dohodu, na základe ktorej vstupné lekárske preventívne prehliadky s vyhodnotením zdravotnej spôsobilosti na prácu zabezpečuje agentúra a následné lekárske preventívne prehliadky v zmysle osobitých predpisov zabezpečuje spoločnosť. Záznamy o vykonaných LPP v súvislosti s prácou s posudkami o spôsobilosti sú archivované v spoločnosti. Spoločnosť zabezpečuje osobné ochranné pracovné prostriedky bez rozdielu pre všetkých pracovníkov. Agentúra zabezpečuje poistenie zamestnancov pre prípad choroby z povolania. Spoločnosť vytvára primerané a priaznivé pracovné podmienky na výkon práce zamestnancom agentúry rovnako ako vlastným zamestnancom.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

HVBPKV:

Úloha je splnená. V rámci danej úlohy bolo v roku 2013 vyšetrených 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení ľahko pracujúcich mužov a žien. Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1-dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prievidzi, na administratívnych pracoviskách závodov a na pracoviskách základných a stredných škôl (učitelia, vychovávatelia) boli u respondentov vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/ u všetkých klientov. Súčasne bola vykonávaná intervencia zameraná na zlepšenie stravovacích návykov klientov.

Správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe bola odoslaná na RÚVZ Trenčín.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny výživy, SOŠ T. Vansovej, Prievidza, CSA s.r.o., Prievidza, Hypernova Prievidza

Riešenie

Vyšetrenie biochemických parametrov a stanovenie somatometrických parametrov u klientov poradne zdravia, ktorí následne vyplnili dotazníky pre účastníkov tejto výskumnej úlohy – 52 vyšetrených.

Realizácia: október

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je splnená. Odoberatých a laboratórne vyšetrených na množstvo KJ a KJO3 bolo 24 vzoriek. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch. Správa o plnení úlohy bola zaslaná gestorovi úlohy.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach nie je zapojený do riešenia úlohy, pretože v regióne dozorovanom RÚVZ Prievidza sa nenachádza výrobná PET fliaš ani plniarne balených vôd.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha je splnená podľa harmonogramu.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Úloha je splnená. Odoberaté boli 2 vzorky papierových obalov a 2 vzorky potravín balených v papierových a kartónových obaloch. Vykonané boli 3 úradné kontroly obalových materiálov bez odberu vzoriek. Bol vykonaný 1 audit u výrobcu materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. Správa o plnení úlohy bola zaslaná na RÚVZ Poprad.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha bola splnená. Vykonaný bol zber údajov o spotrebe vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie. Údaje boli získané formou dotazníkov od 20 respondentov v určenom vekovom zastúpení mužov a žien. Odoberatých a laboratórne vyšetrených na prítomnosť prídavných látok (farbivá, kumarín) bolo 32 vzoriek potravín. Správa s vyhodnotenými výsledkami monitoringu bola odoslaná gestorovi úlohy za Slovenskú republiku.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach podľa harmonogramu nemal v roku 2013 plánovaný odber vzoriek.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach podľa harmonogramu nemal v roku 2013 plánovaný odber vzoriek.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Úloha je splnená. Odoberaté a laboratórne vyšetrené boli 2 vzorky výživových doplnkov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

HDM:

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V roku 2013 je realizovaná V. etapa projektu a celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných. V okrese Prievidza a Partizánske boli náhodne vybrané 2 školy (Gymnázium V.B. Nedožerského, Prievidza a SOŠ Lipová 8, Handlová). Z príslušnej vekovej skupiny z každej školy bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, spolu bolo vyšetrených 120 detí. Dáta boli spracované v druhom polroku 2013 a následne zaslané do 30.9.2013 na RÚVZ Rimavská Sobota MUDr. Bérešovej.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny detí a mládeže, Gymnázium V.B.Nedožerského Prievidza, Stredná odborná škola Handlová

Riešenie

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR.

Vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít , ako aj dotazníkový prieskum realizuje odd. HDM, meranie krvného tlaku a somatometrických parametrov realizovali pracovníčky odd. podpory zdravia. V rámci projektu bolo na vybraných školách celkovo vyšetrených 96 detí vo veku 15 – 19 rokov.

Realizácia: apríl - máj

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

V I. polroku 2013 sa uskutočnil prieskum v Spojenej škole, Grundschule mit Kindergarten, Školská 370/19, Nitrianske Pravno u 20 detí vo veku 11 rokov. Prieskum bol realizovaný prostredníctvom 2 dotazníkov, týkajúcich sa stravovacích zvyklostí detí. Dotazníky boli vyplnené rodičmi. V druhom polroku 2013 boli spracované dáta a do 1.11.2013 zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

V termíne od 2.4. do 22.4. 2013 bola vykonaná mimoriadna cieľená kontrola zameraná na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení v 10 ZŠ a v 5 SŠ v okresoch Prievidza a Partizánske.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2012 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovačieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 22.4.2013 do 27.4.2013 sme zabezpečili:

- publikovanie 3 článkov s tematikou očkovania v lokálnych médiách MY Hornonitrianske noviny v okrese Prievidza a Tempo v okrese Partizánske
- vyhotovenie nástenky - informačného panelu
- poradenstvo v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov aj pre laickú verejnosť.

Problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Očkovanie proti chrípke v chrípkovej sezóne 2013 – 2014,
- Informácia o očkovaní pre laickú verejnosť a rodičov – ochrana detí pred čiernym kašľom, plagát – informácia o očkovaní.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2013 prešetrili 7 prípadov ochorení na VHB, 2 nosičstvá HBsAg, 16 prípadov čierneho kašľa a 2 invazívne pneumokokové ochorenie.

U ostatných preventabilných ochorení alebo u iných vybraných ochorení (VHA, besnota, meningokoky, KE, chrípka, pneumokokové ochorenia) kontrolujeme očkovanie priebežne.

V roku 2013 bolo VLPDD hlásených 108 odmietnutí povinného očkovania. Počet podaní odmietnutí povinného očkovania bol v roku 2013 2 x hlásený na ÚVZ SR Bratislava.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári pre rok 2013.

V januári 2013 SEVS a SLS usporiadali IV. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom vedúca odboru aktívne prispela dvomi prednáškami.

V júni 2013 sa vedúca odboru zúčastnila odborného seminára „Škola vakcinológie II.“ na Remate pri Handlovej usporiadaného SEVS.

V septembri a októbri 2013 bola vykonaná kontrola očkovania a skladovania vakcín v 43 pediatrických obvodoch. Počas roka bola vykonaná kontrola očkovania proti tetanu a skladovania vakcín v 9 obvodoch všeobecných lekárov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

K 31.1.2013 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (odd. infekčnej epidemiológie a odd. NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2012.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

Počas chrípkovej sezóny 2012 - 2013 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2013 bolo odobratých 34 nasofaryngeálnych výterov, z toho boli izolované 7x vírus chrípky typu A H1N1, 1 x bližšie neurčený vírus chrípky typu A, 4 x bližšie neurčený vírus chrípky typu B, 1x vírus chrípky typu B Wisconsin, 2x vírus chrípky typu A H1 pandem09, 1x vírus chrípky typu AH3 a 18x bolo vyšetrenie negatívne. V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo v okrese Prievidza zatvorených 1x Spojená škola internátna, 1x Spojená škola, 2x Špeciálna ZŠ, 2x ZŠ, 4x ZŠ s MŠ a v okrese Partizánske 1x Špeciálna ZŠ, 1x ZŠ a 2x ZŠ s MŠ. Rozhodnutia boli vydané oddelením HDM. V roku 2013 boli vydané opatrenia pri epidémii pre všetky tri nemocnice regiónu.

Od začiatku roka 2013 bolo na nahlásených 23 ochorení na SARI – 22 ochorení z okresu Prievidza a 1 ochorenie z okresu Partizánske. V 7 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky A H1N1, 1x vírus chrípky typ B, 1x vírus typ A H3, 1x vírus typ AH1 pand.09 a v 12 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. V okrese Partizánske bolo vyšetrenie negatívne.

Vykázali sme 3 úmrtia na SARI, 2x v okrese Prievidza (1x potvrdený vírus chrípky AH1N1, 1x negat.) a 1x v okrese Partizánske (vírus chrípky nepotvrdený).

Za rok 2013 boli hlásené 2 podozrenia na VHA - nepotvrdené, 7 ochorení na VHB, 9 ochorení na VHC, zaznamenaných bolo 8 bezpríznakových nosičstiev VHC a 2 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 20 rozhodnutí. V súvislosti s epidemickým výskytom varicelly bola zatvorená 1 ZŠ. Rozhodnutie bolo vydané oddelením HDM.

Zaznamenali sme:

1. Dve epidémie hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu:

- u účastníkov Školy v prírode spojenej s plaveckým výcvikom v Penzióne Kalinka Malé Bielice
 - Partizánske, kedy zo 43 exponovaných detí a 5 pedagogických pracovníkov ochorelo 12 detí. Výtery z rekta boli u detí negatívne, stolicu na virologické vyšetrenie sa nepodarilo odobrať
 - rodinnú epidémiu v okrese Prievidza, kde ochoreli dve deti zo 4 exponovaných osôb.
 - 2. Dve rodinné epidémie spôsobené rotavírusmi, kde ochoreli 4 deti z 8 exponovaných.
 - 3. Jeden epidemický výskyt a tri rodinné výskyt u ochorenia na salmonelózu:
 - v epidémii v Kolačne ochorelo po konzume doma robených ruských vajec 8 osôb z 10 exponovaných. Salmonella enteritidis bola kultivačne potvrdená u 4 osôb,
 - v troch rodinných epidémiách ochorelo spolu 6 osôb z 13 exponovaných. Z výterov z rekta bola vo všetkých prípadoch potvrdená S. enteritidis.
 - 4. Jedna rodinná epidémia kampylobakteriálnej enteritídy – ochoreli 3 osoby zo 6 exponovaných. Pôvodcom ochorenia bol Campylobacter jejuni
 - 5. Jedna rodinná epidémia pedikulózy, kde zo 7 exponovaných osôb ochoreli 2 osoby
 - 6. Dve epidémie svrabu:
 - jeden epidemický výskyt v CSS Bôrik Nitrianske Pravno, kde ochorelo 6 klientov z 50 exponovaných,
 - jeden rodinný výskyt, kde ochoreli 4 osoby zo 4 exponovaných
 - 7. Jeden epidemický výskyt šarlachu v MŠ v Nedožeroch – Brezanych, kde ochorelo 10 detí zo 61 exponovaných
 - 8. Jeden epidemický výskyt enterovírusovej vezikulárnej stomatitídy s exantémom v MŠ Lehota pod Vtáčnikom, kde zo 60 exponovaných detí ochorelo 12 detí.
- Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.
- Bolo vydaných 22 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie, 2 rozhodnutia pri podozrení na pohlavnú chorobu a 1 rozhodnutie pri poranení zdravotníckeho pracovníka ihlou. Prešetrili sme 88 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 33 bolo uzatvorených ako sepsa.
- Prispeli sme aktívne prednáškou pre Slovenskú lekársku spoločnosť, Spolok lekárov v Prievidzi ambulantných lekárov o problematike spolupráce medzi RÚVZ a ambulanciami.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásia chrípku 12 obvodní lekári - 7 pre dospelých (5x okres PD a 2x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza a aktívne hlásia prenosné ochorenia 7 obvodní lekári (3 pre dospelých – 1x PE, 2x PD a 4 pediatri z okresu Prievidza) a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Za rok 2013 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 112 nozokomiálnych nákaz, z toho 13 sepsí.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 116 zdravotníckych zariadeniach, z toho 99x na lôžkovom oddelení, 123x v ambulancii a 2x DOS. Boli vydané 3

rozhodnutie na zákaz činnosti, 1x rozhodnutie o vyhovení námietkam účastníka konania a 3 začaté konania, z ktorých boli 2 zastavené podľa § 30 ods. 1 písm.h).

Fyzikálne - biologické testovanie bolo realizované v 199 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení

V roku 2013 sme prešetrili 120 multirezistentných kmeňov baktérií a 124 kmeňov meticilín-rezistentných SA.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 57 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení, 2 záväzné stanoviská k umiestneniu stavby, 1 ku kolaudácii a 3 vyjadrenia.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2013: Hygiena a dezinfekcia rúk – „Hygiena rúk v ambulancijnej starostlivosti“. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. V hemodialyzačnom stredisku v okrese Prievidza sme 6.5. 2012 odobrali stery z rúk 8 zdravotníckym pracovníkom, hemodialyzačnom stredisku v okrese Partizánske sme 7.5.2013 odobrali stery z rúk 10 zdravotníckym pracovníkom. V ambulanciách všeobecných lekárov bolo odobratých 13 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov a v zubných ambulanciách 11 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov. Celkom bolo odobratých 42 sterov z rúk: 12 sterov od lekárov, 22 sterov od zdravotníckych sestier a 4 stery od sanitárov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2012/2013 ostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetovania prípadu a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

V prvom polroku 2013 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V prvom polroku 2013 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

V roku 2013 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2012.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované PZ

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny detí a mládeže, Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza, Obchodná akadémia Prievidza, ZŠ Zemianske Kostol'any, ZŠ Mariánska, Prievidza, ZŠ Klátova Nová Ves

Riešenie

- Projekt „Hrou proti AIDS“

- oslovené gymnáziá, stredné školy a stredné odborné školy regiónu
 - Gymnázium V.B. Nedožerského Prievidza – zúčastnených 185 študentov 7 tried 1. a 2. ročníka
 - Obchodná akadémia Prievidza - zúčastnených 225 študentov 10 tried 1. - 3. ročníka

Realizácia: február

- ostatné aktivity vid'. 9.1

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2013 bola formou konzultácie poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 91 prípadoch a v 15-tich bol vykonaný pohovor s rodičmi odmietajúcimi očkovanie u detí.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V rámci projektu sme zabezpečili:

- zaslanie informačného listu vybraným školám a lekárom pre deti a dorast,
- distribúciu dotazníkov do 4 stredných škôl (3x okres Prievidza, 1x okres Partizánske) a 7 lekárom pre deti a dorast (5x okres Prievidza, 2x okres Partizánske),
- celkovo sme zozbierali 76 vyplnených dotazníkov,
- vyplnené a skompletizované dotazníky sme zaslali gestorovi projektu,
- od vybraných škôl a lekárov pre deti a dorast sme zabezpečili údaje potrebné k štatistickému spracovaniu a komplexnému zhodnoteniu výberu.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE – monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave.

K 31.12. 2013 bolo vyšetrených 8 vzoriek z lokalít Nitrianske Rudno-pláž, plážové kúpalisko Bojnice, vodná nádrž Kanianka, povrchový tok rieky Nitra. Vo všetkých vyšetrených vzorkách sme nezaznamenali sinicový výskyt vodného kvetu. V lokalite Nitrianske Rudno

koncom júla a koncom augusta oscilovali hodnoty cyanobaktérií okolo limitnej hodnoty. Dominantný druh vo vyšetrených vzorkách bola sinica *Microcystis flos-aquae*.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

NRC pre TTA sa podieľa na projekte 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach. Vyšetrených bolo 22 vzoriek. Z toho 14 vzoriek bolo vyšetrených v zdravotníckych zariadeniach. V týchto sa sledovala studená pitná voda a teplá úžitková voda. V siedmich vzorkách studenej pitnej vody bol výsledok na prítomnosť améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C negatívny. V siedmich vzorkách teplej úžitkovej vody bol v troch prípadoch pozitívny. Potenciálne patogénne rody *Naegleria* a *Acanthamoeba* sa nepotvrdili. Jednalo sa o rody *Hartmannella*, *Vahlkampfia*, *Vanella* a *Dactylamoeba*.

Bol riešený podnet na prítomnosť baktérie *Legionella* vo verejnom vodovode.

Sťažovateľ ochorel na zápal pľúc a ako príčinu uviedol prítomnosť baktérie *Legionella* v jeho rozvodoch pitnej vody.

Pôvodca jeho ochorenia však v jeho anamnéze nebol potvrdený

Odobrané vzorky potvrdili prítomnosť tejto baktérie v pitnej studenej aj TUV vode. Množstvo stanovených baktérií by však podľa súčasnej európskej legislatívy nemalo predstavovať zdravotné riziko. V TUV boli vykultivované aj améby rodov *Vahlkampfia* a *Hartmannella*.

Vo všetkých vyšetrených vzorkách v ktorých boli prítomné améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C bola nariadená termodezinfekcia. Prax ukazuje, že úplná eliminácia améb z vodovodnej siete nie je možná. Je tomu tak z dôvodou biologických i technických. Maximum, ktoré je možné dosiahnuť je eradikovať ich na prijateľnú úroveň.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

NRCA:

Vzorky minerálnych a pramenitých balených vôd a vody vo watercooleroch boli vyšetrované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek Oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 7 vzoriek. Výsledky vo všetkých prípadoch spĺňali kritéria limitov.

HVBPKV:

Úloha je splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. Odoberaté boli 4 vzorky vody z waterkoolerov na mikrobiologické a chemické vyšetrenie.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

HVBPKV:

Úloha je splnená. Na kontrolu prítomnosti radiačne ošetrených potravín bola odobratá 1 vzorka potravín. Nálezy boli negatívne.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

HVBPKV:

Úloha je plnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V obchodnej sieti bola na monitoring podľa časového harmonogramu odobratá 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy. Výsledky analýzy vzorky boli vyhovujúce.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

HVBPKV:

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky boli vyhovujúce.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská

PZ

Riešenie

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa zdravia

- 5. apríl – Deň otvorených dverí v poradni zdravia – počas dňa bolo vyšetrených 45 záujemcov, ktorým sa stanovovala hladina celkového cholesterolu v krvi a hodnota krvného tlaku
- 9. apríl - Svetový deň zdravia pre obyvateľov mesta Partizánske – akcia sa konala v Klube spoločenských organizácií v Partizánskom a 28 záujemcom bol vyšetrený celkový cholesterol v krvi a zameraný krvný tlak
- propagácia Dňa otvorených dverí – internetová stránka úradu, MY Prieboj Hornonitrianske noviny, RTV Prievidza, Prievidzsko, SME, regióny
- propagácia SDZ v Partizánskom – týždenník TEMPO Partizánske

Realizácia: marec – apríl

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku

- Železničná stanica Partizánske – zdravotno-výchovná akcia, počas ktorej boli realizované nasledujúce vyšetrenia:
 - o vyšetrenie vydychovaného vzduchu smokerlyzerom – 31 vyšetrení
 - o vyšetrenie FEV1 a veku pľúc – 19 vyšetrení
 - o meranie krvného tlaku – 24 vyšetrení
 - o propagácia akcie: týždenník TEMPO Partizánske, internetová stránka úradu
- aktivity v školách – vid' 9.7.
- príspevky na internetovej stránke úradu venované svetovému dňu a kampani „Exfajčiari sú nezastaviteľní“

Realizácia: máj**▪ aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi****Deň zodpovednosti:**

- nástenka vo vestibule RÚVZ – informácia o konaní akcie
- propagácia akcie v médiách: Prievidzsko (počas 2 týždňov), internetová stránka úradu, RTV Prievidza
- spolupráca so Žilinskou univerzitou, pobočka Prievidza, v priestoroch ktorej sa akcia konala
- spolupráca s Obvodným oddelením policajného zboru Prievidza
- počas akcie bolo vyšetované:
 - o GMT – 31 vyšetrení
 - o Krvný tlak – 33 vyšetrení
 - o Vyplnenie dotazníkov – 33-krát
 - o Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov a propagačných predmetov
 - o Individuálne odborné poradenstvo v oblasti zodpovednej konzumácie alkoholu
- vloženie údajov z dotazníkov do súboru DENZOD. rec

Realizácia: Júl**▪ aktivity pri príležitosti Európskeho dňa ústneho zdravia**

- článok na internetovej stránke RÚVZ venovaný problematike ústneho zdravia u fajčiarov
- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná problematike zdravia ústnej dutiny
- Spojená škola internátna Prievidza – 12.9.2013 distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s témou stomatohygieny, anatómie zubov, projekcia dvoch DVD „ Čo sa stalo medvedíkovi“ a „ Maškrtná veverička“, praktická ukážka a nácvik správneho čistenia zubov na modeloch zubov- edukovaných 38 žiakov na 2 besedách
- oslovenie pedagógov základných škôl s ponukou na spoluprácu pri realizácii zdravotno-výchovných aktivít :
 - o ZŠ Sebedražie – distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s témou stomatohygieny, anatómie zubov, projekcia DVD „ Lakomý syseľ“ pre žiakov 1. stupňa - počet edukovaných 55
 - o ZŠ Zemianske Kostolany - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s témou stomatohygieny, anatómie zubov, projekcia DVD „ Lakomý syseľ“ pre žiakov 1. stupňa – počet edukovaných 67 žiakov
 - o ZŠ s materskou školou Bojnice - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s témou stomatohygieny, anatómie zubov, projekcia troch DVD „ Čo sa stalo medvedíkovi“ a „ Maškrtná veverička“ a „ Lakomý syseľ“ – počet edukovaných žiakov 110

Celkovo v rámci Týždňa ústneho zdravia bolo edukovaných 270 žiakov prvého stupňa základných škôl.

Realizácia: September**▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby**

- internetová stránka úradu – príspevok
- názorná propagácia na danú tému vo vestibule úradu
- ZŠ Nedožery - Brezany – dve besedy „Svetový deň Alzheimerovej choroby“ + praktické cvičenia z pracovných listov Tréning pamäte, 8. a 9. ročník, 38 edukovaných žiakov

Realizácia: September

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa srdca**

- názorná propagácia propagujúca Svetový deň srdca a akcie:
 - o vo vestibule RÚVZ
 - o vo vestibule Žilinskej univerzity
 - o v priestoroch Akadémie vzdelávania Prievidza
- informácia o konaní akcie v rámci Svetového dňa srdca v printových a elektronických médiách (My Prievidzsko, internetová stránka SME regiónu, internetová stránka úradu, RTV Prievidza)
- spolupráca so Žilinskou univerzitou, pobočka Prievidza (poskytnutie priestorov na realizáciu vyšetrení v rámci Svetového dňa srdca)
- realizácia samotnej akcie dňa 27.9. :
 - o vyšetrovanie hladiny celkového cholesterolu (celkovo 31 vyšetrených)
 - o meranie tlaku krvi (31 vyšetrených)
 - o antropometria (31 vyšetrení)
 - o individuálne odborné poradenstvo venované danej problematike
 - o distribúcia zdravotno-výchovných materiálov venovaných prevencii srdcovo-cievnych ochorení
- propagácia Svetového dňa srdca na zdravotno-výchovnej akcii „ Ešte dúšok leta“ organizovanej Regionálnym kultúrnym centrom Prievidza, ktorá bola realizovaná na námestí mesta Prievidza a určená žiakom a študentom základných škôl regiónu (poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov, kvíz s danou problematikou pre žiakov 1. - 4. ročníka a 7. – 9. ročníka základných škôl)

Realizácia: September

▪ **aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa starších** – vid'. 9.6

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná problematike duševného zdravia
- článok „ Depresia“ na internetovej stránke úradu
- Klub dôchodcov Bojnice – distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (Liga za duševné zdravie) venovaných duševnému zdraviu a duševným ochoreniam:
 - o Úzkostné a fóbické stavy – skladačka
 - o Telesné a duševné zdravie Spojené nádoby – skladačka
 - o Depresia – skladačka
 - o Alzheimerova demencia – skladačka
 - o Schizofrénia – skladačka

Realizácia: Október

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa výživy**

- **ZŠ Diviaky nad Nitricou** - beseda pre žiakov 1. stupňa základnej školy na tému „ Zdravá výživa“ – edukovaných žiakov 64

Realizácia: Október

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa diabetu**

- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému cukrovky
- článok na tému „Cukrovka“ na internetovej stránke úradu

Realizácia: November

▪ **aktivity pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám**

- názorná propagácia na danú tému vo vestibule úradu
- článok venovaný problematike závislostí na internetovej stránke úradu

- ZŠ mariánska Prievidza – 15.11.2013 - beseda „Alkohol“ + pracovné listy, 7. ročník, 19 žiakov

20. november – Súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“

- oslovenie všetkých základných škôl regiónu s výzvou na zapojenie do uvedenej súťaže prostredníctvom školských úradov
- uverejnenie podmienok súťaže na internetovej stránke úradu
- žiadosť o uverejnenie podmienok súťaže v regionálnych médiách

Realizácia: **november**

▪ **aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná problematike fajčenia
- článok na internetovej stránke úradu

Realizácia: **November**

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa AIDS**

- názorná propagácia na tému HIV/AIDS vo vestibule úradu
- článok na internetovej stránke úradu venovaný danej problematike
- ZŠ Zemianske Kostolany – beseda na tému „HIV/AIDS“, 8. a 9. ročník, 21 žiakov
- ZŠ Mariánska Prievidza - beseda na tému „HIV/AIDS“, 8. a 9. ročník, 24 žiakov
- ZŠ Klátova Nová ves – dve besedy na tému „HIV/AIDS“, 8. a 9. ročník, 38 žiakov

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Riešiteľské pracoviská

PZ

Riešenie

- príprava na realizáciu dotazníkového prieskumu, samotná realizácia na základe metodického usmernenia s výberom respondentov, kompletizácia dotazníkov a zadanie databázy do programu EpiData
- archivácia tlačených dotazníkov

Realizácia

máj – jún

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Riešiteľské pracoviská

PZ, SOŠ Partizánske, ICM Partizánske, školské úrady, ZŠ a SŠ regiónu

Riešenie

1. prednáška „**Zdravá strava, zdravý životný štýl**“ – realizovaná 2-krát pre celkovo 30 študentov SOŠ Partizánske v spolupráci s ICM Partizánske

Realizácia: apríl

2. výzva pre školy regiónu so žiadosťou o otvorenie svojich športovísk širokej verejnosti počas tohto dňa
 - príspevok na internetovej stránke úradu a v týždenníku TEMPO Partizánske

Realizácia: apríl – máj

3. Kampaň „**Odstráň obezitu!**“

- oslovenie so žiadosťou o spoluprácu Mestský úrad Partizánske
- propagácia kampane „Odstráň obezitu“ v regionálnych médiách:
 - o internetová stránka úradu

- oznam o konaní akcie
- článok na tému „Obezita“
- regionálny týždenník Tempo:
 - oznam o konaní akcie pri príležitosti Svetového dňa výživy
 - článok s témou „Obezita – chyba krásy?“
- Mestský rozhlas mesta Partizánske – oznam o konaní akcie
- Mestská televízia Partizánske - reportáž priamo z akcie
- názorná propagácia na vo vestibule úradu na tému „ Svetový deň potravy“, informácia o konaní akcie v meste Partizánske
- akcia konaná vo veľkej zasadačke MÚ Partizánske v spolupráci s Cambridgediet
 - stanovenie hladiny celkového cholesterolu – 36 vyšetrení
 - meranie tlaku krvi – 36 vyšetrení
 - individuálne odborné poradenstvo súvisiace s vyšetrovanými parametrami, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s aktuálnou problematikou podľa výsledkov vyšetrení
 - distribúcia produktov dodaných spoločnosťou Fructop s.r.o., Ostratice, spolupráca pri vyplňaní dotazníkov ku kampani

Realizácia: **Október**

4. dve besedy „Zdravý životný štýl, zdravá výživa“ – pre študentov 1. až 4. ročníka Obchodnej akadémie Prievidza – edukovaných 47 študentov
5. beseda „Zdravá výživa, význam raňajkovania“ – pre žiakov 1. stupňa Základnej školy Zemianske Kostolany – edukovaných 39 žiakov
6. beseda „Zdravá výživa, význam raňajkovania“ –pre žiakov 2. stupňa Základnej školy Zemianske Kostolany – edukovaných 61 žiakov
7. dve besedy „Anorexia“ + projekcia filmu „Sami“ – pre žiačky 8. a 9. ročníka ZŠ Nitrianske Rudno – počet edukovaných 39

Realizácia: November

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Propagácia súťaže - informácie o pravidlách súťaže a účastnícke listy, zoznam cien, ako i ďalšie pokyny boli zverejnené prostredníctvom **internetovej stránky úradu** .

- **názorná propagácia**
 - **panely, nástenky** – vestibul úradu, Nemocnica Bojnice
 - **vývesky** – v zdravotníckych zariadeniach (Nemocnica Bojnice, Uniklinika Prievidza, Poliklinika Nováky, ZS Zemianske Kostolany, ZS Nitrianske Rudno, Nemocnica Handlová, Poliklinika a ZS Partizánske - 3x)

Celkom bolo na propagáciu použitých 35 kusov plagátov.

- **regionálne printové a elektronické média**
 - **článok „Vyzvi srdce k pohybu 2013“** – **Tempo** - týždenník občanov okresov Partizánske a Bánovce nad Bebravou - č. 13 z 2. apríla 2013, str. 9
 - **oznam v regionálnom spektre RTV Prievidza** (vysielať od 14. týždňa cca 47 krát/24 hodín)

V rámci kampane bolo oslovených 11 regionálnych médií na poskytnutie priestoru pre propagáciu kampane, zatiaľ vyhovel len dve.

- **distribúcia** účastníckych listov, plagátov, letákov, informačných a propagačných materiálov

- *vestibul úradu*
- *zdravotnícke zariadenia* (Nemocnica Bojnice - 2x, Uniklinika Prievidza - 2x, Poliklinika Nováky, ZS Zemianske Kostolany, ZS Nitrianske Rudno, Nemocnica Handlová, Poliklinika a ZS Partizánske - 3x)
- *ZŠ Valaská Belá*
- *Firma Honeywell Partizánske*
- *individuálne* pri vybavovaní stránok
- **zber, evidencia a zaslanie účastníckych listov organizátorovi** - vo vestibule úradu bola inštalovaná schránka určená na zber účastníckych listov.
- **uverejnenie výhercov kampane na internetovej stránke úradu**

Realizácia: apríl - december

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Riešiteľské pracoviská

PZ, Klub dôchodcov Bojnice, JDS Bojnice, Univerzita tretieho veku Žilinskej univerzity, pobočka Prievidza

Riešenie

1. účasť na prezentácii semestrálnych prác študentov UTV ŽU
2. Plánovanie a príprava prednášky pre členov KD, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov podľa požiadaviek
3. individuálne poskytnutie odborných podkladov za účelom prípravy článku venovaného zdravému životnému štýlu

Realizácia: január, marec, máj

Medzinárodný deň starších

- oslovenie starostu obce Ráztočno a následná spolupráca pri realizácii uvedenej akcie
- umiestnenie oznamu na informačnej tabuli obce o konaní akcie pre seniorov, informovanie občanov o konaní akcie prostredníctvom miestneho rozhlasu
- názorná propagácia vo vestibule RÚVZ s aktuálnou tematikou
- článok na internetovej stránke úradu spolu s oznamom o konaní akcie
- vyšetrenia seniorov obce v priestoroch Obecného klubu Ráztočno
 - stanovenie hladiny celkového cholesterolu celkom 35- krát
 - meranie tlaku krvi celkom 37- krát
 - stanovenie BMI indexu celkom 36-krát
 - individuálne odborné poradenstvo súvisiace s vyšetrovanými parametrami
 - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s aktuálnou problematikou podľa výsledkov vyšetrení
 - distribúcia materiálov ÚVZ SR „Aktívne starnutie“ a zdravotno-výchovných materiálov RÚVZ Žiar nad Hronom „To, čo spôsobuje starnutie, nie je vek, ale opustenie ideálov“

Realizácia: September - október

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Mariánska, Prievidza; ZŠ Malinovského, Partizánske; ZŠ Zemianske Kostol'any, SOŠ Partizánske

1. *prednáška „Nelátkové závislosti“* pre žiakov 6. ročníka ZŠ Mariánska – edukovaných 19 žiakov

Realizácia: február

2. *prednášky „Škodlivosť fajčenia pre ľudské telo“* spojená s testom na overenie získaných vedomostí a oceňovaním najúspešnejších cenami z kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ - v 5. a 6. ročníku edukovaných celkovo 43 žiakov

Realizácia: máj

3. *projekcia filmu „Kým stúpa dym“* spojená s besedou pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska – edukovaných 24 detí

Realizácia: máj

4. *projekcia filmu „Kým stúpa dym“* spojená s besedou pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostol'any – edukovaných 34 detí

Realizácia: jún

5. *prednášky „Tehotenstvo v mladom veku“* – pre študentky 1. a 2. ročníka SOŠ Partizánske – počas 2 prednášok bolo edukovaných 47 dievčat

Realizácia: jún

6. *beseda „Zdravý životný štýl- život bez cigariet“ + projekcia filmu „Kým stúpa dym“* – pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza – edukovaných 27 žiakov

Realizácia: November

7. *beseda „Nelátkové závislosti“ + dotazník o postojoch detí k internetu* – pre žiakov 6. – 9. ročníka SŠI Prievidza – edukovaných 29 žiakov

Realizácia: November

9.8 CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská: Poradňa zdravia

Riešenie

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 239 vyšetrení, z toho 166 na základnej poradni, 68 v poradni zdravej výživy, 1 v poradni pre deti a mládež a 4 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 107 vyšetrení v základnej poradni.

Realizácia: priebežne

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- podľa pokynov ÚVZ SR podieľať sa na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na regionálnej úrovni.

Odpočet plnenia:

ÚVZ SR do tohto času nepožiadala o žiadne údaje pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na regionálnej úrovni.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poskytnutie informácií o výskyte pesticídov v pitných vodách podľa usmernenia ÚVZ SR
- v prípade zaradenia niektorého vodárenského zdroja alebo verejného vodovodu ÚVZ SR, vykonávanie monitoringu odberom vzoriek na laboratórne vyšetrenie.

Odpočet plnenia:

ÚVZ SR pri plnení danej úlohy nevydal zatiaľ žiadne usmernenie.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.9 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- získanie údajov o počte nových rizikových prác v danom roku
- získanie údajov o počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- zber údajov individuálnych meraniach expozícií v jednotlivých profesiách
- zber údajov o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Odpočet plnenia:

- získanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okresoch RS a RA podľa štandardných výstupov programu ASTR:

K 31.12.2013 evidujeme spolu 41 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (27 v okrese Rimavská Sobota a 14 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1228 (474 v okrese Rimavská Sobota a 754 v okrese Revúca). V porovnaní s rokom 2012 počet evidovaných subjektov poklesol o 2 (obidva v okrese Revúca). Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v novom programovom systéme triedenia rizík ASTR.

Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2013

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	4
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec	38
4	CON – TRAND s.r.o. Rimavská Sobota	1
5	CSM Tisovec a.s., Tisovec	108
6	Gallai&Wolff, s.r.o., B.Štiavica, prevádzka Hnúšťa	9
7	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	10
8	Genes, a.s., Hnúšťa	19
9	Gravplast ,s.r.o., Rimavská Sobota	1
10	H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	28
11	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšťa-Hačava	54

12	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	10
13	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2
14	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
15	MILKO, s.r.o. Stredné Plachtince, prevádzka Mlyn Rimavská Sobota	3
16	Nemocnice a polikliniky, n.o., Bratislava, Všeobecná nemocnica Rim. Sobota	25
17	Parobek Ján, Klenovec	6
18	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	11
19	Prega ,spol. s.r.o., Klenovec	1
20	Retech, spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	3
21	Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa	13
22	SAS, s.r.o. Rimavská Sobota	2
23	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	9
24	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	100
25	Technické služby mesta Hnúšťa	5
26	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšťa	4
27	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
Okres Revúca		
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	79
2	Drevoxholding s.r.o. Revúca	3
3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	6
4	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	12
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
8	Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa	2
9	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	4
10	Revúcke koberce syntetické, s.r.o., Revúca	28
11	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	7
12	SLOVMAG, a.s., Lubeník	186
13	SMZ, a.s., Jelšava	397
14	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	23

* počet pracovníkov zaradených do rizika

- získavanie údajov o počte nových rizikových prác v danom roku:

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2013 vydané pre jeden subjekt v okrese Revúca a pre jeden subjekt v okrese Rimavská Sobota:

- Drevex Revúca s.r.o. Revúca – jedná sa o novú prevádzku porezu dreva a výroby paliet,
- Gallai&Wolff, s.r.o., B.Štiavnica, prevádzka Hnúšťa – jedná sa o novú prevádzku výroby kovových a gumenných komponentov

K 31.12.2013 boli vyradené z evidencie ASTR 4 subjekty – 1 v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- interstil Slovakia, k.s., Levice, prevádzka Tisovec - firma sa pretransformovala na spoločnosť, ktorá t.č. obchoduje so strojárskymi výrobkami ,
- Muránska píla, s.r.o. Muráň – spoločnosť oznámila zrušenie prevádzky v Muráni,
- Sklotex Revúca, s.r.o. Revúca - spoločnosť je v konkurze a neprevádzkuje žiadne pracovisko,
- Východoslovenská energetika a.s. Košice, pracovisko Lubeník – v spoločnosti na základe žiadosti došlo k preradeniu prác do kategórie rizika 2 rozhodnutím RÚVZ Rimavská Sobota.

V roku 2013 bolo prehodnotených 12 rozhodnutí o zaradení činností do kategórií rizikových prác. Najviac rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu zmien pracovných podmienok (kumulované funkcie – zmeny pracovných náplní, zmeny technológie, zakúpenie nových technológií) a z dôvodu vykonania objektivizácie faktorov pracovného prostredia na pracoviskách. Na základe týchto nových skutočností zamestnávateľa vykonali nové hodnotenia rizík faktorov práce a následne aj zmeny v zaradení činností do kategórií rizík.

Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Calmit, spol s r.o., Bratislava, závod Tisovec
- CSM Tisovec, a.s., Tisovec
- Genes, a.s., Hnúšťa
- H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha
- KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná
- Reisner & Wolff Slovensko, s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa
- Technické služby mesta Hnúšťa
- Aries 2, s.r.o., Tornaľa
- I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa
- SLOVMAG, a.s., Lubeník
- SMZ, a.s., Jelšava – dve rozhodnutia a to pre divíziu baňa a divíziu výroby slinkov
- **získavanie údajov o počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce:**

Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2013 sankcie neboli uložené. Voči spoločnosti Reisner & Wolff Slovensko, s.r.o., Banská Štiavnica, prevádzka Hnúšťa bolo zahájené správne konanie vo veci uloženia pokuty za nepredloženie návrhu na vyhlásenie rizikových prác a nedostatkov vo vykonávaní lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. V mesiaci december bolo oznámenie o uložení pokuty prerokované a v roku 2014 bude rozhodnutím uložená sankcia.

- **sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:**

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2012, možno konštatovať, že k 31.12.2013 došlo celkom k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 2 a poklesu počtu zamestnancov o 25.

Tabuľka trendov - počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce

rok	okres Rimavská Sobota	okres Revúca	spolu
2003			2 751
2004			2 694
2005			2 239
2006			2 077

2007	608	1 260	1 868
2008	799	1 256	2 055
2009	650	864	1 514
2010	554	823	1 377
2011	522	821	1 343
2012	467	786	1 253
2013	474	754	1 228

- zber údajov o individuálnych meraniach expozícií v jednotlivých profesiách:

Na oddelenie PPL a T boli predložené výsledky objektivizácie faktorov pracovného prostredia vykonanej v roku 2013 u nasledovných subjektov - profesií:

Subjekt/pracovisko	profesia	faktor pracovného prostredia
ARIES2, s.r.o. Tornaľa		
Hala č. 7	operátor zväracích robotov	hluk, prach, vibrácie
Hala č. 12	operátor pilčiek	hluk
	operátor zvärač	hluk, vibrácie
SLOVMAG, a.s. Lubeník		
Sintrová prevádzka	strojník separácie	hluk, prach
	obsluha Amerthermov	prach
	pomocný palič ŠP	prach
	expedient	prach
Oprávnarenské dielne Tehlovej prevádzky	prevádzkový zámočník	hluk, prach
Elektrodielne Tehlovej prevádzky	prevádzkový elektrikár	hluk, prach
Tehlová prevádzka	obsluha drviča	prach
Elektrodielne PSaS, Trafostanica	prevádzkový elektrikár	hluk
Oprávnarenské dielne Sintrovej prevádzky	prevádzkový zámočník	hluk
Elektrodielne banskej prevádzky	prevádzkový elektrikár	hluk
	banský elektrikár	hluk
Banská prevádzka	banský elektrikár GS	hluk
	baník GS	hluk
	banský tesár	hluk
DREVEX Revúca s.r.o., Revúca		
Porez dreva a výroba paliet	obsluha kmeňovej píly KP100	hluk, prach
	pomocník obsluhy KP 100	hluk
	obsluha skracovacej píly	hluk
	pomocník obsluhy skracovacej píly	hluk
	obsluha pneumatickej pištole BEA	hluk

Tomáš Ráczo, drevovýroba Tornaľa		
spracovanie guľatiny na stavebné rezivo	obsluha UH 500	hluk, prach
	pomocník obsluhy UH 500	hluk, prach
	obsluha skracovacej píly	hluk, prach
	ukladač reziva	hluk, prach
	brusič píl	hluk
	obsluha klincovačky SENCO	hluk
Gallai&Wolff, s.r.o., prevádzka Hnúšť'a		
kovovýroba	zvárač – zámočník - rovnač	hluk, prach
	zvárač – zámočník - obsluha zváracieho automatu	hluk, prach
	zvárač – zámočník - bodovanie, ustavovanie, dováranie, brúsenie, manipulácie	hluk, prach, vibrácie
	zvárač – zámočník - naváranie kotiev	hluk, prach, vibrácie
	zvárač – zámočník – obsluha zváracieho robota	hluk, prach
Calmit, spol s.r.o., závod Tisovec		
pracovisko mlynice a HS	operátor výroby, prevádzkový elektrikár	prach
	operátor výroby, prevádzkový zámočník, prevádzkový elektrikár	prach
Rimavská energetická a.s., prevádzka		
kotolňa	kurič – údržbár	hluk
Armi Trading, s.r.o. MVE Riečka		
MVE	obsluha MVE	hluk
Hydropower, s.r.o., MVE Včelince		
MVE	obsluha MVE	hluk
H.M.H Drevovýroba, s.r.o. Kociha		
drevovýroba	obsluha pásovej píly MEBOR 1200 super profi I.	hluk, prach
	obsluha pásovej píly MEBOR 1200 super profi II.	prach
	obsluha kotúčovej píly LAIMET 120	hluk, prach
	pomocný pracovník pri kotúčovej píle	hluk
	pomocník – ukladač reziva (ďalej od drviča)	hluk
	obsluha VZV Desta	hluk
	pomocník ukladač reziva (na strane drviča)	hluk

	prekladač	hluk
KSR s.r.o. - Kameňolom Husiná		
kameňolom	strojník podkopového Bagra Liebherr 954	hluk, prach
	strojník nakladača Volvo L120F	hluk, prach
Východoslovenská energetika a.s. Košice		
prevádzka Lubeník	elektrikár prevádzky siete N a NN	hluk, vibrácie
Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s. Banská Bystrica		
závod Rimavská Sobota	opravár špeciálnych motorových vozidiel a mechanizmov	hluk
	obsluha elektrickej uhlovej brúsky Makita GA6021C a motorovej píly Husquarna 359	vibrácie
TSM Hnúšťa		
Kúpalisko - vonkajší bazén	obsluha technológie bazéna	hluk
OSBD Rim. Sobota		
Bytové jadrá	určenie koncentrácie azbestových vlákien vo vnútornom prostredí bytu	azbest

- **zber údajov o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.**

V roku 2013 bolo prešetrených 24 prípadov suspektných profesionálnych ochorení. Pracovné podmienky a zaradenie pracovníkov, u ktorých bolo vyslovené podozrenie na chorobu z povolania, sú vždy uvedené v zázname pri prešetrovaní návrhov na choroby z povolania. Prehľad šetrených a priznaných chorôb podľa zaradenia do príslušnej kategórie rizík je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Prehľad prešetrených profesií v roku 2013, šetrených položiek a zaradenie do rizikových prác

Profesia	Prešetrovaná položka	Zaradenie do rizika
Lamač, hlavný narážáč, vyhybkár	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*
Lamač, pomocný lamač- ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*
Robotník na vykládke, skladník MTZ, obsluha vrtej súpravy	38	38 – kat. 4
Murár ohňovzdorného muriva, šamotár	28,29	-
Kurič, strojník prevádzkový zámočník v kotolni	28,29,38	38 – kat. 3 a 4
Hlavný narážáč	28,29	-
Skladník v sklade výbušnín, obsluha čerpadiel	29	od roku 1996 – nie je (do r. 1996 vibrácie kat.4)
Pomocný lamač	28,29	28 – kat. 4

Predavačka	29,	-
Prevádzkový zámočník ÚŤS	28,29	meranie vibrácií bolo vyžiadané
Upratovačka	29	-
Pomocný pracovník v bani, lamač pri ťažbe nerudných surovín	28,29	28 – kat. 4
inštalatér	47,28,29,38	zamestnávateľ nezhodnotil riziko
Referent HCCP	29	-
Prevádzkový zámočník, údržbár	28,29	meranie bolo vyžiadané
Pomocný lamač, vyhybkár - ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*
Lamač, pomocný lamač, vyhybkár - ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*
Triedič tehál – tunelové pece	28,29	29 – kat. 3*
Prevádzkový zámočník	28,29	38 – kat. 3
Lamač, pomocný lamač- ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*
Predavačka	29	-
Robotník drevárskej prvovýroby	28,29,38	38 – kat. 3
Expedient + vodič VZV	28,29	-
Lamač PPS, pomocný lamač- ťažba a BD	28,29	28 – kat. 4 29 – kat. 4*

*V období, keď zamestnanec vykonával profesiu, bolo pracovisko spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník zaradené do uvedenej kategórie rizika. Rozhodnutie, ktorým boli činnosti určené ako rizikové (fyzická záťaž) stratilo platnosť ku dňu 28.10.2012.

Prehľad priznaných CHzP v roku 2013 podľa profesií – priznaných položiek a zaradenia do RP

Priznané choroby	Priznaná položka ChzP	Vyhlásené riziko
SKLOTEX Revúca, s.r.o. RA - tkáčka, snovačka	29	-
SLOVMAG a.s. Lubeník - triedička suroviny	29	kat. 3*
Maroš Balážik – BAMAR , Revúca - inštalatér	28	-
SMZ a.s. Jelšava - lamač pri ťažbe ner. surovín	28	kat. 4
Lesy SR š.p. Revúca - ošetrovateľ koní	26	-
SLOVMAG a.s. Lubeník - lamač, pomocný lamač- ťažba a BD	28	kat. 4
SLOVMAG a.s. Lubeník - kurič, strojník, prevádzkový zámočník -kotelňa	38	kat. 3 - 4
REKOS, s.r.o. Revúca - obsluha latexovej a potlačovej linky	38	kat. 3
SMZ a.s. Jelšava	28	kat. 4

- lamač pri ťažbe ner. surovín		

*V období, keď zamestnanec vykonával profesiu, bolo pracovisko spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník zaradené do uvedenej kategórie rizika. Rozhodnutie, ktorým boli činnosti určené ako rizikové (fyzická záťaž) stratilo platnosť ku dňu 28.10.2012.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- vykonanie previerok zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami
- klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, oboznámenie sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- kontrolu vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- kontrolu vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- kontrolu mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch
- kontrolu zvyšovania miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **získavanie údajov o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami:**

K 31.12.2013 evidujeme 53 prevádzok a 2 subjekty vykonávajúce DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami alebo toxickými látkami a zmesami, čo znamená, že v počte evidovaných prevádzok došlo k navýšeniu počtu prevádzok o 7 v porovnaní s rokom 2012. Z celkového počtu 53 prevádzok sa 38 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 15 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o prevádzky lekární (32) a laboratórií (12), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 zdravotnícke zariadenie, 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín a 4 prevádzky manipulujúce s výbušninami. Subjekty (2) vykonávajúce DDD činnosť sa nachádzajú v okrese Rimavská Sobota.

V porovnaní s rokom 2012 došlo v roku 2013 k nasledovným zmenám: V okrese Rimavská Sobota došlo v 1 prípade prevádzky lekárne k zmene právnej formy prevádzkovateľa a do evidencie pribudlo 1 pracovisko laboratória a 2 prevádzky, ktoré v rámci trhacích prác používajú trhavy klasifikované ako toxické a veľmi toxické. V okrese Revúca evidujeme vznik 2 lekární a do evidencie pribudli 2 prevádzky, ktoré v rámci trhacích prác používajú trhavy klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě vydal k 31.12.2013 nasledovné rozhodnutia podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- pre pracoviská manipulujúce s výbušninami za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 2x (1 v okrese Rimavská Sobota a 1 v okrese Revúca)
- pre pracoviská manipulujúce s výbušninami – 1x v okrese Rimavská Sobota (prevádzkový poriadok bol schvaľovaný samostatným rozhodnutím)

V spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami (terminológia podľa zákona č. 355/2007 Z.z.):

- pre pracoviská lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 3x (1 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca)

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vyplynulo nasledovné:

Na všetkých pracoviskách sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby veľmi toxických a toxických látok a zmesí. V 1 prípade laboratória (Detox s.r.o., prevádzka Rimavská Sobota) bolo zistené, že evidencia je vedená v PC, preto bol prevádzkovateľ zaviazaný zabezpečiť vedenie evidencie takým spôsobom, ktorý zaručí, aby nebolo možné meniť údaje príp. iným spôsobom zasahovať do evidencie. V predmetnom laboratóriu je potrebné zabezpečiť výkonnejšie odsávanie, nakoľko sú v ňom umiestnené 2 digestory s málo účinnou ventiláciou. Opakovanou kontrolou bolo zistené, že uvedené nedostatky boli odstránené.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v spoločnosti Slovenské pramene a žriedla, a.s., Budiš, Dubové, na pracovisku laboratória prevádzky v Tornali. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie na schválenie zmeny prevádzkového poriadku, nakoľko si zmena podmienok práce týkajúca sa rozšírenia používaných nebezpečných chemických látok a zmesí, vrátane toxických vyžiadala nové posúdenie rizík a prepracovanie prevádzkového poriadku.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameraného na manipuláciu a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí v lekárnach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách a že sa v prevažnej miere nepoužívajú, len sa preskladňujú. Skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí bolo v súlade s ustanoveniami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z.. V 2 prípadoch lekární bolo zistené, že napriek vydaným rozhodnutiam v roku 2012 z dôvodu zmeny prevádzkovateľov lekární tieto sú naďalej prevádzkované pôvodným prevádzkovateľom, preto ostávajú vedené v evidencii prevádzok používajúcich toxické a veľmi toxické látky a zmesi pod názvom spoločnosti pôvodného prevádzkovateľa.

V spoločnosti Calmit spol. s.r.o. Bratislava, závod Tisovec bolo zistené používanie toxickéj látky v laboratóriu počas laboratórnych analýz. Zamestnankyňa je odborne spôsobilá na prácu.

Štátnym zdravotným dozorom vykonaným na pracovisku laboratória spoločnosti SLOVMAG a.s. Lubeník boli zistené, že je potrebné rekonštruovať digestoriá, drezy, zrenovovať podlahy a steny vymalovať, vykonať inventarizáciu skladovaných chemických látok a zabezpečiť likvidáciu nepotrebných chemických látok. Ďalšie nedostatky boli zistené v súvislosti s prevádzkovým poriadkom a posudkom o riziku, ktoré budú predmetom riešenia v roku 2014.

V priebehu tohto roka sme sa zamerali na zmapovanie pracovných podmienok zamestnancov pri práci s výbušninami. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonáva štátny zdravotný dozor u niekoľkých spoločností zameraných na ťažbu nerudných surovín na podzemných pracoviskách a povrchových lomoch. V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že zamestnanci používajú trhavy klasifikované ako veľmi toxické z dôvodu, že obsahujú nitroglykol a nitroglycerín a toxické – obsahujú trinitrotoluén.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzke Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava v Jelšave bolo zistené, že v skladoch výbušnín v podzemí sa uskladňuje výbušnina, ktorá je klasifikovaná ako veľmi toxická. Vedúci zamestnanci vlastnia osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovateľovi

bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov skladov výbušnín v podzemí do prevádzky a rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami za súčasného schválenia prevádzkového poriadku.

V prevádzke SLOVMAG a.s. Lubeník bolo zistené, že sa pri trhacích prácach v podzemí a podľa potreby na Sintrovej prevádzke – pracovisko ťažobné pece používajú trhaviny, z ktorých niektoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Prevádzkovateľovi bola schválená zmena prevádzkového poriadku a posudku o riziku, v rámci ktorej boli hodnotené trhaviny klasifikované ako toxické a veľmi toxické. Na základe uvedených skutočností bude doriešené vydanie rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

V prevádzke Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec bolo zistené, že sa pri trhacích prácach taktiež používajú trhaviny, z ktorých niektoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie na schválenie prevádzkového poriadku a v súvislosti s vykonávaním trhacích prác bolo vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

V mesiaci február 2013 bola v prevádzke Výrobne výbušnín (nejedná sa o pracovisko, na ktorom sa používajú toxické alebo veľmi toxické látky a zmesi) spoločnosti MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves nachádzajúcej sa v areáli spoločnosti Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava v Jelšave vykonaná kontrola v zmysle zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že spoločnosť prevádzkuje aj sklad výbušnín v Jedlovci, kde sa skladujú trhaviny, z ktorých jedna trhavina bola klasifikovaná veľmi toxická. Spoločnosť bola zaviazaná na plnenie si povinností vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích predpisov avšak medzičasom došlo k ukončeniu prevádzkovania prevádzok skladu výbušnín a výrobne výbušnín. Novým prevádzkovateľom výrobne výbušnín je spoločnosť Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava, ktorá v rámci výroby nepoužíva látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické, t.j. ani výrobky nie sú toxické.

Výkonom kontroly v prevádzke Kameňolomu v Husinej prevádzkovateľa KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Zvolen bolo zistené, že výkon trhacích prác pri ťažbe nerastných surovín je zabezpečovaná spoločnosťou MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves, ktorá pri výkone danej činnosti používa trhaviny, z ktorých niektoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické. Používané trhaviny v priestoroch kameňolomu nie sú skladované, ale sú dovezené v deň výkonu trhacích prác. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Spoločnosti bolo vydané rozhodnutie na schválenie prevádzkového poriadku a posudku o riziku a v súvislosti s vykonávaním trhacích prác vydané rozhodnutie na manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Z celkového počtu 55 evidovaných prevádzok (vrátane prevádzkovateľov DDD) bol k 31.12.2013 vykonaný štátny zdravotný dozor v 48 prevádzkach, čo predstavuje 87%.

V rámci evidovaných 32 lekární sú naďalej vedené 3 prevádzky lekární (2 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca), ktoré vylúčili z používania toxické a veľmi toxické látky, nakoľko vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ich použitie nemôžeme vylúčiť.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu toxických a veľmi toxických látok a zmesí. Evidujeme 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín

v okrese Rimavská Sobota vlastníaci rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok, avšak pri kontrole evidencie bolo zistená, že v roku 2013 neboli skladované prípravky na chemickú ochranu rastlín klasifikované ako veľmi toxické alebo toxické.

Do evidencie prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť pribudol 1 subjekt (okres Rimavská Sobota), ktorý však v rámci výkonu DDD činnosti nepoužíva prípravky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. K 31.12.2013 evidujeme 7 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (5 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca). Z uvedeného počtu 2 prevádzkovatelia sú v evidencii prevádzok, v ktorých sa používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu.

Po aktualizovaní počtu zamestnancov exponovaných pri práci toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam vedieme v evidencii celkom 189 osôb, čo predstavuje navýšenie počtu exponovaných osôb o 84 v porovnaní s rokom 2012.

- získavanie údajov o klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ:

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o vlastnostiach nebezpečných chemických látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené školenia sa týkajú aj obsahu KBÚ. Informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL boli uvedené len v minimálnom % KBÚ, ktoré boli k dispozícii. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracoviska.

Z prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, ktoré boli predložené na schválenie, môžeme konštatovať, že pri hodnotení nebezpečných vlastností používaných nebezpečných chemických látok a zmesí sa vychádzalo z KBÚ spracovaných v zmysle zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) a podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS (týkalo sa klasifikácie účinných látok a/alebo zmesí v súlade s CLP).

- získavanie údajov o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe):

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 16 osvedčení o odbornej spôsobilosti, z toho boli vydané 3 osvedčenia pre zamestnancov prevádzok v okrese Rimavská Sobota a 13 osvedčení pre zamestnancov prevádzok v okrese Revúca.

- získavanie údajov o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie:

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote neevidujeme vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti v priebehu roka 2013 na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo podaných 20 oznámení podľa § 52 ods.4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z.. Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické.

- získavanie údajov o mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch:

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca v roku 2013 nebolo zaznamenané.

- zvyšovanie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam:

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a priebežne na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD:

Kontrolné listy počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli distribuované.

K 31.12.2013 neevidujeme používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín, nakoľko sa poľnohospodári vyhýbajú ich používaniu. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov. V chemickej ochrane rastlín sa používali len prípravky uvedené v zozname povolených prípravkov vydaného pre príslušný rok.

Prehľad pracovísk, na ktorých sa používajú veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky uvádzajú nasledovné tabuľky:

Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok

Okres Rimavská Sobota					
Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.i)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestn. n.	ŠZD k 31.12.2013
MIKROLAB s.r.o., Kirejevská 1678, Rimavská Sobota	laboratóriá	2006/004321 20.12.2006	2 zamestnanci neurčito	8	áno
GEMERNÁKUP, a.s., Košická cesta, Rimavská Sobota	laboratóriá	2006/002907 -PPL 15.8.2006	neurčito	2	áno
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	Úpravňa vody Klenovec – laboratórium	2007/001737 10.5.2007	neurčito	2	áno
SELAB s.r.o., Klokočova 732, Hnúšťa	laboratóriá	2009/003134 24.8.2009	neurčito	2	áno
DETOX s.r.o., Zvolenská cesta, Banská Bystrica	prev. Rimavská Sobota laboratórium	04/1506 6.5.2004	neurčito	2	áno

SLZ CHÉMIA, a.s., Hlavná 133, Hnúšťa	Odd. technickej kontroly laboratórium	2009/001624 9.4.2009	neurčito	2	nie
VINDEVIE, s.r.o., Potravínárska 10, Rimavská Sobota	laboratórium	A/2010/0273 9 27.10.2010	neurčito	1	áno
Tauris, a.s., Potravínárska 6, Rimavská Sobota	laboratórium	Nevyžaduje sa	neurčito	3	áno
Calmit, spol. s r.o., Gaštanová 15, Bratislava	Závod Tisovec laboratórium	Nevyžaduje sa	neurčito	1	áno
Okres Revúca					
SLOVMAG a.s. Lubeník, Námestie slobody 1, Revúca	laboratórium	2005/2563- PPL 27.7.2005	neurčito	6	áno
Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové	prev. Tornaľa laboratórium	A/2011/0007 8 28.1.2011	neurčito	1	áno
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o., Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	neurčito	2	áno

Zdravotnícke zariadenia

Okres Rimavská Sobota					
Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.i)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestn. n.	ŠZD k 31.12.20 13
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	OCS	Nevyžaduje sa	neurčito	5	nie
	Odd. klinickej biochémie	A/2011/0030 0 16.2.2011		9	nie
	Odd. klinickej mikrobiológie			13	nie
	Hematologicko- transfúzne odd.			15	nie

Iné

Okres Rimavská Sobota					
Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.i)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12.2013
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Novosvetská 18, Bratislava	Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín Rimavská Sobota	A/2011/00377 31.1.2011	neurčito	1	áno
Calmit, spol. s r.o., Gaštanová 15, Bratislava	Závod Tisovec, Lom – sklady trhavín	A/2013/01393 15.8.2013	neurčito	3	áno
MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves	Kameňolom Husiná	A/2013/01774 9.12.2013	neurčito	3	áno
Okres Revúca					
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava, Teplá voda 671, Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí Jelšava	A/2013/01080 26.6.2013	12 zamestnancov neurčito	30	áno
SLOVMAG a.s. Lubeník, Námestie slobody 1, Revúca	Sklad výbušnín Lubeník	V riešení	neurčito	33	áno

Lekárne

Okres Rimavská Sobota					
Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.i)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12.2013
REN-MED, spol. s r.o., P.Hostinského 1717/24, Rimavská Sobota	Lekárneň Jazmín, Železničná 23, Rimavská Sobota	2005/4334-PPL 12.12.2005	neurčito	2	áno
Lekárneň URTICA, Družstevná 354, Veľký Blh	Lekárneň URTICA, Družstevná	2005/3483-PPL 7.11.2005	neurčito	1	áno

	354, Veľký Blh				
MIRAKL, a.s., Moldavská cesta 8/A, Košice	Lekárėň Dr. Max v OD Kaufland, nám. Š.M.Daxnera, Rimavská Sobota	A/2012/0152 6 5.9.2012	neurčito	1	áno
	Lekárėň Dr. Max, Fábryho 3, Rimavská Sobota	A/2012/0152 9 5.9.2012	neurčito	1	áno
	Lekárėň Dr. Max, Hlavná 372, Hnúšť'a	A/2012/0152 7 5.9.2012	neurčito	1	áno
	Lekárėň Dr. Max v Hypermarket e TESCO, Cukrovarská 4983, Rimavská Sobota	A/2012/0152 8 5.9.2012	neurčito	1	áno
SALVATOR lekárėň s.r.o., Povstania 13, Rimavská Sobota	Lekárėň SALVATOR, Povstania 13, Rimavská Sobota	2007/004640 10.12.2007	2 zamestnanci neurčito	0	áno
Lekárėň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová, B. Bartóka1, Rimavská Sobota	Lekárėň MÉDIA, B. Bartóka 1, Rimavská Sobota	2005/2733/2 -PPL 14.11.2005	neurčito	1	áno
Lekárėň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček, Mieru 246, Jesenské	Lekárėň AESCULAP, Mieru 246, Jesenské	2005/2103/3 -PPL 24.11.2005	neurčito	1	áno
VERAPHARM, s.r.o., Hlavná 2, Hnúšť'a	Lekárėň VERAPHARM, Hlavná 2, Hnúšť'a	A/2013/0095 2 7.6.2013	neurčito	1	áno
PhMr. Zuzana Krahulíková, V.Clementisa 195, Hnúšť'a	Lekárėň KLENOVEC, Nám. Salvu 61, Klenovec	2006/1178 31.3.2006	neurčito	1	áno

Mgr. Jana Stachá, Rožňavská 5/17, Rimavská Sobota	Lekáreň ISIS, Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	neurčito	0	áno
Mgr. Zlata Sucháčová, Cukrovarská 22, Rimavská Sobota	Lekáreň U Leva, Hl. námeste 4, Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	neurčito	2	áno
PharmDr. Jana Strinková, Š. Maliaka 591/3, Revúca	Lekáreň TISIVEC, Daxnerova 792, Tisovec	2007/003823 25.10.2007	neurčito	1	áno
Lekáreň RIMAVA s.r.o., Dobšinského 192/30, Rimavská Sobota	Lekáreň RIMAVA, Dobšinského 192/30, Rimavská Sobota	2007/001051 8.3.2007	neurčito	3	áno
PharmDr. Viera Albertová, Jesenské 415	Lekáreň POLIANKA, Mieru 663, Jesenské	2008/001748 16.5.2008	neurčito	1	áno
PHARMINVEST spol. s.r.o., Odbojárov 340/29, Topoľčany	Lekáreň KAMILKA, Hostinského 1883, Rimavská Sobota	2008/00292 15.8.2008	neurčito	1	áno
Mgr. Štefan Szepessy, Hajnáčka 48	Lekáreň MYRTUS, Hajnáčka 462	2009/003679 5.10.2009	neurčito	1	áno
PharmDr. Jozef Baliga, Gorkého 7, Rimavská Sobota	Lekáreň ARNICA Ožďany	2009/004105 2.11.2009	neurčito	1	áno
MAGMED, s.r.o., J.Jesenského 652, Jesenské	Lekáreň MARFARM, Hostice	2008/003883 4.12.2008	neurčito	1	áno
Mgr. Zuzana Kalinová, Dostojevského 5, Rimavská Sobota	Lekáreň ZÁPAD, V Clementisa 4754, Rimavská Sobota	2009/001420 1.4.2009	neurčito	1	áno
Mgr. Michaela Val'ková, Mlynská 804/13, Tornaľa	Lekáreň LENARTOVCE, E, Lenartovce	2010/002711 23.7.2010	neurčito	1	áno

Okres Revúca					
MIRAKL, a.s., Moldavská cesta 8/A, Košice	Lekárneň Dr.Max, M.R.Štefánika, Revúca	A/2012/0087 1 15.5.2012	neurčito	1	áno
	Lekárneň Dr.Max, Sládkovičova 1, Tornaľa	A/2011/0200 7 30.8.2011	neurčito	1	áno
PHARMACY-JL spol. s r.o., Čapajevova 23, Prešov	Lekárneň JELŠAVA, Tomašíkova 481, Jelšava	2006/196- PPL	neurčito	0	áno
Mgr. Zoltán Antal, Pri Majeri 31, Tornaľa	Lekárneň AZAELA, Škultétyho 1, Tornaľa	2010/000305 5.2.2010	neurčito	1	áno
Lekárneň INTAL PharmDr. Janka Nemcová, Tomašíkova 6, Revúca	Lekárneň INTAL, Tomašíkova 6, Revúca	2006/263/2- PPL 27.3.2006	2 zamestnan ci neurčito	2	áno
LIANELA, s.r.o., Muránska 1335/12, Revúca	Lekárneň LIANELA, Muránska 1335/12, Revúca	2009/001271 3.8.2009	neurčito	5	áno
Ochrana zdravia s.r.o., Sládkovičova 1, Tornaľa	Lekárneň, Poštová 11, Tornaľa	2008/001271 26.3.2008	neurčito	2	áno
CANNABIS, s.r.o., M.R.Štefánika 1250, Revúca	Lekárneň Cannabis, M.R.Štefánika 1250, Revúca	2010/001285 13.4.2010	neurčito	2	áno
Bluepharm s.r.o. Revúca, Dobšinského 843/11, Revúca	Verejná lekárneň, Lubeník 152	A/2013/0015 8 15.1.2013	neurčito	1	áno
CAMELIE F&F s.r.o., Námestie republiky 495, Jelšava	Verejná lekárneň v hypermarket e Tesco, Revúca	A/2013/0084 4 3.5.2013	neurčito	3	áno

Prevádzky s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium:

- Technické služby mesta Rimavská Sobota
- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s. Rimavská Sobota

Prevádzky s využitím toxických alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti:

- MVDr. Tomáš Ēli, Jesenské
- Miroslav Ēalík – RATUS, Rimavská Sobota.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách a okresoch. Získavanie údajov o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- získavanie údajov o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity
- priebežné dopĺňanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém a to v databáze údajov, pri výkone ŠZD, prijímaní opatrení a v rámci prevádzkových poriadkov
- dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém
- zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie
- kontrolu používania kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách a okresoch:**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 55 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Ich zoznam je uvedený v tabuľke.

Na pracoviskách evidujeme celkom 372 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 17 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so vznikom nových prevádzok, zrušením niektorých prevádzok a zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2013.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (karcinogénny faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- Hacsí Alexander, Tornaľa
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca
- ORALEX – Oravcová Revúca

- **získavanie údajov o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:**

V porovnaní s rokom 2012 došlo k zmene počtu prevádzok, nárast o 4. Do evidencie pribudli 4 spoločnosti na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb (Lórinč Alexander-RENOSTAV, ARGUSS, s.r.o. Bratislava – Staré Mesto, A.A. Servise, spol. s r.o. Bratislava,

ASTANA, s.r.o. Poprad), 2 novovzniknuté lekárne v okrese Revúca (Bluepharm s.r.o. Revúca, CAMELIE F&F s.r.o. Jelšava), spoločnosť Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava prevádzkujúca výrobu priemyselných trhavín v areáli SMZ, a.s. Jelšava a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec. Z evidencie bola vyradená spoločnosť zameraná na výrobu drevených garníží interstil Slovakia, k.s. Levice, prevádzka Tisovec, drevospracujúca spoločnosť LESOPEST, s.r.o. Hnúšťa z dôvodu nepoužívania tvrdého dreva, drevovýroba Machyniak Hrachovo a spoločnosť vyrábajúca banské trhaviny MATRIX SLOVAKIA s.r.o. Spišská Nová Ves zrušila prevádzku.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 35 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V okrese došlo k zmenám v počte prevádzok oproti roku 2012 – nárast o 1 (3 novovzniknuté firmy manipulujúce s azbestom, 1 laboratórium, zrušenie 3 drevovýrob).

V okrese Revúca evidujeme 20 prevádzok čo predstavuje v porovnaní s minulým rokom nárast o 3 (2 nové lekárne a spoločnosť zaoberajúca sa odstraňovaním azbestocementového materiálu). V jednom prípade došlo k zmene prevádzkovateľa výrobné trhavín. Spoločnosť MATRIX SLOVAKIA, s.r.o. Spišská Nová Ves oznámila zrušenie prevádzky k 31.05.2013. V priestory výrobné výbušnín prevádzkuje nový subjekt Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava. V spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava na pracovisku olejové hospodárstvo ostáva situácia nezmenená, profesia robotník pri výrobe tepla bola zrušená. Zamestnanci boli presunutí na úsek energoúdržby. Pracovisko naďalej ostáva v evidencii, pretože v prípade prečerpávania ťažkého vykurovacieho oleja túto činnosť budú zabezpečovať bývalí zamestnanci olejového hospodárstva – zmenila sa expozícia na nepravidelnú.

- získavanie údajov o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v tabuľke.

V evidovaných organizáciách sa jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom – prach z tvrdého dreva (buk, dub)
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieselových exhalátoch a nafte
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnantý, oxid chrómový, bromičnan draselný – titrisol, fenoltaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, chlorid kobaltnantý, chróman draselný, kadmium, silikagel modrý, tioacetamid, thimerosal, chloroform, o-toluidín, n-hexán a dusičnan olovnatý

Z celkového počtu 55 evidovaných prevádzok vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v okrese Rimavská Sobota a Revúca bol ŠZD vykonaný v 49 prevádzkach vrátane lekární, čo predstavuje cca 89% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

- **priebežné dopĺňanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém a to v databáze údajov, pri výkone ŠZD, prijímaní opatrení a v rámci prevádzkových poriadkov:**

V priebehu roka 2013 bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na manipuláciu resp. prácu s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém. Evidujeme 6 prevádzok (Mikrolab, s.r.o. Rimavská Sobota, Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – prevádzka Úpravňa vody v Klenovci), ktoré používajú uvedené látky pri rôznych laboratórnych analýzach. Jednalo sa o látky o-toluidín, n-hexán, kadmium, fenoftaleín.

Do evidencii firiem, kde sa používajú látky poškodzujúce reprodukciu a to pri trhacích prácach pribudli v II. polroku ďalšie prevádzky - SMZ, a.s. Jelšava, MATRIX SLOVAKIA, s.r.o. Spišská Nová Ves, prevádzka kameňolom Husiná, Calmit, spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec, SLOVMAG, a.s. Lubeník (nie sú v zozname karcinogénnych a mutagénnych látok). Jedná sa o látky – elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S), sypká banská skalná trhavina DAP-K a neelektrický roznetný systém PRIMADET /RIONEL/.

Evidujeme 30 lekární, kde uvedené látky sú obsiahnuté v reagenčnom aparáte, ktoré sa používali na vstupnú analýzu, t. č. sú len preskladňované (oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok). Výkon štátneho zdravotného dozoru v lekárnach bol vykonaný v 33 prípadoch (opakované previerky).

Počas kontroly boli zamestnávateľia upovedomení o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu.

- **zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém**

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých subjektoch, alebo na oddelení PPLaT RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě.

V priebehu roka 2013 bol vykonaný seminár k aktuálnemu stavu legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva a bezpečnosti práce na stredisku Teplý Vrch - Drieňok pre zamestnancov vykonávajúcích odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

- **zamerali sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.**

Spolu bolo v roku 2013 vydaných 10 rozhodnutí k odstraňovaniu azbestu zo stavieb.

Pre spoločnosť OSBD Rimavská Sobota bolo vydaných 6 rozhodnutí. Uvedená spoločnosť vykonáva opakovane výmenu kanalizačných potrubí v bytových domoch. Spoločnosť OSBD Rimavská Sobota zabezpečila v mesiaci december 2012 vykonanie objektivizáciu azbestu v bytovom dome pri výmene kanalizačných potrubí. Výsledky objektivizácie boli predložené regionálnemu úradu verejného zdravotníctva v mesiaci marec 2013 pod číslom protokolu 9797/2012. Z vykonanej objektivizácie vyplynulo, že posudzovaná hodnota obsahu azbestových vlákien v 1 m³ neprekračuje limitnú hodnotu azbestových vlákien vo vnútornom ovzduší bodov.

Ďalšie rozhodnutia boli vydané pre

- firmu Alexander Lórinč – RENOSTAV Gemerská Ves, ktorý zabezpečil výmenu krytiny na evanjelickom kostole v Levkuške,
- firmu ARGUSS, s.r.o. Bratislava - Staré Mesto, ktorá zabezpečila odstránenie azbestocementových materiálov z budovy skladu hydroxidu sodného v areáli bývalého pivovaru Heineken, a.s. v Rimavskej Sobote,
- spoločnosť A.A.Servise, spol. s r.o. Bratislava, ktorá realizovala opravy na budove obchodu a služieb v Tornali
- firmu ASTANA, s.r.o. Poprad - odstránenie eternitovej strechy z kostola v Klenovci.

V jednom prípade bol vykonaný štátny zdravotný dozor pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v spoločnosti Alexander Lórinč – RENOSTAV Gemerská Ves. Likvidácia strešnej krytiny s obsahom azbestu bola vykonaná na evanjelickom kostole v Levkuške.

V druhom prípade bol vykonaný ŠZD - obhliadka na základe písomného anonymného podnetu u podnikateľa Ján Páček – SCUBY STAV Rumince, ktorý vykonával odstraňovanie eternitovej krytiny zo strechy farského úradu v Tornali bez súhlasu RUVZ a oprávnenia ÚVZ SR. Podnikateľovi bola uložená sankcia.

- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov v rámci výkonu ŠZD

Počas výkonu ŠZD v súvislosti s likvidáciou strešnej krytiny v Levkuške boli rozdane kontrolné listy informovanosti - 3 dotazníky pre zamestnancov manipulujúcimi s azbestom.

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v nasledovnej tabuľke

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výkon ŠZD k 31.12.2013
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 17	7	nie
			gynekológia 15	7	nie
			Očné, ORL 9	8	
odd. centrálnej sterilizácie			5	4	nie
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	20	17	
odd. klinickej biochémie	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	11	11	nie
odd.klinickej mikrobiológie	dvojchróman draselný	2.	13	11	nie
AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	4	3	áno

SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa						
prev. výroba individuálnej ochrany, filtrov	PROINDO prostriedkov	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
	indivíduálnej ochrany, filtrov	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvojchróman draselný	2.	2	2	nie	
	síran kobaltnatý					
	oxid chrómový					
výroba sorbentu		sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec						
laboratórium	fenoftaleín	2.	2	2	áno	
	o-toluidín	2.				
OSBD R. Sobota						
výmena potrubí -	kanaliz.	azbest	1.	9	0	nie
Lórinč Alexander-RENOSTAV Gemerská Ves		azbest	1.	3	0	áno
ARGUSS, Bratislava-Staré Mesto	s.r.o.	azbest	1.	10	0	nie
ASTANA, Poprad	s.r.o.	azbest	1.	6	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu	azbest	1.	13	0	áno	
	PAU (ropné produkty)	2.				
	dvojchróman draselný	2.				
	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC				
	chloroform	skupina 2B podľa IARC				
Mikrolab s.r.o. R.Sobota						
laboratórium	Bromičnan draselný – titrisol	2.	2	2	áno	
	dvojchróman draselný					
	fenolftaleín					

	hydrazínium sulfát- síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnantý				
	chróman draselný				
	kadmium				
	silikagel modrý				
	n-hexán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
	formaldehyd				
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevozárstvo	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	16	3	áno
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota, stolárska dielňa		1.	3	0	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevozárstvo		1.	5	0	áno
CON-TRAND, s.r.o. R. Sobota, výroba palivového dreva		1.	5	0	áno
Vindevie, s.r.o., R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	0	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	134	0	
Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava, prevádzka Jelšava, výrobná priemyselných trhavín	nafta	2.	3	0	áno
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevozárstvo	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	3	1	áno
GEMSTAV, spol. s.r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	4	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	1	0	áno
Drevoxholding s.r.o. Revúca, drevozárstvo		1.	3	0	áno

Tomáš Ráčzko, Tornaľa, výroba palivového dreva		1.	2	0	áno
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s.r.o., Revúca výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	dvojchróman draselný	2.	2	2	áno
	fenolftaleín				
	chloroform	skupina 2 B podľa IARC			
A.A.Service, spol. s.r.o. Bratislava	azbest	1	6	0	nie

- * kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí
kat. 2. - pravdepodobný karcinogén
proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity
- ** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná
- DON Denné olejové nádrže

Organizácia	Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD k 30.12.2012	
Lekárne v počte 30	okres R. Sobota 20	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	42	10

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Hodnotenie podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).

Odpočet plnenia:

Na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol daný návrh zamestnávateľa na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž Rovnako nevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vyhlasovanie rizikových prác - faktor DNJZ, evidencia v programe ASTR
- prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania
- sledovanie trendu výskytu priznaných chorôb z povolania v položke 29 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba

z povolania

- zasielanie kópií prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ na ÚVZ SR
- prijímanie opatrení v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení s položkou 29

Odpočet plnenia:

- **vyhlasovanie rizikových prác - faktor DNJZ, evidencia v programe ASTR:**

V roku 2013 neevidujeme firmu s rizikovými prácami – faktor DNJZ. Rizikové činnosti – fyzická záťaž boli naposledy určené spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník v roku 2011 na základe odzvy pracovných podmienok na zdravotnom stave zamestnancov, pričom boli činnosti zaradené v kategóriách 3 a 4 – preto rozhodnutie po 1 roku a to koncom roka 2012 stratilo platnosť. Pri chorobách z povolania sa uvádza, že zamestnanec vykonával profesie, kde boli určené rizikové činnosti vzhľadom k tomu, že v prešetrovaných profesiách pracoval viac rokov a pracovné podmienky v podstate splňajú kritériá pre určenie rizikovej činnosti, aj keď neboli po roku 2012 určené rozhodnutím (viď tabuľku v bode 2.1.1.).

- **prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania:**

V roku 2013 bolo prešetrených 22 suspektných profesionálnych ochorení s položkou 29, z toho v okrese Revúca bolo prešetrených 21 a v okrese Rimavská Sobota 1 suspektné ochorenie. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník:

- lamač, hlavný narážáč, výhybkár
- lamač a pomocný lamač – ťažba a banská doprava 2x
- kurič, strojník, prevádzkový zámočník - kotolňa
- hlavný narážáč
- pomocný lamač, výhybkár – ťažba a banská doprava
- lamač, pomocný lamač, výhybkár – ťažba a banská doprava
- triedič tehál – tunelové pece
- expedient + vodič VZV
- lamač PPS a lamač

v závode SMZ, a.s. Jelšava:

- murár ohňovzdorného muriva, šamotár
- skladník v sklade výbušnín, obsluha čerpadiel (predtým baník, ktorý naplnil NPE v podzemí)
- pomocný lamač
- prevádzkový zámočník ÚŤS
- pomocný pracovník v bani
- prevádzkový zámočník – údržbár
- prevádzkový zámočník

v spoločnosti MILK-AGRO, s.r.o. Prešov – predajňa v Jelšave

- predavačka

v Základnej škole J. A. Komenského Revúca v Revúcej

- upratovačka

v organizácii COOP JEDNOTA REVÚCA, spotrebné družstvo v Revúcej

- predavačka

v spoločnosti Muránska píla, s.r.o. v Muráni

- robotník drevárskej prvovýroby

Okres Rimavská Sobota:

TAURIS, a.s. Rimavská Sobota

- referent HCCP

Pri prešetrovaní suspektných ochorení z JNDZ sa postupuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z.z..

Evidencia prešetrovaných profesií a priznaných chorôb z povolania v položke 29 sa vedie v zošite na oddelení PPLaT.

V roku 2013 evidujeme 2 hlásené choroby z povolania s položkou 29, ktoré boli prešetrované v roku 2012 v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné profesie:

SLOVMAG, a.s. Lubeník: triedička suroviny

SKLOTEX REVÚCA, s.r.o. Revúca: tkáčka-snovačka

- **sledovanie trendu výskytu priznaných chorôb z povolania v položke 29 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:**

Prehľad počtu prešetrovaných prípadov za obdobie posledných 10 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

Prehľad počtu prešetrovaných suspektných ochorení v regióne RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rokoch 2004 - 2013										
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet prešetrovaných prípadov	9	14	13	50	37	39	34	20	23	22

Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 10 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

Prehľad počtu priznaných chorôb z povolania v regióne RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rokoch 2004 - 2013											
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Počet priznaných chorôb z povolania	RA	5	3	10	7	15	11	9	6	4	2
	RS	0	0	1	0	0	0	2	1	1	0

- **vedenie evidencie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania:**

Najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

V závodoch zameraných na ťažbu nerudných surovín sa vyskytujú profesionálne ochorenia u tých istých profesií opakovane, tieto profesie sú evidované. Jedná sa o profesie: lisiar, triedič tehál, lisiar – ručný formár, triedička suroviny, brusič tehál, lamač, pomocný lamač a obsluha vrtných súprav – t. j. práce sú spojené s fyzickou a polohovou záťažou, ktorá sa preukázateľne podieľa na zmene zdravotného stavu (najmä poškodenie podporno-pohybovej sústavy a periférnych nervov v dôsledku dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia). Okrem toho v profesiách lisiar, lisiar-údržbár, robotník vo výrobe základných stavív, brusič a triedič tehál sa jedná o činnosti spojené s premiestňovaním bremien, vo vynútenej pracovnej polohe a tempe určenom strojom. V prípade profesií lisiar – ručný formár, lamač a pomocný lamač je práca

spojená s pôsobením nadmerných vibrácií prenášaných na horné končatiny obsluhy z pneumatických vrtacích kladív.

V poslednom období stúpa počet prešetrení v profesiách súvisiacich s výkonom údržby zariadení najmä v závode SMZ, a.s. Jelšava.

- **zasielanie kópií prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ na ÚVZ SR:**

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

- **prijímanie opatrení v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení s položkou 29:**
Neboli prijaté žiadne opatrenia.

2.6 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- zvyšovanie informovanosti zamestnávateľov a zamestnancov o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu - poradenstvo a prednášková činnosť
- zber údajov o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, o počtoch podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci
- zvyšovanie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi - poradenstvo a prednášková činnosť
- meranie prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie, v spolupráci s poradňou zdravia realizovať vyšetrenia zamestnancov

Odpočet plnenia:

- **zvyšovanie informovanosti zamestnávateľov a zamestnancov o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu – poradenstvo a prednášková činnosť,**
- **zvyšovanie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi– poradenstvo a prednášková činnosť:**

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě realizovali 292 individuálnych konzultácií pre zamestnávateľov. Okrem individuálneho poradenstva bolo realizované skupinové poradenstvo a prednášky pre zamestnancov v chemickej ochrane rastlín, pre zamestnancov pracujúcich v oblasti bezpečnosti práce na bankách prevádzkach a zamestnancov vykonávajúcich odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb:

Dátum	Aktivita/názov	Miesto konania	Počet edukovaných
20.2.2013	Školenie zamestnancov vykonávajúcich chemickú ochranu rastlín v spolupráci s Gemerskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou.	Rim. Janovce	57
18.3.2013	Školenie zamestnancov vykonávajúcich chemickú ochranu rastlín.	Teplý Vrch	33
16.-17.5.2013	Odborný seminár – banké a súvisiace predpisy.	Smižany - Čingov	60
11.9.2013	Seminár k aktuálnemu stavu legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva a bezpečnosti práce.	Teplý Vrch - Drieňok	63

- zber údajov o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, o počtoch podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci:

K 31.12.2013 neevidujeme podnik, ktorý by sa podieľal na plnení intervenčných programov.

- meranie prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie – v spolupráci s poradňou zdravia realizovať vyšetrenia zamestnancov:

Meranie prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie bolo uskutočnené v spolupráci s Poradňou zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. Dňa 27.5.2013 bolo vyšetrených 19 zamestnancov SMZ a.s. Jelšava v nasledovnom rozsahu:

- antropometrické parametre (výška, váha, obvod pásu a bokov, percento tuku v tele)
- krvný tlak, spirometrické vyšetrenie, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer (len u fajčiarov)
- biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi - celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL-cholesterol, LDL-cholesterol a glykémia.

Po sumarizácii výsledkov a zistených údajov ohľadom osobnej a rodinnej anamnézy bolo zamestnancom poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na úpravu životosprávy a tým zníženie kardiovaskulárneho rizika, resp. v odôvodnených prípadoch bola odporučená návšteva u praktického lekára pre uskutočnenie ďalších doplňujúcich vyšetrení.

Výskyt patologických hodnôt u zamestnancov:

- zvýšený celkový cholesterol (Chol > 4,99 mmol/l) – 42,1%
- zvýšený LDL cholesterol (LDL > 2,99 mmol/l) – 15,38%
- znížený HDL cholesterol (muži HDL < 1,0 mmol/l, ženy HDL < 1,2) – 7,7%
- zvýšené triacylglyceroly (TAG > 1,69 mmol/l) – 46,2%
- zvýšená glykémia (Glu > 5,99 mmol/l) – 6,3%
- zvýšená hodnota krvného tlaku (TKS > 139 mmHg a/alebo TKD > 89 mmHg) – 57,9%
- abdominálna obezita (muži obvod pásu > 93 cm, ženy obvod pásu > 79 cm) – 57,9%
- nadváha (muži BMI > 24,9 a BMI < 30, ženy BMI > 23,9 a BMI < 29) – 57,9%
- obezita (muži BMI > 29,9, ženy BMI > 28,9) – 5,3%
- zvýšené percento tuku v tele (muži % tukov > 19,9, ženy % tukov > 29,9) – 52,6%.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zapojenie sa do Európskeho týždňa BOZP - realizácia aktivít
- realizovať spoločné previerky s orgánmi inšpekcie práce a NIP podľa aktuálnej témy kampane a usmernení ÚVZ SR (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).

Odpočet plnenia:

- **zapojenie sa do Európskeho týždňa BOZP – realizácia aktivít:**

Zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bola pripravená prezentácia k realizovanému projektu zameranému na hodnotenie psychosociálnych rizík pri práci realizovanému v roku 2012 v rámci európskej kampane. Boli kontraktované spoločnosti, v ktorých sa kampaň realizovala. Nakoľko však neboli doručené výsledky získané zberom a analýzou údajov v dotknutých podnikoch regiónu, prezentácia výsledkov kampane sa neuskutočnila. Prezentácia kampane bez použitia regionálnych údajov sa realizovala v rámci seminárov na RÚVZ v Rimavskej Sobote.

- realizovať spoločné previerky s orgánmi inšpekcie práce a NIP podľa aktuálnej témy kampane a usmernení ÚVZ SR (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici):

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebola v roku 2013 určená realizácia spoločných previerok (previerky boli realizované RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Lučenci).

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- postupovať podľa pokynov UVZ SR

Odpočet plnenia:

Úloha sa v roku 2013 nerealizovala.

2.7 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.3.3 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- ŠZD na najmenej 5 chránených pracoviskách
- vyhodnotenie úloh v nasledovnom poradí: do 30.9.2013 - výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách, do 15.10.2013 - RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

Odpočet plnenia:

V roku 2013 bol vykonaný štátny zdravotný dozor na 23 chránených pracoviskách. Správa bola predložená RÚVZ Banská Bystrica v termíne.

ŠZD bol zameraný na kontrolu úrovne ochrany zdravia pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou a vhodnosť pracovných priestorov vzhľadom na zdravotné postihnutie pracovníka.

p.č.	Pracovisko	umiestnenie	počet pracovníkov	faktory PP	činnosť
1	Andrea Gombaská, Revúca Krajčírstvo	prenajaté priestory v obytnom dome	1	-	krajčírske práce
2	RISO – R. s.r.o., R.Soboat Potravínárska prevádzka	účelová budova	4 + 4 zdraví asistenti	-	manipulačné práce s výrobkami
3	Norbert Ruszó.Bán, R.Sobota Predajňa	účelová budova	2	chemické faktory	predavač
4	Taxonconsulting s.r.o., RS Účtovnícke služby	administratívna budova	3	-	administratívna
5	RNDr.Pauleková Radoslava – RADMAT,R.Sobota Centrum vzdelávania	účelová budova	3	-	organizátor vzdelávania
6	DUG1, s.r.o., R.Sobota SBS - administratívna	účelový objekt	1	-	administratívna
7	Eva Pálová, R.Sobota Kozmetika	polyfunkčný objekt	1	-	pomocné práce
8	Kristína Šťavinová,R.Sobota Záložňa	polyfunkčný objekt	1	chemické faktory	predavač
9	Lýdia Páneková, R.Sobota Chovateľské potreby	polyfunkčný objekt	1	-	predavač
10	Patrol&Guard, s.r.o. , RSobota Predajňa	polyfunkčný objekt	1	-	predavač
11	Mestská polícia v Rimavskej Sobote Kancelária bezp.systému	účelová budova	5	-	kontrola bezp. systému
12	Miroslava Lojková, R.Sobota Predajňa	účelová budova	3	-	predavač, údržba
13	Ing.Štefan Bojtoš, R.Sobota Baliareň pečiva	objekt pri rodinnom dome	1	-	balič/expedient
14	RoKoS, s.r.o., Revúca Realitná kancelária	polyfunkčný objekt	1	-	administratívna

15	Ivana Pohorelská, Revúca Predaj Oriflame	polyfunkčný objekt	1	-	predavač
16	Mariana Fabová, Muráň Kaderníctvo	prenajaté priestory v obytnom dome	1	-	kadernička
17	Zbojská s.r.o., P.Polhora Informačné centrum	účelový objekt	2	-	informátor
18	Mesto Tisovec- MU a ZŠ Kancelária, údržba	účelové objekty	4	-	administratív a, údržbár
19	Mesto Tisovec- MsKS Obslužné činnosti	účelový objekt	1	-	údržba
20	KM Deal, s.r.o. Tisovec Účtovníctvo	časť rodinného domu	2	-	administratív a
21	Marcela Kajbová, Tisovec Predajňa	účelový objekt	1	-	predavač
22	Klára Ďalaková, Tisovec Predajňa	účelový objekt	1	-	predavač
23	Stredná odborná škola, Tisovec Vrátnica	účelový objekt	2	-	informátor

V týchto kontrolovaných prevádzkach pracovné podmienky a pracovná náplň bola prispôbená zdravotnému stavu pracovníkov. Pracovníci mali k dispozícii vyčlenené priestory, ktoré využívali na oddych počas pracovnej doby.

Ani v jednej z kontrolovaných prevádzok neboli činnosti vyhlásené ako riziková práca a v dvoch prevádzkach bolo posúdené riziko a vypracovaný prevádzkový poriadok v súlade s požiadavkami uvedenými v nariadení vlády SR č. 471/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. (predajňa farieb-lakov a záložňa). Iné škodlivé faktory práce na pracoviskách neboli zistené. Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky.

Na pracoviskách neboli potrebné stavebné úpravy pracovných podmienok vzhľadom ku zdravotnému postihnutiu pracovníkov.

Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu verejného zdravia ustanovené v zákone č. 355/2007 Z.z. a vyhovujú požiadavkám uvedeným v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko a pre prevádzky boli vydané rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, ktoré boli podkladom pre konanie správneho orgánu (ÚPSVaR v Rimavskej Sobote a Revúcej) vo veci priznania postavenia chráneného pracoviska.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 *Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.2 *Prieskum psychickej pracovnej záťaž učiteľov základných a stredných škôl*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.3 *Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.6.4 *Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splynovanie štiepok)*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- prieskum pracovných podmienok pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov – ŠZD na 3 najmenej vybraných pracoviskách

Odpočet plnenia:

- **prieskum pracovných podmienok pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov – ŠZD na 3 najmenej vybraných pracoviskách**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote posudzoval v minulom roku a tomto roku niekoľko stavieb bioplynových staníc a to v rámci územného konania. Z nich u piatich v roku 2013 prebehlo kolaudačné konanie. Jedná sa o:

BPS Ožďany I. a II.

BPS Štrkovec

BPS Nižná Káloša

BPS Revúca

Do prevádzky boli v roku 2013 uvedené:

BPS Nižná Káloša

BPS Revúca

BPS Jelšava I. a II.

V rámci kolaudačného konania boli prevádzkovatelia upozornení, že sú povinní požiadať o uvedenie priestorov do prevádzky. V súvislosti s pracovnými podmienkami zamestnancov bolo doteraz zistené, že jednotlivé BPS sa stavebne odlišujú. U niektorých sú kogeneračné jednotky umiestnené v murovanej budove, v ktorej sa nachádza aj velín, resp. ovládací panel. V tomto prípade je v miestnosti, z ktorej sa technológia ovláda, či už z ovládacieho panela alebo prostredníctvom PC, obsluha vystavená pomerne vysokým hladinám hluku. U niektorých BPS je kogeneračná jednotka umiestnená v kontajneri a velín v ďalšom kontajneri. V tomto prípade hladina hluku závisí od vzdialenosti kontajnerov. Hladina hluku je ďalej závislá od veľkosti kogeneračnej jednotky. Z uvedeného vyplýva, že u prevádzky BPS je potrebné postupovať individuálne a v rámci skúšobnej prevádzky zaviazat' prevádzkovateľov k vykonaniu objektivizácie hluku.

V rámci skúšobnej prevádzky boli prevádzkovatelia BPS Jelšava I. a II. zaviazaní k objektivizácii hluku v pracovných priestoroch.

Z alternatívnych zdrojov energie boli k dnešnému dňu skolaudované dve vodné elektrárne a to Malá vodná elektráreň Abovce a Riečka, ktorých priestory boli uvedené do skúšobnej prevádzky a následne do prevádzky. Obe sa nachádzajú na vodnom toku Slaná.

Malá vodná elektráreň spravidla pozostáva z objektov: vtokový objekt, strojovňa MVE, odpadové koryto, obtokový biokoridor (umožňuje migráciu rýb), vaková hať.

Vaková hať vzdúva vodu, ktorá prúdi cez vtokový objekt do turbín. Energeticky využitá voda prúdi cez odpadové koryto späť do rieky. Počas prevádzky MVE vznikajú odpady – zhrabky (odpadové živočíšne a rastlinné tkanivá, zmesový komunálny odpad). V rámci strojovne sa jedná spravidla o viacpodlažný objekt, kde sú na podlažiach umiestnených aj pod hladinou vody umiestnené vstup, elektrorozvodňa – trafostanica, veľín, strojovňa, sklad náhradných dielov, samotná technológia - turbíny s príslušným technologickým zariadením.

Prevádzka spravidla vyžaduje nepravidelnú obsluhu –v rôznych časových intervaloch. Technológia je zdrojom hluku vo vzťahu k obsluhu. Obsluha sa pohybuje jednak v budove strojovne a jednak vo vonkajších priestoroch elektrárne a v oboch prípadoch je exponovaná hluku. Napriek tomu, že objektivizácia hluku bude ešte len vykonaná, je možné už subjektívne predpokladať vysokú hladinu hluku najmä v blízkosti turbín a čerpadiel. Normalizovaná hladina hluku bude závisieť od trvania expozície hluku, ktoré je rôzna, nepravidelná. Výsledky objektivizácie hluku v pracovnom prostredí boli vykonané a boli predložené protokoly z meraní ako aj posudky o riziku hluku. Posúdením rizika hluku bolo zistené, že zamestnanec vykonávajúci obsluhu elektrárne v Abovciach a zároveň v Riečke je exponovaný hluku, ktorého hodnota neprekračuje hornú akčnú hodnotu expozície hluku. Horná akčná hodnota vrcholovej hladiny hluku nie je prekročená.

V priebehu roka 2013 boli vydané záväzné stanoviská k návrhom na územné konanie stavieb „Termická elektráreň PROEKO MK 2“ a „Termická elektráreň PROEKO MK 3“ v Rimavskej Bani, k.ú. Rimavská Baňa. Elektrárne budú slúžiť k výrobe elektrickej energie, ktorá bude dodávaná do distribučnej siete. K výrobe elektrickej energie bude ako vstupná surovina slúžiť biomasa v rôznych formách (štiepka, kôra, piliny, hobliny, slama, kukurica, resp. rôzne produkty poľnohospodárstva). Termickou reakciou – splyňovaním (prudké zahriatie bez prístupu kyslíka) sa budú tieto z pevného skupenstva meniť na plyn. Plyn je použitý ako palivo pre pohon motorov v kogeneračných jednotkách. Vyrobená elektrická energia je cez trafostanicu dopravovaná do siete. Vedľajším produktom technológie je teplo.

V obci Štrkovec bola umiestnená stavba „Sušiareň a peletovacia linka na biomasu“. Sušiareň biomasy a peletovacia linka na výrobu peletiek z biomasy sú umiestnené v blízkosti poľnohospodárskej bioplynovej stanice v Štrkovci. Jeden druh biomasy predstavuje vyfermentovaný fugát - odpad z bioplynovej stanice, na ktorú technologicky stavba nadväzuje. Z fugátu sa separátorom vyseparuje tuhá časť, ktorá sa sušiarňou upraví na požadovanú sušinu, z ktorej sa budú vyrábať na peletizačnej linke peletky. Tepelná energia, ktorá je potrebná na prevádzku sušiarne, bude dodávaná z vybudovanej bioplynovej stanice. V rámci územného konania stavby bioplynovej stanice bola spracovaná hluková štúdia, ktorá riešila dopad stavby bioplynovej stanice na bývanie. Posudzovanými zdrojmi hluku bol hluk z technológie a hluk z dopravného napojenia stavby. Z dôvodu, že vo vzťahu k hluku z dopravy došlo k zhoršeniu celkovej hlukovej situácie v území, zabezpečil navrhovateľ iné dopravné napojenie areálu. Dňa 20.3.2013 bolo vykonané meranie hluku vo vonkajšom prostredí. Meranie bolo vykonané za účelom posúdenia vplyvu hluku z technológie bioplynovej stanice (kogeneračná jednotka a chladenie) vo vzťahu k bývaniu. Zároveň bolo posudzované dopravné zaťaženie okolia v súvislosti s odvozom výrobkov – peletiek vyrobených na peletizačnej linke. K umiestneniu stavby bolo vydané súhlasné záväzné stanovisko nakoľko výsledky preukázali, že stavby by

nemali mať negatívny dopad na okolie a prevádzkovateľ bol zviazaný k výkonu objektivizácie hluku v dotknutom území v súvislosti s dopravným napojením stavby. V prípade potreby prevádzkovateľ zabezpečí výkon opatrení na zníženie hlukovej záťaže v dotknutom území, tak, aby hodnoty hluku boli v súlade s ustanoveniami Vyhlášky MZ SR č. 237/2007 Z.z. , ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku , infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách
RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

80 ľahko pracujúcich respondentov oboch pohlaví v rovnakom počte v 2 kategóriách (mladší muži a ženy od 19 -34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorí vyplnia 1-dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia budú vyšetrení na biochemické ukazovatele (celkový cholesterol, HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) a bude im stanovený BMI a WHR.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli rozdane 80 respondentom v kategórii mladšie ženy, staršie ženy, mladší muži a starší muži dotazníky a súčasne boli pozvaní do Poradne zdravia. Dotazníky boli spracované do tabuľkovej formy a boli zaslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

1. Hodnotenie 1-dňového jedálneho lístka (spracované v programe ALIMENTA)

Pri hodnotení 1-dňového jedálneho lístka bolo zistené, že viac ako polovica respondentov nenaplnilo príjem energie, a podobne to bolo aj pri sacharidoch, cholesterole, vláknine. Naopak k prekročeniu energie a cholesterolu došlo len v 3 prípadoch u mladších žien a u zanedbateľne vyššieho počtu ostatných respondentov. Vo všetkých kategóriách bol viac ako u polovice prekročený denný príjem bielkovín a tukov. Pitný režim sa väčšinou nedodržiaval, najmä u žien, kde takmer polovica respondentiek nenaplnila denný príjem vody. Tiež nebol naplnený denný príjem vitamínu C u mladších žien a mladších mužov. NaCl bolo prekročené skoro u všetkých mužov. V ukazovateli denného príjmu vláknina bola situácia nevyhovujúca, žiadna z kategórií nenaplnila denný príjem vlákniny.

2. Hodnotenie spotreby potravín

Pri zhodnotení spotreby sa vyplňal dotazník o spotrebe jednotlivých potravinových komodít – frekvencia konzumovania (pravidelne a veľmi často, menej často a nekonzumujem). Takmer všetci respondenti konzumovali bežnú stravu, iba 2 mladšie ženy 1 mladší muž uviedli, že konzumujú inú ako bežnú stravu. Všetky kategórie stále uprednostňujú mäso z hydiny a bravčové mäso. Plnotučné mlieko nekonzumuje viac ako polovica respondentov v oboch kategóriách.

Skoro polovica všetkých respondentov konzumuje nízkotučné mlieko menej často. Konzumácia strukovín je uspokojivá, takmer všetci respondenti uviedli, že ich konzumujú. Káva presso je obľúbená u všetkých vekových kategórií, najmenej u starších mužov. Bylinkový čaj je obľúbený u starších žien a mladších mužov. Z alkoholických nápojov – vína udáva menej častú konzumáciu polovica respondentov u oboch pohlaví, všetkých vekových kategórií. Destiláty konzumujú viac ženy ako muži. Ani jeden z respondentov nepovažuje frekvenciu konzumácie alkoholických nápojov za častú. Sója a špenát patria k najmenej obľúbeným potravinám, až takmer polovica žien a u mužov to boli takmer dve tretiny, uviedli že ich nekonzumuje vôbec. Prijem jódu z potravy je u všetkých kategórií nedostatočný.

3. Hodnotenie dotazníka o pohybovej aktivite

Pri zhodnotení pohybovej aktivity boli respondenti požiadaní o uvedenie času, koľko venujú športovej aktivite za týždeň a či a ako zmenili životosprávu v poslednom období. Najviac respondentov odpovedalo, že pohybovej aktivite sa venuje 2-3 hodiny týždenne. Žiadnej športovej aktivite sa nevenujú 4 staršie ženy ako dôvod uviedli, že to nepovažujú za potrebné. Najviac respondentov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú až dobrú, len málo ju hodnotí ako málo uspokojivú. V poslednom období však svoju životosprávu zmenila 1/3 respondentov. Ako zmenu uvádzajú zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity. Iba 1 respondentka v mladšej vekovej kategórii uviedla, že nie je vystavená v práci stresu. Muži a staršie ženy uviedli, že sú vystavení stresu u viac ako polovice respondentov, mladšie ženy uviedli, že sú stresu vystavené len niekedy.

4. Zhodnotenie somatometrického dotazníka a biochemických ukazovateľov

Hodnota BMI <24 bola u 15 mladších žien, nasledovali staršie ženy - 10 a mladší muži – 8 respondentov) a najmenej túto hodnotu dosahovali starší muži – iba 4. Najviac respondentov s $25 \leq \text{BMI} \leq 30$ bolo u starších mužov (10).

Hodnota WHR >85 bola prekročená u dvoch tretín starších mužov a ani u jednej z mladších žien.

Krvný tlak systolický malo v norme 19 mladších žien, 17 starších žien a po 14 mužov mladšej kategórie a 13 staršej kategórie. Hranicu $140 \geq \text{TK}_{\text{syst}} \leq 160$ malo prekročenú 5 mladších mužov, 3 staršie ženy, 6 starších mužov a 1 mladšia žena. Hodnotu ≥ 160 mali prekročenú po 1 respondentovi u mužov oboch vekových kategórií.

Krvný tlak diastolický ≤ 90 TKdiast ≥ 95 mali prekročené 4 staršie ženy, 3 mladší muži a 2 starší muži. Hodnotu diast ≤ 90 malo 18 mladších žien, 12 starších žien a po 13 mužov oboch vekových kategórií. TK diast ≥ 95 mali prekročené 2 mladšie ženy, 4 staršie ženy, 4 mladší muži a 5 starších mužov.

Hodnotu HDL $\geq 1,6$ mala stanovenú polovica mladších žien a starších mužov.

Hodnotu triglyceridov < 2 mala prevažná časť mladších respondentov.

Hodnotu glykémie mali prekročenú len po 1 respondentovi v kategórii mladšie ženy, mladší muži a starší muži.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Odber 24 vzoriek kuchynskej soli, vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (zistovanie druhu používanej soli u výrobcov).

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bolo odobratých 24 vzoriek soli na stanovenie obsahu KJ a KJO₃. Celoročná správa spracovaná v tabuľkovej forme bola zaslaná na ďalšie spracovanie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch (mäsi, cereálie, sušienky, kaše, čaj, káva atď.) a výkon kontroly.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky materiálov určených na styk s potravinami:

- kartónový obal určený na priamy styk s potravinou - Granko, 250 g, nápoj v prášku
- servítky 3-vrstvové.

Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade, výsledky analýzy servítok podľa doručených výsledkov boli vyhovujúce, výsledky analýzy kartónového obalu zatiaľ doručené neboli.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín s nasledovnými požiadavkami:

- respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší /každé RÚVZ podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR; pozn.: možnosť výberu, napr. zo zamestnancov úradu)
- 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa (príloha 1) - každý respondent
- týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín (príloha 2) - každý respondent
- výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka (bod 2) (excel tabuľka 1a) b) c) a d)) - jednotlivito za každého respondenta
- sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín (bod 3) (excel príloha č. 2) za všetkých respondentov
- odber vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok (v počte 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku/každé RÚVZ v SR) z cukrární, zo ZSS, bufetov, stánkov rýchleho občerstvenia, DM drogerií.
- výsledky z laboratórneho vyšetrenia spracovať do tabuľky 2 a) b) c) d).

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bolo rozdanych respondentom 20 dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli spracované do tabuliek.

Okrem spracovania dotazníkov boli v rámci tejto úlohy odobraté 4 vzorky potraviny, a to vzorka alkoholického nápoja na stanovenie farbiva allura červená, vzorka cukrovinky na stanovenie farbiva chinolínová žltá, vzorka cereálnej potraviny s obsahom škorice na stanovenie kumarínu a vzorka cukrovinky s mentolovou príchuťou na stanovenie obsahu mentofuránu.

Výsledky laboratórneho rozboru vyšetrovaných vzoriek sa pre túto úlohu len monitorujú.

Výsledky úlohy boli zaslané formou samostatnej správy na ďalšie spracovanie v tabuľkovej forme na ÚVZ SR v požadovanom termíne.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote od roku 2013 nie je riešiteľským pracoviskom

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vykoná výber súboru tak, aby súbor tvorilo 120 detí vo vekovom zložení 15-18 rokov a primeranom zastúpení bydliska „mesto-vidiek“. Ak bude potrebné, môžu byť do výberu zahrnuté aj 3 školy. Ak v pôsobnosti RUVZ je stredná škola na vidieku, tak ostáva pôvodný výber mesto - vidiek.
- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“ bude realizovaný v jednotnom čase a to od 18.3. do 30. 6. 2013. Vypĺňanie vo vekovej skupine adolescentov sa odporúča vykonať v škole priamo deťmi po vysvetlení

spôsobu vyplňania s použitím spracovaných pomôcok a len v prípade potreby je potrebné zabezpečiť vyplnenie v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa, súhlas zákonného zástupcu je potrebné vyžiadať vopred.

- 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hod. pohybový režim sa vykoná v 16. a 17. kalendárnom týždni (15.4.-26.4.2013). Pre vyplňanie dotazníkov sa použijú pomôcky z roku 2012.
- Odber vzoriek stráv (obedov) sa uskutoční v 17. kalendárnom týždni v 2 vybratých školách - celotýždňová vzorka spolu 10 vzoriek stráv obedov. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bude - energetická hodnota, B,T,C, NaCl, dusičnany, prípadne po dohode s HL je možné aj iné. Po vykonanej analýze príslušného laboratória sa do pripravenej mustry na vzorky stravy nahrávajú všetky údaje v prepočte na hmotnosť celej stravy.
- Vykonajú sa merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK u detí.
- Zváži sa možnosť, po dohode s odborom podpory zdravia vykonať u detí, ktoré dovŕšili 18 rokov veku odber kapilárnej krvi (vždy na lačno) na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu a glykémie.

V rámci gestorstva projektu zabezpečí spracovanie a analýzu údajov z monitoringu vykonaného v roku 2012 a zašle záverečnú správu všetkým riešiteľom projektu a UVZ SR v termíne do 30.6.2013

Odpočet plnenia:

V súlade s metodickým usmernením gestora sa vykonal monitoring stravovacích zvyklostí detí adolescentného veku (15-18 roč.) na dvoch vybraných školách regiónu a to v Obchodnej akadémii v Rimavskej Sobote a Gymnáziu I.Krasku v Rimavskej Sobote. Celkom bolo rozdáných 120 sád určených dotazníkov, z ktorých pre spracovanie a vytvorenie databázy bolo použitých sád dotazníkov od 100 detí (55 chlapcov a 45 dievčat a 52 detí z mesta a 48 z vidieka). V určenom termíne sa vykonal odber týždenných vzoriek obedov v zariadení, kde sa deti stravovali, vzorky boli analyzované na biologickú, energetickú hodnotu a obsah soli a vybraných kontaminantov. Po analýze boli všetky vzorky vyhodnotené a údaje poskytnuté prevádzkovateľom stravovacích zariadení, výsledky tiež boli nahraté do databázy pre ďalšie hodnotenie. U 99 detí vybraného súboru boli vykonané vybrané antropometrické merania – výška, hmotnosť, obvod pásu a obvod bokov, ako aj zmerané hodnoty krvného tlaku, odber kapilárnej krvi nebol vykonaný.

V rámci gestorstva projektu bola spracovaná a všetkým riešiteľom zaslaná záverečná správa z riešenia IV. Etapy z roku 2012. V súčasnosti sa vykonáva analýza údajov zo súboru 15 - 18 ročných detí SR a k dispozícii sú nasledovné údaje:

Doteraz v troch realizovaných etapách projektu bolo rozdáných 12 960 dotazníkov, návratnosť a zhodnotenie údajov bolo vykonané od 12 113 detí, návratnosť 93,5 % a to vo vekových skupinách nasledovne:

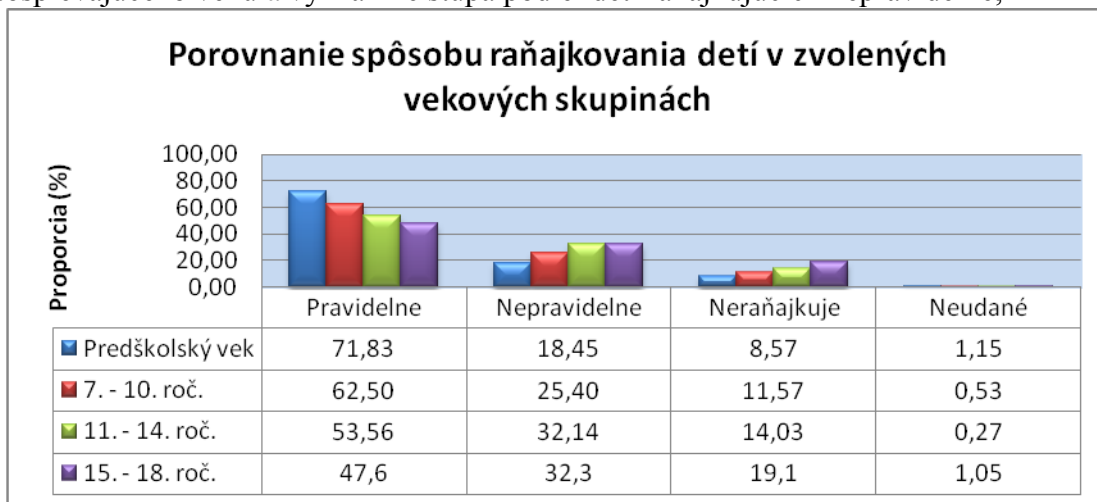
I. etapa deti predškolského veku	2-6 roč.				
	rozdané	4 320	vrátené	4	082
(94,5 %)					
	chlapci	2 063 (50,5%)	dievčatá	2	
019 (49,5%)					
	mesto	1 926 (47,2%)	vidiek	2	156
(52,8 %)					

II. etapa deti mladšieho školského veku 7-10roč.

3 968 (91,9 %)	rozdané	4 320	vrátené	
(51,3 %)	chlapci	1 934 (48,7 %)	dievčatá	2 034
278(57,4 %)	mesto	1 690 (42,6 %)	vidiek	2
III. etapa deti staršieho školského veku 11-14 roč.				
	rozdané	4 320	vrátené	4
063 (94,1%)	chlapci	2 007 (49,4 %)	dievčatá	2 056
(50,6 %)	mesto	1 650 (40,6 %)	vidiek	2
413 (59,4 %)				
IV. etapa deti adolescentného veku 15 - 18 roč.				
	rozdané	4 320	vrátené	4 205
(97,3%)	chlapci	2 087 (49,6 %)	dievčatá	2 118
(50,4%)	mesto	2 047 (48,7%)	vidiek	2
158 (51,3%)				

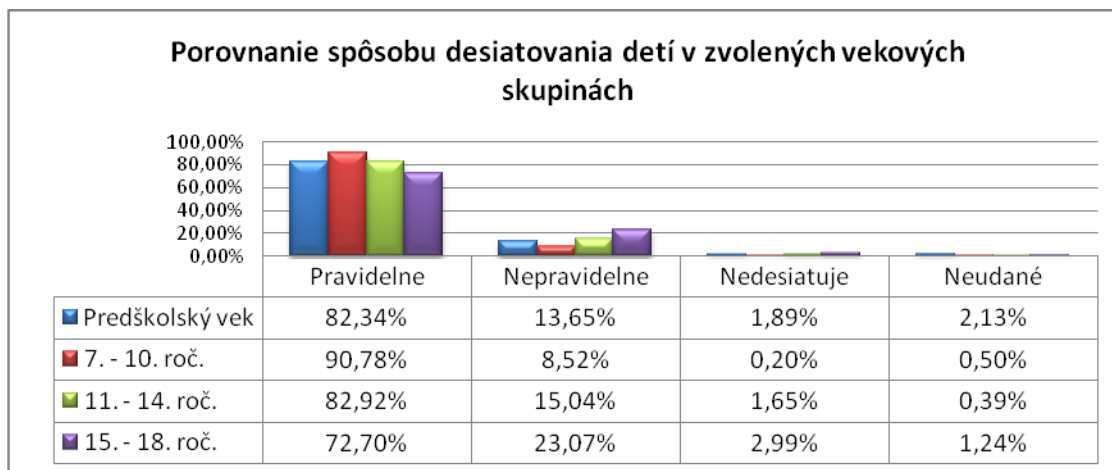
Stravovacie zvyklosti hodnotené dotazníkovou metódou ukázali, že:

- rozloženie denných dávok jedál v sledovaných súboroch detí všetkých vekových kategórií – predškolský vek (2-6 ročných), mladší školský vek (7-10 ročných), starší školský vek (11-14 ročných) a adolescentný vek (15-18 ročných) je zhodné. Denné dávky jedál sú rozdelené do 5-tich, resp. 6-tich denných dávok ale s výrazne rozdielnym podielom detí pri jednotlivých denných dávkach,
- zvlášť závažným je zistenie, že podiel detí udávajúcich pravidelné denné raňajkovanie sa so stúpajúcim vekom signifikantne znižuje – z takmer 72% detí predškolského veku na 63% detí mladšieho školského veku cez 54% detí staršieho školského veku po takmer 48% detí dospievajúceho veku a významne stúpa podiel detí raňajkujúcich nepravidelne,

Graf - Trend vývoja konzumácie raňajok v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr.2009 – 2013

- signifikantne so stúpajúcim vekom sa mení aj proporcia detí, ktoré udávajú, že vôbec neraňajkujú alebo na raňajky vypijú len nápoj (z 8,6% v predškolskom veku, cez 11,6% v mladšom školskom veku a 14% v staršom školskom veku po 19% v adolescentnom veku), pokles je daný vyšším zastúpením neraňajkujúcich dievčat a detí žijúcich na vidieku. Najčastejšie udávané dôvody neraňajkovania boli nechutenstvo, nepocit'ovanie hladu, bolesti brucha alebo pravidelné užívanie liekov a nedostatok času,
- so stúpajúcim vekom sa mení situácia v udávanej pravidelnosti desiatovania detí tak, ako je znázornené na grafickom zobrazení (graf 48). V predškolskom a školskom veku pravidelne viac desiatujú dievčatá a deti žijúce v meste, kým v dospelujúcom veku viac pravidelne desiatujú chlapci a zostáva prevažne pravidelne desiatujúcich detí z mesta.

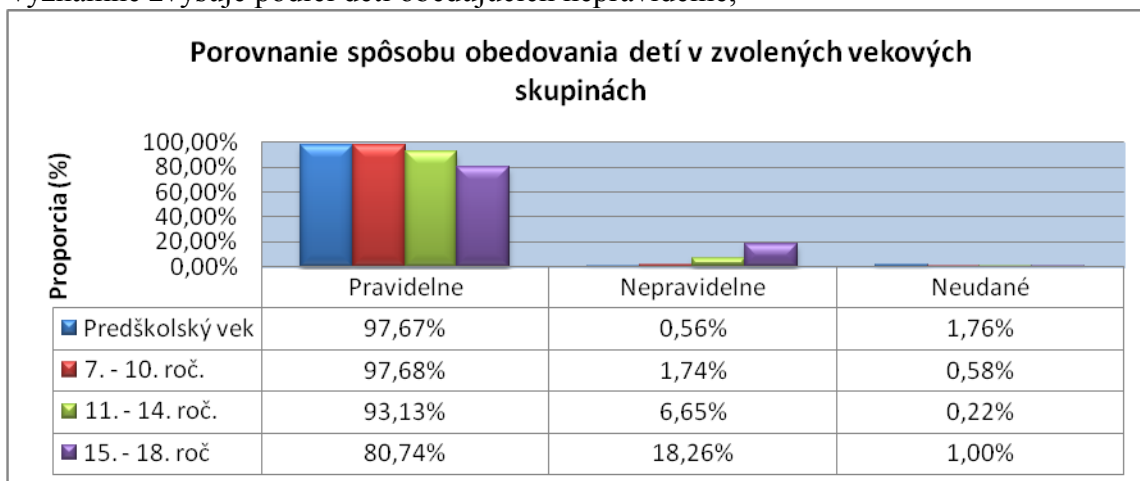

Graf -Trend vývoja konzumácie desiat v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr. 2009 - 2013

Pri hodnotení skladby desiat bol však zaznamenaný posun k nepriaznivejším návykom. A to kým u detí predškolského veku po chlebe a rožkoch nasledovali mliečne výrobky a ovocie a zelenina, v súbore 7-10 ročných detí a 11-14 ročných detí to bola za chlebom a pečivom šunka a saláma a až tak ovocie a zelenina. Významne viac detí mladšieho školského veku a adolescentov udávalo v skladbe desiat sladkosti a sladké pečivo.

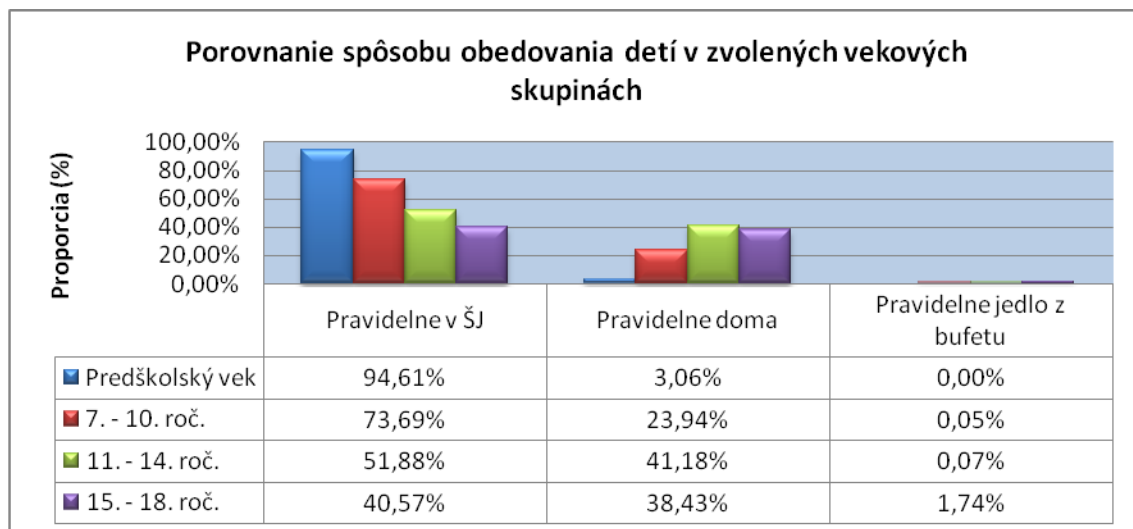
Významne stúpila proporcia detí, ktoré si samé kupujú desiate a to z 1,8% detí súboru mladšieho školského veku na 5,71% v súbore staršieho školského veku, po 20,0% detí dospelujúceho veku, viac chlapci ako dievčatá a viac detí z vidieka ako z mesta,

- za veľmi priaznivé je možné považovať zistenie, že pretrváva vysoká proporcia detí pravidelne denne konzumujúcich obed, aj keď so stúpajúcim vekom detí súborov sa významne zvyšuje podiel detí obedujúcich nepravidelne,

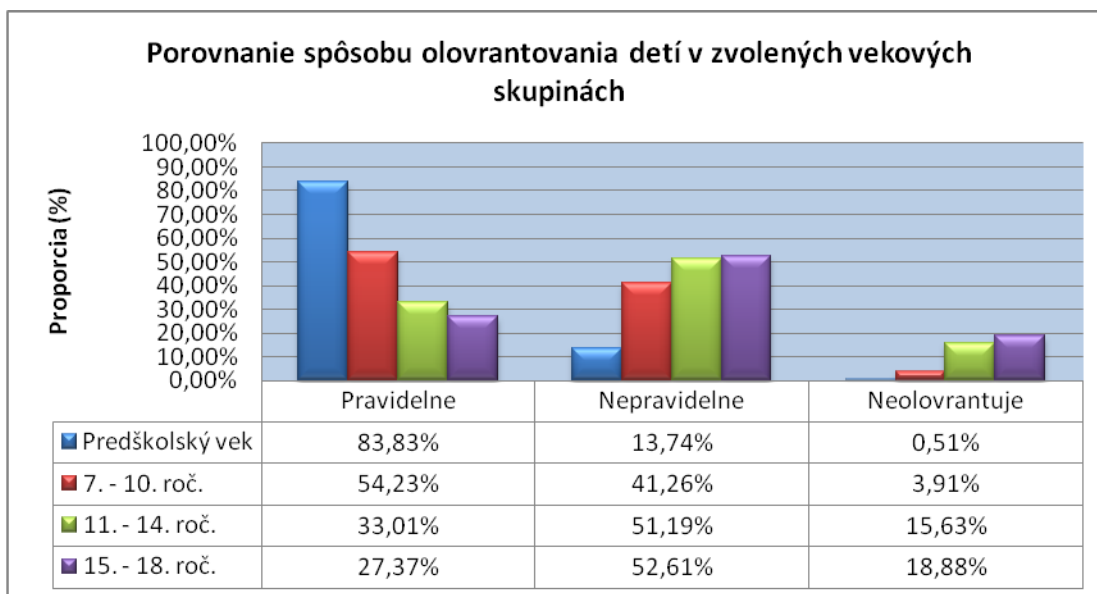
Graf - Trend vývoja konzumácie obeda v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr. 2009 - 2013

- nepriaznivým zistením je výrazný pokles proporcie detí so stúpajúcim vekom, ktoré pravidelne obedujú v školskej jedálni - kým v predškolskom veku to bolo takmer 95% detí súboru, v mladšom školskom veku 74%, v staršom školskom veku len necelých 52% detí súboru a u adolescentov percento pravidelne obedujúcich v školskej jedálni kleslo na takmer 41%,

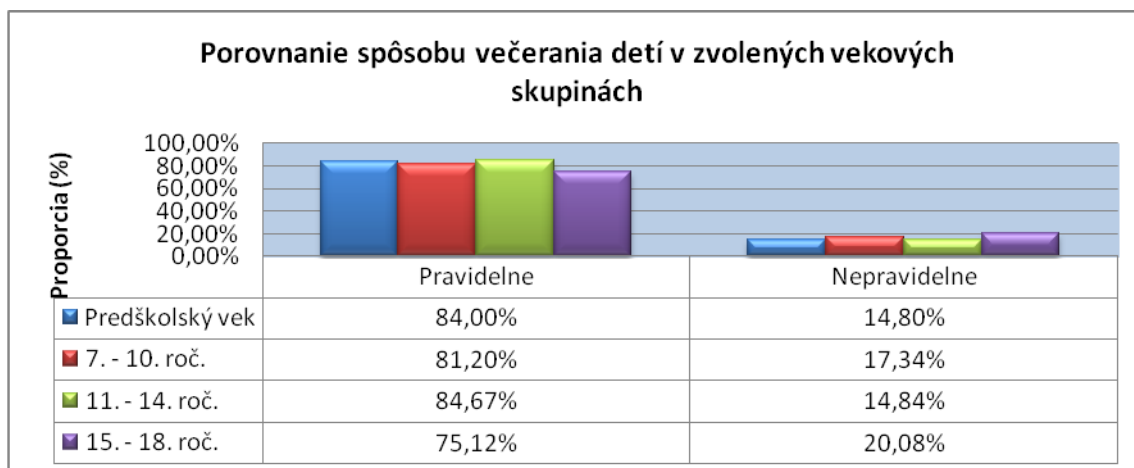
Graf - Porovnanie spôsobu obedovania detí súboru SR so stúpajúcim vekom, rr. 2009 – 2013

- a navyše u adolescentov výrazne stúpila pravidelná konzumácia jedla zo školského bufetu – takmer u 2% detí súboru tejto vekovej skupiny nepriaznivé zistenie je aj významný pokles percenta detí udávajúcich pravidelné olovrantovanie (graf č.51) a to z takmer 84% v súbore detí predškolského veku na 54% detí v súbore mladšieho školského veku, cez 33% detí staršieho školského veku po 27% v adolescentnom veku, bez rozdielu pohlavia s výnimkou adolescentov, u ktorých významne viac pravidelne olovrantujú chlapci ako dievčatá, ale všetko v závislosti na type bydliska, významne menej pravidelne olovrantujú deti z vidieka. Naopak, bol zaznamenaný nárast počtu detí nejedávajúcich olovrant - z 0,5% v predškolskom veku na takmer 4% v mladšom školskom veku cez takmer 16% v súbore detí staršieho školského veku po 19 % v adolescentnom veku, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$),

Graf - Trend vývoja konzumácie olovrantu v závislosti na veku v súboroch detí SR,rr.2009 - 2013

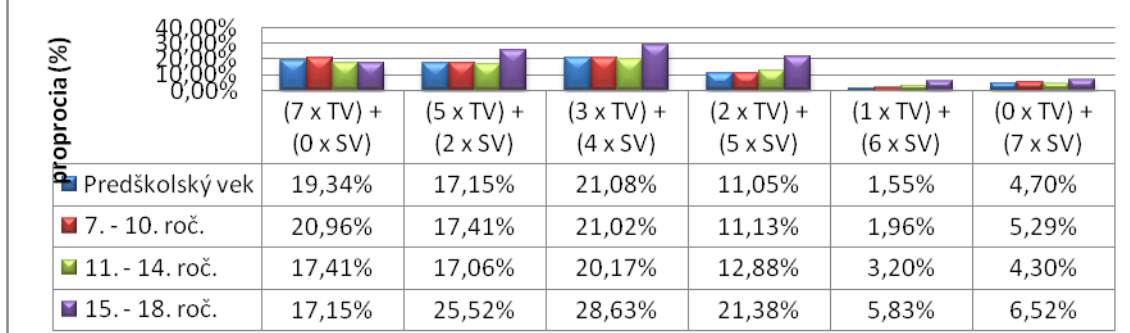
- zistený udávaný spôsob pravidelnej konzumácie prvej a druhej večere naznačuje kompenzáciu znížených dávok denných jedál u starších detí súboru

Graf - Trend vývoja konzumácie večere v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr.2009-2013

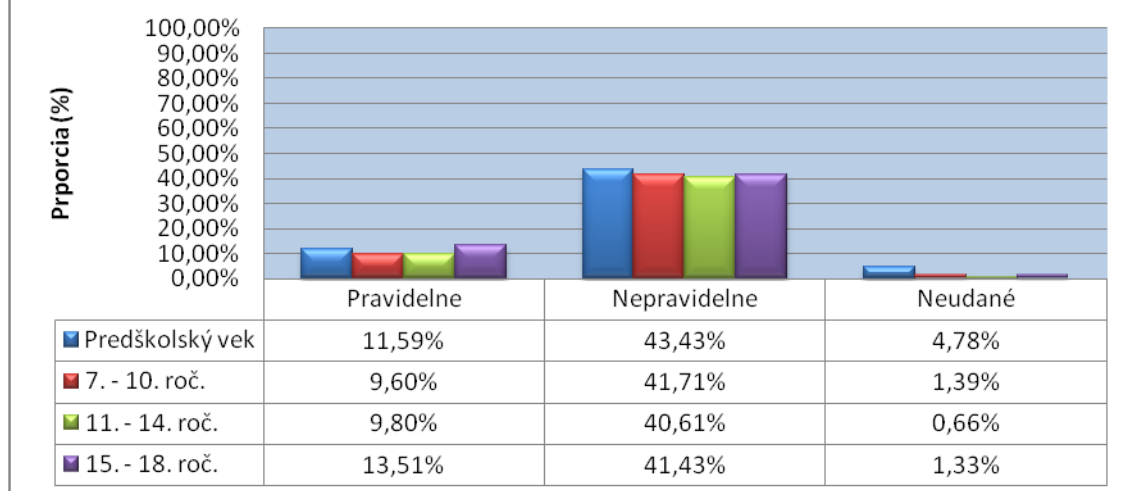
- proporcia zastúpenia konzumácie teplých a studených večerí je vo všetkých sledovaných súboroch detí znázornená graficky s rôznym pomerným zastúpením,
- pravidelnú konzumáciu druhej večere udávalo takmer 10% detí súboru školského veku a takmer 14 % detí dospelujúceho veku, čo je významne viac ($P=0,00000$) ako u detí mladších vekových skupín.. Druhú večeru viac konzumujú chlapci ako dievčatá a so stúpajúcim vekom aj významne viac detí z vidieka, s výnimkou adolescentov.

Proporcia príjmu teplých a studených večerí vo zvolených vekových skupinách

Graf - Trend vývoja konzumácie teplých a studených večerí v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr.2009 – 2013

Porovnanie spôsobu prijímania II. večere v zvolených vekových skupinách

Graf - Trend vývoja konzumácie druhej večere v závislosti na veku v súboroch detí SR, rr. 2009 – 2013

Pri hodnotení vybraných stravovacích návykov s možným nepriaznivým dopadom na zdravie detí bolo zistené,

- že s vekom stúpa percento detí ktoré udávali, že jedlo si takmer zakaždým dosáľa a to z 1,76% v predškolskom veku, cez 2,82% v mladšom školskom veku, 9,72% v staršom školskom veku po 17,05% detí dospelujúceho veku, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$), viac si dosáľajú chlapci a deti z vidieka,
- so stúpajúcim vekom sa zlepšuje pitný režim, klesá podiel detí, ktoré denne vypijú menej ako 1 l tekutín (z 28,2% predškolský vek, cez 16,3% mladší školský vek, 8,6% starší školský vek po 5,8% detí dospelujúceho veku) a naopak pribúda detí, ktoré denne vypijú viac ako

- 1,5 l tekutín – od 10,4% 2-6 ročné, cez 16,6% 7-10 ročné, 44,3% 11-14 ročné po 77,62% 15-18 ročné), nárast je signifikantný ($P < 0,001$)
- denná konzumácia ovocia je udávaná u detí predškolského a školského veku viac ako u 50% detí súboru, no u detí adolescentného veku klesla na 43%, teda so stúpajúcim vekom sa denná konzumácia významne mení (deti 2-6ročné denne konzumujú ovocie v 60,3%, 7-10 ročné 55,1%, 11-14 ročné 56,4% a 15-18 ročné 42,62%), významne viac konzumujú denne ovocie dievčatá a deti žijúce na vidieku. Veľkosť dennej porcie ani v jednej vekovej skupine nezodpovedá odporúčaniam a pohybuje sa v lete od 114g v predškolskom veku po 198g v staršom školskom veku a v zime od 120g do 165g,
 - udávaná denná konzumácia zeleniny sa s vekom znižuje z takmer 50 % v predškolskom veku, cez 31% v mladšom školskom veku na 41% v staršom školskom veku po 39% v adolescentnom veku, významne viac konzumujú denne zeleninu dievčatá vo všetkých sledovaných vekových kategóriách a významne viac detí žijúce v meste ako na vidieku. Veľkosť porcie je však nedostatočná, dosahuje len 135g v zime a v lete 169g,
 - bol zaznamenaný signifikantný pokles počtu detí denne konzumujúcich celozrnné výrobky (cca o 2%) medzi predškolským (21% detí súboru) a mladším školským vekom (19% detí súboru) a nárast dennej konzumácie celozrnných výrobkov v súbore detí staršieho školského veku takmer na 26% a u adolescentov na 29%, rozdiel medzi pohlavím nebol zistený, významne viac konzumujú tieto výrobky deti žijúce v meste,
 - podiel detí udávajúcich dennú konzumáciu doplnkov výživy, typu multivitamínových prípravkov, minerálov a pod. sa v školskom veku ustálil- v mladšom školskom veku udávalo 9,0% detí a v staršom školskom veku 9,4% detí sledovaného súboru, oproti 13,13% udávaných u detí predškolského veku a 12,89% u detí dospelujúceho veku, čo je pokles na hladine štatistickej významnosti ($P < 0,001$). Nezmenila sa závislosť požívania na type bydliska dieťaťa, významne viac doplnky výživy konzumujú deti z mesta, rozdiely medzi pohlavím neboli zistené, aj keď je naznačený trend so stúpajúcim vekom vyššej konzumácie u chlapcov.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zber údajov v súlade s metodickým usmernením, t.j. od 20 detí vo veku 14 rokov zo ZŠ Družstevná v termíne od apríla do 15.6.2013 zozbiera od každého vybraného respondenta 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov: jeden deň pracovný, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka sa nahrajú do excel tabuľky č. 1 pripravenej gestorom, jednotlivo za každého respondenta a sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín do excel prílohy č. 2) za všetkých respondentov v termíne do 15.10.2013. Spracované údaje sa zašlú na UVZ SR v termíne do 1.1.2014.

Odpočet plnenia:

Úloha bola spracovaná podľa požiadaviek gestora v súlade s rozpracovaním na podmienky RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Vytvorené databázy zo zozbieraných dotazníkov boli v termíne zaslané na UVZ SR.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spracuje rešerché k významu jódu pre detský organizmus,
- vykoná analýzu doterajších dostupných údajov o príjme jódu z potravy u detí získané z projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí detí SR“,
- pripraví metodický postup pre realizáciu pilotnej štúdie po dohode s RUVZ Košice.

Odpočet plnenia:

Vykonala sa analýza súboru 11 958 detí SR z 8 krajov SR a 36 okresných regiónov SR. Konkrétne u 4000 detí SR predškolského veku, 3 908 detí mladšieho školského veku (ďalej 7 – 10 ročné) a 4050 detí staršieho školského veku (ďalej 11 -14 roč.).

Analyzoval sa príjem jódu a kuchynskej soli z 24 hodinového jedálneho lístka, ktorý bol spracovaný nutričným softvérom ALIMENTA 4 3.e (ide o produkt Výskumného ústavu potravinárskeho Bratislava).

Pre možnosť porovnania s hodnotami príjmu jódu podľa Odporúčaných výživových dávok(OVD) pre obyvateľstvo SR bol súbor detí rozdelený na vekovú kategóriu 2 – 3 ročných (n= 246), kde podľa OVD je odporúčaný denný príjem jódu 70µg a 4-6 ročných (n = 3754) s odporúčaným denným príjmom 100µg, ďalej u 7 – 10 roč.(n=3 908) s OVD 120 µg a 11-14 chlapcov (n=1998) s OVD 130 µg a 11-14 roč. dievčat (n=2052) s OVD 170 µg (1). Získané údaje boli analyzované aj v závislosti na pohlaví, type bydliska detí a podľa krajov SR.

Hodnotil sa aj maximálny tolerovaný denný príjem jódu PMTDI podľa JECFA/FAO/WHO, ktorý je stanovený na 0,017 mg/kg hmotnosti/deň zo všetkých zdrojov a porovnanie na najnižší prahový príjem Lowest Threshold Intake(LTI), ktorý je stanovený na 70 µg/osobu 60 kg/deň (2). LTI hodnota bola vždy prepočítaná na kg hmotnosti detí jednotlivých sledovaných vekov.

Zistené údaje príjmu jódu u detí sa porovnávali aj s hornou hranicou prívodu UL stanovenou v EU na 0,008-0,010 mg/kg telesnej hmotnosti/deň (3).

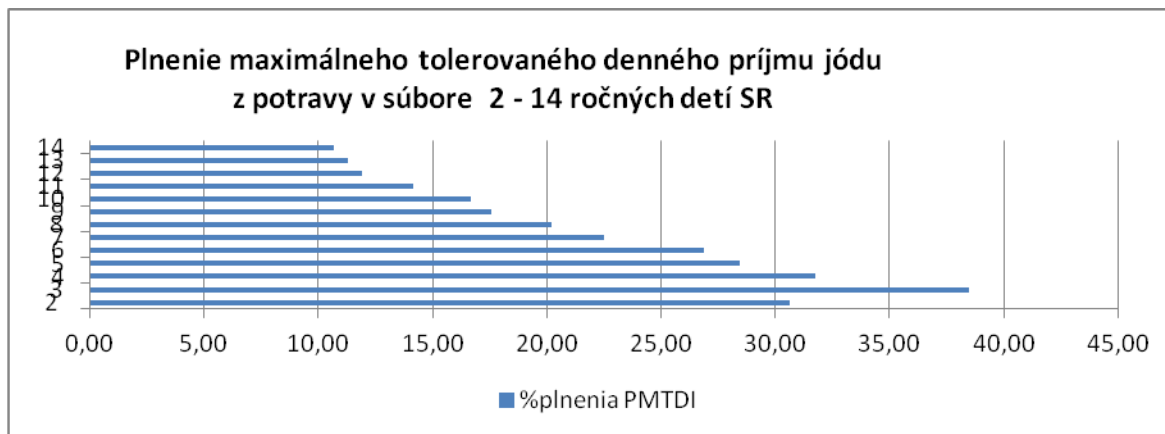
Sledoval a hodnotil sa aj príjem kuchynskej soli potravou za 24 hodín z 24 hod. jedálničku detí sledovaných súborov podľa odporúčaní The Scientific Advisory Committee on Nutrition (SCAN), ktoré sú pre deti 2 – 3 ročné 2g/24 hodín, pre deti 4-6 ročné 3g/24 hod., 7-10 ročné – 5g/24 hod. a 11-14 ročné – 6g/24 hod. (4).

Vykonaná analýza ukázala, že zdravotné riziko súvisiace s príjmom jódu potravou je možné hodnotiť porovnaním expozičnej dávky s limitnou expozičnou hodnotou PMTDI, tiež porovnaním s hodnotou doporučeného denného príjmu podľa JECFA FAO/WHO, s hornou hranicou prívodu stanovenou v EU a aj plnenia OVD.

Porovnaním expozičnej dávky s PMTDI sa hodnoty príjmu jódu v sledovaných vekových skupinách s pribúdajúcim vekom znižovali v priemere od takmer 38% plnenia PMTDI vo vekovej skupine 2-3 ročných detí, na takmer 29% vo vekovej skupine 4-6 ročných, 19% vo vekovej skupine 7 – 10 ročných až po necelých 12% vo vekovej skupine 11-14 ročných detí a ani v jednej vekovej skupine nedosahovali hodnotu UL stanovenú v EU.

Príjem jódu z potravy za 24 hodín u detí sledovaného súboru SR (n=11 958) vo veku od 2 do 14 rokov z pohľadu dosahovaného plnenia maximálneho tolerovaného denného príjmu jódu sa so stúpajúcim vekom výrazne znižuje. Výrazné zníženie je u 13 ročných chlapcov a 14 ročných u obidvoch pohlaví.

Najpriaznivejšia situácia sa javí u detí 3-6 ročných (graf 8). Uvedené zistenia sú v súlade so stravovacím režimom detí tejto vekovej kategórie nakoľko na obvyklom príjme jódu potravou sa najviac podieľajú mlieko a mliečne výrobky, vajcia, kuracie mäso ale aj ryby (6).

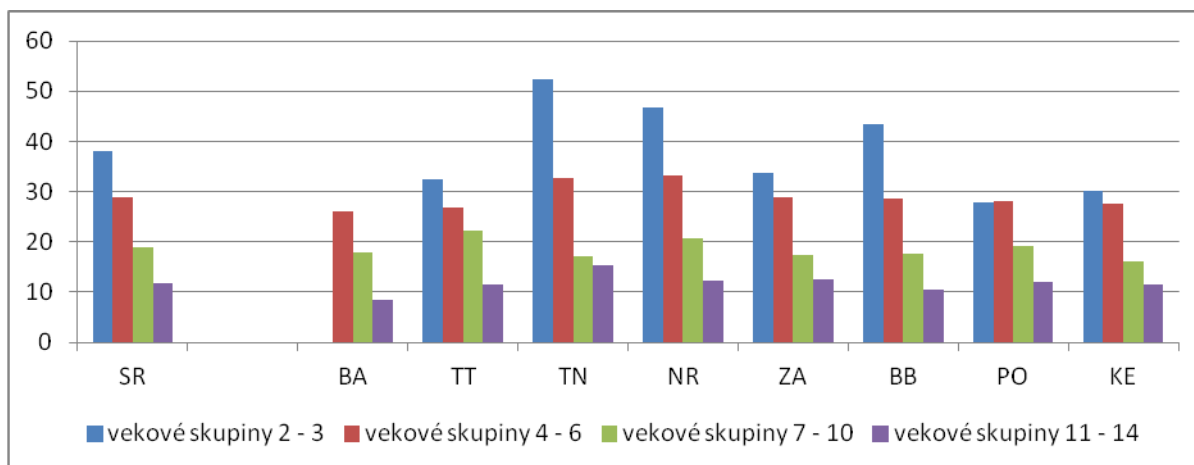

Graf - Plnenie maximálneho tolerovaného denného príjmu jódu z potravy u 2-14 roč. detí SR, rr.2009,2010 a 2012

Distribúcia plnenia maximálneho denného tolerovateľného príjmu podľa krajov SR ukázala, že najpriaznivejšia situácia je u najnižších vekových skupín v Trenčianskom kraji a Nitrianskom kraji a najnepriaznivejšia v Prešovskom a Bratislavskom kraji, resp. Košickom kraji, nakoľko veková skupina

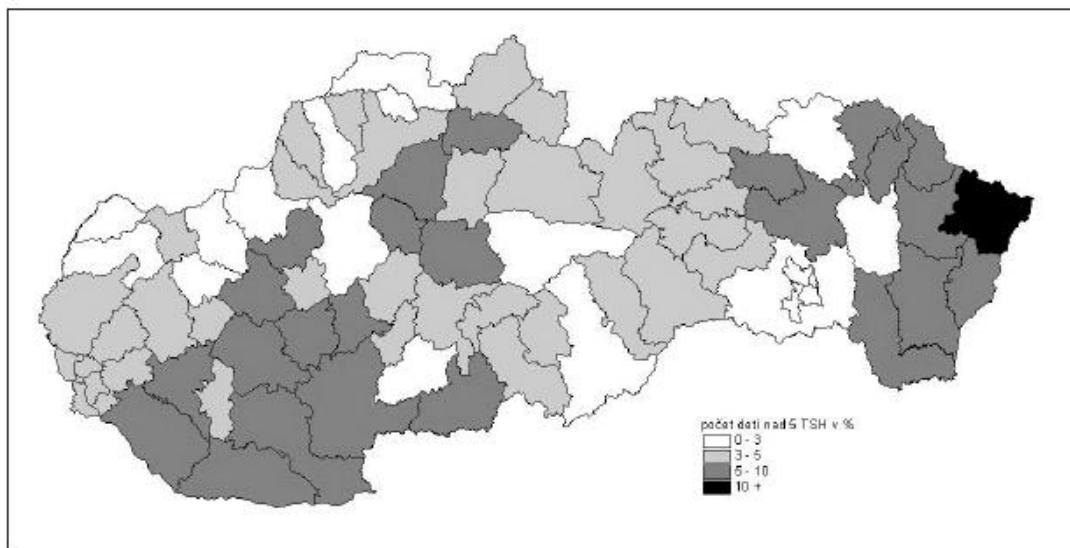
2-3 ročných detí v BA kraji nebola sledovaná.

Pri porovnaní príjmu jódu potravy u detí a dostupných literárnych údajov tyroidálnej diagnostiky plazmatických hladín TSH u novorodencov, bola práve v Trenčianskom kraji zistená najnižšia prevalencia novorodencov s vyšetrenou hladinou TSH nad 5mU/l (príloha tabuľka 9), aj keď ide o časový rozdiel dát väčší ako 10 rokov. Na prevzatom obrázku (mapa č.1 a 2) je topologické znázornenie z pôvodného územného členenia regiónov SR percentuálneho rozloženia

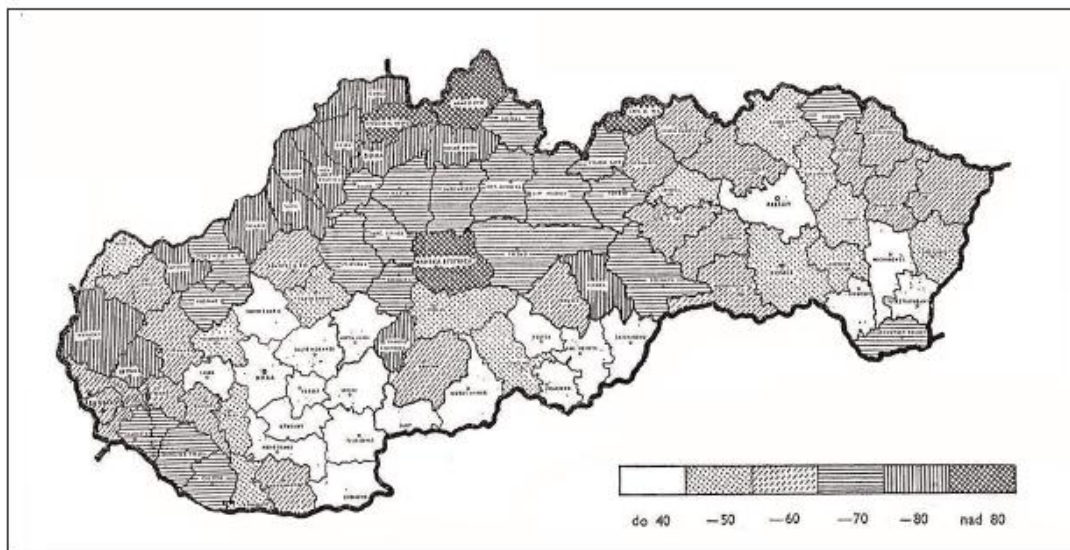

vyšetovaných novorodencov s hladinami TSH nad 5 mU/l z roku 2002 a aj orientačné porovnanie výskytu endemickej strumy v SR z rokov 1949 – 1953 (7).

Graf - Percentuálne plnenie PMTDI v súbore detí SR podľa krajov a vekových skupín, rr. 2009,2010,2012

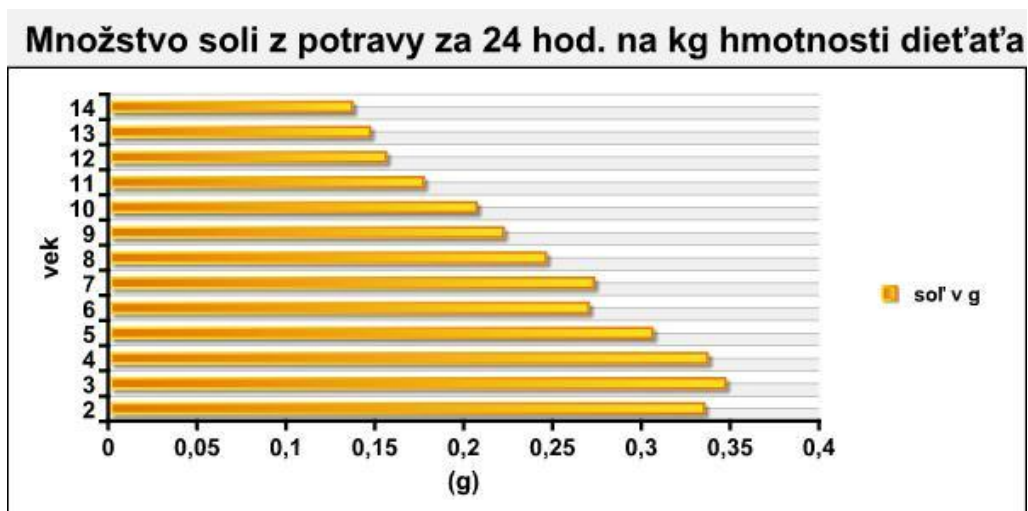

Mapa č. 1. Percentuálne rozloženie detí s hladinou TSH nad 5 mU/l podľa okresov Slovenska (rok 2002).

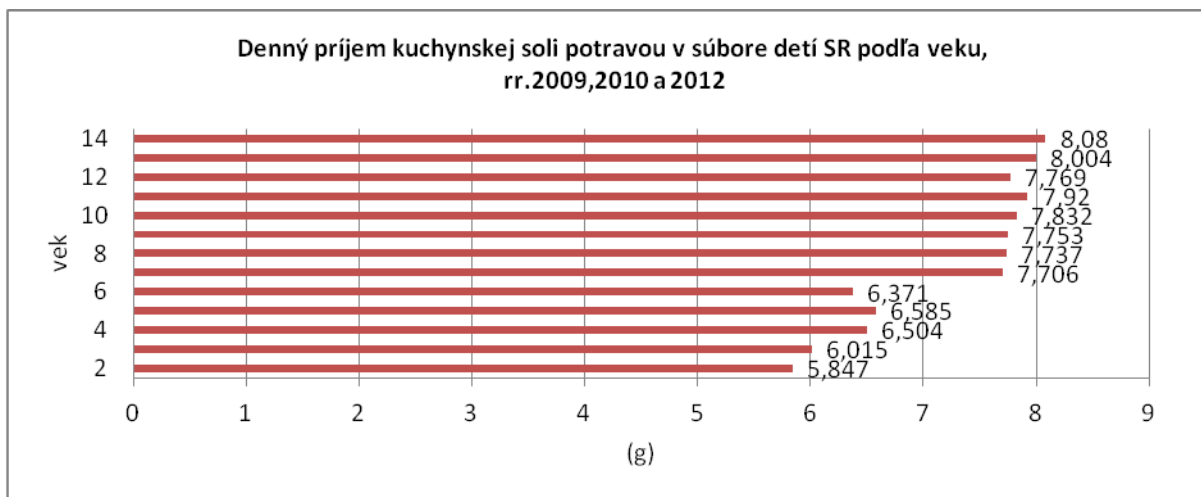
Mapa č. 2. Percentuálne rozloženie výskytu endemickej strumy na Slovensku v rokoch 1949-1953 (podľa [1]).

Zistené plnenie PMTDI korešponduje s prepočítaným denným príjmom soli zo stravy na kg hmotnosti detí sledovaného súboru SR v závislosti na veku

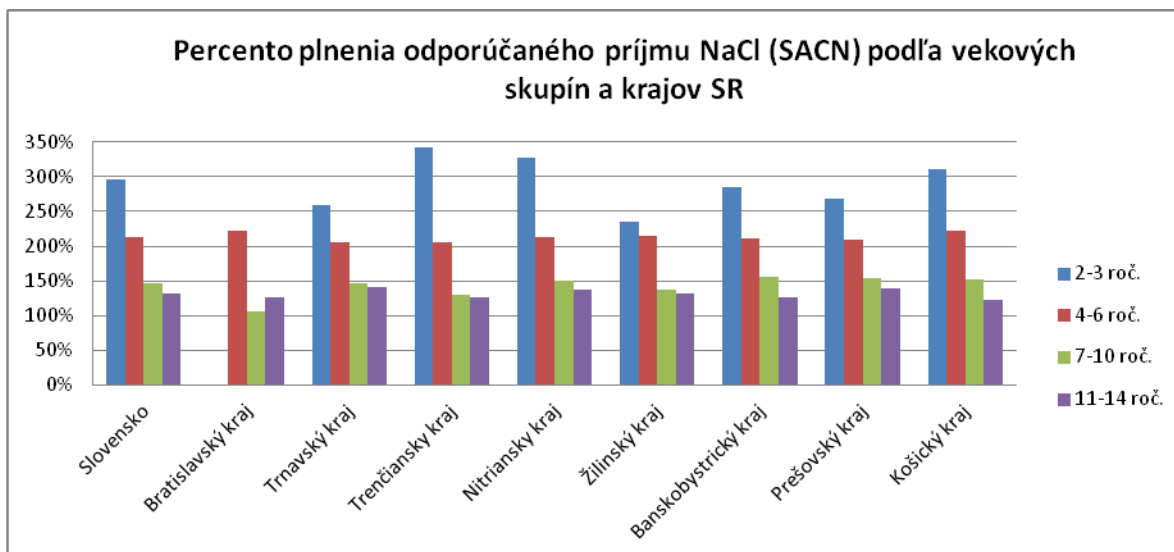
Graf - Prepočítaný denný príjem kuchynskej soli na kg hmotnosti detí podľa veku

Pokiaľ sa týka celkového príjmu kuchynskej soli v strave detí za 24 hodín tak vo všetkých sledovaných vekových skupinách vysoko prekračuje odporúčania SCAN (graf 10) a príjem soli sa pohybuje od takmer 6 gramov v najmladšej vekovej skupine po viac ako 8 g u najstarších detí.

Graf - Príjem soli potravou za 24 hod. u detí vo veku od 2-14 rokov v SR, rr. 2009,2010,2012

Rozloženie príjmu kuchynskej soli v prijímanej strave za 24 hodín podľa krajov SR je znázornené na grafe 11. V najmladších vekových skupinách je tiež najvyšší príjem v Trenčianskom kraji, najnižší príjem v Žilinskom kraji. Uvedené naznačuje možný súvis s uvádzanými literárnymi údajmi tyreoidálnej diagnostiky u novorodencov v SR.

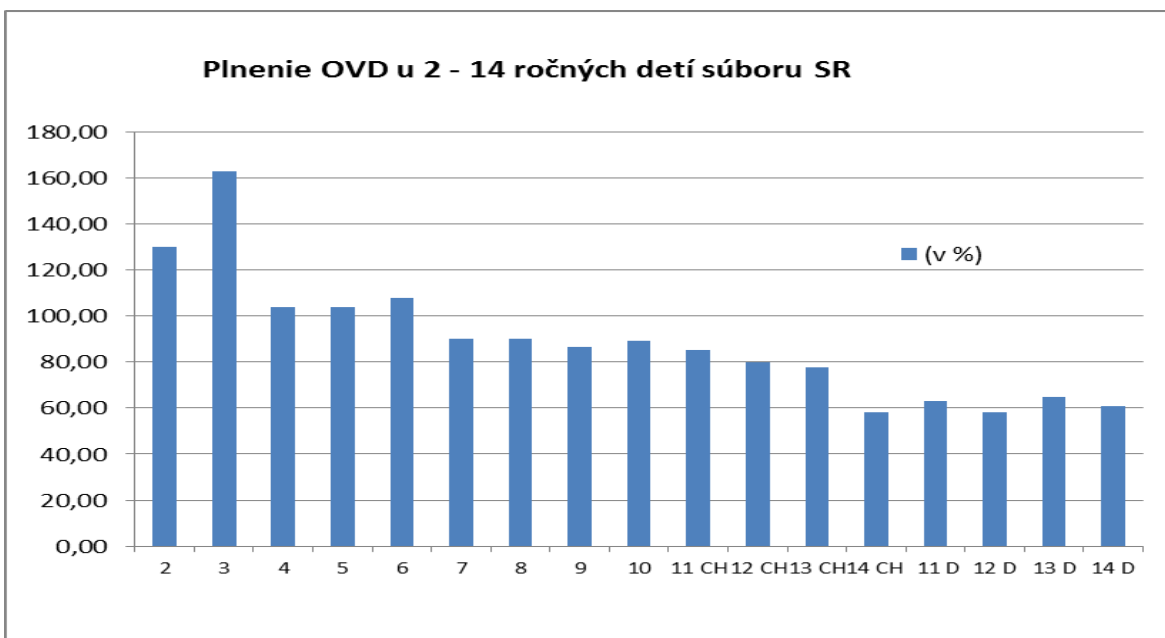

Graf - Percento plnenia odporúčaného príjmu kuchynskej soli podľa veku a krajov SR

Je potrebné poznamenať, že celkový príjem soli však môže byť ovplyvnený aj zvyklosťou detí jedlo si dosáť, kde toto udávalo 1,8 % súboru detí predškolského veku, 2,8 % detí 7-10 ročných a takmer 10 % detí 11-14 ročných, pričom dosáť viac udávali chlapci ako dievčatá a deti žijúce na vidieku. Pre reálne odhady príjmu jódu z fortifikovanej soli však chýba dostatok údajov zo skutočnej spotreby soli v populácii SR a predovšetkým aký je skutočný obsah pridaného jódu v soli skladovanej a používanej našimi domácnosťami.

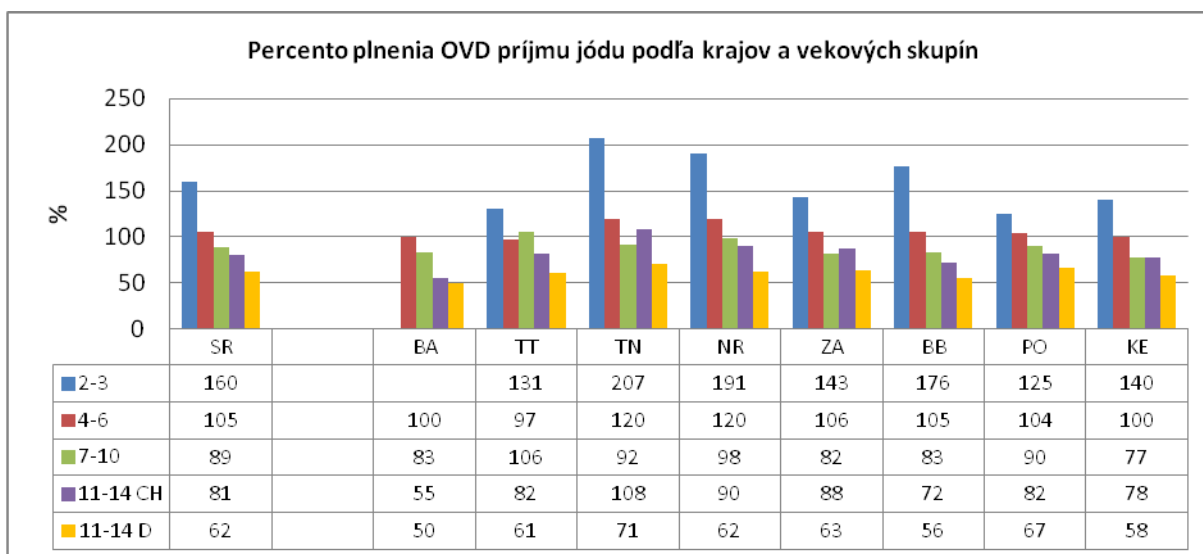
Pokiaľ sa týka plnenia odporúčaných výživových dávok príjmu jódu zo stravy pre jednotlivé vekové skupiny obyvateľov SR, je najpriaznivejšia situácia u detí do veku 6 rokov.

Ďalej so stúpajúcim vekom sa plnenie OVD prudko znižuje a najnepriaznivejšia situácia je u 14 ročných chlapcov a 12 ročných dievčat, kde plnenie OVD je len na 58%. Všeobecne plnenie OVD v skupine dievčat je významne nižšie ako u chlapcov ($P < 0,001$), s výnimkou vekovej skupiny 14 ročných, kde plnenie OVD je u chlapcov na úrovni 58% a dievčat necelých 61%. (graf 12).

Graf - Percento plnenia „Odporúčaných výživových dávok“ v súbore detí SR v závislosti na veku, rr. 2009,2010 a 2012

Krajové odlišnosti pri plnení OVD príjmu jódu sú znázornené v grafe 13. Podľa vypočítaného percenta plnenia odporúčanej dávky je priaznivá situácia vo vekových skupinách 4-6 ročných a 7-10 ročných detí (s výnimkou Košického kraja), kde sa plnenie OVD pohybuje v súlade s prijateľnou toleranciou.

Graf - Plnenie OVD príjmu jódu v súbore detí SR podľa vekových skupín a krajov SR, rr. 2009,2010 a 2012

Nepriaznivým je zistenie plnenia OVD príjmu jódu v skupine 11-14 ročných dievčat, ktoré vo všetkých krajoch SR kolíše od 50% do 71%. Zo zistení boli navrhnuté nasledovné odporúčania:

1. Nakoľko pre hodnotenie príjmu jódu WHO uznáva dosiahnuté hodnoty jódu a stanovenie TSH u novorodencov na hladine >5mU/l, je potrebné vykonať v sledovaných súboroch detí stanovenie jódu a pravidelne sledovať aj dosiahnuté hladiny TSH u novorodencov.
2. Monitorovať údaje o spotrebe soli v populácii SR a hodnotiť obsah jódu soli nielen v spotrebiteľských baleniach predávanej soli ale predovšetkým zo soli skladovanej a používanej v domácnostiach SR a zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.
3. Na základe vydaných odporúčaní WHO prehodnotiť a spracovať odporúčania pre príjem soli pre populáciu SR (8).
4. Zriadiť pracovnú skupinu na koordináciu a zjednotenie postupov hodnotenia dietárnej expozície detskej a dospeljej populácie SR.
5. Zriadiť mezirezortnú „jódu“komisiu.
6. Plánovať primerané edukačné aktivity pre obyvateľstvo SR.
7. Zvážiť prijatie národných limitov pre hodnotenie zdravotných rizík spojených s dietárnym príjmom jódu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení projektu bude postupovať podľa usmernenie gestora. V roku 2013 vykoná v rámci ŠZD zhodnotenie podmienok hygienického stavu telovýchovných zariadení pri ZŠ a SŠ v termíne do 31.12.2013.

Odpočet plnenia:

Pre plnenie časti projektu boli v roku 2013 využité podklady získané v rámci výkonu mimoriadnych kontrol ŠZD, ku ktorým bol našim pracoviskom spracovaný jednotný vzorový záznam na výkon ŠZD telovýchovných zariadení pre všetky regionálne úrady. Mimoriadne kontroly boli i vykonané v termíne od 2.4.2013 do 22.4.2013 v celkovom počte **33**, z toho pri ZŠ 27 a SŠ 6 v účelových telovýchovných zariadeniach, čo z celkového počtu týchto zariadení registrovaných v okrese Rimavská Sobota a Revúca (abs. 32 pri ZŠ a 11 pri SŠ) predstavuje **77%** (pri ZŠ 84% a pri SŠ 55%). Počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy bol **45** (v 12 zariadeniach boli dve, prípadne 3 telocvične, ďalej okrem telocvične aj priestory posilňovne a gymnastickej sály). Najčastejšie zisťované nedostatky boli technického charakteru a to hlavne, nemonitorovanie teplôt – chýbanie teplomerov, nevyužívanie spfch žiakmi ale ich využívanie na iný účel, nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov, poškodené obklady stien, stropov - nevykonávanie maľovania v niektorých zariadeniach dlhšie ako 10 rokov, v jednom prípade viac ako 40 rokov (Ratková), chýbanie ochranných krytov na svietidlá a siete na okná a pod. Z prevádzkových nedostatkov bolo zisťované hlavne zaraďovanie hodín telesnej výchovy do rozvrhu hodín do tretej vyučovacej hodiny v 31 zariadeniach (z toho v ZŠ 25x, SŠ6x), zdvojené hodiny TV celkom 7x (v ZŠ 6,SŠ1), nulté hodiny 1 zariadenie pri SŠ. Bolo zistené, že len v dvoch zariadeniach sa realizuje liečebná telesná výchova. Uložené opatrenia boli v 1 prípade zákaz využívania telocvične na výučbu telesnej výchovy pre žiakov (ZŠ Ratková) pre zlý technický stav – zatekanie a výskyt plesní na stenách, poškodené obklady stien, podlahy, zvýšenú prašnosť a pod. V 27 skontrolovaných telovýchovných zariadeniach bolo požadované odstránenie uložených nedostatkov v termínoch ihneď a najneskôr do 31.12.2014, vždy po prerokovaní s prevádzkovateľom zariadenia. Len v 5 zariadeniach neboli zistené nedostatky.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovačom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2013
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2013
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vákinačnej poradne“.

Odpočet plnenia:

V roku 2013 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2013 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2013, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole

prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z.. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2013 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 24.6.2013 pod značkou OE/5403/2013, RZ-13188/2013 za obdobie od 1.9.2012 do 31.8.2013.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (13 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,39 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 97,96 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti sezónnej chrípke (v okrese Rimavská Sobota - 560, v okrese Revúca - 154). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 80,09% zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 84,02% bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2013 sme zaznamenali: jedno laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis s dg. A 37.0 (2 ročné riadne očkované dieťa 3 dávkami vakcíny Infanrix Hexa v okrese Revúca) a 11 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (9 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 2 prípady v okrese Revúca). Laboratórne potvrdené ochorenia na tuberkulózu hlásené neboli.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/1699/2013, RZ - 9439/2013 zo dňa 2.5.2013 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 22.4. – 27.4.2013 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych slovenských týždenníkoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 2 regionálnych informačných serveroch. Dotazník o očkovaní pre žiakov 9.ročníkov ZŠ v okresoch Rimavská Sobota (290 detí) a Revúca (176 detí).
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómske komunity: (očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B, kliešťovej encefalitíde, ľudskému papilomavírusu, očkovanie pred cestou do zahraničia, povinné očkovanie v SR).
4. Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov s aktuálnou tematikou zameranou aj na význam očkovania.
5. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
6. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (20x) a laickej verejnosti (25x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2013 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2012 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2011 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2013 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2013 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2013 bolo celkovo hlásených 596 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 283 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené. Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
 1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
 2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
 3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
 4. systému rýchleho varovania
- informovanosť laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného nového informačného programu. Samostatne on-line hlásiacich

jednotlivých lekárov a laboratórne pracoviská v okrese Rimavská Sobota a Revúca zatiaľ nemáme.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2012 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2011 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdii HELICS SSI za rok 2012 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi MRSA, navrhovanie a kontrolovanie protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január, február, marec, apríl, máj a jún roku 2012 podobne ako minulý rok so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené polročné obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 60 takýchto operačných zákrokov, kde bola zistená jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii s dg. T 81.4 Infekcia po výkone nezatriedená inde. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývajte si ruky – zachrániť život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 5 rokov uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

V rámci sledovania kolonizácie nemocníc polyrezistentnými kmeňmi sme v NsP, n.o. Revúca v roku 2013 zaznamenali: na chirurgickom oddelení 4 prípady laboratórne potvrdenej MRSA zo steru z rany u dospelých diabetikov dlhodobo ambulantne dispenzarizovaných pre diagnózu diabetickej nohy (ochorenia hlásené do EPISU pod dg. L 02.4 Kožný absces, furunkul a karbunkul končatiny) a z detského oddelenia 3 prípady kultivačne potvrdeného etiologického agens MRSA, kde u 2 detí (1 mesačné, 1 ročné) bol odobratý výter z nosa pri

príjmovej diagnóze J 04 Akútny zápal hrtana a priedušnice v rámci diferenciálnej diagnostiky, v treťom prípade sa jednalo o nozokomiálnu nákazu u 2 ročného dieťaťa, ktorá sa objavila na 2. deň hospitalizácie (ochorenie hlásené do EPISU pod dg. L 02.4 Kožný absces, furunkul a karbunkul končatiny pri príjmovej dg. N 39.0 Infekcia močovej sústavy bez určenia miesta). Faktor prenosu nozokomiálnej nákazy je neznámy.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

Všeobecná pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa zabezpečuje podľa priebežne aktualizovaných Havarijných plánov, Pandemického plánu, vrátane regionálnej protiepidemickej komisie, vypracovaných pre okresy Rimavská Sobota a Revúca.

V roku 2013 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2013 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- V súvislosti s dg. J 10.7 SARI boli hlásené 2 prípady z okresu Revúca, kde jedno ochorenie sme zaznamenali u 43 ročného zamestnaného muža, ktorý vyzdravel ale druhé ochorenie polymorbidného dôchodcu skončilo úmrtím (pitva: bezprostredná príčina smrti - kardiorespiračné zlyhanie pri susp. zápale pľúc nejasnej etiológie a abscedujúcej pyelonefritíde). Pacienti neboli v predchorobí očkovaní proti chrípke v sezóne 2012/2013. Virologické vyšetrenie u oboch osôb nepotvrdilo prítomnosť vírusu chrípky A,B, A(H1N1)pdm09 v odobratom biologickom materiáli.
- V súvislosti s dg. A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu bolo hlásených v mesiaci november a december 13 ochorení u klientov Domova dôchodcov a domova sociálnych služieb v Rimavskej Sobotě. Etiologický agens sa nepodarilo laboratórne špecifikovať.
- V súvislosti s dg. A 08.0 Rotavírusová enteritída sme v mesiacoch august a september zaznamenali epidemický výskyt 20 nozokomiálnych ochorení na Detskom oddelení vo Všeobecnej Nemocnici v Rimavskej Sobotě (z úseku patologických novorodencov aj z úseku fyziologických novorodencov). Prameňom nákazy bola pravdepodobne rodička z lokality s nízkym hygienickým štandardom s anamnézou klinických príznakov hnačky už pred pôrodom, ktorá však nebola laboratórne vyšetrená a ochorenie preniesla na svoje novorodené dieťa, u ktorého sa potvrdila rotavírusová enteritída. V rámci epidemiologického vyšetrovania boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva nariadené protiepidemické opatrenia zamerané na zabránenie šíreniu prenosných ochorení, vrátane účinnej dezinfekcie priestorov oddelenia. U 7 detí bola zároveň okrem diagnózy A 08.0 laboratórne potvrdená aj diagnóza A 08.2 Adenovírusová enteritída
- V súvislosti s dg. B 15 Akútna hepatitída A boli v okrese Rimavská Sobota zaznamenané 2 sporadické prípady (v mesiaci júl u 37 ročnej zamestnanej ženy, ktorá v predchorobí udávala pobyt na dovolenke v Chorvátsku a v mesiaci október sa ochorenie vyskytlo u 14 ročného chovanca z Reedukačného centra v Čerenčanoch, ktorý v predchorobí udáva pobyt u rodičov

mimo okres Rimavská Sobota) a v okrese Revúca jedno sporadické ochorenie u dialyzovanej polymorbidnej dôchodkyne hospitalizovanej v NsP, n.o. Revúca ale aj epidemický výskyt 15 prípadov u detí z Jelšavy žijúcich v lokalitách s veľmi nízkym hygienickým štandardom vo veku 1 až 9 rokov (v jednom prípade sa jednalo o dieťa z MŠ v Jelšave, v ôsmich prípadoch o deti z 1.stupňa základných škôl v Jelšave /6x ZŠ s MŠ, 2x Špeciálna ZŠ/ a 6 detí bolo mimo kolektív). Protiepidemické opatrenia formou lekárskeho dohľadu boli nariadené rozhodnutím orgánu na ochranu zdravia všetkým priamym kontaktom v rodinách chorých osôb aj v kolektívnych zariadeniach, vrátane aktívnej imunizácie a dezinfekcie ohnisk nákazy.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (12.2., 26.3., 28.5., 23.7., 1.10., 26.11.). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Pod číselnou diagnózou G 61.0 Guillainov-Barrého syndróm neboli v roku 2013 ochorenia evidované.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu projektu v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov zapojených do projektu
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Odpočet plnenia:

V mesiaci november 2013 sa v rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl zorganizovala 1. časť podujatia formou vyplnenia dotazníkov o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS „pred akciou“ u žiakov ôsmych ročníkov ZŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcie sa zúčastnilo 150 žiakov zo 6 tried dvoch základných škôl. 2. časť projektu podľa manuálu formou 5 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici spoločne s vyhodnotením úrovne vedomostí dotazníkovou metódou „po akcii“ sa uskutoční v roku 2014.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie osôb a predovšetkým rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2013 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (55x) aj laickej verejnosti (75x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2013 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 26 v okrese Rimavská Sobota a 11 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. V 4 prípadoch odmietnutia (Rimavská Sobota – 3x, Revúca – 1x) sa podarilo rodičov a jednu dospelú ženu presvedčiť a nezačkované osoby boli doočkované v súlade s platnou legislatívou na území SR. Jedno odmietnutie bolo odstúpené na RÚVZ Humenné podľa trvalého bydliska (rodina sa odsťahovala z okresu Revúca). Ďalšie prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zaslanie podkladov gestorom k pilotnej štúdiu vo forme vyplnených dotazníkov zameraných na vybrané cieľové skupiny rodičov a budúcich rodičov

Odpočet plnenia:

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/4795/2013, RZ 11549/2013 zo dňa 29.5.2013 sa aj odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie podieľali na výskumnej časti projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ v súlade s plánovanou realizáciou novej úlohy v Programoch a projektoch úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2013 a ďalšie roky. Výskum bol realizovaný v termíne od 10.6. 2013 do 21.6.2013 formou dotazníkov, ktoré vyplnilo 30 študentiek nad 18 rokov vybraných náhodným výberom podľa postupu gestora projektu z určených škôl v okresoch Rimavská Sobota (Spojená škola, Okružná 61 Rimavská Sobota a Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec) a Revúca (Gymnázium, Hurbanova 34, Tornaľa), a tiež 25 mamičiek vybraných náhodným výberom z 5 ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast z uvedených okresov (Rimavská Sobota – 3, Revúca – 2). Celkovo vyplnených 55 dotazníkov bolo zaslaných ako podklad gestorovi projektu do RÚVZ so sídlom v Komárne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Podľa usmernenia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa budeme podieľať na odbere vzoriek z vodárenskej nádrže Klenovec a z VN Teplý Vrch a hodnotení kvality vody.

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ zatiaľ úlohu neplní, nebolo dané usmernenie na jej plnenie.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 2 vzoriek balených vôd v množstve 3 l (resp. 1 balenie).

Odpočet plnenia:

Boli odobraté 2 vzorky balenej pitnej vody vo watercooleroch z pracoviska Domova dôchodcov v Hajnáčke a podľa zaslaných výsledkov laboratórneho rozboru boli v súlade s platnou legislatívou.

7.4 RADIACNE OŠETRENÉ POTRAVINY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci september 2x100 g potravín rastlinného alebo živočíšneho pôvodu obsahujúce tuk ako sú orechy, mäso, syry a pod.; potraviny rastlinného pôvodu neobsahujúce tuk, (prípadne stopové množstvo tuku): bylinné koreniny (z dovozu).

Odpočet plnenia:

Bola odobratá vzorka potraviny „Nature pistácie pražené, solené“, ktorá podľa zaslaných výsledkov nevykazovala vlastnosti potraviny ošetrenej ionizujúcim žiarením.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky na báze mlieka - potraviny na počiatočnú výživu dojčiat, potraviny na následnú výživu dojčiat, následné výživové prípravky na báze obilia pre dojčatá a malé deti a ostatné potraviny na výživu dojčiat a malých detí.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka detskej počiatočnej mliečnej sušenej výživy „Sunar“, ktorá bola zaslaná na laboratórnu analýzu na ÚVZ SR. Výsledky laboratórneho rozboru zatiaľ neboli doručené.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.8 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.13 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.14 VEDEAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**

V prípade výberu verejného vodovodu z okresu Rimavská Sobota, alebo Revúca ÚVZ SR odber vzoriek a prípravu podkladov pre spracovanie úlohy podľa usmernenia.

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ zatiaľ túto úlohu neplní, pretože ÚVZ SR nevydal odborné usmernenie.

7.15 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.16 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.17 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.19 VPLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VÔD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.21 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.22 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENČIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

7.23 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČELADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení úlohy

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

8.3 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

8.4 EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

8.5 SURVEILLANCE *BORDETELLA PERTUSSIS*

8.6 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

8.7 DIAGNOSTIKA ARBOVÍRUSOVÝCH A HEMORAGICKÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizáciu aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov NPPZ a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizovanom NPPZ, najmä:

- edukáciu a motiváciu obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu, zameranú najmä na problematiku správnej výživy, optimalizovania pohybovej aktivity a prevencie závislostí
- informovanie obyvateľstva o dôležitosti pravidelných preventívnych prehliadok
- zisťovanie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení v poradenských centrách ochrany a podpory zdravia a intervenciu podľa stratifikácie klienta v závislosti od výsledkov vyšetrení – od poučenia o ozdravení životného štýlu s kontrolou efektivity pri dodržiavaní odporúčaných zásad až po odoslanie do kuratívy na ďalšiu diagnostiku a liečbu
- v spolupráci s oddelením PPL a T organizáciu „Dňa zdravia“ na vybraných pracoviskách
- v spolupráci s oddelením epidemiológie realizáciu zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu sexuálne prenosných ochorení a HIV/AIDS.

Odpočet plnenia:

S cieľom edukácie a motivácie obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu, zameranej najmä na problematiku správnej výživy, optimalizovania pohybovej aktivity a prevencie závislostí bolo realizovaných 12 prednášok. V rámci akcie „Svetový deň zdravia“ bol na RÚVZ realizovaný Deň otvorených dverí, v rámci ktorého bolo vyšetrených 32 záujemcov s dôrazom na poradenstvo

nemedikamentózneho ovplyvňovania krvného tlaku. Z príležitosti Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu sme uskutočnili výjazd poradne zdravia určený pre zamestnancov sociálnej poisťovne spojený s ukázkami cvičení na chrbticu pre ľudí vykonávajúcich sedavé zamestnanie, ktorého sa zúčastnilo 12 zamestnancov. V lokálnych internetových portáloch a na webovej stránke RÚVZ bolo uverejnených 6 príspevkov a v 5 prípadoch bola zabezpečená názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Individuálne poradenstvo založené na vedeckých dôkazoch v poradni zdravia bolo poskytnuté 231 klientom v základnej poradni zdravia a 72 klientom v poradni pre HBsAg pozitívne rodiny. Všetkým klientom poradne zdravia bola zdôraznená dôležitosť absolvovania preventívnych prehliadok v pravidelných intervaloch. V spolupráci s oddelením PPLaT sme zorganizovali „Deň zdravia“ pre 19 baníkov pracujúcich v Slovenských magnezitových závodoch a.s. Jelšava. Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ vo verejne prístupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol umiestnený panel s informáciami ohľadom prevencie HIV/AIDS. Počet výkonov: 370.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V roku 2013 realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia podľa požiadaviek a usmernení gestora, naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

Na základe gestorom projektu zaslaných pokynov na praktickú realizáciu prieskumu bolo v priebehu mesiacov máj a jún zabezpečené namnoženie a následné vyplnenie dotazníkov s názvom „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“ v určených vekových skupinách obyvateľov okresu Rimavská Sobota v celkovom počte 104. Všetci respondenti boli poučení o význame prieskumu a spôsobe vyplnenia dotazníka a boli ubezpečení o anonymite a dobrovoľnosti. Údaje z dotazníkov boli zadané do programu EpiData a vyplnený súbor bol zaslaný elektronicky gestorovi úlohy. Priebežne je zabezpečené sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Počet výkonov: 214.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Individuálne poradenstvo pre klientov poradne zdravia s nadváhou a obezitou ohľadom zmeny životného štýlu. Sledovanie dynamiky výskytu nadváhy a obezity u klientov poradne zdravia pomocou Testu zdravého srdca. Zabezpečenie zdravotno-edukačných aktivít pre žiakov základných a stredných škôl ohľadom racionálnej výživy a pohybovej aktivity. Zameranie sa na rozvoj spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote.

Odpočet plnenia:

V priebehu sledovaného obdobia bolo v poradni zdravia poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom optimalizácie životného štýlu pre 82 klientov s nadváhou a 39 klientov s obezitou. Pomocou testu zdravého srdca sa priebežne sleduje dynamika výskytu nadváhy a obezity u klientov poradne zdravia. Počas sledovaného obdobia sa uskutočnili prednášky pre žiakov základných a stredných škôl na tému „Racionálna výživa“ (spolu 7 prednášok, na ktorých sa zúčastnilo 210 žiakov). Pre 25 koordinátorov zdravotnej výchovy na základných a stredných školách v okrese Rimavská Sobota v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického

poradenstva a prevencie v Rimavskej Sobote bola realizovaná prednáška s názvom „Detská obezita“. V mesiaci august dvaja zamestnanci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili na pracovnom stretnutí ku Kampani 2013 „Odstráň obezitu!“ na RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kampaň 2013 „Odstráň obezitu!“ sa realizovala v mesiaci október v priestoroch obchodného centra Hypernova v Rimavskej Sobote v spolupráci s poradkyňou Cambridge Diet. Počas akcie bolo vyšetrených 30 klientov, ktorým pracovníci RÚVZ zmerali hodnotu krvného tlaku, poskytli spätnú väzbu o meraní prostredníctvom záznamovej kartičky klienta s nameranými hodnotami, rozdali letáky, ktoré vytvoril ÚVZ SR v spolupráci s Cambridge Diet a vyplňovali príslušný dotazník kampane. Každému vyšetrenému bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom prevencie nadváhy a obezity, o problémoch spôsobených nadváhou a obezitou, o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. V priebehu celej kampane boli vyšetreným klientom poskytnuté sponzorské produkty firmy Fructop sro, a to 100% jablková šťava, čerstvé a sušené jablká. Celá kampaň bola zmedializovaná na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a v regionálnych internetových médiách. Vyplnené dotazníky boli nahraté do programu EpiData a zaslané elektronicky gestorovi kampane. Počet výkonov: 191.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zabezpečenie informovanosti verejnosti o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ a dôležitosti pohybovej aktivity prostredníctvom regionálnych médií, Poradne zdravia a so zapojením základných a stredných škôl v pôsobnosti RÚVZ. Poskytovanie poradenstva v optimalizácii pohybovej aktivity záujemcom v poradni zdravia. Distribúcia a následný zber vyplnených účastníckych listov v regióne a zabezpečenie ich zaslania gestorovi súťaže.

Odpočet plnenia:

Pred zahájením kampane sme cez regionálne internetové médiá a internetový portál RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote informovali verejnosť o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ aj s uverejnením prihlášky do súťaže. Vo verejne prístupných priestoroch RÚVZ sme pripravili nástenku s informáciami o kampani, záujemcovia si mohli taktiež zobrať prihlášku do súťaže. Pre koordinátorov zdravotno-výchovných aktivít na základných a stredných školách v okrese Rimavská Sobota sme v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Rimavskej Sobote zorganizovali metodicko-odborné stretnutie zamerané na prevenciu obezity u detí, kde koordinátori boli informovaní aj o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ a možnosti detí zapojiť sa do kampane ako detský podporovateľ. Na celoústavnom odbornom seminári RÚVZ v rámci prednášky „Monitoring pohybových aktivít detí SR za roky 2009, 2010 a 2012“ zamestnanci RÚVZ boli motivovaní k účasti v kampani. V rámci výjazdov Poradne zdravia bola akcia spropagovaná v okresoch Rimavská Sobota aj Revúca. Všetkých klientov, ktorí v priebehu kampane navštívili Poradňu zdravia sme sa snažili motivovať k aktívnemu zapojeniu sa do súťaže. Z okresu Rimavská Sobota bolo do súťaže prihlásených 12 účastníkov z toho 4 účastníkov podporoval detský podporovateľ. Celoslovenské losovanie výhercov kampane sa uskutočnil v novembri, mená výhercov sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Počet výkonov: 82.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Výkon poradenstva na odvykanie od fajčenia cestou poradne na odvykanie od fajčenia, realizácia edukačných aktivít na školách zameraných na prevenciu fajčenia. Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia na verejných miestach (v súlade so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) prostredníctvom jednotlivých odborných oddelení RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Jednotlivé oddelenia zabezpečia hlásenie počtu vykonaných kontrol a nápravných opatrení v mesačných intervaloch oddeleniu podpory zdravia. Zistené porušenia zákona č. 377/2004 Z.z. hlási oddelenie podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Odpočet plnenia:

Za sledované obdobie v poradni zdravia bolo poskytnuté individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia pre 51 klientov. Edukačné DVD „Kým stúpa dym“ bolo premietnuté 80 žiakom dvoch stredných škôl v Rimavskej Sobote. Z príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ bol uskutočnený výjazd poradne zdravia, počas ktorého sme vyšetrili 19 zamestnancov Slovenských magnezitových závodov a.s. Jelšava, uskutočnili sme vyšetrenie spirometrom a smokerlyzerom a fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom odvykania od fajčenia. Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia na verejných miestach vykonávajú systematicky jednotlivé oddelenia RÚVZ v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a zabezpečujú hlásenie počtu vykonaných kontrol a nápravných opatrení v mesačných intervaloch oddeleniu podpory zdravia. V roku 2013 bolo jednotlivými oddeleniami RÚVZ vykonaných 658 kontrol. Porušenia zákona č. 377/2004 Z.Z. počas sledovaného obdobia neboli zistené. Počet výkonov: 75.

Tabuľka: Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, rok 2013

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	
Január	5	17	0	4	7	33
Február	5	37	2	9	15	68
Marec	4	47	3	7	14	75
Apríl	5	0	23	10	10	48
Máj	7	19	5	4	8	43
Jún	10	9	3	6	14	42
Júl	3	6	0	10	2	21
August	4	2	0	2	8	16
September	36	24	5	13	34	112
Október	12	60	2	7	18	99
November	7	18	5	3	19	52
December	5	22	1	5	16	49
Spolu	103	261	49	80	165	658

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ - „Prestaň a vyhraj“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ sa bude realizovať v roku 2014.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení projektu postupovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

V rámci činnosti poradne pre HbSAg pozitívne rodiny (činnosť poradne pre HBsAg pozitívne rodiny bola zahájená v roku 1996, zmyslom zriadenia bolo vyšetrenie kontaktov HBsAg pozitívnych pacientov, toho času poradňu navštevujú väčšinou len náhodní klienti, kontakty HBsAg pozitívnych sa vyšetrujú u príslušného praktického lekára) klientom sa vyšetrujú hodnoty bilirubínu, ALT, AST a GMT. Pri elevovaných hodnotách týchto pečeňových parametrov klientom sa poskytuje poradenstvo aj o škodlivom vplyve alkoholu na pečeň a v prípade potreby je klient informovaný o možnostiach protialkoholickéj liečby na Slovensku. V priebehu sledovaného obdobia v poradni pre HbSAg pozitívne rodiny sa vyšetřilo 72 klientov, z toho 15 na dennom psychiatrickom stacionári pre pacientov po protialkoholickéj liečbe. V mesiaci júl z príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodu s nimi“ sme uskutočnili zdravotno-výchovnú kampaň s názvom „Deň zodpovednosti“. Cieľom kampane bola prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov, zvýšenie celoslovenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a zvýšenie celoslovenského povedomia o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonával v rámci kampane aktivity v priestoroch obchodného domu Hypernova v Rimavskej Sobote. Počas kampane bolo vyšetrených a edukovaných 21 ľudí, ktorí vyplnili dotazník, bol im zameraný tlak krvi, pulz a boli informovaní o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholu, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Z celkového počtu ľudí bolo 17 klientom stanovené množstvo GMT v kapilárnej krvi prístrojom Reflotron. Počas akcie prebehlo aj rozdávanie letákov v edícii ÚVZ SR v spolupráci s SZVPS a Policajným zborom SR s názvom „Každý deň môžete mať deň zodpovednosti“. Vyplnené dotazníky boli nahraté do programu EpiData a zaslané elektronicky gestorovi kampane. Počet výkonov: 114.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Výchovno-vzdelávacie aktivity pre obyvateľstvo ohľadom zdravého starnutia (so zameraním na zdravý životný štýl a duševné zdravie) v priebehu celého roka, ale hlavne počas „Týždňa mozgu“, „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“ a „Mesiaca úcty k starším“. Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa budú pracovníci oddelenia podpory zdravia RÚVZ vzdelávať o problematike v podpore zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Následne budú ako lektori a aj využitím masovokomunikačných prostriedkov motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Odpočet plnenia:

Zamestnanci oddelenia podpory zdravia v sledovanom období absolvovali v rámci modulu č. 11 „Postupy v oblasti podpory zdravia“ prezenčného vzdelávania prednášky Seniori v rodine, Seniori v spoločnosti, Starnutie populácie - výzva pre spoločnosť, Tajomstvá fungovania pamäti, Alzheimerova choroba - problém 21. storočia. Z príležitosti „Medzinárodného dňa starších“ v mesiaci október v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme zrealizovali výjazd poradne zdravia do Diakonického centra reformovanej cirkvi v Chanave, kde bolo vyšetrených 17 seniorov z vidieka. Klientom bol zmeraný krvný tlak, vyšetrený cholesterol a stanovené BMI. Výsledné hodnoty boli zapísané do tabuľky a zaslané elektronicky na ÚVZ SR. V priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bola umiestnená nástenka ohľadom prevencie duševných ochorení u seniorov. Počet výkonov: 40.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Projekt sa bude realizovať v súlade s metodickým usmernením gestora, v priebehu roka sa budú realizovať zdravotno-výchovné aktivity na vybraných základných a stredných školách regiónu so zameraním na vybrané tematické oblasti uvedené v anotácii projektu.

Odpočet plnenia:

Na vybraných základných a stredných školách bolo realizovaných 7 prednášok spojených s besedami na tému „Racionálna výživa“, na ktorých sa zúčastnilo 210 žiakov. V priebehu Týždňa uvedomenia si mozgu boli na Gymnázium I. Kraska v Rimavskej Sobote realizované 2 prednášky s názvom „Ľudský mozog“, na ktorom sa zúčastnilo 50 žiakov. Z príležitosti „Svetového dňa ústneho zdravia“ boli vykonávané aktivity pre deti predškolského veku. Išlo o využitie spracovaných DVD filmov s problematikou orálneho zdravia s názvami: „Lakomý sysel“, „Čo sa stalo medvedíkovi“ a „Maškrtná veverička“. DVD filmy sa premiatli v 2 materských školách v Rimavskej Sobote pre 211 detí. V rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ boli odprednášané 4 prednášky s názvom „Alzheimerova choroba a ľudský mozog“ na dvoch Základných školách v Rimavskej Sobote na ktorých sa zúčastnilo 112 žiakov 8. a 9. ročníka. Z príležitosti „Svetového dňa duševného zdravia“ bola na všetky základné a stredné školy v okresoch Rimavská Sobota a Revúca elektronicky zaslaná publikácia WHO „Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva“. Z príležitosti „Európskeho

týždňa boja proti drogám“ boli realizované 2 prednášky spojené s besedami na tému „Marihuana“ žiakom 8. a 9. ročníka Základnej školy v Ožďanoch na ktorých sa zúčastnilo 55 žiakov. V rámci prevencie fajčenia u žiakov bolo na vybraných stredných školách premietnuté DVD „Kým stúpa dym“ (80 žiakov). Počet výkonov: 19.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - STOMATOHYGIENA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení úlohy postupovať podľa usmernenia gestora. Projekt naďalej realizovať v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia podpory zdravia.

Odpočet plnenia:

Projekt sa naďalej realizuje v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia PZ. V mesiaci september boli realizované aktivity z príležitosti „Svetového dňa ústneho zdravia“, ktoré sú podrobne popísané v časti 9.7. Počet výkonov: 5.

9.8 CINDI PROGRAM SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovanie skupinových intervenčných aktivít a súťaží v spolupráci s regionálnymi médiami zameraných na prevenciu chronických (tzv. civilizačných) ochorení. Zabezpečenie individuálnych intervenčných aktivít cestou poradne zdravia (vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie, identifikácia individuálneho rizika a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta).

Odpočet plnenia:

V rámci skupinových intervenčných aktivít a súťaží v sledovanom období bola realizovaná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie (viac o realizácii je popísané v časti 9.2.1.). V poradni zdravia a v rámci ôsmych výjazdov poradne bolo komplexne vyšetrených 231 klientov (z toho v rámci výjazdov poradne zdravia 127) a na základe zistených výsledkov im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu s cieľom znížiť kardiovaskulárne riziko, v prípade potreby boli vysokorizikovní klienti odoslaní k ich obvodnému lekárovi na ďalšie riešenie. V mesiaci september v rámci „Dňa srdca“ bola realizovaná kampaň MOST 2013. Na meracom mieste zriadenom v obchodnom dome Hypernova v Rimavskej Sobote sme u 24 záujemcov (8 mužov a 16 žien) vyšetřili celkový cholesterol, krvný tlak, pulz, zmerali sme výšku a váhu (zo získaných hodnôt sme vypočítali BMI), obvod pásu a bokov a zistili sme anamnestické údaje z rodinnej a osobnej anamnézy. Na základe zistených výsledkov bolo klientom poskytnuté poradenstvo ohľadom optimalizácie životného štýlu a v prípade potreby im bola odporučená návšteva u obvodného lekára. Výsledky vyšetřenia boli nahraté do vopred pripravenej tabuľky a zaslané elektronicky gestorovi kampane. Akcia bola spropagovaná v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V priebehu mesiaca október z príležitosti „Svetového dňa duševného zdravia“ boli klientom poradne zdravia

distribúované nasledovné letáky: „Stres“, „Depresia“, „Cesta za duševným zdravím“ a „Vnútoraná vyrovnanosť – cesta k duševnému zdraviu“. Počet výkonov: 277.

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Štúdiu na národnej úrovni, ktorá prebiehala na prelome rokov 2011 a 2012, sa zúčastnilo aj RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

AKČNÝ PLÁN PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE DETÍ

Regionálny prioritný cieľ I.

- Sledovať a iniciovať aktivity na zvyšovanie podielu obyvateľov okresu zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

V rámci výkonu ŠZD boli orgány samosprávy a vedúci pracovníci jednotlivých organizácií výrobného aj nevýrobného charakteru priebežne informovaní o pozitívnom vplyve vodárensky upravenej pitnej vody na zdravie obyvateľov na rozdiel od konzumácie pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov – studní neznámej kvality. Rovnaké informácie boli poskytované v rámci individuálnych konzultácií a pri účasti na komisionálnych jednaniach.

- **Sledovať dopady na zdravie u detskej populácie z poklesu spotreby pitnej vody u obyvateľov okresu sledovaním chorobnosti na infekčné ochorenia (dopad zvyšovania ceny pitnej vody).**

Chorobnosť na infekčné, resp. iné ochorenia u detskej populácie, ktoré by bolo možné dať do súvisu s nedostatkom pitnej vody, nebola zistená.

- **Vykonávať monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov a verejných studní, určených pre hromadné zásobovanie.**

V roku 2013 bolo odobratých 270 vzoriek pitných vôd, z toho z verejných vodovodov 184 vzoriek, z prameňov voľne prístupných obyvateľom 7 vzoriek, zo studní hromadného zásobovania 2 vzorky a z individuálnych vodovodov 77 vzoriek.

Z 88-ich vyšetrených vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov odobratých v rámci ŠZD bolo zistené prekročenie stanovených limitných hodnôt ustanovených NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. v 22-och vzorkách, z toho v 9-ich vzorkách vo fyzikálno - chemických ukazovateľoch a v 13-ich vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch.

V rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitnej vody bolo odobratých 96 vzoriek pitnej vody v 29-ich obciach podľa schváleného harmonogramu, z čoho v rámci preverovacieho monitoringu bolo odobratých 16 vzoriek pitnej vody a u kontrolného monitoringu 80 vzoriek pitnej vody. V rámci monitoringu bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami ustanovenými NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. v 16-ich vzorkách vo fyzikálno- chemických ukazovateľoch a v 8-ich vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch.

Na základe nevyhovujúcej kvality pitnej vody bolo opakovane odobratých 24 kontrolných vzoriek z verejných vodovodov (15 kontrolných odberov + 9 súvzťažných vzoriek). Nesúlad s limitnými hodnotami ustanovenými NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. bol zistený v 1-ej vzorke v chemických ukazovateľoch a v 6-ich vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch. Prevádzkovatelia verejných vodovodov, v ktorých bola opakovane preukázaná nevyhovujúca kvalita pitnej vody, boli bezodkladne o uvedenej skutočnosti upovedomení pracovníkmi oddelenia HŽPaZ, vyzvaní k prijatiu nápravných opatrení, vykonaniu kontroly kvality vody po realizácii opatrení a predložení jej výsledkov tunajšiemu úradu.

U verejných vodovodov prevádzkovaných VVS, a.s., Košice, Závod Rožňava, bolo realizovaných 42 cielených kontrol s prijatím opatrení v 39 zápisniciach a u verejných vodovodov prevádzkovaných obcami bolo realizovaných 13 kontrol s uložením opatrení v 10 zápisniciach. Zistené nedostatky prevádzkového charakteru boli prejednané s prevádzkovateľmi a boli prijaté opatrenia na ich odstránenie. Následnou kontrolou bola zistená realizácia opatrení v 24 zariadeniach, v 25 zariadeniach termíny plynú.

V sledovanom období bolo odobratých 7 vzoriek vody z prameňov voľne prístupných obyvateľom a 2 vzorky zo studní hromadného zásobovania. V 5-ich vyšetrených vzorkách bolo zistené prekročenie limitných hodnôt ustanovených NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z toho v 2-och vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch, v 2-och vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch a v 1-jej vzorke v chemických i mikrobiologických ukazovateľoch súčasne. V 3-och odobratých vzorkách bola laboratórnym vyšetrením stanovená nižšia hodnota pH, ako je medzná hodnota ustanovená NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z.. V 5-ich prípadoch bolo prevádzkovateľom zápisnične nariadené opatrenie – ozačenie nápisom „Nepitná voda“, následnou kontrolou bolo zistené, že vo všetkých prípadoch bolo uvedené zrealizované. U studní boli uložené opatrenia súvisiace so zdravotným zabezpečením pitnej vody, čo bolo realizované a preukázané dokladom zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

- Monitorovať výskyt ťažkých kovov a dusíkatých látok v pitných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia.

Monitorovanie ťažkých kovov je realizované v rámci výkonu preverovacieho monitoringu. Nadlimitná hodnota nebola zistená ani v jednom prípade zo 16-ich odobratých a analyzovaných vzoriek. Dusíkaté látky sú sledované v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitných vôd a v rámci ŠZD. U vzoriek odobratých z verejných vodovodov nebolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. stanovených limitných hodnôt dusitanov a dusičnanov. Tunajšiemu úradu nebolo hlásené ani jedno ochorenie, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody dodávanej prostredníctvom verejných vodovodov. V 4-och vzorkách z individuálnych vodovodov, z toho v 3-och odobratých na základe požiadavky oddelení HVaPBP a PPLaT zo zariadení nimi dozorovaných a v 1-nej vzorke odobratej z prameňa voľne prístupného obyvateľom bolo zistené prekročenie stanovených limitných hodnôt dusičnanov ustanovených NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z.. Prevádzkovateľovi individuálneho vodovodu dozorovaného oddelením HŽPaZ boli zápisnične uložené opatrenia s termínmi realizácie, ktoré plynú.

- Sledovať kvalitu vôd na kúpanie na území okresu Rožňava.

V sledovanom období bolo z kúpalísk v LTS celkovo realizovaných 20 kontrol (5 ohliadok a 15 v rámci ŠZD), z čoho menšie nedostatky, prevažne prevádzkového charakteru, boli odstraňované na základe zápisnične dohodnutých termínov, niektoré už v priebehu dňa.

V uplynulej kúpacjej sezóne bolo odobratých celkovo 39 vzoriek vôd z bazénov umelých kúpalísk, z toho 19 vzoriek v rámci ŠZD a 20 vzoriek prevádzkovateľmi jednotlivých kúpalísk. Nesúlad s medznými hodnotami ustanovenými Vyhláškou MZ SR č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku (ďalej len „vyhláška č. 308/2012 Z.z.“) bol zistený v 6 prípadoch u vzoriek odobratých v rámci ŠZD - 1 vzorka nespĺňala požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku v mikrobiologickom ukazovateli Kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C a v chemickom

ukazovateli chemická spotreba kyslíka manganistanom (po realizácii opatrení prevádzkovateľom umelého kúpaliska bol následným odberom vzorky zistený súlad s medznými hodnotami ustanovenými vyhláškou č. 308/2012 Z.z. v sledovaných ukazovateľoch); 5 vzoriek nespĺňalo požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku v chemickom ukazovateli reakcia vody - mierne prekročenie medznej hodnoty pH.

Vzorky odobraté v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody v umelom kúpalisku boli v súlade s medznými hodnotami ustanovenými vyhláškou č. 308/2012 Z.z..

Na základe oznámení prevádzkovateľov kúpalísk v okrese Rožňava bola letná kúpacia sezóna na 5 kúpaliskách ukončená k 02.09.2013.

Celkovo môžeme konštatovať, že uplynulá kúpacia sezóna bola bezproblémová. V hodnotenom období neboli hlásené žiadne infekčné resp. iné hromadné ochorenia, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s kvalitou vody v umelých kúpaliskách.

V okrese evidujeme 1 krytý bazén s celoročnou prevádzkou – pri Hoteli Hrádok v k.ú. Jelšava. V tomto zariadení bola v rámci ŠZD vykonaná kontrola so zistenými nedostatkami prevádzkového charakteru. Následnou kontrolou bolo zistené splnenie zápisnične nariadených opatrení. V rámci ŠZD boli z bazéna pri Hoteli Hrádok odobraté 4 vzorky vody, v jednej vzorke bolo zistené mierne prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa reakcia vody, ustanovenej vyhláškou č. 308/2012 Z.z..

Podľa pokynov ÚVZ SR zn. OHŽP-3460/2011 zo dňa 28.04.2011 bola počas LTS orientačne odobratá 1 vzorka vody z prírodnej lokality s neorganizovanou rekreáciou - z pláže vodnej nádrže Palmanská Maša, ktorú využívajú ľudia napriek tomu, že je na pozemku vyznačené na viditeľných miestach „ zákaz kúpania “. Analyzované ukazovatele boli v súlade s medznými hodnotami ustanovenými Vyhláškou MZ SR č. 309/2012 Z.z..

Aktuálne informácie o kvalite vody v umelých kúpaliskách so sezónnou prevádzkou na území okresu boli v týždenných intervaloch verejnosti poskytované na webovom sídle úradu a prostredníctvom Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie a o kvalite vody v bazéne s celoročnou prevádzkou po obdržaní protokolu o skúškach.

- **Spolupracovať pri zdravotnej výchove detí a mládeže zameranej na zvyšovanie informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezpečnej pitnej vody a o rizikách pochádzajúcich z vody.**

Oddeleniu hygieny detí a mládeže boli ihneď po prijatí z laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktoré zabezpečujú laboratórne činnosti pre RÚVZ so sídlom v Rožňave, odovzdávané výsledky analýz vzoriek pitných vôd odobratých zo školských a predškolských zariadení podľa schváleného harmonogramu a poskytované konzultácie k problematike pitnej vody priebežne podľa požiadaviek.

- **Zabezpečiť zvyšovanie informovanosti verejnosti v oblasti pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka.**

Pri príležitosti Svetového dňa vody 2013 odborní zamestnanci oddelenia HŽPaZ poskytovali záujemcom z radov občanov konzultácie a odborné poradenstvo v oblasti zdravotnej bezpečnosti pitnej vody, kvality vody z verejných vodovodov, individuálnych studní a ďalších problémov týkajúcich sa pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka. Uskutočnených bolo celkom 13 konzultácií. Odbornou zamestnankyňou odd. HŽPaZ bol vypracovaný článok „ 22. marec 2013 – Svetový deň vody “, ktorý bol zaslaný mestským a obecným úradom v okrese, základným a stredným školám v okrese a zaslaný na zverejnenie v regionálnom denníku Korzár. V uplynulom roku bolo uskutočnených celkom 43 konzultácií v oblasti pitnej vody.

- **Poskytovať verejnosti aktuálne informácie o výsledkoch kontroly kvality pitnej vody vo verejných a individuálnych vodovodoch na území okresu Rožňava, vykonávanej v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, na webovej stránke úradu.**

Aktuálne informácie o kvalite pitnej vody na území okresu boli v týždenných intervaloch verejnosti poskytované na webovom sídle úradu.

Regionálny prioritný cieľ II.

- Propagovať význam pohybovej aktivity pre zdravie detí, mládeže a dospelého obyvateľstva.

Význam pohybovej aktivity pre dospelé obyvateľstvo bol pracovníkmi oddelenia HŽPaZ propagovaný v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých obciach a v spolupráci s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ.

- Minimalizovať negatívne vplyvy súvisiace s výstavbou dopravnej infraštruktúry na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

V hodnotenom období daná problematika nebola riešená v rámci posudkovej činnosti ani v jednom prípade.

Regionálny prioritný cieľ III.

- Zvyšovať uvedomenie obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov.

Informácie o vplyve prostredia v budovách na zdravie boli poskytované pri výkone ŠZD v jednotlivých výrobných aj nevýrobných prevádzkach, v zariadeniach slúžiacich na hromadné podujatia, zariadeniach osobných služieb, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

- V rámci ŠZD dôsledne požadovať elimináciu alebo redukciu na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka.

V ubytovacích zariadeniach bolo celkovo realizovaných 49 kontrol. V 6-ich prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. V 5-ich zariadeniach boli opatrenia realizované. V jednom zariadení termíny na realizáciu opatrení plynú.

Riešené boli 2 podnety: jeden vo veci prevádzkovania ubytovacieho zariadenia v nevyhovujúcich podmienkach rozostavanej stavby, vykonanou kontrolou bolo zistené, že podnet je neopodstatnený a druhý vo veci prevádzkovania fitness v nevyhovujúcich hygienických podmienkach, nariadené boli opatrenia na odstánenie zistených nedostatkov, ktoré boli prevádzkovateľom zrealizované.

- Zabezpečiť v rámci ŠZD „tvorbu zdravých budov“, ktoré redukujú príležitosť vzniku ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

V roku 2013 bolo v rámci ŠZD vykonaných 138 kontrol, z toho 49 v ubytovacích zariadeniach, 34 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 4 v telovýchovnom zariadení, 19 v prevádzke kúpalísk, 7 v zariadení občianskej vybavenosti, 4 v zariadení sociálnych služieb, 12 v pohrebných službách a v dome smútku, 5 vo vstupných budovách jaskýň, 2 vo verejných WC a 2 na zimnom štadióne. V 19 prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Následnou kontrolou v 9 prípadoch boli uložené opatrenia realizované, v ďalších termíny plynú.

Riešené boli 2 podnety: jeden vo veci ohrozenia zdravia obyvateľov bytového domu v dôsledku zhromažďovania odpadov v jednom z bytov, podnet bol postúpený Mestu

Rožňava; druhý vo veci nehygienických podmienok bývania v bytovom dome, podnet bol postúpený obci.

- V rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

Úloha bola plnená priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu existujúcich stavieb.

Vydaných bolo 19 záväzných stanovísk k návrhom na územné konanie stavieb, 18 záväzných stanovísk ku kolaudácii a k zmene užívania stavieb, 27 stanovísk k stavebnému konaniu.

- V rámci ŠZD kontrolovať dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

Zamestnancami oddelenia HŽPaZ bolo vykonaných 195 kontrol. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 377/2004 Z.z.. O výsledkoch ŠZD bola mesačne podávaná správa.

Regionálny prioritný cieľ IV.

- Zdravotno-výchovnú činnosť zamerať i na šírenie informácií o škodlivých účinkoch slnečného UV žiarenia, najmä so zameraním na mladú generáciu.

Bol spracovaný a na RÚVZ prednesený seminár na tému „ ÚV žiarenie a jeho vplyv na ľudský organizmus “. V rámci ŠZD na kúpaliskách boli distribuované letáky.

- Poskytovanie odborného poradenstva fyzickým osobám – podnikateľom, právnickým osobám a samosprávam pri riešení problematiky hluku vo vonkajšom prostredí.

Odborné poradenstvo pri riešení problematiky hluku vo vonkajšom prostredí bolo poskytované priebežne, v rámci individuálnych konzultácií, jednaní a riešení podnetov občanov (podnet vo veci rušenia pohody bývania hlukom z prevádzky útulku pre psov a opustené zvieratá v meste Rožňava – opodstatnený, podnet vo veci rušenia pohody bývania hlukom pri zásobovaní predajne potravín a prevádzke klimatizačnej jednotky v obci Hrhov v spolupráci s odd. HVaPBP, podnet vo veci obťažovania nadmerným hlukom z reštauračnej prevádzky Kras a pri zásobovaní predajne Lidl v Rožňave – postúpený Mestu Rožňava, podnet vo veci obťažovania nadmerným hlukom vznikajúcim pri pílení dreva pre vlastnú potrebu – postúpený Mestu Rožňava, podnet vo veci prešetrenia podmienok chovu hospodárskych zvierat v blízkosti rodinného domu - postúpený Obci Rochovce).

- V rámci posudzovania nových investičných projektov a zámerov venovať prioritnú pozornosť hluku v životnom prostredí a jeho dopadu na zdravie človeka.

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku bolo posudzovaných 9 návrhov, v rámci ktorých bolo vydaných 5 záväzných stanovísk k návrhom na územné konanie stavieb, 2 záväzné stanoviská k návrhom zmien a doplnkov územných plánov obcí, 1 záväzné stanovisko k návrhu na kolaudáciu stavby, 1 záväzné stanovisko k návrhu na zmenu v užívaní stavby, 4 stanoviská k strategickým dokumentom. V rámci spolupráce s odd. PPLaT a HVaPBP boli vydané 4 stanoviská.

KLIMATICKÉ ZMENY A ZDRAVIE

- Zabezpečiť zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti klimatických zmien a ich dopadov na ľudské zdravie.

V okrese Rožňava v období od 1. mája 2013 do 12. júla 2013 bolo z dôvodu búrok a príválových dažďov extrémnej intenzity povodňami postihnutých 5 obcí. Zamestnankyňami oddelenia HŽPaZ boli v týchto obciach distribuované informačné materiály o zásadách ochrany zdravia pri povodniach. Zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti klimatických zmien a ich dopadov na zdravie bolo i v rámci osobných a telefonických konzultácií.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

- Zabezpečovať aktualizáciu Informačného systému o pitnej vode.

Informačný systém o pitnej vode bol v uplynulom roku 2013 priebežne aktualizovaný, dopĺňané boli výsledky analýz odobratých vzoriek pitných vôd.

- Zabezpečovať aktualizáciu Informačného systému o kvalite vody na kúpanie.

Na začiatku LTS 2013 bola spracovaná a odoslaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS. Odborní zamestnanci odd. HŽPaZ vykonávali týždennú aktualizáciu údajov o kvalite vody v umelých kúpaliskách a výsledkoch ŠZD na kúpaliskách v LTS 2013 prostredníctvom Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie.

- Zabezpečovať zber údajov o stave indikátorov životného prostredia a zdravia na úrovni regiónu podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

- Zabezpečovať zber údajov pre vypracovanie pilotného projektu pre biologické monitorovanie obyvateľstva v životnom prostredí - všeobecnej populácie (rodičia a deti) podľa pokynov ÚVZ SR.

- Zabezpečiť zaškolenie pracovníkov oddelenia HŽPaZ pre prácu v teréne (odbery vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum) podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy 1.3 neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

- Zabezpečovať zber údajov pre vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia vo vybraných školách na území okresu Rožňava v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.

- Zabezpečiť zaškolenie pracovníkov oddelenia HŽPaZ pre prácu v teréne podľa pokynov ÚVZ SR.

- Zber údajov prostredníctvom dotazníkov a vykonávanie ďalších činností v rámci terénnej časti projektu v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením úlohy 1.4 neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

- Zabezpečiť zber informácií o aplikácii vybraných registrovaných pesticídnych látkach v blízkosti vytypovaných vodárenských zdrojov na území okresu Rožňava podľa pokynov gestora (NRC pre pitnú vodu).

Na pracovnom stretnutí vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji dňa 20.06.2013 boli vybrané 2 lokality v Košickom kraji – 1 v okrese Košice a 1 v okrese Michalovce na sledovanie rezíduí pesticídnych látok v zdrojoch pitnej vody a ich okolitých ochranných pásmach. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa na plnení úlohy 1.5 nepodieľal.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V priebehu roku 2013 boli priebežne doplňované v databáze kontrolovaných subjektov údaje o počtoch zamestnancov a o aktuálnych PZS u zamestnávateľov. V rámci ŠZD boli podľa možnosti prizývaní zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a v metodickom usmerňovaní pri hodnotení zdravotných rizík pri práci. V spolupráci s IP Košice bola realizovaná spoločná previerka v spoločnosti GtO Slovakia s.r.o. Brzotín. S NIP pokračuje spolupráca v rámci kampane SLIC projekt „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“. Vyhodnotenie aktivít v rámci Kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci EU OSHA „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ a Európskeho týždňa BOZP boli zaslané na ÚVZ SR v mesiaci november. V rámci spolupráce s MŽP SR boli vypracované stanoviská k 4 strategickým zámerom. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané na pomoc pri aplikácii platnej legislatívy v praxi a na obmedzovanie možných zdravotných rizík pri práci. V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 128 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 132 ohliadok pracovných priestorov a 527 konzultácií.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Priebežne bola aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. Bolo realizovaných 7 aktualizácií programu. Pre rok 2013 bola doplnená databáza chorôb z povolania a databáza prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania.. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík. Export databázy bol zaslaný na ÚVZ SR 3.1.2014.

V okrese Rožňava k 31.12.2013 evidujeme:

Tab.č.2.1.1

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2013	1116	94	1065	94	51	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa faktorov a kategórie rizikového faktoru (1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.1.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
tuberkulóza	16	16	0	0	16	16
infekcie prenosné zo zvierat na ľudí						
inde nezaradené						
Biologické faktory spolu:	16	16	0	0	16	16
Elektromagnetické polia spolu:						
dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	4	4	0	0	4	4
dynamická záťaž						
statická záťaž						
pracovná poloha						
zvýšený tlak na lakt'ový nerv						
práca s bremenami						
Fyzická záťaž spolu:	4	4	0	0	4	4
ultrazvuk						
infrazvuk						
premenný	476	28	24	0	500	28
impulzový						
ustálený	416	20	26	0	442	20
Hluk spolu:	892	48	50	0	942	48
pevné aerosóly	296	14	1	0	297	14
alergén	32	8	0	0	32	8
chem. karcinogén/mutagén	50	14	1	0	51	14
látky poškodzujúce reprodukciu	38	14	0	0	38	14
dermatotropný	106	0	0	0	106	0
dráždivé	152	6	0	0	152	6

žieravé	80	8	0	0	80	8
jedovaté - toxické	32	8	0	0	32	8
veľmi jedovaté – veľmi toxické	32	8	0	0	32	8
Chemické látky a zmesi spolu:	438	28	1	0	439	28
v zdravotníctve						
v priemysle						
vo veterinárnej medicíne						
Ionizujúce žiarenie spolu:						
záťaž teplom						
záťaž chladom						
Mikroklimatické faktory spolu:						
laser						
infračervené						
ultrafialové						
viditeľné						
Optické žiarenie spolu:						
Psychická pracovná záťaž spolu:						
zvýšený tlak vzduchu						
Tlak vzduchu spolu:						
prenášané na ruky	34	0	17	0	51	0
prenášané na celé telo	2	0	1	0	3	0
miestne						
Vibrácie spolu:	36	0	18	0	54	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktoru
(1.stupeň)**

Tab.č.2.1.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	10	0	3	0	13	0
B	ťažba a dobývanie	23	4	16	0	39	4
C	priemyselná výroba	898	45	14	0	912	45
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	67	3	18	0	85	3
E	dodávka vody						
F	stavebníctvo	17	0	0	0	17	0
G	VO a MO, motorové vozidká						
H	doprava,skladovanie,spoje						
I	ubytovanie a stravovanie						

J	informácie a komunikácia						
K	finančné a poisťovacie služby						
L	činnosti v oblasti nehnuteľností						
M	odborné, vedecké a technické činnosti						
N	administrat. a podporné služby	17	9	0	0	17	9
O	verejná správa, soc. zabezp.						
P	vzdelávanie						
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	33	33	0	0	33	33
R	Umenie zábava, rekreácia						
S	Ostatné činnosti						
S p o l u		1065	94	51	0	1116	94

Ako z tabuliek vyplýva, vzhľadom na celkový vývoj rizikových prác v okrese Rožňava konštatujeme ustálený trend súvisiaci s vývojom ekonomickej situácie v okrese Rožňava. K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových subjektov, prehodnotením rizikových prác v spoločnostiach, alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikovom pracovisku.

V rámci modelu postupu pri posudzovaní zdravotných rizík je samostatne prejednávaný každý návrh zamestnávateľa s cieľom objasnenia stratégie posudzovania rizík a následnej kategorizácie prác, kontroly podkladov pre kategorizáciu prác, ako aj usmernenia zamestnávateľov v oblasti preventívnej starostlivosti o zdravie zamestnancov.

Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **52**

Počet kontrol /SZD/ zameraných na kontroly posudkov rizika a prevádzkových poriadkov: **105**

Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti: **118**

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaraďovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2013 realizovaných:

Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : **6**

Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : **5**

Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **4**

Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **82**

Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **4**

Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **31**. Schválené PP podľa faktorov: Chemické faktory: **14**, Hluk: **10**, Biologické faktory: **3**, Vibrácie: **4**

Počet rozhodnutí na používanie biologických faktorov: **1**

Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP / špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci /. Poradňu ŠPCOPZP navštívilo **50** klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

V rámci metodického usmerňovania zamestnávateľov bola venovaná pozornosť najmä problematike zdravotnej spôsobilosti pracovníkov na výkon práce aj v spojitosti s vykonávaním prác, ktoré nie sú zaradené do rizikových kategórií 3. a 4..

V roku 2013 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok- vid'. tab. č. 2.1.4. Prieskum konštatuje dobrú úroveň informovanosti zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prejednané so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.4

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
VVS a.s., Závod Rožňava	10	Biologický faktor
VVS a.s. , Závod Rožňava	15	Chemický faktor
VVS a.s., Závod Rožňava	11	Zobrazovacie jednotky
GtO Slovakia s.r.o. Brzotín	32	Chemický faktor

Bolo realizované 1 pracovné stretnutie so zodpovednými zamestnancami ÚPSVaR v Rožňave vo veci zabezpečenia spolupráce pri zriaďovaní pracovísk pre osoby so zdravotným postihnutím.

Počet vydaných stanovísk ku zriadeniu chráneného pracoviska: **3**

Počet vydaných rozhodnutí pre pracoviská, v rámci ktorých sa zriadilo aj chránené pracovisko: **9**

Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **8**

V rámci spolupráce s Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie evidujeme:

Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **31**

Počet hlásených chorôb z povolania / z toho ohrození chorobou z povolania: **18/1**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. V roku 2013 je venovaná v rámci ŠZD pozornosť subjektom vykonávajúcim činnosť v rastlinnej výrobe v návaznosti na chemickú ochranu rastlín ako aj na plnenie oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. Pozornosť bola v rámci ŠZD venovaná skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami a problematike manipulácie s nebezpečným odpadom. K problematike skladovania a aplikácie chemických prípravkov na ochranu rastlín predložilo podklady **21** subjektov.

Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami: **2**

Počet rozhodnutí na nakladanie s nebezpečným odpadom: **6**

Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **19**

Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **36**

Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: **2**

Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **202**

Počet havarijných situácií pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami: **0**

Počet zasadaní komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s JL a VJL za účasti zástupcu RÚVZ v Rožňave: **1**

Počet realizátorov DDD činnosti: **9**

Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **8**

Sankčné opatrenia : **0**

Metodické usmerňovanie subjektov v okrese Rožňava bolo zamerané na uplatňovanie platných právnych úprav pri uvádzaní chemických látok na trh a pri praktickom presadzovaní nariadenia REACH. Súčasťou ŠZD bola aj cieľná kontrola kariet bezpečnostných údajov.

Počet cieľných kontrol KBÚ: **23**

V rámci odborných seminárov NsP sv. Barbory v Rožňave bola prezentovaná prednáška: Molnárová: „Nový pohľad na kontrolu podmienok uvedenia chemických látok a zmesí na trh“.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci kontrolnej činnosti bola venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko ako aj na látky poškodzujúce reprodukciu. Priebežne bola doplňovaná databáza subjektov využívajúcich chemické látky a zmesi klasifikované ako karcinogény, mutagény a s reprodukčným rizikom. Metodicky bola usmerňovaná analýza karcinogénneho a mutagénneho rizika pri práci v spoločnosti GtO Slovakia s.r.o. Brzotín a postupné obmedzovanie používania takto klasifikovaných látok a zmesí. Pre činnosti súvisiace s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení podaných na základe vydaného rozhodnutie na uvedenú činnosť.

Počet schválení činností spojených s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **1**

Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **4**

Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **4**

Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : **2**

Počet kontrol realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest: **1**

Sankčné opatrenia: **1** 300 €

Podnety týkajúce sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest súviseli s prevádzkovaním subjektov bez súhlasu orgánu na ochranu zdravia. V jednom prípade sa jednalo o spoločnosť, ktorá nevykonáva odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest, prácu len sprostredkúva. Kontrola realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest bola realizovaná pri odstraňovaní strešnej krytiny v obci Plešivec, nedostatky neboli zistené.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi / CH.K./:

Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje s CH.K.: **15**

Počet kontrol v rámci ŠZD / už. povolenie/: **11**

Prehľad chemických karcinogénov zaradených do:

1. skupiny :

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká / zaradené /- aplikácia pri liečbe, zlúčeniny chrómu /VI / - galvanická úprava kovov, reagencie, radón – podzemné pracoviská,

oxid kremičitý - podzemné pracoviská, zlievárenské piesky, drevný prach /tvrdé drevo- buk, dub / - spracovanie dreva

2 . skupiny

výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, prípravky na ochranu rastlín - zložky jednotlivých zmesí, prípravky na povrchovú ochranu kovov, výroba vápna

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Práca bola zameraná na vyhodnotenie dotazníkov na subjektívne hodnotenie práce podľa Meistera vyplnených v rámci plnenia projektu SLIC 2012 – Kampaň o psychosociálnych rizikách v 2 zariadeniach sociálnych služieb. Súčasťou hodnotenia bol aj dotazník – Stres pri práci. Z analýzy vyplynul ako významný stresový faktor dopad riadenia a organizácie práce, konflikty na pracovisku a práca s klientmi. V zariadení starostlivosti o dôchodcov v rámci skupinovej diagnostiky sú prekročené kritické hodnoty v ukazovateľoch časová tieseň, vysoká zodpovednosť, problémy a konflikty a dlhodobá únosnosť vykonávania práce. 3.stupeň záťaže, pri ktorej nie je možné vylúčiť zdravotné riziká dosiahlo 21% respondentov. V zariadení starostlivosti o mentálne postihnutých to boli časová tieseň a dlhodobá únosnosť vykonávania práce. 3.stupeň záťaže, pri ktorej nie je možné vylúčiť zdravotné riziká dosiahlo 26% respondentov. Výsledky budú prezentované pre zamestnávateľov aj zamestnancov.

V rámci ŠZD bola problematika psychickej záťaže riešená u zamestnancov Prima banky v Rožňave.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: stolár – tesár, operátor výroby - šička, vodohospodársky robotník, stavebný robotník – murár, bača, traktorista, prevádzkový zámočník, pilčík, stajník, lamač, ošetrovateľ hydiny, opatrovateľka, banský technik, laborant, vodič nákladného automobilu, robotník – balič, pokrývač. Z titulu možného profesionálneho poškodenia chrčtice bol prešetrovaný prípad v profesii vodič nakladača. V rámci projektu Zdravé pracoviská je naďalej pozornosť venovaná riešeniu ergonomických požiadaviek v súvislosti s balením hotových výrobkov a manipuláciou so surovinami v SCA HP Slovakia Gemerská Hôrka. V rámci školenia BOZP pre pracovníkov SCA HP Slovakia Gemerská Hôrka boli realizované prednášky:

Š.Roda: Problematika jednostrannej nadmernej dlhodobej záťaže

Š.Roda: Hodnotenie fyzickej záťaže pri práci v profesii manipulant na expedícii hotových výrobkov

Š.Roda, J.Molnárová: Hodnotenie fyzickej záťaže pri práci v profesii balička

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. V rámci činnosti pracovnej skupiny menovanej HH SR pre vypracovanie legislatívy v oblasti hodnotenia fyzickej záťaže boli pripomienkované návrhy na zavedenie nových metód práce pri hodnotení ergonomických rizík.

Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **11**

Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **9**

Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **0**

Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch CHzP na KLPaKT v Košiciach : **10**

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V prvom polroku 2013 bolo ukončené vyhodnotenie časti projektu „ Pracovné prostredie a pracovné podmienky“. Celkove sa riešenia projektu zúčastnilo 214 respondentov, z toho 51% mužov a 49% žien. Súbor respondentov bol v spolupráci so zamestnávateľom rozdelený do profesijných skupín. Cieľom rozdelenia bolo umožniť analýzu subjektívneho hodnotenia aj s uvážením výkonu rôznych pracovných činností. Z výsledkov analýzy vyplynula dostatočná informovanosť o škodlivých faktoroch práce a pracovných podmienok v skupine zamestnancov vo výrobnjej časti, významná bola neinformovanosť v skupine THP administratíva a v skupine Logistika. Pocit psychického napätia z dôvodu časovej tiesne v poslednom mesiaci / množstvo povinností pracovných i súkromných/ udávajú najmä zamestnanci zaradení do profesijnej skupiny THP a z nich najmä nevýrobní THP. Príčinou sú najmä skutočnosti súvisiace so zastupovaním, nedostatkom materiálu vo výrobe, výberovými konaniami, služobnými cestami na úkor plnenia pracovných úloh, termínovanými úlohami a zmenou profesie. Súvislosť zdravotných problémov s výkonom pracovnej činnosti udáva 20% respondentov, 42 % nevie posúdiť túto skutočnosť. Súvislosť vnímajú ako pravdivú najmä respondenti z profesijnej skupiny THP.

Výsledky analýzy problematiky pracovných podmienok a faktorov pracovného prostredia boli prejednané v manažmente závodu v mesiaci máj. Bolo dohodnuté, že riešenie najvýznamnejších subjektívne vnímaných skutočností budú predmetom podrobnej analýzy. Ďalej bolo dohodnuté, že v súlade so závermi hodnotenia problematiky fyzickej záťaže pri práci pri manipulácii so surovinami a s výrobkami bude predmetom intervenčných aktivít optimalizácia ergonomických podmienok. V mesiaci december bola realizovaná prezentácia výsledkov analýzy v rámci BOZP školení zamestnancov.

V rámci firemného projektu Health and Lifestyle PCE bola navrhnutá intervenčná aktivita – Projekt „ Spoločne za zdravím“. Bolo vytvorených 5 súťažiacich skupín, v ktorých ľudia prijali konkrétne ciele pre ozdravenie životného štýlu. Boli vykonané vstupné vyšetrenia zamerané na cieľové ukazovatele / kondícia, zloženie tela atď. /. Pripravila sa metodika hodnotenia dosiahnutých výsledkov a spôsob usmerňovania celého procesu. Bolo uskutočnené 1 kontrolné vyhodnotenie.

V rámci aktívnej propagácie projektu bola v rámci seminára VŠ pracovníkov Košického a Prešovského kraja prednesená prezentácia Roda, Molnárová: „Projekt zdravé pracoviská“. Správa o plnení úlohy v roku 2013 bola zaslaná na ÚVZ SR v mesiaci január 2014.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený článok Roda: „Ochrana zdravia pri práci“ v regionálnych novinách a na infotextovej stránke Rožňavskej televízie. V spolupráci s NIP Košice bol vybraný subjekt spoločnej kontroly so zameraním na prácu s chemickými karcinogénmi ako aj na kontrolu plnenia ustanovení chemickej legislatívy. Bola vykonaná kontrola vybraných kariet bezpečnostných údajov /KBÚ/ a kontrola systému plnenia REACH a CLP zavedená v GtO Slovakia, s.r.o. Brzotín ako aj používanie chemických látok a zmesí

z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Predmetom kontroly bola aj realizácia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom, karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Správa bola zaslaná na ÚVZ SR v mesiaci október. V rámci kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci EU OSHA Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík pripravil Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v dňoch 21.10 – 25.10.2013 Dni otvorených dverí. Pracovníci odd. preventívneho pracovného lekárstva počas uvedeného týždňa poskytli konzultácie v uvedenej problematike celkom 10 klientom, z toho 4 konzultácie boli poskytnuté prostredníctvom telefonického rozhovoru. Správa bola zaslaná na ÚVZ SR v mesiaci november.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce / SLIC / „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Z ÚVZ SR bolo zaslané spoločné vyhodnotenie kampane za Košický kraj, zatiaľ bez vyhodnotenia jednotlivých zúčastnených subjektov. V rámci kampane bolo rozdanych 64 kontrolných listov pre zamestnancov, ktoré boli v prvom polroku vyhodnotené. Konštatuje sa dobrá informovanosť zamestnancov zariadení sociálnych služieb. V druhom polroku 2013 bola spracovaná prezentácia výsledkov z prieskumu 2 zariadení sociálnych služieb v okrese Rožňava. Výsledky poukázali na rozdielne vnímanie niektorých ukazovateľov pri práci vyplývajúce z odlišností v riadení a organizácii práce. Uvedená analýza bude predmetom prejednávania so zamestnávateľom aj so zamestnancami jednotlivých zariadení. V mesiaci október bola zaslaná z ÚVZ SR prezentácia výsledkov celoslovenského vyhodnotenia kampane. Súčasťou boli aj príklady preventívnych opatrení pre obmedzenie psychosociálnych rizík.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd. PPLaT neplní uvedenú úlohu.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

V roku 2013 bolo odd. PPLaT vyzvané na nahlásenie pracovísk s významnou expozíciou chemickým faktorom / kadmium, ortuť / pri práci. Po analýze výskytu faktora budú vybrané RÚVZ zaradené do riešiteľského tímu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Bola vytvorená databáza subjektov, v ktorých sú zriadené chránené pracoviská a chránené dielne. Databáza bola predmetom porovnania s databázou príslušného odboru ÚPSVaR Rožňava. V okrese Rožňava evidujeme 57 chránených dielní / chránených pracovísk na ktorých pracuje 87 zamestnancov so zdravotným postihnutím. RÚVZ so sídlom v Rožňave vykonalo štátny zdravotný dozor na ôsmich chránených pracoviskách, na ktorých pracovalo 27 zamestnancov z toho 12 žien. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bol použitý metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách. Predmetom kontroly bolo aj dodržiavanie opatrení na výkon pracovnej činnosti osôb so zdravotným postihnutím, ktoré boli

skúmané a posudzované v rámci procesu odsúhlasenia priestorov do užívania, prevádzkovaného ako chránená dielňa / chránené pracovisko alebo v ktorých bude prevádzkovaná chránená dielňa / chránené pracovisko.

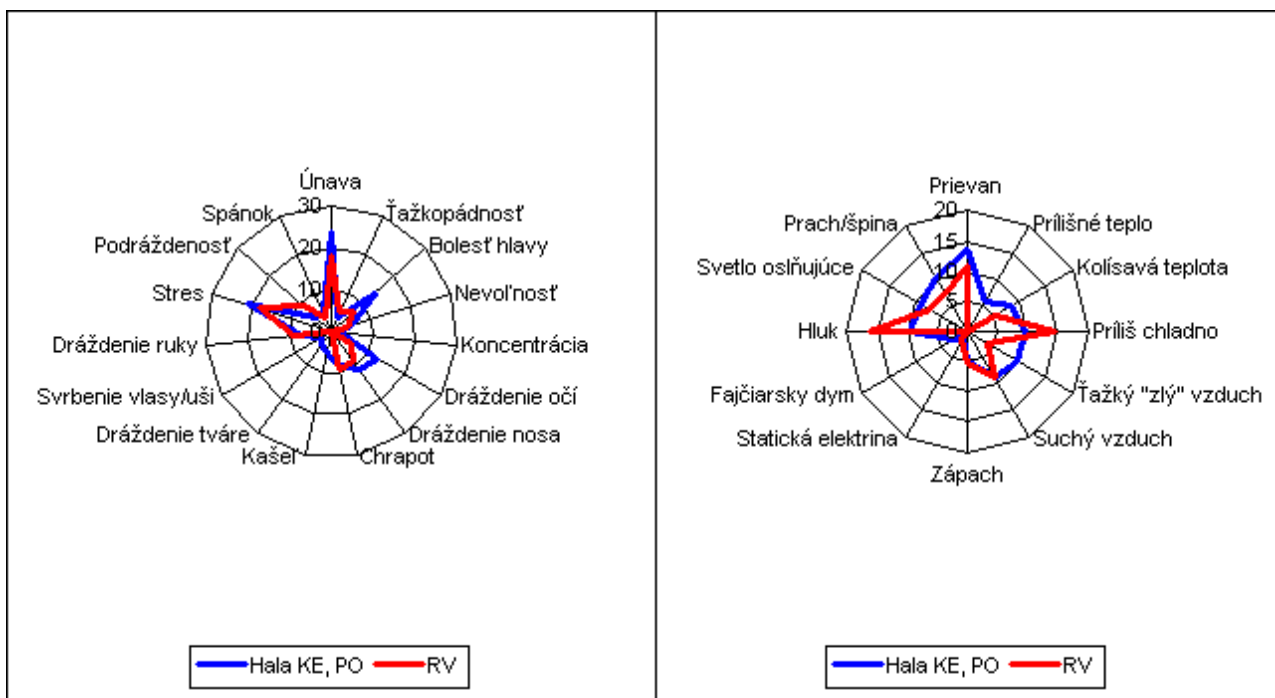
Oproti stavu pri uvedení priestorov do prevádzky neboli zistené zmeny v priestorovom usporiadaní a vybavení pracovísk so zreteľom na zdravotný stav zamestnancov so

zdravotným postihnutím. Zistenia z výkonu ŠZD neboli v rozpore s podmienkami uvedenia priestorov kontrolovaných chránených pracovísk a dielní do prevádzky. Prevádzkovatelia uvedených pracovísk nahlasujú všetky zmeny v počte a preobsadení pracovných miest na chránených pracoviskách a chránených dielniach a preukazujú zdravotnú spôsobilosť na prácu u zamestnancov. Správa o plnení úlohy za rok 2013 bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Košiciach a na ÚVZ SR v mesiaci október.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Obr.č.1 Porovnanie sledovaných ukazovateľov v zariadeniach TESCO KE a PO kraja a TESCO HM Rožňava

V mesiaci máj bola vykonaná komplexná previerka Tesco HM Rožňava v súlade s metodikou vypracovanou RÚVZ so sídlom v Košiciach. Výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na prieskum úrovně výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia súvisiacich s kvalitou ovzdušia na pracovisku Tesco HM Rožňava spojený so zisťovaním subjektívneho názoru zamestnancov dotazníkovým šetrením. Riadeným pohovorom bolo vyplnených 77 dotazníkov, z ktorých údaje boli vložené do databázy. Podklady boli v júni zaslané na RÚVZ so

sídlom v Košiciach. V priebehu druhého polroka 2013 boli dáta z jednotlivých okresov KE a PO kraja spracované RÚVZ so sídlom v Košiciach. Bolo konštatované, že v sledovaných zariadeniach nedochádza k prekročovaniu limitných hodnôt (kontrolná skupina) parametrov pracovného prostredia a zdravotných ťažkostí. V jednotlivých prevádzkach TESCO boli zistené v niektorých parametroch vyššie hodnoty ukazovateľov oproti kontrolnej skupine, čo môže byť podkladom pre usmernenie prevádzkovateľa v rámci ŠZD. V Tesco HM Rožňava oproti priemeru všetkých sledovaných objektov v KE a PO kraji vnímajú zamestnanci častejšie pocit chladu a hluk ovplyvňujúci pracovnú pohodu. Významným ukazovateľom vyplývajúcim z vykonávania pracovnej činnosti je vnímanie únavy a stresu / vid'. obr.č.1 /.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBP

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci plnenia úlohy bolo v r. 2013 vyšetrených 80 mužov a žien so zameraním na ľahkú prácu:

- a) ženy - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- b) ženy - veková kategória 35 - 54 r. v počte 20
- c) muži - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- d) muži - veková kategória 35 - 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal:

1.1. návod na vyplnenie 1-dňového jedálneho lístka. Vyplnený jedálny lístok bol počítačovo spracovaný v programe Alimenta.

Výstup po spracovaní údajov poskytol údaj o: energetickom príjme, príjme základných živín - bielkovín, tukov, sacharidov, vitamínov, minerálií, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, tekutín,

všetko v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

V roku 2013 sa monitoroval obsah kyseliny listovej, kyseliny linolovej, kyseliny linolénovej, nasýtených mastných kyselín, nenasýtených mastných kyselín s 1 =, nenasýtených mastných kyselín s viac =, trans-mastných kyselín v strave formou programu Alimenta.

1.2. I. časť - Dotazník o životospráve (A.spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti
B.pohybová aktivita a životospráva)

Výstup: vyplnené dotazníky poskytli informácie o: stravovacích zvyklostiach, potrebe pokrmov, pohybovej aktivite, vplyve stresu na organizmus.

II. časť - Klinicko - somatometrický dotazník

Výstup poskytol informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, TKs, TKd.

III. časť - Biochemické vyšetrenie

Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu: celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol a glukóza. Vyšetrenie sa uskutočnilo na prístroji Reflotron.

Výsledky:

Dotazník o životospráve

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** 90 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 45 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 60 % menej často konzumuje bravčové mäso, 80 % menej často konzumuje hydinu, 60 % nekonzumuje živočíšne tuky, 38 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 38 %, 45 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 60 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 60 % a menej často 40 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 50 % a menej často 45 %, 60 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 50 % konzumuje pravidelne a veľmi často a 45 % konzumuje menej často nesladené nealkoholické nápoje, 90 % nekonzumuje sóju, 70 % nekonzumuje špenát, 75 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 100 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 70 % menej často konzumuje bravčové mäso, 60 % menej často konzumuje hydinu, 50 % konzumuje menej často a 50 % nekonzumuje živočíšne tuky, 35 % menej často konzumuje mlieko, až 48 % uviedlo, že vôbec nekonzumuje mlieko, kyslo mliečne výrobky nekonzumuje 45 %, 50 % nekonzumuje nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne a veľmi často konzumuje 55 % zeleninu a 60 % ovocie, 60 % vôbec nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 70 % nekonzumuje sóju, 65 % nekonzumuje špenát, 90 % menej často morské ryby,

- **Pahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 60 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 85 % menej často konzumuje bravčové mäso, 60 % menej často konzumuje hydinu, 60 % menej často konzumuje živočíšne tuky, 55 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 38 %, 60 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 40 % konzumuje menej často a 45 % nekonzumuje nízko tučné jogurty, 90 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 40 % a menej často 60 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 40 % a menej často konzumuje 60 %, 35 % menej často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 75 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 70 % nekonzumuje špenát, 75 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Pahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 70 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 60 % menej často konzumuje bravčové mäso, 75 % menej často konzumuje hydinu, 75 % menej často konzumuje živočíšne tuky, skoro 40 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko až 48 %, 55 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 65 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 100 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 45 % a menej často 55 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 65 % a menej často 35 %, 40 % menej často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 75 % nekonzumuje sóju, 60 % nekonzumuje špenát, 85 % menej často konzumuje morské ryby.

Záver

Oproti minulému roku nedošlo v spotrebe potravín k výrazným zmenám. Z výsledkov vyplynulo, že vo všetkých vekových kategóriách neustále pretrváva nižšia spotreba mlieka, kyslo mliečnych výrobkov a nízkotučných jogurtov, v priemere pribudlo tých klientov, ktorí nekonzumujú uvedené potraviny. Rovnako nepriaznivá situácia pretrváva aj u sóje a špenátu, takmer 79 % klientov nekonzumuje sóju a takmer 66 % nekonzumuje špenát. O niečo menej priaznivo môžeme hodnotiť spotrebu zeleniny a ovocia, vo všetkých vekových kategóriách takmer 50 %

pravidelne a veľmi často a 50 % menej často konzumuje zeleninu, skoro 54 % pravidelne a veľmi často a skoro 44 % menej často konzumuje ovocie. Pomerne priaznivá situácia je v konzumácii bravčového mäsa, hydiny, živočíšnych tukov, strukovín a nealkoholických nápojov nesladených. Skoro 90 % klientov uvádza, že konzumuje menej často strukoviny, v priemere vyššie percento mužov, 38 % konzumuje menej často nealkoholické nápoje sladené a v priemere vyššie percento žien, 60 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené. Pomerne vysoké percento, až 81 % všetkých klientov menej často konzumuje morské ryby.

Dotazník o pohybovej aktivite

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** dotazníkom o pohybovej aktivite a životospráve bolo zistené, že len 2 klientky nemajú žiadnu pohybovú aktivitu a len 35 % žien sa venuje 1 hodinu do týždňa pohybu a len 25 % žien sa venuje 2 - 3 hodiny do týždňa pohybu a 20 % žien 4 - 5 hodín do týždňa, 45 % žien uvádza, že ich životospráva je

uspokojivá a 25 %, že je málo uspokojivá, až 85 % uvádza, že nezmenili životosprávu, 60 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom a 40 % niekedy,

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** až 50 % žien nemá žiadnu pohybovú aktivitu, 25 % žien sa pohybuje 1 hodinu, 55 % hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 75 % žien nezmenilo svoju životosprávu, až 50 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom,

- **Pahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** len 1 klient uviedol, že nemá žiaden pohyb, rovnako 30 % mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny a viac hodín do týždňa a 25 % mužov 4 - 5 hodín, 85 % uviedlo, že ich životospráva je dobrá alebo uspokojivá, 60 % nezmenilo svoju životosprávu, 60 % uvádza, že sú niekedy vystavení stresovým faktorom,

- **Pahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** len 1 klient uviedol, že nemá žiaden pohyb, rovnako 25 % sa pohybuje 2 - 3 hodiny a 4 - 5 hodín do týždňa, 30 % sa venuje pohybovej aktivite viac hodín do týždňa, až 90 % mužov hodnotí svoju životosprávu ako dobrú alebo uspokojivú, 90 % mužov v poslednom období nezmenilo svoju životosprávu, až 60 % uviedlo, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresovým faktorom.

Záver

Nepriaznivá situácia bola zistená v pohybovej aktivite mladších aj starších žien, len 25 % mladších žien a 20 % starších žien sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa. Lepšia situácia je u mužov, v priemere sa viac ako 2 - 3 hodiny pohybuje 85 % mladších mužov a 80 % starších mužov. V priemere takmer 76 % všetkých klientov uvádza, že ich životospráva je dobrá alebo uspokojivá, takmer 78 % nezmenilo svoju životosprávu. 55 % mladších a starších žien a takmer 48 % mladších a starších mužov je vystavených vo zvýšenej miere stresu, 60 % mladších mužov je niekedy vo zvýšenej miere vystavených stresu.

Spotreba výživových faktorov

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu len u 1 ženy t.j. 5 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 50 %, nenaplnenie odporúčanej dávky bolo zistené u sacharidov 100 %, vitamínu C 75 %, vody 45 %, vlákniny 85 %, kyseliny linolovej 45 %, kyseliny linolénovej 85 %, železa 80 %, jódu 70 %, vitamínu A 75 %, vitamínu D 90 %, vitamínu E 100 %,

- **Pahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu len u 1 ženy t. j. 5 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 40 %, kyseliny linolovej 60 %, nenaplnenie

u sacharidov 90 %, vitamínu C 60 %, vody 55 %, vlákniny 65 %, kyseliny linolénovej 95 %, železa 70 %, jódu 80 %, vitamínu A 55 %, vitamínu D 100 %, vitamínu E 100 %,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu len u 1 muža t.j. 5 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 70 %, kyseliny linolovej 70 %, železa 55 %, NaCl 50 %, nenaplnenie u sacharidov 100 %, vitamínu C 80 %, vody 40 %, vlákniny 80 %, kyseliny linolénovej 70 %, jódu 60 %, vitamínu A 72 %, vitamínu D 80 %, vitamínu E 100 %,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov prekročenie energetického príjmu bolo zistené u 5 mužov t. j. 25 %, prekročenie odporúčanej výživovej dávky bolo zistené u bielkovín 75 %, tukov 60 %, NaCl 60 %, kyseliny linolovej 60 %, železa 45 %, jódu 55 %, nenaplnenie odporúčanej výživovej dávky bolo u sacharidov 80 %, vitamínu C 35 %, vody 35 %, vlákniny 35 %, kyseliny linolénovej 55 %, vitamínu A 65 %, vitamínu D 75 %, vitamínu E 75 %.

Záver

Vo všetkých vekových kategóriách boli zistené nedostatky v nenaplnení odporúčanej dávky sacharidov takmer 93 % - u mladších a starších žien necelých 95 % a u mladších a starších mužov 90 %, vitamínu C takmer 50 % - u mladších a starších žien takmer 68 % a u mladších a starších mužov necelých 58 %, vody skoro 44 % - u mladších a starších žien 50 % a u mladších a starších mužov 38 %, vlákniny v priemere 66 % - u mladších aj starších žien 75 %, u mladších mužov a starších mužov v priemere skoro 58 %. V každej vekovej kategórii bolo zistené prekročenie príjmu bielkovín, t.j. u žien 45 %, u mužov 72 %, tukov u mužov 53 %, NaCl u mužov 55 %. U kyseliny linolénovej viac ako 76 % všetkých klientov nenaplnilo príjem, u železa 50 % mužov, vo všetkých vekových kategóriách nebol naplnený príjem jódu 50 %, vitamínu A 66 %, vitamínu D 86 %, vitamínu E 94 %. Priaznivá situácia trvá v príjme energie, cholesterolu, kyseliny linolovej, prekročenie príjmu cholesterolu bolo zistené len u 20 % všetkých klientov. Najväčšie príjmy boli zistené u bielkovín, tukov, NaCl, kyseliny linolovej, a to 75 % bielkovín u starších mužov, 60 % tukov u starších mužov, 75 % NaCl u starších mužov a kyseliny linolovej viac ako 56 % u všetkých klientov.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie:

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** len u 2 žien, t.j. 10 % bola zistená nadváha a u 5 žien, t.j. 25 % obezita. 7 žien, t.j. 35 % malo zvýšené hodnoty HDL,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** u 9 žien, t.j. 45 % bola zistená nadváha, a u 5 žien, t.j. 25 % obezita. 8 žien, t.j. 40 % malo zvýšené hodnoty WHR a 9 žien, t.j. 45 % zvýšené hodnoty HDL,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** u 7 mužov, t.j. 35 % bola zistená nadváha, a u 5 mužov, t.j. 25 % obezita. 11 mužov, t.j. 55 % malo zvýšené hodnoty WHR,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** u 6 mužov, t.j. 30 % bola zistená nadváha, a u 4 mužov, t.j. 20 % obezita, 75 % malo zvýšené hodnoty WHR.

Záver

Ako rizikový faktor bola zistená nadváha 45 % u starších žien a 35 % u mladších mužov a 30 % u starších mužov, obezita u 25 % mladších aj starších žien a u 25 % mladších mužov a 20 % starších mužov. Zvýšené hodnoty WHR boli zistené vo všetkých vekových kategóriách, okrem mladších žien, najviac u starších mužov 75 %. Zvýšené hodnoty HDL cholesterolu malo 35 % mladších žien a 45 % starších žien.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy a PBP RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2013. Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: **24** vzoriek z dovozu - na množstvo **KJ, KJO₃** a **ferokyanidu draselného, senzoricky**. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Dňa 20.12.2013 RÚVZ so sídlom v Rožňave e-mailom zaslal RÚVZ so sídlom v Košiciach správu s tabuľkami o plnení programu a projektu ochrany zdravia za rok 2013.

- kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme budú v rámci pilotného programu riešené RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá jedna vzorka - Jedálenská sada Breakfast set/3 Cars Disney E 051629 na laboratórne vyšetrenie. Vzorka spĺňa požiadavky Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1333/2008.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá jedna vzorka obalu potraviny Vitana Krupicová kaša bez varenia na laboratórne vyšetrenie. Vzorka bola laboratórne vyšetrená v RÚVZ o sídlom v Poprade, výsledok rozboru bude vyhodnotený v záverečnej správe NRC Poprad za SR.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2013 bola odobratá 1 vzorka potraviny s obsahom farbiva allura červená (E 129) – Sýtený energetický nápoj s obsahom taurínu, L-karnitínu, kofeínu, žen-šenu a vitamínov skupiny B. Dňa 22.11.2013 RÚVZ so sídlom v Rožňave e-mailom zaslal ÚVZ SR Bratislava spracované údaje dotazníkov 20 respondentov regiónu Rožňava a výsledok laboratórnej analýzy.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ Rožňava v r. 2013 úlohu neplnil.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ: Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej populácie.

V dňoch od 26.9.2011 do 4.11.2011 bol pracovníkmi oddelenia HDM realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR. Gestorom projektu boli na realizáciu celoslovenského prieskumu vybrané 4 školy v okrese Rožňava – ZŠ Rožňava, ZŠ Gemerská Poloma, ZŠ Plešivec, ZŠ Dobšiná – 320 žiakov vo veku 7-14 a 192 študentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia a dvoch stredných odborných škôl v Rožňave.

Na základe materiálov a metodického usmernenia k projektu zaslaného na RÚVZ Rožňava, boli merania vykonané podľa jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011.

Vzorka detí bola vybraná systematickým výberom z vopred zaslaných zoznamov žiakov vybraných škôl. V rámci merania boli zisťované a zaznamenávané ďalšie údaje súvisiace s vykonávanou metodikou. Zisťovali a zaznamenávali sme dátum merania, dátum narodenia, vek, ktorý sa vypočítava podľa priloženej tabuľky presne k dátumu merania, telesnú hmotnosť, ktorú sme zisťovali na osobnej váhe. Chlapci sa vážili bosí a vyzlečení do spodnej bielizne, dievčatá taktiež bosé a vyzlečené do spodnej bielizne a ľahkého trička, s presnosťou na 0,1 kg. Telesnú výšku sme merali pri kolmej stene, na ktorej bolo upevnené meradlo tak, aby nulová hodnota súhlasila s úrovňou dlážky. Meraný bol bosý, stál s chodidlami vedľa seba, päty, lýtka, sedacia časť a lopatky sa dotýkali steny. Pomocou pravouhlého trojuholníka sme odčítali príslušnú výšku na meradle s presnosťou na desatinu cm. Obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena sme merali dodaným krajčírskym centimetrom s presnosťou na 0,1 cm.

Typ žiaka sme hodnotili podľa vlastného úsudku. Toto hodnotenie bude slúžiť pri posudzovaní extrémnych jedincov a prípadných chýb v zápise. Údaje o návšteve predškolských zariadení sme zaznamenávali podľa dĺžky trvania tejto starostlivosti. Okrem týchto údajov sme zaznamenávali údaje o nástupe prvej menštruácie u dievčat a veku nástupu mutácie u chlapcov. Od respondentov sme získavali údaje o rodičoch, ktorí uvádzali v dotazníkoch výšku, váhu, dosiahnuté vzdelanie a zamestnanie. Takto vyplnené dotazníky si vybratí žiaci priniesli na vopred dohodnuté miesto merania. Zozbierané údaje boli zadané do príslušnej masky a boli odoslané v elektronickej aj papierovej podobe na ÚVZ SR. V súčasnosti prebieha vyhodnotenie zozbieraných údajov gestorom projektu.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníkové šetrenie, údaje sú čerpané z vyplnených dotazníkov rodičov, detí a pedagógov. Časť údajov je získaná laboratórnym rozborom stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3E.

V roku 2013 prebieha V. etapa projektu. Dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí bol vykonaný vo vekovej skupine 15 - 18 rokov u 120 detí na 2 stredných školách (SOŠ obchodu a služieb Rožňava Baňa, SZŠ v Rožňave). Odobratých a vyšetrených bolo 10 vzoriek stravy. Získané údaje boli v mesiacoch júl – august zadané do pripravenej masky a v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie podľa pokynov gestora projektu.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK V POTRAVINÁCH U DETÍ

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci realizácie projektu bolo oslovené školské zariadenie (ZŠ ul. Zlatá v Rožňave) so žiadosťou o spoluprácu. Dotazníkové šetrenie bolo vykonané u 20 detí. Dotazníky a jedálne lístky vyplňali žiaci vo veku 13 rokov. Zozbierané údaje boli v letných mesiacoch zadané do pripravených masiek a v termíne odoslané gestorovi projektu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Na základe prípisu Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky značky: HDM2851/5390/2013/ zo dňa 8.3.2013, ktorý obdržal Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, sme vykonali cieleňú kontrolu v zariadeniach určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v okrese Rožňava v termíne od 2.4. do 22.4.2013. Cieleňé kontroly boli vykonané v 25 zariadeniach určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách. Celkový počet vykonaných kontrol bol 25 a počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy 42. Uložených bolo 8 pokynov teda opatrení na odstránenie nedostatkov. Záverečnú správu s vyžiadanými údajmi sme zaslali v stanovenom termíne gestorovi projektu.

9.11 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V súvislosti s jednotlivými národnými a akčnými plánmi sa v rámci ŠZD vykonáva kontrola zákazu fajčenia v školských zariadeniach. Počet vykonaných kontrol k 31. 12. 2013 -112. Ohľadom plnenia zákona o ochrane nefajčiarov, neboli na úseku odd. HDaM uložené žiadne sankčné opatrenia.

Spolupráca s inými oddeleniami na realizácii projektu podľa požiadaviek

RÚVZ so sídlom v Košiciach požiadalo o spoluprácu odd. HDaM pri realizácii projektu č. 1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska. V rámci spolupráce sme boli požiadaní o nahlásenie školských zariadení, ktoré budú do projektu zapojené a získanie súhlasov od riaditeľov predmetných zariadení. Odpoveď s požadovanými údajmi sme zaslali v termíne podľa pokynov RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Program sme plnili v zmysle plánu práce oddelenia epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská:

- bol zaslaný očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí a dospelých na rok 2013. Očkovací kalendár vypracoval ÚVZ SR v súlade so zákonom NR SR 355/2007 Z.z., vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z., novelizovanou vyhláškou MZ SR č. 273/2010 Z.z.. Uverejnený bol aj na internetovej stránke RÚVZ Rožňava a zaslaný zdravotným poisťovním v okrese.
- zaslali sme informáciu o portáli ECDC, ktorý ponúka možnosť prezerania a porovnávania očkovacích kalendárov krajín Európskej únie. Pre verejnosť sme informáciu zverejnili na našej webovej stránke
- zaslali sme informáciu lekárom prvého kontaktu o neaktuálnych príbalových informáciách vakcíny RotaTeq, kde bol nesprávne uvedený vek do ktorého mali byť podané všetky tri dávky vakcíny
- na požiadanie pediatrov bolo vydaných 7 kladných vyjadrení k posunu základného očkovania detí (vyžadujú od nich zdravotné poisťovne).

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne od 22.4. do 27.4.2013. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o infekčných ochoreniach preventabilných očkovaním a ich možnej špecifickej ochrane.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia. Poskytli sme im edukačný materiál. O vykonaných aktivitách podali písomnú informáciu.

Laickú verejnosť sme informovali o EIW na webovej stránke RÚVZ RV a mesta Rožňava, článkom v Infotexte regionálneho televízneho vysielania, distribúciou letákov do čakární praktických lekárov.

Vyhodnotenie aktivít bolo v termíne zaslané ÚVZ SR. V okrese spolu realizovaných 147 aktivít.

Administratívnu kontrolu pravidelného povinného očkovania k 31.8.2013 sme vykonali v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/5403/2013 na všetkých očkujúcich pracoviskách. V rámci povinného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek, celookresné výsledky u všetkých druhov očkovania, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch boli priaznivé, udržali sa nad hranicou 95 % zaočkovanosti (od 98,3 % do 100 %).

Zaočkovanosť v jednotlivých obvodoch bola dobrá až na jeden obvod, ktorý mal základné očkovanie roč. narodenia 2011 treťou dávkou kombinovanej vakcíny (DTaP-VHB-HIB-IPV) a konjugovanej pneumokokovej vakcíny na 89,5 %, pod hranicou 90 % zaočkovanosti.

Lekár opakovane pozýval rodičov, nedostavili sa. V zdrav. dokumentácii detí nie je záznam o odmietaní očkovania podpísaný rodičmi.

S lekármi bolo prejednané venovanie väčšej pozornosti rodičom so zámerom podania čo najviac informácií o očkovaní a chorobách proti ktorým sa očkuje.

V hodnotenom roku hlásili pediatri odmietanie povinného očkovania rodičmi u detí 12x – jedná sa o 9 detí. V jednej rodine po návšteve epidemiológa, následnom poučení matky, dieťa bolo zaočkované. V dvoch rodinách za trvanie odmietania očkovania bola v blokovom konaní udelená pokuta - spolu 120 eur.

V zmysle žiadosti ÚVZ SR č. OLP /6831/2013 zo dňa 22.8.2013 na odbor epidemiológie ÚVZ SR zasielali sme štatistické údaje v oblasti povinného očkovania podľa stanovených kvartálov (od júna počet podaní odmietania očkovania 11 x).

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielali lekári po skončení kal. mesiaca na disketách resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovačích látok neboli zistené.

Na webovej stránke RÚVZ RV sú, okrem vyššie uvedených informácií, uverejnené aj Národný imunizačný program, Sprievodca očkovaním, Informácia o poradenstve v očkovaní.

Ochorenia preventabilné povinným očkovaním neboli hlásené. Hlásené bolo 1 podorenie na pertussis u neočkovaného 3 - mesačného dieťaťa. Serologickým vyšetrením protilátok B. pertussis (2 vzorky) bolo ochorenie vylúčené.

Dve zamestnankyne sa zúčastnili tréningu pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi povinné očkovanie.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V prvom polroku sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané, analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz, v ktorých boli vykonané a zabezpečené protiepidemické opatrenia.

V celku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú, až na lokálne epidemické výskyty (25) v predškolských a školských zariadeniach ARO a chrípke podobných ochorení v mesiaci februári, epidemické výskyty (3 ZŠ) detských kiahní a malú epidémiu rotavírusových infekcií v MŠ.

V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol zaznamenaný v EPISe pokles o 132 hlásených prenosných ochorení (hlásených 775).

Veľmi dobrá bola epidemiologická situácia u ochorení preventabilných povinným očkovaním, ochorenie nehlásené, hlásené len 1 podozrenie na pertussis, ktoré nebolo potvrdené.

U hnačkových ochorení v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka pokračoval pokles ochorení bakteriálneho pôvodu, u vírusového pôvodu bola situácia mierne zhoršená, rovnako aj u ostatných hnačiek. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V 1 prípade retrospektívne sme zistili protrahovanú epidémiu (od 22.11.2013 do 3.12.2013) rotavírusových ochorení v MŠ. Z exponovaných 16, ochorelo 9 najmladších detí, z toho

laboratórne bolo potvrdených 5. Po zabezpečení protiepidemických opatrení k ďalšiemu šíreniu infekcie nedošlo.

V skupine VH hlásené 3 akútne ochorenia na VHA, z toho 2 prípady boli do okresu zanesené. V porovnaní s minulým rokom došlo k vzostupu o 2 prípady. V ohniskách bol lekársky dohľad a zvýšený zdravotný dozor nariadený 97 osobám.

V skupine vzdušných nákaz pokračoval pokles hlásených ochorení. Vzostup bol zaznamenaný pri mononukleóze o 7 infekcií. Boli prevažne sporadického charakteru. Ojedinele boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri varicelle a lokálne epidémie ARO a chrípke podobných ochorení na začiatku roka. V troch prípadoch z nazofaryngeálnych výterov bol potvrdený chrípkový vírus typ B/Wiskonsin/1/2010/like.

Všeobecným lekárom bolo emailom zaslané „Odborné usmernenie MZ SR na zabezpečenie surveillancie pertussis v SR“.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané rovnako ako v minulom roku ochorenie na vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

Vo výskyte neuroinfekcií v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka došlo k vzostupu hlásených ochorení.

Zaznamenali sme 3 invazívne meningokokové infekcie u detí v CO. Dve boli kultivačne potvrdené a jedna hlásená ako pravdepodobná na základe epidemiologickej súvislosti a klinického priebehu ochorenia. Neočkované. V jednom prípade ochorenie malo prudký priebeh a dieťa zomrelo.

Hlásené boli 4 ďalšie bakteriálne meningitídy – hemofilová (77 ročná žena), pneumokoková (41 ročná žena, ťažký priebeh ochorenia, exitovala za 2 dni od objavenia sa príznakov ochorenia, neočkovaná), streptokoková (ochorelo 4 mesačné dieťa) a jedna bola potvrdená na základe zápalových parametrov svedčiacich pre bakteriálnu neuroinfekciu.

Z vírusových meningitíd hlásená 1 nešpecifikovaná.

Ďalšia hlásená neuroinfekcia bol syndrom Guillain-Barré (54 ročný muž).

V skupine helmintóz a protozoárnych ochorení bola epid. situácia temer rovnaká ako v r. 2012.

Zo skupiny zoonóz zaznamenaný vzostup ochorení na lymskú boreliózu, pokles kontaktov alebo ohrození besnotou.

V súvislosti s hlásením R VaPS ohnisk listerióz oviec a hovädzieho dobytku, trichinelózy u diviaka, za účelom zabezpečenia epidemiologickej bdelosti, postúpili sme informácie praktickým lekárom v okrese.

V skupine nákaz kože a slizníc boli hlásené len ochorenia na svrab. Pokračoval pokles hlásených ochorení. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V januári (1.12.2012 – 7.1.2013) bola zistená epidémia svrabu u zdravotníckych pracovníkov na ODCH, kde z celkového počtu 26 exponovaných, ochorelo 5 zamestnancov. Prameňom nákazy bol pacient.

Zo skupiny pohlavných nákaz spolu hlásených 11 infekcií, z toho najviac chlamýdiových. HIV/AIDS a syfilis nehlásené.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, R PaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých.

Včasnosť hlásení pozitívnych nálezov vrátane rezistencie na ATB z laboratórií klinickej mikrobiológie sa zhoršuje.

V súvislosti s hnačkovým ochorením RÚVZ – RH vydal 4 rozhodnutia na zákaz epidemiologicky závažnej činnosti.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení bolo zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie:

„Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Salmonelóza“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Žltáčka typu A“, „Osýpky“, „Ružienka“, „Prevencia ARO a CHPO“, „Meningokokové infekcie“,

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS bola súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou sme zabezpečovali systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentovali sme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

V hodnotenom období bolo do systému zadaných 775 ochorení. Pre kvalitné analýzy a výstupy sa do individuálnych prípadov opakovane vraciame, dopĺňame potrebné údaje, čo je časovo a personálne veľmi náročné.

Do centrálnej databázy sme hlásili individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti sme uvádzali v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV v hodnotenom období bol urobený záznam 8. Možnosti hlásenia on-line napriek opakovaným výzvam terénni lekári nevyužívajú, až na hlásenie ARO a CHPO 1 pediatrom.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava nie je zapojený.

Zo zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava bolo hlásených 13 nozokomiálnych nákaz, čo je o 8 menej ako v minulom roku. 12 z NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a 1 z PL S.Bluma Plešivec.

Hlásených 9 črevných infekcií, 1 infekcia dýchacích ciest a 3 parenterálne infekcie.

Štátny zdravotný dozor zameraný na hygienicko-epidemiologický režim sme vykonávali podľa harmonogramu. Spolu vykonaných 104 kontrol – 30 v lôžkových, 62 v ambulatných zariadeniach a 12 v spol. vyšetř. zložkách.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 506 vzoriek, z toho 258 vzoriek zo sterilných predmetov a 248 vzoriek z prostredia a z predmetov po dezinfekcii. V porovnaní s rokom 2012 bol zaznamenaných pokles pozitívnych vzoriek o 2,4 %.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok sterilizačných prístrojov. Biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch. V súvislosti s požiadavkou hlavného hygienika SR od 22.2.2013 bolo hlásené SARI aj každý utorok súčasne aj s hlásením ARO.

V 1. polroku 2013 bolo odobratých 7 nasopharyngeálnych výterov, v 3 prípadoch sa identifikoval vírus chrípky typ B/Wisconsin/1/2010/like.

Hlásených 27 lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach okresu Rožňava. Vydali sme 12 kladných stanovísk k návrhom na prerušenie dochádzky.

V druhom polroku výtery neodobraté. Lokálna epidémia 1 v MŠ.

Informačný leták „Ako predísť chrípke“ bol zaslaný zdravotníckym, sociálnym, školským zariadeniam a obciam v okrese Rožňava.

NsP sv. Barbory, a.s. Rožňava, praktickým lekárom pre dospelých a praktickým lekárom pre deti a dorast bol zaslaný list hlavného hygienika SR so žiadosťou o dôsledné vykonávanie monitorovania a hlásenia chrípky.

NsP sv. Barbory, a.s. Rožňava, PL S. Bluma Plešivec, praktickým lekárom pre dospelých a praktickým lekárom pre deti a dorast bola emailom zaslaná informácia o novom type koronavírusu – MERS – CoV.

Epidemiológ sa zúčastnil odborného metodického zhromaždenia k pandémie chrípky organizovaného SOKRZ Košický kraj.

V súvislosti s pandemickým materiálom sme spolupracovali s odborom mobilizačných rezerv a pohotovostných zásob SŠHR SR.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia ochorení u detí do 15 rokov veku.

V hodnotenom období u dospelaj osoby bolo hlásené podozrenie na ACHO, ktoré sa následne nepotvrdilo. U ďalšej dospelaj osoby bol hlásený syndróm Guillain-Barré.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber 6 vzoriek z vonkajšieho prostredia. Prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov nebola zistená.

Riaditeľstvu NsP sv. Barbory, a.s. Rožňava sme zaslali list v súvislosti so zabezpečením plnenia povinností pri surveillance akútnych chabých obrn, ktoré im vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z.z..

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V súvislosti s prevenciou HIV/AIDS sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS.“

Organizátor projektu, epidemiológ RÚVZ so sídlom v Rožňave, požiadal o zapožičanie výukových setov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Vybral školy, oslovil zodpovedných zástupcov škôl, informoval ich o projekte, jeho cieľoch a samotnej realizácii v škole. Všetky oslovené školy prejavili záujem o spoluprácu.

Pre nedostatok moderátorov z odd. epidemiológie do projektu ako v predchádzajúcich rokoch boli zapojení aj zamestnanci z odd. hygieny detí a dorastu, hygieny životného prostredia a zdravia a hygieny výživy a predmetov bežného používania.

Projekt bol realizovaný na 8 školách. Do projektu bolo zapojených 298 žiakov ZŠ a 307 žiakov SŠ. Spolu vykonaných 9 akcií, v ktorých sme edukovali 605 účastníkov, z toho cca jedna štvrtina bola rómskej národnosti.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 146), ktorú nevyužil žiaden klient. Poradňu AIDS navštívil 1 klient, ktorý sa zaujímal o klinické prejavy infekcie a možnosti zistenia infekcie.

Do Rožňavského mestského televízneho vysielania sme zaslali článok „Svetový deň AIDS“. V záujme informovania obyvateľov miest a obcí v okrese, požiadali sme primátorov a starostov o uverejnenie článku na web stránkach úradov, event. na informačných tabuliach. Uverejnený je aj na webovej stránke nášho úradu.

Laická verejnosť o AIDS je priebežne informovaná článkom „AIDS – syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti“ zavesenom na webovej stránke RÚVZ .

Za hodnotený rok nebola hlásená pozitívita HIV infekcie.

Pripomienkovali sme návrh „Národného programu prevencie HIV/AIDS“.

V súvislosti so zabezpečením plnenia úloh „Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013-2016“ listom sme požiadali dermatovenerológov, gynekológov a urológov o dôsledné sledovanie a hlásenie pohlavne prenosných ochorení.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Poradenstvo v očkovaní bolo poskytnuté 25x, z toho 10x laikom (7x cesta do zahraničia, 2x očkovanie proti VHB, 1x proti chrípke) a 15x zdravotníckym pracovníkom (očkovanie proti VHA, VHB, chrípke, individuálnej úprave posunu povinného očkovania).

Poradňu v určenom čase využili klienti len ojedinele. Poradenstvo sa poskytuje priebežne podľa záujmu. Informácia o poradni je na našej web stránke.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIA.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR – hlavného hygienika SR č. OE/4795/2013, RZ/11549/2013 k projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“ bol realizovaný prieskum na Strednej odbornej škole Rožňava, Hviezdoslavova 5, ktorú vybral gestor projektu a na troch pediatrických ambulanciách, ktoré náhodným výberom vybral RÚVZ Rožňava.

Vyplnených bolo 10 dotazníkov študentkami nad 18 rokov a 15 dotazníkov matkami. Dotazníky a požadované údaje boli v termíne odoslané gestorovi programu RÚVZ Komárno na spracovanie.

Ďalšie epidemiologické štúdie a projekty

V zmysle prírpsu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „ First Global Patient Safety Challenge – Clean Care Is Safer Care“ („Umývav si ruky - zachrániš život“).

Do kampane, ktorá prebiehala v mesiaci máj sme zapojili lôžkové zdravotnícke zariadenia na území okresu, dialyzačné služby, stomatologické ambulancie, ambulancie všeobecných lekárov. Zdravotnícki pracovníci lôžkových zariadení boli oboznámení s edukačným materiálom, ktorý poskytol RÚVZ Trenčín.

V nemocnici prebehli semináre na oddeleniach zamerané na problematiku hygieny rúk a NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. sa zaoberala možnou registráciou do siete nemocníc, založili koordinačný výbor projektu. Prejednané boli výsledky sterov z rúk. Kontrolovali sme 9 pracovníkov.

V Psychiatrickej liečebni Plešivec bol odborný seminár, na ktorom mal aktívnu účasť epidemiológ.

Zdravotnícki pracovníci ambulatných zariadení sa do kampane zapojili samovzdelávaním z poskytnutých materiálov.

Podrobná správa o kampani, vyhodnotených aktivitách, vyplnený dotazník boli zaslané RÚVZ so sídlom v Trenčíne - koordinátorovi programu.

Pokračovali sme v projekte „ Vzdelávanie sestier v očkovaní“ . V spolupráci so SLS-SEVS a SKSaPA v Rožňave v októbri sme zorganizovali odborný seminár. Aktívnu účasť mali dve odborné pracovníčky z oddelenia. Seminára sa zúčastnilo 41 osôb, odznelo 5 prednášok.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Aktualizovaný Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii. Realizácia úlohy sa zabezpečuje aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní SZO. K 31.12. 2013 boli realizované aktivity pre príležitosti 17 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň mlieka v školách, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Týždeň zdravia starších ľudí, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti

drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Zároveň sa pracovníci oddelenia aktívne zapojili do celonárodných kampaní: MOST 2013, Deň zodpovednosti 2013 a Odstráň obezitu.

Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a aj vlastnej edície a realizácia národných kampaní aj prostredníctvom poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej PCOPZ).

U klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia. Jednalo sa o 426 obyvateľov okresu, ktorí boli pridaní do databázy TZS.

Odborní pracovníci OPZ v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 30 výjazdov v 23 zariadeniach okresu a vyšetrených bolo 328 klientov zadaných do databázy TZS a 144 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Zoznam výjazdov realizovaných v roku 2013:

Rožňava	- ZŠ Z.Fábryho	- 2 výjazdy	- 18 pedag. pracovníkov
Brzotín	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 13 seniorov
Vlachovo	- Klub dôchodcov	- 2 výjazdy	- 32 seniorov
Markuška	- ZŠ	- 1 výjazd	- 14 pedag. pracovníkov
Štítnik	- ZŠ	- 2 výjazdy	- 27 pedag. pracovníkov
Rožňava	- Obchodná akadémia	- 1 výjazd	- 14 pedag. pracovníkov
Rožňava	- Úrad práce	- 1 výjazd	- 24 klientov ÚP
Plešivec	- ZŠ Gemerská ul.	- 2 výjazdy	- 28 pedag. pracovníkov
Čučma	- Zariadenie pre seniorov	- 1 výjazd	- 13 seniorov
Rožňava	- MŠ	- 1 výjazd	- 16 pedag. pracovníkov
Rožňava	- Úrad práce	- 1 výjazd	- 12 pracovníkov
Rožňava	- Autobusová stanica	- 1 výjazd	- 24 klientov
Rožňava	- nádvorie Radnice	- 1 výjazd	- 14 účastníkov maratónu
Rožňava	- mestské kúpalisko	- 1 výjazd	- 42 návštevníkov kúpaliska
Rožňava	- cukráreň Piroška	- 1 výjazd	- 40 účastníkov kampane MOST
Čierna Lehota	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 13 seniorov
Ochtiná	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 8 seniorov
Rožňava	- Kaufland	- 1 výjazd	- 27 klientov
Rožňavské Bystré	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 11 seniorov
Rožňava	- Lesy SR	- 1 výjazd	- 7 pracovníkov
Betliar	- Lesy SR	- 1 výjazd	- 12 pracovníkov
Rožňava	- VVS, a.s.	- 2 výjazdy	- 22 pracovníkov
Rožňava	- ZŠ Pionierov	- 2 výjazdy	- 24 pedag. pracovníkov
Rožňava	- Radnica	- 1 výjazd	- 17 študentov

A) Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného

pôsobenia (besedy, prednášky, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa v spolupráci s oddelením hygieny výživy a PBP realizoval projekt Sledovanie výživového stavu obyvateľstva. U 80 klientov sa monitorovali okrem antropometrických a biochemických parametrov aj hodnoty krvného tlaku a obsah tuku v tele. Respondenti vyplňovali dotazník o stravovacích návykoch a jednodňový jedálny lístok. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

V spolupráci s Centrom voľného času v Rožňave, odborom Mladej Matice v Rožňave, so Študentským parlamentom mesta Rožňava sa 12.12.2013 v priestoroch rožňavskej Radnice konalo podujatie pre študentov stredných škôl v meste s názvom BUĎ FIT, kde prvá časť pod záštitou odborných pracovníkov OPZ RÚVZ Rožňava bola venovaná téme zdravého stravovania a druhá časť možnostiam športovania v rámci mesta Rožňava a ukážkam cvikov. Zároveň boli pre študentov na tomto podjatí poskytované služby PCOPZ vrátane individuálnych konzultácií s možnosťou prevzatia zdravotno-výchovných materiálov.

B) Fyzická inaktivita:

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle boli oddelením podpory zdravia uskutočnené aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, ako aj letáky vlastnej edície a tiež letáky dodané z ÚVZ SR, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod. Naďalej sa vykonávalo individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu, v hodnotenom období sa poradenstvo poskytlo 426 klientom. V rámci činnosti vo všeobecnom PCOPZ boli u klientov doplnené údaje o vybraných determinantoch zdravia (údaje o stravovacích návykoch, pohybovej aktivite boli zadané do databázy TZS v.2009).

Fitnes centrum na RÚVZ v Rožňave počas roka 2013 využili 5 pracovníci 52-krát.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v spolupráci s mestom Rožňava, so strediskom Domka v Rožňave, so Strednou zdravotníckou školou v Rožňave, s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Rožňave, s OR PZ v Rožňave, s DPO SR v Rožňave, s Centrom voľného času v Rožňave, s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Košice, závod Rožňava a v Rožňave a s Hypermarketom Tesco v Rožňave 29.05.2013 pri príležitosti Svetového dňa pohybu ku zdraviu usporiadali na sídlisku Juh v Rožňave súťažné športové podujatie s názvom „Čo sa hýbe, to je živé III“. Akcia bola prioritne zameraná na žiakov 5. a 6. ročníkov základných škôl a prímých gymnázií v okrese Rožňava ale aj na mládež a dospelú populáciu. V rámci tohto podujatia si zmerali medzi sebou sily jednotlivé triedy, ktoré súťažili na pripravených 14 stanovištiach (1. Basketbalový kôš, 2. Futbalová bránka, 3. **Flórbalová** bránka, 4. Fúrik, 5. Prenášanie, 6. Beh, 7. Drepy, 8. Kliky, 9. Bicykle a kolobežky, 10. Granáty, 11. Hasičská štafeta, 12. Vedomostná súťaž, 13. KPR, 14. Ošetrenie zranenia). Technické podmienky a činnosť na jednotlivých stanovištiach zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave (spolu 27 osôb - organizátorov a 36 animátorov). Podľa súčtu získaných bodov z jednotlivých disciplín si triedne kolektívy vyberali ceny, ktoré im venovali sponzori podujatia: M-fly, s.r.o., Liptovský Mikuláš, Vyteza s.r.o., Košice, Zoologická záhrada Košice, Technické služby mesta Rožňava, TIC Rožňava, **Mgr. Miloš Kočtúch - MIKO Športové potreby Rožňava**, MBK Región Rožňava, Košická detská historická železnica, UPJŠ v Košiciach - Botanická záhrada, **BOWLING CLUB CÉDER** v Rožňave, TENIS KLUB BETLIAR s.r.o.,

Bedminton Kgb 2010 Rožňava a SMZ - Služby, a.s. Jelšava. Všetky ceny súvisia s vykonávaním pohybovej aktivity a poradie im pripísali až samotní súťažiaci podľa atraktivity pre jednotlivé triedne kolektívy.

Počas podujatia prebiehali na sídlisku Juh sprievodné aktivity Zóny M, **Bedmintonového** klubu KGB 2010 a bola možnosť vyskúšať si lezeckú stenu. Pitný režim pre všetkých účastníkov podujatia zabezpečovala Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., závod Rožňava.

Z prihlásených 14 tried z 9 škôl sa podujatia zúčastnilo 11 tried zo 7 škôl v okrese Rožňava. Na podujatí bolo 205 žiakov 5. a 6. ročníkov.

22.06.2013 sa v Rožňave uskutočnilo športové podujatie s názvom Deň plný bežcov s Adriánom, na ktorom v priebehu 10 hodín po vytýčených trasách v Rožňave a v okolí mesta behal vytrvalostný bežec, ku ktorému sa pripájali ďalší obyvatelia mesta. Podujatie organizovalo Centrum voľného času v Rožňave a v rámci sprievodných podujatí poskytovali svoje služby aj pracovníci oddelenia podpory zdravia prostredníctvom všeobecného PCOPZ pri RÚVZ v Rožňave.

02.10.2013 sa odborné pracovníčky OPZ v spolupráci s Centrom voľného času v Rožňave a s mestom Rožňava podieľali na gymnastickom dni s atraktívnym pohybom s názvom Gymnastikou k zdraviu. Cieľovou skupinou tohoto podujatia boli žiaci školských klubov a žiaci 7. a 8. ročníkov ZŠ v Rožňave. Súčasťou podujatia boli pohybové súťaže, vedomostné súťaže a ukážky cvičení pre zlepšenie fyzickej kondície. Podujatia sa zúčastnilo 94 žiakov.

C) Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne zážitkové metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky, využitie DVD Kým stúpa dym).

U 82 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 28 (34,1%) fajčiarov nie je závislých na nikotíne, 18 (21,9%) vykazuje strednú závislosť, 30 (36,6%) fajčiarov je silne závislých na nikotíne a veľmi silne závislých bolo 6 (7,3%) klientov. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez tabaku sa v priestoroch autobusovej stanice v Rožňave uskutočnila zdravotno-výchovná kampaň, pri ktorej bolo oslovených 24 fajčiarov. Počas kampane sa vykonávalo meranie oxidu uhoľnatého prístrojom Smokerlyzer a poskytovalo sa odborné poradenstvo zamerané na prevenciu a zanechanie fajčenia.

V súvislosti s Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sa na letnom kúpalisku v Rožňave uskutočnila celonárodná kampaň Deň zodpovednosti, počas ktorej bolo vyšetrených a edukovaných 42 klientov rôznych vekových kategórií. Počas zdravotno-výchovnej kampane 2 pracovníci oddelenia podpory zdravia vo vstupnej hale návštevníkov kúpaliska informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi s využitím a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, ktorý vyrobil ÚVZ SR v spolupráci s SZVPS a policajným zborom SR „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“ a s ďalšími materiálmi z vlastnej edície. U klientov stanovili množstvo gama glutamyltransferázy a hladinu celkového

cholesterolu v kapilárnej krvi prístrojom Reflotron, vykonali meranie krvného tlaku, antropometrických parametrov (telesná výška a hmotnosť, obvod pása a bokov) a indexov (BMI, WHTR), meranie množstva telesného a viscerálneho tuku a tiež zabezpečili vyplnenie dotazníka. Následne boli údaje z dotazníkov vložené do programu EpiData a boli odoslané na ÚVZ SR.

Pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám bola pre 7. ročníky základných škôl v našom okrese sponagovaná celoslovenská súťaž s názvom „Najlepšia protidrogová nástenka“.

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPL aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci (50 klientov). Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (527 klientov). Realizoval sa projekt Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka za účasti 214 respondentov. Na pracoviskách bolo vykonaných 215 kontrol fajčenia. V súvislosti so zavádzaním systémov riadenia ochrany a podpory zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, vrátane edukácie v tejto oblasti bolo vyplnených 68 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi závodné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2013 bolo prešetrených 31 podozrení na chorobu z povolania. V spolupráci s NIP Košice sa realizuje kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci EU OSHA Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizik. Cieľom projektu je upozorniť zamestnávateľov na povinnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii faktorov spôsobujúcich psychosociálne zaťaženie pri práci.

V poradenskom centre ochrany a podpory zdravia je využívaný informačný materiál o problematikách PPL v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Podľa usmernenia gestora sa v mesiaci máj a jún 2013 realizoval dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na sledovanie zdravotného uvedomenia a výskyt najzávažnejších rizikových faktorov v populácii SR. Prieskum sa v okrese Rožňava realizoval u 104 respondentov, rozdelených podľa pohlavia a vekových skupín. V súčasnosti prebieha vkladanie získaných údajov do databázy, ktorá bude následne odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V roku 2013 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov

vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 426 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

V rámci projektu zdravé pracoviská v SCA HP Gemerská Hôrka je realizovaný projekt Health and Lifestyle PCE.- súťaž dobrovoľných 5 členných skupín zamestnancov s cieľom dosiahnutia kladnej odozvy organizmu zmenou životného štýlu. Hlavnými cieľmi zamestnancov je túto zmenu dosiahnuť zvýšením pohybovej aktivity a zdravou výživou. V roku 2013 bola vypracovaná metodika vyhodnotenia súťaže a bola vykonaná 1 kontrola v spolupráci s odd. pre ľudské zdroje.

Odborní pracovníci oddelenia PPL v rámci ŠZD v roku 2013 realizovali 128 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2013 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 64 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 132 ohliadok novovádzaných priestorov do prevádzky. V závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

Kampaň Odstráň obezitu sa realizovala 16.10.2013 v Kauflande na Šafárikovej ulici v Rožňave. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia v spolupráci so zástupkyňou spoločnosti Cambridge Diet vyšetřili 27 klientov vrátane vyplnenia dotazníkov. Všetkým vyšetřeným a okoloidúcim návštevníkom Kauflandu boli ponúknuté zdravotno-výchovné materiály (vytvorené ÚVZ SR a Cambridge Diet ale aj letáky vytvorené vo vlastnej réžii RÚVZ Rožňava) a ovocie resp. ovocná šťava. Súbor s uloženými dátami z dotazníkov bol zaslaný na ÚVZ SR.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

8.apríla 2013 sa začal 5. ročník celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie s názvom „Vyzvi srdce k pohybu“. Cieľom kampane bolo formou súťaže povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a tak si upevnili alebo zlepšili svoje telesné a duševné zdravie.

Úloha sa realizovala podľa usmernenia gestora. Pri realizácii úlohy sa uplatnili všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, článok v regionálnych novinách, informácia v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Prihlášky do súťaže a aj zdravotno-výchovný materiál bol distribuovaný na miesta s najvyššou návštevnosťou obyvateľstva (zdravotnícke zariadenia, mestské a obecné úrady,

obvodný úrad, nákupné strediská a pod.). V súčasnosti prebieha zber účastníckych listov a následne ich zaslanie na RÚVZ v Banskej Bystrici.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V súvislosti s touto úlohou sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a poradenstvo na odvykanie od fajčenia, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

Oddelenie PPL plnilo túto úlohu v nasledovnom rozsahu:

Kontrola fajčenia podľa zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia: 215

Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0

Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0

Počet uložených sankcií v rámci správneho konania: 0

Výška pokút v rámci správneho konania: 0

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Úloha sa v roku 2013 nerealizovala.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Úloha sa v roku 2013 nerealizovala.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V roku 2013 sa uskutočnilo 6 výjazdov všeobecného PCOPZ do seniorských organizácií. V Klube dôchodcov v Brzotíne bolo vyšetrených 13 seniorov a v Klube dôchodcov vo Vlachove 24 seniorov. V týchto dvoch kluboch sa realizovali aj aktivity v súvislosti s Týždňom mozgu 2013. Výjazdy sa uskutočnili aj pri príležitosti Mesiaca úcty k starším do Klubu dôchodcov v Čiernej Lehote, kde bolo vyšetrených 13 seniorov, do Klubu dôchodcov vo Vlachove, kde bolo vyšetrených 8 seniorov, v Ochtinej bolo v Klube dôchodcov vyšetrených 8 seniorov a v obci Rožňavské Bystré 13 seniorov-členov JDS. Zároveň boli pri príležitosti Týždňa mozgu 2013 elektronicky odoslané zdravotno-výchovné materiály do všetkých základných a stredných škôl v okrese Rožňava, do všetkých miest a obcí v okrese Rožňava, do regionálneho denníka a do infotextu káblovej televízie v Rožňave. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 41 seniorov.

V Zariadení pre seniorov Juraja Schoppera v Rožňave a v Domove dôchodcov Subsidium v Rožňave boli vykonané dve zdravotno-výchovné aktivity so zameraním na zdravý životný štýl seniorov a chronické neinfekčné ochorenia.

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol do jednotlivých základných organizácií v okrese distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na zdravý

životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribuujú na oddelenie gynekologicko-pôrodníckej, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do čakární APL pre deti a dorast, do materských škôl, do súkromných jaslí a do predajne Detský svet v Rožňave.

V rámci tejto úlohy sa realizuje regionálny Projekt Zajko, do ktorého sa zapojilo 22 materských škôl z okresu Rožňava. Hlavnou cieľovou skupinou tohto projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3- až 5-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Ďalšími cieľovými skupinami, ku ktorým smerujú opatrenia na prevenciu ústnych ochorení, sú rodičia a učitelia materských škôl. Projekt Zajko sa realizuje v 6 etapách. V III. etape bol u rodičov vykonaný monitoring vedomostí o stomatohygiene formou dotazníka. V priebehu IV. a V. etapy boli podľa harmonogramu vykonávané edukačné aktivity priamo v materských školách za pomoci dvoch putovných edukačných balíkov (obsah balíka: model chrupu, model zuba, zubná kefka, plyšový zajac, DVD s rozprávkami). V. etapa projektu Zajko bola ukončená v júni 2013.

V rámci formovania návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, s podporou a ochranou zdravia a prevenciou chronických neinfekčných ochorení sa v roku 2013 pre deti a mládež realizovali zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využívali všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia. Prednostne sa využívali interaktívne a zážitkové metódy, pri ktorých dochádza k rýchlejšim a trvalejším zmenám postojov v oblasti zdravej výživy, pohybovej aktivity, bezpečnosti, prevencie látkových a nelátkových závislostí, duševného zdravia, zdravých vzťahov a sexuálneho zdravia.

Na zvyšovanie zdravotného uvrdomenia detí a mládeže sa využíva aj zdravotno-výchovný materiál dodaný ale aj z vlastnej edície.

V súvislosti s Európskym dňom ústneho zdravia, ktoré sa v okrese Rožňava realizovali edukačné aktivity zamerané na ústne zdravie a zdravý životný štýl, ukážky a praktický nácvik ústnej hygieny, premietanie rozprávok a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov v troch základných školách, kde bolo spolu edukovaných v 17 triedach 221 žiakov.

Edukačné aktivity, ktoré prebiehali počas Svetového dňa Alzheimerovej choroby odborní pracovníci OPZ realizovali v 3 školách pre 63 žiakov ZŠ a 54 študentov SŠ.

Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia sa v okrese Rožňava realizovali aktivity pre pedagogických pracovníkov a tiež bola zdravotno-výchovná informácia s ponukou využitia edukačných aktivít s odkazom na publikáciu WHO (Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva) a so žiadosťou o jej spropagovanie odoslaná na všetky základné a stredné školy v okrese Rožňava.

20. novembra 2012 bola pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám vyhlásená celoslovenská súťaž s názvom „Najlepšia protidrogová nástenka“, ktorá bola následne spropagovaná pre všetky 7. ročníky základných škôl v našom okrese.

Podrobnejší opis jednotlivých aktivít súvisiacich s mládežou je uvedený pri odpočte úlohy 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA.

9.8 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2013 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ 646 klientom (všeobecné 426 z toho 134 (31,5%) mužov a 292 (68,5%) žien, špecializované 220 z toho 112 (50,9%) mužov a 108 (49,1%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 30 výjazdov do 23 zariadení s počtom vyšetrených klientov 328 klientov zadaných do databázy TZS a 144 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 83 klientov.

Kampaň MOST 2013 sa realizovala podľa logistických a organizačných pokynov Slovenskej nadácie srdca. Kampani predchádzala medializácia podujatia v regionálnych médiách (regionálny denník Korzár, infotext mestskej káblovej televízie v Rožňave) a prostredníctvom e-mailu boli informácie o kampani MOST 2013 zaslané aj na všetky mestské a obecné úrady v okrese Rožňava s možnosťou uverejnenia na verejne prístupných miestach a webových stránkach miest a obcí. 27.09.2013 v čase od 9.00 do 14.00 v priestoroch cukrárne Piroška na Námestí baníkov v Rožňave vykonávali aktivity odborní pracovníci oddelenia podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Rožňave. Asistovali im 5 študenti zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave a ďalší 4 študenti z Gymnázia P. J.

Šafárika v Rožňave edukovali ľudí a rozdávali zdravotno-výchovné materiály (dodané a aj vlastné) v uliciach mesta. Zároveň títo 4 študenti + 10 ďalších študentov z Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave (tí, ktorí boli do akcie prihlásení cez kontaktného pedagóga školy) pozývali oslovených ľudí na bezplatné vyšetrenie rizikových faktorov vedúcich k vážnym srdcovo-cievnyim ochoreniam. V tento deň bolo vyšetrených 40 klientov, u ktorých bola odobraná osobná a rodinná anamnéza, vykonalo sa meranie krvného tlaku a pulzu, antropometrické vyšetrenie, vyšetrenie množstva telesného tuku, vyšetrenie vybraných krvných parametrov a všetkým klientom bola poskytnutá podľa nameraných výsledkov individuálna intervencia vrátane odovzdania zdravotno-výchovného materiálu.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu.

9.9 EHES

V prvom polroku 2013 sa úloha nerealizovala.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

- plní sa v súlade s požiadavkami gestora

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

- plní sa v súlade s požiadavkami gestora

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

- RÚVZ Senica sa nepodieľa na riešení

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

- RÚVZ sa nepodieľa na riešení

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

- RÚVZ Senica sa nepodieľa na riešení

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

- RÚVZ Senica sa nepodieľa

1.10 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

- RÚVZ Senica nerieši

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2013 vydaných 20 rozhodnutí o rizikových prácach, v 9 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, novo vyhlásené rizikové práce boli v 7 organizáciách. V 4 organizáciách boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 35 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica 3259 zamestnancov v riziku, z toho 568 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 3 118, z toho 483 žien. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 148 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V roku 2013 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 13 previerok ukončených záznamom, schválených bolo 7 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 14 dotazníkov C o informovanosti zamestnancov.

V roku 2013 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. a to v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (4/4).

Evidujeme jednu organizáciu Euroframe, a.s. Skalica v našej pôsobnosti, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V tomto roku bolo vydaných 5 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy Peter Dobrovodský Trnava a Emtrade NR, s.r.o. Nitra.

V okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese Skalica naďalej evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže – Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Holíč.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V okresoch Senica a Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V roku 2013 sme prešetrovali 5 podozrení na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania. Priznaná bola 1 choroba z povolania v položke č.29 (prešetrovaná v roku 2012).

2.8 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci činností oddelenia sa zameriavame na prevenciu rizík pri práci. Podieľali sme sa na kampani „European Week for Safety and Health at Work“ v mesiaci október, ktorú koordinuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. V dňoch 21. – 25.10.2013 sme sa zamerali na kampaň „Spolupráca pri prevencii rizík“. Týždenné aktivity podporovali informovanosť zamestnávateľov, zamestnancov ako i dotknutých osôb v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, hodnotenia a riadenia zdravotných rizík pri práci. Dňa 23.10.2013 sa uskutočnil deň otvorených dverí. Informácie a materiály kampane boli uverejnené na internetovej stránke nášho úradu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci tejto úlohy sme v roku 2013 vykonali štátny zdravotný dozor v 23 chránených dielňach a chránených pracoviskách. Bola sledovaná vhodnosť úprav pracovných podmienok zamestnancov so ZPS, ich zaradenie v pracovnom procese a individuálna úprava pracovného miesta. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo vyplnených 6 kontrolných listov Z informovanosti zamestnancov.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Trnavský región

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaž u učiteľov základných a stredných škôl

Pri pracovnom stretnutí RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja dňa 29.04.2013 boli pre plnenie úlohy „Prieskum psychickej pracovnej záťaž učiteľov základných a stredných škôl“ zvolené v Trnavskom kraji stredné školy – gymnáziá. Po dohovore so štatutárnym zástupcom Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici dňa 21.06.2013 bolo zhodnotenie pracovnej záťaž a úrove pracovných podmienok vykonané v septembri 2013. Prieskum bol realizovaný formou dotazníkov. Hodnotenie úrove pracovných podmienok z hľadiska psychickej pracovnej záťaž bolo realizované so štatutárnou zástupkyňou riaditeľa školy formou riadeného dotazníka. Respondentmi boli 38 pedagogickí zamestnanci školy, ktorým bolo rozdaných 38 dotazníkov. Z celkového počtu odpovedalo 8 učiteľov.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha bola riešená priebežne. V roku 2013 bolo do projektu zapojených všetkých 80 respondentov v požadovaných vekových kategóriách. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná dňa 29.11.2013 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Program bol plnený podľa rozpracovaného plánu a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. V roku 2013 bol zrealizovaný odber 24 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO₃ a ferokyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórnych analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR. Obsah KI bol v rozmedzí 15 – 35 mg/kg, hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a odoslané dňa 04.12.2013 na RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Úloha nebola v roku 2013 realizovaná v rámci RÚVZ Senica.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku určeného pre deti – netečúci plastový hrnček s náustkom dňa 20.09.2013, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Na základe výsledného protokolu bolo zistené, že uvedená vzorka vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky potraviny balenej v papierovom obale (Ovsená kaša s čokoládou – EMCO Express) dňa 09.09.2013, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Výsledok nebol k dnešnému dňu doručený do RÚVZ Senica.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha bola riešená priebežne, počas roka 2013 sa realizoval zber údajov, ktoré boli spracúvané a vkladané do tabuliek. V rámci monitoringu boli sledované 2 prídavné látky: E 129 allura červená AC, E 104 chinolínová žltá; a 2 arómy: mentofurán a kumarín. Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória)

a boli odobraté 4 vzorky potravín s predpokladaným obsahom sledovaných látok (1 - allura červená AC, 1 – chinolínová žltá, 1 – kumarín a 1 - mentofurán). Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku určeného pre deti – netečúci plastový hrnček s náustkom dňa 20.09.2013, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Na základe výsledného protokolu bolo zistené, že uvedená vzorka vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Úloha nebola v roku 2013 realizovaná v rámci RÚVZ Senica

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Úloha nebola v roku 2013 realizovaná v rámci RÚVZ Senica

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Projekt sa plní priebežne. Do projektu sú zapojení študenti stredných škôl.

Bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia študentov a odbery vzoriek stravy vo vybraných školách (120 študentov – 60 zo SOŠ Senica, 60 z Gymnázia Ladislava Novomeského Senica). Spracované dáta boli poslané gestorovi.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Projekt sa plní priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí vo veku 12 rokov. Spracované dáta boli poslané gestorovi.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Projekt sa plní priebežne. Boli vykonané mimoriadne cielené kontroly v 9 školách (7 ZŠ, 2 stredné školy), v ktorých bolo skontrolovaných 21 priestorov na výučbu telesnej výchovy. Najčastejšie zisťovanými nedostatkami boli neúplné prevádzkové poriadky a nedostatky stavebno-technického charakteru (poškodené povrchy stien, podláh v telocvičniach, šatniach

a umyvárkach, nefunkčné zariadenia na osobnú hygienu). Správa z kontroly bola poslaná ÚVZ SR Bratislava.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Oddelenie epidemiológie poskytovalo usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu.

Očkujúci lekári boli informovaní o zmenách pri vykonávaní očkovania na základe Očkovacieho kalendára na rok 2014.

Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2013 European Immunization Week- EIW 2013 v dňoch 22.-27.04.2013 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč, ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame imunity a očkovania a nových očkovacích látkach.

K 31.8.2013 bola vykonaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR kontrola očkovania s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,84 %, MMR 97,17% (ročník 2011) a 98,77% (ročník 2010), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6.roku života 99,82% a v 13.roku života 99,83%, MMR v 11.roku života bola 99,59%.

Okres Skalica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 99,15 %, MMR 98,86% (ročník 2011) a 99,78% (ročník 2010), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6.roku života 100% a v 13.roku života 99,76%, MMR v 11.roku života bola 99,75%.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia a veterinári elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

Opakovane informujeme poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o povinnosti hlásenia výskytu infekčných ochorení i cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Dobrou laboratórnou spoluprácou sa zvýšila schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. Podobne dobrá spolupráca s ústavným epidemiológom ústavného zariadenia v okrese Skalica umožňuje skvalitnenie a vyššiu úroveň surveillance prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vkladanie údajov o prenosných ochoreniach sa zabezpečuje do informačného systému EPIS priebežne počas celého roka. V sledovanom období bolo za okres Senica vložených do systému 520 údajov a vykonaných 259 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 362 údajov a vykonaných 230 epidemiologických šetrení. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ Senica naďalej pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2013. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddeleniach OAIM, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie roku 2012.

Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 45 dotazníkov ICU a 64 dotazníkov SSI. V roku 2013 bolo z ústavných zariadení na RÚVZ Senica hlásených 27 prípadov NN.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

K sledovanému termínu nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia.

Bolo vykonané aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2013 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z celkového počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 3 vzorkách boli potvrdené enterovírusy: v septembri Echovirus 6 (ČOV Skalica) a v mesiaci október Coxsackievirus skup.B (ČOV Senica), Echovirus 11 (ČOV Skalica). V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Pracovníci epidemiológie RUVZ Senica v roku 2013 pokračovali realizáciu interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Realizácia projektu tento rok bola v časovom období mesiaca november 2013. Materiály pre jednotlivé stanoviská na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia.

Tento rok sme spolupracovali s Centrom voľného času Holíč a v dňoch 25.11-26.11.2013 v meste Holíč bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl, o čom bol uverejnený článok v regionálnej tlači. Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov.

Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 252 žiakov a študentov základných a stredných škôl mesta Holíč a obce Sobotište (žiakov základných škôl 145, študentov stredných súkromných škôl 107).

Žiakom a študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti . Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V roku 2013 poradňa očkovania poskytovala informácie 1x do mesiaca a priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa jednalo o otázky ohľadom kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdijných pobytoch študentov a práce v zahraničí.

Dňa 05.11.2013 boli na RÚVZ Senica v rámci projektu Vzdelávania sestier - Hodnota očkovania prezentované pracovníkmi oddelenia epidemiológie prednášky na tému:

Diftéria, Tetanus,

Pertussis, Parotitis epid.

Morbily, Rubeola,

Vírusová hepatitída B

Haemophilus influenzae

Očkovanie IPV

Výsledky kontroly očkovania v okrese Senica a Skalica

Prídavné látky vo vakcínach.

Seminár bol určený pre sestry pracujúce v ambulanciách VLDD a VLD v okrese Senica a Skalica.

Zúčastnilo sa 60 sestier. (6 sestier z ambulancii VLDD, 21 sestier z ambulancii VLD a 13 sestier odborných ambulancii a 20 sestier z lôžkových oddelení DPD.).

Seminár bol prítomnými sestrami hodnotený ako vysoko aktuálny, pretože sa s touto tematikou stretávajú v praxi. Prednášky im priniesli aj nové poznatky hlavne v téme ochorení preventabilných očkovaním.

V diskusii boli zodpovedané otázky ohľadom hlásenia odmietania očkovania a doočkovania detí s dočasnými kontraindikáciami, ohľadom preočkovania proti tetanu a možnosti dobrovoľného očkovania proti pertussis.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V nadväznosti na realizáciu úlohy bola vykonaná výskumná časť projektu. Gestormi sú RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ so sídlom v Komárne. Výskum sa realizoval v termíne od 10.6.2013 do 21.6.2013, formou dotazníkov v dvoch cieľových skupinách – budúci rodičia (absolventky vybraných stredných škôl) a rodičia (mamičky vo vybraných pediatrických ambulanciách).

Za okres Senica boli vybrané Gymnázium Ladislava Novomeského Senica (10 respondentov) a 2 pediatrické ambulancie v Senici (10 respondentov).

V okrese Skalica boli vybrané – Súkromná stredná odborná škola VIA HUMANA Skalica (10 respondentov) a 2 pediatrické ambulancie v Skalici (10 respondentov).

Uvedené dotazníky boli zaslané na spracovanie gestorovi projektu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Plní sa priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum u 107 respondentov od 15 rokov vyššie podľa požiadaviek gestora. Spracované dáta boli poslané gestorovi.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Projekt sa realizuje priebežne prostredníctvom CPZ. Klientom sú poskytované informácie o zdravom životnom štýle. V podnikoch (TESCO – 20 ľudí, SWEEDWOD – 60 ľudí, INA Skalica – 40 ľudí) boli zrealizované vyšetrenia a prednášky o výžive, pohybovej aktivite, obezite a jej komplikáciách. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa zúčastnili športového podujatia „Jablonická desiatka“, ktoré prebiehalo pod záštitou Kancelárie WHO na Slovensku. Počas podujatia sme účastníkom behu a ostatným záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (213 účastníkov). Vyzvali sme školy na otvorenie športových areálov pre verejnosť a spolupodielali sme sa na realizácii akcie „Míľa pre mamu“ v Senici (1300 ľudí) a Skalici (269 ľudí).

V októbri pri príležitosti Svetového dňa výživy bola zrealizovaná kampaň „Odstráň obezitu“ v priestoroch reštaurácie Collegium – Café bar and Restaurant v Holiči. Vyšetrených bolo 18 ľudí, ktorým bolo následne poskytnuté odborné poradenstvo. Elektronicky spracované údaje z kampane boli zaslané gestorovi kampane.

V regionálnom týždenníku bol uverejnený článok zameraný na vplyv konzumácie bravčového mäsa na zdravie ľudí.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Projekt sa realizuje priebežne. Projekt sme spropagovali v regionálnej televízii TV Sen, na webovej stránke RÚVZ Senica a zabezpečili sme distribúciu účastníckych listov. Vyplnené účastnícke listy boli odoslané gestorovi projektu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Projekt sa realizuje priebežne. K Svetovému dňu bez tabaku bola zrealizovaná kampaň „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. V priestoroch Mestského úradu v Senici sme záujemcom vyšetrili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, tlak krvi, poskytli poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo bolo vyšetrených 36 ľudí.

V spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici bola uskutočnená tvorivá dielňa „Prevencia ochorení a fajčenie“. Dielne sa zúčastnilo 48 študentov Strednej odbornej školy v Senici. Dielňa bola spojená s kvízom o fajčení a vyšetrením CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom (32 študentov – 28 pravidelných fajčiarov).

V Holiči a v Skalici pre študentov prvých ročníkov stredných odborných škôl bol v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Holiči zrealizovaný projekt „Fajčiť či nefajčiť“. Edukovaných bolo 246 študentov. Kvíz spojený s besedou bol zatriaktívnený vyšetrením CO Smokerlyzerom.

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Senici vykonali 362 kontrol podľa zákona NR SR č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Pravidelne podľa záujmu škôl, resp. iných subjektov boli realizované besedy o zdravom životnom štýle, ktorých súčasťou je aj problematika užívania alkoholu a prevencia alkoholizmu.

V rámci kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá prebiehala v priestoroch Mestského úradu v Senici, bolo vyšetrených 25 ľudí (meranie TK, vyšetrenie GGT z kapilárnej krvi Reflotronom), ktorým bolo poskytnuté poradenstvo. Zároveň bol distribuovaný zdravotno – výchovný materiál. Zúčastnili sme sa odbornej konferencie „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020: implementácia v praxi“.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Plní sa priebežne. V rámci Týždňa mozgu boli uskutočnené tvorivé dielne zamerané na prevenciu ochorení mozgu. Zúčastnilo sa ich 41 seniorov. Ďalej bol poskytnutý edukačný materiál SČK, Zväzu invalidov, Klubu dôchodcov v Senici (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký tlak).

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa starších“ bolo vykonané zdravotno-výchovné podujatie v Smrdákoch. Seniorom boli stanovený BMI, vyšetrený TK, cholesterol a poskytnuté poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo bolo vyšetrených 16 dôchodcov. Výsledky vyšetrení boli zaslané gestorovi.

V Skalici v súvislosti s „Dňom diabetu“ v spolupráci s Mestom Skalica, VZP a NsP Skalica, a.s., boli zrealizované pre seniorov prednášky o cukrovke spojené s vyšetrením hladiny glukózy a cholesterolu v kapilárnej krvi a TK. Súčasťou akcie boli aj ukážky jedál vhodných pre diabetikov spojené s ochutnávkou. Edukovaných bolo 57 ľudí.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Projekt sa realizuje priebežne. V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica sme zrealizovali projekt „Na prázdniny bezpečne“, ktorého sa zúčastnili žiaci prvých ročníkov ZŠ v Senica. Cieľom projektu bola podpora zdravia, prevencia úrazov počas prázdnin, informovanie účastníkov o rizikových situáciách a následkoch protispoločenského a kriminálneho správania, realizácia voľnočasových aktivít a zníženie kriminality detí a mládeže na území mesta Senica a priľahlých lokalitách. Zrealizované boli besedy zamerané na prevenciu zubného kazu a premietnuté zdravotno-výchovné rozprávky z DVD s využitím „Prečo zvieratka bolia zúbky“. Edukovaných bolo 170 detí.

Projekt „Kto nás chráni“ bol taktiež zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava víťazných prác.

Projekt „Školské ovocie“ – 3 interaktívne besedy na tému zdravej výživy s použitím omaľovánky, zúčastnení: 34 žiakov zo Spojenej školy Senica, 76 detí z MŠ Borský Mikuláš, 427 detí z MŠ Senica.

K Európskemu dňu ústneho zdravia bola na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici uskutočnená propagácia ústneho zdravia s heslom Európskeho dňa „Ústne zdravie a tabak“. V spolupráci s dentálnou hygieničkou sa žiaci 1. stupňa Spojenej školy v Senici oboznámili s technikou správneho čistenia zubov. V Materskej škole Borský Mikuláš sa premietala rozprávka „Lakomý sysel“,. Potom si deti vyfarbili obrázky z omaľovánky, ktorú poskytlo oddelenie HDM a PZ v Senici. V Spojenej škole v Senici sa uskutočnila beseda o škodlivosti zubného kazu. Žiaci si pozreli i rozprávku „Lakomý sysel“, a beseda s použitím omaľovánky „ZUBY“. Materským školám v oboch okresoch bol rozdistribúovaný zdravotno-výchovný materiál a DVD „Lakomý sysel“.

V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica bol uskutočnený projekt „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom XVIII“. Tohtoročný odborný seminár bol zameraný na problematiku násillia. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť.

Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Holíči sme uskutočnili pre študentov 1. ročníkov Strednej odbornej školy v Holíči besedy na tému duševné zdravie, so zameraním na psychohygienu, deviatich besied sa zúčastnilo 185 študentov. Všetkým základným a stredným školám a spoločným školským úradom v oboch okresoch bola mailom rozposlaná publikácia WHO Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva. V priestoroch RÚVZ so sídlom v Senici bol inštalovaný edukačný panel s danou témou a na

školy, mestské úrady, obecné úrady, spoločné školské úrady sme distribuovali edukačné materiály vzťahujúce sa k duševnému zdraviu.

Súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“ bola spropagovaná a jej úvodná časť zrealizovaná podľa požiadaviek gestora.

Pracovníci RUVZ Senica v roku 2013 pokračovali realizáciu interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“. Realizácia projektu tento rok bola v časovom období mesiaca november 2013. Materiály pre jednotlivé stanovišťa na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia. Tento rok sme spolupracovali s Centrom voľného času Holíč a v dňoch 25.11-26.11.2013 v meste Holíč bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl, o čom bol uverejnený článok v regionálnej tlači. Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov. Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 252 žiakov a študentov základných a stredných škôl mesta Holíč a obce Sobotište (žiakov základných škôl 145, študentov stredných súkromných škôl 107). Žiakom a študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti . Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky.

9.8 CINDI program SR

Projekt sa plní priebežne. V Centre podpory zdravia pri RÚVZ Senica v základnej poradni bolo vyšetrených 120 klientov, v špecializovaných poradniach 4 klienti (2 klientky v poradni zdravej výživy a 2 klienti v poradni na odvykanie od fajčenia). Počas výjazdových aktivít bolo vyšetrených 60 klientov v podniku SWEEDWOD, TESCO Senica 20 klientov, INA Skalica 40, na Mestskom úrade v Senici 25, Obvodnom úrade 35 a v SOŠ Holíč 18 klientov. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo a edukačné materiály.

K Svetovému dňu zdravia bola uskutočnená kampaň “Kontroluj svoj krvný tlak“. V rámci kampane sme zorganizovali Deň otvorených dverí v Centre podpory zdravia pri RÚVZ Senica. Klientom bol vyšetrený krvný tlak a poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu hypertenzie. Kampaň bola spropagovaná v regionálnej televízii TV Sen.

Kampaň „MOST 2013“ - zamestnanci RÚVZ Senica v priestoroch zasadačky Obvodného úradu Senica zrealizovali meranie a edukáciu v oblasti prevencie KVO pre verejnosť. Záujemcom bola odobratá anamnéza týkajúca sa výskytu KVO, vykonané merania (výška, hmotnosť, obvod pása, TK, P) a vyšetrená hladina celkového cholesterolu v kapilárnej krvi. Následne na vyšetrenie boli zhodnotené výsledky a vyšetreným poskytnuté odborné poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo sa akcie zúčastnilo 35 ľudí.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV)

Cieľom plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Cieľ

Cieľom projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

V spolupráci s relevantnými rezortmi je v súčasnosti vytváraný súbor dostupných indikátorov spracovaných metodikou ENHIS, tzv. factsheets, ktoré sú zverejnené na stránke www.uvzsr.sk. Pripravuje sa nový zoznam indikátorov, ktorý bude prezentovaný na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Gestorom úlohy je ÚVZ SR.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Výstupom riešenia úlohy bude databáza údajov prehodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR. nejedná sa o rutinné analýzy vzoriek pitnej vody, ale o cieleňé stanovovania zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vodárenskom zdroji vyskytovať.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskami je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 TACTICS (Tools to Adress Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Gestorom a riešiteľom úlohy je ÚVZ SR, v priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR, ktoré vykonávajú ŠZD v akvaparkoch.

V priebehu roka 2013 neboli dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

MIMORIADNA ÚLOHA

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky požiadala o vykonanie mimoriadneho cieleňého štátneho zdravotného dozoru zameraného na výskyt roztočov a plesní v ubytovacích zariadeniach.

Pracovníci oddelenia HŽP odobrali v dňoch 15.02.2013 a 22.02.2013 v rámci zimnej turistickej sezóny 10 vzoriek na stanovenie alergénov roztočov - 5 vzoriek v Hoteli Plejsy Krompachy a 5

vzoriek v Penzióne Salamander na Mlynkách, V rámci letnej turistickej sezóny bolo dňa 10.09.2013 odobratých 15 vzoriek - 5 vzoriek v Hoteli Plejsy Krompachy, 5 vzoriek v Hoteli Čingov na Čingove a 5 vzoriek v Penzióne Lesnica na Čingove.

Odobraté vzorky boli zaslané na stanovenie alergénov roztočov na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V roku 2013 bolo odobratých 31 vzoriek vôd z 15 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Čingov - Sokolský prameň, Košiarny briežok - Grófska studňa, Košiarny briežok - Skromná studnička, Rybníky – prameň pod lanovkou, Novoveská Huta - Kráľov prameň, prameň Klauzy, prameň Suchá Belá, Kláštorisko - Prameň sv. Bruna, Kláštorisko - Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom, prameň Stratenská pila, Geravy - prameň Zejmarská roklina, prameň Breznovica (Prielom Hornádu), Čierna dolina – prameň Sokol, prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou).

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2013 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 060 pracovníkov v riziku práce, z toho je 312 žien. Oproti roku 2012 sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 233, pričom počet exponovaných žien sa znížil o 10 pracovníčok.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 645 (z toho je 277 žien), čo je z celkového počtu 79,8 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 145 pracovníkov (všetko muži), čo je 7 %, v ťažbe a dobývaní 106 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo je 5,1 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 43 pracovníkov (z toho 2 ženy), čo predstavuje 2,1 %. V ostatných odvetviach je spolu

exponovaných 121 pracovníkov (z toho 23 žien), čo je 6 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Výraznejší pokles v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte priemyselnej výroby o 168, v stavebníctve sa znížil počet exponovaných pracovníkov o 46 pracovníkov a v ťažbe a dobývaní bol zaznamenaný pokles počtu pracovníkov o 4.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 1978 pracovníkov (z toho je 288 žien), vibráciám 247 pracovníkov (z toho 0 žien) a chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 308 pracovníkov (z toho 17 žien). Biologickému faktoru a fyzickej záťaži je spolu exponovaných 40 pracovníkov (z toho 19 žien).

Zvýšený pokles počtu exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rizikovom faktore hluk, kde došlo k celkovému zníženiu o 249 pracovníkov (pričom počet exponovaných žien sa znížil o 6 pracovníčok). V rizikovom faktore vibrácií bol zaznamenaný pokles v počte pracovníkov o 33, v rizikovom faktore fyzickej záťaže bol zaznamenaný pokles počtu exponovaných pracovníkov o 14 pracovníkov a v rizikovom faktore chemických látok a zmesí vrátane prachu bol pokles počtu exponovaných pracovníkov mierny, o 1 pracovníka.

Najvyšší počet exponovaných pracovníkov je evidovaný v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, kde z celkového počtu 2 044/896 zamestnancov je 828/120 stálych a 343/0 agentúrnych zamestnancov exponovaných nadmernému hluku. Oproti minulému roku došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov v stálom pracovnom pomere o 249, z toho počet exponovaných žien sa znížil o 36 pracovníčok.

Spoločnosti, v ktorých evidujeme vysoký počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 357/195 exponovaných 49/8 pracovníkov nadmerným hlukom, prachom a chemickým látkam,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 274/120 evidovaných 81/39 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- - Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 187/18 exponovaných 93/0 pracovníkov v riziku hluku, prachu a chemických látok (olovo),
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 181/100 zamestnancov exponovaných 110/56 pracovníkov v riziku hluku,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 174/130 evidovaných 13/10 pracovníkov v riziku hluku,
- SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 116/19 exponovaných 73/10 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 98/16 evidovaných 30/1 pracovníkov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 94/13 evidovaných 71 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 92/5 evidovaných 68 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 53/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 83/8,
- KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Zvolen, prevádzka Kameňolom Olnava, má z celkového počtu zamestnancov 62/11 evidovaných 9 pracovníkov v riziku hluku a prachu.

V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nižší.

V roku 2013 boli prehodnotenú rizikové práce v 27 firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 6 právnických organizácií a 1 SZČO (jednalo sa prevažne o sektor drevovýroby, kovovýroby a stavebníctva).

Zrušené resp. prehodnotené rizikové práce a preradené do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov spolu v 7 organizáciách, z toho 5 firiem oznámilo zrušenie činnosti prevádzky (EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves, Obecné Lesy Smolnícka Huta – prevádzka „Píla“, D.O.D. s.r.o. Spišská Nová Ves, Ján Mrovčák Odorín – prevádzka Stolárstvo Bystrany Kotrady KOLUM Smižany a), v dvoch prevádzkach (Ján Soveľ Nálepko – prevádzka Stolárstvo a spoločnosť IGLASS s.r.o. Markušovce) boli pracovníci preradení z 3.kategórie rizika do 2.kategórie práce a v dvoch prevádzkach boli prehodnotením rizikových faktorov pracovníci preradení zo 4.kategórie rizika do 3.kategórie rizikových prác (GOHR-SNV s.r.o. Spišská Nová Ves a SZČO Jaroslav Petrovič Hrabušice – prevádzka drevovýroby).

Zrušením prevádzok a prehodnotením rizikových prác s následným zaradením prác do 2.kategórie práce došlo v roku 2013 k poklesu počtu pracovníkov evidovaných v riziku o 233 zamestnancov.

V posledných rokoch zaznamenávame tiež výraznejšie zmeny v rizikových faktoroch najmä v zákazkových stolárstvách, v ktorých pracuje sám SZČO a používajú sa drevotriekové dosky. Na výrobu nábytku sa nakupuje základný materiál priamo na mieru a v dielňach dochádza iba k dopracovaniu dosák, k lepeniu líšt a montáži kovania. Znížila sa expozícia pracovníkov rizikovým faktorom.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2013 evidujeme celkovo 91 prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 68 kontrol na rizikových pracoviskách, čo predstavuje 75 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo zaslaných 83 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 91,2 % z celkového počtu rizikových pracovísk.

Preventívna lekárska starostlivosť je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice. ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupca vykonávajúci dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Problém poskytovania služieb prostredníctvom PZS u SZČO a malých spoločností zatiaľ stále pretrváva, nakoľko takýto klienti nie sú pre pracovné zdravotné služby dosť atraktívni a zatiaľ s nimi neuzatvárajú zmluvy. Naďalej nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, železiari ap.).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík poskytuje služby 7 pracovných zdravotných služieb – okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice napr. Salusé spol. s r.o. Piešťany, Salus – EC s.r.o. Zvolen, PZS s.r.o. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Komárov). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Počet predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na rizikové faktory bol 49 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál a pod).

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní zariadení do prevádzky.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2013 bolo vykonaných 37 kontrol zameraných na ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi a 18 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov – 3 v predajniach záhradkárskych potrieb, kde sa chemické látky na ochranu rastlín predávajú v malospotrebiteľskom balení bez priamej manipulácie, 4 kontroly boli vykonané v prevádzkach, kde sa používajú chemické látky na aplikáciu pri ochrane rastlín a poľnohospodárskych plodín a 11 cielených kontrol zameraných na predaj elektronických cigariet v zmysle metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR.

V predajniach záhradkárskych potrieb bol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky a prípravky v obmedzenom rozsahu. Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a v dodávateľia chemických prípravkov na ochranu rastlín (L.O.S. Agro spoločnosť s ručeným obmedzením Spišská Nová Ves, NOVILLA s.r.o. Spišská Nová Ves a Záhradkárske služby Čonka majú predpísanú odbornú spôsobilosť).

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako jedovaté látky a prípravky. Môžeme konštatovať, že poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu toxických a veľmi toxických látok a prípravkov z dôvodu povinností vyplývajúcich z ich používania. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonávanie postrekov. V praxi sa používajú len prípravky povolené Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR uvedené v zozname autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín povolených na príslušný rok. Z veľmi toxických látok a prípravkov sme v rámci štátneho zdravotného dozoru zaznamenali v Poľnohospodárskom družstve Čingov v Smižanoch použitie prípravku Reglone na ošetrovanie sóje pred zberom, uvedený prípravok sa nachádza v zozname povolených prípravkov na ochranu rastlín pre rok 2013.

Veľmi jedovaté látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti v troch organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, SABAR s.r.o. Markušovce a Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, pre spoločnosť SEZ, a.s. Krompachy bolo vydané v roku 2012. Pre spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, SABAR s.r.o. Markušovce a ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves boli vydané rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami používaných pri chemických analýzach v roku 2013.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2013 bolo hlásených 52 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch a vonkajších plochách (napr. v predajnej sieti TESCO, HYPERNOVA, LIDL, BILLA, ČS OMW, ČSOB, JYSK, Pivovar TOPVAR a iné). Okrem uvedeného bolo RÚVZ Spišská Nová Ves oznámené ničenie burín Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p., OZ Košice na brehoch regulovaných vodných tokov bez použitia veľmi toxických a toxických látok (Hornád v Krompachoch, v Richnave, v Spišskej Novej Vsi, Zimný potok v Rudňanoch, Rudňanský potok v Rudňanoch, Slovinský potok v Krompachoch).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, 3 prevádzkové poriadky pre skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a 19 prevádzkových poriadkov k nakladaniu s nebezpečnými odpadmi (nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo posudzované v 17 prípadoch spolu s uvedením do prevádzky a 2 boli schválené samostatnými rozhodnutiami).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory.

Spracovávanie bukových a dubových materiálov sa vykonáva v spoločnosti Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi, ktorá je zameraná na výrobu a pokladanie intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet pracovníkov v drevovýrobe je 7.

Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce spracováva asi v 5 % bukové a dubové drevo, počet pracovníkov 30.

V spoločnosti MIKONA s.r.o. Púchov, prevádzka MIKONA Východ Spišská Nová Ves sú používané chemické látky s výskytom karcinogénnych látok v pneusevise. Pracovníci sú zaradení do 2. kategórie práce.

Spoločnosť EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves, ktorá realizovala aplikáciu kremičitého piesku striekaním vo vonkajšom prostredí pri úpravách drevených stavieb ukončila v roku 2013 svoju činnosť.

V priebehu roka 2013 došlo k zmene akcionára v Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s., stala sa členom siete nemocníc Svet zdravia a.s. Bratislava. Oddelenie POCO prevádzkuje bez zmeny. V roku 2013 bolo aplikovaných 1040 ampuliek cytostatík (o 45 ampuliek menej ako v roku 2012). Počet pracovníkov sa nezmenil 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, všetky fajčiarky). Na pracovisku Hematologicko – transfúzneho oddelenia bolo v roku 2013 onkologickým pacientom aplikovaných 140 ampuliek cytostatík. Počet pracovníkov na HTO – 5 žien (2 lekárky a 3 sestry, všetko nefajčiarky). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3.kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1.kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2.kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2.kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V roku 2013 bolo vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves. Súčasne bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, ktoré pracovníci používajú pri analytických prácach v laboratóriu.

V spoločnosti PASS-SK s.r.o. Spišská Nová Ves bolo používanie dichlórmétanu, ktorý sa využíval pri pracovnej činnosti ručnej montáži dielcov pre automobilový priemysel, z pracovného procesu úplne vylúčené v marci 2012. Chemická látka bola nahradená izopropylalkoholom. Pracovníci v profesiách montážny robotník a kontrolór v montážnej hale boli preradení do 2.kategórie práce, čo predstavuje únosnú mieru zdravotného rizika.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu, pri odstraňovaní stavieb a výmene odpadových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V roku 2013 bolo vypracovaných 8 nových rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho pre odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny bolo schválených 5 plánov práce a pre odstraňovanie a výmenu kanalizačného potrubia boli schválené 3 plány práce. Výmenu azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch a odstraňovanie azbestocementového materiálu zo stavieb (napr. azbestocementová krytina, azbestocementový obvodový plášť a pod.) vykonávajú oprávnené organizácie (RONAR s.r.o. Košice, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, ČOPA s.r.o. Drienov, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Regena ES s.r.o. Strážske, SAMP s.r.o. Bardejov, Marián Chmelár – KROVMONT Dolný Kubín, FEROMETAL s.r.o. Batizovce, Ján Kožík Dravce, Správa domov Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves) na základe rozhodnutia vydaného RÚVZ Spišská Nová Ves. Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2013 bolo nahlásených 46 akcií (45 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov a 1 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny).

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu roka 2013 neboli predložené návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž. V databáze programového vybavenia ASTR nevidujeme žiadnu organizáciu s vyhlásením rizika psychickej pracovnej záťaž. V minulom roku boli zamestnanci pracujúcich na psychiatrickej ambulancii v profesiách sestry psychiatrickej ambulancie a lekár psychiatrickej ambulancie v spoločnosti PRO VITAE n.o., Všeobecná nemocnica Gelnica na základe prehodnotenia psychickej pracovnej záťaž pracovnou zdravotnou službou preradení do 2. kategórie prác s faktorom psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sme evidovali celkove 45 žiadostí z KPL a KT Košice o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania. Z uvedeného počtu bolo prešetrených 39 podozrení na choroby z povolania, z toho 31 prešetrení sa týkalo dg. DJNZ resp. DJNZ v kombinácii s vibráciami alebo v kombinácii s vibráciami a poškodeným sluchom alebo v kombinácii s vibráciami a fibrogénnym prachom:

- DJNZ 6
- DJNZ + vibrácie 15
- DJNZ + poškodenie sluchu 1
- DJNZ + vibrácie + poškodenie sluchu 8
- DNJZ + vibrácie + fibrogénny prach 1

Počet prešetrovaných prípadov podozrenia na chorobu z povolania z preťaženia bol v roku 2013 o 4 prípady vyšší, ako v minulom roku.

Prešetrenia DJNZ boli vykonané u 6 pracovníkov v profesiách sanitárka, robotníčka pri triedení plastového odpadu, operátor výroby, operátor lisovacích strojov, ošetrovateľ hovädzieho dobytky a kaderníčka. Kritériá DNJZ boli preukázané ako hraničné v dvoch prípadoch – robotníčka pri triedení plastového odpadu a kaderníčka.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s vibráciami bolo vykonané spolu u 15 pracovníkov v profesiách pilčík SZČO (3 prípady), brúsička v kovovýrobe, operátor v kovovýrobe, automechanik + vodič nákladných automobilov, baník, murár, vodič nákladných automobilov, tunelár, pomocný robotník na píle, montážna robotníčka, brúsička v drevovýrobe, lakýrnik a elektromontér. Z uvedených prípadov boli kritériá DNJZ a expozícia vibráciám splnené v profesiách pilčík, brúsička v kovovýrobe a elektromontér.

DJNZ v kombinácii s poškodením sluchu bolo prešetrené v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii manipulačný robotník a žeriavnik. Z výsledkov šetrenia vyplynulo, že pracovník bol pri pracovnej činnosti žeriavnik exponovaný nadmerným hlukom, kritériá pre vznik ochorenia z DNJZ neboli preukázané.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám a s poškodením sluchu bolo prešetrené v 8 prípadoch, u pracovníkoch rôznych profesií a to: stolár, pilčík (jeden ako SZČO a jeden ako zamestnanec), pilčík a viazač bremien, pilčík a vodič lesného kolesového traktora (2 prípady), pieskovač a strojník v stavebníctve. Kritériá DNJZ, expozícia nadmerným vibráciám a súčasne nadmernému hluku boli splnené v profesiách pilčík, pilčík a viazač bremien, pilčík a vodič lesného kolesového traktora.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám a expozíciou fibrogénnemu prachu bolo vykonané v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii pomocný robotník v kovovýrobe. Jednalo sa o pracovníka, u ktorého bolo značne komplikované zistiť a zjednotiť jednotlivé obdobia, kedy bol dobrovoľne nezamestnaný, PN alebo v evidencii úradu práce a vykonával práce na dohodu. Obdobia, kedy bol krátkodobo zamestnaný a striedali s obdobiami, kedy nepracoval. Nebolo možné sa objektívne a jednoznačne vyjadriť k súvislosti medzi pracovnou činnosťou a ochorením u prešetrovaného.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania bola použitá metodika hodnotenia zaťaženia podľa vyhl. č. 542/2007 Z.z.. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory

prispievajúce k vzniku predmetných ochorení. Systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania sa snažíme zdokonaľovať, pri šetrení sa zameriavame na širší a podrobnejší postup činností a ak je to možné, zabezpečujeme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Evidencia prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR.

Pri šetreniach podozrení na choroby z povolania naďalej pretrvávajú značné problémy pri zisťovaní objektívnej pracovnej anamnézy. Často nie je možné zistiť umiestnenie podkladov dokumentácie o pracovnej činnosti zamestnanca najmä v prípadoch, kedy firma už neexistuje, bola ukončená činnosť likvidátorov resp. správcov konkurznej podstaty. Údaje poskytované priamo pracovníkmi sú značne skreslené (keď nemá pracovné dohody) a nie je možné ich seriózne hodnotiť. Rovnako nie je možné hodnotiť pracovnú činnosť vykonávanú mimo pôsobnosť RÚVZ resp. v zahraničí a činnosť vykonávanú ako SZČO.

Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2013 bol 19, z toho 3 prípady boli s diagnózou dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia (v roku 2012 bolo hlásených 17 chorôb z povolania, z toho z toho jeden prípad bol s diagnózou dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia).

2.2.1 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Neoddeliteľnou súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru v rámci intervencie na podporu zdravia pri práci sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Riešenie tejto problematiky je náplňou bežnej činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva priebežne počas celého roka a v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonávajú poradenskú činnosť a konzultácie so zamestnávateľmi aj so zamestnancami zameranú na skvalitňovanie pracovného prostredia v oblasti podpory zdravia pri práci. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Prostredníctvom aktivít poradne zdravia sa propagovali intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov. Osobitne boli zamerané aktivity na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia boli vykonané antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy. Z profesií bola možná realizácia projektu u zamestnancov v administratíve v Okresnej knižnici Spišská Nová Ves, na Obvodnom úrade v Spišskej Novej Vsi, na Katastrálnom úrade v Spišskej Novej Vsi, u pedagogických zamestnancov v Spišskej kapitule, na ZŠ na Hutníckej ulici v Spišskej Novej Vsi, na Gymnáziu na Školskej ulici v Spišskej Novej Vsi a na Hotelovej akadémii v Spišskej Novej Vsi (viď projekty poradne zdravia).

Následne boli vypracované zostavy výsledkov na základe ktorých boli vypracované odporúčania a vykonávala sa poradenská činnosť pre zamestnávateľov a zamestnancov. Zamestnávatelia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Ako problematické sa ukázalo viacero faktorov pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach: napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj

skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

V nasledujúcom období naďalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia, získať zamestnávateľov k realizácii intervenčných programov. Naďalej budeme poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Počas Európskeho týždňa BOZP (od 21.10. do 27.10.2013) boli činnosti oddelenia zamerané na zvyšovanie informovanosti riadiacich pracovníkov, aby sa aktívne zasadzovali za znižovanie rizík, ako aj na stimulovanie zamestnancov, aby v záujme znižovania rizík spolupracovali s riadiacimi pracovníkmi. Aj tento rok sme sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Prvá časť projektu bola realizovaná v minulom roku, RÚVZ Spišská Nová Ves nebolo riešiteľským pracoviskom projektu.

V rámci európskeho týždňa BOZP (od 21.10. do 27.10.2013) bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampaň SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu. Pracovníčky oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci výkonu ŠZD zisťovali podklady a informácie pre RÚVZ v sídle kraja o prácach zamestnancov spojených s expozíciou kadmíom a ortuťou. Vo veci plnenia úlohy boli RÚVZ so sídlom v Košiciach poskytnuté nasledovné informácie:

Spoločnosť KOVOHUTY, a.s., Bratislava, prevádzka Krompachy (výroba medených produktov): prevádzkovateľ pripúšťa, že pri výrobe medených produktov sa môže určité malé percento kadmia nachádzať vo vsádzke pre tavenie a tým pádom sa kadmium vyskytuje aj v úletoch zachytávaných na filtroch. Zachytené úlety sa zberajú do big-bagov a takéto odpad dodávajú odberateľom (rôznym) na ďalšie použitie.

Spoločnosť SEZ Krompachy a.s., Krompachy (výroba prístrojov nízkeho a vysokého napätia): v minulosti sa používali pokovované elektrotechnické súčiastky tzv. elektrické kontakty, ktoré obsahovali určité percento kadmia, tieto sa objednávali od subdodávateľov a následne sa montovali do výrobkov spoločnosti SEZ Krompachy. Túto pracovnú činnosť vykonával jeden zamestnanec. V súčasnosti sa objednávajú elektrické kontakty ktoré neobsahujú Cd v zmysle platnej legislatívy. V roku 2013 nebol použitý ani jeden výrobok resp. elektrický kontakt, ktorý by obsahoval kadmium.

Spoločnosť Panasonic AVC Networks Slovakia s.r.o, Krompachy (výroba audio-video výrobkov): pri pracovnej činnosti, t.j. pri kompletizácii výrobkov spotrebnej elektroniky (prehrávače, rekordéry, základné dosky pre LCD a plazmové TV) sú používané komponenty, ktoré obsahujú určité, avšak iba minimálne množstvo kadmia. Jeho percentuálne zastúpenie je pravidelne sledované a monitorované v laboratóriu spoločnosti v súlade s platnou legislatívou (získované je percentuálne zloženie). V prípade zistenia, že nejaký výrobok obsahuje vyššie množstvo kadmia, než je povolené, spoločnosť s takýmto subdodávateľom zruší objednávku. V laboratóriu pracujú 3 zamestnanci, z toho 1 žena.

Organizácia Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava, Regionálne centrum Spišská Nová Ves, Spišská Nová Ves (výskumná a analytická činnosť): jednou z množstva používaných chemických látok používaných v geoanalytických laboratóriách, s ktorými môžu zamestnanci laboratória prísť pri pracovnej činnosti do styku je aj síran kademnatý H₂O (karcinóm kat.2). Pracovná činnosť na pracovisku je zameraná na laboratórnu činnosť, kde sa vykonávajú iba také práce, na vykonávanie ktorých je laboratórium primerane vybavené a iba také analýzy a skúšky, ktoré sú uvedené v príslušných pracovných postupoch a normách a s ktorými boli zamestnanci náležite oboznámení. Počet zamestnancov GAL je 38, z toho 31 žien

Pri výrobnom procese v spoločnostiach Embraco Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, SEZ Krompachy akciová spoločnosť, Krompachy a ZINKÓZA, a.s., Krompachy sa kadmium nevyskytuje v nijakom množstve a v nijakej forme.

Na krajskej porade vedúcich oddelení PPL bolo konštatované, že ani v Košickom, ani v Prešovskom kraji sa pracoviská s významným výskytom kadmia a ortuti, resp. jeho zlúčenín nenachádzajú.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie

pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny) a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V rámci štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a na chránených pracoviskách v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica v sledovanom období (jún až september 2013) bolo vykonaných 11 kontrol u 10 zamestnávateľov a boli preverené pracovné podmienky u 39 zamestnancov.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, najmä práce výrobného charakteru (napr. montáže práce, obsluha stroja na chemické čistenie šatstva, výroba suvenírov, darčekových a reklamných premetov), práce v oblasti služieb (napr. masérské služby, pracovníci v predajni, fotograf, šitie odevov) a administratívne práce.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávatelia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce – vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátенý pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy.

V okrese Spišská Nová Ves a Gelnica je v evidencii RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi 165 chránených pracovísk. Ukončenie prevádzkovania chráneného pracoviska vo väčšine prípadoch RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi prevádzkovatelia neoznamujú, preto pre spravenie počtu chránených pracovísk bol vyžiadанý aktuálny zoznam z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi.

V roku 2013 pred uvedením pracovných priestorov do prevádzky bolo vykonaných 48 ohliadok v 42 chránených pracoviskách.

K zriadeniu chráneného pracoviska bolo vydaných 18 vyjadrení. Jedná sa o predbežné posúdenie vhodnosti pracovných priestorov pre danú pracovnú činnosť s podmienkami, ktoré musia byť zohľadnené pri uvedení priestorov do prevádzky v zmysle bodu 22. prílohy č. 1 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, ktoré stanovuje požiadavky na pracovisko pre zdravotne postihnutých zamestnancov. V prevažnej miere ide o prípady, kde ešte priestory chráneného pracoviska neboli pripravené na prevádzkovanie (bez zriaďovacích predmetov, bez technologického vybavenia, resp. vyžadovali drobné úpravy).

K vytvoreniu pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím už v jestvujúcich prevádzkach bolo vydaných 8 akceptačných listov, v ktorých pracovné priestory a predmet činnosti sa nezmenili a pôvodné rozhodnutie RÚVZ k uvedení priestorov do prevádzky ostáva v platnosti.

Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo vydaných 22 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, v ktorých pracovnú

činnosť vykonávajú občania so zdravotným postihnutím.

Pri schvaľovaní prevádzok, kde sa bude vykonávať činnosť prislúchajúca posudzovaniu odd. HŽP alebo odd. HV (napr. v priestoroch pre reštauračné, ubytovacie služby, zariadenia pre starostlivosť o ľudské telo a i.) sa uplatňuje vzájomná spolupráca medzi jednotlivými oddeleniami s dôrazom na vytvorenie vyhovujúcich pracovných podmienok pre občanov so zdravotným postihnutím vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia. Výkon ŠZD si následne zabezpečuje a vykonáva každé oddelenie po svojej línii. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že pracovné podmienky pre občanov so zdravotným postihnutím v preverovaných prevádzkach chránených pracoviskách sú vyhovujúce, neboli uložené žiadne opatrenia.

Správa z výsledkov ŠZD bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Košiciach v požadovanom termíne. Za všetky RÚVZ v SR bola úloha vyhodnotená Odborom preventívneho lekárstva ÚVZ SR v decembri 2013.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva budú aj v nasledujúcom období zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Cieľom úlohy určenej pre Košický región a Prešovský región bolo preskúmať úroveň výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku. Za región Spišská Nová Ves a Gelnica bol pre ciele úlohu zvolený Hypermarket TESCO Extra v Spišskej Novej Vsi. Pracovníkom hypermarketu boli rozdane anonymné dotazníky zamerané na pracovné prostredie (napr. vlhko, prievan, ťažký „zlý“ vzduch, zápach, prílišné teplo alebo chlad, fajčiarsky dym, hluk, svetlo prach a pod.), pracovné podmienky (napr. či je práca pre respondentov stimulujúca, či majú príliš veľa práce, či majú možnosť ovplyvniť pracovné podmienky a pod.), zdravotnú anamnézu v súvislosti s alergickými prejavmi (alergie, senná nádcha, priedušková astma, ekzémy), zdravotné ťažkosti a ak áno, či súvisia s pracovným prostredím (únava, ťažkopádnosť, bolesť hlavy, nevoľnosť/závraty, ťažkosť koncentrovať sa, svrbenie, pálenie alebo dráždenie očí, podráždený, zapchatý nos alebo kvapkanie z nosa, chrapľavý hlas, sucho v hrdle, kašeľ, suchá alebo začervenaná pokožka tváre alebo rúk, stres, podráždenosť, ťažkosti so spánkom a pod.) a doplnkové informácie (či boli za posledný rok kvôli príznakom pripisujúcim pracovnému prostrediu u lekára alebo práce neschopný a pod.). Tiež sa zohľadňoval spôsob vetrania, typ vzduchotechnického zariadenia, spôsob vykurovania, spôsob osvetlenia a zdroje hluku na pracovisku (hudba, hlásenia a pod.).

Pri hodnotení súboru sa zohľadňovalo zloženie súboru respondentov podľa pohlavia (v celkovom súbore za Košický a Prešovský kraj bolo 77% žien, za SNV 76 % žien), zastúpenie fajčiarov (v celkovom súbore za Košický a Prešovský kraj bolo 33 % fajčiarov), zastúpenie atopikov (v celkovom súbore za Košický a Prešovský kraj bolo 32 % atopikov).

Za RÚVZ Spišská Nová Ves z celkového počtu zamestnancov v sledovanom priestore (70 zamestnancov) dotazník vyplnilo 60 zamestnancov, čo predstavuje 85,7 %. Súčasne bola vykonaná kontrola pracovných podmienok pracoviska. Záznam z kontroly bol spolu s vyplnenými dotazníkmi zaslaný na spracovanie v stanovenom termíne na RÚVZ v sídle kraja.

Výsledky získané zo zberu dotazníkových údajov zameraných na kvalitu vnútorného ovzdušia v obchodnom reťazci TESCO boli prezentované v súhrnnom spracovaní za Košický a Prešovský kraj, ale aj za jednotlivé prevádzky na krajskej porade vedúcich oddelení a odborov preventívneho pracovného lekárstva.

Zo záverov úlohy vyplynulo, že výsledky neboli nadlimitné vo vzťahu k SBS (limity pracovného prostredia a zdravotných ťažkostí), opatrenia nie je potrebné nariadiť u žiadneho prevádzkovateľa. Výraznejšie zdravotné ťažkosti pociťovali atopici. V jednotlivých prevádzkach TESCO boli zistené v niektorých parametroch vyššie hodnoty niektorých ukazovateľov oproti kontrolnej skupine, čo môže byť podkladom pre usmernenie prevádzkovateľa v rámci štátneho zdravotného dozoru (netýkalo sa RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi).

Metodika hodnotenia sa osvedčila ako vhodná pre skrining.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia: Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program озdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu озdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2010 a 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na озdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Etapy riešenia:

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014)

V roku 2013 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte 80 klientov. Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1 - dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bol použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Získané údaje boli oddelením Hygieny výživy spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad (ako aj Krajskému pracovisku RÚVZ Košice) na ďalšie spracovanie. Správa a výstupy úlohy boli realizované v stanovenom termíne.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia: Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia

obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu озdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- počet vzoriek: 2 vzorky / mesiac

- časové obdobie: január - december 2013

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január - december 2013

V roku 2013 bol vykonaný odber a vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli (jedlej soli) podľa stanoveného harmonogramu. Vzorky boli testované na množstvo KJ a KFeCN₆ (ferokyanid draselný). Obsah KJ sa v testovaných vzorkách pohyboval od 0,0 do 36,3 mg/kg, s priemernou hodnotou 25,3 mg/kg. 2 vzorky s obsahom KJ nižším ako 15 mg/kg a 1 vzorka s obsahom KJ vyšším ako 35 mg/kg pochádzali od českého výrobcu (pôvod v ČR).

Na obsah KFeCN₆ (ferokyanidu draselného) bolo testovaných 24 vzoriek soli, hodnota obsahu KFeCN₆ bola zistená v množstve od 0,0 do 11,6 mg/kg.

Tabuľkové spracovanie získaných údajov, vrátane zdrojových dát boli zaslané gestorskému pracovisku (RÚVZ Košice) na ďalšie spracovanie.

Monitorovanie jódu v ľudskom organizme sa uskutočnilo v roku 2012, kde bolo obratých na vyšetrenie 25 vzoriek biologického materiálu. Vzorky boli spolu so sprievodnou dokumentáciou zaslané gestorskému pracovisku (RÚVZ Košice).

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia: Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vykonal odber vzoriek už v roku 2012 (vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach) podľa vtedy prijatého plánu. Testovanie vzoriek prebiehalo v roku 2012 aj naďalej prebiehalo aj v roku 2013.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové

fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi plnil príslušnú časť úlohy v roku 2012, v roku 2013 nebol určený na plnenie tejto úlohy v časti podľa prijatého harmonogramu „plastové detské fľaštičky do 3 rokov“ (úlohu v roku 2013 plní RÚVZ Košice).

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Podľa prijatého harmonogramu bol v mesiaci marec 2013 vykonaný odber 1 vzorky potravinu balenej v papierových a kartónových obalových materiáloch. Vzorka sa podrobuje testovaniu v laboratóriách NRC RÚVZ Poprad, výsledok testovania ešte nie je známy.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborne - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek.

II. etapa: december 2013 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Harmonogram: 15. 2. – 30. 11. 2013 – monitoring spotreby prídavných látok - vybrané vekové skupiny dospelaj populácie.

Vybrané PL: chinolínová žltá (E 104), allura červená (E 129).

Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie – celkom boli odobraté a vyšetrené 2 vzorky potravín na obsah uvedených prídavných.

Údaje o výsledkoch monitoringu a výsledkoch analýz vzoriek boli spracované v príslušných tabuľkách a boli zaslané ÚVZ SR v stanovenom termíne.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 nebol určený na plnenie tejto úlohy v časti ... plastové detské fľaštičky do 3 rokov (úlohu v roku 2013 plní RÚVZ Košice).

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Cieľ: Zisťovanie výživového stavu seniorov v Domovoch dôchodcov

Gestor: RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 túto úlohu neplnil.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 túto úlohu neplnil.

V ROKU 2013 SA ODD. HV A PBU PODIEĽA NA PLNENÍ ÚLOH, ALEBO PLNÍ NASLEDOVNÉ ÚLOHY

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Druhy vôd: Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Etapy riešenia:

1. monitoring mikrobiologickej kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2013 a ďalšie roky.

2. monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť) v balených vodách vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2013 a ďalšie roky

3. vyhodnotenie – január 2014 a ďalšie roky

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber 2 vzoriek balenej vody (objem 18,9l) určenej na dávkovanie prostredníctvom dávkovačov vody tzv. watercoolerov v mesiaci máj 2013. Údaje o výsledkoch vyšetrenia vzoriek boli zaslané ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie hodnotenie.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.4 RADIACNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Anotácia: Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín

Druhy potravín: Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3. krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, sušená zelenina, rôzne druhy čajov.

Etapy riešenia:

1. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: apríl-september 2013, analýza vzoriek apríl-december 2013

2. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku: september 2013, analýza vzoriek september-december 2013

3. vyhodnotenie výsledkov monitoringu: december 2013

Podľa stanoveného harmonogramu bol vykonaný odber a vyšetrenie 1 vzorky potravy rastlinného pôvodu. Údaje o výsledkoch vyšetrenia vzorky boli zaslané ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie hodnotenie.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Anotácia: Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií.

Etapy riešenia: ... etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ, marec – august 2013

- etapa: Zavedenie, overenie a validácia metód na stanovenie 18 nových druhov pesticídov vyžadovaných monitoringom EÚ podľa Nariadenia Komisie č. 788/2012 z 31.8.2012: priebežne počas roka 2013

- etapa: Zmeranie obsahu 216 analytov, čo zodpovedá 171 rezíduí pesticídov tak ako sú definované v Nariadení Komisie č. 788/2012 z 31.8.2012 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2013.

3. vyhodnotenie – január 2014 a ďalšie roky

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber 1 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze ovocia a zeleniny v mesiaci jún 2013. Údaje o výsledkoch vyšetrenia vzorky boli zaslané ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie hodnotenie.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín: Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia:

1. zber vzoriek v obchodnej sieti: január – december 2013

2. analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete: február – december 2013

3. vyhodnotenie: december 2013

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber 1 vzorky potraviny označenej ako vhodnej pri diéte pre celiatikov v mesiaci september 2013. Údaje o výsledkoch vyšetrenia vzorky boli zaslané ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie hodnotenie.

Úloha bola v roku 2013 splnená podľa prijatého harmonogramu.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom prieskumu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Plnenie: projekt je riešený na ÚVZ SR

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie:

V roku 2013 prebehla V. Etapa riešenia projektu - dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí, vekovej skupiny 15 – 18 ročných, spojená s odberom a vyšetrením vzoriek stravy, vykonaním antropometrických meraní u respondentov, ktorí dovŕšili 18 rokov veku, s vykonaním odberu kapilárnej krvi (na lačno) na vyšetrenie celkového cholesterolu a glykémie v spolupráci s odborným zamestnancom oddelenia podpory zdravia. V 14. kalendárnom týždni bol vykonaný výber škôl pre plnenie projektu, príprava informačných materiálov a usmernenia, osobný kontakt s odovzdaním informácie riaditeľom vybraných škôl a nadviazaním spolupráce pri príprave projektu /informovaný súhlas, výber respondentov, informovanosť vedúcich školských stravovacích zariadení/. Výber stredných škôl bol vykonaný podľa usmernenia gestora tak, aby súbor 120 detí bol vo vekovom zložení 15 -18 rokov a v primeranom zastúpení bydliska - mesta a vidieka. Projekt bol realizovaný v dvoch mestských školách Gymnázium, Javorová 7, Sp. Nová Ves a Stredná odborná škola drevárska Filinského 7, Sp. Nová Ves.

V rámci jednotlivých etáp projektu bol v 16. kalendárnom týždni (od. 15.04. do 19.04.2013) realizovaný dotazníkový prieskum „24. hodinová stravovacia anamnéza“ a „24. hodinový pohybový režim“. Odber vzoriek obedov, vrátane nápojov, zo školských stravovacích zariadení – celkom 10 vzoriek, bol vykonaný v 17. kalendárnom týždni. (od 22.04. do 26.04.2013). Zber údajov formou dotazníkov – „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, dotazník „Výživové preferencie“ a „Frekvenčný dotazník“ bol realizovaný v období od 19.03. do 30.06. 2012.

Získané údaje boli spracované v programe Excel, okrem údajov z dotazníka „24 hodinová stravovacia anamnéza – ktoré boli spracovávané v programe Alimenta 3.3 a následné výstupy zadávané do masiek. Spracované databázy boli podľa usmernenia odoslané do 30.09.2013 gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Plnenie:

Vykonaný bol výber 2 základných škôl pre realizáciu projektu – Základná škola, Levočská 11, Sp. Nová Ves a Základná škola, Hutnícka 16, Sp. Nová Ves, s kontaktovaním vedenia školy o plánovanej realizácii uvedeného projektu. Projekt bol realizovaný podľa usmernenia gestora, dotazníkovou metódou u detí vo veku 12 rokov – dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve - v rámci vybraných zariadení bolo vyšetrených 20 detí. Dotazníky vyplňali rodičia. V termíne od 15.03. do 30. 06. 2012 bola vykonaná distribúcia a samotný zber údajov z jednotlivých zariadení. Údaje z vyplnených dotazníkov boli

priebežne vkladané do pripravených masiek. Odoslanie na spracovanie na ÚVZ SR bolo realizované podľa usmernenia elektronicky v stanovenom termíne do 01.11.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa, a zistenie aktuálny stav, ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Plnenie:

V roku 2013 na základe usmernenia gestora (21. kal. týždeň) v súvislosti s plnením projektu č. 4.4 „Zhodnotenie príjmu jódu u obyvateľov SR“ o vykonanie kontroly údajov z plnenia projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ za roky 2009, 2010 a 2012 – kontrola údajov o hodnote jódu v mustrách a vo výstupoch z jedálnych lístkov za 24 hodín. Kontrola údajov u detí predškolského veku (120 dotazníkov) bola vykonaná podľa požiadaviek gestora od termínu do 23.05.2013 do 10.06.2013, ostatné údaje boli prekontrolované do 28.06.2013 (240 dotazníkov). Zistené boli rozdiely spôsobené nesprávnym zadaním hodnoty jódu v nutričnom zastúpení u jednej z potravín, (autorská chyba programu Alimenta 3.3), ktoré boli podľa usmernenia opravené a následne opravené hodnoty z výstupov programu aj mustrách. Opravené mustry boli zaslané v termínoch podľa požiadaviek gestorovi projektu – RÚVZ v Rimavskej Sobote.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie: V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity, boli na základe požiadaviek ÚVZ SR vykonané mimoriadne ciele kontroly telovýchovných zariadení na základných a stredných školách v regióne.

Kontroly boli zamerané na dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú mikroklímu, dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie, funkčné členenie a vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy, zabezpečenie prívodu studenej pitnej a teplej vody, využívanie priestorov na výučbu telesnej výchovy. Kontroly boli vykonávané v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013, sumárna správa z vykonaných kontrol bola zaslaná v požadovanom termíne do 10.05.2013 na ÚVZ SR.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV.

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Projekt plní: RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave
RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 túto úlohu neplnil.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v Imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bezodkladne informuje všetky zdravotnícke zariadenia vo svojom spádovom regióne o všetkých zmenách v aktuálnej epidemiologickej situácii na území Slovenska, v okolitých krajinách a vo svete, okamžite upozorňuje a vyzýva na vyššiu epidemiologickú bdelosť, zabezpečuje aj informovanie o aktuálnej situácii v oblasti imunizácie. Informovali sme lekárov prvého kontaktu o výskyte osýpok na Ukrajine, o výskyte divého poliovírusu typ I. v Izraeli. Vzhľadom na možnosť importu týchto závažných prenosných ochorení aj na Slovensko, boli upozornení, aby venovali zvýšenú pozornosť efektívnej surveillance.

Informovali sme lekárov prvého kontaktu o prebiehajúcom EIW v roku 2013, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané nasledovné aktivity:

- najväčší dôraz sme kládli na propagáciu povinného pravidelného očkovania detí u laickej verejnosti

- v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves a Polikliniky pri Hornáde v Spišskej Novej Vsi bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o histórii očkovania, o histórii epidémiách infekčných ochorení a ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu

- na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni a bola uverejnená pozvánka na prednášku o očkovaní v Materskom centre „DIETKA“ v Spišskej Novej Vsi

- informácia o uskutočnení prednášky o očkovaní v Materskom centre „DIETKA“ v Spišskej Novej Vsi bola uverejnená v regionálnom mesačníku „Informátor“ a na webovej stránke Materského centra „DIETKA“

- praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a laická verejnosť boli oboznámení o webovej stránke ECDC, na ktorej môžu získať informácie o očkovacom kalendári jednotlivých krajín Európskej únie a porovnávať ich medzi sebou

- v Materskom centre „DIETKA“ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bola realizovaná dňa 9.5.2013 prednáška o povinnom očkovaní detí, o ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu, o histórii očkovania a o prioritách WHO regiónu v oblasti imunizácie.

V januári 2013 sme sa zúčastni IV. Vakcinologického kongresu na Štrbskom Plese a v júni 2013 Školy vakcinológie III. v Ráztočne.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti

hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne, ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dorast boli distribuované informačno- edukačné materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním, určené pre laickú verejnosť a na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2014 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V roku 2013 bolo vedených 7 priestupkových konaní. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 290 €. V troch prípadoch boli podané odvolania, ktoré boli odvolacím orgánom Úradom verejného zdravotníctva SR so sídlom v Bratislave zamietnuté a rozhodnutia RÚVZ boli potvrdené. V jednom prípade bola podaná žaloba na Krajský súd so sídlom v Košiciach, vo veci nie je doteraz právoplatne rozhodnuté.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 15 podozrení na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo 12 ochorení potvrdených
- 6 podozrení na akútnu hepatitídu A, z toho 1 ochorenie bolo laboratórne potvrdené
- 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu B
- 1 ochorenie na Hemofilovú meningitídu

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2013 evidujeme 26 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2013. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** je celková zaočkovanosť nad 95% v ročníkoch narodenia detí 2010 a 2001 – MMR a v ročníkoch narodenia detí 2006 a 1999 - DTaP-IPV.

Zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá v rámci základného očkovania v ročníku narodenia detí 2011:

DTaP-VHB-HIB-IPV (zaočkovanosť 94,19%) – z celkového počtu 1291 je nezaočkovaných 75 detí (5,81%) z toho 49 detí s pobytom v zahraničí (65,33%), 9 detí z dôvodu odmietnutia (12%), 8 detí z dôvodu KI (10,67%) a 9 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (12%).

PCV (zaočkovanosť 94,19%) – je nezaočkovaných 76 detí (5,89%), z toho 49 detí s pobytom v zahraničí (64,48%) a po 9 detí z dôvodu KI, odmietnutia a nedostavenia sa na očkovanie (po 11,84%).

MMR (zaočkovanosť 93,65%) – je nezaočkovaných 82 detí (6,35%), z toho 53 detí s pobytom v zahraničí (64,63%), 10 detí z dôvodu odmietnutia (12,20%), 11 detí z dôvodu KI (13,41%) a 8 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (9,76%).

Celková zaočkovanosť v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Okres **Gelnica** 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres **Spišská Nová Ves** 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá zaočkovanosť vyššia ako 90% v siedmich pediatrických obvodoch.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí

- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasti opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

- telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

- poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli informovaní o výskyte nového typu vírusu chrípky A(H7N9) u ľudí v Číne.

V roku 2013 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1883 prenosných chorôb, z nich bolo potvrdených v okrese Spišská Nová Ves 1708 chorôb a v okrese Gelnica 162 chorôb, spracovaných bolo 345 ohnísk. Aktívne bolo vyhľadaných 1364 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 62 osobám, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 5 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 41 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 175 kontaktom.

V roku 2013 sme zaznamenali 14 odberov biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, z toho bolo **6 laboratórne potvrdených prípadov chrípky** (z toho 2x chrípka B Wisconsin/1/2010-like, 1x chrípka B bez bližšej identifikácie, 1x chrípka A nesubtypizovateľná, 1x chrípka A H1N1, 1x chrípka A/Victoria/361/2011/H3N2/) Hlásené boli 5 podozrenia na SARI, z toho v **jednom prípade bola potvrdená chrípka A/H1N1.**

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	69	7	76
	Dyzentérie	9	0	9
	Kampylobakteriové enteritídy	136	27	163
	Vírusové enteritídy	173	11	184
	Ostatné	30	9	39
	Črevné parazity	10	3	13
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	0	1	1
	Vírusová hepatitída B	7	0	7
	Vírusová hepatitída C	4	0	4
	Nosiči HBsAg	32	0	32
Respiračné nákazy	Varicella	843	32	875
	Herpes zoster	94	16	110
	Tuberkulóza	21	2	23
	Pertussis	11	1	12
	Parapertussis	1	1	2
	Ostatné	39	3	42
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	1	1	2
	Guillainov-Barrého syndróm	1	0	1
	Ostatné neuroinfekcie	3	1	4
	Kliešťová meningitída	1	0	1
	CJCH choroba	1	0	1
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	0	1	1
	Toxoplazmóza	6	0	6
	Lymeská choroba	3	3	6
	Hemoragická horúčka s renálnym syndrómom	0	1	1
	Ohrozenie besnotou	42	19	61
	Erysipelas	11	8	19
	Svrab	125	10	135
	Ostatné chorenia	21	1	22
	Infekcie HIV/AIDS	1	0	1
chrípka STD	Syfilis	5	1	6
	Gonokokové infekcie	2	0	2
	Iné sexuálne prenášané choroby	2	1	3
chrípka SARI	SARI	3	2	5
	Chrípka A H1N1	1	0	1

spolu	1708	162	1870

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v prvom polroku 2013 bolo do informačného systému zadanych:

- 1776 hlásených prenosných ochorení
- 33 epidémii (z toho 25 rodinných epidémií)
- 13 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V prvom polroku 2013 pribudlo 32 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 142 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 779 sterov z prostredia – z ktorých v 9,24% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 264 vzoriek sterilného materiálu, pričom nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Na kontrolu účinnosti dezinfekčných roztokov bolo odobratých 23 vzoriek, z ktorých 1 roztok bol neúčinný na jeden testovací kmeň a 3 roztoky na všetky testovacie kmene. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo otestovaných 153 prístrojov, z toho 94 horúcovzdušných sterilizátorov, (pozitívitu vykazoval 1 sterilizátor) a 59 parných sterilizátorov (pozitívitu vykazoval 1 sterilizátor).

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 77 nozokomiálnych nákaz, z toho 3 na Chirurgickom oddelení, 1 na ODCH, 4 na Neurologickom oddelení, 6 na Detskom oddelení, 24 na Jednotke intenzívnej starostlivosti o novorodenca, 14 na Novorodeneckom oddelení, 5 na OAIM oddelení a 1 na gynekologicko – pôrodníckom oddelení

v NsP Spišská Nová Ves, v Nemocnici Krompachy s.r.o. hlásené 2 na gynekologickom – pôrodnickom oddelení, 13 na Internom oddelení, 2 na Chirurgickom oddelení a 2 na oddelení OAIM.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne chirurgické oddelenie. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V roku 2013 sa pokračovalo v plnení tejto úlohy, sledovalo sa obdobie január – december 2012. Na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s., bolo realizovaných 76 cholecystektómií, pričom nebola zistená žiadna infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	59	77,63	10	58,82	49	83
klasicky	17	22,37	7	41,18	10	17
spolu	76	100,00	17	100,00	59	100,00

Rozdelenie podľa operácii a vekovej skupiny

vek >	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	1	1,69	21	35,59	31	52,55	6	10,17	59	77,63
klasicky	0	0,00	4	23,52	11	64,72	2	11,76	17	22,37
spolu	1	1,31	25	32,89	42	55,28	8	10,52	76	100,00

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre >	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB >	7	31,81	13	59,09	1	4,55	1	4,55	22	28,94
ATB <	23	42,59	25	46,30	6	11,11	0	0,00	54	71,06
spolu	30	39,48	38	50,00	7	9,21	1	1,31	76	100,00

Rozdelenie podľa dĺžky ochorenia

dĺžka operácie >	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	34	57,63	24	40,68	1	1,69	59	77,63
klasicky	2	11,76	14	82,36	1	5,88	17	22,37
spolu	36	47,37	38	50,00	2	2,63	76	100,00

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V roku 2013 na RÚVZ Spišská Nová Ves neboli hlásené žiadne mimoriadne epidemiologické situácie vrátane bioterorizmu.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu na RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na oddelení epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2013 bola hlásená jedna anti HIVpozitivita u 38 ročného muža z okresu Spišská Nová Ves.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémoch spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na 2 cieľové skupiny: budúcich rodičov – žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí – oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií.

V rámci projektu sme zozbierali za RÚVZ Spišská Nová Ves 58 vyplnených dotazníkov, z toho od 33 študentiek a od 25 rodičov. Dotazníky boli odoslané gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Komárne a v Banskej Bystrici.

9 PODPORA ZDRAVIA

3.1 (HYGIENA VÝŽIVY) SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu bola plnená prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodným klientom do tejto úlohy vyšetrojeme biochemické a antropometrické ukazovatele, meriame krvný tlak a obsah tuku a zároveň im poskytujeme odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu. Súčasťou konzultácií v Poradni zdravej výživy je u týchto klientov aj vyplňanie dotazníkov obsahovo zameraných na sledovanie výživového stavu a konzumácie jedál

a nápojov vrátane dvojdňového jedálneho lístka, pričom jeden deň je pracovný a druhý mimopracovný.

V roku 2013 sme podľa metodiky z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do prieskumu zmonitorovali všetkých klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 – 34 rokov (40 respondentov, z toho 20 mužov a 20 žien) a 35 – 54 rokov (40 respondentov, z toho 20 mužov a 20 žien). Výsledky meraní sme spracovali do prehľadnej tabuľky. Všetky dotazníky boli odovzdané na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania na ďalšie spracovanie.

Niektorí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

3.6 (HYGIENA VÝŽIVY) MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha bola realizovaná taktiež prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Za sledované obdobie bolo monitorovaných celkovo 20 klientov, z toho bolo 10 klientov (5 mužov a 5 žien) z vekovej kategórie 19 – 34 rokov a 10 klientov (5 mužov a 5 žien) z vekovej kategórie 35 -54 rokov. Všetci boli zaradení do úlohy „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ a v rámci tejto úlohy vyplnili ďalší dotazník zameraný na spotrebu vybraných prídavných látok v potravinách. Všetky dotazníky boli odovzdané na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania na ďalšie spracovanie.

4.2 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE) MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Plnenie úlohy bolo realizované v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže. Súčasťou monitorovania stravovacích zvyklostí, výživových preferencií a pohybových aktivít vybranej populácie detí SR formou rozsiahlych dotazníkov boli aj merania antropometrických ukazovateľov a odber kapilárnej krvi na stanovenie ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu u 20 študentov vybraných stredných škôl, ktoré vykonávala odborná pracovníčka z oddelenia Podpory zdravia.

Dotazníky boli spracované na oddelení Hygieny detí a mládeže a údaje následne odoslané MUDr. Bérešovej z RÚVZ Rimavská Sobota, gestorovi tejto úlohy v rámci SR.

Študentom boli poskytnuté odborné konzultácie k pozitívnej zmene životného štýlu na základe zistených ukazovateľov zdravia a výsledky ich meraní boli spracované v Teste zdravého srdca.

6.7 (EPIDEMIOLOGIA) PREVENCIA HIV/AIDS

Úlohu bola realizovaná v druhom polroku 2013 v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže a staršími skúsenými peer - aktivistami, ktorí sú organizovaní v Občianskom združení Mladí ľudia a život a v peer klube pri Centre voľného času Spišská Nová Ves a ich činnosť je zameraná na primárnu prevenciu v rátane problematiky HIV/AIDS.

Pri plnení úlohy sme aktívne využili panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“, ktoré sú potrebné k realizácii týchto aktivít pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Názorné panely sme získali ešte v roku 2011 z RÚVZ Košice a podľa harmonogramu v jesenných mesiacoch (september – december) ich využívajú Regionálne úrady Rožňava, Trebišov a Spišská Nová Ves.

V rámci projektu HIV/AIDS bolo zrealizovaných 6 aktivít (1x pre žiakov ZŠ a 5x pre študentov SŠ) a celkom bolo edukovaných viac ako 300 mladých ľudí.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS boli vykonané aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“.

Peer aktivisti samostatne zrealizovali za sledované obdobie 45 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

Pre študentov stredných škôl bol zorganizovaný 2-dňový workshop s odbornou (10 tém) športovou a kultúrnou časťou. V rámci workshopu sa uskutočnil v spolupráci s Územným spolkom SČK aj sviečkový pochod pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS. Aktivity boli spropagované aj v regionálnych médiách a na paneloch pre širokú verejnosť.

Týmito aktivitami bola mladým ľuďom lepšie priblížená problematika infekcie HIV/AIDS, sexuálnych chorôb a antikoncepcie a všetky informácie by im mali pomôcť v budúcnosti v príprave na zodpovedný partnerský a sexuálny život.

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola plnená v roku 2013 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interwiev) pre cieľové skupiny detí, mládeže, dospelé populácie a seniorov.

Jej plnenie sa obsahovo prekrýva s plnením viacerých ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8 a 9.9), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, starostlivosť o duševné zdravie a zvládanie stresu ako aj podporu zdravia seniorov, detí a mládeže.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Úlohu sme realizovali v súlade s celoslovenským prieskumom a sledovaním zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky.

Do prieskumu formou rozsiahleho dotazníka systémom náhodného výberu bolo zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií 15 - 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10

mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Dotazníky boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude znova opakovať po piatich rokoch a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v rôznych zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

Pre deti 5. a 8. ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme dva zo 4 stanovišť zamerali na pohybovú aktivitu a význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie ako aj zdravú výživu a pitný režim.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (9.8 CINDI program SR) boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, ktorým boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká s ňou spojené.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika, s ktorými sme konzultovali pri výskyte rizikových biochemických a antropometrických hodnôt možnosť ďalších vyšetrení mimo Poradne zdravia a nasadenie farmakologickej liečby.

Pre deti z 2. - 4. ročníkov základných škôl na Levočskej a Kožuchovej ul. ako aj pre deti z 3 MŠ sme sa počas akcie „GIM – FIT“ vykonali poradenskú a edukačnú činnosť pre cca 300 detí formou vedomostného kvízu "Čo vieš o pohybovej aktivite" ako aj krátkej besedy o význame pohybu ako jedného z dôležitých preventabilných faktorov životného štýlu. Deti boli odmenené za aktivitu smailíkmi vo forme pripínacej usmiatej tváričky a každá skupinka dostala skladačku vo forme letáku s názvom "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku...". Na oboch školách sme poskytli pedagógom doprevádzajúcich skupinky detí na naše "stanovište" edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvíz ako aj informácie o zdravom spôsobe života s dôrazom na pravidelnú a veku primeranú pohybovú aktivitu, ktorá sa výraznou mierou podieľa na prevencii nadváhy a obezity.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 6. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Deň pohybu v meste“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom akcií k optimalizácii pohybovej aktivity.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli zrealizované v roku 2013 pre 6 skupín seniorov skupinové diskusie o význame pohybu a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa zdravia“ odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Počas „Dňa zdravia“ sme záujemcom vykonali aj skriningové merania celkového a ochranného cholesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov. Všetkým sme poskytli odborné konzultácie a poradenstvo.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU:

CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň zameranú na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sme realizovali podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v prvom polroku 2013. Súťaž prebehla na regionálnej a celoštátnej úrovni v mesiacoch apríl – jún 2013. Kampaň so zameraním na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie bola spropagovaná prostredníctvom regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves v celkovom počte 42. Pre záujemcov bolo distribuovaných viac ako 150 účastníckych listov vrátane klientov Poradne zdravia na RÚVZ a v teréne ako aj Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Niektorí klienti zapojení do kampane absolvovali vyšetrenie a testovanie telesnej zdatnosti v pohybovej poradni. K téme „Pohyb a zdravie“ v súvislosti s kampaňou bol zrealizovaný odborný seminár pre zamestnancov nášho RÚVZ ako aj séria prednášok a besied pre mládež základných a stredných škôl.

Na oddelenie Podpory zdravia bolo doručených celkom 35 účastníckych listov, z toho 1 účastnícky list bol od podporovateľa (dieťaťa) kampane. Ostatní účastníci kampane zasielali prihlášky priamo gestorovi kampane.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

V súvislosti s prevenciou fajčenia ako aj pomocou pre fajčiarov, ktorí chcú prestať fajčiť, sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves v rámci projektu „Zdravé mesto“ a Gymnázium na Javorovej ulici zrealizovali počas Svetového dňa nefajčenia pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za jablká ponúknuté študentmi z Gymnázia. Celkom bolo oslovených viac než 60 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre Spišský Korzár, TV

Redutu, Slovenskú televíziu – regionálne vysielanie a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme zrealizovali v priestoroch železničnej stanice pre záujemcov aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom Spirometer. Pre fajčiarov sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia.

K predmetnej problematike bol zhotovený aj panel na RÚVZ pre širokú verejnosť.

Pre deti základných škôl sme zrealizovali 14 prednášok a besied na tému „Fajčenie, prevencia a závislosť“ v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“ spolu s ostatnými preventabilnými faktormi životného štýlu. Ďalších 15 besied sme vykonali pre deti a pedagógov z vidieckych základných škôl. Dôraz sme kládli na prevenciu nikotínovej závislosti.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

V roku 2013 sa súťaž na medzinárodnej, celoslovenskej a regionálnej úrovni podľa harmonogramu kampaní nekonala. Najbližšia súťaž bude prebiehať v roku 2014.

Z tohto dôvodu naše oddelenie Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi úlohu nerealizovalo.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy pracujúcich formou príkaznej zmluvy.

V roku 2013 nebol uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ naďalej realizovaný.

Jeho pokračovanie ako aj reskríning antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunít sú naplánované na rok 2014.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2013 sme zrealizovali pre deti vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na prevenciu alkoholizmu a závislostí na alkohole v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“. Žiaci 5. a 8. ročníkov dostali informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. V rámci týchto aktivít mali deti možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu.

Problematiku alkoholizmu a nadmerného pitia sme prezentovali spoločne aj zo zástupcom z Polície pre pedagógov a žiakov vybraných mestských základných škôl ako aj na vidieckych školách v Jaklovciach, Veľkom Folkmári a Margecanoch. Prednášky, besedy a diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom

alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov. Deti sa dozvedeli aj právne aspekty a možné trestné postihy pri nelegálnej a nadmernej konzumácii alkoholických nápojov. Dôraz sme kládli na prevenciu a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie.

Pre širokú verejnosť sme realizovali zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“. Počas kampane sme vykonali meranie krvného tlaku, gama glutamyltransferázy, celkového chlesterolu v kapilárnej krvi, antropometrických ukazovateľov a obsahu tuku, vyplnenie dotazníka o konzumácii alkoholických nápojov, informovanie monitorovaných klientov o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Záujemcom sme poskytli odborné konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu a leták "Každý deň môžeme mať Deň zodpovednosti". Pri akcii sme spolupracovali s policajným zborom - dopravnou hliadkou, ktorá vykonávala kontrolu vodičov v blízkosti nášho stanovišťa so zameraním na dodržiavanie rýchlosti a vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholických nápojov. Počet vyšetrených a odkonzultovaných klientov bolo počas „Dňa zodpovednosti“ celkom 45.

Akcia sa stretla u ľudí s veľkým záujmom. Vyšetrenie GGT a krvného tlaku sme doplnili u záujemcov v rámci tejto aktivity aj vyšetrením celkového cholesterolu, hmotnosti, výšky, BMI a WHR ako aj obsahu tuku a v rámci konzultácií sme klientom poskytovali okrem iného aj poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu so zameraním na srdcovo-cievne, metabolické a nádorové ochorenia.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Pre cieľovú skupinu seniorov sme pokračovali v aktivitách z predchádzajúceho roka 2012, ktoré boli zamerané na prednáškovú činnosť, besedy ako aj kurzy cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V sledovanom období sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a stravovanie v seniorskom veku, Pitný režim, Zdravý životný štýl a psychohygiena, Stomatohygiena, Kvasinkové infekcie a Myslenie a vzťahy v seniorskom veku. Celkom sme zrealizovali 9 prednášok a 9 besied a 1 workshop.

Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domu dôchodcov a Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, seniorov Domu dôchodcov v Nálepke, členov Klubu dôchodcov Smižany a Zväzu zdravotne postihnutých ako aj nájomníkov v Dome opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Počas mesiacov február – október sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali 5 kurzov cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali 84 seniorov a záujemcov v produktívnom veku. Aktivity boli zamerané na duševné zdravie a jeho posilňovanie, funkcie mozgu a škodlivé vplyvy na jeho činnosť, využívanie pamäte a jej tréningu vo vyššom veku ako aj na riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane prevencie. Určené boli seniorom v Dome dôchodcov v Spišskej Novej Vsi a Nálepke, pracovníkom Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi a pre širokú verejnosť v Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. O pripravovaných

podujatiach sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače, teletextu mestskej TV Reduty ako aj našej webovej stránky.

V rámci Medzinárodného dňa starších ľudí sme 34 seniorom z obce Smižany vykonali základné antropometrické merania, merania krvného tlaku, tuku a celkového cholesterolu. Namerané údaje sme spracovali do prehľadnej tabuľky a odoslali na ÚVZ SR Bratislava. Seniorom sme poskytli aj rôzne zdravotno-výchovné materiály (letáky, brožúry) súvisiace s duševným a telesným zdravím a chorobami. Akcia sa stretla u seniorov s veľkým záujmom, čo svedčí pre vysoký záujem o aktívne zdravie v tomto veku.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V rámci plnenia Národného programu starostlivosti o deti a dorast sme vykonali pre žiakov materských, základných a stredných škôl v roku 2013 v súlade s projektom „Školy podporujúce zdravie“ ako aj témami súvisiacimi so zdravím detí a mládeže v školskom prostredí viac ako 50 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, nelátkové závislosti, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, duševné zdravie, zvládanie stresu ako aj partnerstvo, rodičovstvo a medziľudské vzťahy.

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I.“ – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas roka 2013 sme tieto aktivity zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 5 základných škôl (ZŠ Levočská, ZŠ Lipová, ZŠ Ing. Kožucha, ZŠ Nad Medzou a ZŠ Sv. Cyrila a Metoda). Celkom sa týchto aktivít zúčastnilo cca 220 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V týchto aktivitách budeme pokračovať aj v ďalšom školskom roku pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8.ročníkov sme zrealizovali nadstavbovú 2.časť aktivít pod názvom „PoZdraVv II.“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti, duševné zdravie a stres, nelátkové závislosti a medziľudské vzťahy. Jednotlivé stanovišťa absolvovali žiaci z rovnakých 5 základných škôl v celkovom počte cca 180 detí. Skupiny boli tvorené 10 – 15 deťmi, ktoré absolvovali všetky 4 stanovišťa.

Aktivity pre žiakov 5. a 8. ročníkov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami, ktorí sú organizovaní v OZ Mladí ľudia a život a peer klube pri CVČ Spišská Nová Ves. Za obdobie roku 2013 sme spoluorganizovali a odborné viedli 2 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 10. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v novembri 2012.

Peer aktivisti samostatne zrealizovali viac ako 30 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“ . Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog sme zrealizovali s peer aktivistami na 3 stredných školách v rovesníckom prostredí v rámci nášho regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 12 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Pre žiakov základných a stredných škôl sme vykonali 12 besied a prednášok na témy „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“ a „Duševné zdravie. Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Na panely je aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

V rámci Svetového dňa vody sme v spolupráci s oddelením Hygieny životného prostredia zrealizovali pre deti z 1. – 9. ročníkov ZŠ Sv. Cyrila a Metoda v Spišskej Novej Vsi prednášky a besedy na tému „Voda a jej význam pre zdravie“. Dôraz sme kládli na dostatočný pitný režim a obmedzovanie pitia sladených a nevhodných nápojov. Zvýšenú pozornosť sme venovali energetickým nápojom a alkoholovým drinkom, ktoré sú pre deti a mládež zvlášť nebezpečné a škodlivé.

Zdraviu detí a mládeže sme sa venovali aj v rámci regionálneho projektu - HBSC štúdie, ktorá prebehla na celoslovenskej úrovni ešte v roku 2010. V prvom polroku 2013 sme pokračovali realizáciou prieskumu na regionálnej úrovni. Na vzorke cca 150 žiakov 8. ročníkov vybraných mestských základných škôl sme zisťovali formou dotazníka rodinné, školské prostredie, trávenie voľného času, oblasť látkových a nelátkových závislostí a vplyv rovesníkov na životný štýl mladých ľudí. Vzorka bola doplnená v druhom polroku ďalšími respondentmi a údaje z prieskumu boli počítačovo spracované a štatisticky vyhodnotené.

Pre týchto žiakov boli po skupinkách vykonané v rámci návštevy RÚVZ prednášky a besedy so zameraním na zdravú výživu, vhodný pitný režim a pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievných a metabolických chorôb. Taktiež sme sa venovali prevencii fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu, výchove k manželstvu a rodičovstvu, vzťahom v rodinnom a školskom prostredí ako aj aktívnemu využívaniu voľného času a pozitívnemu vnímaniu života.

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Túto úlohu naše oddelenie Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi v roku 2013 nerealizovalo.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 3 materských školách, celkom v 7 triedach na MŠ Gorazdova, MŠ Hviezdoslavova a MŠ Šoltésová v Spišskej Novej Vsi. Aktivity sa realizovali formou besied a premietania video filmov pre deti s problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zubkov a zdravej výživy, ktorá veľmi intenzívne ovplyvňuje tvorbu zubného kazu.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti model zúbkov, na ktorom sme názorne oddemonštrovali celý postup správneho čistenia zúbkov. Aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

V dňoch 9. – 13.septembra 2013 sme zrealizovali podľa metodických pokynov z UVZ SR rôzne aktivity počas Európskeho týždňa orálneho zdravia.

Samotný týždeň ako ja Európsky deň ústneho zdravia bol spropagovaný na webovej stránke RÚVZ. Pre širokú verejnosť bol v budove RÚVZ zhotovený panel k problematike ústneho zdravia v súvislosti z výživou a fajčením

Edukačné aktivity v podobe besied na tému "Orálne zdravie, zdravá výživa a fajčenie", ako aj ukážky a praktický nácvik správnej dentálnej hygieny s využitím modelu zubov pre deti v predškolskom veku boli poskytnuté deťom z MŠ Gaštanova ul. (2 triedy), žiakom 1.ročníkov ZŠ Kožuchova (2 triedy) a študentom 1. ročníkov Obchodnej akadémie (3 triedy).

Pre deti z MŠ a ZŠ boli v rámci týchto aktivít premietnuté aj rozprávky s danou tematikou na DVD nosičoch. Na uvedených školách bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál s tematikou ústneho zdravia, výživy a zdravého životného štýlu

9.8 CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu sme plnili v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia, ktoré je súčasťou oddelenia Podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele s využitím prístrojov zn. Omron ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie prístrojom Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhou a tukomerom OMRON (obsah celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus) a ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity).

Údaje získané v základnej poradni spracovávame v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu jeho rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2013 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 298 klientov, z toho 203 žien a 95 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 207 klientov, z toho 151 žien a 56 mužov a kontrolne vyšetrených bolo celkom 91 klientov, z toho 67 žien a 24 mužov.

Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia, Svetového dňa srdca, Dňa zodpovednosti a Svetového dňa Alzheimerovej choroby kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť a seniorov organizovaných v kluboch.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetrili spolu 270 záujemcov, z toho 5 pracovníkov Mestskej knižnice, 8 zamestnancov Obvodného úradu, 6 opatrovateľov z Domu dôchodcov v Nálepkove, 33 záujemcov pri príležitosti Svetového dňa zdravia, 12 študentov zo Strednej školy drevárskej a 8 študentov z Gymnázia na Javorovej ulici, 13 zamestnancov Katastrálneho úradu v Spišskej Novej Vsi, 23 bohoslovcov zo Spišskej Kapitule, 15 pedagógov zo ZŠ Hutnícka v Spišskej Novej Vsi, 45 klientov počas Dňa zodpovednosti, 28 pedagógov z Gymnázia na Školskej ulici, 43 záujemcov pri príležitosti Svetového dňa srdca a kampane MOST, 18 dôchodcov z klubu dôchodcov Smižany a 13 zamestnancov Hotelovej akadémie. Skrining sme vykonali aj u pracovníkov firmy Embraco.

Výšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní zo základnej poradne zdravia absolvovalo celkovo 11 záujemcov, z toho 2 ženy a 9 mužov. Klientom sme vykonali antropometrické merania, merania krvného tlaku a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický záťažový test. Všetci boli zaradení aj do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované v programoch Exel, Ergokoncept a Winspiro. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity v súvislosti so zdravou výživou a pitným režimom.

Poradňu zdravej výživy navštívilo v roku 2013 celkom 91 klientov, z toho 45 mužov a 46 žien. 72 z nich bolo v Poradni prvýkrát, 19 klientov využilo tieto služby opakovane.

V rámci plnenia úlohy č.3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie sme s 80 klientmi, ktorí absolvovali vyšetrenia v Poradni zdravia, vyplnili formou riadeného rozhovoru výživové dotazníky. K dotazníkom sme priradili do tabuliek hodnoty biochemických a antropometrických meraní, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku u vyšetovaných osôb a odoslali na ďalšie spracovanie na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v sledovanom období individuálne konzultácie 24 fajčiarom, ktorým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. Všetkým sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia a zanechania fajčenia ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy nikotínovej závislosti. 16 fajčiarov sme oslovili prvýkrát, 8 klienti využili poradenstvo a merania opakovane. Niektorých fajčiarov sme vyšetřovali a poskytovali im odborné poradenstvo aj počas Svetového dňa bez fajčenia.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Úloha sa plnila ešte v roku 2012 podľa cieľa a jednotlivých etáp projektu. V rámci národnej štúdie zdravia Európanov sme zrealizovali náhodným výberom skrining na reprezentatívnej vzorke vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných v počte 55 respondentov, ktorý pozostával z antropometrického a biochemického vyšetřenia základných ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu ako aj merania krvného tlaku a vyplňania dotazníkov so zameraním na životosprávu. Krvné vzorky boli získané odberom venóznej krvi a analyzované v biochemickom laboratóriu v Banskej Bystrici. Získané údaje od respondentov a krvné hodnoty

boli založené do programu EPI INFO a odoslané gestorovi úlohy - RÚVZ Banská Bystrica, ktorý vyhodnocoval celú národnú štúdiu.

V roku 2013 prezentovali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica prezentovali výsledky EHES štúdie v správe o plnení Národného programu prevencie srdca a ciev ako aj v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR IV – (NEHAP IV.)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity na zlepšenie zdravotných ukazovateľov obyvateľstva a na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s pitnou vodou a vodou na kúpanie. Mimoriadna pozornosť bola venovaná výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva okresu Stará Ľubovňa pitnou vodou. Kvalita vody pre hromadné zásobovanie obyvateľstva z verejných vodovodov bola monitorovaná podľa stanoveného rozsahu a frekvencií laboratórnych rozborov v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z. z..

Údaje o kvalite pitnej vody sa priebežne zadávali do Informačného systému o pitnej vode.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity pri príležitosti Svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z individuálnych zdrojov pitnej vody, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z pitnej vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Taktiež bolo zabezpečené aj orientačné vyšetrenie 69 prinesených vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov pomocou testovacích prúžkov na stanovenie dusitanov a dusičnanov v pitných vodách (Quantofix test).

Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V rámci ŠZD bola veľká pozornosť venovaná aj vode na kúpanie v bazénoch s celoročnou prevádzkou a pripravenosti letného Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch na LTS 2013. Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie sú evidované v IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie.

V súvislosti s pitnou vodou a vodou na kúpanie neboli za hodnotené obdobie zaznamenané žiadne hromadné ochorenia.

V roku 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ priebežne zabezpečoval informovanie obyvateľov o kvalite prostredia, najmä o kvalite pitnej vody a vody na kúpanie prostredníctvom príslušných informačných systémov. Výsledky boli k dispozícii verejnosti na webovom sídle úradu. O aktuálnej situácii a prípadných problémoch sa poskytovali obyvateľstvu telefonické informácie.

V roku 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V roku 2013 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

V roku 2013 v okrese Stará Ľubovňa neboli vytipované vodárenské lokality, v ktorých sa môžu pesticídne látky vo vodárenskom zdroji vyskytovať podľa pokynov gestora úlohy – RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol oslovený krajským odborníkom pre HŽPaZ Prešovského kraja pre vytipovanie lokalít. Úloha sa bude plniť priebežne v nasledujúcich rokoch.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Realizácia tejto úlohy má za cieľ zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, uplatňovanie pri výkone štátneho zdravotného dozoru legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci, overovanie pomocou kontrolných listov informovanosť zamestnancov a poskytovanie informácie zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci, zisťovanie rizikových faktorov práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku, ako i zvyšovanie úrovne údajov o rizikových prácach a zabezpečovanie ich efektívneho využitia v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Oddelenie PPL v roku 2013 dozorovalo 570 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 459 kontrol v rámci ŠZD. Na odstránenie zistených nedostatkov bol vydaný 1 záväzný pokyn. V jednom prípade sme uložili sankciu vo výške 700,- € a 2 náhrady nákladov vo výške 57,- €. K návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní bolo vydaných 172 záväzných posudkov. Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 23 prípadoch konanie prerušené z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, ako i pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V 1 prípade bolo konanie zastavené. Na začatie územného konania, resp. kolaudačného konania bolo spracovaných 17 záväzných pokynov. Zároveň sme sa zúčastnili na územných, stavebných a kolaudačných konaniach v 18 prípadoch. Posudzovali sme 23 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb. Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka 2013 bolo odobratých 40 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov na laboratórny rozbor, z ktorých 28 bolo odobratých v rámci ŠZD.

V jednom prípade sme prešetrovali podozrenie na chorobu z povolania, ktorá bola koncom roku 2013 priznaná.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo riešené, a to dotazníkom P u 7 zamestnancov a dotazníkom Z u 40 zamestnancov fi Panasonic industrial devices Slovakia s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie zásad bezpečnej práce, zmeny vo výrobnom procese v súvislosti s pracovným prostredím, pridelovanie a používanie osobných ochranných prostriedkov a zabezpečovanie preventívnych lekárskeho prehliadok. Zamestnanci oddelenia v sledovanom období v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali 20 kontrol, ktoré boli zamerané na rizikové práce.

V 21 /v r. 2012 – 21/ podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 358 /v r. 2012 – 334/ osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom. Evidencia rizikových prác bola realizovaná pomocou nového programu ASTR_2011.

Bolo objektivizované pracovné prostredie vo firmách GURMAN, s.r.o., Stará Ľubovňa, Stolárstvo ELFFA, s.r.o., Plavnica, Roľnícka spoločnosť Kyjov, Umelecké kovárstvo – Neupauer, s.r.o., Chmeľnica, Solidstav Výrobná, s.r.o., Ľubotín, Panasonic Industrial Devices Slovakia, s.r.o., Stará Ľubovňa, Eurokov SK spol. s r.o., Orlov a JUNO DS, s.r.o., Stará Ľubovňa.

Zamestnanci oddelenia PPL v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií po vykonaní novej objektivizácie pracovných priestorov vo fi SOFER s.r.o., Stará Ľubovňa, PL- Profy, spol. s r.o., Orlov a vo fi Leitech s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa. Nové rizikové práce boli vyhlásené na pracovisku Píly – Rybovič v Jakubanoch a v Eurokov SK spol. s r.o., Orlov.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach od roku 2005 neevidujeme.

K zmene počtu exponovaných pracovníkov došlo v dôsledku prehodnotenia rizikových prác vo fi SOFER s.r.o., Stará Ľubovňa, vo fi Leitech s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa a v PL-Profy, spol. s r.o., Orlov. V hluku je exponovaných 335 zamestnancov z toho 101 v 4. kategórii, chemickým látkam a zmesiam je exponovaných 184 zamestnancov, z toho 13 v 4. kategórii a vibráciám 69 zamestnancov v 3. kategórii.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Kontroly vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru boli zamerané na skladovanie, evidenciu a manipuláciu s chemickými látkami na ochranu rastlín, ako i s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Veľmi toxické a toxické látky a zmesi sa pri vykonávaní postrekových prác, ani pri iných výrobných procesoch nepoužívajú. Taktiež sa neskladujú ani nepredávajú v špecializovaných predajniach (záhradkárске potreby, kvetinárstva). Celkovo bolo vykonaných 9 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch.

Toxické látky a zmesi sa skladujú a používajú len v jednom podniku (Eurokov SK, spol. s r.o. Orlov), pri kontrole bolo zistené dodržiavanie platnej legislatívy pri skladovaní, manipulácii, vo vedení evidencie a v likvidácii odpadu. Zodpovedný pracovník má osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bola spoločne s Inšpektorátom práce Prešov vykonaná kontrola zameraná na používanie chemických látok a zmesí z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a informovanosti zamestnancov. Predmetom kontroly bolo dodržiavanie

zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 355/2006 Z. z. o ochrane zdravia pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, dodržiavanie základných požiadaviek a nariadení REACH (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006), CLP (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008), ustanovení zák. č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v spoločnosti POLYFORM, s.r.o., Podolíneec.

Pri uvádzaní nových pracovných priestorov do prevádzky vyžadujeme zároveň i posúdenie prevádzkového poriadku. Posúdených bolo 52 prevádzkových poriadkov.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 81 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola overovaná 17 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od r. 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Lubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúška a jednorazové rukavice.

V okrese Stará Ľubovňa nemáme podnikateľský subjekt uverejnený v Zozname právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov oprávnených odstraňovať azbestové materiály zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. o) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V sledovanom období požiadali tri firmy o schválenie odstraňovania azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v objektoch na území mesta Stará Ľubovňa.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Pracovníci v sledovanom období neprešetrali žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ.

Vedúci oddelenia PPL sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Napomáhanie zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov bolo realizované usmerňovaním intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spoluprácou s PZS. Ťažiskom práce bolo odborné a metodické usmerňovanie poskytované podnikom v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom Starej Ľubovni.

Pri konzultáciách (598) sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň boli distribuované materiály (letáky) vlastnej edície pri príležitosti svetových dní a kampani do podnikateľských subjektov v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. Aktívne spolupracujeme s vedením firiem pri riešení ochrany zdravia zamestnancov pri práci.

V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2013 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Týždňom mozgu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom hemofilie, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom boja proti drogovej závislosti, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Európskym dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Svetovým dňom duševného zdravia, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom AIDS. Zároveň sme týmto prevádzkam zaslali zdravotno-výchovný materiál „Zbavte sa bolesti chrbta“ a „Čo robiť počas horúčav“.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci kampane Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík, ktorú vyhlásila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) a pri príležitosti Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol realizovaný dňa 24.10.2013 Deň otvorených dverí na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni, kde odborní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali odbornej a laickej verejnosti konzultácie.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol propagovaný aj nástenkami vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú určené predovšetkým na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím, ktorým zamestnávateľ nemôže poskytnúť vhodné zamestnanie na iných pracoviskách. Sú to pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Postavenie chránenej dielne alebo pracoviska priznáva úrad práce na základe kladného posudku orgánu na ochranu zdravia, na dobu neurčitú.

V roku 2013 vykonali odborní pracovníci oddelenia PPL kontroly v rámci štátneho zdravotného dozoru v 7 chránených pracoviskách okresu Stará Ľubovňa, pričom boli použité i kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Názov prevádzky:	Počet zamestnancov	
	celkom	na CHrP
Bytové doplnky LUX, Stará Ľubovňa	1	1
Michal Nestorík – DUNEX, Stará Ľubovňa	1	1
Záložňa MIX-MAX, Stará Ľubovňa	2	1
Predajňa detského textilu a hračiek, Stará Ľubovňa	2	1
Galantéria a vykonávanie opráv odevov, Stará Ľubovňa	2	1
Predajňa smútočných potrieb, Podolínec	2	2
Predajňa smútočných potrieb, Stará Ľubovňa	1	1

Vo všetkých kontrolovaných prevádzkach nenastali podstatné zmeny oproti rozhodnutiam o uvedení priestorov do prevádzky v zmysle § 13 ods. 4 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré by mali negatívny vplyv na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím. Prevádzková hygiena bola na požadovanej úrovni. Zdravotná starostlivosť je zabezpečená slobodnou voľbou lekára.

Počet rozhodnutí o uvedení priestorov chránených pracovísk do prevádzky.

Rok	Počet rozhodnutí
2002	2
2003	14
2004	5
2005	16
2006	32
2007	25
2008	34

2009	54
2010	26
2011	51
2012	56
2013	23

Novelizáciou zákona NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov k 1.5.2013 a sprísnením pravidiel udeľovania štatútu chránenej dielne a chráneného pracoviska úradom práce, sociálnych vecí a rodiny sa príspevok mení z obligatórneho na fakultatívny, čím dôjde pravdepodobne k zníženiu posudzovania žiadosti o uvedenie priestorov chránenej dielne, resp. chráneného pracoviska do prevádzky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách oddelenie PPL pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nerealizuje nakoľko v okrese nemáme obchodné centrum TESCO, ktoré bolo vybrané na pracovnej porade vedúcich oddelení PPL konanej dňa 16. 4. 2013 na RÚVZ so sídlom v Prešove.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plní počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie sa vplýva na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vyplňujú sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny Počas roka 2013 bolo takto vyšetrených 80 respondentov – podľa veku a pohlavia /muži, ženy, veková kategória/.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v roku 2013 oslovili 80 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, dotazníka o životospráve (Monitoring spotreby vybraných prídavných látok), poskytli vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na ľahkú prácu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odoberajú 2 vzorky kuchynskej soli a zabezpečuje sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Odobrali sa 4 ks plastových detských fliaš - dojčenská fľaša 12 m+ Canpol babies na stanovenie bisfenolu A. Odobrané vzorky spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14.1.2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V 17. kalendárnom týždni 2013 odobrali zamestnanci oddelenia HVBPKV 2 vzorky potravín v kartónových obaloch, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V roku 2013 odobrali zamestnanci oddelenia HVBPKV 2 vzorky potravín danej skupiny, výsledky sú v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Zamestnanci oddelenia HVBPKV v roku 2013 odobrali 4 ks plastových detských fliaš - dojčenská fľaša 12 m+ Canpol babies na stanovenie bisfenolu A. Odobrané vzorky spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14.1.2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2013 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súvislosti s realizáciou projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ v okrese Stará Ľubovňa sme oslovili a zaradili do realizácie projektu dve stredné školy v meste Stará Ľubovňa - Strednú odbornú školu, Jarmočná 108, Stará Ľubovňa, kde do prieskumu boli zaradení žiaci z vidieka a Gymnázium Terézie Vansovej, 17. novembra č. 6 v Starej Ľubovni, kde do prieskumu boli zaradení žiaci z mesta. Vo vybraných SŠ sme v období od marca do júna 2013 formou osobných konzultácií dohodli spoluprácu, podmienky zberu dát formou dotazníkového prieskumu, informovaný súhlas rodičov, odber vzoriek obedov a nápojov v originálnom balení alebo stanovenom množstve v 17. kalendárnom týždni a realizáciu antropometrických meraní a tlaku krvi u žiakov. Celkovo sme poskytli 6 osobných a 1 telefonickú konzultáciu počas realizácie projektu. V 17. kalendárnom týždni sme zabezpečili odber celkovo 10 vzoriek stravy (obed) z vybraných stredných škôl. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. Tieto vzorky sme distribuovali do laboratórií pri RÚVZ so sídlom v Poprade, kde bol zabezpečený laboratórny rozbor podľa vopred dohodnutých požiadaviek.

Samotný zber údajov formou dotazníka prebiehal v období od 18.3. do 30.6. 2013, kde boli dotazníky vyplnené v škole priamo žiakmi, dotazníky boli hneď zozbierané a boli uskutočnené merania antropometrie a tlaku krvi u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v Strednej odbornej škole, Jarmočná 108, Stará Ľubovňa a u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v Gymnázium Terézie Vansovej, 17. novembra č. 6 v Starej Ľubovni. Zber údajov formou dotazníkov „24 hodinová stravovacia anamnéza“ a „24 hodinový pohybový režim“ bol vykonaný v 16. a 17. kalendárnom týždni (15.4.2013 - 26.4.2013). V mesiacoch júl – september 2013 boli získané údaje od 120 žiakov vložené do jednotlivých mustier (ID a RA; výsledky meraní; stravovacie zvyklosti; pohybový režim; frekvenčný dotazník; výživové preferencie; 24 recall; 24 výdaj; Alimenta, mustra na pohybovú aktivitu). Tieto vyplnené mustry a správa boli v termíne do 30.9.2013 zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u 20 detí vo veku 10 rokov v mestskej Základnej škole na Ul. Komenského v Starej Ľubovni. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od apríla do júna 2013. Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky - dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve.

Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravených masiek v programe excel a v termíne do 1.11.2013 zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 2 osobné konzultácie ohľadom vykonania prieskumu.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL; VYUŽITIE HODÍN TV

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a na základe listu HH SR č. HDM/2851/5390/2013 zo dňa 8.3.2013 sme v termíne od 2.4. – 22.4.2013 vykonali cieľné kontroly priestorov určených na výučbu telesnej výchovy vo vybraných 11 základných a 3 stredných školách okresu Stará Ľubovňa. Kontroly boli zamerané na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocvični na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

Na základe zistených nedostatkov z výkonu cieľných kontrol bolo v 3 zariadeniach začaté správne konanie vo veci vydania pokynu a následnou kontrolou bolo zistené, že uvedené nedostatky boli odstránené.

Správa z vykonaných cieľných kontrol priestorov určených na výučbu telesnej výchovy vo vybraných základných a stredných školách okresu Stará Ľubovňa bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove v termíne do 30.4.2013.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Národný imunizačný program sa realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2013 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospeljej populácie. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná.

Kontrola očkovania bola v zmysle usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2013 v 27 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 6 APL pre dospelých, 3 gynekologické ambulancie, DSS Legnava, novorodenecký úsek detského oddelenia a NZZ – Nefrologické centrum Logman East, a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania dosiahla úroveň 98,83 % (pokles v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,12 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené. V sledovanom období boli hlásené 2 nežiaduce lokálne reakcie po očkovaní u dieťaťa v 3. mesiaci života po podaní Infanrix hexa + Synflorix a u dieťaťa v 6. roku života po podaní Infanrix Polio. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania. V rámci priebežného vzdelávania a doškolovania zdravotníckeho personálu v oblasti očkovania bola v mesiaci október realizovaná 1 vzdelávacia aktivita pre zdravotné sestry na území okresu.

V termíne 22. – 27. 4. 2012 sa uskutočnil Európsky imunizačný týždeň (EIW). Aktivity boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

- prednášky realizované oddelením epidemiológie v počte 5 (4 krát zamerané na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov, 1 krát pre zdravotníckych pracovníkov v rámci odborných seminárov). Téma: „Efektivita očkovania a vývoj prenosných ochorení v SR a okrese Stará Ľubovňa“,
- spracované boli 2 letáky a informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov,
- zhotovené boli 2 nástenky umiestnené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- realizované 2 besedy orientované na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov,
- odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni poskytovali poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci EIW bolo poskytnutých 5 telefonických konzultácií v súvislosti s očkovaním, z toho 2 pre laickú verejnosť a 3 pre zdravotníckych pracovníkov,
- na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola uverejnená 1 informácia (vlastná edícia - leták).

Ďalej bolo realizovaných 11 iných aktivít:

- prieskum zameraný na vedomostnú úroveň stredoškolskej mládeže o očkovaní (s porovnaním získaných údajov pred a po besede s odborníkom) na 2 vybraných stredných školách s účasťou 131 respondentov,
- spracovanie dotazníkov,
- vyhodnotenie dotazníkov,
- spracované 2 letáky - vlastná edícia,
- zabezpečená 2 krát distribúcia informačného materiálu 88 subjektom (laická verejnosť) a 40 subjektom (zdravotnícki pracovníci),
- realizované vyhodnotenie zdravotno-výchovných aktivít 2 krát (laická verejnosť a zdravotnícki pracovníci),
- zabezpečená koordinácia pripravovaných aktivít 2 krát (pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov).

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave. Ďalšie informácie o plnení NIP sú prezentované prostredníctvom web stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, resp. regionálnych médií.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne počas celého roka. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení, ktoré podliehajú ohlasovacej povinnosti. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme existuje prostredníctvom systému rýchleho varovania možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v ktoromkoľvek regióne.

V sledovanom období bola na území okresu zaznamenaná pomerne priaznivá situácia v prípade ochorení preventabilných očkovaním, keď sme zaznamenali 8 ochorení na pertussis (4-násobný pokles v porovnaní s rokom 2012), z toho 6 ochorení u kompletne očkovaných detí a 2 u neočkovaných pre nízky vek a 2 krát suspektnú parotitídu u 10 a 14 ročných očkovaných detí (ochorenie diagnostikované na základe klinických príznakov).

Zaznamenali sme a do SRV hlásili 1 importovanú nákazu horúčka Dengue u dospelého muža, ktorý bol dlhodobo pracovne na Maldivách (ochorenie bolo potvrdené klinicky a laboratórne).

Priebežne, 1 krát týždenne sa vykonáva zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií.

V ostatných rokoch došlo k výraznému zlepšeniu spolupráce medzi klinikmi, epidemiológmi a mikrobiológmi, ako aj k zlepšeniu hlásnej služby a laboratórnej diagnostiky prenosných ochorení.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (16 prednášok, 11 besied, 17 krát prieskum vedomostí, 2 vlastné edície - leták, 9 informácií v médiách, 70 informácií na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, v priebehu roka názorná propagácia k svetovým dňom a významným udalostiam a poradenstvo).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. Vykonávalo sa priebežné monitorovanie výskytu infekčných ochorení a získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS.

Doposiaľ sú 4 lekári prvého kontaktu registrovaní ako užívatelia epidemiologického informačného systému (EPIS) s možnosťou využívania on-line hlásenia prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 23 hlásení v rámci systému rýchleho varovania (SRV),
- 887 prípadov prenosných ochorení,
- 268 spracovaných ohnisk,

- 564 kontaktov s prenosným ochorením chránených očkovaním,
- 131 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 268 iných opatrení v ohniskách nákazy (vykonávanie dezinfekcie, edukácia laickej verejnosti).

V priebehu roka 2013 bol okrem sporadických prípadov zaznamenaný aj epidemický výskyt :

- epidémie vírusového zápalu pečene typu A v obci Lomnička (17 prípadov) a v Starej Ľubovni na Ul. Továrenskej (5 prípadov),
- rodinných výskytov hnačkových ochorení pravdepodobne infekčného pôvodu (2 krát rotavírusy a 4 krát dyzentéria), kde ochorelo celkom 14 osôb,
- epidemický výskyt respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa – varicella 421 prípadov.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (takmer denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

Odborná a laická verejnosť je informovaná o možnostiach získania základných údajov o výskyte prenosných ochorení prostredníctvom informačného systému EPIS. Tieto údaje sa v priebehu roka 2013 využívali na vypracovanie napr. absolventských prác, SVOČ, ako aj podkladov pre atestačné práce odborníkov v oblasti zdravotníctva.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania údajov, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber údajov sa vykonáva priebežne, analýza NN - 1 krát mesačne). V roku 2013 sa konalo 1 riadne zasadnutie komisie pre sledovanie NN, kde boli analyzované príčiny vzniku NN, výsledky z kontrol ŠZD, zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky.

V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 15 NN. V rámci ŠZD bolo celkom odobratých a laboratórne vyšetrených 658 sterov z prostredia, 572 sterov zo sterilného materiálu, otestovaných 82 sterilizačných prístrojov, z toho opakované kontroly boli vykonané 30 krát a 8 vzoriek bolo odobratých z ovzdušia v prostredí operačných sál.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa na webovej stránke RÚVZ – 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení (výzva na dôslednú realizáciu epidemiologickej a virologickej surveillancie chrípky - hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení, výzva na očkovanie proti sezónnej chrípke zaslaná všetkým praktickým lekárom na území okresu a pod.),
- v priebehu roka sme do SRV EPIS v rámci mimoriadnej epidemiologickej situácie zadali 23 hlásení (SARI, vírusové hepatitídy, akútne chabé obrny, epidémie a iné sporadicky sa vyskytujúce ochorenia).

V závere roka 2013 sme zaznamenali 2 epidémie VHA, počas ktorých ochorelo (k 31.12.2013) 22 osôb, prevažne detí do 6 rokov veku. V rámci aktuálnej epidemiologickej situácie

bolo v ohniskách nákazy (obec Lomnička a vyčlenená lokalita Starej Ľubovne) rozhodnutím nariadené mimoriadne očkovanie detí vo veku 1 – 15 rokov, ktoré neboli chránené proti VHA (507 detí).

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR v Bratislave. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (laboratórnym vyšetrením boli v 1 vzorke izolované Cocksackievirus sk. B a Echovirus 11 - odber z 24.7.2013, v druhej vzorke Cocksackievirus B2 a NPEV (non-polio enterovírus) – odber zo 16.9.2013, ostatné vzorky boli negatívne.

Naďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO), v sledovanom období boli do SRV zadané 2 hlásenia s 3 prípadmi u detí. Na základe ďalšieho vývoja ochorenia a laboratórneho vyšetrenia nebola potvrdená akútna chabá obrna.

6.5.1 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu. V priebehu roku 2013 boli realizované 4 prednášky v ZŠ (160 účastníkov) a 11 besied, z toho 9 v ZŠ (188 účastníkov) a 2 v SŠ (50 účastníkov).

Linka pomoci AIDS na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola zriadená v roku 1995. V roku 2013 bolo evidovaných 12 telefonátov so 16 otázkami. Otázky boli zamerané prevažne na podmienky vyšetrenia pred cestou do zahraničia (kto zabezpečuje odber, ako rýchlo je k dispozícii výsledok vyšetrenia, kde sa vykonáva vyšetrenie, poplatky). Pre telefónnu linku nie sú vyčlenené hodiny dostupnosti. Linka je dostupná v priebehu pracovných dní od 8.00 do 13.00 hod..

Iné zdravotno-výchovné aktivity k plneniu tejto úlohy:

- vlastná edícia – 1 leták k Svetovému dňu AIDS,
- distribúcia letáku 106 subjektom (MŠ, ZŠ, SŠ, lekárne, APL, mestá a obce na území okresu),
- umiestnenie letáku na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- umiestnenie informácie o ochorení na webovej stránke (www.vzsl.sk),
- jedenkrát názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- prednášky v ZŠ (136 účastníkov),
- besied, z toho 7 v ZŠ (144 účastníkov) a 2 v SŠ (50 účastníkov).

Z realizovaných zdravotno-výchovných aktivít bola zabezpečená aj fotodokumentácia. Na základe vykonaného prieskumu (orientovaný na mládež a získanie prehľadu o vedomostiach

mladých ľudí o nákaze HIV/AIDS a jej prevencii) bude vykonané vyhodnotenie dotazníkov. Na základe získaných údajov budú nasledujúce edukačné aktivity zamerané na oblasť a cieľovú skupinu, v ktorej boli zistené nedostatočné vedomosti. V rámci plnenia tejto úlohy boli realizované zdravotno-výchovné aktivity zamerané na rómsku mládež v ZŠ Lomnička, ktorá je zapojená do projektu „Červené stužky“ (distribúcia letáku k svetovému dňu, prieskum vedomostí žiakov 8. a 9. ročníka, besedy a fotodokumentácia z realizovaných aktivít - 43 účastníkov).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1. 12. 2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2013 bolo poskytnutých celkom 77 konzultácií (z toho 31 telefonicky a 46 osobne). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva ako aj laickej verejnosti. Zaznamenali sme výrazný vzostup konzultácií s rodičmi, ktorí odmietli povinné očkovanie svojich detí.

V rámci činnosti poradne očkovania bola v 2. polroku 2013 zahájená edukácia mamičiek – rodičiek. Bol spracovaný leták (vlastná edícia) s informáciou o povinnom očkovaní a o činnosti poradne očkovania, ktorý sa pri prepustení z pôrodnice odovzdával mamičkám. Celkom bolo v sledovanom období distribuovaných 294 letákov.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2013 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia na Gymnázium T. Vansovej v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na Gymnázium T. Vansovej v Starej Ľubovni 14 klientov. Dvaja klienti boli následne odporúčaní do

starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme uskutočnili dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ v priebehu mája 2013. Pred realizáciou prieskumu boli všetci respondenti poučení o význame prieskumu a spôsobe vyplňania a zároveň boli ubezpečení o anonymite a dobrovoľnosti. Dotazník vyplnilo celkom 104 respondentov, teda 52 žien (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) a 52 mužov (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) v požadovaných vekových kategóriách. Údaje z vyplnených dotazníkov boli vložené do súboru ZDRAVU.rec v programe EpiData a v termíne zaslané gestorovi projektu na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ v SR. V tejto súvislosti sme sa v dňoch 19.-20.3.2013 zúčastnili na RÚVZ so sídlom v Trenčíne pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ v SR. Dňa 26.8.2013 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia Príprava a implementačná stratégia Kampane 2013 „Take away obesity! Odstráň obezitu!“, ktoré sa konalo v Bojniciach. Zároveň pre žiakov ZŠ Kamienska sme uskutočnili prednášku na tému „Obezita“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu pod názvom „ABC vitamíny“ spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu a distribúciou zv materiálu s uvedenou problematikou.

V novembri 2013 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia na Gymnázium T. Vansovej v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na Gymnázium T. Vansovej v Starej Ľubovni 17 klientov. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2013 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 20 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. Zároveň sme pre žiakov ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Chrípka“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /28.2.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. a Domovu seniorov v Starej Ľubovni. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /11.-17.3.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento Týždeň mozgu sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili pre žiakov ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni a pre žiakov ZŠ v Haligovciach po 2 prednášky s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Túto edukačnú činnosť sme zabezpečili aj v priestoroch Ľubovnianskej knižnice pre žiakov ZŠ ul. Komenského a ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni, kde sme celkovo uskutočnili 4 prednášky pre 86 žiakov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou edukovaným žiakom, ako aj ukážky tréningu mozgu pri ktorých 35 žiaci ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni vyplnili vedomostný kvíz, 38 žiakov ZŠ v Haligovciach vedomostný kvíz, 86 žiakov v Ľubovnianskej knižnici vedomostný kvíz.

V rámci edukačnej činnosti pre širokú verejnú navštevujúcu Ľubovniansku knižnicu sme uskutočnili prednášku pod názvom „Týždeň mozgu“. Súčasťou edukačnej aktivity bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou a ukážka tréningu pamäti. V rámci tréningu pamäti absolvovalo 35 klientov koncentračné cvičenie s vyškrtaním všetkých číslíc, cvičenie s prepísaním správneho textu, cvičenie s napísaním mien známych hercov, cvičenie „Ktorá z číslíc od 1 do 50 chýba?“ a cvičenie „Aký je správny postup?“.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci sprievodných aktivít celosvetovej kampane Týždeň mozgu v priestoroch zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb pre dospelých v Jarabine odprezentovali prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“, poskytli v priestoroch spoločenskej miestnosti jednotlivým klientom individuálne meranie tlaku krvi (15 klientom) a meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach a krvi (5 klientom). Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie hypertenzie a životosprávy, odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia a následne im bol odovzdaný zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou. O realizovaných aktivitách sme spracovali fotodokumentáciu a v rámci dohodnutia aktivít sme uskutočnili 10 telefonických konzultácií.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 11 lekárniam, 43 obciam a mestám a Ľubovnianskej nemocnici, n. o.. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni bola zabezpečená prednáška na tému „Voda“, spojená s distribúciou zv materiálu k danej problematike a poskytli sme 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia - /7.4.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektom), 11 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 18 zubným ambulanciam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme spracovali aj oznam o Dni otvorených dverí na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ sme uskutočnili Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme pri príležitosti Dňa otvorených dverí vyšetřili 11 klientov.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie poradenstva. Tieto poskytované služby na Stanovišti zdravia využilo 16 klientov.

Pri príležitosti **Svetového dňa hemofílie - /17.4.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 20 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň hemofílie, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /22.-27.4.2013/, v súvislosti s EIW spracovali a zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 11 lekární, 43 mestám a obciam a 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 91 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky, ale aj webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 organizáciám a podnikom v okrese Stará Ľubovňa a do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa sclerosis multiplex - /29.5.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň sclerosis multiplex, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, ambulanciám praktických lekárov pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 21 zariadení), 15 APL pre deti a dorast, 18 ambulanciám zubných lekárov, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 31.5.2013 na ZŠ Šarišské Jastrabie aktivity výjazdovou poradňou zdravia, pri ktorých sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili 12 klientov. Traja klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (3 klienti) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

Na stanovišti zdravia na Autobusovej stanici v Starej Ľubovni sme poskytovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia. Klientom sme poskytli antropometrické merania (54 klientov), meranie CO monitorom (54 klientov), meranie tlaku krvi (54 klientov). Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a propagačných materiálov distribuovaných z ÚVZ SR. V súvislosti s prípravou aktivít na stanovišti zdravia boli poskytnuté

2 telefonické a 1 osobná konzultácia. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí (celkom 2 besedy) spojenú s premietnutím DVD „Kým stúpa dym“. Pre 25 žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia. V rámci Anonymnej telefonickej linky poskytujúcej pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia 1 klientovi.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2013/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali do lekární, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 108 subjektov). Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetový týždeň na podporu dojčenia - /1.-7.8.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Podpora pri dojčení: bližšie k matkám!“, ktorú sme zaslali do lekární, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 90 subjektov). Svetový týždeň na podporu dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Dňa zodpovednosti - /2.7.2013/ ako súčasť zdravotno-výchovnej kampane v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** sme na stanovišti zdravia pred Mestským úradom v Starej Ľubovni zabezpečili pre klientov meranie tlaku krvi, meranie hladiny GGT v krvi, zber údajov formou dotazníka, ako aj distribúciu zv materiálu a propagačného materiálu (nálepky, spony) zamerané na propagáciu kampane „Deň zodpovednosti“. Celkovo využilo tieto aktivity 60 klientov a o realizovaných aktivitách bola spracovaná fotodokumentácia. Klientom bolo zároveň poskytnuté poradenstvo o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov.

„Deň zodpovednosti“ bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s prípravou aktivít boli poskytnuté 2 telefonické a 1 osobná konzultácia.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /8.9.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 139 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom prevencie samovrážd - /10.9.2013/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň samovrážd“, ktorý sme zaslali 11 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov, 18 zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Európskeho dňa ústneho zdravia - /12.9.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku ústneho zdravia, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, zubným ambulanciám, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 139 subjektov). Európsky deň ústneho zdravia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri tejto príležitosti boli zároveň uskutočnené besedy pod názvom „Stomatohygiena“ na ZŠ v Podolínci, na ZŠ v Novej Ľubovni, na ZŠ v Orlove, na ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni (celkom 8 besied). Súčasťou každej besedy bolo aj premietnutie zdravotno-výchovného videofilmu pod názvom „Prečo zvieratka bolia zúbky“, ako aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 11 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov na ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni sme uskutočnili dve prednášky pod názvom „Alzheimerová choroba“ a meranie hladiny CO v krvi a v pľúcach CO monitorom pre 24 žiakov. Pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí sme uskutočnili dve prednášky pod názvom „Alzheimerová choroba“ a meranie hladiny CO v krvi a v pľúcach CO monitorom pre 33 žiakov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia letákov od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti a zdravotno-výchovných materiálov.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2013/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 11 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Zároveň bola distribuovaná širokej verejnosti na stanovišti zdravia 27.9.2013. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so „**Svetovým dňom srdca**“ sme v rámci kampane MOST uskutočnili 27.9.2013 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi a meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach

a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 75 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

O propagácii činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na stanovišti zdravia sme spracovali vlastnú edíciu „Oznam o Dni srdca“, ktorý sme uverejnili na webovej stránke so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci spolupráce s MÚ v Starej Ľubovni sme poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu. V súvislosti s kampaňou MOST sme zároveň uskutočnili výskumno-prieskumnú činnosť Fajčenie u pracovníkov v zdravotníctve u 224 respondentov.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1.10.2013/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 11 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s Medzinárodným dňom starších sme v rámci výjazdovej poradne zdravia v Kultúrnom dome v Hniezdom poskytli klientom biochemické vyšetrenie cholesterolu, glukózy, triglycerolu, HDL cholesterolu z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi a meranie hladiny oxidu uhľnatého v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 15 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2013/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 11 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Na ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme pre žiakov uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Duševné zdravie“ súčasťou ktorej bol aj distribuovaný zv materiál s tematikou uvedeného svetového dňa. Pre 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa sme zabezpečili distribúciu publikácie „Prevenencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva“. Pri tejto príležitosti sme sa zároveň zúčastnili v Bratislave na seminári pod názvom „Podpora mentálneho zdravia zdravotníckych pracovníkov a zvýšenie informovanosti u vybraných problémov v oblasti mentálneho zdravia“.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2013/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 11 lekárniam, 21 ambulanciám

praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Na ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme pre žiakov uskutočnili prednášku súčasťou ktorej bol aj distribuovaný zv materiál s problematikou uvedeného svetového dňa.

Zamestnanci oddelenia podpory zdravia, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v spolupráci s poradkyňou Cambridge Diet dňa 16.10.2013 v čase od 10:00 - 16:00 hod. realizovali aktivity v rámci kampane „Odstráň obezitu!“ v priestoroch lekárne Dr. Max, OD KAUFAND v Starej Ľubovni. Zamestnanci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni klientom poskytli meranie krvného tlaku, zabezpečili za ich spolupráce vyplnenie dotazníka, poskytli spätnú väzbu o meraní u klienta prostredníctvom „Záznamovej kartičky klienta“ s nameranými hodnotami. Vyplnené dotazníky počas realizácie kampane boli vložené do súboru OO.rec, ktorý bol zaslaný na ÚVZ SR listom č. 2013/002683/OPZ/187 dňa 9.12.2013. Poradkyňa Cambridge Diet zabezpečila stanovenie visceralného tuku, telesného tuku, meranie BMI a WHR indexov a distribúciu letákov „Odstráň obezitu!“, ktoré vytvoril ÚVZ SR v spolupráci s Cambridge Diet. Tieto uvedené aktivity boli uskutočnené u 41 klientov (14 mužov, 27 žien). V prípade zistenia rizikových hodnôt bola klientom odporúčaná návšteva poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Každý vyšetrený klient obdržal čerstvé jablko a počas celej realizácie im bolo ponúkaná ochutnávka sušených jabĺk a 100% jablkovej šťavy. V súvislosti s realizáciou aktivít v rámci kampane bol spracovaný oznam o realizácii kampane „Odstráň obezitu“, ktorý bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a uskutočnená 1 osobná konzultácia so zástupcom lekárne Dr. MAX.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /18.-22.11.2013/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD „Kým stúpa dym“. Zároveň sme pre 22 žiakov poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia.

Pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD „Deti a drogy“. Zároveň sme pre 10 žiakov poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia.

V rámci **Svetového dňa AIDS – /1.12.2013/** sme distribuovali vlastnú edíciu pod názvom „1. December -Svetový deň AIDS“ na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do 11 lekární, 21 ambulanciám praktických lekárov, 43 mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2013“ oddelenie Podpory zdravia, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, športovo-relaxačné centrum, plaváreň, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o., MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 187 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy a plagáty.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola prezentovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy.

V rámci realizácie kampane sme poskytli 7 osobných a 1 telefonickú konzultáciu ohľadom cieľov a podmienok zapojenia sa do kampane. Do uvedenej kampane sa za okres Stará Ľubovňa zapojilo celkovo 5 klientov.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012–2014

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – december 2013 vykonali celkovo 561 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásení o počte vykonaných kontrol za Január 2013, Február 2013, Marec 2013, Apríl 2013, Máj 2013, Jún 2013, Júl 2013, August 2013, September 2013, Október 2013, November 2013, December 2013 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ktoré sú sumarizované a spracovávané OPZ, PCZ na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 7.5.2013 boli RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zaslané na ÚVZ SR v Bratislave informácie o počte vykonaných kontrol a počte uložených sankcií v súvislosti s dodržiavaním zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za obdobie roka 2012 a prvého štvrtroka 2013.

Dňa 18.7.2013 sme na ÚVZ SR predložili námety obsahu metodického pokynu pre výkon kontroly v súvislosti s novelou zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V súvislosti s náležitosťami výkonu kontroly fajčenia sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Na ZŠ v Podolínci sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím videofilmu „Deti a drogy“. Pre 26 žiakov ZŠ v Podolínci sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia.

Dňa 12.11.2013 sme listom č. 2013/002716/OÚ/636 zaslali na ÚVZ SR údaje o vykonaných kontrolách zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov v obchodných centrách od 15.7.2013 do 31.10.2013 v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku zapojený od 1. marca 2009. V roku 2013 sa program nezačal realizovať a neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V priebehu roka 2013 sme v rámci plnenia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom uskutočnili na ZŠ v Lomničke dve besedy pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojené s premietnutím DVD „Deti a drogy“, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor u 47 žiakov, poskytnutím poradenstva a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu ohľadom prevencie fajčenia a drogovej závislosti.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V roku 2013 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Týždňom mozgu, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom hemofílie, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom duševného zdravia sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 6.2.2013 zúčastnili Pracovného zasadnutia pre podporu zdravia seniorov v Bratislave.

V júni 2013 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom VII. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 52 klientom, meranie antropometrie využilo 39 klientov, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor 2 klientom. V rámci realizácie projektu bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

V súvislosti s realizáciou aktivít výjazdovej poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v Kultúrnom dome v Hniezdom v rámci Medzinárodného dňa starších sme uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V roku 2013 sme pre Materské centrum BABY CLUB MONALI v Starej Ľubovni v súvislosti s významnými dňami vyhlásenými SZO spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali materskému centru pre potreby edukácie svojich klientov. Takto sme iniciovali Svetový deň hemofílie, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň na podporu dojčenia, Svetový deň prvej pomoci, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy. V súvislosti s podporou pohybovej

aktivity sme zaslali vlastnú edíciu pod názvom „Zbavte sa bolesti chrbta: Stačí päť minút denne“. Počas roka 2013 sme distribuovali aj leták pod názvom „Čo robiť počas horúčav“.

V máji 2013 sme sa zúčastnili odborného seminára pod názvom „Zvyšovanie informovanosti v oblasti mentálneho zdravia detí a mládeže“ v Novom Smokovci.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2013 dohodli ďalšiu spoluprácu s MŠ v Ľubotíne a MŠ na ul. Vsetínska v Starej Ľubovni. Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými zástupcami. V MŠ ul. Tatranská v Starej Ľubovni sme uskutočnili dve prednášky pod názvom „Stomatohygiena“ a zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

9.8 CINDI PROGRAM SR

V roku 2013 sme poskytli služby celkom 272 klientom v rámci činnosti Poradenského centra zdravia. Základnú poradňu navštívilo v roku 2013 spolu 131 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2013 celkom 87 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili v roku 2013 spolu 3 klienti.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme roku 2013 poskytli služby v rámci POPZP 36 klientom. V roku 2013 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 12 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia boli poskytnuté 3 konzultácie.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zv aktivitách sme v roku 2013 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetrenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 5 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 69 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 8 aktivitách 325 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 3 aktivitách 168 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 35 aktivitách 523 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2013 sme takto odporúčali 58 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

Dňa 10.4.2013 sme sa zúčastnili konferencie „Surveillance chronických chorôb“, ktorá sa konala v Trenčíne.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2013 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: „ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V roku 2013 sme v súvislosti s realizáciou projektu poskytli telefonickú konzultáciu ZŠ Plaveč ohľadom zapojenia sa do realizácie projektu a osobnú konzultáciu MŠ Kamienka ohľadom dohodnutia aktivít.

PROJEKT: „OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL“

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme dňa 28.10.2013 listom č. 2013/002685/OPZ/188 zaslali na RÚVZ so sídlom v Prešove požadovanú správu ohľadom stručného prehľadu aktivít realizovaných v súvislosti s projektom „Ovocie a zelenina do škôl“ v školskom roku 2012/2013 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: „ZDRAVÉ MESTÁ“

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2013 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň vody, Svetový deň hemofílie, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetovým dňom hepatitídy, Svetový týždeň na podporu dojčenia, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň prevencie samovrážd, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších, Svetový deň potravy, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu z aktivít.

V rámci spolupráce s mestom Stará Ľubovňa sme v rámci kampane MOST 2013 poskytli 1 telefonickú konzultáciu ohľadom stanovíšť a zdravia.

Kancelárii zdravého mesta Stará Ľubovňa sme zaslali aj zdravotno-výchovný leták pod názvom „Čo robiť počas horúčav“.

PROJEKT : „ROZHOVORY POD LAMPOU“

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. Celkovo boli poskytnuté 3 telefonické konzultácie.

PROJEKT: „UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2013 podieľalo spracovaním vlastnej edície ohľadom kampane: „Save Lives: Clean Your Hands“ s následnou distribúciou informácie o tejto kampani 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Vlastnú

edíciu sme zároveň prezentovali aj formou webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento ročník kampane bol propagovaný aj nástenkou na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ ul. Levočská, ZŠ ul. Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 SZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2012 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti duševného zdravia, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygieny, zdravej výživy, významu mlieka, poruchy príjmu potravín a anorexie, chrbtice školáka, prevencie úrazov, Alzheimerovej choroby, ABC vitamínov pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme meranie tlaku a aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2013 sme v týchto školách uskutočnili 3 prednášky, 4 besedy, poskytli 29 telefonických a 9 osobných konzultácií, premietli 4 videofilmov a uskutočnili meranie CO monitorom u 41 žiakov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, SZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zvlášť pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku 2013 Svetový deň proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň hemofilie, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, kampaň „Vyzvi srdce k pohybu 2013“, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň prvej pomoci, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších, Svetový deň potravy, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zvlášť aktivít.

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme zaslali týmto školám informáciu o kampani a prihlášky do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

Počas roka 2013 sme zabezpečili distribúciu letáku „Zbavte sa bolesti chrbta: Stačí 5 minút denne“ na jednotlivé ŠPZ v okrese Stará Ľubovňa.

Pre ŠPZ v okrese Stará Ľubovňa sme zabezpečili distribúciu publikácie „Prevencia samovrážd: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva“.

PROJEKT: „PREČO SOM NA SVETE RÁD/A“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je LOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ, sme v októbri - novembri 2013 uskutočnili

sprievodné aktivity v rámci putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“. Uskutočnili sme 11 besied na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre žiakov ZŠ na ul. Komenského, ZŠ na ul. Levočská, ZŠ na ul. Za vodou v Starej Ľubovni, pre žiakov ZŠ Kamienka, študentom Obchodnej akadémie a Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremiatané DVD s názvom „Deti a drogy“, odmeraná hladina CO monitorom u 140 žiakov a študentov s následnou distribúciou zv materiálu s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. V súvislosti s realizáciou projektu boli poskytnuté 2 telefonické a 2 osobné konzultácie s koordinátorkou projektu Ľubovnianskeho osvetového strediska v Starej Ľubovni.

ŠKOLSKÝ MLIEČNY PROGRAM

V našom okrese sa realizuje školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým usmernením č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie.

Oproti školskému roku 2012/2013 sa počet škôl a počet detí zapojených do školského mliečného programu nezmenil. V školskom roku 2013/2014 je do programu zapojených 16 školských jedální pri ZŠ s MŠ, 3 školské jedálne pri ZŠ a 2 školské jedálne pri MŠ. Mliečne výrobky v rámci školského mliečného programu boli podávané 2 552 žiakom základných škôl a 1 038 deťom materských škôl. Dodávateľom mliečnych výrobkov do zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa je Mliekareň Kežmarok. V rámci školského mliečného programu bol zo strany dodávateľa v ponuke nasledovný sortiment: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou, ochutené mlieko v objeme 0,25 l, biele a ovocné jogurty, zakysané a acidofilné mlieko. Údaje o počte škôl a žiakov zapojených do školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa sme získali na základe 5 telefonických a 1 osobnej konzultácie od pracovníkov školských úradov v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa. Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

CIELENÉ PRIESKUMY ZAMERANÉ NA PROBLEMATIKU SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA DETÍ A MLÁDEŽE V NADVÄZNOSTI NA SÚČASNÉ EKONOMICKÉ PODMIENKY

V priebehu roka 2013 boli spracované a porovnané s inventórnou metódou a s OVD pre danú vekovú kategóriu laboratórne výsledky energetickej hodnoty stravy odobratej v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove a v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Chmeľnici odobraté vzorky stravy v priebehu školského roka 2012/2013 a záverečné vyhodnotenie výsledkov laboratórnych rozborov stravy bolo zaslané riaditeľom vybraných škôl.

SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV

Odborní zamestnanci oddelenia HDaM v priebehu roka 2013 vykonali celkovo 88 kontrol v základných školách, materských školách, stredných školách, školských stravovacích zariadeniach, v bufetoch v rámci školských zariadení zameraných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta a ani riešený žiaden priestupok pokarhaním.

Uvedené kontroly boli zasielané mesačne počas roka 2013 na OPZ, PCZ, kde boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKYCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V roku 2013 bola realizovaná príprava jednotnej metodiky realizácie projektu.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

PROJEKT: GSPS (Global School Personnel Survey) NA SLOVENSKU

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni sa v súvislosti s realizáciou prieskumu GSPS zúčastnil dňa 25.4.2013 v Martine pracovného stretnutia ohľadom realizácie štúdie GSPS. Odborní zamestnanci OPZ, PCZ uskutočnili samotný zber údajov v priebehu júna 2013.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená ZŠ s MŠ v Ľubotíne, kde bol zber údajov vykonaný dňa 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 16 pedagogických zamestnancov školy.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená aj ZŠ s MŠ v Mníšku nad Popradom, kde bol zber údajov vykonaný dňa 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 9 pedagogických zamestnancov školy.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečoval zber údajov aj na ZŠ s MŠ v Gaboltove v okrese Bardejov, kde zber údajov prebehol 24.06.2013 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 21 pedagogických zamestnancov školy.

Dňa 26.6.2013 sme vyplnené dotazníky odovzdali osobne zamestnancom OPZ ÚVZ SR Bratislava na pracovnej porade OPZ vo Vyšných Ružbachoch. Počas realizácie sme zabezpečili 3 telefonické a 3 osobné konzultácie ohľadom zberu dát a realizácie štúdie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ: Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

V roku 2013 bolo v okrese Svidník odobratých 7 vzoriek vôd z prameňov a to v obciach Dubová, Vyšný Orlík /prameň pri lese, smer Kečkovce/, Šarišský Štiavnik, odpočívadlo - smer Mestisko a 3 pramene v meste Svidník – Čierna hora, prameň pri št. ceste a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to v obciach Gribov, Staškovce, Bukovce.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Gribov, Staškovce sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhličitanovo-sodné. Nachádza sa v areáli bývalej detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150 m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj asi 20 m od štátnej cesty medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik. Je intenzívne využívaný okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené.

V okrese Stropkov sa prameň minerálnej vody sa nachádza asi 1,5 km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30 m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v obci Staškovce. Prameň je obrastený krovím, neupravený, málo využívaný. Voda voľne steká na terén.

Vzorky vody odobraté z uvedených prameňov /okrem záhradkárskej oblasti/ vyhovovali požiadavkám na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Vzorka vody zo záhradkárskej oblasti nevyhovovala po mikrobiologickej stránke /E. coli, koliformné baktérie, enterokoky, kultivovateľné mikroorganizmy/. Opakovaná vzorka vyhovovala požiadavkám na kvalitu pitnej vody.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti

ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: **ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici**

Riešiteľské pracoviská: **RÚVZ v SR**

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 31.12.2013 v programe ASTR 153 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 8 organizáciách okresu Svidník a 5 organizáciách okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 6 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, v okrese Svidník a Stropkov, a to:

- 1/ Fulimex Plus, spol. s r.o., 091 01 Breznica 207, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 2/ **Jozef Ligenza, 086 44 Kuková 51, rizikový faktor-hluk, kategória 3;**
- 3/ **LEGNO EXPORT, spol. s r.o., Prešernova 4,811 02 Bratislava, pracovisko Beňadikovce, rizikový faktor-hluk, prach z tvrdého dreva, kategória 3;**
- 4/ **METAL CONTAINER, a.s., Sovietskych hrdinov 629/113, 089 01 Svidník, rizikový faktor-hluk, kategória 3;**
- 5/ **PSS SVIDNÍK, a. s., Sovietskych hrdinov 460/114, 089 01 Svidník, rizikový faktor-hluk, kategória 3;**
- 6/ **TESLA STROPKOV, akciová spoločnosť, Hviezdoslavova 37/46, 091 12 Stropkov, rizikový faktor-hluk, kategória 3 a 4.**

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese Svidník a Stropkov nie sú vyhlásené.

V roku 2013 sme obdržali 4 žiadosti o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov, ING Slovak Republic Bratislava, DDS Tatra banky a.s. Bratislava a Mgr. Sidor Košice.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárskeho preventívneho prehliadkam v intervale určenom zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvarovania, pevný aerosól s prevážne dráždivým účinkom). V roku 2013 boli v 3 organizáciách, kde sú vyhlásené rizikové práce, opätovne schválené prevádzkové poriadky z opakovaných meraní z dôvodu navýšenia resp. zníženia objemu práce.

K 31.12.2013 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Dňa 09.01.2014 sme elektronickou poštou zaslali na ÚVZ SR Bratislava výsledky evidencie rizikových prác evidovaných na RÚVZ so sídlom vo Svidníku k 31.12.2013.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	Priemyselná výroba	135	11	3	0	138	11
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	0	0	7	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
	Spolu	151	20	3	0	154	20

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	11	1	0	0	11	1
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariad.	55	0	0	0	55	0
26	Výroba počítač., elektronických a optických výrobkov	27	10	3	0	30	10
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	42	0	0	0	42	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	0	0	7	0
86	Zdravotníctvo	9	9	0	0	9	9
	Spolu	151	20	3	0	154	20

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Rizikový faktor 1. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	6	6	0	0	6	6
Hluk	139	11	3	0	142	11
Chemické látky a zmesi	24	3	0	0	24	3
Vibrácie	7	0	0	0	7	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí (2. stupeň):

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
1. stupeň	2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	Tuberkulóza	6	6	0	0	6	6
Hluk	Premenný	139	11	3	0	142	11
Vibrácie	Prenášané na ruky	7	0	0	0	7	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2013 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň):

Chemická látka 2. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
dermatotropný	2	0	0	0	2	0
dráždivé	3	3	0	0	3	3
chem.karcinogén/mutagén	4	3	0	0	4	3
látky poškodzujúce reprodukciu	3	3	0	0	3	3
pevné aerosóly	18	0	0	0	18	0

K 31.12.2013 je v riziku evidovaných v okrese Svidník a Stropkov 154 zamestnancov, z toho 20 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov v porovnaní s predchádzajúcim rokom má klesajúcu tendenciu, pokles o 15 osôb - v roku 2012 bolo exponovaných 169 osôb, z toho 19 žien.

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 142 zamestnancov. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu počtu exponovaných zamestnancov týmto rizikovým faktorom o 16 osôb. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi, vibrácie a biologické faktory.

Z chemických látok a zmesí sú zamestnanci exponovaní pevnými aerosólmi, chemickými karcinogénmi, látkami dráždivými, poškodzujúcich reprodukciu a dermatotropnými.

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (138 zamestnancov, z toho 11 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví ako aj v zdravotníctve (9 žien).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12.2013 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonali 41 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Kontroloval sa najmä predaj, používanie, evidencia a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, predloženie posudku o riziku a prevádzkového poriadku na schválenie orgánom verejného zdravotníctva, preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi

toxickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 21 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, kde až v 16 prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku. Vo väčšine prípadov bol prevádzkový poriadok pred schválením konzultovaný a upravený.

Údaje o počte vydaných osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými chemickými látkami a zmesami, na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre dozorované okresy je vedený v centrálnom registri odborne spôsobilých osôb na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory. Organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby. Väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby prešla na ekologické poľnohospodárstvo, t.j. nepoužívajú žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín, nevykonávajú žiadne postrekové práce.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 31.12.2013 doručených 14 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali firma CSS – Slovakia, a.s. Veľký Šariš (deratizácia v obchodných reťazcoch v meste Svidník a Stropkov); Jozef Cichý, Stropkov (deratizácia v bytových domoch mesta Stropkov); DDD STAR, s.r.o., Zeleneč (deratizácia v obchodnom centre v meste Svidník).

V roku 2013 sme vykonali štátny zdravotný dozor aj v prevádzkach, kde sa vykonáva predaj elektronických cigariet, a to v súlade s metodickým usmernením na výkon kontroly zameranej na predaj elektronických cigariet zo dňa 05.08.2013. Bolo zistené, že v predaji sú jednorázové elektronické cigarety ako výrobky bez možnosti zasahovania do ich integrity a rôzne náplne, ktoré sú už klasifikované aj ako toxické. Podľa zistení sa tieto cigarety a náplne budú dopredávať len do konca roka 2013. Zároveň bol všetkým predajcom náplní klasifikovaných ako toxické zaslaný list s upozornením na plnenie si povinností - získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami.

K 31.12.2013 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkovo bolo rozdaných 64 dotazníkov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v okrese Svidník zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2013 bol 1187, čo je oproti roku 2012 nárast o 50 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 13 249 ks, čo oproti roku 2012 predstavuje nárast o 5300 ks. Medzi používané cytostatiká patria: tablety – Xeloda, Megesin, Sutent, Tarceva, Nexavar, Syrea, Alkeran, Leukeran; ampulky – Erbitux, Avastin, Vincristin,

Gemzar, CA-folinát, 5-fluorouracil, Endoxan, Campto, Taxotere, Bleocin, Cisplatina, Oxaliplatina, Vectibix, Gemcitabin, Zoladex, Levfact.

Previerky boli vykonané aj v drevospracujúcich prevádzkach – stolárskych dielňach, pílach. V súčasnosti evidujeme 6 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní predovšetkým tvrdým drevom, vo všetkých bola vykonaná objektivizácia prachu v pracovnom prostredí - v jednom prípade bol NPEL prekročený, v ostatných prípadoch sú limity v norme.

V TESLA Stropkov, a.s. sa na prevádzke P1 B používa čistý nikel a jeho zlúčeniny - sulfid nikelnatý, ktoré sú zaradené do karcinogénov kategórie 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí. Chemický karcinogén sa používa pri galvanickom pokovovaní - niklovaní kovových súčiastok, používaných na výrobu zásuviek a vypínačov.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z. z.	Počet exponovaných		Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok**
			celkom	ženy	
Nemocnica arm. generála L.Svobodu, n.o. Svidník – onkologická ambulancia	cytostatiká	proces s r.ch.k.	3	3	1187 - amp 13 249 - tabl
LEGNO EXPORT, spol. s r.o., Beňadikovce	dub, buk	prach z tvrdého dreva	1	0	5,08-9,97 mg.m ⁻³
TESLA Stropkov a.s.	nikel, sulfid nikelnatý	Karcinogén kategórie 1	2	0	50 kg

Rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú vyhlásené v Nemocnica arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník a v LEGNO EXPORT, spol. s r.o. Beňadikovce, kategória 3, celkový počet exponovaných 4, z toho 3 ženy. Na onkologickej ambulancii je expozícia cytostatikami – látky poškodzujúce reprodukciu.

Aj v roku 2013 sme sa zamerali na manipuláciu s azbestovými materiálmi - na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia ustanovených Nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

K 31.12.2013 RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. O túto činnosť nás požiadala firma RONAR, s.r.o. Košice, a to z bytového domu na Ul. Duklianskej a Sovietskych hrdinov vo Svidníku, Matice Slovenskej v Stropkove - odstraňovanie stúpacích potrubí v bytových jadrách

a z Elektrickej stanice Svidník 110/22 kV v k.ú. Stročin - dosky na prestupoch káblov. Táto firma vykonáva sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečuje minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používa schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy.

O odstraňovanie stúpacích potrubí v bytových jadrách bytových domov nás požiadala aj firma Peter Pilip, Svidník - Ul. 8. mája vo Svidníku a firma Regena ES s.r.o. Strážske – Ul. Mlynská v Stropkove. Aj tieto firmy vykonávajú sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, používajú schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy.

Poskytovali sme konzultácie a usmerňovali zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, azbestu. Overovali sme u zamestnávateľov dodržiavanie ustanovení platnej legislatívy, u zamestnancov formou kontrolných listov mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Z dotazníkov vieme, že o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravie sa dozvedeli predovšetkým z časopisov, z kníh, od zamestnávateľa, účasťou na školeniach. Zároveň zamestnávateľ poskytuje osobné ochranné pracovné prostriedky ako aj školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 31.12.2013 psychickú pracovnú záťaž ako rizikový faktor neevidujeme na žiadnom pracovisku v dozorovaných okresoch.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

K 31.12.2013 boli NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie hlásené 2 podozrenia na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ .

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-2013:

Rok	Organizácia	Profesia
2013	Spolstroj Okružle KOVO SIPOX a.s., Stropkov	ručný jadrár zvárač
2012	SZČO HALPO Svidník I.C.A. s.r.o. Svidník	fyzioterapeutka kováč krajčírka
2011	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2010	Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.	masér
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov MIJA Oľšavka AGROSTAV Stropkov	robotníčka murár údržbár, vodič

	Detský domov Svidník	kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov	zámočník
	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov	robotník
	Potravinárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	klampiar
2004	ALFASTAV, Stropkov	zámočník
	LIGE Kuková	robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar
2001	LS Stropkov	lesný robotník
	GIRA Giraltovce	klampiar
	LS Giraltovce	piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, nárast evidujeme v roku 2008, kde boli prešetrované 4 prípady z uvedenej položky.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť, ako aj práca v zahraničí. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby resp. zamestnávateľa, a tým nie je možné overiť ich pravdivosť.

Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava. Z prešetrených prípadov v roku 2013 bola priznaná 1 choroba z povolania z položky 29 v profesii zvärač.

V dozorovaných okresoch v roku 2013 nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: **ÚVZ SR**

Riešiteľské pracoviská: **RÚVZ v SR**

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci vykonávali zamestnanci oddelenia PPLaT aj v roku 2013, a to v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru,

prostredníctvom poradne ochrany a podpory zdravia pri práci a masovo-komunikačných prostriedkov.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci, ktorej náplňou je vykonávanie odbornej konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia - vplyvov fyzikálnych, chemických faktorov pracovného prostredia, práce a pracovných podmienok na zdravie, zobrazovacie jednotky na pracoviskách roku 2013 využilo 55 osôb z prevádzok okresu Svidník a Stropkov. Poskytovala sa aj poradenská činnosť pri vypracovaní prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Svidníku sú prezentované články:
- Ochrana zdravia zamestnancov pred nadmernou záťažou teplom pri práci

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala v rokoch 2012 – 2013 kampaň Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík.

V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku uskutočnilo v 43. kalendárnom týždni:

- deň otvorených dverí, kde sa zamestnávateľa mohli informovať resp. riešiť otázky k obmedzovaniu pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho dopadu na zdravie zamestnancov - zdravotné riziká súvisiace s expozíciou hluku, chemických faktorov pri práci, povinnosť zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a ich spôsob,
- informácia obyvateľov prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov o realizácii kampane - internetová stránka RÚVZ so sídlom vo Svidníku, regionálna tlač.

V roku 2013 zamestnanci oddelenia PPLaT a Inšpektorátu práce Prešov vykonali 1 spoločnú previerku, ktorá bola zameraná na pracoviská, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce. Previerka bola zrealizovaná vo firme KOVO SIPOX a.s. na Ul. Hviezdoslavovej 74 v Stropkove, a to na prevenciu rizík pri práci a dodržiavanie povinností zamestnávateľa.

Záznam zo spoločnej previerky bol zaslaný na ÚVZ SR dňa 13.11.2013.

Inšpektorát práce Prešov nás v roku 2013 požiadal 3-krát o súčinnosť – zaslanie kópie záznamu zo šetrenia k priznanej chorobe z povolania, bol odoslaný záver zo stanoviska odoslaného na príslušajúcu kliniku pracovného lekárstva.

V roku 2013 sme neobdržali žiadnu žiadosť k vydaniu stanoviska na udelenie certifikátu „Bezpečný podnik“.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebolo zapojené.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebolo zapojené.

2.4 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Rok 2013 - vypracovanie pilotného projektu pre HBM - vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: **ÚVZ SR**

Riešiteľské pracoviská: **RÚVZ v SR**

Do 30.09.2013 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali 6 kontrol na chránených pracoviskách v okresoch Svidník a Stropkov. Pri výkone ŠZD sme používali záznamy podľa metodického postupu na výkon ŠZD, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení.

Celkovo išlo o 18 osôb, z toho 8 žien s postihnutím: srdcovo-cievne ochorenie (2), pohybový aparát (14), hluchonemý (1) a neurologické (1). Ich pracovnou náplňou sú rôzne činnosti, ako výroba reklamných predmetov a výrobkov z papiera, pomocné montážne práce pri výrobe transformátorov a cievok, výroba povrazov, motúzov, šnúr a sieťovín, pomoc pri výrobe studenej a teplej kuchyne, príjem a výdaj tovaru v sklade, práca pri pokladni, výroba ochranných pracovných pomôcok, zdravotníckeho a hotelového textilu, administratívne práce a výroba tkaného a netkaného textilu – koberce, rohože, prikrývky.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky, nakoľko uvedené pracoviská sú vhodné pre občanov so zdravotným postihnutím, kde pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon sú prispôsobené charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov vhodným režimom práce a odpočinku, zaradovaním prestávok na oddych. Zároveň sa od zamestnávateľov požadovalo, aby všetky zmeny oproti posudzovanému stavu boli oznámené orgánu verejného zdravotníctva a boli rešpektované všetky obmedzenia, príp. odporúčania, ktoré špecifikuje lekár posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu.

Neboli uložené žiadne nápravné opatrenia.

Zamestnancom na týchto pracoviskách boli poskytnuté aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov, išlo o dotazníky na psychickú záťaž (9) a hluk (3).

K 31.12.2013 bolo vydaných 56 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk do prevádzky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Cieľ

Prieskum úrovne výskytu vybraných faktorov pracovného prostredia, zameraných na kvalitu ovzdušia na pracovisku.

Gestor: **RÚVZ Košice, RÚVZ Prešov**

Riešiteľské pracoviská: **Košický región, Prešovský región**

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

V roku 2013 oddelenie PPLaT riešilo úlohu v obchodnom centre TESCO vo Svidníku. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola zamestnávateľom vyplnená tabuľka zameraná na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku.

Zároveň bol v dňoch 30.05.2013 – 04.06.2013 vykonaný aj zber údajov od zamestnancov TESCO Svidník dotazníkovou metódou, celkovo bolo vyplnených 11 dotazníkov, 2 zamestnanci boli na dlhodobej PN (malé TESCO).

Získane údaje boli zadávané do databázy v Exceli a spolu s vyplnenou tabuľkou zameranou na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia na pracovisku a kumulatívnych počtov boli v elektronickej forme zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Konečnú správu spracovala MUDr. Šťastná, RÚVZ Košice a bola rozposlaná na všetky riešiteľské pracoviská dňa 09.12.2013 so záverom, že metodika sa osvedčila ako vhodná pre skrining, výsledky neboli nadlimitné vo vzťahu k SBS (limity PP, ZT) a opatrenia nie je potrebné nariadiť u žiadneho prevádzkovateľa.

V TESCO Svidník boli zistené vyššie hodnoty v ukazovateli PP-suchý vzduch, hluk a k nim prislúchajúce zdravotné ťažkosti únava, stres, bolesť hlavy oproti kontrolnej skupine, o čom budeme prevádzkovateľa informovať.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov, dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v roku 2013 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku.

Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov).

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Získané údaje boli odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie.

Výsledky hodnôt BMI ľahko pracujúcich žien a mužov vo vekovej kategórii 19 - 34 rokov sú lepšie v porovnaní s vekovou kategóriou 35 – 54 ročných. Až 60% žien v obidvoch vekových kategóriách má normálne hodnoty WHR, naopak viac starších mužov má lepšie WHR oproti mladým.

Hodnoty systolického tlaku <140 ako aj diastolického tlaku krvi <90 sú lepšie u žien v obidvoch vekových kategóriách v porovnaní s mužmi.

Vyšší výskyt zvýšených hodnôt biochemických rizikových faktorov sledujeme u mužov v obidvoch vekových skupinách než u žien.

V porovnaní s minulým rokom najväčšie zmeny sledujeme u mladších mužov. Ide o vyšší počet mužov s lepšími hodnotami BMI a HDL cholesterolu, naopak so zhoršeným WHR, systolickým a diastolickým tlakom.

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín: prevláda bežná strava, len dve ženy – staršia skupina označili, že má inú ako bežnú stravu. V počte jedál prevláda u obidvoch skupín žien a u obidvoch skupín mužov 3x denne. Spotrebe potravín z dotazníkov vyplýva, že naďalej pretrváva nízka spotreba nízkotučných a kyslomliečnych výrobkov, frekvencia konzumácie výživových doplnkov s jódom, konzumácia morských rýb- resp. výrobky z rýb. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sa zistilo, že prevažná časť respondentov vykázala, že pohybu sa venuje málo len 2-3 hodiny týždenné a pri hodnotení životosprávy uviedli, že je uspokojuvávajúca. Pri hodnotení výživových faktorov sa zistilo, nedostatočný príjem vit. C, vlákniny u všetkých skupinách, zvýšený príjem NaCl u všetkých skupinách.

Naďalej pretrvávajú zaužívané nesprávne stravovacie návyky. Dlhodobá energetická nadmernosť vo výžive a jej nevyváženosť v zastúpení živín a ochranných faktorov čo má za následok súčasné ceny potravín.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci plnenia úlohy v roku 2013 bolo odobratých 22 vzoriek kuchynskej soli laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a ferokyanidu draselného, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Prešov. Úplná správa za rok 2013 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Na plnení tejto úlohy v roku 2013 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Na plnení tejto úlohy v roku 2013 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Na plnení tejto úlohy v roku 2013 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V roku 2013 bol úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku.

Monitoring sa uskutočnil u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ľahko prácu /10žien a 10mužov – z toho 5 mladší a 5 starší/ stanovených vekových kategóriách . V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok / E 129 Allura červená, E 104 Chinolínová žltá/ a dvoch aróm / Mentofurán a Kumarín/ na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Získané údaje boli odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bol použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii. 24 hodinový dotazník spotreby potravín/nápojov/2x/:jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín

V rámci odberu vzoriek boli odobraté 2 vzorky – farebných cukríkov Lentilky, na stanovenie Allura červená /E129/ a Chinolínová žltá / E 104/, 1 vzorka čokoláda s obsahom mäty, na stanovenie Mentofurán a Kumarín. Laboratórne výsledky boli vyhovujúce.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Na plnení tejto úlohy v roku 2013 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ:

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, Ústav hygieny LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín ukončenia: Rok 2020

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Cieľom je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí v SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia a v tomto roku sa realizovala V. etapa tohto projektu u vekovej skupine 15 – 18 ročných, kde pri náhodnom výbere sa vybrali dve stredné školy.

Prieskum sa realizoval na Gymnázium DH vo Svidníku a Gymnázium v Stropkove. V každej škole sa vybralo 30 chlapcov a 30 dievčat príslušnej vekovej kategórie, celkovo sa prieskumu zúčastnilo 120 detí. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. U študentov, ktorí nedovŕšili 18 rokov v čase konania projektu, bol potrebný vopred vyžiadaný súhlas zákonného zástupcu. Prvý dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“, merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK bol u detí vykonaný v dňoch od 10.6.2013 do 14.6.2013. Druhý dotazníkový prieskum - 24 hod. stravovacia anamnéza a 24. hod. pohybový režim sa vykonal v 17. kal. týždni a odber vzoriek obedov /celotýždennej podávanej stravy a podávaných nápojov/ zo zapojených škôl do projektu sa vykonal tiež v 17. kal. týždni. Odobralo sa spolu 10 vzoriek stráv a nápojov a rozsah požadovaných vyšetrení bol vykonaný v Laboratóriách RÚVZ so sídlom v Prešove. Údaje dotazníkov boli spracované a vložené do pripravených počítačových databáz na jednotlivých RÚVZ, ktoré sa do 30.9.2012 zaslali gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN DETÍ

Cieľ:

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok /farbivách/ prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom /ADI/. Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Projekt sa realizoval u 15 – ročných detí základných škôl. Do plnenia projektu boli vybrané deti zo Základnej školy na ul. Komenského vo Svidníku. Vzhľadom na nízky vek detí, dotazníky vyplňali spolu s rodičmi. Pri riešení projektu boli vypracované nasledovné dotazníky:

Dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka.

Dotazník o životospráve, na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v gramoch. Do okienka v dotazníku treba zadať kód vybranej odpovede.

Spolu bolo vyplnených 20 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 20 dotazníkov pre spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny lístok dieťaťa počas jedného dňa. Zber údajov sa uskutočnil v mesiaci jún 2013. Zozbierané údaje dotazníkov sa vkladali postupne, jednotlivo za každé dieťa do masky v Exceli a zaslali sa na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 15.10.2012. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia základných škôl požiadaní o spoluprácu prípisom MŠVV a Š SR, povoľujúci vstup pracovníkov RÚVZ do zariadení.

Termín ukončenia: Rok 2013

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Cieľ:

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátor nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Gestor : RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ:

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor : RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ: MŠVVaŠ SR

Etapy riešenia: rok 2013

- nadviazanie spolupráce s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cielenému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov na doplnkové zistenie
- monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy /priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod./, využívanie priestorov telocvični na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení
- celkový počet kontrolovaných zariadení na výučbu telesnej výchovy bol - 15

Termín realizácie: rok 2016

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRENOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ:

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne enviromentálnych faktorov ako východiská pre zlepšenie kvality prostredia.

Gestor : RÚVZ Bratislava

Riešiteľská pracoviská : RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave, odbor HDA v spolupráci s OOFŽP

Termín ukončenia: 31.12.2013

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytlo 6 ochorení na TBC u dospelých osôb, 5 ochorení na rotavírusovú enteritídu a 1 novozistené nosičstvo HBsAg.

V okrese Svidník sme zaznamenali 4 ochorenia na TBC u dospelých osôb a 7 nosičstiev HBsAg. V okrese Svidník bolo zaznamenané 1 ochorenie na parotitídu u 25-ročného muža, u ktorého ochorenie nebolo serologicky potvrdené a jedno ochorenie na čierny kašeľ u 5-mesačného neočkovaného dieťaťa, ktoré bolo potvrdené serologicky. V okrese Svidník sme zaznamenali 136 ochorení na rotavírusovú enteritídu, z toho 126 v epidemiologickej súvislosti v mesiaci január a 7 nosičstiev HBsAg.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

- verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove,
- televízii Markíza bol poskytnutý rozhovor o čiernom kašli, o tetane,
- v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania,
- praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW, o poradni očkovania na RÚVZ
- na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW

- materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí a očkovací kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok v okresoch Svidník a Stropkov,
- poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, možnostiach očkovania do zahraničia, očkovanie proti VHA a VHB, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, tuberkulóze - spolu bolo poskytnutých 30 informácií,
- na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2013 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola odoslaná na RÚVZ Prešov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2013 bolo spracovaných 157 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 749 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 40 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov.

V priebehu roku 2013 bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových oddelení, zaznamenali sme 45 prípadov, v dvoch prípadoch bol potvrdený vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like. Bolo odobratých 10 TN a TH od sentinelových lekárov, nebol potvrdený vírus chrípky.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 25 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, čierny kašeľ, tetanus, AIDS. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 40 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií:

Analyzované boli 2 epidemické výskyty, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Okres Svidník

Epidémia gastroenteritíd v meste Giraltovce

Epidemiologickým šetrením sme zistili, že v dňoch 12.1.-18.1.2013 ochorelo 25 žiakov zo súkromnej základnej školy zo 148 exponovaných. Z 24 zamestnancov nebol nikto chorý. Na základnej škole na ul. Budovateľská zo 479 žiakov ochorelo 31 a zo 65 zamestnancov boli choré 2 osoby. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom zvracania, bolesti brucha, hnačiek a subfebrílii, prevažovalo však zvracanie. Hospitalizované boli 3 osoby. Ochorenia odoznievali v priebehu 24 až 48 hodín. Odobraté TR od pacientov boli negatívne. V 7 prípadoch bol potvrdený rotavírus. Vzhľadom k tomu, že v klinickom obraze dominovalo zvracanie bol odber stolice zabezpečený na virologické vyšetrenie iba v 20 prípadoch. Celkovo bolo hlásených 126 osôb. Hospitalizované boli 3 deti a 2 dospelí. Ošetrovaných bolo 65 osôb. Ochorenia boli hlásené z viacerých lokalít v meste. Pribúdajúce ochorenia boli aj kontakty s chorými deťmi.

Epidémia gastroenteritíd v Stropkove

Na oddelení dlhodobochorých v Stropkove Vranovskej nemocnice, n.o. bol zaznamenaný epidemický výskyt gastroenteritíd. Prvé klinické príznaky sa u chorých objavili v noci zo 17. - 18.11.2013. Z celkového počtu 42 exponovaných osôb /22 pacientov a 20 zamestnancov/ ochorelo 9 pacientov ODCH a 1 sanitárka. V klinickom obraze prevládali vodnaté hnačky, zvracanie bez febrilit. Priebeh ochorenia bol ľahký, dĺžka trvania klinických príznakov – 1 deň. Spolu ochorelo 9 pacientov a 1 sanitárka. Výtery z konečníka odobraté u pacientov boli negatívne, stolica na virologické vyšetrenie na rotavírusy, norovírusy a adenovírusy v 6 prípadoch bola negatívna.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 749 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 103 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 46. V ohniskách bolo prijatých 207 opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 90. Celkovo bolo chránených 332 osôb, najviac u kampylobakteriálnej enteritídy – 163.

V okrese Stropkov bolo 54 ohnisk. Nariadených bolo 111 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 58. Chránených bolo 150 osôb, najviac u kampylobakteriálnej enteritídy - 103.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetrenie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa nevykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, n. o. bolo hlásených 17 NN, čo predstavovalo mierny vzostup oproti roku 2012, kde bolo hlásených 10 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 13 nozokomiálnych nákaz, z toho 10 v súvislosti s epidemickým výskytom gastroenteritíd na doliečovacom oddelení. V roku 2012 v Nemocnici v Stropkove sme zaznamenali jednu NN.

V roku 2013 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 17 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 177 previerok, pri ktorých bolo odobratých 499 sterov z prostredia, 2 dezinfekčné roztoky. Otestovaných bolo 24 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 56 vzoriek

sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 6 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 6 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk sme zorganizovali prednášku pre zdravotníckych pracovníkov Nemocnice, kde v závere si mohli pomocou UV lampy preveriť ako vykonávajú dezinfekciu rúk. Na jednotlivé oddelenia Nemocnice bol poskytnutý materiál o dôležitosti dezinfekcie rúk ako základnom prostriedku ochrany pacientov pred vznikom nozokomiálnych nákaz. Boli odoberané stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 40 kusov po vykonanej dezinfekcii rúk.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení /SARI/. Spolu bolo odobratých 55 vzoriek materiálu. SARI bolo hlásené v 45 prípadoch, z toho v 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2013 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2013, vzorky boli negatívne.

Bolo hlásené jedno podozrenie na ACHO u 82 ročného muža z okresu Stropkov hospitalizovaného na neurologickom odd. JIS Vranovskej nemocnice n.o.

Prvé príznaky - 15.3.2013 – náhla strata hybnosti a citlivosti oboch DKK. Pri prijme akútna chabá paraparéza až paraplégia DKK, s poruchou citlivosti, anestéziou od TH10 kaudálne bilat., sfinkterovou alteráciou - iktálneho vzniku. 16.4.2013 EMG - hodnotený ako demyelinizačná senzomotorická neuropatia na DK, EMG - 23.4.2013 nález patognomický pre akútnu demyelinizačnú motorickú neuropatiu na DK - Guillain-Bare. Záznam o očkovaní proti polio sa v zdravotnej dokumentácii pacienta nenachádza.

Odbery: 15.4.2013. - odber likvoru na biochemické vyšetrenie (cukry 3,22, bielk.0,55, Chloridy 134), kultivácia – negat, Odbery vzoriek stolice na izoláciu vírusov neboli vykonané. Výsledky z NRC - v likvore pri pokuse o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach výsledok bol negatívny, v sére enterovírusy IgA vzorky boli pozitívne, enterovírusy IgM negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Popis výsledkov:

V roku 2013 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením podpory zdravia, hygieny detí a mládeže. Realizovaný bol na 2 stredných školách v meste Stropkov a Giraltovce, kde sa projektu zúčastnilo 109 študentov a na základnej škole u žiakov deviateho ročníka v počte 48 žiakov. Do projektu bolo zapojených spolu 157 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov. Formou hry sa mohli študenti dozvedieť nové informácie.

Oddelenie podpory zdravia realizovalo 1 besedu o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základnej školy pre ôsmy a deviaty ročník v počte 25 žiakov.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 6 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky alebo osobne. Pripravili sme tlačový materiál vo forme letáku, ktorý je využívaný k prevencii HIV/AIDS.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenke RÚVZ vo Svidníku.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Popis výsledkov:

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. V roku 2013 poradňu využilo 55 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o hradení očkovacích látok, o očkovaní neprispôsobivých rómskych detí.

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali 5 odmietaní očkovania zo strany rodičov. Vo všetkých prípadoch boli rodičia predvolaní do poradne očkovania. U jedného dieťaťa uplynul termín od dátumu predvolania na očkovanie do detskej ambulancie do nahlásenia odmietania dva roky. Lekárka neskoro nahlásila odmietanie očkovania na RÚVZ. V ostatných prípadoch rodičia odmietajú očkovanie svojich detí i napriek upozorneniam.

Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V mesiaci október sa konal v rámci projektu Vzdelávanie sestier seminár: Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých pre zdravotné sestry okresov Svidník a Stropkov. Na seminári odzneli 4 prednášky o dôležitosti očkovania. Spolu sa zúčastnilo 138 zdravotných sestier, dotazník vyplnilo a vrátilo 75 osôb. Bol vložený do webového rozhrania. Pre všetkých bola téma zaujímavá, pre niektorých to boli už známe informácie hlavne o aplikácii a skladovaní očkovacích látok. V diskusii odzneli dotazy na možnosti očkovania proti DT u dospelých, prečo ošetrojúci lekár nepozýva na očkovanie. Poukazovali aj na negatívne informácie z médií o očkovaní, ktoré môžu tiež nerozhodnutých rodičov odradiť od očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Popis výsledkov:

Na základe doručeného postupu a dotazníkov bol v mesiaci jún 2013 pracovníkmi RÚVZ so sídlom vo Svidníku vykonaný dotazníkový prieskum na 1 detskej ambulancii z okresu Svidník a 1 z okresu Stropkov. Druhá časť prieskumu bola vykonaná na stredných školách 1 v okrese Svidník a 1 v okrese Stropkov. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov, ktoré boli odoslané na RÚVZ v Komárne

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/ - plnenie úloh zabezpečovalo odd. HV

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY WATERCOOLEROCH

Cieľom overovania zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd vo Watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach sme odobrali 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie originál watercoolery v administratívnej budove Stropkov. Podľa laboratórných výsledkov odobraté vzorky boli vyhovujúce.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti, preto túto úlohu neplní.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá naplánovaný odber vzorky, preto túto úlohu neplní

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

V roku 2013 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti, preto túto úlohu neplní.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie / so zameraním na ľahkú prácu/.

Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Túto úlohu plníme v spolupráci s pracovníkmi oddelenia výživy, pričom klientom zapojeným do tohto projektu vyšetrujeme rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukózu, antropometrické vyšetrenie a krvný tlak).

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 199 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 24 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 55 na ozdravovanie výživy, 22 na podporu nefajčenia a abstinencie, 15 na prevenciu drogových závislostí, 14 na znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne, 19 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 12 na duševné zdravie, 25 na stomatohygienu, 5 aktivít na osobnú hygienu, 3 na prevenciu onkologických ochorení, 4 aktivity zamerané na bezpečnosť na cestách a 1 aktivita pri príležitosti Medzinárodného dňa Zeme.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, duševné zdravie, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“, „Kým stúpa dym“.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia pri príležitosti Svetového dňa zdravia, Dňa zodpovednosti, Dňa srdca, kampane Odstráň obezitu a Medzinárodného dňa starších. Poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na duševné zdravie a zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske noviny, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránkach mesta Svidník a Stropkov.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia tejto úlohy sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov Slovenskej republiky“ v počte 104 ks. Vyplnené dotazníky sme vkladali do programu EpiData a odoslali na Úrad verejného zdravotníctva v Bratislave na spracovanie. Výsledky budú súčasťou hodnotiacej správy a následne správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2013 sa týchto kurzov zúčastnilo 23 žien. V rámci prevencie obezity a zvyšovania pohybovej aktivity sme zrealizovali 79 prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom a pedagógmi Spojenej školy vo Svidníku zorganizovali štvorhodinový športový maratón pre žiakov 1.- 8. ročníka. Súťaž v jednotlivých športových disciplínach prebiehala za krásneho slnečného počasia v priestoroch areálu školy.

Počas akcie „Dni športu“ sme sa aj v tomto roku zúčastnili športového odopoludnia pre deti, rodičov a učiteľov Materskej školy na ulici gen. Svobodu vo Svidníku. Účastníkom sme merali krvný tlak, % podkožného tuku a fajčiarom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Idé o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie. Informačný materiál o kampani sme distribuovali na zdravotné strediská, do lekární, do škôl, do športového klubu. Taktiež sme účastnícke listy ponúkali klientom v Pohybovom centre pri RÚVZ Svidník, ako aj pri výjazdových akciách v meste. Informácie sme uverejnili v regionálnych novinách, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, a na webových stránkach mesta Svidník a Stropkov.

Osobne nám doručili 28 účastníckych listov, aj napriek tomu, že si ich vyzdvihlo oveľa viac záujemcov.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre deti MŠ gen. Svobodu vo Svidníku a piatakov I. ZŠ v Stropkove pripravili besedu s využitím DVD „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“. Problematike legálnych drog - fajčeniu sme sa venovali aj na besede so študentami Spojenej školy vo Svidníku a žiakmi I. ZŠ - špeciálnej v Stropkove. V spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme pre peer aktivistov základných a stredných škôl zorganizovali na túto tému prednášky. Pri príležitosti Týždňa boja proti drogám prebiehali besedy pre žiakov I. a III. ZŠ v Stropkove, I. ZŠ vo Svidníku a pre Rómov v obciach Rovné a Cernina.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľ

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž bude prebiehať v roku 2014.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ prebiehala kampaň „Deň zodpovednosti“ v nákupnom centre MAKOS vo Svidníku. Záujemcom sme vyšetřovali jeden z pečeňových testov, ktorého

zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, merali sme krvný tlak a vyplňali krátky dotazník týkajúci sa konzumácie alkoholu.

Tento problematiku sme sa venovali aj v rámci prednášok o legálnych drogách na ZŠ vo Svidníku, v Stropkove a v obciach Cernina a Rovné v spolupráci s komunitnými pracovníkmi.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre seniorov v Klube dôchodcov v Stropkove zrealizovali besedu na tému „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“ a „Zdravé starnutie – prevencia demencie“. Besedu sme spestrili praktickými cvičeniami a dotazníkom porúch pamäti.

Na požiadanie starostu obce Lomné sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku uskutočnili pre seniorov vyšetrenie RF SCCH.

Pre cvičenky – seniorky z nášho pohybového centra sme pripravili z pracovných zošitov z Centra MEMORY, n.o. rozmanité úlohy na precvičovanie pamäti.

V mesiaci október pri príležitosti Medzinárodného dňa starších sme v spolupráci so starostami obcí Cernina, Kračúnovce a Roztoky zorganizovali pre občanov vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V roku 2013 sme v rámci poradne zdravia vyšetřili 128 klientov starších ako 65 rokov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

V materských, základných a stredných školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roka. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, DVD, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškôľakov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, duševné zdravie, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % podkožného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“, „Kým stúpa dym“.

Podieľali sme sa aj na organizácii súťaže „ Poskytovanie prvej pomoci“ pre žiakov základných a stredných škôl. Išlo o hliadky mladých zdravotníkov a družstvá prvej pomoci.

9.8 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo v základnej poradni sa poskytuje každý pracovný deň., POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA každý pracovný deň.

V roku 2013 sme v poradni zdravia vyšetrili 558 klientov, z toho 268 v rámci 10 výjazdov. Išlo o 13 zamestnancov MŠ gen. Svobodu vo Svidníku v rámci Týždňa mozgu, 31 obyvateľov mesta Svidník v rámci Svetového dňa zdravia, v rámci Svetového dňa bez tabaku 14 ľudí v obci Lomné, 19 občanov pri príležitosti Dni mesta Svidník, 40 zamestnancov Mestského úradu Svidník, 21 obyvateľov obce Cernina, 14 obyvateľov obce Kračúnovce, 16 obyvateľov obce Roztoky, 36 osôb v rámci kampane MOST a 64 ľudí v rámci Svetového dňa výživy.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

Domáce programy a projekty :

Názov projektu: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl v okrese Svidník a Stropkov.

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky stredné školy informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách sú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2013 sa uskutočnil 17. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku. Zúčastnili sa na nej trojčlenné družstvá študentov stredných škôl nášho regiónu. Svoje schopnosti si medzi sebou zmerali školy

zo Svidníka – Gymnázium duklianských hrdinov, Spojená škola, Stredná odborná škola technická, Stredná priemyselná škola odevná, Stredná odborná škola arm. gen. L. Svobodu a študenti hosťujúcej školy Strednej zdravotníckej školy mil. Samaritána a Gymnázia bl. Matky Terezy vo Svidníku. Víťazom sa stalo už po 3 - krát družstvo Spojenej školy vo Svidníku, ktoré si odnieslo aj putovný pohár.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topoľčanoch**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2013 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 68 vzoriek pitnej vody (49 vzoriek kontrolný monitoring, 19 vzoriek preverovací monitoring). Z uvedeného počtu vzoriek boli závadné 2 vzorky (v ukazovateľoch farba a kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C). V rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečené vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra bolo vyšetrených 7 vzoriek tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 51 vzoriek vody, poskytnutých bolo 115 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 72,5 % vzoriek (dusičnany). V rámci akcie Topoľčiansky deň zdravia v septembri 2013 sme zabezpečovali orientačné vyšetrenie vzoriek vody z domových studní Nitro-testom v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 58 vzoriek vody, poskytnutých bolo 138 konzultácií. V ukazovateli dusičnany bolo nevyhovujúcich 36 % vzoriek.
- v roku 2013 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sme sledovali podľa Pokynov pre monitoring a výkon štátneho zdravotného dozoru pre kúpaciu sezónu 2013 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.
- Z troch umelých kúpalísk prevádzkovaných v okrese Topoľčany bolo odobratých spolu 74 vzoriek vody. Vo Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach pre nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateľoch *Pseudomonas aeruginosa* (4 x) a prekročenie medznej hodnoty kultivovateľných mikroorganizmov pri 36 °C (zistené v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody počas letnej sezóny) bolo podľa § 55 ods. 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z.z. prevádzkovateľovi uložené na mieste výkonu štátneho zdravotného dozoru opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov podľa § 55 ods. 2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z. „uzatvorenie časti prevádzky“ najskôr oddychového bazéna (jún 2013) a v druhom prípade neplaveckého aj oddychového bazéna (august 2013). Prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa*

bola zistená i v steroch z povrchov bazénov. Prevádzkovateľ uložené opatrenia rešpektoval a zabezpečil sanitáciu celého technologického a filtračného zariadenia a povrchov bazénov a doplnil dezinfekciu bazénovej vody UV žiarením.

- Počas letnej sezóny bolo odobratých 9 vzoriek vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr) z VN Duchonka. Vzorky vody, ktoré boli odobraté v dňoch 12.6.2013 a 17.7.2013, zodpovedali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Pri odbere vody dňa 17.7.2013 bola vizuálne zistená prítomnosť cyanobaktérií vo vode, laboratórne ich medzná hodnota podľa uvedeného predpisu však nebola prekročená. Dňa 31.7.2013 boli odobraté ďalšie vzorky vody. Vyšetrené vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z. pre prekročenie medzných hodnôt v ukazovateľoch Cyanobaktérie a Chlorofyl-a. V mikrobiologických ukazovateľoch nebolo zistené prekročenie medzných hodnôt sledovaných ukazovateľov. Vychádzajúc z § 53 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sme Obec Prašice, ako obec, v katastri ktorej sa VN Duchonka nachádza, požiadali o spoluprácu a informovanie obyvateľstva o nevyhovujúcej kvalite vody na kúpanie a o kúpaní na vlastné riziko. Obec zabezpečila umiestnenie oznamu o nevyhovujúcej kvalite vody na kúpanie a o kúpaní na vlastné riziko v blízkosti vodnej plochy na viacerých miestach. Premnoženie cyanobaktérií pretrvávalo do skončenia kúpacej sezóny.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2013 do 31.12.2013 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 88 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadení sociálnych služieb). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 471 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v SR. Zmapovanie aktuálneho stavu nemá predstavovať rutinné analýzy vo vzorkách z verejných vodovodov, ale budú vykonávané cieleňé stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré by sa mohli v konkrétnom vodárenskom zdroji vyskytovať.

- na celoslovenskej porade odboru HŽP a Z v máji 2013 boli Národným referenčným centrom pre pitnú vodu RÚVZ so sídlom v Košiciach prezentované ciele úlohy a navrhnutý bol postup riešenia úlohy.

V stanovenom termíne v septembri 2013 boli krajskou odborníčkou vytypované 2 vodárenské zdroje v rámci Nitrianskeho kraja, ktoré budú do úlohy zahrnuté, ani jeden z nich sa nenachádza v okrese Topoľčany (navrhnutý bol vodný zdroj Komárno – Alžbetin ostrov – územný obvod RÚVZ Komárno a vodný zdroj HVK-1 Koliňany – územný obvod RÚVZ Nitra).

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o :

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,

- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 21 rozhodnutí, z toho bolo 2 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 68 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1763 z toho 541 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1666 pracovníkov z toho 527 žien a v IV. kategórii 97 pracovníkov z toho 14 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 91 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1616 zamestnancov z toho 492 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1259 zamestnancov z toho 367 žien. Boli vydané dve rozhodnutia pre spoločnosti pre rizikový faktor fyzická záťaž – dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie, kde je tomuto faktoru exponovaných 196 zamestnancov z toho žien 94.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 22 prevádzkových poriadkov. Úrad dostal 13 oznámení o začatí DDD činnosti. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v trinástich poľnohospodárskych organizáciách a jedného SHR so zameraním na používané prípravky na ochranu rastlín, odbornú spôsobilosť pracovníkov, KBÚ používaných prípravkov, spôsob ich skladovania.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva.

Úrad vydal päť rozhodnutí pre spracovateľov tvrdého dreva. Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných desať rozhodnutí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované dve spoločnosti pri odstraňovaní azbestocementových rúr z bytových jadier v obytnom dome na Skýcovskej ulici v Topoľčanoch a demontáž výplne balkónov na ulici Jesenského v Topoľčanoch.

2.1.4 ZNIŽOVANIE PSYCHICKEJ PRACOVNEJ ZÁŤAŽE

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- Údaje o prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž (zamestnávateľ, hodnotené profesie, výsledné kategórie práce, hodnotiteľ, PZS).
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení.
- Spracovať novelizované znenie vyhlášky v záujme zlepšenia hodnotenia záťaže v praxi.

Plnenie

V roku 2013 úrad neevidoval žiadny návrh zamestnávateľov na určenie kategórie prác vo faktore psychická pracovná záťaž.

2.1.5 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- i) rizikové práce - faktor DNJZ
- j) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
- k) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
- l) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
 - Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
 - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
 - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.
 - Analyzovať vzniknuté choroby z povolania v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení

Plnenie

V roku 2013 bolo šetrené podozrenia na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ v spoločnosti vyrábajúcej pánsku a dámsku konfekciu u šičky.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované prípustné hodnoty fyzickej záťaže u zamestnancov v potravinárskej spoločnosti a dvoch spoločností vyrábajúcich autokabeláž. Na základe predložených posudkov o riziku resp. hodnotení fyzickej záťaže na pracovisku boli v dvoch spoločnostiach vyhlásené rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž – DNJZ.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia: rok 2013 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalence rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. HYZA, a.s. Topoľčany, SEWS Slovakia, s.r.o. Topoľčany, YURA s.r.o. Lednicke Rovne, prevádzka Práznovce.

Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie

V mesiaci október bola realizovaná spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na nebezpečné chemické faktory v spoločnosti so sídlom v Topoľčanoch vyrábajúcej lepidlá pre profesionálne použitie. Spoločný dozor bol zameraný na legislatívu REACH, zákon č. 67/2010, CLP klasifikáciu. Pri spoločnej previerke neboli zistené závažné nedostatky.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Plnenie

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampane SLIC „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“. V priebehu roka 2013 ÚVZ SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane, výsledky pre jednotlivé podniky budú po spracovaní prezentované v roku 2014.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

do 30.9.2013 – výkon ŠZD v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách

do 15.10.2013 – RÚVZ zašlú výsledky ŠZD na RÚVZ v sídle kraja

do 15.11.2013 - RÚVZ v sídle kraja zašlú informáciu ÚVZ SR

do 15.12.2013 – ÚVZ SR pripraví informáciu pre médiá (TASR, SITA)

Realizačné výstupy

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.

Ukladanie nápravných opatrení.

Informovanie o výsledkoch – verejnosť, médiá.

Plnenie

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a pracoviskách sa pracovníci oddelenia zamerali na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Tieto je potrebné zabezpečiť v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami. Pracovníci vykonali štátny zdravotný dozor na šiestich pracoviskách (zdravotnícke zariadenie, domov sociálnych služieb, obchodné prevádzky – maloobchod, drogéria, kancelárske potreby a výrobca pracovných odevov) kde neboli zistené nedostatky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Nitriansky región

2.6.3 Zdravotné riziká pri používaní agrochemikálií

Cieľ

Zistiť rozsah, množstvo a spôsob používania agrochemikálií a posúdiť mieru expozície pracovníkov pri práci s agrochemikáliami.

Realizácia

Vykonať kontrolu u subjektov zameraných na rastlinnú výrobu a subjektov vykonávajúcich aplikáciu agrochemikálií.

Gestor: RÚVZ Nitra

Plnenie

1. Údaje o skontrolovaných subjektoch:

- počet skontrolovaných subjektov:
 - 13 poľnohospodárskych podnikov
 - 1 samostatne hospodáriaci roľník
- zameranie:
 - poľnohospodárske podniky sú zamerané na poľnohospodársku prvovýrobu (pestovanie poľnohospodárskych plodín a živočíšna výroba)
 - samostatne hospodáriaci roľník je zameraný na vinohradníctvo a pestovanie ovocia

2. Používané agrochemikálie

- V kontrolovaných subjektoch je trend vývoja používaných agrochemikálií v rokoch 2012, 2011 a 2010 približne rovnaký. V minimálnych rozdieloch sa mení množstvo a druh používaných agrochemikálií. Tieto minimálne rozdiely sú spôsobené pestovaním poľnohospodárskych plodín, ktoré sa v jednotlivých sledovaných rokoch iba minimálne obmieňali menili sa oševné plochy jednotlivých poľnohospodárskych plodín. Taktiež spotreba chemických látok a chemických prípravkov je ovplyvnená aj klimatickými podmienkami. Z uvedeného vyplýva, že objem a druh používaných agrochemikálií je zhruba rovnaký v sledovaných rokoch.
- V sledovanom období (obdobie troch rokov) sa najväčšie množstvá agrochemikálií používali v roku 2010. V roku 2011 a 2012 objemové množstvá používaných agrochemikálií

mierne klesajú, jedná sa hlavne o objemové množstvá herbicídov, hlavne o herbicidy s označením T. Rozdiel medzi rokmi 2010 a 2012 je 1473 l. V poľnohospodárskych podnikoch je snaha nepoužívať prípravky s označením T. V piatich poľnohospodárskych podnikoch sa prípravky s označením T nepoužívajú.

Celkové množstvo prípravkov podľa druhov používaných v poľnohospodárskych podnikoch a u jedného SHR bolo v roku 2012 – 229 prípravkov (100%).

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie na poľnohospodárskych podnikoch ktoré sa nachádzajú v okrese Topoľčany v roku 2012:

- celkové množstvo prípravkov podľa druhov	229 prípravkov (100%)
- z toho herbicídov	114 prípravkov (49,78%)
- z toho fungicídov	73 prípravkov (31,88%)
- z toho insekticídov	27 prípravkov (11,79%)
- prípravkov na pozberové straty a stimulátory rastu	8 prípravkov (3,49%)
- z toho moridlá	4 prípravky (1,75%)
- rodenticíd	1 prípravok (0,44%)
- zo skupiny desikantov sa používal	1 prípravok (0,44%)
- zmáčadlo	1 prípravok (0,44%)

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie v roku 2012 boli zo skupiny herbicídov (49,78%), za nimi nasledovali fungicídy (31,88%) a insekticídy (11,79%).

V skupine herbicídov sme vybrali 15 prípravkov, ktoré sa najčastejšie používali v poľnohospodárskych podnikoch a aj objemové množstvá prípravkov boli väčšie. V skupine herbicídov bol jeden prípravok klasifikovaný ako T. Prípravky T+ sa v kontrolovaných prevádzkach nevyskytovali. Ostatné prípravky sú klasifikované ako N, Xi, Xn.

Prehľad o spotrebe agrochemikálií za rok 2012

Názov prípravku	objem 2012	Klasifikácia podľa zák. č. 67/2010 Z. z.
Herbicídy:		
Clinic	8135 l	Xi, N
Dominátor	6449 l	N
Lumax SE	5340 l	Xn, N
Mustang forte	4405 l	Xn, N
Wing	4010 l	N, Xn
AT plus	3065 l	Xi
Kapazin	2723 l	-
Reglon	2538 l	T, N
Betasana	2300 l	Xi, N
Mix double	2175 l	N
Goltix top	2295 l	Xn, N
Beetup kompakt	2200 l	Xi, N
Garland forte	2198 l	Xi, N
Glyfogan	1721 l	Xi, N
Autor	1551 l	Xn, N
Betanal expert	1481 l	N
Fungicídny:		
Zamír 40EW	3485 l	Xn, N
Amistar xtra	3138 l	Xn, N
Bumper super	2868 l	Xi, N
Artea plus	1785 l	N, Xn
Alert S	1682 l	T, N
Pictor	1009 l	N, Xn
Silwet L 77	975 l	Xi, N
Capitan 25 EW	891 l	T, N
Juwel L	580 l	Xn, N
Raxil 060 FS	418 l	Xn
Insekticídy:		
Nurelle D	3587 l	Xn, N
Proteus 110 OD	1448 l	Xn, N
Karate Zeon	910 l	Xn
Mospilan	848 l	Xn
Rafan	679 l	Xi, N
Biscay 240 OD	333,5 l	Xn
Supersect	303 l	Xn, N
Vaztak	184 l	Xn, N
Mavrik	180 l	N
Calypso	168 l	Xn

Celkové množstvo prípravkov podľa druhov používaných v poľnohospodárskych podnikoch a u jedného SHR bolo v roku 2011 – 223 prípravkov (100%).

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie na poľnohospodárskych podnikoch ktoré sa nachádzajú v okrese Topoľčany v roku 2011:

- celkové množstvo prípravkov podľa druhov	223 prípravkov (100%)
- z toho herbicídov	112 prípravkov (50,23%)
- z toho fungicídov	71 prípravkov (31,84%)
- z toho insekticídov	26 prípravkov (11,65%)
- prípravkov na pozberové straty a stimulátory rastu	7 prípravkov (3,14%)
- z toho moridlá	4 prípravky (1,80%)
- rodenticíd	1 prípravok (0,45%)
- zo skupiny desikantov sa používal	1 prípravok (0,45%)
- zmáčadlo	1 prípravok (0,45%)

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie v roku 2011 boli zo skupiny herbicídov (50,23%), za nimi nasledovali fungicídy (31,84%) a insekticídy (11,65%).

V skupine herbicídov sme vybrali 15 prípravkov, ktoré sa najčastejšie používali v poľnohospodárskych podnikoch a aj objemové množstvá prípravkov boli väčšie. V skupine herbicídov bol jeden prípravok klasifikovaný ako T. Prípravky T+ sa v kontrolovaných prevádzkach nevyskytovali. Ostatné prípravky sú klasifikované ako N, Xi, Xn.

Prehľad o spotrebe agrochemikálií za rok 2011

Názov prípravku	objem 2011	Klasifikácia podľa zák. č. 67/2010 Z. z.
Herbicídy:		
Kaput	5945 l	Xi, N
Dominátor	3656 l	N
Mustang forte	2529 l	Xn, N
Glykofan	3028 l	Xn, N
Mix double	2588 l	N,
Goltix top	2242 l	N, Xn
Autor	1953 l	Xn, N
Garland forte	1930 l	Xi, N
Reglon	1790 l	T, N
Betasana	1730 l	Xi, N
AT plus	1515 l	Xi
Lumax SE	1390 l	Xn, N
Colzor trio	1000 l	Xi, N
Wing	980 l	N, Xn
Clinic	959 l	Xi, N
Fungicidíny:		
Zamír 40 EW	3855 l	Xn, N
Bumper super	2159 l	Xi, N
Amistar xtra	1327 l	Xn, N

Alert S	1208 l	T, N
Pictor	564 l	N, Xn
Capitan 25 EW	537 l	T, N
Artea plus	522 l	Xi, N
Silwet L 77	426 l	Xi, N
Juwel L	310 l	Xn, N
Raxil 060 FS	165 l	Xn
Insekticídy		
Nurelle D	2522 l	Xn, N
Karate Zeon	1049 l	Xn
Proteus 110 OD	452 l	Xn, N
Supersect	419,5 l	Xn, N
Mospilan	414 l	Xn
Rafan	275	Xi, N
Biscay 240 OD	135 l	Xn
Decis	110 l	Xn, N
Talstar	97 l	Xn, N
Vaztak	88,5 l	Xn, N

Prípravky s označením T , N – toxický a nebezpečný pre životné prostredie majú slovné označenie špecifického rizika :

- možnosť karcinogénneho účinku
- škodlivý, nebezpečenstvo vážneho poškodenia zdravia dlhodobou expozíciou po požití
- veľmi toxický pre vodné organizmy, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnej zložke životného prostredia
- môže spôsobiť poškodenie nenarodeného dieťaťa
- možné riziko poškodenia plodnosti

Prípravky s označením Xi, N – dráždivý a nebezpečný pre životné prostredie majú slovné označenie špecifického rizika:

- môže vyvolávať alergickú kožnú reakciu
- podozrenie, že spôsobuje poškodenie nenarodeného dieťaťa
- veľmi toxický pre vodné organizmy
- dráždi dýchacie cesty
- môže spôsobiť senzibilizáciu pri kontakte s pokožkou
- veľmi toxický pre vodné organizmy
- možné riziko nenarodeného dieťaťa

Prípravky s označením Xn, N – škodlivý a nebezpečný pre životné prostredie majú slovné označenie špecifického rizika:

- horľavá kvapalina a pary
- toxický po požití
- škodlivý po požití
- môže byť smrteľný po požití a vniknutí do dýchacích ciest
- môže spôsobiť ospalosť a závraty
- veľmi toxický pre vodné organizmy, s dlhodobými účinkami
- škodlivý, po požití môže spôsobiť poškodenie pľúc

Celkové množstvo prípravkov podľa druhov používaných v poľnohospodárskych podnikoch a u jedného SHR bolo v roku 2010 – 234 prípravkov (100%).

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie na poľnohospodárskych podnikoch ktoré sa nachádzajú v okrese Topoľčany v roku 2010:

- celkové množstvo prípravkov podľa druhov	234 prípravkov (100%)
- z toho herbicídov	116 prípravkov (49,58%)
- z toho fungicídov	75 prípravkov (32,05%)
- z toho insekticídov	28 prípravkov (11,96%)
- prípravkov na pozberové straty a stimulátory rastu	8 prípravkov (3,42%)
- z toho moridlá	4 prípravky (1,7%)
- rodenticíd	1 prípravok (0,43%)
- zo skupiny desikantov sa používal	1 prípravok (0,43%)
- zmáčadlo	1 prípravok (0,43%)

Najviac a najčastejšie používané agrochemikálie v roku 2010 boli zo skupiny herbicídov (49,58%), za nimi nasledovali fungicídy (32,05%) a insekticídy (11,96%).

V skupine herbicídov sme vybrali 15 prípravkov, ktoré sa najčastejšie používali v poľnohospodárskych podnikoch a aj objemové množstvá prípravkov boli väčšie. V skupine herbicídov bol jeden prípravok klasifikovaný ako T. Prípravky T+ sa v kontrolovaných prevádzkach nevyskytovali. Ostatné prípravky sú klasifikované ako N, Xi, Xn

Prehľad o spotrebe agrochemikálií za rok 2010

Názov prípravku	objem 2010	Klasifikácia podľa zák. č. 67/2010 Z. z.
Herbicídy:		
Dominátor	10321 l	N
Galera	4505 l	N
Mustang forte	4022 l	Xn, N
Lumax	3540 l	Xn, N
Reglone	3457 l	T, N
Glyfogan	2880 l	Xi, N
Goltix Top	2767 l	Xn, N
Betanal Expert	1790 l	N
Betasana	1790 l	Xi, N
Mix double	1646 l	N
Wing	1588l	Xn, N
Garland forte	1495 l	Xi, N
Autor	1072 l	Xn, N
At plus	1055 l	Xi,
Clinic	948 l	Xi, N

Fungicidíny:		
Zamír 40EW	4247 l	Xn, N
Bumper Super	2935 l	Xi, N
Caramba	1390 l	Xn, N
Alert S	968 l	T, S
Amistar xtra	935 l	Xn, N
Artea plus	856 l	N, Xn
Capitan 25 EW	835 l	T, N
Pictor	552 l	N, Xn
Silwet L 77	536 l	Xi, N
Atlas	393 l	Xi, N
Insekticídy:		
Nurelle D	2467 l	Xn, N
Karate Zeon	1693,5 l	Xn
Mospilan	487,5 l	Xn
Proteus 110 OD	400	Xn, N
Biscaya 240 OD	365 l	Xn
Supersect	273	Xn, N
Talstar	262 l	Xn, N
Actara 25 WG	139,5 kg	-
Decis	110 l	Xn, N
Vaztak	98 l	Xn, N

Konkrétne informácie o prípravkoch klasifikovaných ako T a T+

Názov prípravku	účinná látka	rozdelenie pesticídov
AFALON 45 SC (T)	linuron	herbicíd
ALERT S (T)	carbendazim	fungicidín
ALERT EXTRA (T)	carbendazim	fungicidín
BROMOTRIL 25 SC(T)	bromoxynil	herbicíd
CAPITAN 25 EW (T)	flusilazole	fungicidín
CERELUX PLUS (T)	fenpropinorph	fungicidín
CHARIZMA (T)	flusilazole	fungicidín
LINUREX 50 SC (T)	linuron	herbicíd
PLEDGE 50 WP (T)	flumioxazim	herbicíd
REGLONE (T)	diquat	desikant, defoliant
STUTOX – I (T)	fosfid zinočnatý	rodenticíd
VULKAN (T)	flumioxazín	herbicíd

- 6 prípravkov – fungicidín
- 5 prípravkov – herbicíd
- 1 prípravok d – desikant
- 1 prípravok – rodenticíd

Prípravky klasifikované ako T+ sa v poľnohospodárskych podnikoch v ktorých bol vykonaný ŠZD v okrese Topoľčany nevyskytujú.

Celková spotreba prípravkov ktoré sú klasifikované ako T a T+ v poľnohospodárskych podnikoch za roky 2012, 2011 a 2010

názov prípravku	celk. spotr. za rok 2012	celk. spotr. za rok 2011	celk. spotr. za rok 2010
AFALON (T)	395 l	660 l	374 l
ALERT S (T)	1 682 l	1 208 l	968 l
ALERT EXTRA (T)		75 l	280 l
CAPITAN 25 EW(T)	791 l	561 l	856 l
CERELUX PLUS(T)	474 l	340 l	927 l
BROMOTRIL(T)	20 l	60 l a 1,6 kg	
CHARISMA (T)	100 l		213 l
LINUREX (T)	37 l		
PLEDGE (T)	2,4 kg	9,35 kg	
REGLONE (T)	2 063	1 760,6 l	3 457 l
STUTOX – I (T)	555 kg	25 kg	318 kg
VULKAN (T)	40 l		
Spolu:	5 602 l / 557,4 kg	4 664,6 l / 35,9 kg	7 075 l / 318 kg

Z uvedenej tabuľky vyplýva:

- porovnaním jednotlivých rokov je zrejmé, že spotreba prípravkov klasifikovaných ako T sa znižuje,
- najčastejšie používaným prípravkom a aj v najväčšom objeme sa používa desikant a defoliant REGLON, objem je daný pestovaním repky olejnej na jednotlivých PD – osevné plochy sa v jednotlivých rokoch menia
- z fungicídnych prípravkov sa najčastejšie a v najväčšom objeme používajú prípravky ALERT a ALERT EXTRA
- z herbicídov sa najčastejšie a v najväčšom objeme používa prípravok AFALON 45 SC
- do skupiny rodenticídov je zaradený jeden prípravok STUTOX – I, ktorého spotreba oproti minulým rokom stúpila v dôsledku vysokého výskytu hraboša poľného v regióne

Prípravky s označením T , N – toxický a nebezpečný pre životné prostredie majú slovné označenie špecifického rizika :

- možnosť karcinogénneho účinku
- škodlivý, nebezpečenstvo vážneho poškodenia zdravia dlhodobou expozíciou po požití
- veľmi toxický pre vodné organizmy, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnej zložke životného prostredia

- môže spôsobiť poškodenie nenarodeného dieťaťa
- možné riziko poškodenia plodnosti

3. Spôsob práce a zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri práci s agrochemikáliami:

- z kontrolovaných 14-tich prevádzok si 5 poľnohospodárskych podnikov si chemickú ochranu rastlín zabezpečuje vlastnými zamestnancami a pri leteckých postrekoch využíva externú firmu. Jeden poľnohospodársky podnik využíva iba externé služby. 7 poľnohospodárskych podnikov a 1 súkromný subjekt si zabezpečuje chemickú ochranu výlučne vlastnými zamestnancami.
- celkový počet zamestnancov ktorí sú exponovaní chemickým faktorom vo všetkých kontrolovaných subjektoch je 60 z toho 1 žena.
- najčastejší spôsob aplikácie chemických prípravkov na porasty sa vykonáva pomocou týchto aplikačných zariadení:
 - samochodný postrekovač TECNOMA – 4 poľnohospodárske subjekty
 - samochodný postrekovač TECNOMA LASER UTL 300 – 2 poľnoh. subjekty
 - samochodný postrekovač CAFFINI TRAKKER MAIS 300 – 1 poľnoh. subjekt
 - poloautomat ťahaný typu NAPA 200/18 – 3 poľnoh. subjekty
 - ťahaný rosič NA 20 935 KERTITOX – 1 poľnoh. subjekt
 - ťahaný rosič TUBMATIC DEFENDER 81/200 – 2 poľnoh. subjekty
 - ťahaný postrekovač HARDY EKOSYSTEM - 3 poľnoh. subjekty
 - samochodný plošný postrekovač MATROT MAESTRIA – 1 poľnoh. subjekt
 - ťahaný plošný postrekovač AGRIO MAMUT 400 – 2 poľnoh. subjekty
 - postrekovač automat JOHNY DEER – 2 poľnoh. subjekty
 - závesný postrekovač AGRIO NAPA – 1 poľnoh. subjekt
- postrekové roztoky sa pripravujú priamo na pozemku, uvedené postrekovače sú väčšinou poloautomaty a automaty, pracovníci neprichádzajú do styku s chemickou látkou,
- s chemickými látkami a prípravkami pracuje spolu 60 zamestnancov, pri výkone ŠZD boli predložené osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s chemickými látkami a prípravkami, všetky osvedčenia boli platné
- pracovníci, ktorí zabezpečujú aplikáciu chemických látok sa zúčastňujú školení, ktoré sú vedené odbornými pracovníkmi a pred každou aplikáciou chemických látok sú poučení agronómom
- zamestnanci ktorí pracujú s chemickými látkami sú oboznámení so zdravotnými rizikami pri aplikácii chemických látok, všetky kontrolované subjekty majú vypracované prevádzkové poriadky s posudkom o riziku ktorých súčasťou sú KBÚ
- zamestnávateľia poskytli vhodné OOPP a agronómovia kontrolujú ich dôsledné používanie pri každej aplikácii chemických látok

Skladovanie chemických látok:

Chemické látky sa skladujú výlučne v skladoch na to určených. Vo všetkých poľnohospodárskych subjektoch sa chemické látky neskladujú dlhodobo, väčšinou iba 24 hodín a ihneď sa aplikujú bez zvyškov. Prázdne obaly sa likvidujú na základe zmluvy o likvidácii nebezpečných odpadov. V našom regióne majú poľnohospodárske subjekty zmluvy uzatvorené a pri výkone ŠZD boli predložené.

Spôsob a miesto čistenia aplikačných zariadení:

Aplikačné zariadenia sa neutralizujú na spevnených plochách so zachytávačom nečistôt a neutralizujú sa vo väčšine poľnohospodárskych podnikov neutralizačným prípravkom AGROCLEAR, AGROPUR a sódou na neutralizáciu chemických látok.

4. Záverečné zhodnotenie:

- pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky
- neboli uložené opatrenia
- neboli uložené pokuty
- bolo použitých 60 dotazníkov informovanosti o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci
- zamestnanci sú informovaní o rizikách pri práci s chemickými látkami a prípravkami, majú možnosť nahliadnuť do kariet bezpečnostných údajov, ktoré sú súčasťou prevádzkových poriadkov
- pracovníci sú poučení pred každou aplikáciou chemických prípravkou agronómom
- pracovníci majú pridelené OOPP, používanie kontroluje agronóm
- pracovníci sa zúčastňujú pravidelných lekárskeho prehliadok

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu sme pokračovali aj v roku 2013 v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Na riešení sme spolupracovali s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny boli aj pre rok 2013 ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (obe kategórie predstavovali produktívny vek). Spolu bolo do projektu v roku 2013 zapojených všetkých 80 probandov, teda 20 probandov z každého pohlavia a z každej vekovej kategórie. Spracovali sme vyplnené dotazníky o životospráve a stravovacích návykoch, jedálne lístky, výsledky biochemických vyšetrení a antropometrických, ktoré sme následne zosumarizovali do predpísaných tabuliek. Jedálne lístky sme analyzovali v počítačovom programe ALIMENTA. V roku 2013 bol projekt rozšírený aj o ďalšie sledované faktory výživy (kyselina linolová, kyselina linolénová, nasýtené mastné kyseliny, nenasýtené mastné kyseliny s jednou dvojnou väzbou, nenasýtené mastné kyseliny s viac dvojnými väzbami, trans mastné kyseliny, železo, jód, vitamín A, vitamín D, vitamín E). Biochemické analýzy boli uskutočnené na prístroji Reflotron. Sumárna správa bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu sme plnili podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrola na rok 2013, je upravený na odber 2 vzoriek kuchynskej soli mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo k 31.12.2013 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek soli. Ako vyplynulo z laboratórných analýz vzoriek kuchynskej soli. Ani v jednom prípade

nebolo množstvo jodidu draselného prekročené a neboli zistené ani podlimitné hodnoty. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo feroxyanidu draselného. Ani v jednej z vyšetovaných vzoriek neboli zistené hodnoty vyššie ako 20 mg/kg.

Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1. a to najmä pokiaľ ide o konzumáciu potravín, ktoré ovplyvňujú využívanie jódu organizmom, keď sledujeme v rámci projektu 3.1. aj konzumáciu strumigénov.

Úplná správa za rok 2013 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Na tejto úlohe sme v roku 2013 neparticipovali, nakoľko sme neboli zahrnutí v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné centrum pre predmety bežného používania a obalové materiály.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbor, tanierne atď.) určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania dokumentácie v súlade s platnou legislatívou pre materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V súlade s harmonogramom sa naše pracovisko podieľalo v druhom polroku 2013 na odbere vzoriek 1 vzorky keramického výrobku s potlačou. Ako vyplynulo z výsledkov chemických analýz, analyzovaná vzorka spĺňala požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch nie je registrovaný výrobca takýchto keramických výrobkov a ani dovozca. V súvislosti s uvedeným nebola možná kontrola v súvislosti s dostupnosťou vyhlásenia o zhode a podpornej dokumentácie.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom tejto úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Naše pracovisko zabezpečilo odber 1 vzorky balenej potraviny v kartónovom obale (Čaj Babička Ruženka – čučoriedky s brusnicami). Výsledkami chemických analýz toho času ešte nedisponujeme.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľom je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tejto úlohy bola v roku 2013 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe dvoch vybraných aditívnych látok (Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá) a dvoch aróm (Mentofurán a Kumarín), príprava dotazníkov a podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštruktáže pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. Do úlohy boli zapojení ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (obe kategórie predstavovali produktívny vek). Spolu bolo v roku 2012 do projektu zapojených všetkých 20 probandov, teda 5 probandov z každého pohlavia a z každej vekovej kategórie. Výsledky boli spracované do tabuľkových sumárov a následne zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR. V rámci úlohy boli odobraté aj 3 vzorky potravín na dôkaz a stanovenie vybraných prídavných látok (Allura červená AC, Chinolínová žltá, Mentofuránu a Kumarín). Výsledkami laboratórnej analýzy toho času disponujeme len v prípade stanovenia Mentofuránu a Kumarínu. Nedisponujeme iba výsledkami dôkazu a stanovenia Allury červenej AC a Chinolínovej žltej.

3.7 MONITORING BISFENOLU V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného legislatívou, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu a monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V rámci tejto úlohy participujeme na kontrole označovania bisfenolu A na dojčenských fľašiach. V rámci kontrol neboli zisťované plastové fľaše na dojčenskú výživu s obsahom Bisfenolu A.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V jednotnom čase v termíne od 18.03. do 30.06.2013 prebiehala V. etapa plnenia **4.2. projektu: „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“**. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v Gymnáziu, 17. novembra 1180, Topoľčany a na SOŠ Tovarnícka 1609, Topoľčany.. Do projektu bolo zapojených z každej školy 30 chlapcov a 30 dievčat, o vekovej kategórii 15 – 18 rokov. Súčasťou dotazníkov boli antropometrické merania hmotnosti študenta, výšky študenta, meranie obvodu pása, merania obvodu bokov a merania krvného tlaku, ktoré na každej škole vykonali pracovníčky oddelenia HDM. Ďalšou súčasťou projektu bol odber stráv / obedov /, ktorý sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni, v ŠJ pri Obchodnej akadémii, Inovecká 2041, Topoľčany a ŠJ pri SOŠ obchodu a služieb, Terézie Vansovej 2, Topoľčany, kde sa študenti majú možnosť stravovať. Jednalo sa o celotýždennú stravu spolu 10 vzoriek. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. V HL boli vykonané vyšetrenia na

energetickú hodnotu, B, T, C, NaCl, dusičňany. Študenti jednotlivé dotazníky vyplňali s použitím spracovaných pomôcok a po vysvetlení spôsobu vyplňania pracovníčkami odd. HDM. Údaje z dotazníkov vkladali pracovníčky oddelenia HDM do zaslaných masiek od gestora projektu a databázy boli zaslané gestorovi projektu v stanovenom termíne do 30.09.2013 na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom **4.3. projektu: „ Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí “** je monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Projekt v okrese Topoľčany bol realizovaný na ZŠ Hollého 696/3, Topoľčany dotazníkovou metódou u detí o vekovej kategórii 9 rokov žiaka. Do projektu bolo zapojených 20 žiakov uvedenej ZŠ. Dotazníky vyplňali žiaci spolu s rodičmi žiakov. Zozbierané dotazníky sa vkladali do pripravených masiek v programe excell a budú v stanovenom termíne do 01.11..2013 boli zaslané elektronickou poštou gestorovi projektu – ÚVZ SR v Bratislave, na odbor HDM.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom **4.5. úlohy „ Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV “** je podpora plnenia Národného programu podpory obezity.

V stanovenom termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 pracovníčky oddelenia HDM vykonali v 10 zariadeniach ciele kontrolы vnútorných a vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy vo vybraných základných a stredných školách v regióne Topoľčany. O výsledku ciele kontrolы pracovníčky elektronicky zaslali správu v požadovanom termíne, t.j. do 30.04.2013 v sídle kraja – na oddelenie HDM – RÚVZ so sídlom v Nitre.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších zmien a doplnkov.

Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného

očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V ROKU 2013 SME MALI HLÁSENÉ 2 OCHORENIA NA TBC. JEDNO POTVRDENÉ KULTIVAČNE U 60 ROČNÉHO MUŽA EPIDEMIOLOGICKY NEOBJASNENÉ. OČKOVANIE PROTI TBC SA U TOHTO PACIENTA NEPODARILO ZISTIŤ. DRUHÉ OCHORENIE BEZ ÚDAJA O BAKTERIOLOGICKÝCH ALEBO HISTOLOGICKÝCH POTVRDENÍ BOLO HLÁSENÉ U 7 MESAČNÉHO NEOČKOVANÉHO DIEVČAŤA, KTORÉ BOLO PRAVDEPODOBNE V KONTAKTE S AKTÍVNOU TBC. DIEŤA BOLO HOSPITALIZOVANÉ V ŠROBÁROVOM ÚSTAVE DETSKEJ TARCH N.O. DOLNÝ SMOKOVEC.

Okrem toho bolo hlásených aj 9 ochorení na chronickú VHB a 1 nosičstvo vírusu VHB u neočkovaných dospelých osôb, 45 rotavírusových hnačiek u neočkovaných osôb a 373 ovčích kiahní, z toho 1 ochorenie sa vyskytlo u očkovaného 3 ročného dieťaťa vakcínou PRIORIX-TETRA – dieťa malo ľahký priebeh choroby, cca 7 vyrážok.

V okrese Topoľčany boli v rámci Európskeho imunizačného týždňa od 22.4.2013 do 27.4.2013 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k tejto tematike - „EIW 2013 „Protect your world - get vaccinated“, čo znamená „Chráň svoj svet – daj sa zaočkovať“.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň (EIT) 22.4.2013 do 27.4.2013 - „Chráň svoj svet – daj sa zaočkovať“.
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do všetkých ambulancií lekárov prvého kontaktu v okrese Topoľčany,
4. formou dialógov sme apelovali na náhodných návštevníkov v ambulanciách,
5. telefonické konzultácie.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (18) v okrese k 31.8.2013. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2013 v okrese vykonané nebolo.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená.

K 31.12.2013 sme zaznamenali jednu malú epidémiu hnačkových ochorení v ZSS Kovarce, kde ochorelo zo 171 chovancov 5 – ochorenia sa nepodarilo objasniť (predpokladaným faktorom prenosu boli potraviny, ktoré si chovanci kúpili sami a skladovali na izbách).

Ostatné hnačkové ochorenia sa vyskytovali sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch - 1x 4 prípady, 2x 3 prípady a 8x po 2 prípady v jednej rodine.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 466 ohniskách.

V priebehu sledovaného obdobia bolo potrebné vykonať opatrenie formou rozhodnutia v 4 prípadoch – 2x v ZSS „Clementia“ Kovarce pri zvýšenom výskyte respiračných ochorení v 5. kalendárnom týždni a 2 rozhodnutia pri výskyte VHA (ochorenie sa vyskytlo v okrese Humennom).

Všetky opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

V 5. kalendárnom týždni došlo k nárastu ochorení v kolektívnom zariadení ZSS Clementia Kovarce, preto v rámci protiepidemických opatrení bol nariadený formou rozhodnutia regionálnej hygieničky zákaz návštev.

V roku 2013 sme zaznamenali aj 2 úmrtia na infekčné ochorenie - SARI:

- 38 ročná pacientka, ktorá bola prijatá na OAIM NsP Topoľčany s melenou, krvácaním a pečevným zlyhávaním (cirhóza pečene). Na druhý deň výstup TT 39°C, globálne respiračné zlyhávanie. 28.1.2013 odobratý NV a odoslaný do NRC pre chrípku, kde 30.1.2013 potvrdený metódou RT-PCR vírus chrípky B bližšie neurčený (A(H1N1)2009 negat.).

Pacientke bola podaná kombinovaná ATB terapia (Amoksiklav+Mycomax) a iba jedna dávka Tamiflu. Dňa 28.01.2012 o cca 23,00 hod. pacientka exitovala. Príčina úmrtia: ťažká obojstranná bronchopneumónia spôsobená vírusom chrípky typu B bez bližšej špecifikácie, dekompenzovaná cirhóza pečene, krvácanie z ezofageálnych varixov.

- 58 ročná pacientka bez ZD privezená RZP, asi 4 - 5 týždňov infekt HDC, celková slabosť, zhoršenie dýchania, bolesť brucha, v tom čase bez teploty, od 08.03.2013 hospitalizovaná na internom oddelení NsP Topoľčany n.o. pre slabosť a zhoršenie dýchania. Komplikácie: globálne respiračné zlyhávanie, pneumónia. Terapia - Ospamox, oxygenoterapia, antivirotiká nepodané, očkovanie proti chrípke nezistené. Rizikový faktor: pečevné zlyhávanie, zlyhávanie obličiek, melena, zvýšenie hladiny hepatálnych transamináz - pacientka popierala požívanie alkoholu.

Dňa 09.03.2013 o 04,00 hod. pacientka exitovala. Dňa 11.03.2013 vykonaná pitva (FN Nitra) pri ktorej bol vykonaný 11.03.2013 odber na virologické vyšetrenie. Výsledky virologických vyšetrení : bronchy+pľúca - 15.3.2013 chrípka A, B - negat.

Príčina úmrtia: 1. choroba, ktorá priamo privodila smrť - Zlyhanie činnosti pečene a obličiek, 2. prvotná príčina - podozrenie na chrípkový zápal pľúc. Ochorenie nám bolo hlásené z RÚVZ Nitra 12.3.2013 po obdržaní pitevného protokolu. Z interného oddelenia NsP To nám toto ochorenie a úmrtie (aj napriek predchádzajúcemu upozorneniu o hlásení SARI) hlásené nebolo.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ.
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávali sme správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V minulom roku sa postupne zapájali do hlásenia v programe EPIS aj laboratória klinickej mikrobiológie. V našom okrese touto formou hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (nešťátne) laboratórium.

K 31.12.2013 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 918 ochorení a 25773 akútnych respiračných ochorení, z toho 1875 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 257 komplikácií, čo je 1% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 84 salmonelových enteritíd, 1 nosičstvo salmonel, 3 dyzentérie, 126 kampylobakteriálnych enteritíd, 22 iných hnačkových ochorení, 45 rotavírusových hnačkových ochorení, 42 hnačkových ochorení spôsobených norovírusom, 21 adenovírusových hnačkových ochorení, 19 lymfských borelióz, 373 ochorení na varicellu, 27 herpes zoster, 5 erysipelas, 5 mononukleóz, 9 chronických VHB, 1 nosičstvo vírusu VHB, 5 chronická VHC, 6 ohrození besnotou, 2 iné špecifikované vírusové infekcie CNS, 4 nešpecifikované vírusové infekcie CNS, 11 šarlachov, 1 kliešťová encefalitída, 2 toxoplazmózy, 2 TBC, 13 potvrdených ochorení na chrípku, 1 SARI, 1 nosičstvo MRSA, 25 pohlavných chorôb a 60 nozokomiálnych infekcií (z toho 6 septikémií).

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – NsP n.o. Topoľčany, s počtom lôžok 325, z ktorého v roku 2013 bolo hlásených 60 nozokomiálnych ochorení, z toho 6 septikémií. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých pacientov hospitalizovaných v NsP n.o. Topoľčany vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice. Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS, toto oddelenie hlásilo i infekcie, ktoré vznikali na iných oddeleniach. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu *Klebsiella* a *Pseudomonas*.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 197 nešťátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa 55x na týchto oddeleniach: úrazová chirurgia, gynekologicko-pôrodnice, novorodenecké, doliečovacie, interné, centrálna sterilizácia, pediatrické, COS, hemodialyzačné a odborné ambulancie. Spolu bolo odobratých 361 vzoriek zo

sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov a sterilizačných prístrojov.

K 31.12.2013 bolo vykonaných 103 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov. Všetky vzorky boli vyšetované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2013 sme do SRV SR hlásili 8 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 5 SARI, z toho 3 potvrdené v NRC pre chrípku v Bratislave, jednu malú epidémiu salmonelových enteritíd v ZSS Kovarce a 2 iné mimoriadne udalosti: dňa 16.05.2013 v ranných hodinách na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bol hlásený výskyt podozrivého materiálu (biely prášok) v budove Slovenskej pošty na sídlisku JUH v Topoľčanoch. Pracovníci RÚVZ sa zúčastnili akcie, ktorú riadil Hasičský a záchranný zbor a ktorý zabezpečuje prevoz podozrivého materiálu na expertizu. 6 osôb, ktorí boli v tom čase na pracovisku pošty bolo dekontaminovaných a boli izolovaní na internom oddelení v NsP n.o. Topoľčany. 20.5.2013 sme obdržali z ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie výsledok skríningového vyšetrenia prístrojov Defender TSR na prítomnosť Bacillus anthracis - negatívny a výsledok kultivačného vyšetrenia – negatívny.

Druhá udalosť bola hlásená 05.09.2013 o 9,47 bolo na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch. HaZZ Topoľčany hlásili výskyt neznámeho bieleho prášku v jednom obytnom dome v Topoľčanoch na ul. M. Benku č. 2234/2. Výskyt tohto neznámeho prášku zaznamenali obyvatelia tohto vchodu už o 6,30 hod., Policajnému zboru v Topoľčanoch to nahlásili až 9,30 hod., ktorý následne o tom informoval HaZZ v Topoľčanoch. Pracovník RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch vykonal šetrenie, pri ktorom bolo zistené:

- v kontakte s týmto práškom bola iba jedna osoba, v tom čase bez akýkoľvek ťažkostí, aj napriek tomu bola našim pracovníkom odoslaná k svojmu obvodnému lekárovi,
- HaZZ v Topoľčanoch odobral vzorku z neznámeho bieleho prášku a transportoval ju do chemického laboratória v Nitre,
- miesto, kde sa tento prášok nachádzal bolo dekontaminované a vydezinfikované HaZZ v Topoľčanoch a po dobu 1 hodiny po tejto dezinfekcii bol vydaný zákaz vstupu do týchto priestorov. O 14,55 hod. sme obdržali telefonicky informáciu z Kontrolného chemického laboratória CO v Nitre, že sa jednalo o múku.

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 31.12.2013 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 20.02.2013, 17.04.2013, 05.06.2013, 24.07.2013, 11.09.2013, 23.10.2013 a 11.12.2013. Vzorky

odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 4x s negatívnym výsledkom, 1x Echovirus 11, 1x NPEV a 1 výsledok ešte nemáme.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme v roku 2013 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 8355 osôb v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v tomto období nebol vydaný.

V okrese evidujeme 2 prípady bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z2, ktoré boli hlásené a vykazované ešte v roku 2010. V tomto roku sme infekcie HIV hlásené nemali.

V roku 2013 pri príležitosti Svetového dňa AIDS 2013 boli pracovníkom RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch odprednášané 2 prednášky k tejto téme - 1 na strednej zdravotníckej škole k téme AIDS a ostatné pohlavné choroby a 1 na gymnáziu.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS sa uskutočnil v meste Topoľčany sviečkový pochod pre širokú verejnosť v spolupráci s pobočkou Červeného kríža v Topoľčanoch, kde pracovník oddelenia poradne zdravia pôsobil ako odborný garant tejto akcie.

Okrem toho boli k tejto téme umiestnené edukačné materiály na výveske v meste Topoľčany a v budove RÚVZ.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej pracuje na skrátenej úväzok jeden lekár, v prípade jeho neprítomnosti ho zastupujú pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie ohľadom celej problematiky očkovania, vrátane nežiadúcich účinkov a kontraindikácií. V roku 2013 sme poskytli 135 osobných a telefonických konzultácií.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Vyhodnotenie: pracovníci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili na realizácii celonárodného prieskumu pod názvom: „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý je súčasťou Programov a projektov

úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike pre rok 2013 a ďalšie roky a je realizovaný pod záštitou hlavného hygienika Slovenskej republiky.

Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov, ktoré vedú rodičov a budúcich rodičov k odmietaniu očkovania za účelom prijatia účinných intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách. V našom okrese bola určená jedna stredná škola a v nej bolo oslovených formou dotazníkov 10 študentiek nad 18 rokov a 15 matiek v ambulanciách, ktoré boli vybraté náhodným výberom. Celý výskum bol zosumarizovaný a odoslaný v určenom termíne na RÚVZ so sídlom v Komárne. Z výskumu uskutočnenom v našom okrese vyplynulo, že oslovení respondenti sa najčastejšie dozvedajú o informáciách o očkovaní a antikvinačných aktivitách z médií a internetu, väčšina respondentov bola za zachovanie povinného očkovania v takom rozsahu ako je a jednalo sa o respondentov stredoškolsky vzdelaných, ktorí boli v detstve očkovaní. Z celkového počtu vrátených dotazníkov – 25, boli 2 postoje k očkovaniu negatívne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

7. apríl - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

Pri tejto príležitosti sme dňa 5.4. 2013 v spolupráci s Mestom Topoľčany v mestskej galérii na námestí M. R. Štefánika v Topoľčanoch pripravili pre obyvateľov mesta Deň zdravia. Na podujatí sme 28 klientom vyšetřili: celkový cholesterol, glukóza a triglyceridy, merali TK, telesný tuk, antropometrické vyšetřenia, poskytovali poradenstvo a distribúciu zdravotno – výchovných (ZV) materiálov. Pri tejto príležitosti sme informovali širokú verejnosť o pripravovanej celoslovenskej kampani „Vyzvi srdce k pohybu“. Zároveň sme v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK uverejnili článok pod názvom „7. apríl – Svetový deň zdravia“.

10. máj – SVETOVÝ DEŇ – POHYBOM KU ZDRAVIU

K tomuto dňu sme v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK uverejnili článok pod názvom „10. máj – Svetový deň pohybu ku zdraviu“, v ktorom poukazujeme na význam pohybu ako významného faktora prevencie srdcovocievnych ochorení a vyzvali širokú verejnosť k pohybu. Zároveň sme prípisom vyzvali školy, aby v ten deň sprístupnili svoje športoviská širokej verejnosti. O význame pohybu z hľadiska prevencie mnohých civilizačných ochorení sme informovali obyvateľov mesta aj na výveske v meste.

31. máj – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, na internete a v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK sme informovali verejnosť o tomto významnom dni. Na RÚVZ v Topoľčanoch sme pri tejto príležitosti robili deň otvorených dverí, ktorého sa zúčastnilo 12 osôb. Na akcii sme záujemcom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo výdychovom vzduchu a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. K tejto téme sme na Obchodnej akadémii v Topoľčanoch uskutočnili tri prednášky, ktorých sa zúčastnilo 72 študentov. K tomuto dňu sme na železničnej stanici v Topoľčanoch náhodným cestujúcim robili poradenstvo o spôsoboch

a metódach odvykania od fajčenia a rozdávali sme zdravotno – výchovné materiály. Do kampane sa zapojilo 32 obyvateľov.

26.jún – **MEDZINÁRODNÝ DEŇ PROTI ZNEUŽÍVANIU DROG A OBCHODOVANIU S DROGAMI**

Pri tejto príležitosti sme dňa 2. júla v Mestskej galérii na nám. M. R. Štefánika v Topoľčanoch realizovali zdravotno-výchovnú kampaň „**Deň zodpovednosti**“. Na tomto podujatí sme prístrojom Reflotron z kvapky krvi stanovovali GGT, merali krvný tlak a vyplňali krátky dotazník. Zároveň sme verejnosť informovali o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných dôsledkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Na podujatí sme vyšetrili 28 osôb. O tejto celoslovenskej kampani sme verejnosť informovali článkom v regionálnom týždenníku „MY - DNEŠOK“ a v deň kampane aj odvysielaním príspevku v mestskom rozhlase.

12. september – **EURÓPSKY DEŇ ÚSTNEHO ZDRAVIA** – 3 prednášky spojené s besedou a videoprojekciou pre deti v MŠ, 4 prednášky pre žiakov ZŠ a 2 prednášky pre študentov SŠ. O tomto dni sme informovali verejnosť článkom v týždenníku MY – Dnešok a na internetovej stránke nášho úradu.

21. september – **SVETOVÝ DEŇ ALZHEIMEROVEJ CHOROBY** – 2 prednášky pre 60 študentov cirkevného gymnázia v TO. a 5 prednášok pre 130 žiakov základnej školy na Tríbečskej ulici v TO.

27. september – **SVETOVÝ DEŇ SRDCA** - kampaň MOST 2013 sme realizovali v priestoroch oddelenia Podpory zdravia pri RÚVZ v Topoľčanoch. Kampane sa zúčastnilo 14 obyvateľov mesta a blízkeho okolia, ktorým sme vyšetrili cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol, BMI a antropometrické merania. Článok v My – Dnešok.

1. október – **MEDZINÁRODNÝ DEŇ STARŠÍCH** – tento rok sme sa venovali cieľovej skupine – seniori na vidieku. V obci Krnča sme 33 obyvateľom zmerali cholesterol, BMI, TK a podali zdravotno-výchovné poradenstvo spolu s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

10. október – **SVETOVÝ DEŇ DUŠEVNÉHO ZDRAVIA** – 4 prednášky na SOŠ Továrnická ul. v Topoľčanoch na tému „Duševné zdravie a drogy“ pre 110 študentov. Propagácia na webovej stránke úradu a článok v regionálnych médiách MY – Dnešok.

16. október – **SVETOVÝ DEŇ POTRAVY**– celoslovenská kampaň „Odstráň obezitu“ v mestskej galérii – vyšetrených 7 obyvateľov mesta – telesný tuk, BMI, WHR a TK. Zároveň sme o tomto dni informovali verejnosť článkom v regionálnom týždenníku MY – Dnešok a na internete. Panel na RÚVZ.

17. november – **MEDZINÁRODNÝ DEŇ NEFAJČENIA** – panel na RÚVZ.

46. týždeň – **EURÓPSKY TÝŽDEŇ BOJA PROTI DROGÁM** – propagácia súťaže pre 7. ročník ZŠ v okrese TO „Najlepšia protidrogová nástenka“, panel na RÚVZ. 4 prednášky pre 110 študentov na SOŠ Továrnická, TO na tému: „Duševné zdravie a drogy“

1. december – **SVETOVÝ DEŇ AIDS** – 2 prednášky pre 46 študentov Gymnázia v Topoľčanoch, 2 prednášky pre 42 študentov SZŠ v Topoľčanoch. Sviečkový pochod spojený s besedou (41 obyvateľov mesta) v spolupráci s SČK pobočka Topoľčany a študentmi SZŠ. Výveska v meste, panel v RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V mesiaci máj – jún 2013 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Celkove sme spracovali dotazníky od 104 respondentov.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

16.10. 2013 v rámci Svetového dňa výživy sa konala celoslovenská kampaň „Odstráň obezitu“. Pri tejto príležitosti sme v Mestskej galérii v Topoľčanoch záujemcom merali telesný tuk, BMI, WHR, krvný tlak a poskytovali poradenstvo. Na podujatí sme vyšetrili 7 osôb.

Pri OPZ pracuje poradňa pre znižovanie nadváhy a obezity, ktorú v roku 2013 pravidelne navštevovali 2 klienti. Klientom sme na našom prvom aj poslednom sedení robili biochemické vyšetrenie krvi: cholesterol, glykémia, TAG, HDL a LDL cholesterol. Pri každom ďalšom sedení sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie ich telesného tuku, váhu, analyzovali ich jedálny lístok a pohybovú aktivitu. Takto sa s každým klientom stretávame 1-krát za týždeň.

Aktívna účasť na celoslovenskom stretnutí pracovnej skupiny pre prevenciu nadváhy a obezity v Trenčíne.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná, medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V roku 2013 sa uskutočnil piaty ročník kampane pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica, ktorá sa koná v rámci programu CINDI. Súťaž sa začala 8. apríla 2013 a trvala do 30. júna 2013. Za topoľčiansky okres sa do súťaže zapojilo 20 dospelých a 1 detský účastník. O kampani a podmienkach prihlásenia sa do súťaže sme informovali obyvateľov mesta na internetovej stránke nášho RÚVZ, na výveske v meste a prostredníctvom regionálneho týždenníka „My - DNEŠOK“.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

2.7. 2013 - Deň zodpovednosti. O podujatí sme informovali širokú verejnosť prostredníctvom regionálneho týždenníka „MY – DNEŠOK“. Pri tejto príležitosti sme záujemcom v Mestskej galérii robili vyšetrenia hepatálnych enzýmov a krvný tlak. Na podujatí sme vyšetrili 28 osôb.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Prednášková činnosť

20.2. 2013 KD Slnečnica TO – vyšetrenia CHOL, GLU, TG, TK, antropometria a zdravotno-výchovné poradenstvo pre 22 seniorov.

7.3. 2013 KD Slnečnica TO prednáška Týždeň uvedomenia si mozgu, ktorej sa zúčastnilo 28 seniorov.

18.3. 2013 KD Nádej TO, prednáška Týždeň uvedomenia si mozgu, ktorej sa zúčastnilo 32 seniorov.

Súčasťou prednášok bola aj práca so seniormi, vypracovanie pracovných listov zameraných na tréning pamäti.

25.11.2013 MsÚ TO prednáška pre 34 členov zväzu postihnutých civilizačnými chorobami na tému: diabetes mellitus.

Vyšetrenia:

8.10. 2013 obecný úrad Krnča – 33 obyvateľom obce sme vyšetrili cholesterol, krvný tlak a BMI s krátkym zdravotno-výchovným poradenstvom a distribúciou ZV materiálov.

9.8 CINDI program SR

Za obdobie roka 2013 sme v poradni zdravia vyšetřili 268 klientov (biochemické vyšetřenia, TK a antropometrické merania). Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetřeni stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetřenie v Poradni zdravia.

V teréne sme za štandardných podmienok vyšetřili 96 klientov a za neštandardných podmienok sme vyšetřili 294 klientov. V tomto prípade sme záujemcom merali cholesterol, pečenevé testy, krvný tlak, telesný tuk a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:

Dni vyhlásené WHO na rok 2013

Týždeň uvedomenia si mozgu

7. apríl – Svetový deň zdravia

Vyzvi srdce k pohybu

10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu

31. máj – Svetový deň bez tabaku

2. júl - Deň zodpovednosti“

12.9. Európsky deň ústneho zdravia

18.9. VI. Topoľčiansky deň zdravia

Deň srdca – MOST 2013

10. október 2013 Svetový deň duševného zdravia

16. október Svetový deň výživy

Prednášková činnosť:

Týždeň uvedomenia si mozgu.....		RÚVZ TO.....	1	
prednáška.....	24 zamestnan.			
Týždeň uvedomenia si mozgu.....		ZŠ Don Bosca TO....	4	
prednášky.....	89 žiakov			
Týždeň uvedomenia si mozgu.....		Gymnázium TO.....	2	
prednášky.....	47 študentov			
Týždeň uvedomenia si mozgu.....		OA TO	4	
prednášky.....	104 študentov			
Týždeň uvedomenia si mozgu.....		MŠ Tribečská TO	1	prednáška
	32 detí			
Koncepcia odd. podpory zdravia....	SZŠ TO	2 prednášky	42 študentov	
Zdravotné dôsledky fajčenia	OA TO.....	3 prednášky	72 študentov	
Ústne zdravie.....		cirk. gymnázium.....	2	
prednášky.....	110 študentov			
Ústne zdravie.....		MŠ Škultétyho.....	2	
prednášky.....	58 detí			
Ústne zdravie.....		ZŠ Škultétyho.....	4	
prednášky.....	120 detí			
Ústne zdravie.....		MŠ Tribečská	1	
prednáška.....	20 detí			
Ústne zdravie.....		MŠ Gogoľova	1	
prednáška.....	39 detí			

Zdravá výživa.....		MŠ Gogoľova	1
prednáška.....	39 detí	cirk. gymnázium.....	2
Alzheimerova choroba.....		ZŠ Tríbečská TO.....	5
prednášky.....	60 študentov	SOŠ Továrnická.....	4
Alzheimerova choroba.....		ZPCCH.....	1
prednášok.....	130 žiakov	gymnázium TO.....	2
Duševné zdravie a drogy.....		SZŠ TO	2
prednášky.....	110 študentov	sviečkový pochod ...	1
Diabetes mellitus.....			
prednáška.....	34 obyvateľov		
HIV/AIDS.....			
prednášky.....	46 študentov		
HIV/AIDS.....			
prednášky.....	42 študentov		
HIV/AIDS.....			
prednáška.....	41 obyvateľov		

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V rámci plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie. Údaje o kúpaliskách boli priebežne doplňované do informačného systému (aktualizácia nových informácií prebiehala počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 12.00 hod).

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Oddelenie HŽP pravidelne zverejšňovalo aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami boli aktivity počas letnej turistickej sezóny, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 496/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 354/2006 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plnila priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V roku 2013 bolo v rámci monitoringu odobratých 49 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 8 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko SEVER, Kráľovský Chlmec – sieť, COOP Jednota, ÚV Borša- upravená voda, Sečovce – sieť, potraviny Milk Agro, Stankovce – sieť- Rodinný dom č. 13, Bačkov – sieť - Reedukačné centrum, Dvorianky – sieť, obecný úrad, Zemplínska Teplica – sieť, obecný úrad). Podľa výsledkov vyšetrení kvality vody vo vodovodoch spravovaných VVS a.s. vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Vo verejnom vodovode Dvorianky, ktorého prevádzkovateľom je AQUASPIŠ spol. s r.o., Spišská Nová Ves sa opakovane vykazovali nadlimitné hodnoty dusičnanov v rozpätí 60 až 100 mg/l. Na základe zistených skutočností orgán na ochranu verejného zdravia začal správne konanie vo veci vydania rozhodnutia na odstránenie zisteného nedostatku a zákazu užívania pitnej vody z vodovodu Dvorianky. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode. Podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave boli spracované údaje a informácie o verejných vodovodoch a prehľad spôsobu dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Trebišov. V spádovom území RÚVZ Trebišov sú všetky vodovody dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia. Súbežne prebieha sledovanie výskytu infekčných ochorení.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V roku 2013 sa realizovalo – vypracovanie a príprava pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Úloha je navrhnutá na roky 2013 až 2015 pre odbory hygieny životného prostredia, odbor pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia. Spoluriešiteľmi bude 8 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v sídle kraja. V súlade s usmernením gestora projektu sa bude RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupodieľať na realizácii úloh.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V roku 2013 sa realizovalo – vypracovanie a príprava pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava a tlač pracovných protokolov pre prácu v teréne a v laboratóriu, príprava dokumentov pre komunikáciu s rodičmi žiakov (pozvánka, informovaný súhlas).

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí. Úloha je navrhnutá na roky 2013 až 2015.

V súlade s usmernením gestora projektu sa RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupodieľa na realizácii úloh, do projektu boli vytipované **2 ZŠ v okrese Trebišov (ZŠ – Trebišov, ZŠ – Sečovce)** a následne sa získal súhlas riaditeľov predmetných škôl s uskutočnením tohto projektu. V zmysle usmernenia boli spracované a zaslané kontaktné údaje škôl.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

V roku 2013 sme v rámci ŠZD v okrese Trebišov, vykonali celkom *25 cielených previerok* u zamestnávateľov so zameraním na zabezpečenie ochrany zdravia pri práci pomocou pracovnej zdravotnej služby v zmysle § 21, zák. č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. V 10 prípadoch išlo o pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami.

Pomocou kontrolných listov rozdанных v počte 81 sme overovali poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľa.

V rámci ŠZD pracovníci PPL konzultovali zabezpečenie poskytovaných služieb ochrany zdravia pri práci pomocou PZS, ako aj vykonávanie a pravidelnú frekvenciu lekárskeho preventívneho

prehliadok u zamestnancov vo vzťahu k práci. Podľa zistení je zazmluvnenosť PZS na dostatočnej úrovni, zamestnávateľa v prevažnej väčšine využívajú spoluprácu s GHP Medical Service, s.r.o. Michalovce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Trebišove získava údaje o zdravotných rizikách, vydáva rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu. V roku 2013 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác.

Na základe návrhu zamestnávateľov boli vydané **3 rozhodnutia** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík. Vo firmách Eustream a.s., líniová časť Sečovce, Tatravagónka a.s., prevádzkareň Trebišov boli vyhlásené **rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk, chemické faktory)** a v NsP a.s. Trebišov **rizikové práce 3. kategórie (cytostatiká, biologické a chemické faktory)**. Na tieto už existujúce rizikové pracoviská sme vydali nové rozhodnutia **s celkovým počtom exponovaných 208 zamestnancov, z toho 55 žien.**

Zároveň sme vyradili z kategórie rizikových prác 5 pracovísk.

1. NsP a.s. Trebišov - vyradenie pracovníkov z rizikových prác na rádiologickom oddelení pri expozícii rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie s počtom 15 zamestnancov z toho 9 žien
2. NsP a.s. Trebišov – vyradenie z rizikových prác na oddelení centrálnej sterilizácie pri expozícii rizikovým faktorom chemický faktor s počtom 5 pracovníkov z toho 5 žien.
3. IS-LOM s.r.o. Maglovec, prevádzka lom Brehov – vyradenie pracovníkov pri expozícii rizikovým faktorom hluk, prach a vibrácie s celkovým počtom 3 pracovníkov.
4. Drevopol Nižný Žipov – vyradenie pracovníkov z rizikových prác pri expozícii rizikového faktora hluk s počtom 2 zamestnancov.
5. VSE a.s. Košice, prevádzka Sečovce a Kráľovský Chlmec – vyradenie pracovníkov z rizikových prác pri expozícii rizikovým faktorom hluk a vibrácie s celkovým počtom 56 zamestnancov.

V roku 2013 evidujeme v okrese Trebišov **celkom 339 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 91 žien**, čo je oproti roku 2012 **pokles** celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 82, z toho u žien pokles o 32. Rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž sa nevyhlasovali.

Povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku si zamestnávateľa plnia štandardne.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2013 za náš okres Trebišov sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave v termíne.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme v roku 2013 neuložili sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. Všetky zistené nedostatky pri výkone ŠZD sa konzultovali a priebežne odstraňovali.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2013 pracovníci PPL vykonali **28 previerok** v prevádzkach okresu Trebišov, zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V poľnohospodárskych podnikoch sme vykonali 3 previerky (používanie agrochemikálií na ochranu rastlín), 15 previerok v predajniach, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi toxické látky a zmesi a 10 cielených previerok

zameraných na klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Cielene sa kontrolovalo zabezpečenie ochrany zdravia pri práci a na základe získaných údajov v rámci ŠZD sa následne vykonávalo poradenstvo pre zamestnancov i zamestnávateľov.

Pracovníci PPL v rámci ŠZD oboznamovali zamestnancov i zamestnávateľov s duálnou klasifikáciou chemických látok, kontrolovali sa revízie KBÚ, súlad KBÚ s nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, expozičné scenáre a stanovené DNEL a DMEL v KBÚ. Zamestnávateľom sa rozdávali informačné letáky súvisiace o nutnosti KBÚ pri práci s chemickým faktorom a o duálnom označovaní chemických látok, konzultovali sa požiadavky pri manipulácii, predaji, skladovaní chemických látok a zneškodňovaní obalov chemických látok podľa usmernení KBÚ. V rámci ŠZD bolo zistené, že všetci pracovníci v predajniach záhradkárskych potrieb vlastnia osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s chemickými faktormi.

Na dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa rozdalo 45 kontrolných listov „Dotazník informovanosti zamestnancov ma ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi“.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov vydal 7 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie toxických látok a zmesí a schválil 8 prevádzkových poriadkov na manipuláciu s týmito látkami.

Pracovníci odd. PPL RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonali **5 cielených previerok na výskyt predaja elektronických cigariet**, ktorých náplň obsahuje bázu klasifikovanú ako veľmi toxickú látku a zmes alebo toxickú látku, alebo obsahuje nikotín v koncentrácii vyššej ako 1 hmotnostné percento a je označený výstražným symbolom. V štyroch prípadoch sa realizoval uvedený predaj náplní elektronických cigariet. Počas previerky bolo zistené, že zamestnanci, ktorý manipulujú s týmito toxickými látkami a zmesami nemajú zabezpečenú odbornú spôsobilosť pre prácu s jedovatými látkami a prípravkami.

Prevádzkovatelia boli upozornení na platnú legislatívu a potrebu zabezpečenia tejto odbornosti pre zamestnancov a boli poučení o charaktere, rizikách a povinnostiach pri predaji alebo manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v roku 2013 evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **27 pracovníkov, z toho 24 žien**.

1. Onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 27 pracovníkov, z toho 24 žien

2. Onkologická ambulancia NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov.

Na obidvoch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. V roku 2013 bolo na týchto pracoviskách vykonaných **2 227 liečebných kúr cytostatikami**. Z toho na oddelení bolo podaných **1 651** a ambulantne **271** cytostatík.

Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok vo vzťahu k práci a kontrolu vykonávania lekárskech preventívnych a periodických prehliadok u pracovníkov. Všetci pracovníci onkologického oddelenia sa zúčastňujú preventívnych lekárskech prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Začiatkom roka 2013 pracovníci absolvovali školenia pri práci s nebezpečnými látkami, ktoré vykonal autorizovaný bezpečnostný technik. Vrchná sestra

vyššie uvedených pracovísk vedie register exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov oddelenia pri práci s karcinogénmi spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, dôslednom používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, ich pravidelnom čistení, dodržiavaní vypracovaného prevádzkového poriadku a zúčastňovaní sa pracovníkov na pravidelnom školení.

V rámci cieľného ŠZD zameraného na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém, sme vykonali previerku v prevádzke EUROFINS BEL/NOVAMANN s.r.o. „Skúšobné laboratórium Trebišov“. Prevádzka je zameraná na analýzu vzoriek palív a mazív. Na pracovisku sa nachádzali chemické faktory a karcinogény klasifikované podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Bol predložený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pri práci s chemickým faktorom, ktorý obsahoval protokol o skúške „Stanovenie hmotnostnej koncentrácie organických látok v pracovnom ovzduší v laboratóriu“. Z výsledkov fyzikálno-chemickej analýzy výparov prchavých organických látok sme zistili, že priemerné celozmenové koncentrácie sledovaných látok v dýchacej zóne pracovníčky neprekračuje NPELp pre toulén, p-xylén, pentán a n-hexán. Na základe týchto výsledkov zamestnávateľ zaradil pracovné činnosti do 2. kat. rizika s expozíciou chemickým faktorom a expozíciou karcinogénmi a mutagénmi. Z predložených KBÚ sme následne zistili, že na pracovisku sa nachádzajú chemické faktory, ktoré môžu spôsobiť poškodenie plodnosti alebo poruchy nenarodeného dieťaťa, látky spôsobujúce poškodenie orgánov a látky, ktoré môžu spôsobovať genetické poškodenie. Jedná sa o chemické faktory : alkalickej modrá - H361D - H373, benzín - Karc. skupiny 1 – H340-H361D, n-heptán – H400, n-hexán – H373, Hydranal coulomat AGH – H360D-H370, Hydranal coulomat E – 360D-H371, Hydranal coulomat OIL – H360D-370-H373, Toulén – H360, nafta motorová – Karc. Skupiny 3 – H370-H373. Frekvencia používania týchto chemických faktorov je malá, expozícií sú vystavení 3 pracovníci – ženy. Ochrana zdravia pri práci a dôsledné používanie OOPP bola podľa našich zistení dodržiavaná. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci sú priebežne vykonávané.

V roku 2013 bolo v našom okrese Trebišov ***hlásených a vykonaných 7 odborných sanácií budov s obsahom azbestových materiálov*** spoločnosťou, ktorá má ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V 6 prípadoch sa odstraňovanie týkalo azbestocementových odpadových potrubí v jadrách bytových domov (interiér) a v 1 prípade išlo o sanáciu strešnej krytiny hospodárskej budovy (exteriér). Pracovníci PPL vykonali 2 cieľové previerky na dodržiavanie pracovných postupov a preventívnych opatrení v zmysle platných predpisov. Počas ŠZD boli pracovníkmi vyplnené 4 kontrolné listy – dotazník informovanosti zamestnancov pri práci s azbestom.

RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2013 vydal 9 kladných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Pri previerkach bolo zistené, že kontrolované spoločnosti si splnili oznamovaciu povinnosť pri začatí prác s azbestom a plnili si povinnosti zmysle NV SR č. 253/2006 Z. z..

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2013 sme neevidovali práce zaradené do kategórií rizika podľa rizikového faktora psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sme neevidovali práce zaradené do kategórií rizika podľa rizikového faktora fyzická záťaž.

V priebehu roka 2013 sme prešetrili 5 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ u týchto profesií a zamestnávateľov: výkon osobnej asistencie, opatrovateľka – SZČO; zvárač, zlievač – Kutná Hora ČR, stavebný robotník – INICO s.r.o. Trebišov, brúsič kovov – Tataravagónka a.s. prevádzkareň Trebišov, elektromontér – Východoslovenská energetika a.s. Košice.

Priznané choroby z povolania v položke 29 v roku 2013 potvrdila Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie v Košiciach v jednom prípade.

Pracovníčka v profesii masér, pracovisko NsP a.s. ul. SNP 1079/76 Trebišov – podozrenie na CHzP položka 29-04, dátum prvého zistenia 12.11.2012, dátum priznania CHzP 30.10.2013. Diagnóza M75.0, M75.1, M77.1, M77.0.

V porovnaní s rokom 2012 sme zistili **mierny pokles** v počte prešetrovaných podozrení chorôb z povolania v položke 29. (v roku 2012 bolo prešetrovaných 6 podozrení na DNJZ, v roku 2013 bolo prešetrovaných 5 podozrení z DNJZ)

Kópie prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania sme zasielali na RÚVZ Košice a ÚVZ SR Bratislava.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V priebehu roka 2013 pracovníci preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Trebišov realizovali tunajší *lokálny projekt „Manažment zdravia pri práci a v pracovnom prostredí.“*

Cieľom tohto projektu je:

- zhodnotiť aktuálny stav v realizácii aktivít podpory zdravia na pracovisku,
- zistiť stav integrácie podpory zdravia a realizácie samostatných intervencií zameraných na podporu zdravia na pracovisku nad rámec povinností BOZP vo výskumnom súbore,
- zhodnotiť dostatočnosť zapojenia jednotlivých zložiek podniku do procesu plánovania a realizácie zdravie podporujúcich aktivít,
- vyhodnotiť spokojnosť s realizovanými zdravie podporujúcimi intervenciami na pracovisku v cieľovom súbore,
- vyhodnotiť prínos zdravie podporujúcich aktivít v cieľovom súbore.

Výskumný súbor projektu tvorili pracovníci a predstavitelia manažmentu z vybraných 21 stredne veľkých podnikov, ktoré tvoria 81% podnikov tejto kategórie v okrese Trebišov. Podľa miery rizika sa jednalo o podniky s väčšou mierou rizika a s činnosťou zameranou na priemyselnú výrobu v oblasti kovovýroby, textilného priemyslu a potravinárstva. Pre potreby zberu údajov sme použili dva typy dotazníkov – pre pracovníkov a pre manažment vybraných podnikov. Dotazníky boli anonymné, obsahovali otvorené aj uzatvorené otázky. Návratnosť vyplnených dotazníkov bola 77,5%. Úplne vyplnených bolo 150 dotazníkov od pracovníkov a 21 dotazníkov od manažmentu, ktoré sme zaradili do následného spracovania a analýzy.

Podľa položiek v dotazníku sme vytvorili štruktúru databázy v programe Microsoft Excel 2010. Následne sme vkladali údaje pomocou zvoleného kódovania. Zadané údaje sme v ďalšom kroku roztriedili do skupín podľa zvolených triediacich znakov a použili sme matematické a štatistické funkcie programu Microsoft Excel 2010. Získané výsledky sú podkladom pre ďalšiu dlhodobú spoluprácu s manažmentom podnikov, ktorý sa projektu zúčastnil za účelom systematickej integrácie podpory zdravia na pracovisku.

Spoluprácou PPL a **Poradne zdravia RÚVZ Trebišov** bolo v priebehu roka 2013 poskytované *vyšetrenie a následné ciele poradenstvo v problematike rizikových faktorov*

životného štýlu na pracoviskách s výrobným aj s nevýrobným charakterom. V rámci tejto činnosti bolo zamestnancom priamo na pracoviskách prevádzok (za vytvorenia vhodných podmienok na realizovanie odberu biologického materiálu a vykonanie antropometrických vyšetrení) poskytnuté meranie tlaku, hodnotenie BMI, vyšetrenie biochemických ukazovateľov pomocou prístroja Reflotron (glukóza, cholesterol, triglyceridy a HDL cholesterol), po vyhodnotení nameraných údajov a rizikového profilu vyšetrených zamestnanov bolo poskytnuté cielečné individuálne poradenstvo, vrátane výživového poradenstva. Takisto boli realizované vyšetrenia fajčiarov prístrojom smokerlyzer a následne poskytnuté poradenstvo pri odvykaní od fajčenia. Za celý rok bolo takto vyšetrených spolu 85 na 11 pracoviskách. Časť aktivít bola zrealizovaná na pracoviskách aj v rámci svetových dní WHO najmä vo vzťahu k srdcovocievny a onkologickým ochoreniam. Veríme, že týmito intervenčnými aktivitami poradne zdravia (za aktívnej účasti pracovníkov PPL) priamo na pracoviskách získame nielen údaje o prevalencii RF v skupinách pracujúcej populácie v podmienkach okresu Trebišov, ale to hlavné rozširovaním informácií o zdravom životnom štýle, informácií o vplyve zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia sa zvýši povedomie o potrebe ochrany a podpory zdravia pri práci, ale aj o zmene individuálnych postojov k ochrane vlastného zdravia.

V rámci ŠZD sa poskytovalo poradenstvo v 157 malých a stredných výrobných podnikoch. V dvoch prípadoch prebehli konzultácie s PZS ohľadom usmernenia zníženia expozície pracovníkov vibráciám a ohľadom zabezpečenia ochrany zdravia pracovníkov pri práci s expozíciou rizikového faktora hluk a v jednom prípade ohľadom posudzovania chemického faktora pri práci.

Počas priebežne vykonávaných previerok na pracoviskách sa zdôrazňovala potreba dôslednej kontroly ochrany nefajčiarov, dodržiavanie prestávok počas pracovnej činnosti, dôsledné vykonávanie LPP, zabezpečenie a kontrola používania OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Poradenská činnosť zameraná na kontrolu a prevenciu ochrany nefajčiarov sa vykonala v rámci ŠZD na 84 pracoviskách.

Pracovníci oddelenia PPL v roku 2013 poskytovali poradenskú, resp. konzultačnú činnosť v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci, riešení opatrení na elimináciu rizikových faktorov z pracovného prostredia a ochranu zdravia pracovníkov pred týmito faktormi, v problematike nakladania s nebezpečným odpadom, v problematike zriaďovania tzv. chránených pracovísk, spolupráce s PZS a pod. Tieto konzultácie boli ako pre právnické, tak aj pre fyzické osoby a poskytovali sa priamo osobne na oddelení PPL a tiež telefonicky. Celkom sme na našom oddelení poskytli 127 takýchto konzultácií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao)

„Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ sa v dňoch **21. – 27. októbra 2013** uskutočnil **Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci**. Počas tohto týždňa prebehli na celom Slovensku viaceré aktivity, do ktorých sa zapojil aj Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove. Tunajší úrad realizoval v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre odbornú a laickú verejnosť **Deň otvorených dverí** odboru preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Trebišov dňa **24. októbra 2013**. Odborní pracovníci PPL poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov. V rámci tejto kampane boli uverejnené *informácie s aktuálnou témou na webovej stránke* úradu, na webových stránkach miest v okrese Trebišov,

s ktorými tunajší RÚVZ dlhodobu spolupracuje. Takisto boli distribuované *informačné materiály* k predmetnej problematike do viacerých prevádzok, najmä tých, kde sú v pracovnom prostredí vyhlásené rizikové práce. V mesiaci október sa v zasadačke tunajšieho úradu uskutočnil *aktív učiteľov zdravotníkov zo základných a stredných škôl z celého okresu Trebišov*, ktorý bol realizovaný v spolupráci s územným spolkom SČK v Trebišove. Na tomto podujatí bolo prezentované dve prednášky z problematiky ochrany zdravia pri práci, ktoré mali pozitívnu odozvu u zúčastnených s bohatou diskusiou. Účastníkom aktívu boli poskytnuté aj informačné materiály. *V spolupráci s autorizovaným bezpečnostným technikom RÚVZ Trebišov bolo zrealizované pravidelné školenie pre všetkých zamestnancov tunajšieho úradu.* V rámci interného semináru odborných zamestnancov RÚVZ Trebišov bola pripravená prezentácia o priebehu regionálneho intervenčného projektu „*Manažment zdravia pri práci a v pracovnom prostredí*“, ktorý pripravili a realizujú pracovníci PPL s pracovníkmi poradne zdravia.

V spolupráci s Inšpektorátom životného prostredia Košice, Inšpektorátom práce Košice, Odborom civilnej ochrany Trebišov a Hasičským záchranným zborom Trebišov vykonali odborní zamestnanci odd. PPL RÚVZ Trebišov dňa 19. 4. 2013 *spoločnú previerku* v spoločnosti **Progress Trading, a.s., Cukrovarská 22, Trebišov**, pracovisko sklad minerálnych olejov v zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií. Previerka bola zameraná na stáčanie a výdaj PHM do autocisterien. V rámci spoločnej previerky, RÚVZ so sídlom v Trebišove nezaznamenal porušenie platných právnych predpisov na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Z uvedeného dôvodu *nebolo potrebné uložiť nápravné opatrenia v spoločnosti Progress Trading, a.s., Cukrovarská 22, Trebišov* zo strany tunajšieho úradu.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trebišove sa dňa 29.10.2013 zúčastnili *koordináčnej porady Inšpektorátu životného prostredia Košice*, kde bola pozitívne vyhodnotená doterajšia spolupráca a navrhnutá bola spolupráca na rok 2014 v rámci koordinovaných kontrol na dvoch pracoviskách v okrese Trebišov.

Súčasťou plnenia tejto úlohy boli aj konzultácie pracovníkov PPL a zamestnávateľov kontrolovaných subjektov v spolupráci s autorizovanými bezpečnostnými technikmi na výrobných prevádzkach okresu Trebišov. V rámci tejto činnosti boli poskytované aj informačné materiály zamerané na problematiku rizikových faktorov na pracoviskách s cieľom zvýšenia povedomia zamestnancov aj zamestnávateľov o ochrane zdravia pri práci, konzultovali sa postupy hodnotenia rizík, možnosti zníženia úrovne pôsobenia rizikových faktorov na pracovisku, kombinované vplyvy rizikových faktorov pracovného prostredia a životného štýlu.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC)

„Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ Trebišov nebol v roku 2013 zaradený do plnenia tejto kampane.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pracovníci PPL RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonali ŠZD k danej úlohe na **27 pracoviskách**, na ktorých bolo vydané rozhodnutie s odsúhlasením pracovných priestorov aj pre osoby so zdravotným postihom .

Na pracoviskách, kde bol vykonaný cieleň ŠZD bolo zamestnaných **45 zamestnancov so zdravotným postihom, z toho 30 žien**. V prevažnej miere sa jedná o choroby podporno-pohybového aparátu. V 2 prípadoch bolo zistené nerealizovanie chráneného pracoviska oproti vydanému rozhodnutiu.

Počas ŠZD na jednotlivých pracoviskách bolo zamestnancami vyplnených 19 ks kontrolných listov. Použitý druh „Dotazník informovanosti zamestnancov R“ zameraný na minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky pri práci s bremenami a „Dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci“

Z kontrolných listov sme zistili nasledovné informácie:

- v nadmernej väčšine boli vykonávané profesie v oblasti „predavač“ a „kuchárka“
- pracovníci boli preškolení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
- zamestnávateľ informoval zamestnancov o zdravotných rizikách na pracovisku
- zamestnanci disponovali informáciami o hmotnosti bremien a správnej manipulácii s bremenami
- zamestnanci mali k dispozícii dostatočný čas na odpočinok vrátane obedňajšej prestávky.

Priestorové usporiadanie a vybavenie pracovísk spĺňalo požiadavky NV SR č. 391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

V rámci preventívnych a ochranných opatrení zamestnávateľa zabezpečovali na chránených pracoviskách dostatočný odpočinok a prestávky v práci a správny pitný režim pre zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD bolo predložené zdokladovanie zabezpečenia posudzovania zdravotnej spôsobilosti na výkon práce v 17 prípadoch. Nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na výkon práce sa zistilo v 25 prípadoch. Z uvedeného dôvodu RÚVZ so sídlom v Trebišove uložil nápravné opatrenia na mieste, počas výkonu ŠZD na chránených pracoviskách na odstránenie tohto nedostatku. Všetky uložené opatrenia boli zamestnávateľmi odstránené a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti predložili zamestnávateľa do 7 dní na RÚVZ so sídlom v Trebišove.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Pracovníci PPL vykonali v mesiaci máj cielený ŠZD na zisťovanie kvality vnútorného ovzdušia v obchodnom centre TESCO STORES SR, a.s. Bratislava, prevádzka Hypermarket Tesco Trebišov, ul. M.R.Štefánika, Trebišov. Súčasťou plnenia úlohy bolo zaznamenanie presného popisu prevádzky podľa usmernení RÚVZ so sídlom v Košiciach a zber údajov od zamestnancov dotazníkovou metódou. Pracovníci boli o vyplnení dotazníka poučení a zabezpečila sa anonymita poskytnutých informácií pracovníkov. Z celkového počtu opýtaných respondentov, čo tvorilo 90% pracovníkov prevádzky Hypermarket Tesco Trebišov, bola návratnosť dotazníkov 85% . Získavané údaje za zadávali do pripravenej databázy v programe Excel. Tieto údaje sa v tabuľkovej forme zaslali emailom na RÚVZ Košice.

Po vyhodnotení dotazníkov regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košice bolo zistené, že *výsledky jednotlivých rizikových faktorov pracovného prostredia a zdravotnej záťaže pracovníkov neboli nadlimitné vo vzťahu k Sick Building Syndrom*. Z uvedeného dôvodu nebolo potrebné uložiť nápravné opatrenia v obchodnom centre TESCO STORES SR, a.s. Bratislava, prevádzka Hypermarket Tesco Trebišov, ul. M.R.Štefánika, Trebišov.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je ľahká práca v zmysle OVD SR pre ženy a mužov v dvoch vekových kategóriách. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

Za celý rok 2013 bolo v programe ALIMENTA spracovaných a vyhodnotených **80 jednodenných jedálnych lístkov od 80 respondentov**. Respondentmi boli zamestnanci škôl a úradov. Z uvedeného počtu bolo 40 žien (20 v kategórii 19 až 35 r., 20 v kategórii 36 až 54 r.) a 40 mužov (20 v kategórii 19 až 35 r., 20 v kategórii 36 až 54 r.).

U všetkých respondentov bolo vykonané somatometrické vyšetrenie, spracované a vyhodnotené stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita.

Každý z klientov obdržal:

- návod na vyplnenie jednodenného jedálneho lístka, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterolu, chloridu sodného a príjme tekutín. Vyhodnotenie jedálnych lístkov respondentov bolo vykonané v programe ALIMENTA. Zistené údaje vyhodnotené podľa odporúčaných výživových dávok sa vyznačujú dysbalančným podielom živín.
- dotazník o životospráve, ktorý poskytol údaje o stravovacích zvyklostiach, spotrebe pokrmov a pohybovej aktivite
- klinicko-somatický dotazník poskytol údaje o výške, hmotnosti, BMI, WHR, TKs, TKd,
- klinicko-biochemický dotazník – každému respondentovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, triacelglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol, glukóza) prístrojom Reflotron.

Dysbalančný podiel živín sa prejavuje aj pri somatometrických ukazovateľoch a pri ukazovateľoch lipoproteínového metabolizmu.

Získané údaje sú spracované v priložených tabuľkách.

Tabuľka č.1 **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o spotrebe potravín**

Odp.	bežná str.	strav.zvyk.	vaječné	bravčové	hovädzie	iné	mäs.výrobky	hydina	hyd.výrobky	vnútornosti	živ.tuky	rast.oleje	bravč.masť	maslo	rastl.marga
1	20	2	1	3	5	0	3	9	6	0	2	5	0	9	4
2	0	2	19	12	11	5	10	11	13	3	8	13	6	8	7
3			0	5	4	15	7	0	1	17	10	2	14	3	9
4		6													
5		4													

Tabuľka č.1 **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o spotrebe potravín pokračovanie**

strukovinové	pek-celoz.	pek.-tmavé	pek.-biele	cestoviny	sladkosti	zemiaky	zelenina	ovocie	nealko-sl.	nealko-nesl.	šťavy	zal.káva	presso	čaj čierny	čaj ovoc.	čaj byl.	destilát
4	4	4	4	4	11	7	10	11	6	14	0	4	9	3	5	4	0
14	13	9	11	15	9	12	10	6	6	5	10	4	5	6	10	10	3
2	3	7	5	1	0	1	0	3	8	1	10	12	6	11	5	6	17

Tabuľka č. 2 **Lahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - dotazník o spotrebe potravín**

Odp.	bežná str.	strav.zvyk.	vaječné	bravčové	hovädzie	iné	mäs.výrobky	hydina	hyd.výrobky	vnútornosti	živ.tuky	rast.oleje	bravč.masť	maslo	rastl.margaríny
1	20	1	2	3	1	2	0	4	2	0	2	8	2	10	1
2	0	3	12	16	12	6	12	14	11	7	6	10	10	10	7
3		5	6	1	7	12	8	2	7	13	12	2	8	0	12
4		3													
5		8													

Tabuľka č. 2 **Lahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - dotazník o spotrebe potravín - pokračovanie**

strukovínové	pek-celoz.	pek.-tmavé	pek.-biele	cestoviny	sladkosti	zemiaky	zelenina	ovocie	nealko-sl.	nealko-nesl.	šťavy	zal.káva	presso	čaj čierny	čaj ovoc.	čaj byl.	destilát
1	10	10	2	5	6	8	15	11	4	14	2	10	9	3	6	6	1
18	6	9	9	14	11	9	5	7	5	4	11	4	7	7	11	10	5
1	4	1	9	1	3	3	0	2	11	2	7	6	4	10	3	4	14

Tabuľka č. 3 **Lahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o spotrebe potravín**

Odp.	bežná str.	strav.zvyk.	vaječné	bravčové	hovädzie	iné	mäs.výrobky	hydina	hyd.výrobky	vnútornosti	živ.tuky	rast.oleje	bravč.masť	maslo	rastl.margaríny
1	20	0	3	5	3	1	4	9	7	3	2	11	3	11	5
2	0	2	14	11	11	9	14	9	12	0	11	8	5	7	8
3		3	3	4	6	10	2	2	1	17	7	1	12	2	7
4		11													
5		4													

Tabuľka č. 3 - **Lahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o spotrebe potravín**

strukovinové	pek-celoz.	pek.-tmavé	pek.-biele	cestoviny	sladkosti	zemiaky	zelenina	ovocie	nealko-sl.	nealko-nesl.	šťavy	zal.káva	presso	čaj čierny	čaj ovoc.	čaj byl.	destilát
4	8	9	14	7	12	13	12	9	13	15	5	4	6	4	7	5	1
15	6	7	6	12	5	7	7	9	2	4	8	2	3	5	9	7	8
1	6	4	0	1	3	0	1	2	5	1	7	14	11	11	4	8	11

Tabuľka č. 4 - Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov - dotazník o spotrebe potravín

Odp.	bežná str.	strav.zvyk.	vaječné	bravčové	hovädzie	iné	mäs.výrobky	hydina	hyd.výrobky	vnútornosti	živ.tuky	rast.oleje	bravč.masť	maslo	rastl.margaríny
1	19	1	2	10	3	2	7	8	6	2	4	7	3	10	2
2	1	3	17	10	15	4	11	12	13	5	11	12	11	8	5
3		9	1	0	2	14	2	0	1	13	5	1	6	2	13
4		5													
5		2													

Tabuľka č. 4 Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 54 rokov - dotazník o spotrebe potravín

strukovinové	pek-celoz.	pek.-tmavé	pek.-biele	cestoviny	sladkosti	zemiaky	zelenina	ovocie	nealko-sl.	nealko-nesl.	š'avy	zal.káva	presso	čaj čierny	čaj ovoc.	čaj byl.	destilát
4	7	8	7	4	6	10	11	7	6	11	1	6	9	3	7	6	1
15	8	6	7	15	9	9	8	12	9	8	10	2	4	8	6	9	10
1	5	6	6	1	5	1	1	1	5	1	9	12	7	9	7	5	9

Lahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

RÚVZ: Trebišov

rok:2013

Tab.č.5

RÚVZ-por.č.	pohyb	dôvod	životospráv a	zmena	aká zmena	stres
1.	4		1	2		2
2.	4		2	1	3	1
3.	4		2	2		1
4.	3		2	2		1
5.	4		1	2		2
6.	2		2	2		2
7.	3		3	1	1	2
8.	4		2	1	3	2
9.	1	3	2	2		1
10.	2		2	2		1
11.	3		2	2		2
12.	5		2	1	2	2
13.	4		2	1	3	2
14.	3		2	2		2
15.	2		2	2		2
16.	1	3	2	2		1
17.	3		2	2		1
18.	3		3	1	1	2
19.	4		2	2		1
20.	1	3	2	2		1
Odpoved' 1	3	0	2	6	2	9
Odpoved' 2	3	0	16	14	1	11
Odpoved' 3	6	3	2		3	0
Odpoved' 4	7		0			
Odpoved' 5	1					

Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

RÚVZ:Trebišov

rok:2013

Tab.č.6

RÚVZ-por.č.	pohyb	dôvod	životospráva	zmena	aká zmena	stres
1.	2		1	2		2
2.	2		1	2		1
3.	2		4	2		1
4.	1	3	2	2		2
5.	1	3	4	2		1
6.	1	3	4	2		2
7.	2		2	2		1
8.	2		4	2		1
9.	3		2	2		2
10.	1	3	4	2		2
11.	3		2	2		2
12.	2		3	2		1
13.	1	1	2	1	1	2
14.	4		1	1	3	2
15.	3		2	1	1	1
16.	4		2	2		2
17.	3		2	1	1	2
18.	3		2	2		1
19.	2		4	2		1
20.	3		2	1	1	2
Odpoveď 1	5	1	3	5	4	9
Odpoveď 2	7	0	10	15	0	11
Odpoveď 3	6	4	1		1	0
Odpoveď 4	2		6			
Odpoveď 5	0					

Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

RÚVZ:Trebišov

rok:2013

Tab.č.7

RÚVZ-por.č.	pohyb	dôvod	životospráva	zmena	aká zmena	stres
1.	3		1	1	3	3
2.	4		2	1	1	1
3.	5		2	2		1
4.	4		2	2		2
5.	4		2	2		2
6.	5		1	1	1	1
7.	3		1	2		1
8.	2		2	2		2
9.	4		2	2		1
10.	2		2	2		2
11.	4		1	2		3
12.	2		1	2		1
13.	3		2	2		2
14.	3		2	2		2
15.	3		2	2		2
16.	3		2	2		2
17.	3		2	2		2
18.	3		2	2		2
19.	3		2	2		2
20.	4		2	2		1
Odpoveď 1	0	0	5	3	2	7
Odpoveď 2	3	0	15	17	0	11
Odpoveď 3	9	0	0		1	2
Odpoveď 4	6		0			
Odpoveď 5	2					

Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov - dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

RÚVZ:

Trebišov

rok:2013

Tab.č.8

RÚVZ-por.č.	pohyb	dôvod	životospráva	zmena	aká zmena	stres
1.	2		1	2		1
2.	2		4	1	1	2
3.	2		2	2		2
4.	2		3	2		1
5.	2		1	2		3
6.	2		2	2		2
7.	2		1	2		2
8.	2		1	2		1
9.	2		1	2		1
10.	2		1	2		2
11.	5		3	2		3
12.	2		2	2		2
13.	3		4	2		1
14.	2		2	2		2
15.	2		2	2		1
16.	2		2	2		1
17.	2		2	2		2
18.	2		2	2		1
19.	2		2	2		1
20.	3		2	2		2
Odpoveď 1	0	0	6	1	1	9
Odpoveď 2	17	0	10	19	0	9
Odpoveď 3	2	0	2		0	2
Odpoveď 4	0		2			
Odpoveď 5	1					

Lahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

kraj:

rok: 2013

Tab.č.9

RÚVZ-por.č.	Energia [kJ]	B [g]	T [g]	S [g]	vit. C [mg]	voda [l]	Hvlak [g]	NaCl [mg]	Chol. [mg]	Kys. list. [mg]
TV - 1	8929,1	89,21	72,83	318,01	39,38	1,28	8,86	5626,0	124,0	0,301
TV - 2	7470,7	35,39	76,96	251,61	37,75	3,43	3,95	3110,0	62,0	0,109
TV - 3	7385,0	67,46	80,75	222,60	84,99	1,74	7,42	11464,0	250,0	0,242
TV - 4	5800,8	27,16	44,49	234,56	67,81	1,58	4,25	2443,0	84,0	0,193
TV - 5	4912,7	33,15	43,77	171,53	163,63	2,01	2,25	2117,0	92,0	0,107
TV - 6	4876,9	47,15	47,74	151,21	63,00	1,42	4,55	6066,0	91,0	0,148
TV - 7	6859,1	57,29	38,60	271,08	24,05	3,80	5,11	1118,0	56,0	0,052
TV - 8	4448,8	64,93	35,20	136,82	26,40	3,14	2,77	2415,0	82,0	0,118
TV - 9	15565,0	129,66	152,42	494,82	221,28	1,92	22,60	6371,0	76,0	0,381
TV - 10	4707,4	42,36	39,30	156,69	1,74	1,02	0,68	3803,0	113,0	0,074
TV - 11	3977,2	20,01	45,85	127,16	146,23	1,03	2,18	1479,0	61,0	0,212
TV - 12	4337,5	31,19	55,59	115,23	24,53	0,93	3,36	8369,0	275,0	0,104
TV - 13	14270,6	145,22	109,87	494,41	190,60	2,14	28,25	10025,0	172,0	0,24
TV - 14	9478,8	95,04	75,18	321,28	73,50	3,64	5,63	4500,0	178,0	0,172
TV - 15	8265,5	92,09	71,99	247,62	9,73	1,90	1,14	5869,0	191,0	0,134
TV - 16	3464,6	52,43	23,74	104,80	171,11	0,94	1,35	832,0	164,0	0,024
TV - 17	8091,8	83,91	69,24	260,06	70,01	1,61	2,99	8557,0	309,0	0,181
TV - 18	8412,3	106,42	81,96	238,80	63,75	2,45	10,11	6188,0	223,0	0,12
TV - 19	9358,0	126,51	105,60	215,43	62,12	2,48	6,54	6825,0	234,0	0,141
TV - 20	4033,5	21,83	29,65	164,03	113,10	1,85	2,22	1488,0	8,0	0,047
% plnenia /P/	Energia	B	T	S	vit. C	voda	Hvlak	NaCl	Chol.	Kys. list.
P<90	15	7	10	18	10	9	18	10	18	13
90<=P<=110	3	2	1	0	3	5	1	5	2	3
P>110	2	11	9	2	7	6	1	5	0	4

Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

RÚVZ TV

rok: 2013

Tab.č.9 pokračovanie

	K. linol. [g]	K. linolen. [g]	Nas. MK [g]	Nenas. MK s 1 = [g]	Nenas. MK s viac = [g]	trans-MK [g]	Fe [mg]	I [mg]	vit. [mg]	A	vit. D [mg]	vit. E [mg]
TV - 1	5,78	0,28	2,97	8,62	6,28	0,000	19,27	0,029	0,517		0,0000	0,50
TV - 2	14,01	1,33	15,14	13,92	16,46	0,000	8,57	0,327	0,289		0,0000	5,08
TV - 3	7,99	1,08	23,81	15,68	9,09	1,099	18,17	0,121	1,057		0,0010	4,18
TV - 4	4,03	0,80	5,52	5,70	4,85	0,000	8,50	0,081	0,295		0,0010	3,19
TV - 5	10,81	1,85	7,10	14,86	12,86	0,000	10,51	0,402	0,198		0,0010	3,16
TV - 6	4,72	0,57	8,57	7,29	5,30	0,000	14,07	0,054	0,334		0,0000	2,01
TV - 7	4,87	0,35	3,77	4,03	5,28	0,000	8,43	0,021	0,058		0,0290	1,32
TV - 8	7,42	0,83	4,63	8,15	8,75	0,000	8,21	0,031	0,544		0,0040	5,47
TV - 9	14,73	1,47	11,20	21,99	16,53	0,000	45,02	0,098	1,135		0,0010	5,24
TV - 10	4,57	0,74	7,42	7,19	5,31	0,000	8,92	0,131	0,088		0,0000	1,22
TV - 11	2,47	0,54	24,38	12,44	3,01	0,000	6,95	0,130	0,427		0,0010	2,09
TV - 12	8,03	0,64	4,73	6,62	8,75	0,000	7,58	0,221	1,206		0,0020	13,01
TV - 13	14,23	0,85	29,35	29,78	15,84	0,000	52,18	0,080	0,646		0,0010	6,01
TV - 14	7,47	0,82	13,34	11,35	8,61	0,000	13,06	0,069	0,334		0,0000	2,34
TV - 15	10,74	1,63	22,29	23,17	12,83	0,078	11,82	0,066	0,565		0,0010	4,31
TV - 16	5,10	0,62	4,52	7,46	6,04	0,000	6,65	0,013	0,054		0,0000	1,22
TV - 17	9,83	1,61	19,88	27,23	12,24	0,550	14,85	0,047	0,627		0,0000	5,63
TV - 18	6,80	0,78	22,00	17,48	7,87	0,687	18,55	0,038	0,509		0,0000	2,16
TV - 19	17,86	0,56	21,01	21,47	18,60	0,275	21,38	0,409	0,340		0,0000	9,18
TV - 20	2,68	0,26	3,32	5,20	3,15	0,000	5,87	0,028	0,101		0,0000	0,25
% plnenia /P/	K. linol.	K. linolen.	Nas. MK	Nenas. MK s 1 =	Nenas. MK s viac =	trans-MK	Fe	I	vit. A		vit. D	vit. E
P<90	8	19					13	16	17		19	19
90<=P<=110	3	1					1	0	0		0	1
P>110	9	0					6	4	3		1	0

Lahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

RÚVZ TV rok: 2013

Tab.č.10

RÚVZ-por.č.	Energia [kJ]	B [g]	T [g]	S [g]	vit. C [mg]	voda [l]	Hvlak [g]	NaCl [mg]	Chol. [mg]	Kys. list. [mg]
TV - 21	10339,6	72,04	101,07	265,35	429,12	1,36	3,81	10156,0	517,0	0,286
TV - 22	11834,3	79,51	109,15	415,80	222,77	2,35	12,80	16904,0	256,0	0,4
TV - 23	7273,3	76,74	51,39	268,35	89,82	2,09	4,97	1706,0	137,0	0,295
TV - 24	6206,1	127,00	37,13	165,88	11,22	0,83	1,06	3976,0	93,0	0,108
TV - 25	8144,9	111,67	39,85	335,44	204,71	3,78	10,74	10337,0	137,0	1,668
TV - 26	8335,8	75,17	92,06	243,64	202,65	1,90	7,12	13422,0	255,0	0,192
TV - 27	4301,7	43,19	38,54	137,20	7,02	0,91	0,71	3327,0	59,0	0,087
TV - 28	8299,2	59,54	91,77	247,32	45,91	1,42	4,02	8829,0	289,0	0,083
TV - 29	6407,2	82,04	58,27	185,86	112,85	1,34	7,61	7886,0	403,0	0,104
TV - 30	5728,2	51,58	30,68	232,31	19,81	1,23	6,13	788,0	47,0	0,356
TV - 31	8524,3	80,69	65,69	292,47	71,11	2,53	3,52	11842,0	327,0	0,382
TV - 32	9858,4	78,98	103,56	285,89	20,78	1,52	1,95	10951,0	370,0	0,138
TV - 33	10335,6	100,88	99,43	320,63	74,68	2,45	6,68	16340,0	389,0	0,261
TV - 34	4378,7	76,62	33,44	117,42	97,80	2,43	1,10	1680,0	149,0	0,112
TV - 35	13855,2	96,42	102,00	417,23	102,82	3,59	14,88	9443,0	86,0	0,497
TV - 36	9020,2	84,64	76,28	305,61	120,34	2,43	5,92	15313,0	222,0	0,287
TV - 37	8552,5	59,23	68,20	204,66	141,89	3,30	9,32	8801,0	93,0	0,528
TV - 38	8126,6	107,27	56,52	272,75	250,52	3,21	9,23	7649,0	211,0	0,191
TV - 39	3618,3	45,13	35,92	102,11	59,55	1,88	5,76	5415,0	38,0	0,196
TV - 40	8154,5	61,73	59,07	305,95	45,59	2,08	8,62	5095,0	80,0	0,176
% plnenia /P/	Energia	B	T	S	vit. C	voda	Hvlak	NaCl	Chol.	Kys. list.
P<90	7	2	7	16	7	7	20	6	14	7
90<=P<=110	9	1	4	2	2	4	0	1	2	3
P>110	4	17	9	2	11	9	0	13	4	10

Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

RÚVZ TV

rok: 2013

Tab.č.10 pokračovanie

RÚVZ-por.č.	K. linol. [g]	K. linolen. [g]	Nas. MK [g]	Nenas. MK s 1 = [g]	Nenas. MK s viac = [g]	trans-MK [g]	Fe [mg]	I [mg]	vit. A [mg]	vit. D [mg]	vit. E [mg]
TV - 21	14,90	2,01	36,37	29,08	17,09	0,000	17,74	0,143	1,426	0,0030	18,68
TV - 22	16,25	2,14	18,56	22,34	18,59	0,412	21,73	0,214	1,013	0,0020	11,18
TV - 23	9,81	1,49	8,13	11,79	11,47	0,000	11,75	0,027	1,680	0,0000	2,74
TV - 24	5,12	0,37	3,02	4,90	5,71	0,000	30,98	0,123	0,048	0,0000	6,37
TV - 25	8,02	1,09	14,34	11,80	9,24	0,000	22,90	0,065	6,305	0,0000	7,71
TV - 26	13,97	2,77	33,85	29,06	16,95	0,000	15,80	0,003	0,239	0,0010	4,21
TV - 27	2,49	0,39	12,18	12,98	3,06	0,000	5,33	0,009	0,375	0,0000	1,17
TV - 28	10,39	1,09	35,80	38,56	12,92	0,550	13,95	0,062	0,307	0,0010	5,47
TV - 29	11,76	0,92	18,83	16,90	13,03	0,275	13,65	0,021	1,135	0,0020	7,22
TV - 30	4,65	0,72	6,37	5,98	5,38	0,000	11,39	0,161	0,161	0,0090	4,76
TV - 31	11,08	0,79	22,17	25,31	12,01	0,385	15,36	0,097	1,866	0,0020	13,96
TV - 32	19,70	3,74	12,97	22,14	23,70	0,000	15,72	0,212	1,108	0,0030	9,12
TV - 33	12,80	1,62	35,83	26,39	14,55	0,550	25,00	0,185	2,532	0,0030	14,09
TV - 34	3,57	0,66	6,11	6,26	4,49	0,000	9,84	0,380	0,306	0,0000	1,07
TV - 35	13,35	1,40	23,73	26,48	15,09	0,000	26,10	0,046	0,297	0,0000	5,22
TV - 36	14,23	2,04	17,61	21,64	16,64	0,000	19,20	0,322	0,626	0,0010	14,05
TV - 37	5,78	0,97	16,09	26,21	7,11	0,000	14,97	0,045	1,010	0,0000	6,64
TV - 38	9,55	1,83	6,37	10,85	11,46	0,000	31,18	0,277	0,879	0,0020	6,79
TV - 39	6,07	1,12	9,55	9,20	7,20	0,412	8,03	0,019	0,738	0,0000	1,57
TV - 40	10,33	1,94	7,05	12,03	12,28	0,000	16,37	0,248	0,103	0,0000	3,55
% plnenia /P/	K. linol.	K. linolen.	Nas. MK	Nenas. MK s 1 =	Nenas. MK s viac =	trans-MK	Fe	I	vit. A	vit. D	vit. E
P<90	6	13					5	11	10	19	15
90<=P<=110	0	5					7	2	1	0	1
P>110	14	2					8	7	9	1	4

Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

Tab.č.1
1

RÚVZ TV

rok: 2013

RÚVZ-por.č.	Energia [kJ]	B [g]	T [g]	S [g]	vit. C [mg]	voda [l]	Hvlak [g]	NaCl [mg]	Chol. [mg]	Kys. list. [mg]
TV - 41	9050,6	91,31	61,84	332,49	21,32	2,80	8,61	3005,0	137,0	0,259
TV - 42	9012,4	71,42	85,81	306,97	31,06	2,11	8,60	7202,0	178,0	0,136
TV - 43	18843,1	125,53	174,9 9	637,08	21,20	1,03	3,41	11289,0	751,0	0,543
TV - 44	10210,4	79,77	104,9 9	322,02	146,41	2,92	7,60	14646,0	343,0	0,114
TV - 45	7244,4	78,22	60,11	166,04	74,85	2,09	0,58	5808,0	290,0	0,061
TV - 46	15669,5	137,94	152,5 8	505,36	187,72	3,33	9,86	17464,0	496,0	0,422
TV - 47	9880,7	131,64	76,15	301,55	29,76	3,18	2,89	5157,0	150,0	0,238
TV - 48	12747,5	108,04	166,1 1	306,65	71,30	1,65	5,07	17836,0	516,0	0,219
TV - 49	11649,4	92,20	109,3 6	326,41	73,76	1,98	3,68	8081,0	358,0	0,197
TV - 50	7242,1	82,61	75,42	155,45	0,50	0,83	2,28	5281,0	260,0	0,097
TV - 51	19377,6	111,25	296,7 9	409,63	106,41	0,96	2,63	8775,0	1286,0	0,274
TV - 52	20002,5	144,38	267,5 3	472,82	130,36	1,12	1,70	19396,0	678,0	0,275
TV - 53	9537,1	70,57	64,40	386,87	285,77	2,41	6,64	13819,0	228,0	0,231
TV - 54	13377,3	105,48	166,7 6	349,97	63,23	0,92	5,70	13066,0	223,0	0,258
TV - 55	4463,1	37,20	30,34	177,07	127,58	2,68	3,75	7704,0	33,0	0,205
TV - 56	6426,8	50,98	34,49	272,41	59,80	2,52	2,55	5917,0	64,0	0,271
TV - 57	6259,7	77,29	48,59	200,86	48,65	2,26	13,83	5908,0	89,0	0,103
TV - 58	9816,8	122,39	92,99	282,84	65,28	1,83	6,36	9483,0	243,0	0,188

TV - 59	10226,3	97,65	87,06	336,73	62,30	3,15	4,50	16039,0	696,0	0,342
TV - 60	11555,3	85,99	96,01	386,55	88,84	2,91	7,56	8806,0	188,0	0,292
% plnenia /P/	Energia	B	T	S	vit. C	voda	Hvlak	NaCl	Chol.	Kys. list.
P<90	12	2	6	16	11	6	20	3	11	5
90<=P<=110	2	2	4	2	2	4	0	3	1	4
P>110	6	16	10	2	7	10	0	14	8	11

Lahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

Tab.č.11
pokračovanie

RÚVZ TV

rok: 2013

RÚVZ- por.č.	K. linol. [g]	K. linolen. [g]	Nas. MK [g]	Nenas. MK s 1 = [g]	Nenas. MK s viac = [g]	trans- MK [g]	Fe [mg]	I [mg]	vit. A [mg]	vit. D [mg]	vit. E [mg]
TV - 41	8,15	0,94	20,52	16,72	9,32	0,550	17,76	0,032	0,206	0,0000	7,39
TV - 42	6,30	0,64	26,26	20,41	7,55	0,000	17,38	0,053	0,323	0,0010	3,18
TV - 43	42,81	7,96	33,40	54,34	51,09	0,052	20,24	0,256	1,509	0,0050	16,41
TV - 44	10,02	1,13	36,34	45,40	13,32	0,000	23,77	0,465	0,679	0,0010	6,71
TV - 45	8,80	1,07	19,53	24,54	10,60	0,000	16,16	0,014	0,338	0,0000	2,14
TV - 46	16,70	2,27	62,35	65,54	21,21	0,962	30,18	0,118	0,607	0,0020	8,30
TV - 47	13,29	1,80	19,40	21,95	15,16	0,000	21,85	0,677	0,498	0,0010	10,85
TV - 48	13,61	1,14	14,96	14,71	14,84	0,550	27,03	0,109	2,060	0,0020	5,74
TV - 49	10,78	1,32	47,32	39,07	13,06	0,550	15,90	0,164	0,556	0,0020	6,54
TV - 50	8,98	1,01	3,92	9,44	10,21	0,000	7,85	0,009	0,091	0,0000	3,61
TV - 51	33,99	3,07	92,60	104,19	72,44	0,550	24,63	0,083	0,278	0,0010	12,66
TV - 52	58,87	2,38	90,38	105,70	65,57	0,000	29,83	0,086	0,226	0,0020	21,38
TV - 53	10,58	1,46	15,78	16,63	12,20	0,000	17,26	0,120	0,981	0,0020	4,47
TV - 54	22,32	2,28	23,55	36,22	24,62	0,000	21,20	0,046	0,199	0,0000	4,68
TV - 55	5,24	1,04	9,45	7,83	6,28	0,000	7,86	0,044	0,350	0,0000	1,65
TV - 56	7,84	0,58	12,98	11,45	8,45	0,000	9,38	0,032	2,318	0,0000	13,97
TV - 57	6,29	1,14	11,07	14,09	7,70	0,052	18,36	0,035	0,262	0,0000	3,32
TV - 58	11,20	1,35	12,79	20,69	12,95	0,000	22,61	0,186	0,531	0,0000	3,81
TV - 59	16,80	1,95	18,08	25,60	19,53	0,000	31,77	0,486	1,764	0,0040	18,36
TV - 60	13,13	2,54	19,11	34,11	16,62	0,052	22,55	0,240	3,119	0,0000	6,84
% plnenia /P/	K. linol.	K. linolen.	Nas. MK	Nenas. MK s 1 =	Nenas. MK s viac =	trans-MK	Fe	I	vit. A	vit. D	vit. E
P<90	3	13					3	13	14	20	14

90≤P≤110											
0	3	1					0	1	1	0	2
P>110	14	6					17	6	5	0	4

Lahko pracujúci muži vo veku 35 - 54 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

RÚVZ TV

rok: 2013

Tab.č.12

RÚVZ-por.č.	Energia [kJ]	B [g]	T [g]	S [g]	vit. C [mg]	voda [l]	Hvlak [g]	NaCl [mg]	Chol. [mg]	Kys. list. [mg]
TV - 61	7823,7	81,09	89,34	204,71	56,32	1,19	3,05	9846,0	283,0	0,092
TV - 62	6589,4	88,02	51,68	205,26	78,54	1,20	4,62	4835,0	169,0	0,431
TV - 63	6614,1	287,65	104,28	86,73	110,32	0,65	2,95	4214,0	196,0	0,06
TV - 64	5999,3	51,55	70,86	166,44	95,64	1,40	5,56	18381,0	448,0	0,157
TV - 65	6283,4	69,21	46,51	234,49	51,19	2,20	6,78	8596,0	66,0	0,181
TV - 66	10058,9	91,36	113,07	275,80	91,75	1,36	4,58	9176,0	189,0	0,151
TV -67	10930,6	100,79	123,57	306,66	145,37	1,12	8,11	18839,0	403,0	0,164
TV - 68	11234,6	103,99	128,29	322,64	111,20	2,20	8,32	10107,0	86,0	0,279
TV - 69	10295,0	84,09	127,12	232,86	38,97	1,12	3,36	8739,0	197,0	0,179
TV - 70	9278,1	112,98	120,98	189,19	97,80	2,62	3,63	10211,0	55,0	0,259
TV - 71	15396,9	132,30	164,75	427,98	40,43	1,76	3,83	15593,0	416,0	0,27
TV - 72	14627,0	160,86	123,05	461,76	102,85	2,36	11,29	14976,0	386,0	0,344
TV - 73	13961,9	126,75	165,86	305,47	72,65	3,13	2,10	6891,0	431,0	0,299
TV - 74	10222,5	86,79	114,00	286,96	72,91	1,81	3,72	17889,0	237,0	0,099
TV - 75	8472,0	104,39	70,03	271,94	150,84	2,66	160,41	13243,0	632,0	0,224
TV - 76	12988,4	143,94	123,30	382,83	117,42	2,07	4,52	14714,0	278,0	0,31
TV - 77	10107,9	95,85	51,22	408,17	61,35	2,40	17,89	5846,0	118,0	0,06
TV - 78	9175,3	132,43	70,46	284,79	111,97	2,30	22,77	8592,0	169,0	0,216
TV - 79	17896,0	118,46	201,84	481,90	195,45	3,52	21,09	13005,0	369,0	0,283
TV - 80	8180,4	50,13	85,53	238,72	144,28	2,40	7,61	6133,0	133,0	0,175
% plnenia /P/	Energia	B	T	S	vit. C	voda	Hvlak	NaCl	Chol.	Kys. list.
P<90	9	2	3	15	5	8	18	2	11	9
90<=P<=110	6	1	3	4	3	3	1	2	2	2
P>110	5	17	14	1	12	9	1	16	7	9

Lahko pracujúci muži vo veku 35 - 54 rokov - sledovanie vybraných výživových faktorov

Tab.č.12
pokračovanie

RÚVZ TV rok: 2013

RÚVZ- por.č.	K. linol. [g]	K. linolen. [g]	Nas. MK [g]	Nenas. MK s 1 = [g]	Nenas. MK s viac = [g]	trans- MK [g]	Fe [mg]	I [mg]	vit. A [mg]	vit. D [mg]	vit. E [mg]
TV - 61	10,09	1,27	35,86	34,84	12,44	0,000	19,22	0,191	0,097	0,0010	3,06
TV - 62	8,22	1,31	6,16	10,59	10,00	0,000	14,77	0,046	0,627	0,0000	3,33
TV - 63	8,00	0,52	19,85	29,08	9,47	0,000	14,74	0,710	0,082	0,0000	2,46
TV - 64	9,23	1,26	24,58	29,72	11,66	0,000	15,26	0,231	1,976	0,0030	5,58
TV - 65	7,49	0,86	14,48	20,34	8,72	0,000	20,01	0,083	0,987	0,0000	2,17
TV - 66	17,59	2,46	19,46	29,28	21,03	0,000	18,32	0,035	0,544	0,0000	6,15
TV -67	14,49	1,74	45,78	54,70	18,87	0,000	23,76	0,124	1,058	0,0010	6,15
TV - 68	12,45	1,34	8,08	9,04	13,81	0,000	31,80	0,087	0,537	0,0000	3,38
TV - 69	15,83	1,55	19,59	30,35	17,40	0,000	15,30	0,038	0,146	0,0000	2,85
TV - 70	15,12	1,83	5,37	22,36	17,62	0,000	15,29	0,284	0,987	0,0020	5,49
TV - 71	22,56	4,14	21,24	44,07	27,75	0,000	27,29	0,279	15,593	0,0030	6,34
TV - 72	10,92	1,63	31,05	18,81	12,67	0,275	38,07	0,240	1,287	0,0050	10,19
TV - 73	7,36	1,93	37,59	73,13	10,09	0,000	23,36	0,272	1,043	0,0010	8,15
TV - 74	11,66	1,49	19,93	24,41	13,93	0,000	18,81	0,067	0,283	0,0010	5,91
TV - 75	11,12	1,27	21,86	27,73	13,44	0,000	19,89	0,357	1,009	0,0002	8,41
TV - 76	19,37	1,51	29,18	43,31	21,52	0,000	23,31	0,037	0,469	0,0000	21,58
TV - 77	5,06	0,68	12,35	16,92	6,46	0,000	23,32	0,030	0,049	0,0000	2,05
TV - 78	11,73	2,03	16,46	17,73	14,14	0,104	26,55	0,231	1,274	0,0010	8,44
TV - 79	33,88	5,84	60,85	58,68	42,04	1,727	28,44	0,402	0,688	0,0020	9,15
TV - 80	7,79	1,19	19,27	21,55	9,59	0,275	13,36	0,063	0,430	0,0010	5,12
% plnenia /P/	K. linol.	K. linolen.	Nas. MK	Nenas. MK s 1 =	Nenas. MK s viac =	trans-MK	Fe	I	vit. A	vit. D	vit. E
P<90	1	14					1	10	11	19	19
90<=P<=11	5	3					5	0	0	1	0

0											
P>110	14	3					14	10	9	0	1

Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov - somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

RÚVZ: Trebišov 2013

Tab.č.13

RÚVZ- por.č.	BMI	WHR	TK syst.	TK diast	C Chol.	HDL	AI	TG	LDL	Glyk.
1.	17,6	0,72	107	75	4,1	2,6	1,6	1,1	1,0	5,5
2.	22,1	0,72	110	75	3,8	1,9	2,0	0,9	1,5	4,3
3.	19,0	0,76	110	61	3,9	1,7	2,3	1,5	1,5	5,1
4.	20,6	0,84	101	76	4,9	1,2	4,1	1,9	2,8	5,5
5.	18,1	0,79	100	67	3,7	1,2	3,1	0,9	2,1	5,5
6.	20,2	0,84	112	85	4,4	2,2	2,0	1,8	1,4	5,2
7.	27,1	0,90	93	66	5,1	1,7	3,1	1,4	2,8	4,8
8.	25,6	0,74	117	85	4,1	1,9	2,1	1,3	1,6	4,3
9.	19,2	0,74	105	71	4,2	1,6	2,6	1,3	2,0	4,9
10.	18,0	0,80	116	84	3,1	1,9	1,6	1,5	0,6	5,1
11.	22,0	0,85	106	77	4,6	1,1	4,2	1,5	2,8	4,6
12.	19,9	0,76	115	78	4,4	1,3	3,4	1,5	2,4	3,8
13.	20,2	0,90	115	70	4,1	1,2	3,4	1,3	2,3	5,3
14.	19,8	0,78	107	73	5,8	2,3	2,5	1,9	2,6	5,1
15.	20,5	0,81	96	64	3,1	1,6	1,9	1,3	0,9	4,8
16.	20,0	0,86	110	67	3,5	2,3	1,5	1,7	0,4	4,8
17.	27,6	0,89	98	63	3,3	1,5	2,2	1,3	1,2	5,0
18.	21,9	0,89	99	72	4,1	1,2	3,4	2,1	2,0	4,7
19.	25,0	0,95	109	83	3,7	1,9	2,0	1,2	1,3	4,9
20.	27,9	0,96	107	71	3,4	1,2	2,8	1,2	1,6	3,7
	BMI<24 15	WH R<=0 ,85 13	TK syst.<1 40 20	TK dias t.<9 0 20	C Chol. <5,0 18	HDL >=1, 6 12	AI< =4 18	TG< 2,0 19	LDL <2,5 16	Glyk.<6 ,1 20
	24<=BMI< 29 5	WHR >0,85 7	140<= TK syst.<1 60 0	90< =TK diast .<95 0	5,0<= C Chol. <6,0 2	1,6>H DL>= 1,2 3	AI> 4 2	2,0<= TG<3 ,0 1	2,5<= LDL< 3,5 4	Glyk.>= 6,1 0
	BMI>=29 0		TK syst.>= 160 0	TK dias t.>= 95 0	C Chol. >=6, 0 0	HDL <1,2 5		3,0< =TG <=5, 5 0	3,5< =LD L<4, 0 0	
								TG> 5,5 0	4,0< =LD L<=5 ,0 0	
									LDL >5,0 0	

Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov - somatometrický dotazník a biochem.vyšetrenie

RÚVZ: Trebišov 2013

Tab.č.14

RÚVZ- por.č.	BMI	WH R	TK syst.	TK diast.	C Cho l.	HDL	AI	TG	LDL	Glyk.
1.	20,7	0,70	92	57	5,4	0,9	5,8	1,4	3,8	6,0
2.	20,0	0,77	128	91	5,9	1,3	4,6	2,5	3,5	5,7
3.	20,2	0,83	100	66	4,3	1,2	3,6	1,3	2,5	5,0
4.	24,2	0,81	118	69	5,1	1,3	4,0	1,4	3,2	5,5
5.	27,3	0,89	141	92	6,2	1,3	4,8	1,8	4,1	5,3
6.	22,8	0,84	134	81	5,9	2,2	2,7	0,9	3,3	5,4
7.	20,1	0,81	104	64	4,6	1,3	3,6	1,2	2,7	5,8
8.	22,7	0,94	114	80	6,2	1,3	4,7	1,9	4,1	5,7
9.	28,1	0,93	143	91	6,3	1,4	4,6	3,7	3,3	5,8
10.	18,9	0,76	119	68	3,9	2,4	1,6	1,8	0,7	5,5
11.	20,6	0,88	103	66	2,7	0,9	3,0	1,6	1,1	4,7
12.	22,4	0,77	89	65	4,2	1,2	3,6	1,0	2,6	4,5
13.	24,3	0,80	90	63	3,6	1,9	1,9	1,2	1,1	4,8
14.	20,2	0,86	134	88	6,4	1,4	4,7	3,3	3,6	4,7
15.	24,2	0,80	105	70	3,8	0,6	5,9	1,4	2,5	5,0
16.	30,1	0,91	118	78	6,1	1,2	5,2	5,3	0,0	6,4
17.	26,7	0,87	132	91	4,5	1,3	3,3	2,8	1,9	5,3
18.	19,2	0,86	96	66	5,4	2,5	2,2	1,6	2,2	4,5
19.	32,0	0,87	119	73	6,1	0,8	7,7	2,0	4,4	4,7
20.	19,6	0,86	99	69	3,9	1,2	3,3	1,2	2,2	5,5

BMI<24 12	WHR <=0,8 5 10	TK syst.< 140 18	TK diast.< 90 16	C Cho l.<5, 0 9	HDL >=1,6 4	AI< =4 11	TG <2, 0 14	LDL <2,5 8	Glyk.<6, 1 19
24<=BMI <29 6	WHR >0,85 10	140< =TK syst.< 160 2	90<=T K diast.<9 5 4	5,0< =C Cho 1.<6, 0 5	1,6>H DL>= 1,2 9	AI> 4 9	2,0< =T G<3 ,0 3	2,5<= LDL< 3,5 6	Glyk.>= 6,1 1
BMI>=29 2		TK syst.> =160 0	TK diast.> =95 0	C Cho l.>= 6,0 6	HDL <1,2 7		3,0< =T G< =5,5 3	3,5<= LDL< 4,0 3	
							TG >5, 5 0	4,0< =LD L<=5 ,0 3	
								LDL >5,0	

Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov - somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

RÚV Trebišo

Z: v 2013

Tab.č.15

RÚV Z- por.č .	BMI	WH R	TK syst .	TK diast.	C Chol.	HDL	AI	TG	LDL	Glyk.
1.	20,6	0,90	124	73	2,6	1,0	2,6	2,0	0,7	4,8
2.	24,6	0,97	124	66	4,2	1,3	3,2	2,5	1,7	5,1
3.	26,0	0,89	142	86	3,7	1,5	2,5	1,7	1,5	4,5
4.	22,6	0,77	115	70	4,0	1,0	4,0	1,9	2,2	3,9
5.	26,3	0,83	131	75	3,0	1,1	2,8	3,1	0,5	5,9
6.	32,9	0,93	115	68	3,9	0,9	4,3	3,5	1,4	4,6
7.	16,0	0,74	134	82	4,5	1,3	3,5	1,5	2,6	5,1
8.	18,4	0,82	111	77	3,0	2,0	1,5	1,4	0,4	4,9
9.	18,4	0,80	115	75	2,6	1,3	2,1	0,9	1,0	5,0
10.	25,1	0,89	134	83	3,0	0,8	3,5	1,3	1,5	5,5
11.	21,9	0,90	129	76	4,4	0,8	5,6	1,9	2,8	5,4
12.	21,5	0,98	115	71	3,7	1,1	3,3	1,0	2,1	5,2
13.	27,1	0,91	134	96	3,9	1,8	2,2	1,6	1,4	4,9
14.	27,5	0,97	122	78	4,2	0,8	5,2	2,4	2,4	4,9
15.	29,1	0,93	141	96	4,1	0,8	5,0	2,0	2,4	5,8
16.	18,5	0,81	122	70	3,3	1,4	2,4	1,3	1,4	4,2
17.	25,8	0,81	175	79	6,7	1,5	4,5	2,6	4,0	5,3
18.	28,4	0,98	166	97	3,0	1,1	2,6	1,3	1,2	4,9
19.	21,0	0,89	141	95	3,3	0,8	4,0	1,6	1,8	4,9
20.	29,3	0,97	152	93	3,8	1,2	3,2	1,5	1,9	4,4
	BMI<2 5 10	WH R<=0 ,9 12	TK syst <.1 40 14	TK diast. <90 15	C Chol.< 5,0 19	HDL >=1, 4 4	AI< =4 15	TG<2, 0 15	LDL <2,5 17	Glyk.<6, 1 20
	25<=B MI<30 9	WHR >0,9 8	140 <=T K syst <.1 60 4	90<= TK diast. <95 1	5,0<= C Chol.< 6,0 0	1,4> HDL >=1, 0 9	AI> 4 5	2,0<= TG<3, 0 3	2,5< =LD L<3, 5 2	Glyk.>= 6,1 0
	BMI>= 30 1		TK syst >= 160 2	TK diast. >=95 4	C Chol.> =6,0 1	HDL <1,0 7		3,0<= TG<= 5,5 2	3,5< =LD L<4, 0 1	
								TG>5, 5	4,0< =LD	

0	L<=5 ,0 0
	LDL >5,0 0

Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov - somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

RÚVZ Trebišov

: šov 2013

Tab.č.16

RÚVZ -por.č.	BMI	WH R	TK syst.	TK diast.	C Cho l.	HDL	AI	TG	LD L	Glyk.
1.	28,1	1,02	109	69	4,3	1,1	3,8	1,2	2,6	5,3
2.	27,7	1,01	127	95	5,7	1,0	5,7	3,0	3,4	6,3
3.	28,7	0,93	117	76	5,6	1,0	5,6	6,9	0,0	9,9
4.	36,8	1,14	138	90	4,9	0,7	6,7	6,9	0,0	12,3
5.	24,9	0,93	139	81	4,1	1,2	3,3	1,5	2,2	4,9
6.	26,1	0,97	123	80	5,4	1,0	5,5	1,3	3,8	5,6
7.	27,3	0,96	138	78	6,3	1,3	4,7	1,4	4,3	4,9
8.	32,3	0,97	128	80	5,5	0,9	5,9	1,7	3,8	5,9
9.	36,8	1,14	138	90	4,9	0,7	6,7	6,9	0,0	12,3
10.	39,5	1,05	144	83	5,7	1,0	5,7	1,4	4,1	5,5
11.	20,8	0,94	110	71	3,1	1,8	1,8	2,0	0,5	4,6
12.	38,0	0,95	162	105	5,3	1,3	4,1	2,3	3,0	5,8
13.	31,4	1,04	144	95	5,9	1,5	3,9	1,6	3,7	5,0
14.	32,3	0,96	137	84	5,9	1,1	5,2	1,7	4,0	5,0
15.	37,2	0,97	135	85	4,4	1,0	4,3	2,2	2,4	9,0
16.	26,5	0,99	148	106	5,1	1,3	3,8	1,6	3,0	2,5
17.	23,0	0,88	110	60	6,1	1,2	4,9	1,4	4,2	4,9
18.	32,7	0,99	141	88	6,1	1,0	5,8	1,3	4,4	5,2
19.	25,8	1,02	130	80	7,5	1,5	4,9	5,6	0,0	3,7
20.	29,8	0,91	164	120	6,1	1,1	5,8	1,8	4,2	5,2
	BMI <25 3	WH R<=0 ,9 1	TK syst. <140 14	TK diast.< 90 13	C Cho l.<5 ,0 6	HDL >=1, 4 3	AI< =4 5	TG< 2,0 12	LD L<2 ,5 7	Glyk.<6, 1 15
	25<= BMI <30 8	WHR >0,9 19	140< =TK syst.< 160 4	90<=T K diast.< 95 2	5,0 <= C Cho l.<6 ,0 9	1,4> HDL >=1, 0 11	AI> 4 15	2,0< =TG <3,0 4	2,5 <=L DL <3, 5 4	Glyk.>=6, 1 5
	BMI >=30 9		TK syst.> =160 2	TK diast.> =95 5	C Cho l.>= 6,0 5	HDL <1,0 6		3,0< =TG <=5, 5 0	3,5 <=L DL <4, 0 3	
								TG> 5,5	4,0 <=L DL	

4	<=5 ,0 6
	LD L>5 ,0 0

3.2 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých **25 vzoriek kuchynskej soli**. Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na stanovenie obsahu KJ a ferokyanidu draselného.

V dvoch vyšetrených vzorkách „Varená jódovaná jedlá soľ“ obsah KJ bol vyšší ako 35 mg/kg. U soli, ktorej distribútor je Tesco Stores SR a.s. bol zistený obsah KJ 37 mg/kg (neistota 2,96 %). Na obale je v zložení deklarovaný obsah jodičnanu draselného v rozpätí 33 – 45 mg/kg. V druhej vzorke soli, ktorej distribútorom sú Solivary Trade, s. r. o., Prešov bol zistený obsah KJ 39 mg/kg (neistota 8 %) a na obale je uvedené „Jodičnan draselný v prepočte na KI 15 – 35 mg/kg“.

Všetky vyšetrené vzorky soli na stanovenie obsahu ferokyanidu draselného boli vyhovujúce.

V dvoch odobratých vzorkách soli „Kamenná jedlá soľ jódovaná jemne mletá“, výrobca SOLNÉ MLÝNY a.s., Olomouc – Holic, dodávateľ PICADO s.r.o., Žilina na obale je uvedený iba dátum výroby, chýba dátum minimálnej trvanlivosti. Pri riešení pilotného projektu „Stanovenie jódu v moči“, ešte v roku 2012 dvadsaťpäť respondentov, zamestnancov tunajšieho úradu, odovzdalo biologický materiál, ktorý bol zaslaný na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Spolu s biologickým materiálom boli odovzdané aj vyplnené dotazníky. Z počtu 25 respondentov sa projektu zúčastnilo 21 žien a 4 muži. Výsledky vyšetrených vzoriek moču na obsah jodidov boli doručené na tunajší úrad v roku 2013. Hodnoty jodidov sa pohybovali u žien v rozpätí od 25,1 μl^{-1} do 2 018,5 μl^{-1} a u mužov v rozpätí od 62,4 μl^{-1} do 246,3 μl^{-1} .

Získané údaje boli spracované v tabuľkách a zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Tabuľka – sumár Monitoring obsahu jódu v jedlej soli

OKR	OKRES	RÚVZ	KRAJ	NÁZOV VYROBKU	VÝROBCA
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Castello - Vákuová jedlá soľ s jódom	
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Morská jedlá soľ jódovaná jemná - Gemma di Mare	Taliansko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Vákuová jedlá soľ s jódom - Castello	
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Lagris - Jedlá soľ s jódom vakuovaná	Podravka - Lagris a.s., Dolní Lhota u Luhačovic 39, ČR
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jedlá soľ jódovaná	SOLNÉ MLÝNY a.s., Sladkovského 234/47, Olomouc - Holice, ČR
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Castello - Vákuová jedlá soľ s jódom	
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Morská jedlá soľ jódovaná jemná - Gemma di Mare	Taliansko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Castello - Vákuová jedlá soľ s jódom	
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Tesco - Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Tesco - Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko
TV	Trebišov	Trebišov	Košický	Kamenná jedlá soľ jódovaná jemne mletá	SOLNÉ MLÝNY a.s., Sladkovského 234/47, Olomouc - Holice, ČR

Tabuľka – sumár – pokračovanie Monitoring obsahu jódu v jedlej soli

DOVOZCA	DISTRIBÚTOR	BALIAREŇ	KRAJINA PÔVODU	DATUM MINIMÁLNEJ TRVANLIVOSTI	KJ	KFeCN6
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	29.10.2014	32,000	12,800
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	03.12.2014	39,000	8,700
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	19.11.2014.	34,000	10,900
	LIDL.SR, Púchovská 12, Nemšová			03.01.2014	26,000	5,100
	Dukacso Trade s.r.o., Parková 33, Bratislava		Taliansko	07.2014.	28,000	0,000
	LIDL.SR, Púchovská 12, Nemšová			04.02.2014	24,000	0,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	04.02.2015	31,000	9,300
	PODRAVKA INTERNATIONAL s.r.o., Jesenského 1486, Zvolen		Rakúsko	04.10.2013	31,000	10,600
			ČR	D.V.:1.11.2012	29,000	8,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	04.02.2015	27,000	7,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	04.02.2015	32,000	6,500
	LIDL.SR, Púchovská 12, Nemšová			19.04.2014	24,000	0,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	10.06.2015	29,000	6,000
	TESCO STORES a.s., Kamenné námestie1/A, Bratislava		Rakúsko	04.03.2015	37,000	9,100
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	20.05.2015	29,000	7,600
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	15.07.2015	29,000	7,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	26.08.2015	31,000	11,900
	Dukacso Trade s.r.o., Parková 33, Bratislava		Taliansko	08.2015.	28,000	0,000
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	29.07.2015	31,000	10,800
	LIDL.SR, Púchovská 12, Nemšová			19.04.2014	27,000	0,000
	TESCO STORES a.s., Kamenné námestie1/A, Bratislava		Rakúsko	09.09.2015	34,000	11,400
	TESCO STORES a.s., Kamenné námestie1/A, Bratislava		Rakúsko	07.10.2015	35,000	10,600
	Solivary Trade s.r.o., Jilemnického 1, Prešov		Rakúsko	21.10.2015	31,000	11,400
	TESCO STORES a.s., Kamenné námestie1/A, Bratislava		Rakúsko	07.10.2015	35,000	11,900
			ČR	D.V.:31.10.2013	30,000	0,000

Tabuľka č.1"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty [mg/kg]					
		< 15		≥ 15 ~ ≤ 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
▼ zvolte výber ▼ Trebišov	25	0	0,00	23	92,00	2	8,00
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
SPOLU	25	0	0,00	23	92,00	2	8,00

Tabuľka č.2"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty							
		< 15		≥ 15 ~ ≤ 25		> 25 ~ ≤ 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
▼ zvolte výber ▼									
Trebišov	25	0	0,00	2	8,00	21	84,00	2	8,00
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
SPOLU	25	0	0,00	2	8,00	21	84,00	2	8,00

Tabuľka č.3"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o minimálnej, maximálnej a priemernej hodnote obsahu KJ.

(spolu z KJO3)

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnota [mg/kg]		
		minimálna	maximálna	priemerná
▼ zvolte výber ▼				
Trebišov	25	24,00	39,00	30,52
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
SPOLU	25	24,00	39,00	

Tabuľka č.4"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Hodnotenie obsahu K₄FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek na K ₄ FeCN ₆	Hodnoty [mg/kg]			
		<= 20		> 20	
		počet	%	počet	%
▼ zvolte výber ▼					
Trebišov	25	25	100,00	0	0,00
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
SPOLU	25	25	100,00	0	0,00

BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti papierových a kartonových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartonových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Na overenie dodržiavania bezpečnosti uvedených materiálov boli odobraté dve vzorky a to Nestlé – sušienková mliečna kaša od ukončeného 6. mesiaca, krajina pôvodu Španielsko a farebné papierové obrúsky Harmony a zaslané na vyšetrenie do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky vyšetrenej vzorky Nestlé – sušienková mliečna kaša od ukončeného 6. mesiaca, k dnešnému dňu nie sú k dispozícii. Farebné papierové obrúsky Harmony boli na základe výsledkov laboratórneho vyšetrenia vyhodnotené ako vyhovujúce.

Pri odberoch neboli zistené nedostatky, označovanie výrobkov bolo vyhovujúce, požadovaná dokumentácia bola predložená.

MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

S cieľom zistiť úroveň spotreby prídavných látok: E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a aróm Mentofuránu a Kumarínu v potravinách u dospeljej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia.

Pre realizáciu tejto úlohy bolo spracovaných 20 dotazníkov od respondentov vekovej kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúcich, po 5 respondentov z každej vekovej kategórie. Respondenti, ktorí sa zúčastnili projektu boli administratívni pracovníci a zamestnanci potravinárskych prevádzok. Dotazník pozostával z 24 hodinovej spotreby potravín/pokrmov/nápojov – jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja a týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín. Aj napriek usmerneniu respondentov, aby do jedálneho lístka uvádzali presný názov potraviny a popri prípade priložili obal z potraviny, ktorú skonzumovali, len málo respondentov túto požiadavku rešpektovalo. Na základe údajov získaných z dotazníka, ktorý zahŕňal spotrebu potravín skonzumovaných respondentmi v jeden pracovný deň a v jeden deň pracovného pokoja boli odobraté vzorky potravín. Na stanovenie syntetických farbív E 104 Chinolínová žltá bola odobratá Slatina – sýtený nealkoholický nápoj zelené jablko a E 104 Allura červená AC bola odobratá vzorka Blong – žuvačky s náplňou s jahodovou príchuťou. Obidve vzorky boli vyšetrené na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na stanovenie mentofuránu bola odobratá vzorka tic tac mint – dražé s mentolovou príchuťou a na stanovenie Kumarínu bola odobratá vzorka Nestlé CINI MINIS – cereálne štvorčeky so škoricou. Odobraté vzorky boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Všetky vyšetrené vzorky v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

Údaje boli spracované v tabuľkách a zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR.

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 – ženy

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	American o	Sóda „bitter“ víno „bitter“	Džem, rôsoly a marmelády okrem druhov EXTRA a iné obdobné výrobky z ovocia vrátane výrobkov so zníženou energetickou hodnotou	ochutené nealkoholické nápoje	kandizované ovocie a zelenina, Mostarda di Frutta	Červené ovocie konzervované	cukrovinky	dekoračné výrobky a polevy
1	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	500	0	0	0	0
3	0	0	0	750	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	0	0	400	0	0	0	0
spolu	0	0	0	1650	0	0	0	0
priemer	0	0	0	330	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 ženy – pokračovanie

jemné pečivo, napr. sušienky, oblátky, koláče, vafle	zmrzliny a mrazené krémy	ochutené tavené syry	dezerty vrátane ochutených mliečnych výrobkov	omáčky, koreniny, napr. karí, tandoori, marinády, ochucovadlá, chutney a piccalilli	horčica	pasty z rýb a kôrovčov	Predvarené kôrovce	Nepravý losos
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 ženy – pokračovanie

Surimi	Rybie ikry	Údené ryby	„Snacky“: sušené, solené alebo pikantné výrobky na báze obilnín, zemiakov alebo škrobu: - extrudované alebo expandované solené alebo pikantné výrobky; - iné solené alebo pikantné výrobky a solené ochutené oriešky	Tvrdé a polotvrdé syry s jedlou kôrou	diétne prípravky na redukcii hmotnosti, ktoré majú nahradiť niektoré jedlo alebo celodenný príjem potravy
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 ženy – pokračovanie

Výživové doplnky v tekutej forme	Výživové doplnky v tuhej forme	Polievky (dehydrované, konzervované)	Náhrady mäsa a rýb na báze rastlinných bielkovín	Alkoholické nápoje vrátane výrobkov obsahujúcich menej ako 15 objemových % etanolu	Aromatizované vína, nápoje a koktaily na báze aromatizovaných vín	Ovocné vína (obyčajné alebo šumivé), Jablkový mušt (okrem cidrebouche) a hruškový mušt, Aromatizované ovocné vína, jablkový mušt (cider) a hruškový mušt
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	500	0	0

0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	500	0	0
0	0	0	0	100	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 – ženy

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	American o	Sóda „bitter“ víno „bitter“	Džem, rôsoly a marmelády okrem druhov EXTRA a iné obdobné výrobky z ovocia vrátane výrobkov so zníženou energetickou hodnotou	ochutené nealkoholické nápoje	kandizované ovocie a zelenina, Mostarda di Frutta	Červené ovocie konzervované	cukrovinky	dekoračné výrobky a polevy
1	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0	0	0	750	0	0	0	0
4	0	0	0	300	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0	0	0	0
spolu	0	0	0	1050	0	0	0	0
priemer	0	0	0	210	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 ženy- pokračovanie

jemné pečivo, napr. sušienky, oblátky, koláče, vafle	zmrzliny a mrazené krémy	ochutené tavené syry	dezerty vrátane ochutených mliečnych výrobkov	omáčky, koreniny, napr. karí, tandoori, marinády, ochucovadlá, chutney a piccalilli	horčica	pasty z rýb a kôrovčov	Predvarené kôrovce	Nepravý losos
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	60	0	0	0	0	0	0	0
100	0	0	0	0	0	0	0	0
100	60	0	0	0	0	0	0	0
20	12	0	0	0	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 ženy– pokračovanie

Surimi	Rybie ikry	Údené ryby	„Snacky“: sušené, solené alebo pikantné výrobky na báze obilnín, zemiakov alebo škrobu: - extrudované alebo expandované solené alebo pikantné výrobky; - iné solené alebo pikantné výrobky a solené ochutené oriešky	Tvrdé a polotvrdé syry s jedlou kôrou	diétne prípravky na redukciiu hmotnosti, ktoré majú nahradiť niektoré jedlo alebo celodenný príjem potravy
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

Výživové doplnky v tekutej forme	Výživové doplnky v tuhej forme	Polievky (dehydrované, konzervované)	Náhrady mäsa a rýb na báze rastlinných bielkovín	Alkoholické nápoje vrátane výrobkov obsahujúcich menej ako 15 objemových % etanolu	Aromatizované vína, nápoje a koktaily na báze aromatizovaných vín	Ovocné vína (obyčajné alebo šumivé), Jablkový mušt (okrem cidrebouche) a hruškový mušt, Aromatizované ovocné vína, jablkový mušt (cider) a hruškový mušt
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	300	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	300	0	0	0	0
0	0	60	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 -muži

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	Americano	Sóda "bitter" víno "bitter"	Džem, rôsoly a marmelády okrem druhov EXTRA a iné obdobné výrobky z ovocia vrátane výrobkov so zníženou energetickou hodnotou	ochutené nealkoholické nápoje	kandizované ovocie a zelenina, Mostarda di Frutta	Červené ovocie konzervované	cukrovinky	dekoračné výrobky a polevy
1	0	0	0	900	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0	0	0	2000	0	0	0	0
4	0	0	90	0	0	0	0	0
5	0	0	0	600	0	0	0	0
spolu	0	0	90	3500	0	0	0	0
priemer	0	0	18	700	0	0	0	0
jemné pečivo, napr. sušienky, oblatky, koláče, vafle	zmrzliny a mrazené krémy	ochutené tavené syry	dezerty vrátane ochutených mliečnych výrobkov	omáčky, koreniny, napr. karí, tandoori, marinády, ochucovadlá, chutney a piccalilli	horčica	pasty z rýb a kôrovčov	Predvarené kôrovce	Nepravý losos
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	60	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	10	0	0	0	0
0	60	0	0	10	0	0	0	0
0	12	0	0	2	0	0	0	0

Surimi	Rybie ikry	Údené ryby	„Snacky“: sušené, solené alebo pikantné výrobky na báze obilnín, zemiakov alebo škrobu: - extrudované alebo expandované solené alebo pikantné výrobky; - iné solené alebo pikantné výrobky a solené ochutené oriešky	Tvrdé a polotvrdé syry s jedlou kôrou	diétne prípravky na redukciu hmotnosti, ktoré majú nahradiť niektoré jedlo alebo celodenný príjem potravy
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

Výživové doplnky v tekutej forme	Výživové doplnky v tuhej forme	Polievky (dehydrované, konzervované)	Náhrady mäsa a rýb na báze rastlinných bielkovín	Alkoholické nápoje vrátane výrobkov obsahujúcich menej ako 15 objemových % etanolu	Aromatizované vína, nápoje a koktaily na báze aromatizovaných vín	Ovocné vína (obyčajné alebo šumivé), Jablkový mušt (okrem cidrebouche) a hruškový mušt, Aromatizované ovocné vína, jablkový mušt (cider) a hruškový mušt
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	500	0	0
0	0	0	0	500	0	0
0	0	0	0	1000	0	0
0	0	0	0	200	0	0

Tabuľka č. 1 a Príjem **chinolínovej žltej** a **allura červenej** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 - muži

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	Americano	Sóda "bitter" víno "bitter"	Džem, rôsoly a marmelády okrem druhov EXTRA a iné obdobné výrobky z ovocia vrátane výrobkov so zníženou energetickou hodnotou	ochutené nealkoholické nápoje	kandizované ovocie a zelenina, Mostarda di Frutta	Červené ovocie konzervované	cukrovinky	dekoračné výrobky a polevy
1	0	0	0	300	0	0	0	0
2	0	0	0	400	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	0	0	700	0	0	10	0
spolu	0	0	0	1400	0	0	10	0
priemer	0	0	0	280	0	0	2	0

jemné pečivo, napr. sušienky, oblátky, koláče, vafle	zmrzliny a mrazené krémy	ochutené tavené syry	dezerty vrátane ochutených mliečnych výrobkov	omáčky, koreniny, napr. kari, tandoori, marinády, ochucovadlá, chutney a piccalilli	horčica	pasty z rýb a kôrovcov	Predvarené kôrovce	Nepravý losos
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	60	0	0	0	0	0	0	0
0	60	0	0	0	0	0	0	0

0 12 0 0 0 0 0 0 0 0

Tabuľka č. 1 a Príjem chinolínovej žltej a allura červenej na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 – muži - pokračovanie

Skonzumované množstvo potraviny (g)

Surimi	Rybie ikry	Údené ryby	„Snacky“: sušené, solené alebo pikantné výrobky na báze obilnín, zemiakov alebo škrobu: - extrudované alebo expandované solené alebo pikantné výrobky; - iné solené alebo pikantné výrobky a solené ochutené oriešky	Tvrdé a polotvrdé syry s jedlou kôrou	diétne prípravky na redukcii hmotnosti, ktoré majú nahradiť niektoré jedlo alebo celodenný príjem potravy
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0

Výživové doplnky v tekutej forme	Výživové doplnky v tuhej forme	Polievky (dehydrované, konzervované)	Náhrady mäsa a rýb na báze rastlinných bielkovín	Alkoholické nápoje vrátane výrobkov obsahujúcich menej ako 15 objemových % etanolu	Aromatizované vína, nápoje a koktaily na báze aromatizovaných vín	Ovocné vína (obyčajné alebo šumivé), Jablkový mušt (okrem cidrebouche) a hruškový mušt, Aromatizované ovocné vína, jablkový mušt (cider) a hruškový mušt
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0

0 0 0 0 0 0 0

Tabuľka č. 1b Príjem **kumarínu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 ženy

respon.	Tradičné alebo sezónne pekárske výrobky s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	raňajkové cereálie vrátane musli s obsahom škorice	jemné pekárske výrobky s výnimkou tradičných a alebo sezónnych pekárskych výrobkov s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	zákusky s obsahom škorice	ostatné potraviny s obsahom škorice
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
spolu	0	0	0	0	0
priemer	0	0	0	0	0

2
3
4
5

Tabuľka č. 1b Príjem **Kumarínu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 ženy

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respon.	Tradičné alebo sezónne pekárske výrobky s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	raňajkové cereálie vrátane musli s obsahom škorice	jemné pekárske výrobky s výnimkou tradičných a alebo sezónnych pekárskych výrobkov s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	zákusky s obsahom škorice	ostatné potraviny s obsahom škorice

1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	2
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
spolu	0	0	0	0	2
priemer	0	0	0	0	0,4

Tabuľka č. 1b Príjem **kumarínu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 - muži

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respon.	Tradičné alebo sezónne pekárske výrobky s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	raňajkové cereálie vrátane musli s obsahom škorice	jemné pekárske výrobky s výnimkou tradičných a alebo sezónnych pekárske výrobkov s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	zákusky s obsahom škorice	ostatné potraviny s obsahom škorice
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	2
spolu	0	0	0	0	2
priemer	0	0	0	0	0,4

Tabuľka č. 1b Príjem **Kumarínu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 muži

respon.	Tradičné alebo sezónne pekárské výrobky s údajom o obsahu škoric uvedenom v označení	raňajkové cereálie vrátane musli s obsahom škorice	jemné pekárské výrobky s výnimkou tradičných a alebo sezónnych pekárskych výrobkov s údajom o obsahu škorice uvedenom v označení	zákusky s obsahom škorice	ostatné potraviny s obsahom škorice
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
spolu	0	0	0	0	0
priemer	0	0	0	0	0

Tabuľka č. 1 c Príjem **Mentofuránu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 ženy

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	cukrovinky obsahujúce mäta alebo mentol okrem malých cukríkov osviežujúcich dych	malé cukríky osviežujúce dych	žuvačky	alkoholické nápoje obsahujúce mäta alebo mentol	ostatné potraviny s obsahom mäty alebo mentolu
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	3	0	30
4	0	0	0	0	0

5	0	0	3	0	0
spolu	0	0	6	0	30
priemer	0	0	1,2	0	6

Tabuľka č. 1 c Príjem **mentofuránu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 ženy

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	cukrovinky obsahujúce mäta alebo mentol okrem malých cukríkov osviežujúcich dych	malé cukríky osviežujúve dych	žuvačky	alkoholické nápoje obsahujúce mäta alebo mentol	ostatné potraviny s obsahom mäty alebo mentolu
1	0	0	0	0	0
2	0	0	4	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	16	0	0	0
spolu	0	16	4	0	0
priemer	0	3,2	0,8	0	0

Tabuľka č. 1 c Príjem **Mentofuránu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 19 až 35 - muži

Skonzumované množstvo potraviny (g)

respondent	cukrovinky obsahujúce mäta alebo mentol okrem malých cukríkov osviežujúcich dych	malé cukríky osviežujúve dych	žuvačky	alkoholické nápoje obsahujúce mäta alebo mentol	ostatné potraviny s obsahom mäty alebo mentolu
1	0	0	3	0	0
2	0	0	0	0	90
3	5	0	0	0	0

4	0	0	0	0	0
5	0	0	4	0	0
spolu	5	0	7	0	90
priemer	1	0	1,4	0	18

Tabuľka č. 1 c Príjem **mentofuránu** na základe 24 hodinového dotazníka, veková kategória 36 až 54 - muži

respondent	cukrovinky obsahujúce mäta alebo mentol okrem malých cukríkov osviežujúcich dych	malé cukríky osviežujúve dych	žuvačky	alkoholické nápoje obsahujúce mäta alebo mentol	ostatné potraviny s obsahom mäty alebo mentolu
1	0	0	0	0	0
2	0	0	3	0	70
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	20	4,5	0	0
spolu	0	20	7,5	0	70
priemer	0	4	1,5	0	14

Chinolínová žltá**Tabuľka č.2 a)**

Potravina (presný obchodný názov)	Katégória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Slatina – Sýtený nealkoholický nápoj zelené jablko	Nealkoholické nápoje	1,5 l	23,5 mg/kg	5,4 mg/kg	1,8 mg/kg	HPLC

Allura červená AC**Tabuľka č.2 b)**

Potravina (presný obchodný názov)	Katégória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Blong – Žuvačky s náplňou s jahodovou príchutou	Cukrovinky	5,7 g	28,4 mg/kg	6,6 mg/kg	2,2 mg/kg	HPLC

Kumarín**Tabuľka č.2 c)**

Potravina (presný obchodný názov)	Katégória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Nestlé CINI MINIS – cereálne štvorčeky so škoricou	Cereálne výrobky	250 g	ND	0,50 mg/kg	0,40 mg/kg	HPLC/23/MOD

Mentofurán**Tabuľka č.2 d)**

Potravina (presný obchodný názov)	Katégória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
TIC TAC MINT – dražé s mentolovou príchutou	Cukrovinka s obsahom mäty	16 g	< LOQ(4,3)	5,7 mg/kg	1,7 mg/kg	HPLC/25/MOD

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Vyhodnotenie

Úloha sa plnila podľa požiadaviek ÚVZ SR.

V roku 2013 bola realizovaná *V. etapa projektu – dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných* a vytvorená priebežná tvorba databázy u 120 žiakov vybraných stredných škôl (Obchodná akadémia Trebišov, Spojená stredná škola Trebišov).

Bolo odobraných a laboratórne vyšetrených *10 vzoriek pokrmov (obedov)*.

Merania TK a odber kapilárnej krvi u detí, ktoré dovŕšili 18 rokov vykonali pracovníci poradne zdravia. Vyšetroval sa celkový cholesterol, triglyceridy, HDL cholesterol a glykémia.

Údaje od respondentov pracovníci hygieny detí a mládeže získali meraním a časť formou dotazníkov. Zmerali sa základné antropometrické ukazovatele: výška, hmotnosť, obvod hlavy, hrudníka, bokov a ramena a TK. Dotazníkovou metódou sa zisťovali stravovacie zvyklosti, pohybová aktivita a sociálne pozadie. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom ID. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách, ktoré boli spracované v softwarovom produkte ALIMENTA verzia 4.3. E. Údaje z dotazníkov boli spracované v MS Excel a EPI INFO a zaslané na sumarizáciu na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě v určenom termíne.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Vyhodnotenie

Úloha sa plní podľa požiadaviek ÚVZ SR.

Bola realizovaná *II. etapa projektu – dotazníkový prieskum spotreby vybraných aditívnych látok u 20 žiakov vo veku 10 rokov* v Základnej škole ul. Komenského v Trebišove.

Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky:

dotazník o prehl'ade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia detí.

Zber údajov u detí školského veku a analýza údajov sa uskutočnil v mesiaci jún 2013.

Údaje z dotazníkov boli spracované v MS Excel a zaslané na sumarizáciu na ÚVZ SR v určenom termíne.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jódúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom - v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Vyhodnotenie

Úloha sa plní podľa požiadaviek gestora.

V rámci sumarizácie poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zbere a analýze dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprave laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprave pilotnej štúdie sme na základe usmernenia gestora projektu zhodnotili príjem jódu v databáze údajov získaných pri realizácii projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí detí a výživových preferencií ...“. Vykonali sa opravy v programe ALIMENTA verzia 4.3. E. a následne doplnili údaje jódu v 24 hodinovom jedálnom lístku v databáze údajov získané v roku 2009, 2010 a 2012. Doplnené mustrы boli zaslané gestorovi projektu v určenom termíne.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Vyhodnotenie

Úloha sa plnila podľa požiadaviek gestora.

V mesiaci apríl sa vykonal monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Údaje boli získané dotazníkovým prieskumom.

Spolu bolo vykonaných 13 cielených kontrol a bolo skontrolovaných 17 priestorov určených na výučbu telesnej výchovy v základných školách, stredných odborných školách a v gymnáziách, zameraných na dodržiavanie ust. vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

Výsledky kontrol boli spracované do správy, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR v určenom termíne.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

1. Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre dospelých v okrese Trebišov:
 - Január - zverejnenie očkovacieho kalendára na rok 2013 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na web stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a zaslanie aktuálneho očkovacieho kalendára na neštátne zdravotnícke zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo pre deti a dorast a pre dospelých;
 - Apríl – realizované zaslanie odborného usmernenia na zabezpečenie surveillance pertussis v SR pre poskytovateľov ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov.
 - Máj – zaslané usmernenie o povinnosti a spôsobe hlásenia odmietania povinného očkovania všeobecným praktickým lekárom pre deti a dorast a všeobecným praktickým lekárom pre dospelých.
 - Jún - zaslanie informačného materiálu zameraného na problematiku očkovania a odmietanie očkovania všeobecným praktickým lekárom pre deti a dorast a všeobecným praktickým lekárom pre dospelých.
2. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:
 - Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni s letákmi - Význam očkovania, Očkovanie proti pneumóniám, hemofilovým infekciám, rotavírusovým infekciám a proti kliešťovej encefalitíde.
 - Edukačné a informačné materiály (letáky) boli elektronicky distribuované na materské a základné školy v okrese Trebišov a na vybrané spolupracujúce obce, za účelom ich zverejnenia na výveskách a internetových stránkach obce.
 - Prednáška a besedy o význame očkovania - s praktickými lekármi pre deti a dorast v okrese Trebišov, pre rodičov detí predškolského veku, pre učiteľky v materských a základných školách. Beseda pre pediatrov bola zameraná aj na problematiku odmietania očkovania, na posilňovanie komunikačných schopností a argumentácie pri komunikácii s odmietajúcimi rodičmi.
 - Informačný panel o EIT – umiestnený v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove.
3. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:
 - poskytnuté boli 3 konzultácie o očkovaní do zahraničia;
 - poskytnutých bolo 15 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov;
 - poskytnuté boli 4 konzultácie pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

- Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2013.
- V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené tieto ochorenia:
 - 34 rotavírusových enteritíd
 - 11 akútnych vírusových hepatitíd typu A
 - 2 chronické vírusové hepatitídy typu B

- 58 novoevidovaných nosičov HBsAg, ani v jednom prípade ochorenia nebolo zabezpečené očkovanie proti VHB
 - 1 chronická vírusová hepatitída typu C
 - 1 Waterhouseov-Friderichsenov syndróm (úmrtie na infekčnú diagnózu A391, klasifikácia - možný prípad)
 - 10 ochorení na pertussis
 - 8 ochorení SARI.
- Zabezpečené bolo hlásenie SARI z lôžkových NZZ: spracovaných bolo 8 podozrení na SARI. Pandemický vírus chrípky typu A(H1N1) nebol potvrdený.

3. Manažment očkovania

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese.

4. Kontrola očkovania v SR

- V priebehu roka 2013 bolo vykonaných 75 kontrol očkovania.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bolo vykonaných 8 mimoriadnych kontrol očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

- Uskutočnené bolo jednanie zo zástupcami mesta Trebišov a mesta Sečovce o systéme spolupráce s pediatrickými ambulanciami na území miest v otázkach pomoci pri očkovaní detí z rómskych komunít.
- Bolo vydaných 118 individuálnych očkovacích kalendárov za účelom doočkovania detí, u ktorých došlo k časovému omeškaniu vo vzťahu k platnému očkovaciemu kalendáru povinného pravidelného očkovania detí a dospelých.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene H. influenzae typu B neboli vykultivované. Zachytený bol 1 neinvazívny kmeň *N. meningitidis* z hrdla a nosa.
2. Pravidelne je vykonávaná analýza polyrezistentných kmeňov. Z 20 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bolo potvrdených 37 multirezistentných kmeňov. Pri ostatných nozokomiálnych nákazach (mimo septikémií) boli potvrdené 3 multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., HPL s.r.o.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). Dermatovenerologické ochorenia sú hlásené z kožných ambulancií. V priebehu druhého polroka roka 2013 sa uskutočnila komunikácia so zástupcom spoločnosti Alpha medical a.s. (laboratórium, ktoré je zmluvným partnerom väčšiny poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov) týkajúce sa doplnenia chýbajúcich údajov o bydlisku pacienta s laboratórne potvrdeným prenosným ochorením na laboratórnom hlásení výskytu prenosného ochorenia.

2. V septembri 2013 bolo zdravotníckym zariadeniam ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov zaslané komplexné *odborné usmernenie* týkajúce sa povinnosti (spôsobu, frekvencie a rozsahu) hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt prenosného ochorenia a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. Následne bol zaznamenaný nárast proporcie subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia v okrese Trebišov z priemernej úrovne 60% na úroveň 80% hlásiacich subjektov.
3. V priebehu roka 2013 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systému EPIS 11 lekárov.
4. Pravidelne bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových zdravotníckych zariadení – hlásených bolo 8 ochorení.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS. Hlásené nebolo žiadne úmrtie.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: V systéme EPIS bolo vykázaných **1015 ochorení**, spracovaných bolo **418 ohnisk**.
2. Spracovaná bola 12-krát *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **17 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
4. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu mesiacov január - december bolo vyšetrených **61 septikémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.
5. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:
 - 12-krát bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov, 52-krát týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
6. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2013 nebol zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo v priebehu roka 2013 umiestnených 8 detí na krátke prechodné obdobie (2 týždne). V období umiestnenia v predmetnom zariadení, bol ich očkovací status neznámy, osoby boli bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a boli ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a o počte ochorení na chrípku v okrese.
2. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „Nový typ vírusu chrípky A(H7N9) v Číne“, „Výskyt divého poliovírusu

- typ 1 v Izraeli“ a riziko možného šírenia, „Svetový deň HIV/AIDS – prevencia a snaha o znižovanie výskytu HIV a AIDS na nulové hodnoty“.
3. Na webových stránkach Mesta Trebišov a mesta Kráľovský Chlmec boli uverejnené články o „Európsky imunizačný týždeň“, Význam očkovania“, „Umývaj si ruky: zachrániš život“.
 4. Do predškolských a školských zariadení bol zaslané informačné materiály o význame a prospechu očkovania v prevencii výskytu prenosných chorôb.
 5. Zabezpečených bolo 6 prednášok a besied pre laickú verejnosť v okrese Trebišov – o význame a prospechu očkovania v prevencii výskytu prenosných chorôb.
 6. Poskytnuté bolo odborné stanovisko RÚVZ so sídlom v Trebišove pre televíziu JOJ a Denník Korzár týkajúce sa epidemiologickej problematiky konzumácie uhynutých rýb v rómskej osade Zemplínska Teplica.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

- V priebehu roka 2013 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systému EPIS 11 lekárov.
- V mesiaci september bolo zdravotníckym zariadeniam ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov zaslané komplexné *odborné usmernenie* týkajúce sa povinnosti (spôsobu, frekvencie a rozsahu) hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt prenosného ochorenia a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V predmetnom odbornom usmernení bolo poukázané na postup a výhody využívania on-line hlásenia prenosných ochorení prostredníctvom systému EPIS.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa **kladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **17 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka - 52 x týždenne* spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení

3. Manažment epidémii

Analyzovaných bolo 17 epidémii, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Pokračovanie epidémie syfilisu v okrese Trebišov od roku 2010 do 31.12.2013 bolo hlásených 189 ochorení. V priebehu roka 2013 bolo hlásených 34 nových prípadov ochorenia, posledné ochorenie bolo hlásené dňa 20.12.2013.
- Rodinná epidémia rotavírusov v Trebišove – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia rotavírusov v Sečovciach – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia campylobacteriôzy v obci Veľká Tŕňa – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôzy v Kráľovskom Chlmcí – exponovaných 8 osôb, hlásené 3 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôzy v Trebišove – exponované 4 osoby, hlásené 3 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelôzy v obci Veľké Trakany – exponovaných 6 osôb, hlásené 4 ochorenia;

- Rodinná epidémia salmonelózy v obci Leles – exponovaných 5 osôb, hlásené 1 ochorenie;
- Rodinná epidémia salmonelózy v obci Somotor – exponovaných 6 osôb, hlásených 5 ochorení;
- Rodinná epidémia salmonelózy v obci Streda nad Bodrogom – exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia;
- Rodinná epidémia pertussis v meste Sečovce – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia šigelózy v obci Nižný Žipov - exponovaných 5 osôb, hlásené 4 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelóz v obci Streda nad Bodrogom - exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelóz v obci Nižný Žipov - exponovaných 5 osôb, hlásené 3 ochorenia;
- Rodinná epidémia salmonelóz v obci Vojka - exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia;
- Rodinná epidémia šigelózy v obci Sečovce - exponovaných 36 osôb, hlásené 4 ochorenia;
- Epidémia nešpecifikovanej vírusovej črevnej infekcie v predškolskom zariadení v obci Kráľovský Chlmec - exponovaných 60 osôb, hlásené 15 ochorení;
- Lokálna epidémia VHA v obci Vojka a v obci Boľ - exponovaných 137 osôb, hlásených 11 ochorení.

4. Manažment kontaktov a ohnisk

1. Do systému EPIS bolo spolu **hlásených 1015 ochorení**:
 - Potvrdené prípady: 398
 - Pravdepodobné prípady: 48
 - Možné prípady: 510
 - Nosiči: 59
 - Importované ochorenia: neboli hlásené: 3
 - Profesionálne ochorenia: 1
 - Úmrtie na infekčné ochorenia: 3
2. Spracovaných bolo **418 ohnisk u 1015 prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 1580 opatrení pre ohniská**.
3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **834 kontaktov** a vykonaných bolo **581 návštev v ohnisku**.
4. Analýza jednotlivých ohnisk:
 - Pri **vírusovej hepatitíde typu A** bolo vyšetrovaných **188 kontaktov**, vydaných bolo **188 rozhodnutí** pre opatrenia v ohniskách 11 potvrdených prípadov vírusovej hepatitídy.
 - Vykonaných bolo **58 návštev ohnisk HBsAg nosičov**, 124 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
 - Pri **pertussis** bolo vyšetrených **91 kontaktov** pri **10 ochoreniach** na pertussis.
 - Pri **Waterhouseov-Friderichsenov** syndróme boli vyšetrené **2 kontakty** pri **1 prípade** ochorenia a uložené boli 2 opatrenia.
 - Pri **alimentárnych nákazách** bolo vyšetrovaných **144 kontaktov** pri **80 salmonelózach**.

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System”, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

RÚVZ so sídlom v Trebišove, referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli realizované nasledovné intervencie:

- Máj 2013 - 4 prednášky na témy: „Hygiena rúk v ambulantnej starostlivosti“ a „Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi“ pre lekárov a sestry zo všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a dospelých v okrese Trebišov v rámci kampane „Hygiena rúk“.
- Máj 2013 – 2 prednášky na tému „Problematika zavádzania kanýl“ na odbornom seminári komory sestier v Trebišove a na III. chlmeckom sesterskom dni.
- Máj 2013 – 1 prednáška na tému „Dekontaminácia endoskopov“ na odbornom seminári komory sestier v Trebišove.
- November 2013 – 1 prednášku na tému „Dezinfekcia predmetov, plôch a rúk v zdravotníckej praxi“ pre lekárov odbore zubné lekárstvo.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Za obdobie od 1.1.2013 do 31.12.2013 bolo vykonaných 32 *previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, 198 *previerok* v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 730 *sterov z prostredia*.
- Otestovaných bolo spolu 45 *sterilizátorov* a 38 *autoklávov* centrálnych sterilizácií a v ambulantných NZZ.
- V roku 2013 bola uložená 1 pokuta v prípade jedného ústavného zdravotníckeho zariadenia v okrese Trebišov za správny delikt podľa § 57 ods. 43 zákona č. 355/2007 Z. z, za porušenie povinnosti ustanovenej v § 52 ods. 5 písm. a) a neplnenie ohlasovacej povinnosti o výskyte nemocničných nákaz.
- Z podnetu RÚVZ so sídlom v Trebišove sa uskutočnila konzultácia so zástupcom jedného ústavného zdravotníckeho zariadenia v okrese Trebišov zameraná na usmernenie týkajúce sledovania a hlásenia výskytu nemocničných nákaz.
- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz roku 2013: NsP Trebišov, a.s.: 44 NN, NsP Kráľovský Chlmec: 33 NN.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2013 bol 2x aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti ako a spojovací poriadok členov protiepidemickej komisie v územnom obvode okresu Trebišov. Aktualizácia sa uskutočnila k júnu 2013 a k novembru 2013.
- Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam.

2. Pandemická pripravenosť

- 52 x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – hlásených 8 podozrení na ochorenie, u ktorých bol vykonaný odber biologického materiálu (nepotvrdený pandemický vírus A(H1N1)).
- Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku. Spolu bolo odobratých 8 vzoriek materiálu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2013 boli odobraté 12 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 10 vzoriek v meste Trebišov. V jednej vzorke odpadovej vody odobratej v meste Sečovce bol izolovaný *coxsackievirus B5*, ostatné odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (056/6660198), ktorú využili 2 klient, 1 klient využil e-mailovú konzultáciu (na tv.tintova@uvzsr.sk) a 1 klient využil osobnú konzultáciu. Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 11 otázok, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany, možnosti laboratórnych vyšetrení a liečbu ochorenia.

2. Edukačné programy zamerané na mládež „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ bol v roku 2013 realizovaný na 12 základných školách a 6 stredných školách. Spolu bolo uskutočnených 18 cyklov prednášok pre 69 žiakov základných škôl a 60 žiakov strednej školy.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bolo uskutočnených 9 prednášok o AIDS pre 144 žiakov 6 základných škôl v okrese Trebišov a 67 študentov 3 stredných škôl. O konaní Svetového dňa boja proti AIDS bola uverejnená informačná kampaň na webovej stránke RÚVZ v Trebišove, mesta Sečovce, Trebišov, Kráľovský Chlmec. Informačné letáky boli aj na nástenke v RÚVZ v Trebišove. V spolupráci v ČSČK v Trebišove bol realizovaný Sviečkový pochod mestom Trebišov. Pochodu sa zúčastnilo 210 študentov stredných a základných škôl.

4. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok nebo vykonaný.

5. Sledovanie pohlavných ochorení

- Na povinnosť hlásiť pohlavné ochorenia boli upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov.
- V roku 2013 bolo hlásených 34 prípadov *syfilisu* (do systému EPIS). Vyšetrených bolo spolu 16 kontaktov. Analýza ochorení: Počet ochorení u mužov: 16, počet

ochorení u žien: 18. Najvyššia chorobnosť bola vo vekovej skupine 25-34 ročných (11 prípadov ochorení).

- Hlásená 1 chlamýdiová nákaza prenášaná pohlavným stykom u ženy vo vekovej skupine 35-44 r.
- Hlásené boli 7 gonokokové infekcie u 5 mužov vo veku 19, 22, 29, 25 a 51 rokov a 2 žien vo veku 38 a 39 rokov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Úloha je vykonávaná priebežne. V roku 2013 bolo vykonaných 15 konzultácií týkajúcich sa problematiky povinného očkovania s lekármi a bolo poskytnuté poradenstvo pre 4 osoby z laickej verejnosti o prospechu pravidelného povinného očkovania detí.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Účasť na realizácii výskumnej časti v prvej etape projektu bola zabezpečená mesiaci jún 2013. V zmysle predloženej metodiky sa uskutočnil dotazníkový zber údajov v dvoch ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a v 2 triedach študentov 4. ročníka vybranej školy. Zozbieraný bol požadovaný počet dotazníkov, ktoré boli expedované v zmysle pokynov.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a PZ sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaný NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity oddelenia (vzhľadom na zameranie jeho činnosti) sú dominantne orientované na preventívne aktivity zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení, ale aj vybraných infekčných ochorení. Intervenčné aktivity sa v súlade s NPPZ zameriavajú hlavne na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov.

1. Prioritná oblasť znižovania rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva bola na OPZ v priebehu roka 2013 napĺňaná prostredníctvom *Poradne zdravia*, kde sa vykonávali nasledovné aktivity (zamerané na podporu zdravia a prevenciu výskytu rizikových faktorov životného štýlu a biologických rizikových faktorov):

- *Individuálne poradenstvo a inštruktáž* pre zmenu životného štýlu, optimalizáciu skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity a zanechanie fajčenia, správnych hodnôtach krvného tlaku, o hypertenzii – 648 výkonov.
- *Celoslovenské a regionálne kampane* (spolu 10 kampaní) – Svetový deň zdravia (7.4.2013), Svetový a Európsky imunizačný týždeň (3.4.-30.4.2013), Svetový deň pohybom ku zdraviu (10.5.2013), Svetový deň bez tabaku (31.5.2013), Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26.6.2013), Svetový deň srdca

(27.9.2013), Medzinárodný deň starších (1.10.2013), kampaň „Odstráň obezitu!“ v rámci Svetového dňa potravy (16.10.2013), Svetový deň AIDS (1.12.2013), Európsky týždeň boja proti drogám (18.11.-22.11.2013).

V rámci činnosti referátu neinfekčnej epidemiológie a PZ sa ďalej v oblasti menovanej priority NPPZ v roku 2013 realizovali:

- *Skupinové edukačné aktivity* v 247 intervencií (s počtom účastníkov 976 osôb).
- *Hromadné edukačné aktivity* 12 (Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca-MOST, September – mesiac Alzheimerovej choroby, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, kampaň Odstráň obezitu, Svetový deň diabetu, Týždeň boja proti drogám, Svetový deň AIDS) aktivít, ktoré sa realizovali prostredníctvom internetových stránok RÚVZ TV - www.ruvztv.sk, mesta Trebišov www.trebisov.sk, mesta Kráľovský Chlmec – www.kralovskychlmec.sk, mesta Sečovce- www.secovce.sk a emailovým zasielaním informačných letákov na školy a školské zariadenia a obce v okrese TV.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Plnenie:

- Realizácia dotazníkového prieskumu zdravotného uvedomenia - zberu údajov a priebežné vkladanie údajov do databázy – 104 dotazovaných.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Plnenie:

Tento program bol v roku 2013 realizovaný:

- prostredníctvom skupinových intervenčných a zdravotno-výchovných aktivít v počte 3 *besedy* v cieľovej skupine deti a mládež so zameraním *na prevenciu obezity*, 59 *besied* venovaných otázkam *zdravej výživy* a 45 *intervencií* zameraných na *zvýšenie pohybovej aktivity*, 2 aktivity pre seniorov v kluboch dôchodcov.
- Realizovalo sa 410 výkonov so zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a detí školského veku prostredníctvom Poradne zdravia a to určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.
- V rámci kampane „Odstráň obezitu!“ bolo 20 klientom meraný cholesterol, HDL cholesterol, krvný tlak s poradenstvom v počte 200 *výkonov*.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Plnenie:

- Realizácia kampane prebiehala prostredníctvom informácie cez médiá a to na webových stránkach RÚVZ Trebišov.
- Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach miest Trebišov, Sečovce a Kráľovský Chlmec. Účastnícke listy boli odovzdané spolu s inštruktážou na základné školy a stredné školy v okrese Trebišov, do lekární a do 18 vybraných spolupracujúcich obcí (spolu to bolo 200 ks účastníckych listov a 50 plagátov).
- Poskytnutie poradenstva na optimalizáciu pohybovej aktivity – v počte 189 *výkonov*.

9.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Plnenie:

V priebehu roku 2013 boli vykonávané edukačné a poradenské aktivity:

- Prednášky a besedy „Fajčenie - zdravotné následky fajčenia“ (počet intervencií: 20, počet nedokovaných: 754 osôb);
- Premietanie a riadená diskusia k výchovno-vzdelávaciemu dokumentárnemu filmu – „Kým stúpa dym“ (11 - krát);
- Počas 30.mája 2013, kedy sa konal „Deň otvorených dverí“ na RÚVZ so sídlom v Trebišove;
- Počas 31.mája „Svetový deň bez tabaku“:
 - Vyhlásenie výtvarnej súťaže „Mládež bez tabaku“ a vyhodnotenie s ocenením najlepších prác;
 - Poradenstvo na odvykanie od fajčenia, individuálna intervencia, stanovenie CO2 smokerlyzerom u 44 klientov;
 - Edukačné aktivity na základných školách a stredných školách v okrese Trebišov v počte 52 prednášok pre 1282 žiakov/štvudentov.
- Počas celého roka bolo vykonaných 476 kontrol dodržiavania Zákona o ochrane nefajčiarov č.377/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.
- RÚVZ so sídlom v Trebišove bolo vybrané na realizáciu prieskumu Global school personal survey 2013, ktorej sa zúčastnilo 61 učiteľov vybraných škôl.
- Počas roka 2013 pracovníci RÚVZ so sídlom v Trebišove uskutočnili **476 kontrol** zameraných na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane v prevádzkach dozorovaných v rámci štátneho zdravotného dozoru v územnom obvode okresu Trebišov.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Plnenie:

- Pre realizáciu predmetného programu v roku 2013 pre RÚVZ Trebišov nevyplývali žiadne úlohy.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNITNA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol zaradený do realizácie tejto úlohy.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Plnenie:

- za rok 2013 boli realizované 34 edukačné aktivity a prednášky pre 1233 žiakov a študentov.
- V rámci kampane *Deň zodpovednosti (2.7.2013)* sa realizovalo poradenstvo s meraním Gamaglutamyltransferázy, krvného tlaku, BMI pre 43 záujemcov.

- O realizácii kampane bola verejnosť informovaná a edukovaná prostredníctvom webových stránok mesta Trebišov, Kráľovský Chlmec, mesta Sečovce a na stránke RUVZ so sídlom v Trebišove.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Plnenie:

- V priebehu roka 2013 boli realizované v súlade s predmetným programom edukačné *zdravotno-výchovné skupinové intervencie* zamerané na populáciu predproduktívneho a produktívneho veku (v počte 18 intervencií).
- V priebehu roka 2013 bola jedna z *hromadných edukačných* aktivít, pri príležitosti Svetového dňa zdravia, zameraná špecificky na problematiku zdravého starnutia a na problematiku zdravia a so zdravím súvisiacich faktorov v starobe.
- Bola realizovaná *informačná kampaň* prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Trebišove zameraná na informovanosť verejnosti o problematike mozgových funkcií v rámci „Týždňa mozgu“.
- V rámci mesiaca Alzheimerovej choroby a Svetového dňa diabetu sa zrealizovala informačná kampaň a edukácia o danej problematike na stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a miest Sečovce, Trebišov, Kráľovský Chlmec.
- Bolo uskutočnené preventívne poradenstvo v rámci Svetového dňa starších v klube dôchodcov v obci Dargov pre 35 občanov s informačnou kampaňou pri príležitosti Medzinárodného dňa starších na stránke RÚVZ.
- Predmetný projekt bol ďalej napĺňaný činnosťou *Poradne zdravia*.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Plnenie:

Realizácia tohto programu skupinovými intervenciami na školách.

- V roku 2013 bolo spolu realizovaných **422 aktivít interaktívnych skupinových intervencií (edukovaných spolu detí a adolescentov 10 801)** s využitím zážitkových metód a tréningu.
Edukačné aktivity boli zamerané na:
 - podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
 - racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
 - podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení
 - podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
 - prevencia závislostí
 - podpora nefajčenia a abstinencie.
- PZ participovala na realizácii „Monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ (148 študentov) v počte 927 výkonov.
- V rámci projektu Školské ovocie sa vykonali edukačné aktivity pre žiakov a študentov škôl okresu Trebišov v počte 33 a edukovaných bolo spolu 1026.

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Plnenie:

- V roku 2013 predmetný program bol napĺňaný prostredníctvom vlastného edukačného projektu, ktorý pozostáva zo série štyroch na seba nadväzujúcich edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane nácviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v predškolských zariadeniach pre deti a mládež v okrese.
- V roku 2013 bolo vykonaných 26 interaktívnych zážitkových besied (spolu edukovaných 875 detí).

9.8 CINDI PROGRAM SR

Plnenie

- RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skrining zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.
- Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci *poradenského centra* práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI. V roku 2013 bolo komplexne vyšetrených 168 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 403.*
- Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI OPZ v roku 2013 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte 13 kampaní), realizáciou 443 výkonov.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Plnenie:

V hodnotenom období roku 2013 nevyplývali pre tunajší úrad úlohy.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Sledovanie obsahu dusičnanov vo verejných vodovodoch a v individuálnych vodných zdrojoch v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne a prevencia dojčenskej methemoglobínémie

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2013 – 31.12.2013 bolo odobratých 24 studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. Vo 19 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu)

V termíne 1.1.2013 – 31.12.2013 v danom projekte v súlade s etapami riešenia, aktivity boli zabezpečené na úrovni gestora projektu.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V termíne 1.1.2013 – 31.12.2013 pracovníci RÚVZ v Trenčíne (odbor HŽPaZ v spolupráci s odborom PPLaT) vykonali zber údajov od subjektov hospodáriacich na pôde nachádzajúcej sa v ochranných pásmach II. stupňa vodárenských zdrojov určených na hromadné zásobovanie pitnou vodou zameraný na druhy používaných pesticídnych látok v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. Bolo prekontrolovaných 5 subjektov hospodáriacich v ochranných pásmach II. stupňa vodárenských zdrojov. Subjekty používajú len schválené a povolené prípravky podľa aktuálneho zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úlohy č. **7.20 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania** –

odber vzoriek vody a zber technických údajov o vodných zdrojoch individuálneho zásobovania.

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 31.12.2013 sme vykonali 1271 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce,

prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 428 rozhodnutí a 110 záväzných stanovísk.

Do 31.12.2013 boli vyhlásené rizikové práce v 67 organizáciách. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 27 pokynov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku

- karcinogénnych a mutagénnych faktorov v 2 organizáciách,
- mikroklimatických faktorov v 2 spoločnostiach,
- psychickej záťaže v 1 firme,
- práce s bremenami v 5 prevádzkach,
- chemických faktorov v 8 organizáciách,
- hluku v 1 spoločnosti.
- práca s azbestom v 7 firmách

V roku 2013 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce zúčastnili na štyroch pracovných poradiach, na ktorých sme zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2012, ďalej sme dohodli spoločné previerky na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR v roku 2013. Jednalo o pracoviská, kde sú vyhlásené rizikové práce (RP) a na pracovisku bol zároveň šetrený závažný pracovný úraz (ZPÚ). Pre túto kontrolu bol spoločne vybraný podnik - COOPBOX Eastern, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom.

Ďalšia spoločná previerka - kontrola chemických látok a zmesí – REACH bola uskutočnená dňa v spoločnosti VIPO, a.s., gen. Svobodu 1069/4, Partizánske.

Na poslednom stretnutí sme prerokovali dohodu zo zasadania Poradného orgánu HH SR a generálneho riaditeľa NIP SR o zasielaní zoznamov podnikov s vyhlásenými rizikovými prácami z jednotlivých RÚVZ.

2.1.2 Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2013 bol vykonaný ŠZD v 18 organizáciách a bol zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Bolo

vydaných 5 rozhodnutí k skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Vydali sme 18 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a 2 rozhodnutia k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s biologickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 38 prevádzkových poriadkov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 8 firmách.

V roku 2013 sme zvolili šesť zasadnutí komisie a boli preskúšaní 11 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 19 osvedčení.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 32 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 31 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre nasledovné oprávnené organizácie: M-GAS s.r.o., Trenčín (9 x), KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina (5x), DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava (4x), V.I.Trade s.r.o., Nitra (2x), OK-plus s.r.o., Bratislava (1x), ASTANA, s.r.o., Poprad (1x), Marián Chmelár-Krovmont, Dolný Kubín (1x), Dušan Jančo, Trenčín(1x), GAMA MONT s.r.o., Nitra (1x), bptech s.r.o., Nitra (1x), BYTHERM, s.r.o., Bánovce nad Bebravou (1x), ADEST, a.s., Rybany (1x), Emtrade NR, s.r.o., Nitra (1x), Peter Dobrovodský, Trnava (1x), Stanislav Strnisko, stavebná firma MISTR, Modra (1x).

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 7 firmách, kde bol vykonaný štátny zdravotný dozor (5 x exteriér a 2 x interiér). Vyplnených bolo 20 dotazníkov informovanosti pracovníkov vystavených prachu z azbestu. Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 10 oznámení o začiatku prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v roku 2013 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenie psychickej záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie rizikových prác v kategórii psychickej záťaž pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaž.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali vyhlášku MZ SR č. 542/2007 o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Kontrola zameraná na sledovanie psychickej pracovnej záťaž bola vykonaná v jednom podniku. Súčasťou kontroly bolo dotazníkové zisťovanie informovanosti zamestnancov, ktoré sa uskutočnilo v spoločnosti UNI – PRESS, s.r.o.. Zamerali sme sa na zamestnancov pracujúcich v žehliarni. Doteraz boli vrátené a vyplnené 4 dotazníky.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) bolo v roku 2013

prešetrených 10 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. V šiestich prípadoch sa jednalo o syndrom karpálneho tunela (SKT). V prvom prípade bolo podozrenie na chorobu z povolania u brusiča-leštiča zamestnanca HDO SK s.r.o. Myjava a v druhom u zamestnankyne PFS a.s. Brezová pod Bradlom, ktorá pracovala na výrobnéj kontrole a v brusiarni. V oboch prípadoch boli vytvorené podmienky pre vznik ochorenia vplyvom práce. V ďalších troch podozreniach na chorobu z povolania u zamestnankyne pracujúcej pri vývoji a výrobe (šití) autopočáhov v Control Johnson Trenčín, u zamestnankyne v drevovýrobe pri ručnom brúsení náterov v BNL Považany a 2x bolo vykonané šetrenie u zamestnankyne SLOVARM Myjava pri obsluhu CNC automatov, u ktorej bola zároveň stanovená dg. PHS bilat., neboli vytvorené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia.

Štyri prípady podozrení na chorobu z povolania z DNJZ – 2x Impingement sy u zamestnancov v OKNO PLUS Trenčín a PD Poriadie, 1x SKT bilat., Impingement sy v TOV Štvorník a v jednom prípade - Rotačná torticollis l.dx. s trasom v GABOR Bánovce nad Bebravou neboli ukončené z dôvodu chýbajúcich podkladov.

Pri všetkých šetrených podozreniach na chorobu z povolania sme žiadali predloženie posudku o riziku z fyzickej záťaže a z DNJZ a zaradenie do kategórie rizika, čo veľmi predlžuje vydanie konečného stanoviska k možnému vzniku profesionálneho ochorenia.

Z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania bolo zvolané jednanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizácie, príslušnej PZS, zamestnanca, u ktorého je podozrenie na chorobu z povolania, bola vypracovaná zápisnica, fotodokumentácia a boli prejednané pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom štátnom zdravotnom dozore a hlavne v rámci hlavnej úlohy „Zdravé pracoviská“, z ktorej predkladáme nasledovné výsledky. Využívali sme zdravotno-výchovné materiály na predchádzanie srdcovo-cievnych ochorení ako sú napr.: Poznaj svoj cholesterol, zdravá výživa, hypertenzia, duševné zdravie, cukrovka a pod.

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2013 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v troch organizáciách: **Vaillant Industrial Slovakia s.r.o., Trenčianske Stankovce; Konštrukta Industry a.s. Trenčín; Hella Slovakia Front – Lighting s.r.o., Kočovce**. Spoločnosti sa zaoberajú výrobou závesných plynových kotlov, vyhrievacích zariadení, vývojom špeciálnej techniky a technologických zariadení, výrobou, montážou a úpravami predných svetlometov pre rôzne typy osobných a nákladných automobilov.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali u 119 zamestnancov, z toho 59 žien. Išlo o výrobných zamestnancov, administratívnych a skladových zamestnancov

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele, z biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu a meranie tlaku krvi

Na mieste bolo vykonané vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Cieľom úlohy je objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu, zhodnotiť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia, osobnej a rodinnej anamnézy, a zisťovať možné súvislosti medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu. Údaje sú zisťované dotazníkom a na analýzu sa odoberajú vzorky biologického materiálu v spolupráci s IARC. Naďalej sa podieľame na tejto štúdií, v roku 2013 sme nemali hlásené žiadne prípady.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Rozšírený štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 7 chránených pracoviskách. V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

Z kontrolovaných pracovísk mali 4 výrobný charakter (krajčírské práce - šitie a žehlenie odevov, výrobu výrobkov z papiera a lepenky na reklamné účely, výrobu dekoračných výrobkov a potlač na textilie. Ostatné kontrolované pracoviská sa zaoberali administratívnymi prácami.

Na pracoviskách pracuje 34 zamestnancov (z toho 20 žien) so zníženou pracovnou schopnosťou s rôznym charakterom postihnutia. Na všetkých kontrolovaných prevádzkach boli splnené požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

Cieľom bolo zistiť nedostatky v tvorbe pracovných podmienok a v zabezpečení preventívnej zdravotnej starostlivosti pri práci, v hlásení rizikovej práce; doplniť evidenciu rizikových prác o nesledovaných pracovníkov v personálnych agentúrach.

Pri každom štátnom zdravotnom dozore sme zároveň zisťovali zamestnávanie prostredníctvom personálnych agentúr. V prípade kladného zistenia boli následne personálne agentúry, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do rizika 3. a 4. kategórie, vyzvané na predloženie hodnotenia rizík a návrhu na vyhlásenie rizikových prác. Túto povinnosť si ku v roku 2013 splnili a návrhy na vyhlásenie rizikových prác zaslali 4 agentúry - GAZU, s.r.o., Nová Dedinka (DC Tesco Beckov), McROY Slovakia, a.s., Bratislava - Staré Mesto (DC Tesco Beckov), Lugera & Maklér Temps, s.r.o., Trenčín (LKW Komponenten s. r.o., Bánovce nad Bebravou), Index Nosluš s.r.o., Bratislava (Chirana T. Injecta, Stará Turá). Ostatné agentúry boli opakovane vyzvané na zaslanie požadovaných informácií.

V jednom prípade bude zaradenie zamestnancov agentúry dočasného zamestnávania – ADECCO Slovakia s.r.o., Bratislava na pracovisku spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA s.r.o., Bánovce nad Bebravou vyriešené v roku 2014.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov v spolupráci s odborom ochrany a podpory zdravia realizoval v mesiaci február – marec 2013 I. etapu projektu, a to zber údajov – 1-dňový jedálny lístok, dotazník o životospráve, klinicko – somatický dotazník, klinicko – biochemický dotazník a intervenciu na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie. Zber údajov aj intervencia boli realizované u administratívnych pracovníkov výrobných závodov a štátnych organizácii.

Celkovo bolo do projektu zaradených 80 respondentov - 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov vykonávajúcich ľahkú prácu.

Následne v mesiacoch jún – november 2013 prebiehalo spracovanie zozbieraných údajov v programe Alimenta a Excell – spracovateľské tabuľky. Spracované údaje boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 27 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO. Všetky odobraté vzorky vyhovovali legislatívnym požiadavkám. Výsledky monitoringu boli spracované a zaslané RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami RÚVZ so sídlom v Trenčíne nebol zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami RÚVZ so sídlom v Trenčíne nebol zapojený.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 2 vzorky potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály, RÚVZ Poprad. Výsledky laboratórných analýz sú k dispozícii v RÚVZ so sídlom v Poprade, ktoré ich následne spracuje do záverečnej správy z programov a projektov.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOK V POTRAVINÁCH

Odbor hygieny výživy realizoval v mesiaci február – marec 2013 I. etapu projektu, a to zber údajov – dotazník o spotrebe prídavných látok u vybraných skupín dospeljej populácie.

Zber údajov bol realizovaný u administratívnych pracovníkov výrobných závodov a štátnych organizácií.

Celkovo bolo do projektu zaradených 20 respondentov - 5 žien a 5 mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 5 žien a 5 mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov.

V ďalšej etape projektu boli odobraté vzorky potravín zamerané na sledovanie obsahu vybraných farbív (E 104 Chinolínová žltá a E 129 Allura červená AC) a vybraných aróm (kumarín a mentofurán). V 6 vzorkách zmrzliny bolo stanovené farbivo E 104, v 1 vzorke zmrzliny farbivo E 129, 2 vzorkách (malé cukríky osviežujúce dych a cukrovinky obsahujúce mäta/mentol) aróma mentofurán a v 1 vzorke (raňajkové cereálie) aróma kumarín. Laboratórnou analýzou obsah vybraných syntetických farbív a aróm zodpovedal požiadavkám platnej legislatívy (nariadenie EP a R č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách v platnom znení a nariadenie EP a R č. 1334/2008 o arómach a určitých zložkách potravín s aromatickými vlastnosťami na používanie v potravinách v platnom znení).

Zozbierané údaje z dotazníkov a laboratórných analýz boli spracované a zaslané na ÚVZ SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Podľa plánu úradnej kontroly pre materiály a predmety určené na priamy styk s potravinami zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trenčíne odobrali u výrobcu v okrese Nové Mesto nad Váhom 1 vzorku – lakovaná konzerva HFC 070*055,195 g (oceľový pocínovaný plech s bielym lakom). Vzorka bola odoslaná na laboratórnú analýzu do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály, RÚVZ Poprad. Laboratórnou analýzou vzorky vyhovovali stanoveným kritériám podľa platnej legislatívy (nariadenie Komisie EÚ č. 10/2011 zo 14.1. 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami).

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Vzhľadom na širokú ponuku potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov s obsahom probiotík je potrebné preverovať mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom. Cieľom bolo vyriešiť jednoduchú a spoľahlivú metódu zisťovania deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku.

Gestor úlohy je RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý bol aj riešiteľským pracoviskom. V rámci prvej etapy **bola vypracovaná metodika laboratórneho spracovania a vyšetrenia.**

V roku 2013 bolo z výrobnjej prevádzkarne, ale i z distribučnej siete Trenčianskeho kraja odobratých 24 vzoriek výživových doplnkov s deklarovaným množstvom probiotických baktérií. V súbore boli zahrnuté výrobky predávané na trhu ako monokultúra alebo ako zmesná kultúra mikroorganizmov. Pri mikrobiologickom vyšetrení výživových doplnkov na kvantitatívne zastúpenie jednotlivých rodov probiotických kmeňov sme použili kultivačné média v zmysle platných noriem STN ISO 15214 a ČSN ISO 29981.

Laboratórnou analýzou bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek výživových doplnkov nezodpovedalo 17 požiadavkám hladín probiotik, ktoré boli výrobcom/distribútorom uvedené na obale (75,5 vzoriek v nesúlade). S podlimitnými hodnotami z deklarovaneho množstva v rozsahu 0,000073 % - 1 % to bolo 6 výrobkov, v rozsahu 1,1 -10% 6 výrobkov, 10,1- 50% 3 výrobky, v jednom prípade 52, 5 %.

Obsah probiotik podľa jednotlivých rodov vo výživových doplnkoch je uvedený v tabuľke. Druh výrobku, predajca alebo dovozca alebo distribútor ako i obsah probiotik podľa jednotlivých rodov vo výživových doplnkoch je uvedený v interných materiáloch RÚVZ Trenčín.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov budú získané poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a budú získané štandardné referenčné hodnoty. Projekt bol realizovaný v roku 2011.

Úloha je v roku 2013 v kompetencii ÚVZ SR.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoríť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Projekt je prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Pracovníčkami oddelenia Hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli náhodne vybrané dve stredoškolské zariadenia – Stredná zdravotnícka škola, Braneckého 4, Trenčín a Dopravná akadémia, Školská 66, Trenčín. Do monitoringu bolo zaradených 60 chlapcov a 60 dievčat z vekovej skupiny 15 - 18 ročných. Návratnosť dotazníkov bola 98,3 %.

Zber údajov bol realizovaný nasledovne:

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „24 hodinová stravovacia anamnéza“, „24 hod. pohybový režim“ a „Frekvenčný dotazník“ bol zrealizovaný v jednotnom čase a to od 15.04. do 26.04.2013. Uvedené dotazníky vyplňali respondenti sami.

- Odber vzoriek stravy (obed) sa zrealizoval v 17. kalendárnom týždni v ZŠS pri Gymnáziu Ľudovíta Štúra, Ul. 1. mája 1, Trenčín, ktoré zabezpečuje stravovanie žiakov Strednej zdravotníckej školy, Trenčín a v ZŠS pri Dopravnej akadémii, Školská 66, Trenčín. Odobratá bola celotýždňová strava - spolu 10 vzoriek obeda spolu s nápojom na stanovenie energetickej hodnoty, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ Rimavská Sobota.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbív) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiacoch marec – jún 2013 zber dát u detí školského veku. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 20 respondentov vo veku 7 rokov zo školského zariadenia v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Návratnosť dotazníkov bola 95,0 %.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

RÚVZ Trenčín na projekte neparticipuje.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Projekt bude pozostávať z nadviazania spolupráce s MŠVVaŠ SR, prípravy podkladov k cieľnému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výberu škôl, prípravy dotazníkov na doplnkové zisťovanie a z monitoringu hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

V rámci prvej etapy projektu bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 16 základných a stredných školách, ktorý bol zameraný na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ Trenčín na projekte neparticipuje.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytoval usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietnutí povinného očkovania, boli zasielané výzvy na zintenzívnenie očkovania proti chrípke. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu.

Pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,8%, PCV 97,8%, MMR 95,7% (ročník 2011) a 98,2% (ročník 2010), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6. roku života 98,8%, dTaP-IPV v 13. roku života 99,0%, MMR v 11. roku života 98,6%.

V roku 2013 bolo nahlásených 68 odmietnutí povinného očkovania, 62 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

V roku 2013 sa začal v spolupráci s KSaPA realizovať projekt na vzdelávanie sestier v problematike očkovania s cieľom zvýšiť ich vedomosti a tým ovplyvniť postoje matiek k očkovaniu. Bol pripravený systém vzdelávania pre celú SR a vypracované vzorové prednášky. Odbor epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne realizoval 4 semináre spolu pre 314 sestier.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2013 do 31.12.2013 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. počet	Očkovaní	Neočkovaní	Nezistené
TBC	6	1	4	1
VHB	3	0	3	-
VHA	1	0	1	-
Pertussis	16	8+1 čiastočne	5	2
ACHO (POLIO očk.)	3	1	0	2
In vaz. pneumok. inf.	3	0	3	-
Kliešťová encefalitída	54	1 čiastočne	53	-

Z ostatných ochorení preventabilných očkovaním sme zaevidovali 1 216 prípadov ovčích kiahní v lokálnych epidémiách u neočkovaných detí.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu a v lokálnych médiách.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V roku 2013 bolo do programu EPIS zadaných 2 896 prenosných ochorení. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Prevalenčné bodové sledovanie

V roku 2012 bolo realizované prvé bodové prevalenčné sledovanie. Cieľom bolo určiť prevalenciu nozokomiálnych nákaz a spotreby ATB. Do sledovania bolo v SR zapojených 40 nemocníc a 8397 pacientov. Prevalencia nozokomiálnych nákaz bola v SR 3,5%, v EÚ 6,0%. V SR mali najvyššiu prevalenciu infekcie močového traktu (1,0%), v EÚ infekcie v mieste chirurgického zákroku (1,3%), pneumónie (1,2%) a infekcie močového traktu (1,2%). Najvyššia prevalencia nozokomiálnych nákaz, ako aj prevalencia používania ATB bola v SR a v EÚ na JIS. Najčastejšie izolovanými mikroorganizmami boli Enterobacteriaceae. Výsledky bodového prevalenčného sledovania boli odprezentované na celoslovenskej porade epidemiológov.

V druhom polroku sa realizovali výstupy zo štúdie a ich diseminácia medzi odborníkov nasledovne. Bola vydaná súhrnná publikácia o výsledkoch v závere ktorej sú odporúčania na zlepšenie situácie. Výsledky boli prezentované na viacerých odborných podujatiach (ATB komisia pri MZ SR, celoslovenská porada epidemiológov, Červenkové dni preventívnej medicíny, konferencia surveillance NN v SR, celoslovenská konferencia sestier k problematike bezpečnosti pacientov v Komárne, budú prezentované na pregraduálnych a postgraduálnych vzdelávacích aktivitách pre epidemiológov, lekárov a verejných zdravotníkov). Pripravuje sa publikácia výsledkov v odbornej tlači.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

Bola vypracovaná analýza údajov zapojených JIS na Slovensku za obdobie rokov 2005-2012 s následným porovnaním výsledkov s údajmi z celej databázy zapojených krajín.

V roku 2013 boli zbierané údaje za rok 2012 na 9 JIS. Za roky 2005-2012 bolo do sledovaného súboru zapojených 1 923 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 480 nozokomiálnych nákaz. Kumulatívna incidenciu (KI) pneumónií v našom súbore je 10,9 % (v súbore všetkých zapojených krajín 5,9 %), KI infekcií krvného riečiska 4,8 % (v súbore všetkých zapojených krajín 3,1 %) a KI infekcií močového traktu 9,2% (v súbore všetkých zapojených krajín 3,2 %). V našom sledovanom súbore ako etiologický agens dominuje gramnegatívna bakteriálna flóra.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2013 boli na 8 pracoviskách zbierané údaje za rok 2012. Za roky 2011 a 2012 bolo do sledovania zapojených 1 299 pacientov, ktorí podstúpili cholecystektómiu. SSI boli zaznamenané v 30 prípadoch. KI SSI pri cholecystektómiách bola 2,3 %. 80 % tvorili povrchové, 20 % hlboké SSI.

Výsledky incidenčného aj prevalenčného sledovania boli prezentované na odborných podujatiach. Všetkým zúčastneným epidemiológom z ostatných RÚVZ boli zaslané súhrnné výsledky zozbieraných údajov vo forme prednášky.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané

lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu Horné Orechové (do 9/2013). V odobratých vzorkách boli identifikované z ČOV Trenčín v 7/2013 Echovírus 3 a v 9/2013 Echovírus 30, ostatné vzorky odobraté na prítomnosť enterálnych vírusov boli negatívne. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR vrátane epidemiologického vyšetrovania ACHO. V rámci zmeny v epidemiologickej situácii vo svete sa zintenzívnilo sledovanie ACHO v regióne, obnovilo sa týždenné hlásenie z dotknutých oddelení.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. V roku 2013 bolo vyšetrených 51 osôb (25 v 1. polroku, 26 v 2. polroku). Oddelením podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne je zabezpečovaný projekt „Hrou proti AIDS“. Boli vykonané prednášky na 4 základných školách - 4 aktivity pre celkovo 196 žiakov. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a adolescentov v rámci témy Sexuálna výchova a pohlavne prenosné ochorenia (13 prednášok pre 593 žiakov na 10 ZŠ, 2 SŠ).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2013 sa v materskom centre v Trenčíne uskutočnila prednáška „Očkovanie malých detí“.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Prieskum bol realizovaný formou dotazníkov u študentov náhodne vybraných stredných škôl a rodičov malých detí oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Bolo zozbieraných 50 dotazníkov od študentov a 50 od rodičov. Dotazníky boli zaslané gestorovi projektu.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2013 sa naďalej vykonávala lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín.

Pokračovalo sa v typizácii kmeňov izolovaných zo stolice. V roku 2013 bolo typizovaných 51 vzoriek s prevahou sérotypu G1P8.

7 ODBOR OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu bolo z prírodného kúpaliska Zelená voda odobratých a vyšetrených 12 vzoriek. V 5 vzorkách bola zistená prítomnosť cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet, boli identifikované ako *Microcystis aeruginosa*. V žiadnej zo vzoriek nebol zistená nadlimitný počet cyanobaktérií.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach bolo v roku 2013 vyšetrených 10 vzoriek úžitkovej vody. V žiadnej z nich nebola zistená prítomnosť *Legionella* sp.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Úloha je realizáciou kontroly zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, ohrievaných aj chladených vo watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach. Ide o monitoring ich mikrobiologickej kvality a monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť).

Za rok 2013 bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 62 vzoriek, mikrobiologicky vyšetrených 63 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd a vôd vo watercooleroch. Z tohto počtu nevyhovovali 2 vzorky v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C, 1 vzorka v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C a 1 vzorka v ukazovateli koliformné baktérie.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

V sledovanom období sme vyšetřili 23 vzoriek materského mlieka, z toho boli 4 mlieka pred pasterizáciou a 19 vzoriek mlieka po pasterizácii. V 4 vzorkách mlieka pred pasterizáciou bola zistená prítomnosť *Staphylococcus aureus* v množstvách $2,5 \cdot 10^4$, $1,2 \cdot 10^4$, $1,6 \cdot 10^2$, $3,5 \cdot 10^2$ KTI/ml. V 1 vzorke bola potvrdená produkcia stafylokokového enterotoxínu typu D a TSST.

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

ÚLOHA JE ZAMERANÁ NA SLEDOVANIE VYLUČOVANIA KYSELINY HIPPUROVEJ A O-KREZOLU V MOČI ZAMESTNANCOV EXPONOVANÝCH RÔZNYM KONCENTRÁCIÁM TOLUÉNU V PRACOVNOM PROSTREDÍ A NA ZISTENIE KORELÁCIE MEDZI HODNOTAMI KYSELINY HIPPUROVEJ A O-KREZOLU.

V súvislosti s touto úlohou bolo v priebehu roka 2013 vyšetřených 18 vzoriek moču .

7.17 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

So stúpajúcim počtom ochorení na kampylobakteriózu u humánnej populácie stúpajú nároky nielen na izoláciu pôvodcov ale i na ich ďalšiu identifikáciu. Vzhľadom k tomu, že termotolerantné kampylobaktery sú známe svojou citlivosťou na mnohé faktory prostredia ako sú napríklad atmosferický kyslík, pH a teplota, zamerali sme sa na hľadanie optimálnej metódy predĺženia životaschopnosti izolovaných kmeňov.

Gestor úlohy je RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý bol aj riešiteľským pracoviskom. Cieľom projektu bolo:

A/ sledovať schopnosť prežívania termotolerantných kampylobakterov po subkultivácií

B/ sledovať životaschopnosť kmeňov pri ich uchovávaní v udržiavacích médiach pri teplote mínus 18°C.

A/ V rámci prvej etapy sme biochemicky identifikovali 10 kmeňov kampylobakterov, ktoré sme na základe výsledkov zaradili do druhu *C. jejuni*. Kmene sme po izolácií preočkovali z pevných selektívnych médií na krvný agar, Karmali agar, do transportného média pre termotolerantné kampylobaktery a do Boltonovho bujónu. Po 3 dňovej inkubácii pri teplote 42°C v mikroaerofilnej atmosfére sme zistili, že 4 kmene neprežili subkultiváciu a prešli do kokovitej formy. Anaerostat s vyrastenými kultúrami sme opäť uzavreli a uložili v chladničke pri teplote +6°C. Opätovne sme sledovali prežívanie kmeňov po 4 týždňoch. Na kontrolu životaschopnosti vyrastených kmeňov sme použili metódu natívneho preparátu.

Výsledky sú uvedené v tabuľke č.1.

Tab.č.1

Označenie kmeňa	Karmali agar	Transportné médium	KA	Bolton bujón	natívny preparát
1048	p.o.s	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	kokovitý rozpad
1209	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	kokovitý rozpad
1219	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	kokovitý rozpad
1385	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	p.o.s.	kokovitý rozpad
2677	+	p.o.s.	+	+	+1%
2685	+	p.o.s.	+	+	+1%
2689	+	p.o.s.	+	+	+5%
2696	+	p.o.s.	+	+	+5%
2726	+	p.o.s.	+	+	+5%
2727	+	p.o.s.	+	+	+5%

Vysvetlivky:

KA – krvný agar

p.o.s. – pôdy ostali sterilné

+ – rast

+ x % – percento pohyblivých buniek v natívnom preparáte

B/ V II. etape sme sledovali prežívanie 10 kmeňov termotolerantných kampylobakterov v tekutom kultivačnom médiu uchovávanom pri teplote mínus 18°C. Kmene sme opäť biochemicky identifikovali a na základe výsledkov sme 8 kmeňov zaradili do druhu *C. jejuni* a 2 kmene do druhu *C. coli*.

Všetky kmene sme inokulovali do komerčne vyrábaného média dodávaného v kryoskúmavkách a do sklenených skúmaviek s médiom, ktoré sme pripravili v našom laboratóriu. Po 2-4 mesiacoch uchovávaní kmeňov pri vyššie uvedenej teplote sme kmene vyočkovali na Karmali agar, mCCDA a KA. Po 3 dňovej inkubácii pri 37°C

v mikroaerofilných podmienkach nám vyrástli všetky kmene z oboch typov udržiavacieho média. Spolu s pevnými médiami sme naočkovali i Bolton bujón, ktorý sme inkubovali za rovnakých podmienok. Po inkubácii sme z každého média na Petriho miskách a z každého kmeňa v Boltonovom bujóne vyšetrovali natívne preparáty. Kamylobaktery zostali životaschopné na všetkých pevných médiach ale v Boltonovom bujóne prežili len kmene *C. jejuni*. Výsledky sú uvedené v tabuľke č.2

Tab.č.2

Označenia kmeňa	Karmali agar	mCCDA	KA	Bolton bujón	Natívny preparát
1727	+	+	+	-	+
1728	+	+	+	-	+
2531	+	+	+	+	+
2677	+	+	+	+	+
2726	+	+	+	+	+
2727	+	+	+	+	+
2956	+	+	+	+	+
3380	+	+	+	+	+
3394	+	+	+	+	+
3448	+	+	+	+	+

Vysvetlivky:

+ – rast/pohyblivosť

Záver:

A/ Podľa našich zistení kmene termotolerantných kamylobakterov pokiaľ prežijú I. subkultiváciu, môžu byť krátkodobo uchovávané v chladničke na pevných médiach alebo v tekutom médiu maximálne do 4 týždňov, avšak je potrebné zachovať teplotu okolo +6°C a predísť jej výkyvom. Okrem toho je potrebné predísť vyschnutiu médií a eliminovať prístup kyslíka.

B/ Z našich výsledkov vyplynulo, že nie je rozdiel v prežívaní kmeňov termotolerantných kamylobakterov v sledovaných udržiavacích médiach. Teplota mínus 18°C je dostačujúca pre niekoľkomesačné udržiavanie kmeňov za účelom ich zberu a uchovania pre ďalšie stupne identifikácie, čo je nevyhnutné najmä pri došetrovaní epidémií a potvrdenia faktoru prenosu. Sledovaním doby udržateľnosti kmeňov za vyššie uvedených podmienok sa budeme venovať dlhodobejšie a výsledky budú prezentované. Výstupy z uvedeného projektu budú slúžiť aj ako podklad pre odborné usmernenie za účelom udržania a zberu kmeňov pre bližšiu identifikáciu.

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Ide o monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011.

V priebehu roku 2013 bolo vyšetrených 12 vzoriek.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Cieľom sledovania obsahu dusitanov a dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania je zhodnotenie stavu kontaminácie pitných vôd týmito zlúčeninami.

V sledovanom období bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených celkom 239 vzoriek.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí.

Cieľom úlohy je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

V priebehu roku 2013 bolo vyšetrených celkom 15 vzoriek

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

Zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu monitorovaním obsahu jódu v jedlej soli je cieľom úlohy **3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli**. Laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, sú zamerané na obsah KI a KIO₃.

V roku 2013 v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 76 vzorkách.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľom úlohy je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, porovnať ich príjem so stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) a tým zistiť miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom.

V uvedenom období bolo vyšetrených 7 vzoriek na prítomnosť vybraných syntetických farbív (chinolínová žltá a allura červená).

3.9 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom bolo vytvoriť optimálnu metódu na spracovanie vzorky podľa dostupných literárnych údajov a na základe konzultácií s pracoviskom NRC pre MŽP na ÚVZ SR.

Za sledované obdobie sme vyšetřili 24 vzoriek výživových doplnkov na prítomnosť probiotických kmeňov baktérií ako i na mikrobiálnu čistotu. Zamerali sme sa na sledovanie počtu KTJ na objemovú jednotku u rodov *Lactobacillus*, *Lactococcus*, *Pediococcus*, *Bifidobacterium* a *Enterococcus*. Ani v jednej z vyšetřovaných vzoriek nebola zistená mikrobiálna kontaminácia. V porovnaní s deklarovaným počtom KTJ na výrobcom stanovený objem boli u niektorých vzoriek zistené výrazne nižšie hodnoty probiotík ako uvádzal výrobca.

Úloha je podrobne spracovaná v rámci Projektov a úloh hygieny výživy a bezpečnosti potravín.

Spolupráca s Odborom hygieny detí a mládeže

4.2 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2013 bolo v rámci tejto úlohy analyzovaných celkom 30 vzoriek hotovej stravy (obedov).

Špecializácia odborných činností 2013

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu polroka 2013 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 65 vzorkách potravín – a v 15 vzorkách sterov. Ani v jednej zo vzoriek nebola zistená prítomnosť termotolerantných kampylobakterov,
- **analýza biologického materiálu (moč) na obsah**: kotinínu, kyselín hipurovej, metylhipurových, mandľovej. Uvedené ukazovatele boli v priebehu roka 2013 vyšetrované spolu v 40 vzorkách biologického materiálu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Na základe požiadaviek ÚVZ SR bolo kontaktovaných 120 osôb určeného veku a pohlavia na zisťovanie údajov do dotazníka o zdravotnom uvedomení – získané údaje boli zaznamenávané do databázy.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

RÚVZ Trenčín bol jedným z organizátorov už **V. celoslovenskej odbornej konferencie SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ** konanej dňa 10.04.2013 na EXPO CENTER a.s. v Trenčíne, odborného podujatia Slovenskej lekárskej spoločnosti Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti v spolupráci s ÚVZ SR a Fakulty zdravotníctva TnUAD v Trenčíne, za odbornej garancie doc. MUDr. Zuzany Krištúfovej. Počet prítomných na odbornom seminári bol 77 osôb. Konferencia bola hodnotená SACCME kreditmi.

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonávala najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

V mesiacoch január - marec 2013 v rámci projektov "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoringu spotreby prídavných látok v potravinách" pracovníci OPZ v spolupráci s OHV vyšetrili 71 respondentov. Uskutočnili sa preventívne vyšetrenia u vybraných pracovníkov. Boli merané antropometrické ukazovatele, tlak krvi, % telesného tuku a hladiny celkového cholesterolu, HDL a LDL-cholesterolu, triglyceridov a glykémie v krvi.

Dňa 16.10.2013 pri príležitosti Svetového dňa výživy vykonávali pracovníci oddelenia podpory zdravia preventívne vyšetrenia pre návštevníkov obchodného centra Laugaricio v Trenčíne. Návštevníkom obchodného centra vyšetrovali celkový cholesterol z kapilárnej krvi, merali krvný tlak, celkové % telesného i viscerálneho tuku, množstvo svalovej hmoty, bazálny metabolizmus, BMI, obvod pásu a bokov. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál zameraný na obezitu. Účastníkom kampane boli ponúknuté jablká, sušené jablká a jablková šťava, ktoré zabezpečila spoločnosť Fructop s.r.o.. Uvedenej kampane sa zúčastnilo 25 respondentov, ktorí boli vyšetrení a vyplnili priložené dotazníky.

Problematike ozdravenia výživy sa venovali počas týchto konkrétnych aktivít:

8.-11.1.2013 – Johnson Controls Trenčín - 49 vyšetrených

20.2.2013 – De Bondt Trenčín – 17 vyšetrených

6.3.2013 – Riaditeľstvo PZ Nové Mesto nad Váhom – 5 vyšetrených

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V rámci kampane Vyzvi srdce k pohybu pracovníci oddelenia od apríla do júna 2013 distribuovali plagáty, prihlášky, zdravotno-výchovný materiál a informovali o povinnostiach účastníkov kampane v zariadení spoločného stravovania vo FN Trenčín, vojenskej poliklinike v Trenčíne, RÚVZ v Trenčíne, SZŠ v Trenčíne, Dopravnej akadémii v Trenčíne, ZŠ v Motešiciach, vo firme Konštrukta Trenčín a EMERSON Nové Mesto nad Váhom. Prihlášky boli odoslané na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V rámci národného akčného plánu na kontrolu tabaku boli na 21 základných školách, 2 špeciálnych ZŠ a 2 stredných školách prednesené prednášky na tému Fajčenie a drogy. Spolu bolo edukovaných 1242 študentov.

V mesiacoch máj – jún 2013 bol realizovaný prieskum Global School Personnel Survey (GSPS), ktorý je satelitným k prieskumu GYTS. Vykonaný bol na 4 základných školách u pedagogických zamestnancov. Bolo vyplnených 92 dotazníkov.

31.mája 2013 sa uskutočnil Svetový deň bez tabaku v OC Laugaricio Trenčín. Pracovníci oddelenia vyšetrovali tlak krvi, obsah CO a % COHb vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov. Vyšetrených bolo 43 návštevníkov. V rámci tohto dňa sa vykonávali aktivity počas týždňa aj na 5 základných školách (ZŠ Nová Bošáca, ZŠ Novomeského Trenčín, ZŠ Podolie, ZŠ Melčice-Lieskové a ZŠ Nálepka Nové Mesto nad Váhom). Premietalo sa DVD „Kým stúpa dym“, meral CO vo výdychu a distribuoval sa zdravotno-výchovný materiál.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Trenčíne na uvedenom projekte neparticipuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V rámci prednášok Fajčenie a drogy sa pracovníci oddelenia venovali aj problematike alkoholizmu. V rámci národného akčného plánu pre problémy s alkoholom boli prednesené prednášky na 21 základných školách, 2 špeciálnych ZŠ a 2 stredných školách. Spolu bolo edukovaných 1242 študentov.

2.7.2013 sa uskutočnil Deň zodpovednosti v OC MAX v Trenčíne. Návštevníkom bol meraný tlak krvi a pečeňové testy. Každý účastník tiež vyplnil anonymný dotazník o konzumácii alkoholických nápojov. Bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Celkovo bolo 44 vyšetrených.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Pracovníci oddelenia sa podieľali na organizovaní jednotlivých seminárov JDS KO Trenčín, organizačne bol pripravovaný II. ročník výstavy Senior Expo, ktorá sa uskutočnila v dňoch 25.- 26.10.2013 na výstaviske v Trenčíne. Návštevníci mali možnosť dať si premerať tlak krvi, celkový cholesterol a tuk v tele. V prípade výskytu rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení im bolo poskytnuté odborné poradenstvo. Meranie tlaku krvi,

hladiny celkového cholesterolu a tuku využilo počas dvoch dní trvania výstavy spolu 147 návštevníkov.

V rámci týždňa mozgu, ktorý sa už 4 krát realizoval v spolupráci s Nadáciou Memory sa uskutočnili aktivity: pre verejnosť – 7x, pre študentov – 2x.

Aktivity v médiách - Trenčianska televízia, účasť televízie na prednáškach dňa 12.3.2013 v knižnici M. Rešetku s aktívnym vstúpením Dr. Dobiášovej, upútavka Týždňa mozgu v regionálnej tlači – INFO Trenčín.

30.5.2013 sa uskutočnila prednáška Kardiovaskulárne ochorenia a ich prevencia v Senior klube, ZŠ Východná Trenčín, kde bolo poskytnuté aj meranie tlaku krvi. Počet: 25 účastníkov.

V rámci svetového mesiaca Alzheimerovej choroby sa realizovali prednášky s uvedenou problematikou. Pracovníci oddelenia v rámci prednášok edukovali 215 študentov základných a stredných škôl, 52 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Trenčíne a 93 seniorov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V podmienkach RÚVZ Trenčín bola vykonávaná najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu vo všetkých 9 cieľoch uvedeného projektu.

Fajčenie a drogy - na 21 základných školách, 2 špeciálnych ZŠ a 2 stredných školách, 1242 edukovaných.

Sexuálna výchova – na 10 základných školách, 1 špeciálnej škole, 2 stredných školách, 593 edukovaných.

Úrazy a prvá pomoc – na 4 materských školách a 6 základných školách, 396 edukovaných

Zdravý životný štýl – v 3 materských školách, 3 základných školách a 2 stredných školách, 434 edukovaných.

Zdravá výživa – na 6 základných školách a jednej materskej škole, 236 edukovaných.

Prevencia kardiovaskulárnych ochorení - na 1 strednej škole, 65 edukovaných.

Prevencia zubného kazu – na 4 materských školách a 10 základných školách, 701 edukovaných.

9.8 CINDI program SR

V roku 2013 pracovníci oddelenia podporovali a rozvíjali verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. U vyšetrených klientov na základe výsledkov antropometrických vyšetrení (počet 492), biochemických vyšetrení (počet 1888), merania tlaku krvi (749 meraní), pulzu (581 meraní) a na základe výsledkov lekárskeho vyšetrenia bolo vykonávané odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporčení do nadstavbovej poradne, alebo do starostlivosti ošetrojúceho alebo odborného lekára.

16.3.2013 sa konal Jarný most – Deň srdca v OC MAX Trenčín. Realizoval ho RÚVZ v Trenčíne v spolupráci s firmou ADVANTAGE a Nadáciou srdca. Bol spropagovaný aj v regionálnej televízii a na web stránke RÚVZ. Celkovo bolo vyšetrených 74 návštevníkov.

Počas Svetového dňa zdravia 5.4.2013 sa vykonávali preventívne vyšetrenia u návštevníkov v budove NOMA, Trenčín. Vykonávalo sa meranie tlaku krvi, % telesného tuku, obvodu pásu/bokov a hladiny celkového cholesterolu v krvi. Počet vyšetrených: 50

27.9.2013 sa konal Deň srdca, MOST v budove Trenčianskeho samosprávneho kraja. V rámci uvedeného dňa sa vykonávali preventívne vyšetrenia u návštevníkov budovy.

Vykonávalo sa meranie tlaku krvi, % telesného tuku, obvodu pása/bokov a hladiny celkového cholesterolu v krvi. Počet vyšetrených: 38

9.9 EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) – s výsledkami sme oboznámili účastníkov konferencie Surveillance chronických chorôb a Ošetrovatel'stvo a zdravie konané v tomto roku v Trenčíne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 - 2007 bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4 RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie,

ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Pre rok 2013 bude vypracovaný pilotný projekt s prípravou pre prácu v teréne, zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií pre analýzu.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, NO₂, prchavé organické látky (VOC), formaldehyd, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, baktérie, plesne) faktorov prístrojovou technikou, resp. prostredníctvom tzv. pasívnych samplerov a zároveň vplyvu ovzdušia na respiračné zdravie detí hodnotené pomocou vyšetrenia funkcie pľúc metódou spirometrie, ako aj na základe údajov poskytnutých rodičmi detí vo forme dotazníkov. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska (dve školy v každom z ôsmich krajov Slovenska, účasť cca. 1200 žiakov vo veku 7 – 11 rokov) a získať tak údaje vhodné pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Pre rok 2013 bude vypracovaný pilotný projekt s prípravou pre prácu v teréne, zaškolenie pracovníkov, príprava laboratórií pre analýzu.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslavskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazín, simazin, terbutylazín, chlóróluron, izoproturón.*

Pre rok 2013 mali byť preverené možnosti analýz reziduí pesticídnych látok v pitných vodách a vytypované konkrétne vodárenské lokality pre zber informácií. Laboratória RÚVZ Trnava nevykonávajú analýzy reziduí pesticídov. RÚVZ Trnava sa nepodieľa na realizovaní projektu.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Anotácia

Projekt zameraný na detskú úrazovosť a jej prevenciu. Partnermi projektu je 34 krajín (za SR: ÚVZ SR). Koordinátorom je The Royal Society for the Prevention of Accidents (UK). Výstupom budú Národné správy o bezpečnosti detí, ktorú budú súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) financovaného z EÚ, pod vedením Európskej Aliancie pre bezpečnosť detí (European Child Safety Alliance), v spolupráci s Európskou komisiou, RoSPA, Nordic School of Public Health, Dublin City University, Swansea University, European Public Health Alliance and Association, Schools for Health in Europe, European Transport Safety Council, UNICEF, World Health Organization (WHO) a národnými partnerskými organizáciami v každej z participujúcich krajín. Národné správy budú poskytovať prehľad o existujúcich alebo rozpracovaných politikách jednotlivých participujúcich krajín zameraných na riešenie problematiky vysokej

úmrtnosti detí v dôsledku neúmyselných úrazov v participujúcich krajinách. Národné správy majú tiež poskytnúť dobré príklady prevencie úrazom detí, ktoré môžu byť aplikované v iných krajinách na národnej alebo lokálnej úrovni. Akčné plány pre bezpečnosť detí majú uľahčiť plánovanie prevencie na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.11 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Anotácia

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklenné plochy týchto hál a konštrukcie striech z rôznorodých novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiadúce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Na rok 2013 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi

predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskech prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2013 – 31.12.2013 sme vykonali 96 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 15 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 6 bolo zrušených, prehodnotených bolo 21.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskech prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2013 sme vykonali celkovo 167 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 74, v poľnohospodárskych organizáciách - 8, v predajniach - 27, v laboratóriách - 4, v múzeu - 1, v lekárňach - 2, v zdravotníckych zariadeniach - 4, vo veterinárnych zariadeniach - 3 a na nakladanie s NO - 44. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Boli vydané 4 povolenia na používanie veľmi toxických látok a zmesí, 67 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi samostatným rozhodnutím, resp. v rámci uvedenia priestorov do prevádzky.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 9 žiadateľov, bez skúšok pre 43 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	167
<i>Kontrolné listy</i>	18

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búranie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 59 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 52 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z rodinných domov, pri odstraňovaní izolačných dosiek z fasády tribúny štadióna Antona Malatinského, pri odstraňovaní AZC dosiek z elektrolávok a káblových rozvodov v objektoch SE EBO - AE Jaslovské Bohunice. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v roku 2013 vykonaných 34 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedeťme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z. z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	34
<i>Kontrolné listy</i>	20

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovať legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD, pripraviť jej novelizované znenie.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž na návrh zamestnávateľa za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.

V roku 2013 sme posudzovali hodnotenie psychickej pracovnej záťaže /PPZ/ u zamestnancov spoločnosti TRANSPETROL, a.s., pracovisko Prečerpávacia stanica 5 v Bučanoch. Hodnotenie PPZ vypracovala pracovná zdravotná služba. Z hľadiska psychickej pracovnej záťaže uvedené hodnotenie spĺňalo formálne aj obsahové náležitosti hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a kategorizácie prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže RÚVZ so sídlom v Trnave eviduje na dvoch základných školách u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ, ďalej na pracovisku Spoločná dozorňa v závode Atómové elektrárne Jaslovské Bohunice u operátorov spoločnej dozorne a na pracovisku TRANSPETROL a.s., Prečerpávacia stanica (PS 5) Bučany.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	<i>1</i>
<i>Kontrolné listy</i>	<i>4</i>

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V roku 2013 sme prešetrovali 12 podozrení na vznik choroby z povolania z DNJZ. Pri prešetrovaní sme uplatňovali Vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2013 sme v rámci ŠZD a prostredníctvom poradní zdravia navrhovali a usmerňovali zamestnávateľov na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a pod.)

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Anotácia

Realizovať informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našej webovej stránke.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

V rámci kampane SLIC boli vykonané v predchádzajúcom období spoločné previerky v 3 subjektoch: Alzheimercentrum Piešťany, n.o., Hotel Esplanade, Slovenské liečebné kúpele, a.s., Piešťany, Velkoveč, a.s. Piešťany.

Spracovanie a vyhodnotenie výsledkov kampane zabezpečilo ÚVZ SR.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 - Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Anotácia

Epidemiologické štúdie typu prípad – kontrola sú zamerané na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt nádorových ochorení.

Štúdiá zameraná na štúdium chronických ochorení a nádorov pankreasu. Práca je zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Ide o spoločné úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení pankreasu. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.3.4 Pilotná štúdiá rakoviny močového mechúra

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzenu, chlóru.

Je to epidemiologická štúdiá typu prípad-kontrola. V pilotnej fáze sa má získať k spolupráci 20 pacientov; kontroly sú z predchádzajúcich štúdií nádorov.

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvolit' vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založený na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v

Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Do projektu sa zapojíme podľa vypracovaného pilotného projektu a podľa požiadaviek riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Anotácia

Každý RUVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V roku 2013 sme vykonali ŠZD na 51 pracoviskách a to v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, kde boli zriadené chránené dielne a v rámci kontroly už zriadených chránených pracovísk. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v chránených dielňach a v chránených pracoviskách podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách a pri zistených nedostatkoch sme nariadili opatrenia. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľia prispôbujú pracoviská postihnutiu zamestnancov. Ak zamestnávateľ zamestnáva občanov so zníženou mobilitou, zariadenia na osobnú hygienu (sprchy, WC, umývadlá), spojovacie chodby, schodiská sú vybudované ako bezbariérové. Pracoviská sú vybavené fyziologickými stoličkami, zamestnanci majú k dispozícii denné miestnosti a oddychové miestnosti, pracovná doba je prispôbená ich zdravotnému stavu a zamestnávateľ umožňuje zamestnancom pravidelné prerušenie práce.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Trnavský región

Žilinský región

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl.

V apríli 2013 sa uskutočnilo pracovné stretnutie jednotlivých RÚVZ Trnavského a Žilinského kraja za účelom prerokovania postupu a metodiky v rámci riešenia uvedenej problematiky psychickej pracovnej záťaže (PPZ) učiteľov základných a stredných škôl a určenia termínov previerok v jednotlivých základných a stredných školách.

Previerky zamerané na prieskum psychickej pracovnej záťaže boli realizované v období od septembra 2013 do konca novembra 2013. Trnavský kraj vykonal prieskum v stredných školách (štvorročné gymnázia) a Žilinský kraj v základných školách v profesiách pedagogický pracovník (riaditeľ, učiteľ I. stupňa., učiteľ II. stupňa).

Pri realizácii úlohy bola uplatňovaná metodika podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci – dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž podľa Meistera a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia z hľadiska úrovne pracovných podmienok. V záujme jednotného posudzovania sa dotazníky a výstupné hodnotenia PPZ v sledovanom súbore odosielajú PhDr. Monike Zámečnikovej na ÚVZ SR.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program озdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu озdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2010 a 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na озdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Projekt - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva - bol realizovaný priebežne počas roka v spolupráci s oddelením podpory zdravia tunajšieho úradu. Vo vybraných potravinárskych zariadeniach bolo vyšetrených 80 klientov v štyroch určených vekových skupinách podľa pohlavia a druhu pracovnej záťaže. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, resp. ľahko pracujúci, najmä v potravinárstve. Dobrovoľní účastníci, rozdelení do štyroch skupín, podľa veku a pohlavia zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Pred realizáciou projektu bol každý respondent podrobne informovaný o správnom spôsobe vyplňovania dotazníkov. Každá osoba vyplnila 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktorý bol pracovníkmi RÚVZ spracovaný v programe ALIMENTA, tým bola vyhodnotená biologická a energetická výživová hodnota skonzumovanej stravy. Každému boli zmerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Z kvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené u všetkých klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy a vypočítaný AI index. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku. Spracované údaje boli zkompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Poprad v stanovenom termíne.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2013 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu озdravenia výživy obyvateľov SR.

V roku 2013 na zistenie obsahu KI, KIO_3 a ferokyanidu bolo odobraných 27 vzoriek kuchynskej jedlej soli, pôvod solí bol z krajín EÚ. Prepočítaný obsah KI bol v rozmedzí 15 -35 mg/kg, okrem 1 vzorky, v ktorej bol obsah KI po 15 mg/kg. Obsah ferokyanidu draselného ako protihrudkujúcej látky bol vo všetkých vzorkách pod najvyššiu medznú hodnotu.

Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom prepočítaného KI, jednu vzorku nehodnotíme ako nevyhovujúcu, pretože pôvod soli nie je v SR. Obsahom ferokyanidu draselného zodpovedali vzorky kuchynskej soli v sledovanom parametri požiadavkám.

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa realizuje ako súčasť projektu Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva. Spracované údaje boli z kompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za Trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Košice v stanovenom termíne.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

vyšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. V roku 2013 bolo vyšetrených 101 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia

Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Podľa rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek PET fliaš v rámci Trnavského kraja neboli plánované.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických aminov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa realizovali v septembri 2013. Podľa rozpisu boli odobrané vzorky materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a zaslané na vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad. Odobrané boli výrobky – melamínové misky, lakované konzervy a farebné papierové obrúsky. Vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám legislatívy pre - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa realizovali v septembri 2013. Na vyšetrenie bola odobratá 1 vzorka potraviny Express ovsená kaša Natural zaslaná na vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad, výsledok zatiaľ nezaslaný.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Vychádzajúc z úloh EÚ - zistiť úroveň spotreby vybraných 2 prídavných látok (E 129 allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá) a dvoch aróm (mentofurán a kumarín) v potravinách konzumovaných dospelou populáciou a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bol vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien v druhom polroku 2013.

Zároveň bolo odobratých 5 vzoriek na laboratórnu analýzu – kvalitatívne a kvantitatívne stanovenie vybraných prídavných látok - aróm – kumarín a mentofurán a zaslané na ÚVZ SR. 1 vzorka bola vyšetrená na RÚVZ Trnava na prítomnosť a množstvo E 104. Spolu bolo analyzovaných 6 vzoriek. Vyhodnotenie úlohy bolo zaslané na ÚVZ SR.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

v rámci tejto úlohy za obdobie roka 2013 bolo vyšetrených 361 vzoriek potravín na prítomnosť syntetických farbív.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom

projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Podľa rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek PET fliaš v rámci Trnavského kraja neboli plánované.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Správna výživa má spomaliť biologický proces starnutia a dodať organizmu starých ľudí živiny potrebné na udržanie fyzickej a mentálnej činnosti a telesnej aktivity. Neracionálne stravovanie urýchľuje rytmus starnutia a umožňuje výskyt niektorých chronických ochorení, ako napr. aterosklerózy, hypertenzie, degeneratívnych zmien oporného a pohybového aparátu, diabetu, obezity, ktoré predstavujú hlavné príčiny chorobnosti a úmrtnosti starých ľudí u nás.

Na úlohe sa nepodieľame, riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Na úlohe sa nepodieľame, riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Na vyšetrenie probiotík bola odobraná 1 vzorka výživového doplnku od výrobcu nachádzajúceho sa v regióne RÚVZ Trnava a zaslaná na vyšetrenie na riešiteľské pracovisko.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 6 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre vekové skupiny 6 – 18 ročných, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Dotazníky boli distribuované na 2 stredné školy (1 vidiecka SŠ, 1 mestská SŠ) podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. V príslušnej vekovej skupine bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat na obidvoch SŠ. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané, návratnosť bola 100%. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber stráv (obed) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. V rámci projektu sme merali aj vybrané antropometrické ukazovatele (hmotnosť, výšku, obvod pásu, obvod bokov) a TK u študentov zapojených do projektu. U 18 ročných študentov, ktorí súhlasili bola po dohode s odborom podpory zdravia odobratá kapilárna krv na vyšetrenie celkového cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu, a glykémie. Získané údaje boli spracovávané a vkladane do vopred pripravených databáz. Dňa 27.09.2013 boli vyplnené databázy e – mailom aj na CD nosiči odoslané na RÚVZ v Rimavskej Soboti.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

vyšetrením 63 vzoriek stravy na obsah cukrov, tukov, bielkovín, energetickú hodnotu, prítomnosť syntetických farbív a dusičnanov. Vzorky hotovej stravy boli odoberané pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVIN U DETÍ

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou u žiakov základnej školy vo veku 14 rokov. Do projektu bolo zapojených 20 žiakov. Údaje získané z dotazníkov boli nahadzované do vopred pripravených mustier v programe Excel, ktoré boli dňa 26.07.2013 zaslané e – mailom na ÚVZ SR.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia

Deficit jódu v organizme človeka môže spôsobiť vážne zdravotné problémy, čoho jedným z dôkazov môže byť aj narastajúci počet ochorení štítnej žľazy. Zvlášť rizikový je v tomto ohľade vyvíjajúci sa detský organizmus, kde jód je dôležitým stopovým prvkom pre rozvoj mentálnych schopností detí.

Na Slovensku dlhodobo absentuje monitorovanie jódu v biologickom materiáli, aj keď v okolitých krajinách je táto problematika dlhodobo v strede záujmu preventívnej medicíny. Naše poznatky získané laboratórnym skúšaním koncentrácie jódu v kuchynskej soli, sú riešením len časti problému, keďže saturáciu v organizme nepoznáme. Systematickosť krokov v sledovaní tejto problematiky zatiaľ na Slovensku chýba, aj keď práve priekaznosť monitoringu jodúrie ako ukazovateľa saturácie organizmu jódom je dokázateľne relevantná.

V rámci projektu „Ozdravenie výživy obyvateľov SR“, kde jednou z priorít je znižovanie spotreby kuchynskej soli v stravovacom režime obyvateľstva, tento problém môže získať nový rozmer, keďže doteraz (až na pár dietetických potravín) v SR je kuchynská soľ jediná potravinou fortifikovaná jódom .

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných

chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Vnadväznosti na tento projekt, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity, sme vykonali cielené kontroly priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch zameraných na dodržiavanie príslušnej legislatívy. Vykonali sme 15 kontrol (10 na ZŠ, 5 na SŠ) a skontrolovali sme 48 priestorov určených na výučbu TV. Sankcie uložené neboli.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKOLOK V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Detská populácia je vnímavejšia na environmentálne faktory prostredia ako dospelá populácia. Pri výstavbe predškolských zariadení sa používajú rôzne druhy polystyrénových a polyesterových materiálov ako súčasť izolácie podláh a pri zateplovaní objektov. Tieto materiály sú vystavené vplyvom meniacich sa klimatických ako aj mikroklimatických podmienok, čím dochádza k uvoľňovaniu styrénu do ovzdušia. Vzhľadom na rozšírený výskyt využívania týchto materiálov, nedostatok informácií o výskyte styrénu vo vnútornom ovzduší cieľom našej úlohy je zobjektivizovať hodnoty meraní a porovnanie s limitnými hodnotami pre vnútorné prostredie citovanými vo Vyhláške MZ SR č. 259/2008 Z. z.

V roku 2013 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodieľali.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade

s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

- *Očkujúci lekári boli písomne elektronickou formou informovaní o zmenách v Očkovacom kalendári na rok 2013.*
- *V RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2013 bolo zaevidovaných 131 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, čo predstavuje 77 %-ný nárast v porovnaní s rokom 2012 (v roku 2012 – 74 odmietnutí). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 16 priestupkových konaní, z toho boli 3 konania zastavené a 13 x bola uložená pokuta (10 x rozhodnutím v sume 2670 € a 3 x blokovaná pokuta v sume 90 €).*
- *Priebežne sme vykonávali telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospelaj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.*
- *Aktívne sa podieľame na iniciatíve SLS - SEVS HODNOTA OČKOVANIA, v rámci ktorej bola prezentovaná v mesiaci apríl 2013 prednáška pre všeobecných lekárov pre dospelých na tému možností preočkovania dospelaj populácie proti pertussis. V októbri 2013 bolo prezentovaných 5 prednášok pre zdravotné sestry spádových okresov RÚVZ v Trnave ohľadom ochorení preventabilných očkovaním v rámci povinného pravidelného očkovania, obsahu prídavných látok vo vakcínach a významu očkovania zdravotníckych pracovníkov proti chrípke. Odbor epidemiológie vypracoval informačný leták ohľadom prevencie čierneho kašľa bariérovým očkovaním.*
- *O možnostiach prevencie vybraných ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním, boli poskytnuté v rámci EIW 2013 informácie pre regionálnu televíziu a regionálnu tlač ako i do odborne populárnych časopisov (Dieťa). Informácie o odporúčanom očkovaní proti pneumokokovým ochoreniam a chrípke boli podávané individuálne v Poradni zdravia v rámci Dní zdravia 2013.*
- *V roku 2013 bolo hlásených 32 prípadov prenosných ochorení preventabilných očkovaním v rámci povinného pravidelného očkovania: 11x pertussis, 18x akútna VHB, 3x invazívne pneumokokové ochorenia.*
- *V roku 2013 bola vykonávaná v ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých kontrola povinného očkovania dospelaj populácie proti tetanu a diftérii v ročníkoch narodenia 1981 - 82. Skontrolovaných bolo 52 ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých.*
- *K 31.08.2013 bola vykonaná kontrola povinného očkovania v spádových okresoch RÚVZ Trnava s nasledujúcimi výsledkami:*

Okres Trnava

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **97,01%** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde- ročník narodenia 2011) cez **98,58%**(základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV- ročník narodenia 2011) **do 99,65%**.*

*V jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **88,4%** u MUDr. Bradiaka - v obvode bolo neočkovaných 5 detí proti osýpkam, rubeole a parotitíde z roč. narodenia 2011: 1x pre dočasnú kontraindikáciu (imunodeficiencia), 4 x pre iné dôvody (2 x pobyt v zahraničí, 2x casus socialis) a **88,9%** (MUDr. Pivoluska – v obvode neočkované 1 dieťa z ročníka narodenia 2011 proti MMR a vakcínou DTaP-VHB-HIB-IPV a PCV z dôvodu odmietnutia očkovania – ide o chybu malých čísel) **do 100 %**.*

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

K 31.08.2013 boli zaevidované v okrese Trnava 2 kompletne odmietnutia očkovania, 81 čiastočných odmietnutí, z toho 26 x DTaP-VHB-HIB-IPV, 29 x konj. pneumokoková

vakcína, 11 x základné očkovanie MMR, 8 x DTaP-IPV v 6. roku života, 6 x preočkovanie MMR v 11. roku života, 1x dTaP-IPV v 13. roku života.

Okres Piešťany

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **94,56%** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde – ročník narodenia 2011) **do 99,61%** (preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde – ročník narodenia 2001).

V jednotlivých pediatrických obvodoch sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od 86,96% (MUDr. Zacharová – v obvode je 9 detí z ročníka narodenia 2011, ktoré neboli očkované proti osýpkam, rubeole a parotitíde: 2 x z dôvodu dg. DMO (1 x ako dočasná a 1 x trvalá KI) a 7 detí nebolo očkovaných pre iné dôvody – odmietnutie očkovania) do 100,0 %.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

K 31.8.2013 boli zaevidované v okrese Piešťany 2 kompletne odmietnutia očkovania a 35 čiastočných odmietnutí základného očkovania (10 x očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV, 11 x očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, 9 x základné očkovanie MMR, 2 x DTP-Polio v 6. roku života a 2 x očkovanie MMR v 11. roku života a 1x DTP-Polio v 13. roku života).

Okres Hlohovec

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od 98,2% (základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2011 a základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam v ročníku narodenia 2011) **do 100%**.

Na jednotlivých pediatrických obvodoch sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od 93,75% u MUDr. Demmera (v obvode nebolo vykonané základné očkovanie proti MMR u 1 dieťaťa z roč. narodenia 2011 z dôvodu odmietnutia – ide o chybu malých čísel) **do 100 %**.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

K 31.08.2013 boli zaevidované v okrese Hlohovec 3 kompletne odmietnutia očkovania a 17 čiastočných odmietnutí, z toho 5 x DTP, VHB, HIB, Polio, 5 x očkovanie proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam, 4 x základné očkovanie MMR, 1 x preočkovanie MMR v 11. roku života, 2 x DTP-Polio v 13. roku života.

Vzhľadom na pokles zaočkovanosti pod 95% v okrese Piešťany v ročníku narodenia 2011 – očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde, boli všetci všeobecní lekári pre deti a dorast v spádových okresoch upozornení na dôsledné vykonávanie surveillance exantémových ochorení.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2012 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo

„staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

V zmysle Príloh č. 5 a č. 6 k zákonu č. 355/2007 Z. z. sme vykonávali previerky plnenia povinnosti hlásenia prenosných ochorení v 52 NZZ. Na odbore epidemiológie bolo k 31.12.2013 prostredníctvom systému EPIS zaevidovaných 2703 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2013 vyšetrených 446 ohnisk (rok 2012 - 365 ohnisk) prenosných ochorení, z toho 8 epidémií (2012 - 12 epidémií). Z celkového počtu 8 epidémií bola v roku 2013 zaevidovaná 3 x epidémia gastroenteritíd norovírusovej etiológie (1 x DD Harmonia Hlohovec, 1 x SLK Piešťany a 1 x Zariadenie pre seniorov Križovany n. Dudváhom), 1 x epidémia nešpecifikovanej vírusovej gastroenteritídy v SLK Piešťany, 1 x scarlatina (MŠ Šúrovce), 1 x salmonelóza v ÚVTOS Hrnčiarovce n. Parnou, 2 x enterovírusová vezikulárna stomatitída s exantémom (1x MŠ Lošonec, 1 x MŠ Smolenice) s celkovým počtom 117 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 95 rozhodnutí (v roku 2012 – 79 rozhodnutí) - z toho 77 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, resp. choré osoby s nutnosťou dispenzarizácie, 4 x karanténa pre osobu pracujúcu v potravinárstve a 14 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD v ambulanciách všeobecných lekárov priebežne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Pravidelne hlási prenosné ochorenia prostredníctvom EPIS 25 lekárov.*
- *V programe EPIS bolo v roku 2013 zaevidovaných celkom 2 703 prípadov prenosných ochorení, 8 epidémií a 48 hlásení do SRV.*
- *Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady SARI. V roku 2013 bolo hlásených 14 prípadov SARI.*
- *Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz.*

Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

- *Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2013 vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásnej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.*

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Na OE sa od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillancie nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.

V roku 2013 bolo v programe spracovaných a analyzovaných 40 dotazníkov z dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2012 na KAIM vo FN Trnava.

- *V roku 2013 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 309 prípadov NN.*
- *Súčasťou 5. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ - „Umývaj si ruky zachrániš život“, ktorá je zameraná na hygienu rúk, boli vo FN Trnava a v NAW Piešťany na viacerých oddeleniach a klinikách odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu v počte 51 vzoriek.*
- *Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.*
- *V rámci ŠZD bolo v roku 2013 na oddelení NN vykonaných 112 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 592 vzoriek z prostredia a z vysterilizovaného materiálu. Za nedostatky zistené pri vykonávaní ŠZD bolo udelených 7 blokových pokút v celkovej výške 480 € a v správnom konaní bola uložená pokuta vo výške 500 €.*
- *Vydaných bolo 97 rozhodnutí (uviedenie priestorov do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 13 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo otestovaných 279 prístrojov.*

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

mikrobiologickým vyšetrovaním vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za obdobie roka 2013 bolo vyšetrených 2454 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *V roku 2013 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. Na RÚVZ v Trnave bolo nahlásených 14 prípadov ochorení na SARI. Lekári prvého kontaktu boli informovaní o výskyte nového typu koronavírusu MERS – CoV vo svete ako i o výskyte nového vírusu vtáčej chrípky A/H7N9 s upozornením na nutnosť odoberania epidemiologickej cestovateľskej anamnézy a hlásenia prípadov SARI.*
- *V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*
- *Na stránkach ECDC sme pravidelne sledovali epidemiologickú situáciu vo výskyte morbíl v Európe a informovali sme o možnosti importovania týchto ochorení na územie SR infektológov, VLD a VLDD a spádové mikrobiologické laboratória.*
- *V roku 2013 sme vyšetřovali 8 epidémií (1 x salmonelóza, 1 x scarlatina, 3 x norovírusová gastroenteritída, 1 x nešpecifikovaná vírusová gastroenteritída, 2 x enterovírusová vezikulárna stomatitída s exantémom) s celkovým počtom 117 prípadov ochorení.*
- *V roku 2013 bola v okrese Trnava riešená 1 mimoriadna situácia v súvislosti s nálezom podozrivého prášku:*

Mimoriadna situácia bola nahlásená cez linku 112 a riešená ihneď dňa 28.5.2013. Išlo o nález rozsypaného čierneho prášku pri vybalovaní pošty na poštovom úrade v Ružindole. Vzorku ešte pred príchodom epidemiológa zaistila jednotka HaZZ, ktorá vykonala dekontamináciu prostredia. Kompletnú zásielku s neznámym práškom ihneď transportovala špeciálna jednotka na vyšetřenie na ÚVZ SR. Pri rozbalení zásielky bolo zistené, že ide o vysypaný toner z balíčka s reklamáciou tohto tovaru. Ďalšie vyšetřovanie vzorky z dôvodu neopodstatnenosti bolo zastavené.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

V období roka 2013 v rámci plnenia uvedenej úlohy bolo vyšetřených 107 vzoriek.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vzorky odpadových vôd boli v roku 2013 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Z celkového počtu 14 vyšetřených vzoriek vôd bolo 6 vzoriek pozitívnych. Vo vzorkách z ČOV Zeleneč bol v januári, júni a auguste potvrdený Coxsackie vírus sk. B, v októbri nešpecifikovaný enterovírus a v novembri Echovírus 30. Vo vzorkách z ČOV Piešťany bol potvrdený v 1 vzorke v mesiaci august Coxsackie vírus sk. B. Ďalšie výsledky vyšetřenia boli negatívne.

V mesiacoch október a november boli zaevidované v okrese Trnava 2 epidemické výskyt enterovírusovej vezikulárnej stomatitídy s exantémom v MŠ Lošonec (14 prípadov) a v MŠ Smolenice (16 prípadov). U dvoch detí z MŠ Lošonec bola potvrdená sérologickým vyšetřením enterovírusová etiológia ochorenia. Na základe inkubačného času jednotlivých prípadov ochorenia ako aj výskyt ochorenia v populácii pravdepodobným prameňom nákazy bol chorý človek. Pravdepodobným mechanizmom prenosu bol prenos vzdušnou cestou resp. priamym alebo nepriamym kontaktom s chorým.

V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavnych zdravotníckych zariadení - z detských, infekčných a neurologických oddelení. Príslušné oddelenia boli upozornené na dôsledné vykonávanie hlásnej povinnosti ACHO v súvislosti s výskytom divého poliovírusu v Izraeli a prípadov poliomyelitídy v Sýrii v roku 2013.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

V rámci prevencie pracuje na odd. podpory zdravia poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným

poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správaní, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. V roku 2013 bola 63 klientom poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (telefonickou linkou pomoci AIDS bolo poskytnuté poradenstvo 53 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštevovali resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 – 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webovom sídle RÚVZ. V roku 2013 bolo vykonaných 7 prednášok s besedami na tému AIDS a 4 na tému plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojených s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosť populácie.

- *V roku 2013 bolo cestou všeobecných lekárov spropagované a zahájené vakcinologické poradenstvo, v rámci ktorého bolo zrealizovaných 11 poradní povinného očkovania a 5 poradní pred cestou do zahraničia. Zákonným zástupcom detí, ktorí odmietajú očkovanie je zasielané v písomnej forme poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa ako aj verejného zdravia v prípade neočkovania. Súčasťou písomného poučenia je informácia o fungovaní poradne očkovania v RÚVZ Trnava, ktorú môžu rodičia detí v prípade záujmu navštíviť.*
- *Odbor epidemiológie RÚVZ v Trnave vypracoval informačný leták týkajúci sa prevencie pertussis na základe barierového očkovania dospeléj populácie, ktorý bol poslaný na gynekologické oddelenie FN Trnava a všeobecným lekárom pre dospelých v spádových okresoch.*
- *OE priebežne vykonával telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov týkajúce sa povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospeléj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.*

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku

vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

- *V rámci iniciatívy SLS - SEVS Hodnota očkovania sme pripravili písomný materiál najčastejších otázok a odpovedí rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí – tento materiál je dostupný pre epidemiológov v zaheslovanej časti programu EPIS.*
- *V júni 2013 bola zrealizovaná I. časť projektu Postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu, v rámci ktorej bolo spracovaných 90 dotazníkov s otázkami pre 50 rodičov od pediatrov určených náhodným výberom a 40 budúcich rodičov – študentov vybraných stredných škôl.*

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov, makrofytov a iného znečistenia vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. V roku 2013 bolo vyšetrených 37 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických, biologických, a chemických ukazovateľoch. Za obdobie roka 2013 bolo vyšetrených 40 vzoriek.

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Anotácia

Toluén patrí do skupiny aromatických uhl'ovodíkov a jeho priemyselné použitie je veľmi rozšírené. Používa ako medziprodukt na syntézu mnohých chemikálií, pri výrobe plastov, papiera, v textilnom a elektrotechnickom priemysle.

Najčastejším biologickým expozičným testom využívaným pri profesionálnej expozícii toluénu je dodnes kyselina hippurová v moči. Nakoľko sa nachádza aj v moči neexponovaných osôb (konzervačné látky v potrave, niektoré lieky, fajčenie), výsledky môžu byť skreslené (falošne pozitívne). Preto aj zahraničné legislatívy (USA, Nemecko) upúšťajú od jej používania a udávajú len limity pre toluén v krvi a o-krezol v moči.

Úloha je zameraná na zistenie korelácií medzi vylučovaním kyseliny hippurovej a o-krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí a na podporenie používania stanovenia o-krezolu ako výhradného biologického expozičného testu pri profesionálnej expozícii toluénu.

Súčasne s odberom moča sa odoberajú aj vzorky pracovného ovzdušia.

Medzilaboratórnymi porovnávacími testami sa overí správnosť výsledkov získaných pri analytickom stanovení o-krezolu v moči.

Na stanovenie biomarkerov expozície toluénu sa využívajú metódy HPLC.

V rámci plnenia tejto úlohy sme sa v decembri 2012 – januári 2013 zúčastnili medzilaboratórneho porovnania v oblasti stanovenia kreatinínu v moči na 2 koncentračných úrovniach s úspešnými výsledkami. Medzilaboratórne porovnanie organizovalo NRC pre expozíciu xenobiotík pri ÚVZ SR v Bratislave.

7.19 VPLYV ORGANICKÉHO ZNEČISTENIA BAZÉNOVÝCH VÔD NA ZDRAVIE KÚPAJÚCICH

Anotácia

Organické látky vnesené do bazénov plavcami (pot, moč, koža) sú po ich rozklade na amónne ióny prekurzory vzniku nebezpečných chlóraminov, označovaných ako viazaný chlór. Po dezinfekcii bazénov chlóróm dochádza k reakcii chlóru s amónnymi iónmi za vzniku mono-, di- a trichlóraminov. Mono- a dichlóraminý sú rozpustené vo vode, trichlóraminý sú málo rozpustné, dochádza k ich uvoľňovaniu z vody do ovzdušia bazénových hál. Trichlóramin sa vyznačuje štiplavým zápachom, u plavcov a personálu bazénov vyvoláva dýchacie problémy, chronickú bronchitídu a astmu. Zvlášť citlivé na tieto látky sú deti. Trichlóramin je dávaný do súvislosti s prudkým nárastom počtu ochorení na astmu u detí. Také riziko môže hroziť aj v školských bazénoch, kde nie je dobre vyriešená výmena vzduchu. V rámci projektu sa bude riešiť sledovanie kvality vody v bazénoch na obsah celkového, voľného a viazaného chlóru, celkového organického uhlíka (TOC), chemickej spotreby kyslíka a obsahu trichlóraminu vo vzorkách ovzdušia nad vodnou hladinou. Výsledky riešenia budú využité pre zlepšenie súčasného stavu.

V rámci plnenia tejto úlohy bola dohodnutá spolupráca s ÚVZ SR v oblasti stanovenia celkového organického uhlíka. Ostatné ukazovatele bude vyšetrovať RÚVZ so sídlom v Trnave. Za obdobie roka 2013 bolo vyšetrených 17 vzoriek bazénových vôd.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Anotácia

Značná časť obyvateľstva je zásobená pitnou vodou z verejného vodovodu. Akosť distribuovanej vody je garantovaná a pravidelne preverovaná príslušnými orgánmi. Významná časť obyvateľstva využíva aj vlastné individuálne zdroje. Ich počet rastie aj v dôsledky neustáleho zvyšovania cien „vodného a stočného“. O kvalite vody z individuálnych zdrojov nie sú dostatočné údaje, prehľadná evidencia neexistuje. Najväčší problém spôsobuje obsah dusičnanov, resp. dusitanov.

Dusičnany (NO_3^-) sa v malých koncentráciách vyskytujú takmer vo všetkých vodách. V prírodných vodách sa ich koncentrácia mení v závislosti od ročného obdobia. Zvyšovanie obsahu dusičnanov vo vodách súvisí aj s intenzívnym obhospodarovaním poľnohospodárskej pôdy. Dusičnany sami o sebe nie sú nebezpečné. Môžu nepriamo škodiť po redukcii na toxickejšie dusitany za účinku baktérií v gastrointestinálnom trakte alebo v niektorých potravinách.

Dusitany (NO_2^-) sú veľmi nestále, tvoria len medziprodukt v dusíkovom cykle. Vo vode vznikajú hlavne biochemickou oxidáciou amoniakálneho dusíka alebo biochemickou redukciou dusičnanov. V nízkych koncentráciách sú hygienicky nevýznamné. Pri vyšších koncentráciách môžu spôsobiť methemoglobinémiu (tvorba väzby na hemoglobín). V kyslom prostredí zažívacieho traktu živočíchov sa predpokladá možná reakcia dusitanov so sekundárnymi amínmi a vznik N-nitrózoamínov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením dusičnanov a dusitanov vo vzorkách vôd z individuálnych zdrojov prinesených občanmi v rámci akcie Dni zdravia 2013 v Hlohovci a v Trnave. Za obdobie roka 2013 bolo vyšetrených 502 vzoriek.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom, nepodieľali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

- 1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
 - A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
 - B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
 - C) Tabak, alkohol, drogy,
 - D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
 - pracovné prostredie,
 - životné prostredie,
- 2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, ktorá realizovala aktualizáciu národného programu podpory zdravia.

Úlohy v rámci NPPZ sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunít v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská

a v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

Dni zdravia Hlohovec

Dňa 06.04.2013 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa sa vykonalo vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody, závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/, individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

Dni zdravia Trnava

RÚVZ – oddelenie podpory zdravia je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave. Klienti vyplnili Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum je doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení. Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom. Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Poskytli sme poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu pre fajčiarov s následným poradenstvom v oblasti odvykania od fajčenia.

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali distribúciou zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Dni zdravia Madunice

V rámci Medzinárodného dňa starších ľudí RÚVZ so sídlom v Trnave oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Maduniciach zabezpečilo pre obyvateľov obce Deň zdravia. Vykonali sme meranie cholesterolu a glukózy v krvi, meranie TK, % množstva telesného tuku a BMI, s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Dni zdravia Trstín

V rámci Medzinárodného dňa starších ľudí RÚVZ so sídlom v Trnave oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Trstíne zabezpečilo pre obyvateľov obce Deň zdravia - meranie cholesterolu a glukózy v krvi, meranie TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a % meranie množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Klientom bolo poskytnuté následné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál k nameraným hodnotám.

V rámci vyhláseného mesiaca Alzheimerovej choroby úvodom odznela prednáška k uvedenej problematike a precvičenie pamäte u seniorov pomocou pracovných listov s následným vypracovaním a zhodnotením, ktoré nám poskytlo centrum Memory a Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Školy podporujúce zdravie:

V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže sme sa zapojili do „Monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“. Súčasťou tohto monitoringu bolo vyšetrenie hladiny cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meranie krvného tlaku, percentuálne množstvo telesného tuku a poskytnutie individuálneho poradenstva k výsledkom vyšetrenia. Bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Dni zdravia SOŠ Lomonosovova Trnava

Dňa 25.06.-26.06.2013 a 09.10.2013 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia v SOŠ Lomonosovova Trnava. V priebehu týchto dní sme vykonali u zamestnancov vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK a vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu. V rámci tejto akcie boli vykonané aj prednáškové aktivity a prezentácia zdravého stravovania s cieľom naučiť deti a mládež zásadám správneho životného štýlu. Zamestnancom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál k výsledkom vyšetrení.

Zdravé pracoviská:

„Safety week“ Saneca Hlohovec

V dňoch 21.05.-22.05.2013 sme sa v priestoroch Saneca a.s. Hlohovec výjazdom poradne zdravia zúčastnili akcie pod názvom „Safety week“. U zamestnancov sme vyšetrili hladinu cholesterolu, cukru, triglyceridov, HDL cholesterolu v krvi, merali hodnoty krvného tlaku, percentuálne množstvo telesného tuku a vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Poskytli sme individuálne poradenstvo k výsledkom vyšetrení. Následne im bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:
 - vo výžive a spotrebe alkoholu
 - vo fyzickej aktivite
 - v zvládaní stresu
 - vo fajčiarskych návykoch
 - v nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci riziká odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia v roku 2013 bol 550 klientov, čo činilo 583 návštev, 5 474 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 35 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Bolo poskytnuté 550 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí a distribuovali sme vhodný zdravotno-výchovný materiál.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiacia správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Vykonalí sme dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ na základe plnenia úloh NPPZ a úlohy vyplývajúcej z PaP úradov verejného zdravotníctva na rok 2013 a ďalšie roky v počte 104 dotazníkov. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Pri periodickom opakovaní umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Anotácia:

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Dve pracovníčky sú členkami pracovnej skupiny „Podpora pohybovej aktivity, prevencia nadváhy a obezity.“ Zúčastnili sa stretnutia pracovnej skupiny v Trenčíne, kde bolo témou programu: Návrh úloh podpory zdravia pri plnení NPPO na roky 2013/2014 ako aj sumarizovanie aktivít a problematika nadváhy a obezity v SR detskej populácii.

Oddelenie podpory zdravia pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ pripravilo dňa 10.05.2013 pre občanov v priestoroch poradne zdravia Deň otvorených dverí. Klientom bolo poskytnuté meranie TK, % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, výpočet indexu WHR a BMI, výpočet maximálnej pulzovej frekvencie, bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít, počítanie termogenézy, možnosť cvičenia a telefonické poradenstvo. Aktivity boli zamerané na šport a pohyb pre verejnosť, prezentovanie konkrétnych cvikov, ako prevencia ochorení chrbtice a uvoľnenia stresu.

Pri príležitosti „Svetového dňa výživy (potravy)“, ktorý je podporovaný WHO sa oddelenie podpory zdravia zúčastnilo akcie **Kampaň 2013 - „Odstráň obezitu!“**. Kampaň prebiehala v rámci Veľtrhu pre seniorov. Účastníkom akcie sme odoberali kapilárnu krv na stanovenie celkového cholesterolu pomocou prístroja reflatron, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500 s následným vyplnením dotazníka. Klienti mali poskytnuté individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike. Cieľom kampane bolo zamerať sa na prevenciu nadváhy a obezity populácie, zvýšiť celoslovenské povedomie o rozsahu a o povahe zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou, zvýšiť celoslovenské povedomie o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity.

Poradňa zdravej výživy:

Program napĺňame poradenstvom zameraným na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Bolo poskytnuté 550 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Poradňu o pohybovej aktivite navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadstavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní v rámci jej výjazdových aktivít. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 590 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 292. Súčasťou činnosti poradne o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2013 navštívili za takýmto účelom poradňu klienti 81 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 590 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách, na pracoviskách a školách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regiónoch. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ Trnava, Mestský úrad Trnava, VÚC Trnava, ZOC MAX. Propagačný materiál a účastnícke listy boli zaslané základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, mestským úradom, VÚC, sociálnej poisťovni,

VšZP Trnava, Akadémia vzdelávania, TOS, polikliniky, lekárne, SČK. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V oblasti prevencie fajčenia sa oddelenie podpory zdravia zameriava na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku. Vykonávame poradenstvo v poradni odvykania od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO). Úlohou je zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V roku 2013 navštívilo poradňu alebo bolo pri jej výjazdových aktivitách poskytnuté poradenstvo celkom 98 klientom. Prístrojom Micro CO bolo vyšetrených 163 klientov.

Zúčastnili sme sa dotazníkového prieskumu Global school personnel survei (GSPS), ktorý je satelitným k prieskumu GYTS organizovanom v roku 2011. Zozbierali sme 68 dotazníkov, vyplnených členmi pedagogického zboru škôl, na ktorých v roku 2011 prebiehal projekt GYTS.

PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“

Dňa 29.5.2013 sa konal v priestoroch PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“. Oddelenie podpory zdravia pripravilo pre zamestnancov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia. Klientom sme merali prítomnosť oxidu uhoľnatého v dychu prostredníctvom prístroja Micro CO. Bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Deň 31.05.2013 vyhlásila WHO za Svetový deň bez tabaku. Pri príležitosti svetového dňa sa oddelenie podpory zdravia zapojilo do kampane Európskej únie „Exfajčiari sú nezastaviteľní“. Kampaň bola realizovaná v priestoroch vestibulu ŽSR v Trnave. Klientom bolo poskytnuté vyšetrenie a meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MICRO CO s následným poradenstvom. Súčasťou bola distribúcia materiálov a propagačných letákov. Ďalšie úlohy vyplývajúce z tohto bodu sú náplňou iných oddelení a odborov RÚVZ.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v zariadeniach spoločného stravovania vykonaných 234 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z toho 24 kontrol bolo vykonaných v obchodných centrách.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „Prestaň a vyhraj“ po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

Anotácia

Každý rok po organizovaní súťaže Prestaň a vyhraj sa realizuje Hodnotenie efektívnosti súťaže na základe výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného u náhodne vybratých respondentov súťaže.

V roku 2013 nerealizované.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkovo 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

Na základe projektu podporeného vládou SR, smerovaného znevýhodneným skupinám obyvateľov sa pracovníčka Oddelenia podpory zdravia zúčastnila seminára pod názvom „Porovnanie potrieb a skutočných nástrojov štátu na riešenie podpory dodržiavania práv a povinností občana žijúceho v segregovaných osadách a komunitách v regióne Trnavského samosprávneho kraja“ v Kongresovej sále hotela Prestige v Trnave.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním

alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, ktorá sa podieľala na príprave Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR. Akčný plán napĺňame vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami k tejto tematike.

Deň zodpovednosti

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému zaobchádzaniu s nimi“ pripravil ÚVZ SR Bratislava zdravotno-výchovnú kampaň pod názvom „Deň zodpovednosti“. Kampaň sa uskutočnila dňa 02.07.2013 v 36 regionálnych Úradoch verejného zdravotníctva v SR. RÚVZ so sídlom v Trnave oddelenie podpory zdravia uskutočnilo Deň zodpovednosti v ZOC MAX Trnava. Vyšetreniu GGT (gama glutamyltransferázy) v kapilárnej krvi predchádzalo vyplnenie dotazníka a meranie TK. Cieľom kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Do kampane sa zapojil aj Policajný zbor SR prostredníctvom dopravných hliadok. Klientom bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Oddelenie podpory zdravia podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 11.03. – 16.03.2013. Aktivity v rámci tohto týždňa sme vykonávali v Stredisku sociálnej starostlivosti vo Zvončine a v troch denných centrách seniorov v Trnave. Úvodom odznela prednáška k uvedenej problematike a precvičenie pamäti u seniorov pomocou pracovných listov, ktoré nám poskytlo centrum Memory a Slovenská Alzheimerova spoločnosť. Spolupracujeme s Jednotou dôchodcov.

V dňoch 16.-17.10.2013 sme sa výjazdom Poradne zdravia zúčastnili 5. ročníka „Veľtrhu pre seniorov“, ktorý každoročne organizuje mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave v rámci „Mesiaca úcty k starším“. Na podujatí sme prezentovali činnosť Oddelenia podpory zdravia, účastníkom Veľtrhu sme merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

8. Zdravie matky a novorodenca

9. Výživa a fyzická aktivita
10. Infekčné choroby
11. Úrazy a násilie
12. Životné prostredie
13. Dorastový vek
14. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD).

Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách, rozvoj súdržnosti, spolupráce a tolerancie sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne.

Projekt plníme spoluprácou s oddelením hygieny detí a mládeže.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu. Aktivity boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. Počet prednášok na školách za rok 2013 bol 59 prednášok.

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Nerealizujeme.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteľiek MŠ (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali v materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali

pomocou vizuálneho obrazu – vo forme omaľovánky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý sysel“, „Pozor na zubokazy“, „Kde bolo, tam bolo“...

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme vykonali zdravotno-výchovné aktivity v ZŠ a MŠ v regióne.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ďalších aktivít v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

Oddelenie podpory zdravia zabezpečovalo v spolupráci s Nadáciou srdca Kampaň „MOST“:

- „Jarná kampaň“ - Deň srdca v priestoroch OC MAX Trnava vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, stanovenie BMI, WHR a individuálne poradenstvo KVCH.

- Deň srdca - spoločne s Kanceláriou Zdravé mesto MÚ v Trnave a v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou v Trnave sme zabezpečovali Kampaň „MOST“ v priestoroch Radnice MÚ na Hlavnej ulici v Trnave. Klientom bolo poskytnuté vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, pulz, % množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2013 sa projekt nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV.)

Odpočet plnenia úlohy

K výskytu ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom v roku 2013 nedošlo. RÚVZ vo Veľkom Krtíši identifikáciu a prioritizáciu nových hrozieb pre obyvateľov SR nerieši.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Odpočet plnenia úlohy

Informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia dopĺňame zberom a zadávaním údajov. RÚVZ vo Veľkom Krtíši na rozvoji informačného systému nespokupuje.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOV V PITNÝCH VODÁCH

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo Veľkom Krtíši na riešení tejto úlohy nespokupuje.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali zaznamenávame v programe ASTR. Rizikové práce boli v roku 2013 v okrese Veľký Krtíš vyhlásené v spoločnosti Marius Pedersen a.s., Opatovská 1735, 911 01 Trenčín v prevádzke Veľký Krtíš, Škultétyho č. 37 na pracovisku Drvenie plastového odpadu. Prevádzka zamestnáva 29 zamestnancov, z toho 3 ženy. V prevádzke sa vykonáva zber a preprava odpadov, separovaný zber odpadov, triedenie, lisovanie, zhodnocovanie a recyklácia druhotných surovín. Do rizika hluku v 3.kategórii boli vyhlásení 2 zamestnanci v profesii pracovník spracovania a likvidácie odpadu. Zdrojom hluku je drvič plastov „nožový mlyn MN 300“ a elektrická ručná píla MAKITA JR 3050T. Na linke sa spracovávajú 2 druhy odpadov a to tvrdý priemyselný plast – prepravky a ich pílenie. Tento typ plastu sa bežne nespracováva, len v prípade výnimočných zákaziek, ktoré tvoria 10% z celkového spracovaného odpadu. Linka slúži na spracovanie bežných plastov tzv. drogérie a HDPE plastov, kde je hladina hluku podstatne nižšia. V prípade, že sa spracúva tvrdý odpad spoločnosť prijala organizačné opatrenia pri výkone týchto prác. V spoločnosti LAVENIRE s.r.o., Dolné Plachtince v prevádzke na výrobu drevených okien a dverí. Spoločnosť sa

zaobrádza výrobou drevených okien z opracovaných profilov – polovýrobov. Objekt prevádzky sa nachádza v samostatnej účelovej budove, ktorá je členená na výrobnú a administratívnu časť. Vo výrobných hale sú umiestnené strojno-technologické zariadenia na výrobu drevených okien. Prevádzka zamestnáva 7 zamestnancov, z toho 5 v profesii pracovník pri výrobe okien, tieto profesie boli vyhlásené v riziku hluku v 3. kategórii. Zdrojom premenlivého hluku je strojnotechnologické zariadenie. Na základe návrhu spoločnosti PRP, s.r.o., Železničná 1068, Veľký Krtíš na zaradenie pracovných činností. Spoločnosť sa zaoberá spracovaním guľatiny mäkkého dreva (smrek, jedľa) na stavebné rezivo, polotovary a výrobu krovov a drevodomov. Výroba a spracovanie dreva je v spoločnosti riešená pomocou poloautomatických strojov s minimalizovaním manuálnej práce. Ako rizikové práce boli vyhlásené 3 profesie v 3. kategórii s rizikovým faktorom hluku a to v halách 1 a 2. a 9 profesií s počtom zamestnancov 40, z toho 4 ženy boli vyhlásené v 4. kategórii s rizikovým faktorom hluku na tých istých pracoviskách. Všetky pracovné činnosti boli do príslušnej kategórie rizikových prác vyhlásené podľa § 13 ods. 4 písm. m) zákona č.355/2007 Z. z. v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Spoločnosti, ktorých zamestnanci sú vystavení zvýšeným hodnotám rizikových faktorov, vykonávajú merania pravidelne a taktiež v prípadoch zmeny technológie. Ich zámerom je znížiť expozíciu rizikovým faktorom a zlepšenie pracovného prostredia. V prvom polroku bolo vykonané prehodnotenie expozície rizikových faktorov v spoločnostiach TECHNOGYM E.E., s.r.o., Priemyselný park 990 01 Malý Krtíš - hluk a chemické látky. Objektívizácia rizikových faktorov bola vykonaná aj v novovzniknutých prevádzkach „Výrobná-obchodný areál Furni Finish, spol. s r.o., Nová Ves“ pre rizikové faktory hluku, chemické látky, ktoré vznikajú pri výrobe a kompletizácii nábytku, SKL CUTING, s.r.o., Výrobný areál 346, Pôtor, SKL MECHANIC, s.r.o., Veľký Krtíš – spoločnosti, ktorých výrobný program je zameraný na kovovýrobu. Následne boli vypracované a predložené na schválenie prevádzkovej poriadky spolu s posudkami o riziku, ktoré odzrkadľujú aktuálnu situáciu vo firmách.

K priebežným zmenám dochádza permanentne aj v prevádzke spoločnosti eustream, a.s., a to najmä v dôsledku organizačných zmien za účelom realizácie preventívnych ochranných opatrení na zníženie expozície zamestnancov hlukom pri práci. Prevádzka je zameraná na prečerpávanie zemného plynu prostredníctvom strojno-technologického turbosústrojenstva umiestneného v halách. Zdrojom hluku je práve chod týchto zariadení. Pracovníci vykonávajú ich obsluhu a kontrolu. Posúdenie rizika expozície hluku bolo vykonané pre všetky profesie, ktoré sú v priebehu pracovnej zmeny vystavené pôsobeniu zdrojov hluku z prevádzky jednotlivých zariadení kompresorovej stanice. Neustálou realizáciou organizačných zmien, ktoré sa v spoločnosti vykonávajú sa znížil počet zamestnancov pracoviska líniovej časti Veľké Zlievce prítomných pri odtlakovaní plynových zariadení na počet nevyhnutne potrebný pre zabezpečenie tejto činnosti a zmenou pracovnej náplne sa obmedzila pracovná činnosť zamestnancov v profesiách, kde zamestnanci boli exponovaní rizikovému faktoru hluku. Cieľom tohto opatrenia bolo zníženie expozície hluku a následné zníženie zdravotného rizika u predmetných profesií. Následkom vykonaných zmien došlo i k zmene kategórie rizika u uvedených profesií a to zo 4. kategórie rizikovej práce pre faktor hluku do kategórie 2. Pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie v riziku hluku sa určili na časovo vymedzené obdobie, ich prehodnotenie bude vykonané v roku 2014.

V spoločnosti Baňa Dolina a.s. Veľký Krtíš ostala situácia v roku r.2013 nezmenená od r. 2011, kedy došlo k výraznému zníženiu zamestnancov (o 180) vykonávajúcich rizikové práce. V 3. kategórii s rizikovým faktorom prach je exponovaných 44 zamestnancov, v 3. kategórii s rizikovým faktorom hluku je exponovaných 54 zamestnancov a vibráciám v tej istej kategórii je exponovaných 13 zamestnancov. V kategórii 4 je rizikovému faktoru prach

exponovaných 21 zamestnancov a v kategórii 4 je vibráciám exponovaných 21 zamestnancov. V spoločnosti pretrváva aj naďalej útlmový program. Počet zamestnancov z uvedeného dôvodu sa mení minimálne, prispôsobuje sa aktuálnej ťažbe.

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce má klesajúcu tendenciu. Spolu počet exponovaných pracovníkov v 3. a 4. kategórii je 482 z toho 23 žien, oproti roku 2012, keď počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce bol 594 z toho 17 žien.

Do novej verzie programu ASTR sme zadávali aktuálne údaje. Pokles nastal aj v oblasti priemyslu v dôsledku zavádzania racionalizačných a organizačných opatrení ako aj automatizáciou výroby a tým menšou potrebou ľudskej práce.

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovaním nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom aj pracovné zdravotné služby, ktoré sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok. ŠZD sme vykonali v 5 prevádzkach priemyselného parku v Malom Krtíši. Celkovo môžeme zhodnotiť klesajúci trend počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru a boli zamerané na sledovanie ochrany zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Jedná sa najmä o poľnohospodárske a priemyselné spoločnosti a predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok, ktoré sú klasifikované ako toxické chemické látky a prípravky. Zamestnávateľia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok spolu s posudkom o riziku v zmysle NV SR č.471/2011 Z.z., ktorým sa dopĺňa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. V pretransformovaných poľnohospodárskych spoločnostiach došlo k prehodnoteniu rizikových prác, pretože väčšina z nich je vybavená najmodernejšou technikou čo sa týka aj ochrany rastlín a škodcov. Ochrana je vykonávaná vysokovýkonnými postrekovačmi s riadeným počítačovým ovládaním, čím sa podstatne znížila prípadne vylúčila manipulácia a celková expozícia toxickým látkam. Zamestnanci majú odbornú spôsobilosť a sú preškolení. Celkovo bolo vykonaných 5 kontrol.

Na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri používaní veľmi toxických a toxických látok sa snažíme vplývať formou konzultácií a poradenstvom aj v legislatívnej oblasti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy, v ktorej vedieme evidenciu organizácií s existenciou zdravotného rizika z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktoré majú vypracovaný Prevádzkový poriadok a Posudok o riziku. Pracovníci sú informovaní o karcinogénnych vlastnostiach prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest. Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie. Celkovo bolo vykonaných 6 kontrol. Do prevádzky bola uvedená 1 prevádzka na výrobu drevených eurookien LAVENIRE s.r.o. Dolné Plachtince, kde sa pracuje s tvrdým drevom. Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pri expozícii rizikovým faktorom – hluk, chemické látky.

V okrese Veľký Krtíš evidujeme jedno pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú

exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii (Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši). Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

Práce zamerané na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest sa vykonávajú prevažne vo väčších stavebných objektoch. K 31.12.2013 RÚVZ Veľký Krtíš, oddelenie PPL, vydalo 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbesto-cementového obkladu obchodného domu vo Veľkom Krtíši pre spoločnosť Dušan Miezga – MOVAK Vrbové, 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbesto-cementových stupačiek v bytovom dome vo Veľkom Krtíši pre spoločnosť SD Gelnica, 1 rozhodnutie na demontáž azbestovej krytiny na vstupnej budove v malých Stracinách pre spoločnosť Dilmun System s.r.o. Bratislava, 2 rozhodnutia pre Vladimír Chamula Detva na odstraňovanie AZC strechy na senníku a strážnici družstva Agro Čelovce Opava Lazy, 1 rozhodnutie pre SPOLBYT s.r.o. Poprad na likvidáciu azbesto-cementovej strechy na budove COOP jednota v obci Čelovce a 1 rozhodnutie pre spoločnosť Dilmun System s.r.o. Bratislava na likvidáciu AZC krytiny na dielni vrtnej prevádzky v obci Malé Straciny. Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonali firmy, ktoré vlastní oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce bol pod odborným dohľadom a boli zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia úlohy:

V roku r. 2013 sme šetрили na oddelení PPL RÚVZ Veľký Krtíš 28 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. V 25 prípadoch sa jednalo o profesiu baník v spoločnosti Baňa Dolina a.s. Po niekoľkých rokoch došlo znovu k veľkému nárastu šetření u tohto zamestnávateľa a to najmä u zamestnancov, ktorí dlhodobo vykonávali banské práce v podzemí bane. Ďalšie podozrenia na chorobu z dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia sme šetрили u profesii traktorista vo vinárskych závodoch Agro Movino a.s., Veľký Krtíš. Išlo o zamestnanca, ktorý pracuje v tejto firme 2 roky a šetrenie nepotvrdilo vykonávanie práce, ktorá by spĺňala kritériá DNJZ, ďalšie šetrenie bolo vykonané u vodiča nákladnej dopravy v Poľnohospodárskom družstve, kde tiež podmienky práce a doba vykonávanej práce nenasvedčovali vznik tohto ochorenia – choroba nebola priznaná. Ďalšie šetrenie bolo vykonané v poľnohospodárskom podniku u pracovníka živočíšnej výroby s vysokým podielom automatizácie a choroba v tejto položke tiež nebola priznaná. Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. Šetrenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš. Celkove k 31.12.2013 bolo priznaných 13 chorôb z povolania /všetko u zamestnancov Bane Dolina a.s., Veľký Krtíš/ v položke 29 – choroby z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín - ochorenie kostí, kĺbov šliach a nervovo končatín.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru je zameraný na kontrolu pracovných podmienok a pracovného prostredia. Úroveň ochrany zdravia a vykonávané opatrenia vedenie firiem vždy realizuje až po konzultácii s odbornými pracovníkmi RÚVZ. Konzultačná činnosť prispieva k zvýšeniu kvality pracovného prostredia aj v malých prevádzkach. V spolupráci so zamestnávateľom je vykonaná objektivizácia pracovného prostredia a sú určené preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Väčšinou sa jedná o zavedenie modernejších a kvalitnejších technologických zariadení, o zníženie exponovaných pracovníkov na pracoviskách s rizikovými faktormi ako aj o skrátenie času expozície. Pracovníci pri nástupe do práce a následne 1x ročne sú preškolení o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o účinnosti používania OOPP na ochranu zdravia. Stav ochrany zdravia zamestnancov a úroveň starostlivosti o pracovné podmienky zvyčajne zodpovedá ekonomickej situácii podniku. Zamestnávatelia v ekonomicky stabilných a prosperujúcich podnikoch venujú dostatočnú pozornosť problematike ochrany zdravia pri práci, zatiaľ čo pre zamestnávateľov v menej prosperujúcich podnikoch je prvoradá predovšetkým ekonomická stránka výroby. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Boli vykonané 3 výjazdové aktivity, zamerané na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v podnikoch SISME (11 osôb), Aqua Thermal Dolná Strehová (13 osôb) a ZŠ s MŠ Modrý Kameň (12 osôb). Záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú rôzne poradenské aktivity pre zamestnávateľov, napr. v spolupráci s Baňou Dolina a.s. Veľký Krtíš pri organizovaní rekondičných pobytov a pod. V spolupráci s mestom Veľký Krtíš v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. Svetový deň zdravia) vykonávajú výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ Veľký Krtíš, odd. PPL, sa zapojil do realizácie kampane Európskej kampane SLIC v rámci spoločných previerok vybraných RÚVZ a inšpektorátov práce v SR. Cieľom kampane bolo pomocou posúdenia psychosociálnych záťaží pri práci poukázať na psychosociálne riziká pri práci a upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii faktorov spôsobujúcich psychosociálne zaťaženie pri práci. Realizácia kampane prebehla v prevádzke TERMAL DS s.r.o., Dolná Strehová, IČO: 359 736 25, ktorá poskytuje hotelové a reštauračné služby. Celkovo sme v spoločnosti uskutočnili 3 previerky, v rámci ktorých sme upozornili zamestnávateľa aj zamestnancov na dôležitosť posudzovania psychosociálnych rizík pri práci, čím sa prispeje k zdravým pracovným podmienkam, spokojnosti zamestnancov a k efektívnemu pracovnému výkonu. Dotazníkový prieskum bol vykonaný u 49 zamestnancov (z toho 17 mužov a 32 žien) a u povereného zástupcu zamestnávateľa. Správa z previerky o Európskej kampani SLIC – posúdenia psychosociálnych rizík pri práci za okres Veľký Krtíš

bola zaslaná podľa pokynov spoločne s dotazníkmi na RÚVZ Banská Bystrica.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝMI CHEMICKÝMI FAKTORMI V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš, odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, k 31.12.2013 vydal 15 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky. Jednalo sa prevažne o pracovné priestory, v ktorých sa vykonáva administratívna činnosť, maloobchodný predaj a výroba jednoduchých drevárskych výrobkov. Z celkového počtu 15 rozhodnutí bolo vydaných až 14 rozhodnutí ešte pred nadobudnutím účinnosti Zákona NR SR č. 96/2013 Z.z. zo dňa 20.03.2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Po nadobudnutí účinnosti uvedeného zákona počet žiadostí o uvedenie chránených pracovísk do prevádzky rapídne klesol. V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. Pri výkone ŠZD neboli v uvedených prevádzkach zistené žiadne nedostatky.

Ďalej bolo vykonaných 5 kontrol existujúcich chránených dielní a chránených pracovísk. Jednalo sa o 3 maloobchodné predajne, 1 prevádzku na montáž a finalizáciu plastových a drevených komponentov pre nábytkársky sektor a 1 prevádzku na zostavovanie stolárskych dielcov a ich súčastí z dreva, ktorú prevádzkuje zdravotne postihnutý pracovník – SZČO. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky. Zdravotne postihnutí pracovníci pred nástupom do zamestnania absolvovali lekársku prehliadku a sú zdravotne spôsobilí vykonávať prácu na chránenom pracovisku. K dispozícii majú dennú miestnosť na oddych a odpočinok. Pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon sú na pracoviskách prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotných postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli použité aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov, z ktorých vyplynulo, že pracovníci sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na ich zdravie, zamestnávateľ im poskytuje OOPP a v prípade potreby majú kedykoľvek možnosť prerušiť výkon práce.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

V roku 2013, tak ako každoročne, sme sa zapojili do plnenia úloh, ktoré sú súčasťou uvedeného projektu, vychádzajúceho z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“ a to cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva, so zreteľom poskytnúť podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky obyvateľstva SR.

Pri plnení projektu bolo oslovených opäť 80 respondentov, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, z ohľadom na ich pracovné zaťaženie / ľahká práca/ a to v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR.

Projekt bol realizovaný v rôznych firmách a organizáciách v okrese / Veľký Krtíš, Malý Krtíš, Modrý Kameň, Dolná Strehová/ a respondenti zodpovedali predpísanému výberu cieľovej skupiny projektu. Jednalo sa konkrétne o pracovníkov Okresného úradu Veľký Krtíš, Základnej školy v Modrom Kameni, Hotela Aquatermál v Dolnej Strehovej a tiež pracovníkov firmy SISME v Malom Krtíši. V niektorých v uvedených organizáciách boli realizované práce na projekte vo viacerých etapách.

Každý klient, ktorý sa zapojil do projektu dostal tlačivo na vyplnenie jednodňového jedálneho lístka.

Vyplnené jedálne lístky boli spracované v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. Výstupy po spracovaní údajov z jedálneho lístka nám poskytli údaje o energetickom príjme, príjme základných živín - Tukov, Sacharidov, Bielkovín, vitamínov / vitamín C/, hrubej vlákniny, minerálií, cholesterolu zo stravy, kyseliny listovej, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD / tab. výživové faktory/.

V roku 2013 bolo vybraných na sledovanie viac výživových faktorov zo skonzumovanej stravy / jednodňový jedálny lístok/ respondentov projektu. Jednalo sa konkrétne o sledovanie príjmu - kyselina linolová, kyselina linolénová, nasýtené mast. kyseliny, nenasýtené mastné kyseliny s 1=, nenasýtené mastné kyseliny s viac=, trans mast. kyseliny, Fe – železo, I – Jód, vitamín A, vitamín D a vitamín E.

Pri realizácii tohto projektu sme opäť úzko spolupracovali s poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Pracovníci poradne prístrojom Reflotron odobrali každému klientovi – respondentovi kapilárnu krv na stanovenie parametrov lipoproteinového metabolizmu / Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu./ . Následne bol vyplnený dotazník a záznamový list na spracovanie somatometrických / hmotnosť, výška, BMI, WHR, TK – systolický, TK – diastolický/ a biochemických údajov, ktorý bol spracovaný v programe Microsoft Excel a poskytol nám výsledný sumár nameraných hodnôt a vyšetrení jednotlivých vekových kategórií a pohlaví /tab. somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie/.

Ďalej boli spracované dotazníky životosprávy / spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita a životospráva/ / tab. spotreby a pohybovej aktivity a životosprávy /.

Projektom sme sa zapojili do cieleného sledovania výživy vybraných skupín obyvateľstva so snahou získať a hodnotiť informácie o vývoji výživy konkrétnych populačných skupín v našom regióne s možnosťou následne informovať obyvateľstvo, v spolupráci s poradňou zdravia, o zásadách správnej výživy, propagovať ciele a smery Programu ozdravenia výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným ochoreniam, poskytovať zdravotno-výchovné materiály.

Záverom z uvedeného prieskumu vyplynulo nasledovné:

Sledovanie vybraných výživových faktorov:

- prekročenie príjmu energie zo stravy (hodnota nad 110 %) bolo zistené u mladších žien v 2 prípadoch / 10 %/ a u starších žien v 2 prípadoch / 10%/, u mladších mužov bolo prekročenie príjmu najvyššie a to v 3 prípadoch / 15 %/ a starších mužov v 1 prípade – 5%
- vo väčšej miere vo všetkých vekových kategóriách u žien i u mužov boli zistené nižšie energetické hodnoty príjmu potravy v sledovaný deň (hodnota pod 90%) a to u mladších žien 15 - 75%, u starších žien 12 - 60%, u mladších mužov tiež 11 - 55 % a u starších mužov 14 - 70%
- uvedené môže byť spôsobené i neobjektívnosťou pri posudzovaní stravovania jedinca jednodňovým jedálnym lístkom
- príjem bielkovín – najviac prípadov v každej skupine bola zistená (hodnota nad 110 %) až 70% u mladších žien, 65% u mladších mužov , 70% u starších žien a u starších mužov tiež 60%
- príjem tukov - u mladších žien boli vypočítané skôr nižšie hodnoty (hodnota pod 90%) a to u mladších žien až v 11 prípadoch, čo predstavuje 55 % a tiež 9 starších mužov malo hodnoty pod 90% - čo predstavuje 45%, u starších žien a u mladších mužov v oboch vekových kategóriách boli hodnoty vyššie (hodnota nad 110 %), v oboch kategóriách v 11 prípadoch / 60%/
- najvyššie prekročenie príjmu sacharidov zo stravy (hodnota nad 110 %) bolo zistené len v 3 prípadoch u všetkých kategórií / u mladších žien a mužov / , čo predstavuje z celkového počtu všetkých 80 respondentov – 3,75%
- príjem sacharidov je celkovo skôr nízky (hodnota pod 90%) u mladších žien v 18 prípadoch čo predstavuje 90% a starších žien v 17 prípadoch, čo je v prepočte až 85%, u mladších mužov v 15 prípadoch – 75% a u starších mužov bola hodnota pod 90% plnenia až 100% , čo predstavuje všetkých 20 respondentov v danej skupine
- najvyšší príjem vitamínu C zo sledovaných skupín bol zaznamenaný u starších žien v 11 prípadoch - 55% (hodnota nad 110 %) počtu oslovených klientov v danej vekovej kategórii, (hodnota pod 90%) bola zaznamenaná až v 13 prípadoch u mladších mužov a starších mužov zhodne / 65%/ u mladších žien v 11 prípadoch /55%/, u starších žien v 9 prípadoch - 45%
- príjem vitamínu C bol prevažne nedostatočný u všetkých respondentov a to (hodnota pod 90%) v priemere 57,5 %
- bol zaznamenaný v priemere vyšší príjem vody a to u všetkých vekových kategórií žien i mužov (hodnotu nad 110 %) bola nameraná až u 48 klientov projektu spolu, čo predstavuje 60 % celkového počtu 80 respondentov
- príjem hrubej vlákniny v strave je opäť, ako po minulé roky nedostatočný a priemer všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví je v prepočte 72,5% v nasledovnej hodnote (hodnota pod 90%) podľa odporúčaných denných dávok jednotlivých skupín / najvyváženejšie hodnoty boli zastúpené v kategórii mladších žien/
- príjem soli bol prekračovaný, nad 110 % u všetkých kategórií, hlavne však všeobecne u mužov, no oproti minulému roku zlepšenie / spolu v priemere všetci respondenti - 46,25 %, čo predstavuje 37 prípadov
- cholesterol v prijatej strave je opäť nízky, najviac prípadov zo všetkých kategórií boli hodnoty v (hodnote pod 90%) až 95 % mladších žien, u 90 % starších žien, u 50 % mladších mužov, u 65 % starších mužov.
- kyselina listová - hodnoty sa pohybovali u všetkých skupín od 0,064 do 1,210 mg.
- kyselina linolová - u mladších žien vyvážené, o statných skupín skôr v hodnote nad 110 %, spolu u všetkých respondentov v 47 prípadoch / 58,75% nad 110 %, /
- kyselina linolenová – v (hodnote pod 90%)bolo až 62 respondentov projektu, čo predstavuje 77,5 %

- mastné kyseliny - všeobecný prehľad o hodnotách je zaznamenaný len v tabuľkách pre jednotlivé kategórie, sumár tieto hodnoty neobsahuje
- železo /Fe/ - u žien všeobecne je skôr nízky v (hodnote pod 90%), mladšie ženy v 12 prípadoch a staršie ženy v 11 prípadoch a u mužov, v oboch kategóriách skôr vyšší /nad 110 % plnenia
- jód /I/ - vyhodnotenie príjmu jódu je obdobné ako príjmu železa, u žien nízky a muži vyšší
- vit. A - príjem je nízky vo všetkých vekových kategóriách u žien aj mužov a to z celkového počtu respondentov / 80/ v (hodnote pod 90%) bolo zaznamenaných až v 63 prípadoch, čo predstavuje 78,75%
- vitamín D a E – je tiež veľmi nízky u všetkých respondentov podobne ako vitamín A, a to vitamín D v (hodnote pod 90%), v 73 prípadoch /91,25%/, vitamín E v (hodnote pod 90%), v 74 prípadoch /92,50%/

Sledovanie - Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

BMI

- z uvedeného prieskumu vyplýva, že nadváhou 2. stupňa (BMI \geq 29) trpí 10 % mladších žien a až 20 % starších žien, 30% mladších mužov a až 35 % starších mužov
- v hodnotách ženy -(BMI $24 \leq$ BMI $>$ 29) a muži - (BMI $25 \leq$ BMI $>$ 30) bolo zaznamenaných 35 % mladších žien, 40% starších žien, 30% mladších mužov a 40 % starších mužov
- v hodnotách (BMI $<$ 24) je najviac mladších žien a to 11 prípadov – 55%, v 8 prípadoch starších žien, čo predstavuje 40%, a u starších mužov BMI najnižší v 5 prípadoch čo je po 25% a u mladších mužov je to 40%

WHR

- u žien bolo WHR \leq 0,85 v priemere 60% a WHR \geq 0,85 v priemere u žien 40%,
- u mužov bolo WHR \leq 0,9 v priemere 40% a WHR \geq 0,9 v priemere u mužov 60%,

TK

- vysoký systolický tlak s hodnotou nad 160 bol zistený len u starších žien a mužov, konkrétne u 3 starších žien a u 2 starších mužov, čo celkovo predstavuje /6,25%/ celkového počtu respondentov projektu
- vysoký diastolický tlak s hodnotou nad 95 bol zistený tiež prevažne u starších mužov - v 6 prípadoch u starších mužov, u 1 mladej ženy, u 1 mladého muža a u 3 starších žien, čo je v priemere 13,75 % z celkového počtu respondentov

Celkový cholesterol

hodnoty celkového cholesterolu bolo zistené nasledovné:

- C Chol. $<$ 5 malo najväčšie zastúpenie respondentov a to v rozmedzí 45 – 90% /63,75%/
- $5 \leq$ C Chol. $<$ 6 – v 18 prípadoch celkovo – 22,50%
- C Chol. \geq 6 boli namerané spolu v 11 prípadoch, čo predstavuje len 13,75% z celkového počtu, mladé ženy nemali v tejto hodnote ani 1 prípad

Glykémia

- Prekročenie hodnôt glukózy nad 6,1 nebolo v roku 2013 zistené u žiadneho respondenta

Zistené hodnoty HDL, TG, LDL sú tiež súčasťou sumárnej tabuľky k dotazníku.

Sledovanie pohybovej aktivity a životosprávy

Životospráva

- najviac respondentov všetkých skupín hodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú - občas problémy v životospráve / 43 respondentov/ až 53,75 %

- 4 staršie ženy, 2 mladšie ženy, 3 mladší muži a žiaden starší muž hodnotili svoju životosprávu ako zlú – nepravidelné a nesprávne stravovanie, nízka pohybová aktivita, veľa stresov a pod. / 11,25%/
- na otázku „ Zmenili ste svoju životosprávu v poslednom období ?“ odpovedalo ÁNO celkovo 28 respondentov a to až 9 mladších žien, 5 starších žien, 7 mladších mužov a 7 starších mužov, čo predstavuje celkovo 35% všetkých adeptov
- Stresu / odpoveď „ áno“ /
- je vystavených až 35 % mladších žien, 40 % starších žien, 45 % mladších mužov a 35 % starších mužov
- zo zisteného vyplýva, že oproti minulému roku došlo k zmene, stresový faktor sa u pohlaví vyrovnáva, no viac je tento rok mužov vystavených stresu v porovnaní so ženami a celkovo odpovedalo áno 38,75 % oslovených

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jedlej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2013 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 24 vzoriek jedlej soli na chemické analýzy. Vzorky soli boli odoberané v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov.

Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO3) a ferokyanid draselný .

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že obsah jodidu draselného bol v troch vzorkách soli zvýšený nad 35 mg/kg, čo predstavuje 12,5 % vzoriek. Najvyššia hodnota KJ bola 38,9 mg/kg. Obsah ferokyanidu draselného bol vo všetkých vzorkách v hodnote do 20 mg/kg.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl.3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléntetraftalátu a senzorké hodnotenie modelových potravinových simulátorov, prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov.

Na základe plánu úradnej kontroly na rok 2013 sme v rámci tejto úlohy odobrali 1 vzorku plastových detských fľaštičiek do 3 rokov z distribučnej siete. Sledovaným rizikovým ukazovateľom v predmetnom výrobku bol bisfenol A. Zároveň bola kontrola zameraná na označovanie, ktoré bolo v súlade s požiadavkami PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Výsledky laboratórnych rozborov boli v súlade s platnou legislatívou.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV.

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál do potravinárskych výrobkov.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR č. OHVBP KV/ 1468/ 2013/Tru zo dňa 16.1.2013 a tiež na základe priebežných doplňujúcich usmernení k monitoringu - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm na rok 2013, sme zabezpečili i v tomto roku sledovanie spotreby 2 prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu:

- Zabezpečili sme pre monitoring 20 dobrovoľných respondentov v stanovených vekových kategóriách respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži /10/ a ženy/10/ ľahko/stredne pracujúci .
- Každý z respondentov vyplnil 2 x 24 hodinový dotazník / jedálny lístok/ spotreby pokrmov a nápojov a to 1x vybraný pracovný deň a 1x víkendový deň. Jednotliví účastníci monitoringu boli oboznámení so štúdiom a tiež k tlačivám k vyplňovaniu spotreby obdržali Prílohu č.1 - Návod na vyplnenie dotazníka / jedálneho lístka/ pre spotrebu prídavných látok.

Jedálne lístky boli vypísané podrobne, podľa pokynov a každý nápoj a pokrm mal uvedený obchodný názov. Uvádzané boli presné skonzumované množstvá a tiež miesto konzumácie.

- Každý z respondentov vyplnil týždenný dotazník spotreby potravín. Na základe vyplnených dotazníkov boli údaje o skonzumovanom množstve prídavných látok doplnené do príslušných tabuliek.
- V rámci odberu vzoriek boli odobraté 2 vzorky
 1. Punčové rezy /korpusové/ na prítomnosť Chinolínovej žltej - 104
 2. Emco Mysli škorica na prítomnosť arómy kumarínOdobraté vzorky obsahovali v zložení na obale a na informačnej etikete pre spotrebiteľa výrobku predmetnú prídavnú látku a arómu, čo analýzy v prípade kumarínu potvrdili, ale uvádzaná chinolínová žltá sa v odobratých punčových rezoch nezistila. Správa a vyplnené tabuľky boli zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A (obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach určených na dojčenskú výživu a monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami dostupných na našom trhu).

V rámci tejto úlohy sme na základe plánu úradnej kontroly a ŠZD na rok 2013 odobrali 1 vzorku lakovaných konzerv na vyšetrenie bisfenolu A. Vzorka bola zaslaná spolu so záznamom o úradnej kontrole na vyšetrenie na RÚVZ Poprad. Výsledky laboratórnych rozborov boli v súlade s platnou legislatívou.

V rámci úradnej kontroly bolo skontrolované označenie a skladovanie potravinárskych obalov z ktorých bola odobraná vzorka na vyšetrenie.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V kalendárnom roku 2013 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Realizácia projektu bola vykonaná podľa usmernenia ÚVZ SR v II. polroku 2011 v termíne od 26.09.2011 do 04.11.2011 na štyroch základných a troch stredných školách v okrese Veľký Krtíš. Meraní sa podrobilo 512 žiakov z vybraných škôl vo veku od 7 – 18 rokov. Do uvedeného projektu boli vybrané nasledovné základné školy: Základná škola s materskou školou, Modrý Kameň, Základná škola, ul. Poľná, Veľký Krtíš, Základná škola B. Balassiho s vjm, Vinica, Základná škola s materskou školou, Želovce. Realizácia projektu na stredných školách bola zabezpečená na Gymnáziu A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši, v Spojenej škole v Modrom Kameni a v Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši.

Z vybraných škôl bol vyžiadaný menný zoznam všetkých žiakov s dátumom narodenia, z ktorých bol vypočítaný vek žiakov v desatinnej sústave, ktoré prevzala WHO z Medzinárodného biologického programu. Následný výber chlapcov a dievčat bol uskutočnený systematickým výberom podľa usmernenia, zaslaného z ÚVZ SR Bratislava. Po dohode so štatutárnym zástupcom školy u vybraných respondentov boli vykonané antropometrické merania (meranie telesnej hmotnosti, telesnej výšky, obvodu hlavy, obvodu hrudníka, obvodu bokov a obvodu ľavého ramena). Typ žiaka bol hodnotený podľa vlastného úsudku riešiteľov projektu. Ďalej boli zisťované údaje a životnom štýle detí (stravovanie, telesná výchova, predškolské zariadenie) a o rodinnej anamnéze (rodina, vzdelanie, zamestnanie, výška a hmotnosť otca a matky) a ďalšie informácie o respondentovi (národnosť, bydlisko, menštruácia u dievčat a mutácia u chlapcov). Údaje boli zapisované do pripravených hárkov zaslaných z ÚVZ SR Bratislava.

Zadávanie údajov do masky v programe Excel bolo vykonané v termíne do 31.3.2012 a zaslané na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2013 bola realizovaná V. etapa projektu monitorovaním vo vekovej kategórii 15 – 18 ročných detí. Podľa usmernenia gestora projektu bol projekt realizovaný na jednej mestskej (Stredná odborná škola, ul. Poľná 10, 990 01 Veľký Krtíš) a dvoch vidieckych stredných školách (Stredná odborná škola a Odborné učilište internátne, K. Gottwalda 70/43, 991 06 Želovce) dotazníkovým prieskumom v 16. a 17. kalendárnom týždni (od 15.4. do 26.4.2013), pričom boli vyplnené dotazníky o stravovacích návykoch dieťaťa, 24 – hodinovej stravovacej anamnéze a 24 hod. pohybovom režime, frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách dieťaťa. Z každej školy bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže za RÚVZ Veľký Krtíš bolo vyšetrených 120 žiakov. Odber vzoriek stráv (obedov) sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni v zariadení spoločného stravovania, kde je zabezpečené stravovanie žiakov, resp. v ktorom sa pripravuje strava pre žiakov. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek stráv na stanovenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, uhl'ohydrátov a vybraných chemických ukazovateľov v strave. U vybraných respondentov boli vykonané merania vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pásu a obvod bokov) a tlak krvi. Z 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy bol v II. polroku 2013 pomocou programu Alimenta verzia 4.3. vypočítaný energetický príjem a zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive. Z informácií získaných o fyzickej aktivite detí za 24 hod. bol vypočítaný energetický výdaj. Získané hodnoty boli spätne zapísané do mustry.

Získané údaje v dotazníkoch boli zapísané do pripravenej mustry a následne zaslané gestorovi projektu, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie. O výsledkoch laboratórneho rozboru stravy bola vyhotovená písomná správa pre zariadenia školského stravovania, kde bol realizovaný odber stravy.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získanie prehľadu o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2013 sa uskutočnila II. etapa projektu – zber údajov u detí školského veku a analýza získaných údajov. Do vybranej mestskej základnej školy (Základná škola, ul. Poľná 1, 990 01 Veľký Krtíš) boli odovzdané dotazníky pre žiakov vo veku 10 rokov o prehľade potravín,

skonzumovaných v priebehu 24 hodín (príloha č.1_dotazník k 24 hod. spotrebe) a dotazníky o frekvencii spotreby potravín (príloha č.2_dotazník k životospráve – frekvencia konzumovania). V rámci monitoringu jbola sledovaná spotreba 2 prídavných látok - farbív – E 129 Allura červená AC a E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm - Mentofuránu a Kumarínu. Z vybranej základnej školy bolo vrátených 14 dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli zapísané do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v stanovenom termíne.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR. MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom – v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav, ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky.

Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru, v rámci ktorých by prípadne bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť fortifikované jódom.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Pri realizácii projektu sa bude postupovať podľa usmernení gestorov projektu.

Na základe požiadavky RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v súvislosti s plnením projektu č. 4.4. boli v I. polroku 2013 skontrolované a prepočítané údaje o množstve prijatého jódu v mustrách 24 hod. jedálnych lístkov v databáze z projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí detí ...“ pre jednotlivé vekové kategórie detí (predškolský vek, mladší a starší školský vek). Opravené hodnoty boli zaslané RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“ na základe žiadosti ÚVZ SR bolo vykonané monitorovanie hygienického stavu priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy. Počet vykonaných kontrol v okrese Veľký Krtíš bol 10, počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy bol 13, počet uložených opatrení bol 8. O vykonaných kontrolách a zistených nedostatkoch bola zaslaná správa RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom projektu je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiská pre zlepšovanie kvality prostredia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je odbor HDM v spolupráci s OOFŽP. V roku 2013 oddelenie HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši neobdržalo usmernenie na realizáciu tohto projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dospelých, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2013. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš, ako i v regionálnom týždenníku. Na uverejnenom telefónnom čísle sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania.

6.2 SURVEILANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali šetrenia výskytu infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 123 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 86 v ohniskách salmonelóz, 5 v ohniskách šigelóz, 3 v ohniskách Kamylobakteriálnej enteritídy, 1 Rotavírusovej enteritídy, 1 v ohnisku akútnej hepatitídy typu A, 3 v ohniskách hepatitíd typu B, 3 v ohniskách chronickej hepatitídy typu C a v 19 kontaktoch s týmito hepatitídami.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 270 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2013 oddeleniu epidemiológie boli nahlásené 2 nozokomiálne nákazy z oddelenia OAIM a interného B oddelenia. Na predchádzanie NN sa v nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským pracovníkom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracujú s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia verejnosti, zároveň plnili programy a projekty hlavného hygienika SR a ECDC.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci programu prevencie HIV/AIDS v okrese Veľký Krtíš v roku 2013 sme v spolupráci s poradňou zdravia sa zúčastnili na týchto aktivitách:

- vyhotovenie nástienok zameraných k svetovému dňu proti AIDS
- prednášky v stredných odborných školách v spolupráci s poradňou zdravia - prevencia pohlavných chorôb na II. stupni ZŠ v Dolnej Strehovej, SOŠ Modrý Kameň a SOŠ Veľký Krtíš. Prevencia a prednášky na školách sa uskutočňujú opakovane počas celého roka
- distribúcia propagačného materiálu a premietanie krátkych filmov na školách
- prieskum o úrovni vedomostí o AIDS formou dotazníkov

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Národný program podpory zdravia je programom, ktorý priebežne plníme počas celého roka. Aj v tomto polroku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Časť činnosti oddelenia zameriavame na preventívne opatrenia, ktorých cieľom je znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Pravidelne uverejňujeme v regionálnom týždenníku články o prebiehajúcich aktivitách a kampaniach.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, prevencia pohlavných ochorení. Prednášky na tieto témy realizujeme v materských, základných a stredných školách. Pre seniorov pripravujeme priebežne aktivity zamerané na aktívne starnutie.

V poradenskom centre neustále zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme vyšetřili parametre potrebné pre projekt Výživový stav obyvateľstva. Celkovo tento rok bolo do tohto projektu zapojených 80 zamestnancov.

Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V roku 2013 sme realizovali dotazníkový prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR.

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

V priebehu mája a júna sme oslovili respondentov, ktorí nám vyplnili dotazník. Údaje z vyplnených dotazníkov sme zadávali do programu v priebehu mesiacov júl a august a odoslali sme ich na spracovanie na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami. V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme v rámci projektu Výživový stav obyvateľstva vyšetřili 36 klientov, ktorým bolo tiež poskytnuté odborné poradenstvo.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou vyšetrení v poradni zdravia je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

Prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, sme vykonali v Špeciálnej základnej škole vo Veľkom Krtíši, Čebovciach, Modrom Kameni a Veľkom Krtíši. V rámci týchto prednášok sme deťom a žiakom premietli DVD s príslušnou tematikou a besedovali sme s nimi o otázkach dôležitosti pohybovej aktivity, hlavne v období dospievania.

V rámci tohto programu sme pre zamestnancov nášho úradu zrealizovali turistický výstup v štiavnických vrchoch.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sme sa zapojili do kampane „Odstráň obezitu“. V uvedený deň sme v Základnej škole na námestí A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši priblížili problematiku obezity pedagógom a žiakom 8. a 9. ročníka. V prednáške sme sa zamerali na zdravotné problémy spôsobené nadváhou a obezitou, a predovšetkým na prevenciu spočívajúcu v správnej výžive a dostatku pohybovej aktivity. Účastníkom sme ponúkli jablkovú šťavu a čerstvé aj sušené jabĺčka, ktoré zabezpečila firma Fructop a rozdali sme letáky „Odstráň obezitu“.

V ďalších termínoch sme sa na viacerých výjazdových aktivitách zamerali na zisťovanie nadváhy a obezity prostredníctvom merania viscerálneho tuku, celkového telesného tuku, výšky, hmotnosti, obvodu pása a bokov, WHR, BMI, a svaloviny. Zároveň sme vyšetrili biochemické parametre (cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) a zmerali krvný tlak a pulz. Klienti vyplnili dotazník kampane a zmerané hodnoty sme im zapísali do záznamovej kartičky klienta. Po stanovení daných parametrov sme každému klientovi poskytli individuálne vyhodnotenie a poradenstvo, ako upraviť svoju životosprávu, aby sa zbavili nadváhy alebo obezity a udržali si svoju hmotnosť v hraniciach normy. Celkovo sme v rámci tejto kampane vyšetrili 57 klientov. Získané údaje sme vkladali do súboru v programe EPIDATA a odoslali na spracovanie na ÚVZ SR.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity. Keďže tento jav vnímame ako veľmi rozšírený, distribuovali sme účastnícke listy do subjektov ako sú lekárne, mestský úrad, knižnica, športová hala, plaváreň, stredné a základné školy. Akciu sme spropagovali na informačných tabuliach, v regionálnom týždenníku, na webstránke mesta aj nášho úradu, využili sme aj Svetový deň pohybom pre zdravie.

Sprievodnými podujatiami bolo meranie krvného tlaku a percenta telesného tuku vo fitcentrách a na plavárni, počas neho bol vstup do plavárne aj do fitka zdarma. Po skončení kampane sme účastnícke listy odoslali na RÚVZ do Banskej Bystrice na vyhodnotenie. V tomto roku bol ocenený aj jeden účastník z nášho okresu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Naplneniu cieľa akčného plánu - prevencii fajčenia u detí - sme sa venovali počas prednášok a besied na druhom stupni základných škôl.

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia poskytujeme fajčiarom počas návštevy základnej poradne, pričom ich odporúčame do poradne na odvykanie od fajčenia.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme mali deň otvorených dverí v poradni zdravia, ďalší deň sme merali percento CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ. Obidve aktivity sme spropagovali na informačnom paneli, v regionálnych médiách a na webstránke úradu. Koncom roku sa lekárka z poradne zúčastnila na konferencii „10 rokov od ratifikácie rámcového dohovoru o kontrole tabaku“.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, bude prebiehať na budúci rok.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sa venujeme v prednáškovej činnosti oddelenia prevažne na druhom stupni základných škôl. Pracovníčky oddelenia sa zúčastnili na odbornej konferencii Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020 – implementácia v praxi. Úlohy, ktoré z neho vyplývajú, budeme naplňovať vo svojej činnosti.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Tento cieľ programu naplníme prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka. Na aktivity, ktoré sme realizovali v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v rámci týždňa mozgu, sme konkrétne pozývali členov Jednoty dôchodcov Slovenska, s ktorými máme dlhoročnú spoluprácu.

Obidve pracovníčky OPZ sa prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia vzdelávali v problematike podpory zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Získané poznatky využívame v motivácii obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším. Pravidelne spolupracujeme najmä s klubom dôchodcov a DDaDSS vo Veľkom Krtíši. Pri príležitosti medzinárodného dňa starších sme zrealizovali výjazdovú aktivitu do obce Malý Krtíš, kde sme seniorom merali hladinu cholesterolu, krvný tlak a antropometrické parametre a poskytli sme im individuálne poradenstvo na základe zistených hodnôt. Zamerali sme sa na zdravý životný štýl seniorov a úpravu stravovacích návykov pri hypertenzii.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľom Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Tento cieľ napĺňame priebežne prednáškovou činnosťou v materských, základných a stredných školách. Zamierujeme sa na hlavné priority, z ktorých najväčší dôraz kladieme na formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, význam pohybu pre zdravie, znižovanie rizika úrazov, podpora duševného zdravia, výchova ku zdravým vzťahom, manželstvu, rodičovstvu, sexuálne zdravie, nebezpečenstvo AIDS, prevencia závislostí a porúch príjmu potravy. Prioritu Úrazy a násilie sme naplnili distribúciou brožúr a plagátov s tematikou zabránenia násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich do základných a stredných škôl.

Spolupracovali sme oddelením HDM pri realizácii projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

u študentov stredných škôl – štvrtá etapa, kde sme merali antropometrické ukazovatele a krvný tlak u 120 respondentov.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia sme spolu so ZŠ v Modrom Kameni zorganizovali deň proti fajčeniu. Žiaci druhého stupňa boli zapojení do aktivít „Florbalom proti fajčeniu“, prednáška s DVD o škodlivosti fajčenia a meranie smokerlyzerom u fajčiarov, v ďalšej skupine vytvárali nástenku s tematikou škodlivosti fajčenia a posledná skupina vypracovávala prezentáciu na túto tému.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku sme vykonali v MŠ a v ŠZŠ.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi. V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme deti v MŠ a na prvom stupni ZŠ na vidieku edukovali v správnej starostlivosti o dentálne zdravie a o zdravom stravovaní.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach

eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 355 klientov, z toho 109 mužov a 246 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 132 klientov, opakovane bolo vyšetrených 223 klientov, z toho 63 mužov a 160 žien. Každému z nich bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne.

Vedúca OPZ sa v rámci Operačného programu Vzdelávanie, modul č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia zúčastnila vzdelávania v používaní programu Test zdravé srdce, kde boli poskytnuté informácie od autorky programu, a zároveň bola aj možnosť spresniť si konkrétne praktické zručnosti v tomto programe.

Okrem základnej poradne pracujeme s klientmi aj v nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

11. – 17. marec – Týždeň mozgu – počas tohto týždňa sme pre verejnosť usporiadali prednášku „Žijeme život prospešný nášmu mozgu?“, oslovili sme prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov všetkých občanov okresu, s touto aktivitou sme spojili aj výjazdovú aktivitu

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody na odd. HŽP a pripravili sme prednášku o význame vody pre druhý stupeň základných škôl.

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali v priestoroch RÚVZ

a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. V tomto roku sme zorganizovali deň otvorených dverí, pripravili sme dotazníky zamerané na tému tohtoročného dňa zdravia – hypertenziu.

12. apríl – Deň narcisov - v strednej odbornej škole sme premietli DVD ako sa vyhnúť hrozbe rakoviny, merali sme krvný tlak študentom aj pedagógom

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - nástenka v priestoroch RÚVZ

Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku. V spolupráci s oddelením PPL sme prezentovali prakticky a metodicky konkrétne cviky, ktoré sa dajú robiť v kancelárii ako prevencia ochorení chrbtice.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí, v danom týždni sme ponúkli fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou nášho úradu. Akciu sme spropagovali v mestskom rozhlase, na stredných školách, na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ. Následne sme uverejnili článok v regionálnom týždenníku, kde sme opätovne ponúkli poradenstvo a pomoc pri odvykaní od fajčenia.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – spropagovali sme „Deň zodpovednosti“, počas ktorého budeme na verejných

priestranstvách informovať o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a poskytovať informácie súvisiace s konzumáciou alkoholu. K tomuto dňu sme pripravili informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme dôchodcom v klube dôchodcov premietli DVD s praktickými radami ako sa o takto postihnutého človeka starať. Materiály s touto tematikou sme distribuovali do klubu dôchodcov a domova dôchodcov vo Veľkom Krtíši. Prednášku o Alzheimerovej chorobe sme uskutočnili v ZŠ v Dolnej Strehovej, vrátane premietnutia DVD.

27. september - Svetový deň srdca - tento deň už tradične prebieha v rámci kampane MOST, ktorá je venovaná celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Počas tohtoročného „Dňa srdca“ sme na verejnom priestranstve na námestí A.H.Škultétyho zriadili meracie miesto, kde sme merali TK, pulz, BMI, cholesterol, antropometrické merania, zisťovali anamnestické údaje, závažné vo vzťahu ku kardiovaskulárnym ochoreniam a na základe zistených skutočností poskytovali odborné poradenstvo. Akcie sa tento rok zúčastnilo 48 občanov.

1. október – Medzinárodný deň starších

Pri tejto príležitosti sme sa zamerali na seniorov na vidieku, kde sme im zisťovali hladinu cholesterolu, TK, pulz BMI a antropometrické parametre.

10. október – Svetový deň duševného zdravia – uvedený deň a tematiku duševného zdravia sme spropagovali na webovej stránke úradu, taktiež sme vytvorili informačný panel v priestoroch nášho úradu. Prednášku s besedou na tému duševného zdravia sme uskutočnili pre študentov strednej školy, kde sme aj distribuovali materiály týkajúce sa duševného zdravia. Na všetky základné a stredné školy v okrese sme elektronicky rozoslali publikáciu „Prevencia samovrážd – príručka pre učiteľov“

12. – 18. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa, do ktorého spada aj Medzinárodný deň bez fajčenia, sme pre žiakov druhého stupňa základnej školy zrealizovali prednášku o škodlivých následkoch fajčenia na ľudský organizmus spojené s premietaním DVD o tejto problematike.

Zapojili sme sa do súťaže o najlepšiu protidrogovú nástenku, ktorú vyhlásil ÚVZ SR pre základné školy. Informácie o tejto súťaži sme podali na všetky základné školy v okrese, na webstránku úradu a mestský úrad. Oznam sme uverejnili v regionálnom týždenníku Pokrok.

1. december – Svetový deň AIDS – tento deň a dôležitosť tohto problému sme zdôraznili študentom stredných škôl. Pred začiatkom prednášky sme dotazníkom zistili ich vedomosti o tomto ochorení. Po prednáške bola beseda a premietli sme im DVD o utrpení ľudí postihnutých týmito ochoreniami.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku.

Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

Do realizácie tohto projektu sme sa zapojili podľa pokynov gestora v rokoch 2011 – 2012.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol v roku 2013 zaradený do plnenia tejto úlohy.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol v roku 2013 zaradený do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol v roku 2013 zaradený do plnenia danej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ:

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Plnenie úlohy:

V prvom polroku 2013 bolo vykonané zmonitorovanie najpoužívanejších pesticídnych látok na PD obhospodarujúcich poľnohospodársku pôdu. Ďalej boli vytypované vodárenské lokality v blízkosti ktorých sa používajú registrované pesticídne látky.

Do zmapovania budú zaradené oblasti s obhospodarovanou poľnohospodárskou pôdou v lokalitách ochranných pásiem tzv. malých vodných zdrojov t. j. Giglovce, Jasenovce, a Vlača.

1.6 TACTICS (TOOLS TO ADDRESS CHILDHOOD TRAUMA, INJURY AND CHILD SAFETY)

Plnenie zabezpečuje iba ÚVZ SR.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol v roku 2013 zaradený do plnenia danej úlohy.

MIMORIADNE ÚLOHY ODDELENIA

1.1 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA VO VODÁCH NA KÚPANIE NA UMELÝCH A PRÍRODNÝCH KÚPALISKÁCH V PREŠOVSKOM KRAJI POČAS LTS

Plnenie úlohy:

Vo vodách prírodných kúpalísk VN Veľká Domaša, bazénoch Letného kúpaliska vo Vranove nad Topľou a v bazéne v obci Hermanovce, bol počas LTS 2013 vykonaný aj monitoring **celkového organického uhlíka**, v zmysle pokynu pre výkon ŠZD na kúpaciu sezónu 2013. **Na vyšetrenie TOC bolo celkovo odobratých 21 vzoriek.** Limitné hodnoty TOC sú v súlade s požiadavkami Vyhl. č. 308/2012.

1.2 ZMONITOROVANIE DUSITANOV A DUSIČNANOV V INDIVIDUÁLNYCH VODNÝCH ZDROJOCH V OBCIACH BEZ VEREJNÉHO VODOVODU

Plnenie úlohy:

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonali priamo v teréne v obciach (**21 obcí**) bez verejného vodovodu celkove 89 analýz vôd z individuálnych vodných zdrojov na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Výsledky analýz preukázali, že najvyššie hodnoty **dusičnanov** boli v obci Skrabské – 67% vzoriek, v obciach Vyšný Žipov, Radvanovce, Remeniny a Matiaška bolo nadlimitných 50% vzoriek.

Najnižší obsah dusičnanov bol vo vzorkách odobratých v obci Ďapalovce, Ruská Voľa, Vavrinec a Babie. **Prítomnosť dusitanov v nadlimitnej hodnote nebola zistená v žiadnej vyšetrenej vzorke.**

Výsledky monitorovania boli zverejnené v regionálnych týždenníkoch a odoslané na obecné úrady v obciach v ktorých bol vykonaný monitoring.

1.2 MONITORING INDIVIDUÁLNYCH VODNÝCH ZDROJOV V OBCIACH POSTIHNUTÝCH POVODŇAMI

Cieľ:

Kontrola kvality vody vo vytypovaných vodných zdrojoch v obciach bez verejného vodovodu.

Plnenie úlohy:

V obciach bez verejného vodovodu postihnutých lokálnymi povodňami, bolo odobratých **15 vzoriek** z vodných zdrojov individuálneho zásobovania vytypovaných v spolupráci s miestnou samosprávou.

1.2 MONITORING MINERALIZOVANÝCH PITNÝCH VÔD V OKRESE VRANOV NAD TOPEĽOU

Cieľ:

Kontrola kvality vody v zdrojoch mineralizovanej vody na území okresu Vranov nad Topľou.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou i naďalej pravidelne monitoruje pramene mineralizovanej vody v obciach Nová Kelča, Bystré a Hermanovce.

V roku 2013 bolo odobratých **16 vzoriek.** Výsledky mikrobiologických a biologických skúšok preukázali zdravotnú bezpečnosť mineralizovanej vody z prameňov v obciach Bystré a Hermanovce. Voda z prameňa mineralizovanej vody v obci Nová Kelča dlhodobo nespĺňa požiadavky NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z.. Výsledky laboratórnych analýz sú priebežne zverejňované na webovej stránke RÚVZ.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2013 evidovaných 24 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 761 osôb, z čoho 106 sú ženy. V 3. kategórii rizika evidujeme 612 zamestnancov, z toho 106 žien, v 4. kategórii rizika 149 zamestnancov, pričom ženy práce v tejto kategórii nevykonávajú. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (582 zamestnancov) a chemické látky a zmesi (459 zamestnancov, kde v porovnaní s minulým rokom došlo k miernemu poklesu). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (346 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky 99 zamestnancov, chemické karcinogény a mutagény 99 zamestnancov, dermatotropné látky 76 zamestnancov, jedovaté látky 76 zamestnancov, žieraviny 74 zamestnancov; ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 65 zamestnancov, 37 zamestnancov je vystavených rizikovému faktoru psychickej záťaže, 2 pracovníci optickému žiareniu a 3 biologickému faktoru. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií či pri výrobe cementu.

V 1. polroku 2013 boli v spoločnosti **Bukocel, a.s. Hencovce** na základe vykonania novej objektivizácie v roku 2012 prehodnotenú riziká a boli podané nové návrhy na zaradenie prác do kategórie 3 aj 4 rizika ohrozenia zdravia pre expozíciu škodlivým faktorom pri práci - hluk a chemický faktor. Na hodnotených pracoviskách boli vykonané technické opatrenia, čím došlo k výraznému zníženiu zaťaženia zamestnancov a niektoré profesie umožnilo preradiť do 2. kategórie rizika. V spoločnosti však naďalej evidujeme práce v 4. kategórii rizika z titulu hlučnosti a prašnosti hlavne vo výrobnom procese pri výrobe celulózy.

V spoločnosti **LINORA s.r.o. Hencovce** boli na základe vykonanej objektivizácie hluku pracovníčky oddelenia šitia pri obsluhu šijacích strojov zaradené do 3. kategórie rizika.

Do 3. kategórie rizika z titulu zvýšených hodnôt zvaračských pevných aerosólov boli

zaradené práce v profesii delič kovov v spoločnosti **TECAK-KOVO, s.r.o., Vranov nad Topľou**.

Z kategórií rizika boli v decembri 2013 vyradené práce servisných elektrikárov spoločnosti **VSE, a.s. Košice**. V návrhu na vyradenie zamestnávateľ predložil hodnotenie rizík na základe novo vykonaných meraní (hluk, chemický faktor, vibrácie) a prepracovaného časového snímku zamestnancov.

O vyradenie z rizika taktiež v mesiaci december 2013 požiadala spoločnosť **Inžinierske stavby, a.s. Košice** u zamestnancov na pracoviskách pri výrobe asfaltových zmesí. Spoločnosť zrealizovala monitorovanie výrobného procesu z veľína prevádzky, čím dôjde k zníženiu expozície zamestnancov hladinám hluku.

Návrh na vyradenie prác z rizikových kategórií z titulu psychickej pracovnej záťaže podala Základná škola Kukučínova vo Vranove nad Topľou, kde bolo vykonané nové prehodnotenie psychickej záťaže zamestnancov z hľadiska úrovne pracovných podmienok a charakteru práce (objektívne hodnotenie) a podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž (Meisterov dotazník).

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika sa oproti roku 2012 významne nezmenil, zaznamenal mierny vzostup.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávatelia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. Bukocel, Zeocem ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Preventívne lekárske prehliadky vo všetkých prevádzkach s vyhlásenými rizikovými prácami zabezpečujú lekári PZS.

V roku 2013 bola uložená sankcia spoločnosti **SLAVIA GRATING s.r.o. Výroba kompozitných roštov, Hanušovce n.T.** Spoločnosť počas skúšobnej prevádzky vykonala objektivizáciu škodlivých chemických látok v pracovnom ovzduší, pričom namerané hodnoty prekračovali NPEL. Do termínu stanovenom v rozhodnutí spoločnosť nepredložila protokoly z meraní, nevypracovala hodnotenie rizika, nepodala návrh na uvedenie priestorov do trvalej prevádzky a **návrh na zaradenie prác do rizika**.

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2013 nebola prešetrovaná choroba z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2013 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

V roku 2013 bolo vydaných 12 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky alebo skúšobnej prevádzky, ktorých činnosť priamo súvisí s používaním chemických prípravkov vo výrobnom procese, pri predaji alebo pri skladovaní. Do prevádzky boli uvedené priestory spoločnosti AB Facility s.r.o., ktorá zabezpečuje výkon upratovacích služieb a plošnej dezinfekcie priestorov Vranovskej nemocnice a schválené pracovné postupy pri týchto činnostiach, priestory farbenia v spoločnosti LINORA s.r.o., pracovisko stáčania chemikálií v spoločnosti Bukocel a.s. a i.

Bolo posúdených 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. Jednalo sa o väčšie prevádzky ako Bukocel, a.s. – pri výrobe a spracovaní celulózy, LINORA s.r.o. – pri farbení textilných výrobkov, VSK PRO-ZEO s.r.o. - pri úprave a balení zeolitov, SLAVIA GRATINGS s.r.o. – pri výrobe kompozitných roštov, ale aj o malé prevádzky ako Predaj a miešanie farieb, Autoservis a Výrobu plastov z odpadových materiálov.

V priebehu roka 2013 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve

nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup ku uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti. Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2013 bola vykonaná spoločná preverka s pracovníkmi Inšpektorátu práce v Prešove v spoločnosti Zeocem, a.s. Bystré, zameraná na kontrolu plnenia opatrení vydaných pri spoločnej preverke v roku 2012 vykonanej za účelom zistenia dodržiavania ustanovení chemickej legislatívy. Kontrolou bolo zistené, že všetky uložené opatrenia boli splnené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Vranov nad Topľou v roku 2013 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 99 zamestnancov, z toho 12 žien (85 v 3. kategórii, 14 v 4. kategórii rizika). Oproti predchádzajúcim rokom sa počet takto pracujúcich znížil (rok 2011 136 zamestnancov, rok 2012 128 zamestnancov).

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Vranovskej nemocnice, n. o., Vranov nad Topľou, Bukocelu a.s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a plastov. V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**.

V spoločnosti Bukocelu a.s., Hencovce sú karcinogénom exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol.

V roku 2012 boli do skúšobnej prevádzky do 31.12.2012 uvedené pracovné priestory spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí. V prevádzke pracuje 20 pracovníkov. Zamestnávateľ vykonal objektivizáciu škodlivých faktorov, ktorá preukázala prekročenú hodnotu **styrénu** v pracovnom ovzduší, preto zamestnávateľ pristúpil k vykonaniu technických opatrení na odsávacom zariadení a opätovne zabezpečil vykonanie objektivizácie chemického faktora, ktoré preukázali dostatočnú účinnosť vykonaných opatrení. Namerané hodnoty neprekračovali NPEL.

V roku 2013 počas výkonu ŠZD pri kontrolách kariet bezpečnostných údajov nebolo zistené používanie látok poškodzujúcich reprodukciu alebo narušujúcich endokrinný systém.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou boli podané 4 návrhy na vydanie rozhodnutia. Spoločnosti predložili platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s azbestovými materiálmi, doklady o preskúšaní a doklady o preventívnych lekárskech prehliadkach zamestnancov. Predložené boli 2 protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien vo vzduchu po ukončení sanačných prác.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V 1. polroku 2013 nebola posudzovaná psychická záťaž na žiadnom pracovisku. Zamestnanci

Základnej školy Kukučínova vo Vranove nad Topľou sú z titulu psychickej pracovnej záťaže zaradení do 3. kategórie rizika. Zamestnávateľ podal návrh na preradenie prác do prvej a druhej kategórie rizika.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 bolo prešetrovaných 10 podozrení (4 z roku 2012) na chorobu z povolania z DNJZ u 1 repasírky, 1 predavačky, 2 šičiek, 3 ručných šičiek, 1 stavebného robotníka, 1 údržbára, 1 operátorky textilného stroja. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o poškodenie horných končatín. Šičky a repasírka, u ktorých sa prešetrovalo podozrenie na chorobu z povolania boli zamestnané v textilných prevádzkach. Práce na uvedených pracoviskách sú zaradené do 2. kategórie rizika, avšak sú často vykonávané v neprirodzenej polohe a vnúteným tempom. Z uvedeného počtu bol priznané 4 choroby z povolania.

V okrese Vranov nad Topľou nevidujeme rizikové práce z dôvodu DNJZ.

Oproti roku 2012 (13 CHzP) došlo k zníženiu počtu podaných návrhov na prešetrenie choroby z povolania. Prevažujú profesie v textilnom priemysle, ako šička, retiazkovačka, ručná šička, nakoľko okres Vranov nad Topľou je zameraný na túto oblasť, kde je v pracovnom procese takmer 100 % zastúpenie žien. U týchto profesií nie je možné predísť ochoreniu používaním OOPP, avšak účinnou možnosťou by mohla byť zmena organizácie práce, napr. striedaním profesií, znížením pracovného tempa a p.

Z ochorení prevažujú najmä epikondylitídy, syndróm karpálneho tunela, Raynaudov syndróm, PHS syndróm a Impingement syndróm. Každoročne je prešetrované podozrenie na chorobu z povolania u pracovníkov pracujúcich v lese a v stavebníctve.

Evidencia chorôb z povolania sa vykonáva v systéme ASTR.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapája už od roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdové valce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Spoločnosť zamestnáva 42 zamestnancov v profesiách zámočníci – zvárači, kovoobrábači, zámočníci pri obsluhu tabuľových nožníc, pásových píl, tvárniacej linky, lisovacej linky, ohraňovacích lisov, montážnici, lakovači a THP pracovníci. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvárači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvárania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci spoločnosť priebežne vykonáva technické opatrenia (pravidelná údržba a výmena strojov za nové).

V mesiaci jún 2013 bola ukončená pristavba k výrobnéj hale kovovýroby. Do novovzniknutých priestorov bude presunutá časť pracovného procesu - montáž výrobkov

z existujúcej výrobnéj haly. Tým sa predpokladá, že dôjde k zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov a to najmä z pohľadu bezpečnosti práce ale aj vzájomného pôsobenia faktorov pracovného prostredia (hluk, prach, chemický faktor).

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ a v rámci „Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ navštívili dňa 23.10.2013 kovovýrobu pracovníci oddelenia PPL a Poradne zdravia RÚVZ. Poradňa zdravia každoročne vykonáva kontrolné vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení. Pracovníci Poradne zdravia vyšetrili a evidovali rizikové faktory biologické a faktory životného štýlu, ktoré sa spájajú s pravdepodobnosťou srdcovo-cievnych ochorení. Tohto roku súbor tvorilo 27 zamestnancov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi nedošlo k podstatným zmenám vo vyšetrovaných biochemických ukazovateľoch. Po vyšetrení zamestnanci rovnako aj vyplnili dotazníky informovanosti, zamerané na prácu so zobrazovacími jednotkami v počte 8 kusov, prácu s rizikom expozície hluku v počte 7 kusov a prácu s rizikom expozície chemickým faktorom v počte 6 kusov.

S vedením firmy boli po výkone ŠZD rozanalyzované riziká práce, poukázalo sa na jednotlivé fyzikálne a chemické škodlivé faktory, ktoré pri práci ohrozujú zdravie zamestnancov a upozornilo na závažnosť možného aditívneho účinku rôznorodých faktorov najmä u zväračov. Pri výkone ŠZD boli kontrolované aj zápisníky bezpečnosti práce. Zamestnávateľ vykonáva podľa predpisov pravidelné školenia bezpečnosti práce. Všetci zamestnanci absolvovali vstupné lekárske prehliadky a periodické lekárske prehliadky podľa platných osobitných predpisov. Záznamy sú uvedené v zápisníkoch. Zamestnancom sú pravidelne pridelené OOPP podľa zaradenia na prácu.

Objektivizáciu nebezpečných fyzikálnych faktorov v pracovnom prostredí zamestnávateľ vykonal v rokoch 2008 – 2009.

Vykonaným dozorom bolo uložené zamestnávateľovi zabezpečiť vykonanie novej objektivizácie nebezpečných fyzikálnych a chemických faktorov, s následným vypracovaním hodnotenia rizík a zaktualizovaním prevádzkových poriadkov.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

V roku 1996 zriadila Európska únia Európsku agentúru pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA). Jej sídlo sa nachádza v Bilbau v Španielsku a združuje zástupcov Európskej komisie, vlád členských štátov, organizácií zamestnávateľov a zamestnancov, ako aj popredných odborníkov z členských štátov EÚ i mimo nich. Poslaním EU-OSHA je urobiť Európu bezpečnejším, zdravším a produktívnejším pracoviskom. Agentúra skúma, vyvíja a šíri spoľahlivé, vyvážené a nestranné informácie o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a organizuje celoeurópske kampane na zvyšovanie informovanosti.

Ochrana zdravia a bezpečnosť na pracovisku sú dobré pre firmu, pre zamestnancov a pre spoločnosť ako takú. S blížiacimi sa termínmi alebo nesplnenými výrobnými cieľmi je ľahké pozabudnúť na tieto skutočnosti. V takýchto chvíľach je najdôležitejšie uvedomiť si riziká na pracovisku a nepovažovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci za byrokratickú záťaž.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala v roku 2012 svoju dvojročnú kampaň Zdravé pracoviská pre roky 2012 – 2013 s názvom *Spolupráca pri prevencii rizík*. Cieľom tejto kampane je pomôcť vyhodnotiť a znížiť riziká na pracovisku. Hoci za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci primárne zodpovedajú manažmenty a organizácie, ktoré tieto manažmenty riadia, najúčinnejšie výsledky sa dosiahnu vždy prostredníctvom spolupráce zainteresovaných strán.

Často sa hovorí, že prevencia je lepšia ako liečba, a to platí, viac než kedykoľvek predtým, pre podporu bezpečného a zdravého pracoviska. Z tohto dôvodu sa kampaň Zdravé pracoviská zameriava viac na prevenciu rizík, ako na čokoľvek iné.

V dňoch 21. - 27. októbra 2013 v rámci kampane Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri príležitosti Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva, ktorý sa konal 24. októbra 2013.

Zamestnanci odboru preventívneho pracovného lekárstva poskytovali individuálne konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík ohrozenia zdravia pri práci, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Do riešenie tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zapojený.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

Do riešenie tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou oddelenie preventívneho pracovného lekárstva nebol zapojený.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu

práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

V okrese Vranov nad Topľou každoročne evidujeme návrhy na uvedenie do prevádzky chránených pracovísk alebo dielní. V posledných rokoch bolo uvedených do prevádzky 80 takýchto prevádzok, v ktorých boli vytvorené chránené pracoviská a chránené dielne pre rôzne pracovné činnosti. Prevažovali administratívne práce, stolárske dielne, kovodielne, zariadenia spoločného stravovania a predajne, zdravotnícke zariadenia, služby a remeselné činnosti a poskytovanie služieb v oblasti starostlivosti o ľudské telo. V chránených pracoviskách je prevažne zamestnaný 1 zamestnanec. V okrese neevidujeme chránené pracovisko s vyšším počtom zamestnancov ako 4. Pred uvedením priestorov do prevádzky požadujeme, aby pracoviská spĺňali požiadavky na výkon práce pre občanov so zdravotným postihnutím. Všetky pracovné miesta musia byť vybavené sedadlom na oddych, v priestoroch musí byť zriadená oddychová miestnosť alebo kútik vybavený kreslom alebo lôžkom na oddych. Veľká časť chránených pracovísk je zriadená v domoch alebo bytoch, čo umožňuje zamestnancom využívať pracovný čas podľa možností na prácu a oddych. Pri posudzovaní priestorov je nevyhnutné zohľadniť zdravotné postihnutie zamestnanca.

V roku 2009 bolo do prevádzky uvedených 68 pracovísk, ktorým bol priznaný štatút chráneného pracoviska. Najvyšší počet rozhodnutí (20) bolo vydaných pre pracoviská, v ktorých zamestnanci vykonávali administratívne práce. Pracovné miesta pre osoby so zdravotným postihnutím boli zriadené v 9 pracoviskách, v ktorých sa vykonáva manipulácia s potravinami, v 6 predajniach s rôznym zameraním, v 4 drobných kovovýrobách, 1 drevovýrobe, v 2 autoservisoch a v 8 dielňach s rôznym zameraním (zlatnícka dielňa, oprava obuvi, oprava odevov, fotografické služby a p.). Zamestnávateľia využívajú možnosť poskytnutia príspevku na zriadenie chráneného pracoviska v profesiách strážnik, informátor (6 pracovísk) a údržbár (5 pracovísk). Chránené dielne boli zriadené aj v školách, v zdravotníctve alebo v prevádzkach starostlivosti o ľudské telo.

V uvedenom roku bolo v chránených dielňach alebo pracoviskách vytvorených 110 pracovných miest. Vo väčšine prípadov je v chránenom pracovisku zamestnaný iba 1 zamestnanec. Dielňa s 12 zamestnancami so zdravotným postihnutím bola zriadená v spoločnosti ALU TREND, s.r.o. v Nižnom Hrabovci. Jednalo sa o jednoduchú kovovýrobu, výrobu okenných parapetov.

U zamestnancov prevažovalo postihnutie pohybového systému, ale aj postihnutie srdcovocievneho, metabolického, nervového, urologického, dýchacieho systému či duševné postihnutie.

V roku 2010 bolo do prevádzky uvedených 54 chránených pracovísk. Aj v tomto roku bolo zriadených najviac pracovísk, kde sa vykonávali administratívne práce (14), ale aj predajní (13) a dielní s rôznym zameraním (10), drevovýroby (3), kovovýroby (2), textilná výroba (1), prevádzky starostlivosti o ľudské telo, vzdelávanie, v zdravotníctve alebo pri manipulácii s potravinami.

V roku 2010 bolo vytvorených 68 pracovných miest pre zamestnancov so zdravotným postihnutím. Najviac zamestnancov (7) bolo zamestnaných v Občianskom združení Svatobor pod Oblíkom v Hanušovciach. Činnosť chránenej dielne bola zameraná na ľahké práce v lese a výrobu metiel.

U zdravotných postihnutí v okrese prevažujú postihnutia pohybového systému.

V roku 2011 bolo vydaných 78 rozhodnutí na uvedenie do prevádzky pracovísk, v ktorých sú zamestnaní zdravotne postihnutí občania. V uvedených prevádzkach bolo vytvorených 105 pracovných miest. Jednalo sa o prevádzky pre administratívne služby (30), predajne (17), dielne (7), textilné prevádzky, starostlivosti o ľudské telo, manipuláciu

s potravinami. Viacerí zamestnávateľia využili možnosť zamestnávať osoby so zdravotným postihnutím na pozícii strážnik alebo informátor.

Najvyšší počet zamestnancov v tomto roku (5) zamestnala spoločnosť MaK s.r.o., kde zamestnanci vykonávali administratívne práce a vedenie účtovníctva.

V roku 2012 RÚVZ so sídlom vo Vranove n.T. spracoval 80 návrhov na uvedenie priestorov chránených pracovísk do prevádzky. Celkom v nich bolo zriadených 108 pracovných miest pre osoby so zdravotným postihnutím. Najvyšší počet tvorili malé dielne (16), predajne (14), administratívne práce (14) a potravinárske prevádzky (11).

Najväčší počet pracovných miest vytvorilo Mesto Vranov n.T. pre strážnikov objektov patriacich mestu.

Do konca septembra roku 2013 bolo do prevádzky uvedených 41 chránených dielní a pracovísk.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2013 vytypovaných 5 chránených pracovísk s **rôznym zameraním**. Dozor bol zameraný na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce, využívanie pracovnej doby, používanie ochranných pomôcok.

DB Kontakt, s.r.o. – Jednoduchá kovovýroba Vranov nad Topľou zamestnáva 2 zamestnancov so zdravotným postihnutím (metabolického a pohybového systému a s psychickým postihnutím) v profesiách robotníkov v kovovýrobe.

Počas výkonu ŠZD boli na prevádzke prítomní obidvaja zamestnanci. Ich práca pozostáva z výroby jednoduchých výrobkov z kovov – voliéry pre psov, čo zahŕňa úkony ako príprava materiálu rezaním, opracovanie, spájanie zvarom a povrchová úprava. Pri kontrole zápisníkov bezpečnosti práce bolo zistené, že zamestnanci absolvovali vstupné lekárske prehliadky, školenie BOZP a OOPP sú im pridelované podľa potreby a podľa druhu vykonávanej práce. Zamestnanci majú k dispozícii oddychovú miestnosť vybavenú stolom, stoličkami, kreslom na oddych a uzamykateľnými skrinkami na uskladnenie osobných vecí.

Pri výkone ŠZD bolo zistené nedostatočné vykurovanie priestorov oddychovej miestnosti a výrobných priestorov, na základe čoho bolo vydané nápravné opatrenie na odstránenie nedostatkov. Zamestnávateľ uvedený nedostatok odstránil ihneď zabezpečením dostatočného množstva drevnej hmoty na vykurovanie.

Balkar s.r.o. – Drevovýroba Hanušovce nad Topľou zamestnáva 1 zamestnanca so zdravotným postihnutím (pohybového systému) v profesii obsluha stroja na olepovanie pásov. Činnosť pozostáva z olepovania nábytkových dielcov. Zamestnanec má k dispozícii oddychový kút vybavený kuchynskou linkou, stolom, stoličkami a kreslom na oddych. Počas výkonu ŠZD obsluhoval príslušný stroj. Pri kontrole zápisníka bezpečnosti práce bolo zistené, že absolvoval vstupnú lekársku prehliadku, školenie BOZP a OOPP je mu pridelované podľa potreby.

Pri kontrole bolo zistené že zo susednej výrobných dielne, v ktorej sa nachádza formátovacia píla a iné drevoobrábacie stroje na chránené pracovisko prenikal prach a hluk. Tento nedostatok zamestnávateľ odstránil ešte počas ŠZD osadením dverí medzi uvedenými dvoma výrobnými dielnami, čím obmedzil pôsobenie nepriaznivých škodlivých faktorov.

De-Wetex, s.r.o. – Výroba odevov Hanušovce nad Topľou zamestnáva 2 pracovníčky so zdravotným postihnutím (pohybového a dýchacieho systému a s gynekologickým postihnutím) v profesii pomocná a manipulačná pracovníčka v textilnej výrobe. Ich pracovnou činnosťou (4 hodinová pracovná doba) je podľa potreby ukončovanie, začisťovanie a príležitostne aj šitie. Ich pracovné miesto je vybavené pracovným stolom a ergonomickou stoličkou. Majú umožnené prestávky na oddych vo vyčlenených priestoroch šatne alebo jedálne, kde majú zabezpečené kreslá na oddych. Počas výkonu ŠZD bola prítomná iba jedna pracovníčka, druhá bola PN. Absolvované vstupné lekárske prehliadky boli zaznamenané v zápisníkoch práce.

Pracovné podmienky a pracovné priestory vrátane zariadení na osobnú hygienu a na oddych sú vyhovujúce a pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky, ktoré by si vyžadovali nariadenie nápravných opatrení.

Bc. Marta Chalaničová – Predajňa Second hand House zamestnáva 1 pracovníka so zdravotným postihnutím (srdcovocievneho a pohybového systému), ktorého hlavnou pracovnou činnosťou je zabezpečovanie chodu predajne s použitým textilom, odevmi, obuvou a galantériou. Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky. Pracovné miesto je vybavené ergonomickým kreslom. Pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon, sú prispôbené charakteru zdravotného postihnutia zamestnanca vhodným režimom práce a odpočinku, zaradzovaním prestávok na oddych.

Obchodná akadémia Vranov nad Topľou – zamestnáva 1 pracovníka so zdravotným postihnutím (pohybového systému), ktorý pracuje na pozícii pomocný školník – vrátnik v priestoroch Obchodnej akadémie. Jeho hlavnou pracovnou činnosťou sú organizačné školnícke práce a jednoduché údržbárske práce. Prevádzkové priestory zariadenia sú prispôbené zdravotnému postihnutiu zamestnanca možnosťou oddychu v samostatnej miestnosti školníka vybavenej stolom, stoličkami, skrinkami na osobné veci, chladničkou, varnou kanvicou a kreslami na oddych. Pri výkone ŠZD na tomto chránenom pracovisku neboli zistené nedostatky.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Prešovský región

2.6.5 Prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách

Poslednou úlohou v rámci plnenia programov a projektov v roku 2013 bol prieskum pracovných podmienok vo vybraných obchodných centrách, zameraný na subjektívne vnímanie kvality ovzdušia zamestnancami vybraného obchodného reťazca, identifikovanie faktorov pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov a následne, v prípade potreby, nariadenie nápravných opatrení.

Výber prevádzky bol na pracovnej porade vedúcich PPL zosúladený na HM Tesco.

V spolupráci so zamestnávateľom (HM Tesco) bol koncom mája 2013 vykonaný ŠZD zameraný na vnútorné ovzdušie. Zber údajov od zamestnancov bol zabezpečený dotazníkovou metódou. Zamestnanci boli k objektívnosti pri vyplňaní stimulovaní zdôraznením cieľa prieskumu a to identifikovať príčiny nedostatkov vnútorného ovzdušia a teda v konečnom dôsledku pomôcť im ich vylepšiť.

Prieskumu sa zúčastnilo celkom 31 zamestnancov, z toho bolo 26 žien. Pracovali na oddelení údržby, kontroly cien, non food, služby zákazníkom, fresh food, príjem, ambient, personálne oddelenie.

Dotazníkový prieskum pozostával z otázok týkajúcich sa pracovného prostredia, pracovných podmienok, zdravotnej anamnézy, súčasných zdravotných ťažkostí a doplnkových otázok.

Okódované odpovede boli zaznamenané do pripravenej databázy v programe Excel a zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Po centrálnom spracovaní databáz z jednotlivých RÚVZ v Košickom a Prešovskom kraji boli výstupy na pracovnej porade komunikované jednotlivým RÚVZ a budú ďalej slúžiť ako podklad pre výkon štátneho zdravotného dozoru.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie úlohy:

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme pokračovali v plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazniť vzťah k civilizačným chorobám.

Vyšetrených bolo 80 respondentov rozdelených ľahko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Sumár výsledkov bol spracovaný v programe Alimenta a zaslaný na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie úlohy:

V roku 2013 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobralo 24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli zabezpečí nepretržitý prísun jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaný obsah v organizme. Pri monitoringu ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah jódu, jodičnanu draselného, ferokyanidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako KJ. Výsledky laboratórnych analýz boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti - migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetálfenylénaftalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie

modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoinicátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T v roku 2013 nebol zaradený do plnenia danej úlohy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Plnenie úlohy:

Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách. Monitoring spotreby prídavných látok a aróm v roku 2013 je zameraný na spotrebu prídavných látok-Allura červená, Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu. Spotreba je sledovaná u vybraných vekových skupín dospeljej populácie (2 vekové kategórie Ž+M, 19r.-34r., 35r.-54r., ľahká a stredná práca). Štúdia sa vykonáva formou dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ úlohy:

1. Kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T nebol zaradený do plnenia danej úlohy.
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou, Pribinova 95,
093 17 Vranov n/T

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETI A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE.

Cieľ:

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2013 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Plnenie úlohy:

S realizáciou tohoto projektu sa začalo v mesiaci september 2011.

Rok 2013 zahŕňal spracovanie výsledkov meraní parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) a ich prezentáciu formou tabuliek a grafov, štatistické spracovanie ukazovateľov výživovej a sociálno-ekonomickej situácie v rodinách respondentov s vyhodnotením súvislostí, zistenie percentuálneho zastúpenia detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou. Túto fázu projektu zabezpečuje ÚVZ SR Bratislava.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRATÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví.

Rok 2013 zahŕňal realizáciu projektu IV. vekovej skupiny: 15-18 ročné deti (mládež) 2 stredných škôl okresu (Gymnázium Dr. C. Daxnera Vranov nad Topľou, Spojená stredná škola Čaklov).

Formy realizácie:

- **forma dotazníková:** (vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí pracovníkmi oddelenia HVDM)
- **forma samotného odberu stravy zo školských stravovní:** (odber 10 vzoriek obedov pripravovaných v školských stravovniach uvedených škôl na laboratórne vyšetrenie vo vybraných chemických ukazovateľoch)
- **forma zadávania údajov do databázy**

V posudzovanom období boli zrealizované všetky formy projektu. Získané údaje boli zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota k spracovaniu.

Počet respondentov: 120 žiakov

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ:

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Plnenie úlohy:

V r. 2013 sa realizovala II. etapa projektu „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí“, ktorého zámerom bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistenia úrovne ich spotreby a porovnanie príjmu každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. V rámci toho bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín.

Realizácia projektu zahŕňala zber údajov pomocou dotazníkov, ktorý sa uskutočnil v mesiacoch máj - jún 2013 u 14-ročných žiakov Základnej školy Lúčna Vranov nad Topľou. V júli a auguste posudzovaného obdobia boli tieto údaje z dotazníkov zadané do databázy a zaslané na ÚVZSR Bratislava k ich spracovaniu.

Počet respondentov: 20 žiakov

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U OBYVATEĽOV SR

Cieľ:

Zavedenie celoplošného dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, jako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom – jódom v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Navrhnuť opatrenia preventívneho charakteru, v rámci ktorých by príp. bolo možné určiť ďalšie potravinové komodity, ktoré by v budúcnosti mohli byť florifikované jódom.

Plnenie úlohy:

V posudzovanom období sa sumarizovali poznatky o význame jódu pre detský organizmus, zbierali a analyzovali dostupné údaje z doteraz získaných poznatkov v danej problematike. Podklady boli získavané z realizácie projektou „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR v rokoch 2009, 2010 a 2012.“ Údaje o príjme jódu v jedálňičkoch detí za sledované roky v súvislosti s OVD boli spracované a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota do 28.06.2013.

Počet respondentov: 360 detí

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ:

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Legislatívne upraviť požiadavku min. 30 minút pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12

konceptíi redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie úlohy:

V posudzovanom období sa začalo s realizáciou tohoto projektu, kedy bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklima a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov zariadení.

Počet skontrolovaných zariadení: 37 vnútorných plôch na cvičenie (z toho 27 telocviční a 10 posilňovní) 57 vonkajších plôch na cvičenie a 1 pretlaková hala

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝH ŠKÔL V SÚVISLOSTÍ S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTÉROVÝCH MATERIÁLOV.

Cieľ:

Cieľom úlohy je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východísk pre zlepšovanie kvality prostredia.

RÚVZ Vranov n/T nerieši túto úlohu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

I. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2013 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrolu očkovania RÚVZ vo Vranove n.T. – písomná forma, resp. elektronická forma

- na úrovni okresu vykonával priebežne administratívnu kontrolou očkovania formou mesačných výstupov očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (praktických lekárov pre dospelých aj pediatrov) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2012
- podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania lekármi - pediatriami vo väčšine prípadov, ako veľmi dobrý. Lekári vykonávali očkovanie podľa platnej očkovacej schémy,

Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí/, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie. Vakcíny sa prenášajú do ambulancií v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

- Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Časové obdobie: priebežne

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškolovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **3poradické ochorenia na Divý kašeľ – Pertussis** z obce Sol' 18 ročný muž, kompletne očkovaný a 2 ochorenia z Vranova nad Topľou 9 ročné dieťa riadne očkované a 25 ročnej ženy komplexne očkovanej. 2 ochorenia boli potvrdené sérologicky. a na základe klinických príznakov.

V decembri 2013 sme zaznamenali 2 ochorenia **na parotitídu – mumps** u:

- 4 ročného neočkovaného rómskeho dieťaťa z obce Čaklov, s klinickým obrazom bolesti hrdla, zápal a opuch príušnej žľazy, ťažkosti s prehĺtaním, neklud, bez teplôt. Ochorenie potvrdené iba klinicky. Ochorenia hlásené LsPP, kde sérologické vyšetrenie **nevykonali**.

- 21 ročnej očkovanej dospelaj ženy z obce Sedliská, ktorá mesiac pred ochorením žila v Humennom, mestská časť Podskalka, kde je v súčasnosti epidemický výskyt ochorení. Ochorenie potvrdené infektológom na základe klinických príznakov.

Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2013

Vyhodnotenie

V mesiacoch september – október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2013, osobnou návštevou vo všetkých pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali od 97,21% po 100,0%.

- r. nar. 2011 – **98,5 %** (DTaP-VHB-HIB-IPV)
- r. nar. 2011 – **92,82%** (PCV 10) , **5,72%** (PCV 13)
- r. nar. 2006 – **97,49%** (DTaP-IPV)
- r. nar. 1999 – **98,77%** (DTaP-IPV)

- r. nar. 2011 – **97,21%** (MMR)
2010 – **98,38%** (MMR)
- r. nar. 2001 – **98,03%** (MMR)
- r. nar. 2013 – **100,0 %** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- r. nar. 2012 – **100,0 %** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- **dialýza – pacienti v príprave na zaradenie do programu - 100,0% (VHB)**
- **dialýza – pacienti zaradení do programu - 100,0% (VHB)**
- **vybrané skupiny osôb vystavené riziku VHB – zaočkovaných 41, z toho kompletne zaočkovaných 48,8%.**
- **odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – deti do 15 rokov veku – zaočkovaných 433 detí**
- **Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 37,19% proti chrípke, 85,12%. Príčinou nižšej zaočkovanosti proti IPN je odmietnutie očkovania.**

Nadalej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovaní, najmä rómskych detí, ktorý pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie a v obvodoch, v ktorých sú rómski asistenti aj vďaka spolupráci s nimi . Doporučujem zainteresovať na zdravotnej výchove v otázkach vakcinológie rómskych rodičov aj rómskych asistentov.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odborními soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vo výskyte vírusovej hepatitídy typu A vo Východoslovenskom regióne **navrhujeme zaviesť mimoriadne očkovanie detí Rómskej komunity**, najmä tých, ktoré žijú v nevyhovujúcich hygienických podmienkach **proti vírusovej hepatitíde typu A v celom regióne Prešovského a Košického kraja**. Očkovanie považujeme za jediné účinné opatrenie, ktorým sa dá zastaviť šírenie tohto prenosného ochorenia.

(V našom okrese sme v tomto roku nezaznamenali ani 1 prípad VHA – posledné ochorenia boli hlásené v roku 2009 a 2010, kedy sme zaznamenali epidemický výskyt ochorení. Spolu bolo zaočkovaných proti VHA 5484 osôb – (z nich očkovanie deti od 1-15 rokov života v 10 rómskych osadách v okrese 2510 osôb)

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. **Zlepšenie laboratórnej spolupráce:**

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní etiologického agens a následne aj písomne. HPL s.r.o. Prešov, pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS, v posledných mesiacoch roku 2013 pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS aj ALPHA Medical Stropkov.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, n.o. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS nevykonávajú.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovuobjavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v roku 2013 sme nemali hlásené.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS, ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré

uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod.)

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

5. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
6. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Vyhodnotenie :

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	916
Z toho počet uzavretých	910
Nepotvrdené	146
Počet spracovaných ohnisk	667
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	5
Opatrenia prijaté rozhodnutím	75
Pokynom na mieste	557

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

6. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
7. rozšírenie prevenciu NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
8. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
9. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Etapy riešenia

1. Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anestéziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa do programu zapojili ďalšie nemocnice.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. sa zapojila do programu HELICS od roku **201**. V mesiaci máj sa vykonala bodová prevalenčná štúdia.

Bodová prevalenčná štúdia, v máji **2012** vo Vranovskej nemocnici n.o., bola vykonaná na **7** oddeleniach s **236** akútnymi lôžkami. V čase sledovania bolo hospitalizovaných **177** pacientov, z ktorých bolo zistených **7** NN.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekárskymi fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Časové obdobie: priebežne

V tomto roku sa uskutočnili 2 vzdelávacie akcie pre zdravotníckych pracovníkov, ktoré boli plánované na II. polrok 2013.

3. Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2013
- porovnať výskyt NN v roku 2013 s výskytom v roku 2012 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
 - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
 - štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne

Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

VYHODNOTENIE ZA ROK 2013

Prehľad hlásených NN podľa oddelení za 6 ročné obdobie:

Oddelenie	2013	2012	2011	2010	2009	2008
OAIM	7	7	4	0	0	1
Chirurgické	3	5	0	1	2	4
Doliečovacie	3	3	3	1	4	12
Novorodenecké	0	10	6	12	0	4
Gyn.-pôr.	0	0	3	0	1	3
Neurologické	16	10	7	8	4	0
Detské	15	4	7	12	23	6
Interné odd.	13	3	1	9	0	21
FÉNIX, DIALYZA.	4	0	0	0	0	0
SPOLU	61	42	31	43	34	51

KONTROLA STERILITY

STERILNÉ PREDMETY	478
STEROV Z PROSTREDIA	466
DEZINFEKČNÝCH ROZTOKOV	24
KONTROLA HS	40

Kontrola sterility sterilných predmetov, sterov z prostredia, účinnosti dezinfekčných roztokov bude analyzovaná vo výročnej správe v tabuľkách, podľa osnovy zaslanej ÚVZ SR pre rok 2013.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie:

UVZ SR doteraz nepripravil jednotlivé pokyny k riešeniu tejto úlohy v celoslovenskom priestore.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2013 mimoriadna epidemiologická situácia

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 5 x). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli negatívne.

Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

Zaznamenali sme 2 ochorenia

G 61.0 GB syndróm

1 ochorenie 61 ročnej ženy z obce Medzianky. Pacientka hospitalizovaná na neurologickom oddelení s náhlou stratou hybnosti oboch DKK, postoj samostatne nemožný, len za opory 2 osôb. LDK chabá, vyrotovaná, mediálna, Ochorenie potvrdené na základe klinických príznakov a biochemického vyšetrenia: Sérologické a virologické vyšetrenie aj vyšetrenie likvoru na izoláciu vírusov bol negatívny.

1 ochorenie 46 ročného muža z obce Michalok. Pacient hospitalizovaný na neurologickom oddelení so supozíciou akútnej inflamačnej demyelinizačnej polyneuropatie, chôdza chabo paraparetická, akroparestézie dolných končatín, bez sfinkterových porúch.

Sérologické vyšetrenie na poliovírusy a enterovírusy negat. Sérologicky potvrdená pozitivita anti HSV IgG.

Lumbálna punkcia s nálezom proteinorachie, kultivačne likvor, stolica, hrdlo negatívne.

Cytologickým obrazom likvoru et elektromyografickým vyšetrením verifikovaný akútny inflamačnodemyelyzačný proces.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

V t.r. sa úloha neplnila

-Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 10 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 5 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

-Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS – bolo uskutočnených **8 prednášok pre žiakov základných a stredných škôl a 1 článok v regionálnej tlači – 1.december „Svetový deň boja proti AIDS“**

Testovanie, poradenstvo, sledovanie

-Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetrovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetrovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrojúce anti-HIV.

-Sledovanie pohlavných ochorení –spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V tomto roku boli hlásené 5 ochorenia na syfilis a 2 gonokokové ochorenia. V prípade výskytu protiepidemické opatrenia u kontaktov chorých vykonávajú lekári dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosťi populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania.

Oddelenia vykonávalo aktivity v rámci EIW.

V dňoch 10. 11. 06.2013 sa pracovníčka odd. zúčastnila na Škole vakcinológie III.

V čase 10.-21.júna 2013 bola realizovaná výskumná časť hlavného projektu – celonárodný prieskum pod názvom „ Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Hlavným cieľom je identifikácia kľúčových faktorov, ktoré vedú rodičov a budúcich rodičov k odmietaniu očkovania za účelom prijatia účinných intervencií. Výskum bol realizovaný formou dotazníka v randomizovane vybraných školách a pediatrických ambulanciách.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v náväznosti na iné programy: CINDY, Vyzvi srdce k pohybu, sledovanie výživového stavu obyvateľov SR...

9.2 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor

ÚVZ SR

Realizácia úlohy a výstupy

Dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“, vyplnené 104 dotazníkov a zadané do programu Epi data do konca mesiaca augusta 2013 a odoslané ÚVZ SR.

9.3 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

ÚVZ SR

Etapy riešenia:

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce sú stále informácie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálnom poradenstve, zvlášť s dôrazom u klientov v rizikovom pásme dyslipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy:

Aktivity sme realizovali v dvoch základných oblastiach: výživa a fyzická aktivita.

Výživa:

- beseda o životnom štýle so seniormi v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- beseda o životospráve pri hypertenzii v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo
- beseda s názvom „Zdravá výživa“ určená pre deti a mládež v ZŠ sídlisko Juh, Vranov nad Topľou

„16. október – Svetový deň výživy“

Kampaň mala pre rok 2013 heslo „**Odstráň obezitu**“

Realizácia kampane :

- oznam o kampani „**Odstráň obezitu**“ v budove RÚVZ vo Vranove nad Topľou
- samotná kampaň bola realizovaná v priestoroch OC Tesco
- bolo vykonané vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, zmeraní TK, vyhodnotené BMI a WHR, poskytnuté odborné poradenstvo
- vyplnenie dotazníka o bežnom stravovaní
- poskytnutý edukačný materiál
- pozornosť - jablko

Fyzická aktivita :

„Vyzvi srdce k pohybu“ – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Náplňou programu je motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, ako jedného z dôležitých determinantov zdravia.

Od 8. apríla do 30. júna 2013 sa na celom území Slovenska uskutočnil 5. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Kampaň bola koordinovaná medzinárodne, na Slovensku prebehla pod gesciou programu CINDI SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Týkala sa dospelaj populácie, ale do súťaže sa mohli zapojiť aj deti a mládež vo veku od 7 –18 rokov, ako podporovatelia súťaže.

Poradňa zdravia kampaň súťaže spropagovala článkami o význame pohybu a pravidlách súťaže v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Novinky), na web.stránke RÚVZ, plagátmi na vývesných tabuliach v meste a obciach regiónu, na miestach s vyššou frekvenciou obyvateľov (Markety, stanice). V rámci spolupráce sme sa obrátili aj na ambulancie praktických lekárov a lekárne, MC Slniečko (Míľa pre mamu), športové kluby, Mestský úrad vo Vranove nad Topľou a školské úrady v meste. Oslovili sme klientov PZ, ktorí mali problémy s dyslipidémiou, nadváhou a obezitou, metabolickým syndrómom a klientov so sedavým spôsobom života.

Termín ukončenia súťaže bol do 30.6.2013, kedy sa odovzdané prihlášky odoslali na RÚVZ Banská Bystrica k vyhodnoteniu. Do súťaže sa v našom okrese zapojilo desať súťažiacich, z čoho dvaja boli detský podporovatelia.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia:

Svetový deň bez tabaku : niesol sa v znamení hesla : „**Exfajčiari sú nezastaviteľný**“ Cieľom kampane je poukázať na pozitívny prínos skončovania s cigaretami a povzbudiť ľudí, aby prestali fajčiť.

Heslo kampane kladie dôraz na inšpirujúce úspechy bývalých fajčiarov a zacielenie na výhody, ktoré sa spájajú s premenou fajčiara na exfajčiara, ako je zlepšenie zdravia a viac ušetrených peňazí , ktoré u ľudí rezonujú.

Prioritou je zlepšenie životných podmienok pre nefajčiarov, vytvorenie zdravších podmienok pre deti a mládež ohrozených fajčením a v konečnom dôsledku zníženie počtu fajčiarov v SR.

Výstupy:

Vzhľadom na to, sme sa zamerali na tieto aktivity:

- edukačné aktivity na základných školách vo Vranove nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné riziká vyplývajúce z fajčenia (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- článok „Svetový deň bez tabaku“ v regionálnej tlači
- poster venovaný zdravotným rizikám pri fajčení v budove RÚVZ

V článku uverejnenom v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ sme informovali o tom aké zmeny priniesla novela zákona o ochrane nefajčiarov.

31.5.2013

Deň otvorených dverí, počas ktorého boli vykonávané základné vyšetrenia prístrojom Reflotronom (meranie hodnôt celkového cholesterolu, LDL cholesterolu , HDL cholesterolu a triglyceridov a hladiny cukru v krvi, meranie krvného tlaku) a zároveň bolo poskytované krátke intervenčné poradenstvo zamerané na úpravu životosprávy a životného štýlu.

Informácie o škodlivosti fajčenia boli súčasťou temer každej aktivity a poradenstva.

9.6 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia:

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Realizačné výstupy:

Deň zodpovednosti

Kampaň sme realizovali 02.07.2013 v centre mesta pred Obvodným úradom vo Vranove nad Topľou od 9.00 hod. Cieľom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov.

Priebeh kampane:

- informovanie širokej verejnosti o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi
- vyplnenie anketových dotazníkov o konzumácii, druhu a množstva alkoholických nápojov (60)
- stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT) prístrojom reflotron (60) a individuálne poradenstvo
- meranie krvného tlaku (60) a individuálne poradenstvo
- rozdávanie letákov, „Každý deň môžete mať deň zodpovednosti“.

Aktivita bola realizovaná v spolupráci s policajným zborom SR vo Vranove nad Topľou. O priebehu podujatia bol uverejnený článok v regionálnej tlači a web stránke RÚVZ VT.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

- zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor

ÚVZ SR

„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia článkami, besedami, prednáškami a individuálnym poradenstvom.

Realizačné výstupy:

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, osteoporóza a pod.

- **február 2013**: prednáška na tému „Alzheimerová choroba“, Denné centrum seniorov vo Vranove n.T. – štandardné vyšetrenie rizikových faktorov KVOCH + TK spojené s individuálnym poradenstvom - 19 seniorov
- **apríl 2013**: Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou - prednáška na tému „Krvný tlak“ – štandardné vyšetrenie rizikových faktorov KVOCH + TK spojené s individuálnym poradenstvom - 20 seniorov.
- **máj 2013**: Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, prednáška spojená s besedou na tému „Stravovanie v staršom veku“.
- **október 2013**: Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, vyšetrenie KVOCH s krátkym poradenstvom

„Týždeň uvedomovania si mozgu“

11-17. marca 2013

- Denné centrum seniorov Vranov n/T (zmeraný tlak krvi a vyšetrený celkový cholesterol 19 klientom)
- článok – **Zaostrené na mozog**, uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RUVZ VT
- Oznam o dni otvorených dverí v Poradni zdravia RUVZ – regionálna tlač, web stránka RUVZ VT
- prednáška v Dennom centre seniorov na tému **Alzheimerová choroba**
- Hornozemplínska knižnica Vranov n/T - **Zelená pre seniorov** – vyšetrenie cholesterolu a TK zamestnancom knižnice a seniorom (vyšetrených 21 klientov)
- Deň otvorených dverí v Poradni zdravia RUVZ – vyšetrených 14 klientov
- Názorná propagácia – nástenka k danej téme v budove RUVZ VT

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september

- názorná propagácia na nástenke v budove RUVZ vo Vranove nad Topľou
- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

9.8 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RUVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

15. Zdravie matky a novorodenca
16. Výživa a fyzická aktivita
17. Infekčné choroby
18. Úrazy a násilie
19. Životné prostredie
20. Dorastový vek
21. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

Realizačné výstupy:

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR : Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Zodpovedný rodič- zodpovedné dieťa, Becep radí cyklistom, korčuliarom, chodcom, Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel, Pripútaj sa!, Kto sa hrá, musí byť v bezpečí!,

„Európsky imunizačný týždeň 2013“

- Článok s rovnomeným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ a názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ.

Všeobecná ekológia – beseda Obchodná akadémia vo Vranove nad Topľou

„Duševné zdravie, úcta k starším“ - beseda ZŠ Kukučínová vo Vranove nad Topľou

„Svetový deň osteoporózy“ - názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ.

Svetový deň AIDS – 1.december

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

9.9 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Gestori

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Etapy riešenia:

„Európsky deň ústneho zdravia“ – 12 september 2013

Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila 12. september za Európsky deň ústneho zdravia. V súvislosti s týmto dňom RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou premietala rozprávky s danou tematikou pre žiakov MŠ a prvé ročníky ZŠ, so sprievodnou edukáciou. Pre vyššie ročníky boli prezentované prezentácie s témou ústneho zdravia a pre druhý stupeň aj s tematikou škodlivosti fajčenia v súvislosti s ústnym zdravím.

Spolu sme navštívili 3 základné školy a 6 materských škôl.

9.10 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Etapy riešenia:

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych, ale aj niektorých metabolických ochorení. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2013 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	395 (142 M, 260 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	345 (128M, 217Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	141 (52 M, 89 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	261 (90 M, 171 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	5
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:	148
Samostatné meranie TK:	206

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 35-44 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (260) nad mužmi (142).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **10 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **7** pre kritické hodnoty **glykémie**. U **25** nových klientov sme zistili **hypertenziu**.

7 apríl „Svetový deň zdravia“ – heslo „Kontroluj svoj krvný tlak“

- článok – **7. apríl – Svetový deň zdravia**, a oznam o dni otvorených dverí (5.4.2013) v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Vranovské novinky, Vranovské spektrum) a web stránke RUVZ
- Deň otvorených dverí – poradňu navštívilo 10 klientov
- Materské centrum Slniečko – vyšetrených 23 mamičiek
- Hornozemlínska knižnica Vranov n/T – vyšetrených 23 klientov
- Sociálna poisťovňa Vranov n/T – 22 klientov
- Názorná propagácia – nástenka k danej téme v budove RUVZ VT

„Svetový deň pohybu ku zdraviu“ – 10 máj 2013

Článok s rovnomeným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ a názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ.

"MOST 2013" – 27 september 2013

Kampaň sme spropagovali už koncom augusta článkom v regionálnej tlači na web. stránke „**Deň srdca**“ a vlastným edičným materiálom, ktorý nám poslúžil ako oznam o "meracom mieste".

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane boli zriadené 2 meracie miesta:
27.09.2013 - pracovisko Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
28.09.2013 – Vstupná hala Administratívno – obchodného centra vo Vranove nad Topľou
Na uvedených miestach sme merali **cholesterol, TK**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **53 klientov**.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju temer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK (155 klientov).

Zdravá výživa:

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme pokračovali v plnení projektu „**Sledovanie stavu výživy vybraných vekových skupín dospelých populácie**“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným chorobám a propagovať potravinárske výrobky označené logom „**Zdravá výživa pre zdravé srdce**“. Tým sme zároveň plnili rovnomený projekt, na podporu spotreby zdraviu prospešných potravín a lepšiu orientáciu pri ich výbere pre našich klientov.

V tomto roku sme sledovali cieľovú **skupinu Pahko pracujúcich**, vo veku od 19 – 59 rokov (M) a 19- 60 rokov (Ž).

Štandardné vyšetřenie rizikových faktorov KVOCH absolvovalo 80 klientov. Respondenti vyplnili dotazník o životospráve a jednoduchý jedálny lístok.

Pracovníci PZ každému klientovi vypracovali klinicko - somatometrický dotazník a záznamový list o biochemickom vyšetření.

Výsledky vyšetření sme odovzdali pracovníkom Oddelenia hygieny výživy na spracovanie v programe Alimenta.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO V VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

1.6 TACTICS (TOOLS TO ADDRESS CHILDHOOD TRAUMA, INJURY AND CHILD SAFETY)

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Odd. HŽP a Z – RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa z dôvodu materiálneho, technického a personálneho obsadenia na jednotlivých projektoch nepodieľa.

PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese
 - Zvolen: 514 z toho 159 žien
 - Detva: 605 z toho 56 žien
 - Krupina: 130 z toho 6 žien
 - Celkom: 1249 z toho 221 žien**
- Počet nových rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 78
 - Detva: 33
 - Krupina: 3
 - Celkom: 114**
- Počet zrušených rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 20
 - Detva: 6
 - Krupina: 4
 - Celkom: 30**

V spádovom území Zvolen k 31.12.2013 bola vyhlásená riziková práca z titulu horninových pevných aerosólov 4. kat. v spoločnosti UNIASFALT, s.r.o., Šelpice – prevádzka Obaľovacie centrum Vígľaš, z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Lesy SR, š.p., Banská Bystrica, odštepny závod Kriváň – pracoviská expedičný sklad Kriváň a Vígľaš, z titulu hluku 3. a 4. kat. a z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava, prevádzka Hriňová, z titulu hluku 3. a 4. kat. v spoločnosti PPS Group, a.s., Detva – prevádzka výrobná hala 5 (lakovňa, nová linka), z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti Niva Expo spol. s r.o., Dobrá Niva, z titulu hluku a záťaže chladom 3. kat. v spoločnosti SENOBLE Central Europe, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku 3. a 4. kat. v spoločnosti A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bioplyn Hont, s.r.o., Bratislava – prevádzka Hontianske Moravce, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bioplyn Ladzany, s.r.o., Bratislava – prevádzka Ladzany, v spoločnosti Farma HYZA a.s., Topoľčany- prevádzky Dobrá Niva, z titulu perie 4. kat., A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, z titulu pevných aerosólov z dreva, 4.kat., v spoločnosti Mestské lesy, s.r.o., Krupina, z titulu hluku, 3. kat. a z titulu vibrácií, 4. kat., v spoločnosti ZvarSpol s.r.o., Detva, z titulu hluku a z titulu zvaračských dymov, 3. kat., v spoločnosti PK Doprastav, a.s., Žilina – prevádzka Lom Stožok, z titulu hluku a z titulu pevných horninových aerosólov, 4. kat., v spoločnosti Metro Cash&Carry SR, s.r.o., Ivanka pri Dunaji – prevádzka Logistická platforma Zvolen, Zvolen, z titulu záťaže chladom, 3. kat..

V spádovom území Zvolen bola k 31.12.2013 zrušená riziková práca z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti Niva Expo spol. s r.o., Dobrá Niva, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti QUERCUS Krupina, s.r.o., Krupina, z titulu pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti UNIASFALT, s.r.o., Šelpice – prevádzka Obaľovacie centrum Vígľaš, z titulu prachu, 4. kat., v prevádzke Ing. Jozef Mintál – MINTAL, Badín – prevádzka Sielnica, z titulu hluku, 3. kat., v družstve KNK výrobné družstvo, Ľubietová – prevádzka závod NAKO, Hriňová, z titulu hluku, 3. kat.. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané v spoločnostiach WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina, BUČINA ZVOLEN, a.s., Zvolen, KOPAST s.r.o., Zvolen, Niva Expo, spol. s r.o., Dobrá Niva, Drevospol spol. s r.o., Skliarovo, Mramor spol. s r.o., Krupina, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, PPS Group a.s., Detva, Lesy SR š.p., Odštepny závod Kriváň, MÄSPOMA spol. s r.o., Zvolen, Vysokoškolský lesnícky podnik TU Zvolen, Premac spol. s r.o., Bratislava - výrobná Zvolen, Bryndziareň a syráreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Bučina DDD, spol. s r.o., Zvolen, EUROVIA – Kameňolomy s.r.o., Košice – prevádzka Lom Sekier, Lom Vígľaš, Lom Hanišberg, XEPAP, spol. s r.o., Zvolen, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, SENOBLE Central Europe s.r.o., Zvolen, ŠTÁTNY VETERINÁRNY ÚSTAV ZVOLEN, š.p., Zvolen, DEKONA s.r.o., Zvolen, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, Ing. Ján Lupták – LUNIT, Zvolen, KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen – prevádzka Lom Tepličky, Kráľovce - Krnišov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami:

Štyri previerky boli vykonané v spoločnostiach Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen pri uvedení Galvanickej linky č. 2 do prevádzky, SLOVNAFT, a.s., Bratislava – prevádzky Terminál Stožok a Produktovod Stožok a Zväz pre skladovanie zásob, a.s., Bratislava – prevádzka Stožok.

Dve previerky boli vykonané v maloobchodnej predajni KVETY.sk s.r.o., Kriváň (záhradné centrum), Pavel Gombík – Kvetinárstvo, Dudince a jedna previerka v záhradníctve Pavel Gombík, Dudince, časť Merovce..

Na družstvách bolo vykonaných dvanásť previerok: AGROHONT DUDINCE, a.s., Dudince, EnergoAgro, s.r.o., Detva – prevádzka Zvolenská Slatina, Agrosev, spol. s r.o., Detva, PD Očová, Roľnícke družstvo Kriváň, SLOVSEED, spol. s r.o., Zvolen – hospodárske stredisko Dolný Baďín, RD Látky, PD Detvianska Huta, RD Bzovík, PD Pliešovce, Družstvo AGRA Litava, Litava, PD Senohrad.

V dozorovaných prevádzkach vedúci zamestnanci majú odbornú spôsobilosť pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Na družstvách sa používajú prípravky na ochranu rastlín podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín. Likvidácia obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa zabezpečuje oprávnenými spoločnosťami na túto činnosť.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené boli 3 prevádzkové poriadky pre spoločnosť Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen – pre galvanickú linku č. 2 a v spoločnosti SLOVNAFT, a.s., Bratislava – prevádzka Terminál Stožok a Produktovod Stožok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov.

V roku 2013 bolo vydaných 16 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny z prístrešku v areáli ZŠ a odstraňovanie strešnej krytiny na rodinnom dome), MONTA ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome a dvoch garážach), Jaroslav Maľa – BB – špeciál, Čerín 14 (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), Stavebné bytové družstvo Ružomberok, Ružomberok (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome) Vladimír Chamula, Detva (odstraňovanie strešnej krytiny) a 10 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách pre Vladimíra Chamulu, Detva (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov – 5 rozhodnutí), Pavla Černeka – STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov), Michala Chomu - BUILD&PLAST, Snina (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov) a MONTA – Zvolen spol. s r.o., Zvolen (odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov – 2 rozhodnutia). Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

2.1.4 Znižovanie psychickej záťaž

V sledovanom období nebola vykonaná previerka zameraná na psychickú pracovnú záťaž zamestnancov. Neevidujeme rizikové práce s rizikom pracovnej psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 boli hlásené 4 podozrenia z profesionálnej choroby – DNJZ, položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania u pracovníkov v spoločnosti SLAVIA TOOLS a.s. Detva, v profesii strojársky robotník – brusič, v spoločnosti Ján Bobro Pekáreň Hriňová, v profesii pekár, MŠ Podkriváň v profesii kuchárka a v MŠ Hrnčiarska Zvolen v profesii kuchárka. Všetky prípady sú v štádiu šetrenia.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracovisko sa naďalej realizuje v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina. Zdravotný dohľad zabezpečuje zmluvne PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen. Spolupráca s firmou je na dobrej úrovni.

Z vykonanej kontroly bolo zistené, že zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na rizikových pracoviskách už v predchádzajúcom roku a v spoločnosti ostávajú naďalej vyhlásené rizikové práce z titulu hluku a vibrácií, kat. 3, počet zamestnancov v riziku 2. Preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci sa zamestnanci zúčastňujú v zákonom stanovených lehotách. Zamestnávateľ zabezpečuje rekondičný pobyt zamestnancom, ktorí vykonávajú rizikovú prácu. V pracovnom prostredí nenastali žiadne významné zmeny. Objektívizácia faktorov pracovného prostredia bude vykonaná pri každej významnej zmene, ktorá môže mať vplyv na zmenu zdravotného rizika.

V roku 2013 neboli vykonané opakované vyšetrenia zamestnancov spoločnosti pracovnou skupinou podpory zdravia.

V roku 2014 budeme predmetný projekt realizovať v inej spoločnosti.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch napr.:

- Zberné suroviny a.s. Žilina, zber a výkup druhotných surovín, miestna výkupňa Hontianske Nemce,
- ZvarSpol, s.r.o., Krné Horevodie, Detva, zámočníctvo, zváranie, opracovanie kovov,
- Niva Expo, spol. s.r.o., Dobrá Niva, výroba fóliových dvierok z MDF,
- MEOS, s.r.o., Detva, strojárská výroba,
- Hriňovské strojárne, a.s., Hriňová, strojárská výroba,
- MRL staving s.r.o., Krupina, drevovýroba,
- DrevoDom – Zvolen s.r.o., Dobrá Niva, výroba drevodomov,
- AUTOUNICOM ZVOLEN s.r.o., Zvolen, autoservis,
- BAPO DETVA s.r.o., Detva, zámočníctvo.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa realizoval v dňoch 21-27 októbra 2013. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná ÚVZ SR Bratislava mediálna prezentácia výsledkov Európska kampaň SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR

vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Regionálne výsledky z kampane budú poskytované zúčastneným v kampani po spracovaní výsledkov ÚVZ SR v priebehu roka 2014.

Nová kampaň zameraná na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci sa bude realizovať v roku 2014-2015.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci ŠZD boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 36 (13 kontrol zameraných na uvedenie priestorov do prevádzky pre osoby so ZPS, napr.:

- Peron Slovakia, s.r.o. Očová, profesia údržbár šijacích strojov, strojných zariadení a baliacej techniky,
- BETON BAU s.r.o., Stožok, prevádzka Vígľaš, profesia administratívny pracovník,
- T.Z.Ú Company, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, prevádzka Informačno predajné centrum Detva, profesia koordinátor voľnočasových aktivít,
- AG PRIMA, s.r.o., Cífer, práčovňa Dudince, profesia operátor stroja na pranie bielizne,
- Erika Dubcová, E.M.Šoltésovej, Zvolen, pracovisko keramická dielňa, profesia keramikár,
- Richard Rajman Zlatníctvo Riči, Detva, profesia zlatník,
- PEDOX s.r.o., Zvolen, profesia všeobecný účtovník,
- Anna Mojžišová – INTERFOT, Zvolen, predajňa nábytku, profesia predavač.

23 kontrol bolo zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- CHRIEN, spol. s.r.o., Zvolen, profesia všeobecný administratívny pracovník,
- Jozef Košút, Hriňová, Penzión Anka Hriňová, profesia hotelový recepčný,
- Imrich Ostrihoň ml., Detva, prevádzka výdajňa stravy HS a.s. Hriňová, Reštaurácia Biely dom, Hriňová, profesia prevádzkový pracovník v stravovaní,
- Lukáš Stieranka – LUKSOIL, Hriňová, prevádzka baliareň, profesia ručný balič,
- Miroslav Berky, Dúbravy, prevádzka Penzión M.FIDLER WELLNESS relax centrum Očová, profesie masér a hotelový recepčný,
- Polyplast výrobné družstvo, Pliešovce, profesia obsluha vstrekovacích lisov,
- Emília Tehlárová, Bzovík, predajňa potravín a rozličného tovaru, profesia predavačka,
- Zuzana Sujová, predajňa detského textilu, profesia predavačka,
- J&O group, s.r.o., Veľký Krtíš, prevádzka FOOD EXPRESS, Zvolen profesia pomocný pracovník pri príprave rýchleho občerstvenia.

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk. V ostatných prevádzkach sa jednalo o pracovné pozície: zamestnanec rekreačného strediska, pomocník v kuchyni, údržbár, chyžná, správca internetového obchodu.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôbovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom.

Pri kontrolách neboli zistené nedostatky, neboli nariadené opatrenia.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.4 Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, výroba drevnej štiepky)

V spádovom území Zvolen boli v roku 2010 uvedené do prevádzky 2 bioplynové stanice spoločnosti Bioplyn Hont, s.r.o., Bratislava – prevádzka Hontianske Moravce a spoločnosti Bioplyn Ladzany, s.r.o., Bratislava – prevádzka Ladzany. Pri uvedení do prevádzky boli predložené protokoly z objektivizácie hluku v životnom a pracovnom prostredí. Podľa výsledkov meraní a expozície zamestnancov boli pracovníci obsluhujúci tieto bioplynové stanice zaradení do 2. kategórie rizikový faktor hluk. V roku 2013 bola vykonaná nová objektivizácia hluku v pracovnom prostredí, došlo k zmenám vo výrobných a pracovných postupoch, z toho dôvodu boli pracovníci obsluhujúci bioplynové stanice zaradení do 3. kategórie rizikový faktor hluk. Obe spoločnosti majú schválené prevádzkové poriadky pre práce s expozíciou hluku vypracované v súlade s NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel, vrátane posudku o riziku.

V oboch spoločnostiach boli navrhnuté organizačné opatrenia a následne bude opätovne vykonaná objektivizácia hluku v pracovnom prostredí.

V roku 2013 boli uvedené do skúšobnej prevádzky bioplynové stanice spoločností KGJ Bzovík s.r.o., Bzovík, BPS Bzovík s.r.o., Bzovík a bioplynová stanica Roľníckeho družstva Budča z dôvodu objektivizácie hluku v pracovnom prostredí.

Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene bolo v roku 2013 uvedená do prevádzky výroba drevnej štiepky pre spádové územie okresov Zvolen, Detva, Krupina pre spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava a prevádzky spoločnosti A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen – prevádzka Zvolen a Hronská Breznica.

Spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava pri výrobe drevnej štiepky používa mobilné štiepkovacie zariadenie. Spoločnosť predložila protokoly z objektivizácie hluku a z objektivizácie vibrácií v pracovnom prostredí. U zamestnancov v profesii obsluha štiepkovača z nameraných výsledkov ekvivalentnej hladiny A zvuku a vypočítanej normalizovanej hladiny hluku vyplýva, že normalizovaná hladina expozície hluku $L_{AEX,TD}$ neprekračuje dolnú a hornú akčnú hodnotu expozície hluku. Z výsledkov objektivizácie vibrácií vyplýva, že výsledné normalizované zrýchlenie vibrácií prenášaných na celé telo neprekračujú limitnú hodnotu, neprekračujú akčné hodnoty expozície vibráciám, ale hodnoty normalizovaného zrýchlenia vibrácií prekračujú 0,5 – násobok akčných hodnôt expozície vibráciám. Pracovníci obsluhujúci mobilný štiepkovač sú zaradení do 2. kategórie rizikové faktory hluk a vibrácie.

Spoločnosť Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava má schválené prevádzkové poriadky vypracované v zmysle NV SR č. 416/2005 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v znení noviel a NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel.

Spoločnosť A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen – prevádzka Zvolen používa na štiepkovanie mobilné a stacionárne štiepkovacie zariadenia. Spoločnosť predložila protokol z objektivizácie hluku v pracovnom prostredí. Z výsledkov meraní bolo zistené, že v profesiách strojník (obsluha stacionárneho štiepkovača CLOCKNER, obsluha mobilného diskového štiepkovača MORBARK 30, obsluha mobilného drviča/štiepkovača MORBARK 3800) je horná a dolná akčná hodnota expozície hluku prekročená, limitná hodnota expozície hluku nie je prekročená. Pracovníci obsluhujúci mobilné štiepkovače sú zaradení do 3. kategórie rizikový faktor hluk a pracovníci obsluhujúci stacionárny štiepkovač sú zaradení do 4. kategórie rizikový faktor hluk. Počas nasledujúcich mesiacov spoločnosť vykoná objektivizáciu chemických faktorov (pevné aerosóly z dreva) v pracovnom prostredí.

Spoločnosť A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen má schválený prevádzkový poriadok vypracovaný v zmysle NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných

požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení noviel.

Spoločnosti A-Z LOKOMAT, s.r.o., Zvolen bolo vydané kladné rozhodnutie na uvedenie priestorov logistického a spracovateľského centra drevných štiepok do skúšobnej prevádzky v Hronskej Breznici. Rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť, nakoľko sa voči rozhodnutiu odvolali prihlásení účastníci konania.

HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene doposiaľ vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol.,TGL,HDL,LDL,Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u administratívnych pracovníkov Zvolenskej teplárne vo Zvolene. Ukončený projekt bol zaslaný na celoslovenské spracovanie v určenom termíne do RÚVZ v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

K 31.12.2013 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli. Úloha bola zaslaná v stanovenom termíne na celoslovenské spracovanie do RÚVZ v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Do tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zapojené.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Do tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zapojené.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci riešenia tejto úlohy sme v roku 2013 odobrali 1 vzorku müsli sypané so semienkami a orechami balené v kartónovom obale. Vzorka bola zaslaná na vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade do NRC pre obalové materiály.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci plnenia monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok - E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy. RÚVZ so sídlom vo Zvolene vyšetřil v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – ženy – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5.

Vykonané bolo laboratórne vyšetrenie vytypovaných potravín v počte štyri s nasledovnými požiadavkami a to: Eden sirup s príchuťou pomaranč na vyšetrenie na syntetické farbivo - chinolínovú žltú E 104, ďalej pasta na prípravu ovocnej zmrzliny Motivi – ENERGY ICE na Alluru červenú AC E 129. Ďalej bola odobratá jedna vzorka na vyšetrenie na prítomnosť aróm - mentofurán a to mentolové cukríky Klokanky Sfinx a jedna vzorka na vyšetrenie na kumarín a to škoricové mušličky obilninové. Výsledky analýz z RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislava boli vyhovujúce v sledovaných ukazovateľoch. Úloha bola po kompletnom spracovaní a v stanovenom termíne zaslaná na celoslovenské spracovanie do ÚVZ SR Bratislava.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV DÔCHODCOV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Projekt „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ bol vykonaný v súlade s pokynmi od gestorov projektu pre celú SR RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR.

V roku 2013 bola zrealizovaná V. etapa predmetného projektu, zameraná na dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15-18 ročných. Do projektu sme zapojili celkovo 120 žiakov dvoch náhodne vybraných stredných škôl Strednú odbornú školu drevársku, Lučenecká cesta č.17, Zvolen a Strednú odbornú školu dopravnú, Sokolská č. 911/94, Zvolen v primeranom zastúpení bydliska mesto – vidiek, pretože v pôsobnosti RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je stredná škola na vidieku.

Zber údajov sme vykonali 16. KT a 17. KT prostredníctvom dotazníkov: Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, Stravovací frekvenčný dotazník, 24 hodinový jedálny lístok dieťaťa, Výživové preferencie, 24 hodinová fyzická aktivita. V 17. KT sme vykonali odber stravy – obedov v ŠJ pri SOŠ drevárskej Zvolen, Lučenecká cesta č.17 a ŠJ pri ŠI Švermova 1736/14, Zvolen, kde sa stravujú žiaci SOŠ dopravnej Zvolen. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek stravy na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov. Priemerná vzorka celodennej stravy v **ŠJ pri SOŠ drevárskej Zvolen** vyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii v ukazovateľoch energetickej hodnoty u chlapcov $+4\%$ a obsahom uhľohydrátov u chlapcov $+9,75\%$, u dievčat $17,96\%$ a nevyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii v ukazovateľoch energetickej hodnoty u dievčat $+39,7\%$, obsahom bielkovín u chlapcov $+83,03\%$, u dievčat $+119,6\%$ a obsahom tukov u chlapcov $26,3\%$, u dievčat $+67,4\%$. Priemerná hodnota NaCl dosahovala 6116 mg, dusičnanov $57,9$ mg, olova ND, ortuti menej ako $0,0022$ mg, kadmia ND.

Priemerná vzorka celodennej stravy v **ŠJ pri ŠI Švermova Zvolen** nevyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii v ukazovateli energetickej hodnoty stravy u chlapcov $+29,53\%$, u dievčat $+42,55\%$, obsahom bielkovín u chlapcov $+59,76$, u dievčat $198,2\%$, obsahom tukov u chlapcov $+21,4\%$, u dievčat $+60,9\%$, obsahom uhľohydrátov u chlapcov $+60,85\%$, u dievčat $+62,09\%$. Priemerná hodnota NaCl dosahovala hodnotu 9470 mg, dusičnanov $39,7$ mg, olova ND, ortuti ND, kadmia ND.

Databáza údajov bola vytvorená v programe Excell a na analýzu údajov sme využili Alimentu verziu 4.3.E – údaje z dotazníka 24 hodinového jedálnička detí. Zistené údaje z dotazníkov sme zadali do databázy v programe MS Excel, EPI INFO. Výstupy z programu Alimenta s príslušným ID sme zadali do mustry. Z celkového počtu vybraných 120 žiakov sme spracovali údaje o 112 žiakoch vo vekovej skupine adolescentov, tj. $93,3\%$. 8 vybraných žiakov bolo na vyučovaní v určený deň vyplňania dotazníkov neprítomných.

Zadané spracované údaje sme zaslali gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na celoslovenské vyhodnotenie k stanovenému termínu 30.9.2013.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOV V POTRAVINÁCH U DETÍ

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných dvoch prídavných látok E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a dvoch aróm mentofuránu a Kumarínu v potravinách

u detskej populácie na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Zber údajov sme zrealizovali v mesiaci máj 2013 v Základnej škole J.C.Hronského ul.Školská č. 10 v Krupine u 20 žiakov vo veku 15 rokov. Žiaci vyplňali „24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov“ za jeden pracovný deň a „Dotazník o životospráve“ - týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Zozbierané údaje z dotazníkov, zamerané na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok, vložené do pripravených masiek v programe excel sme zaslali na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR k stanovenému termínu 1.11.2013.

4.4 MONITOROVANIE JODÚRIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Za účelom plnenia 1.etapy úlohy sme poskytli gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě prekontrolované údaje o množstve prijatého jódu“J“ v muštrách “24 recall“ pre vekové kategórie predškolský vek, mladší a starší školský vek. Hodnoty jódu pochádzajú zo spracovaných a vyhodnocených údajov projektu Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SROV.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého psychosomatického vývinu, preto v úvodnej etape sme vykonali monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení vrátane vonkajších telovýchovných plôch , z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie , funkčné členenie , vybavenie, dodržiavanie kapacity, mikroklíma a pod.), využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. V mesiaci apríl 2013 sme vykonali rámci ŠZD ciele kontrolu v 14 telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách v okresoch Zvolen, Detva a Krupina.

Najčastejšie zisťované nedostatky podľa zaslanej osnovy bolo: nedostatočné dodržiavanie účinného pravidelného vetracieho režimu v telocvičniach hlavne v odpoľudňajších hodinách, keď je telocvična využívaná na voľno časové aktivity pre záujmovú - krúžkovú činnosť, športovými klubmi a verejnosťou, náročná manipulácia s vetracími krídlami okien (vetracie krídla sa obtiažne otvárajú z podlahy), umyvárne väčšiny TV zariadení nie sú vybavené dostatočným počtom sprchových ružíc v zmysle platnej legislatívy.

Základnej škole Kriváň č.435, 962 04 Kriváň bolo uložené opatrenie rozhodnutím podľa §12 odst.4 písm.a./ Zákona č.355/2007 Z.z. z dôvodu nevyhovujúcej tepelno-vlhkostnej mikroklímy, znehodnotenej maľovky stien vlhkosťou hlavne v rohoch telocviční a v náradovni, opadávanie vonkajšej omietky TV pavilónu.

V našom regióne máme výrazné rozdiely v technickom stave budov telovýchovných zariadení. Väčšina telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách v meste Zvolen a vo väčších obciach bola kompletne alebo čiastočne zrekonštruovaná, zateplená, s novou strechou, založenými novými plastovými oknami, dverami, s položenou podlahovou krytinou a obkladom stien v telocvični. Zrekonštruované boli tiež zariadenia na osobnú hygienu, ktoré sú vybavené novou sanitou. Upravené a dostatočne sú vybavené vonkajšie telovýchovné plochy.

Na druhej strane v telovýchovných zariadeniach v malých obciach sa vykonáva priebežne len ich najnutnejšia údržba, pretože nie je dostatok finančných prostriedkov na ich

opravu a rekonštrukciu. Niekoľko objektov telovýchovných pavilónov bolo postavených v 70-tych rokoch ako drevostavby. Tieto objekty značne chátrajú (netesniace drevené okenné rámy, opotrebované poškodené podlahové krytiny, ich nátery, poškodený obklad stien v telocvični, zastaralá opotrebovaná sanita v zariadeniach na osobnú hygienu. Spomenuté nedostatky sú postupne odstraňované.

Prieskum ESPAD u študentov vysokých škôl v SR

V nadväznosti na predchádzajúcu realizáciu prieskumov o zneužívaní návykových látok u žiakov a študentov základných a stredných škôl v SR sme podľa metodického pokynu ÚVZ SR a MZ SR zrealizovali prieskum u študentov Technickej univerzity vo Zvolene. Do prieskumu bolo zapojených 60 študentov Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene a to konkrétne 26 študentov 1. ročníka, 17 študentov 2. ročníka a 17 študentov 3. ročníka. Z celkového počtu 60 študentov bolo zastúpených 24 mužov a 36 žien. Zber údajov bol realizovaný od respondentov formou anonymného dotazníka v priestoroch študentského domova na konkrétnom dohodnutom mieste prístupnom pre všetkých študentov. Zozbieraných bolo 11 dotazníkov, ostatné dotazníky ako odpovedné zásielky študenti zaslali poštou gestorovi projektu.

Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Projekt sme realizovali vo väčšom rozsahu v Materskej škole ul. Tehelná Zvolen. Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok. Pre názornejšiu a pútavejšiu formu edukácie v oblasti stomatohygieny pre deti predškolského veku využívame dentálne modely – dentálny model trvalého chrupu, súpravu 3 demonštračných, rozoberateľných, plastových modelov zubov a CD / Lakomý sysel/, DVD (Zúbky, Maškrtná veverička).

Počas výkonu ŠZD v každom predškolskom zariadení venujeme pozornosť stomatohygiene a usmerňujeme riaditeľov a učiteľov materskej školy na dodržiavanie zásad pri jej dodržovaní u detí predškolského veku.

EPIDEMIOLOGIA

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2013). Dbáme na dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme verejnosti i praktickým lekárom pre dospelých a pre deti a dorast pri kontraindikáciách očkovania trvalých a dočasných. Na základe písomného požiadania pediatrov vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára). Zvýšeným úsilím sa snažíme o to, aby sme dosiahli minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne. V rámci ŠZD navštevuje vedúci odd. epidemiológie terénnych lekárov v ambulanciách a odborne usmerňuje očkovanie detí a dospelých. Hlavne očkovanie proti tetanu, chrípke, VHA, VHB, KE. Lekári prvého kontaktu nás denne žiadajú

o konzultáciu súvisiacu s imunizáciou. V RÚVZ Zvolen máme zriadenú ambulanciu pre očkovanie. Ambulantné hodiny sú vždy v stredu. Túto ambulanciu využívajú okrem matiek aj očkovaní odchádzajúci služobne alebo súkromne do zahraničia. Počet osôb cestujúcich do zahraničia, ktorí telefonicky alebo osobne žiadajú o konzultáciu sa rapídne zvyšuje. Takmer niekoľkokrát denne .

Dohliadali sme na včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2013

V roku 2013 sa budeme podieľať na realizovaní nasledovných úloh:

okrem zabezpečenia Národného imunizačného programu SR budeme participovať na príprave imunologických prehľadov, ďalej na zabezpečení realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie, na aktívnej činnosti „ Poradní očkovania“, na surveillance a kontrole ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy). Taktiež na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Realizovali sme aktuálne zmeny v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním. Udržiavame a aktualizujeme rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

RÚVZ odd. epidemiológie sa zapojí do realizácie IP na zistenie účinnosti realizovaného očkovania a na zistenie hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agensom vo všetkých vekových kategóriách.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detviansky aperitív, Hont, internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina, internetovej stránky základných, stredných a vysokých škôl) sme zdôrazňovali význam očkovania pre deti a dospelých. V Európskom imunizačnom týždni v mesiaci apríl 2013 sme uverejnili článok: „očkovanie chráni život a zdravie“.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonávame inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania vydaného ÚVZ SR.

Na základe kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen k 31.8.2013 u praktických lekárov pre deti a dorast sme zistili v okrese Zvolen celkovú zaočkovanosť v rámci povinného očkovania 96,27% v nasledovných detských ambulanciách:

DA Poliklinika /5x/ DA Sekier /2x/, DA – Zvolen Centrum, DA Zvolen – Západ /3x/, DA Budča, DA Sliach, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce.

Na základe kontroly zaočkovanosti v okrese Detva k 31.8.2013 u praktických lekárov pre deti a dorast sme zistili v okrese Detva celkovú zaočkovanosť v rámci povinného očkovania 98,99% v nasledovných detských ambulanciách:

DA Detva /4x/, DA Hriňová /2x/.

Na základe kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina k 31.8.2013 u praktických lekárov pre deti a dorast sme zistili v okrese Krupina celkovú zaočkovanosť v rámci povinného očkovania 98,75% v nasledovných detských ambulanciách:

DA KRUPINA /3x/, DA Dudince.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V roku 2013 v súvislosti s výskytom chrípky a chrípke podobných ochorení sme mali opakované spoločné stretnutia vedúcich lôžkových odd. v NsP Zvolen s vedúcou mikrobiologického laboratória NsP Zvolen. Jednalo sa hlavne o cieleňé odbery výterov z nosa a hrdla na chrípku a SARI do transportných médií, čo nám v umožnilo racionálne vykonávať odbery a likvidovať ohnisko nákazy – akútnych respiračných ochorení. Spolupráca s NsP Zvolen a s ústavným hygienikom je veľmi dobrá.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona 355/2007 Z.z. hlásiť výskyt infekčných ochorení. Ďalej sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník odd. epidemiológie v minulosti absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice a s infektológom NsP Zvolen.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov.

V regióne Zvolen nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnosť informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia.

Propagujeme možnosť využívania on – line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých v mesačných hláseniach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPISe.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sieti.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do sieti. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V roku 2013 sme evidovali spolu v regióne Zvolen 10 epidémií.

V okrese Zvolen:

DDaDSS Zvolen – Záhonok (Salmonelóza) 2x,

Akademic Zvolen (Rotavírusová gastroenteritída), rodinná epidémia Salmonelózy Zvolen, rodinná epidémia Salmonelózy Lieskovec, rodinná epidémia Salmonelózy Zvolenská Slatina, rodinná epidémia Campylobakteriázy.

V okrese Detva: rodinná epidémia Salmonelózy Hriňová.

V okrese Krupina: rodinná epidémia Salmonelózy v Cerove a Čabradskom Vrbovku.

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnísk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie rok 2013

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				191
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnísk	107	45	33	185
Počet chránených kontaktov očkovaním	11	0	0	11
Počet chránených kontaktov inak	224	126	104	454
Opatrenia prijaté rozhodnutím	76	14	4	94
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	304	150	114	568
Zoznam epidémií	7	1	2	10
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	0	2	0	2

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz.

Prípisom RUVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia NN)

pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet hlásených NN nemocnica Zvolen, nemocnica Krupina a LDCH Detva 0.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie v prevencii nozokomiálnych nákaz. Poznatky tu získané odovzdáva zdravotníckymi pracovníkom pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

RÚVZ Zvolen zabezpečuje transport odobratého materiálu od sentinelových lekárov až do virologického laboratória RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami).

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz ktorého obsahom je varovanie na epidémie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Projekt bude uskutočnený v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov).

RÚVZ so sídlom vo Zvolene, odd. epidemiológie sa zúčastní realizácie projektu

(dotazníkové spracovanie, vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí – RÚVZ v SR).

Cieľom aktivít odd. epidemiológie bude zvýšenie úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení. Uskutočnili sme tri prednášky na SZŠ vo Zvolene.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená „ Poradňa očkovania“ Činnosť poradne je vždy v stredu o 14:30 hodine. Poradňa slúži na zvýšenie informovanosti o očkovaní a o ochoreniach preventabilných očkovaním, ďalej pre zníženie odmietania očkovania. Adresa je zverejnená na www. stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina budúci rodičia) realizovaná u 18 ročných žien – študentky stredných škôl v nasledovných školách:

Spojená škola – SOŠ Detva, Štúrova 848

Obchodná akadémia Krupina, M.R.Štefánika 8

Stredná odborná škola Zvolen, Jabloňová 1351

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina aktuálni rodičia detí - matky navštevujúce ambulanciu pediatra.

I. etapa bola už realizovaná pracovníkmi odd. epidemiológie v mesiaci máj 2013.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení obyvateľstva a spoluvytváranie priaznivého životného a pracovného prostredia sme zabezpečovali formou intervenčných programov a projektov v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Uplatňovaním a presadzovaním zdravého spôsobu života sa orientujeme na elimináciu výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti:

V spolupráci s Jednotou dôchodcov – Klubom dôchodcov v Lieskovci sme s mobilnou poradňou zdravia vyšetrili 25 seniorom vybrané biochemické parametre krvi celkový cholesterol a glukózu na prístroji Reflotrón. Počas zdravotného dopoludnia okrem cieleného individuálneho poradenstva zameraného na znižovanie kardiometabolického rizika odborná pracovníčka edukovala prítomných prednáškou na tému „ Stravovanie vo vyššom veku „.

V priestoroch Komunitného centra Zvolen – Balkán sme na pozvanie pracovníkov centra zabezpečili okrem iného i formovanie stravovacích návykov u detí školského veku a ozdravovanie ich výživy formou interaktívnej prednášky pre 15 detí zo sociálne znevýhodnenej komunity. Malí poslucháči sa zapájali do programu spevom a individuálnym čítaním Rómskych rozprávok. Deti dostali i zdravotno-výchovné materiály pre svojich príbuzných a rodičov.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili informatívne pútače zamerané na boj proti obezite. Poradňa zdravia participuje na plnení projektov „ Sledovanie výživového stavu vybranej populácie obyvateľov SR“ a „ Monitoring prídavných látok“ v spolupráci s oddelením hygieny výživy. V priebehu februára 2013 sme v rámci plnenia týchto úloh vyšetrili a edukovali 31 zamestnancov fi Zvolenská teplárenská a.s. Zvolen.

Poradňa zdravia v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže participuje na plnení

projektu

„Monitorovanie stravovacích návykov u detí školského veku“, ktorý sa dotazníkovou formou realizoval na Strednej priemyselnej škole drevárskej vo Zvolene.

„Ústne zdravie a tabak“ pod týmto heslom sme spropagovali 12.9. „Európsky deň ústneho zdravia. V dňoch 9.–13.9.2013 sme pri tejto príležitosti pripravili

11.9. 2013 – „Deň otvorených dverí“, počas ktorého prišlo na RÚVZ Zvolen 35 žiakov dvoch tried 2. ročníka z 3.ZŠ Zvolen v sprievode dvoch pedagógov. Pre deti sme pripravili zážitkové podujatie s bábkou Adamkom. Hravou formou sme motivovali deti k pravidelnej a správnej ústnej hygiene, čo si mohli vyskúšať na modeloch zubov.

Deťom sme premietli rozprávku „Prečo vlk šušlal“ s následnou diskusiou. Žiaci si mohli prezrieť aj priestory poradne zdravia. Záujem prejavili aj o problematiku fajčenia. Edukovani boli aj zdravej výžive v súvislosti s orálnym zdravím. Každý účastník zdravotno-výchovného podujatia dostal omaľovánku s aktuálnou tematikou a iné zdravotno-výchovné materiály vhodné pre celú rodinu. Cez deti sme pozvali aj ich rodičov k návšteve našej poradne zdravia počas celého roka. Fotodokumentáciu prikkladáme.

V týždni od 9.-13.9.2013 pracovníčka PZ pripravila odborný panel s tematikou ústneho zdravia pre účely verejnosti umiestnený vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen.

Z fotodokumentácie zo zdravotno-výchovného podujatia sme pripravili ukážky na vývesnom paneli RÚVZ Zvolen.

V septembri sme pripravili aj informačný panel „Naša strava“. Pre 41 študentov 2.ročníkov SZŠ vo Zvolene sme pripravili prednášky na tému: „Benefity zdravého životného štýlu“ a „Podpora zdravia a zdravý životný štýl“.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších 1.10. sme zmerali krvný tlak, vyšetřili celkový cholesterol a glukózu z kapilárnej krvi 26 seniorom v Stredisku Evanjelickej Diakonie v Hontianskych Moravciach a pri tejto príležitosti si vypočuli prednášku „Aktívne stárnutie“.

16.10.2013 sme pri príležitosti „Svetového dňa výživy a potravín“ zorganizovali v spolupráci s Mestom Zvolen Kampaň „Odstráň obezitu“ v priestoroch Mestského úradu vo Zvolene.

Na akcii participovala aj spoločnosť Cambridge diet(Weight Plan) zameraná na rýchle, bezpečné a klinicky overené výživové programy. Zaevidovali sme 45 záujemcov o zmeranie - stanovenie BMI, WHR, obvod, pásu, bokov, výšku váhu, telesný tuk, viscerálny tuk, svalovinu, bazálny metabolizmus, zmeranie krvného tlaku, pulzu a stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi na prístroji reflotron. Dotazník vyplnilo 40 klientov. Databázu údajov s doplnkovou anamnézou zasielame v prílohe.

Informácie o povahe a rozsahu zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou sme sprostredkovali záujemcom v produktívnom veku, nezamestnaným aj dôchodcom. Edukáciu sme zamerali na zvýšenie povedomia o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. Distribuovali sme aktuálny leták k danej problematike.

Vekový priemer účastníkov bol 54 rokov s prevahou žien (31), mužov prišlo 14.

Na akcii okrem iných participovala aj spoločnosť Cambridge diet (Weight Plan) zameraná na rýchle, bezpečné a klinicky overené výživové programy. Zaevidovali sme 45 záujemcov o zmeranie - stanovenie BMI, WHR, obvod, pásu, bokov, výšku váhu, telesný tuk, viscerálny tuk, svalovinu, bazálny metabolizmus, zmeranie krvného tlaku, pulzu a stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi na prístroji reflotron. Dotazník vyplnilo 40 klientov. Databázu údajov s doplnkovou anamnézou zasielame v prílohe.

Informácie o povahe a rozsahu zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou sme sprostredkovali záujemcom v produktívnom veku, nezamestnaným aj dôchodcom. Edukáciu sme zamerali na zvýšenie povedomia o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. Distribuovali sme aktuálny leták k danej problematike.

Vekový priemer účastníkov bol 54 rokov s prevahou žien (31), mužov prišlo 14.

V rámci „Dňa vedy a poznania“ sme v novembri pre skupiny študentov (63) Gymnázia v Detve pripravili bloky prednášok na tému: „Globezita“.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity :

Zvýšenie pohybovej aktivity:

V spolupráci so Slovenským zväzom telesne postihnutých, Okresným centrom na ul. Bernolákovej vo Zvolene sme sa zúčastnili XVI. Ročníka športového dňa, kde sme telesne postihnutým občanom vyšetrovali základné biochemické parametre krvi - celkový cholesterol , merali sme im krvný tlak a zároveň sme poskytovali cielené odborné poradenstvo. Športový deň sa konal aj pri príležitosti „Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím“ . Záujemcom sme merali i kapacitu pľúc spirometrom.

Pracovníci RÚVZ Zvolen sa zúčastnili turisticko-kultúrnej akcie v Mikulove na Morave.

Pri príležitosti „ Svetového dňa pohybom ku zdraviu „ sme oslovili a vyzvali k vlastným aktivitám materské, základné, stredné a vysoké školy a iné organizácie v našom regióne.

Mestský úrad v Sliachi usporiadal „ Beh sliackym chotárom“. Mestský úrad Zvolen, bežecký spolok Ľudovíta Gálfyho usporiadal VII. ročník „ Zvolenská korida“ v dĺžke 8300 metrov – beh námestím. Obec Sielnica sa zapojila do pohybových aktivít „ Behom oslobodenia“ v marci 2013.

Obec Budča usporiadala XXIII. ročník oslobodenia obce Budča v dĺžke 5300 metrov. Do pohybových aktivít sa zapojila aj obec Hontianske Nemce III. ročníkom „ Nemčiansky kros“. Jednota dôchodcov Korytárky, okres Detva usporiadala v máji 2013 „ Športové hry seniorov“.

Základná škola A. Sládkoviča v Sliachi usporiadala pre svojich žiakov a pedagógov branný pochod 10.5.2013.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen sa priebežne zapájajú do aktivít súvisiacich aj s prevenciou ochorení pohybového aparátu aj formou „Kampane schody ako výzva“. Dobrovoľná možnosť nepoužívať výťah, chodiť pešo na 3. poschodie trvá od roku 2009. Pri vstupe do budovy sme umiestnili pútač vyzývajúci verejnosť, stránky, aby aspoň počas tohto dňa zvýšili svoju pohybovú aktivitu.

Zviditeľnenie „ Svetového dňa pohybom ku zdraviu“ sme zabezpečili aj priestoroch Základnej umeleckej školy Zvolen, kde sa pravidelne schádzajú záujemcovia o ozdravné cvičenia z radov verejnosti Pravidelne cvičí cca 15 žien vo veku 30 – 60 rokov pod vedením erudovanej odborníčky.

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ vo Zvolene spolupracuje aj s Oddelením kultúry a športových aktivít pri Mestskom úrade vo Zvolene, ktorý organizuje „ Žiacku futbalovú ligu“ pre 1.stupeň ZŠ.

Už v apríli 2013 sme vyzvali všetky MŠ, ZŠ, SŠ a iné dotknuté organizácie a subjekty v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby v súvislosti s plnením „ Národného programu prevencie obezity

„ a Svetového dňa „ Pohybom ku zdraviu“ otvorili svoje športoviská (telocvične, vonkajšie telovýchovné plochy) pre verejnosť resp. vytvorili aktivity zamerané na šport a pohyb pre deti a dospelých nimi vhodne zvolenou a zvládnuteľnou formou. Na základe zverejnených informácií na webových stránkach RÚVZ Zvolen sa do aktivít zapojila aj Základná škola na ul. Obrancov mieru 884 v Detve, ktorá zorganizovala pre žiakov 2. stupňa „ Beh terénom“ , kde po vytýčenej trase, ktorá merala 3000 metrov prebehlo 108 žiakov a 2 pani učiteľky. Spolu to bolo 330 kilometrov. Potvrdili nám, že aj takto sa dá urobiť niečo pre svoje zdravie a zároveň nám poslali aj fotodokumentáciu z vydarenej pohybovej aktivity.

V septembri 2013 zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali pešiu túru na Zvolenskú priehradu – Orlík. Športové dopoludnie sme venovali rozvoju pohybových aktivít a prevencii sedentarizmu.

10.10. 2013 sme v rámci „Medzinárodného dňa duševného zdravia“ pre 31 študentov 1.

ročníka Gymnázia v Detve pripravili prednášku na tému „ Psychohygiena“ v rámci prevencie fyzickej inaktivity.

Pre 25 seniorov z Klubu dôchodcov v Krupine sme 25.11.2013 zorganizovali zdravotné dopoludnie

s prednáškou a besedou na tému „ Cukrovka typu II. – riziká a prevencia jej vzniku“.

7.11.2013 sme pre 38 študentov 2. ročníkov SZŠ vo Zvolene pripravili interaktívnu prednášku na tému „ Pohyb ako prevencia toxikománií “.

C) Tabak, alkohol, drogy

Prevencia drogových závislostí:

S cieľom zlepšiť podmienky v oblasti prevencie fajčenia a alkoholizmu a iných závislostí na základných, stredných a vysokých školách v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb poradňa zdravia participuje na plnení plánu „Stratégia prevencie a riešenia závislostí v meste Zvolen na obdobie 5 rokov“. Zúčastňujeme sa na stretnutiach pracovnej skupiny, ktorej gestorom je viceprimátor Mesta Zvolen. Odbornú časť zastrešujú pracovníci odboru rozvoja mesta, mestskej polície, odboru školstva, sociálnych vecí a zdravia, pedagogicko-psychologickej poradne a osvetového strediska. Je zriadená webová stránka Zvolen – stop - drogy s potrebnými informáciami pre verejnosť. Participujeme na aktivitách Mestského centra pre prevenciu v priestoroch Starej radnice na Námestí SNP vo Zvolene. Prednáškovú činnosť pre žiakov a študentov v týždni od 27.5.-31.5. sme zastrešovali priamo na 3. ZŠ vo Zvolene pre dva ročníky – 40 žiakov 9. tried, ktorí mali možnosť otestovať obsah CO vo výdychu na prístroji smokerlyzer. 28.5. 2013 v priestoroch RÚVZ Zvolen bol „ Deň otvorených dverí“ v rámci ktorého nás navštívili dve triedy piatakov 3. ZŠ Zvolen, prednášali a edukovali MUDr. Peter Reinhardt a Mgr. Iveta Gondášová. Počas besedy sme merali vybraným žiakom hodnoty CO vo výdychu a rozdávali sme aktuálne zdravotno-výchovné materiály. Pedagógov a deti sme oslovili a motivovali, aby v rámci vyučovania vytvorili vlastné kreatívne námety „ Ako pomôcť blízkym prestať fajčiť“. Po týždni nám zástupcovia jednotlivých tried priniesli svoje vlastné výtvarné diela, ktoré t.č. sú súčasťou výstavného panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5) sme pripravili i aktuálny panel s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť.

Poradňa zdravia sa zapojila do zdravotno-výchovnej akcie a Kampane „ Exfajčiari sú nezastaviteľní “, ktorá prebiehala 31.5.2013 v budove ŽSR vo Zvolene i v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pobočka Zvolen. Akcie sa zúčastnilo spolu 59 klientov y radov verejnosti z rôznych miest Slovenska. Na prístroji smokerlyzer sme zisťovali obsah CO vo výdychu u 16 klientov, spirometrické vyšetrenie absolvovalo 11 záujemcov, krvný tlak sme zmerali 34 klientom. Pracovníci VŠZP a.s. pobočka Zvolen prístrojom Olympia 3.3 merali % telesného tuku, hmotnosť telesného tuku, čistú hmotnosť bez tuku, obsah vody v tele, index telesnej hmotnosti, určenie štandardnej hmotnosti, pomer obvodu pás, boky, objem svalovej hmoty, podiel minerálov v organizme, odhad biologického veku na základe súhrnnej analýzy všetkých vyšetrení.

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v súvislosti s plnením „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ zrealizoval zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“ 2.7.2013 od 8,00-12,00 v priestoroch Základnej školy na ul. J. Alexyho č.1 Zvolen. Spolupracovali sme s Policajným zborom SR, ktorý vykonával svoje aktivity samostatne v zmysle Metodického usmernenia-príloha listu č.OPZ/4882/11398/2013. Kampaň bola určená pre širokú verejnosť, ktorej súčasťou bolo meranie krvného tlaku, vyšetrenie jedného z pečeňových testov- stanovenie množstva gama- glutamyltransferázy z kapilárnej krvi prístrojom reflotron, vyplnenie anonymného dotazníka a rozdávanie informačných letákov. Vybraným záujemcom sme navyše vyšetřili celkový cholesterol, pás,

boky a poskytli sme cieleňé poradenstvo o zdravom životnom štýle. Spolu bolo vyšetrených 42 záujemcov.

Podpora nefajčenia a abstinencie:

Mgr. Iveta Gondášová sa pravidelne zúčastňuje ako členka poroty na kvíze „ Drogy to teda nie“,

ktorý usporadúva Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene pre stredoškolskú mládež. Po akcii poskytla živý vstup pre Rádio Lúmen Banská Bystrica.

V súvislosti s „ Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ (26.6.) sme oslovili poslankyňu Mestskej časti I. Zvolen – Sekier a vedenie Základnej školy na ul. J. Alexyho 1 vo Zvolene za účelom realizácie zdravotno-výchovnej Kampane pre verejnosť „ Deň zodpovednosti „ 2.7.2013. Kampaň bude zameraná na prevenciu nadmerného užívania alkoholických nápojov a zvýšenie informovanosti o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Realizácia kampane bude i v spolupráci s Policajným zborom SR prostredníctvom dopravných hliadok. Ďalšie aktivity budú spojené s vyšetrením jedného z pečňových testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, meraním tlaku krvi a vyplnením krátkého dotazníka týkajúceho sa konzumácie alkoholu. Počas akcie budeme zabezpečovať aj distribúciu zdravotno-výchovných materiálov.

Participovali sme na prieskume Global School Personel Survey, ktorý bol zameraný na fajčiarske návyky a faktory s ním spojené u pedagógov Základnej školy na ul. Kukučínovej v Detve. Dotazníky vyplnilo 29 učiteľov z 31 zamestnancov.

V septembri 2013 sme pre 20 študentov 2. Ročníka SZŠ vo Zvolene pripravili prednášku na tému „ Prevencia chronických neinfekčných ochorení“.

V rámci „Európskeho týždňa proti drogám“ v novembri 2013 sme pripravili pre 17 žiakov 7. C triedy ZŠ na Alexyho ulici 1 vo Zvolene – Sekieri zážitkové dopoludnie s prednáškou na tému

„Prevencia toxikománií“. Formovanie správnych postojov u detí sme spojili s kreatívnymi výstupmi žiakov počas hodín výtvarnej výchovy s cieleňým zameraním na škodlivosť fajčenia a užívania iných omamných látok.

Podporu nefajčenia a abstinencie sme propagovali v novembri 2013 aj na 3. ZŠ ul. Jilemnického vo Zvolene prednáškovým interaktívnym dopoludním pre cieľovú skupinu troch ročníkov šiestakov. Akcie sa zúčastnilo 60 detí v sprievode svojich pedagógov.

Pre prvý stupeň ZŠ Sekier vo Zvolene sme v spolupráci s vedením školy pripravili zdravotno-výchovnú akciu spojenú s besedou zameranú na aktívny protidrogový postoj detí. Interaktívne prednášky si vypočulo 50 štvrtákov. V rámci dopoludnia sme spropagovali aj možnosť zapojenia sa

siedmakov do súťaže o „ Najlepšiu protidrogovú nástenku“. Túto preventívnu aktivitu sme iniciovali u všetkých škôl v regióne Zvolen, Detva, Krupina formou mailových oznámení, webovej stránky RÚVZ Zvolen a článkom v týždenníku MY Zvolensko. Informácia bola zverejnená aj vo webových novinách SME región Zvolen.

V rámci kampane MOST 2013 sme 27.9.2013 zorganizovali akciu „ Vaše zdravie a Deň srdca „. Vyšetřili sme 40 klientov z radov zamestnancov TU Zvolen, študentov i verejnosti. Edukovali sme účastníkov zo Zvolenskej Slatiny, Tornale, Ružinej, Očovej, Dubového, Revúcej, Dobrej Nivy, Sliacha a iných miest a obcí Slovenska. Vekový priemer účastníkov bol 48 rokov s prevahou žien s vysokoškolským vzdelaním. Väčšina vyšetřených nemala predtým diagnostikované KVO a len malá časť sa liečila na hypertenziu. Vyšetřovaná časť populácie bola až na dve výnimky nefajčiarska. 30 minút fyzickej aktivity denne vykonávali okrem štyroch všetci zúčastnení. Šiesti vyšetření už mali diagnostikovanú cukrovku. Okrem celkového cholesterolu sme ojedinele vyšetřovali aj cukor v krvi. Všetkým klientom sme merali krvný tlak, pulz, BMI, obvod pásu, bokov. Ponúkali sme aj vyšetřenie CO vo výdychu

u 2 fajčiarov na prístroji smokerlyzér. Na akcii okrem zamestnancov RÚVZ Zvolen participovala aj pobočka VŠZP a.s. Zvolen a externé študentky verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity.

„Matematikou proti drogám“ bol názov prednášky, ktorú sme pripravili 21.11.2013 pre 36 žiakov

6. A, B triedy 3. ZŠ vo Zvolene ako súčasť Európskeho týždňa proti drogám. Pre skupinu 29 žiakov 6. C triedy 3. ZŠ vo Zvolene sme pripravili prednášku na tému „ Ako predchádzať závislostiam “ pri príležitosti „Svetového dňa nefajčenia“. Na súkromnej strednej škole obchodu a služieb v Očovej sme pripravili pre 50 študentov zdravotno-výchovnú akciu „ Kým stúpa dym“ 25.11.2013. Okrem prednášky a besedy sme 25 záujemcom zmerali aj obsah CO vo výdychu, každý bol fajčiar.

V rámci „ Európskeho týždňa ústneho zdravia“, ktorý sa niesol pod heslom „ Fajčenie a ústne zdravie“ sme v priestoroch RÚVZ Zvolen mali 12.9.2013 „Deň otvorených dverí“. Pre 37 účastníkov, žiakov 2. ročníka 3. ZŠ vo Zvolene sme pripravili zdravotno – výchovné dopoludnie s prednáškou na danú tému, besedou a praktickými ukázkami správnej techniky čistenia zubov. Pripravili sme pre verejnosť informačný panel na tému „ Fajčenie a ústne zdravie“.

22.11.2013 sa Mgr. Iveta Gondášová zúčastnila ako členka poroty vedomostného kvízu zameraného na drogové závislosti v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja – Krajskej knižnice L. Štúra vo Zvolene. Kvíz bol určený žiakom 7. ročníkov základných škôl.

26.11.2013 sme sa zúčastnili V. ročníka Detskej konferencie a XVII. ročníka Vedomostného kvízu, ktoré boli zamerané na súčasné problémy mladých ľudí a ich zmysluplné voľnočasové aktivity. Témy podujatia boli „ Akí sme a čo nás baví“ a „ Pokušenia súčasnosti“. Preventívna akcia bola určená pre žiakov 7. ročníka ZŠ, ich učiteľov a dospelých účastníkov aktívne pracujúcich s deťmi a mládežou. Na prístroji smokerlyzér sme pri tejto príležitosti vyšetřili 23 záujemcom obsah CO vo výdychu. Odborná pracovníčka Dipl. a.h.e. Klimová bola členkou poroty vedomostného kvízu zameraného na prevenciu užívania návykových látok.

26.11.2013 sme sa zúčastnili na odbornej konferencii „ 10 rokov od ratifikácie rámcového dohovoru o kontrole tabaku na Slovensku“ v Martine.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

Pracovné prostredie

V rámci prevencie kardio-metabolických rizík sme v spolupráci s Mestom Zvolen navštívili s mobilnou poradňou zdravia zamestnancov Mestskej polície vo Zvolene, kde sme záujemcom vyšetřili vybrané biochemické parametre krvi celkový cholesterol, glukózu na prístroji reflotron. Zamerali sme sa aj na antropometrické vyšetřenia, výšku, váhu, obvod pás, boky, merali sme krvný tlak, zisťovali fajčiarske a stravovacie návyky. Odborné poradenstvo bolo cielené i s orientáciou na predchádzanie zdravotných rizík vyplývajúcich z pracovného stresu.

10.12.2013 sme s mobilnou poradňou zdravia v spolupráci s oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikománie zrealizovali „ Zdravotné dopoludnie“ v Mestských lesoch s.r.o. Krupina, kde sme okrem iného 8 záujemcom vyšetřili vybrané rizikové faktory KVO so zameraním na predchádzanie chronických neinfekčných ochorení v regióne Krupina.

Životné prostredie

Pri príležitosti Svetového dňa vody a vodných zdrojov sme v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia informovali verejnosť o možnosti dať si vyšetřiť vodu z vlastných vodných zdrojov na obsah dusičnanov v laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica. Záujemcovia mohli využiť

i odborné poradenstvo. Vyšetřených bolo 12 vzoriek pitnej vody.

10.12.2013 sme s mobilnou poradňou zdravia v spolupráci s oddelením preventívneho

pracovného lekárstva a toxikománie zrealizovali „Zdravotné dopoludnie“ v Mestských lesoch s.r.o. Krupina, kde sme okrem iného 8 záujemcom vyšetrili vybrané rizikové faktory KVO so zameraním na predchádzanie chronických neinfekčných ochorení v regióne Krupina.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení
V súčinnosti s cieľmi Svetovej zdravotníckej organizácie sme zabezpečovali edukáciu klientov v základnej poradni zdravia i počas výjazdov do terénu zameranú na zvyšovanie zdravotného uvedomenia a pochopenie vplyvu životosprávy na kvalitu života a znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Priebežne distribuuujeme zdravotno-výchovné materiály najmä do materských a základných škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú sprístupnené informácie o očkovanom kalendári na rok 2013, ako aj názorná ukážka správnej techniky hygieny a dezinfekcie rúk. MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby na SZŠ vo Zvolene formoval 125 študentov v prevencii šírenia sexuálne prenosných ochorení a HIV/AIDS. Zdravotnú výchovu zameranú na prevenciu šírenia infekčných ochorení odprednášal i na Územnom spolku Slovenského červeného kríža, pobočka Zvolen pre 120 účastníkov opatrovateľského kurzu. Udržiavaniu a sledovaniu priaznivej epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení sa venujeme podľa potreby v spolupráci s oddelením Epidemiológie RÚVZ Zvolen. V roku 2013 bola v našom regióne priaznivá epidemiologická situácia vo výskyte infekčných ochorení. V rámci šetrení vírusovej hepatitídy B a VHC bolo v roku 2013 edukovaných 19 chorých z regiónu Zvolen, Detva, Krupina.

V decembri 2013 v rámci aktivít „Svetového dňa AIDS“ sme v rámci prevencie HIV/AIDS odprednášali 3 odborné témy pre 80 študentov na Strednej zdravotníckej škole vo Zvolene. „Prednášku „Prevencia pre oblasť závislostí s rizikami prenosu infekčných ochorení vrátane HIV/AIDS“ sme zabezpečili pre tri triedy 75 žiakov na Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu, Jablňová ulica Zvolen. Vytvorili sme informačný panel s danou tematikou na verejnom prístupnom mieste. V rámci hromadných akcií napr. Deň zdravia, MOST sme edukovali verejnosť o možných rizikách prenosu HIV, a to u osôb závislých na návykových látkach.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

RÚVZ Zvolen do plnenia tejto úlohy v roku 2013 nebol zapojený.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Znižovanie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadváhou a obezitou a znižovanie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení zabezpečujeme formou edukačných aktivít v rámci základnej poradne zdravia i pri hromadných akciách. Oslovili sme zamestnancov RÚVZ Zvolen, aby sa aktívne zapojili do lokálnej Kampane „Schody ako výzva“, ktorá trvá nepretržite od roku 2009.

Jednota dôchodcov Korytárky zorganizovala športové dni pre seniorov.

V priestoroch ZUŠ na Nádvornej ulici vo Zvolene raz týždenne prebieha ozdravné cvičenie pre verejnosť. Schádza sa tu cca 15 – 20 žien v produktívnom a poproduktívnom veku pod vedením trénerky. Na 3. ZŠ Zvolen sme zabezpečili pre verejnosť možnosť cvičiť kalanetiku dvakrát týždenne. V mesiaci jún 2013 sa zamestnanci RÚVZ Zvolen zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia v Mikulove.

Participovali sme na „Športovom dni“ pre zdravotne ťažko postihnutých vo Zvolene v mesiaci jún 2013.

Počas „Dňa zdravia,, vo Zvolene sme pripravili pre návštevníkov prezentácie zamerané i na prevenciu nadváhy a obezity u detí i dospelých. Prizvaní odborníci so Slovenského zväzu záhradkárov – okresný výbor Zvolen, informovali o správnom pestovaní a uskladňovaní ovocia a zeleniny v súčinnosti s Projektom „Ovocie a zelenina do škôl“. Výstava domácich záhradkárskeho produktov bola spojená s ochutnávkou. Každý účastník mal možnosť otestovať svoju skladbu tela na špeciálnej váhe i s poradenstvom u participujúcej Všeobecnej zdravotnej poisťovni Zvolen. Následne bola možnosť ochutnávky sójových produktov od fy Alfa Bio Banská Bystrica, mliečnych výrobkov fy Senoble Zvolen, Čerínskej minerálnej vody, pekárenských výrobkov fy Gonda Detva, Pekárne Luna Veľký Krtíš. Prizvaná dentálna hygienička z Banskej Bystrice demonštrovala správnu techniku čistenia zubov pre deti, dospelých, tehotné i seniorov s možnosťou vyskúšať si čistenie zubov. Prezentácia bola spojená i s rozdávaním informačných zdravotno-výchovných materiálov. Na deň zdravia sme prizvali aj Krajskú knižnicu L. Štúra vo Zvolene, ktorá prezentovala výstavu kníh – „Zdravý životný štýl“. Zároveň každý účastník bol oslovený za účelom zapojenia sa do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Celej akcie sa zúčastnilo cca 300 občanov Zvolena a okolia. V regionálnej tlači bol uverejnený článok Mgr. Ivety Gondášovej „Kontroluj svoj tlak krvi“ a informácie o význame dostatočnej pohybovej aktivity sporej so zdravým stravovaním poskytla i televízia Hronka a Global24. Jedenásť prizvaných participujúcich subjektov na „Dni zdravia“, ktoré svojimi sprievodnými aktivitami obohatili program dňa, obdržalo od organizátora ďakovné listy za ochotu a spoluprácu.

V rámci plnenia Národného programu prevencie obezity sme sa podieľali na organizovaní Kampane „Odstráň obezitu“ v našom regióne pri príležitosti Svetového dňa výživy a potravín. Jej cieľom bola prevencia nadváhy a obezity populácie, zvýšenie povedomia o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených nezdravým životným štýlom ako aj zvýšenie povedomia o vhodnej výžive a pohybovej aktivite ako prevencii nadváhy a obezity. Kampaň prebiehala 16.10.2013 v priestoroch Mestského úradu vo Zvolene. Na akcii spolupracovali poradcovia Cambridge Diet, Fructop s.r.o., ktorá zabezpečila pre návštevníkov jablkovú šťavu, jablká a sušené jabĺčka. Na prístroji Reploton sme 45 klientom vyšetřili z kapilárnej krvi celkový cholesterol. Merali sme krvný tlak, stanovovali viscerálny tuk, telesný tuk, BMI, WHR. Klienti dostali záznamovú kartičku a 40 z nich sa podieľalo na vyplňaní dotazníka zameraného na Kampaň

„Odstráň obezitu“ s uvedením antropometrických a biochemických ukazovateľov a doplnkovej anamnézy. Vyplnené dotazníky - údaje sme zadávali do vytvoreného súboru OO.rec a spolu so správou o realizovaných aktivitách sme informácie zaslali na ďalšie spracovanie na UVZ SR Bratislava. Pre klientov sme pripravili ciele poradenstvo formou individuálnych intervencií zameraných na oblasť ozdravenia výživy a pohybovej aktivity. Rozdávali sme letáky, ktoré vytvoril ÚVZ SR pri príležitosti Kampane 2013.

Stručný prehľad podujatí v rámci Mesta Zvolen:

Cvičme pre radosť: Na Námestí SNP cvičili deti MŠ svoje cvičenia na vlastnú hudbu za pekného počasia a mnohých rodičov i náhodných divákov. Cvičilo celkom 355 detí z 10 MŠ mesta Zvolen. Deti dostali sladkú odmenu, každá škôlka diplom ZŠJ a zaslúžený potlesk divákov.

Čo-Pele snowboard JIB SESSION 2013: Na Námestí SNP, pri katolíckom kostole, na vynovenej a rozšírenej rampe, na snehu zo zimného štadióna súťažilo 49 jazdcov z Čiech, Poľska, Rakúska, Slovinska, a, samozrejme, zo Slovenska. Cez deň podujatie sledovalo asi 500, večerné finále zhruba 1000 divákov! Celú akciu dopĺňal navyše bohatý sprievodný program, diváci si vo voľnom čase mohli prezrieť snowboardy od našich sponzorov, prípadne vyskúšať indoboardy, alebo sa pozrieť na skaterov na mini u-rampe, ktorú doniesla zvolenská nezisková organizácia Grind. Po vyhlásení tomboly a výsledkov zvršil celú akciu koncert rapera Strapa a DJ-a Spinhandza.

Kolobežkové dopoludnie: Konalo sa v peknom prostredí v Parku Ľudovíta Štúra. Kolobežkovali deti z 8 zvolenských MŠ, organizátori narátali spolu 196 účastníkov. Deti opäť dostali za odmenu sladkosť a každá škôlka ešte diplom ZŠ.

Bež a vyhraj: Bežecká štafeta detí z 1. a 2. stupňov ZŠ. Samostatné 10-členné štafety (5 dievčat a 5 chlapcov) pretekali opäť na Námestí SNP, po vyznačenom okruhu a za krásneho slnečného počasia. Celkove súťažilo 7 ZŠ a Gymnázium Mateja Bela. Spolu 14 štafiet tvorilo 140 detí (6 štafiet 1. stupňa a 8 štafiet 2. stupňa). Víťazné tímy získali vecné ceny a diplomy, ostatné diplomy ZŠJ. Na podujatí bola vynikajúca súťažná atmosféra, bolo veľa divákov.

Grassroots turnaj žiakov ZŠ: Futbalový turnaj žiakov, ročník narodenia 2001 a 2002. Podujatie sa odohralo na umelej tráve MFK Lokomotíva Zvolen a zúčastnili sa ho 4 ZŠ, spolu 45 futbalistov.

9 VYZVI SRDCE K POHYBU - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Od 8.4.2013 do 30.6.2013 sme participovali v celoslovenskej Kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa konala pod záštitou ÚVZ SR a kancelárie WHO na Slovensku. Súťaž organizoval ÚVZ v SR pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica v rámci programu CINDI. Informácie pre verejnosť sme poskytovali priebežne v rámci návštev v základnej poradne zdravia, počas konania „Dňa zdravia“ vo Zvolene, akcie „Jarný MOST“ a iných. Osobne sme navštívili aj niektoré školy a informovali sme vedenie o možnosti zapojiť sa do súťaže. Mgr. Iveta Gondášová zdôraznila zmysel a dôležitosť trvalého návyku na pohyb v rámci prednášok na ZŠ ul. J. Alexyho č.1. Oslovila i učiteľov telesnej výchovy, aby v rámci vyučovacích hodín svojich zverencov priebežne informovali o možnosti zapojiť deti ako detských podporovateľov súťaže. Účastnícke listy sme distribuovali aj cez klientov základnej poradne zdravia, ktorí robili nábor do súťaže vo svojom najbližšom okolí. Plagáty „Vyzvi srdce k pohybu“ sme distribuovali i v niektorých predajniach napr. Pozana – mäsiarstvo ul. Hviezdoslavova Zvolen, predajňa Obuvi ul. Hviezdoslavova Zvolen, časť materiálov bola distribuovaná v závode Nákladná automobilová doprava Zvolen, NsP Zvolen, Pošta Zvolen – Západ, Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene, Technická univerzita Zvolen, Fit centrum Za múrami Zvolen, Cirkevná základná škola Zvolen, fi Continental Zvolen. V spolupráci s MsÚ Zvolen Oddelením kultúry a športu boli oslovené všetky športové kluby vo Zvolene. Obec Babiná v rámci cvičenia žien sa aktívne do súťaže zapojila.

Verejnosť oslovila a informácie o Kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ poskytla Mgr. Iveta Gondášová v regionálnej televízii Hronka. Aj touto cestou sme spropagovali význam pohybu pre zdravie a vytváranie partnerstiev pre zlepšenie možností pohybovej aktivity obyvateľstva. Vyzvali sme najmä školy, aby na svojej úrovni zrealizovali podporné pohybové podujatia a to i počas Svetového dňa Pohybom ku zdraviu „10.5.2013. Spätnú väzbu o uskutočnených aktivitách nám mailom i s fotodokumentáciou zaslala ZŠ na ul. Obrancov mieru mieru 884 v Detve. Záujem o účastnícke listy prejavilo i Centrum voľného času v Detve.

Koordináciu priebehu súťaže jej priebežnú propagáciu sme spojili aj so Svetovým dňom pohybom pre zdravie 10.5.2013. Verejnosť – stránky RÚVZ Zvolen boli edukované i formou aktuálneho informačného panela v priestoroch RÚVZ Zvolen a na stránkach RÚVZ Zvolen i osobne.

Ukončenie súťaže, vyhodnotenie, príprava slávnostného žrebovania víťazov a odovzdávanie cien prebehne spolu s tlačovou konferenciou v septembri 2013.

Za región Zvolen, Detva, Krupina sa do súťaže zapojilo 26 dospelých. Zvolen bol v rámci SR vyhodnotený ako najlepší v počte detských podporovateľov a patrili sme i medzi najlepších v počte dospelých, ktorí mali v súťaži detského podporovateľa. Z detí bol

vyžrebovaný aj jeden výherca súťaže.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Za účelom prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb sme počas Dňa otvorených dverí na RÚVZ Zvolen edukovali 24 žiakov 1. stupňa 3. Základnej školy vo Zvolene. Odznela prednáška na tému „Fajčenie škodí zdraviu“. Žiaci mali možnosť otestovať svoje vedomosti počas bohatej diskusie. Niektorým dobrovoľníkom sme na prístroji smokerlyzér zmerali množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu. Po dohode s pedagógmi žiaci v rámci tvorivých dielní vytvorili vlastné motívy prác na tému „Škodlivosť fajčenia“. Vybrané práce sme zverejnili v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V rámci Kampane „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, ktorá prebiehala v celej SR sme v spolupráci so VŠZP pobočka Zvolen po dohode s vedením ŽSR SR zrealizovali v priestoroch Železničnej stanice vo Zvolene vyšetrenia CO vo výdychu na prístroji smokerlyzer (16), zabezpečili sme 19 vyšetrení kapacity pľúc spirometrom, zúčastneným 59 občanom sme zmerali krvný tlak a skladbu tela. Zapojili sme sa do Projektu GSPS v SR – prieskum užívania tabaku u pedagogických pracovníkov (29) ZŠ Kriváň.

MUDr. Peter Reinhardt edukoval 9A, 9B triedu (45) 3.ZŠ Zvolen na tému „ Zdravé a moderné je nefajčiť“ .

V rámci „Dní otvorených dverí“ Mgr. Iveta Gondášová edukovala v priestoroch RÚV Zvolen žiakov SZŠ Zvolen o zdravotných rizikách spojených s alkoholizmom a iné závislosti odprednášal MUDr. Peter Reinhardt.

Poradňu zdravia navštívili žiaci 5a a B 3. ZŽ Zvolen a v rámci prednášok o škodlivosti fajčenia záujemcom bol vyšetrený obsah CO vo výdychu. Po dohode s pedagógmi žiaci vztvorili na hodinách výtvarnej výchovy vlastné práce tému: „ Zdravé je nefajčiť“. Vybrané práce detí sú prístupné v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V priebehu mesiacov september a november 2013 sme zrealizovali 21 intervenčných a zdravotno edukačných aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a podporu nefajčenia a abstinencie. Edukovaných bolo počas 2 mesiacov 508 žiakov a študentov a v rámci celého roka 2013 cca 746 klientov.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v súvislosti s plnením „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ zrealizoval zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“ 2.7.2013 od 8,00-12,00 v priestoroch Základnej školy na ul. J. Alexyho č.1 Zvolen. Spolupracovali sme s Policajným zborom SR, ktorý vykonával svoje aktivity samostatne v zmysle Metodického usmernenia-príloha listu č.OPZ/4882/11398/2013. Kampaň bola určená pre širokú verejnosť, ktorej súčasťou bolo meranie krvného tlaku, vyšetrenie jedného z pečeňových testov- stanovenie množstva gama- glutamyltransferázy z kapilárnej krvi prístrojom reflotron, vyplnenie anonymného dotazníka a rozdávanie informačných letákov. Vybraným záujemcom sme navyše vyšetřili celkový cholesterol, pás, boky a poskytli sme cieleňé poradenstvo o zdravom životnom štýle. Spolu bolo vyšetřených 42 záujemcov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Na problematiku starnutia, podporu harmonického spolunažívania všetkých generácií a aktívny prístup k životu v každom veku upozornila Mgr. Iveta Gondášová v rámci prednášky pre 25 seniorov v Klube dôchodcov v Lieskovci pri Zvolene. Do besedy sa zapojilo 25 poslucháčov, ktorý mali záujem aj o vyšetrenie celkového cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi a následné odborné poradenstvo. Vybrané biochemické parametre krvi sme vyšetřili aj 14 dôchodcom Jednota dôchodcov Sielnica. Zdravotne ťažko postihnutých (24) z KD Zvolen sme vyšetřili počas športového dňa spojeného aj s kultúrnym podujatím.

V septembri počas mesiaca Alzheimerovej choroby a pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen zabezpečil okrem iného nasledovné sprievodné aktivity :

1. Gymnázium A. Sládkovička ul. M. R. Štefánika 8, Krupina :

17.9. a 19.9. 2013 – „Dni dobrovoľníctva“, počas ktorých riaditeľ gymnázia Mgr. Slosiarik uvoľnil dve triedy študentov, kde jedna skupina dobrovoľníkov brigádovala v Katolíckom dome v Krupine a ďalšia skupina sa osobne venovala seniorom v Domove sociálnych služieb v Krupine s individuálnym programom.

2. Gymnázium ul. Štúrova 849, Detva :

24.9.2013 – „Aj Vy ste raz boli mladí“, a „Na hodine Slovenčiny“ – obyvatelia Domova dôchodcov v Detve po dohode s vedením domova dôchodcov a riaditeľom Gymnázia v Detve Mgr. Pavlom Ľalíkom navštívila priestory gymnázia s nasledovným programom: - obhliadka učební – hlavne špeciálne učebne – informatika, jazyky, ukážka hodiny, recitácia, súťaž formou 5 proti 5.

Pracovníčky úseku podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen navštívili Strednú odbornú školu obchodu a služieb na Podborovej vo Zvolene. Zdravotno-vzdelávaciu aktivitu sme zamerali na študentov 1. ročníka SOŠOaS a pedagógov školy

Prednášky „Prevencia a riziká Alzheimerovej choroby“ sa zúčastnilo 37 študentov, záujmcom sme merali percento telesného tuku a distribuovali sme aktuálny zdravotno-výchovných materiál.

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen pri príležitosti „Medzinárodného dňa starších“ 1.10.2013 zrealizoval pre seniorov na vidieku v Stredisku Evanjelickej DIAKONIE, Hontianske Moravce, Kostolná 292/28, meranie krvného tlaku – 26 klientov (seniori+personál), stanovenie BMI – 26 klientov, meranie celkového cholesterolu – 26 klientov, edukačné materiály- aktívne starnutie. Mgr. Iveta Gondášová odprednášala tému „Aktívna staroba“(zúčastnených 26 seniorov + personál).

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Poradňa zdravia pri RÚVZ Zvolen v rámci Týždňa mozgu 2013 zabezpečila nasledovné aktivity:

1. Materská škola, Centrum 2496/29, Zvolen

Od 11.do 17. marca 2013 sa MŠ v spolupráci s RÚVZ vo Zvolene a VŠZP vo Zvolene zapojila do projektu tým, že sa deti zo 7. tried bežných a jednej triedy špeciálnej (pre deti so zdravotným znevýhodnením – DMO, obidve formy – spastické aj hypotonické, deti s achondropláziou a autizmom) v rôznych aktivitách oboznamovali s mozgom. Zoznamovali sa nielen s jeho tvarom, s jeho veľmi dôležitou funkciou pre náš život, ale aj jeho ochranou.

Aktivity, ktoré deti plnili boli primerané veku. Mladšie deti sa s mozgom zoznamovali tým, že vyfarbovali jeho predkreslené tvary, z plastelíny vytvárali mozgové závitky, skladali mozog z puzzle a tiež z vlastných tiel atď...

Staršie deti vyhľadávali mozog v odbornej literatúre aj na internete, pričom využívali aj interaktívnu tabuľu. Plnenia týchto výchovno-vzdelávacích aktivít sa zúčastnilo **144 detí** vo veku od 3-6 rokov pod vedením **18. pedagogických zamestnancov**. Deti, za svoju aktivitu dostali od pani riaditeľky pobočky VŠZP vo Zvolene, Ing. Anny Gecovičovej, pekné darčeky.

V súvislosti s touto akciou pracovníčky PZ pri RÚVZ Zvolen 16-tim zamestnancom materskej školy **12.03.2013** urobili vyšetrenie hladiny **cholesterolu a cukru v krvi** na prístroji Reflotron Zároveň zamestnanci boli poučení ako sa majú starať o svoje zdravie aj o správnom životnom štýle.

*Priebeh aktivít z niektorých tried máme zaznamenaný vo fotodokumentácii. **Prezentácia špeciálnej triedy pre deti telesne postihnuté (Hríbikovej triedy) by mohla slúžiť aj ako metodický materiál pre deti MŠ.***

2. Krajská knižnica E. Štúra vo Zvolene

Dňa 15. marca 2013 sa uskutočnili v oddelení literatúry pre deti a mládež podujatia pre organizované skupiny žiakov základných škôl pod názvom „Múdra hlavička“ zamerané boli na tréning pamäte, rozvoj mozgu a prezentáciu literatúry pre deti, ktorá sa venuje tejto problematike. Hlavnou témou bol mozog, jeho výkonnosť, fungovanie resp. zlyhávanie. Podujatia boli vedené zábavným spôsobom formou hlavolamov a hier. V priebehu týždňa sa zapojilo do aktivít 8 tried ZŠ mesta Zvolen s počtom žiakov 116. Pracovníci PZ Zvolen 14.3.2013 na prístroji Reflotron vyšetřili 13-tim zamestnancom knižnice vybrané biochemické parametre krvi – celkový cholesterol a glukózu z kapilárnej kvapky krvi.

3. Základná umelecká škola, Nádvorná ulica, Zvolen

Tvorivé dielne detí – výtvarný odbor, zameranie prác na mozog a jeho funkcie. Práce zvolenských našich detí boli vyhodnotenú ako najlepšie v rámci SR.

4. **Základná škola Hontianske Nemce** sa zapojila do aktivít celoškolským internetovým kvízom zameraným na tréning mozgu a vedomostí o jeho fungovaní. Pre výhercov zabezpečila škola odmeny.

Poradňa zdravia pri RÚVZ Zvolen zabezpečila i rozdávanie informačno – propagačných materiálov v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, Mlynarovičova 21, Bratislava.

Dotazník k vyhodnoteniu aktivít v rámci „Týždňa mozgu“ spolu s fotodokumentáciou sme zaslali na Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť, Mlynarovičova 21, Bratislava po skončení akcie.

Mgr. Iveta Gondášová pripravila sme prednášku „Nástrahy leta“ pre Klub detí ZŠ J. Alexyho 1, Zvolen. V jarných mesiacoch navštívila Komunitné centrum vo Zvolene, kde pre Rómske deti pripravila „Zdravé dopoludnie“ spojené s prednáškou o význame osobnej hygieny a správnom stravovaní. Deti sa zapájali čítaním rómskych rozprávok, spevom a živou diskusiou.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách upozorňuje pedagógov na dôležitosť prevencie zubného kazu u detí spojenú so zdravou životosprávnou a dentálnou hygienou. Podľa potreby sme poskytovali deťom zdravotno-výchovné materiály zamerané na význam ústneho zdravia.

Propagáciu „Európskeho dňa ústneho zdravia (12.9.)“ , úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen realizoval v dňoch 9. – 13.9.2013 nasledovne :

11.9. 2013 sme mali „Deň otvorených dverí“, počas ktorého prišlo na RÚVZ Zvolen 35 žiakov dvoch tried 2. ročníka z 3.ZŠ Zvolen v sprievode dvoch pedagógov. Pre deti sme

pripravili zážitkové podujatie s bábkou Adamkom. Hravou formou sme motivovali deti k pravidelnej a správnej ústnej hygiene, čo si mohli vyskúšať na modeloch zubov.

Deťom sme premietli rozprávku „ Prečo vlk šušlal“ s následnou diskusiou. Žiaci si mohli prezrieť aj priestory poradne zdravia. Záujem prejavili aj o problematiku fajčenia. Edukovani boli aj zdravej výžive v súvislosti s orálnym zdravím. Každý účastník zdravotno-výchovného podujatia dostal omaľovánku s aktuálnou tematikou a iné zdravotno-výchovné materiály vhodné pre celú rodinu. Cez deti sme pozvali aj ich rodičov k návšteve našej poradne zdravia počas celého roka.

Odborný - informačný panel s tematikou ústneho zdravia pre účely verejnosti bol umiestnený vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen včítane fotodokumentácie zo zdravotno-výchovného podujatia. Informácie boli aj na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

9.9 CINDI program SR

Od 1.1.-31.12. 2013 sme v základnej poradni zdravia vyšetřili spolu 425 klientov z toho bolo 133 mužov a 292 žien. Prvovyšetřených klientov bolo 203 z toho 64 mužov a 139 žien. Opakovane vyšetřených bolo 233 z toho 71 mužov a 162 žien. 85 klientov z hromadných akcií nie je evidovaných v Teste zdravé srdce.

V spolupráci so sponzormi sme s mobilnou poradňou zdravia vyšetřili vybrané biochemické parametre kapilárnej krvi, antropometrické a ostatné ukazovatele (% telesného tuku, obsah CO vo výdychu, spirometriu) v teréne :

16 zamestnancov Zvolenskej teplárenskej a.s.Zvolen

25 seniorov KD Lieskovec

15 pracovníkov Zvolenskej teplárenskej a.s.Zvolen

16 zamestnancov MŠ Centrum Zvolen

13 zamestnancov Krajskej knižnice E.Štúra vo Zvolene

26 zamestnancov Mestského úradu v Detve

17 zamestnancov 9. ZŠ Zvolen

7 zamestnancov Krajskej knižnice E.Štúra vo Zvolene

14 zamestnancov MŠ Centrum Zvolen

10 zamestnancov ZŠ Hontianske Nemce

4 zamestnancov Mestskej polície vo Zvolene

14 seniorov Jednota dôchodcov Sielnica

24 ZŤP Zvolen

137 občanov Zvolena počas Dňa zdravia Mesta Zvolen

24 občanov Sliača počas Dňa zdravia v Sliači

123 občanov počas akcie „Jarný MOST“ v OC Európa Zvolen

59 občanov počas Kampane „ Exfajčiari sú nezastaviteľní“ v spolupráci so ŽSR a VŠZP a.s. Zvolen, smokerom, spirometrom, špeciálnou váhou

42 záujemcov počas akcie „ Deň zodpovednosti“

41 študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb, Zvolen

40 záujemcov počas akcie „ Jesenný MOST“ v TU Zvolen

26 seniorov akcia „Medzinárodný deň starších“ SED Hontianske Moravce

17 študentov Gymnázium Detva akcia Medzinárodný deň duševného zdravia“ (% telesného tuku)

45 záujemcov kampaň „ Odstráň obezitu“ MsÚ Zvolen

17 seniorov Domov sociálnej starostlivosti Očová

25 seniorov Klub dôchodcov Krupina

32 študentov Súkromná stredná škola obchodu a služieb Očová (smoker)

23 žiakov Detská konferencia 9. ZŠ Zvolen (smoker)

60 študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb, Zvolen smoker

12 pedagógov a zamestnancov Gymnázium Detva

10 zamestnancov Mestské lesy s.r.o.Krupina

V roku 2013 sme sa absolvovali 25 školení v rámci sústavného vzdelávania zamestnancov RÚVZ

„Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ v Banskej Bystrici a 1 prednášku Modul 14 „Manažment vo verejnom zdravotníctve“ s hlavným hygienikom Českej republiky MUDr. Vladimírom Valentom, PhD v Banskej Bystrici v rámci uvedeného projektu. Absolvovali sme 10 ústavných seminárov. Zrealizovali sme 120 intervenčných a zdravotno-edukačných aktivít z toho 39 v rámci kalendára SZO s celkovým počtom edukovaných 1 569. Preferovali sme prioritné témy: zvyšovanie pohybovej aktivity, ozdravovanie výživy, prevencia drogových závislostí, podpora nefajčenia a abstinencie, výchova k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia HIV/AIDS, starostlivosť o seniorov, detí a mládež, stomatohygiena a iné. V rámci základnej poradne sme poskytli v 425 prípadoch cieleň odborné poradenstvo prevencie chronických neinfekčných ochorení. V Teste zdravé srdce evidujeme 233 prvovýšetrených klientov a 233 opakovane vyšetrených. Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívili 2 klienti.

Spolu sme zrealizovali 2088 výkonov v PZ z toho 414 meraní antropometrických, 434 meraní TK, 425 meraní pulzu, hmotnosti, výšky, pása, bokov, 146 meraní CO vo výdychu, 21 meraní spirometrie, 425 spracovaní anamnestických dát klienta, 436 vyšetrení cholesterolu, 301 vyšetrení glukózy, 147 vyšetrení triglyceridov, 130 vyšetrení HDL, 101 iných biochemických vyšetrení : GGT, GPT, GOT, UA, CREA, 98 meraní percenta telesného tuku a iných (spirometria 21, smoker 146) neevidovaných výkonov, ktoré nie sú súčasťou Testu zdravé srdce, realizovaných počas hromadných akcií. V TZS máme zaznamenaných 2088 výkonov.

Celkovo sme zrealizovali 31 výjazdov s mobilnou poradňou zdravia v regióne Zvolen, Detva, Krupina a vyšetřili 644 klientov z toho v teste zdravé srdce je zaevidovaných 425 klientov.

Plnili sme 7 Programov a projektov ÚVZ SR schválených na rok 2013 s počtom výkonov 205. Podieľali sme sa na plnení 3 iných regionálnych a lokálnych projektov s 530 výkonmi. Počas roka sme edukovali 1836 klientov počas prednášok i výjazdov. Odprednášali sme 33 prednášok v základných, stredných školách, domovoch dôchodcov a u iných subjektov.

Spolupracovali sme s 33 inými subjektmi so zabezpečením odbornej garancie spoločných preventívnych podujatí. Na Deň zdravia v apríli 2013 sme oslovili a zabezpečili 11 sprievodných odborných i sponzorských aktivít – samostatných podujatí. Predkladali sme správy a materiály v rámci plnenia jednotlivých úloh NPPZ na UVZ SR . Vytvorili sme 7 informačných panelov a poskytli 10 príspevkov do masmédií (tlač, rozhlas, TV, internet).

V rámci regionálnej úrovne sme spolupracovali a budovali partnerstvá so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a.s., pobočka Zvolen, Slovenským červeným krížom, pobočka Zvolen, so základnými, strednými a vysokými školami, Slovenským zväzom telesne postihnutých, pobočka Zvolen, mestskými a obecnými úradmi v regióne Zvolen, Detva, Krupina v snahe zapojiť všetkých do interpersonálnej spolupráce (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a iné). Zrealizovali sme spolu 33 prednášok v rámci skupinových intervenčných aktivít opakovane na 3. ZŠ Zvolen, ZŠ J. Alexyho 1 Zvolen, SOŠHSaO, Zvolen, Gymnázium Detva, Súkromná stredná odborná škola obchodu a služieb Očová, SZŠ Zvolen, Klube dôchodcov Lieskovec, KD Krupina, MŠ Centrum Zvolen, Komunitné centrum Zvolen, opakovane počas Dní otvorených dverí Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen, v Klube detí ZŠ J. Alexyho Zvolen a iné. Spolupracovali sme s oddelením kultúry a športu pri MsÚ Zvolene za účelom spropagovania súťaže Vyzvi srdce k pohybu a Dňa zdravia vo Zvolene. Za región Zvolen, Detva , Krupina sa do súťaže zapojilo 26 dospelých. Zvolen bol v rámci SR vyhodnotený ako najlepší v počte detských podporovateľov a patrili sme i medzi najlepších v počte dospelých, ktorí mali v súťaži detského podporovateľa. Z detí bol vyžrebovaný aj

jeden výherca súťaže.

Nadviazali sme spoluprácu so Slovenským zväzom záhradkárov - okresný výbor Zvolen, sekciou dentálnych hygieničiek Banská Bystrica, Krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene, Mestskou políciou vo Zvolene pri organizovaní rôznych zdravotno-výchovných podujatí v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

Tradične sa zapájame do súťaží „Mladých zdravotníkov“, ktoré usporadúva SČK, pobočka Zvolen. Spolupracujeme s Protidrogovou komisiou pri MsÚ vo Zvolene. Aj toho roku sme sa zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia, ktoré usporiadal Slovenský zväz telesne postihnutých, pobočka Zvolen. V rámci protidrogových aktivít sme sa zúčastnili Kvízu pre stredné školy s protidrogovou tematikou v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene. Absolvovali sme Detskú konferenciu vo Zvolene na 9. ZŠ v rámci prevencie toxikománií, prebehol aj vedomostný kvíz pre siedmakov, boli sme v porote. Opakovane sme sa zúčastnili vedomostného kvízu s protidrogovým zameraním v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene ako členovia poroty. Oslovujú nás a žiadajú o spoluprácu aj jednotlivé kluby dôchodcov v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

Zvyšovanie informovanosti a edukáciou obyvateľstva so zameraním na preventívne opatrenia zamedzujúce konzumáciu alkoholu, fajčenie a užívanie drog, najmä medzi mládežou realizuje i MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby študentov na SZŠ vo Zvolene a Kurzov pre opatrovatelky, ktorý organizuje SČK pobočka Zvolen. Interpersonálnu spoluprácu vytvárame i v rámci výjazdových akcií poradne zdravia do vyššie menovaných obcí, pracovísk, škôl, organizácií. Spolupracuje s regionálnymi médiami TV Hronka, MY Zvolensko podpolianske noviny, Slovenský rozhlas, rádio Regina Banská Bystrica, FUN rádio. Realizujeme aj individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu. Počas roka sme na úseku podpory zdravia edukovali 8 a študentov verejného zdravotníctva TU Trnava v rámci odbornej študentskej praxe a 1 lekárku na predatestačnej stáži.

Na úseku podpory zdravia pracujú 2 pracovníčky organizačne začlenené pod oddelenie detí a mládeže.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013-2014 v správe o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Pracovníci odd. HŽPZ sa v roku 2013 podieľali na plnení 3 programov a projektov:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkosťná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania (napr. výskyt obťažujúceho hmyzu). Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda. Od roku 2013 bol do IS Pitná voda doplnený nový vodovod Dolná Ždaňa, ktorý zásobuje viac ako 50 obyvateľov. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Vo vkladaní údajov do informačných systémov o výsledkoch kvality pitnej vody a kvality vody na kúpanie pokračujeme. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu (pre prípadnú zmenu profilov vôd určených na kúpanie) a vyhodnotení priebehu KS na jej konci a

týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení. Pracovníci oddelenia spolupracujú so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určenej na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa. V spolupráci s obcami boli na každej z týchto lokalít zhotovené a umiestnené tabule s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatočných ich využívaní boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzaton, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VUVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlortoluron, izoproturón*.

Etapy riešenia

2013 – I. polrok - Zmonitorovanie súčasných problémov s výskytom pesticídnych látok na základe monitoringu RÚVZ a overenie možnosti analýz nových rezíduí pesticídnych látok.

2013 – II. polrok - Vytipovanie najvýznamnejších vodárenských lokalít a zber informácií o aplikácii predpokladaných registrovaných pesticídnych látkach v ich blízkosti.

2014 a ďalšie roky - Skriningový monitoring vytypovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov (laboratórne skúšky na RÚVZ-och s vhodným prístrojovým vybavením). Pre vytipovanie lokalít za účelom riešenia úlohy zameranej na zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách budú oslovení krajskí odborníci a ak to bude potrebné, RÚVZ Žiar nad Hronom sa bude na plnení tejto úlohy podieľať.

Vodné zdroje v spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom sú v prevažnej miere podzemné vodné zdroje. Povrchové zdroje vody sa nachádzajú v lesných porastoch (horské potoky), kde sa nepoužívajú pesticídy.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklené plochy týchto hál a konštrukcie striech z rôznorodých novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiaduce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Etapy riešenia

Meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotenie vplyvu sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách bude po predchádzajúcom spresnení metodiky, stanovení rozsahu meraných ukazovateľov a konkrétnych riešiteľských pracovísk realizované v období rokov 2013 až 2015.

Výstupy

Zber údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál, vykonanie určených meraní mikroklimatických parametrov. Analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov. Zistenie súboru indikátorov, ktoré môžu slúžiť pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a verejného zdravia. Návrh na monitorovanie vybraných ukazovateľov a návrh na prípadné doplnenie legislatívy o aktualizáciu nových ukazovateľov. Predbežná správa (koniec roka 2013).

Keďže v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa nenachádzajú veľké wellness bazénové haly, neboli sme vybraní na plnenie tejto úlohy.

Podiel na príprave legislatívnych materiálov a odborných usmernení: v roku 2013 sa pracovníci oddelenia nepodieľali na príprave legislatívnych materiálov a odborných usmernení.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu spádového územia troch okresov a to: Žiaru nad Hronom, Žarnovice a Banskej Štiavnice o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2013 evidovali 2756 osôb v riziku, z toho 571 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2593 osôb z toho 567 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 163 osôb z toho 4 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z.z. a súčasne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 21 rozhodnutí o určení rizikových prác. Existujúce právne subjekty po objektivizácii pracovného prostredia požiadali o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. V piatich prípadoch rozhodnutie o určení rizikových prác 3. kategórie bolo vyhlásené novému právnomu subjektu, z toho v dvoch prípadoch bola vyhlásená aj 4.kategória pre rizikový faktor hluk (spoločnosť SAPA Profily, a.s. prevádzka Anodická oxidácia) a rizikový faktor rastlinný pevný aerosól (spoločnosť ANTON ANTOL, s.r.o., prevádzka Banská Štiavnica). V rámci ŠZD sme v roku 2013 vykonali 118 kontrol u tých zamestnávateľov kde sú vyhlásené rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 100 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami a to najmä predajne záhradkárstiev, lekárne, existujúce poľnohospodárske a priemyselné spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom bolo v roku 2013 vydaných RÚVZ Banská Bystrica 8 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami s neobmedzenou platnosťou. Zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť v priebehu roka 2013 nám poskytol RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 27 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 31.12. 2013 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili štyroch spoločných previerok podľa zákona 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnostiach Zväz pre skladovanie zásob, a.s. prevádzka Terminál Hronský Beňadik, Slovnaft a.s., Bratislava, prevádzka Produktovod PS 22 Hronský Beňadik, CMK, s.r.o. Žarnovica, Slovalco, a.s, Žiar nad Hronom. Pri previerkach neboli zistené porušenia zákona č.261/2002 Z.z. v oblasti nakladania s nebezpečnými látkami.

Bolo podaných 11 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období sme vydali 23 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 12 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 18 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali sme najmä označenie

kontrolovaného pásma, hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 19 kontrol, z nich 16 kontrol sa týkalo odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch v Žiari nad Hronom, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2013 evidovali v procese chemickej karcinogenity 105 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 71 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 34 osôb z toho 0 žien.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Bolo vyplnených 47 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „P“. Vyplňovali ich zamestnanci Okresného súdu v Žiari nad Hronom a Špeciálnej základnej školy v Kremnici. Zo záverov vyplynulo, že zamestnanci pociťujú pôsobenie psychickej záťaže v práci, pracujú pod časovým tlakom a sú informovaní o pôsobení psychickej záťaže na zdravie. Zamestnanci by ocenili viac relaxu.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 bolo v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom prešetrovaných spolu 20 prípadov podozrení na chorobu z povolania z toho 8 prípadov vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). V okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrovaných 6 a v okrese Žarnovica 2 podozrenia na chorobu z povolania. V okrese Banská Štiavnica nebolo prešetrované žiadne podozrenie na chorobu z povolania. V porovnaní s rokom 2012, kedy boli prešetrované 2 podozrenia, došlo k nárastu počtu podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. V roku 2013 bolo uznaných 5 chorôb z povolania, z toho v okrese Žiar nad Hronom 2 a v okrese Žarnovica 3 choroby z povolania s tým, že v okrese Žarnovica bola priznaná choroba z povolania u samostatne zárobkovo činnnej osoby v profesii murár – stavebný robotník bez predchádzajúceho prešetrenia RÚVZ Žiar nad Hronom. Pre porovnanie v roku 2012 bola priznaná 1 choroba z povolania v okrese Banská Štiavnica. V okrese Žiar nad Hronom boli vykonané prešetrovania podozrení na chorobu z povolania: v spoločnosti Sapa Profily a.s. Žiar nad Hronom v profesii nástrojár (muž 39 rokov), expozícia 16 rokov a 6 mesiacov, pracoviská vybavené strojnotechnologickým zariadením na manipuláciu s bremenami, zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík, práca nie je zaradená a evidovaná s rizikovým faktorom fyzická záťaž, podozrenie na chorobu z povolania klinickým pracovným lekárom nepotvrdené., v spoločnosti FINALCAST s.r.o., Žiar nad Hronom v profesii robotník v zlievarni (žena 58 rokov), expozícia 40 rokov, pracoviská vybavené strojnotechnologickým zariadením na manipuláciu s bremenami, zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík, práca je zaradená do kategórie 2 s faktorom fyzická záťaž (nie sú prekračované smerné hmotnostné hodnoty oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien, ani maximálna hmotnosť bremena a maximálna celozmenová hmotnosť, ani prípustné hodnoty zmenového priemerného energetického výdaja a priemerné hodnoty srdcovej frekvencie), podozrenie na chorobu z povolania klinickým pracovným lekárom nepotvrdené., v spoločnosti PHS Strojárne a.s. Hliník nad Hronom v profesii lakovníčka (žena 58 rokov), expozícia 24 rokov, pracoviská vybavené strojnotechnologickým zariadením na manipuláciu s bremenami, zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík, práca nie je zaradená a evidovaná s rizikovým faktorom fyzická záťaž, napriek tomu menovaná pracovala dostatočne dlho v podmienkach, v ktorých mohlo vzniknúť poškodenie zdravia, klinickým pracovným lekárom uznaná choroba z povolania., v spoločnosti Liečebné termálne kúpele a.s. Sklené Teplice v profesii kuchárka (žena 54 rokov), expozícia 6 rokov a 7 mesiacov, úhrnom u 6

zamestnávateľov v danej profesii cca 36 rokov, pracoviská vybavené strojnotechnologickým zariadením na manipuláciu s bremenami, delenie, krájanie surovín, miešanie, miesenie, šľahanie a tepelnú úpravu jedál, vychádzajúc z podkladov poskytnutých zamestnávateľom nie sú prekračované smerné hmotnostné hodnoty oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien, ani maximálna hmotnosť bremena a maximálna celozmenová hmotnosť pre danú vekovú kategóriu, nie je zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík a práca nie je zaradená a evidovaná ako práca riziková s faktorom fyzická záťaž, napriek tomu klinickým pracovným lekárom uznaná choroba z povolania., v spoločnosti Prvá Slovenská propánbutánová spoločnosť a.s., Žiar nad Hronom v profesii vodič nákladného motorového vozidla – autocisterny (muž 54 rokov), expozícia 3 roky a 9 mesiacov, predtým u 4 zamestnávateľov úhrnom 24 rokov a 1 mesiac v stavebných firmách, nie je zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík a práca nie je zaradená a evidovaná ako práca riziková s faktorom fyzická záťaž, doposiaľ nemáme k dispozícii výsledok posúdenia podozrenia na chorobu z povolania., Kadernický salón Eva, Malinová Eva Žiar nad Hronom v profesii kaderníčka (žena 46 rokov), expozícia 8 rokov a 3 mesiace, predtým 17 rokov ako zamestnanec a SZČO v tej istej profesii, nie je zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie rizík a práca nie je zaradená a evidovaná ako práca riziková s faktorom fyzická záťaž, doposiaľ nemáme k dispozícii výsledok posúdenia podozrenia na chorobu z povolania. V okrese Žarnovica boli vykonané prešetrenia podozrení na chorobu z povolania: v spoločnosti SLOVENSKÁ BANSKÁ, spol. s r.o., Hodruša – Hámre v profesii lamač – predák (muž 49 rokov), expozícia úhrnom 14 rokov a 9 mesiacov, zabezpečená pracovná zdravotná služba, hodnotenie zdravotných rizík, práca je zaradená do kategórie 3 s faktorom fyzická záťaž a vibrácie, klinickým pracovným lekárom uznaná choroba z povolania., v spoločnosti STAVIS – Prievidza s r.o. Prievidza stredisko Žarnovica v profesii vodič – strojník nákladného vozidla s nadstavbou UDS 114 (muž 58 rokov), expozícia 8 rokov a 9 mesiacov, predtým u 2 zamestnávateľov 13 rokov a 3 mesiace, nie je zabezpečená pracovná zdravotná služba, neboli hodnotené zdravotné riziká a práca nebola zaradená a evidovaná ako práca riziková s rizikovým faktorom fyzická záťaž, napriek tomu menovaný pracoval dostatočne dlho v podmienkach, v ktorých mohlo vzniknúť poškodenie zdravia, klinickým pracovným lekárom uznaná choroba z povolania. Okrem toho bola v okrese Žarnovica uznaná klinickým pracovným lekárom choroba z povolania u SZČO – Františka Mišuru, Orovnica č. 175 v profesii murár a stavebný robotník (muž 59 rokov), RÚVZ Žiar nad Hronom nebol požiadaný o vykonanie hygienického prieskumu. Z uvedeného prehľadu vyplýva, že z celkove prešetrovaných 8 podozrení na chorobu z povolania boli v roku 2013 uznané 4 choroby z povolania z toho 2 choroby u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu s posúdením zdravotných rizík, z toho u 1 zo zamestnávateľov je práca zaradená do 3 kategórie s rizikovým faktorom fyzická záťaž. RÚVZ Žiar nad Hronom v 3 prípadoch prešetrovaných a uznaných chorôb z povolania vyslovil v závere hygienického prieskumu príčinnú súvislosť medzi podmienkami práce a vzniknutým poškodením zdravia. U zostávajúcich 4 prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania RÚVZ Žiar nad Hronom len v jednom prípade vyslovil v závere hygienického prieskumu príčinnú súvislosť medzi podmienkami práce a vzniknutým poškodením zdravia. Z uvedeného prehľadu vyplýva, že len jedno podozrenie na chorobu z povolania bolo u subjektu SLOVENSKÁ BANSKÁ, spol. s r.o., Hodruša – Hámre, ktorý má zaradenú prácu s rizikovým faktorom fyzická záťaž do tretej kategórie. Podmienky práce (špecifické strojnotechnologické zariadenie, technologický postup prác a pracovné prostredie) u tohto subjektu už neumožňujú realizáciu žiadnych ďalších opatrení na znižovanie výskytu chorôb z DNJZ. Zostávajúcich sedem podozrení bolo u subjektov, ktoré nemajú zaradenú prácu do tretej kategórie s rizikovým faktorom fyzická záťaž. U týchto subjektov v uvedených profesiách doteraz nebolo vyslovené a prešetrované podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ. Zamestnanci v uvedených profesiách mali

k dispozícii zariadenia na premiestňovanie a manipuláciu s bremenami, neboli prekračované smerné hmotnostné hodnoty, práce neboli vykonávané len v základnej pracovnej polohe s obmedzením pohybu končatín, práca bola prevažne dynamická a bez vynúteného tempa práce. Zabránenie vzniku ďalších poškodení zdravia je možné v týchto prípadoch len formou dôsledného posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu vo vzťahu k fyzickej záťaži, prípadné prijatie vhodných organizačných opatrení. Zamestnávateľom bolo poskytnutých v rámci prešetrovania predmetných podozrení na choroby z povolania 8 konzultácií týkajúcich sa uplatňovania legislatívy pri prevencii ochorení vplyvom fyzickej záťaže – Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu Zdravé pracoviská sa analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 213 dotazníkov informovanosti.

Spoločnostiam Slovalco a.s. a Nemack Slovakia s.r.o. boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa informácií o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením boli poskytnuté priamo v spoločnostiach: Slovalco, a.s., Okresný súd v Žiari nad Hronom, AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom a Špeciálnej základnej škole v Kremnici. Celkom bolo vyšetrených cca 93 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Vyhodnocujú sa výjazdy Poradne zdravia v spoločnostiach Slovalco a.s. a AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom, ktoré sme uskutočnili s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v spolupráci s Európskou agentúrou realizoval deň otvorených dverí dňa 23.10.2013. Pracovníci oddelenia PPL poskytovali informácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, hodnotenia rizík, vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov. V rámci kampane bol zaslaný informačný list 10 bytovým spoločnostiam a 1 na OÚŽP v Banskej Štiavnici na tému azbest a jeho riziká.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

V rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná

väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2014.

RÚVZ neeviduje v zmysle Vyhlášky č. 448/2007 Z.z. žiadne rizikové práce v rizikovom faktore psychická záťaž.

Úlohu 2.3 a 2.4. nerealizujeme.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Na chránených pracoviskách sme vykonali 7 kontrol, z toho boli 2 prevádzky zrušené – Mgr. Koreň-S.B.S. SECURITY, Banská Štiavnica a SPIRO PLUS s. r. o., Nováky, prevádzka bola zriadená v Žiari nad Hronom. Kontroly boli vykonané na pracoviskách Otto Mont, VD, Nová Baňa, kde je zamestnaných 9 zamestnancov z toho 9 žien so zníženou pracovnou schopnosťou. Spoločnosť sa zaoberá montážou – ručným skladaním umelých kvetov. Chránená dielňa SZČO Marek Rečlo je zamestnaný sám majiteľ. Zaoberá sa prácou so zobrazovacími jednotkami (opravy a diagnostika PC, poradenstvo a pod.). JT SECURITY VLK, s.r.o., Banská Štiavnica zamestnáva 13 zamestnancov, z toho sú dve ženy. 10 zamestnancov vykonáva strážnu bezpečnostnú službu, 2 vykonávajú administratívne práce a 1 pracuje ako upratovačka. Chránená dielňa „Monitorovanie kamerového systému“ je začlenené pracovisko Mestského úradu v Banskej Štiavnici, kde sú zamestnaní štyria zamestnanci a to: 2 muži a 2 ženy. A+M chránená dielňa, s.r.o., Kremnica má 6 zamestnancov z toho 5 žien. 4 šičky, 1 administratívna pracovníčka a skladník. Pracovná činnosť pozostáva z prípravy materiálu, strihania látok, opravy a úpravy odevov ich balenia a expedície.

Na pracoviskách pracujú zamestnanci so zdravotným obmedzením pohybového aparátu, psychickými problémami a poruchami, onkologickými ochoreniami a ochoreniami dýchacích ciest.

Na všetkých pracoviskách sú zriadené šatne (okrem Chránenej dielne SZČO Marek Rečlo) a všetky pracoviská chránených dielní spĺňajú základné hygienické požiadavky. Všetci zamestnanci majú k dispozícii zariadenie na osobnú hygienu (sprchy, WC).

Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu zdravia, podľa NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko s ohľadom na charakter pracoviska a vykonávanú činnosť (s dôrazom na napr. vetranie, osvetlenie).

Pracovné podmienky sú prispôbené zamestnancom podľa možností a charakteru vykonávanej činnosti (napr. rôzny pracovný čas v jednozmennej prevádzke v rozpätí 6 až 8 hodín). Ani jedna pracovná činnosť nie je odmeňovaná úkolom. Zamestnanci majú možnosť si voľiť vlastné pracovné tempo a aj pracovnú polohu (napr. v sede, alebo práca v stoji). Počas zmeny môžu mať podľa potrieb aj viac prestávok na oddych, môžu používať oddychovú miestnosť. Pracoviská sú zariadené v súlade s ergonomickými požiadavkami práce (napr. vhodné a nastaviteľné pracovné stoličky). V prevádzkach s nepretržitou prevádzkou (desať a dvanásť hodinové zmeny) sú pracovné zmeny vopred naplánované, striedanie zmien je zabezpečené aj inými pracovníkmi, nielen zamestnancami chránenej dielne.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na uvedených chránených pracoviskách neboli zistené nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s platnou legislatívou.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.4 Banskobystrický región

Zdravotné riziká zamestnancov pri výrobe energie z alternatívnych zdrojov (bioplyn, splyňovanie štiepok)

V našom spádovom území sme sa v rámci posudkovej činnosti vyjadrovali k trom plánovaným stavbám: bioplynová stanica v Žiari nad Hronom, dvom bioplynovým staniciam v Hornej Ždani (predpoklad umiestnenia poľnohospodársky dvor) a už existujúcej tepelnej elektrárne v Žarnovici „Prístavba a nadstavba prípravy suroviny na tepelnú elektrárňu a biomasu Žarnovica“. Elektrárňu v Žarnovici pracuje v trvalej prevádzke. Ako alternatívny zdroj paliva sa používa biomasa vo forme drevnej štiepky (rozmerov cca 1 až 5 cm), ktorá sa bude denne dovážať kamiónovou dopravou.

Bioplynová stanica v Žiari nad Hronom a dve bioplynové stanice v Hornej Ždani v predložených projektových dokumentáciách navrhovali používať ako alternatívny zdroj paliva kukuričnú siláž, trávnatú senáž a v bioplynovej stanici Horná Ždaňa sa uvažuje aj hovädzí hnoj, hovädzia hnojovica. Investori boli zviazaní v rámci vydaných stanovísk k posúdeniu pracovného prostredia, ale aj k dodržaniu platnej legislatívy v životnom prostredí. Ani jedna z posudzovaných bioplynových staníc nebola ešte skolaudovaná.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na rok 2010 až 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2013)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2014).

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha bola vykonávaná priebežne, bolo odovzdaných 80 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Počítačovo boli spracované v 2. polroku 2013. Projekt bol ukončený do 29.11.2013.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetická hodnota stravy u 91,25 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 85 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 6,25 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 96,25 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 21,25 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 62,5 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit príjmu vitamínu C, kde 90 % respondentov nespĺňa príjem vitamínu C stanovený odporúčanými výživovými dávkami. U 42,5 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 56,25 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre jednotlivé vekové skupiny. Obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 16,25 % všetkých respondentov. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit vitamínov A, D, E, ako aj minerálov jódu a železa, kde 72,5 % až 96,25 % respondentov nespĺňa príjem vitamínov a minerálov stanovený odporúčanými výživovými dávkami. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeléj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2013 a ďalšie roky

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín poukáže nepriamo na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia

I etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- počet vzoriek: 2 vzorky

- časové obdobie: január - december 2013

II etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2013

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 26 vzoriek kuchynskej soli, z toho bolo 25 vzoriek pochádzajúcich z krajín Európskej únie a 1 vzorka z Chorvátska (pred jeho vstupom do EÚ).

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg, množstvo ferokyanidu draselného je stanovené na 20 mg/kg.

Limit pre obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený.

Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozborami zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	16	0	0,00	16	100,00	0	0,00
Žarnovica	8	1	12,50	7	87,50	0	0,00
Banská Štiavnica	2	0	0,00	2	100,00	0	0,00
SPOLU	26	1	3,85	25	96,15	0	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	16	16	100,00	0	0,00
Žarnovica	8	8	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	2	2	100,00	0	0,00
SPOLU	26	26	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov a prirodzený obsah jódu vo vybraných potravinách.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2013 a ďalšie roky

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2013 - október 2013: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2013 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 48 hodinový jedálny lístok (jeden víkendový deň, jeden deň počas pracovného týždňa), dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 48 hodinový jedálny lístok a dotazník o životospráve. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok, syntetických farbív: allura červená (E 129), chinolínová žltá (E 104) a aróm: mentofurán, kumarín.

V roku 2013 bolo odovzdaných 7 dotazníkov od žien a 6 dotazníkov od mužov. Zber ostatných dotazníkov a vyhodnotenie úlohy bolo uskutočnené v druhom polroku 2013. V 2. polroku 2013 bolo odovzdaných zvyšných 13 dotazníkov od žien a 14 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci. Projekt bol ukončený 24.10.2013 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bol spracovaný v tabuľkách 1a), b), c) a d). Ďalej bol spracovaný sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín.

Na základe údajov získaných z 48 hodinových dotazníkov respondentov sme mali vytypovať 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku a arómy. Z výsledkov získaných z 48 hodinových dotazníkov respondentov sme zistili, že aróma kumarín bola zistená len v jednom druhu raňajkových cereálií - Škoricových mušličkách chrumkavých obilninových, 150 g, aróma mentofurán v jednom druhu cukrovínok – Beskydky, drops s extraktom bylín a s príchuťou mentolu. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo v raňajkových cereáliách zistené množstvo kumarínu 3,26 mg/kg, maximálne množstvo uvedenej arómy stanovené v platnej legislatíve nebolo prekročené. Laboratórne výsledky týkajúce sa vyšetrenia cukrovínok preukázali, že aróma mentofurán použitou vyšetrovacou metódou nebola zistená. Prídavné látky – farbivá boli vyšetrované v dvoch vzorkách potravín, ktoré mali na obaloch deklarované ich použitie. Chinolínová žltá (E 104) bola vyšetrovaná v alkoholickom nápoji – NICOLAUS LIMONE VODKA, likér s citrónovou príchuťou 16 % vol., v ktorom bolo zistené 0,98 mg/l uvedeného farbiva. Farbivo allura červená (E 129) bolo vyšetrované v termosterilizovanom mäsovom výrobku – Piknik Luncheon nárez. Prítomnosť uvedeného farbiva použitou vyšetrovacou metódou nebola zistená. Laboratórnym rozborom v RÚVZ v Banskej Bystrici bolo zistené, že odobraté vzorky, ktoré boli vyšetrené na prítomnosť farbív vyhovujú požiadavkám uvedeným v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2013 a ďalšie roky

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor

ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 6 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre vekové skupiny 6 – 18 ročných, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

1. vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov,
2. kontrolu údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov,
3. vyhodnotenie výsledkov z roku 2011 za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001,
4. získanie štandardných referenčných hodnôt,
5. vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
6. súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
7. sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
8. porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,
9. publikácia výsledkov v odbornej literatúre.

Realizačné výstupy

- získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v r. 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001,
- na základe spracovania výsledkov antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2011 zovšeobecniť získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže,
- využitie získaných výsledkov pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR,

- preskúmať vplyv socio-ekonomických zmien v SR na antropometrické parametre detí a mládeže,
- porovnať trendy k obezite v závislosti na veku detí a mládeže (6 – 18 rokov) a pohlaví v období rokov 2001 až 2011.

V roku 2013 gestor projektu nepožadoval, z regiónu, ktorý je v pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom, ďalšie údaje.

Termín ukončenia

rok 2020

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje

LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Etapy riešenia

Do projektu boli zapojené dve stredné školy (mestská - Gymnázium Žiar nad Hronom a vidiecka – Súkromná stredná odborná umelecká škola v Hodruši Hámroch).

Realizované boli dotazníkové prieskumy u 120 vybraných žiakov.

- Dotazníky (po 5 dotazníkov pre každého žiaka: dotazník stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín, výživových preferencií žiaka, frekvenčný dotazník konzumácie vybraných jedál a pohybové aktivity za 24 hod.) boli vybranými žiakmi stredných škôl vyplňané počas upraveného vyučovania priamo v školách za našej asistencie. Návratnosť bola 117 dotazníkov t.j. 97,5%.
- V 16. kalendárnom týždni bol vykonaný celotýždňový odber vzoriek obedov v dvoch vybraných školských jedálňach (mestská – Gymnázium Ul. J. Kollára , Žiar nad Hronom, vidiecka – SSOUŠ Hodruša - Hámre). Odobraté vzorky stráv (spolu 10 vzoriek obedov) boli uchovávané pri teplote do 5 ° C, v chladničke na oddelení HDM a v dvoch určených dňoch boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.
- V mesiaci máj 2013 boli vykonané antropometrické merania u všetkých 117 do projektu zapojených žiakov. Merala sa výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov.

Merania krvného tlaku u všetkých sledovaných žiakov zabezpečovala pracovníčka Oddelenia podpory zdravia RÚVZ Žiar nad Hronom.

V určenom termíne do 30.9.2013 boli do programu excel povkladané všetky získané údaje od každého zo 117 spolupracujúcich žiakov.

Výpočet energetickej a nutričnej hodnoty celodennej stravy u 117 sledovaných žiakov stredných škôl bol vykonaný v programe ALIMENTA, všetky získané výsledky boli vložené do programu excel.

Vyplnené hárky boli v požadovanom termíne odoslané gestorovi úlohy - RÚVZ Rimavská Sobota.

Termín ukončenia

rok 2014

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

II. etapa

– január 2013 – jún 2013: vo vybranej základnej škole bol mesiaci apríl 2013 vykonaný dotazníkový monitoring.

Údaje od celkom 21 detí školského veku boli analyzované a vložené do masky.

Spracované podklady boli na ÚVZ SR Bratislava zaslané v požadovanom termíne do 01.11.2013

Termín ukončenia

rok 2013

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor

RÚVZ so sídlom vo Zvolene

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ

MŠVVaŠ SR

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Etapy riešenia

rok 2013

- cieleň výkon ŠZD 18 telovýchovných zariadení bol vykonaný v náhodne vybraných telocvičniach, v 14 základných a v 4 stredných školách. Monitoring bol zameraný na posúdenie hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie, dodržanie kapacity, mikroklíma a pod.),

využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

- Správa o mimoriadnych cielených kontrolách vo vybraných telovýchovných zariadeniach, bola na ÚVZ SR Bratislava zaslaná dňa 29.04.2013.

Termín ukončenia

rok 2016

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2013, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Vyhodnotenie

V roku 2013 boli zaznamenané 2 ochorenia na pertussis. V prvom prípade sa jednalo o ochorenie u 19 ročného riadne očkovaného pacienta, posledné očkovanie v roku 2007 v 13. roku života. Pacient pre klinické príznaky suchého, neutíchajúceho, dráždivého kašľa a pozitívne výsledky v triede IgA, IgM a IgG bol opakovane preliečený antibiotikami. Druhé ochorenie sa vyskytlo u 68 ročnej pacientky, u ktorej očkovanie sa nedalo zistiť.

Pneumokokové nákazy boli zaznamenané v troch prípadoch. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o septikémie a to u 77 ročnej pacientky umiestnenej v DSS. Aj napriek indikácii očkovaná nebola. V druhom prípade išlo o ochorenie u 92 ročného neočkovaného pacienta a v treťom prípade o septikémiu u 57 ročného pacienta v príprave pred nefrologickou transplantáciou. Tiež napriek indikácii nebol zaočkovaný.

V jednom prípade sa vyskytlo ochorenie na chrípku typ B (hlásené ako SARI) u 67 ročnej pacientky po očkovaní proti chrípke.

V apríli 2013 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulancie a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Prostredníctvom pripravených letákov boli rodičia detí informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne so zameraním na prebiehajúci EIT v roku 2013.

Článok pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a celý týždeň bol aktívny pútač, ktorý informoval o prebiehajúcom týždni.

V pediatrických čakárňach spádového územia ako aj na gynekologicko-pôrodníckom a detskom oddelení v Žiari nad Hronom sa mohli rodičia a ženy oboznámiť prostredníctvom pripraveného letáku o práci zriadenej vakcinačnej poradne v RÚVZ Žiar nad Hronom.

Počas roka bol vykonaný ŠZD v 33 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zameraný aj na zásoby očkovacích látok, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulanciami neboli zistené nedostatky.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacím kalendári na rok 2013.

Troja rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

V januári 2013 SEVS a SLS usporiadali IV. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila vedúca oddelenia.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovacím kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR – priebežná informácia vykonaná prostredníctvom e mailu,
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovacích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov, všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých - vykonané počas roka a pri administratívnej kontrole očkovania,
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2013 – fyzická kontrola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách,

- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania - správa bola odoslaná na RÚVZ v Banskej Bystrici,
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

4. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
5. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
6. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2012 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prístahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Vyhodnotenie

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2013 a porovnanie s výskytom v roku 2012.

V roku 2013 bolo vykázaných celkovo 799 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (141 NN), v roku 2012 to bolo 862 ochorení (z nich 138 NN). Mierny pokles bol zaznamenaný vo výskyte infekcií enteropatogénnymi E. coli, kampylobakteriálnej infekcie, rotavírusovej enteritídy a varicelly. Vzostup ochorení bol zaznamenaný u akútnej vírusovej hepatitídy typu A na konci roka a chronickej hepatitídy typu C.

V skupine **alimentárnych nákaz** sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 78 ochorení na salmonelovú enteritídu, 2 mimočrevné infekcie a 7 vylučovaní bez klinických príznakov. V roku 2013 bola situácia vo výskyte ochorení na salmonelovú enteritídu obdobná ako v roku 2012 (76 ochorení) podobne aj v prípadoch vylučovania salmonel (6).

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná 6 krát s rodinným výskytom. 10 ochorení a 2 vylučovania boli vykazované v rámci salmonelovej epidémie u účastníkov rodinnej oslavy vo Vyhniciach, ktorej sa zúčastnilo 18 osôb.

Na bacilárnu dyzentériu boli zaznamenané dve ochorenia a jedno vylučovanie šigel, v roku 2012 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E. coli bolo zaznamenaných v 24 prípadoch, z nich 1 x NN (v roku 2012 46 ochorení), kampylobakteriálna infekcia v 85 prípadoch, čo je pokles o 16 ochorení oproti roku 2012 (101 prípadov). Enteritída Y. enterocolitica sa nevyskytla na rozdiel od roku 2012 kedy bolo hlásených 7 ochorení. Hlásených bolo 12 ochorení na enterokolitídu spôsobenú Clostridium difficile, z nich 5 x NN. Iné špecifikované bakteriálne infekcie boli zaznamenané v dvoch prípadoch. Hlásená bola kryptokoková enteritída importovaná zo zahraničia. Hnačka pravdepodobne infekčného pôvodu bola vykazovaná v jednom prípade.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 24 chorých, z toho 2 x NN (v roku 2012 bolo 59 chorých, z nich 7 x NN). Bolo vykazovaných po šesť ochorení na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom a Norwalk vírusom.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V roku 2013 boli pri výkone epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 6 karanténnych opatrení pre kontakt s črevnými nákazami.

V skupine **vírusových hepatítid** bola zaznamenaná epidémia o 14 ochoreniach na hepatitídu typu A (VHA), ktorá vzplanula v Žiari nad Hronom, v časti nazývanej Pod Kortinou, ktorú v nevhodných nízkych sociálnych podmienkach obýva prevažne rómske obyvateľstvo. Ochoreli deti vo veku od 1 do 10 rokov. V rámci epidémie bolo rozhodnutím nariadených 77 lekárskech dohládov a 45 osôb bolo očkovaných vakcínou proti VHA. Okrem tejto epidémie bol počas roka nariadený lekárske dohľad 7 kontaktom chorých mimo nášho regiónu. Jednému kontaktu pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti bol nariadený zvýšený zdravotný dozor.

Akútna hepatitída typu B bola zaznamenaná v jednom prípade, v minulom roku tiež dve ochorenia, chronická VHB bola zaznamenaná v 2 prípadoch ako aj minulý rok. Nosičstvo HBsAg bolo hlásené v troch prípadoch. Lekársky dohľad bol nariadený 2 kontaktom chorého na VHB a 4 kontaktom nosičov HBsAg. U týchto kontaktov bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Akútna VHC bola hlásená v jednom prípade, minulý rok nebola zaznamenaná. Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 20 prípadoch, v minulom roku v 7.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, paraptussis alebo nešpecifický divý kašeľ. Hlásené boli 2 ochorenia na pertussis.

Na pľúcnu tuberkulózu bolo hlásených šesť ochorení, v roku 2012 tri ochorenia. Hlásené boli 2 mimopľúcne ochorenia – 1x tbc kosti a 1x tbc lymfatických uzlín.

Pneumónia g – baktériami, mykoplazmová pneumónia a pľúcna kandidóza boli hlásené po 1 prípade.

Na varicellu bolo hlásených 233 ochorení (rok 2012 -280 ochorení), z nich 3 NN, na herpes zoster 14 ochorení, z nich 1 NN (v roku 2012 bolo hlásených 8 ochorení).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na šarlach, 3 x pneumokoková septicémia a 1 x erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. V roku 2013 bola v 4 prípadoch verifikovaná sezónna chrípka - 3x typu B a 1x chrípka typu B/wisconsin/1/2010/like. Ako SARI bolo hlásených 13 ochorení, z toho 2x bol potvrdený

pandemický vírus chrípky A(H1N1), 1x chrípka typu A a 1x typu B. V minulom roku v jednom prípade bol verifikovaný pandemický vírus chrípky. Ako SARI boli v minulom roku hlásené dve ochorenia (1 x identifikovaná chrípka typu B).

V skupine **neuroinfekcií** bolo zaznamenané jedno ochorenie na mozgovú kryptokokózu, 1 x nešpecifikovanú vírusovú meningitídu a 1 x CJCH.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 22 ochorení na Lymesku borreliózu (minulý rok 8), artritída pri LB bola zaznamenaná v 7 prípadoch (minulý rok tiež 7), 5 x polyneuropatia pri LB (v roku 2012-1). V jednom prípade bola diagnostikovaná malária, novorodenecká listerióza a 1x listerióva septikémia. Toxoplazmóza a toxokaróza boli zaznamenané po jednom ochorení. 9 osôb bolo v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym zvierat'om (minulý rok 4). U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu. V 22 prípadoch bol zaznamenaný svrab, z toho 5 x sa jednalo o NN, minulý rok 44 ochorení, z nich 4 NN.

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazované jedno ochorenie na nešpecifikovaný syfilis, desať na chlamýdióvu infekciu a jedno na gonorrhoeu.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo vykazovaných 20 ochorení na infekčnú mononukleózu (14x NN), a 7 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici a vo Zvolene.

V roku 2013 boli pri výkone epidemiologicky závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 6 karanténnych opatrení pre kontakt s črevnými nákazami.

Linku pomoci AIDS využilo 27 klientov (17 krát telefonicky, 10 x e-mailom). Týkala sa spôsobu vyšetrenia a jeho validity, ciest prenosu a odberu krvi na vyšetrenie. U 17 bol vykonaný aj anonymný odber. V jednom prípade bola vyšetrením OKM v Žiari nad Hronom zistená reaktivita u klienta z Prievidze, ktorá bola potvrdená NRC pre HIV/AIDS.

Etapy riešenia

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami bolo vykonané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2013
- porovnanie výskytu v polroku 2013 s polrokom 2012
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

7. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
8. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
9. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
10. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Vyhodnotenie

Za rok 2013 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 799 prípadov, z nich 481 bolo potvrdených, 291 možných, pravdepodobných 14 a 13 nosiči
- 367 spracovaných ohnisk
- 11 epidémií
- 16 hlásení do SRV

Vykonané opatrenia :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 338 x
- zdravotná výchova 163 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 546 x
- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 30 x
- informovanie zainteresovaných 163 x
- vyšetrenie zvierat 0 x
- sprísnenie HER 343 x

➤ u kontaktov:

- lekársky dohľad 84 x
- zvýšený zdravotný dozor 7 x

- profylaxia očkovaním 45 x
- profylaxia ATB 0 x

Hlásenie prenosných ochorení on-line všeobecnými alebo odbornými lekármi nebolo ani v roku 2013 zaznamenané aj napriek propagácii tejto formy hlásenia.

Bolo zaznamenané rozšírenie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie ako aj rozširovanie spektra laboratórných výsledkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

10. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
11. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
12. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
13. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
14. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov ECDC.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Vyhodnotenie

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2013 vykonaný na všetkých lôžkových oddeleniach Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom, a to na gynekologicko – pôrodnickom oddelení, gynekologickej a pôrodnej sále, chirurgickom oddelení, JIS chirurgického oddelenia, chirurgických operačných sálach, OAIM, internom oddelení, JIS interného oddelenia, neurologickom a detskom oddelení. V ostatných neštátnych

zdravotníckych zariadeniach (NZZ) bol ŠZD s mikrobiálnym monitoringom vykonaný na dialýze, gastroenterologickej ambulancii, na ambulancii plastickej chirurgie, na dvoch gynekologických ambulanciách. Vo Všeobecnej nemocnici Žiar nad Hronom pracovisko Banská Štiavnica bol vykonaný na OAİM opakovane, gynekologicko-pôrodnickom oddelení a gynekologickej ambulancii, internom oddelení, oddelení jednodňovej chirurgie, chirurgickej ambulancie a v operačnom trakte. V NZZ bol vykonaný na gynekologickej ambulancii.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 525 sterov z prostredia a 38 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 125 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy bariérových ošetrovateľských techník, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 157 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (105 STE a 52 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 14 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. V troch prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko, a to ku kolaudácii stavby „Prestavba tried na ambulancie“ v Tekovskej Breznici, k územnému konaniu stavby ambulancií v Novej Bani a k zmene užívania lekárne na lekárňu a 2 ambulancie.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

Komisia pre nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom a na pracovisku v Banskej Štiavnici v roku 2013 nezasadala.

Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2013 bolo hlásených zo spádových nemocníc 141 nozokomiálnych nákaz (minulý rok 138) a to, 8 črevných, 14 x septikémie, 3 x varicella, 1 x herpes zoster, 14 x infekčná mononukleóza, 14x infekcia HDC, 45 x infekcia DDC, 28 x infekcia močového mechúra, 8 x infekcia chirurgickej rany, 5 x svrab a 1 x dekubitálny vred.

Aj v roku 2013 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk a zároveň bol usporiadaný odborný seminár k tejto problematike vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom.

V roku 2013 sa pokračovalo v plnení programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii. Údaje zo spracovaných dotazníkov z chorobopisov pacientov operovaných v mesiacoch apríl - júl pre cholelithíazu boli vložené do

programu HELICS. Podľa usmernenia budú importované na gestorské pracovisko RÚVZ v Trenčíne k ďalšiemu spracovaniu.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníkymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- pokračovanie surveillancie NN v programe HELICS, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2013
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2013
- analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

5. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
6. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
7. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
8. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
9. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť

obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2013 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Na konci roka 2013 bolo zasadnutie krízového štábu pri Okresných úradoch v Banskej Štiavnici a Žarnovici.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke, ktorá obsahovala aj kmeň proti pandemickej chrípke a to prostredníctvom regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránky.

V roku 2013 bolo vykazovaných 13 ochorení na SARI (z nich 2x potvrdený vírus pandemickej chrípky A(H1N1), 1 x potvrdená sezónna chrípka typ B a 1x chrípka typu A).

ETAPY RIEŠENIA

- *V PRÍPADE MIMORIADNEJ SITUÁCIE ZVOLENIE ZASADNUTIA RPK*
- *PRIEBEŽNÁ SPOLUPRÁCA S KRÍZOVÝM ŠTÁBOM CO, V PRÍPADE POTREBY INICIOVANIE ZVOLANIA PANDEMICKEJ KOMISIE*
- *AKTUALIZÁCIA KONTAKTOV A PANDEMICKÉHO PLÁNU*
- *KONTINUÁLNE MONITOROVANIE A HLÁSENIE AKÚTNÝCH RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ SO ZAMERANÍM NA CHRÍPKU A CHRÍPKE PODOBNÉ OCHORENIA*
- *V CHRÍPKOVEJ SEZÓNE ZABEZPEČIŤ INFORMOVANOSŤ ZDRAVOTNÍCKEJ AJ LAICKEJ VEREJNOSTI O EPIDEMIOLOGICKÝCH OPATRENIACH A SAMOTNEJ CHOROBNOSTI*

REALIZAČNÉ VÝSTUPY

- *AKTÍVNA SPOLUPRÁCA S KRÍZOVÝM ŠTÁBOM CO – ZASADNUTIA V OKRESE BANSKÁ ŠTIAVNICA A ŽARNOVICA*
- *AKTÍVNA SPOLUPRÁCA SO ZDRAVOTNÍCKYMI PRACOVNÍKMI LÔŽKOVÝCH AJ AMBULANTNÝCH ZLOŽIEK*
- *INFORMOVANOSŤ VŠEOBECNÝCH LEKÁROV K OČKOVANIU PROTI SEZÓNNEJ CHRÍPKE A LAICKEJ VEREJNOSTI PROSTREDNÍCTVOM MÉDIÍ A BESIED*
- *V PRÍPADE VÝSKYTU MIMORIADNEJ EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE OKAMŽITÉ HLÁSENIE V SYSTÉME RÝCHLEHO VAROVANIA*

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vyhodnotenie

V roku 2013, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetření boli negatívne.

V roku 2013 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO).

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania

informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Vyhodnotenie

1. Hrou proti AIDS: v počte piatich aktivít bolo edukovaných 98 žiakov zo stredných škôl
2. Besedy: 6 x pre ZŠ/ 173 osôb, 4x SŠ/183 osôb a 5 besied v problematike dospievania pre 72 osôb
3. Iné aktivity : bolo distribuovaných 47 letákov k problematike HIV/AIDS, informácia bola zverejnená aj na webovom sídle RÚVZ. Na Špeciálnej základnej škole v Žarnovici bola jedna hodina venovaná výrobe červenej stužky.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Vyhodnotenie

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiaducich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti. V roku 2013 v rámci EIT boli do ambulancií všeobecných lekárov ako aj na detské a gynekologicko – pôrodnické oddelenie umiestnené informačné letáky a o činnosti poradne.

Napriek propagácii poradenstva v roku využili túto poradňu len 7 klienti v oblasti povinného pravidelného očkovania v detskom veku, 3 dospelí v oblasti odporúčaného očkovania a 38 klientov pred cestou do zahraničia.

VLPDD v roku 2013 boli hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou v 33 prípadoch – 21 x všetky druhy povinného očkovania, v jednom prípade preočkovanie v 6. roku DTaP-IPV, v 6 prípadoch základné očkovanie MMR, v jednom prípade preočkovanie proti MMR a preočkovanie DTaP a IPV v 13. roku v štyroch prípadoch.

Pre značný nárast antivakcinačných aktivít v roku 2011 vznikla pracovná skupina projektu Hodnota očkovania, výstupom ktorých je informovanosť o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení ako zdravotníckych pracovníkov, tak aj laickej verejnosti. Pracovníčka oddelenia je členkou pracovnej skupiny pre aktivity spropagovania poradní

v jednotlivých RÚVZ v SR. V rámci projektu v roku 2013 bol na RÚVZ v Žiari nad Hronom vypracovaný informačný leták k očkovaniu do čakárni ambulancií pediatrov. Leták po schválení ÚVZ SR bol rozposlaný na všetky RÚVZ v SR.

V júni 2013 sa vedúca oddelenia bola spoluorganizátorom odborného seminára „Škola vakcinológie III.“ usporiadaného SEVS.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekologicko-pôrodnícke oddelenia, čakárne gynekologických ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

- 3) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
 - B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
 - C) Tabak, alkohol, drogy,
 - D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
 - pracovné prostredie,
 - životné prostredie,
- 4) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vyhodnotenie

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti patria k prioritným oblastiam, ktorým oddelenie podpory zdravia venuje zvýšenú pozornosť. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venovali pracovníci oddelenia predmetnej téme na školách, občianskych združeniach, kluboch dôchodcov alebo hromadných akciách pre verejnosť. 34 interaktívnych prednášok besied bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 523 poslucháčov, z toho 504 mladistvých, zdravému životnému štýlu bolo venovaných 9 prednášok pre 295 účastníkov. Zdravotno-výchovné aktivity plnili v rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ vo vybraných MŠ a ZŠ a v spolupráci s gestormi projekt ako napr. Sledovanie výživového stavu vybranej dospeléj populácie SR, s oddelením PPL „Zdravé pracoviská“ a pod.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa každoročne okrem prednášok a besied s rôznorodými tematickými okruhmi aktívne podieľajú na akciách ako napríklad „Svetový deň výživy“ –zúčastnili sa v SOŠOaS v Žiari nad Hronom na aktivite spojenéj s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi a i.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Problematike zdravej výživy boli venované aj aktivity počas dvoch dní konania „Dňa žiarskych škôl“ a „IV. ročníka žiarskeho mestského polmaratónu“, počas „Dňa zdravia“ v apríli, ktorý pracovníčky realizovali v priestoroch HM Tesco a počas „Dňa otvorených dverí“ v RÚVZ ZH, počas kampane »Odstráň obezitu«, počas kampane »MOST«. Individuálne odborné poradenstvo bolo poskytnuté 389 klientom v základnej poradni zdravia. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (404), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 399 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 221 prípadoch čo je 55,39%. A to u 147 vyšetrení u žien (48,97%) a u 54 vyšetrení mužov (55,67%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nastavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). V rámci aktivít venovaných verejnosti pri príležitosti významných dní bolo BMI merané 50 klientom. Z tohoto počtu bolo BMI zvýšené v 18 prípadoch, 36%.

Oddelenie hygieny výživy okrem výkonu ŠZD a iných úloh plní 3 programy a projekty ÚVZ SR (3.1.,3.2.,3.6). Je gestorm projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR“. Bolo vyplnených a vložených do programu ALIMENTA 80 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Z výsledkov analýzy vyplýva, že v prevencii je potrebné problematike výživy a stravovacích zvyklostí venovať zvýšenú pozornosť (energetická hodnota stravy u 91,25 % respondentov nespĺňa

odporúčané výživové dávky (OVD) pre jednotlivé vekové skupiny, nízky príjem sacharidov u 96,25 % respondentov, príjem celkových bielkovín u 21,25 % respondentov naplnil OVD a u 62,5 % respondentov bol príjem prekročený, v oboch vekových kategóriách sa prejavuje 90%ný deficit príjmu vitamínu C, u 42,5 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov, u 56,25 % respondentov vysoký príjem soli, obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 16,25 % všetkých respondentov, v oboch vekových kategóriách mužov a žien sa prejavuje deficit vitamínov A, D, E, ako aj minerálov jódu a železa, kde 72,5 % až 96,25 % respondentov nespĺňa príjem vitamínov a minerálov stanovený OVD. Podrobnejšie vid' kapitolu 3.1.

Plnia úlohy v rámci úlohy „Monitoring jodidácie kuchynskej soli“, ktorá je súčasťou realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 Odobrali 26 vzoriek kuchynskej soli (25 vzoriek z krajín Európskej únie a 1 vzorka z Chorvátska (pred jeho vstupom do EÚ). Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného. Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozborami zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov. Podrobnejšie vid' kapitolu 3.2

Monitorujú spotrebu vybraných prídavných látok v potravinách v rámci úlohy „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ ktorého cieľom je zistenie miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a výsledky sa stanú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín. Z vyplnených 48 hodinových jedálnych lístkov a dotazníkov od 40 respondentov (20 mužov, 20 žien) bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok, syntetických farbív: allura červená (E 129), chinolínová žltá (E 104) a aróm: mentofurán, kumarín. Z analýzy údajov z dotazníkov vyplynulo, že aróma kumarín bola zistená len v jednom druhu raňajkových cereálií, aróma mentofurán v jednom druhu cukroviniek. Z týchto boli odobraté vzorky a zaslané do laboratória ÚVZ SR. Farbivá boli vyšetrované v dvoch vzorkách potravín - Chinolínová žltá (E 104) bola vyšetrovaná v alkoholickom nápoji – NICOLAUS LIMONE VODKA, likér s citrónovou príchuťou 16 % vol., farbivo allura červená (E 129) bolo vyšetrované v termosterilizovanom mäsovom výrobku – Piknik Luncheon nárez. Laboratórnym rozborom v RÚVZ v Banskej Bystrici bolo zistené, že odobraté vzorky, ktoré boli vyšetrené na prítomnosť farbív vyhovujú požiadavkám uvedeným v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách. Podrobnejšie vid' kapitolu 3.6

Oddelenie detí a mládeže plní preventívne aktivity v oblasti výživy v 2 úlohách – 4.2,4.3

Do projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ boli zapojené dve stredné školy 1 mestská a 1 vidiecka. Každý študent musel vyplniť 5 dotazníkov (dotazník stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín, výživových preferencií žiaka, frekvenčný dotazník konzumácie vybraných jedál a pohybové aktivity za 24 hod.) Kompletne bolo vrátených vyplnených dotazníkov od 117 študentov. Vykonaný bol celotýždňový odber vzoriek obedov v dvoch vybraných školských jedálňach (mestská – vidiecka). Bolo odobratých 10 vzorky obedov, ktoré boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Súčasťou so spoluprácou s OPZ boli vykonané antropometrické merania u všetkých 117 do projektu zapojených žiakov. Merala sa výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov.

Výpočet energetickej a nutričnej hodnoty celodennej stravy u 117 sledovaných žiakov stredných škôl bol vykonaný v programe ALIMENTA, všetky získané výsledky boli vložené do programu excel. Vyplnené hárky boli v požadovanom termíne odoslané gestorovi úlohy - RÚVZ Rimavská Sobota.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite sa pracovníci OPZ venujú formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Na našom úrade boli vytvorené podmienky pre pohybovú aktivitu individuálnou formou (6 cvičencov) a pre skupinovú formu sme zabezpečili poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 59 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení. Pre 21 poslucháčov (2 prednášky) bola interaktívnou formou odprednášaná téma „Pohybová výchova“. Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zapojili do Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ (podrobnejšie 9.2.1). Distribuovaných bolo 158 účastníckych listov. Vďaka 3 sponzorom (Mesto Žiar nad Hronom, CVČ a Gymsport ZH) bude v mesiaci júl uskutočnené aj regionálne kolo pre žiarskych účastníkov kampane.

C) Tabak, alkohol, drogy

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít. Interaktívnymi formami práce s mládežou sa pracovníci OPZ venovali problematike prevencie drogových závislostí formou 88 interaktívnych prednášok a besied pre 1628 mladých účastníkov. Podpora nefajčenia a abstinencie bola predmetom 44 aktivít pre 843 účastníkov, prevencia zneužívania drog - 10 aktivít pre 247 účastníkov, alkohol – 34 aktivít pre 538 účastníkov. V priestoroch HM Tesco v Žiari nad Hronom bola realizovaná kampaň „Deň zodpovednosti“. Anonymné dotazníky vyplnilo 52 respondentov, ktorým bolo vykonané vyšetrenie GGT.

Oddelenie spolupracuje s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „Policajt môj kamarát“. Oddelenie podpory zdravia zabezpečovalo v súťaži aktivity v oblasti prvej pomoci pri bežných úrazoch v školách, na ihriskách a v prírode.

Okresného kola preventívneho projektu sa zúčastnilo celkom 11 súťažných družstiev, t.j. celkom 44 žiakov. Víťazné 2 ZŠ sa zúčastnili súťaže v Banskej Bystrici.

V rámci prezentácie „Medzinárodného Dňa bez fajčenia“ s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, vykonávali pracovníci OPZ aktivity pre verejnosť počas dvoch dní v priestoroch Železničného nástupišťa v Žiari nad Hronom a v priestoroch autobusovej stanice v Žiari nad Hronom. Boli poskytnuté podľa záujmu verejnosti, merania oxidu uhľového v krvi a dychu, celkového telesného tuku, spirometrické merania a meranie krvného tlaku súčasne s odborným poradenstvom a poskytovaním edukačného materiálu. Záujemcom boli poskytnuté symbolické darčeky, ktoré boli doručené na RÚVZ ZH z Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava. Záujem o merania prejavilo 21 osôb. V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH, spojená s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom - 2 záujemcom.

V roku 2013 bolo vykonaných 213 meraní prístrojom Smokerlyzer, 550 spirometrických meraní.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva plnia úlohy na úseku problematiky znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2013 evidovali 2756 osôb v riziku, z toho 571 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2593 osôb z toho 567 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 163 osôb z toho 4 žien. Na zníženie miery zdravotných rizík bolo vydaných 21 rozhodnutí o určení rizikových prác. Plnili úlohy smerujúce k znižovaniu zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí kontrolami zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi

toxickými látkami a zmesami (100) a to najmä v predajniach záhradkárstiev, lekárnach, existujúcich poľnohospodárskych a priemyselných spoločnostiach.

Vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola vykonaná aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 27 respondentov. Výsledky analýzy boli pozitívne - zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľa poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Dôležitou úlohou je znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu. V sledovanom období bolo vydaných 23 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 12 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Bolo vyplnených 18 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo evidovaných v procese chemickej karcinogenity 105 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 71 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 34 mužov. Významnú zložku preventívnych aktivít tvorí aj problematika znižovania psychickej pracovnej záťaže. Zo 47 vyplnených kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „P“, že zamestnanci pociťujú pôsobenie psychickej záťaže v práci, pracujú pod časovým tlakom a sú informovaní o pôsobení psychickej záťaže na zdravie. Zamestnanci by ocenili viac relaxu.

Plnili sa úlohy v rámci Znižovania výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Bolo evidovaných 80 subjektov, ktoré majú zaradené práce do tretej a štvrtej kategórie, z toho len 4 subjekty majú zaradenú prácu do tretej kategórie s rizikovým faktorom fyzická záťaž s celkovým počtom 206 exponovaných osôb z toho 9 žien. V porovnaní s rokom 2012 došlo k nárastu počtu podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. Zabránenie vzniku ďalších poškodení zdravia je možné len formou dôsledného posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu vo vzťahu k fyzickej záťaži, prípadné prijatie vhodných organizačných opatrení. Zamestnávateľom bolo poskytnutých v rámci prešetrovania predmetných podozrení na choroby z povolania 8 konzultácií týkajúcich sa uplatňovania legislatívy pri prevencii ochorení vplyvom fyzickej záťaže.

V rámci projektu „Intervencie na podporu zdravia pri práci“ v časti Zdravé pracoviská sa analyzovali rizikové faktory, sledoval sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotili výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 213 dotazníkov informovanosti.

Prostredníctvom základnej poradne zdravia boli vykonané skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením podľa metodiky práce v základnej poradni. Celkom bolo vyšetrených cca 93 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie), ktoré vyhodnotili hladinu individuálneho rizika pre vznik kardiovaskulárnych chorôb klienta. Pracovníkmi PZ bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V spoločnostiach Slovalco a.s. a AluSlovakia s.r.o. Hliník nad Hronom, boli vyšetrené aj pečeňové testy, creatinin a kyselina močová, nadštandardné prúžky nakúpili zo svojich nákladov.

V rámci projektu „Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA BILBAO) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v spolupráci s Európskou

agentúrou bol realizovaný deň otvorených dverí dňa 23.10.2013. Pracovníci oddelenia PPL poskytovali informácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, hodnotenia rizík, vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov. V rámci kampane bol zaslaný informačný list 10 bytovým spoločenstvám a 1 na OÚŽP v Banskej Štiavnici na tému azbest a jeho riziká.

➤ **životné prostredie**

Pracovníci odd. hygieny životného prostredia sa v roku 2013 podieľali na plnení 3 programov a projektov. Plnili úlohy „Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)“. Participovali na plnení regionálneho prioritného cieľa vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode.

Pracovníci oddelenia sa zameriavali na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Podieľali sa na ochrane zdravia obyvateľstva elimináciou alebo redukciou na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorbou zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovaním uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávaním dozoru nad dodržiavaním tepelno – vlhkostnej mikroklímy, vetrania a vykurovania, osvetlenia, preslnenia a i. v pobytovej priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spoluprácou s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania.

Zameriavali sa na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽP posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

Plnili úlohy v rámci „Národného informačného systému životného prostredia a zdravia (ENHIS). Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. Od roku 2010 pracujú aj v Informačnom systéme Pitná voda. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Cez IS Vody na kúpanie boli spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu (pre prípadnú zmenu profilov vôd určených na kúpanie). Pracovníci oddelenia spolupracovali so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určenej na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa. V spolupráci s obcami boli na každej z týchto lokalít zhotovené a umiestnené tabule s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znížovanie výskytu infekčných ochorení.

Najefektívnejšou prevenciou infekčných ochorení je očkovanie. Pracovníčky oddelenia epidemiológie sa podieľajú na plnení „Národného imunizačného programu“. V roku 2013 boli zaznamenané 2 ochorenia preventabilné očkovaním v rámci povinného očkovania (pertussis) a 4 ochorenia preventabilné v rámci odporúčenej vakcinácie (3x pneumokoková infekcia). V rámci aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) boli prostredníctvom

pripravených letákov rodičia detí informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne.

Článok pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch RÚVZ ZH.

V pediatrických čakárňach spádového územia ako aj na gynekologicko-pôrodníckom a detskom oddelení v Žiari nad Hronom sa mohli rodičia a ženy oboznámiť prostredníctvom pripraveného letáku o práci zriadenej vakcinačnej poradne v RÚVZ Žiar nad Hronom (traja rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie).

Počas polroka boli vykonané kontroly v 33 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávajú surveillance infekčných chorôb. Vykázaných bolo celkovo 799 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (141 NN), v roku 2012 to bolo 862 ochorení (z nich 138 NN). Mierny pokles bol zaznamenaný vo výskyte infekcií enteropatogénnymi E. coli, kampylobakteriálnej infekcie, rotavírusovej enteritídy a varicelly. Vzostup ochorení bol zaznamenaný u akútnej vírusovej hepatitídy typu A na konci roka a chronickej hepatitídy typu C.

Na posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku sa od roku 2006 používa epidemiologický informačný systém EPIS. Z celkového počtu vložených 799 prípadov, bolo 481 potvrdených, 291 možných, pravdepodobných 14 a 13 nosičov. 367 spracovaných ohnisk, 11 epidémií, 16 hlásení do SRV.

V ohniskách nákaz epidemiológovia vykonávajú protiepidemické opatrenia : dezinfekcia 338 x , zdravotná výchova 163 x, vyhľadanie podozrivých z nákazy 546 x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia 30 x , informovanie zainteresovaných 163 x, sprísnenie HER 343 x.

U kontaktov s infekčným ochorením bol nariadený lekársky dohľad 84 x, zvýšený zdravotný dozor 7 x, profylaxia očkovaním 45 x.

V rámci prevencie proti nozokomiálnym nákazám pracovníci vykonávajú ŠZD s mikrobiálnym monitoringom. bol v roku 2013 vykonaný na všetkých lôžkových oddeleniach Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 525 sterov z prostredia a 38 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 125 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 157 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (105 STE a 52 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Aj v roku 2013 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk a zároveň bol usporiadaný odborný seminár k tejto problematike vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom.

V roku 2013 sa pokračovalo v plnení programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii. Údaje zo spracovaných dotazníkov z chorobopisov pacientov operovaných v mesiacoch apríl - júl pre cholelithiázu boli vložené do programu HELICS. Podľa usmernenia boli importované na gestorské pracovisko RÚVZ v Trenčíne k ďalšiemu spracovaniu..

V roku 2013 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok. Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke, ktorá obsahovala aj kmeň proti pandemickej chrípke a to prostredníctvom regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránky.

V roku 2013 bolo vykazovaných 12 ochorení na SARI (z nich 2x potvrdený vírus pandemickej chrípky A(H1N1), 1 x potvrdená sezónna chrípka typ B a 1x chrípka typu A).

Pracovníci vykonávajú enviromentálnu surveillancu poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR. V roku 2013, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne. V roku 2013 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO).

Pracovníčky oddelenia realizujú prevenciu ochorení HIV/AIDS plnením projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2013 uskutočnili 5 cyklov pre 98 študentov.

Pri plnení úlohy Prevencia HIV/AIDS oddelenie epidemiológie spolupracuje s oddelením OPZ, ktoré realizovalo interaktívne prednášky na školách - 6 x pre ZŠ/ 173 osôb, 4x SŠ/183 osôb. Rodičovstvu a partnerstvu, pohlavným chorobám, sexuálnej výchove a HIV/AIDS bolo venovaných spolu 10 interaktívnych prednášok a besied pre 163 žiakov. Problematike dospievania bolo venovaných 5 prednášok pre 72 žiakov ZŠ. Bolo distribuovaných 47 letákov k problematike HIV/AIDS, informácia bola zverejnená aj na webovom sídle RÚVZ, na 1 ZŠ jedna hodina venovaná výrobe červenej stužky.

Spoločne plnia úlohy v rámci „Národného programu prevencie AIDS“. Aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS pre širokú verejnosť boli v regióne zrealizované v rámci svetového dňa formou 3 interaktívnych prednášok a besied pre 133 študentov.

Linku pomoci AIDS využilo 27 klientov (17 krát telefonicky, 10 x e-mailom). Odber krvi aj s individuálnym poradenstvom u osôb s rizikovým správaním bol vykonaný u 17 klientov. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom. V jednom prípade bol laboratórnym vyšetrením zistený reaktívny výsledok u muža, pozitivita bola potvrdená NRC v Bratislave. Pozitívne výsledky pohlavných ochorení boli v roku 2013 hlásené v 12 prípadoch dermatovenerológmi.

Pracovníčky epidemiológie zabezpečujú poradňu očkovania, ktorá je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiace s technikou aplikácie vakcín, zložením vakcín, nežiadúcich účinkov a platnou legislatívou v tejto oblasti. Napriek propagácii poradenstva v roku 2013 využili túto poradňu len 7 klienti v oblasti povinného pravidelného očkovania v detskom veku, 3 dospelí v oblasti odporúčaného očkovania a 38 klientov pred cestou do zahraničia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiacia správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Vyhodnotenie

Pracovníci oddelenia podpory zdravia realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ v priebehu mesiacov máj – jún. Dodržiavali metodické pokyny ÚVZ SR pre praktickú realizáciu dotazníkového prieskumu v plnom rozsahu listu pod číslom 4135/9191/2013 zo dňa 30.04.2013. Dotazníkový prieskum bol realizovaný vo všetkých troch okresoch regiónu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Do 30.06.2013 bolo vyplnených 104 dotazníkov. V priebehu júla boli údaje vložené do vytvorenej databázy EpiData zaslanej gestorom a podľa prílohy 3 predmetného listu a elektronicky boli zaslané do stanoveného termínu (do 30.08.2013).

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na

zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Vyhodnotenie

Podľa bodu 1f) Pokračovanie v realizácii úloh Národného programu prevencie obezity PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva sa plnili úlohy v oblasti zefektívňovania spolupráce medzi poradenským centrom podpory zdravia a praktickými lekármi pre dospelých a praktickými lekármi pre deti a dorast. Nadviazaná je spolupráca s 9 regionálnymi novinami a ATV.

K prioritným cieľom preventívnych intervencií základnej poradne zdravia patrí aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (404), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 399 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 221 prípadoch čo je 55,39%. A to u 147 vyšetrení u žien (48,97%) a u 54 vyšetrení mužov (55,67%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). V rámci aktivít venovaných verejnosti pri príležitosti významných dní bolo BMI merané 50 klientom. Z tohoto počtu bolo BMI zvýšené v 18 prípadoch, 36%.

Oblasti výživy a telesnej aktivity pri podpore zdravia oddelenie podpory zdravia venuje náležitú pozornosť. V roku 2013 pracovníčky oddelenia v oblasti zdravej výživy vykonali 34 interaktívnych prednášok pre 523 účastníkov. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 9 prednášok pre 295 účastníkov a pohybovej aktivite 2 prednášky pre 36 účastníkov.

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2013 navštívilo 59 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky. Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2013 navštívil 1 klient. Spolu bolo evidovaných 131 návštev.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 389 klientov (93 mužov a 296 žien), z tohto počtu 188 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom polroku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 46,3% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 52%ný nárast, 29,4% u mužov) i napriek tomu však dynamika hodnôt BMI a WHR ako po ostatné roky ostáva nezmenená.

V rámci Svetového dňa zdravia pracovníčky oddelenia zrealizovali výjazd základnej poradne zdravia na stredné školy SOŠOaS v Žiari nad Hronom a Gymnázium v Banskej Štiavnici, kde bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu spojené s vyšetrením podľa metodiky poradne zdravia. Vyšetrených bolo 19 klientov (18 žien a 1 muž) v SOŠOaS a 32 študentov Gymnázia, 10 chlapcov a 22 dievčat . V rámci Dňa starších boli realizované 2 výjazdy zPZ – obec Lutilla, kde bolo vyšetrených 18 seniorov (2 muži, 16 žien) a Klub dôchodcov v Kremnici, kde bolo vyšetrených 27 seniorov (4 muži, 23 žien).

V prípravnej fáze realizácie Kampane „Odstráň obezitu“ sme spolupracovali s 9 regionálnymi médiami, ktorým sme zaslali článok s informáciami o pripravovanej kampani. Informácie boli uvedené na webovej stránke RÚVZ a nástenkách pri všetkých vstupoch do budovy. Aktivity pracovníkov oddelenia podpory zdravia boli realizované počas 2 dní:

- v priestoroch Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Žiari nad Hronom. O meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, odborné poradenstvo a meranie pomocou váhy, vyhodnocujúcej okrem samotnej hmotnosti, celkový telesný tuk, svalovinu, viscerálny tuk, BMI a WHR, prejavilo záujem 39 študentov a pedagogických pracovníkov školy.
- v priestoroch RÚVZ ZH v spolupráci s pracovníčkou spolupracujúcej firmy. Záujemcom bolo ponúknuté meranie na váhach vyhodnocujúcich parametre uvedené v bode 1. Okrem uvedeného bolo súčasťou meranie krvného tlaku, antropometria. Vyšetrenia boli poskytnuté 21 záujemcom.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Vyhodnotenie

Pracovníčky oddelenia po prípravnej informačnej fáze v médiách a na webovej stránke distribuovali účastnícke listy prostredníctvom poradne zdravia, pri zdravotno-výchovných aktivitách, v rámci výjazdov poradne zdravia, prostredníctvom webovej stránky úradu a i. v počte 158 ks účastníckych listov. Oslovili niekoľko sponzorov, ktorí by mohli pomôcť zorganizovať regionálne kolo. Na RÚVZ ZH bolo vrátených 24 vyplnených účastníckych listov, ktorí boli podľa metodických pokynov doručené na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v stanovenom termíne. Vďaka 3 sponzorom - Mesto Žiar nad Hronom, CVC a Ultragym Žiar nad Hronom sa regionálne kolo konalo v priestoroch RÚVZ ZH v mesiaci júl. V regionálnom kole bolo vyžrebovaných 13 výhercov.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Vyhodnotenie

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:

OPZ sumarizuje hlásenia zo všetkých odborov RÚVZ v Žiari nad Hronom o kontrolách dodržiavania zákonov na ochranu nefajčiarov. V roku 2013 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Žiar nad Hronom vykonaných **745 kontrol** dodržiavania zákona v zmysle zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v súvislosti s prijatím zákona č.87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. a Zákona 142/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vykonaná bola pracovníkmi oddelenia HV 1 kontrola v obchodnom centre (v spádovom území RÚVZ ZH sa nachádza 1 OC v meste Žiar nad Hronom, v ktorom je v prevádzke 1 zariadenie spoločného stravovania).

Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ, rok 2012

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	0	4	25	1	12	42
Február	1	4	21	0	16	42
Marec	1	4	30	6	9	50
Apríl	10	13	48	6	9	86
Máj	13	15	28	11	15	82
Jún	9	10	21	9	15	64
Júl	0	20	19	0	8	47
August	3	9	22	0	18	52
September	28	9	15	10	15	77
Október	3	19	25	12	12	71
November	7	7	32	8	17	71
December	1	23	16	5	16	61
Spolu	76	137	302	68	162	745

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie na základe priestupkového konania.

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0 €

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie v rámci správneho konania.

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0 €

V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 213 meraní prístrojom Smokerlyzer a 530 prístrojom Spirometer. Súčasťou individuálneho odborného poradenstva v Poradni zdravia je aj prevencia a problematika odvykania od fajčenia. Bolo poskytnuté poradenstvo 49 fajčiarom (12,5% klientely).

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 44 interaktívnych prednášok prevencie fajčenia pre 843 mladých poslucháčov. Prevencii alkoholu, drog a iných závislostí bolo venovaných 44 interaktívnych prednášok pre 793 účastníkov. V rámci aktivít pri príležitosti Európskeho dňa ústneho zdravia bolo realizovaných 8 prednášok na tému Ústne zdravie a škodlivosť fajčenia pre 119 školákov.

Nadstavbovú poradňu na odvykanie fajčenia navštívil 1 klient (3 sedenia).

Aktivity v rámci Medzinárodného Dňa bez fajčenia s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ boli pracovníkmi oddelenia realizované v priestoroch železničnej stanice v Žiari nad Hronom a autobusovom nástupišti. Merania a odborné poradenstvo vykonávali pracovníci oddelenia pre verejnosť počas dvoch dní, a to: dňa 29.05.2013 v priestoroch Železničného nástupišťa v Žiari nad Hronom v čase od 10,00 - 12,00 hod a 31.5.2013 v priestoroch autobusovej stanice v Žiari nad Hronom v čase od 8,00 hod. 10,30 hod., kde boli poskytnuté verejnosti merania oxidu uhoľnatého v krvi a dychu, celkového telesného tuku, spirometrické merania a meranie krvného tlaku súčasne s odborným poradenstvom a poskytovaním edukačného materiálu. Záujemcom boli poskytnuté symbolické darčeky, ktoré boli doručené na RÚVZ ZH z Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava. Záujem o merania prejavilo 21 osôb.

V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH kde spojenú s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom 2 záujemcom.

Oddelenie spolupracuje s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „Policajt môj kamarát“. Cieľmi projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu a zvýšiť úroveň právneho vedomia detí a mládeže, znižovať perspektívne trestnú činnosť detí a mládeže na základe uvedomenia si zodpovednosti za svoje konanie, znižovať u detí riziko stať sa obeťou trestnej činnosti a zároveň zvyšovať u nich dôveru v políciu. Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne. Oddelenie podpory zdravia sa venovalo otázke prvej pomoci pri bežných úrazoch v školách, na ihriskách a v prírode.

Okresného kola preventívneho projektu sa zúčastnilo celkom 11 súťažných družstiev, t.j. celkom 44 žiakov. Výhercami okresného kola preventívneho projektu „Policajt môj kamarát“ sú:

I. stupeň – *žiaci ZŠ na ul. M.R.Štefánika č.17 Žiar nad Hronom*

II. stupeň– *žiaci ZŠ ul. Dr. Janského č. 2, Žiar nad Hronom*

Vyššie uvedené výherné súťažné družstvá postúpili a zúčastnili sa krajského kola v Banskej Bystrici, ktoré sa konalo v mesiaci jún 2013.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vyhodnotenie

Prevenia zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných 34 interaktívnych prednášok pre 538 mladých poslucháčov.

V mesiaci jún sa realizovala organizačná a mediálna príprava kampane „Deň zodpovednosti“. Dňa 02.07.2013 sa v priestoroch HM Tesco v Žiari nad Hronom podľa metodického usmernenia ÚVZ SR kampaň realizovala. Anonymné dotazníky vyplnilo 52 respondentov, ktorým bolo vykonané vyšetrenie GGT. Spolu bolo 54 meraní krvného tlaku (2 bez vyšetrenia GGT a vyplnenia dotazníka). 52 dotazníkov bolo vložených do EpiData a zaslaných e-mailom na adresu podľa pokynov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov,

priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Vyhodnotenie

V rámci „Týždňa mozgu“ bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 8 interaktívnych prednášok spojených s meraním krvného tlaku, Spirometrom, Smokerlyzerom, celkového telesného tuku formou Dňa otvorených dverí v RÚVZ Žiar nad Hronom, formou interaktívnych prednášok a besied v priestoroch DDaDSS Nová Baňa, KD Žiar nad Hronom, SK Lutilla, KD Horná Ves, Knížnica Kremnica, DDS Prochot. Na SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím v Kremnici bola uskutočnená aktivita pod názvom „Prevencia ochorenia mozgu kontrolou tukového metabolizmu“ spojená s vyšetrením zamestnancov podľa metodiky poradne zdravia v spolupráci s VŠZP. Týchto aktivít sa zúčastnilo 141 dospelých účastníkov. Na všetkých uvedených aktivitách účastníci pracovali s pracovnými listami na tréning pamäti. Aktivity boli vykonávané aj na základných školách, zúčastnilo sa ich 385 školákov.

V prípravnej fáze týždňa pred kampanou predchádzalo medializovanie informácií o plánovaných aktivitách na webovej stránke RÚVZ, v mestskom rozhlase, formou informácie v regionálnej televízii, plagát na tabuli mesta.

9 regionálnym novinám bol odoslaný článok pod názvom „Nenechajme mozog zlenivieť“, ktorý bol uverejnený v okrese Žiar nad Hronom, okrese Žarnovica aj na ich webových stránkach úradu. Poverená vedúca oddelenia poskytla rozhovor a fotodokumentáciu regionálnej televízii (ATV).

Základnú poradňu zdravia navštívilo 71 klientov nad 65 rokov (18,25% klientely poradne). Počas celého roku spolupracujeme s JD a KD v regióne RÚVZ Žiar nad Hronom. V JD Žiar nad Hronom prejavilo záujem o poradenstvo a merania TK, celkového telesného tuku, Spirometrie a antropometrických meraní 15 seniorov po absolvovaní 5 mesačného kurzu cvičenia v rámci harmonogramu JD. Už niekoľko rokov spolupracujeme s Klubom dôchodcov v Hornej Vsi, kde podľa ich vyžiadania sa venujeme zdravotno- výchovným aktivitám formou interaktívnych prednášok. Vyšetrených metodikou zPZ bolo 23 seniorov z obce (2 muži a 21 žien). V rámci Dňa starších boli realizované 2 výjazdy zPZ – obec Lutilla, kde bolo vyšetrených 18 seniorov (2 muži, 16 žien) a Klub dôchodcov v Kremnici, kde bolo vyšetrených 27 seniorov (4 muži, 23 žien). V rámci Svetového dňa zdravia, ktorého heslom tohto roku bolo „Kontroluj si svoj tlak krvi“ bolo poskytnuté poradenstvo 7 seniorom spojené s meraním TK, spirometrie, celkového telesného tuku, v rámci Žiarskeho dňa zdravia bolo meranie TK, celkového telesného tuku poskytnuté 17 seniorom. V rámci Dňa zodpovednosti sa meraní a odborného poradenstva zúčastnilo 23% seniorov z celkového počtu zúčastnených. V rámci Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ bolo z celkového počtu vrátených vyplnených účastníckych listov 41,67% seniorov. Z počtu 13 vyžrebovaných v rámci regionálneho kola bolo 6 seniorov. V rámci aktivít k téme duševného zdravia a Alzheimerovej choroby, ktoré bolo tohto roku orientované pre adolescentov sme realizovali prednášku v Mestskej knižnici v Kremnici a Pohronskom osvetovom stredisku v Žiari nad Hronom, z celkového počtu dospelých sa zúčastnilo 20 seniorov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

- 22. Zdravie matky a novorodenca
- 23. Výživa a fyzická aktivita
- 24. Infekčné choroby
- 25. Úrazy a násilie
- 26. Životné prostredie
- 27. Dorastový vek
- 28. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Počet prednášok a besied na základných a stredných školách, domovoch mládeže v roku 2013

rok 2013		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	9	10	199	0
	ZC	76	75	1281	16
	ZH	122	122	2386	38
	Spolu región	207	207	3866	54

Celkový počet prednášok a besied podľa vybraných prioritných tematických okruhov vrátane pri príležitosti svetových dní na školách:

		Počet aktivít	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova, pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	17	321
Hygiena	prednáška	5	100
Výživa a zdravý životný štýl	prednáška	43	799
Prevenca drogových a iných závislostí(alkohol, drogy, fajčenie)	prednáška	88	1628
Prvá pomoc a prevencia úrazov	prednáška	12	211
	praktický nácvik	12	
Týždeň mozgu, duševné zdravie, Alzheimerova choroba	prednáška	24	523
Iné (pohybová aktivita ,stomatohygienu, správne užívanie liekov, diétny systém, režim dňa a i)	prednáška	18	284

Pracovníčky oddelenia sa podieľali na aktivitách Mesta Žiar nad Hronom pri realizácii Dňa žiarskych škôl a IV. ročníka žiarskeho mestského polmaratónu. Deťom boli pripravené zdravotno-výchovné materiály s tematikou zdravého stravovania, pohybovej aktivity a prevencie drogových závislostí. Materiály ako napríklad krížovky, doplňovačky, omaľovánky a iné úlohy deti aktívne riešili a za správne vyriešenie boli odmenené nálepkami vytvorenými pracovníčkami OPZ a drobnými vecnými darmi z CVČ. Za túto dvojdňovú aktivitu dostalo oddelenie od Mesta Žiar nad Hronom ďakovný list. Okrem tejto aktivity, ktorá je súčasťou „Kalendára aktivít Mesta Žiar nad Hronom“ sa pracovníčky podieľali na projektoch iných organizácií napr. Policajný zbor „Policajt môj kamarát“, CVČ „Prevenca sa nás týka“ a i.

Oddelenie podpory zdravia participuje na realizácii projektu Mestského žiarskeho parlamentu, ktorý je gestorom projektu „Bež s nami a schudni“. Do trojmesačného projektu (apríl-jún) sa zapojilo 8 mladých ľudí a v priebehu plnenia sa im priebežne merala spirometria a celkový telesný tuk. Pred zahájením plnenia projektu im bolo poskytnuté komplexné odborné poradenstvo v poradni zdravia spojené s biochemickým vyšetrením, ktoré sa opakovalo po ukončení plnenia projektu.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia realizovali výchovno – vzdelávacie aktivity v rámci **Európskeho dňa ústneho zdravia** pod heslom „Ústne zdravie a tabak“ v dňoch od 6.9. do 16.9.2013 na základných, stredných školách .

- 6.9. 2013 ZŠ Nová Baňa –interaktívnej prednášky sa zúčastnilo 36 účastníkov I. stupňa. (téma – Zdravá výživa, zdravé zúbky s premietnutím DVD rozprávok – Maškrtná veвериčka, Prečo vlk šušlal, Lakomý syseľ).
- 6.09.2013 – ZŠ Nová Baňa pre 56 účastníkov II. stupňa
- 9.9.2013 ZŠ Župkov – interaktívnej prednášky sa zúčastnilo 86 žiakov. Distribuované boli zdravotno-výchovné materiály: Čisté zuby sa nekazia, Fajčenie, Zdravie a fajčenie, Aké výhody získa fajčiar, keď sa rozhodne dofajčiť poslednú cigaretu.

- 12.09.2013 – interaktívne prednášky na Strednej odbornej škole obchodu a služieb (13 účastníkov) a Strednej obchodnej akadémii (16 účastníkov) v Žiari nad Hronom. Záujem o meranie Smokerlyzerom prejavilo 8 študentov.
- 16.9.2013 ZŠ a MŠ Štefana Moyses, interaktívne prednášky pre 90 účastníkov spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov a názornou ukážkou Fajčiarskej fľaše.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Gestori

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len *MŠ*). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Vyhodnotenie

Pracovníčka oddelenia na Špeciálnej základnej škole internátnej v Kremnici realizovala 3 interaktívne prednášky pre 33 žiakov s názornou ukážkou správneho čistenia chrupu s modelom a s premietnutím videofilmu zo série „Bol raz jeden život“.

Podobná aktivita bola realizovaná v MŠ Bartošova Lehôtka pre 18 detí.

Problematiky stomatohygieny sa týkali aj aktivity realizované v rámci Európskeho dňa ústneho zdravia (8 prednášok pre 297 poslucháčov).

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v partiálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

4. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
5. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
6. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Vyhodnotenie

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 404 vyšetrení z toho 98 mužov a 306 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 201 prípadoch (49 mužov, 152 žien), počet kontrolných vyšetrení 203 (49 mužov, 152 žien) z počtu 188 opakovane vyšetrených klientov (44 mužov a 144 žien).

Spolu bolo vyšetrených **389 klientov** – 93 mužov a 296 žien.

Realizovaných bolo 15 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do podnikov, škôl, klubov dôchodcov a organizácií (SOŠOaS ZH – 19 klientov, ZŠ pre nepočujúcich Kremnica

– 18 klientov, Gymnázium Banská Štiavnica 2x – 32 študentov, 20 zamestnancov, KD Horná Ves – 24 klientov, Slovalco a.s. – 20 klientov (spojené s aktívnou prezentáciou analýzy výsledkov za 5ročné obdobie), ZŠ Župkov – 15 klientov, Okresný súd ZH 2x – 30 klientov, AluSlovakia Hliník nad Hronom – 21 zamestnancov, Špeciálna základná škola internátna v Kremnici – 21 klientov, obec Lutilla – 18 klientov, Knižnica Kremnica – 19 klientov , KD Kremnica 27 klientov, MŠ Drieňová Banská Štiavnica – 15 klientov a SSUŠ Hodruša Hámre 6 klientov.. Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 303klientov, čo je 77,89% klientely PZ.

Okresný súd, Slovalco a.s a AluSlovakia zakúpili pre svojich zamestnancov nadštandardné diagnostické prúžky, v týchto organizáciách sa okrem cholesterolu, cukru, triacylglycerolov, HDL cholesterolu vyšetrovali GPT - 51, UA 51, Creatinin 51, GOT- 21.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 380 vyšetrení (194 u prvýkrát vyšetrených - 46M, 148 Ž a u 186 kontrolných vyšetrení - 45 M, 141 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 397 celkový cholesterol, 394 cukor, 398 triglyceridy, 392 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1581 štandardných biochemických vyšetrení), 345 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 398 antropometrických meraní, 396 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 51 vyšetrení GPT, 51 vyšetrení Creatininu, 51 vyšetrení UA, GOT – 21 vyšetrenia. Spolu – 174 nadštandardných vyšetrení. Vyšetrených bolo 52 vyšetrení GGT V rámci aktivít ku Dňu zodpovednosti bolo 52 klientom vyšetrené GGT.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 23 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, odborné poradenstvo 80 klientom.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 59 cvičeníek a 13 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú navštívil 1 klient. Spolu bolo evidovaných 131 návštev.

POFA – o individuálne ani skupinové poradenstvo prejavil záujem 1 klient, počet návštev 3.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 30 klientov, počet meraní krvného tlaku 37.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy navštívil 1 klient, zatiaľ absolvoval 1 sedenie.

Poradňu HIV/AIDS - Linku pomoci AIDS využilo 27 klientov (17 krát telefonicky, 10 x e-mailom). Týkala sa spôsobu vyšetrenia a jeho validity, ciest prenosu a odberu krvi na vyšetrenie.

Odber krvi aj s individuálnym poradenstvom u osôb s rizikovým správaním bol vykonaný u 17 klientov. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom. V jednom prípade bol laboratórnym vyšetrením zistený reaktívny výsledok u muža, pozitivita bola potvrdená NRC v Bratislave.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

V rámci **Dňa zdravia** v apríli 2013 pred HM Tesco a počas Dňa otvorených dverí na RÚVZ ZH pracovníčky oddelenia okrem zdravotno-výchovných aktivít, odborného poradenstva vykonali 57 meraní TK, 23 meraní celkového telesného tuku, 47 meraní Spirometrom, 49 antropometrických meraní. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s CVČ v Žiari nad Hronom a Mestom v Žiari nad Hronom zabezpečili odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a zdravého životného štýlu pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií počas dvojdnovej akcie v máji 2013 (Deň žiarskych škôl, Deň zdravia a IV. ročník žiarskeho polmaratónu) kde vykonali 40 meraní TK, 51 meraní celkového telesného tuku, 13 meraní Spirometrom, 6 Smokerlyzerom a 44 antropometrických meraní.

Spolu v teréne vykonali 313 meraní TK, 179 meraní celkového telesného tuku, 184 meraní Spirometrom, 56 meraní Smokerlyzerom a 247 antropometrických meraní.

V rámci „**Týždňa mozgu**“ boli realizované prednášky (zdravý životný štýl, prevencia Alzheimerovej choroby, tréning pamäte prostredníctvom poskytnutých materiálov Alzh. spoločnosťou) v 2 DDS (Nová baňa, Prochot), 3 KD (Žiar nad Hronom, Lutilla, Horná Ves), Mestská knižnica Kremnica – pre 123 dospelých, SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím Kremnica pre 18 stredoškôľakov a 2 ZŠ v ZH (ul. Jilemnického, Š. Moysesa) pre 385 žiakov.

V rámci Medzinárodného „**Dňa bez fajčenia**“ s tohtoročným heslom „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ bolo na Železničnej stanici a Autobusovej stanici vyšetrených 21 záujemcov (9 TK, 11 celkový telesný tuk, 19 Spirometrom, 21 Smokerlyzerom). V rámci predmetného dňa bola realizovaná interaktívna prednáška v SOŠOaS v ZH kde spojená s meraním Spirometrom – 7 študentov, Smokerlyzerom 2 záujemcom.

V rámci realizácie zdravotno-výchovnej kampane „**Deň zodpovednosti**“ v priestoroch HM Tesco v Žiari nad Hronom bolo vyplnených respondentmi 52 anonymných dotazníkov, ktorým bolo vykonané vyšetrenie GGT. Spolu bolo 54 meraní krvného tlaku (2 bez vyšetrenia GGT a vyplnenia dotazníka). 52 dotazníkov bolo vložených do EpiData a zaslaných e-mailom na adresu podľa metodického usmernenia.

Pracovníci OPZ zabezpečili plnenie úlohy „**Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR**“ 107 vyplnených dotazníkov v databáze EpiData bolo v termíne zaslané gestorovi.

Kampaň „**Vyzvi srdce k pohybu**“ – distribuovaných bolo 158 ks účastníckych listov, z ktorých bolo vrátených 24 vyplnených účastníckych listov. V regionálnom kole bolo vyžrebovaných 13 výhercov.

V rámci plnenia aktivít k „**Svetovému dňu duševného zdravia**“ bol okrem prednáškových aktivít v Mestskej knižnici v Kremnici, KD Kremnica uverejnený článok „Nepodceňujme význam duševného zdravia“.

Dňa 27.9.2013 bola realizovaná kampaň „**MOST**“ – **Deň srdca**. Obyvateľom mesta a okolia boli ponúknuté merania cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK, meranie celkového telesného tuku, meranie BMI a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Akcia prebiehala v spolupráci s VŠZP a klientom sme mohli poskytnúť okrem časopisu Partnerstvo aj drobné darčeky.

Cholesterol malo vyšetrených 51 klientov, ale záujem obyvateľov mesta, okolia ako aj z iných okresov o meranie cholesterolu bol podstatne vyšší. Spolu bolo realizovaných 57 meraní TK, 2x meranie celkového telesného tuku, 50 meraní BMI.

V rámci realizácie kampane „**Odstráň obezitu**“ bolo v priestoroch Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Žiari nad Hronom vyšetrených 39 študentov a pedagogických pracovníkov školy (meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, odborné poradenstvo a meranie pomocou váhy, vyhodnocujúcej okrem samotnej hmotnosti, celkový telesný tuk, svalovinu, viscerálny tuk, BMI a WHR). Aktivity pokračovali aj na druhý deň v priestoroch RÚVZ ZH. Záujemcom bolo ponúknuté meranie na váhach vyhodnocujúcich parametre

uvedené vyššie. Okrem uvedeného bolo súčasťou meranie krvného tlaku, antropometria. Vyšetrenia boli poskytnuté 21 záujemcom.

V rámci „**Medzinárodného dňa starších**“ bola aktivita realizovaná v priestoroch Obecného úradu Lutilla v spolupráci s Klubom seniorov – Zamatka, Obecným úradom a regionálnej pobočky VŠZP v Žiari nad Hronom. Seniori obce mali veľký záujem o kompletne vyšetrenie poskytované podľa štandardnej metodiky v poradni zdravia, ktoré sme v plnom rozsahu poskytli 18 záujemcom, spolu s meraním spirometrom. K predmetnému významnému dňu sme realizovali v neskoršom termíne aktivitu v KD Kremnica, kde bolo vyšetrených 27 seniorov aj s biochemickým vyšetrením, 6 bol meraný len TK, celkový telesný tuk a spirometria.

V rámci „**Svetového mesiaca Alzheimerovej choroby**“ bolo realizovaných 8 prednášok pre 107 študentov a dospelých účastníkov (Mestská knižnica v Kremnici, Stredná špeciálna škola pre nepočujúcich Kremnica, SOŠ obchodu a služieb Žiar nad Hronom, Cirkevná ZŠ v Žiari nad Hronom a Pohronské osvetové stredisko v ZH v rámci dvojdňovej akcie „Jesenné dni zdravia a harmónie“.

Aktivity v rámci „**Svetového dňa boja proti AIDS**“ boli realizované v 2 okresoch regiónu (Banská Štiavnica a Žarnovica) koncom novembra – začiatkom decembra formou interaktívnych prednášok a besied pre 133 účastníkov, 2x ZŠ a 1x SŠ. Informačný článok k svetovému dňu bol zverejnený na webovej stránke RÚVZ Žiar nad Hronom, informácie boli ponúknuté 9 regionálnym novinám.

Prednášky a besedy:

Realizovaných bolo spolu 228 prednášok a besied (207 pre deti a 21 pre dospelých), ktorých sa zúčastnilo 3866 mladých účastníkov a 180 dospelých poslucháčov. Počty prednášok, tematické oblasti pre deti a mládež sú podrobnejšie uvedené vo vyhodnotení v úlohe 9.7.

Tematické oblasti pre dospelých – najvyšší počet zameraný na problematiku ochorenia mozgu a prevencie Alzheimerovej choroby (141 účastníkov), prednášky zamerané na zdravý životný štýl a drogovú prevenciu, spolu sa aktivít zúčastnilo 180 dospelých poslucháčov.

Bolo pripravených 49 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom (len II. fáza projektu)

Vyhodnotenie

Na RÚVZ boli doručené dve knihy autorky MUDr. M. Avdičovej a kol. „Monitorovanie rizikových faktorov chronických chorôb v SR“, ktorá je publikáciou výsledkov EHES, ktorý bol realizovaný na prelome rokov 2011/2012.

Realizačné výstupy

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili

finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽPA ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR

Pitná voda: Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 122 vzoriek na minimálnu analýzu a 7 vzoriek na úplnú analýzu skrátenu. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy 19 vzoriek pitnej vody, v rámci podnetov na nevyhovujúcu kvalitu boli vyšetrené 4 vzorky vody.

Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 39 vzoriek.

Z príležitosti Medzinárodného dňa pitnej vody bolo našim oddelením posúdených 141 pitných vôd, 9 bolo nevyhovujúcich. Vykonali sme konzultácie a poradenstvo pre klientov.

Voda na kúpanie: 101 vzoriek platených služieb - vnútorné bazény celoročné, 16 vzoriek vody na kúpanie počas LTS - platená služba, 8 vzoriek vody na kúpanie počas LTS ako ŠZD, z toho 3x natívna voda, cielený termínovaný ŠZD (úloha z ÚVZ SR) – 11 vzoriek z vonkajších kúpalísk.

V mesiaci júl bola odobratá vzorka vody z Vodného diela Žilina s vyhovujúcim výsledkom.

Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Kvalitu vnútorného prostredia sme merali v zariadeniach cestovného ruchu – strediskách zimnej rekreácie na základe mimoriadneho cieleného ŠZD. Bol zameraný na výskyt roztočov a plesní. V 4 zariadeniach typu hotel a penzión sme odobrali celkovo 20 vzoriek vysávaním textilných povrchov matracov podľa odporúčanej metodiky. Ani v jednom prípade nebol prekročený limit. Zariadenia CR boli oboznámené s výsledkami kontroly. V zariadení soľnej jaskyne v Považskom Chlmcí sme odobrali 6 vzoriek sedimentačnou metódou a 3 vzorky presávaním cez aeroskop. V 1 prípade bola prekročená povolená hodnota 500 KTJ/m³ plesní. Zariadenie je t. č. mimo prevádzky a prevádzkovateľ t.č. vykonáva technické a zdravotno – hygienické opatrenia.

Bolo odobratých 30 sterov na mikrobiologickú analýzu z prostredia a nástrojov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v 1 prípade bol zistený v pedikúre výskyt Escherichia coli, v kontrolných steroch po vykonaní opatrení v zariadení potvrdený nebol.

Z dôvodu vyťaženia laboratória PPL sa sídliskový hluk presúva do 1. polroka 2014. V životnom prostredí na sídliskách neboli podnety na hluk od obyvateľov, preto je možné túto problematiku presunúť. V roku 2013 sa riešili aktuálne podnety na zdroje hudobných prevádzok - bolo vykonaných 9 meraní (3x v obci Trnové, 1x Flamengo bar v Tepličke nad Váhom a 5x v Žiline na Ulici Republiky). Ďalej bol riešený podnet na hluk z výťahu obytného domu (pôvodná ubytovňa s nákladným výťahom) a podnet na hluk klimatizačných jednotiek umiestnených v malom, spoločnom átriu – bytový dom s polyfunkčným domom (3x meranie). V súvislosti osadenia umývacích boxov pre osobné automobily sa meral hluk v Strážove. Nultý variant predstavoval iba dopravný hluk z diaľničného privádzača na D1. Ďalej bolo zrealizované meranie hluku počas LTS – MKP Žilina, zdrojom hluku boli predovšetkým návštevníci, ale tiež hudobná produkcia z rozhlasu a piskot píšťalky plavčíka. Namerané hodnoty ekvivalentnej hladiny akustického tlaku A sa pohybovali okolo 80 dB, nakoľko v blízkosti nie je obytná zástavba, je možné považovať hladinu hluku za znesiteľnú.

1.2 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽPA ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING-SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽPA PP

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenie sa do tejto úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Žiline sa zapojila do tejto úlohy. Vykonáva ju oddelenie HDM a laboratória RÚVZ Žilina.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Oddelenie HŽPZ zaslalo správu do Národného referenčného centra pre pitnú vodu do Košíc, v ktorej boli odporúčané v rámci Žilinského kraja: 1/ SKV Nová Bystrica-Žilina (RÚVZ Čadca), 2/ Vodárenská lokalita Ležiachov (RÚVZ Martin).

1.7. MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Zhodnotenie merania vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia, kvality ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách akvaparkov, spojené s kontrolou kvality vody na kúpanie a mikrobiologickou kontrolou vybraných plôch stermi v decembri 2013:

Po predstavení úlohy na porade krajských odborníkov HŽPZ, s uvedením cieľa a anotácie úlohy, etáp riešenia, určenia meraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia, metodiky merania, sa do nej zapojili RÚVZ L. Mikuláš, RÚVZ D. Kubín a RÚVZ Poprad. Trvanie úlohy je počas rokov 2013-2015, záverečná správa je plánovaná na koniec roka 2015.

RÚVZ L. Mikuláš dozoruje zariadenie Aquapark Tatralandia v Liptovskom Mikuláši, ktorého prevádzkovateľom je spoločnosť TATRY MOUNTAIN RESORTS, a.s., Demänovská dolina 72, Liptovský Mikuláš. Zariadenie bolo uvedené do trvalej prevádzky a prevádzkový poriadok bol schválený rozhodnutím RÚVZ zo dňa 11.10.2013.

RÚVZ D. Kubín dozoruje zariadenie Aquarelax na ul. Športovcov č. 5 v Dolnom Kubíne, ktorého prevádzkovateľom je spoločnosť AQUA Kubín, s.r.o., Športovcov 5, 026 01 Dolný Kubín. Zariadenie bolo uvedené do prevádzky a prevádzkový poriadok bol schválený rozhodnutím RÚVZ zo dňa 4.6.2010.

RÚVZ Poprad dozoruje zariadenie Aquacity Poprad, ktorého prevádzkovateľom je spoločnosť AQUAPARK s.r.o., Športová 1, Poprad.

Aquapark Tatralandia v Liptovskom Mikuláši:

Bazény sú napúšťané vodou z verejného vodovodu, vodou z geotermálneho vrtu v areáli TK, teplota vrtu 61 C, premiešavaná je s pitnou vodou z verejného vodovodu na požadovanú teplotu pre jednotlivé bazény. Úprava bazénovej vody: - dezinfekcia chlórnanom sodným, - úprava pH kyselinou sírovou, - slanosť vody pridaním chloridu sodného. Odvetranie haly je ručne a elektricky ovládateľnými oknami, 3 vzduchotechnickými jednotkami.

Merania a odbery vzoriek boli vykonané 9.12.2013.

Boli odobraté vzorky vody na kúpanie z neterm. bazéna č. 1 (34 °C), slaného neterm. bazéna č. 2 (35,4 °C), slaného neterm. bazéna č. 3 (36 °C), neterm. bazéna č. 4 (34,3 °C), neterm. bazéna č. 12 (35,0 °C) a z termálneho vrtu - natívna voda (58 °C).

Všetky vzorky vody v mikrobiologickej analýze + Legionella sp. vyhovovali legislatíve.

Vo fyzik.-chem. analýze vzorky vody z netermálnych neslaných bazénov vyhovovali, vo vzorkách vody z netermálnych slaných bol prekročený ukazovateľ TOC (8,8 a 7,2), nebolo možné stanoviť ukazovateľ CHSK manganistanom pre vysoký obsah chloridov. Vo vzorke vody z vrtu bol prekročený ukazovateľ TOC (7,0).

V steroch odobratých z prostredia bol zistený výskyt podmienene patogénnych MO- Escherichia coli na batérii v sprchách-ženy a Bacillus cereus na šmýkačke Zebra, vaničke s opicou a batérii na umývadle vo WC-ženy.

V analýze ovzdušia aeroskopom bola zistená prítomnosť plesní na piatich miestach zo šiestich (do 70 KTJ/m³).

V analýze ovzdušia sedimentačnou metódou boli zistené plesne na troch zo šiestich platní (max. 76 KTJ/m³), prítomnosť baktérií zistená nebola.

Mikroklimatické podmienky:

vonkajšie - zamračené, dážď (t vzduchu -1,1 až 1,1 °C, relat. vlhkosť vzduchu 89,3-91,6 %, rýchlosť prúdenia vzduchu max. 1,16 m/s).

Namerané hodnoty na 2 meracích miestach v hale sú uvedené v priloženom protokole - budú porovnané s hodnotami v letných mesiacoch po vykonaní merania v lete.

Hluk: - 3 meracie miesta v hale, zdroje hluku – rádio, vodné atrakcie, hlučnosť návštevníkov. Posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale deň bola 71,3 dB, posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale večer bola 73,1 dB. Posudzovaná hodnota normalizovanej hladiny expozície hluku pre plavčika počas 12-hod. pracovnej zmeny bola 78,6 dB, počas 8-hod. pracovnej zmeny 76,7 dB.

Aquarelax v Dolnom Kubíne

Bazény sú napúšťané vodou z verejného vodovodu, úprava bazénovej vody: - dezinfekcia chlórnanom sodným a UV žiarením. Odvetranie haly je zabezpečené vzduchotechnikou.

Merania a odbery vzoriek boli vykonané 18.12.2013.

Boli odobraté vzorky vody na kúpanie: z plaveckého bazéna (26,5 °C), relaxačného bazéna (32,6 °C), Whirpool bazéna-modrý (36,1 °C), Whirpool bazéna zelený (36,1 °C), detského bazéna (31,5 °C). Natívna voda nebola odobratá a vyšetrená.

Všetky vzorky vody v mikrobiologickej analýze + Legionella sp. vyhovovali legislatíve.

Všetky vzorky vody vo fyzik.-chem. analýze vyhovovali legislatíve.

V steroch odobratých z prostredia bol zistený výskyt podmienene patogénneho MO Pseudomonas aeruginosa v stere zo schodov pod turniketom vo Vodnom svete.

V analýze ovzdušia aeroskopom bola zistená prítomnosť plesní na troch miestach z piatich (max. 15 KTJ/m³).

V analýze ovzdušia sedimentačnou metódou na všetkých piatich nebola zistená prítomnosť plesní ani patogénnych alebo podmienene patogénnych MO.

Mikroklimatické podmienky:

vonkajšie - slnečno (t vzduchu -2,1 až 3,1 °C, relat. vlhkosť vzduchu 57,3-70,8 %, rýchlosť prúdenia vzduchu max. 1,06 m/s).

Namerané hodnoty na 3 meracích miestach v hale sú uvedené v priloženom protokole - budú porovnané s hodnotami v letných mesiacoch po vykonaní merania v lete.

Hluk: - 3 meracie miesta v hale, zdroje hluku – vodné atrakcie, hlučnosť návštevníkov. Posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale deň bola 74,6 dB, posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale večer bola 76,4 dB. Expozícia hluku v pracovnom prostredí pre plavčika: 74,7 dB počas 8-hod. pracovnej zmeny.

Aquacity Poprad:

Bazény sú napúšťané vodou z verejného vodovodu, dezinfekcia vody plynným chlórrom, UV

žiarením, ozónom. Vetrание haly je pomocou VZT – pretlakovým spôsobom, vykurovanie 90 % vzduchotechnikou, 10 % podlahovým vykurovaním. Bazénová hala je z 3 strán presklená. Merania a odbery vzoriek boli vykonané 12.12.2013.

Záver:

Analýza predbežných výsledkov nepreukázala zásadné rozpory s platnou legislatívou. V úlohe sa bude pokračovať aj v r. 2014, v roku 2015 bude vyhodnotená a prijaté budú legislatívne závery a doporučenia.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa v roku 2013 viedla programe ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehľadnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodené rozhodnutia. Zamestnávateľa predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľa majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 127 subjektov.**

Počet exponovaných pracovníkov celkom:	4056/1305	- celkom/ženy
3. kategória:	3756/1245	- celkom/ženy
4. kategória:	300/60	- celkom/ženy

Rozhodnutia:

8 x zrušené RP rozhodnutím,

16 x nové RP

Sankcie uložené zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia **na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce** neboli uložené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

V rámci ŠZD sú hodnotené zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V roku roku 2013 bolo vykonaných **6 previerok**. Previerky boli vykonané v súvislosti uvedenia priestorov do prevádzky.

Vydaných bolo celkom **43 osvedčení** pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Z praxe bolo vydaných **34 osvedčení** po absolvovaní aj skúšky **9 osvedčení**. Boli vykonané **4 školenia**, preškolených bolo **11 uchádzačov**. Nebolo vydané **žiadne** rozhodnutie na nakladanie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

10 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline

7 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci

8 regiónu RÚVZ so sídlom v Martine

2 regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši

1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

Vydané osvedčenia mimo kraj Žilina:

3 z regiónu v Považskej Bystrici

4 z regiónu v Nových Zámkoch

1 z regiónu Nitra

2 z regiónu Bratislava

1 z mesta Modra

1 z mesta Stropkov

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ so sídlom v Žiline za rok 2013: **25**

Počet prevádzok, v ktorých sa DDD činnosť realizovala: **85**

V našom regióne nebola v roku 2013 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V roku 2013 **nebolo vydané** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú:

FNsP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou - SlaPa Žilina,

Domenica s.r.o. (práca s tvrdým drevom)

Doprastav (práce pri výrobe živičných zmesí / benzo-a-pyrén)

KAF Facility s.r.o., Žilina – prevádzka Bytča (sadze-pyrolýzne čistenie kovových závesov)

V 2. ½ - roku 2013 spoločnosť Cestné stavby spol. s r.o. oznámila na RÚVZ so sídlom v Žiline listom, že práce pri výrobe živičných zmesí/práce s benzo-a-pyrénom sa prestali vykonávať a tým na týchto pozíciách už nepracujú zamestnanci.

Azbest:

V roku 2013 požiadalo **13** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. V tomto roku bol prešetrovaný **1 podnet** s dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom. Podnet bol neopodstatnený.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2013 boli vydané **4** nové rozhodnutia s faktorom psychickej pracovnej záťaž.

- FNsP Žilina – boli prehodnotené pracovné činnosti na jednotlivých oddeleniach s faktorom psychická pracovná záťaž a bolo vydané nové rozhodnutie s RP;

Prehodnotené boli jednotlivé profesie a vyhlásené RP s faktorom psych. prac. záťaž v nasledovných zariadeniach sociálnych služieb:

- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb pre dospelých Karpatská 8,9, Žilina, v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja;
- Straník – Domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie Na Straníku 335/24, 010 03 Žilina;
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Terchová, ul. A. Hlinku 234/8, 013 06 Terchová.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

V rámci ŠZD počas celého roka sa prešetrujú podozrenia na vznik choroby z povolania a . Aby sme predišli zvyšovaniu počtu ChzP z dg. DNJZ, pri kontrolách v rámci ŠZD a pri uvádzaní priestorov do prevádzky vždy požadujeme **posudok o riziku s faktorom fyzickej pracovnej záťaže**.

Celkom bolo v roku 2013 zaslaných **28** ChzP ; **22** ChzP bolo prešetrovaných, **6** ChzP je v šetrení.

- CHzP s faktorom **DNJZ** bolo prešetrovaných **15** chorôb,
- poškodenie sluchu faktorom **hluk 1**,
- **iné** /Lumboischiadický sy., Vertebrogénne och., Arthrózy DK/ **3**,
- poškodenie zdravia z **vibrácií 2**,
- alergické ochorenia **1**.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V rámci výkonu ŠZD bolo realizovaných **1680** konzultácií zameraných na podporu a ochranu zdravia pri práci. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci. Konzultácie boli zamerané na predchádzanie vzniku chorôb súvisiacich s výkonom práce. V časopise Bezpečná práca bolo publikované hodnotenie fyzickej pracovnej záťaže u pracovníkov v drevospracujúcom priemysle so záverom, ako predísť poškodzovaniu zdravia pri práci.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V rámci výkonu ŠZD boli v roku 2013 realizované **4** kontroly na chránených pracoviskách u nasledovných subjektov:

- Vladislav Brundza B-ELA, Žilina;
- Golem-plus, s.r.o., Bytča;
- Pamel PLS s.r.o. Žilina;
- INGEO a.s., Žilina.

V rámci kontrol neboli zistené žiadne nedostatky v zmysle platnej legislatívy, ktoré by poškodzovali zdravie zamestnancov so zdravotným postihnutím a zdravie ostatných zamestnancov.

2.6 AKTUÁLNE PROBLÉMOVÉ SITUÁCIE RIEŠENÉ V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

2.6.2 Prieskum psychickej pracovnej záťaže učiteľov základných a stredných škôl

V roku 2013 bolo vykonané hodnotenie faktoru pracovného prostredia psychickej pracovnej záťaže v ZŠ Martinská v Žiline-Vlčince podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Na základe odborného posúdenia zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiline boli do hodnotenia psychickej pracovnej záťaže zaradené profesie:

riaditeľ

zástupca riaditeľa

učiteľ na I. Stupni

učiteľ na II. Stupni

špeciálny pedagóg

Po vyhodnotení dotazníkov „Hodnotenie PPZ podľa charakteristík práce a pracovného prostredia – podľa Hladkého a Matouška“ a „Hodnotenie psychickej záťaže pri práci podľa Meistera – hodnotenie subjektívnej odozvy zamestnancov na PPZ“ boli sledované profesie zamestnancov ZŠ Martinská v Žiline zaradené do 2. kategórie prác. Podklady spolu s hodnotením boli dňa 26.11.2013 zaslané na ÚVZ SR v Bratislave, odbor PPL.

3 OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 PROJEKT „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE SR“

Odpočet: V rámci usmernenia pre riešenie projektu bolo v okrese Žilina vyšetrených 80 klientov, 40 žien a 40 mužov, rozdelených do dvoch vekových kategórii.

Všetci respondenti sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Respondenti vyplnili **dotazníky o životospráve**, ktorý je delený na dve časti: **A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti** a **B. Pohybová aktivita a životospráva**. Hodnotila sa konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá sa počítačovo spracovala v programe Alimenta č.4.3e-nadstavbová verzia a porovnávala sa s odporúčanými výživovými dávkami. Výsledky sú kompletne spracované v tabuľkovej časti. U klientov, ktorých vyšetrenia mali zvýšené hodnoty boli výsledky prekonzultované so zameraním na úpravu životosprávy, prípadne odporúčané vyšetrenie u odborného lekára.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odpočet: V roku 2013 bolo odobratých a vyšetrených **24 vzoriek** kuchynskej soli, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho.

V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom. Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným akceptovateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok: E 129 Allura červená AC, E 104 Chinolínová žltá a 2 arómy Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa : január – október 2013; odborné – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie). Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Odobrali sa 2 vzorky potravín na laboratórne vyšetrenie prídavných látok a 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie arómy, a to: Jahodová torta, Punčový rez, Čaj Klember jablko - škorica, Orbit dražé s mäťou.

II. etapa : november 2013; spracované údaje z dotazníkov a výsledky laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a odoslané v novembri 2013 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.8 VÝŽIVA A NUTRIČNÝ STAV SENIOROV V DOMOVOCH DÔCHODCOV

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom tejto úlohy a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom tejto úlohy a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2013 sa projekt nerealizoval.

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V prvom polroku 2013 sa realizovala V. etapa – realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín

a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 – 18 ročných, vyšetrenie vzoriek stravy a vybraných potravinových komodít. Spolu bolo odobratých **10** vzoriek obedov a vyšetrených **120** respondentov podľa priloženej metodiky. V druhom polroku sa údaje zadávali do pripravenej masky v programe Excel a úloha bola v termíne odoslaná na riešiteľské pracovisko.

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získať prehľad vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V prvom polroku 2013 prebehla II. etapa projektu – zber údajov u detí školského veku prostredníctvom dotazníkovej metódy s cieľom získať informácie o životospráve detí vybranej vekovej skupiny 10 ročných detí. Boli získané dotazníky od **20** detí ZŠ. V druhom polroku boli údaje zadané do pripravenej databázy a v termíne boli zaslané na ÚVZ SR.

4.4 ZHODNOTENIE PRÍJMU JÓDU U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

Ide o zavedenie celoplošného monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia biopozitívnym prvkom, jódom v organizme dieťaťa s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. V roku 2013 prebehla I. etapa – sumarizácia poznatkov o význame jódu pre detský organizmus, zber a analýza dostupných údajov z doteraz získaných poznatkov v danej problematike, príprava laboratórnej metodiky skúšania jódu v biologickom materiáli a príprava pilotnej štúdie. Riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR.

4.5 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. V I. etape (rok 2013) bola nadviazaná spolupráca s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cielenému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov a následne bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. V termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 bolo vykonaných **10** kontrol a skontrolovaných **32** priestorov na výučbu telesnej výchovy.

4.6 OBJEKTIVIZÁCIA EXPOZÍCIE A HODNOTENIE STYRÉNU VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ VYBRANÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL V SÚVISLOSTI S POUŽITÍM POLYSTYRÉNOVÝCH A POLYESTEROVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom je prevencia akútnych a chronických ochorení a alergií u detí predškolského veku prostredníctvom zistenia úrovne environmentálnych faktorov ako východiska pre zlepšovanie kvality prostredia. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ hl. m. Bratislava so sídlom v Bratislave.

2. Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

V roku 2013 riešilo oddelenie HDM tieto úlohy:

Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou a pomocou aeroskopu v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča

V roku 2013 bolo vyšetrených 92 vzoriek vnútorného ovzdušia v 8-mich školských a stravovacích zariadeniach. Z tohto počtu bola jedna vzorka nevyhovujúca. Po prejednaní boli prijaté opatrenia v zmysle pokynov na odstránenie nedostatkov.

Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča

V roku 2013 bolo vykonaných 86 kontrol v školských stravovacích zariadeniach.

Pri kontrolách sme sa stretávali s bežnými nedostatkami, ako napr. nepravidelná verifikácia systému správnej výrobnéj praxe, zastarané technologické vybavenie kuchýň, nedostatočná prevádzková hygiena a pod. Jednotlivé nedostatky sa riešili hneď na mieste opatreniami v zápisniciach.

Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča

V roku 2013 bolo odobratých 27 vzoriek piesku v predškolských zariadeniach a z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti jednotlivých sídlisk. Z tohto počtu bola nevyhovujúca jedna vzorka. Po zistení bola ihneď vykonaná náprava – výmena piesku v celom pieskovisku.

Ostatné projekty:

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Hlavným cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe, ktorého priority sú súčasťou Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV).

Zámerom projektu je sledovanie kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska. Na realizácii projektu participuje odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov v životnom prostredí. Cieľovou skupinou sú deti základných škôl vo veku 9 – 14 rokov. V roku 2013 prebehla I.etapa – zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne a v laboratóriu, výber a kontaktovanie 10 základných škôl v Žilinskom kraji, ktoré budú zapojené do projektu a príprava a tlač dokumentov pre komunikáciu s rodičmi žiakov.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Zabezpečovanie vyššej úrovne zaočkovanosti sa vykonáva formou telefonickej konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp.lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetovou činnosťou pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrčiť k mimoriadnemu očkovaníu.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov. Spolu hlásených celkove 81 prípadov – agenda od roku 2008, v I.polroku 2013 : +13 odmietnutí a v II. polroku 2013: + 28: prevažuje argument, snaha odmietat' živé vakcíny.

Kontrola očkovania v SR za obdobie 2012/2013: počet pediatrických obvodov spolu 41, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina : 35 obvodov. V okrese Žilina je zaočkovanosť v

rozmedzí od 97,3% pri očkovaní proti MMR v roč.nar. 2011 do 99,3% pri preočkovaní v 6.roku vitae, roč.nar.2006. V okrese Bytča je zaočkovanosť v rozmedzí od 99,3% do 100% pri preočkovaní proti DTP v roč.nar.1999. Zaočkovanosť nižšia ako 90% bola zistená v okrese Žilina v 2 obvodoch pri očkovaní proti MMR (76,9%) v ročníku narodenia 2011.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 93x, z toho 80x muž a 13x žena, certifikáty : 39x, anonymný odber : 53x. Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 53x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom). Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie pre ZZ : 35x.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO- (prenosné ochorenia). Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 57 x (FNŠP Žilina, polikliniky). Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov spolu : 271 (biologická kontrola), z toho v ZZ : 71 prístrojov.

6.5 MIMORIADNÉ EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV D. Hričov: 5.2.2013, 19.03.2013, 21.5.2012, 16.7.2013, 24.9.2013, 19.11.2013 - výsledky : Pokus o izoláciu ent. vírusov z odpad. vody: 4x negatívny a 2x výsledok t.č. nie je k dispozícií.

6.7 PREVENCIA HIV / AIDS - PROJEKT :

Na projekte sa účastnil v prvom polroku 2013 iba RÚVZ Žilina. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Počet výkonov na projekte (9.01.-22.05.2013):7x, pre OA Žilina,1.,2.ročník: 5 prezentácií a 2 prezentácie pre SOŠP.1.2.3.ročník : spolu zaškolených 275 žiakov a 12 pedagógov. Dotazníková forma : exponovaná skupina:35 študentov, kontrolná skupina : 35 študentov. V druhom polroku 2013 sa na projekte účastnili ostatné regionálne úrady v rámci kraja. Zhodnotenie projektu: Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na interaktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS. Zo strany študentov a pedagógov projekt hodnotený výborne,bez námietok.

6.8 PORADNE OČKOVANIA – RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti. Evidujeme celkom 81 odmietnutí očkovania od roku 2008. Riešené v zmysle legislatívy,blokové pokuty, resp. priestupkovým konaním.

Na úrade pracuje aj Poradňa očkovania, informovanosť zabezpečená 28x pre klientov , konzultácie pre lekárov : 25x pri odmietaní očkovania. *Konzultácie*: - *klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu boli vykonané 74 x pre lekárov a 31x pre klientov.*

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V zmysle prípisu ÚVZ SR zo dňa 03.06.2013 vykonaná výskumná časť projektu v čase od 10.6.-21.6.2013. Dotazníková forma výskumu vykonaná na troch vybratých stredných školách - oslovené boli : 30 študentiek vo veku nad 18.rokov, v šiestich ambulanciách pediatriov účasť 30 žien. Spolu 60 dotazníkov zaslaných do RÚVZ Komárno dňa 21.06.2013.

7 ODBOR LABORATÓRNYCH ANALÝZ

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR IV. (NEHAP IV)

Meranie expozície hluku v životnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
133	270	1988

1.7. Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
TVM	73	584	584
Hluk	8	16	64
Stery	22	110	132
Vody	13	26	26
Ovzdušie	33	165	198

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Meranie expozície hluku

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
80	192	3096

Meranie tepelno-vlhkostnej mikroklímy

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
79	612	612

Meranie pracovného ovzdušia

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
99	343	939

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
118	354	519

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	50	196	353
Syntetické sladidlá	23	69	138
Konzervačné látky	26	52	104

4.2 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
50	350	350

4.3 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVIN PRE DETI

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	76	218	350
Syntetické sladidlá	50	150	300
Konzervačné látky	53	106	212
Kyselina askorbová	50	50	100

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
3	36	36

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
51	51	180

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Skúšky	Počet vzoriek Minerálne pramenité/ watercoolery	Počet ukazovateľov a Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet analýz Minerálne a pramenité/ watercoolery
chemické	38/7	854/137	946/167
mikrobiologické	39/8	390/80	585/98

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
6	54	208

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ.

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
210	630	630

7.12 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Kyselina hippurová, metylhippurová

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
3	12	49

O - krezol

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
3	6	12

7.15. Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
245	980	980

7.18 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI.

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
30	30	154

Cieľom projektu je monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011.

V prvej etape riešenia uvedenej úlohy boli vytypované pracoviská v rámci Žilinského kraja, kde sa v priebehu rokov 2013 až 2018 uskutoční monitorovanie expozície zamestnancov operačných sál v profesiách: anesteziolog, anesteziologická sestra, operatér a inštrumentárka.

Do uvedeného projektu sa v roku 2013 zapojili aj RÚVZ Prešov a RÚVZ Trenčín.

Boli sledované rovnaké pracoviská na začiatku a na konci pracovného týždňa, pričom koncom pracovného týždňa boli pozorované mierne zvýšené hodnoty TWA sevofluranu u sledovaných profesií.

V tomto roku boli vybrané pracoviská, kde boli uskutočnené zmeny vo vzduchotechnike, aby sa potvrdila ich účinnosť. Ani v jednom prípade v tomto roku nebolo zaznamenané prekročenie hodnoty NPEL pre sevorrán.

7.20 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA.

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
305	305	305

7.21 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH.

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
351	351	702

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V rámci plnenia úloh NPPZ sme nadviazali spoluprácu s regionálnymi médiami - TV Patriot, Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, Pedagogicko - psychologickým centrom Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Centrum MEMORY, Liga proti rakovine, firmami - GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, Nutricia, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ.

2x školiaca prednáša pre budúcich autorizovaných bezpečnostných technikov fi EDUCO CONSULT s.r.o. (104 účastníkov)

1x prednáška na odbornom seminári Rozvoja profesionálnych kompetencií knihovníka pri

práci s používateľom so špeciálnymi potrebami na tému „Ako horieť a nevyhorieť“ (53 poslucháčov)

1x prednáška na odbornom seminári pre Policajný zbor ZA „Ako horieť a nevyhorieť“ (12 poslucháčov)

1x prednáška pre študentov VŠ na témy „Predlekárska PRP“ (8 poslucháčov)

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Realizácia dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“- 104 respondentov v praxi a zadávanie zozbieraných dotazníkov do súboru- EpiData.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (21-krát s priemerným počtom 6 žien).

2x beseda Zväz zdravotne postihnutých: „Zdravý životný štýl ako prevencia KVS ochorení“. „Životným štýlom proti nadváhe a obezite“. (spolu 51 poslucháčov)

aktivity k Svetovému dňu zdravia: deň otvorených dverí (kompletný monitoring 6 poslucháčov), 3x panel, informácie na web stránke RÚVZ, Krajskej knižnici ZA, 2x prednáška „Ako si správne merať tlak krvi“ (51 poslucháčov)

2x prednáška pre študentov Gymnázia, Hlinská ZA: „Pohyb ako zdravý životný štýl“ (spolu 60 študentov)

participácia na okresnej súťaži „Na bicykli bezpečne“ (36 detí) v podobe kontroly zásad PRP aktivity pod názvom „pohybom proti obezite“ pre detský tábor Súľov (cca 30 detí)

– realizácie kampane „Odstráň obezitu“ (informovanie širokej verejnosti o rozsahu zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou, propagácia kampane na web stránke RÚVZ, prostredníctvom panelov, stanovenie celkového cholesterolu, meranie TK, individuálne poradenstvo, viscerálneho tuku, telesného tuku, BMI, WHR, vyplňanie dotazníkov- 31 účastníkov)

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA

oslovené média- regionálne noviny

1. petit press- My Žilinské noviny,

2. Žilinský večerník

oslovenie a poskytnutie informácii o kampani v priestoroch - základných a stredných škôl okresu ZA a Bytča (cca 10), stredoškolských internátov, Žilinskej univerzity, v Centrách voľného času, vo firmách okresu ZA a Bytča (cca 5), Mestský úrad Žilina, Obecný úrad Bytča, Krajská knižnica Žilina, Fakultná nemocnica s poliklinikou, športové strediská (posilňovne, plaváreň, zimný štadión, fitnesscentrá)

propagácia kampane pri prednáškach realizovaných počas obdobia možného zapojenia sa do súťaže (uchádzači Univerzity tretieho veku, seniori, žiaci ZŠ, SŠ) (cca 11-krát)

propagácia kampane na „dňoch zdravia“ firiem ZA regiónu (4- krát)

informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže

doručenie vrátených vyplnených prihlášok na RÚVZ BB

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTORLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

3x beseda „Prečo nefajčiť“ ZŠ Kotešová (59 žiakov)
2x monitoring CO vo vydychovanom vzduchu a individuálne konzultácie pre zamestnancov Tesco s.r.o (39 účastníkov) a študentov SOŠ Gastronómum ZA (14 študentov)
1x beseda „Legálne drogy- fajčenie a alkohol“ pre žiakov ZŠ Strážavy (17 žiakov)
web stránka RÚVZ ZA 3x príspevky: „Riziká pasívneho fajčenia“, „Svetový deň bez tabaku“, „Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“
2x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Pasívne fajčenie“, „Svetový deň bez tabaku“
1x interaktívny deň pre študentov SOŠ Gastronómum pod názvom „Nefajčime“, meranie CO vo vydychovanom vzduchu + individuálne poradenstvo (14 študentov)
V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia realizácia individuálneho poradenstva odvykania od fajčenia a merania CO vo vydychovanom vzduchu pre verejnosť (20 účastníkov)
2x beseda pre žiakov ZŠ Rosina na témy „Nefajčime“ (38 žiakov)

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“.

Súťaž sa realizuje každý párny kalendárny rok.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Program plnia vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

2x besedy pre širokú verejnosť a seniorov Rajecké Teplice: „Domáce násilie“, „Alkoholizmu u seniorov“ (spolu 65 účastníkov)
1x beseda „Legálne drogy- fajčenie a alkohol“ pre žiakov ZŠ Strážavy (17 žiakov)
3x prednáška „Špecifiká alkoholizmu u žien“ na Odborných konferenciách laborantov, asistentov, sanitárov, zdr. asistentov, masérov a iných zdr. pracovníkov v ZA, TN (cca 200 poslucháčov), a zamestnancov RÚVZ Žilina (cca 50 účastníkov)
1x beseda na problematiku legálnych drog predovšetkým alkoholu pre žiakov ZŠ Strážavy (17 študentov) (alkohol, fajčenie, meranie CO vo vydychovanom vzduchu)
– realizácia kampane „Deň zodpovednosti“ (informovanie širokej verejnosti o zdravotných následkoch nadmerného užívania alkoholu, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, monitoring množstva GGT z kapilárnej krvi v OC Max ZA - 39 meraní, meranie tlaku krvi, % telesného tuku, distribúcia letákov „každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“, prieskum konzumácie alkoholických nápojov prostredníctvom dotazníkovej metódy - 58 vyplnených dotazníkov, 1x rozhovor pre rádio Regina)
– web stránka RÚVZ ZA články: „Deň zodpovednosti“, „Medzinárodný deň zneužívania drog“
– panely vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Deň zodpovednosti“, „Medzinárodný deň zneužívania drog“

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

1x prednáška „Tréning pamäte“ v rámci projektu Krajskej knižnice ZA - Sme tak rozdielny

a predsa tak podobní – seminár Pomáhame deťom začleniť sa (43 účastníkov)

8x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Výživa u seniorov- zásady racionálnej výživy u seniorov“, „Mechanizmus zvládania stresu“, „Imunitný stav populácie, hygienicko-epidemiologický režim zdravotníckych prevádzok“, „Metódy stratégie zvládania stresu“, 2x „Syndróm vyhorenia a jeho prevencia“, „Civilizačné ochorenia“, „Zoonózy“. (spolu 121 účastníkov)

3x beseda pre Zväz zdravotne postihnutých: „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Varovné signály AIN, NCMP“, „Ako si správne merať tlak krvi“. (spolu 81 účastníkov)

2x beseda „Tréning kognitívnych funkcií“, „Drogy a závislosť“ v rámci preventívneho projektu Podporíme múdrosť veku v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline, Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity, Krajským operačným strediskom záchranej zdravotnej služby SR v Žiline a Krajskou knižnicou v Žiline (spolu 20 účastníkov)

1x prednáška pre Združenie občanov Jednoty dôchodcov Slovenska „Dodržiavaním hygienických opatrení predchádzajme nebezpečným nákazám“ (spolu cca 200 účastníkov)

9x prednáška/beseda v *Týždni mozgu* pre verejnosť, deti, študentov, seniorov, 1x živý vstup do rádia Regina, 5x informačné panely (spolu 303 účastníkov)

participácia na projekte pod názvom „KRANKAS seniorom“ – monitoring cholesterolu, TK, % telesného tuku, individuálne poradenstvo (18 účastníkov)

„Medzinárodný deň starších“ – monitoring cholesterolu, TK, % telesného tuku, individuálne poradenstvo v DSS Turie (43 účastníkov)

V rámci mesiaca Alzheimerovej choroby v spolupráci s Krajskou knižnicou v Žiline sled 8 stretnutí zameraných na rozvoj kognitívnych funkcií seniorov (na každom stretnutí cca 10 účastníkov)

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

11x realizácia Nadnárodného preventívneho projektu „Tvoja správna voľba“ (eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok) - spolupráca a realizácia projektu so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR, zamestnancami Krajskej knižnice Žilina (204 žiakov)

7x realizácia projektu AIDS hrou (287 študentov)

7x interaktívne besedy k Programu „Školské ovocie“, sprievodné aktivity k programu „Ovocie a zelenina do škôl“. 3 interaktívne besedy pre deti predškolského veku, 4 interaktívne besedy a prednášky pre deti školského veku.

participácia na preventívno-bezpečnostnej akcii pod názvom *Bezpečne na cestách* v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline, SČK

5x interaktívna beseda „Precvičme si kognitívne funkcie“ pre študentov Gymnázia, Hlinská ZA (spolu 132 študentov)

web stránka RÚVZ ZA- 2x článok: „BECEP“, „Stomatohygienu detí“

1x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „BECEP“

1x beseda pre dievčatá Diagnostického centra v spolupráci s preventivnými Policajného zboru ZA na tému „Drogové a nedrogové závislosti“ (16 dievčat)

2x beseda pre žiakov ZŠ Rosina na tému „Drogy“ (44 žiakov)

1x prednáška pre študentov Gymnázia, Hlinská ZA: „Zdravý životný štýl“ (spolu 32 študentov)

1x beseda pre študentov SZŠ ZA na tému „Význam psychohygieny vo vzdelávacom procese“ (13 študentov)

2x prednáška „Drogy a ich dôsledky“ , „Ako poškodzujú drogy mozog?“ v rámci festivalu „Dni nádeje“ XIX. ročník celoslovenského protidrogového festivalu (75 študentov)

1x beseda na tému „Bezpečne na železnici“ pre ZŠ Limbová- Solinky ZA (28 žiakov) v rámci realizácie celoslovenskej súťaže pod názvom „Najlepšia protidrogová nástenka“ pre 7.ročníky ZŠ informovanie ZŠ prostredníctvom regionálnych novín, web stránky RÚVZ, panela

2x interaktívna prednáška na tému „Tréning pamäte“ pre študentov Gymnázium Hlinská ZA, SOŠP ZA (spolu 80 študentov)

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní. Program plní RÚVZ Bratislava.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

4x beseda - pre MŠ Kolárovice, MŠ Trnové, 2x MŠ English Kids Club

na web stránke RÚVZ ZA je uverejnený článok s názvom „Stomatohygiena detí“

v rámci Európskeho dňa ústneho zdravia 1x interaktívna beseda pre MŠ Čajakova Žilina (25 detí), propagácia na web stránke RÚVZ, 2x publikácia v regionálnych novinách

9.8 CINDI PROGRAM SR

Realizácia „dni zdravia“ (spolupráca s poisťovňou Union, VŠZP) :

Tesco s.r.o kompletné vyšetrenie RF KVS och. – cholesterol, % telesného tuku, TK, hm., výška, BMI – individuálne poradenstvo (50 účastníkov)

Nay elektrodom - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (25 účastníkov)

SSE (Stredoslovenská energetika) - monitoring hepatálnych testov, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (60 účastníkov)

2x Kinex - monitoring hepatálnych testov, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (spolu 93 účastníkov)

1x výjazd v rámci monitoringu zdr. stavu obyvateľstva prostredníctvom rizikových faktorov KVS ochorení (cholesterol, TG, glukóza, HDL, TK, %T ...) zamestnancov ZŠ Rosina (13 pedagógov kompletné vyšetrenie)

2x výjazd Kinex Bytča, KNM - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (spolu 121 zamestnancov)

„Svetový deň srdca“ v Krajskej knižnici - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (59 účastníkov)

1x ZA univerzita - monitoring kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (45 účastníkov)

Matador - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (46 účastníkov)

METSA ZA - monitoring cholesterolu a kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (35 účastníkov)

Sklárne Lednické Rovné - monitoring kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (44 účastníkov)

DONGHEE ZA - monitoring cholesterolu a kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (48 účastníkov)

„Žilinské dni zdravia“ - monitoring cholesterolu a pečeneových testov, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (67 účastníkov)

v základnej poradni vyšetrených 43 prvovyšetrených, 90 opakovane vyšetrených

web stránka RÚVZ ZA- 14x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchly zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“, „Osteoporóza“, „ Duševné zdravie“, „Hepatitídy“, „Samovyšetrenie prsníkov“, „Čo robiť počas horúčav“, „CHOCHP“, „Diabetici a ich nohy“, „Alzheimerova choroba“

5x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Varixy dolných končatín“, „Čo robiť počas horúčav“, „Melanóm kože“, „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Ako si správne merať tlak krvi?“
2x informácia v regionálnych novinách o činnosti Poradne zdravia RÚVZ ZA

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2013 - 2014 sa realizuje nadstavbové vyhodnotenie projektu ÚVZ SR a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike. RÚVZ ZA v tomto roku sa do projektu nezapojilo.